

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTON
PAINETUT ASIAKIRJAT

VUODELTA

1915.

HELSINKI 1916.

HELSINKI

SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO
1916.

SISÄLLYS:

- N:o 1. Kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 päivänä 1914 ratkaisematta olevain asiain luettelo.
- „ 2. Esitys Mustikkamaan väliaikaista käyttämistä koskevasta asiasta.
- „ 3. Maidonkauppaa koskevia asiakirjoja.
- „ 4. Asiakirjoja ehdotuksineen erinäisten Vaivahoitohallituksen virkailijain johtosäännöiksi.
- „ 5. Esitys Helsingin Kauppavaltuutettujen ehdotuksen johdosta että taksoituslautakunnan toiminta päätettäisiin aikaisintaan huhtikuun 1 päivänä.
- „ 6. S:n erinäisten Suomen valtiolla vuokralla olevain alueiden myymisestä sille.
- „ 7. S:n kansakoulutalon rakennuttamisesta Töölön pohjoisosan ruotsinkielisiä kansakouluja varten.
- „ 8. Ehdotus Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman johtosäännöksi.
- „ 9. Lausunto yksinkertaisen valmistavan ammattikoulun perustamisasiasta annetun komitean mietinnön johdosta (Pain. asiakirj. N:o 63 vuodelta 1914).
- „ 10. Valiokunnan mietintö erinäisten hakemusten johdosta saada lupa myydä mallasjuomia noudettavaksi.
- „ 11. Lausunto kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämisasiasta annetun komitean mietinnön N:o 1 johdosta.
- „ 12. Asiakirjoja hissien rakentamisesta ja käytöstä annettujen määräysten uudistamista koskevassa asiassa.
- „ 13. Esitys Uunisaarien vuokralle antamisesta.
- „ 14. S:n tilapäisen raitiotien omistajan velvoittamisesta ottamaan huolekseen radan käsittämän alueen kunnossa- ja puhtaanapidon.
- „ 15. Valiokunnan mietintö kaupungin oikeudesta myydä kaupunginaseman ulkopuolella olevaa maata.

- N:o 16. Komitean mietintö Helsingin maidon ja kerman kauppaa koskevan uuden sääntöehdotuksen johdosta.
- „ 17. Esitys uusine ehdotuksineen Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestykseksi.
- „ 18. S:n määrärahan osottamisesta ulkoilmaleikkien ja urheilun järjestämiseksi erinäisillä paikoilla Helsingin kaupungissa.
- „ 19. Elintarvekomitean mietintö N:o 1 toimenpiteistä Helsinkiin rautateitse tapahtuvan maidonkuljetuksen helpottamiseksi.
- „ 20. Valiokunnan mietintö Rakennustarkastuskonttorin järjestyksen ja vuosirahasäännön uudistamista koskevasta asiasta.
- „ 21. Komitean mietintö N:o 3 kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämisestä.
- „ 22. S:n veistokuvateosten ostamisesta kaupungille.
- „ 23. Lausunto suunnitellun työväenopistotalon tonttipaikkaa koskevasta asiasta.
- „ 24. S:n Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön anomuksen johdosta saada rakentaa sähkövoimalla käytettävä rautatie Brändön kartanosta Brändön saaren poikki Sörnäsintaan.
- „ 25. Ehdotus ohjeiksi, joita on noudatettava johtoja kaupungin katuihin laskettaessa tahi niiden päällitse teetettäessä.
- „ 26. Mietintö, valtion ja Helsingin kaupungin välistä, eräitä Hermannin ja Kuritushuoneen alueen osia koskevaa tilusvaihtoa valmistelemaan asetetun Komitean antama.
- „ 27. Esitys äkkiä sairastuneiden ja vahingoittuneiden henkilöjen kuljetuksen järjestämisestä sekä sellaisten henkilöjen vastaanottolaitoksen perustamisesta.
- „ 28. Lausunto Raastuvanoikeuden uudestijärjestämisasiasta.
- „ 29. Valiokunnan mietintö ehdotuksineen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1914 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi.
- „ 30. Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1914.
- „ 31. S:n Helsingin kaupungin 1914 vuoden tilien tarkastusta koskevassa asiassa.
- „ 32. Lausunto Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta asiasta.
- „ 33. S:n Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiön kortteleissa N:oissa 83, 84 ja 91 viidettä kaupunginosaa sijaitsevan panimoalueen nautintaoikeudesta sekä esitys erinäisten Rahatoimikamarin ja Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiön välillä olleiden keskustelujen johdosta.

- N:o 34. Lausunto Osakeyhtiö Hietalahden laivatokan ja konepajan anomuksen johdosta saada lunastaa erään alueen tehdaskorttelista N:o 178 kuudennessa kaupunginosassa.
- „ 35. Ehdotus stipendien ja palkintojen antamiseksi K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahastosta käsiammatti- ja tehdastyöläisiä varten.
- „ 36. Komitean mietintö maistraatinsihteerinviran uudestijärjestämisestä.
- „ 37. Mietintö komitealta, joka on asetettu valmistelemaan kysymystä sairaalan rakennuttamisesta tuberkulosia sairastavia henkilöjä varten.
- „ 38. Esitys kunnan asunnonvälitystoimiston perustamisesta.
- „ 39. Lausunto kaupungin yleisten töiden Hallituksen esityksestä, joka tarkoittaa lisämäärärahan myöntämistä Nickbyssä olevaa kunnan mielisairaala varten.
- „ 40. Musiikkilautakunnan kertomus soitantokaudelta 1914—1915.
- „ 41. Rahatoimikamarin mietintö N:o 1 kaupungin viemäriolojen järjestämisestä.
- „ 42. Mietintö Helsingin kaupungin kassa- ja tililaitoksen uudelleen järjestämisestä.
- „ 43. Lausunto kansanlastentarhain Johtokunnan esityksen johdosta, joka koskee apumaksun myöntämistä kaupungin kansanlastentarhain opettajatarten eläkkeisiin.
- „ 44. Komitean mietintö N:o 3 Helsingin Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta asiasta.
- „ 45. Esitys ja lausunto, kaupungin julistamaa veistokuvateosten hankintakilpailua varten asetetun palkintolautakunnan antama.
- „ 46. S:n kotimaisen lainan ottamisesta kaupungin tarpeisiin.
- „ 47. S:n Santa- ja Busholman väliaikaisesta käyttämisestä.
- „ 48. Asiakirjoja Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön anomuksen johdosta saada lupa rautatien teettämiseen Brändön kartanosta Sörnäsän rantaan.
- „ 49. Esitys aatekilpailun toimeenpanemisesta n. s. Laivaveistämöalueen järjestämiseksi.
- „ 50. Valiokunnan mietintö N:o 1 oman huoneiston hankkimisesta työväenopiston molemmille osastoille.
- „ 51. Selonteko kaupungin hätäapukomitean toiminnasta 1914—1915.
- „ 52. Lausunto N:o 2 Aktiebolaget Sandvikens skeppsdocka och mekaniska verkstad yhtiön anomuksen johdosta saada lunastaa erään alueen kuudennen kaupunginosan tehdaskorttelista N:o 178.

- N:o 53. Esitys määrärahan osottamisesta uuden turbogeneraattorin hankkimiseksi kaupungin sähkölaitokseen.
- „ 54. S:n ehdotuksineen Vallilan nykyisen huvila-alueen laajentamiseksi ja sen voimassa olevan rakennusjärjestyksen muuttamiseksi sekä Uuden Vallilan asuntotonttien vuokrakirjain kaavakkeeksi.
- „ 55. Valiokunnan mietintö N:o 2 Rakennustarkastuskonttorin järjestyksen ja vuosirahäsäännön uudistamista koskevasta asiasta.
- „ 56. S:n kalliinajanlisäyksen myöntämisestä erälle Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille.
- „ 57. Esitys kalliinajanlisäyksen myöntämisestä erälle Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille.
- „ 58. Valmisteluvaliokunnan mietintö Rahatoimikamarin esityksen johdosta, joka koskee kotimaisen lainan ottamista kaupungille.
- „ 59. Asiakirjoja paikkain varaamisesta uusille kirkkorakennuksille.
- „ 60. Ehdotus Helsingin kaupungin 1916 vuoden meno- ja tulosäännöksi, Rahatoimikamarin laatima.
- „ 61. Komitean mietintö N:o 4 kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudesti järjestämisestä.
- „ 62. Valiokunnan mietintö eläkeapumaksun suorittamisesta kaupungin kansanlastentarhain opettajatarten puolesta.
- „ 63. Lausunto tuberkulootissairaalan rakennuttamisasiasta.
- „ 64. Valiokunnan mietintö väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun, viinien ja muiden miedompain juovutusjuomain vähittäismyynnin sekä mallasjuomain anniskelun järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi.
- „ 65. Valmisteluvaliokunnan mietintö kysymyksestä, joka koskee Vallilan alueen laajennusta ja sikäläisten asutusolojen järjestämistä.
- „ 66. Valiokunnan mietintö kaupungin 1916 vuoden meno- ja tulosäännöstä.
- „ 67. Helsingin kaupungin 1916 vuoden meno- ja tulosäätö, Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 29 päivänä 1915.
- „ 68. Valiokunnan mietintö N:o 2 väkiviinajuomain vähittäismyynnin ja anniskelun järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1916 ja kesäkuun 1 päivän 1918 väliseksi ajaksi.
-

Kaupunginvaltuuston diariin merkittyjen, joulukuun 31 päivänä 1914 ratkaisematta olevain asiain luettelo.

Milloin asia saapui.	Asian laatu.	Minkä varassa asia on.
Edellisiltä vuosilta päättämättä olevia.		
<p>1904. Lokak. 20.</p>	<p>Terveystoimikunnan esitys erityisen terveydenhoitojärjestysehdotuksen aikaansaamisesta.</p>	<p>Lokak. 25 p:nä 1904 sai Terveystoimikunta toimeksi tehdä ehdotuksen asiasta, ja kesäk. 2 p:nä 1909 Lautakunta antoi ehdotuksensa (<i>Pain. asiak. N:o 29 v. 1909</i>). Sittenkun asia tämän jälkeen oli lähetetty Maistraattiin lausunnon antamista varten, päätti Kaupunginvaltuusto, mainitun viranomaisen esityksestä, syysk. 21 p:nä 1909 valita kolme henkilöä Valtuusmiehistä Maistraatin kera sitä valmistelemaan, ja valittiin mainittuun toimeen samalla professori O. Aschan, lakit. tri H. Renvall ja herra G. Salingre.</p> <p>Asian, joka jäi lepäämään odotellessa ehdotuksen laatimista kaupungin uudeksi rakennusjärjestykseksi, jolla on katsottu olevan yhteyttä uuden terveydenhoitojärjestyksen kanssa, on ilmoitettu olevan valmisteltavana.</p>
<p>1909. Jouluk. 21.</p>	<p>Arkkitehti Lars Sonckin esitys Kallion kirkonpaikan viereisten tonttien rakennuttamisesta.</p>	<p>Jouluk. 21 p:nä 1909 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Kaupunginasemakaavatoimikuntaan.</p> <p>Asian ilmoitetaan olevan kaupungin yleisten töiden Hallituksessa sen selvityksen varassa, jonka esitysehdotuksen tekijä on luvannut antaa, mutta jota ei vielä ole saatu.</p>
<p>Jouluk. 30.</p>	<p>Budjettivaliokunnan ehdotuksesta</p>	<p>päätettiin jättää erityisen valiokunnan selvitetäväksi kysymys kaupungin lähei-</p>

1909.		<p>sydässä oleviin huvilayhdyskuntiin asettuneiden, mutta täällä palkkaa tai muuta tuloa nauttivain henkilöiden kunnallisverotuksesta; ja valittiin sittemmin tammik. 25 p:nä 1910 tämän valiokunnan jäseniksi lakit. tri H. Renvall sekä hovioikeudenneuvos K. Söderholm ja herra W. F. Heimbürger. Helmik. 5 p:nä 1912 antoi valiokunta mietinnön (<i>Pain. asiak. N:o 7 v. 1912</i>), minkä jälkeen asia saman kuukauden 27 p:nä lähetettiin Rahatoimikamariin.</p> <p>Asian ilmoitetaan olevan valmisteltavana Rahatoimikamarissa, joka kohdakkoin antanee ehdotuksensa.</p>
1910. Marrask. 1.	<p>Kauppavaltuutettujen esitys että Katajanokan tavaravarikkojen välillä olevat väliköt varustettaisiin katoilla.</p>	<p>Marrask. 21 p:nä 1910 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.</p> <p>Asiaa ei ole voitu loppuunkäsitellä, syystä että se on kaupungin yleisten töiden Hallituksessa esille otetun kysymyksen yhteydessä, joka koskee erinäisiä muita laivaliikenteen edistämistä tarkoitettavia toimenpiteitä. Hallitus on antanut esityksen asiasta Rahatoimikamariin, joka on jättänyt asian toistaiseksi odotellessaan, miten kysymys erinäisten Katajanokan maa-alueiden luovuttamisesta venäläisille sotilasviranomaisille tulee ratkaistuksi (<i>Pain. asiakirj. N:o 36 vuodelta 1914</i>).</p>
1911. Tammik. 14.	<p>Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen y. m. hakemus 402:nnen korttelin Pohjois Rautatiekadun 7:ssä ja 9:ssä olevain tonttien luovuttamisesta talon paikaksi näille yhdistyksille.</p>	<p>Tammik. 31 p:nä 1911 lähetettiin asia Rahatoimikamariin, jolta seuraavan lokak. 21 p:nä saapui vastaus, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto viime mainitun kuukauden 31 p:nä kehotti hakijoita ennen toukok. 1 päivää 1912 antamaan tarkemman ohjelman sekä luonnokset ja kustannusarvion aiottua rakennusta varten, samalla kun Rahatoimikamarille annettiin määräys että puheenalaiset tontit ovat, siksi kunnes Valtuusto on asian ratkaissut, edellä mainittuun tarkoitukseen varattavat. Toukokuun 14 päivänä 1912 saapui vastaus, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta mainitun kuukauden 28 päivänä lähetti asian Rahatoimikama-</p>

1911.		riin. Kamarin annettua asiasta lausunnon huhtikuun 14 päivänä 1913 lähetettiin asia seuraavan toukokuun 13 päivänä erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi viimeksi mainitun kuukauden 28 päivänä valittiin herrat W. F. Heimbürger, O. Tarjanne, E. W. Walldén, V. von Wright ja A. H. Soini.
Huhtik. 24.	Herra O. Stenrothin esitysehdotus rahaston muodostamisesta rakennuslainain antamiseksi pieniä huoneistoja käsittäviä asuntoja rakennettaessa.	Asia on huhtikuun 29 päivänä 1913 loppuun käsitelty muutoin, paitsi että herra E. Schybergsonin viritämä kysymys erityisen hypoteekkikassan aikaansaamisesta lainain myöntämiseksi vähävaraisten yhteiskuntaluokkain hyväksi tarkoitettuihin rakennusyhtiöihin lähetettiin seuraavan toukokuun 13 päivänä Rahatoimikamariin lähemmin valmisteltavaksi.
Huhtik. 25.	Rahatoimikamarin esitys uuden kaupungintalon ja poliisitalon rakennuttamisesta sekä Senaattorin tasoittamisesta (<i>Pain. asiak. N:o 15 v. 1911</i>).	Sittenkun aikaisemmin oli ryhdytty erinäisiin toimenpiteisiin asiassa, päätti Kaupunginvaltuusto kesäkuun 10 päivänä 1913 kaupungintalokysymystä edelleen valmistelemaan asettaa erityisen komitean, johon valittiin herrat A. Norrmén, J. Castrén, N. L. Eskola, H. Lindberg ja O. Tarjanne sekä todellinen valtioneuvos A. Gripenberg ja kaupungininsinööri G. Idström. Tämä komitea antoi seuraavan joulukuun 10 päivänä mietinnön N:o 1 (<i>Pain. asiak. N:o 94 v. 1913</i>), joka Kaupunginvaltuuston kokouksessa saman kuukauden 16 päivänä hyväksyttiin muutoin, paitsi mikäli koski mietinnön ensimmäistä pontta. Huhtikuun 7 päivänä 1914 antoi komitea mietinnön N:o 2 (<i>Pain. asiakirj. N:o 22 vuodelta 1914</i>), joka pantiin saman kuukauden 28 päivänä pöydälle seuraavaan syksyyn. Joulukuun 29 päivänä 1914 pidetyssä kokouksessa asia pantiin toistaiseksi pöydälle.
Syysk. 11.	Maistraatin kirje ynnä Lääninhallituksen lähete Helsingin pitäjän Korpaksen tilan eräiden osain liittämistä Helsingin kaupunkikuntaan.	Toukok. 18 p:nä 1911 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka helmikuun 22 päivänä 1912 antoi lausunnon, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto seuraavan maaliskuun 12 päivänä päätti antaa Rahatoimikamarin nostaman

1911.		kysymyksen Korpaksen tilan tai jonkin sen osan ostamisesta raueta, jota vastoin asia, sikäli kuin se koski ehdotusta edellä mainittujen tilanosain yhdistämisestä kaupunkiin, pantiin pöydälle, kunnes valiokunta, joka oli asetettu käsittelemään kysymystä, mitä politiikkaa kaupungin tulisi noudattaa viereisiään huvilayhdyskuntia kohtaan, oli antanut lausuntonsa sellaisen alueitten yhdistämisestä kaupunkiin, joita kaupunki ei omista. Tämän lausunnon saavuttua palautettiin asia helmik. 4 p:nä 1913 Rahatoimikamariin.
Lokak. 13.	Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys vedenpuhdistamista koskevasta asiasta.	Lokak. 16 p:nä 1911 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jolta seuraavan marrask. 9 päivänä saapui vastaus, minkä jälkeen asia viimeainnutun kuukauden 14 päivänä pantiin pöydälle ja asiakirjat painatettiin (<i>Pain. asiak. N:o 52 v. 1911</i>). Viimeksimainnutun kuun 28 p:nä lähetettiin asia Terveystoimikuntaan, joka huhtik. 17 p:nä 1913 antoi vastauksen, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta toukok. 26 p:nä lähetti asian Rahatoimikamariin ja kaupungin teknillisten laitosten Hallitukseen, jotka jouluk. 17 p:nä 1914 antoivat ehdotuksen asiasta (<i>Pain. asiak. N:o 55 v. 1914</i>). On esittelyn varassa.
Marrask. 17.	Suomen Uimaliiton esitys kunnan uimahallin rakennusasiasta.	Marrask. 28 p:nä 1911 lähetettiin asia Terveystoimikuntaan, jolta seuraavan jouluk. 29 p:nä saapui vastaus, minkä jälkeen asia samana päivänä lähetettiin kaupungin yleisten töiden Hallitukseen. Asian ilmoitetaan olevan edellä mainitun Hallituksen käsiteltävänä, joka on sitä valmistelemaan asettanut ammattimieskomitean, joka ei kuitenkaan vielä ole antanut ehdotusta asiasta.
Jouluk. 22.	Herra O. Häggmanin tšekäläistä voikauppaa koskeva esitys-ehdotus.	Tammik. 30 p:nä 1912 asia lähetettiin Terveystoimikuntaan, joka seuraavan huhtik. 26 p:nä ilmoitti, mihin toimenpiteisiin se asiassa oli ryhtynyt, minkä

1911.		<p>ohessa mainittiin lisätoimenpiteitä olevan odotettavana.</p> <p>Asia on elintarpeiden kaupan järjestä- mistä koskevan asian yhteydessä, joka asia on Kaupunginvaltuuston asettaman komitean käsiteltävänä.</p>
1912. Maalisk. 28.	<p>Terveystoimikunnan esi- tys erinäisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä tuberkuloosin vastustamiseksi (<i>Pain. asiak. N:o 27 v. 1912</i>).</p>	<p>Huhtik. 30 p:nä 1912 asia käsiteltiin lop- puun, mikäli koski ponsia 2, 3, 4, 5 ja 7, mutta palautettiin Rahatoimikamariin, mikäli koski ponsia 1 ja 6, jotka tarkoit- tivat sairaalan rakentamista tuberkuloosia sairastavia henkilöjä varten sekä ky- symystä määrärahan myöntämisestä yhdis- tyksille, jotka olisivat halukkaita perus- tamaan lomasirtoloita kansakouluikässä oleville lapsille. Rahatoimikamarin ehdo- tuksesta lähetettiin asia tältä kohden huhtik. 1 päivänä 1913 kaupungin ter- veyden- ja sairaanhoidon uudistuskomi- teaan, joka saman kuukauden 23 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen Kaupun- ginvaltuusto seuraavan toukokuun 13 päi- vänä asetti asiaa edelleen käsittelemään eri- tyisen komitean, jonka jäseniksi valittiin herrat R. Sievers, O. Tarjanne ja W. Zilliacus sekä lääketieteellisensiaatti Ina Rosqvist ja lääkintöneuvos A. Koskimies.</p>
Huhtik. 18.	<p>Helsingin Kauppiaitten Yhdis- tyksen anomus kaupungin satamaolojen parantamisesta.</p>	<p>Huhtik. 18 p:nä 1912 Valmisteluvaliokunta lähetti asian kaupungin yleisten töiden Hallitukseen.</p> <p>Suunnitelma asiassa on ilmoitettu olevan tekeillä edellä mainitussa hallituksessa sekä on, mitä erittäin Sörnäsän satama- oloihin tulee, vielä keskeneräisten erikois- ehdotusten varassa.</p>
Huhtik. 27.	<p>Maistraatin kirjelmä ynnä Lään- nihallituksen lähete asiasta, joka koskee erään Katajano- kan ranta-alueen täyttämistä y. m.</p>	<p>Huhtik. 29 p:nä 1912 lähetti Valmisteluvalio- kunta asian Rahatoimikamariin, joka sit- temmin on sen lähettänyt kaupungin yleis- ten töiden Hallitukseen. Tämä Hallitus onkin antanut vastauksen Rahatoimika- mariin, joka, mikäli on ilmoitettu, on teh- nyt esityksen sotilasviranomaisille.</p>
Huhtik. 29.	<p>Yleisten Rakennusten Ylihalli- tuksen esitys toimenpiteisiin</p>	<p>Huhtik. 29 p:nä 1912 Valmisteluvaliokunta lähetti asian kaupungin yleisten töiden</p>

1912.	ryhtymisestä 4 kaupunginosan kaupunginasemakaavan muuttamiseksi.	Hallitukseen, joka odottaa niiden keskustelujen tuloksia, joihin Hallitus on ryhtynyt asianomaisten kiinteistönomistajain kanssa.
Toukok. 4.	Erinäisten Hermannin huvilanomistajain esitys saada lunastaa sikäläiset tontit omikseen.	Toukok. 4 p:nä 1912 Valmisteluvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin. Lausuntoa asiasta on sittemmin pyydetty kaupungin yleisten töiden Hallitukselta, joka onkin sen antanut, minkä jälkeen Kamari on palauttanut asian edelleen valmisteltavaksi mainittuun hallitukseen, joka ei vielä ole antanut lopullista lausuntoa siitä.
Syysk. 6.	Herra August Lundqvistin ja kirjanpitäjä Uno Westerholmin kirjelmä ynnä Helsingin Uimahallille lahjoitettu rahamäärä.	Syysk. 6 p:nä 1912 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin. Asia on lopullisesti käsittelemättä odotellessa edellä mainitun, kunnan uimahallia koskevan asian loppuun käsitteilyä.
Lokak. 22.	Majoituslautakunnan esitys kansliahuoneiston vuokraamisesta venäläisen sotaväen päällystölle sotaväen liikekannallepanon johdosta.	Lokak. 23 päivänä 1912 Valmisteluvaliokunta lähetti asian Rahatoimikamariin. Vastauksen saavuttua palautettiin asia tammik. 21 päivänä 1913 Rahatoimikamariin.
Marrask.26.	Herra L. Ehrnrothin y. m. esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä elintarpeiden hinnan huojistamiseksi kaupungissa (<i>Pain. asiak. N:o 75 v. 1912</i>).	Joulukuun 10 p:nä 1912 asetettiin asiaa valmistelevaan komitea, johon valittiin herrat O. Häggman, R. Sievers, A. Hyttinen ja Nest. L. Eskola, kaupungininsinööri G. Idström sekä filosofianmaisterit G. Estlander ja G. R. Snellman. Toukokuun 19 päivänä 1914 antoi komitea mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 34 vuodelta 1914</i>). Seuraavan kesäkuun 9 päivänä asia pantiin pöydälle. Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 22 päivänä 1914 oli päättänyt asettaa uuden komitean, valittiin sen jäseniksi seuraavan lokakuun 6 päivänä herra A. Frey, lääketieteentohtori, vapaa-herra O. v. Hellens, filosofiantohtori Hj. Göös, teurastamonjohtaja V. Kankaanpää sekä filosofianmaisteri G. R. Snellman.
Marrask.29.	Erinäisten Malmin aseman vierellä asuvain henkilöjen ano-	Joulukuun 3 päivänä 1912 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin,

1912.	mus erään kaatopaikan pois muuttamisesta.	<p>jonka tuli antaa oma sekä kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausunto siitä.</p> <p>Helmikuun 22 päivänä 1913 hakijat tekivät asiasta uuden esityksen, jonka Valmisteluvaliokunta samana päivänä lähetti niinkään Rahatoimikamariin, jonka vastaus saapui seuraavan maaliskuun 27 päivänä, minkä jälkeen asia huhtikuun 15 päivänä lähetettiin Terveystoimilautakuntaan, jonka vastaus saapui joulukuun 17 päivänä 1914.</p>
Jouluk. 30.	Budjettivaliokunnan ehdotuksesta	<p>päätettiin asettaa erityinen komitea, jonka olisi ehdotettava, eikö kaupungin terveyden- ja sairaanhoitoa kävisi uudestijärjestäminen, sekä selvitettävä, tarvitseeko kaupunki lähiaikoina laajempia tahi uusia sairaanhoitolaitoksia. Sittenkun herrat R. Elving, O. Heikel, A. Tollet, R. Sievers, J. J. Karvonen, O. Tarjanne, A. af Forselles, G. R. Idman ja E. Schybergson sekä ylimäär. professori O. Schaudman oli tammik. 21 päivänä 1913 valittu komitean jäseniksi sekä herra Elving kuitenkin seuraavan helmik. 25 päivänä pyynnöstään vapautettu sen jäsenyydestä, antoi komitea kesäk. 4 päivänä mietintönsä N:o 1 (<i>Pain. asiak. N:o 60 v. 1913</i>). Viimeksi mainitun kuukauden 10 päivänä hyväksyttiin komitean mietinnön IV osassa sivuilla 35 ja 36 tehty ehdotus, minkä ohessa asia muilta kohdin palautettiin Rahatoimikamariin ja Terveystoimilautakuntaan. Marrask. 3 päivänä antoi komitea mietinnön N:o 2 (<i>Pain. asiak. N:o 84 v. 1913</i>), minkä jälkeen saman kuukauden 11 päivänä annettiin Terveystoimilautakunnan toimeksi ottaa harkittavaksi kysymys kunnan poliklinikan perustamisesta Kallioon sekä laatia seikkaperäinen ehdotus laitoksen järjestämiseksi ja kustannusarvioksi.</p> <p>Mikäli on ilmoitettu, lienee esitys asiasta kohdakkoin odotettavana.</p>
1913. Tammik. 4.	Terveystoimilautakunnan esitys vastaisen kulkutautisai-	Tammikuun 4 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikama-

1913.	raalan sairaanhoitomaksutaksan ehdotusta koskevasta asiasta.	riin, joka seuraavan maaliskuun 13 päivänä antoi vastauksen (<i>Pain. asiakirj. N:o 29 vuodelta 1913</i>), minkä jälkeen asia huhtikuun 15 päivänä lähetettiin kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä varten asetettuun komiteaan. Mainitun komitean annettua lausuntonsa kesäkuun 4 päivänä (<i>Pain. asiakirj. N:o 60 vuodelta 1913</i>) lähetettiin asia viimeksi mainitun kuukauden 10 päivänä Rahatoimikamariin ja Terveydenhoitolautakuntaan. Mikäli on ilmoitettu, lienee esitys asiasta kohdakkoin odotettavana.
Tammik. 16.	Terveydenhoitolautakunnan kirjelmä ehdotuksineen Kivelän sairaalan säännöiksi.	Sittenkun asia oli tammikuun 28 päivänä 1913 lähetetty Rahatoimikamariin, joka seuraavan huhtikuun 8 päivänä antoi siitä lausunnon (<i>Pain. asiak. N:o 37 vuodelta 1913</i>), lähetti Valmisteluvaliokunta sen viimeksi mainittuna päivänä kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä varten asetettuun komiteaan, joka seuraavan kesäkuun 4 päivänä antoi lausuntonsa (<i>Pain. asiakirj. N:o 60 vuodelta 1913</i>), minkä jälkeen asia viimeksi mainitun kuukauden 10 päivänä lähetettiin Rahatoimikamariin ja Terveydenhoitolautakuntaan. Mikäli on ilmoitettu, lienee esitys asiasta kohdakkoin odotettavana.
Tammik. 18.	Suomen Ruumiinpolttoyhdistyksen anomus tontin myöntämisestä ruumiinpolttolaitoksen paikaksi.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli tammikuun 18 päivänä 1913 lähettänyt asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan syyskuun 25 päivänä antoi vastauksen, palautettiin asia lokakuun 28 päivänä Rahatoimikamariin. Mikäli on ilmoitettu, lienee esitys asiasta kohdakkoin odotettavana.
Helmik. 20.	Terveydenhoitolautakunnan esitys Kivelän sairaalan sairausmaksujen vahvistamista koskevasta asiasta.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli helmikuun 26 päivänä 1913 lähettänyt asian Rahatoimikamariin sekä Kamarin lausunto oli seuraavan maaliskuun 27 päivänä saapunut, vahvasti Kaupunginvaltuusto huhtikuun 15 päivänä edellämainitut maksut väliaikaisesti, mutta lähetti

1913.		<p>näiden maksujen perusteita koskevan kysymyksen kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä varten asetettuun komiteaan, joka seuraavan kesäkuun 4 päivänä antoi lausuntonsa (<i>Pain. asiakirj. N:o 60 vuodelta 1913</i>), minkä jälkeen asia viimeksi mainitun kuukauden 10 päivänä lähetettiin Rahatoimikamariin ja Terveydenhoitolautakuntaan.</p> <p>Mikäli on ilmoitettu, lienee esitys asiasta kohdakkoin odotettavana.</p>
Maalisk. 3.	Vaivaishoitohallituksen ilmoitus kunnan sairaaloissa vallitsevasta tilanpuutteesta.	Maaliskuun 12 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Terveydenhoitolautakuntaan.
Huhtik. 4.	Töölön Sokeritehdas Osakeyhtiön anomus Töölön Tiilitehdasalue nimisen tilan N:o 48 vuokranpitemyksestä.	Huhtikuun 4 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka huhtikuun 27 päivänä 1914 antoi vastauksen (<i>Pain. asiakirj. N:o 40 vuodelta 1914</i>), minkä jälkeen asia seuraavan kesäkuun 9 päivänä palautettiin Rahatoimikamariin, joka joulukuun 10 päivänä 1914 antoi vastauksen (<i>Pain. asiakirj. N:o 78 vuodelta 1914</i>). On esitelyn varassa.
Huhtik. 9.	Maistraatin kirjelmä ynnä Keisarillisen venäläisen teknillisen seuran esitys edustajain valitsemisesta vuodeksi 1915 suunnitellun kaupunkijärjestökongressin järjestämiskomiteaan.	Toukok. 13 päivänä 1913 asia lähetettiin Rahatoimikamariin.
Huhtik. 15.	Asuntolautakunnan perustamiskysymystä varten asetetun valiokunnan ehdotuksesta käskettiin Terveydenhoitolautakunnan antaa täydellinen ehdotus tehokkaan asuntotarkastuksen järjestämistä koskeviksi toimenpiteiksi.	Lokakuun 30 päivänä 1914 lähetti Terveydenhoitolautakunta Valtuustolle ehdotuksen Helsingin kaupungin asuntotarkastuksen johtosäännöksi ja Valmisteluvaliokunta lähetti asian samana päivänä Rahatoimikamariin lausunnon antamista varten. <p>Mikäli on ilmoitettu, lienee esitys asiasta kohdakkoin odotettavana.</p>
Huhtik. 15.	Asuntolautakunnan perustamiskysymystä varten asetetun valiokunnan ehdotuksesta kä-	Asian ilmoitetaan olevan sen varassa, että on ollut puhetta väenlaskun toimittamisesta koko Venäjän valtakunnassa, joka

1913.	kettiin Tilastokonttorin antaa lausunto ehdotuksineen tilastollisen ensiaineiston keräämisestä ja järjestämisestä asuntotilastoa varten.	asia kuitenkin on sodan johdosta lykkääntynyt toistaiseksi.
Huhtik. 15.	Asuntolautakunnan perustamiskysymystä varten asetetun valiokunnan ehdotuksesta sai Sosialilautakunta toimekseen lähemmin valmistella kysymystä kunnan työnvälityksen järjestämisestä ja Valtuustolle antaa seikkaperäisen ehdotuksen asiasta.	Asian ilmoitetaan olevan käsiteltävänä Lautakunnassa, joka kuitenkin nykyoloihin nähden ei ole katsonut olevan aihetta jouduttaa ehdotuksen antamista asiasta.
Toukok. 8.	Rahatoimikamarin kirjelmä ehdotuksineen viidennentoista kaupunginosan asemakaavaksi (<i>Pain. asiak. N:o 51 vuodelta 1913</i>).	Toukokuun 28 päivänä 1913 asia palautettiin Rahatoimikamariin, joka ei vielä ole sitä loppuun käsiteltyt.
Toukok. 27.	Kansakoulujohtokunnan esitys alueen varaamisesta kansakouluuputarhan paikaksi.	Kesäkuun 9 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka on vaatinut kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoa.
Kesäk. 10.	Valmisteluvaliokunnan esityk-	sestä sekä vuositilintarkastajain ja Revisionikonttorin ehdotuksesta (<i>Pain. asiakirj. N:ot 53 ja 63 vuodelta 1913</i>) päätti Kaupunginvaltuusto käskää Rkmrin laadittua ehdotuksen kaupunginkassaa ja tililaitosta koskevaksi yleiseksi johtosäännöksi. Marraskuun 17 päivänä 1914 esiteltäessä 1913 vuoden tilintarkastajain kertomuksen johdosta annettua valiokunnan mietintöä (<i>Pain. asiakirj. N:o 71 vuodelta 1914</i>) päätti Valtuusto kehottaa Rahatoimikamaria yksissä neuvoin Revisionikonttorin kanssa ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin kaupungin tililaitoksen uudistuksen jouduttamiseksi joko siten, että osittaisia uudistuksia hetimiten pantaisiin toimeen tai myös, että uudistus koko laajuudessaan voitaisiin mahdollisimman pian toteuttaa.

1913. Elok. 14.	Rahatoimikamarin esitys erään Pakaan alueen osan järjestämisestä tehdas- ja varastopaikoiksi (<i>Pain. asiak. N:o 73 vuodelta 1913</i>).	Lokakuun 14 päivänä 1913 asia palautettiin erikoisvaliokuntaan, jonka jäseniksi valittiin herrat C. Enckell, L. N. Eskola ja Ferd. von Wright ja joka maaliskuun 14 päivänä 1914 antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 12 vuodelta 1914</i>). Viimeksi mainitun kuukauden 24 päivänä asia palautettiin valiokuntaan, jonka tuli hankkia Rahatoimikamarin lausunto asiasta koko laajuudessaan, minkä jälkeen valiokunta seuraavan lokakuun 29 päivänä antoi mietinnön N:o 2 (<i>Pain. asiakirj. N:o 72 vuodelta 1914</i>). Marraskuun 17 päivänä pidetyssä kokouksessa käsitettiin Rahatoimikamarin, sittenkun kaupungin yleisten töiden Hallitus oli teknilliseltä ja taloudelliselta kannalta valmistellut kysymystä Hietaniemen alueen järjestämisestä teollisuus- ja varastopaikoiksi sekä laatinut sitä varten järjestelysuunnitelman, tästä antaa lausunto, minkä ohessa päätettiin, että kysymys, missä järjestyksessä edellä mainittujen molempain paikkain järjestämistyöt on teetettävä sekä tämän johdosta tarpeellisten määrärahan myöntäminen ynnä kysymys miten puheenalaisiin ryhmiin kuuluvia tontteja oli luovutettava, saisi jäädä siksi, kunnes edellä mainittu selvitys oli Rahatoimikamarilta saatu.
Syysk. 23.	Vientitavaran maksuttoman maakausajan myöntämistä harkitsemaan asetetun komitean ehdotus että vientimaksut poistettaisiin kaikelta Helsingin kautta maasta vietävältä tavaralta, paitsi puutavaroilta (<i>Pain. asiak. N:o 74 v. 1913</i>).	Syyskuun 23 päivänä 1913 lähetettiin asia Rahatoimikamariin.
Syysk. 24.	Kauppavaltuutettujen esitys tavara-aseman laittamisesta Katajanokalle.	Syyskuun 29 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka on jättänyt asian toistaiseksi odotellessaan, miten kysymys erinäisten Katajanokan maa-alueiden luovuttamisesta venäläisille sotilasviranomaisille tulee ratkaistuksi (<i>Pain. asiakirj. N:o 36 vuodelta 1914</i>).

<p>1913. Syysk. 29.</p>	<p>Rahatoimikamarin esitys toimenpiteisiin ryhtymisestä täkäläisen talvilaivakulun vakauttamiseksi (<i>Pain. asiakirj. N:o 81 vuodelta 1913</i>).</p>	<p>Marraskuun 11 päivänä 1913 asia pantiin pöydälle johonkin ensintulevan vuoden alkupuoliskolla pidettävään kokoukseen. Helmikuun 3 päivänä 1914 päätettiin asettaa komitea, jonka jäseniksi saman kuukauden 24 päivänä valittiin tod. valtioneuvos A. Ramsay, herrat A. E. Alfthan, V. Ek, A. Hjelt ja Lars Krogius. Komitean tehtyä esityksen, että se saisi vapautuksen toimestaan ja lykätä työnsä siksi, kunnes säännölliset olot jälleen ovat palautuneet, päätti Kaupunginvaltuusto marraskuun 4 päivänä valtuuttaa komitean lykkäämään työnsä toistaiseksi, jota vastoin sen tehtävää ei lakkautettaisi.</p>
<p>Lokak. 2.</p>	<p>Suomen Kuvanveistäjäliiton esitys kaupungin koristamisesta taideteoksilla ja tässä yhteydessä kuvanveistäjä G. Winterin tekemä erinäisten taideteosten ostoa koskeva tarjous.</p>	<p>Sittenkun Valmisteluvaliokunta lokakuun 2 päivänä 1913 oli lähettänyt asian Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 9 päivänä antoi vastauksen, lähetettiin se vastamainitun kuukauden 28 päivänä voittovarainvaliokuntaan.</p> <p>Sittenkun valiokunta oli toukokuun 18 päivänä 1914 antanut mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 41 vuodelta 1914</i>), myönsi Kaupunginvaltuusto saman kuukauden 26 päivänä määrärahan mainittua tarkoitusta varten ja antoi erikoiskomitean toimeksi valmistella kysymystä, milloin ja miten määrärahaa käytettäisiin. Seuraavan kesäkuun 9 päivää valittiin komitean jäseniksi herra A. Norrmén, tod. valtioneuvos A. Gripenberg, kaupunginasema-kaava-arkkitehti B. Jung, taiteilija V. Blomstedt ja vapaaherra R. F. von Willebrand.</p>
<p>Lokak. 16.</p>	<p>Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys erinäisten näissä laitoksissa palvelevain virkailijain palkkaehtojen parantamisesta (<i>Pain. asiak. N:o 89 vuodelta 1913</i>).</p>	<p>Joulukuun 30 päivänä 1913 päätti Kaupunginvaltuusto vieressä mainitun ja erinäisten muiden samanlaatuisten asiain käsittelyä varten asettaa erityisen valiokunnan, jonka jäsenet Valmisteluvaliokunnan tuli ehdottaa. Sittenkun valiokunnan jäseniksi tammikuun 20 päivänä 1914 oli valittu herrat E. Schybergson, J. Castrén, W. F. Heimbürger, G. Mattsson ja E. W. Walldén sekä seuraavan helmikuun</p>

1913.		3 päivänä herra A. Tollet oli valittu herra E. Schybergsonin sijaan, antoi valiokunta mietinnön kesäkuun 3 päivänä (<i>Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914</i>). Sittenkun asia viimeksi mainitun kuukauden 9 päivänä oli pantu pöydälle syksyyn, lähetettiin se, mikäli mietinnön sivulla 3 olevaa pontta koski, seuraavan syyskuun 22 päivänä Rahatoimikamariin, jota vastoin asia muutoin pantiin toistaiseksi pöydälle.
Marrask. 5.	Suomen Rakennusmestariiliiton Helsinginosaston esitys urakajärjestelmän käyttämisestä kaupungin uutisrakennuksilla.	Marraskuun 5 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Marrask.19.	Vaivahoitohallituksen esitys lisämäärärahaan myöntämisestä.	Sittenkun Valmisteluvaliokunta oli lokakuun 22 päivänä 1913 lähettänyt asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan marraskuun 3 päivänä antoi vastauksen (<i>Pain. asiakirj. N:o 93 vuodelta 1913</i>), päätti Kaupunginvaltuusto joulukuun 16 päivänä, samalla kun pyydetty määrärahat myönnettiin, asettaa erityisen komitean tutkimaan kaupungin vaivahoidon taloudenhoidon perusteita ja tekemään niihin nähden ehdotuksia. Mainitun komitean jäseniksi valittiin herrat G. R. Idman ja A. Serlachius, senaattori A. Hjelt, laamanni T. J. Boisman, filosofiantohtori Jenny af Forselles sekä lääketieteen tohtori V. Leontjeff.
Marrask.25.	Poikain valmistavan Ammattikoulun johtokunnan esitys rinnakkaiskurssin järjestämisestä I suomalaiselle luokalle y. m.	Marraskuun 25 päivänä 1913 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka tammikuun 15 päivänä 1914 antoi vastauksen, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto viimeksi mainitun kuukauden 20 päivänä asetti komitean, johon valittiin herrat A. Listo ja Viktor von Wright. Komitean annettua seuraavan lokakuun 9 päivänä mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 63 vuodelta 1914</i>) lähetti Valmisteluvaliokunta asian saman kuukauden 29 päivänä Rahatoimikamariin sekä taideteollisuuskeskuskoulun ja kansakoulujen

1914.		jatko-opetuksen uudestijärjestämistä varten asetettuun komiteaan.
Jouluk. 30.	Budjettivaliokunnan ehdotuksesta	päätettiin antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi ottaa käsiteltäväksi kysymys yhteisen hiilienoston järjestämisestä kaupungin eri tehtaisiin ja laitoksiin sekä tästä asiasta antaa Kaupunginvaltuustolle lausunto ja ehdotus.

Vuonna 1914 saapuneita.

Maistraatti.

Helmik. 23.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Munkkiniemen huvilayhdyskunnan poliisi-, rakennus-, palo- ja terveydenhoitojärjestystä koskevasta asiasta.	Helmikuun 23 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, mistä vastaus saapui seuraavan joulukuun 16 päivänä.
Jouluk. 23.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Ruotsin alamaisen, leskirouva Ida Johanna Bolinderin hakemuksen johdosta saada Suomen kansalaisoikeus.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 23.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Ruotsin alamaisen, ravintolavahtimestari Karl August Mörkin hakemuksen johdosta saada Suomen kansalaisoikeus.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 23.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Ruotsin alamaisen, kivipiirtäjä Axel Emil Norstedtin hakemuksen johdosta saada Suomen kansalaisoikeus.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 28.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Ruotsin alamaisen, ravintolavahtimestari Anders Alfred Konstantin Gyllenbergin hakemuksen joh-	On esittelyn varassa.

1914.	dosta saada Suomen kansalaisoikeus.	
Jouluk. 28.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Ruotsin alamaisen, piirustaja Frans Erik Erikssonin hakemuksen johdosta saada Suomen kansalaisoikeus.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 30.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Ruotsin alamaisen, kauppias Hugo Langen hakemuksen johdosta saada Suomen kansalaisoikeus.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 28.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Tanskan alamaisen, konttoristi Jens Alfred Wendel Sörensenin hakemuksen johdosta saada Suomen kansalaisoikeus.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 23.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Saksan alamaisen, kapellimestari Friedrich Max Hauswaldin hakemuksen johdosta saada Suomen kansalaisoikeus.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 24.	Maistraatin kirjelmä ynnä Lääninhallituksen lähete Ruotsin alamaisen, hierojan, vapaa-herra Gustaf Hans Erik Strömfeltin hakemuksen johdosta saada täällä harjoittaa sairastavoimistelijan ja hierojan ammattia.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 30.	Maistraatin kirjelmä ilmoituksineen kaupungin ylimääräisiä majoituskustannuksia koskevasta asiasta.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 21.	Maistraatin esitys jäsenen valitsemisesta komiteaan, jonka tulisi laatia ehdotus maistraatinsihteerinvirkaan kuuluvain tehtävin jakamiseksi.	On esittelyn varassa.

Rahatoimikamari.

1914.	Helmik. 23. Rahatoimikamarin esitys Raken- nuskonttorin virkamiesten pal- kanjärjestelyä koskevasta asi- asta.	Helmikuun 26 päivänä 1914 lähetti Val- misteluvaliokunta asian palkanjärjestely- valiokuntaan, joka seuraavan kesäkuun 3 päivänä antoi mietinnön (<i>Pain. asia- kirj. N:o 49 vuodelta 1914</i>), minkä jälkeen asia, viimeksi mainitun kuukau- den 9 päivänä pöydälle pantuna, lähe- tettiin seuraavan syyskuun 22 päivänä Rahatoimikamariin, mikäli mietinnön si- vulla 3 olevaa pontta koski, jota vastoin asia muutoin pantiin toistaiseksi pöydälle.
Maalisk. 5.	Rahatoimikamarin esitys eri- näisten Liikennekonttorin vir- kamiesten palkanjärjestelyä koskevasta asiasta.	Maaliskuun 7 päivänä 1914 lähetti Valmis- teluvaliokunta asian palkanjärjestelyvalio- kuntaan, joka seuraavan kesäkuun 3 päivnä antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914</i>), minkä jälkeen asia, viimeksi maintun kuukauden 9 päi- vänä pöydälle pantuna, lähetettiin seu- raavan syyskuun 22 päivänä Rahatoimi- kamariin mikäli mietinnön sivulla 3 olevaa pontta koski, jota vastoin asia muutoin pantiin toistaiseksi pöydälle.
Huhtik. 2.	Rahatoimikamarin esitys suunni- tellun uuden keskuspoliisitalon tonttipaikkaa koskevasta asi- asta (<i>Pain. asiakirj. N:o 27 vuodelta 1914</i>).	Kaupunginvaltuusto käsitteli asian kesäkuun 9 päivänä 1914, päättäen m. m. sekä an- taa Rahatoimikamarin tehtäväksi laatia esityksen narinkan rihkamamyymäläin rakennuttamisesta toiseen paikkaan että myös kaupunginarkkitehdillä teettää uuden poliisitalon ohjelmapiirustukset ja kustan- nusarvion.
Toukok. 7.	Rahatoimikamarin ehdotus kau- pungin yleisten töiden Halli- tuksen esityksen johdosta, joka koski määrärahan myön- tämistä Rahapajanrannan itäi- simmän osan uudestirakenta- mista varten (<i>Pain. asiakirj. N:o 37 vuodelta 1914</i>).	Toukokuun 26 päivänä 1914 myönnettiin tarkoitukseen 75,000 markan määräraha edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkas- sasta ja samalla päätettiin, että kysymys, miten tämä ja vastedes samaan tarkoi- tukseen tarvittava määräraha vihdoin on maksettava, otetaan tutkittavaksi, sitten- kun tätä asiaa on lähemmin valmisteltu. Rahatoimikamarin tehtyä 1915 vuoden rahasääntöehdotuksen yhteydessä esityk- sen asiasta päätti Kaupunginvaltuusto

1914.		joulukuun 29 päivänä 1914, että uudesti-rakentamista ei toimiteta vuonna 1915.
Jouluk. 3.	Rahatoimikamarin esitys varain osottamisesta 1911 vuoden obligatsioonilainasta erinäisten 1915 vuoden rahasäännössä olevain menoeräin suorittamiseen (<i>Pain. asiakirj. N:o 76 vuodelta 1914</i>).	Joulukuun 29 päivänä 1914 kehoitettiin Maistraattia ryhtymään toimiin lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten valitsemiseksi asiaa käsittelemään.
Jouluk. 22.	Rahatoimikamarin kirjelmä lisämäärärahan myöntämisestä kanavain ja laskuojain kunnossapitoa varten.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 12.	Rahatoimikamarin esitys pitenetyn rakennusajan myöntämisestä L. Brahekadun varrella korttelissa 355 olevalle tontille N:o 4.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 9.	Rahatoimikamarin esitys pitenetyn rakennusajan myöntämisestä L. Brahekadun varrella korttelissa 364 olevalle tontille N:o 10.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 30.	Rahatoimikamarin esitys pitenetyn rakennusajan myöntämisestä Karjalankadun varrella korttelissa 379 olevalle tontille N:o 15.	On esittelyn varassa.

Terveystenhoitolautakunta.

Helmik. 9.	Terveystenhoitolautakunnan esitys ehdotuksineen lihantarkastuksen järjestämiseksi.	Helmikuun 12 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan maaliskuun 16 päivänä antoi vastauksen (<i>Pain. asiakirj. N:o 18 vuodelta 1914</i>), minkä jälkeen asia huhtikuun 7 päivänä ratkaistiin muutoin, paitsi että Terveystenhoitolautakunta sai toimekseen laatia ehdotuksen tarkastusaseman johtosäännöksi. Vastauksen saavuttua elokuun 29 päivänä lähetti Valmisteluvaliokunta asian samana
------------	--	---

1914.		päivänä Rahatoimikamariin, mistä ehdotus lienee kohdakkoin odotettavana.
Toukok. 19.	Terveydenhoitolautekunnan esitys kaupungin uuden lihan-tarkastusaseman avaamista y. m. koskevasta asiasta.	Kysymyksen erityisen kirjanpitäjän asettamisesta palautti Kaupunginvaltuusto kesäkuun 19 päivänä 1914 Terveydenhoitolautekuntaan, jonka tuli antaa lausunto siitä, kävisiko kirjanpidon ehkä toisin tavoin järjestäminen. Muutoin myönnyttiin esitykseen.
Syysk. 25.	Terveydenhoitolautekunnan esitys määrärahan myöntämisestä väliaikaisen vastaanottolaitoksen perustamiseksi vahingoittuneita ja äkkiä sairastuneita henkilöitä varten.	Syyskuun 26 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli siitä antaa lausunto ja panna asiakirjat.
Lokak. 29.	Terveydenhoitolautekunnan esitys oikeuden hankkimisesta lihan-tarkastusaseman johtajalle ja tarkastuseläinlääkäreille virkavuosien lukemiseen.	Joulukuun 1 päivänä 1914 lähetettiin asia Lääkintöhallitukseen määräyksen hankkimiseksi mainittujen virkain pitäjille sekä kaupungin uuden teurastamon johtajalle. Kirjelmässä joulukuun 30 päivältä on Maistraatti ilmoittanut Lääkintöhallituksen saman kuukauden 22 päivänä antaneen mainitut määräykset. On esittelyn varassa.
Jouluk. 30.	Terveydenhoitolautekunnan esitys lisämäärärahan myöntämisestä kulkutautisairaalan polttopuita y. m. varten.	Joulukuun 3 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 12 päivänä antoi vastauksen. On esittelyn varassa.
Jouluk. 9.	Terveydenhoitolautekunnan esitys eläkkeen myöntämisestä portinvartija I. W. Kallströmille.	Joulukuun 9 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 12 päivänä antoi vastauksen. On esittelyn varassa.
Jouluk. 17.	Terveydenhoitolautekunnan esitys kahden Marian sairaalan määrärahan ylittämistä koskevasta asiasta.	Joulukuun 17 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 30 päivänä antoi vastauksen. On esittelyn varassa.
Jouluk. 17.	Terveydenhoitolautekunnan esitys lisämäärärahan myöntämisestä Lautekunnan tarve-rahoja varten.	Joulukuun 17 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 30 päivänä antoi vastauksen. On esittelyn varassa.

1914.		
Jouluk. 17.	Terveydenhoitolautakunnan esitys määrärahan myöntämisestä Marian sairaalan oppilaskoulun porrashuoneen lämmitystä varten.	Joulukuun 19 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariiniin, joka saman kuukauden 30 päivänä antoi vastauksen. On esittelyn varassa.
Jouluk. 23.	Terveydenhoitolautakunnan esitys erinäisten Kivelän sairaalan määrärahan ylittämistä koskevasta asiasta.	Joulukuun 23 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariiniin.
Jouluk. 3.	Terveydenhoitolautakunnan kirjelmä kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin avonaisen johtajanviran täyttämistä koskevasta asiasta.	On esittelyn varassa.

Vaivahoitohallitus.

Marrask.27.	Vaivahoitohallituksen esitys uuden aidan teettämisestä Helsingin kunnalliskodin ympärille.	Marraskuun 27 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariiniin, joka seuraavan joulukuun 11 päivänä antoi vastauksen. On esittelyn varassa.
-------------	--	---

Kansakoulujohtokunnat.

Toukok. 2.	Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys kansakoulunopettajiston palkanjärjestelyasiasta.	} Toukokuun 25 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asiat Rahatoimikamariiniin, jonka valmisteltavina ne edelleen ovat. Vuoden 1915 rahasäännön järjestelyssä päätettiin väliaikaisesti pysyttää nykyinen palkkausjärjestelmä, kunnes kysymys palkkausetujen lopullisesta järjestämisestä on ratkaistu.
Toukok. 15.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys samasta asiasta.	
Marrask.25.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnan esitys valtioavun anomisesta kesävirikistyksen hankkimiseksi kunnan kansakoululapsille.	On esittelyn varassa.
Jouluk. 28.	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastajan kirjelmä kertomuksineen näiden koulujen toiminnasta lukuvuonna 1913—1914.	On esittelyn varassa.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallitus.

1914. Kesäk. 13.	Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten valitsemisesta käsittelemään sähkötehtaan laajennuskysymystä.	Sittenkun Maistraattia oli kesäkuun 9 päivänä 1914 kehotettu ryhtymään toimenpiteeseen lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten valitsemiseksi käsittelemään teknillisten laitosten laajennuskysymyksiä yleensä, toimitettiin vaali seuraavan heinäkuun 29 päivänä pidetyssä raastuvankokouksessa. Asia on nykyolojen johdosta jätetty toistaiseksi sillensä.
---------------------	--	---

Palotoimikunta.

Marrask. 26.	Palotoimikunnan kirjelmä kertomuksineen vuodelta 1913.	Joulukuun 15 päivänä 1914 asia pantiin pöydälle.
--------------	--	--

Muut toimi- ja lautakunnat.

Tammik. 1.	Tyttöjen ammattikoulun johtokunnan esitys palkankorotuksen myöntämisestä mainitun koulun opettajattarille määrävuosien palveluksesta.	Tammikuun 2 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 24 päivänä antoi vastauksen, ja lähetti Valmisteluvaliokunta asian viimeksi mainittuna päivänä palkanjärjestelyvaliokuntaan, joka seuraavan kesäkuun 3 päivänä antoi mietinnön (<i>Pain. asiakirj. N:o 49 vuodelta 1914</i>), minkä jälkeen asia viimeksi mainitun kuukauden 9 päivänä pöydälle pantuna lähetettiin syyskuun 22 päivänä Rahatoimikamariin, mikäli mietinnön 3 sivulla olevaa pontta koski, jota vastoin asia muutoin pantiin toistaiseksi pöydälle.
Maalisk. 27.	Sosiaalilautakunnan esitys Uuden Vallilan asuntonttien vuokrauskirjain kaavakkeiden vahvistamisesta.	Maaliskuun 27 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Toukok. 20.	Tyttöjen ammattikoulun johtokunnan esitys koulun uuden talon valmistamisen jouduttamisesta.	Toukokuun 20 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Syysk. 4.	Sosiaalilautakunnan kirjelmä kertomuksineen kaupungin hätä-	Lokakuun 6 päivänä 1914 asia lähetettiin Tilastokonttoriin ja Sosiaalilautakuntaan.

1914.	apukomitean toiminnasta vuonna 1913—1914 (<i>Pain. asiakirj. N:o 58 vuodelta 1914</i>).	
Marrask. 18.	Hätäapukomitean esitys määrärahan myöntämisestä työn hankkimiseksi työttömille naisille.	Marraskuun 24 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, joka seuraavan joulukuun 21 päivänä antoi vastauksen. On esittelyn varassa.
Marrask. 2.	Helsingin kaupungin uuden kulkutautisairaalan rakennustoimikunnan esitys lisämäärärahan myöntämisestä mainittua sairaalaa varten sekä Rahatoimikamarin lausunto asiasta (<i>Pain. asiakirj. N:o 59 vuodelta 1914</i>).	Joulukuun 15 päivänä 1914 asia lähetettiin valiokuntaan, johon kuuluivat herrat A. M. Lassenius, N. L. Eskola, H. Lindberg ja J. J. Karvonen sekä professori A. af Forselles.
Jouluk. 24.	Helsingin kaupungin kirjaston Hallituksen esitys avustavan kirjastonhoitajan virka-ajan supistamisesta.	On esittelyn varassa.
<i>Yhteinen Raastuvanoikeus.</i>		
Jouluk. 9.	Yhteisen Raastuvanoikeuden esitys palkkion myöntämisestä varatuomari Hj. Långströmille.	Joulukuun 9 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, mistä vastaus saapui saman kuukauden 22 päivänä. On esittelyn varassa.
<i>Valtionviranomaiset.</i>		
Kesäk. 6.	Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston Konsistorin esitys korttelissa 44 Vuohi olevia sairaalatontteja koskevasta asiasta.	Kesäkuun 6 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
<i>Kaupunginvaltuustossa tehtyjä ehdotuksia.</i>		
Tammik. 20.	Valmisteluvaliokunnan ehdotukset	annettiin Taksoitusvalmistelukunnan toimeksi laatia lausunto, miten taksoituksen tulos sopivimmin olisi saatettava asianomaisten verovelvollisten tiedoksi.
Helmik. 24.	Herra Ivar Lindforsin y. m. esitysehdotus kaupungin kulku-	Sittenkun helmikuun 24 päivänä 1914 pidetyssä kokouksessa oli annettu Valmistelu-

1914.	laitosten parantamismahdollisuuksia koskevasta asiasta.	valiokunnan tehtäväksi ehdottaa, miten asia olisi käsiteltävä, lähetettiin se seuraavan maaliskuun 24 päivänä mainitun komitean ehdotuksesta talviliikennekomiteaan.
Huhtik. 7.	Herra Viktor v. Wrightin esitysehdotus taideteollisuuskeskuskoulun uudestijärjestämisestä koskevasta asiasta.	Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli huhtikuun 7 päivänä 1914 antanut Valmisteluvaliokunnan toimeksi hankkia asiasta selvityksen, lähetettiin asia saman kuukauden 28 päivänä komiteaan, jonka jäseniksi oli valittu herrat V. von Wright, A. Frey, arkkitehdit A. Lindgren ja E. A. Törnvall sekä professori E. Nordström.
Kesäk. 8.	Komitean mietintö N:o 2 Helsingin Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta asiasta (<i>Pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914</i>).	Kesäkuun 20 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin ja Yhteiseen Raastuvanoikeuteen, jolta jälkimmäiseltä saapui vastaus marraskuun 7 päivänä 1914.
Marrask. 4.	Kaupungin rakennusjärjestyksen uudistuskomitean esityksestä	lähetettiin kysymys määräysten panemisesta kaupunkikirjoihin epäterveellisen keinoittelun estämiseksi rakennettaviksi myydyillä tonteilla Rahatoimikamariin lähemmin valmisteltavaksi.
Marrask. 17.	Asetettiin valiokunta harkitsemaan ja ehdottamaan muutoksia Rakennustarkastuskonttorin järjestykseen ja vuosirasääntöön.	Joulukuun 1 päivänä 1914 valittiin komitean jäseniksi herrat E. Schybergson, J. Castrén ja H. Lindberg sekä raatimies J. von Haartman ja rakennusmestari J. Ahde.
Jouluk. 29.	Budjettivaliokunnan ehdotuksesta	sai Tilastokonttori toimekseen antaa ehdotuksen Konttoriin vastikään perustetun amanuenssinviran johdosta tarpeellisen muutoksen tekemisestä huhtikuun 25 päivänä 1911 vahvistettuun Konttorin johtosääntöön.
Jouluk. 29.	Budjettivaliokunnan ehdotuksesta	sai Tilastokonttori toimekseen antaa lausunnon ja lähemmän ehdotuksen kunnan lautakuntain ja hallitusten vuosikertomusten painatusta koskevasta asiasta.
Jouluk. 29.	Herra Schybergsonin ehdotuksesta	sai Rahatoimikamari toimekseen Valtuustolle antaa lausunnon ja ehdotuksen sen joh-

1914.		dosta että oli nostettu kysymys sellaisen järjestyksen toimeenpanemisesta, että Kamari ei saisi myöntyä rahavarain tilauksiin eikä määrätä laskuja maksettaviksi, ellei Rahatoimikonttorista hankittu selvitys osota, että määrärahaa tarkoitukseen on käytettävänä vahvistetun budjetin rajoissa.
<i>Erinäisten yhdistysten ja yksityishenkilöjen tekemiä hakemuksia ja ehdotuksia.</i>		
Maalisk. 2.	Kirkkovaltuutettujen esitys tonttien varaamisesta kirkkorakennuksia varten.	Maaliskuun 5 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Huhtik. 6.	Perustuslaillisen työväenyhdistyksen anomus toimenpiteisiin ryhtymisestä asuntojen teettämiseksi vähävaraisille.	Huhtikuun 6 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Sosialilautakuntaan, joka saman kuukauden 20 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen Valmisteluvaliokunta viimeksi mainittuna päivänä lähetti sen Rahatoimikamariin, jonka oli hankittava kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausunto.
Huhtik. 16.	Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen Valtuutettujen esitys käsityöläiskoulujen koulumaksujen poistamisesta.	Huhtikuun 16 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin.
Lokak. 3.	Kauppavaltuutettujen esitys vuotuisen taksoituksen myöhemmäksi siirtämisestä.	Lokakuun 3 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia Taksoitusvalmistelukunnan lausunto.
Marrask.26.	Helsingin Työväenjärjestöjen Työttömyyskomitean esitys lainan myöntämistä ompelutöiden hankkimiseksi työttömille naisille.	Marraskuun 26 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Hätäapukomiteaan, joka seuraavan joulukuun 7 päivänä antoi vastauksen, minkä jälkeen asia lähetettiin Rahatoimikamariin, mistä vastaus saapui viimeksi mainitun kuukauden 17 päivänä. On esittelyn varassa.
Marrask.23.	Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokunnan anomus määrärahan myöntämisestä Korkeasaaren ja Seurasaaressa laitosten voimassapitoon vuonna 1915.	Joulukuun 1 päivänä 1914 myönnettiin 35,000 markan lisämääräraha, korvattavaksi Anniskeluosakeyhtiön tämänvuotisista voittovaroista, ja lähetettiin hakemus muutoin vastaiseen voittovarinvaliokuntaan lähemmin valmisteltavaksi.

1914. Marrask.30.	Valkonauha-yhdistyksen apurahananomus.	Marraskuun 30 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Vaivaihoitohallitukseen, mistä vastaus saapui seuraavan joulukuun 10 päivänä, minkä jälkeen valiokunta lähetti sen viimeksi mainittuna päivänä Rahatoimikamariin, joka saman kuukauden 16 päivänä antoi vastauksen. On esittelyn varassa.
Jouluk. 14.	Pelastusarmeijan anomus saada 1915 vuoden kahden ensimmäisen kuukauden kuluessa käyttää osa vuodeksi 1914 myönnettyä määrärahaa.	Joulukuun 14 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Vaivaihoitohallitukseen.
Jouluk. 16.	Rakennusmestari Vilhelm Ekmanin hakemus Kristiinankadun varrella korttelissa N:o 371 olevan tontin N:o 19 rakennusajan pitentämisestä.	Joulukuun 16 päivänä 1914 lähetti Valmisteluvaliokunta asian Rahatoimikamariin, mistä vastaus saapui saman kuukauden 21 päivänä. On esittelyn varassa.

Kaupunginvaltuusto on vuonna 1914 pitänyt 28 kokousta, niistä 5 lisätyin luvuin. Lähetettyjen kirjelmäin luku on 755.

Valmisteluvaliokunta, juovutusjuomalikettä koskevain asiain käsittelyä varten asetettu valiokunta sekä budjettivaliokunta ovat kokoontuneet kaikkiaan 47 kertaa.

Helsingissä, joulukuun 31 päivänä 1914.

A. V. Lindberg.

Selonteko Kaupunginvaltuuston asettamain erikoisvaliokuntain ja komiteain toiminnasta vuonna 1914.

1914 vuoden alussa oli 13 Kaupunginvaltuuston asettamaa erikoisvaliokuntaa ja komiteaa, jotka eivät olleet lopettaneet toimintaansa. Vuoden varrella tuli lisää 12 uutta valiokuntaa ja komiteaa. Näiden luku mainittuna vuonna oli siis kaikkiaan 25.

Valiokunnat ja komiteat ovat antaneet 16 painettua ja 3 kirjallista lausuntoa.

Vuoteen 1915 jällellä olevat valiokunnat ja komiteat ovat:

1) Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon taloudellisen hallinnon uudestijärjestämistä varten tammikuun 21 päivänä 1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat R. Sievers, O. Heikel, A. Tollet, J. J. Karvonen, O. Tarjanne, A. af Forselles, Ossian Schauman, G. R. Idman ja E. Schybergson.

Komitea on suorittanut tehtävänsä, paitsi mikäli koskee kysymystä laajennettujen tai uusien sairaanhoitolaitosten vastaisesta tarpeesta, joka asia on jätetty toistaiseksi ehdotetun kaupungin sairaanhoitolaitosten keskushallituksen asettamista odotellessa.

2) Uuden tuberkulotissairaalan rakennuskysymystä varten toukokuun 13 päivänä 1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat R. Sievers, O. Tarjanne, W. Zilliacus ja Akseli Koskimies sekä neiti Ina Rosqvist (sihteerinä lääninsihteerinä Axel Möller).

Komitea on ryhtynyt erinäisiin alustaviin toimenpiteisiin, mutta ei ole vielä loppuun suorittanut tehtävänsä.

3) Käsityö- ja teollisuustalon tonttikysymystä käsittelemään toukokuun 26 päivänä 1913 asetettu valiokunta, johon kuuluvat herrat W. F. Heimbürger, O. Tarjanne, E. W. Walldén, V. von Wright ja A. H. Soini.

Käsityö- ja Tehdasyhdistykseltä on vaadittu erikoista selvitystä, jota ei vielä ole saapunut valiokunnalle.

4) Uuden kaupungintalon rakennuskysymystä käsittelemään kesäkuun 10 päivänä 1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Norrmén, Jalmari Castrén, N. L. Eskola, Hugo Lindberg, O. Tarjanne, Alexis Gripenberg ja G. Idström.

Komitea on mietinnössään N:o 2 esittänyt suunnitelman ja ohjelman kaupungintalokysymyksen ratkaisemiseksi. Kaupunginvaltuusto on pannut asian toistaiseksi pöydälle.

5) Vaivaihoidon taloudenhoidon perusteita tarkastamaan joulukuun 16 päivänä 1913 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat Aug. Hjelt, T. J. Boisman, G. R. Idman, A. Serlachius, V. Leontjeff ja neiti J. af Forselles.

Komitea on Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan ryhtynyt töihinsä vasta sittenkun Kuvernööri oli vahvistanut uuden vaivaihoito-ohjesäännön, mikä tapahtui lokakuun 30 päivänä 1914. Nytemmin on komitea ryhtynyt suorittamaan tehtävänsä sekä hankkinut erinäistä selvitystä asian valaisemiseksi.

6) Helsingin talviliikennekysymystä järjestämään helmikuun 24 päivänä 1914 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Ramsay, A. E. Alfthan, V. Ek, Aug. Hjelt ja Lars Krogus.

Nykyoloihin katsoen on Kaupunginvaltuusto oikeuttanut komitean lykkäämään työnsä toistaiseksi.

7) Taideteollisuuskeskuskoulun sekä kansakoulujen jatko-opetuksen uudestijärjestämistä varten huhtikuun 28 päivänä 1914 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat V. von Wright, A. Frey, A. Lindgren, E. A. Törnvall, J. Reuter ja E. Nordström.

Komitea on hankkinut tarpeellista tilastollista selitystä, mutta ei vielä ole käsitellyt asiaa loppuun.

8) Veistokuvain ostokysymystä käsittelemään toukokuun 26 päivänä 1914 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Norrmén, A. Gripenberg, B. Jung, V. Blomstedt ja vapaaherra R. F. von Willebrand.

Komitea on sotatilan johdosta lykännyt työnsä toistaiseksi.

9) Helsingin elintarvekysymystä selvittämään lokakuun 6 päivänä 1914 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. Frey, vapaaherra O. von Hellens, Hj. Göö, V. Kankaanpää ja G. R. Snellman (sihteerinä fil. maisteri O. Bruun).

Komitea on alottanut tehtävänsä.

10) Rakennustarkastuksen järjestyksen ja vuosirahasäännön uudistamista varten joulukuun 1 päivänä 1914 asetettu komitea, johon kuuluvat herrat E. Schybergson, J. Castrén, Hugo Lindberg, J. von Haartman ja J. Ahde.

Valiokunta on alottanut työnsä.

11) Kaupungin uuden kulkutautisairaalan lisämäärärahakysymystä joulukuun 15 päivänä 1914 valmistelemaan asetettu komitea, johon kuuluvat herrat A. M. Lassenius, N. L. Eskola, Hugo Lindberg, J. J. Karvonen ja A. af Forselles.

Valiokunta ei vielä ole alottanut töitään.

Valiokuntain ja komiteain kokouksia on vuoden varrella pidetty noin 70.

Helsingissä, joulukuun 31 päivänä 1914.

John Uggla.

*Esitys Mustikkamaan väliaikaista käyttä-
mistä koskevasta asiasta.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Jouluk. 30 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 858.

Sen johdosta että erinäisten Mustikkamaan saarella olevain, kaupungille kuulu-
vain tiluksien vuokrakausi kuluvana vuonna 1914 päättyy ja eräät vuokramiehet olivat
Rahatoimikamarilta anoneet vuokrakautensa pitentämistä, kehotti Kamari päätöksellään
viime elokuun 6 päivältä kaupungin yleisten töiden Hallitusta antamaan lausunnon
asiasta. Tätä tehtävää täyttääkseen käski Hallitus kaupunginasemakaava-arkkitehdin
ja kaupungingeodeetin laatia ehdotuksen mainitun saaren väliaikaiseksi käyttämiseksi.
Hallitukselle antamassaan promemoriassa viime lokakuun 30 päivältä nämä huoma-
uttivat, että Mustikkamaa erään kaupungin tärkeimmän sataman vierellä sijaitsevana
näytti etusijassa olevan varattava kaupan, teollisuuden tai satamaliikkeen tarpeisiin,
mihin se verraten syväin rantainsa vuoksi olisikin sopiva. Kun kuitenkin saaren
voimaperäinen käyttäminen tuollaisiin tarkoituksiin edellytti rautatieyhteyden aikaan-
saamista saarelle, mikä, katsoen saaren asemaan Sörnäsän sataman jo käytetyn osan
suhteen, ei näyttänyt voivan tulla aivan lähiaikoina kysymykseen, olisi saaren väliai-
kainen jaoitus toimitettava, niin että tilaisuus vakinaisen yhteyden aikaansaamiseen
kaupunginalueen kanssa olisi olemassa siltä varalta, että tuollainen yhteys vastedes
osottautuisi mahdolliseksi. Tässä kohden olisi osin varattava sopivimmalta paikalta
tilaa rautatielle, osin, siinä tapauksessa että saari nyt luovutettaisiin käytettäväksi, tämä
järjestettävä niin, että jäisi mahdollisuus vastedes käyttää sitä muulla tavoin. Näin
ollen oli erittäin vaikea nyt ehdottaa menettelytapaa, jota kävisi noudattaminen
kauempaa kuin aivan lähimpinä aikoina, mikä seikka myös oli otettu huomioon
saarella olevia tiluksia viimeksi vuokralle annettaessa, kaupunginviranomaiset kun
olivat määränneet niiden vuokrakauden mahdollisimman lyhyeksi. Kun viime vuosina
ei ollut Mustikkamaahan rajoittuvassa vesi- tahi kaupunginalueessa tapahtunut sellaisia
ulkonaisia muutoksia, jotka vaatisivat muuttamaan saareen nähden tähän asti nouda-
tettua vuokrauspolitiikkaa, näytti parhaiten perustellulta, että kaupunki toistaiseksi
samoinkuin tähänkin asti asettuisi odottavalle kannalle antamalla ainoastaan lyhyt-
aikaisia vuokria. Kun kaupungilla kuitenkin nykyään oli saaresta varsin vähän tuloja,

siitä kun oli ainoastaan vähäinen osa käytettynä, vaikka rannoilla huvilapalstain välillä monin paikoin oli joutilaita aloja, näytti siltä kuin voisi kaupunki vaaratta antaa nämä välialatkin vuokralle samaksi ajaksi kuin huvilapalstat, kuitenkin sillä ehdolla että kalliinlaisia rakennuksia ei saisi teettää ja että määrättäisiin tonttien rannanpuoleinen raja, mikä ei kuitenkaan estäisi rantatonttien vuokraajia käyttämästä ranta-alueitaan siksi, kunnes kaupunginviranomaiset toisin määräisivät. Nykyään käyttämättömien alueiden käytäntöön ottaminen tietenkin vaatisi hiukan järjestelemään jo vuokrattujen huvilapalstain rantoja, mikä järjestely olisi toimitettava sillä tavoin kuin promemorian oheisesta asemakartasta tarkemmin näkyi. Vanhoille huvilapalstoille ei saisi teettää uusia rakennuksia ja uusille ainoastaan vaja- ja muita semmoisia rakennuksia, joiden teettämisestä ei ole mainittavia kustannuksia, minkä ohessa voitaisiin eteläiset rantapalstat käyttää pienenlaisten veneveistämöjen ja niiden tapaisten laitosten paikaksi, johon ne hyvin sopivat. Edellä esitetyillä perusteilla olisi kuitenkin sallittava ainoastaan lyhyt vuokraus, enintään viisi vuotta.

Edellä kerrottujen lausuntojen nojalla ehdotettiin promemoriassa:

että Mustikkamaan lopullista järjestämistä ei toistaiseksi toimitettaisi;

että saaren eteläranta pitkin pituuttaan annettaisiin vuokralle enintään viideksi vuodeksi, jossa tapauksessa vanhat huvilapalstat olisi järjestettävä edellä mainitun asemakartan mukaan ja tähän asti vuokraamattomat, rannalla sijaitsevat alueet mainitun kartan mukaisesti luovutettava tilapäisten veneveistämöjen taikka niiden tapaisten laitosten paikaksi, joita varten tarvittaisiin ainoastaan halpoja ja helposti poistettavia rakennuksia;

että rannan puolelle pantaisiin palstoille määrätty raja, minkä ei kuitenkaan tulisi saada estää rantatonttien vuokraajia käyttämästä ranta-alueitaan, kunnes kaupunginviranomaiset toisin määräävät;

että asuinrakennuksia ja muita niihin verrattavia kalliinlaisia rakennuksia toistaiseksi ei saisi saarelle teettää;

että nykyisistä vuokrapalstoista tehtäisiin uudet vuokrakirjat, joissa edellä ehdotetut määräykset olisi otettava huomioon;

että saaren muutkin osat annetaan, kun kussakin eri tapauksessa sopivaksi tutkitaan, vuokralle enintään kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla; sekä

että kaupunki, jos saaren sisäosassa sijaitsevain vuokrapalstain käyttämiseksi havaitaan tarpeelliseksi, teettää tarpeellisen tien näihin sekä tarvittavat laiturit.

Näihin lausuntoihin ja ehdotuksiin on kaupungin yleisten töiden Hallitus Rahatoimikamariin viime marraskuun 13 päivänä antamassaan lausunnossa yhtynyt.

Jo ennenkuin esillä oleva asia oli ollut Hallituksen käsiteltävänä, oli Rahatoimikamari päätöksellään huhtikuun 2 päivästä kuluvaan vuoteen määrännyt säädettyä lähtökatselmusta edellä mainituilla huvilapalstoilla toimittamaan Maistraatin jäsenen, herra Johannes von Haartmanin, Kaupunginvaltuuston valitsemat kaupungin kiinteän omaisuuden katselmusmiehet, herrat Gösta Grotenfeltin ja A. N. Nybergin, allekirjoittaneen, Rahatoimikamarin apulaissihteerin K. Reinin sekä kaupungingeodeetti W. O. Lillen. Katselmuksia toimitettiin sittemmin viime syyskuun 22 päivänä.

Puheenalaiset tilukset, niiden haltijat, pinta-alat ja vuosivuokrat näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

huvilapalsta N:o 1, kauppias W. Palin	0,6,493 ha	Smk	340: —
” ” 2, rakennusmestari J. Ahde	1,0,533 ”	”	310: —
” ” 3, insinööri O. Ehrströmin perilliset ..	0,164 ”	”	80: —
” ” 4, rakennusmestari W. Ekman	0,876 ”	”	340: —
” ” 5, kauppias K. E. Grönlund	0,56 ”	”	250: —
” ” 6, kauppias J. Obel	0,414 ”	”	225: —
” ” 7, prokuristi J. Blohm	0,3,853 ”	”	250: —
” ” 8, tullivahtimestari E. Ahlbom	0,4,293 ”	”	185: —
” ” 9, rouva A. Thunberg	0,3,186 ”	”	125: —
” ” 10, arkkitehti J. Stolpe	1,0,893 ”	”	375: —
varastopaikka N:o 4 b Suomen Höyrylaivaosakeyhtiö ..	0,64 ”	”	1,000: —

Kaikki nämä palstat on annettu vuokralle Kaupunginvaltuuston marraskuun 23 päivänä 1909 tekemän päätöksen mukaan. Vuokrakauden kuluessa ovat palstat N:ot 1, 6 ja 7 siirtyneet toisille haltijoille ja vuokraajina ovat nykyään palstan N:o 1 johtaja F. Noschis, palstan N:o 6 herra Wilhelm Sjöberg sekä palstan N:o 7 tehtailija H. Ulrich.

Valtuuston syyskuun 13 päivänä 1910 tekemän päätöksen mukaan on 0,692 ha:n laajuinen huvilapalsta N:o 11 vuokrattu 1914 vuoden loppuun kauppias Knut Wiborgille 350 markan vuosivuokrasta.

Vihdoin on kalastaja V. W. Wickman, joka on ollut telakanvartijana saarella ja vuotuisesta 12 markan maksusta oikeutettu siellä pitämään vähäistä asuinrakennusta, nyttemmin pyytänyt saada vuokraoikeutensa vahvistetuksi määräajaksi.

Katselmuksista laadituista toimituskirjoista näkyy, että katselmusmiehet ovat katsoneet olevan tekeminen eräitä muistutuksia rakennusten puutteellisuuksien sekä

tiloihin kuuluvain viljelysten epätydyttävän hoidon johdosta, mutta eivät kuitenkaan ole havainneet olevan syytä vaatia maksettavaksi korvausta huonosta ruokosta.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen edeltä kerrottuun Mustikkamaan käyttämisestä koskevaan ehdotukseen liittyen ovat katselmusmiehet ehdottaneet, että kaikki edellä mainitut tilukset, sittenkun niitä on hiukan järjestelty, annettaisiin vuokralle nykyisille haltijoilleen viideksi vuodeksi eli 1919 vuoden loppuun osittain korotetuista vuokramaksuista ja Hallituksen esittämin ehdoin mitä alueiden rakennusoikeuteen tulee. Katselmusmiesten ehdotuksen mukaan annettaisiin palstat vuokralle seuraavasti:

huvilapalsta	N:o	1, johtaja F. Noschis	areali	0.672 ha	Smk	400: —
"	"	2, rakennusmestari J. Ahde	"	1.112 "	"	350: —
"	"	3, insinööri O. Ehrströmin perilliset	"	0.304 "	"	100: —
"	"	4, rakennusmestari W. Ekman	"	0.764 "	"	360: —
"	"	5, kauppias K. E. Grönlund	"	0.400 "	"	250: —
"	"	6, herra W. Sjöberg	"	0.312 "	"	225: —
"	"	7, tehtailija H. Ulrich	"	0.340 "	"	250: —
"	"	8, tullivahtimestari G. Ahlbom	"	0.320 "	"	240: —
"	"	9, rouva A. Thunberg	"	0.270 "	"	180: —
"	"	10, arkkitehti J. Stolpe	"	0.840 "	"	400: —
"	"	11, kauppias Knut Wiborg	"	0.532 "	"	350: —
varastopaikka	N:o	4 b, Suomen Höyrylaiva-Osakeyhtiö	"	0.64 "	"	1,200: —
huvilapalsta	N:o	4 c, kalastaja V. W. Wickman	"	0.160 "	"	40: —

Katselmuskirjoja perille antaessaan ovat useimmat vuokramiehet, huomauttaen mitä haittoja heidän palstainsa ehdotetusta uudestijärjestämisestä, erittäinkin rantaluonon menetyksestä, koituisi sekä että kävisi vaikeaksi ylläpitää järjestystä siinä yleisössä, joka varsinkin kesäiseen aikaan käy saarella, yhteisessä kirjelmässä anoneet, että tähänastiset vuokramaksut pysytettäisiin pitennysaikana ennallaan tai mieluummin huojustettaisiin.

Esillä olevaa asiaa harkitessaan, mitä saaren vastaiseen käyttöön tulee, on Rahatoimikamari katsonut herrain Jungin ja Lillen esiintuomain näkökohtain, mikäli koskee tilaisuuden varaamista saaren vastaiseen käyttämiseen, ansaitsevan huomiota, sillä käytettiinpä saarta merenkulun ja kaupan tarpeisiin, niinkuin mainitut herrat ovat ajatelleet, tai kansanpuistoksi taikka muuhun tarkoitukseen, on tärkeätä, ettei pitkillä vuokrakausilla rajoiteta kaupungin vapaata hallintaoikeutta. Hyvin harkitulta näin ikään näyttää, että saaren rantakaistale varataan kaupungille. Näin ollen Rahatoimikamari on voinut periaatteessa puoltaa kaupungin yleisten töiden Hallituksen ehdotusta.

Tämän mukaisesti voitaneen myös hyväksyä katselmusmiesten ehdotus saaren nykyisten palstain vuokraoikeuden pidentämisestä viidellä vuodella. Ehdotetut vuokrat

ovat tosin nykyistään hiukan korkeammat, mutta niitä käynee tuskin väittäminen kohtuuttoman korkeiksi.

Mitä vihdoin tulee herrain Jungin ja Lillen ehdotukseen, että myöskin nykyään vuokralle annettujen palstain vierellä ja välissä sijaitsevat alueet vuokrattaisiin viideksi vuodeksi, ei Rahatoimikamarilla ole periaatteessa ollut tähän mitään muistuttamista, vaikka tosin käy epäileminen, saavatko nämä alueet ehdotettuun lyhyeen vuokratuuteen ja rajoitettuun rakennusoikeuteen nähden kysyntää osakseen. Jos halullisia vuokraajia ilmaantuu, lienee hakemukset tutkittava silmällä pitäen sitä tarkoitusta, asuinpalstaa, veistämöä tahi muuta, johon aluetta käytettäisiin, ja vuokramaksu määrättävä kulloinkin asianhaaran mukaan.

Lopuksi on Kamari havainnut nykyisten vuokraajain vaatimuksen järjestysmiehen asettamisesta saarelle ansaitsevan huomiota, sitä enemmän kun jo aikaisemmin on kuulunut valituksia saarella sattuneista epäjärjestyksistä. Saanee niinkään katsoa kaupungin oman edun vaativan, että saarella pidetään voimassa tähänastista parempaa järjestystä. Järjestysmiehelle, jonka Rahatoimikamari on ajatellut asetettavaksi touko—syyskuun ajaksi, lienee laskettava 150 markan kuukausipalkkio. Tarkoitukseen tarvittaisiin siis 750 markan määräraha. Sitä vastoin Kamari ei ole havainnut nykyään olevan tarpeellista teettää tietä saaren poikki eikä myöskään laitureja sinne, vaan käynee tämän kysymyksen ottaminen käsiteltäväksi tarpeen vaatiessa.

Edellä lausutun johdosta saa Kamari kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi:

että Mustikkamaan käyttö väliaikaisesti viiden vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1915 lukien, järjestetään seuraavasti:

että nykyisten vuokramiesten hallintaoikeus alueihinsa, katselmusmiesten ehdotuksen mukaisesti järjestelyinä, pitennetään 1919 vuoden loppuun katselmusmiesten puoltamin vuokramaksuin ja sillä ehdolla, että uusia asuin- ja niihin verrattavia kalliinlaisia rakennuksia ei saa pitennetyn vuokratuuden kuluessa alueille teettää;

että tähän asti vuoraamattomat, rannalla sijaitsevat alueet luovutetaan tilapäisten veneveistämöjen tai muiden sentapaisten laitosten paikaksi, joita varten tarvitaan ainoastaan halpoja ja helposti poistettavia rakennuksia; sekä

että, jos Rahatoimikamari harkitsee sopivaksi, saaren muitakin osia annetaan vuokralle enintään kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla ja muutoin samoilla ehdoilla rakennusoikeuteen nähden kuin nykyisiin vuokrapalstoihin nähden on määrätty;

että Rahatoimikamari valtuutetaan asettamaan saarelle järjestysmiehen touko—syyskuun ajaksi 150 markan kuukausipalkkiolla; niin myös

että viimeksi mainittua tarkoitusta varten myönnetään ensi vuodeksi 750 markan määräraha, joka vastedes pannaan menosääntöön.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Maidonkauppaa koskevia asiakirjoja.

HELSINGIN

Terveystoimilautakunta.*Helsingissä,**Jouluk. 10 p:nä 1914.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 551.

Niiden tietojen johdosta, joita kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorilta oli Terveystoimilautakunnalle saapunut täällä kaupan tarjotun maidon viimeaikaisesta laadusta, päätti Lautakunta viime maaliskuun 19 päivänä antaa toimeksi valiokunnalle, jonka puheenjohtajaksi kutsuttiin tohtori, vapaaherra O. von Hellens sekä jäseniksi kaupungin laboratorioin v. t. johtaja, fil. maist. B. Geitlin, johtaja N. Kavaleff ja terveydenhoidontarkastaja, tohtori V. Manner, ottaa käsiteltäväksi kysymyksen tšekäläisen maidonkaupan järjestämisestä.

Kun täällä kaupan pidettyä maitoa koskevat tähänastiset tutkimukset, joiden pääasiallisena tarkoituksena oli ollut saada selville, oliko maito väärentämätöntä vai ei, eivät voineet antaa täysin luotettavaa kuvaa maidon laadusta terveydellisessä suhteessa, piti valiokunta suotavana, että hetimiten myös toimitettaisiin tutkimuksia täällä kaupan pidetyn maidon puhtauden, kestävyden, happamuuden ja bakteripitoisuuden selville saamiseksi. Kaupungin laboratoriossa aloitettiin sentähden viime kesäkuun 1 päivänä tuollaiset täydentävät tutkimukset ja niiden tulos on lyhyesti esitettynä ollut seuraava:

Viiden kuukauden aikana, kesäkuun 1 ja marraskuun 1 päivän välillä, otettiin kaupungin maitomyymälöistä ja myyntipaikoista 1,990 kuorimattoman maidon näytettä, joiden kaikkien rasvapitoisuus tutkittiin. Suurin tavattu rasvapitoisuus oli 5.60 %, pienin 0.80 % ja keskimäärä 3.49 %. 134 näytteessä oli rasvapitoisuus 2.90 % vähempi, joten ne siis nykyään voimassa olevan maitosäännön mukaan olivat ala-arvoisia. Tämä on 6.7 % koko luvusta. (Vähemmän kuin 3.00 % rasvaa oli 180 näytteessä eli 9.00 %:ssa kaikista tutkituista näytteistä.)

Likaisuus on määrätty 1,763 maitonäytteessä, jolloin on saatu seuraavat tulokset:

milligrammaa litrassa:

0— 2
3— 5
6—10
11—20
yli 20

näytteiden luku:

666
600
341
141
15

Likaisuus vaihteli 0 ja 40 milligramman välillä litraa kohti ja oli keskimäärin 5.0 milligrammaa. Kun yleensä 10 milligramman likamäärä maitolitraa kohti pidetään suurimpana luvallisenä, oli kokonaista 156 näytettä eli 8.9 % tutkituista näytteistä tässä kohden ala-arvoisia.

Maidon kestävyuden määrittämiseksi on 1,935 näytettä tutkittu maidontarkastuksessa yleisesti käytetyn reduktas-kokeen avulla. Tulokset olivat seuraavat:

reduktas-koe kadotti värinsä:	näytteiden luku:
1/2 tunnin kuluessa	334
1 " "	96
2 " "	87
3 " "	57
yli 3 " "	1,361

Jos 1 tunti katsotaan pisimmäksi väriaineen värin häviämisen luvalliseksi ajaksi, on näytteistä kestävyyttä silmällä pitäen ala-arvoisia kokonaista 430 eli 22.2 % kaikista.

Maidon laadun edelleen tarkastamiseksi terveydelliseltä kannalta on tavallisesti myös tutkittu maidon happamuus sekä bakteripitoisuus. Happamuus näkyy seuraavista 1,950 näytteen tutkimuksen tuloksista:

happamuus (Thörnerin muk.):	näytteiden luku:
15.0— ja vähemmän	96
15.1—16	291
16.1—17	545
17.1—18	502
18.1—19	255
19.1—20	112
20.1—21	53
21.1—22	35
22.1—23	18
23.1—24	17
24.1—25	10
25.1 ja enemmän	16

Siten tutkituista maitonäytteistä oli 149:ssä eli 7.6 %:ssa happamuus 20 astetta suurempi, joten ne siis jo olivat vahvasti happamia.

Maidon bakteripitoisuus on todettu varsin suureksi. Eri kuukausina tavattu keskimäärä käy selville seuraavasta taulusta:

kesäkuu	12,500,000 pes. m ³ kohti
heinäkuu	23,300,000 " " "

elokuu	22,400,000 pes. m ³ kohti
syyskuu	5,300,000 " " "
lokakuu	1,420,000 " " "

Kaikkien kuukausien keskimäärä oli kokonaista 13.0 miljoonaa. Yhdisteltäessä saadaan eri kuukausilta seuraavat lopputulokset:

kuukausi:	ala-arvoisia			
	rasvapitoisuuteen nähdén:	likaisuuteen nähdén:	kestävyyteen nähdén:	yhteensä ala-arv. näytteitä:
kesäkuu.....	8.1 %/o	10.2 %/o	26.6 %/o	41 %/o
heinäkuu	8.1 "	5.9 "	47.0 "	56 "
elokuu	3.7 "	8.5 "	24.7 "	33 "
syyskuu.....	3.4 "	19.7 "	9.9 "	30 "
lokakuu.....	10.3 "	6.3 "	2.1 "	16 "
keskimäärä ..	6.7 %/o	8.9 %/o	22.2 %/o	36 %/o

Niinkuin tästä näkyy, on suuri osa täällä kaupan pidettyä maitoa terveydellisessä suhteessa kaikkea muuta kuin tyydyttävää, mihin vielä tulee lisäksi, että Terveystoimilautakunnan puolesta ei toistaiseksi ole voitu mitenkään tarkastaa tuotanto- paikkain terveydellisiä oloja eikä maidon sikäläistä käyttelyä. Tällä alalla nykyään vallitsevain epäkohtain poistamiseksi pidettiin tarpeellisena perin pohjin laatia uudesta Helsingin maidonkaupasta nykyään voimassa olevat säännöt. Siinä mielessä tutustui valiokunta erinäisissä Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Saksan kaupungeissa maidonkaupasta voimassa oleviin määräyksiin, minkä ohessa valiokunnan jäsen Geitlin opintomatalla erinäisiin Skandinavian kaupunkiin tutki siellä maidonkaupasta voimassa olevia sääntöjä sekä sikäläistä maidontarkastuksen järjestämistapaa. Siten saadun kokemuksen nojalla laati valiokunta ehdotuksen Helsingin maidonkauppaa koskeviksi säännöiksi. Tämä ehdotus, jonka Lautakunta on tarkastanut ja eräin vähäisin muutoksinkin hyväksynyt, on laadittu pääasiallisesti erinäisissä Skandinavian kaupungeissa hiljattain noudatettaviksi vahvistettujen, maidonkauppaa koskevain sääntöjen mukaisesti, kuitenkin huomioon ottaen paikallisolojen eräissä kohdin vaatimat muutokset.

Lähettyessään siten laaditun ehdotuksen Kaupunginvaltuustolle pyytää Lautakunta siinä olevain määräysten perustelemiseksi, mikäli se on näyttänyt tarpeelliselta, kunnioittaen lausua seuraavaa:

1 §. Niin suotavaa kuin terveydelliseltä kannalta olisikin, että ulkosalla tapahtuvaa maidonkauppaa mahdollisimman paljon rajoitettaisiin, ei Lautakunta kuitenkaan ole katsonut voivansa ehdottaa sitä kokonaan kiellettäväksi, mutta se olisi kuitenkin rajoitettava erityisesti sitä varten osotettuihin myyntipaikkoihin. Tosin kaupungin voimassa oleva poliisijärjestys sallii maaseudun yhteisen kansan ja tilanomistajain myydä maitoa muuallakin kaupungissa ulkosalla, mutta tämänhän ei tarvitse estää uuteen maitosääntöön panemasta toista määräystä, joka tietenkin kumoaa ensinmainitun.

2 §. Jotta maidontarkastus täysin vastaisi tarkoitustaan, ei sitä käy rajoittaminen yksinomaan maidon ja sen käyttelyn tarkastamiseen myyntipaikalla, vaan täytyy se ulottaa niihin tiloihin, missä maito valmistetaan ja siellä käsittää sekä maidonkäytellyssä toimivain henkilöjen että karjaston terveydelliset olot ynnä maidon käyttelyn tiloilla y. m. Jotta tuollainen tarkastus voitaisiin järjestää, on kuitenkin tarpeellista, että Terveydenhoitolautakunta saa tiedon kaikista tiloista, joiden maitoa täällä myydään. 2 §:ssä oleva säännös on sentähden ollut tarpeellinen terveydellisessä suhteessa.

4 §. Oikeastaan olisi kokonaan kiellettävä ulkosalla myymästä maitoa avonaisista astioista, mutta Lautakunta on kuitenkin ollut sitä mieltä, että tuollainen kieltotoistaiseksi olisi säädettävä ainoastaan jälleenmyyjille, koska sopivain hanallisten astiain hankkiminen voisi pienemmille tilanomistajille tuottaa ylen suuria kustannuksia. Vähitellen, yleisön opittua oivaltamaan mitä hyötyä on siitä, että maitoa ulkosalla ei myydä avonaisista astioista, saanee olettaa maatilanomistajainkin huomaavan etunsa mukaiseksi hankkia ajanmukaisia myyntiastioita.

5 §. Tarkkoja määräyksiä maidon kestävydestä ja happamuudesta, esimerkiksi siitä kuinka kauan sinisen värin n. s. reduktas-kokeessa pitää pysyä, jotta maidon kävisi hyväksyminen, n. s. alkoholikokeen vaikutuksesta y. m. ei Lautakunta ole katsonut olevan paneminen tähän pykälään, vaan on näyttänyt sopivammalta jättää tämä Terveydenhoitolautakunnan asiaksi, jotta tässä kohden tehtyjen uudempien huomioiden hyväksi käyttäminen helpottuisi.

Kaupungin isommissa maidonmyyntilaitoksissa Helsinkiin tuodun maidon rasvapitoisuudesta saadun kokemuksen pohjalla on Lautakunta katsonut olevan ehdottaminen, että kuorimattoman maidon vähin luvallinen rasvapitoisuus, joka nykyään on 2.90 %, määrättäisiin 3 %:ksi.

Jotta voisi tarkastaa, että separoituun maitoon ei ole sekoitettu vettä, on ehdotettu vähin luvallinen kiinteiden aineksien määrä, mikä kuoritussa maidossa pitää olla.

Kun on todettu, että täällä nykyään kaupan pidetty kerma rasvapitoisuutta silmällä pitäen usein on aivan ala-arvoista, on Lautakunta tahtonut ehdottaa määrättäväksi sekä tavallisen kerman että n. s. vispuukerman vähimmän rasvapitoisuuden. 12 %:n vähin rasvapitoisuus tavallisessa kermassa on tosin hiukan suurempi kuin mitä monin paikoin Skandinaviassa ja Saksassa vaaditaan, eli 10 %, mutta sitä ei kuitenkaan käy katsominen liialliseksi eikä se myöskään kohottane kerman hintaa. Vispuukerman vähin rasvapitoisuus katsotaan yleensä olevan määrättävä 25 %:ksi.

6 §. Voimassa olevan terveydenhoitosäännön mukaan ei sairaiden eläinten maitoa saa myydä. Kun tämä määräys on liian ylimalkainen eikä suinkaan ole tarpeellista kaikissa varsin lievissäkin taudintapauksissa, jotka eivät mitenkään vaikuta maidon laatuun, kieltää maitoa myymästä, on Lautakunta katsonut tarpeelliseksi tarkemmin luetella, minkä tautien sattua maitoa ei saa myydä.

7 §. Kun nykyään varsin yleisesti pidetään kaupan maitoa, joka jotakin erikoisnimeä käyttämällä ilmoitetaan erityisen hyväksi, näyttää tarpeelliselta tähän pykälään pannuilla määräyksillä antaa kuluttajille takeita siitä, että tuollainen maito todella on

erikoisen hyvää ladultaan. N. s. lastenmaidon ja tarkastetun maidon vähin rasvapitoisuus on katsottu olevan ehdotettava tavallisen maidon rasvapitoisuutta suuremmaksi.

8 §. Tämän pykälän säännös on ehdotettu, syystä että maito sangen helposti saa hajua y. m. samassa huoneessa säilytetyistä tavaroista.

9 §. Tähän pykälään on pantu määräys että maidon kauppaamisessa toimivat henkilöt eivät saa toimittaa muiden kuin 8 §:ssä mainittujen tavarain myyntiä. Tätä on pidetty tarpeellisenä, jottei maidonmyyjä esim. hoitaisi samalla maitomyymälän viereistä myymälää, missä pidetään kaupan juurikasveja ja muita tavaroita, joida myydessään myyjä helposti likaantuu.

12 §. Niinkuin edellä huomautettiin, tulee myytäväksi pidetyn maidon tarkastuksen alkaa jo tuotantopaikalla. Helsingin kaupungille kuitenkin kävisi taloudellisesti aivan liian rasittavaksi, jos tämä tarkastus olisi yksinomaan kaupungin palveluksessa olevain virkailijain toimitettava. Varsin paljon jo kuitenkin on voitettu, jos Terveystieteiden lautakunta saa tässä pykälässä mainitut todistukset, koska näiden nojalla voidaan antaa sopivia neuvoja ja ohjeita vallitsevain epäkohtain poistamiseksi. Tavarantuottajille ei tuollaisten todistusten hankkiminen voi aikaansaada mainittavaa vaikeutta, koska niillä seuduin, mistä maitoa Helsinkiin tuodaan, jo asuu varsin lukuisia eläinlääkäreitä, joiden luku sitä paitsi vuosi vuodelta kasvaa.

Eräissä tapauksissa, niinkuin esim. kun on aihetta olettaa karjastossa olevan tuberkulosia tai jotakin muuta tarttuvaa tautia eikä takeita ole siitä, että tarpeellisiin varokeinoihin ryhdytään, pitää Terveystieteiden lautakunnan toistaiseksi voida kieltää myymästä maitoa täällä, minkätähden tämän suuntainen säännös on pantu tähän pykälään.

17 §. Ajankohta, mistä lähtien tätä sääntöä olisi noudatettava, olisi Lautakunnan mielestä sopiva määrätä 3 kuukaudeksi siitä, kun sääntö on asianmukaisesti vahvistettu, sillä tuon ajan kuluessa sekä tavarantuottajat että maitokauppiat ehtinevät ryhtyä kaikkiin näiden muutettujen määräysten vaatimiin toimenpiteisiin.

Muualla maidonkaupasta voimassa oleviin sääntöihin pantuja erikoismääräyksiä ei Lautakunta ole tahtonut ehdottaa pantavaksi esillä olevaan sääntöön, jottei se kävisi liian laajaksi. Tuollaisia seikkaperäisiä erikoismääräyksiä näyttää Terveystieteiden lautakunta voivan sopivammin antaa tavarantuottajille ja maitokauppiaille maidon valmistusta ja käyttelyä koskevinä neuvoina ja ohjeina.

Terveystieteiden lautakunnalle antamassaan mietinnössä katsoi valiokunta lisäksi olevan huomauttamisen, että nykyään yleisesti on vallalla se käsitys, että maidontarkastuksen johto on annettava erikoisesti sitä varten valmistuneen eläinlääkärin toimeksi. Näin onkin laita kaikissa niissä Skandinavian kaupungeissa, missä maidontarkastus on järjestetty terveydenhoidon vaatimuksia täysin vastaavalla tavalla. Kaupan pidetyn maidon terveydelliset puutteellisuudet eivät nimittäin suinkaan aina johdu valmistajain taikka myyjäin tahallisesta laiminlyönnistä, vaan useinkin tietämättömyydestä ja siitä,

ettei riittävästi tunneta maidon tarkoituksenmukaista käsittelyä ja hoitoa. Kokemus onkin osottanut, että monet näistä virheistä ovat poistettavissa tietoja ja neuvoja antamalla. Jotta näistä kuitenkin olisi toivottua hyötyä, on tietenkin tärkeätä, että maidontarkastuksen johtajalla on tarpeelliset tiedot ja kokemus tällä alalla ja että hän nauttii asianmukaista auktoriteettia voidakseen ajaa ehdotuksensa perille.

Eläinlääkäriin asettaminen maidontarkastusta johtamaan on tärkeä siihenkin nähden että, kun epäilyttävissä tapauksissa on ratkaistava, saako jonkin taudin puhjetessa karjastossa sen maitoa myydä vai ei sekä mitkä varokeinot tuollaisissa tapauksissa voidaan pitää riittävinä, asia tietenkin on lähinnä sen ratkaistava, jonka huolena maidontarkastuksen johto on.

Vaikka siis valiokunta oli sitä mieltä, että täysin tarkoituksenmukainen maidontarkastus on aikaansaataavissa ainoastaan sillä edellytyksellä, että sen johto annetaan eläinlääkäriin toimeksi, ei valiokunta kuitenkaan katsonut asiakseen tehdä seikkaperäistä ehdotusta tästä, mutta huomautti, että kenties olisi sopivinta, että Helsingin kaupunki ottaisi palvelukseensa kaupungineläinlääkäriin, jonka tärkeimpänä tehtävänä olisi kaupungin maidontarkastuksen johto, mutta joka sitä paitsi saisi toimittaakseen muitakin terveyshoidollisia tehtäviä, niinkuin makkaratehtaiden toiminnan, toreilla ja myymälöissä harjoitetun lihakaupan y. m. valvonnan.

Terveydenhoitolautakunta ei kuitenkaan ole katsonut olevan tässä yhteydessä tekeminen esitystä tuollaisen kaupungineläinlääkäriinviran perustamisesta, vaan on jättänyt kysymyksen maidontarkastuksen järjestämisestä avonaiseksi, kunnes esillä oleva maidon- ja kermankauppaa koskeva uusi sääntö on vahvistettu.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

O. von Hellens.

R. Vuorio.

Ehdotus:

Helsingin kaupungin maidon ja kerman kauppaa koskeva sääntö.

1 §.

Maidon tahi kerman myyntiä saa Helsingin kaupungissa ja siihen yhdistetyillä alueella harjoittaa ainoastaan:

- 1) erityisessä maidonkauppaa varten olevassa myymälässä;
- 2) erittäin osotetuilla myyntipaikoilla;
- 3) lähettämällä tilattua maitoa kuluttajain kotiin.

2 §.

Jokaisen, joka Helsingin kaupungissa haluaa myydä maitoa tahi kermaa, tulee Terveystoimikunnalle ilmoittaa se tahi ne karjastot, meijerit ja muut tavaran-toimittajat, joilta kaupan pidetty maito tahi kerma hankitaan. Samallinen ilmoitus on annettava, kun uusi tavaranhankkija otetaan.

3 §.

Sen, joka haluaa myydä maitoa tahi kermaa myymälässä, tulee ennen myynnin aloittamista siitä ilmoittaa Terveystoimikunnalle sekä odottaa, kunnes Lautakunta on huoneiston laitteineen hyväksynyt.

Huoneiston, jossa maitoa tahi kermaa kaupan pidetään tahi myytäväksi säilytetään tai muutoin pidellään, tulee olla valoisa, ilmava ja tarkoituksenmukaisesti sisustettu. Seinäin ja katon tulee olla maalatut vaalealla öljyvärillä tai varustetut pestävällä, vaaleanväriseellä päällystyksellä; lattian tulee olla päällystetty sen laatuiseksi vettä läpäisemättömällä aineella, että puhdistuksen käy helposti toimittaminen. Huoneisto on olevala varustettu tyydyttävällä tuulluutuksella ja on hyvin kunnossapidettävä.

Myymälän sisustuksen tulee olla väriltään vaalea ja muutoin sen laatuinen, että sen käy helposti puhdistaminen.

Huoneistossa on aina tarkoin noudatettava puhtautta ja järjestystä.

Sellaista huoneistoa ei saa käyttää asunnoksi, makuuhuoneeksi, keittiöksi eikä läpikäytäväksi, eikä se myöskään saa olla makuuhuoneen, keittiön tahi sellaisen huoneen välittömässä yhteydessä, joka jollakin tavoin voi haitallisesti vaikuttaa maidon laatuun.

Maidonmyyntihuoneiston ulkopuolella tulee olla nimikirja, joka selvästi osoittaa liikkeen laadun ja omistajan nimen. Myyntihuoneessa tulee kappale näitä sääntöjä aina olla julkipantuna.

4 §.

Maitoa ja kermaa ulkosalla myydessä tulee jälleenmyyjän säilyttää maito suljetuissa astioissa, joista maito lasketaan hanasta.

§ 5.

Kaupan olevan maidon ja kerman tulee olla laadultaan täysin hyvää sekä kestävyyteen ja happamuuteen nähden täyttää Terveystieteidenlaitoksen vahvistamat vaatimukset.

Astian, jossa maitoa pidetään kaupan, tulee olla varustettu selvällä ilmoituksella että maito on joko

- a) kuorimatonta,
- b) käsinkuorittua taikka
- c) separoitua.

Astian, jossa kermaa pidetään kaupan, tulee olla varustettu selvällä ilmoituksella siitä, minkäläisistä kermaa astia sisältää.

Kuorimattomana maitona saa myydä ainoastaan semmoista maitoa, josta ei ole poistettu mitään sen luonnollisista aineksista ja jonka rasvapitoisuus ei ole 3 % vähempi. Kuorittuun maidon sekoittaminen siihen estää käyttämästä kuorimattoman maidon nimeä, vaikka seos sisältääkin 3 % rasvaa.

Käsinkuorituksi maidoksi katsotaan maito, jonka rasvapitoisuus ei ole 0.5 % vähempi.

Separoidun maidon tulee sisältää vähintään 8 % kiinteitä aineksia.

Kaupan pidetyssä kermassa tulee olla vähintään 12 % rasvaa; niin sanotussa vispuukermassa vähintään 25 % rasvaa.

Maitoa eläimistä, jotka ovat poikineet viimeksi kuluneiden 3 vuorokauden kuluessa, ei saa sekoittaa muuhun maitoon, mutta sitä saa kuitenkin pitää kaupan ilmoittamalla maidon olevan niin sanottua ternimaitoa.

§ 6.

Kielletty on myymästä tahi myytäväksi säilyttämästä maitoa tahi kermaa:

1) eläimestä, joka sairastaa kliinisesti todettavaa tuberkulosia, pernaruttoa, ritinäruttoa, turpa- ja sorkkatautiä, vesikauhua, utaretulehdusta, märkämyrkytystä, verenmyrkytystä, emäntulehdusta, myrkytystä, rokkoa sanottavassa määrässä, pahanlaista ripulia tahi muuta kuumeen yhteydessä olevaa tautia. Maitoa eläimistä, jotka ovat reageeranneet tuberkulinilla tutkittaessa, mutta eivät sairasta kliinisesti todettavaa tuberkulosia, saa myydä ainoastaan, jos se on kuumennettu sillä tavoin kuin voimassa olevassa asetuksessa tarttuvain kotieläintautien ehkäisemisestä säädetään; ja tulee astian, jossa sellaista maitoa pidetään kaupan, olla varustettu selvällä ilmoituksella että maito on pastörisoitu;

2) eläimestä, jota sisällisesti tahi ulkonaisesti on käyritelty lääkkeillä, jotka voivat mennä maitoon ja siten antaa sille vahingollisia ominaisuuksia;

3) johon on sekoitettu vettä, tärkkelystä, säilytysaineita tai muuta vierasta ainetta;

4) joka näöltään, hajultaan tahi maultaan poikkeaa tavallisesta; tahi

5) jossa on likaa enemmän kuin 10 milligrammaa maitolitraa kohti.

7 §.

Maitoa tahi kermaa ei saa Terveydenhoitolautakunnan luvatta myydä niin nimitettynä, että yleisö voi saada sen käsityksen, että se maito tahi kerma on laadultaan erikoisen hyvää tahi valmistettu taikka käsitelty erikoisesti turvaavalla tavalla.

Maitoa saa myydä „lastenmaitona“, „tarkastettuna maitona“ tahi semmoisena ainoastaan seuraavilla ehdoilla:

1) että hakemus ynnä ilmoitus siitä tahi niistä karjastoista, mistä maito on saatu, on Terveydenhoitolautakunnalle annettu ja Lautakunta on hakemukseen myöntynyt;

2) että oikeutettu lääkäri valvoo, että karjastossa ja maidon käsittelyssä palveleva henkilökunta ei sairasta tarttuvaa tautia;

3) että navettaa siihen kuuluvine laitoksineen pitää silmällä oikeutettu eläinlääkäri, jonka on katsottava, että terveydelliset olot navetassa ja sen ympäristössä sekä navettaan kuuluvissa laitoksissa ovat täysin tyydyttävät ja kaikki karjastoon kuuluvat eläimet terveitä ja että maitoa käytellään täysin tyydyttävällä tavalla;

4) että maidossa on vähintään 3,4 % rasvaa ja että eläinten ruokinnassa ja hoidossa noudatetaan Terveydenhoitolautakunnan ehkä antamia erikoismääräyksiä.

8 §.

Maitomyymälässä ei paitsi maitoa ja kermaa saa kaupan pitää eikä säilyttää muuta kuin leipää, meijerituotteita, muniä, hunajaa sekä pulloihin pantuja virvokejuomia, joita viimeksi mainittuja ei kuitenkaan saa itse myymälässä säilyttää vasuissa eikä laatikoissa. Juustoa saa myydä ainoastaan, jos sitä säilytetään umpinaisissa juustokaapissa.

9 §.

Maitokaupan henkilökunta ei saa toimittaa muiden kuin 8 §:ssä mainittujen tavain myyntiä, ja maidon käsittelyssä yleensä toimivain henkilöjen tulee noudattaa itsekohtaista siisteyttä ja puhtautta sekä olla puettuina vaaleisiin, pestäviin, lyhythihaisiin tahi ihonmyötäisillä irtohihoilla varustettuihin työpukuihin.

Henkilön, jolla on ihotauteja, avonaisia haavoja taikka myös sukupuolitauti, keuhkotuberkulosi tahi muu tarttuva tauti, ei saa sallia työskennellä maidon myynnissä eikä maidonkäytelyssä ylipäättään, ellei lääkärintodistuksella näytetä, että siitä ei ole tartunnan vaaraa eikä muuta haittaa.

Jos maidonkäytelyssä toimiva henkilö tahi joku, jolla on sellaisen henkilön kanssa yhteinen asunto, sairastuu, ja aihetta on olettaa taudin olevan tarttuvaa laatua, on asianlaidasta viivyttelämättä ilmoitettava Terveydenhoitolautakunnalle. Kunnes Lautakunta on antanut tarpeelliset määräykset taudin leviämisen ehkäisemiseksi ja annettuja määräyksiä on noudatettu, on kielletty antamasta maitoa tahi kermaa sellaisesta myyntipaikasta tahi säilytyshuoneesta.

10 §.

Astiat, joissa maitoa tahi kermaa pidetään kaupan, säilytetään tahi kuljetetaan, samoin kuin muutkin maidon kanssa kosketuksiin tulevat tarvekalut on pidettävä puhtaina ja siisteinä ja tulee niiden olla tehdyt hyvin tinatusta taikka emaljoidusta metallista, laserretusta savesta, lasista tai posliinista taikka muusta sellaisesta aineesta, joka ei anna maidolle hajua eikä makua eikä myöskään tuo siihen terveydelle haitallisia aineksia.

Myyntipaikoissa maidon taikka kerman jakeluun käytettyjen mitta-astiaain ja kippain tulee olla hyvin emaljoidusta tai tinatusta metallista ja varustetut sopivalla kädensijalla, niin että kokonaan vältetään käsin tai käsivarsin koskemasta maitoon tahi maitoastiaan.

11 §.

Astiaa, jota käytetään maidon tahi kerman kuljettamisessa kaupunkiin, tulee olla varustettu selvällä, Terveystieteiden lautakunnan osituksen mukaisella merkillä ja osottaa sisällyksen laatu sekä olla lyijytetty taikka muulla tarkastettavalla tavalla suljettu.

12 §.

Navetta, jonka maitoa tai kermaa pidetään kaupan, on oleva valoisa, tilava ja hyvin tulluutettu sekä pidettävä puhtaana ja siistinä.

Jos syytä ilmaantuu, voi Terveystieteiden lautakunta asianomaiselta karjastonomistajalta vaatia eläinlääkärin antaman, Lautakunnan vahvistaman kaavakkeen mukaan laaditun todistuksen eläinten terveydentilasta, hoidosta ja ruokinnasta sekä muista karjastoa ja maidonkäyttelyä koskevista seikoista. Ellei sellaista todistusta anneta Terveystieteiden lautakunnan paneman määräajan kuluessa, kieltäköön Lautakunta toistaiseksi Helsingin kaupungissa myymästä maitoa ja kermaa siitä karjastosta.

13 §.

Jos sellaisen maatilan omistajalla, mistä maitoa tahi kermaa kaupunkiin toimitetaan, on tiedossaan tahi jos hänellä on syytä epäillä, että suolikuumetta, tulirokkoa, kurkkumätää tai muuta tarttuvaa tautia on hänen maatilallaan ilmaantunut, on hän velvollinen siitä viivyttämättä ilmoittamaan Helsingin Terveystieteiden lautakunnalle, joka sitten voi harkintansa mukaan toistaiseksi kieltää lähettämästä maitoa ja kermaa siltä maatilalta kaupunkiin.

14 §.

Kaupungissa asuvan maitokauppiiaan maidonkuljetukseen käytettyjen ajoneuvojen tulee olla varustetut nimikilvellä, jossa on omistajan nimi tai toiminimi sekä osote, ja muiden maidon kuljetukseen käytettyjen ajoneuvojen nimikilvellä, josta näkyy maatilan ja sen omistajan nimi. Sellaisia ajoneuvoja ei saa käyttää muiden aineiden kuljetukseen, jotka voivat niitä liata.

15 §.

Terveyspoliisilta ei saa kieltää pääsyä navettaan, maidon tahi kerman myynti- tahi säilytyspaikkaan eikä myöskään sieltä käypähinnan mukaisesta maksusta ottamasta tavaränäytettä.

16 §.

Jos joku rikkoo tätä sääntöä tahi laiminlyö noudattaa sen mukaan annettuja määräyksiä, rangaistakoon, ellei hairahduksesta ole rangaistusta yleisessä laissa määrätty, sakolla enintään neljänsataan markkaan.

6, 9 ja 13 §:ssä mainituissa tapauksissa on, jos tarpeelliseksi katsotaan, paikalla ryhdyttävä sopivaan toimenpiteeseen tavarán saattamiseksi vaarattomaksi.

17 §.

Tämä sääntö astuu voimaan

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Asiakirjoja ehdotuksineen erinäisten Vaivaishoitohallituksen virkailijain johtosäännöiksi.

Ehdotus:

Helsingin vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajan johtosääntö.

Toimitusjohtajan, jonka yleiset virkatehtävät mainitaan Helsingin kaupungin lokakuun 30 päivänä 1914 vahvistetun vaivaishoito-ohjesäännön 26 §:ssä, on erittäin velvollisuus:

1) olla saapuvilla yhteisen vaivaishoitohallituksen sekä keskushallituksen kokouksissa, joissa hänellä on oikeus ottaa osaa keskusteluihin mutta ei päätöksiin, sekä kutsuttaessa tahi kun hän tarpeelliseksi katsoo, myös osastojen ja vaivaishoitohallituksen alaisten lautakuntain kokouksissa antamassa tietoja ja tekemässä esityksiä, joita asianhaarat kulloinkin vaativat;

2) antaa kutsu hallituksen kokouksiin sekä, kun jäsen ilmoittaa esteen, kutsua hänen sijaansa varajäsen;

3) pitää huolta siitä, että vaivaishoitohallituksen käsiteltävät asiat mahdollisimman pian esitetään hallitukselle asianmukaisesti selvitetystä tilasta sekä että hallituksen kokouksissa käsiteltävien asiain esityslista hyvissä ajoin edeltäpäin toimitetaan hallituksen puheenjohtajalle;

4) antaa lausunto kaikista vaivaishoitohallituksen hänen tutkittavikseen lähettämistä vaivaishoitoasioista;

5) tutustuttuaan osastohallitusten kustakin kokouksesta keskushallitukselle annettuihin pöytäkirjoihin keskushallitukselle ilmoittaa niissä mainitut, toimenpidettä vaativat asiat sekä muutoin keskushallituksen kokouksissa, puheenjohtajalle ilmoituksen tehtyään, esittää mitä hänen mielestään pitää tulla hallituksen tietoon;

6) hallituksen antamain tarkempain määräysten mukaisesti toimittaa sellaiset vaivaishoitoa koskevat asiat, jotka eivät välittömästi vaadi hallituksen erityistä päätöstä;

7) kunakin arkipäivänä vaivaishoitohallituksen määräämänä aikana, vähintään kaksi tuntia päivässä, jossakin vaivaishoitohallituksen kansliassa vastaanottaa ja auttaa niitä, jotka haluavat tietoja tahi neuvoja vaivaishoitoasioissa;

8) katsoa, että vaivaishoidon tilit hoidetaan tarkasti ja pidetään kulloinkin kuluvaan päivään asti, sekä vähintään kerran kuukaudessa tarkastaa kassanhoitajan hallussa oleva kassa todetakseen, että se on kirjain mukainen;

9) pitää huolta, että kaikista avunsaajista pidetään siten laadittua rekisteriä, että siitä helposti voi saada tiedon sekä kaikista kunkin avunsaajan vaivashoidon tarpeeseen ja oikeuteen vaikuttavista seikoista että myös annetusta vaivashoidosta;

10) usein käydä kunnalliskodissa ja suljetun vaivashoidon lautakunnalle tehdä näiden käyntien ehkä aiheuttamat ilmoitukset;

11) arvonaiseen vaivaishoitoon nähden, tarkastusmiesten esimiehenä, valvoa ja johtaa näiden toimintaa, niin että he täyttävät velvollisuutensa sekä niitä kohtaan, jotka ovat avustusta anoneet tahi saaneet, että myös niitä alueenjohtajia kohtaan, joiden apuna heidän tulee olla, niin myös, kun tarpeellista on, tutkivat vaivashoidon tarpeellisuutta koskevia ilmoituksia sekä muutoin antavat osastohallituksille näiden tarvitsemaa apua;

12) vaivaishoitohallituksen puheenjohtajan kanssa neuvoteltuaan, hakemuksesta myöntää sekä virkamiehille että sellaisille palvelusmiehille, jotka eivät ole vaivaishoitolaitosten, rekisteritoimiston ja lastenhoito-osaston palveluksessa, virkavapautta enintään seitsemäksi päiväksi sekä määrätä asianmukainen henkilö tointa sinä aikana hoitamaan, kun se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä ja ehdolla ettei vaivashoidolle siitä koidu menoja sekä että, mitä virkamiehiin tulee, heidän kannantomiehenvastuunalaisuutensa ja tilitysvelvollisuutensa virkavapauden aikana jatkuvat;

13) vuosittain, vahvistettujen kaavakkeiden mukaisesti, toimittaa edelliseltä vuodelta laadituiksi Helsingin kaupungin vaivashoidosta vaivaishoitohallitukselle annettavat tilastolliset selonteot;

14) ennen huhtikuun umpeenmenemistä laatia ja vaivaishoitohallitukselle antaa kertomus Helsingin vaivashoidon hallinnosta edellisenä vuonna; sekä

15) hyvissä ajoin laatia ja vaivaishoitohallitukselle antaa ehdotus vaivashoidon seuraavan vuoden tulo- ja menosäännöksi.

Toimitusjohtajalla on oikeus vuosittain saada kuukauden kesäloma, kun se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä sekä edellyttäen, ettei kaupunginkassaan sen johdosta rasiteta erityisillä menoilla.

Samoilla edellytyksillä voi vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja hakemuksesta myöntää toimitusjohtajalle virkavapautta enintään seitsemäksi päiväksi.

Ehdotus:

Helsingin vaivashoitohallituksen apulaisjohtajan johtosääntö.

Apulaisjohtajan tulee olla toimitusjohtajan apuna kaupungin vaivashoidon johtamisessa sekä suorittaa vaivashoitohallituksen hänelle antamat tehtävät.

Erittäin on apulaisjohtajan velvollisuus:

1) valvoa, että Helsingin kaupungissa asuvat elatusvelvolliset vaivashoidolle korvaavat heille tai heidän omaisilleen annetun avustuksen;

2) pitää huolta siitä, että kaikista 1 momentissa mainituista elatusvelvollisista pidetään sen laatuista luetteloa, että siitä helposti saa tiedon avustuksen laadusta sekä siitä, missä määrin se on vaivashoidolle korvattu;

3) panna 1 momentissa mainittuja elatusvelvollisia koskevat vaivashoitohallituksen päätökset toimeen;

4) valvoa tarkastusmiesten toimintaa sekä ilmoittaa, mitä hänen mielestään pitää tulla toimitusjohtajan tietoon;

5) hallituksen antamain lähempäin määräysten mukaisesti avustaa toimitusjohtajaa sellaisten vaivashoitoa koskevain asiain toimittamisessa, jotka eivät välittömästi vaadi hallituksen erityistä päätöstä;

6) vuosittain joulukuun kuluessa yksissä neuvoin toimitusjohtajan kanssa laatia ehdotus seuraavan vuoden tarkastusalueiden rajoiksi;

7) kunakin arkipäivänä vaivashoitohallituksen määräämänä aikana, vähintään tunti päivässä, Sörnäsän kansliassa vastaanottaa ja auttaa niitä, jotka sieltä hakevat tietoja tahi neuvoja vaivashoitoasioissa, niin myös käsitellä vaivashoitohallituksen päätöksen mukaan poliisin toimesta sinne kutsutut tahi noudetut elatusvelvolliset; sekä

8) toimitusjohtajan kesäloman aikana tahi muutoin estettynä ollessa hoitaa hänen virkaansa.

Apulaisjohtajalla on oikeus vuosittain saada kuukauden kesäloma, jos se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä sekä edellyttäen ettei kaupunginkassaa sen johdosta rasiteta erityisillä menoilla.

Samoilla edellytyksillä voi vaivashoitohallituksen puheenjohtaja hakemuksesta myöntää apulaisjohtajalle virkavapautta enintään seitsemäksi päiväksi.

Ehdotus:

Helsingin vaivahoitohallituksen lastenhoidontarkastajan johtosääntö.

1 §.

Lastenhoidontarkastuksen tarkoitus on valvoa vaivahoidon huostaan otettujen lasten hoitoa ja kasvatusta, olivatpa nämä sijoitettuina kunnan sitä varten perustamiin laitoksiin tahi annetut yksityishenkilöjen tahi yhdistysten hoitoon.

Lastenhoidontarkastusta johtaa lastenhoidontarkastaja, jonka yleiset virkatehtävät mainitaan Helsingin kaupungin lokakuun 30 päivänä 1914 vahvistetun vaivahoito-ohjäsäännön 27 §:ssä.

Maaseudulla avustavat lastenhoidontarkastajaa tarkastuksessa paikkakunnalla asuvat, siihen valitut, paikallisasiamiehiksi sanotut henkilöt.

Elätteelle annettujen lasten hoidon valvonnasta niissä kunnissa, joihin ei ole asetettu asiamiehiä, on ohjäsäännössä erittäin säädetty.

2 §.

Lastenhoidontarkastajan tulee vaivahoitohallitukselle ehdottaa paikkakunnat, joihin lapsia elätteelle annetaan, sekä paikallisasiamiehet.

3 §.

Elätteelleantoalueiksi maaseudulla valitaan terveellisiä, hyvillä kulkulaitoksilla varustettuja seutuja, missä kasvateille on helposti hankittavissa kouluopetusta ja lääkärihoitoa ja joita muutoin katsotaan tarkoitukseen sopiviksi; suurenlaisia tehdas-seutuja on vältettävä.

4 §.

Paikallisasiamieheksi valitaan elätteelleantoalueella asuva mies tahi nainen, joka on tunnettu elämäntavoiltaan hyväksi ja kunnialliseksi ja jolla on harrastusta, aikaa ja kykyä valvoa lasten hoitoa ja kasvatusta.

5 §.

Kun olot vaativat laajentamaan tai uudestimuodostamaan elätteelleantoaluetta, jonka yleensä pitää käsittää kokonainen kunta, taikka myös kun ennestään käytetty alue ei enää näy vastaavan sille asetettavia vaatimuksia, on lastenhoidontarkastajan siitä ilmoitettava vaivahoitohallitukselle ja ehdotettava niitä toimenpiteitä, joihin sen johdosta on ryhdyttävä.

6 §.

Kukin elätteelleantoalue on tarkastettava ainakin kerran vuodessa, mutta sitä paitsi niin usein kuin olot vaativat. Tarkastaessaan pitää lastenhoidontarkastajan itse käymällä kasvatuskodeissa ja koulussa sekä muutoin sopivaksi katsotulla tavalla hankkia tarkka tieto elätteelle annettujen lasten oloista sekä koettaa edistää hyvää yhteistyötä kasvatusvanhempain ja paikallisasiamiehen kesken.

7 §.

Jos lastenhoidontarkastaja havaitsee terveydentilan jossakin kasvatuskodissa tahi jollakin elätteelleantoalueella yleensä epätyydyttäväksi, pitää hänen siitä neuvotella asianomaisen piiri- tahi kunnanlääkärin tahi muun asiantuntevan henkilön kanssa sekä sitten viipymättä ilmoittaa asiasta vaivaishoitohallitukselle.

8 §.

Jos paikallisasiamies laiminlyö tehtävänsä eikä lastenhoidontarkastaja kykene aikaansaamaan oikaisua, on hänen siitä tehtävä ilmoitus vaivaishoitohallitukselle.

9 §.

Kun tarkastustilaisuudessa tahi muutoin olojen havaitaan sitä vaativan, on lastenhoidontarkastajan viipymättä toimitettava elätteelle annettu lapsi pois kasvatuskodista sekä annettava se toiseen, tahi myös toimitettava lapsi uudelleen lastenkotiin.

Niinikään pitää hänen, jos lapsi sairastuu erityistä hoitoa vaativaan tautiin, toimittaa se sopivaan hoitolaitokseen sekä muutoin ryhtyä niihin toimenpiteisiin, jotka ovat elätteelle annettujen lasten hoidolle ja vaalinnalle tarpeellisia eivätkä siedä lykystä.

Tuollaisista toimenpiteistään on lastenhoidontarkastajan mahdollisimman pian ilmoitettava vaivaishoitohallitukselle.

10 §.

Elätteelleantoalueen tarkastuksen toimitettuaan pitää lastenhoidontarkastajan yai-vaishoitohallitukselle antaa kirjallinen selonteko tarkastuksesta sekä siinä erittäin mainita ne toimenpiteet, joihin hän on katsonut olevan ryhtyminen, sekä ne havainnot, jotka hänestä näytävät vaativan hallituksen tarkempaa huomiota.

11 §.

Helsingin kaupunki on sinänsä eri elätteelleantoalue, missä lapset annetaan hoidettaviksi etusijassa omaisille tahi muille, jotka jo ennen ovat lasta huoltaneet sekä osottaneet kykenevänsä sitä hyvin hoitamaan, niin myös yksityishenkilöjen tahi tahi tarkoitusta varten perustettujen yhdistysten toimeenpanemiin lastenkoteihin.

Kaupungissa toimittamistaan tarkastuksista antaa lastenhoidontarkastaja selonteon kultakin kerralta.

12 §.

Kaikkiin lastenhoidontarkastajan huostaan annettuihin lapsiin nähden saa hän käyttää vaivaishoitohallitukselle kuuluvaa edusmiesoikeutta.

13 §.

Elätteelle annettaessa on laadittava kirjallinen sopimus, joka sisältää sekä vaivais-
hoitoasetuksessa säädetyt sitoumukset kasvatuksen ja hoidon antamisesta, että myös
sellaiset tarkat määräykset elätteelle annetun vaarinpidosta, kuin hänen terveyden-
tilaansa, ikäänsä, tietojansa tai muuta silmällä pitäen harkitaan tarpeelliseksi. Tässä
sopimuksessa pitää hallituksen m. m. nimenomaan varata itselleen oikeus ottaa elät-
teelle annettu takaisin, kohta kun syytä siihen on.

14 §.

Paikallisasiamiesten ehdotettavain kasvatuskotien sopivaisuutta on tarkoin tut-
kittava ja ainoastaan sellaiset hyväksyttävä, joissa terveellistä ja lempeätä hoitoa on
odotettavana.

Sittenkun lapsi on tuollaiseen kotiin lähetetty ja koti määrätyn koeajan kuluttua
huomattu lapselle sopivaksi, on lastenhoidontarkastajan asianomaiselta paikallisia-
mieheltä vaadittava säädettyyn muotoon laadittu ja kasvatusisän tahi -äidin allekirjoit-
tama välikirja kaksin kappalein sekä alistettava tämä sopimus vaivaishoitohallituksen
tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi. Siten tehdyn sitoumuksen allekirjoittaa vaivaishoi-
tohallituksen puolesta puheenjohtaja ja varmentaa lastenhoidontarkastaja. Toinen
kappale säilytetään lastenhoidontarkastajan hallussa, toinen lähetetään paikallisia-
miehelle toimitettavaksi kasvatusvanhemmille.

15 §.

Vaivaishoidon huostaan otettuja lapsia varten olevia kunnan laitoksia valvoakseen
pitää lastenhoidontarkastajan usein käydä näissä laitoksissa ja silloin ottaa tarkka selko
hoidokkien hoidosta ja vaalinnasta sekä katsoa, että ruoka on ravitsevaa ja riittävää
sekä että kalusto ja muut tavarat hyvin pidetään kunnossa.

Jos hän silloin havaitsee olevan syytä muistutukseen, on hänen siitä tehtävä
ilmoitus suljetun vaivaishoidon lautakunnalle.

16 §.

Vaivaishoitohallituksen puheenjohtajan kanssa neuvoteltuaan saa lastenhoidon-
tarkastaja pyynnöstä myöntää alaisilleen vaivaishoidon palveluksessa oleville henki-
löille enintään seitsemän päivän virkavapauden sekä määrätä asianmukaisen henkilön
sinä aikana tointa hoitamaan, jos se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä
eikä vaivaishoidolle siitä koidu menoja.

17 §.

Lisäksi on lastenhoidontarkastajan velvollisuus toimittaa laadituksi luettelo:

a) kaikista vaivashoidon huostaan otetuista lapsista ja sen laatuinen, että siitä helposti saa kaikki tarpeelliset tiedot näistä;

b) kustakin elätelleentoalueesta ynnä niihin sijoitetuista hoidokeista ja näiden hoitajista; sekä

c) paikallisasiamiesten ehdottamista kasvatuskodeista; laadituttaa hallituksen kokouksessa esiteltävään asiain esityslista; hallitukselle ilmoittaa, milloin maksun suoritus kunkin elätelleelle annetun puolesta on alkava, niin myös milloin tuollainen maksu muuttuu tahi lakkaa; tarkastaa kaikki paikkallisasiemiehiltä saapuvat laskut, ennenkuin ne hyväksytään maksettaviksi;

kunakin arkipäivänä, jolloin matkat tahi muut päätevät syyt eivät häntä siitä estä, vaivashoitohallituksen määräämänä aikana, vähintään tunti päivässä, vastaanottaa ja avustaa niitä, jotka pyytävät tahi antavat tietoja huostaan otetuista lapsista;

olla saapuvilla yhteisen vaivashoitohallituksen ja keskushallituksen kokouksissa, joissa hänellä on oikeus ottaa osaa keskusteluihin mutta ei päätöksiin;

aikanansa toimitusjohtajalle antaa Helsingin kaupungin vaivashoidon hallintoa edellisenä vuonna käsittelevään kertomukseen pantavaksi selonteko lastenhoidon ja elätelleannon toimittamisesta; sekä

toimitusjohtajalle antaa tarpeelliset ensitiedot hallintoa koskevan tilastollisen selonteon ja vuosikertomuksen laatimista varten.

18 §.

Mitä tässä johtosäännössä on säädetty lapsista, on soveltuvilta kohdin noudatettava myös elätelleelle annettuihin aikuisiin henkilöihin nähden.

19 §.

Lastenhoidontarkastajalle on vuosittain annettava kuukauden kesäloma, jos se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä sekä edellyttäen ettei siitä koidu kaupunginkassalle erityisiä menoja.

Samoilla edellytyksillä voi vaivashoitohallituksen puheenjohtaja hakemuksesta myöntää lastenhoidontarkastajalle enintään seitsemän päivän virkavapauden.

Ehdotus:

Helsingin kunnalliskodin ja työlaitoksen johtajan johtosääntö.

Johtajan, jonka yleiset virkatehtävät mainitaan Helsingin kaupungin lokakuun 30 päivänä 1914 vahvistetun vaivaishoito-ohjesäännön 28 §:ssä, on erittäin velvollisuus.

1) olla saapuvilla suljetun vaivaishoidon lautakunnan kaikissa kokouksissa sekä niissä antaa ne tiedot ja tehdä ne esitykset, joita asianhaarat aiheuttavat:

2) laatia lautakunnan kokouksissa käsiteltävien asiain esityslista;

3) sekä laitosten virka- että palvelusmiehiltä vastaanottaa ja oman lausuntonsa kera perille antaa suljetun vaivaishoidon lautakuntaan menevät esitykset ja asiakirjat;

4) toimitusjohtajan kutsusta olla saapuvilla yhteisen vaivaishoito- ja keskuhallituksen kokouksissa sekä siellä antaa tarpeellisia tietoja;

5) hoitaa laitosten kassaa ja kunkin kuukauden lopussa antaa siitä tili;

6) todistaa kaikki laitoksia koskevat saapuvat laskut;

7) valvoa, että laitosten rakennuksia, kalustoa, varastoja ja muuta omaisuutta huolellisesti hoidetaan;

8) kunakin vuonna ennen tammikuun umpeen menemistä toimittaa laitosten kaikkien varastojen ja kaluston luetteleminen;

9) hyvissä ajoin tehdä esitykset laitoksiin tarvittavain tavarain, tarvikkeiden ja kaluston ostamisesta sekä laitoksissa toimitettavain korjausten tahi muiden töiden teettämisestä, elleivät ostot tai työt ole vähäpätöisiä laadultaan;

10) tarkoin valvoa, että kaikki laitoksiin toimitetut tavarat ovat täysin hyviä laadultaan sekä että ruoka laitetaan huolellisesti ja tarkasti;

11) katsoa, että kaikista laitoksiin otetuista hoitolaisista pidetään täydellistä luetteloa, jossa on täydelliset tiedot kunkin hoitolaisen nimestä, iästä ja kotipaikasta sekä tulo- ja lähtöpäivästä;

12) valvoa, että kaikkia jonkin verran työkykyisiä hoitolaisia pidetään sopivassa työssä, sekä, mikäli mahdollista, katsoa ettei hoitolaisia, jotka vanhuuden tahi muun voimattomuuden tähden eivät itse ole voineet elättää itseään, ei sijoiteta niiden yhteyteen, jotka laiskuuden, juoppouden tahi muun oman tuottamuksensa johdosta ovat joutuneet vaivaishoidon rasitukseksi;

13) laskea lomalle hoitolaiset, jotka ovat sen ansainneet, sekä antaa niille, jotka ovat osottaneet erityistä ahkeruutta ja luotettavaa käytöstä, uutteruusrahoja tahi muuta sopivaa kehotusta, jonka vaivaishoito- ja keskuhallitus määrää;

14) katsoa, että laitokseen otettuja hoitolaisia kohdellaan vakavasti, mutta samalla sävyisästi ja suopeasti, sekä että he saavat mitä heille oikeutta myöten on tuleva;

15) että, jos laitoksiin otetut hoitolaiset kieltäytyvät noudattamasta järjestyksen, siisteyden ja siveellisyyden voimassa pitämiseksi annettuja määräyksiä tai muutoin osottavat niskoittelua, ilkeävaltaa, epäsäännöllisyyttä tai röyhkeyttä, tuollaisille hoitolaisille määrätä jonkin aikaa kestävä lomakielto tai myös, hairahdusten uusiintuessa tai ollessa raskaampaa laatua, erottaa heidät muista valoisaan tai pimeään huoneeseen enintään neljäksi päiväksi; ja on johtajan siten määräämistään rangaistuksista tehtävä muistoonpanoja sekä ilmoitettava niistä suljetun vaivaishoidon lautakunnalle sitä toimenpidettä varten, minkä ne voivat aiheuttaa;

16) suljetun vaivaishoidon lautakunnan puheenjohtajan kanssa neuvoteltuaan myöntää enintään seitsemän päivän virkavapaus laitosten palveluksessa oleville henkilöille, kun se työn tasaista kulkua haittaamatta käy päinsä eikä siitä koidu vaivaishoidolle menoja;

17) toimeen ottaa ja siitä erottaa laitosten palveluskunta, sekä muuta niiden henkilökuntaa otettaessa tai erotettaessa antaa suljetun vaivaishoidon lautakunnalle lausunto;

18) toimitusjohtajalle antaa tarpeelliset ensitiedot hallintoa koskevan tilastollisen vuosiselonteon ja vuosikertomuksen laadintaa varten; sekä

19) yksissä neuvoin suljetun vaivaishoidon lautakunnan kanssa hyvissä ajoin laatia ja toimitusjohtajalle antaa ehdotus puheenalaisten laitosten tulo- ja menosäännöksi.

Johtajalle on vuosittain annettava kuukauden kesäloma, kun se työn tasaista kulkua haittaamatta käy päinsä sekä edellyttäen ettei kaupunginkassalle siitä koidu erityisiä menoja.

Samoilla edellytyksillä voi vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja hakemuksesta myöntää johtajalle enintään seitsemän päivän virkavapauden.

Ehdotus:

Vaivaishoitohallituksen sihteerin johtosääntö.

Sihteerin on velvollisuus:

1) kunakin arkipäivänä vaivaishoitohallituksen määräämänä aikana, vähintään kaksi tuntia päivittäin, hallituksen pääkansliassa vastaanottaa ja lähettää asiakirjoja sekä antaa asianomaisille tietoja ja neuvoja vaivaishoitoasioissa;

2) pitää huolta siitä, että saapuvat kirjelmät ja niiden aiheuttamat toimenpiteet tarkoin merkitään tarkoitusta varten oleviin diareihin;

3) pitää pöytäkirjaa yhteisen vaivaishoitohallituksen ja keskushallituksen kokouksissa ja antaa tarpeellista apua komiteoille ja lautakunnille, joita hallitus asettaa erinäisiä asioita selvittämään ja käsittelemään, sekä laatia, varmentaa ja mikäli mahdollista kahden viikon kuluessa lähettää hallituksen kirjelmät, lausunnot ja päätökset;

4) kaikissa Helsingin kaupungin vaivaishoitoa koskevissa jutuissa ja asioissa avustaa puheenjohtajaa, johon nähden sihteerin tulee:

a) panna vireille ja ajaa perille kanteet muita vaivaishoitoyhdyskuntia vastaan sekä mikäli koskee sellaisten henkilöiden vastaanottamista elätettäviksi, joille, vaikka eivät vaivaishoidollisessa suhteessa kuulu Helsingin kuntaan, kuitenkin on täällä annettu vaivaisapua, että myös korvauksen saamista kustannuksista, joita kaupungin vaivaishoidolla on tuollaisten henkilöiden tähden ollut;

b) niinikään mitä tulee vastuunalaisuuteen sellaisista vaivaishoidontarpeista, joiden täyttämiseen yksityishenkilöjä käy voimassa olevan lain nojalla velvoittaminen, ynnä tästä johtuvista kustannuksista asianomaisen viranomaisen luona panna vireille ja ajaa perille kanteita sekä ryhtyä toimenpiteisiin, joita asianhaarat kulloinkin vaativat;

c) vastata muiden vaivaishoitoyhdyskuntain tahi viranomaisten Helsingin kaupungin vaivaishoitoyhdyskuntaa vastaan esittämiin, huolenpitovelvollisuutta koskeviin vaatimuksiin;

d) muissakin tuomioistuimissa, virastoissa tahi muissa julkisissa viranomaisissa esiintulevissa vaivaishoitohallitusta koskevissa oikeudenkäynneissä tahi asioissa ilman eri määräystä valvoa ja ajaa perille hallituksen oikeutta ja kannetta, ollen hallitus esteetön käyttämään toistakin asiamiestä;

e) määrääjän kuluessa hakea korvausta niistä vaivaishoitokustannuksista, joista kruunun tulee vaivaishoitoasetuksen 27 ja 28 §:n mukaan vastata;

5) kaikista käsittelemistään jutuista ja asioista pitää diaria, johon kirjoitetaan niiden lyhyt nimike siinä järjestyksessä kuin ne ovat sihteerille saapuneet sekä se tahi ne toimenpiteet, joihin kussakin asiassa on ryhdytty, ja johon liitetään kaikkien sihteerin välityksellä lähetettyjen kirjelmäin täydelliset konseptit, ja pitää diari olla luettelolla varustettu;

6) hoitaa hallituksen arkistoa;

7) vuosittain ennen huhtikuun loppua hallitukselle antaa lyhyt selonteko kuluneena vuonna käsitellyistä kotipaikkaoikeutta ja vaivaishoitokustannusten korvausta koskevista asioista;

8) muutoin antaa sitä apua ja suorittaa ne tehtävät, joita hallitus häneltä virassaan vaatii.

Sihteerillä on oikeus vuosittain saada kuukauden kesäloma, jos se työn tasaista kulkua haittaamatta voi käydä päinsä sekä edellyttäen ettei siitä koidu kaupunginkassalle erityisiä menoja.

Samoiilla edellytyksillä voi vaivaishoitohallituksen puheenjohtaja hakemuksesta myöntää sihteerille enintään seitsemän päivän virkavapauden.

Helsingissä, Sanomal. ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino 1915.

Esitys Helsingin Kauppavaltuutettujen ehdotuksen johdosta että taksoituslautakunnan toiminta päätettäisiin aikaisintaan huhtikuun 1 päivänä.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Helsingissä,

Tammik. 14 p:nä 1915.

N:o 25.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Lähetteessä lokakuun 3 päivältä viime vuotta on Kaupunginvaltuusto pyytänyt Rahatoimikamarin lausuntoa Helsingin Kauppavaltuutettujen tekemästä esityksestä (Liite I), että taksoituslautakunnan toiminta vastedes päätettäisiin aikaisintaan huhtikuun 1 päivänä. Tästä olisi se etu, että lukuisat kauppa- ja teollisuusyritykset voisivat päättää tilinsä edelliseltä työvuodelta ennen sen ajan umpeen menemistä, jonka kuluessa taksoituslautakunta tähän asti tavallisesti on päättänyt toimintansa.

Mainittua tehtävää täyttääkseen Rahatoimikamari pyytää esiintuoda seuraavaa:

Taksoitusvalmistelukunta, jonka lausunto asiasta on hankittu (Liite III), asetuu pääasiassa samalle kannalle kuin Helsingin Kauppavaltuutetutkin, ollen kuitenkin eriävällä kannalla sikäli, ettei olisi pantava määräpäivää taksoituslautakunnan töiden päättämistä varten, osin koska on taksoituslautakunnan oma asia päättää milloin työ lopetetaan, osin taas koska parin päivän eron tässä kohden ei voi katsoa verovelvollisille mainittavia merkitsevän.

Toiselle kannalle asiassa on asettunut Rahatoimikonttori, joka antamassaan lausunnossa (Liite II) tarkemmin esiintuo niitä huomattavia vaikeuksia ja haittoja, joita kunnallisverojen kannantaan nähden epäilemättä syntyisi, jos edellä mainittu ehdotus toteutettaisiin. Olisi nimittäin seurauksena, että kunnallisverojen ensimmäisen puoliskon kannanta, joka tähän asti on toimitettu toukokuun jälkipuoliskolla, täytyisi lykätä ainakin kuukauden myöhemmäksi. Mutta lisäksi tulee se seikka, että Rahatoimikonttorin täytyy kesäkuun alussa suuressa määrin käyttää työvoimiaan ja aikaansa kruununverojen tilitykseen, jota asetustenmukaisesti ei saa lykätä myöhemmäksi. Sitä ei myöskään

voi toimittaa aikaisemmin, koska on osottautunut mahdottomaksi kaupunginvoudinkonttorin toimittaa maksamatta olevain henkirahojen perimistä nykyistä nopeammin. Tästä siis seuraisi että, kun kruununverojen tilitystä ja kunnallisverojen kannantaa tuskin käy toimittaminen yhtäaikaa eikä puheena olevaa tilitystä käy toistaiseksi lykkääminen, kunnallisverojen kannanta täytyisi lykätä, ei kesäkuun keskivaiheille eikä loppuun, vaan heinäkuuhun, ehkäpä elokuuhun, siis aikaan, jota täytyy pitää varsin vähän sopivana tähän tarkoitukseen. Tämän johdosta on Rahatoimikonttori sitä mieltä, että taksoituslautakunnan töitä ei olisi lykättävä tuonemmaksi, vaan pyrkimykset pikemmin kohdistettava siihen, että taksoitusvalmistelun työvoimia lisäämällä ja uusia työmenettelyjä käyttämällä valmistelutyöt saataisiin nopeammin suoritetuiksi.

Rahatoimikamari ei ole tahtonut kieltää taksoitusvalmistelukunnan ehdotuksen oikeutusta, mutta ei toiselta puolen myöskään ole voinut olla panematta asianmukaista huomiota kaupunginkamreerin esiintuomiin näkökohtiin. Samoin kuin Rahatoimikonttori on nimittäin Rahatoimikamarikin sitä mieltä, että kunnallisverojen ensimmäinen kannanta on ylipäätään toimitettava toukokuun jälkipuoliskolla. Sillä kannannan toimittamisesta jonakin kesäkuukautena olisi epäilemättä tuntuvia haittoja kaupungin verovelvollisille asukkaille ja erinäisiä hankaluuksia kaupungin veronkantolaitoksillekin. Sitä vastoin taksoituslautakunnan töiden lykkääminen hiukan myöhemmäksi, viikon tahi pari, ei estäisi kantamasta kunnallisveroja toukokuun lopulla. Vaikka, niinkuin taksoitusvalmistelukunta niinkään on huomauttanut, ei ole kaupunginvaltuuston asia määrätä taksoituslautakunnan kokousaikoja eikä siis myöskään milloin sen työt lopetetaan, ja lausunto asian tästä puolesta sentähden katsottanee tarpeettomaksi, on Kamari kuitenkin, siihen nähden että taksoituslautakunta ei liene panematta asianmukaista huomiota Kaupunginvaltuuston lausumaan mielipiteeseen, tahtonut ehdottaa, että Valtuusto lausuisi suotavaksi, että taksoitustyö järjestetään niin, että kunnallisverojen ensimmäinen kannanta voidaan toimittaa toukokuun jälkipuoliskolla. Samalla lienee Rahatoimikonttorin käskettävä järjestää työnsä niin, että verolippujen kirjoittamista ja jakelua mikäli mahdollista joudutetaan.

Tämän asian yhteydessä on otettu käsiteltäväksi ehdotus että nykyisten kahden kannantakauden sijasta olisi kolme kannantakautta, niin että ensimmäisessä kannannassa toukokuun lopulla maksettaisiin 40 %, toisessa kannannassa syyskuulla 30 % ja viimeisessä kannannassa marraskuulla loput eli niinkään 30 % veromäärästä, prosentit luettuina kahdessa ensimmäisessä kannannassa tasaluvuin. Tästä menettelystä olisi verovelvollisille se etu, että kunnallisverot saisi maksaa kolmessa erässä touko—marraskuulla eikä kuten tähän asti kahdessa erässä touko—syyskuulla. Kaupungin kannalta katsoen saanee edellyttää ensimmäisen kannannan antavan tähänastista parem-

man tuloksen, koska maksuvelvolliset tietenkin pitäisivät tärkeänä, etteivät laiminlyömällä maksua menettäisi oikeuttaan suorittaa verojen jälellä olevan määrän kahdessa erässä. Täten veronkannon jakautumisesta kolmeen kannantaerään syntyvä korkotappio varsin hyvin tasoittuisi. Kannantakausien sekä niiden käsittämän päiväluvun määrääminen lienee Kaupunginvaltuuston sopiva antaa Rahatoimikamarin harkittavaksi ja lopullisesti vahvistettavaksi.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

lausua suotavaksi, että taksoitustyö järjestetään niin, että verovelvollisilla olisi tilaisuus taksoituslautakunnalle antaa tarpeelliset tiedot, kuitenkin että työ ei jatkuisi myöhempään kuin että kunnallisverojen ensimmäisen kannannan käy toimittaminen toukokuun lopulla; sekä

että kunnallisverojen kannanta tästä vuodesta lähtien toimitetaan kolmessa erässä Rahatoimikamarin lähemmin määrääminä aikoina.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN

KAUPPAVALTUUTETUT.

Helsingissä,
syyskuun 30 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Helsingin kunnallistaksoitus on tavallisesti aloitettu niin varhain vuoden varrella, että taksoitusluettelot on voitu esittää tarkastettaviksi maaliskuulla ja tarkastuslautakunnan työt alottaa saman kuukauden kuluessa tai viimeistään huhtikuun alussa. Vaikka tällaisesta taksoitustyön jouduttamisesta on ollut se etu, että kunnallisverojen kannanta on voinut alkaa jo toukokuulla, on se kuitenkin ollut omansa suureen verovelvollisten joukkoon nähden vaikeuttamaan taksoituksenalaisten vuositulojen oikeudenmukaista ja oikeaa arvioimista. Lukuisain kauppa- ja teollisuusyritysten, erittäinkin niiden, joita harjoitetaan laajemmassa mitassa ja joiden suorittama tulovero siis tuntuvasti edistää kaupungin taksoitusvarain tarpeen täyttämistä, käy usein mahdottomaksi tehdä edellisen työvuoden tilinpäätöstä ennen sen ajan umpeen menemistä, jonka kuluessa taksoituslautakunta tavallisesti lopettaa toimintansa, ja kun yhtiöiden ja osuuskuntain vuosikokoukset, niinkuin tunnettu, pidetään aikaisintaan maaliskuun alussa ja usein vasta myöhemmin, ei tämän laatuisten liikkeiden vuositulos ole ollut selvillä siihenkään aikaan, jolloin tarkastuslautakunta on kokoontunut. Tähän nähden onkin Taksoituslautakunta menettelyt niin, että liikeyrityksiä, jotka säännöllisesti antavat painettuja vuosikertomuksia, ei, niinkuin pitäisi, ole verotettu varsinaisen taksoitusvuoden, vaan lähinnä edellisen vuoden tuloista. Tätä menettelyä täytyy, vaikka sitä käykin käytännöllisillä syillä puolustaminen, kuitenkin pitää vääränä sekä voimassa olevasta kunnallisasetuksessa poikkeavana. Niihin liikeyrityksiin nähden taas, jotka eivät voi taksoitukseen ilmoittaa tilinpäätökseen perustuvia numerotietoja eivätkä myöskään anna painettuja vuosikertomuksia, käy vuositulojen arvioiminen tietenkin sangen epävarmaksi ja useinkin mielivaltaiseksi, minkä ohessa nämä verovelvolliset ovat siinä asemassa, että verotuksen oikaisu ei ole aikaansaavissa säädetyin ilmoitusajan kuluessa.

Kunnallinen verotusjärjestelmä on meillä monessa kohden vanhettunut ja puutteellinen sekä kaipaa perinpohjaista uudistusta, mutta kun sen aikaansaamisesta nykyoloissa on varsin vähän toiveita, näyttää kunnan viranomaisten olevan koetettava, mikäli lakia muuttamatta käy päinsä, poistaa tällä alalla vallitsevia epäkohtia. Edellä huomautettujen haittain poistamiseksi tarjoutuu muun muassa se keino, että taksoitustyö lykätään ajankohtaan, jolloin saanee olettaa, ettei tässä edellä mainittuja esteitä veronmaks-

jain vuositulojen asianmukaiselle arviomiselle enää ole olemassa. Sopiva taksoitustyön päättämisaika on Kauppavaltuutettujen mielestä huhtikuun 1 päivä, johon mennessä tilinpäätökset tavallisesti on saatu laadituiksi. Kunnallisasetukseen ei estä tuollaista taksoitustyön päättämisaajan myöhemmäksi lykkäämistä, koska siinä taksoituksen toimittamisajasta ei ole muuta määräystä, kuin että taksoitus on toimitettava vuoden alussa.

Edellä lausutun nojalla ja kun se seikka, että kunnallisverojen kannanta taksoituksen myöhemmäksi siirtämisen johdosta jonkin verran lykkääntyisi tuonemmaksi, ei merkitse kaupungin taloudessa niin paljoa, että se saisi estää poistamasta epäkohtia, jotka vaikeuttavat ja osin tekevät mahdottomaksi oikean taksoituksen, on Kauppavaltuutetuilla, siihen nähden että kaupunginviranomaiset eivät voi antaa mainitun suunnitaisia määräyksiä taksoituslautakunnalle, joka itsenäisesti hoitaa tehtävänsä, kunnia esittää, että Kaupunginvaltuusto, joka kuitenkin saa arvostella esillä olevaa asiaa, mikäli kunnallisverojen kannantaa koskee, lausuisi toivomuksen, että taksoituslautakunta vastedes lopettaisi toimintansa aikaisintaan huhtikuun 1 päivänä.

Kauppavaltuutettujen puolesta:

Hj. Schildt.

A. V. Lindberg.

HELSINGIN
RAHATOIMIKONTTORI

*Helsingissä,
 marrask. 18 p:nä 1914.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 298.

Helsingin Kauppavaltuutettujen Kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen johdosta „että taksoituslautakunta vastedes lopettaisi toimintansa aikaisintaan huhtikuun 1 päivänä“ saa Rahatoimikonttori, jonka lausuntoa asiasta on vaadittu, palauttaen lähetekirjat, kunnian esiintuoda seuraavaa:

Kirjelmässä joulukuun 27 päivältä N:o 303 on Konttori seikkaperäisesti käsitellyt kysymystä taksoitustyön tuonnemmaksi lykkäämisestä. Niiden näkökohtain lisäksi, joita mainitussa kirjelmässä on esiintuotu sen puolesta että taksoitustyö suoritettaisiin suhteellisesti saman ajan kuluessa kuin ennenkin, esitetäköön lisäksi vielä eräitä uusia seikkoja. Jollei taksoitustyötä lopetettaisi ennen huhtikuun 1 päivää, olisi tästä välttämättä seurauksena, että ensimmäinen kunnallisverojen kannanta voitaisiin toimittaa vasta varhaisintaan elokuulla. Kun kuitenkin elokuuta täytyy pitää erittäin sopimattomana kannanta-aikana, lienee joka tapauksessa ensimmäinen kannanta lykättävä syyskuuhun. Seuraava eli toinen kannanta ynnä rästien periminen toimitettaisiin vuoden lopussa tai seuraavan vuoden alussa. Kun tontinlunastusten vuotuismaksut, jotka nykyään nousevat 770,000 markan vaiheille, niinkään maksetaan lokakuussa ja tulot liikenne- ja satamamaksuista sitä paitsi ovat runsaimmat syksyllä, olisi seurauksena että kaupungin tärkeimpäin tulojen kannanta tapahtuisi varainhoitovuoden jälkipuoliskolla, ehkäpä osittain vasta seuraavana vuonna. Kuinka epäedullinen tuollainen veronkannon jako olisi kaupunginkassalle, on ilman muuta selvä. Tässä huomautettakoon lisäksi, että kaupunki kesäkuun 1 ja heinäkuun 1 päivänä (muiden menojen lisäksi) tarvitsee obligatsioonien ja korkolippujen lunastukseen noin miljoonan markkaa, jota määrää siis tietenkään ei olisi kaupunginkassan käytettävänä, ellei veroja kanneta toukokuulla.

1911 vuoden tilastollisen vuosikirjan mukaan oli verotettujen henkilöiden, yhtiöiden y. m. luku mainittuna vuonna 29,531, joista 1,538 eli 5.2 % oli kauppiaita. Näistä oli 1,175:llä vuosituloja 800—5,200 markkaa. Mainittavasti erehtymättä voinee väittää, että noiden 1,175 kauppiaan kirjanpito ei ole niin laaja, että he tarvitsisivat viikkomääriä saadakseen selville taksoitusta varten tarvittavat tiedot. On siis järeillä 363 kauppiasta eli 1.2 % verotettujen koko luvusta, joilla olisi tilaisuus käyttää hyväkseen taksoitustyön tuonnemmaksi lykkäämisestä koituvaa etua. Mutta tämäkin luku sietää jonkin verran

supistamista, sillä aivan varmaan on mainittujen 363 kauppiaan joukossa moniaita, jotka eivät päästä tilikirjojaan kalenterivuositain, vaan heidän liikkeilleen sopivampina aikoina.

Edellä lausuttuun viitaten on Konttori edelleen samalla kannalla, jonka se julki-lausui edellä mainitussa kirjelmässään N:o 303.

Helsingin Rahatoimikonttori:

Iwar Timgren.

HELSINGIN
TAKSOITUSVALMISTELUKUNTA

Helsingissä,
jouluk. 30 p:nä 1914.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 202.

Sittenkun Helsingin Kauppavaltuutetut kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle syyskuun 30 päivältä 1914 olivat lausuneet suotavaksi, että taksoitustyö lykättäisiin myöhemmäksi, niin että se päättyisi aikaisintaan huhtikuun 1 päivänä, sekä Rahatoimikonttori oli tästä antanut lausunnon, on Rahatoimikamarin lähetepäätöksellä viime marraskuun 26 päivältä vaadittu Taksoitusvalmistelukunnankin lausuntoa asiasta.

Tätä määräystä täyttääkseen saa Taksoitusvalmistelukunta kunnian esiintuoda seuraavaa:

Helsingin Kauppavaltuutetut ovat edellä mainitussa kirjelmässään huomauttaneet, että taksoitustyön jouduttaminen on ollut omansa suureen verovelvollisten ryhmään nähden vaikeuttamaan verotettavain vuositulojen oikeudenmukaista ja oikeaa arvioimista. Lukuisain kauppa- ja teollisuusyritysten, erittäinkin niiden, joita harjoitetaan laajemmassa mitassa ja joiden suorittama tulovero siis osaltaan tuntuvasti edistää kaupungin taksoitusvarain tarpeen tyydyttämistä, on nimittäin usein mahdoton tehdä lähinnä edellisen vuoden tilinpäätöstä ennen sen ajan umpeen menemistä, jonka kuluessa taksoituslautakunta tavallisesti on lopettanut toimintansa.

Tämä väite pitää kieltämättä paikkansa. Täytyy päin vastoin tunnustaa, että edellä mainittuja hankaluksia ei esiinny ainoastaan suurempain liikeyritysten, vaan myös useiden yksityishenkilöjen tulojen arvioimisessa. Tämä epäkohta on jo vuosikausia ollut haittaamassa taksoituslautakunnan työtä ja sen johdosta on taksoituslautakunnassa joka vuosi lausuttu toivomus, että taksoitustyön aika siirrettäisiin myöhemmäksi. Jossain määrin poistaakseen puheenalaista epäkohtaa on taksoituslautakunta, niinkuin Kauppavaltuutetutkin ovat maininneet, noudattanut sitä menettelyä, että liikeyrityksiä, jotka säännöllisesti julkaisevat painettuja vuosikertomuksia, on verotettu, ei niinkuin olisi pitänyt, varsinaisen taksoitusvuoden, vaan lähinnä edellisen vuoden tuloista. Sen lisäksi on viime aikoina muidenkin liikeyritysten, jotka ovat kirjallisesti sitoutuneet vuosittain antamaan tiedon tuloistaan edellisen vuoden tilinpäätöksen mukaan, sallittu nauttia samaa etua. Tällaisesta menettelystä on tosin seurauksena, että kunkin vuoden tulot tulevat oikein verotetuiksi, vaikka vuotta myöhemmin kuin pitäisi, mutta sitä ei kuitenkaan käy pitäminen aivan lain kirjaimen mukaisena eikä se missään tapauksessa voi korvata tak-

soitusta, joka perustuu sen vuoden tilinpäätökseen, jota verotus koskee. Olisi sentähden erittäin suotavaa, että taksoitustyön aika siirrettäisiin jonkin verran myöhemmäksi, niin että taksoitus voisi perustua verovelvollisten viimevuotisiin tuloihin, niinkuin asiasta voimassa oleva asetus määrää.

Taksoitusvalmistelukunta on jo aikaisemmin toisessa yhteydessä, kirjelmässä syyskuun 30 päivältä 1913 ja huhtikuun 24 päivältä 1914, saanut tilaisuuden puoltaa taksoitustyön ajan myöhemmäksi siirtämistä. Valmistelukunnan mielestä olisi tarkoituksenmukaista, että taksoituslautakunta, perustauduttuaan lain määräyksen mukaisesti tammikuun alussa, aloittaisi varsinaiset työnsä helmikuun alkupäivinä ja silloin tarkastaisi taksoitusluettelon kokonaisuudessaan, johon työhön menee noin 4 viikkoa, minkä jälkeen lautakunta lykkäisi kokouksensa maaliskuun keskivaiheille läpikäydäkseen ja tarkastaakseen silloin ne tuloilmoitukset, joita ei ole varemmin voitu sille antaa. Määräys että taksoituslautakunnan työn tulee päättyä huhtikuun 1 tai jonakin muuna määräpäivänä ei näytä tarkoituksenmukaiselta eikä mahdolliseltakaan, koska on taksoituslautakunnan asia päättää kokouksistaan, eikä muutoin päivän tai parin ero tässä kohden mitään merkitse verovelvollisille. Useimmissa liikkeissä sitä paitsi kirjat päätettänee ja tilinpäätös tehtänee helmikuun kuluessa tahi maaliskuun alkupuoliskolla, mikä näkyy siitäkin, että useiden yhtiöiden varsinainen yhtiökokous pidetään jo maaliskuun alkupuoliskolla, joten tilinpäätösten täytyy olla tarkastettaviksi valmiina hyvissä ajoin sitä ennen. Tilinpäätökseen perustuvan ilmoituksen antamiseen olisi sentähden tilaisuus useimmilla liikeyrityksillä. Ellei jonkin liikkeen tilinpäätös silloin vielä olisi valmiina, voisi se tarkastuslautakunnan toimesta, jonka kokoukset tässä tapauksessa alkaisivat huhtikuun jälkipuoliskolla, saada mahdollisesti virheellisen taksoituksen oikaistuksi.

Taksoitustyön myöhemmäksi lykkäämistä vastaan on Rahatoimikonttori lausunnoissaan huomauttanut, että sen johdosta kävisi mahdottomaksi toimittaa ensimmäistä kannantaa toukokuun kuluessa. Niinkuin Kauppavaltuutetut ovat huomauttaneet, ei tällä seikalla kuitenkaan ole kaupungin taloudessa niin suurta merkitystä, että se saisi estää poistamasta epäkohtia, jotka vaikeuttavat ja osin tekevät mahdottomaksi oikeudenmukaisen taksoituksen. Tässä on myös otettava huomioon, ettei nykyistä järjestystä missään tapauksessa varsin kauan voitane pysyttää. Kaupungin nopean kehityksen johdosta ovat olot jo nyt käyneet sellaisiksi, että taksoitusluettelo vain suurimmalla vaivalla ja ponnistuksella saadaan valmiiksi huhtikuun keskivaiheilla, joka ajankohta on ilmoitettu viimeiseksi mahdolliseksi, jos mieli kunnallisverojen kannannan kokonaisuudessaan toimittaa toukokuulla.

Näiden seikkain valaisemiseksi mainittakoon, että taksoituslautakunta kuluvana vuonna aloitti työnsä tammikuun 13 päivänä ja piti viimeisen varsinaisen kokouksensa helmikuun 6 päivänä sekä tarkistuskokouksen helmikuun 16 päivänä, minkä jälkeen luettelot voittiin panna yleisön nähtäviksi helmikuun 20 päivänä. Taksoitustyö oli siis kestänyt lähes 6 viikkoa. Tämä tulos oli saavutettu pitämällä konttorihenkilökuntaa työssä 10—12 tuntia päivittäin, minkä lisäksi usein tuli yötyötä ja säännöllistä sunnuntai-työtä. On siis ilmeistä, että työn suoritus vaatii pitemmän ajan sikäli kuin verotettujen

luku kasvaa. Tämä luku, joka vuonna 1908 oli 20,360, oli vuonna 1913 jo 36,863, joten lisäännys 5 viime vuonna oli kokonaista 16,503 eli keskimäärin noin 3,300 vuodessa. Kun hengille kirjoitetun väestön luku tavallisesti lisääntyy noin 5,000 hengellä vuodessa, täytyy edellyttää verotettujenkin luvun edelleen kasvavan, minkä johdosta tietenkin vuosi vuodelta käy vaikeammaksi saada taksoitusluetteloa valmiiksi huhtikuun keskivaiheilla, erittäinkin kun samalla kasvamistaan kasvaa valitusten luku, joka kuluvana vuonna oli hiukan yli 4,600. On selvää, ettei taksoitustyö voi antaa täysin tyydyttävää tulosta, kun se suoritetaan semmoisella kiireellä kuin nykyään. Tältäkin kannalta katsoen siis olisi suotavaa, että taksoitustyön aikaa kävisi siirtäminen tuonnemmaksi, mistä ei ainoastaan olisi sitä etua että kultakin vuodelta voitaisiin saada täydellisempiä tietoja valmistelukunnan töiden pohjaksi, vaan myös että itse taksoitusluettelon kirjoitus voisi, niinkuin tarpeellista on, tapahtua rauhallisemmissa oloissa ja varmemmalla pohjalla.

Taksoitustyön ajan myöhemmäksi siirtämisestä on Rahatoimikonttori tehnyt sen johtopäätöksen, että ensimmäinen kannantakausi lykkääntyisi syksyyn, mikä seikka on aiheuttanut Konttoria osottamaan mitä vaikeuksia kaupungin menojen suoritus kesäkuukausina kohtaisi. Tämä Rahatoimikonttorin päätelmä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä jos Valmistelukunnan ehdottama taksoitustyön järjestys hyväksyttäisiin, voisi taksoitusluettelo luultavasti valmistua jo toukokuun keskivaiheilla. Ensimmäistä kannantaa ei siis tarvitsisi lykätä enempää kuin kuukauden myöhemmäksi, joten kaikki ehdotettua toimenpidettä vastaan esitetyt syyt raukeaisivat. Ensimmäisen kannannan toimittaminen kesäkuun alkupuoliskolla ei näytä sopimattomalta, sillä siihen aikaan on vain vähäinen osa verovelvollisista muuttanut pois kaupungista. Kun veroliput voitaisiin jakaa verovelvollisille jo toukokuun lopulla tai kesäkuun alussa, olisi näillä tilaisuus jo ennen määräpäivää johonkin pankkilaitokseen suorittaa verojensa ensimmäinen erä, joten puheenalainen järjestys ei tuottaisi heille minkäänlaisia vaikeuksia.

Rahatoimikonttori on lisäksi maininnut, että verotettujen henkilöiden, yhtiöiden y. m. luku 1911 vuoden tilastollisen vuosikirjan mukaan oli mainittuna vuonna 29,531, josta määrästä ainoastaan 1,538 eli 5,2 % oli kauppiaita (oikeastaan kauppiaita ja kauppayhtiöitä). Näistä oli 1,175:llä vuosituloja 800—5,200 markkaa. Rahatoimikonttorin mielestä käy tästä tekeminen sen johtopäätöksen, että mainittujen 1,175 kauppiaan kirjanpito ei ole niin laajaperäisesti järjestetty, että he tarvitsisivat viikkomääriä saadakseen siitä taksoitustarkoitusta varten tarvittavan tiedon, joten siis olisi jälellä 363 kauppiasta eli 1,2 % verotettujen koko määrästä, joilla olisi tilaisuutta käyttää hyväkseen taksoitustyön myöhemmäksi lykkäämisestä koituvaa etua.

Taksoitusvalmistelukunta ei käsitä, mistä syystä Rahatoimikonttori on mainitsemassaan tilastossa jättänyt lukuun ottamatta teollisuusyritykset, jotka kuitenkin huomattavassa, luultavasti suuremmassa määrässä suorittavat kunnan tarpeisiin taksoitettuja menoja. Vuoden 1911 tilastollisen vuosikirjan mukaan oli yksityishenkilöjen omistamia teollisuusyrityksiä 57, osuuskuntain omistamia 4 ja yhtiöitten omistamia 112, joten puheenalaisen verotuksen alaisia yrityksiä oli kaikkiaan 173. Näistä oli 82:lla tuotannon bruttoarvo 100,000—500,000 markkaa, 20:lla 500,000—1,000,000 markkaa ja 18:lla 1,000,000

markkaa ja enemmän. Nämä melko suuria taksoitusarvoja edustavat yritykset kaikei iinikään lienee luettava niihin, jotka tavallisesti eivät voi saada tilinpäätöstään valmiiksi sen ajan kuluessa, jona taksoituslautakunnan kokoukset on pidetty, ja osottaa siis tilasto tässä puheena olevaan verovelvollisten ryhmään nähden aivan toista kuin mitä Rahatoimikonttori on esittänyt. Sitä paitsi ei tässä saa jättää huomioon ottamatta, että puheena oleva verovelvollisten ryhmä antaa suhteellisesti suuremman apumaksun kaupungin menojen suoritukseen kuin muut verovelvolliset, joten asiaa ei saa arvostella yksinomaan verotettujen luvun mukaan, vaan täytyy tässä myös ottaa huomioon tämän ryhmän verovelvollisten osalle tuleva veroäyiriluku. Tilaston nykyisellä kannallaan ollessa siitä ei näy edellä mainittujen kauppiaiden, kauppayhtiöiden ja teollisuusyritysten maksettavaksi vuodelta 1911 pantuja veroäyriä, mutta mainittavasti erehtymättä saanee näiden luvun laskea likimäärin noin kolmannekseksi maksavain veroäyrien koko luvusta, joka vuonna 1911 oli 281,671. Vuodesta 1911 lähtien on puheenalaisen ryhmän verovelvollisten luku yhäkin kasvanut eikä tässä kohden ole seisahdusta odotettavanaan.

Edellä lausutun johdosta ja siihen viitaten, mitä Taksoitusvalmistelukunta on aikaisemmissa kirjelmissään lausunut, saa Valmistelukunta kunnian esittää, että Rahatoimikamari annettavassaan lausunnossa, puoltaen Kauppavaltuutettujen ehdotusta Taksoitusvalmistelukunnan esittämässä muodossa, Kaupunginvaltuustolle ehdottaisi Valtuuston määrättäväksi, että kunnallisverojen ensimmäinen kannanta on lykättävä kuukauden tuonemmaksi, jossa tapauksessa taksoituslautakunta ei liene järjestämättä taksoitustyötä niin, että Kauppavaltuutettujen kirjelmässä mainittu tarkoitus saavutetaan.³

Axel Rikberg.

O. Wickström.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Esitys erinäisten Suomen valtiolla vuokralla olevain alueiden myymisestä sille.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Tammik. 14 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 24.

Kirjelmässä marraskuun 7 päivältä 1914 on Keisarillisen Senaatin Kamari-toimituskunta sattuneesta syystä käsenyt läänin Kuvernöörin Helsingin Maistraatilta tiedustella, millä ehdoilla ja mistä hinnasta Helsingin kaupunki suostuisi Suomen valtiolle luovuttamaan omistusoikeuden erinäisiin kirjelmässä lähemmin mainittuihin alueisiin jotka nykyään ovat valtiolla vuokralla ja ovat seuraavat:

1) Sörnäsän niemekkeellä tiluksella N:o 22 oleva maa-alue, joka nykyään on luovutettuna valtionrautateiden palvelijaston kahden asuinrakennuksen paikaksi;

2) huvilatila N:o 1 Bjällbo Meilansissa;

3) maa-alue litt. A Tilkka Meilansissa;

4) Fredriksbergin ampumarata-alue (oikeastaan ampumaradan pohjois- ja itäpuolinen suojelusalue; Rkmrin huomautus), joka käsittää kaksi eri maakappaletta; sekä

5) Gumtähdessä sijaitseva alue, missä on erinäisiä valtion sairaaloiksi vuokrattuja asuin- ja muita rakennuksia.

Tämän johdosta on Maistraatti lähetteessä marraskuun 19 päivältä 1914 kehottanut Rahatoimikamaria antamaan pyydetyt tiedot.

Rahatoimikamarin pyynnöstä on kaupungin yleisten töiden Hallitus niinikään antanut asiasta lausunnon, jonka mukana seurasivat kaupungin- asemakaava-arkkitehti B. Jungin ja kaupungingeodeetti W. O. Lillen laatima promemoria ynnä kaupunginarkkitehti K. Hård af Segerstadin laatima arviomistaulu Gumtähden sairaala-alueella sijaitsevista kaupungin omistamista rakennuksista (Liitteet I, II ja III).

Lisäksi on kaupungin teknillisten laitosten Hallitus antanut siltä pyydetyn lausunnon siitä, missä määrin kaupunki tarvitsee 1) kohdassa mainittua Sörnäsän niemekkeen aluetta (Liite IV).

Niinkuin vastamainituista asiakirjoista näkyy, on kaupungin yleisten töiden Hallitus puolestaan ollut sitä mieltä, että puheena olevat maa-alueet käy osittain uudestijärjestettyinä kaupunkia haittaamatta valtiolle luovuttaminen, kuitenkin sillä edellytyksellä että 1) kohdassa mainittu maakappale ei ole tarpeellinen kaupungin kaasutehtaalle, ja on Hallitus myös voinut puoltaa kaupunginasemakaava-arkkitehdin ja kaupungingeodeetin alueille panemia arvoja ja muita heidän esittämiään luovutusehtoja. Kaupungin teknillisten laitosten Hallitus osaltaan ei ole voinut puoltaa edellä mainitun, Sörnäsän niemekkeellä olevan alueen luovutusta, koska se on tarpeellinen kaasutehtaan hiilipihaa vastedes laajennettaessa.

Esillä olevaa asiaa Rahatoimikamarissa käsiteltäessä ovat useimmat jäsenet, pääasiassa yhtyen kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoon, katsoneet olevan puoltaminen ehdotusta puheena olevain alueiden luovuttamisesta Suomen valtiolle, lukuunottamatta kuitenkin kaupungin kaasulaitokselle tarpeellista Sörnäsän niemekkeen aluetta sekä niitä Fredriksbergin sotilasampumaradan suojelusalueen osia, mitkä tämän oheisessa asemakartassa litt. III on osotettu sijaitseviksi Träskin huvilan ja Kottbyn tilan alueilla. Alustavasti keskusteltaessa asianomaisten kanssa Turun kasarmialueen hallintaoikeuden hankkimisesta kaupungille on nimittäin vastikkeeksi ajateltu emäradan länsipuolella Träskin huvilan ja Oulunkylän välillä sijaitsevaa maa-alueita, josta nyt puheena olevat maakappaleet ovat osa. Eriävää mieltä pääasiassa ovat olleet allekirjoittanut puheenjohtaja ja Rahatoimikamarin jäsen, herra Hertzberg, jotka silmällä pitäen vaikeuksia niiden alueiden vastaisessa järjestämisessä, joista puheena olevat maakappaleet ovat osia, eivät ole katsoneet kaupungin edun mukaiseksi, että ne nyt luovutetaan kaupungin hallusta, ja sentähden tahtoneet evättäväksi esityksen kokonaisuudessaan.

Pääasian käsittelyn näin päättyessä on Rahatoimikamari tämän jälkeen ottanut harkittavaksi kysymyksen, millä ehdoilla Kamarin enemmistön puoltamat alueet kävisi valtiolle luovuttaminen. Viitaten siihen mitä kaupunginasemakaava-arkkitehti ja kaupungingeodeetti ovat promemoriassaan näistä alueista maininneet sekä kaupungin yleisten töiden Hallituksen esittämiin luovutusehtoihin, joita Rahatoimikamari on voinut pääkohdissaan kannattaa, lausuu Kamari puheenalaisesta asiasta seuraavaa:

1) Meilansin huvilatilus N:o 1, *Bjällbo*, jonka pinta-ala on 16,660 m², on annettu vuokralle 1922 vuoden loppuun 125 markan vuosivuokrasta, jonka lisäksi maksetaan 0.406 ruishehtolia pohjaveroa. Siten uudestijärjestettynä kuin asemakartta litt. I lähemmin osottaa, käsittäisi tilus 20,480 m², josta alasta 16,870 m² olisi maata. Maa-alueen yksikköhinnaksi on Hallitus ehdottanut 10 markkaa m²:ltä, joten kokonaishinta olisi 168,700 markkaa. Vesi-alueen korvaus ei tulisi kysymykseen, koska luovutukseen liitettäisiin erinäisiä ehtoja, nimittäin että valtio kaupungin vapaasti käytettäväksi luovuttaa

vuokra-alueen jälellä olevan osan, että alue rakennetaan huvilatyyliin, että valtio ei vaadi omakseen tiluksen rajan ulkopuolista vesialuetta sekä että, jos kaupunki teettää tien pitkin mainittua rajaa, valtio ryhtyy rajan sisäpuolella olevaan vesialueeseen nähden tarpeellisiin toimiin terveydellisten ja esteettisten vaatimusten tyydyttämiseksi.

2) *Tilkan* sairaala-alue Meilansissa käsittää Tilkan niittypalstan A viereisine lisäalueineen, on alaltaan 46,440 m² ja kaikkiaan 800 markan vuosimaksusta annettu vuokralle 1942 vuoden loppuun. Asemakartan litt. II mukaan uudestijärjestettynä käsittäisi tämä alue 27,100 m². Yksikköhinnan on Kamari samoin kuin Hallituskin katsonut olevan ehdottaminen 6 markaksi, joten kokonaishinta olisi 162,600 markkaa, ja olisi luovutukseen liitettävä samat ehdot kuin Bjällboon huvilan luovutukseen, nimittäin että järjestämisen tapahduttua jälellä oleva tiluksen osa on annettava kaupungin vapaasti käytettäväksi.

3) Greijuksen tilan mailla sijaitsevat *Fredriksbergin sotilasampumaradan suojelusalueen osat*, kaksi eri maakappaletta, ovat alaltaan yhteensä 44.55 ha. Suojelusalue, kaikkiaan 56.940 ha, on annettu vuokralle syyskuun 30 päivään 1921 S:mkan 732: 05 vuosimaksusta. Koko suojelusalueen yksikköhinnan ovat kaupungin asemakaava-arkitehti ja kaupungingeodeetti ehdottaneet 50 penniksi m²:ltä. Kun kuitenkin Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan aluetta luovutettaessa siitä erotettaisiin parhaiten sijaitsevat osat, nimittäin Träskin ja Kottbyn alueilla olevat maakappaleet, lienee ehdotettu yksikköhinta jonkin verran liian korkea. Kaupungingeodeetin mieltä tiedusteltuaan onkin Rahatoimikamari katsonut voivansa ehdottaa luovutettavain maakappalten yksikköhinnaksi 45 penniä m²:ltä, joten alueen kokonaishinta olisi 200,475 markkaa.

Tässä kohdassa mainittuja tiluskappaleita luovutettaessa on otettava huomioon heinäkuun 13 päivänä 1719 annetun Kunink. Päätöksen 21 § sekä syyskuun 25 päivänä 1745 ja huhtikuun 27 päivänä 1750 annetut Kunink. Kirjeet ynnä Kunink. Majesteetin helmikuun 23 päivänä 1789 porvaristolle ja kaupungille antaman armollisen vakuutuksen 4 §, joita on tulkittu niin, että kaupungeilla ei ole oikeutta hallustaan luovuttaa lahjoitettua maata. Kun Greijuksen talo, jonka osia puheenalaiset maakappaleet ovat, on Helsingin kaupungille lahjoitettu, lienee Kaupunginvaltuuston, jos Rahatoimikamarin ehdotus hyväksytään, ilmoitettava kaupungin, siinä tapauksessa että pakkolunastusmenettely tiluskappalten hankkimiseksi toimeenpannaan, suostuvan 45 pennin yksikköhinnasta neliömetriltä luovuttamaan ne valtiolle. Usein mainitussa promemoriassa esitetyn lisäehdon että kaupungin tulisi, siinä tapauksessa ettei puheena olevia alueita vastaisuudessa käytetä ampumaradaksi, varata itselleen oikeus saada kaupunginviranomaisten hyväksymän suunnitelman mukaisesti ja antamatta korvausta tarvittavasta maasta teettää teitä alueiden poikki siten saadakseen aikaan yhteyden ampumaradan itä- ja länsipuolella sijaitsevain kaupungin maiden kesken, on Rahatoimikamari havainnut ansaitsevan huomiota ja sentähden katsonut olevan sitä puoltaminen.

4) *Gumtähden sairaala-alue*, alaltaan 1.776 ha, on siinä olevine, kaupunginarkkitehdin laatimassa arviotaulukossa (Liite III) lähemmin lueteltuine rakennuksineen annettu vuokralle 1918 vuoden loppuun 7,600 markan vuosimaksusta. Asemakartan litt. IV osottamalla tavalla järjestettynä alue käsittäisi 20,000 m²:n alan. Arvioituna 7 markan yksikköhinnan mukaan neliömetriltä, jota hintaa, silmällä pitäen viereisten kaupunginalueen osain yksikköhintoja (Vallilan tontit on arvioitu 8 markaksi m²:ltä) on pidetty kohtuullisena, olisi alueen kokonaishinta 140,000 markkaa. Tähänkin alueeseen nähden olisi pantava ehdoksi, että nyt ehdotettujen rajain ulkopuolella olevain alueen osain pitää palautua kaupungille. Kaupunginarkkitehdin ehdottamaa alueella olevain rakennusten hintaa, 179,400 markkaa, Rahatoimikamari niinikään on voinut puoltaa.

Lopuksi on kaupungin yleisten töiden Hallitus lausunnossaan ehdottanut, että kaupungin tulisi luovutuksessa panna ehdoksi että, jos puheena olevain alueiden lopullisia kaupunginasemakaavoja laadittaessa havaittaisiin rajanjärjestelyjä tarpeellisiksi nyt ehdotettujen lisäksi, valtio ei niitä vastustaisi ja että valtion hallusta silloin poistuvat alueet palautettaisiin kaupungille samasta hinnasta, mihin ne nyt puheena olevan luovutuksen tapahtuessa on arvioitu, ja taas kaupungille olisi valtiolle ehkä luovutettavasta maasta annettava korvaus saman laskuperusteen mukaan. Kun täten turvattaisiin kaupungin edut kaupunginasemakaavaa vastedes toteutettaessa, on Rahatoimikamari katsonut olevan puoltaminen tätäkin ehtoa.

Edellä lausutun yhdistellen Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi

että Suomen valtiolle myydään

a) Meilansin huvilatilus N:o 1; Bjällbo, tämän oheisen asemakartan litt. I mukaan järjestettynä 168,700 markan hinnasta, sillä ehdolla että kauppaan ei sisälly rantaoikeutta, että alue rakennetaan huvilakaupunginosille vastedes annettavan rakennusjärjestyksen mukaan sekä että valtio sitoutuu, siinä tapauksessa että kaupunki vastedes teettää tien pitkin alueen merenpuoleista rajaa, ryhtymään mainitun rajan sisäpuolella sijaitsevaan vesialueeseensa nähden semmoisiin toimenpiteisiin, että ympäristön terveydelliset vaarat ja rumennus vältetään;

b) *Tilkan sairaala-alue, asemakartan litt. II mukaan järjestettynä, 162,600 markan hinnasta; sekä*

c) *Gumtähden sairaala-alue, asemakartan litt. IV mukaan järjestettynä, 140,000 markan ynnä alueella sijaitsevat rakennukset 179,400 markan hinnasta,*

kuitenkin sillä ehdolla että valtio kaupungin vapaasti käytettäväksi palauttaa asemakartoissa osotettujen rajain ulkopuolelle jäävät alueitten osat sekä, siinä tapauksessa että alueitten lopullista kaupunginasemakaavaa laadittaessa niiden lisäjärjestely havaitaan tarpeelliseksi, sallii tuollaisen järjestelyn, jolloin valtion ja kaupungin kesken ehkä vaihdettaville maakappaleille pannaan samaa yksikköhinta, mikä nyt puheena olevassa luovutuksessa on pantu niiden päätiluksille; sekä

että kaupunki, siinä tapauksessa että valtio pakkolunastaa Greijuksen tilalla sijaitsevat Fredriksbergin sotilasampumaradan suojelusalueen osat, luovuttaa mainitut tiluskappaleet 45 pennin yksikköhinnasta m²:ltä sillä ehdolla että, jos mainittua aluetta käytetään muuhun tarkoitukseen kuin ampumaradaksi, kaupunki oikeutetaan tarvittavasta maasta korvausta antamatta teettämään sen poikki teitä kaupunginviranomaisten vastedes laatiman suunnitelman mukaan.

Siinä tapauksessa että kolmen ensiksi mainitun alueen luovutus tulee toimeen, näyttää Kaupunginvaltuustolla myös olevan aihetta varata itselleen oikeus vastedes tarkemmin määrätä, miten niiden kauppahinta on maksettava.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Vlesten töiden Hallitus.*Helsingissä,**marrask. 27 p:nä 1914.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 256.

Keisarillisen Suomen Senaatin Kamaritoimituskunnan pyydettyä Uudenmaan läänin Kuvernööriltä tietoa, millä ehdoilla ja mistä hinnasta Helsingin kaupunki suostuisi valtiolle luovuttamaan omistusoikeuden erinäisiin kaupungin omistamiin, nykyään valtion käytettävinä oleviin maa-alueisiin, saa Hallitus vaadituksi lausunnoksi Rahatoimikamarille kunnioittaen huomauttaa, että kaikki puheena olevat alueet, lukuun ottamatta aluetta N:o 1, sijaitsevat kaupungin omistamilla, järjestämättömillä tiluspalstoilla, minkätähden kaupungin, jos se nämä alueet luovuttaa, lienee pantava yleiseksi ehdoksi että, vaikka alueiden eräihin osiin nähden jo on esitettävissä sellainen rajanjärjestelyehdotus, että alueet luultavasti käy sovittaminen niiden ympäristön vastaiseen kaupunginasemakaavajaoitukseen, valtio ei vastusta lopullisia suunnitelmia laadittaessa ehkä tarpeelliseksi havaittua uutta rajanjärjestelyä, jolloin valtion luovutettavat alueet palautuisivat kaupungille samasta hinnasta, johon ne on tässä yhteydessä arvioitu, ja taas kaupungille annettaisiin alueisiin lisättävästä maasta korvaus saman perusteen mukaan. Tällä edellytyksellä ja huomauttaen tarpeelliseksi, että Rahatoimikamari kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselta hankkii tiedon, onko edellä mainittu kaasutehtaan alueen itärajalla Sörnäsissä sijaitseva maapalsta N:o 1 mainituille laitoksille tarpeellinen, on Hallitus kaikin puolin yhtynyt tämän oheiseen kaupungingeodeetin ja kaupunginasemakaava-arkkitehdin esittämään ehdotukseen, joka on laadittu sillä edellytyksellä että Kamaritoimituskunnan kirjeissä mainitut alueet ennen luovutuksen toimeenpanemista järjestetään ehdotuksen oheisissa karttalehdsissä lähemmin osotetulla tavalla.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

G. Idström.*A. L. von Knorring.*

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Keisarillisen Senaatin Kamaritoimituskunnan kirjelmässä kuluvan kuukauden 7 päivästä tiedusteltua, millä ehdoilla ja mistä hinnasta kaupunki suostuisi valtiolle luovuttamaan erinäiset kirjelmässä luetellut, valtiovarastolle nykyään vuokralla olevat maa-alueet, saavat allekirjoittaneet vaadituksi lausunnoksi esiintuoda seuraavaa:

Kun useimmat Kamaritoimituskunnan kirjelmässä mainitut tiluspalstat sijaitsevat vahvistetun kaupunginasemakaavan ulkopuolella ja niiden rajat ovat sellaiset, että niitä tuskin käy uudestijärjestämättä sovittaminen vastaiseen kaupunginasemakaavajaoitukseen, tulisi kaupungin palstoja myydessä joko varata itselleen oikeus vastaisuudessa kaupunkia laajennettaessa saada järjestää tiluspalstat uudestaan taikka myös jo nyt alueita luovuttaessaan muodostella ne niin, että ne vastedes kaupunginasemakaavaa laajennettaessa käy pysyttämisen semmoisina kuin kaupunki ne on myynyt. Kun näistä menettelytavoista viimeksi mainittu näyttää olevan kaupungille edullisin, ehdottavat allekirjoittaneet puolestaan, että näistä tiluspalstoista Kamaritoimituskunnan kirjelmässä N:oilla 2 (Bjällbo), 3 (Tilkka) ja 5 (Gumtähti) merkityt alueet järjestettäisiin uudestaan tämän oheisissa karttalehdissä litt. I, II ja IV lähemmin osotetulla tavalla, joten nämä palstat saisivat sellaisen muodon, että ne uudesti järjestelemättä käivisi sovittaminen vastaiseen kaupunginjooitukseen, jota vastoin kirjelmässä mainitun Sörnäsintonttipalstan N:o 1 käynee sinänsä myyminen valtiolle. Mitä taas N:olla 4 osotettuihin, Fredriksbergin sotilasampumaradan takana sijaitseviin maa-alueisiin tulee, ei niiden uudestijärjestely tai muu uusi jaoitus näy nykyään olevan ajateltavissa, vaan lienee näitä tiluspalstoja myydessä kaupungille varattava oikeus saada tilusvaihoilla järjestää ne uudestaan.

Mitä taas tulee hintoihin, joista kaupunki voisi nämä tiluspalstat myydä, on huomattava seuraavaa:

Maapalsta N:o 1, Sörnäsintontin aseman viereinen asuntotontti, on alaltaan 1,269.36 m² ja vuokrattu Suomen valtionrautateille 1939 vuoden loppuun 144 markan vuosimaksusta. Kun tontti sijaitsee edullisesti sataman ja rautatien vierellä sekä erittäin hyvin sopisi liikehuoneistojen paikaksi, on sen arvoksi nykyisten tonttihintain mukaan pantava vähintään 20 markkaa m²:ltä. Mutta kun puheenalaisen tontin vuokrakausi päättyy vasta noin 25 vuoden kuluttua, lienee tämä seikka otettava tässä yhteydessä huomioon ja tontin hintaa, edellyttäen että kauppasopimus paikalla tehdään, jonkin verran alennettava, johon nähden olemme voineet yhtyä 15 markan hinnasta m²:ltä, jonka yksikköhinnan mukaan tontin arvo kaikkiaan olisi tasaluvuin 19,000 markkaa.

Maapalsta N:o 2 — Bjällbon huvila — on 1922 vuoden loppuun asti vuokrattu valtiolle 125 markan vuosimaksusta, johon tulee lisäksi 0.406 hehtolia rukiita pohjaverona. Tiluspalstaa, jonka pinta-ala on 16,660 m², käynee asemansa puolesta vertaaminen Töölön

huvilatontteihin. Jos lisäksi edellytetään kaupungin panevan luovutusehdoksi, että puheena oleva maapalsta, se kun sijaitsee alueella, jolla epäilemättä kaikkina aikoina on oleva huvilakaupungin luonne, ei saa rakentaa muulla tavoin kuin että rakennustapa käy yhteen ympäristön kanssa, ei mainittua aluetta liene arvioitava 10 markkaa kalliimmaksi m²:ltä, johon nähden vertailun vuoksi mainittakoon, että Kulosaaren rantatontteja on myyty 8 markasta m². Näiltä kannoilta katsoen ja edellyttäen vastamainitut ehdot liitettävän sopimukseen olisi puheena oleva maapalsta, järjestettynä karttaluonnoksen litt. I mukaan, joten sen maa-alue olisi 16,870 m², kaikkiaan 168,700 markan arvoinen. Se seikka että tähän hintaan ei ole luettu korvausta järjestellyn tontin kokonaisalaa 20,480 m²:iin liittyvästä 3,610 m²:n laajuisesta vesialueesta johtuu siitä, että meistä on näyttänyt olevan lisäehdoksi paneminen, että valtio ei saa vaatia omakseen maapalstan merenpuoleisen rajan ulkopuolista vesialuetta ja että valtion, siinä tapauksessa että kaupunki teettää tien pitkin mainittua rajaa, tulee rajan sisäpuolella sijaitseviin vesialueisiin nähden ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, ettei tarvitse pelätä ympäristölle koituvan terveydellisiä vaaroja eikä rumennusta.

Maapalsta N:o 3 — Tilkan sairaala — on nykyään alaltaan 4.60 hehtaaria ja 800 markan vuosivuokrasta luovutettu sairaalan paikaksi 1942 vuoden loppuun. Ehdotetun, karttalehdessä litt. II osotetun uudestijärjestelyn mukaan vähenisi tiluspalstan pinta-ala 27,100 neliometriin ja, jos palstan haltija aluetta lunastaessaan luovuttaa vuokrapalstan muun osan kaupungin käytettäväksi, lienee tilus arvioitava 6 markan mukaan neliometriltä eli kaikkiaan 162,600 markan arvoiseksi.

Maapalsta N:o 4, joka karttalehden N:o 3 mukaan käsittää Greijuksen ja Kottbyn tilain sekä entisen Träskin huvilatiluksen osia, on vuokrattu syyskuun 30 päivään 1921 Smarkan 732:05 vuosimaksusta. Tiluspalstan koko pinta-ala on vuokrakirjassa ilmoitettu 18.931 hehtaariksi, mutta on todellisuudessa kaikkiaan 56.940 ha. Jos yksikköarvo lasketaan keskimäärin 50 npeniksi neliometriltä, olisi alueen kokonaisarvo 284,700 markkaa.

Ellei puheena olevaa aluetta kuitenkaan aina käytettäisi ampumaratana, lienee kaupungin sopimusta tehdessään varattava mainitun tapauksen varalta itselleen oikeus saada kaupunginviranomaisten hyväksymän suunnitelman mukaan ja maasta korvausta suorittamatta teettää tarvittavat tiet puheenalaisen alueen poikki siten aikaansaadakseen yhteyden ampumaradan molemmilla puolilla sijaitsevain kaupungin maa-alueiden kesken.

Maapalsta N:o 5 — Gumtähden venerinen sairaala — joka on 1918 vuoden loppuun annettu vuokralle 7,600 markan vuosimaksusta, käsittäisi karttalehdessä IV ehdotetun uudestijärjestelyn mukaan 20,000 m²:n alan. Jos yksikköarvo lasketaan 7 markaksi m²:ltä, on tonttipalstan kokonaisarvo 140,000 markkaa. Tiluspalstalla on 3 asuinrakennusta kivistä, kaksi ulkokuonetta kivistä ja kaksi puusta, kaikki kaupungin omistamia ja kaupunginarkkitehdin arvioimat yhteensä 179,400 markaksi.

Edellä lausutun johdosta saavat allekirjoittaneet siis ehdottaa, että kaupunki vastaukseksi Kamaritoimituskunnan kirjelmään ilmoittaisi

kaupungin suostuvan valtiolle myymään kirjelmässä kuluva marraskuun 7 päivästä luetellut tilusalueet sillä ehdolla, että palstat N:ot 2, 3 ja

5 järjestetään uudestaan sillä tavoin kuin tämän oheisissa karttalehdissä I, II ja III lähemmin osotetaan sekä maapalstan N:o 4 sillä ehdolla että kaupunki tarpeen vaatiessa saa tilusvaihdolla uudestijärjestää sen rajat; sekä

että nämä tiluspalstat on arvioitu seuraavan hintaisiksi

maapalsta N:o 1, tonttipalsta Sörnäsissä	Smk	19,000: —
” ” 2, Bjällbon huvila	”	168,700: —
” ” 3, Tilkan sairaala	”	162,600: —
” ” 4, Sotilasampumarata	”	284,700: —
” ” 5, Guntähden sairaala	”	140,000: —
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>775,000: —</u>

johon tulee lisäksi viimeksi mainitulla palstalla sijaitsevain kaupungin omistamain rakennusten arvo, 179,400 markkaa.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorissa, marraskuun 27 päivänä 1914.

Bertel Jung.

W. O. Lille.

Erinäisten Guntähdessä sijaitsevain rakennusten arvo.

N:o 1.	Asuinrakennus tiilistä, kaksikerroksinen, katto galvanoidusta levystä, hyvässä kunnossa, altaani hakatusta graniitista ja tilavat kellarit	Smk	90,000: —
” 2.	S:n tiilistä, katto asfalttihuopaa, huonossa kunnossa	”	40,000: —
” 3.	” ” ” ” ” hyvässä kunnossa	”	25,000: —
” 4.	Holvattu kellari harmaasta kivistä ja tiilistä, katto asfalttihuopaa, hyvässä kunnossa	”	3,400: —
” 5.	Pesutupa ja sauna (entinen vilja-aitta) tiilistä sekä holvattu kellari, katto asfalttihuopaa, huonossa kunnossa	”	10,000: —
” 6.	Navetta hirsistä, yksikerroksinen ja heinäullakolla varustettu, pärekatto, verraten hyvässä kunnossa	”	9,000: —
” 7.	Vaja piiruista ja yksinkertaista puolipuhasta laudoista, katto asfalttihuopaa, hyvässä kunnossa	”	2,000: —
		Smk	179,400: —

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin
Huonerakennusosasto:

Karl Hård af Segerstad.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

Helsingin Rahatoimikamarille.

*Helsingissä,
jouluk. 12 p:nä 1914.*

Lähteessä viime marraskuun 28 päivältä on Rahatoimikamari pyytänyt Hallituksen lausuntoa sen johdosta että oli nostettu kysymys erinäisten Helsingin kaupungille kuuluvain, valtiolla nykyään vuokralla olevain maa-alueiden omistusoikeuden luovuttamisesta valtiolle, ollen lausunnossa erittäin käsiteltävä kysymystä kaasutehtaan alueen itärajalla Sörnäsissä sijaitsevan, 1,269.36 m²:n laajuisen tontin luovuttamisesta.

Vaadituksi lausunnoksi saa Hallitus kunnian mainita, että Hallituksen mielestä kaupungin ei tulisi luovuttaa puheena olevaa Suomen valtionrautateille 1939 vuoden loppuun vuokrattua tonttia, joka olisi varattava kaasutehtaan hiilivarastopaikan vastaiseen laajentamiseen. Laitoksen laajennussuunnitelman mukaan tulee nimittäin nykyisen uunihuoneen itäpuolella sijaitseva laitoksen alue käytettäväksi hiilien varastopaikaksi. Kaasutehtaan nykyään käytettävänä oleva hiilivarastopaikan tila tulee kuitenkin aivan varmasti olemaan tyyten käytetty vuonna 1940, minkätähden olisi erittäin suotavaa, että puheena oleva, tämän oheisessa Sörnäsin kaasutehtaan pohjapiirroksessa punaisella osotettu tontti (N:o 1) tulisi yhdistetyksi laitosta rajoittavaan alueeseen, johon se alueen pintamuodostustakin silmällä pitäen näyttää likinnä kuuluvan. Tässä on niinkään huomattava että, sittenkun kaasutehtaan hiilipiha on laajennettu puheena olevan tontin rajalle asti, sitä tuskin voi käyttää asuntotonttina, koska on mahdoton varjella sikäläisiä rakennuksia hiilentomon tuottamilta haitoilta ja varsinkin kun tuollainen tontin käyttö tuottaisi kaasutehtaalte tulenvaaraa.

Edellä lausutun johdosta Hallitus edellyttää, että esitys edellä mainitun Sörnäsin tontin luovuttamisesta valtiolle evätään, minkä ohessa Hallitus muiden puheena olevain alueiden luovutukseen nähden yhtyy kaupungin yleisten töiden Hallituksen asiasta antamaan lausuntoon.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Helsingin kaupungin Teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

*Esitys kansakoulutalon rakennuttamisesta
Töölön pohjoisosan ruotsinkielisiä kansakouluja
varten.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Tammik. 28 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 58.

Rahatoimikamariin annetussa kirjelmässä lokakuun 25 päivältä 1911 oli Kansakoulujohtokunta, huomauttaen ruotsinkielisen kansakoulun olevan tarpeellisen Töölön pohjoisosassa, pyytänyt Kamaria antamaan kaupunginarkkitehdin toimeksi laatia luonnospiirustukset mainittuun tarkoitukseen tarvittavaa uutta kansakoulutaloa varten, joka rakennettaisiin likimain sille paikalle, mikä Töölön kaupunginosain nykyisen kaupunginasemakaavan mukaan vastaa Töölönkadun varrella korttelissa 514 olevia tontteja 41 ja 43, joiden tonttien varaamisesta kansakoulutarkoituksiin Johtokunta oli aikaisemmin tehnyt esityksen. Sittenkun Kamari tähän myöntyen oli kokouksessaan marraskuun 9 päivänä 1911 antanut pyydetyn tehtävän kaupunginarkkitehdille, laati tämä ehdotetun kansakoulutalon luonnospiirustukset, joita sittemmin niitä, vastaan tehtyjen muistutusten johdosta, on tuntuvasti muutettu.

Tämän asian ollessa asianomaisten viranomaisten käsiteltävänä teki Rahatoimikamari, sen johdosta että Kansakoulujohtokunta oli ehdottanut erinäisiä muita kansakoulutaloja teetettäväksi, kirjelmässä elokuun 28 päivältä 1913 N:o 590 (*Pain. asiakirj. N:o 76 s. v.*) esityksen kansakoulutalojen uuden rakennusohjelman vahvistamisesta, joka ohjelma tuntuvasti poikkesi Kaupunginvaltuuston kokouksessa joulukuun 12 päivänä 1911 vahvistetusta. Kamarin ehdottaman uuden ohjelman mukaan rakennettaisiin uusia kansakoulutaloja seuraavassa järjestyksessä: 1) kortteliin 392 Eläintarhankadun varrelle suomenkielistä kansakoulua varten; 2) tähän tarpeeseen varatulle paikalle Töölön pohjoisosaan ruotsinkielistä koulua varten, sekä 3) Puna-vuorenkadun tonteille 8 ja 10 kortteliin 111 suomenkielistä kansakoulua varten. Samalla lähetti Rahatoimikamari Valtuustolle kaupunginarkkitehdin laatimat

luonnospiirustukset 1) kohdassa mainittua, kortteliin 392 rakennettavaa koulutaloa varten.

Kokouksessaan lokakuun 28 päivänä 1913 hyväksyi Kaupunginvaltuusto Kamarin esittämän uusien kansakoulutalojen rakennusohjelman sekä kokouksessaan maaliskuun 31 päivänä 1914 Valtuuston osotuksen mukaan uudesti laaditut, kortteliin 392 tehtävän kansakoulutalon luonnospiirustukset, minkä jälkeen tämä rakennusyritys pantiin alulle.

Siten vahvistetun rakennusohjelman toteuttamiseksi saa Rahatoimikamari nyt Kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi antaa 2) kohdassa mainitun, Töölön pohjoisosaan rakennettavan koulutalon luonnospiirustukset.

Kansakoulujohtokunnan puheena olevaa koulurakennusta varten alkuaan laatiman ohjelman mukaan tulisi siihen tehtäväksi noin 15 luokkahuonetta. Kun kuitenkin nykyään ainoastaan 10 ruotsinkielistä luokkaa opetetaan Töölössä ja siihen rajoittuvissa kaupunginosissa sijaitsevilla koulutaloilla, nimittäin Kammiokadun kansakoulutalossa, joka oikeastaan on tarkoitettu suomenkielisiä kouluja varten, 8 luokkaa, Fjälldalin koulutalossa 1 luokkaa sekä Bölestä vuokratusta huoneistossa niinkään 1 luokkaa, voisi, jos kaksoisluokkajärjestelmää edelleen noudatettaisiin, viisi luokkahuonetta käsittävä koulutalo toistaiseksi täyttää tarpeen. Näytti sentähden sopivalta teettää vastainen koulutalo jaksottain ja aluksi niin suuri osa siitä, että siihen kävisi sijoittaminen alun toistakymmentä luokkaa, joten rakennuksessa tulisi olla 7—9 luokkahuonetta. Luokkain lukumäärässä ja niiden sijoituksessa ei sittemmin ole tapahtunut mainittavia muutoksia, sillä edelleenkin on kaikkiaan 8 luokkaa sijoitettuina Kammiokadun kansakoulutaloon, Fjälldalin ja Böhlen kouluhuoneistoihin taas yksi luokka kumpaiseenkin. Kun kahden viimeksi mainitun luokan oppilasluku kuitenkin on niin suuri, että kumpikin luokka kohdakkoin täytyy jakaa kahtia, olisi uuteen koulutaloon heti sijoitettava 12 luokkaa.

Nämä Kansakoulujohtokunnan esittämät näkökohdat huomioon ottaen on nyt esillä olevat, ainoastaan ensimmäistä rakennuskautta tarkoittavat luonnospiirustukset laadittu, samalla varaamalla tilaisuus koulutalon laajentamiseen kylkirakennuksia teettämällä.

Luonnospiirustukset käsittävät 10 luokkahuonetta haluttua kokoa (9.4 × 6.5 × 3.75 m), ollen siis luokkahuoneita hiukan enemmän kuin Kansakoulujohtokunta oli vaatinut, mikä menettely kuitenkin on Rahatoimikamarista näyttänyt hyvin harkitulta, koska siten toistaiseksi vältetään kaksiluokkajärjestelmän tarkka noudattaminen siitä johtuvine hankaluuksineen. Lisäksi tulisi luonnospiirustusten mukaan rakennukseen teetetäväksi laulu- ja piirustussali, veistosali, voimistelusal, yksi pukuhuone (ohjelmassa vaadittujen

kahden huoneen sijasta), tarpeellinen määrä opettaja-, kanslia-, tarveaine- ja virkistys huoneita, vahtimestarin asunto y. m. Päällysvaatehuoneet on sijoitettu ensimmäiseen kerrokseen.

Oheenpannun laskelmaa mukaan nousisivat koulutalon kustannukset 337,000 markkaan, eli siis 33,700 markkaan luokkahuonetta kohti. Vertailun vuoksi mainittakoon, että 13 luokkahuonetta käsittävän Eläintarhankadun kansakoulutalon kustannukset on laskettu 450,000 markaksi, joten luokkahuonetta kohti tulee noin 34,600 markkaa.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus, joka on antanut lausunnon luonnospiirustuksista, huomauttaa kirjelmässään marraskuun 6 päivältä 1914, että edellä mainitun summan lisäksi kuitenkin on otettava huomioon kustannukset koulutontin järjestämisestä ja tasoituksesta, siihen luettuna leikkikenttä, joista töistä, edellyttäen leikkikentän käsittävän koko sen korttelin pohjoisosan, mihin rakennus aiotaan teettää sekä ulottuvan 20 metriä pääjulkisivun eteläpuolelle, olisi kustannuksia 13,200 markkaa sekä lisäksi tulisi 1,360 markkaa kentän aitaamisesta.

Lisäksi huomauttaa Hallitus, että Rakennuskonttorin laatima ja Raha-toimikamariin lähettämä ehdotus kaupungin sen osan asemakaavanmuutokseksi, mihin koulutalo aiotaan teettää, ei ole vielä saanut vahvistusta, eikä ettei puheenalaisella alueella vielä ole katuja eikä vesi- ja viemärijohtoja. Tämän johdosta täytyy, ennenkuin koulutalo voidaan ottaa käytäntöön, tarpeelliset kulkuväylät sekä vesi- ja viemärijohtot teettää, jota varten Töölönkadun pohjoisosa täytyy tasoittaa siihen liittyvän, jo tasoitetun sekä vesi- ja viemärijohtoilla varustetun Nimrodkadun yhteyteen ja varustaa vesijohtolla, jota vastoin taas viemärijohto täytyy koulutontilta tehdä etelään päin Humallahtea kohti.

Näistä töistä olevat kustannukset, joiden ei kuitenkaan ole katsottava rasittavan koulurakennusyritystä, koska työt on teetettävä kaupunginasemakaavan toteuttamiseksi, on laskettu likimäärin 14,000 markaksi kaduntasoituksista ja 35,000 markaksi kanavoimistöistä, mihin lisäksi tulevat vesijohtojen kustannukset. Hallitus varaa itselleen kuitenkin tilaisuuden esittää seikka-peräiset kustannusarviot, sittenkun tarpeelliset tasapunnitus- ja muut tutkimustyöt on suoritettu.

Edellä lausutun nojalla on Hallitus ehdottanut, että esillä olevat luonnospiirustukset hyväksyttäisiin, että laskettu kustannusmäärä aikansa osoitettaisiin sekä toimiin ryhdyttäisiin vahvistuksen saamiseksi ehdotetulle kaupunginasemakaavan muutokselle.

Ruotsinkielisten kansakoulujen Johtokunta, jolle niinkään on annettu tilaisuus tarkastaa luonnospiirustukset, on kirjelmässä toukokuun 13 päivältä 1914 esittänyt eräitä pienenlaisia toivomuksia, jotka on voitu sanottavia muu-

toksia tekemättä ottaa huomioon, sekä, lausuen että arkkitehti on Johtokunnan mielestä onnistuneesti suorittanut tehtävänsä, esittänyt että Kaupunginvaltuuston hyväksyminen luonnospiirustuksille hankittaisiin.

Vaikka kaupungin yleisten töiden Hallituksen esittämistä syistä rakennustöihin ei voida lähimmässä tulevaisuudessa ryhtyä, on Rahatoimikamari puolestaan kuitenkin katsonut jo nyt olevan lähettämisen luonnospiirustukset Herrain Kaupunginvaltuusmiesten tarkastettaviksi ja hyväksyttäväiksi.

Osaltaan syynä siihen, että kaupungin rakennusyritysten lopulliset kustannukset usein tuntuvilla määrillä ylittävät myönnetyt määrärahat, on nimitäin, niinkuin kaupungin yleisten töiden Hallitus eräässä toisessa yhteydessä huomauttaa ¹⁾, pidettävä sitä seikkaa, että rakennusyritysten luonnospiirustusten oheen pahnut kustannuslaskelmat tavallisesti eivät perustu lopullisiin piirustuksiin erikoislaskelmineen, mutta kuitenkin pannaan Kaupunginvaltuuston päätöksen pohjaksi. Muuttamalla tähänastista järjestelmää siihen suuntaan, että määrärahat päätettyjä uutisrakennusyrityksiä varten osotetaan vasta sittenkun pääpiirustusten perustuksella laadittu lopullinen kustannusarvio on valmiina, olisi vastamainittu epäkohta vältettävissä.

Tuollaisen menettelyn puolesta puhuu esillä olevassa tapauksessa lisäksi se seikka, että nyt näyttää olevan erittäin sopiva aika laatia rakennuksen lopulliset piirustukset, koska Rakennuskonttorin huonerakennusosastolla nykyään on vain harvalukuisia muita töitä tekeillä. Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto nyt hyväksyisi esillä olevat luonnospiirustukset ja ne voitaisiin panna pääpiirustusten pohjaksi, ehdittäisiin, sillä aikaa kun näitä valmistellaan, kysymys Töölön kaupunginosain pohjoispuolen asema-kaavan muutoksesta käsitellä loppuun ja muutokselle saada asianmukainen vahvistus.

Puheena olevan koulutalon kustannukset taas on Rahatoimikamari ajatellut suoritettaviksi siten, että 1916 vuoden menosääntöön pantaisiin esimerkiksi 100,000 markkaa, jolla summalla voitaisiin kustantaa perustamis- y. m. työt, ja loput pantaisiin yhden tai useamman vuoden menosääntöön. Niinkään olisi 1916 vuoden menosääntöön pantava määräraha työpaikalle tarpeellisen tien (Töölönkadun pohjoisosan) tasoitusta sekä lasku- ja vesijohtoja varten, joista töistä Rakennuskonttorin ja Vesijohtokonttorin tulisi laatia lopulliset kustannusarviot.

Edellä lausutun johdosta saa Rahatoimikamari esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

¹⁾ Antaessaan lausunnon kysymyksestä, joka koskee kokonaisurakkajärjestelmän käytäntöön ottamista kaupungin rakennusyrityksissä, joka asia nykyään on Rahatoimikamariassa valmisteltavana ja kohdakkoin annetaan Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaisu- tavaksi.

*hyväksyä tämän oheiset neljäntoista kaupunginosaan pohjoisosaan teetettävän uuden kansakoulutalon luonnospäi-
rustukset; sekä*

*antaa kaupungin yleisten töiden Hallituksen toimeksi
laatia ja Valtuustolle lähettää rakennusyrityksen pääpiirus-
tukset lopullisine kustannusarvioineen.*

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Töölön uuden kansakoulutalon kustannusarvio.

Maatyöt.

500 m ³	maata kaivettava à 2: 50	1,250: —	
354 „	perustusta kaivettava sekä maata levitettävä työ- paikalla à 4: —	1,416: —	
150 „	maata täytettävä ja pakattava perusmuurien ympärille à 2: 50	375: —	
40 p. m.	vesi- ja laskujohtokanavaa kaivettava ja täytettävä à 7: —	280: —	3,321: —

Kivityöt.

125 m ³	kalliota louhittava kattilahuonetta varten à 20: —	2,500: —	
150 „	s:n s:n perusmuureja varten à 10: —	1,500: —	
15 p. m.	kanavaa louhittava kallioon noin 1.20 m. syvään à 30: —	450: —	
441 m ³	perusmuuria louhoskivistä à 11: —	4,851: —	
390 m ²	kivijalkaa louhoskivistä ja karkeiksi hakatuin suurin liitoksin à 15: —	5,850: —	
1	isot pääportaot graniitista	1,200: —	
2	pienet s:n s:n à 300: —	600: —	
4	astintasoja à 25: —	100: —	
14 p. m.	ulkokynnystä graniitista à 20: —	280: —	17,331: —

Muuraus- ja rappaustyöt.

350 m ²	perusmuuria tasoitettava kivensirpaleilla ja semen- tinsekaisella laastilla à 3: —	1,050: —	
550,000	tiiltä muurattuina telineineen, tarveaineineen ja töi- neen (tiili-julkisivu) à 120: —	66,000: —	
			<u>Siirros 67,050: — 20,652: —</u>

		Siirros	67,050: —	20,652: —
8,000	m ² sisäpuolista seinä- ja kattopintaa rapattava kalkkilaastilla à 1: 10		8,800: —	
1,450	p. m. tavallista kattoliistaa à 1: —		1,450: —	
1,750	m ² julkisivua puhdistettava à —: 50		875: —	
585	„ n. s. Lugino-väliseinää à 4:		2,340: —	80,515: —

Asfalttityöt.

25	padallista asfalttia kattilahuoneen ja ilmakaivoksen muuraukseen à 20: —		500: —	
750	m ² perustuksia ja kivijalkaa siveltävä asfaltilla à —: 50		375: —	
200	„ 1" luonnollista asfalttia betonipohjalle ryöppykylpy- ja mankelihuoneeseen, mukavuuslaitoksiin, pesutupaan y. m. s., liistoinen à 6: —		1,200: —	
235	„ eristettävä keinotekoisella 1 1/2" asfaltilla karkeasta sorasta poljetulle pohjalle pohjakerroksen asuinhuoneissa, keittiöissä y. m. à 4: —		940: —	
670	„ ullakkoparruja eristettävä liistaroidulla asfalttipahvilla N:o 1 à 1: 05		703: 50	
1	liankokoomiskaivo, arviolta		2,000: —	
1,300	m ² vesikattoa paraslaatusesta asfalttihuovasta katto-tilien alle à 1: 10		1,430: —	7,148: 50

Sementtityöt.

2,800	m ² parrustoa rautabetonista (reikätiilein) à 18: — ..		50,400: —	
2	portaanrunkoa rautabetonista, täydellisinä à 1,200		2,400: —	
380	p. m. astinta sementtimosaikista, paikalle pantuina à 12: —		4,560: —	
124	„ s:n harmaasta sementistä à 7: —		868: —	
18	m ² porrastasia harmaasta sementistä à 6: —		108: —	
600	„ portaan- ja välikäytävän lattiaa metlacher-laatoista à 14: —		8,400: —	
932	„ linoleumimattojen alusmassaa à 2: —		1,864: —	
233	„ sementtilattiaa kuonatäytteineen pohjakerroksen huoneisiin à 5: —		1,165: —	
185	„ lattiaa laihasta betonista kattilahuoneeseen, hiilisäiliöihin, käytäviin y. m. à 3: 50		647: 50	
		Siirros	70,412: 50	108,315: 50

	Siirros	70,412: 50	108,315: 50
670 m ² kuonabetonia ullakkoparrustoon à 4: —		2,680: —	
230 p. m. ikkunalaattoja harmaasta sementistä à 4: —		920: —	
300 m ² seinäin putkikanavia katettava kuonabetonilla à 5: —		1,500: —	75,512: 50

Kirvesmiehen- ja puusepäntyöt.

1,300 m ² vesikattoa kattotuoleineen, parruineen ja kattotielineen à 7: —		9,100: —	
292 „ lattiaa 1 1/2" lankuista niskuksineen voimistelu- ja veistosaliin à 5: —		1,460: —	
1,200 p. m. kapeata lattialiistaa kaikkiin huoneisiin à —: 50		600: —	
60 m ² väliseinää panelilaudoista à 5: —		300: —	
124 p. m. kaidepuuta lakatusta koivusta à 8: —		992: —	
2 astiainpesupöytää keittiöihin à 40: —		80: —	
11 kaappia (vaate- ja ruokasäiliöt) varustettava tarpeellisilla hyllyillä ja naulakoilla à 30: —		330: —	
95 m ² kokoliitilla verhottua siirtoseinää laulusaliin à 10: —		950: —	
1 iso pääovi päälly- ja sivuvalaistuksineen, valmiina, paitsi maalausta		300: —	
1 iso heiluriovi s:n s:n		150: —	
6 pienempää ulko-ovea 45: —		270: —	
21 isompaa sisäovea 1.10 m. leveätä à 55: —		1,155: —	
28 tavallista „ 0.90 „ „ „ 35: —		980: —	
15 vaatesäiliönovea 0.60 „ „ „ 28: —		420: —	
4 kellarino-vea à 25: —		100: —	
3 ovea päälly- ja sivuvalaistuksineen à 100: —		300: —	
10 pientä kattoikkunaa à 25: —		250: —	
3 päätyikkunaa à 30: —		90: —	
6 isoa kolmiosaista ikkunaa välikäytäviin à 300: —		1,800: —	
102 keskikokoista ikkunaa à 160: —		16,320: —	
17 pienempää s:n à 100: —		1,700: —	
8 väliseinän ikkunaa à 50: —		400: —	38,047: —

Levysepän- ja takomatyöt.

141 p. m. katonjalkaa varustettava jalkaputkella ja aluslevyllä 5 kilon I galvanoidusta levystä à 9: —		1,269: —	
	Siirros	1,269: —	221,875: —

	Siirros	1,269: —	221,875: —
104 p. m. katonpolveketta päällystettävä levyllä à 5: — ..		520: —	
248 „ ikkuna- ja liistalevyä à 2: 50		620: —	
170 „ 6'' syöksyputkea, täydellisenä à 6: —		1,020: —	
4 isoa imuhattua, täydellisinä à 250: —		1,000: —	
1 savupiippu verhottava ja varustettava lyijylevystä tehdyllä hatulla (suojaksi kattilahuoneen koksikaasuja vastaan)		250: —	
1 paloluukku päällystettävä levyllä		16: —	
8 ullakon kattokomeroa s:n à 35: —		280: —	
20 p. m. päädyn verholevyä à 15: —		300: —	
2 palotikapuut à 150: —		300: —	
1 palo-ovi ullakolle		75: —	
1 rautaportaat kattilahuoneeseen		50: —	
130 p. m. portaankaidetta (paitsi kaidepuuta) à 14: — ..		1,820: —	
8 „ yksinkertaista aitaa 2 ulkoportaiden ympärille à 10: —		80: —	
1 lyhtyteline pääkäytävän yläpuolelle		100: —	
1 siisti takorautateline ulkopuolista soittokelloa varten ..		125: —	
1,200 p. m. raidekiskoja ja hoikempia I-parruja ikkuna- ja oviaukkojen yläpuolelle à 4: 50		5,400: —	
— erinäiset ankkuriraudat, pidäkkeet ja järeämmät rakennustakeet, arviolta		1,500: —	14,725: —

Tulisijat.

2 mahdollisimman yksinkertaista keittiön helliä à 200: —	400: —	
1 muuripata	150: —	550: —

Vesijohtotyöt.

— Vesi- ja viemärijohtot, arviolta		9,700: —
--	--	----------

Lämpöjohto- ja tuulluutuslaite.

12,050 m ³ huoneita ja välikäytäviä varustettava lämpöjohdolla ja tuulluutuslaitteella, valmiina kattiloineen, radiatoreineen, johtoineen y. m. à 2: —	24,100: —	
	Siirros	24,100: — 246,850: —

		Siirros	24,100: —	246,850: —
—	edellä mainitusta työstä johtuvat reiänteko-, muuraus- ja jälkisiistimistyöt, arviolta		1,250: —	
150 p. m.	putkenjatkoksia peitettävä levyllä à 4: —		600: —	
100 „	putkea ullakolla peitettävä sahajauhoilla täytettyihin rautarumpuihin à 4: —		400: —	
300 m ²	tuulluutusrumpua ullakolle kaksinkertaisista laudoista, välissä tervapaperia ja sisältä verhotut galvanoidulla levyllä à 8: —		2,400: —	28,750: —

Sähkövalaistuslaite.

250	sähkölamppua johtoineen ja paikallepanoineen, mutta lukuunottamatta varusteita, à 20: —		5,000: —	
—	erinäiset edellä mainitusta työstä johtuvat jälkisiistimistyöt, arviolta		200: —	5,200: —

Maalaus- ja linoleumityöt.

3,000 m ²	seinää (alaosa) öljyllä maalattava II l. à 1:15..		3,450: —	
5,000 „	seinää (yläosa) ja kattoa maalattava liimavärillä à —: 60		3,000: —	
60 „	asuinhuoneistojen kattoa maalattava samoin kuin edellinen à —: 50		30: —	
120 „	asuinhuoneistojen seinä verhottava à —: 50....		60: —	
1,768 „	ikkunapintaa (kaksinkertaiset puitteet ulkoa ja sisältä) koko rakennuksessa maalattava öljyvärillä II l. à 1: 50		2,652: —	
420 „	ovea s:n s:n II l. à 2: —		840: —	
292 „	puulattiaa vernissattava, tasoitettava ja lakattava à 1: —		292: —	
80	lämpöpatteria maalattava radiaattorivärillä à 5: —		400: —	
130 p. m.	aitaa ja portaankaidetta maalattava öljyvärillä à 3: —		390: —	
930 m ²	lattiaa päällystettävä I linoleumimatoilla kiinnitetynä I linoleumikitillä à 6: —		5,580: —	
—	kaappien, hyllyjen, naulakkojen, halkolaatikkojen y. m. maalaus, arviolta		200: —	16,894: —
		Siirros	— —	297,694: —

Siirros — — 297,694: —

Sekalaista.

—	Rakennuksen kuivaus ja työmaan siistiminen työn valmistuttua, arviolta	3,500: —	
	Erinäiset menot rakennusaikana, niinkuin palovakuutusmaksut, tapaturmain korvaus, rakennustarkastuksen maksut y. m., arviolta	2,500: —	
	Pihamaan tarpeellinen tasoitus koulurakennuksen viereltä	2,500: —	8,500: —
	Arvaamattomat työt, työnjohto y. m. noin 10 % edellä olevasta		30,806: —
			<u>Yhteensä Smk 337,000: —</u>

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin Huonerakennusosasto, marraskuulla 1914.

Karl Hård af Segerstad.

**Töölöön ehdotetun uuden kansakoulutalon leikkikentän tasoituksen ja
aitauksen kustannusarvio.**

Leikkikentän tasoitus.

3,300 m² leikkikenttää tasoitettava ja päällystettävä karkealla soralla à 4: — 13,200: —

Aitaus.

170 p. m. yksinkert. aita sahatuista aineista, maalattuna punaisella liete- värillä à 8: —	1,360: —
	Yhteensä Smk 14,560: —

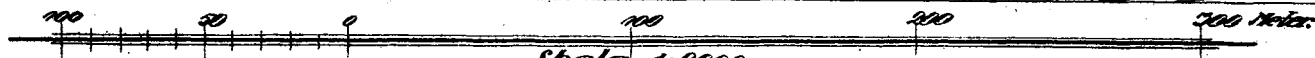
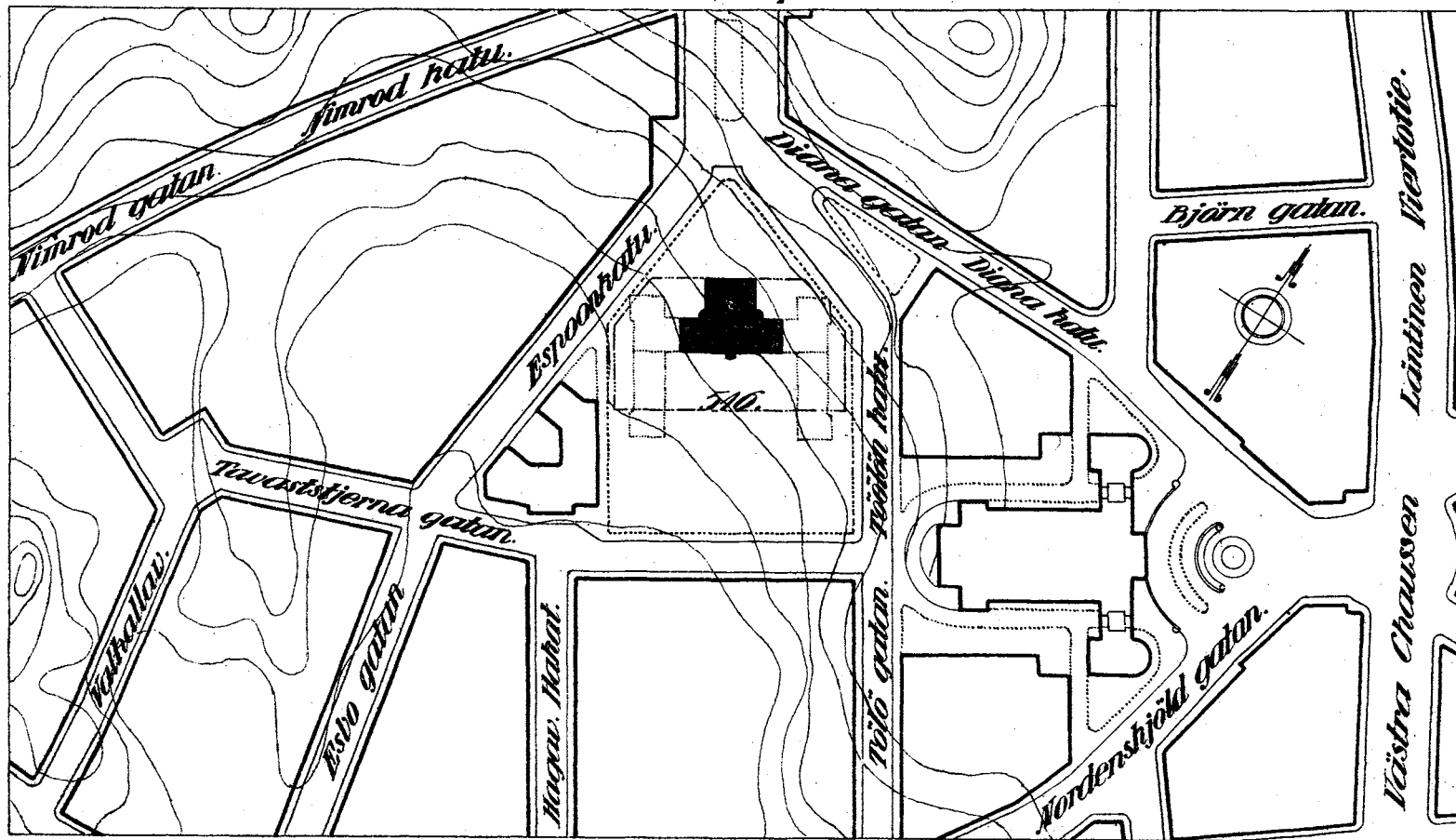
Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin Huonerakennusosastolla, marrask. 6 p:nä
1914.

Karl Hård af Segerstad.

Eskiss till nytt folkskolehus afsedt att uppföras å tomten N:r 1 vid Tavaststjernagatan i kvarteret 516 inom 14:e stadsdelen af Helsingfors stad.

Luonnos uudeksi kansakoulutaloksi ajottu rakennettavaksi tontille N:o 1 Tavaststjerna-kadun varrella korttelissa 516 4:ssä kaupunginosassa Helsingin kaupunkia.

Situationsplan.

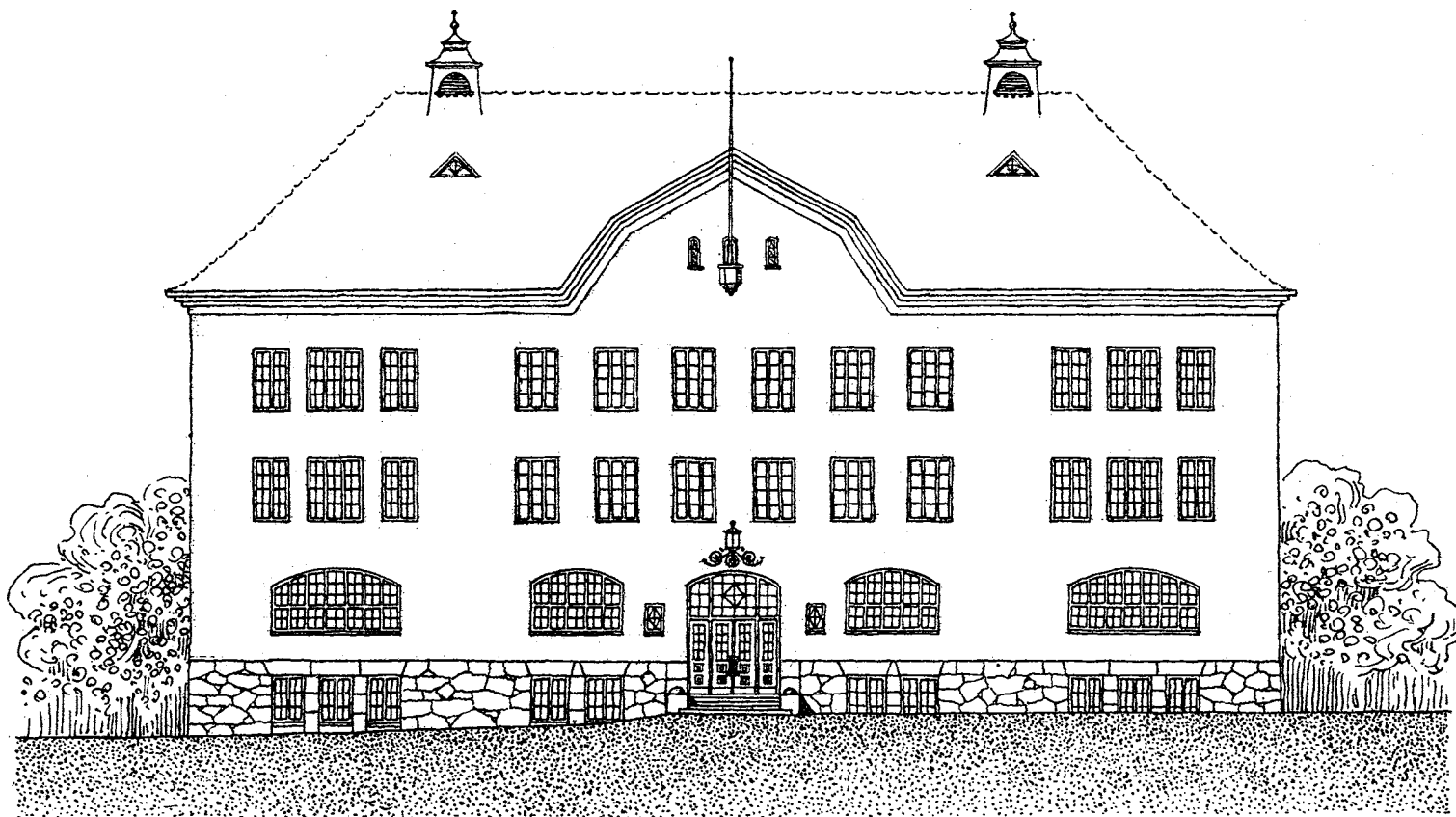
*Skala - 1:2000.
Asemapiirros.*

HELSINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR
HUSBYGGNADSAFDELNING
1 Januari 1915.

[Handwritten signature]

Eskiss till nytt folkskolehus afsedt att uppföras å tomten N:r 1 vid Tavaststjernagatan i kvarteret 516 inom 14:e stadsdelen af Helsingfors stad.

Luonnos uudeksi kansakoulutaloksi ajottu rakennettavaksi tontille N:o 1 Tavaststjernan kadun varrella korttelissa 516 4:ssä kaupunginosassa Helsingin kaupunkia.

SK. 5 0 5 10 15 20 25 MTR.

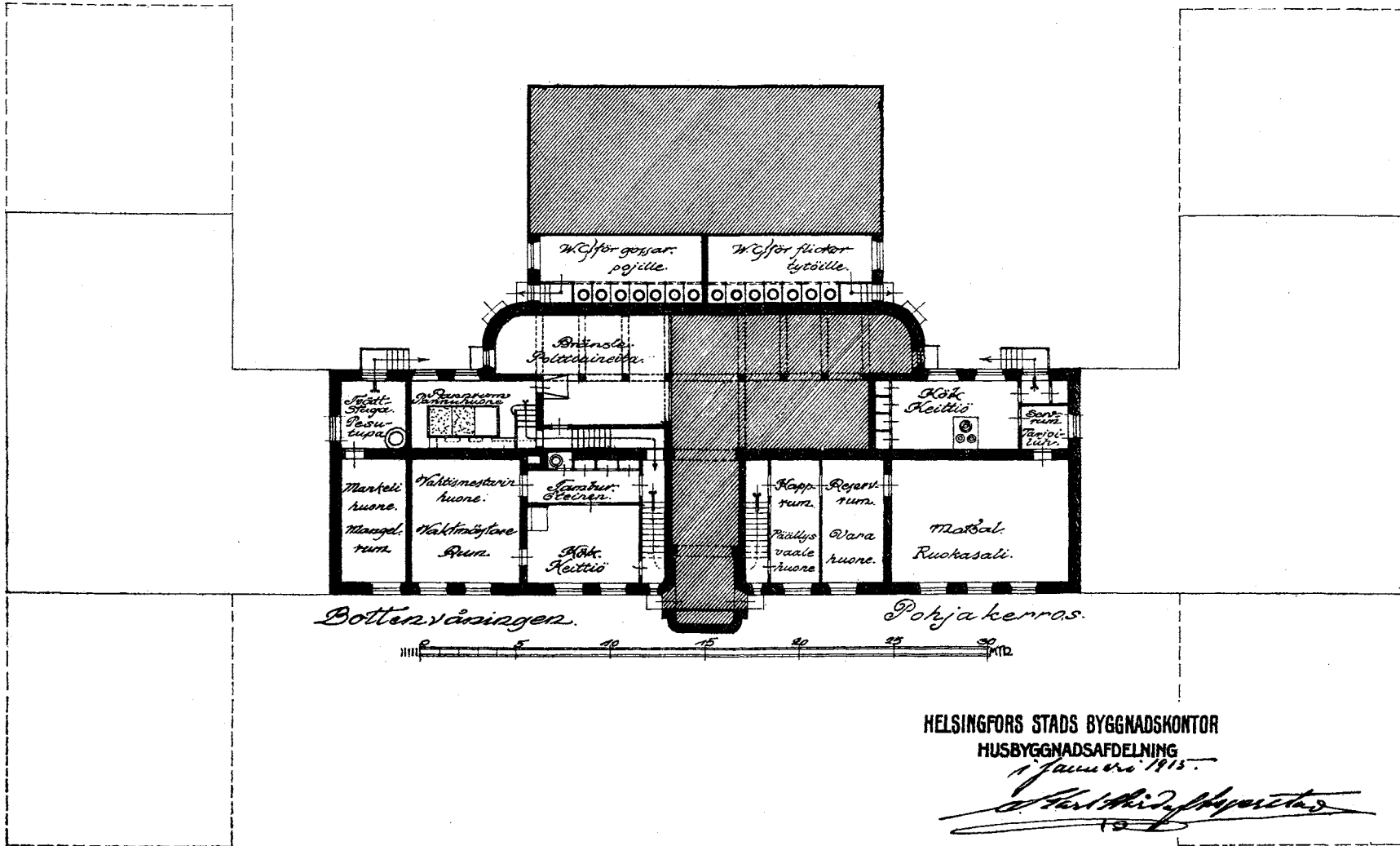
HELSINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR
HUSBYGGNADSAFDELNING

1 Januari 1915.

Carl Erik Hjortas

Eskiss till nytt folkskolehus afsedt att uppföras å tomten N:r 1 vid Tavaststjernan-gatan i kvarteret 516 inom 14:e stadsdelen af Helsingfors stad.

Luonnos uudeksi kansakoulutaloksi aijottu rakennettavaksi tontille N:o 1 Tavaststjernan-kadun varrella korttelissa 516 4:ssä kau-punginosassa Helsingin kaupunkia.

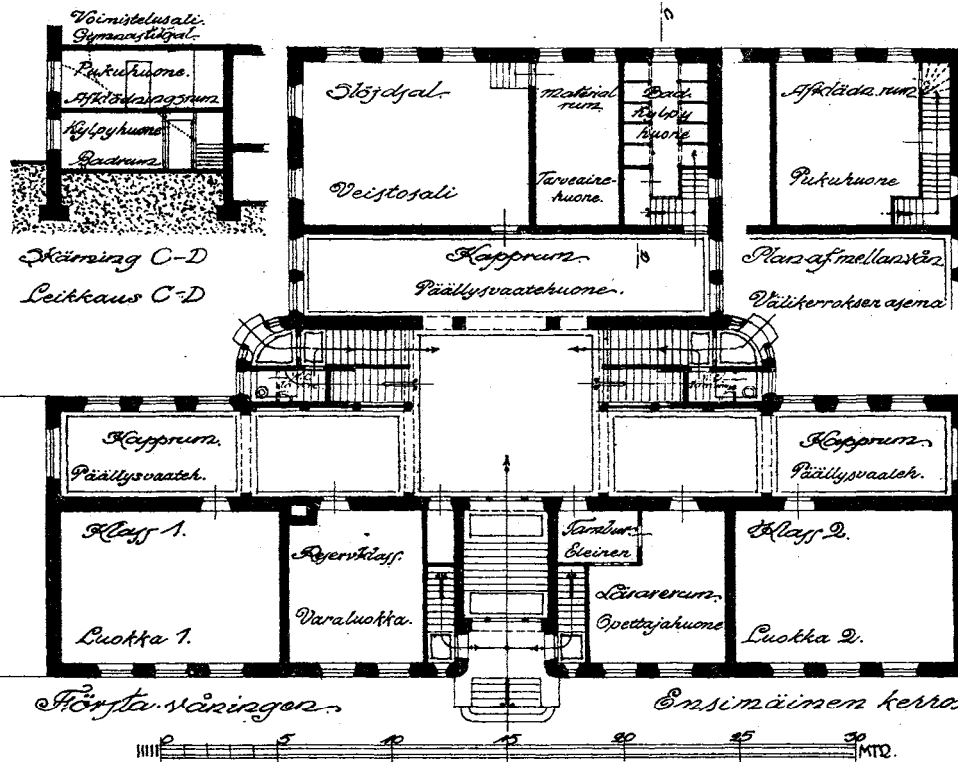
Helsingfors Stads Byggnadskontor
Husbyggnadsafdelning

1 Januari 1915.

[Handwritten signature]

Eskiss till nytt folkskolehus afsedt att uppföras å tomten N:r 1 vid Tavaststjernagatan i kvarteret 516 inom 14:e stadsdelen af Helsingfors stad.

Luonnos uudeksi kansakoulutaloksi ajottu rakennettavaksi tontille N:o 1 Tavaststjernan-kadun varrella korttelissa 516 4:ssä kaupunginosassa Helsingin kaupunkia.

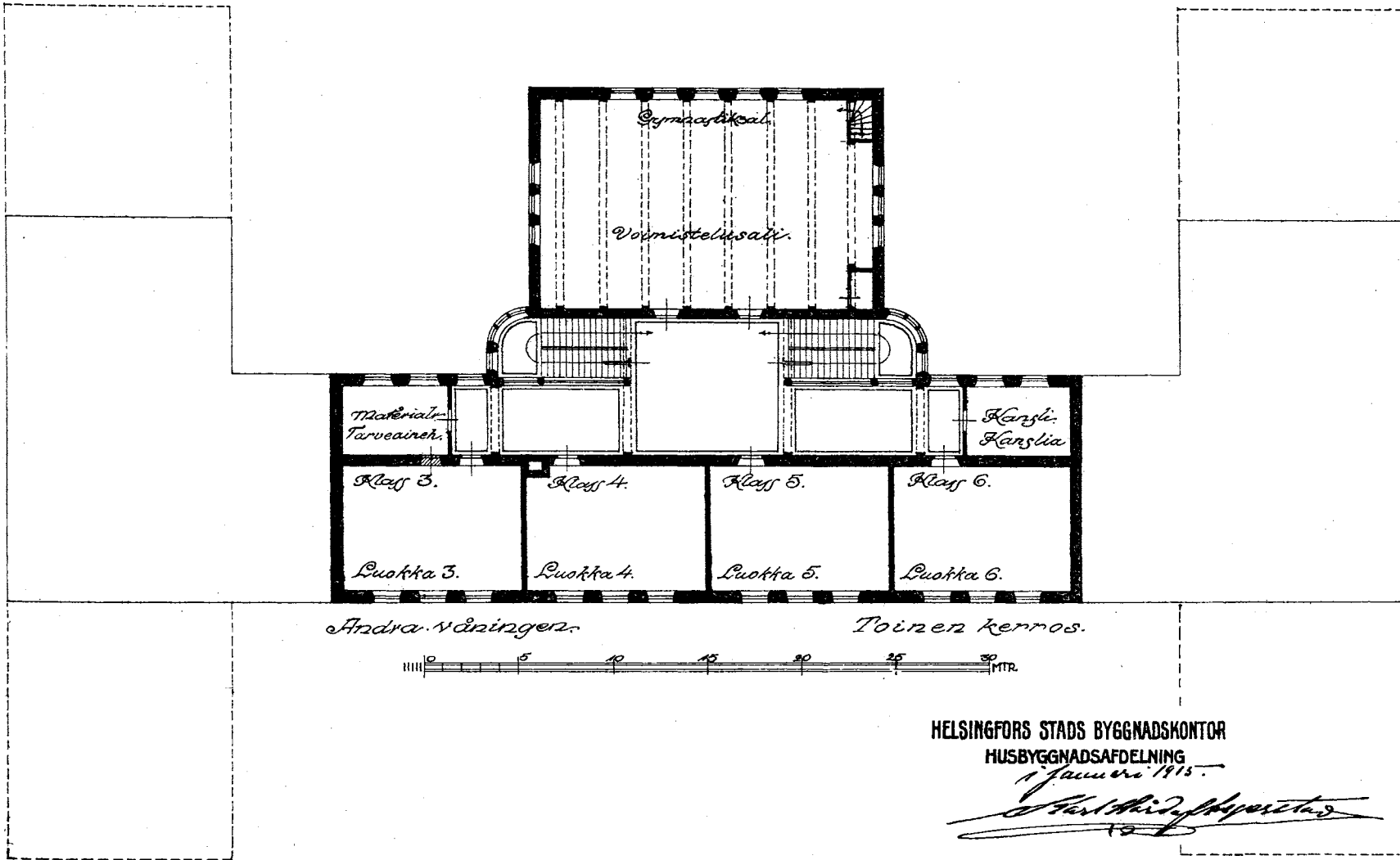

HELSINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR
HUSBYGGNADSAFDELNING

1 Januari 1915.
[Handwritten signature]

Eskiss till nytt folkskolehus afsedt att uppföras å tomten N:r 1 vid Tavaststjernan-gatan i kvarteret 516 inom 14:e stadsdelen af Helsingfors stad.

Luonnos uudeksi kansakoulutaloksi ajottu rakennettavaksi tontille N:o 1 Tavaststjernan-kadun varrella korttelissa 516 4:ssä kau-punginosassa Helsingin kaupunkia.

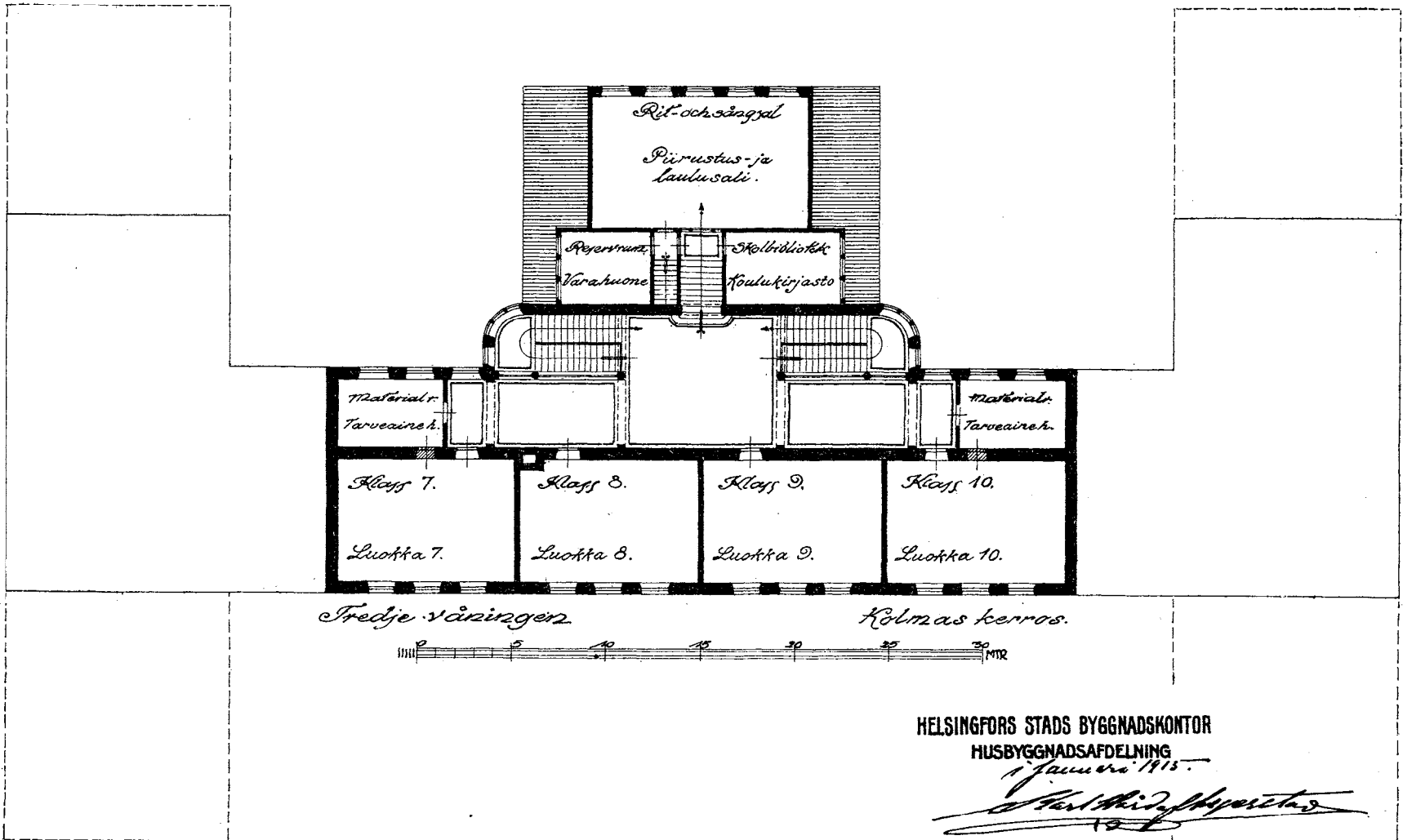
HELSINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR
HUSBYGGNADSAFDELNING

1 Januari 1915.

E. Carlström

Eskiss till nytt folkskolehus afsedt att
 uppföras å tomten N:r 1 vid Tavaststjerna-
 gatan i kvarteret 516 inom 14:e stadsdelen
 af Helsingfors stad.

Luonnos uudeksi kansakoulutaloksi aijottu
 rakennettavaksi tontille N:o 1 Tavaststjerna-
 kadun varrella korttelissa 516 4:ssä kau-
 punginosassa Helsingin kaupunkia.

Ehdotus Helsingin kaupungin lihan tarkastusaseman johtosäännöksi.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Helmik. 15 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 112.

Lähetteessä elokuun 23 päivältä 1914 on Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta kehottanut Rahatoimikamaria antamaan lausunnon Terveystieteiden lautakunnan laatimasta ehdotuksesta Helsingin kaupungin lihan tarkastusaseman johtosäännöksi. Tämän johdosta Rahatoimikamari pyytää lausua seuraavaa:

Sittenkun Terveystieteiden lautakunta oli kirjelmässä helmikuun 9 päivältä viime vuotta Valtuustolle antanut ehdotuksen Helsingin lihan tarkastuksesta koskeviksi säännöiksi ja siinä noudatettaviksi taksoiksi ynnä lihan tarkastusaseman ohjesäännöksi ja muutetuksi vuosirahasäännöksi (*Kvoston pain. asiakirj. N:o 18 vuodelta 1914*) sekä Rahatoimikamari oli kirjelmässä seuraavan maaliskuun 16 päivältä antanut ehdotuksista lausunnon, hyväksyi Kaupunginvaltuusto huhtikuun 7 päivänä pitämässään kokouksessa uudesti laaditun ehdotuksen lihan tarkastuksesta koskeviksi säännöiksi sekä ehdotuksen lihan tarkastusmaksujen taksaksi, minkä ohessa Valtuusto päätti että, sittenkun osa ohjesäännön määräyksistä oli siirretty edellä mainittuihin sääntöihin, järeillä olevat määräykset oli pantava erikoiseen lihan tarkastusaseman johtosääntöön, jossa sen lisäksi voisi olla määräyksiä tarkastusaseman henkilökunnan asettamisesta ja tehtävistä y. m. s. ja joka olisi Terveystieteiden lautakunnan laadittava ja Valtuuston hyväksyttäväksi lähetettävä, sittenkun lähempää kokemusta, varsinkin viimeksi mainituista seikoista, oli saatu.

Siten saamaansa tehtävää täyttääkseen on Terveystieteiden lautakunta laatinut ja Kamariin antanut esillä olevan ehdotuksen tarkastusaseman johtosäännöksi.

Tätä ehdotusta tarkastaessaan on Rahatoimikamari katsonut olevan ehdottaminen erinäisiä muutoksia eräiden säännösten sekä sisällykseen että järjestykseen. Sen ohessa on eräitä lisäyksiä havaittu tarpeellisiksi, minkä johdosta pykäläin numerjärjestys muuttuisi.

Ehdotuksen 1 §:n 1 momentissa luetellaan lihantarkastusaseman henkilökunta Kaupunginvaltuuston huhtikuun 7 päivänä 1914 vahvistaman vuosirahasäännön mukaisesti. Asemaa täytyy kuitenkin edelleen pitää järjestelyn alaisena olevana, ja sen henkilökunnan kokoonpano muuttuu tuntuvasti, varsinkin sittenkun kaupungin uudessa teurastamossa avataan toinen tarkastusasema. Tämän johdosta Kamari ei ole pitänyt ehdotettua virkailijain seikkaperäistä luettelemista tarkoituksen mukaisena, vaan on ehdottanut 1 §:n muutettavaksi siihen tapaan kuin tuonnempana lähemmin mainitaan.

1 §:n 2 momentissa mainitut johtajan ja tarkastuseläinlääkärien virkakelpoisuusehdot lienee sopivin panna eri pykälään, joka Kamarin ehdotuksessa on 2 §:nä.

Nuoremmalle tarkastuseläinlääkärille säädetään Terveystoimituslautakunnan ehdotuksen 2 §:ssä kolmen kuukauden irtisanomisaika, mikä tietää poikkeamista siitä, mitä muihin ylempiin virkailijoihin nähden on säädetty. Rahatoimikamari on kuitenkin tässä kohden voinut yhtyä Lautakuntaan, koska on edellytettävissä, että eläinlääkärit hakevat mainittua virkaa kehityäkseen alallaan, haluamatta kuitenkaan sitoutua siihen pitemmäksi aikaa.

Terveystoimituslautakunnan edellä mainitun, helmikuun 9:ntenä 1914 päivätyn kirjelmän oheisessa tarkastusaseman vuosirahasäännön ehdotuksessa oli muiden muassa mainittu „kassanhoitaja, samalla kirjanpitäjä“. Seuraavan huhtikuun 7 päivänä Kaupunginvaltuusto kuitenkin vuosirahasäännön vahvistaessaan päätti, että kassanhoitaja ei hoitaisi kirjanpitoa; tarkoitus lienee ollut, että sen hoitaisi Rahatoimikonttori. (Ehdotuksen 3 §:n 1 momentissa oleva säännös että johtajan tulee katsoa, että *tarpeellisia kirjoja* tarkastusasemalla pidetään, ei sentähden voi tarkoittaa varsinaisia tilikirjoja). Asemalle kertyviin melko suuriin rahasummiin nähden lienee kuitenkin tarpeellista velvoittaa johtaja erikoisesti pitämään silmällä rahain kannantaa, erittäinkin kun 5 §:ssä on sangen niukkasanainen määräys kassanhoitajan tehtävistä rahahallintoon nähden. Mikäli Kamari on saanut tietää, onkin nykyinen johtaja jo ottanut käytäntöön tarkastusjärjestelmän käyttämällä kaksin kappalein laadittuja kuittikortteja, joista toinen annetaan lihanomistajalle ja toinen jää johtajan haltuun käytettäväksi kertyneiden maksujen tarkastuksessa.

Lautakunnan ehdotuksen 4 §:n säännös on, varsinaisesti johtajantoimen hoitoon kohdistuvana, näyttänyt olevan sopivin yhdistää muihin tähän kuuluiin säännöksiin.

Säännöksiä muun henkilökunnan tehtävistä, lukuun ottamatta vanhemman tarkastuseläinlääkärin tehtäviä hänen ollessaan johtajan viransijaisena sekä kassanhoitajan tehtävää, ei ehdotuksessa ole. Täysin tunnustaen että seikkaperäiset määräykset näistä asioista eivät ole suositeltavia, ei Kamari kuitenkaan voi olla huomauttamatta, että henkilökunnan työtehtävät kuitenkin olisi jollain tavoin määriteltävä. Ainoa henkilökuntaa koskeva säännös

on ehdotuksen 6 §:ssä, jossa henkilökunnalle taataan kesäloma velvoittamatta sitä kustantamaan viransijaisia. Mainittu puutteellisuus olisi Rahatoimikamarin mielestä sopivin korjata panemalla johtosääntöön määräys, että on johtajan asia antaa määräyksiä henkilökunnan toiminnasta ja vahvistaa sen työnjako.

Edellyttäen että 3 §, joka vastaa Rahatoimikamarin ehdotuksen 4 §:ää, laaditaan uudestaan edellä mainittuun suuntaan, käynee 5 §:ssä olevat säännökset kassanhoitajan tehtävistä pääasiassa pysyttämisen Lautakunnan ehdottamassa muodossa.

Sen johdosta että tarkastusaseman henkilökunnalle on 6 §:ssä ehdotettu myönnettäväksi osin kuukauden ja osin kahden viikon kesäloma, lienee, elleivät virkailijat voi hoitaa toistensa virkoja, tarpeellista menosääntöön panna erä „Viransijaisuuspalkkioita henkilökunnan kesäloman aikana“, jonka erän Terveystoimikunta on laskenut 2,000 markaksi, ja lienee Lautakunnan käskettävä aikansa hankkia kuluvana vuonna tähän tarkoitukseen kenties tarvittava määräraha, jota ei ole otettu huomioon kuluva vuodeksi vahvistetussa menosäännössä, sekä vastedes ottaa tämä erä huomioon budjetti-ehdotusta laatiessaan.

Muutokset ja lisäykset, joita Kamari on edellä esitetyillä syillä katsonut olevan tekeminen Terveystoimikunnan ehdotukseen, käyvät selville tämän oheisesta uudestilaaditusta ehdotuksesta.

Edellä lausuttuun viitaten Rahatoimikamari sentähden kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

vahvistaa tämän oheisen ehdotuksen Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman johtosäännöksi Kamarin siihen tekemien muutoksin.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

*Ehdotus:***Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman johtosääntö.**

1 §.

Lihantarkastukseen nähden Helsingin kaupungissa määrättyjä toimituksia sekä kaupungin lihantarkastusaseman asiana muutoin olevia tehtäviä varten on siihen asetettu johtaja, vanhempi ja nuorempi tarkastuseläinlääkäri, kassanhoitaja sekä tarpeellinen määrä apulaisia ja muuta palvelijastoa.

2 §.

Johtajan ja tarkastuseläinlääkärien tulee olla Suomessa oikeutettuja eläinlääkäreitä, minkä ohessa johtajalla ja vanhemmalla tarkastuseläinlääkärillä tulee olla kokemusta lihantarkastuksessa ja bakteriologiassa.

3 §.

Johtajan, vanhemman tarkastuseläinlääkäriin ja kassanhoitajan ottaa Kaupunginvaltuusto toimeen molemminpuolisin kuuden kuukauden irtisanomisehdoin Terveystoimikunnan esityksestä, jolta virkoja niinkään on haettava. Nuoremman tarkastuseläinlääkäriin asettaa molemminpuolisin kolmen kuukauden irtisanomisehdoin Terveystoimikunta johtajaa kuultuaan. Muut virkailijat valitsee johtaja.

4 §.

Johtajan velvollisuus on:

- 1) johtaa ja valvoo lihantarkastusasemaa sekä järjestää laitoksen palveluksessa olevain virka- ja palvelusmiesten toiminta;
- 2) epäilyttävissä tapauksissa viime kädessä ratkaista, käykö tutkitun lihan hyväksyminen vai ei;
- 3) johtaa laitoksen laboratoriaa;
- 4) katsoa että lihantarkastusasemalla pidetään tarpeellisia kirjoja sekä pitää silmällä sen omaisuutta ja tavaroita;
- 5) tarpeen mukaisesti valvoo aseman rahankannantaa sekä kuukausittain Rahatoimikamariin antaa tili kertyneistä varoista; niin myös

6) *Terveydenhoitolautakunnalle antaa kuukausiraportit aseman toiminnasta sekä helmikuun kuluessa kertomus edelliseltä vuodelta.*

Johtajan poissa tahi virkavapaana ollessa tulee vanhemman tarkastuseläinlääkärin hoitaa johtajan tehtävät.

5 §.

Kassanhoitajan, jonka on pantava kannantatakuu 3,000 markasta, tulee päivittäin toimittaa kertyneet varat rahatoimikonttoriin.

6 §.

Aseman henkilökunnan tulee työnjakoon nähden noudattaa johtajan siitä antamia määräyksiä.

7 §.

Johtajalla, *tarkastuseläinlääkäreillä* ja kassanhoitajalla on oikeus saada kuukauden kesäloma Terveydenhoitolautakunnan hyväksyminä aikoina ja muulla henkilökunnalla kahden viikon kesäloma lihantarkastusaseman johtajan määrääminä aikoina.

8 §.

Lihantarkastusaseman palveluksessa olevat eläinlääkärit eivät saa harjoittaa eläinlääkärinammattia eivätkä myöskään Terveydenhoitolautakunnan luvatta pitää eikä hoitaa muuta *virkaa*.

9 §.

Lihantarkastusasema pidetään avoimna Terveydenhoitolautakunnan määrääminä aikoina.

HELSINGIN
Terveydenhoitolautakunta.

*Helsingissä,
elok. 26 p:nä 1914.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 335.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto huhtikuun 7 päivänä oli antanut Terveydenhoitolautakunnan toimeksi Kaupunginvaltuustolle laatia ehdotuksen lihantarkastusaseman johtosäännöksi, saa Terveydenhoitolautakunta kunnioittaen vahvistettavaksi lähettää mainittua tarkoitusta varten laatimansa ehdotuksen, jonka laadinnassa on noudatettu Terveydenhoitolautakunnan kirjelmässä helmikuun 9 päivältä 1914 julkilausuttuja periaatteita.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

O. v. Hellens.

R. Vuorio.

*Ehdotus:***Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman johtosääntö.****1 §.**

Helsingin kaupungin lihantarkastusaseman palveluksessa on: 1 johtaja, 1 vanhempi tarkastuseläinlääkäri, 1 nuorempi tarkastuseläinlääkäri, 1 kassanhoitaja, 1 halliesimies, 1 vahtimestari sekä tarpeellinen määrä leimaajia, kantajia, triikiinetsijöitä ja näyteenottajia.

Johtajan sekä vanhemman ja nuoremman tarkastuseläinlääkärin tulee olla Suomessa oikeutettuja eläinlääkäreitä, minkä ohessa johtajalla ja vanhemmalla tarkastuseläinlääkärillä tulee olla kokemusta lihantarkastuksessa ja bakteriologiassa.

2 §.

Johtajan, vanhemman tarkastuseläinlääkärin ja kassanhoitajan ottaa Kaupunginvaltuusto toimeen molemminpuolisin kuuden kuukauden irtisanomisehdoin Terveystoimikunnan esityksestä, jolta virkoja niinkään on haettava. Nuoremman tarkastuseläinlääkärin ottaa molemminpuolisin kolmen kuukauden irtisanomisehdoin Terveystoimikunta johtajaa kuultuaan. Muut virkailijat valitsee lihantarkastusaseman johtaja.

3 §.

Johtajan velvollisuus on:

1) johtaa ja valvoo lihantarkastusaseman toimintaa sekä katsoa, että siellä pidetään tarpeellisia kirjoja;

2) johtaa laitoksen laboratoriaa;

3) pitää silmällä lihantarkastusaseman omaisuutta ja tavaroita sekä valvoo ja järjestää laitoksen palveluksessa olevain virkamiesten ja palveluskunnan toiminta;

4) epäilyttävissä tapauksissa viime kädessä ratkaista, käykö tutkitun lihan hyväksyminen vai ei;

5) kuukausittain Terveystoimikunnalle antaa raportti lihantarkastusaseman toiminnasta sekä vuosittain helmikuun kuluessa Terveystoimikunnalle antaa toimintakertomus edelliseltä vuodelta.

4 §.

Johtajan poissa tahi virkavapaana ollessa tulee vanhemman tarkastuseläinlääkärin johtaa tarkastusasemaa ja hoitaa johtajan tehtävät.

5 §.

Kassanhoitajan, jonka on pantava hyväksytty kannantatakuu 3,000 markasta, tulee päivittäin toimittaa kertyneet varat rahatoimikonttoriin.

6 §.

Johtajalla, vanhemmalla ja nuoremmalla tarkastuseläinlääkärillä sekä kassanhoitajalla on oikeus saada kuukauden kesäloma Terveystoimikunnan hyväksyminä aikoina ja muulla henkilökunnalla kahden viikon kesäloma lihantarkastusaseman johtajan määrääminä aikoina sekä olematta velvollinen kustantamaan viransijaisijaan.

7 §.

Lihantarkastusaseman palveluksessa olevat eläinlääkärit eivät saa harjoittaa eläinlääkärinammattia eivätkä myöskään Terveystoimikunnan luvatta pitää eikä hoitaa muuta virkatointia.

8 §.

Lihantarkastusasema pidetään avoinna Terveystoimikunnan määrääminä aikoina.

Lausunto yksinkertaisen valmistavan ammattikoulun perustamisasiasta annetun komitean mietinnön johdosta (Pain. asiakirj. N:o 63 vuodelta 1914).

Helsingin kaupunginvaltuustolle

Taideteollisuuskeskuskoulun uudestijärjestämiskysymystä sekä kansakoulujen jatko-opetusta koskevaa kysymystä käsittelemään asetetulta komitealta.

Sittenkun valmistavan poika-ammattikoulun Johtokunta, huomauttaen että kunnan nykyiset ammattikasvatuksen edistämislaitokset eivät riitä vastaanottamaan lisääntyntä oppilasmäärää, oli Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen uuden yksinkertaisen valmistavan ammattikoulun perustamisesta valtion ammattivalmistuskomitean mietinnössä N:o II esitetyn suunnitelman mukaisesti, on tämä asia ollut valmisteltavana Valtuuston asettamassa komiteassa, joka lokakuun 9 päivänä 1914 antamassaan mietinnössä (*Pain. asiakirj. N:o 63 vuodelta 1914*) piti vastamainittua koulumuotoa tarkoituksenmukaisimpana esillä olevan tarpeen täyttämiseen sekä ehdotti, että aluksi perustettaisiin yksi tuollainen *Ammattityökoulu* niminen oppilaitos, suomi opetuskielenä. Samalla esitti mainittu komitea ehdotuksen tämän ja muiden vastedes ehkä perustettavain samantyyppisten ammattikoulujen ohjesäännöksi sekä ehdotti, että Kaupunginvaltuusto valitsisi johtokunnan ryhtymään tarpeellisiin järjestämistoimenpiteisiin.

Lähetteessä lokakuun 29 päivältä 1914 on Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta katsonut tarpeelliseksi lähettää edellä mainitun mietinnön Komiteaan lausunnon antamista varten; ja saa Komitea asian nyttemmin valmisteltuaan kunnian lausua seuraavaa:

Edellä kerrottua ammattiopetuksen kehittämis- ja edistämisehdotusta täytyy Komitean mielestä tervehtiä erikoisella tyytyväisyydellä; ja Komitea voi puolestaan pääkohdissa yhtyä niihin näkökohtiin ja ehdotuksiin,

joita mietinnössä N:o 63 on esitetty ammattityökoulun tarkoituksenmukaisuudesta ja etevämmyydestä eräiden muiden valmistavan ammattikasvatuksen alalla toimivain oppilaitosten edellä, joilla samalla on teltävänä hankkia hyödyllistä työskentelyä kansakoulusta pääseville pojille. Mietinnössä esitetyn koulun järjestysmuodon, opetuksen, tuntijaon ja hallinnon suunnitelman näyttää niinkään käyvän pääasiassa hyväksyminen, lukuunottamatta eräitä ohjesääntöehdotuksen kohtia, joihin Komitea palaa tuonnempana. Koulun järjestelyn ja opetussuunnitelman yksityiskohtiin nähden Komitea kuitenkin rohkenee täydennykseksi esittää ehdotuksen, jonka tarkoituksena toiselta puolen on suunnitellun oppilaitoksen kustannusten huojuistaminen ja toiselta puolen ruotsinkielistenkin oppilaiden ammattikasvatustarpeen väliaikainen tyydyttäminen. Tämä lisäehdotus tarkoittaa, *osin* että ammattityökoulun opetus järjestettäisiin niin, että verstastyö ainakin aluksi sijoitettaisiin entisen kaasutehtaan tontilla korttelissa N:o 103 olevaan huoneistoon ja tietopuolinen opetus Ateneumissa oleviin Taideteollisuuskeskuskoulun (ylemmän käsityöläiskoulun) oppisaleihin, *osin* että vastaisessa ammattityökoulussa väliaikaisesti varattaisiin tilaa moniaille ruotsinkielisillekin oppilaille. Seuraavassa esitetään lyhyesti ne näkökohdat, mitkä näihin seikkoihin nähden ovat Komitean mielestä olleet ratkaisevia.

Mikäli Komitea on saanut tietää, on edellä mainitun tontin rakennuksissa riittävää tilaa vaatimattomalle koulutyöpajalle sekä lisäksi tarpeelliselle, laipiolla erotettavalle suojalle työmestarien malleja varten; ja voitanev tätä tilaa kunnan muita tarpeita haittaamatta melko kauan käyttää tarkoitukseen verraten vähillä kustannuksilla. Eräät Ateneumin oppisalit ovat joutilaina jonkin aikaa päivästä, jolloin niitä voi edullisesti käyttää tietopuolisen opetuksen antamiseen kahdelle ammattityökoulun luokalle. Ylemmän käsityöläiskoulun opettajavoimiakin voisi jossain määrin käyttää ammattityökoulun hyväksi, joten ammattiopettajain kasvatusopillinen toiminta paremmin keskittyisi eduksi työtehtävälle. Edellyttäen tarpeellisia sovitteluja tehtävän, riittänee tila Ateneumissa vielä melko kauan ja kunnes kysymys oman rakennuksen teettämisestä kunnan ammattikouluja varten on ratkaistu nyt puheena olevaan tarpeeseen, vieläpä oppilasluvun lisääntyttyäkin.

Komitean tässä edellä ehdottamain menettelytapain johdosta kävisi ammattikoulun budjettia tuntuvasti supistaminen, kun huoneiston vuokra ja luokkahuoneiden sisustuskustannukset säästyisivät sekä opetusvälineiden ja kirjaston hankintakustannukset vähenisivät.

Niinkuin edellä huomautettiin, tulisi perustettavan koulun opetuskieliksi suomi, syystä että suomenkielisen koulun tarve nykyään on pakottavin. Mietinnössä kuitenkin huomautetaan, että olisi ruotsinkielisenkin ammattityökoulu saatava aikaan, kohta kun sen tarvetta ilmaantuu. Komitean mielestä kuitenkin olisi mahdoton saada tätä tarvetta ja sen laajuutta todetuksi,

ennenkuin ruotsinkielisille oppilaille on tarjottu tilaisuutta käyttää puheena olevan laatuista oppilaitosta. Tähän nähden ja kun varmasti saa edellyttää, ettei harrastusta tämän laatuiseen ammattiopetukseen ole puuttuva ruotsinkieliseltä kansakoulunuorisolta, on Komitea lausunut toivomuksen, että yksin ajoin suomenkielisen ammattityökoulun kanssa siihen perustettaisiin väliaikainen ruotsinkielinen osasto kymmentä tahi enintään kahtakymmentä oppilasta varten. Tällä keinoin voitaisiin asia ylen rasittavitta kustannuksitta järjestää siten, että verastyö, jota ei opeteta luokittain, vaan yksilöllisesti, olisi yhteinen erikielisille oppilaille, jota vastoin teknologiaa ja ammattioppia, joita osittain opetetaan työpajahuoneistossa, käytännöllisistä syistä opetettaisiin erikseen kumpaisellekin ryhmälle. Tietopuolisista aineista kävisi ammattiopirustusta mainittavitta haitoitta opettaminen yhteisesti kumpaisellekin kieliryhmälle ja jälellä olevat kahdeksan viikkotuntia (äidinkieli, laskento, mittausopillinen laskento, hinnoittelu, kirjanpito ja luonnonoppi) olisi ruotsinkielisiin oppilaisiin nähden sovitettava ylemmän käsityöläiskoulun iltakursseihin, mikä sanottavitta vaikeuksitta lieneekin aikaansaataavissa eräin sovitteluin. Siten järjestettynä ruotsinkielinen osasto Komitean mielestä hyvin täyttäisi tehtävänsä, kunnes oppilasluku on noussut siihen määrään, että itsenäinen ruotsinkielinen ammattityökoulu voidaan saada aikaan.

Mietinnössä N:o 63 esitetyjä kustannuslaskelmia vastaan Komitea ei ole havainnut olevan syytä huomautuksiin. Tässä on kuitenkin huomattava, että ruotsinkielisen ammattiopetuksen järjestäminen, siinä tapauksessa että ehdotettu oppilasmäärä 80 ylitetään, suhteellisesti lisäisi arvioituja menomääriä.

Komitean ehdotus siis sisältää: että vastaisen ammattityökoulun työpajahuoneisto sijoitettaisiin entisen kaasutehtaan tontille; että koulun tietopuolista opetusta annettaisiin ylemmän käsityöläiskoulun huoneistoissa Ateneumissa sekä että ammattityökoulun väliaikainen ruotsinkielinen osasto olisi yksin ajoin sen kanssa saatava toimeen Komitean tässä edellä esittämän suunnitelman mukaisesti.

Tarkastaessaan mietinnössä N:o 63 olevaa ehdotusta Helsingin kunnan ammattityökoulujen ohjesäännöksi on Komitea katsonut tarpeelliseksi tehdä seuraavat muutosehdotukset, jotka eivät kaivanne lähempää perustelua.

Ehdotuksen 7 § olisi muutettava seuraavaksi:

Ammattityökouluun on asetettava *yksi vakinainen* opettaja ja *tarpeellinen määrä tuntiopettajia* tietopuolisten aineiden sekä työmestari ja alityömestari käytännöllisen työn opetusta varten.

Vakinainen opettaja on samalla koulun johtaja. Hänen tulee olla läpiikäynyt *ylempi teknillinen oppilaitos tai* teknillinen välikoulu sekä omata

vähintään yhden vuoden käytännöllinen harjaantumus opetuksen käsittämällä teollisuusosalalla.

Työmestarien tulee olla suorittaneet teollisuuskoulun kurssi sekä näyttää todistus vähintään kolmivuotisesta verstastyöstä.

10 §:n 1 mom. olisi muutettava seuraavaksi:

Ammattityökoulun vakinainen opettaja saa 4,200 markkaa palkkaa vuodessa 600 markan korotuksin 5, 10 ja 15 vuoden nuhteettomasta palveluksesta samassa virassa, *sekä johtajanpalkkiota 300 markkaa.*

Komitea rohkenee ehdottaa

että tässä edellä esitetyt näkökohdat otettaisiin huomioon asiaa edelleen valmisteltaessa sekä että Komitean lausunto siinä mielessä saatettaisiin Rahatoimikamarin tiedoksi.

Mitä vihdoin nyt esillä olevassa mietinnössä mainittuun, kansakoulun jatkuoluokkia koskevaan kysymykseen tulee, ei Komitea ole tahtonut tässä yhteydessä lausua siitä mieltänsä, koska Komitea aikoo erittäin tutkia tätä varsinaiseen työohjelmaansa kuuluvaa kysymystä.

Helsingissä, helmikuun 11 päivänä 1915.

V. von Wright.

Alexander Frey.
Ernst Nordström.
E. A. Törnvall.

Armas Lindgren.
J. Reuter.

John Uggla.

Valiokunnan mietintö erinäisten hakemusten johdosta saada lupa myydä mallasjuomia noudettavaksi.

Kaupunginvaltuuston ja Maistraatin yhtäpitävillä päätöksillä on mallasjuomain myymisestä noudettavaksi myyntikautena 1/6 1915—1/6 1917 määrätty:

että tuollaisten myyntioikeuksien luku on oleva enintään kaksikymmentä, panimoille lain mukaan kuuluvat myyntioikeudet niihin luettuina;

että vähittäismyyntipaikkoja saa olla ainoastaan sillä alueella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauhan-, Unionin-, Hallitus-, Mikaelin-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Fredrikin-, Ison Robertin-, Pikku Robertin Kasarmin-, Etelä Esplanaadi- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella; sekä

että vähittäismyyntiä siten luvallisella alueella ei kuitenkaan saa harjoittaa koulun ja kirkon välittömässä läheisyydessä, ei myöskään Senaattorin varrella.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön ilmoituksen johdosta, että yhtiö oli halukas mainittuna myyntikautena toimittamaan mallasjuomain vähittäismyyntiä, sillä edellytyksellä että yhtiö saisi kaikki oikeudet, panimoille lain mukaan kuuluvia lukuunottamatta, on Kaupunginvaltuusto mallasjuomain kaupan järjestelyn yhteydessä toivomuksenaan lausunut, että kaikki puheenalaista laatua olevat vähittäismyyntioikeudet, panimoille lain mukaan kuuluvia lukuun ottamatta, etusijassa luovutettaisiin Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle.

Maistraatin määräämän hakuajan kuluessa on Maistraattiin annettu seuraavat hakemukset saada puheena olevan myyntikauden kuluessa harjoittaa mallasjuomain myyntiä alla mainituilla paikoilla, johtajina vieressä mainitut henkilöt, nimittäin:

1) *Aktiebolaget P. Sinebrychoff* Rauhankadun talossa N:o 15, kauppias Artur Vilhelm Wetzell johtajana;

2) *Aktiebolaget Hugo Bastmans Ångbryggeri* Fredrikinkadun talossa N:o 33, kauppias Edgar Alexander Sandström johtajana;

3) *Aktiebolaget Hultmans Bryggerier* L. Henrikinkadun talossa N:o 12,

rouva Aina Bergroth johtajattarena, joka hakemus tarkoittaa yhtiön valmis-
teiden myyntiä vähintään 25 puolipullon erissä;

4) *toiminimi J. K. Kröckels Bryggeri* Rauhankadun talossa N:o 10, rouva
Ida Fagerström johtajattarena;

5) *N. A. Turdén Aktiebolag* Mikonkadun talossa N:o 5, kauppias Lennart
Pettersson johtajana, joka hakemus tarkoittaa Borgå Bryggeri Aktiebolag
yhtiön valmistaman oluen ja portterin varastossa pitoa ja myyntiä vähin-
tään 25 pullon erissä; sekä

6) *kauppiaanleski Ida Iljinoff* Eerikinkadun talossa N:o 14, hakija johta-
jattarena.

Maistraattiin antamassaan kirjelmässä on lisäksi

7) *Helsingin Anniskeluosakeyhtiö* pyytänyt saada käytettäväkseen
kaikki ne oikeudet, mitkä asiasta voimassa olevan asetuksen mukaan eivät
kuulu panimoille. Hakukirjassa yhtiö mainitsee että, kun kaupunginviran-
omaisten päätösten johdosta mallasjuomain nykyinen myyntialue on tuntu-
vasti supistunut, yhtiön on täytynyt viidestätoista myyntihuoneistosta irti-
sanoa kokonaista kymmenen. Koska on epätietoista, milloin mallasjuomain
vähittäismyynti, joka on ollut lakkautettuna elokuun 1 päivästä 1914 alkaen,
jälleen tulee luvalliseksi, anoo yhtiö, että se, jottei sen tarvitsisi liian aikaisin
huoneistoja vuokraamalla rasittaa budgettiaan, saisi vasta tuonnempana
ilmoittaa, missä paikoissa oikeuksia tulisi käytettäväksi sekä kutka henkilöt
kussakin paikassa liikettä johtaisivat.

Kaikki edellä mainitut hakemukset on Maistraatti lausunnon antamista
varten lähettänyt Kaupunginvaltuustolle. Asiakirjoista näkyy muun muassa,
että poliisimestari osaltaan on puoltanut myöntymistä hakemuksiin N:oihin
1—4 sekä edellä mainittuun Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tekemään hake-
mukseen. N. A. Turdén Aktiebolag yhtiön 5) kohdassa mainittuun hakemuk-
seen nähden poliisimestari huomauttaa, että hakija rupeaisi Borgå Bryggeri
Aktiebolag yhtiön jälleenmyyjäksi, minkätähden ja kun hakija niin ollen Kau-
punginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen mukaan ei ole oikeutettu myyntiä
harjoittamaan, hakemusta ehdotetaan evättäväksi. Samaten ehdotetaan 6)
kohdassa mainittua kauppiaanleski Iljinoffin hakemusta evättäväksi, koska
oikeus tarkoittaa jälleenmyyntiä, jommoista oikeutta Kaupunginvaltuuston
pätöksen mukaan ei saa myöntää yksityishenkilöille.

Kaupunginviranomaisten päätöksellä myyntikaudeksi 1913—1915 määrä-
tyistä 20 myyntioikeudesta on Maistraatti antanut käytettäväksi kaikki,
nimitäin viisi edellä 1—5 kohdassa mainituille hakijoille ja loput Helsingin
Anniskeluosakeyhtiölle.

Kaupunginvaltuuston erikoinen väkiviina- ja mallasjuoma-asiain valmistusvaliokunta, jonka on annettava lausunto edellä lueteltujen hakemusten johdosta, pyytää ensinnäkin huomauttaa, että kaksi ensiksi mainittua hakijaa, Aktiebolaget P. Sinebrychoff ja Aktiebolaget Hugo Bastmans Ångbryggeri omistavat panimoja tässä kaupungissa, minkätähden näille mallasjuomain myymisestä ja anniskelemisestä huhtikuun 2 päivänä 1883 annetun asetuksen 2 §:n mukaan, semmoisena kuin tämä lainpaikka on tammikuun 24 päivänä 1902 annetussa asetuksessa, kumpaisellakin on yksi oikeus muualla kuin panimossa noudettavaksi myydä valmistamiaan mallasjuomia. Kun ilmoitetut myyntipaikat sijaitsevat vahvistetun alueen piirissä eikä niiden asemaa vastaan muutoinkaan ole mitään muistuttamista, on valiokunta puolestaan erimielisyydettä puoltanut myönnyttäväksi puheena oleviin kahteen hakemukseen.

Mitä sitä vastoin tulee 3, 4 ja 5 kohdassa mainittuihin hakemuksiin, on valiokunnassa lausuttu eriäviä mielipiteitä. Niinpä on kaksi valiokunnan jäsentä, allekirjoittaneet Lassenius ja Ståhlberg, huomauttanut, että toiminnilla Aktiebolaget Hultmans Bryggerier ja J. K. Kröckels Bryggeri, joiden toiminimien panimot sijaitsevat Helsingin kaupungin ulkopuolella, nimittäin edellisen Tammisaaren kaupungissa ja jälkimmäisen Helsingin pitäjässä, ei mallasjuoma-asetuksen mukaan ole ehdotonta myyntioikeutta täällä. Tähän nähden ja kun Helsingin Anniskeluosakeyhtiö on ilmoittanut suostuvansa ottamaan käyttääkseen kaikki oikeudet, jotka eivät kuulu panimoille, sekä Kaupunginvaltuuston edellä mainittu, mallasjuomainmyynnin järjestämisen yhteydessä lausuma toivomus tarkoitti näiden juomain myynnin monopolisoimista ja siis selvästi sisälsi, että yhtiön tulisi saada käytettäväkseen kaikki oikeudet, lukuun ottamatta tšekäläisille panimoille lain mukaan kuuluvia, jos yhtiö tahtoo tätä etua käyttää hyväkseen, ovat mainitut valiokunnan jäsenet olleet sitä mieltä, että Valtuuston olisi vastakerrotun lausuntonsa mukaisesti ehdotettava mainitut kolme hakemusta evättäviksi.

Valiokunnan enemmistö puolestaan ei ole katsonut mainittujen hakemusten puoltamisen olevan ristiriidassa Kaupunginvaltuuston edellä kerrotun lausunnon kanssa. Jo siinä käytetty sana „etusijassa“ osottaa, että lausunto ei tiedä sitä, että kaikki myyntioikeudet, joita tšekäläiset panimot eivät halua asetustenmukaisesti käytettäväkseen, ehdottomasti ja joka tapauksessa olisi annettava Anniskeluyhtiölle. Tähän tulee lisäksi, että toivomus mallasjuomain myynnin monopolisoimisesta osittain johtui Kaupunginvaltuuston pyrkimyksestä saada poistetuiksi pienenlaiset ja huonosti hoidetut olutmyymälät, jonka laatuisiin myyntipaikkoihin puheena olevia kolmea liikettä käy lukeminen sitä vähemmän, kun kahdessa niistä myytäisiin olutta ainoastaan korittain. Hakijat ovat sen lisäksi kukin pitemmän aikaa muistutuksetta käyttäneet ja aivan todennäköisesti vastedeskin käyttäisivät oikeutta täällä pitää kaupan, Aktiebolaget Hultmans Bryggerier ja J. K. Kröckels Bryggeri omia valmis-

teitaan sekä N. A. Turdén Aktiebolag Borgå Bryggeri Aktiebolag yhtiön valmistamaa olutta ja portteria, joten nämä oikeudet todellisuudessa ovat verrattavia tšekäläisille panimoille kuuluviin. Tähän nähden ja kun valiokunnalla ei ole ollut mitään muistuttamista myyntipaikkain asemaa vastaan, on valiokunta ollut sitä mieltä, että Kaupunginvaltuuston tulisi hakemuksia puoltaa.

Kauppiaanleski Iljinoffin hakemukseen nähden on valiokunta ollut yksimielinen siitä, että ei ole syytä puoltaa myöntymistä siihen.

Mitä vihdoin tulee Helsingin Anniskeluosakeyhtiön hakemukseen, niin ja kun yhtiö ei ole, niinkuin voimassa olevassa mallasjuoma-asetuksessa edellytetään, ilmoittanut, missä myyntiä harjoitettaisiin, ei myöskään vastaisia johtajia, ei valiokunta ole tästä voinut antaa asiallista lausuntoa, ennenkuin hakemusta mainituilta kohdin on täydennetty.

Edellä lausutun johdosta ehdottaa valiokunta, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

Maistraatissa puoltaa myöntymistä Aktiebolaget P. Sinebrychoff, Aktiebolaget Hugo Bastmans Ångbryggeri, Aktiebolaget Hultmans Bryggerier, J. K. Kröckels Bryggeri ja N. A. Turdén Aktiebolag toiminimien hakemuksiin; sekä

ehdottaa evättäväksi kauppiaanleski Ida Iljinoffin hakemuksen;

minkä ohessa Kaupunginvaltuusto ilmoittanee

ettei Valtuusto nykyään ole voinut antaa asiallista lausuntoa Helsingin Anniskeluosakeyhtiön hakemuksesta.

Helsingissä, helmikuun 22 päivänä 1915.

August Lundqvist.

**Ossian Häggman.
Gösta Salingre*).**

**A. M. Lassenius.
K. J. Ståhlberg.**

A. V. Lindberg.

*) Ei ollut saapuvilla tarkistustilaisuudessa.

Lausunto kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämisasiasta annetun komitean mietinnön N:o 1 johdosta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Maalisk. 8 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 162.

Käsitellessään 1912 vuoden meno- ja tulosääntöehdotusta päätti Kaupunginvaltuusto asettaa komitean, jonka tuli Valtuustolle antaa ehdotus, miten kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon taloudellinen hallinto olisi uudesti järjestettävä, sekä selvittää kysymystä, tarvitseeko kaupunki lähiaikoina nykyistä laajempia tai uusia sairaanhoitolaitoksia. Esillä olevassa mietinnössä N:o 1 (*Kvston pain. asiakirj. N:o 60 vuodelta 1913*) on komitea ottanut käsiteltäväksi kunnan sairaalain taloudenhoitoon kohdistuvat asiat sekä niiden yhteydessä olevat hallintokysymykset. Mietintö jakautuu seuraaviin neljään pääosaan, nimittäin:

- I. Kunnallisten sairaalain taloudellinen hallinto.
- II. Kunnallisten sairaalain sairasmaksut.
- III. Kaupungin sairaalain keskushallinnon järjestäminen.
- IV. Erinäisiä ehdotuksia.

Lähteessä kesäkuun 10 päivältä 1913 on Rahatoimikamari saanut toimekseen antaa lausunnon komitean mietinnön I—III osassa tehdyistä ehdotuksista.

Kunnan sairaalain taloudenhoitoon nähden lausuu komitea toivomuksen, että kaupungin kaikki sairaalat saisivat lääkeaineistaan mahdollisimman suuren hinnanalennuksen, mikä olisi saavutettavissa suomalla tilaisuus vapaaseen kilpailuun; lisäksi esittää komitea, että kunnan sairaalain hallinnossa olisi mahdollisimman laajassa mitassa otettava käytäntöön yhteisostoperiaate tavaroita hankittaessa näihin laitoksiin, sekä vihdoin että Kivelän sairaalan hoito olisi asetettava yksinkertaisemmalle ja halvemmalle kannalle kuin Marian sairaalan sekä kulkutauti- ja mielisairaalan hoito. Lisäksi ehdotetaan mietinnössä, että Valtuusto hyväksyisi asianmukaisesti noudatettaviksi eräät

komitean laatimat ohjeet ja säännöt eri sairaalain toimitsijoille ja ruokalanjohtajattarille. Komitean lausunnoista ja niihin perustuvista ehdotuksista ovat Marian sairaalan Hallitus ja Terveystaloutautakunta sekä Revisiionikonttori lausuneet mielensä ja eräiltä kohdin niitä vastustaneet.

Kieltämättä että Marian sairaalan Hallitus on esittänyt huomiota ansaitsevia selityksiä kaupungin sairaanhoitokustannusten lisääntymiseen sekä kosketellut näkökohtia, joita komitea ehken ei ole täydellisesti valaissut, on Kamari kuitenkin tahtonut huomauttaa, että kaupungin sairaanhoitokustannukset ovat viime vuosikymmenen kuluessa lisääntyneet niin tuntuvassa määrässä, että ne olennaisesti ovat vaikuttaneet kaupungin yleisen menosäännön nopeaan kohoamiseen tuona aikana. Näin ollen ja kun komitean ehdotukset tietävät toimenpiteitä menojen mahdollisimman suuren supistuksen aikaansaamiseksi, on Rahatoimikamari

yhtynyt komitean lausuntoihin kunnan sairaalain taloudenhoitoa koskevasta asiasta.

Tässä luvussa on komitea myös ottanut vastatakseen kysymykseen eri sairaalain menosääntöjen järjestyksen muuttamisesta sekä laatitutkin ehdotuksen, joista komitean käsityksen mukaan kustannusten tarpeelliset yksikköluvut kävisivät selville ja selvempi kuva sairaalain taloudenhoidosta saataisiin, joten eri sairaalain menosäännöt tulisivat yhdenmukaisemmiksi. Tästä ehdotuksesta on Rahatoimikamari katsonut olevan vaatiminen Rahatoimikonttorin ja Revisiionikonttorin lausuntoja. Antamassaan lausunnossa (Liite III) esittää kaupunginkamreeri erinäisiä näkökohtia, jotka vastustavat komitean laatimia menosäännön ynnä erikoisvuosirahasääntöjen ehdotuksia. Revisiionikonttorin lausunto (Liite IV) käy niinkään samaan suuntaan. Rahatoimikamarikin puolestaan on voinut yhtyä mainittuihin lausuntoihin, mikäli eri sairaalain menosääntöjen järjestystä koskee. Ne muutokset, mitkä havaitaan tarpeelliseksi eri sairaalain vuosirahasääntöjen saattamiseksi täysin yhtäpitäviksi, voi Terveystaloutautakunta tahi ehdotettu kaupungin sairaalain ylihallitus varmaankin sanottavitta vaikeuksitta toimeenpanna erikoisbudjettiehdotuksiaan laatiessaan. Mutta Rahatoimikamarin mielestä ei näy komitean ehdottamalla tavalla käyvän päinsä, että erikoisbudjetit vahvistetaan kaupungin yleisen budjetin ulkopuolella, koska siten budjetin yhtenäisyys ja tarpeellinen selväpiirteisyys joutuvat uhan alaisiksi. Niinkuin Rahatoimikonttori aivan oikein huomauttaa, ovat nämä näkökohdat olleet ratkaisevina Valtuuston päättäessä esimerkiksi teknillisten laitosten menosääntöjen järjestyksestä. Komitean haluamat tiedot tulisi saada kaupungin tilinpäätöskertomuksesta ja ne olisi seikkaperäisesti esitettävä kunkin sairaalan vuosikertomuksessa. Sitä vastoin ei näytä hyvin harkitulta, että yleisen budjetin järjestelmää muutetaan vain jotta saataisiin tietoja, joilla ei ole välitöntä yhteyttä

kaupungin yleisen menosäännön kanssa, mutta jotka kyllä valaisevat kaupungin sairaalain taloudellisia oloja.

Asian tähän puoleen nähden Rahatoimikamari sentähden ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että komitean ehdotus kunnan sairaanhoitolaitosten budjetin järjestyksen muuttamisesta ei aiheuttaisi toimenpidettä.

Marian sairaalan Hallitus on komitean ehdottamia kunnansairaalain sairasmaksuja vastaan tehnyt erinäisiä muistutuksia, joihin Terveystenhoitolautakunta ei kuitenkaan ole katsonut olevan paneminen huomiota. Samoin kuin Terveystenhoitolautakunta on Rahatoimikamarikin yhtynyt komitean ehdotukseen asian tähän puoleen nähden, ollen siinä kuitenkin huomattava, että *Nickbyssä olevan kaupungin mielisairaalan sairasmaksutaksaa ei ole laadittu ja että ehdotusta olisi tältä kohden täydennettävä.* Tässä on Rahatoimikamari edellyttänyt, että samoja periaatteita, mitkä on pantu ehdotuksen pohjaksi kaupungin muiden sairaalain sairasmaksuihin nähden, myös noudatetaan mitä Nickbyn mielisairaalan sairasmaksuihin tulee.

Edellä esitetyillä perusteilla Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

hyväksyä ja kuvernöörin vahvistettavaksi lähettää laaditun ja Nickbyn mielisairaalaan nähden täydennetyt ehdotuksen kaupungin kunnansairaalain sairasmaksujen taksaiksi.

III luvussa käsittelee komitea kysymystä Terveystenhoitolautakunnan uudestijärjestämisestä siihen suuntaan, että asetettaisiin kaupungin kaikkien sairaalain yhteinen keskushallitus ja siten aikaansaataisiin kunnan sairaalahoidon ja sen kehityksen keskitetty ja yhtenäinen johto, kuitenkin niin että Terveystenhoitolautakunnalla edelleen olisi terveydenhoitosäännön 38 §:ssä säädetty velvollisuutensa järjestää ja valvoa sairaanhoitoa tarttuvien tautien ilmestyessä ja myös toimittaa sitä yleistä silmälläpitoa, mikä mainitun säännön määräysten mukaan katsotaan lautakunnalle kuuluvan. Tähän nähden ja mietinnössä esitetyillä seikkaperäisillä perusteilla komitea ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että kaupungin sairaalain hallinto on, niin laajasti ja sillä tavoin kuin Kaupunginvaltuusto erityisessä ohjesäännössä

määrää, annettava toimeksi Helsingin kaupungin sairaalain Ylihallitus nimiselle yhteiselle keskushallitukselle;

että sairaalain taloushallintoa johtamaan, silmällä pitämään ja tarkastamaan on asetettava erityinen, sairaalatarkastaja niminen virkamies, varustettuna sillä toimivallalla, kuin Ylihallituksen ohjesäännössä tarkemmin määrätään;

että tämän virkamiehen vuosipalkaksi määrätään 10,000 markkaa 10 %:n korotuksin pohjapalkasta 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että komitean laatima, kaikkiaan 17,000 markkaan päättyvä ehdotus Ylihallituksen vuosirahasäännöksi muiltakin kohdin hyväksytään;

että hyväksytään komitean laatimat ehdotukset

a) Helsingin kaupungin sairaalain Ylihallituksen ohjesäännöksi;

b) Terveidenhoitolautakunnan voimassa olevan ohjesäännön erinäisten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi;

c) kaupunginlääkärien johtosäännön 2 ja 7 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi; sekä

että a)—c) kohdassa mainittu päätös kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen 76 §:n johdosta alistetaan läänin kuvernöörin vahvistettavaksi.

Vastamainittuun ehdotukseen nähden on sekä Marian sairaalan Hallitus että Terveidenhoitolautakunta esittänyt erinäisiä sitä vastustavia perustelmia. Mainittuihin lausuntoihin viitaten (Liitteet I ja II) voi Rahatoimikamari sanoa sanottavansa lyhyesti. Lausunnoissa on huomautettu, että ehdotus erikoisen Helsingin kaupungin sairaalaylihallituksen perustamisesta ei olisi sopuisoinnussa terveydenhoitosäännön voimassa olevain määräysten kanssa, vaikkei olekaan olemassa nimenomaista lainmääräystä, joka estäisi tuollaista sairaalahallitusta asettamasta. Samaten on huomautettu, että ehdotus aikaansaisi sairaanhoitohallinnon alalla desentralisoimista, koska tuskin on vedettävissä selviä ja jyrkkiä rajoja Terveidenhoitolautakunnan ja ehdotetun ylihallituksen

toimialojen välille. Mainitun suuntainen järjestely tietäisi luopumista kaupunginhallinnon uudestijärjestämisessä tähän asti noudatetusta keskitysperiaatteesta. Työtehtävän jakaminen on Terveydenhoitolautakunnan mielestä sitä vähemmän tarpeellinen, kun Lautakunta voisi sanottavitta vaikeuksista käsitellä tähän kuuluvat asiat, edellyttäen että perustetaan sairaalatarkastajan virka, jommoista komitea on ehdottanut ja johon ehdotukseen Terveydenhoitolautakuntakin on yhtynyt. Näitä Terveydenhoitolautakunnan ja Marian sairaalan Hallituksen esittämiä näkökohtia on Rahatoimikamarissa kannattanut vähemmistö, johon kuuluivat jäsenet Lindahl, Ignatius ja Listo, jota vastoin Kamarin enemmistö on yhtynyt komitean lausumaan mielipiteeseen. Etu eri sairaalahallitusten keskittämisestä yhteen keskeiseen sairaalahallitukseen olisi Kamarin mielestä ilmeinen. Eduksi niinkään on katsottava olevan Terveydenhoitolautakunnan työlle, jos sen toimialasta erotetaan kaupungin sairaalain hallinnollinen hoito. Pääkaupungin kehityksen jatkuessa laajenevat Terveydenhoitolautakunnan velvollisuutena olevat työtehtävät epäilemättä siinä määrin, että ehdottomasti täytyy olla asialle eduksi, jos eräät Lautakunnan työtehtävät siirretään erikoishallitukselle. Tämä hallitus voisi silloin tutkia kaikkia tähän kuuluvia asioita paljon perusteellisemmin kuin Terveydenhoitolautakunta, jonka huomio etusijassa täytyy suunnata olennaisesti toisiin toimialoihin. Sama uudestijärjestämiskysymys on jo kauan ollut päiväjärjestyksessä Tukholmassa ja Gööteporissa ja näyttää viimeksi mainitussa kaupungissa pitkällis envalmistelun jälkeen nyttemmin ratkeavan siihen suuntaan, että keskeisenä sairaalahallituksena on itsenäinen Terveydenhoitolautakunnan osasto ¹⁾. Tätä asian ratkaisua käy lähinnä pitäminen niiden kahden eriävän mielipiteen sovitteluna, joita Gööteporissa on esiintynyt ja jotka pääasiallisesti vastaavat niitä näkökohtia, joita meillä toiselta puolen Terveydenhoitolautakunta ja toiselta puolen komitea kannattavat. Mutta vaikka Gööteporin kaupunginviranomaiset ovat pitäneet mainitun suuntaista asian ratkaisua edullisena, eivät Rahatoimikamarin mielestä ne syyt, joilla on vastustettu puheena olevan uudistuksen toimeenpanoa koko laajuudessaan, ole niin painavat, ettei asiaa niiden vuoksi kävisi ratkaiseminen koko laajuudessaan.

Ei tosin käy kieltäminen, että ehdotettu uudestijärjestely melko määrin lisäisi hallintokustannuksia. Mutta tähän asianlaitaan ei ole pantava ratkaisevaa merkitystä, kun on löydettävä sopiva hallintojärjestelmä taloudellisesti niin tärkeälle toimialalle kuin sairaalain taloudenhoito on. Rahatoimikamari on sentähden empimättä puoltanut komitean mainitulle hallitukselle ehdottamaa 17,000 markkaan päättyvää menosääntöä. Jos Kaupunginvaltuusto yhtyy komitean ja Rahatoimikamarin tässä kohden yhtäpitävään ehdotukseen, lienee lisäksi määrättävä, mistä lähtien päätös on astuva voimaan, sittenkun se on asianmukaisesti vahvistettu.

¹⁾ Ks. lähemmin Sv. Stadsförbundets Tidskrift vuodelta 1914, vihko 6.

Edellä esitetyillä perusteilla Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että komitean ehdotus tältä kohden hyväksytään.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN
TERVEYDENHOITOLAUTAKUNTA

Helsingissä,
maalisk. 5 p:nä 1914.

Kaupunginvaltuustolle.

N:o 112.

Lähetteessä kesäkuun 10 päivältä 1913 on Kaupunginvaltuusto käsenyt Terveystoitolaution antaa lausunnon kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä koskevasta komitean mietinnöstä N:o 1, jonka oli antanut Kaupunginvaltuuston joulukuun 30 päivänä 1912 asettama komitea, jonka tehtävänä oli laatia ehdotus kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon taloudellisen hallinnon uudestijärjestämiseksi sekä antaa selvitys kaupungin ennestään olevain sairaanhoitolaitosten laajentamisen tai uusien tuollaisten laitosten rakennuttamisen tarpeellisuudesta.

Tämän johdosta saa Terveystoitolaution lausua seuraavaa:

Niinkuin komitea huomauttaa, ovat kaupungin terveyden- ja sairaanhoitomenot vuodesta 1901 lähtien tuntuvasti kohonneet, mutta tähän on luonnollinen selityksensä siinä, että kaupungin asukasluku on 1890-luvun alusta lähtien kasvanut noin 50,000 hengellä, pääasiallisesti vähävaraisilla, jotka suuressa määrin ovat kunnan sairaanhoidon tarpeessa, mihin vielä tulee lisäksi, että 1890-luvun lopulla vallinnutta huutavaa sairaanhoitosijain puutetta on viime vuosikymmenien kuluessa johonkin määrin poistettu laajentamalla Marian sairaalaa sekä rakentamalla ja sisustamalla useita ylimääräisiä sairaaloita. Tällä keinoin aikaansaatu erittäin tarpeellinen sairaanhoitosijain lisäännys on tietenkin tuntuvassa määrässä korottanut vuotuisia, aikaisemmin kohtuuttoman vähäisiä sairaanhoitokustannuksia. Kuitenkin ovat, niinkuin komitean mietinnössä olevasta Helsingin ja eräiden Ruotsin kaupunkien terveyden- ja sairaanhoidon kokonaiskustannusten välisestä, vuosien 1910—1912 vahvistettujen rahasaäntöjen nojalla tehdystä vertailusta käy selville, puheena olevat menot eri vuosibudjettien kokonaissummaan verraten olleet Helsingissä pienemmät kuin yhdessäkään niissä Ruotsin kaupungeissa, Tukholmassa, Göteborgissa ja Malmössä, joiden kanssa vertailu on toimitettu. Kutakin hengille kirjoitettua asukasta kohti olivat Helsingin kaupungin sairaanhoitokustannukset vuonna 1911 Smk 7: 13 ja vuonna 1912 Smk 7: 58, jota vastoin terveyden- ja sairaanhoitokustannukset olivat Tukholmassa Smk 14: 01, Göteborgissa 9: 02, Malmössä 8: 60 sekä seuraavissa Suomen kaupungeissa: Viipurissa 8: 03, Vaasassa 7: 07, Turussa 6: 30 ja Tampereella 6: 27, kaikki asukasta kohti. Lautakunnan mielestä ei myöskään sairaalain vuosibudjettien kohoaminen mainittavasti johdu siitä, että sairaalain, etusijassa Marian

sairaalan, menot olisivat olleet liian runsaat. Terveystenhoitolautakunnan pyynnöstä antamassaan tämän oheisessa lausunnossa komitean ehdotuksen johdosta Marian sairaalan Hallitus huomauttaakin Lautakunnan mielestä vakuuttavasti, että puheena olevan sairaalan taloudellinen hallinto ei suinkaan ole käynyt kalliimmaksi kuin muidenkaan sairaanhoitolaitosten, joihin tätä sairaalaa *syillä käy vertaileminen*, vaan onpa jossain määrin ollut halvempikin. Marian sairaalaan ostettujen elintarpeiden hinnat eivät myöskään ole olleet ylen kalliit, vaan on nämä tarpeet tavallisesti saatu mahdollisimman halvalla, Sairaalahallituksen vastamainitun kirjelmän mukaan osittain halvemmallakin kuin mitä yksityissairaalain keskuskonttori on maksanut. Kaupungin ylimääräisiin, tietenkin erikoisoloissa toimiviin sairaaloihin sekä Kivelän sairaalaan nähden, joka viimeksi mainittu on ollut Terveystenhoitolautakunnan alainen ainoastaan lyhyen aikaa, puolestoista vuotta, ei täysin varmaa arvostelua käy antaminen taloudellisen hallinnon hoidosta, mutta kaikki näyttää osottavan, että näitäkin laitoksia on hoidettu mahdollisimman säästäväsesti.

Kun siis Marian sairaalan ja muiden samanlaatuisten sairaanhoitolaitosten kustannusten välinen vertailu osottaa, ettei Marian sairaalan hoito suinkaan ole ollut suhteetoman kallis, näyttää Lautakunnasta kuin täytyisi katsoa pääasiallisen perusteen komitean ehdotukselle kaupungin kaikille sairaaloille yhteisen ja komitean ehdottamalla toimivallalla varustetun yllhallituksen asettamisesta poistuneen.

Tähän katsomatta puhuvat muutkin painavat syyt mainittua komitean ehdotusta vastaan, etusijassa se seikka, että ehdotus ei käy yhteen Terveystenhoitolautakunnan toiminnasta voimassa olevain asetusten kanssa.

Voimassa olevassa lainsäädännössä ei tosin ole nimenomaista määräystä, joka estäisi asettamasta Terveystenhoitolautakunnasta erillistä kunnan sairaalain keskushallitusta. On kuitenkin aivan selvää, että tähän kuuluvia asioita koskevassa lainsäädännössä edellytetään, että huolenpito kunnan sairaalahoidosta samoin kuin terveyshoidostakin kuuluu Terveystenhoitolautakunnalle. Tämä käy täysin selvästi ilmi voimassa olevan, joulukuun 22 päivänä 1879 annetun terveyshoidosäännön erinäisistä määräyksistä. Mainitun säännön 4 §:n mukaan on viime kädessä Terveystenhoitolautakunnan asia valvoa ja pitää huolta ei ainoastaan yleisestä terveyshoidosta, vaan myös sairaanhoidosta kunnassa, ja on Lautakunnalla siis valta jossain määrin johtaa kunnan eri sairaalain hoitoa. Erittäinkin on näin laita tarttuvien tautien ehkäisemistä varten olevain sairaalain, mikä näkyy 37 §:n 3 momentista, jonka mukaan Terveystenhoitolautakunnan tulee tarttuvain tautien ilmestyessä katsoa, että tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhdytään. Tämä tarkoittaa etusijassa sairaiden hoitoa ja eristystä varten tarpeellisten sairaalain kuntoon panemista, joiden laittamiseen lisäksi 38 §:n e) velvoittaa Terveystenhoitolautakuntaa. Kun sen ohessa tämän sairaanhoidon järjestäminen ja valvonta määrätään Lautakunnan velvollisuudeksi, näyttää tällä olevan ilmaistu kunnallisen sairaanhoidon yleinen sääntö. Tämä käsitys käy niinkään selvästi ilmi vuonna 1882 annetusta ja vieläkin voimassa olevasta Terveystenhoitolautakunnan johtosäännöstä, jonka 17 §:ssä sanotaan, että Lautakunnan tulee toimittaa vaarinpitoa ja järjestyksen valvontaa kaikissa kunnalle kuuluvissa sai-

raanhoitolaitoksissa, niin myös valvoa kaupungin sairaanhoidosta annettujen säännösten noudattamista. Kaikesta edellä lausutusta käy selvästi ilmi, ettei sairaalain keskushallituksen asettamisella suinkaan voida vapauttaa Terveystoimikuntaa velvollisuudestaan viime kädessä pitää silmällä ja johtaa kaupungin sairaanhoitolaitoksia eikä sen toimivaltaa tässä kohden syrjäyttää. Jos sentähden sellainen sairaalalyhallitus, jota komitea mietinnössään ehdottaa, asetetaan, täytyy tämän sairaalalyhallituksen ehdottomasti olla Terveystoimikunnan alainen. Jos sen ohessa, niinkuin komitea niinkään on ehdottanut, kutakin eri sairaalaa varten asetetaan rajoittamattomalla toimivallalla varustettu pienempi sairaalalyhallitus, tulisi siten kolme eri viranomaisesta hoitamaan sairaalain johtoa ja hallintoa, jommoinen järjestys kävisi liian monimutkaiseksi ollakseen käytännössä tarkoituksenmukainen.

Edellä lausutun johdosta täytyy Lautakunnan mielestä kysymyksen itsenäisen, välittömästi Kaupunginvaltuuston alaisen kaupungin sairaalain ylläpidon perustamisesta saada raueta.

Kysymys yhteisen sairaalalyhallituksen asettamisesta on sitä vastoin Lautakunnassa otettu esille toisessa muodossa; insinööri Idström on nimittäin tehnyt vaihtopuolisen ehdotuksen, jonka mukaan kaupungin kaikkia sairaanhoitolaitoksia varten asetettaisiin Lautakunnan alainen sairaanhoitoylläpito, joka paitsi kaikkien sairaalain yhteisiä asioita myös hoitaisi eri sairaalain sisäiset asiat, vähäpätöisemmät hallintoasiatkin niihin luetuina. Tähän sairaalalyhallitukseen kuuluisi neljä Kaupunginvaltuuston valitsemaa henkilöä ja komitean ehdottama sairaalalyhallituksen johtaja, jota paitsi eri sairaalain ylläpito olisivat hallituksen kokouksissa saapuvilla omia sairaaloitaan koskevien asian esittelijöinä. Tämän ehdotuksen mukaan ei kunnan eri sairaaloilla olisi erikoishallituksia. Tähän ehdotukseen ei Lautakunnan enemmistö kuitenkaan ole voinut yhtyä, ja sairaalain ylläpitoa, jotka olivat saapuvilla siinä kokouksessa, jossa tätä asiaa keskusteltiin, ovat jyrkkänä mieltänsä lausuneet, että sairaalain kaikkien ylläpito tulee ehdottomasti saada äänioikeutettuina jäseninä ottaa osaa sairaalainsa hallintoon.

Voimassa olevain lainmääräysten mukaista ja käytännölliseltä kannalta katsoen tarkoitustaan vastaavaa Lautakunnan mielestä sentähden on, että Lautakunta edelleenkin pysyy sinä viranomaisena, joka valvoo kaupungin sekä terveyden- että sairaanhoitoa, minkä ohessa kullakin eri sairaalalla pitää samoin kuin tähänkin asti olla oma *erikoinen sairaalalyhallituksensa*, johon jäseninä tulee kuulua sairaalan ylläpito tai, jos näitä on useampia, ylläpitoa, ehdotetun sairaalalyhallituksen sekä yhden Kaupunginvaltuuston valitseman jäsenen varamiehineen. — Sairaalain hallinnosta yleensä vuosien kuluessa saadun kokemuksen nojalla Lautakunta ei voi huomata, että olisi painavaa syytä poiketa tähänastisesta menettelytavasta, jonka mukaan Terveystoimikunta on ollut kaupungin tähänastisten sekä vakinaisten että ylimääräisten sairaalain yhteisenä keskushallituksena. Syyllä ei voitane väittää, että Lautakunta olisi puuttuvan ajan takia laiminlyönyt mitä sillä mainitussa kohden on ollut velvollisuutena, sillä kuluneina vuosikymmeninä on Lautakunta poikkeuksetta ollut se, joka kaupungin terveyden- ja sairaanhoito-olojen tuntemuksen perusteella on tehnyt aloitteen ennestään olevain sairaalain

laajentamiseksi ja uusien rakennuttamiseksi sekä näistä asioista antanut Kaupunginvaltuustolle esityksiä. Se seikka että nämä esitykset monasti vasta vuosien kuluttua ovat aiheuttaneet käytännöllisiä toimenpiteitä, on, niinkuin tunnettu, johtunut osin siitä että tietoisuus parannettujen ja laajennettujen sairaanhoitolaitosten tarpeellisuudesta vasta verkalleen on kypsytynyt kaupungin hallintoviranomaisissa, osin taas siitä luonnollisesta epäröimisestä, jota ehdotusten toteuttamisesta johtuvat suuret kustannukset ovat synnyttäneet. Samaten täytyy vatedeskin olla Terveystenhoitolautakunnan asia ehdottaa tarpeellisia uusia ja parannettuja sairaanhoitolaitoksia, sillä ei ainoastaan mainittavampain kulkutautien ilmestyessä vaan muutoinkin on asian luonnossa, että Terveystenhoitolautakunta paremmin kuin muut viranomaiset oppii tuntemaan mitä tarve sairaanhoitoon y. m. nähden vaatii, jota paitsi terveyden- ja sairaanhoito nykyaikaisessa sivistysyhteiskunnassa tavallisesti liittyvät niin liikeisesti toisiinsa, että niiden huolenpitoa ei voi yhteiskuntaa vahingoittamatta jakaa kahden eri viranomaisen kesken. Komitea on tosin mietinnössään huomauttanut, että Lautakunnan ja ensimmäisen kaupunginlääkärikin aika kuluu niin tyyten varsinaisten terveydenhoitoasiain hoitoon, ettei olisi hyvin harkittua vieläkin lisätä heidän työtaakkaansa huolenpidolla kunnan sairaalain hallinnosta. Tämä arvelu ei kuitenkaan pidä yhtä Lautakunnan saavuttaman kokemuksen kanssa, sillä samalla kun Lautakunta on toiminut Marian sairaalan ylihallituksena sekä myös kulkutautien ilmestyessä viivyttelemättä, vaikka tosin vaikeuksia kohdaten, hankkinut tarpeellisia ylimääräisiä sairaaloita, on se viime aikoina ollut Kivelän suuren sairaalan väliaikaisena hallituksena, aikana jolloin se on vaivashoitolaitoksesta muutettu kunnan sairaanhoitolaitokseksi ja vaatinut paljon työtä. Niinikään on Lautakunta, paitsi että se on useat vuodet ollut kaupungin ylimääräisten sairaalain hallituksena, Fredriksbergiin sijoitettuun kaupungin uuteen kulkutautisairaalaan nähden hoitanut sairaalahallituksen tehtävät ja myös jossain määrin toiminut tuolloisena hallituksena Sipooseen rakenteilla olevaan uuteen mielisairaalaan nähden. Vaikka tosin nämä Lautakunnalle tähän asti kuuluneet toimet kaupungin kaikkien sekä suurempain että pienempain sairaanhoitolaitosten todellisena keskushallituksena ajoittain ovat tuottaneet Lautakunnalle sangen paljon työtä, joka kuitenkin ainakin jossain määrin vähenee, kohta kun kaikki uudet sairaalat on saatu käyntiin, on Lautakunta kuitenkin kyennyt hyvin täyttämään tämän tehtävänsä. Se seikka että eräät asiat toisinaan ovat viivästyneet, on pääasiallisesti johtunut siitä, ettei Terveystenhoitolautakunnalla ole ollut riittävästi vakinaisia työvoimia.

Jos joskus sattuisi, että Lautakunnalle sairaalain yhteisenä keskushallituksena kuuluvat tehtävät liian paljon lisääntyisivät, on aina käytettävänä se keino, että Lautakunta omista jäsenistään, ehdollisesti lisäksi käyttämällä varajäseniään, muodostaa erityisen jaoston hoitamaan sairaalahallituksen juoksevia tehtäviä, mutta kokonaisuudessaan hoitaa sille kuuluvat yleiset terveyden- ja sairaanhoitoasiat.

Jos havaittaisiin suotavaksi, että kaikkien eri sairaalain hallitusten pitäisi kokoontua yhteisiin neuvotteluihin, on sekin helposti aikaansaataavissa ja voi silloin joku sairaalain johtajista, esimerkiksi Marian sairaalan johtaja, toimia puheenjohtajana.

Tästä seikasta sopisi panna määräys sairaalain ohjesääntöihin.

Yritettyään mietinnössään selvitellä, kävisikö kunnan sairaalain hoitokustannuksia ainakin jossain määrin huojistaminen joko vähentämällä sairaalain lääkäri- ja sairaanhoitajatarmäärää, mutta ennen kaikkea järjestämällä tavaranoistot järkiperaisesti, lausuu sairaalakomitea toivomuksenaan, että yhteisostoperiaate tarvikkeita hankittaessa kunnan sairaaloihin otettaisiin mahdollisimman laajassa mitassa käytäntöön näiden laitosten hallinnossa.

Lisäksi ehdottaa komitea, että sairaalain taloudenhoidon ohjausta sekä silmälläpitoa ja tarkastusta varten asetettaisiin erityinen sairaalatarkastaja niminen virkamies, jonka tulisi ottaa osaa yllähallituksen keskusteluihin sekä valmistella ja esitellä taloudelliset asiat.

Sairaalatarkastajan viran perustamiseen nähden on Terveystenhoitolautakunta kaikin puolin yhtä mieltä komitean kanssa tuollaisen viran tarpeellisuudesta, ja tulisi sairaalatarkastajan, Lautakunnan käsityksen mukaan, ei ainoastaan *kunnan kaikkien eri sairaalahallitusten jäsenenä* välittää niiden keskinäistä taloudellista yhteistoimintaa, vaan myös kaikkien sairaala-asian *esittelijänä Terveystenhoitolautakunnassa* valmistella nämä ja siten tuntuvasti helpottaa Lautakunnan töytä, niin myös toimia kunnan sairaalain *ostelukomitean puheenjohtajana*, jossa komiteassa olisivat jäseninä *sairaalain toimitsijat*, joten sairaalakomitean puoltama sairaalain yhteisostoperiaate, jota Lautakuntakin kaikin puolin kannattaa, tulisi tyydyttävästi toteutetuksi.

Komitean laatimaan *sairasmaksutaksan ehdotukseen* Lautakunta niinikään voi yhtyä.

Komitea huomauttaa edelleen, että se tarkastaessaan eri sairaalain vuosirahasääntöjä on havainnut niiden järjestyksen suovan sijaa erinäisille muistutuksille, niistä kun nykyisessä muodossaan ei saa oikeata käsitystä hallinnon eri alain, esimerkiksi Marian sairaalan eri osastojen kustannuksista, eikä niistä myöskään käy selville, miten yhteiset menot jakautuvat eri pääluokkain, nimittäin palkkauksen, ruuanpidon, lämmityksen ja valaistuksen y. m. kesken, ja on komitea tämän johdosta laatinut ehdotuksen eri sairaalain uudeksi vuosirahasääntöjen järjestykseksi.

Komitean ehdottamasta sairaalain vuosirahasääntöjen uudesta järjestyksestä on Lautakunta sitä mieltä, että useimmat niistä eduista, joita komitea arvelee tuollaisella järjestelyllä saavutettavan, ainakin teoreettisesti katsoen saavutettaneenkin. Saavutetaanko samalla todellista etua sairaalain taloudellekin, on mahdoton sanoa, ennenkuin kokemusta on saatu. Ehdotettua järjestystä ei kuitenkaan missään tapauksessa voi ottaa käytäntöön, ellei sairaalain taloudenhoitojärjestelmää olennaisesti muuteta ja sairaalain työvoimia tässä yhteydessä lisätä sekä muitakin muutoksia sairaaloissa toimeenpanna. Niinpä on m. m. Marian sairaalan toimitsijalle, jolla jo on ylenmääräinen työtaakka, annettava lisäksi ainakin yksi konttoriapulainen; ruokalaan niinikään on asetettava lisäksi yksi henkilö; näille on hankittava asunto mieluummin sairaalasta ja toimitsijan konttoria varten käy tarpeelliseksi hankkia uusi avarampi huoneisto, koska nykyinen on niin ahdas, että nykyistä useampia virkailijoita ei sinne sovi; samaten on erityiset vesi-, sähkö- ja kaasumittarit hankittava sairaalan eri osastoihin j. n. e. Eri osastoille toimitetun lämmön määrä ei kuitenkaan ole mitattavissa, vaan täytyy tämän samoin kuin

erinäisten muidenkin tarvikkeiden kulutuksen jäädä arvion varaan sekä sentähden milloin minkin verran likimääräiseksi. Kun kuitenkin komitean ehdotuksen mukaisesti järjestetty kirjanpito tarjosi suurta mielenkiintoa, koska sen avulla kävisi mahdolliseksi taloudellisessa suhteessa vertailla toisiinsa sairaalain eri osastoja sekä myös tähänastista seikkaperäisemmin toimittaa tarkastusta, ehkäpä säästää sairaalan hallintokustannuksiakin, joten uudistuksen toimeenpanosta olevat kustannukset ehkä runsaastikin korvautuisivat, tahtoo Lautakuntakin puolestaan kannattaa komitean laatimaa ehdotusta sairaalain vuosirahasääntöjen uudestijärjestämiseksi. Edellä lausutun johdosta rohkenee Terveystoimikunta kunnioittaen ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Terveystoimikunta edelleen on oleva Helsingin kaupungin kaikkien sairaanhoitolaitosten ylläpitäjänä ja että kaikille kunnan sairaaloille yhteistä, välittömästi Kaupunginvaltuuston alaista sairaalain ylläpitämistä ei aseteta;

että kunnan eri sairaaloita varten asetetaan eri sairaalahallitukset, joihin jäseninä kuuluisivat sairaalain ylilääkärit, sairaalataarkastaja sekä yksi Kaupunginvaltuuston valitsema jäsen varamiehenä;

että sairaalain taloudenhoitoa valvomaan ja johtamaan asetetaan sairaalataarkastaja edellä mainituin tehtävin;

että kaupungin sairaalain tarvikkeiden yhteisostoa toimittamaan asetetaan edellä kerrotulla tavalla kokoonpantu ostelukomitea;

että komitean ehdottama sairasmaksujen taksa hyväksytään; sekä

että sairaalain budjetti järjestetään pääasiallisesti komitean laatiman ehdotuksen mukaisesti.

Mitä tulee komitean laatimisiin ja sen mietinnön oheisiin ehdotuksiin sekä „Helsingin kaupungin sairaalain ylläpitämisen ohjesäännöksi“ että „Helsingin Terveystoimikunnan voimassa olevan johtosäännön erinäisten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi“ ja „Helsingin kaupunginlääkärien voimassa olevan johtosäännön 2 ja 7 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi“, ei Lautakunta katso olevan syytä niistä lausua mielitänensä, ennenkuin Kaupunginvaltuusto on ratkaissut sairaalain yhteistä ylläpitämistä koskevan kysymyksen.

Samoista syistä ei Lautakunta myöskään ole katsonut vielä olevan aihetta laatia ehdotuksia niiksi nykyään voimassa olevain johtosääntöjen vähäisiksi muutoksiksi, joita johtuisi Lautakunnan edellä tekemistä ehdotuksista.

Terveystoimikunnan puolesta:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

MARIAN SAIRAALAN HALLITUS.*Helsingissä,**marrask. 1 p:nä 1913.**Terveydenhoitolautakunnalle.*

N:o 41.

Sittenkun Lautakunta oli kirjelmässä lokakuun 9 päivältä käsenyt Marian sairaalan Hallituksen antaa lausunnon tämän mukana palautuvasta kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämistä koskevasta komitean mietinnöstä N:o 1, saa Hallitus täten kunnioittaen esiintuoda seuraavaa:

Mietintönsä johdatuksessa on komitea m. m. luonut tilastollisen katsauksen terveyden- ja sairaanhoidon kokonaiskustannuksiin vuosina 1901—1912, ja näkyy tästä, että mainitut menot ovat yhtämittaisesti kohonneet.

Helsingin terveyden- ja sairaanhoitokustannusten vertailu erinäisten Skandinavian kaupunkien vastaaviin menoihin on kuitenkin antanut sen tyydyttävän tuloksen, että puheena olevat menot verrattuina eri vuosibudjettien kokonaissummaan ovat Helsingissä olleet huokeammat kuin yhdessäkään niissä Ruotsin kaupungeissa, joiden kanssa vertailu on toimitettu.

Hengille kirjoitetun asukasluvun mukaan jaettuina olivat mainitut kustannukset vuosina 1911 ja 1912 Helsingissä tuntuvasti huokeammat kuin esimerkiksi Tukholmassa, Göteborgissa ja Malmössä.

Vertailun oman maan kaupunkien, Turun, Tampereen, Viipurin ja Vaasan oloihin ei myöskään ole katsottu antaneen sanottavan masentavaa tulosta — mitä erittäinkin Viipuriin tulee, oli siellä vertailun käsittämänä toisena vuonna eli 1912 kokonaiskustannus kutakin hengille kirjoitettua yksilöä kohti tuntuvasti suurempi kuin Helsingissä.

Komitean mietinnön 1 luvussa käsitellään „kunnallisten sairaalain taloudellista hallintoa“ ja luvun alussa sanotaan, että „*vertailu Marian sairaalan ja erinäisten Suomen valtion sekä Skandinavian kaupunkien sairaalain vastaaviin menoihin osoittaa, että kaupungin sairaalain taloudellinen hallinto käy kalliinlaiseksi sekä kotimaisiin että Skandinavian sairaanhoitolaitoksiin verraten* 1).

Tämän lausuntonsa nojaa komitea Marian sairaalassa ja erinäisissä maaseudulla ja Helsingissä olevissa valtion sairaaloissa sekä Tukholman, Malmön ja Kristianian kunnan sairaaloissa vuonna 1911 päivää ja potilasta kohti olleisiin kustannuksiin.

1) Harvennus Hallituksen.

Tämä vertailu ja sen pohjana olevat numerotiedot näyttävät kuitenkin Hallituksen mielestä suovan sijaa erinäisille muistutuksille.

Ensimmäinen esitetty numerotieto — Smk 4: 36 päivää ja potilasta kohti — koskee Marian sairaalaa ja mainitaan kohdistuvan sen sisätautien osastoon ja kirurgiseen osastoon. Tässä sivuutetaan kokonaan kulkutautiosasto, puhumattakaan siihen liittyvästä, koleraparakeissa olevasta väliaikaisesta lisäsairaalaista. Ei kuitenkaan ole ensinkään mahdotonta, vaan on pikemmin luultavaa, että juuri viimeksi mainitut osastot ovat tuntuvasti kohottaneet mainittua päiväkustannusten määrää. Ja näyttää samalla varsin luultavalta, että sen moninaisen tehtävän johdosta, mikä Marian sairaalalla eri osastojensa ja lisäsairaalaansa johdosta on täytettävänä ja joka kulkutautiosastolla viime vuosina säännöllisesti vallinneen liiallisen potilasmäärän johdosta on käynyt entistäänkin moninaisemmaksi, saattaa kaiken vertailun mainittuihin maaseutusairaaloihin varsin näennäiseksi.

Helsingin vanhan ja uuden klinikan sekä kirurgisen sairaalan kustannusten huomataan tuntuvasti ylittävän Marian sairaalan kustannusten määrän, ne kun ovat 4: 59 ja 4: 65 Marian sairaalan 4: 36 sijasta, mutta tähän komitea huomauttaa, että mainitut laitokset eivät ole täysin vertailtavia keskenään — siis aivan samaa, mikä Hallituksen mielestä on laita eräiden maaseutusairaalain — ja että klinikkain voimassapitokustannuksiin *tuntuvasti* ¹⁾ vaikuttaa se seikka, että ne ovat „yliopiston oppilaitoksia“.

Missä määrin kustannukset todella tämän johdosta mainittavasti kohoavat, josta seikasta Hallitus ei ole aivan varma, olisi kaivannut tarkempaa valaistusta sitä suuremmalla syyllä, kun juuri näihin Helsinkiin sijoitettuihin valtion sairaaloihin vertailun tilaisuutta lähinnä tarjoutuu. Hallitus puolestaan ei voi olla huomauttamatta, että mainituissa sairaaloissa, sen johdosta että ne ovat yliopiston oppilaitoksia, m. m. pääasiallinen osa ylilääkärien palkoista suoritetaan yliopiston varoista, joten niitä ei ole luettu mainittuihin keskikustannuksiin, ja etteivät assistentit, amanuenssit ja hoitajataroppilaat saa klinikoissa vapaata ruokaa.

Mitä taas Tukholman, Malmön ja Kristianian kunnan sairaaloihin tulee, ei vertailua niiden oloihin käy pitäminen varsin ratkaisevana, kun toiselta puolen esitetään keskiarvo kunnan sairaaloista yleensä, ja näiden tehtävät ja järjestys luultavasti ovat varsin erilaiset, ja toiselta puolen jonkin erikoisen sairaalan keskiluku määrättyltä vuodelta.

Lähinnä tarjona oleva vertailu, nimittäin Tukholman Sabbatsbergin kunnallissairaalan ja Helsingin Marian sairaalan välinen, osottaa edellisessä olleen kustannuksia 4: 96 ja jälkimmäisessä 4: 36. Mutta nämäkään keskiluvut eivät osota pelottavan suurta erotusta.

Mietinnössä lausutaan edelleen: „Kivelän sairaalan sekä Humaliston varasairaalan voimassapitokustannuksista päivää ja potilasta kohti ei ole olemassa tarkkoja tietoja. *Ilmeistä* ¹⁾ kuitenkin on, että kaupungin kaikkien sairaanhoitolaitosten keskikustannukset ovat korkeanlaiset verrattuina muiden paikkakuntain vastaaviin menoihin.“

Hallitus ei voi tuntea itseään vakuuttuneeksi viimeksi lausutun jyrkän vaikka tar-

¹⁾ Harvennus Hallituksen.

peellisiin tietoihin perustumattoman väitteen paikkansapitäväisyydestä. Kivelän sairaala 630 sairassijoineen, jota tähän asti ainakin on ollut katsottava turvakodiksi, on niin- kuin tunnettu viime aikoihin asti ollut vaivashoidon lisäsairaalan ja semmoisena hoidettu mitä sekä ruuanpitoon että lääkäri- ja sairaanhoitohenkilökunnan lukumäärään ja palkkauksiin tulee. Ei näy olevan helposti ajateltavissa, että tarkka tieto tämän sairaalan päivittäisistä kustannuksista potilasta kohti olisi niin tuntuvassa määrässä alen- tanut Helsingin kaupungin kunnansairaalain kustannusten keskilukua, että vertailu muiden todella vertailtaviksi soveltuvain paikkakuntain kanssa ei olisi antanut Helsingille epäedullista tulosta.

Saadakseen selville, käykö sairaalahallinnon kustannuksia huojustaminen, on komitea lähemmältä tarkastanut eri sairaalain vuosirahasääntöjä ja erittäinkin vertauskohtain saamiseksi Marian sairaalan ja edellä mainittujen maaseudun ja Helsingin sairaanhoito- laitosten välillä laatinut taulun, jossa mainitaan sairassijain, eri lääkärien, hoitajatarten ja siivoojatarten sekä kutakin edellä mainittua toimihenkilöä kohti tulevain sairassijain, vaikka taulussa väärin sanotaan potilaiden, luku.

Tässä on heti huomautettava, että tämän laatuisen vertailun perustukseksi ei ole pantava ainoastaan sairassijain lukua, vaan pikemmin juuri potilasluku, toisin sanoin sairaalan vuotuinen potilasmäärä ja siellä hoidettujen tautien laatu. Niinpä ei — ottaak- semme äärimäisen esimerkin — pitkällisiä tauteja sairastavia tahi niistä toipuvia henki- löitä täynnä oleva turvakoti ole miltään kohden verrattavissa osastoon, jossa hoidetaan muutaman viikon kestäviä äkillisiä ja kaikkein tarmokkainta sairaanhoitoa vaativia tau- teja, eikä kirurgiseen osastoon, missä vaikeita leikkauksia alinomaa uusiintuu lyhyin väliajoin.

Missä määrin komitean luettelemia maaseutusairaaloita edellä mainitussa kohden käy vertaileminen Marian sairaalaan ja sen kolmeen osastoon, sisätautien, kirurgiseen ja kulku- tautiosastoon — joista kahdella viimeksi mainitulla on suurimman osan vuotta tuntuvasti liian paljon potilaita — ei Hallitus voi ryhtyä tutkimaan, mutta ei kuitenkaan voi olla lausumatta epäilevänsä vertailun paikkansapitäväisyyttä, ainakin mitä useimpiin näihin sairaaloihin tulee.

Hallituksen mielestä ainoastaan Helsingin klinikkain voi katsoa työskentelevän kutakuinkin samantapaisissa oloissa kuin Marian sairaalan.

Puheena olevaa taulua tarkastellessa huomaa ylinnä tietoja Marian sairaalan sisä- tautien osastosta, ja niistä näkyy muun muassa, että sairassijoja on 214 ja lääkärejä (3 amanuenssia lukuun otettuina) 8 ja että siis kutakin lääkäriä kohti tulisi 26.7 (oike- astaan 26.2) potilasta (oikeimmin sairassijaa). Alaviitassa kuitenkin ilmoitetaan, että amanuenssinvirat yleensä ovat olleet avonaisina enemmän osan vuotta ja että ne viime aikoina on Terveystaloutalautakunnan luvalla jätetty avonaisiksi julistamatta, kun assis- tentit ovat toistaiseksi suostuneet suorittamaan amanuenssien työn sitä vastaan, että saavat viimeksi mainittuja varten osotetun palkkion, ja komitea sanoo saaneensa tietää olevan odotettavana sen suuntaisen ehdotuksen, että Marian sairaalan sisätautien osaston

amanuenssinvirat kokonaan lakkautettaisiin ¹⁾). Olisi siis ollut paremmin todellisen asianlaidan — vaikkakaan ei painetussa vuosirahasäännössä olevan kuolleen numerotiedon — mukaista, jos lääkäreitä olisi Marian sairaalan sisätautien osastolla ilmoitettu olevan 5, joten kutakin lääkäriä kohti olisi tullut 42,8 eikä 26,2 sairassijaa eikä suhdeluku olisi mainittavasti poikennut erinäisissä maaseutusairaaloissa vallitsevasta (Tampereella 40,0, Hämeenlinnassa 43,0, Mikkelissä 47,5, Sortavalassa 50,0 ja Viipurissa 50,6).

Edellä jo on huomautettu, että Marian sairaalan kirurginen osasto erinomaisen suuren potilasvaihtonsa johdosta on erikoisasemassa.

Komitean laskelman mukaan olisi viimeksi mainitulla osastolla potilaita (lue: sairassijoja) kutakin lääkäriä kohti 15,0 ja kutakin hoitajatarta kohti 5,0, jota vastoin vastaavat suhdeluvut valtion kirurgisissa sairaaloissa ovat 14,0 ja 5,1.

Silmäys näiden molempain laitosten potilasvaihtoon vuonna 1911 on kuitenkin omansa asettamaan nämä numeroluvut erityiseen valoon.

Marian sairaalan kirurgisella osastolla oli 1,150 potilasta, 4 lääkäriä, 12 hoitajatarta, siis kutakin lääkäriä kohti 287 ja kutakin hoitajatarta kohti 95 potilasta. Kirurgisessa sairaalassa taas oli 1,663 potilasta, 11 lääkäriä ja 30 hoitajatarta, siis 151 potilasta kutakin lääkäriä ja 55 potilasta kutakin hoitajatarta kohti.

Samana vuonna oli sairaanhoitopäiväin keskiluku Marian sairaalan kirurgisella osastolla, miesten 20,4 ja naisten 21,6, vastaavain lukujen ollessa kirurgisella osastolla 43,2 ja 46,18.

Kun taudintapausten laatu kumpaisessakin sairaalassa on likipitään samallinen, ei syy edellä mainittuihin eroavaisuuksiin voi olla muu kuin se, että Marian sairaalan kirurgiselta osastolta, johon potilaita otetaan yksinomaan kaupungista, verraten varhain voidaan poistaa toipuvat ja lähettää nämä joko Kivelän turvakotiin tahi omiin koteihinsa, ehken edelleen polikliinisesti hoidettaviksi, jota vastoin kirurgisen sairaalan täytyy paljon kauemmin pitää toipuvat potilaansa.

Mitä tämä tietää lääkärien ja hoitajatarten suoritettavaan voimaperäiseen työhön nähden, lienee päivän selvä.

Tässä yhteydessä huomautettakoon lopuksi, että komitea vertaillessaan toisiinsa erinäisiä maaseudun ja pääkaupungin sairaaloita ei ole ensinkään ottanut huomioon, että Marian sairaalassa paitsi vakinaisia osastoja on sekä sisätautien että kirurginen poliklinikka, jotka niinkään vaativat osakseen lääkärien ja hoitajatarten aikaa ja voimia.

Mietinnön ensimmäisessä luvussa lausutaan edelleen muun muuassa suotavaksi järki-peräisen ostelutoiminnan aikaansaaminen kaupungin sairaaloissa ja mainitaan, että Marian sairaalan toimitsijan komitealle antamat tiedot niistä hinnoista, joita viime vuosina on maksettu erinäisistä tarvikkeista, olivat näitä hintoja ja myönnettyjä hinnanalennuksia tarkastellessa osottaneet *„etteivät hinnat ole mainittavasti kalliimmat niitä, joita yksityissairaalain tavaranhankkijat ovat saaneet ²⁾“*.

¹⁾ Tämä ehdotus onkin jo toteutettu.

²⁾ Harvennus Hallituksen.

Miten tämän on todellisuudessa ollut laita, käy ilmi seuraavasta, jossa toisiinsa vertaillaan Marian sairaalan ja yksityissairaalain viime vuonna maksamia eräiden tärkeiden tarvikkeiden hintoja:

<i>Marian sairaala:</i>	<i>Keskuskonttori:</i>
Maito 18 p. 9 kk. aikana	20 p:niä vuoden umpeen.
” 20 ” 3 ” ”	
Liemiliha 80 p. kilolta	82 p:niä
Paistiliha 85 ” ”	98 ”
Ruisjauhot 19 ” ”	20.3 ”

Kaikki muut tarvikkeet on Keskuskonttori ostanut käypähinnasta noterauksen mukaan, sen sijaan että Marian sairaala on ostanut useimmat tarvikkeet alennetusta hinnasta, jonka sairaalahallitus on hankintahuutokaupan toimitettuaan kulloinkin vuodekseen hyväksynyt.

Edellä lausutusta käy selville, että *Marian sairaalan maksamat hinnat eivät ainoastaan ole olleet ylittämättä, vaan todellisuudessa, mikäli tärkeimpiä tarvikkeita koskee, tuntuvasti halvemmat yksityissairalain Keskuskonttorin maksamia hintoja.*

Tämä kokemus olikin yhtenä syynä siihen, että sairaalan hallitus viime vuoden lopulla katsoi olevan toistaiseksi omasta puolestaan epäminen Terveystaloutakunnan tekemän ehdotuksen että Marian sairaala liittyisi mainittuun Keskuskonttoriin, vaikka Hallitus sen ohessa nimenomaan ilmoitti, ettei se periaatteessa vastustanut tuollaista ajatusta.

Hallitus ei puolestaan myöskään tahdo epäillä, että yhteistoiminta-aatteen sovittaminen muodossa taikka toisessa kunnan sairaalain ostelutoimintaan voisi osottautua hedelmälliseksi.

Valiokunnan mietinnön ensimmäisessä luvussa sivuilla 11 ja 12 esitettyjä „ohjeita ja näkökohtia kunnallisten sairaalain taloudenhoitoon nähden“ vastaan on Hallituksella sitä vähemmän huomauttamista, kun niissä esitetyt toivomukset miltei joka kohdassa käyvät yhteen sen käytännön kanssa, jota Marian sairaalassa jo kauan on noudatettu.

Niinkuin edellä olevasta selvästi näkyy, osottautuu lähemmin tarkastellessa niitä vertailevia tietoja, joita komitea on antanut kaupungin sairaalain ja muiden sekä Helsingissä että muilla paikkakunnilla olevain sairaanhoitolaitosten käyttökustannuksista, ettei tämä niiden rajain sisällä, missä kutakuinkin paikkansa pitävä vertailu ylipäättään on toimitettavissa, suinkaan ole, niinkuin mietinnön sivulla 7 sanotaan, antanut kaupungille epäsuotuisaa tulosta.

Komitean selvitys ei myöskään ole osottanut ilmeisiä puutteita taikka epäkohtia vallitsevan kaupungin sairaanhoitolaitosten taloudellisessa hallinnossa.

Näyttää sentähden siltä, kuin pakottavaa aihetta käydä perinpohjaisemmin uudesti järjestämään nykyistä hallintojärjestelmää, ei todella olisi olemassa.

Kun ei hyvän kuitenkaan tule olla parhaan vihollinen — vaikkakin niinkuin tunnettu asianlaita hyvin usein on päinvastainen — ja koska, niinkuin budjettivaliokunta, joka tosin puolestaan ei ollut havainnut terveyden- ja sairaanhoitomenojen lisääntymistä olevan katsottava luonnottomaksi asiointilaksi, komitean mainitsemassa mietinnössään lausuu „että kuitenkin olisi suotava, että tälläkin kaupunginhallinnon alalla noudatettaisiin mahdollisimman suurta säästäväisyyttä, ja tuntui siltä, kuin erittäinkin kaupungin sairaanhoitolaitoksiin nähden eräiltä kohdin muutettu ja ehken edullisempi taloudellinen hallinto olisi aikaansaataavissa“, pitää Hallituskin puolestaan jokaista pyrkimystä tämän hallinnon periaatteiden ajan ja olojen mukaiseen kehitykseen toivottavana ja tunnustusta ansaitsevana.

Ennenkuin Hallitus käy lausumaan mieltänsä komitean ehdottamista hallintojärjestelmän muutoksista, pyytää Hallitus ainoastaan lausua muutaman sanan sairasmaksuja koskevan mietinnön II luvun johdosta.

Ollen komitean kanssa aivan yhtä mieltä siitä, että Kivelän sairaalan edelleenkin tulee pysyä n. s. „Siechenhaus“ laitoksen luontoisena sekä että sen sairasmaksujen tulee olla Marian sairaalan sairasmaksuja huokeammat, pitäisi Hallituksen mielestä käydä kohtalaisesti korottaminen Marian sairaalan yleisen salin päivämaksuja, jotka komitean ehdotuksen mukaisesti olisi määrättävä 1 markaksi 50 penniksi.

Mitä sitä vastoin tulee ehdotettuun sekä yleisessä salissa että puoliyksityisessä ja yksityisessä huoneessa hoidettavain, muualta kuin Helsingistä kotoisin olevain potilaiden päivämaksujen varsin runsaaseen korotukseen, katsoo Hallitus olevan huomauttaminen, että tuollaisella korotuksella, vaikka se onkin periaatteellisesti täysin oikeutettu, ei kuitenkaan tähän ryhmään kuuluvain potilaiden suhteellisen vähälukuisuuden johdosta ole mainittavaa käytännöllistä merkitystä, jota vastoin vaikeudet maksujen perimisessä lisääntyisivät sängen suuressa määrässä.

Tulemme sitten ehdotukseen komitean mietinnön III luvussa käsitellyn keskuhallinnon asettamisesta kaupungin sairaaloita varten.

Voidakseen kaikin puolin harkita kysymystä kunnan sairaalahallinnon uudestijärjestämisestä on komitean mielestä täydellä syyllä näyttänyt tärkeältä tutustua siihen tapaan, miten sairaalahoido pääasiassa on järjestetty jonkin naapurimaan suurempuoleisissa kaupunkikunnissa.

Tämän mukaisesti on mietinnössä lyhyitä tietoja sairaanhoidon järjestyksestä Tukholmassa, Göteborgissa, Malmössä, Kristianiassa ja Kööpenhaminassa, minkä lisäksi annetaan tietoja Berlinin, Münchenin ja Hampurin sairaalahallinnosta.

Edellä kerrottuja tietoja lukiessa huomaa ilman muuta, että ainoastaan noissa kahdessa ensiksi mainitussa kaupungissa noudatettuja tahi ehdotettuja järjestelmiä käy pitäminen meillä seurattavina esikuvina.

Mitä Tukholmaan tulee, on siellä sairaalahoidon järjestys niin samanlaatuinen kuin meillä nykyään Helsingissä, että se nähtävästi on ollut täkäläisen järjestelmän esikuvana. Sielläkin on terveydenhoitolautakunta sairaalain ylihallituksena ja hoitaa niitä erikoisten sairaalahallitusten avulla. Eroavaisuutta on siinä, että terveydenhoitolautakunta vuosittain

valitsee kaikille kunnan sairaaloille yhteisen ostelukomitean, jonka tehtävänä on hankkia seuraavaksi vuodeksi niitä tarvikkeita, joita kulutetaan suuremmat määrät, sekä tehdä asianomaisten tavaranhankkijain kanssa välipuheet.

Viime vuosina on Tukholmassa ollut puhetta erinäisten muutosten tekemisestä sairaalain hallintoon, kuitenkin luopumatta siitä periaatteesta, että terveydenhoitolautakunta on oleva ylimpänä hallintoviranomaisena tällä alalla.

Gööteporissa, missä tähän asti ei ole ollut yhteistä sairaalahallinnon keskusviranomaista, on, mikäli komitea on saanut tietää, tuollaisen viranomaisen perustaminen nykyään päiväjärjestyksessä ja asiaa on valmistellut erityinen kaupunginvaltuuston asettama valiokunta.

Tämän valiokunnan enemmistö on ollut sitä mieltä, että sairaalain keskushallinto on keskitettävä terveydenhoitolautakuntaan, joka sitä varten jaettaisiin kahteen osastoon, jota vastoin huomattava vähemmistö on vaatinut erillisen keskushallituksen asettamista ¹⁾.

Kantansa perustelemiseksi huomauttaa enemmistö m. m., että sairaan- ja terveydenhoitoasiain läheinen keskinäinen yhteys on luonnollisena aiheena siihen, että nämä asiat annetaan samalle viranomaiselle mutkien ja hankauksien välttämiseksi niissä lukuisissa tapauksissa, jotka koskevat sekä sairaan- että terveydenhoidon etuja.

Lisäksi on enemmistön taholta huomautettu, että terveydenhoitolautakunnalla on laissa säädetty asema ja yleisessä asetuksessa määrätty toimivalta, mikä epäilemättä on etu, jota ei käy katsominen annetuksi kaupungin asettamalle erikoiselle sairaalain keskushallitukselle.

Vähemmistön pääasiallinen todistuskappale tuollaista järjestystä vastaan näyttää olleen että terveydenhoitolautakunnalle siten tulisi liian paljon tekemistä.

Sairaalain paikallishallintoonkin nähden on ollut erimielisyyksiä sikäli, että enemmistö seikkaperäiseen perusteluun nojaten on katsonut eri laitosten erikoiset sairaalahallitukset olevan pysyttävä, jota vastoin vähemmistön mielestä paikallishallitusten lakkauttamisesta olisi se etu, että asiain käsittely kävisi vähemmän mutkalliseksi ja yhdenmukaisemmaksi.

Tärkeä kohta valiokunnan mietinnössä on ehdotus talousjohtajan asettamisesta, jonka toimihenkilön pääasiallisena tehtävänä olisi pitää silmällä ja valvoa terveydenhoitolautakunnan alaisten kaupungin sairaalain taloudenhoitoa, eikä tässä asiassa näy ilmaantuneen muuta erimielisyyttä, kuin että eräiden valiokunnan jäsenten mielestä talousjohtajan tulisi olla oikeutettu lääkäri, jota vastoin enemmistö ei tahdo panna tätä epäamättömäksi ehdoksi, vaikka pitääkin toivottavana, että puheena olevalla toimihenkilöllä olisi lääkärisivistys.

Suorastaan yhtymättä mihinkään edellä lyhyesti kerrotuista ennestään olevista tahi ehdotetuista uusista hallintojärjestelmistä näyttää komitea kuitenkin omaa ehdotustaan laitteessaan pääasiassa kannattaneen Gööteporin valiokunnan vähemmistön esittämää vaatimusta erillisen keskushallituksen asettamisesta sairaalahallintoa varten sekä valiokunnan kokonai-

¹⁾ Tämän keskushallituksen kokoonpano ei käy selville komitean mietinnössä annetuista tiedoista.

suudessaan tekemää ehdotusta erikoisen virkamiehen asettamisesta pitämään silmällä ja valvomaan kaupungin sairaalain taloudenhoitoa, jota toimihenkilöä valiokunta sanoo talousjohtajaksi, komitea taas sairaalatarkastajaksi, joka viimeksi mainittu nimitys näyttää viittaavan siihen jonkin verran laajempaan toimivaltaan ja virkatehtävään, josta komitean laatimassa sanotun virkamiehen johtosääntöehdotuksessa lähemmin mainitaan.

Komitean ehdottamaan *Helsingin kaupungin sairaalaylihallitukseen*, joka saisi itsenäisen, Terveydenhoitolautakunnasta riippumattoman aseman, kuuluisi vähintään kahdeksan jäsentä, nimittäin kolme Kaupunginvaltuuston kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemaa kunnan luottamusmiestä, kaupungin vakinaisten sairaanhoitolaitosten ylilääkärit (johtajat) ja n. s. sairaalatarkastaja, ja toimisi puheenjohtajana valituista jäsenistä se, jonka Kaupunginvaltuusto siksi valitsee.

Komitean käsityksen mukaan on ylihallitus mikäli mahdollista vapautettava käsittelemästä eri sairaaloita koskevia vähäpätöisiä yksityisseikkoja ja juoksevia asioita, minkätähden niitä varten olisi perustettava erikoiset elimet, hallitukset, joihin kuuluisivat asianomaiset johtajat puheenjohtajina sekä sairaalatarkastaja ja lisäksi yksi ylihallituksen jäsen jäsenenä.

Lähemmältä tarkastaessa tätä ehdotusta kokonaisuudessaan Hallituksesta kuitenkin näyttää siltä, kuin olisi se omansa herättämään joitakin epäilyksiä.

Ehdotuksen mukaan olisi puolet vastaisen ylihallituksen jäsenistä sairaalain omia lääkärejä, toisin sanoin Marian sairaalan, kulkutautisairaalan, Kivelän sairaalan ja Sipoon mielisairaalan johtajia, ja kuitenkin jäisi Marian sairaalan kirurginen osasto erikoistarpeineen ja laitoksineen välittömästi edustamatta hallituksessa. Samalla kun siis muille ylilääkäreille suodaan laaja toimivalta, esim. oikeus ottaa osaa lääkärien nimittämiseen, uutis- ja lisärakennuksia y. m. koskeviin päätöksiin, riistetään kirurgiselta ylilääkäriltä ilman muuta se vaikutusvalta, jota hän on tähän asti voinut käyttää paikallisen sairaalahallituksen jäsenenä.

Täytyy todella kysyä, onko tuo ensi silmäyksellä niin luonnollinen ja miellyttävä järjestely, että sairaalalääkäreillä on istunto- ja puhevalta sairaalain ylihallituksessa, kaikilta kohdin onnellisin. Mikäli Hallitukselle on tunnettua, ei tuollaista järjestystä myöskään ole toimeenpantu eikä ehdotettu yhdelläkään niistä paikkakunnista, mistä komitea on hankkinut tietoja.

Kun ylihallituksen tehtävänä m. m. on valvoa eri sairaalain toimintaa ja hoitoa, päättää sairaalain kaikkien virkamiesten (siis ylilääkärienkin) virkavapaudesta ja virkalomasta, olisivat sairaalalääkärit siten tavallaan omia esimiehiään. Ja samalla kun edelleen on asian luonnossa, että kunkin sairaalalääkäriin on ylihallituksessa etusijassa valvottava oman sairaalansa etuja, voi sitä vastoin helposti sattua, että hän huomaa mahdottomaksi puuttua asioihin, jotka lähinnä koskevat hänen muissa sairaaloissa palvelevia virkatovereitaan.

Omasta puolestaan on Hallitus sentähden, vaikka tosin jonkin verran epäröiden ja tarkoin punnittuaan syitä ja vastasyitä, tullut siihen käsitykseen, että olisi asialle suuremmaksi eduksi, jos asianomaisilla sairaalalääkäreillä ei olisi sijaa tavallaan heitä

itseään ylemmässä hallituksessa, vaan että, jos erikoisen keskushallituksen katsotaan olevan otettava hoitaakseen Terveystoimikunnan tehtävät sairaalain hallintoon nähden, sen tulisi olla kokoonpantu pääasiallisesti samojen periaatteiden mukaan kuin Terveystoimikunta, jota vastoin paikalliset sairaalahallitukset, asianomaiset ylläkärit itseoikeutettuina jäseninä, asetettaisiin muitakin sairaaloita varten, samaten kuin nykyään on laita Marian sairaalassa.

Hallitus ei muutoin voi olla tässä yhteydessä tunnustamatta, ettei se ole voinut tuntea itsensä vakuuttuneeksi niistä syistä, joita on esiintuotu sitä ehdotusta vastaan, että pääasiassa pysytettäisiin nykyinen järjestelmä, Terveystoimikunta ylimpänä hallintoviranomaisena sairaanhoitoasioissa ja paikallisten sairaalahallitusten avustamana.

Aivan samoilla perusteilla kuin Gööteporin valiokunnan enemmistön täytyy Hallituksenkin puolestaan päin vastoin pitää tätä järjestelmää — sopivasti laajennettuna ja täydennyttynä — toistaiseksi tarkoituksenmukaisimpana.

Taloudenhoidon yhtenäisyyden puute, Hallituksen mielestä ainoa todella painava muistutus, mikä nykyistä järjestelmää vastaan on tehty, olisi epäilemättä poistettavissa ryhtymättä komitean ehdottamiin perinpohjaisiin muutoksiin. Hallitus on sitä mieltä, että toimihenkilö, semmoinen kuin komitean ehdottama sairaalatarkastaja, tarkoin katsoen olisi kaikki mitä tarvittaisiin, ja Hallituskin puolestaan kannattaa lämpimimmin tuollaisen virkamiehen asettamista.

Jos tämä sairaalatarkastaja, jonka Hallituksen mielestä ehdottomasti tulee olla lääkäri, Terveystoimikunnan itseoikeutettuna jäsenenä ottaa siellä hoitaakseen kaupungin sairaanhoitolaiteiden yllävalvontaan nähden ne tehtävät, mitkä ensimmäisellä kaupunginlääkärillä nykyään on lukemattomain muiden toimien ohessa, ja hänellä sen lisäksi olisi istunto- ja puhevalta kaikissa paikallisissa sairaalahallituksissa ja hänen erittäinkin tulisi johtaa ja valvoa taloudenhoitoa kaikkineen, mitä siihen käy lukeminen, luulee Hallitus toivotun yhtenäisyyden olevan tällä keinoin vaikeudetta saavutettavissa.

Sairalahallituksen puolesta:

Hugo Holsti.

HELSINGIN

RAHATOIMIKONTTORI.*Helsingissä,**Syysk. 23 p:nä 1914.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 247.

Vaadituksi lausunnoksi kaupungin terveyden- ja sairaanhoitoa uudestijärjestämään asetetun komitean antaman mietinnön I luvun johdosta saa Rahatoimikonttori, palauttaen lähete-
kirjat, kunnian lausua seuraavaa:

Mainitussa mietinnössä komitea huomauttaa, että kaupungin sairaanhoidon nykyisessä taloudellisessa hallinnossa vallitsee puutteita ja epäkohtia. Jo eri sairaalain vuosirahasääntöjen järjestys suo sijaa muistutuksille. Komitean mielestä ei niistä saa oikeata käsitystä hallinnon eri alain kustannuksista. Näiden epäkohtain poistamiseksi on komitea laatinut ehdotuksen „erikoisrahasäännöiksi, jotka olisi liitettävä rahasääntöasiakirjain oheen sekä painatettava niiden keralla, mutta joita ei tarvitsisi panna Kaupunginvaltuuston vahvistamaan yleiseen rahasääntöön“.

Mitä tulee komitean ehdotukseen että erikoisbudjetit olisi laadittava ja pantava yleisen budjetin oheen, saa konttori huomauttaa, että samallaista menettelyä on aikaisemmin noudatettu kaupungin teknillisissä laitoksissa. 1912 vuoden budjettia käsitellessään kuitenkin sekä Rahatoimikamari että Kaupunginvaltuusto poistivat mainitut erikoisbudjetit, ja siitä lähtien on teknillisten laitosten tulo- ja menosäännöt kokonaisuudessaan pantu yleiseen budjettiin. Tämän mukaisesti siis olisi Terveydenhoitolautakunnan kaikki menosäännöt kokonaisuudessaan pantava vuosibudjettiin, vaikka tästä olisikin seurauksena samanlaatuisten eräin toistuminen.

Kun puheena olevasta mietinnöstä ei käy selville, olisiko komitean ehdotuksen mukaan eri osastojen kohdalla huomioon otettuja ruokamäärärahoja kuukausitilityksissä velotettava vai ei, on Rahatoimikonttori asiaa komitean jäseniltä tiedusteltuaan saanut tietää, että komitea oli ajatellut kirjanpidon järjestettäväksi siten, että esimerkiksi koko Marian sairaala kaikkine osastoineen olisi yhtenä tilinä, jota velotettaisiin kuukausittain. Vuoden vaihteessa sitten kustannukset jaettaisiin eri osastojen kesken. Tuollaista järjestelyä on komitea pitänyt välttämättömänä, jotta saisi tilaston avulla selville, mikä osasto on käynyt liian kalliiksi.

Nykyinen kirjanpito on järjestetty vuosibudjetin mukaisesti eli siten, että kukin osasto sekä kaikille osastoille yhteinen talousosasto ovat eri tilinä. Mikäli konttori voi asiaa arvo-
tella, pitäisi tilastollinen selvitys kunkin eri osaston ruokakustannuksista olla aivan helposti saatavissa nykyiseen tapaan laadituista tileistä, joten siis nykyinenkin budjetinjärjestys täysin vastaisi tilaston kannalta asetettavia vaatimuksia. Voittamattomia esteitä ei kuitenkaan luulisi kohtaavan tilastotietojen saamista kuukausittainkin, sillä samat tiedot, mitkä komitea tarvitsee

tilaston laadintaa varten, ovat mikäli konttori on saanut tietää helposti saatavissa Marian sairaalassa laadituista tauluista ja muistoonpanoista. Siinä kohden on Marian sairaalan vuosikertomuksissa tosin olemassa muuan puute, sillä niissä ei ole ensinkään tilastotietoja, minkätähden olisi suotavaa, että ensi vuosikertomukseen pantaisiin tilastollinen selvitys mainituista seikoista. Konttori puolestaan ei sentähden voi katsoa komitean puoltaman budjetinjärjestyksen sisältävän ehdottomasti olennaisia parannuksia, vaikka itse hallinnossa voidaankin ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tilastollisten lisätietojen hankkimiseksi. Tässä yhteydessä lyhimmittäin mainittakoon komitean ehdottaman ja nykyään käytännössä olevan budjetin huomattavimmat eroavaisuudet. Komitean ehdotuksessa on eri osastojen kohdalla osittain yhteistä henkilökuntaa, jonka palkkaus on mainittu erisuuruisin määrin, joten siis voi nähdä, minkä verran palkkausmenoja tulee kunkin osaston osalle. Esim. toimitsijan palkankorotus on merkitty ainoastaan sisätautien osaston kohdalle. Ruokamenoja ei ole laskettu, vaan on koko ruokala henkilökuntineen ja ruokineen merkitty arviomäärärahasi. Saadakseen selvän osaston koko henkilökunnasta täytyy etsiä osa henkilökuntaa yleisestä budjetista ja osa sen oheisista erikoisbudjeteista. Jos komitean ehdottama sekä budjetinjärjestys että kirjanpito otetaan käytäntöön, vaikeuttaa tämä konttorin mielestä yleiskäsityksen saamista eri osastojen määrärahoista, koska joka tapauksessa ruokalan määrärahat samoin kuin nykyäänkin kirjanpitokannalta käsiteltäisiin yhtenä tilinä. Näyttää konttorista siltä, kuin olisi komitea liian paljon katsellut asioita tilastokannalta. Ei liene syytä sovittaa keskuslaitoksen kirjanpitoa yksinomaan tilastollisen käsittelyn mahdollisuutta silmällä pitäen, vaan pitää tuollaisia tietoja olla saatavana eri laitosten omista erikoiskirjoista.

Sopivina toimenpiteinä kunnan sairaalain kustannusten huojistamiseksi ehdottaa komitea myös eri tarvikkeiden yhteisostojen järjestämistä. Samantapaisen ehdotuksen tekivät vuositilintarkastajat muutama vuosi takaperin, ehdottaen asetettavaksi erityisen ostelulautakunnan. Sillä kertaa ehdotus kuitenkin raukesi. Onko ehdotusta yhteisostojen järjestämisestä pidettävä onnistuneena ja onko se edullisesti toteutettavissa, siitä konttori ei ole täysin vakuuttunut. Täytyy nimittäin ottaa huomioon että, kun uusi kulkutautisairaala ja Sipoon mielisairaala ensi vuoden alusta ovat miltei täydessä toiminnassa, lisääntyy kunnan sairaalain luku niin huomattavaksi, että saanee epäillä, onko maassamme niin hankintakykyisiä liikkeitä, että ne voivat ottaa toimittaakseen erinäisiä maataloustuotteita ja muita tarvikkeita niin paljon, kuin vuotenaan tarvitaan kaupungin kaikissa sairaaloissa sekä kunnalliskodissa, joka konttorin mielestä tässä tapauksessa on katsottava niiden vertaiseksi. Konttori on sitä mieltä, että kaupunki jo nyt kuluttamastaan elin- ja muiden tarpeiden suuresta määrästä saa niin suuren hinnanalennuksen, ettei alennus mainittavasti lisäänny, vaikka vuositarve kasvaakin. Mikään ei kuitenkaan estä hankintasopimuksia tehdessä yhteistoimin kaupungin eri laitosten kanssa ottamasta huomioon kaupungin eri tarpeita.

Helsingin Rahatoimikonttori:

Iwar Timgren.

HELSINGIN KAUPUNGIN

REVISIONIKONTTORI.*Helsingissä,**heinäkuun 10 p:nä 1914.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 95.

Kuluvan vuoden maaliskuun 12:ntena päivätyin Rahatoimikamarin lähetteen johdosta, jossa pyydetään revisionikonttorin lausuntoa kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudesti-järjestämistä koskevasta komiteanmietinnöstä N:o 1 (Kvston painetut asiakirj. N:o 60 vuodelta 1913) mikäli lukua I koskee, saa konttori lausua seuraavaa:

Mainitusta mietinnöstä ja revisionikonttorin käytettävänä olleesta, Terveystoimikunnalle osotetusta Marian sairaalan Hallituksen lausunnosta marraskuun 1 päivältä 1913 N:o 41 näyttää käyvän selville, että mietinnössä laadittu tilastollinen vertailu toiselta puolen Helsingin kaupungin ja toiselta puolen eräiden Suomen valtion sekä Skandinavian maiden kaupunkien sairaanhoitokustannusten välillä ei ole siinä määrin onnistunut, että kutakuinkaan vakuuttavaa todellisuudenkuvaa siitä saisi. Näyttääpä siltä, kuin käytetty tilastoaineisto, eritoten huomioon ottaen Marian sairaalan Hallituksen esittämät tiedot ja vastaväitteet, eräiltä kohdin veisi päinvastaisiin johtopäätöksiin kuin mitä komitea on katsonut voivansa tehdä. Niinpä revisionikonttori, ottaen lisäksi huomioon ne monimutkaiset sairaanhoito-olot, mitkä ovat vallinneet täkäläisissä vakinaisissa sairaaloissa, joita viime aikoihin asti on ollut ainoastaan kaksi, nimittäin Marian ja Kivelän sairaala, ei katso voivansa yhtyä komitean jyrkkään väitteeseen, „että kaupungin sairaalain taloudellinen hallinto käy kalliinlaiseksi sekä kotimaisiin että Skandinavian sairaanhoitolaitoksiin verraten“ eikä varsinkaan, kun komitean lausunnon mukaan tarkkoja tietoja ei ole ollut käytettävänä Kivelän sairaalan eikä Humaliston varasairaalan voimassapitokustannuksista päivää ja potilasta kohti.

Syy näihin kalliisiin hoitokustannuksiin on komitean mielestä siinä (siv. 7) „että Helsingin sairaalat eivät, niinkuin monen muun paikkakunnan vastaavat laitokset, ole sijoitettuina yhteiseen ryhmään, vaan sijaitsevat hajallaan etäällä toisistaan — — — — —, ja että eräät näistä sairaaloista, esimerkiksi Humaliston varasairaala ja tilapäiset ylimääräiset kulkutautisairaalat, ovat tai ovat olleet sijoitettuina vuokrahuoneisiin ja huoneistoihin — — — — —, joissa ei ole tarpeellisia säilytysruoneita, vaan tavarat on säilytettävä milloin minkin matkan päässä sairaalasta, mikä seikka osaltaan kohottaa käyttökustannuksia.“ Revisionikonttori on luullut huomanneensa ainakin mitä väliaikaisiin sairaaloihin tulee, että näiden sairaalain käyttökustannukset on voitu pysyttää verraten huokeina juuri sen johdosta, ettei niillä ole ollut omaa hallintokoneistoa, vaan ne ovat taloudenhoitoon nähden olleet Marian sairaalan haaraosastoina, minkätähden ei niitä varten myöskään ole tarvittu erikoisia varastohuoneita. On nähtävästi ollut Marian sairaalan voima taloudelliselta kannalta katsoen, että

se on voinut hoitaa ei ainoastaan omain eri osastojensa, vaan useiden väliaikaistenkin sairaalain yhteisen talouden, vaikka itse sairaanhoidossa, sen johdosta että on täytynyt pitää voimassa tilapäisiä sairaaloita, lieneekin vallinnut erinäisiä puutteellisuuksia ja haittoja.

„Komitea on käynyt perinpohjin tarkastamaan sairaanhoitoalalla nykyään vallitsevaa hallintojärjestelmää saadakseen selville, onko tällä alalla säästöjä, parannuksia ja mutkattomampaa menettelyä aikaansaataavissa“ ja on komitea, hankittuaan edellä mainitut tilastotiedot sekä esitettyään kalliiden hoitokustannusten syyt, tarkastellut eri sairaalain vuosirahasääntöjä. Komitea sanoo koettaneensa täten saada selville, onko olemassa epäkohtia, jotka ehkä lisäävät hallinnon kalleutta, vai onko muutoin supistuksia ja säästöjä aikaansaataavissa tekemällä muutoksia hallintoon.

Mitä lääkärihenkilökuntaan tulee, ei noita tarpeettomiksi havaittuja amanuensseja enää ole kuluvan vuoden budjetissa. Puollettuaan sitten jonkin vertaista taloudellista parannusta sairaanhoitajattarille käy komitea tarkastelemaan sairaalain tarvikkeiden ostokysymystä.

Revisionikonttori tunnustaa periaatteessa tarvikkeiden yhteisoston tarjoamat edut. Perusteilla, jotka esitetään konttorin tänä päivänä antamassa lausunnossa kaupungin laitosten yhteisen ostelulautakunnan asettamisasiasta, ei konttori kuitenkaan luule kaupungille olevan tuollaisesta menettelystä mitään etua ostettaessa muita tarvikkeita kuin kankaita, lasia, posliinia, saippuaa, suopaa, desinfisioimisaineita (lysolia, väkiviinaa y. m.) sekä lääkkeitä ja muita lääke- tarpeita, lukuun ottamatta kuitenkin eräitä Sipoon mielisairaalan tarvikkeita. Kun kaupungin kaikkiin sairaaloihin tarvittavain tuollaisten tavarain määrä epäilemättä on kyllin suuri mahdollisimman suuren hinnanalennuksen saamiseksi,

ei kaupungilla näy olevan syytä ruveta osakkaaksi mihinkään täällä toimivaan osuustoiminnalliseen yritykseen,

sillä siitä epäilemättä koituisi eräitä haittoja, niinkuin hoitokustannuksia, jonkinlaista riippuvaisuutta yksityislaitosten erikoistarpeista y. m.

Niinkuin edellä olevasta käynee selville, ei mitään epäkohtia ole käynyt ilmi, ja komitea lausuukin, ettei sillä „ole ollut tilaisuutta eri sairaalain rahasääntöjä tarkastaessaan ehdottaa muita muutoksia ja rajoituksia tai supistuksia kuin mitä edellä on mainittu“.

Komitean esittämät, sairaalain sisäiseen hallintoon kohdistuvat, varsin seikkaperäiset ohjeet (siv. 11 ja 12) ansaitsevat revisionikonttorin mielestä kaikkea huomiota. Konttorilla on tiedossaan, että noita puollettuja menettelytapoja ainakin pääasiassa jo on noudatettu Marian ja Kivelän sairaaloissa. Painavat syyt sentähden puoltavat

saattamaan mainitut komitean ehdottamat, kunnan sairaalain sisäiseen taloudenhoitoon kohdistuvat ohjeet kaikkien sairaalain tiedoksi ja noudatettaviksi siinä määrin kuin paikallisolot sallivat.

Komitean tässä yhteydessä esittämä lausunto (siv. 10) „ettei kaupunki tietenkään aina voi eri sairaalain toimitsijoiksi saada henkilöjä, jotka aikaisemman toimintansa perusteella

olisivat täysin perehtyneitä työhönsä“ aiheuttaa revisionikonttoria huomauttamaan sen seikan tärkeyttä

että, kun sairaalain toimitsijoiksi tarvitaan henkilöjä, joilla on tuolaisiin virkoihin tarpeelliset edellytykset, näiden virkailijain ohjesäännöissä olisi säädettävä eräät virkakelpoisuusehdot, esimerkiksi perehtyminen taloudellisiin asioihin, kirjanpitoon ja kassanhoitoon.

Lisäksi on komitea ehdottanut eri sairaalain vuosirahasäännöt laadittaviksi eräiltä kohdin muutetun järjestelmän mukaan. Mitä kaikkiiin sairaaloihin tulee, ovat muutokset pääasiassa siinä, että erinäisiin määrärahoihin, niinkuin ruokaa, lämmitystä ja valaistusta, kalustoa y. m. varten oleviin, on luettu näillä erikoisaloilla toimivan henkilökunnan palkka ja ruoka. Niinpä luetaan esimerkiksi kaluston kunnossapitomäärärahaan liinavaatevaraston hoitajattaren ja ompelijatarten palkat ja ruoka, lämmitys- ja valaistusmäärärahaan koneenkäyttäjän ja lämmittäjän samallaiset luontoisedut j. n. e., minkä lisäksi on laadittu erikoisbudjetit, joista käyvät selville eri toimihenkilöjen palkkaedut, niin rahapalkka kuin lasketut ruokakustannuksetkin. Näitä erikoisbudjetteja ei pantaisi yleiseen budjettiin. Tällä järjestelyllä sanotaan tarkoitettavan oikean käsityksen saamista hallinnon eri alain kustannuksista.

Tuollainen laskettujen menojen ryhmittely näyttää voivan olla nykyistä menettelyä hiukan valaisevampi, erittäinkin kuin ryhmittely on toimeenpantu eri osastoissa, mutta johdonmukaisuus vaatisi merkitsemään erikoisten muidenkin toimihenkilöjen palkkaedut samalla tavalla. Niin esimerkiksi sopisi lääkärit ja sairaanhoitajattaret panna eri nimikkeen, ehkäpä „Varsinaisen sairaanhoidon“ kohdalle eikä konttoriapulaisen, vahtimestarin, portinvartijan y. m. yhteyteen, niinkuin ehdotuksessa on laita. Kun toimitsijan virkatoiminta kohdistuu talouden hoidon kaikkiin osiin, olisi hänen palkkauksensa samoista syistä jaettava lukuisiin eri määrärahaeriin, — siivoajatarten y. m. palkka ja ruoka olisi niinikään pantava erikoisnimikkeen „Puhtaanapito“ kohdalle j. n. e. Mitä erittäinkin tulee Marian sairaalaan lukuisine osastoinen, käy tuollainen järjestely sangen sekavaksi. Ehdotetussa yksityiskohtaisessa, mutta siis epämääräisesti rajoitetussa järjestelyssä on mainitun sairaalan kolmen osaston ruokamäärärahoja kaikkiaan noin 25 eri paikassa, usein kaukana toisistaan, sen sijaan että nykyisessä budjetissa on neljä selvää ja täysin valaisevaa määrärahaerää, mikä luku ei lisääntyisi, vaikka osastoja olisi nykyistä useampiakin. Eri osastojen „Ruuauptomäärärahan“ kohdalla ei mainita, millä tavoin nuo runsaat summat on saatu. Ilmeinen puute on, että useat palkansaajat eivät tule budjetissa näkyviin.

Miten sitten kustannusten jako käytännössä *jälestäpäin* toimitettaisiin, esimerkiksi kun palkkoja ja ruokaa olisi pantava maksettavaksi kalustomäärärahasta, sitä on revisionikonttorin vaikea käsittää. Kuukausittain olisi laadittava lukuisia pieniä palkkauslistoja ja *todellisuu-
dessa kaikille yhteisesti ostetusta ruuasta* olleet menot jaettava lukuisiin, vieläpä mitättömän pieniinkin eriin, jotka eivät missään tapauksessa voisi olla muuta kuin likimääräisiä, jotemme sanoisi mielivaltaisia. Tästä koituisi toimitsijakonttoreillekin erittäin hankalaa ja tietävästi varsin turhaa työtä. Sairaalain nykyisistä vuosirahasäännöistä ei ole ensinkään vaikea

saada mielen mukaan tietoja hallinnon eri haarain todellisista kustannuksista, vieläpä eri sairaalaosastoillakin. Teorian ja käytännön pitäisi tässäkin käydä yhteen. Kun ruuanpito ja erinäinen muu taloudenhoito *todellisuudessa ovat yhteiset*, niinkuin on laita Marian sairaalan eri osastoilla, täytyy vastaavain määrärahainkin budjetissa olla yhteisen nimikkeen *Taloulosaston* kohdalla, niinkuin nykyään onkin laita. Kaupungin meno- ja tulosääntöön ei panna eri määrärahaeriä tilastotarkoituksia silmällä pitäen, vaan laitosten toiminnalle ja käytölle tarpeellisten varain osottamiseksi, ja ne eritellään yksinomaan, jotta eri tarpeet kävisi laskeminen ja osottaminen.

Edellä mainituista syistä ei revisionikonttori voi puoltaa mietinnössä ehdotettua sairaalain budjetin uudestijärjestelyä.

Seikka, johon asianomaiset viranomaiset eivät vielä ole katsoneet olevan tässä yhteydessä kajoaminen, on kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon tililaitos. Sen pääkirjanpitoa ja kassanhoitoa tuskin käynee jättäminen nykyiseen epäajanmukaiseen tilaansa. On nyttemmin luultavasti ajateltu, että tämä asia tulee ratkaistuksi kohdakkoin odotettavana olevan yleisen tililaitos- ja kassanhoitouudistuksen yhteydessä. Näin ollen revisionikonttorikaan ei pidä tarpeellisena nyt kiinnittää lähempää huomiota tähän tärkeään seikkaan. Konttorin mielestä on tässä kuitenkin tilaisuus huomauttaa tarpeellista olevan

että perustetaan kaupungin kaikille terveyden- ja sairaanhoitolaitoksille yhteinen kamreerikonttori, erittäinkin kun tuollaisen elimen asettaminen epäilemättä vaikuttaisi kaupungin sairaalain keskushallituksen ynnä tarkastajanviran järjestämistä koskevaan kysymykseen.

Lähetekirjat palautuvat.

Gunnar Winter.

m:tty.

Asiakirjoja hissien rakentamisesta ja käytöstä annettujen määräysten uudistamista koskevassa asiassa.

HELSINGIN
MAISTRAATTI

*Helsingissä,
maalisk. 13 p. 1915.*

N:o 534.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Täten saa Maistraatti kunnian pyytää Herroja Valtuusmiehiä antamaan lausunnon tämän oheisesta ehdotuksesta hissien rakentamista ja käyttöä tässä kaupungissa koskeviksi muutetuiksi määräyksiksi.

Maistraatin puolesta:

R. F. Wrede.

Edv. Öhrnberg.

Komitean mietintö hissien rakentamista ja käyttöä koskevain määräysten uudistamisesta.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kirjelmässä marraskuun 4 päivältä 1914 kaupungin uuden rakennusjärjestysehdotuksen hyväksymisen yhteydessä oli Maistraatille huomauttanut nykyään voimassa olevain hissejä koskevain, Kuvernöörin ja Maistraatin yksissä neuvoin joulukuun 17 päivänä 1906 vahvistamain määräysten perinpohjaisen uudistuksen tarpeellisuudesta, on Maistraatti istunnossaan tammikuun 23 päivänä kuluva vuotta katsonut tarpeelliseksi asettaa komitean laatimaan ehdotusta asiasta. Komitean jäseniksi valitsi Maistraatti kunnallisraatimies A. von Knorringin, joka on toiminut komitean puheenjohtajana, sekä kaupungininsinööri Gabriel Idströmin, rakennustarkastaja Mauritz Gripenbergin ja hissitarkastajan, insinööri Oscar Wilhelm Fagerholmin.

Nyttemmin suoritettuaan työnsä saa Komitea täten Maistraatille antaa tarpeellisten perustelmain oheiset ehdotukset

1) *Ohjesäännöksi hissien rakentamisesta ja käytöstä Helsingin kaupungissa; sekä*

2) *Helsingin kaupungin hissitarkastajain johtosäännöksi.*
Helsingissä, maaliskuun 2 päivänä 1915.

Alex. von Knorring.

Oscar Wilh. Fagerholm.

Mauritz Gripenberg.

G. Idström.

John Uggla.

*Ehdotus:***Ohjesääntö hissien rakentamisesta ja käytöstä Helsingin kaupungissa.***I. Turvallisuustoimenpiteistä ja varokeinoista tapaturmain ehkäisemiseksi hissejä käytettäessä.***1 §.**

Tämän ohjesäännön määräykset koskevat:

- a) yksinomaan henkilökuljetusta varten tarkoitettuja hissejä (*henkilö-hissejä*);
- b) sekä henkilöjen että tavarain kuljetusta varten tarkoitettuja hissejä (*sekaluontoisia hissejä*); sekä
- c) ainoastaan tavarankuljetusta varten tarkoitettuja hissejä (*tavara-hissejä*).

2 §.

Hissin saa rakentaa sekä rakennukseen että sen ulkopuolelle.

Jos hissi rakennetaan rakennukseen välittömästi porrashuoneen yhteyteen, on kulkurata sijoitettava kaivoon joka on oleva kolmelta taholta tulenkestävään seinäin ympäröimä ja porrashuonetta päin pidettävä avoinna koko kerroksen korkeudelta; ja tulee kulkurataa viimeksi mainitulla puolella suojata metallilankaristikko, jonka silmät ovat enintään 20 mm läpimitaten ja korkeus vähintään 1.8 mm ja joka on oleva siten asetettu, että ulkopuolella olevat henkilöt eivät voi tulla kosketuksiin hissien kanssa.

Porrashuoneeseen saa hissien myös laittaa siten, että kulkurataa joka puolelta ympäröi edellä mainitun laatuinen suojusaita.

Niinikään saa hissien, joka yhdistää toisiinsa välittömästi toistensa ylläpuolella sijaitsevia parvekkeita taikka avonaisten portaiden tahti kaivojen kautta, toistensa yhteydessä olevia huoneita, laittaa kulkevaksi erillisellä hissiradalla, joka on varustettu sopivaa rakennetta olevalla aitauksella Maistraatin lähemmän määräyksen mukaan.

Rakennuksessa sijaitsevain, muulla kuin edellä mainitulla tavalla sijoitettujen hissien tulee olla tulenkestävään seinäin ympäröimät. Kellarissa ja ullakolla on hissikaivo aina eristettävä tulenkestävästi.

Hissikaivolla tulee, kun tarpeelliseksi katsotaan, olla niin suuri läpileikkausala, että siinä paitsi hissille on tilaa korjausta ja tarkastusta varten tarpeellisille astinraudoille, kiintonaisille tikapuille tahi pienille portaille.

Rakennuksen ulkopuolelle sijoitetun hissien kulkuradan tulee, jos hissi kulkiessaan kohtaa ulkoparvekkeen, pihamaan ja semmoisen, olla riittävältä alalta vähintään 1.8 m korkean metalliristikon ympäröimä. Välittömästi kulkuradan vierellä sijaitsevain ikkunain eteen on asetettava samallinen suojus.

Hissikaivoon vievä ovi on laitettava niin, että sitä ei voi aukaista hissirataan päin. Sitä paitsi tulee ovien olla asetetut sellaiseen yhteyteen hissikoneiston kanssa, että hissikoria ei voi panna liikkeelle, elleivät kaikki ovet ole suljetut. Tulenkestävillä seinillä varustetun hissikaivon oven tulee olla tulenkestävä. Ikkunan saa hissikaivoon tehdä ainoastaan ulkoseinään ja on se varustettava sellaisilla laitteilla, että sitä eivät voi avata muut kuin hissihenkilökunta.

Tavarahissit on laitettava niin, että hissikaivon oven voi avata ainoastaan ulkopuolelta.

3 §.

Jos vastapainoja, köysiä, ohjauslaitteita y. m. varten tehdään eri kaivo, on se laitettava sillä tavoin kuin hissikaivosta on määrätty.

4 §.

Henkilö- ja sekaluontoisten hissien hissitaso on varustettava sopivasta aineesta tehdyillä seinillä ja katolla, jotka muodostavat niin sanotun hissikorin.

Hissikori on varustettava työntöveräjällä, jonka alaosaan on pantava suojusnahka. Työntöveräjä on laitettava niin, että hissiiä kuormitettuna ollessaan ei voi panna käyntiin, ellei veräjä ole suljettu. Hissikorin veräjän tai hissitason ja hissikaivon ulko-oven välimatka ei saa olla 20 sm eikä hissikorin ja hissikaivon sisäpinnan välimatka 4 sm pitempi.

Tavarahisseissä, joiden kulkurataa yltänään ympäröivät seinät tahi ristikko, ei hissikorin tarvitse olla umpinainen.

5 §.

Umpinaisessa kaivossa kulkevan tavarahissin tulee olla varustettu osotuslaitteella, joka aina ilmaisee hissikorin aseman.

Sekä henkilö- ja sekaluontoisten että tavarahissien hissikoneiston tulee joka tapauksessa olla siten järjestetty, että hissikori itsestään pysähtyy määrättyissä päätekohtissaan.

6 §.

Henkilöhissien ja sekaluontoisten hissien kulkunopeus ei saa olla 1.5 metriä suurempi sekunnissa, ja tulee niiden olla varustetut nopeudensäätäjällä.

7 §.

Hissin, jota ei pane liikkeeseen hissikoria välittömästi kannattava mäntä, tulee olla varustettu luotettavalla pidätys- tahi jarrulaitteella. Tätä on hissiä katsastettaessa koetettava siten, että hissikori kuormitettuna suurimmalla luvallisella painolla irroitetaan kannattavasta köydestä (ketjusta, hihnasta), jolloin pidätyslaitteen pitää ruveta toimimaan ja pysähdyttää hissikori sen pudottua enintään 0.25 metriä.

8 §.

Hississä, joka pannaan liikkeelle välittömästi kannattavalla männällä, tulee männän ja hissikorin olla niin lujasti toisiinsa yhdistetyt, etteivät vastapainot missään tapauksessa voi nostaa koria pois männän päältä.

Vedenlaskuputkeen on sen ohessa aivan mäntäsynterinin vierelle kytkettävä laite, joka laskuputken särkyessä estää hissikoria laskeutumasta luvallista suuremmalla nopeudella. Tämän laitoksen luotettavuutta on katsastettaessa koetettava hissin ollessa korkeimmassa asennossaan ja täyteen määräänsä kuormitettuna.

9 §.

Hissikoria ja vastapainoa kannattamassa tulee olla kaksi köyttä (ketjua tai semmoista), jotka kumpikin erikseen kykenevät kannattamaan suurimman luvallisen kuorman, henkilö- ja sekaluontoisissa hisseissä lasketulla kymmenkertaisella varmuudella sekä tavarahisseissä lasketulla viidenkertaisella varmuudella. Katsastuksessa on aineenkoetuslaitoksen antama todistus aineen lujuudesta näytettävä.

10 §.

Kaikkien vastapainojen tulee olla ohjatut sillä tavoin, etteivät ne voi viskautua sivulle eivätkä pudotessaan vahingoittaa ihmisiä eikä hissikoria.

11 §.

Hissikorin tulee käytettäessä olla riittävästi valaistu.

Umpinaisen hissikaivon käytävää tulee jokaisen seisahdustason kohdalla olla valaisemassa sähkölamppu, joka sijoitetaan kaivon ja itsestään syttyvä vastavaa kaivonovea avattaessa.

Henkilö- ja sekaluontoisen hissin tulee olla varustettu hissikoriin sijoitetulla ja siinä olevien henkilöjen helposti käsiin saatavalla merkinantolaitteella, joka on yhdistettynä siihen paikkaan, mistä apua tarpeen vaatiessa on saatavana.

Itsetoimiva hissi on varustettava laitteella, joka kokonaan estää hissin ohjauksen, siinä tapauksessa että ohjausjohdossa on maavuoto.

Hissikoneisto on sijoitettava erilliseen, tulenkestävään huoneeseen, jonka lattiapinta on vähintään 2 m × 2.5 m. Konehuonetta ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen.

II. Hissien silmälläpidosta.

12 §.

Hissien rakentamisen ja käytön lähempää silmälläpitoa toimittavat Maistraatin valvonnan alaisina asiantuntevat hissitarkastajat, jotka Maistraatti on siihen toimeen määrännyt.

Hissitarkastajan tehtävät määrätään johtosäännössä, jonka Maistraatti antaa. Hänelle tulevan korvauksen maksaa hissien omistaja Maistraatin vahvistaman taksan mukaan.

13 §.

Uutta hissiä älköön otettako käytäntöön, ennenkuin lupa siihen on hankittu sillä tavoin kuin alempana sanotaan.

14 §.

Saadakseen luvan hissien käyttämiseen on hissinomistaja velvollinen hissitarkastajalta pyytämään hissien katsastamista ja koettamista.

Katsastustilaisuudessa on näytettävä hissien rakentamisessa noudatetut piirustukset työselityksineen sekä todistus että rakennustyö, mikäli kannattavia rakenteita ja kiintonaisia laitteita koskee, on asianmukaisesti hyväksytty.

Siitä mitä katsastuksessa on huomattu, tulee hissitarkastajan laatia toimituskirja kaksin kappalein Maistraatin hyväksymän kaavakkeen mukaan. Toinen kappale jää asianomaisen hissitarkastajan säilytettäväksi ja toinen kappale ynnä edellä mainitut piirustukset ja muut asiakirjat annetaan n. s. tarkastuskirjaan nidottuina hissinomistajalle, jonka tulee pitää se aina saatavana.

Jos hissien havaitaan katselmuskirjan mukaan täyttävän säädetyt määräykset, antakoon hissitarkastaja luvan sen käyttämiseen ja tehkään tästä merkinnän katsastuskirjaan.

Vedenpaineella käytettävän hissien rakentamiseen nähden on edellä sanotun lisäksi voimassa mitä kaupungin vesijohdon ohjesäännössä on säädetty tahi vastedes säädettäneen.

15 §.

Hissinomistajan tulee valvoa, että suurinta luvallista kuormitusta ei ylitetä sekä että epäkunnossa olevaa hissiä ei pidetä käynnissä.

Hissien hoitajiksi asetetut henkilöt ovat velvolliset hissien käytössä asianmukaisesti käyttämään turvallisuuslaitteita ja hissien omistajalle viipymättä ilmoittamaan laitoksessa ehkä ilmaantuneista puutteellisuuksista.

Hissikaivoon vievän oven ulkopuolella tulee aina olla selvä julkipano, joka ilmaisee hissin tarkoituksen ja kantokyvyn sekä saako siinä henkilöjä kuljettaa ohjaajan avuttakin. Sellainen julkipano on niinkään oleva sopivalla paikalla itse hissikorissa.

16 §.

Henkilöhissiä sekä sekaluontoista hissiä käytettäessä tulee, alempana mainituin poikkeuksin, erityisen ohjaajan seurata mukana.

Ohjaajan tulee olla vähintään 15 vuoden ikäinen, säännöllinen tavoiltaan ja luotettava sekä täysin perehtynyt hissin koneistoon ja käyttämiseen, mikä seikka on vahvistettava tarkastuskirjaan kirjoitetulla hissitarkastajan antamalla todistuksella. Ohjaajan tulee lisäksi tarkastuskirjaan antaa kirjallinen tunnustus, että hän sitoutuu vastaamaan hissin ohjauksesta.

Poikkeuksia näistä määräyksistä voidaan sallia seuraavissa tapauksissa: jos hissiä yksinomaan käyttävät eräät määrätyt henkilöt eikä sitä käytetä yleistä liikennettä varten; jos hissi yhdistää toisiinsa ainoastaan kaksi lähinnä toisiaan sijaitsevaa kerrosta; jos kussakin kerroksessa on tarkastusmies; tai jos hissi on varustettu sellaisilla itsetoimivilla laitteilla, että ohjaaja on tarpeeton.

Tavarahississä ei ohjaaja eikä muukaan henkilö saa seurata hissi-
korissa mukana.

17 §.

Henkilö- ja sekaluontoisten hissien tarkastuskatselmus on hissitarkastajan toimitettava puolivuositain sekä tavarahissien joka toinen vuosi; ja on katselmustoimituksen tulos merkittävä tarkastuskirjaan sekä hissitarkastajan säilykappaleeseen. Hissinomistaja on velvollinen antamaan toimituksessa käytettäväksi apumiehistöä sekä hissin kuormittamiseen tarpeelliset punnukset.

Jos hissin havaitaan olevan sellaisessa kunnossa, että sen käyttämisestä voi olla vaaraa, on hissin käyttäminen heti kiellettävä ja voi hissitarkastaja tuollaisessa tapauksessa sinetillä sulkea hissin.

18 §.

Tämän ohjesäännön määräykset eivät ole sovellettavia tavarahisseihin, joiden pohjataso on pinta-alaltaan enintään 0.7 m² ja suurin luvallinen kuormitus 100 kg.

Sitä vastoin on uutisrakennusten tavarahissit ja muut väliaikaiset hissit asianmukaisesti katsastettava, mutta tuollaisia hissejä rakennettaessa saa sallia erinäisiä helpotuksia ja poikkeuksia edellä mainituista määräyksistä, sikäli kuin hissitarkastaja yleistä turvallisuutta asianmukaisesti silmällä pitäen katsoo käyvän päinsä.

III. Rangaistus- ja väliaikaisia määräyksiä.

19 §.

Näiden määräysten tahi niiden perusteella annetun kiellon rikkomisesta rangaistaan syyllistä, ellei hairahduksesta ole yleisessä laissa tahi voimassa olevissa asetuksissa erityistä rangaistusta määrättyä, sakolla enintään neljäänsataan markkaan, ellei asiasta katsota varoituksen riittävän.

20 §.

Hissiä, joka tämän ohjesäännön voimaanastumisaikaan on asianmukaisen katsastuksen jälkeen käytettäväksi hyväksytty, saa edelleen käyttää, vaikkei hissi täytäkään ohjesäännön asettamia ankarampia vaatimuksia; kuitenkin olkoon sellaisenkin hissin omistaja velvollinen hissitarkastajan vaatimuksesta ryhtymään tämän ohjesäännön 5 §:n 1 momentissa sekä 11 §:n 2 ja 3 momentissa määrättyihin varokeinoihin.

*Ehdotus:***Helsingin kaupungin hissitarkastajain johtosääntö.****1 §.**

Hissien silmälläpitoa toimittamaan Helsingin kaupungin alueella määrää Maistraatti kaksi hissitarkastajaa.

2 §.

Hissitarkastajan on velvollisuus Maistraatin silmälläpidon alaisena toimittaa hissien katsastukset ja ryhtyä muihin hissien rakentamisesta ja käytöstä Helsingin kaupungissa annetussa ohjesäännössä mainittuihin toimenpiteisiin.

3 §.

Katsastuksia ja tarkastuskatselmuksia toimittavat tarkastajat yhteisesti yhteisellä virkavastuulla. Tarkastajat pitävät niinkään yhteistä katsastettujen hissien luetteloa, ja on tämä luettelo puolivuositain näytettävä Maistraatissa. Lähtevät kirjelmät ja toimituskirjat allekirjoittaa kumpikin hissitarkastaja.

4 §.

Hissitarkastaja pitää silmällä, että hissien omistajat tarkoin noudattavat hissejä koskevia määräyksiä, sekä ilmoittaa asianomaiselle viranomaiselle laiminlyönnin tässä kohden. Tämän silmälläpidon jakaa Maistraatti hissitarkastajain kesken.

5 §.

Hissitarkastajan ei ole lupa korvauksesta toimittaa yksityisille Helsingin kaupunkiin rakennettavain hissien piirustuksia eikä rakenteita.

6 §.

Hissitarkastaja on velvollinen kutsusta olemaan saapuvilla asiantuntijana Maistraatissa käsiteltäessä hissejä koskevia asioita.

7 §.

Virkavapauden myöntäminen hissitarkastajalle ja hänen viransijaisensa määrääminen on Maistraatin asia.

8 §.

Palkkausetuina saavat hissitarkastajat palkkion suorittamistaan toimituksista vahvistetun taksan mukaan. Maksettava palkkiomäärä jaetaan tasan molempain tarkastajain kesken.

9 §.

Hissitarkastaja on oleva päivittäin virka-asioissa tavattavana Maistraatin määräämänä aikana.

Perustelmat.

I. Ohjesääntöehdotus.

Hissien rakentamisesta ja käytöstä nykyään voimassa olevia määrä- Yleisiä
 yksiä tarkastaessaan on Komitea havainnut että, vaikka nämä säännökset näkökohtia.
 ovat erinäisiltä kohdin puutteellisia sekä kaipaavat selvennyksiä ja lisäyksiä,
 ovat ne kuitenkin yleisesti katsoen osottautuneet tyydyttäväksi ja Helsingin
 paikallisolojen mukaan sovitetuiksi. Komitea on Kunnallisen Keskustoimiston
 välityksellä hankkinut erinäistä tätä asiaa käsittelevää kirjallisuutta sekä
 tutustunut Skandinavian pääkaupungeissa ja Saksassa viimeksi ilmestyneisiin
 hissiasetuksiin, saamatta niistä kuitenkaan aihetta perinpohjaisempain muu-
 tostoten tekemiseen meillä tähän asti noudatettuun järjestelmään. Komitea on
 sentähden tyytynyt tekemään tarpeellisiksi katsottuja osittaisia muutoksia ja
 lisäyksiä, jota paitsi ennestään olevain määräysten on havaittu olevan eräiltä
 kohdin muodollisen muutoksen tarpeessa. Selvyyden vuoksi on asia jaettu
 eri lukuihin, minkä ohessa Komitean mielestä on ollut sopivaa koota
 laatimansa tähän kuuluvat säännökset *ohjesäännöksi*, joka on kuvernöörin
 ja maistraatin yksissä neuvoin annettava.

Komitea mainitsee seuraavassa lyhyesti, missä kohdin ehdotus poik-
 keaa nykyään voimassa olevista määräyksistä, sekä esiintuo ne näkökohdat,
 joita Komitea puolestaan on pitänyt ratkaisevina.

1 §. Eri hissiryhmille on pantu eri nimitykset, joten erinäisten ohje- Yksityis-
 säännön pykäläin muodostelu on käynyt helpommaksi. kohtainen
 perustelu.

2 §. 1906 vuoden määräyksissä erotetaan toisistaan useampia kuin
 kahta kerrosta yhdistävät hissit ja ainoastaan kahta välittömästi päällekkäin
 sijaitsevaa kerrosta yhdistävät hissit, ja ensinmainittuihin nähden asetetaan
 ankarammat vaatimukset mikäli hissikaivon rakennetta koskee. Komitea on
 poistanut tämän erotuksen, jota tulenvaaran kannalta ei näy käyvän puolusta-
 minen, ja asettanut jälkimäisen hissiryhmän useampia kuin kahta kerrosta
 yhdistävään hissien vertaiseksi.

1906 vuoden määräysten 2 §:n 2 ja 3 momentin mukaan on kaikki raken-
 nuksessa sijaitsevat hissit sijoitettava umpinaisiin kaivoihin, lukuunottamatta
 porrashuoneessa olevia sekä ainoastaan kahta kerrosta tahi parveketta toi-
 siinsa yhdistäviä hissejä. Komitea puolestaan kuitenkin katsoo suotavaksi,
 että hissien kulkurata on avonainen porrashuoneeseen päin antavalta puolelta,
 jotta hissikorissa olevilla henkilöillä on vaaran kohdatessa tilaisuus päästä

yhteyteen ympäristönsä kanssa ja saadaan estetyiksi törkeät väärinkäytökset, joita hyvinkin usein on sattunut. Tähän nähden on ehdotettu, että porras-huoneen välittömässä yhteydessä oleva hissi on sijoitettava kaivoon, jossa kolme seinää on tulenkestävää ja neljäs kylki avonainen sekä suojusristikolla varustettu. Tulenvaaran kannalta ei tuollaista järjestelyä vastaan ole mitään muistuttamista.

Jotta kävisi mahdottomaksi käyttää tavarahissiiä henkilöliikenteessä, näyttää olevan säädettävä sellainen järjestys, että hissikaivon oven käy avaaminen ainoastaan ulkopuolelta.

4 §. Koska hissikorin ovet käytännössä ovat osottautuneet erittäin epämukaviksi, jopa vaarallisiksikin, ehdotetaan tuollaiset ovet vastedes poistettaviksi ja yksinomaan työntöveräjiä käytettäväksi.

Jotta estettäisiin ilkeävaltaisia henkilöjä asettumasta hissikorin ja hissikaivon oven väliseen tilaan, on ohjesääntöön pantu määräys, että hissikorin veräjän ja hissikaivon oven välimatka ei saa olla 20 sm suurempi.

5 §. 1906 vuoden säännöksissä olevan, Komitean mielestä liian epämääräisen määräyksen sijaan, että tavarahississä tulee olla osotuslaite, kun sitä turvallisuuden vuoksi pidetään tarpeellisena, on Komitea ehdottanut, että tuollainen laite on oleva kaikissa umpinaiseen kaivoon sijoitetuissa tavarahisseissä.

9 §. Selvyyden vuoksi on ehdotukseen pantu säännös, että määräys köysien lujuudesta myös koskee vastapainoköysiä. Sen ohessa on lausuttu, että kaksi köyttä vaaditaan tavarahissiinkin, jossa tapauksessa kuitenkin kumpaisellekin köydelle tarvitsee laskea ainoastaan viisinkertainen varmuus.

11 §. 2 momentissa oleva määräys kaivon sisäpuolisesta valaistuksesta on annettu niiden tapaturmain ehkäisemiseksi, joita usein on sattunut, kun hissien ovi on jostakin syystä ollut avoinna, vaikka hissikori on ollut toisessa korkeusasennossa. Lisävarokeinona on seuraavassa momentissa ehdotettu soittojohdon laittamista hissikorista talonmiehenasuntoon tahi muuhun paikkaan, mistä apua on saatavissa.

Kun on sattunut, että sähkövirta on maavuodon johdosta mennyt hukkaan ja mittari osottanut paljon suurempaa virrankulutusta kuin hissien käyttöön on tarvittu, on hissienomistajan etujen suojelemiseksi pantu määräys, jonka mukaan itsetoimiva hissi on varustettava laitteella, joka estää hissien liikkumasta, siinä tapauksessa että ohjausjohdossa on maavuoto.

Läheemmät määräykset konehuoneen vähimmästä laajuudesta ovat osottautuneet tarpeellisiksi, koska tila, mihin hissikoneisto on sijoitettu, useinkin on ollut niin ahdas, että tehokas silmälläpito on vaikeutunut.

12 §. Määräykset hissien *silmälläpidosta* ovat 1906 vuoden säännöksissä sangen niukkasanaiset. M. m. puuttuu ilmoitusta siitä, kuka viranomaisen toimittaa hissien valvontaa. Todellisuudessa on hissien katsastusta ja

tarkastuskatselmusta 1906 vuoden säännösten antamisesta lähtien hoitanut kaksi Maistraatin määräämää katsastusmiestä, ja on Maistraatti kirjelmässä huhtikuun 13 päivältä 1907 silloisille katsastusmiehille antanut eräitä lähempiä määräyksiä heidän tehtävistään sekä vahvistanut katsastuskirjan kaavakkeen (Liite I). Katsastusmiehille tulevan korvauksen maksaa hissinomistaja ja se kannetaan Maistraatin maaliskuun 23 päivänä 1912 vahvistaman taksan mukaan (Liite II).

Komitea ei ole havainnut olevan syytä ehdottaa olennaisempia muutoksia hissitarkastuksen nykyiseen järjestykseen, koska se tiettävästi on toiminut tyydyttävästi. Tarkastusvirkkamiehiä, joiden virkatehtävät lähemmin määritellään ohjesäännössä ja siihen liittyvässä erikoisessa johtosäännössä, sanotaisiin hissitarkastajiksi ja he saisivat vakinaisemman ja itsenäisemmän aseman sekä jonkin verran laajemman toimivallan kuin heillä nykyään on.

Hissejä on Helsingin kaupungin alueella nykyään 224, niistä 176 henkilö- ja sekaluontoista sekä 48 tavarahissiiä. Nykyään voimassa olevan taksan mukaan säännöllisesti uusiutuvista tarkastuskatselmuksista molemmille katsastusmiehille tuleva korvaus on 8,000 markan vaiheilla ja on sopimuksen mukaan jaettu tasan molempain mainittujen virkailijain kesken, jotka yhteisesti toimittavat kaikki katsastukset ja tarkastuskatselmuksset. Paitsi tätä hyvitystä saavat katsastusmiehet palkkion uusien hissien katselmuksesta, joka palkkio on viime aikoina noussut keskimäärin 1,600 markan vaiheille vuodessa.

Komitea on 1912 vuoden taksaa tarkastaessaan havainnut, että nykyiset palkkausperusteet käy toistaiseksi pysyttämisen sekä että taksan mukaan hissitarkastajille tulevaa hyvitystä täytyy pitää riittävänä, vaikka heidän velvollisuutensa ehdotuksen mukaan jonkin verran laajenevatkin.

13 §. 1906 vuoden säännösten mukaan ei hissien laittamiseen vaadita toimilupaa, mutta hissiä ei saa luovuttaa käytettäväksi, ennenkuin se on asianmukaisesti katsastettu ja katsastusmies on sen hyväksynyt käytettäväksi. Katsastuksessa tehty toimituskirja siihen kuuluvine asiakirjoineen nidotaan n. s. tarkastuskirjaan, joka annetaan hissinomistajalle. Henkilöhissien tarkastuskatselmuksset toimitetaan puolivuositain, tavarahissien joka toinen vuosi, ja tarkastuskatselmuksen tulos kirjoitetaan tarkastuskirjaan. Sitä paitsi pitävät katsastusmiehet kaikkien suorittamainsa toimitusten luetteloa.

Komitea ei ole katsonut olevan syytä ottaa käytäntöön nykyistä ankarampaa toimilupamenettelyä, vaan näyttää nykyinen järjestys olevan pääasiassa pysytettävä. Tähän kuuluvain määräysten on kuitenkin katsottu kaipaavan muodollista korjausta, jotta ne tulisivat selvempään ja täsmällisempään muotoon.

Tässä yhteydessä on Komitea tahtonut ohjesääntöön pannulla määräyksellä osottaa, mikä toimivalta on toiselta puolen hissitarkastuksella sekä toiselta puolen rakennusjärjestysten määräysten nojalla toimitettavalla rakennustarkastuksella.

Maistraatin vahvistama katsastuskirjan kaavake (Liite I) on käytännössä osottanut hyvin täyttävän tarkoituksensa ja voinee edelleenkin olla noudatettavana.

16 §. Hissinohjaajan alin ikä on katsottu olevan alennettava 18:sta 15 vuoteen, koska kokemus on osottanut, että mainittuun alempaan ikäryhmään kuuluvat pojat eivät ole sopimattomia tähän yksinkertaiseen toimeen.

Tapaturmain ehkäisemiseksi on katsottu olevan nimenomaan kieltäminen käyttämästä tavarahissiiä henkilökuljetukseen.

17 §. Kun useinkin on sattunut, että hissinomistaja on ollut noudattamatta katsastusmiehen antamaa hissinkäyttökieltoa, on tarkastusmiehelle suotu valta sulkea hissilaitos sinetillä, jos tarpeelliseksi katsoo.

18 §. Ehdotuksen mukaan olisivat uutisrakennusten tavarahissitkin jonkinlaisen tarkastuksen alaiset. Sitä seikkaa ettei tähän asti ole niin ollut laita, on syyllä pidetty ilmeisenä epäkohtana, ja tapaturmia tuollaisissa hisseissä onkin usein sattunut.

19 §. Ohjesäännön määräysten saattamiseksi tehokkaiksi on säädetty rangaistus niiden laiminlyömisestä. Nämä rangaistumääräykset, joita kokonaan puuttuu 1906 vuoden hissimääräyksistä, on laadittu muissa vastaavan laatusissa kunnan ohjesäännöissä olevain samallaisten säännösten mukaisesti.

Tämän ohjesäännön määräyksille ei, sikäli kuin ne ovat nykyään voimassa olevia ankarammat, näy kohtuudella käyvän antaminen takautuvaa vaikutusta. Poikkeus tästä säännöstä lienee turvallisuuden vuoksi tehtävä 5 §:ssä oleviin osotuslaitetta koskeviin sekä 11 §:ssä oleviin, hissikaivon sisäistä valaistusta ja hissikorin hälytysjohtoa koskeviin määräyksiin nähden.

II. Helsingin kaupungin hissitarkastajain johtosäännön ehdotus.

Niinkuin edellä huomautettiin, on osottautunut tarpeelliseksi erityisessä johtosäännössä lähemmin määritellä hissitarkastajain virka-asema ja tehtävät. Komitean laatima ehdotus on pääasiassa sovitettu nykyolojen mukaan, jotka käytännössä ovat osottautuneet tarvetta vastaaviksi. Kaikki tärkeämmät toimitukset olisivat siis vastedes samoin kuin tähänkin asti kumpaisenkin tarkastajan yhteisesti suoritettavat. Tämä järjestys on tarpeellinen, sen johdosta että hissien katsastus ja tarkastus on käytännöllisistä syistä sopiva kahden henkilön toimittaa yhtaikaa. Sitä paitsi on tuollainen yhteistoiminta ollut hyödyksi hissitarkastuksen teknillisen pätevyyden kannalta katsoen, toinen katsastusmies kun tavallisesti on ollut sähkötekniikko ja toinen mekaniikko, joten heidän tietonsa siis ovat jossain määrin täydentäneet toisiaan.

Tärkeän muutoksen on Komitea tehnyt siinä, että hissitarkastajat veloitetaan vakinaisten toimitustensa ohessa herkeämättä ja yhtäjaksoisesti pitämään silmällä kaupungin hissejä sekä tekemällä asianomaiselle viranomaiselle ilmoituksen saattamaan syytteeseen hissinkäytössä tapahtuneet hairahdukset ja laiminlyönnit. Tästä yhtäjaksoisesta tarkastuksesta, joka olisi Maistraatin vahvistaman sopivan työnjaon mukaan järjestettävä niinkuin hissitarkastajat tarkoituksenmukaisimmaksi katsovat, ei kannettaisi eri maksua, vaan lienee hissitarkastajain katsottava saavan tästäkin virkatoiminnastaan kohtuullisen korvauksen taksan edellyttämistä palkkioista.

Hissinkatsastuskirjan kaavake.

(Maistraatin vahvistama huhtikuun 13 päivänä 1907.)

Vuonnakuun päivänä ovat allekirjoittaneet Helsingin kaupungin Maistraatin määräämät katsastusmiehet toimittaneet kadun talossa N:o olevassa hississä sellaisen katsastuksen kuin hissien rakentamisesta ja käytöstä Helsingin kaupungissa annetuissa säännöksissä määrätään.

Katselmustilaisuudessa hissiä vastaan
muistutuksia:
.....
.....
.....

Selitys:

Hissin on rakentanut toiminimi
..... ja se on varustettu valmistenumeraalla
Hissin kantavuus: henkeä eli kg.
Luvallinen kulkunopeus:
Käyttövoima:
Itsetoimivia laitteita, joiden johdosta ohjaaja on tarpeeton, on

Vuosi. Kuukausi.	Päivä.	M u i s t u t u k s i a.	Katsastusmiehet.
.....
.....
.....

Helsingin kaupungin hissien katsastustaksa.

(Maistraatin vahvistama maaliskuun 23 päivänä 1912.)

1)	Palkkio uuden hissien katsastuksesta	Smk	40: —
2)	„ kahden tahi useamman samassa talossa olevan uuden hissien samanaikuisesta katsastuksesta, kunkin	„	30: —
3)	„ hissien tarkastuskatsastuksesta	„	25: —
4)	„ kahden tahi useamman samassa talossa olevan hissien samanaikuisesta tarkastus katsastuksesta, kunkin	„	20: —

Esitys Uunisaarien vuokralle antamisesta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI*Helmik. 15 p:nä 1915.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 109.

Rahatoimikamarille osotetussa hakemuksessa on Suomen Väri- ja Vernissatehtaan Osakeyhtiö kaupungille kuuluvien tiluksien N:o:jen 107 ja 108, Pohjoisen ja Eteläisen Uunisaaren, vuokramiehenä anonut mainittujen tilusten vuokraoikeutta pitennettäväksi 15 vuodella, lukien 1916 vuoden lopusta, jolloin nykyinen vuokrasopimus lakkaa. Anomuksensa perustelemiseksi hakija huomauttaa, että vuokra alkuaan on annettu 30 vuodeksi, tammikuun 1 päivästä 1882 lukien ja siis 1911 vuoden loppuun, oikeudella vuokrakauden pitentämiseen 20 vuodella, sillä ehdolla että saarille rakennettua teollisuuslaitosta vuokrakauden aikana pidetään voimassa. Ensimmäisen vuokrakauden päätyttyä on yhtiölle kuitenkin myönnetty pitennystä ainoastaan viisi vuotta, eli 1916 vuoden loppuun, 400 markan vuosimaksusta. Aikanaan luvatussa 20 vuoden vuokranpitennyksestä on siis 1916 vuoden päättyessä vielä jäljellä 15 vuotta.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus, jonka lausunto tästä asiasta on hankittu, on kaikin puolin yhtynyt asettamansa valmisteluvaliokunnan antamaan lausuntoon ja ehdotukseen. Tämä valiokunta on huomauttanut, että saarijakso, joka etelässä rajoittaa Merisatamaa ja erottaa tämän sataman meren ulapasta, on asemansa vuoksi erittäin tärkeä, kun kaupungin on tyydytettävä erinäisiä yleisiä tarpeita. Näistä saarista on n. s. Liuskasaaret luovutettu purjehdusurheilua lähellä oleviin tarkoituksiin, jota vastoin Uunisaaria, jotka nimenomaisen ulkosaariluontonsa, loivain kalliorantainsa ja avonaisen asemansa johdosta erittäin hyvin soveltuvat kävelyteiden, yleisten uimahuoneiden y. m. paikaksi, toistaiseksi käytetään yksinomaan teollisuustarkoituksiin. Näihin Uunisarten luonnollisiin etuihin katsoen näytti siltä kuin kaupunki kohdakkoin tarvitsisi näitä. Ja kun sentähden olisi aivan välttämätöntä, että kaupungilla on käyttöoikeus ainakin saarien rantoihin, tulee valiokunta siihen johtopäätökseen, ettei hakijalle olisi nykyisen vuokrakauden päätyttyä myönnettävä pitennettyä vuokraoikeutta kaikkien puheena

olevaan saarialueeseen. Mutta kun toiselta puolen vielä ei ole varmasti selvitetävissä, tarvitseeko kaupunki nykyisen vuokrakauden päätyttyä saaria kokonaisuudessaan, ehdottaa valiokunta, että hakijalle suotaisiin tilaisuus pysyttää laitokset paikallaan ja jatkaa tehdasliikettä siten supistetulla alueella, että saarien ranta-alueet palautettaisiin kaupungin vapaasti käytettäviksi. Nämä saarien osat kaupunki ehdotuksen mukaan käyttäisi yhteismaana, johon vastedes kävisi laittaminen tavallisia kävelyteitä, pysyttämällä rannat mikäli mahdollista aallokon aikaansaamassa luonnollisessa asussaan. Saarilla likkuvalle yleisölle avautuisi suuremmoinen näköala ulapalle. Koska kaupungin etelärannassa sijaitsevain uimahuoneiden kohdalla olevaa vettä ei, mitä puhtauteen tulee, käy vertaaminen Uuni- ja Liuskasaarten takaiseen veteen, olisi edellä maittujen laitosten yhteydessä Liuskasaaren etelärannalla varattava paikka uimahuoneelle altainen. Jos nämä ehdotukset hyväksytään, käy tarpeelliseksi laittaa mukava kulkuyhteys Kaivopuiston länsirannan ja Pohjoisen Uunisaaren välille, jota yhteyttä kävisi yksinkertaisimmin ja laivaliikettä häiritsemättä voimassapitäminen lautan avulla. Näihin seikkoihin nähden ja kun Merisatama sitä ympäröivine rantoineen on suuressa määrin kaupungin nykyään jatkuvan yleisen kehityksen varassa, on komitean mielestä epäviisasta sitoa kaupungin käyttövapautta pitkiksi ajoiksi, minkätähden komitea puoltaa vuokranpitentämistä ainoastaan viideksi vuodeksi, 1916 vuoden lopusta lukien, sekä ehdottaa vuokramaksun korotettavaksi nykyisestä 400 markan määrästä 1,500 markkaan. Komitea siis ehdottaa:

1) että hakijan käytettävänä nykyään oleva vuokra-alue 1916 vuoden päätyttyä luovutettaisiin hakijan käytettäväksi kahtena eri tonttina, joiden rajat on osotettu tämän oheisessa kartassa ja jotka olisivat alaltaan, toinen 5,800 ja toinen 1,700 m²;

2) että tonttien vuokrakausi määrättäisiin jatkuvaksi 1921 vuoden loppuun;

3) että näiden tonttien vuosivuokra määrättäisiin yhteensä 1,500 markaksi;

4) että hakija on velvollinen, kohta kun kaupunki sitä vaatii, aitaamaan edellä mainitut tontit kaupunginviranomaisten hyväksymäin piirustusten mukaan; sekä

5) että, jos kaupunki ennen nykyisen vuokrakauden päättymistä tarvitsee puheenalaisten saarten osia tientekoa varten, hakija on velvollinen vuokranalennusta tahi muuta hyvitystä saamatta luovuttamaan maata tarkoitukseen.

Lopuksi komitea kiinnittää Hallituksen huomiota siihen että, jos kaupunginviranomaiset hyväksyvät edellä mainitun suunnitelman, lienee keskusteluihin ryhdyttävä Helsingin Purjehdusseuran kanssa tarpeellisen osan luovuttamiseksi Liuskasaarilta sinne teetetävän uimahuoneen paikaksi ja myös, koska nämä samoin kuin muutkin ehdotetut laitokset koskevat Viaporin linnoitusesplanaadin ensimmäistä aluetta, Viaporin linnoituksen komentajan hyväksyminen hankittava puheena olevalle suunnitelmalle.

Ennenkuin Rahatoimikamari kävi käsittelemään tätä asiaa, suotiin Suomen Väri- ja Vernissatehtaan Osakeyhtiölle tilaisuus lausua mielensä kaupungin yleisten töiden Hallituksen kannattamasta ehdotuksesta. Kirjelmässä viime helmikuun 25 päivältä yhtiö muun muassa huomauttaa että, sittenkun puheena olevat tehtaot lähes 35 vuotta takaperin perustettiin Uunisaarille, on yhtiön liike vähitellen laajentunut, niin että se tällä teollisuusalalla nykyään on maamme suurin. Paitsi Helsingissä olevaa päämyymäläänsä on yhtiöllä haaramyymälöjä Turussa, Tampereella, Viipurissa ja Porissa. Koko valmistus kuitenkin toimitetaan Helsingissä. Sittenkun kuitenkin vuokrasopimuksen päättyessä tammikuun 1 päivänä 1912 saatiin ainoastaan 5 vuoden vuokranpitennys, ei yhtiö ole katsonut voivansa teollisuuslaitoksiinsa käyttää muuta kuin aivan välttämättömimmän pääoman, vaikka tehtaot, jotka oli rakennettu ja laajennettu siinä vahvassa uskossa että kaupungin teollisuus-edut takaisivat tehdasalueen hallintaoikeuden, jo jonkin aikaa ovat olleet laajennuksen ja uudistuksen tarpeessa. Yhtiön käy välttämättömäksi rakentaa uusia tehtaita muanne kuin Helsinkiin, jos vuokratuuta tälläkin kertaa pitennetään vain viidellä vuodella. Tehdaslaitoksiin jo nykyään sidotun suuren pääoman ilmoittaa yhtiö uhraavansa mieluummin kuin kokonaan ehkäisee tehdasliikkeen kehityksen. Anottu 15 vuoden vuokranpitennys on yhtiön mielestä niukka, mutta kuitenkin nykyään riittävä ja sallii teollisuustoiminnan tarpeellisen laajentamisen ja uudestimuodostamisen, muun muassa sähkövoiman johtamisen kaupungin sähkölaitoksesta ja vesijohdon teettämisen saarille. Kaupungin yleisten töiden Hallituksen vuokrattaviksi ehdottamat alueet ovat yhtiön mielestä liian ahtaot, mutta ellei siedettävämpiä ehtoja myönnetä, katsoo yhtiö kuitenkin voivansa ne hyväksyä, edellyttäen että vuokratuusi pitennetään 15 vuodella. Ratkaisevana ei yhtiö pidä vuokramaksun korottamista Hallituksen ehdottamaan summaan.

Asiaa käsiteltäessä ovat varapuheenjohtaja Heimbürger sekä jäsenet Lindahl ja Ignatius yhtyneet edellä kerrottuun kaupungin yleisten töiden Hallituksen perusteluun ja ehdotukseen, Allekirjoittanut puheenjohtaja sekä jäsenet Hertzberg ja Listo sitä vastoin ovat tahtoneet myöntyä yhtiön anomaan 15 vuoden pitennykseen. Tämän käsityksen tueksi pyytää Rahatoimikamari lausua seuraavaa:

Vuonna 1911, jolloin kysymys puheena olevain tiluksien vuokratuuden

pitentämisestä oli käsiteltävänä, esitti Rahatoimikamari, että vuokrakausi pitennettäisiin eräin mainituin ehdoin 20 vuodella. Tähän Kaupunginvaltuusto myöntyi, kuitenkin siten että vuokrakausi määrättäisiin 5 vuodeksi ja siis päättyisi joulukuun 31 päivänä 1916. Tätä Valtuuston päätöstä perusteltiin sillä, että kaupungin nopeata kehitystä silmällä pitäen varovaisuus vaatii määräämään vuokrakauden mahdollisimman lyhyeksi. Vaikka Rahatoimikamari monenkin asian käsittelyssä on vastustanut pitkän vuokrakauden myöntämistä, on toiselta puolen huomattava, että liian lyhyt vuokrakauden pitennys, erittäinkin teollisuustoimintaa varten luovutettuihin alueisiin nähden, vaikuttaa lamauttavasti ajanmukaisten uudistusten sekä liikkeen vaatimain laajennusten toimeenpanoon. Viisi vuotta on kulunut siitä, kun puheena olevain tilusten vuokrakautta pitennettiin eikä ole voitu osottaa minkäänlaista tarvetta käyttää näitä tiluksia kaupungin omiin tahi muihin yleisiin tarkoituksiin. Kaupungin yleisten töiden Hallitus on tosin laatinut näiden tilusten vastaisen käyttöohjelman. Mutta tämä ohjelma tulee, jos sitä ylipäättään toteutetaan, mistä seikasta voi olla eri mieliä, varsin luultavasti toteutettavaksi niin kaukaisessa tulevaisuudessa, ettei lähimpään kahdenkymmenen vuoden kuluessa voi syntyä haittoja siitä, että näitä kaupungin uloimpia luotoja käytetään muihin tarkoituksiin. Muistettakoon vain, että on jo neljä vuotta kulunut siitä, kun kaupunki hankki omakseen keskikaupungilla sijaitsevan n. s. laiva-veistämöalueen eikä Rahatoimikamariin vieläkään ole lähetetty sen käyttösuunnitelmaa, vielä vähemmän on Kaupunginvaltuusto sitä hyväksynyt. Ennenkuin tämä alue on lopullisesti järjestetty, mihin tarvitaan melko suuria summia, ennenkuin rantatie on Kaivopuiston ympäritse teetetty, ennenkuin Merisatama ja Hietalahden sataman rantatienoo on järjestetty, kuluu vuosikymmeniä. Näyttää aivan tarkoituksettomalta sitä ennen ryhtyä järjestämään puheena olevia saaria, varsinkin kun, niinkuin Hallituskin on huomauttanut, Uunisaaret sijaitsevat linnoitusplanaadin ensimmäisellä alueella ja linnoituksen komentajan lupa suunniteltujen istutus- ja tasoitustöiden toimeenpanemiseen on hankittava.

Uunisaarilla olevat Suomen Väri- ja Vernissatehtaan Osakeyhtiön laitokset eivät tosin ole erittäin kallisarvoiset, niiden palovakuutusarvo on 100,000 markkaa. Vuotuinen valmistusarvo on 500,000 markan vaiheilla. Mutta vaikkei tätä teollisuuslaitosta siis käy lukeminen suurteollisuuden ryhmään, näyttää kaupunginviranomaisten kuitenkin olevan pantava asianmukaista huomiota sen oikeutettuihin vaatimuksiin eikä liian ankaria vuokraehtoja panemalla meneteltävä niin, että tämäkin teollisuudenhaara siirtyy kaupungin alueen ulkopuolelle. Ja myötämielisyys tässä kohden näyttää sitä tarpeellisemmalla, kun nykyään ei ole ainoatakaan tehdastonttia myytäväksi tai vuokrattavaksi käytettävänä ja epätietoista on, milloin tarpeellinen määrä tehdastontteja on tasoitettuna. Hakijan täytyy siis, ellei anottua vuokran-

pitennystä myönnetä, lakkauttaa toimintansa täällä ja siirtyä muuanne, missä siedettävämpiä ehtoja on tarjona.

Vaikka Rahatoimikamari siis on katsonut olevan puoltaminen hakijan anomusta vuokrakautteen ja vuokra-alueeseen nähden, on Kamari sitä vastoin vuokrasummaan nähden tahtonut esittää, että se, niinkuin Hallituskin on ehdottanut, määrättäisiin 1,500 markaksi viisivuotiskaudelta 1/1 1917—31/12 1921, 1,750 markaksi seuraavalta viisivuotiskaudelta sekä 2,000 markaksi viimeiseltä viisivuotiskaudelta. Tätä asteettaista korotusta perustelee maa-arvon nousu. Niinikään on Kamari, estääkseen vuokramiestä käyttämästä pitennettyä vuokra-kautta keinottelutarkoituksiin, tahtonut ehdottaa vuokrakirjaan pantavaksi lisäehdon, että saarilla olevaa teollisuuslaitosta on koko vuokraus pidettävä voimassa, sillä ehdolla että sopimus muutoin lakkaa.

Edellä olevilla perusteilla Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

1) että Suomen Väri- ja Vernissatehtaan Osakeyhtiölle vuokrataan kaupungille kuuluvat tilukset N:ot 108 ja 109, Pohjoinen ja Eteläinen Uunisaari, 15 vuoden ajaksi, tammi-kuun 1 päivästä 1917 lukien;

2) että vuotuiseksi vuokramaksuksi määrätään

1,500	markkaa	vuosilta	1/1	1917—31/12	1921,
1,750	"	"	1/1	1922—31/12	1927,
2,000	"	"	1/1	1928—31/12	1931;

3) että vuokrasopimus on voimassa ainoastaan sillä edellytyksellä, että vuokramies pitää voimassa mainituilla tiluksilla olevaa teollisuuslaitosta; sekä

4) että muutoin vahvistetaan nykyisessä vuokrakirjassa olevat määräykset.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Esitys tilapäisen raitiotien omistajan velvoittamisesta ottamaan huolekseen radan käsittämän alueen kunnossa- ja puhtaanapidon.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI*Helmik. 1 p:nä 1915.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 66.

Käsiteltäessä erästä hakemusta luvan saamisesta kapearaiteisen radan laskemiseen kadulle herätettiin Rahatoimikamarissa viime toukokuun 22 päivänä kysymys, eikö olisi syytä kaikilta niiltä, jotka omistavat kaupungin kaduilla ja rantasilloilla olevia tilapäisiä raidelaitteita, kantaa näistä laitoksista vuosimaksu, ja päätti Kamari asiasta pyytää kaupungin yleisten töiden Hallitukselta kirjallista lausuntoa, jossa myös olisi mainittava, minkä periaatteiden mukaan tuollainen maksu olisi laskettava. Sittenkun Hallitus oli asiaa valmistelemaan asettanut valiokunnan, jonka jäseninä olivat intendentti Karl Appelberg, insinööri Carl Enckell ja kaupungininsinööri G. Idström, sekä oman lausuntonsa kera Kamariin lähettänyt mainitun valiokunnan laatiman mietinnön, on Rahatoimikamari asiaa uudelleen käsitellessään katsonut olevan jättäminen sen Herrain Kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi.

Edellä mainitun valiokunnan hankkiman selvityksen mukaan on kaupungin kaduilla ja rantasilloilla nykyään 24 tilapäistä yksityisrataa, yhteensä 2,359.5 metrin pituudelta. Näistä radoista on 19 erillistä ja kapearaiteiseksi rakennettua, ollen raideväli 0.50—1.0 metriä, jota vastoin 5 radalla on normaaliraideväli (1.52 m) ja nämä radat yhtyvät Sörnäsin satamarataan. Ensimainittuja ratoja on kaikkiaan 1,593.5 metriä (keskipituus 84 m) ja jälkimäisiä 766 metriä (keskipituus 153 m). Kaikkien rataan rakennuslupa on annettu enintään kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla ¹⁾).

Mitä tulee kysymykseen maksun panemisesta näiden laitosten puolesta suoritettavaksi, mainitsee valiokunta, että raiteet tavallisesti on tarkoitettu

¹⁾ Näihin ratoihin ei lueta Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön raitioteitä, ei myöskään Töölön sokeritehtaan rautatietä.

välittämään liikennettä tehdastontin ja lastaus- tahi purkauspaikan välillä, ja on valiokunta sitä mieltä, että tuskin kävisi paneminen mitään maksua tämän liikenteen suoritettavaksi, jos sitä toimitettaisiin muilla kulkuneuvoilla, esimerkiksi automobiileilla tahi tavallisilla ajoneuvoilla, joita varten raiteita ei ole tarpeen. Ratoja, jotka kaikkialla on laskettu niin, että ne eivät estä muuta liikennettä enempää kuin kuorma-automobiilit tahi muutkaan ajoneuvot, ei sentähden myöskään olisi verotettava, ja näin sitä vähemmän, kun niitä täytyy pitää sen teollisuuslaitoksen osina, jonka käyttöä varten ne ovat tarpeelliset, minkätähden ne on otettu huomioon koko laitoksen kunnallisveroja määrätessä. Valiokunta huomauttaa lisäksi, että kaupungin kadut ja tiet tuntuvasti vähemmän kuluvat käytettäessä raitioiteitä kuin muita kuormaajoneuvoja ja kuljetusvälineitä. Mainituista syistä valiokunta ei voinutkaan puoltaa Rahatoimikamarin esittämää toimenpidettä. Siltä varalta että kaupungin yleisten töiden Hallitus kuitenkin olisi toista mieltä, lausuu valiokunta, että puheena olevan maksun kävisi laskeminen suhteellisesti raitain täyttämään pinta-alaan sekä kaupungin rannoilla sijaitsevista varastopaikoista tavallisesti maksettaviin vuokramääriin, ja ehdottaa, alueen rajoitettua käyttöoikeutta silmällä pitäen, maksuksi 20 penniä kapeareiteisten ja 25 penniä normaaliraiteisten raitain pituusmetriltä vuodessa, joten maksut nykyään tuottaisivat kaupungille vuosittain 510 markkaa 20 penniä. Valiokunnan käsitykseen yhtyen Hallitus esittää, että maksua mainituilla perusteilla ei määrättäisi suoritettavaksi sekä ilmoittaa erään jäsenensä esittäneen, että raitiotiet olisi velvoitettava kustantamaan tarpeellisen kiveyksen teettämisen ja kunnossapidon raiteiden välillä sekä puolen metrin leveydeltä niiden kumpaisellakin puolella.

Rahatoimikamari puolestaan on sitä mieltä että, kun kadulla sijaitseva raitiotie on omansa kohottamaan kadun kunnossapitokustannuksia, sen johdosta että katupäällystyksen yhtäjakoisuutta keskeyttävään raiteiden poikki kulkeva liikenne aikaansaa syvennyksiä raiteiden välissä ja niiden molemmin puolin, raitiotien omistaja on velvollinen kohtuuden mukaan korvaamaan tästä tientekovelvolliselle johtuvat lisäkulut. Tähän nähden ja kun teiden ja katujen kunnossapito kaupungeissakin on kiinteistönomistajain velvollisuutena ja suoritetaan luonnossa, näyttää sopivalta, että raiteiden omistajat velvoitetaan pitämään kunnossa tien tai kadun raiteiden välillä ja jonkin matkan, esimerkiksi puolen metrin päähän, niiden kumpaisellakin puolella.

Samaa sääntöä kävisi myös soveltaminen kunnan kunnossapitamain tie- ja katuosain, yleisten paikkain ja rantasiltain poikki käyviin raitioiteihin. Mutta kun kunta, jolla on käytettävänänsä tarkoitukseen harjaantunut työvoima, sopivimmin itse teettää tämän työn, olisi tuollaisilla paikoilla sijaitsevan raitiotien alan kunnossapidosta maksettava rahakorvaus, jonka käy edeltäpäin vahvistaminen määräsommaksi raitiotien pituusmetriltä. Tämän yksikkö-

hinnan on Rahatoimikamari, siihen nähden että kadun vuotuiset kunnossapitokustannukset ketokiveystä käytettäessä on laskettava noin 50 penniksi neliömetriltä, ehdottanut markaksi vuodessa kapearaiteisen ja markaksi viideksikymmeneksi penniksi normaaliraiteisen radan pituusmetriltä.

Mitä tässä on sanottu, käy myös soveltaminen raitiotiealueen puhtaana-pitooon. Lumen poistaminen tuollaiselta alueelta sitä vastoin näyttää, sikäli kuin raitiotie kulkee tien, kadun tahi muun sellaisen paikan poikki, missä kaupunki pitää päällystyksen kunnossa, olevan raitiotien omistajan kustannettava, joka sentähden itse saa ratkaista, milloin hänen tarvitsee talvisaikaan käyttää raitiotietään.

Nyt ehdotetun järjestelyn toimeenpano jätettänee Rahatoimikamarin huoleksi.

Edellä lausutun johdosta saa Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että myönnettäessä lupa rakentaa ja käyttää tilapäistä raitiotietä yksityistarkoituksiin kadulla, tiellä, rantasillalla tahi yleisellä paikalla on raiteen omistaja velvoitettava ottamaan huolekseen raiteiden välisen ja puolen metriä niiden kumpaisellekin puolen ulottuvan alan kunnossa- ja puhtaana-pito; sekä

että, kun raitiotie rakennetaan paikalle, jonka kunnossapito on kaupungin velvollisuutena, mainittu velvollisuus on täytettävä suorittamalla kunnalle vuosimaksua markka kapearaiteisen ja markka 50 penniä normaaliraiteisen radan kullakin pituusmetriltä.

Lisäksi päättänee Kaupunginvaltuusto:

antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi ryhtyä sen suuntaisiin toimenpiteisiin, että nykyään olevain mainitun laatuisten raitioteiden omistajat velvoitetaan ottamaan täyttääkseen sama velvollisuus, mikä tässä edellä on vastedes rakennettaviin teihin nähden säädetty.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Helsingissä, Sanomal. ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino 1915.

Valiokunnan mietintö kaupungin oikeudesta myydä kaupunginaseman ulkopuolella olevaa maata.

Kaupunginvaltuuston kokouksessa viime helmikuun 16 päivänä käsitellessä Rahatoimikamarin esitystä erinäisten kaupungin omistamain maa-alueiden myymisestä Suomen valtiolle (*Pain. asiakirj. N:o 6 vuodelta 1915*) huomautti herra Schybergson, että Valmisteluvaliokunta oli asiasta antamassaan lausunnossa sanonut epäilevänsä, onko kaupungilla ylipäätään oikeutta myydä Rahatoimikamarin esityksessä mainittuja, kaupunkiin yhdistettyyn maahan kuuluvia Tilkan ja Gumtähden sairaala-alueita, ennenkuin ne oli kaupunginasemakaavaan otettu. Kun tätä kysymystä ei ollut asiantuntevalta taholta selvitetty, ehdotti puhuja, että Kaupunginvaltuusto ennen näitä sairaala-alueita koskevan asian ratkaisemista erikoisesti valmisteluttaisi kysymyksen kaupungin oikeudesta myydä sille kuuluvaa, vahvistetun kaupunginasemakaavan ulkopuolella sijaitsevaa maata. Tähän myöntyen Valtuusto, jättäen asian mainitulta kohden toistaiseksi, päätti antaa herra Schybergsonin esittämän periaatteellisen kysymyksen allekirjoittaneista muodostetun erikoisvaliokunnan selvittäväksi.

Mainittua tehtävää täyttääkseen saa Valiokunta kunnian Valtuustolle antaa tässä seuraavan lausunnon asiasta, samalla ilmoittaen, että Valiokunta on, jottei hankittavan selvityksen varassa oleva kysymys viivästyisi, tyytynyt antamaan ainoastaan yleispiirteisen selvityksen asiasta.

Historiallisen kehityksen ja kaupungin edelleen laajenemisen johdosta Erilaatuinen käsittää Helsingin kaupungin, samoin kuin useimpain Ruotsin ja Suomen kaupunkien, maa-alue useita hallinto-oikeudellisessa suhteessa erilaatuisia osia. kaupungin maa.

Kaupungin maa-alue käsittää:

- a) vahvistettuun kaupunginasemakaavaan otetun alueen;
- b) kaupunginaseman ulkopuolella olevat lahjoitusmaat, joista suurin osa kuuluu kaupunkiin yhdistettyyn alueeseen;
- c) ostamalla hankittua, kaupunkiin yhdistettyä kaupunginmaata; sekä
- d) kaupunkiin yhdistetyn alueen rajain ulkopuolella sijaitsevaa maata, jonka kaupunki on ostanut vastaisia laajenemistarpeitaan varten.

Näiden ryhmäin ulkopuolelle jäävät ne kaupungin ympäristössä sijaitsevat tilat, joista ainoastaan vero on lahjoitettu kaupungille luovuttamatta sille itse maata. Nämä tilat, joiden kanssa kaupungilla on ollut tekemistä ainoastaan veronsaajana, eivät kuulu esillä olevan tutkimuksen alaan, lukuun ottamatta niitä kahta maistraatintaloa, jotka lunastamalla asukasoikeus on saatettu kaupungin omiksi ja hallittaviksi ja jotka sentähden nyttemmin on luettava osin c) ja osin d) kohdassa mainittuihin alueisiin.

Kaupungin
lahjoitus-
maa.
Lahjoitus-
säännösten
synty ja tar-
koitus.

Kaupunkilaitosta ja kauppa kehittäkseen osotti valtio 1500- ja 1600-luvulla varsin runsain määrin maatiloja kaupunkien paikaksi ja niiden edistämiseksi. Näitä *lahjoitusmaita* kaupungeille luovutettaessa asetettiin tavallisesti vaatimus, että omaisuus on oleva luovuttamaton. Tämä lahjoitusmaan luovuttamattomuus ja sen pysyttäminen porvariston hallussa ovat huomattavimmat piirteet tällä alalla annetuissa monilukuisissa määräyksissä. Myöhempi kehitys on laajentanut lahjoitusmaiden tarkoitusta ja useinkin vaatinut säätämään muita lahjoitusmaan käyttömuotoja kuin lahjoituksissa on mainittu niiden erikoistarkoituksiksi, mutta tämä seikka ei ole muuttanut vanhastaan voimassa olevaa periaatetta lahjoitetun maan luovuttamattomuudesta, joka periaate edelleen on hallinto-oikeudessamme voimassa sääntönä, vaikkakaan ei poikkeuksettoman¹⁾.

Lahjoitus-
maan käsite.

Lahjoituksen ja lahjoitusmaan käsitteeseen nähden on huomautettava, että lahjoitusten esineinä eivät olleet ainoastaan maa-alueet, vaan myös tehtaat ja laitokset (niinkuin myllyt), vesiputoukset ja kalastus. Lahjoituksen olennaisina tunnusmerkkeinä pidetään, että luovutus on tarkoittanut ainakin lahjoitetun maan pysyväästä hallintaoikeutta ja että luovutus on tapahtunut lahjan muodossa, niin ettei kaupungin ole tarvinnut maasta antaa vastiketta. Lahjoituksiin luetaan myös vero- tai rälssimaa, jonka kruunu on muun maan vastikkeena saanut omakseen ja sitten luovuttanut jollekin kaupungille. Sitä vastoin ei veron luovutuksen ole käsitteellisesti katsottu tuottavan maalle lahjoituksen luontoisuutta, ei myöskään esivallan määräyksen maatilän siirtämisestä kaupungin tuomiovallan alaiseksi, ellei kaupungille samalla ole myönnetty itse maan käyttöoikeutta²⁾. Monessa tapauksessa kuitenkin osottautuu vaikeaksi saada varmaa tietoa lahjoitetun maan rajoista ja useinkin on kaupungille kuuluva ikivanha omintakeinen maa vähitellen sekottunut lahjoitusmaahan tai saanut lahjoitusmaan luontoisuuden.

Lahjoituk-
siin liitetyt
ehdot.

Vain harvalukuiset lahjoitukset käy lukeminen siihen ryhmään, joka on annettu nimenomaan suomalla vastaanottajalle oikeus luovuttaa maa hallus-

¹⁾ Seuraavan, lahjoitussäännösten syntyä ja kehitystä käsittelevän esityksen pohjana on asiasta julkaistu kirjallisuus, etusijassa Ruotsin Kamarikollegin mietintö vuodelta 1897 kaupungeille lahjoitetusta maasta, jossa mietinnössä on laaja selvitys tähän kuuluvista kysymyksistä.

²⁾ Kamarikollegin mietintö siv. 15.

taan. Lukuisampia ovat ne lahjoitukset, joiden mukaan maa julistetaan kaupungille luovutetuksi *ikiomaksi*, mutta oikeuttamatta kaupunkia myymään sitä. Kolmantena ryhmänä ovat ne varsin lukuisat lahjoitukset, jotka luovuttavat maan ainoastaan *nautintaoikeuksin*.

Helsingin kaupungin lahjoitusmaa-asiakirjoihin ja niiden sisällykseen nähden pyytää Valiokunta viitata seuraavaan sihteerinsä laatimaan selvitykseen.

Vanhempina aikoina Helsingin kaupungin osaksi tulleet maanluovutukset ovat Helsingin pääasiallisimmin nautintaoikeuslahjoituksia. Kuningas Juhana III:n antamassa Helsingin kaupungin vanhimmassa erioikeuskirjassa (alkuperäinen kappale on kaupungin lahjoitusarkistossa), lausutaan, että K. M. on suosioista ja armosta *suonut ja luovuttanut* maa-asiakirjoja (*unnat och efterlätit*) ¹⁾ „till stadens innebyggares mulebethe Fiskerij och andre nöd-jat ja niiden torffter Twå Byer som näst Stadhenn ligge Nempligen Gomthecht, ther vdi Sex gårdar, och Forsbyn Ther vdhi Fyre gårdher, Item Blåbersholmen, Högeholmen, Sompeholmen, Helsingeforsfjerdan, Szå och then deel af Fårssen, som ligger näst till Stadenn till att oprätthe och opbygge ther eenn Qwern till Stadzens behoff ²⁾.“ Tämän lahjoituksen kuningas Sigismund lisäksi vakuuttaa kesäkuun 30 päivänä 1594 antamassaan kaupungin erioikeuksien vahvistuksessa, lisäten kuitenkin Forsbyn kylään „sen Ågelbyssä olevat tilukset“ (sittemmin Nybondaksen kruununtalo).

Kun kaupunki Kristiina kuningattaren holhoojahallituksen aikana muutettiin nykyiselle paikalleen, vahvistettiin mainittu lahjoitus edelleen lokakuun 2 päivänä 1639 annetussa uuden Helsingin erioikeuskirjassa. Muuton tapahduttua Helsingin porvaristo valtiopäivillä tekemässään anomuksessa huomautti, että uusi kaupunki oli perustettu Töölön kylään ja siihen kuuluville, pormestari Antti Laurinpojalle elinajaksi luovutetuille tiluksille, jaanoi kaupunki sentähden vastikkeen myöntämistä hänelle. Niinikään ilmoitti porvaristo aikovansa rakennuttaa kaupunkiin kivikirkon sekä anoi, että Töölön tila suotaisiin ja luovutettaisiin sille tiililadon paikaksi. Marraskuun 20 päivänä 1643 annetulla armollisella päätöksellä K. M. määräsi, että Töölön tila (joka käsitti 2 veroa ja 5 taloa) oli luovutettava kaupungille, jotta tämä saisi „sen tiluksille teettää tiililadon kirkonrakennuksen jatkamiseksi sekä kaupungin eduksi ja hyödyksi“.

Jonkin aikaa myöhemmin muistettiin kaupunkia uudella lahjoituksella. Sittenkun nimittäin kruunu oli ratsumestari Gert Skytten leskeltä, rouva Christina Fredagilta vaihtanut itselleen erinäisiä tiloja, jotka kuningas Kustaa II Aadolf oli maaliskuun 27 päivänä 1629 Norrköpingin päätöksessä säädetyin ehdoin antanut mainitulle Skyttelle, lahjoitettiin osa niistä Helsingin kaupungille Helsingin kaupungin pormestarin, raadin sekä yhteisen porvariston alamaisten anomusten johdosta Tukholmassa marraskuun 8 päivänä 1650 annetun Kunink. Selityksen kautta, jossa puheena olevasta asiasta lausutaan: „3:o På dhed och staden någorlunda må hafwa sine Commoditeter till

¹⁾ Nautintaoikeuslahjoituksissa tavallinen sanontatapa; omistusoikeutta tarkoitettaessa käytettiin tavallisesti sanaa „ikiomaksi“ tahi jotakin sen tapaista.

²⁾ „Kaupungin asukkaiden karjanlaitumeksi, kalastuspaikaksi ja muihin tarpeisiin kaksi lähinnä kaupunkia sijaitsevaa kylää, nimittäin Gumtähden kuusi taloa ja Forsbyn neljä taloa, samaten Mustikkasaaren, Korkeasaaren, Sumpussaaren, Helsinginselän, niin myös lähinnä kaupunkia sijaitsevan osan koskea myllyn perustamiseksi ja rakentamiseksi siihen kaupungin tarpeita varten.“

uthrymme och muulebeth, då hafr Kongl. Maj:te wetat här medh unna och efterlåta honom effterskrefne hemman uthi Helsing sockn, som ähre lille Håplax, hemman fyra medh en Uthbys jordh, giörande tillsamman fyra och ett fierdedels mantahl, Hindernääs Bengt Jakobsson skatt en, mantahl ett halfft, Tali Tree hemman, skattar Två mantahl Trefiärdedehts, Drömsöö Tu hemman, skatt ett halfft mantahl ett halfft, dem att niuta, bruuka och behålla, qwitte och frije för alle däräf gående wisse och owisse uthlagor, till evärdeligh Egendomb, Dock Kyrkiotijonden och alle Extra ordinarie Contributioner undantagne och Chronan förbehåldne 1).“

1650 vuoden lahjoituskirjassa tarkoitettut tilat ovat maakirjain mukaan seuraavat: Heikaksen ja Bertaksen verotalot Drumsön kylässä; Korpaksen ja Pakaan verotalot sekä Bölen ja Greijuksen kruununtalot niihin kuuluvine Pikku Huopalahden kylässä sijaitsevine kruunun takalikkoineen; Lassaksen ja Markuksen verotalot sekä Reimarsin kruununtalo Talin kylässä ynnä Hindernäsin eli Meilansin yksinäinen verotalo.

Mainituista tiloista on kaupungilla täysin omistusoikeuksin käytettävänä ainoastaan Greijus ynnä Huopalahden takalikko sekä Reimars. Näitä samoin kuin Bölen ja Nybondaksen talojakin viljelivät monet ajat asukkaat perinnöllisellä hallintaoikeudella imissionin nojalla; kaupunki sai ainoastaan kantaa veron, mutta sillä ei ollut valtaa ottaa eikä erottaa asukkaita. Mainittu asianlaita muuttui sittemmin niin, että puheena olevien talojen hallintaoikeus muunnettiin määräaikaiseksi vuokraoikeudeksi. Lokakuun 10 päivänä 1812 antamallaan päätöksellä julisti Uudenmaan ja Hämeen läänin Maaherranvirasto Greijuksen kruununtalon silloisen haltijan, sotaneuvos Carl Axel Björnbergin, joka haki imissionia, oikeutetuksi viljelemään tilaa ainoastaan 50 vuotta, tammikuun 1 päivästä 1813 lukien, mistä lähtien kaupunki saisi „lahjoituksen nojalla menetellä Greijuksen taloon nähden lain ja silloisten asianhaaran mukaan“. Reimarsin talon taas Maistraatti yksissä neuvoin kaupunginvanhimpain kanssa, maanviljelysneuvos Axel Evert Rotkirchin ja hänen vaimonsa kirjallisesti luovuttua omasta ja oikeudenomistajainsa imissioniin perustuvasta hallintaoikeudesta taloon, huhtikuun 6 päivänä 1870 tehdyllä välikirjalla vuokrasi kaupungille lahjoitettuna maa-alueena yksityishenkilölle 50 vuodeksi marraskuun 1 päivään 1919, mistä lähtien tila palautuu kaupungin käytettäväksi.

Kaikki muut 1650 vuoden lahjoituskirjassa mainitut tilat (samoin kuin myös Oulun kylän Nybondas) pysyivät yksityisten hallussa, verotalot omistusoikeuksin ja kruununtalot perinnöllisin hallintaoikeuksin.

Kaupungin vaatimukset näihin tiloihin, jotka sananmukaisesti oli luovutettu „tilaksi ja laidunmaaksi“ sekä „ikiomiksi“, olivat 1700-luvulta lähtien olleet alituisena kaupungin ja tilainhaltijain välisenä riidanaiheena ja kunnallishallinnon uudistuksen tapahduttua otettiin puheeksi tilain omistusoikeuden hankkiminen kaupungille oikeudenkäyntitietä. Kun Kaupunginvaltuuston asettama valiokunta kuitenkin oli asiaa tutkittuaan tullut siihen tulokseen, että 1650 vuoden lahjoituskirjassa mainitut tilat oli ainoastaan veron puolesta kaupungille lahjoitettu, päätti Kaupunginvaltuusto syyskuun 18 päivänä 1888 pitämässään kokouksessa, että puheena ollutta takaisinsaantikannetta ei ollut pantava vireille 2).

1) „3:o Jotta kaupungilla myös olisi kutakuinkin riittävästi tilaa ja karjanlaidunta, on Kunink. Maj. täten tahtonut sille suoda ja luovuttaa järempänä mainitut Helsingin pitäjässä sijaitsevat talot, nimittäin Pikku Huopalahden, neljä taloa ja takalikon, yhteensä neljä ja neljännes manttaalia, Hindernäsin Bengt Jakobssonin, veroa yksi, manttaalia puolikas, Talin kolme taloa, kaksi veroa, kolmeneljännes manttaalia, Drumsön kaksi taloa, puoli veroa, puoli manttaalia, kaupungin ikiomina nautittaviksi, viljeltäviksi ja omistettaviksi vapaina kaikista niiltä menevista vakinaisista ja epämääräisistä veroista, kuitenkin pois erottamalla ja kruunulle varaamalla kirkon kymmenykset ja kaikki ylimääräiset apuverot.“

2) Ks. lähemmin pain. asiakirj. N:o 1 vuodelta 1876, N:o 15 vuodelta 1885 ja N:o 4 vuodelta 1888 sekä Kaupunginvaltuuston pöytäkirjaa syyskuun 18 päivästä 1888, 14 §.

Kolme niistä taloista, joihin nähden lahjoituksen sisällys oli ollut riittävä, on myöhemmin vapaaehtoisesti sopimalla haltijain kanssa joutunut kaupungin omiksi, nimittäin Meilansin verotalo, joka ostettiin vuonna 1871, sekä Bölen ja Nybondaksen maistraatintalot, joiden hallintaoikeuden kaupunki lunasti, toisen 1908 ja toisen 1910.

Niinkuin edellä olevasta selostuksesta näkyy, käsittää kaupungin lahjoitettu maa-alue entisen Töölön maatilaa, missä kaupungin ydin sijaitsee, siihen kuuluvine saarineen ja vesialueineen, Gumtähden talot (ei säterin aluetta, vaan sen eteläpuolella sijaitsevan maan) ja Forsbyn sekä Vanhankaupungin putouksen. Greijuksen taloakin Huopalahdessa olevine takalikkoineen ja Talin kylän Reimarsin taloa ovat kaupungin viranomaiset siittä lähtien, kun nämä alueet siirtyivät kaupungin omiksi, aina pitäneet ja käsitelleet lahjoitusmaana.

Helsingin
kaupungin
lahjoitus-
maan
laajuus.

Kaupungille lahjoitettuun maahan ei käy lukeminen niitä alueita (Meilansia, Böleä, Nybondasta), mitkä kaupunki on saanut, ei lahjoituksen nojalla, vaan antamalla vastikkeeseen tilain haltijoille. Sitä vastoin lienee niiden Drumsön Bertaksen tilaan kuuluvien saarien ja kalaveden, mitkä kaupunki elokuun 13 päivänä 1890 annetun käskykirjeen kautta on saanut vastikkeeksi menettämästään sille lahjoitetusta mainitun tilan pohjaverosta käsitteen mukaisesti katsottava muuttuneen lahjoitusmaan luontoisiksi, minkä käsityksen Kaupunginvaltuustokin on hyväksynyt hiljattain käsitellessään kysymystä mainittuun vesialueeseen kuuluvan Rysskärin saaren luovuttamisesta Venäjän sotalaitokselle.

Vuonna 1905, kun Gumtähti, Meilans sekä Greijus siihen kuuluvine Stenbacka nimisine kruunun takalikkoineen yhdistettiin kaupunkiin, määräsi K. Senaatti erinäiset mainittuihin tiloihin kuuluvat tiluspalstat, joita kokonaan ympäröi kaupungille kuulumaton maa, erotettaviksi kaupunkiin yhdistetystä alueesta ja muodostettaviksi erit tiloiksi. Sittemmin toimitetulla, Kuvernöörin heinäkuun 10 päivänä 1909 vahvistamalla tiluslohkomisella murrettiin tämän johdosta m. m. Greijuksen talosta ja takalikosta erilleen kaksi itsenäistä tilaa, Skogbacka ja Ut-Greijus. Nämä samoin kuin kantatilatkin ovat lahjoitetun kaupunginmaan luontoisia.

Vuonna 1910 teki Rahatoimikamari ehdotuksen että muutamia kaupungin omistamat maapalstat, m. m. eräs vastamainittuihin kahteen erilleen murrettuun tilaan kuuluva maakappale (n. s. Greijuksen isoniitty) luovutettaisiin Osakeyhtiö M. G. Steniukselle, joka antaisi sijaan eräät Pikku Huopalahdessa omistamansa alueet. Huhtikuun 4 päivänä 1911 lisätty Kaupunginvaltuusto hyväksyi ehdotetun tilusvaihdon, mutta julisti samalla, että päätös, mikäli koski kaupungin lahjoitettua maata, oli voimassa olevan kunnallisasetuksen mukaan alistettava Senaatin tutkittavaksi, mikä tehtiinkin. Päätöksen vahvisti Senaatti sittemmin toukokuun 18 päivänä 1911. Edellä mainitulla tavalla luovutetun lahjoitusmaan vastikkeeksi saadun maan rajat on nyttemmin loppuunsaoritetussa maanmittaustoimituksessa määrätty ja täytyy tämänkin maan katsoa muuttuneen lahjoitusmaan luontoiseksi. Muutoin koski edellä mainittu tilusvaihto Meilansin ja Bölen¹⁾ tiloista erilleen murrettuja maapalstoja, joita tiloja, sen mukaan kuin edellä on huomautettu, ei käy pitäminen varsinaisena lahjoitusmaana.

Lisätä sopii, että Helsingin kaupunkiin yhdistetyllä alueella sijaitsee koko sen lahjoitusmaaryhmä, lukuun ottamatta Reimarsin taloa, Skogbackan ja Ut-Greijuksen tiloja sekä edellä mainittuja Bertaksen talosta erilleen murrettuja saaria ja vesialuetta.

¹⁾ Tilusvaihtoa koskevassa Kaupunginvaltuuston alamaisessa kirjelmässä mainitaan Bölekin lahjoitusmaana, mikä ei käy yhteen edellä julkilausutun käsityksen kanssa.

1789 vuoden vakuutus-
sen kautta
on lahjoitus-
ten järkkymätön py-
syväisyys
erioikeuden
pyhydellä
taattu.

Niinkuin lahjoitusasiakirjoista näkyy, on kaupunki, lukuun ottamatta 1650 vuoden lahjoituskirjaa, jossa käytetään sanontatapaa „ikiomaksi“, saanut lahjoitusmaansa nautintaoikeuden ehdolla, olematta Kruunu nimellisesti luopunut maan omistusoikeudesta. Omistus- ja nautintaoikeuslahjoitusten välillä erolla ei kuitenkaan nyttemmin enää ole käytännöllistä merkitystä, sittenkun nautintaoikeuslahjoitukset helmikuun 23 päivänä 1789 annetun Arm. vakuutuksen kautta on asetettu yhdenvertaisiksi omistusoikeuksin annetun lahjoitusryhmän kanssa. Tämän vakuutuksen 4 §:n säännös, jossa sanotaan että kaupungeille lahjoitetut, annetut ja kaupunginmaan nimellä merkityt tilukset säilytetään ja jäävät kaupungeille koskematta, on nimittäin erioikeuden pyhydellä taannut nautintaoikeuslahjoitustenkin järkkymättömän pysyvyyden ¹⁾,

Kaupungin
käyttöoi-
keus sille
kuuluvaan
maahan.

Valiokunta käy nyt lähemmältä tarkastelemaan niiden tuon tuostakin annettujen ja jo edellä mainittujen säännösten sisällystä, jotka kieltävät hukkaamasta ja luovuttamasta kaupunginmaata. Tätä kysymystä on tutkittava ensin kaupunginaseman alueella sijaitsevaa ja sitten kaupunginaseman ulkopuolella sijaitsevaa lahjoitusmaata silmällä pitäen.

a) Vahviste-
tun kaupun-
ginasema-
kaavan alu-
eella olevan
maan luovutus.

Lahjoitusten yleisenä tarkoituksena on ollut osin ja etusijassa hankkia kaupungin asukkaille tarpeellista tilaa asuinpaikoiksi ja osin hankkia yhteiskunnalle taloudellista hyötyä ²⁾ asuntoalueeksi käyttämättömän maan viljelyksestä. Tähän niinkään viittaavat edellä mainitut lahjoitusasiakirjoissa käytetyt sanat *tila* ja *laidunmaa*, joista edellinen lähinnä tarkoittanee rakennustonttien luovuttamista kaupunginaseman alueelta. Tätä käyttömuotoa täytyy epäilemättä pitää sopivana ja luonnollisena keinona kaupungin yhteisen parhaan edistämiseksi ja lahjoituksen tarkoituksen saavuttamiseksi.

Lahjoitusasiakirjoissa ja myöhemmin annetuissa asetuksissa kaupunkitonttien käyttämisestä ovat määräykset eivät yleensä estä luovuttamasta tonttia omistusoikeuksin, onpa useissa lahjoituskirjoissa annettu nimenomainen lupa siihen. Ruotsissa on kuitenkin kehittynyt käytännöksi, että tuollaiseen luovutukseen on hankittava K. M:n nimenomainen valtuutus, ja lupa onkin useimmissa tapauksissa myönnetty uusimpaan aikaan asti (Vrt. siv. 10—11). Suomessa on oikeuskehitys tässä kohden käynyt toiseen suuntaan, täällä kun on sovellettu sitä Ruotsista erottamisen jälkeen vakiintunutta periaatetta, että kaupunginaseman alueella oleva lahjoitusmaa ilman muuta tulee käytetyksi lahjoituksen tarkoituksen mukaisesti, siinäkin tapauksessa että se täysin omistusoikeuksin luovutetaan yksityisille, minkätähden erikoista valtuutusta tuollaisiin luovutuksiin ei ole pidetty tarpeellisena. Kotimaisessa tietoisopissa, joka kuitenkin vain ohimennen käsittelee tätä kysymystä, lausutaankin kauttaaltaan

¹⁾ Vrt. Kamarikollegin mietintöä siv. 15 ja 24.

²⁾ Kamarikollegin mietintö siv. 25 ja seur.

se käsitys, että voimassa olevat maanluovutuskiellot eivät tarkoita tonteiksi jaettua maata ¹⁾).

Mitä Helsinkiin tulee, näkyy 1600-luvun jälkipuoliskolta olevista raastuvanpöytäkirjoista, että kaupunki jo tuohon aikaan luovutti ainakin eräät rakennuspaikat „vapaatontteina, ikuiseksi kiinteäksi omaisuudeksi“.

Kaupungin uudestirakentamisen ja uudestijärjestämisen jälkeen 1800-luvun alussa luovutti Uutisirakennuskomitea marraskuun 2 päivänä 1812 annetun johtosääntönsä nojalla kaupungintontteja *yksityisten omiksi* ja samoin luovuttivat niitä komitean hajaannuttua kaupunginviranomaiset voimassa olevain rakennusjärjestysten nojalla, eikä sen koommin ole käytetty muuta kaupunginmaan luovutusmuotoa kuin omistusoikeuden käsittävää luovutusta ja vuokraamista ²⁾. Sääntö että kaupunki on esteetön luovuttamaan lahjoitusmaalla sijaitsevaakin, vahvistettuun kaupunginasemakaavaan kuuluvaa tonttimaata on siten vanhemmista ajoista lähtien ollut täällä tunnustettu ja käytännössä.

Tavallisesti otetaan kaupunginasemakaavaan ainoastaan maata, joka välittömästi liittyy alkuperäiseen kaupunginasemaan ja joka kaupunki-
muodostuksen jatkuessa luovutetaan rakennettavaksi. Oikeudelliselta kannalta ei tosin mikään estä kaupunginasemakaavaan ottamasta kaupunginmaalla sijaitsevia erillisiä maa-alueita. Mutta tässä on kuitenkin huomattava, että kaupunginasemakaava-käsite aina edellyttää jonkin alueen järjestelmällistä jaoitusta sen säännöllistä rakentamista varten. Siltä kannalta katsoen ei mikään estäisi ulottamasta kaupunginasemakaavaa milloin minkin kokosiin erillisiin kaupunginosiin, mikä tietysti kuitenkin olisi tehtävä sangen varovasti ja harkiten, jottei siitä vastaisuudessa koituisi vakavia epäkohtia ja estettä kaupungin suunnitelmanmukaiselle kehitykselle. Sitä vastoin on asian luonnossa, että kaupunginasemakaavaa ei käy vahvistaminen yksityisen tontin taikka vastaavan maakappaleen osalta erillään muusta kaupunginasemakaavasta, varsinkin kun eräitä kaupunginaseman alueella voimassa olevia hallintosäännöksiä tuskin kävisi tuollaiseen maakappaleeseen soveltaminen.

Lahjoitusmaan käyttämisestä annetut, osin lahjoitusasiakirjoissa ja osin b) Vahvistetun kaupunginaseman ulkopuolella oleva lahjoitusmaa käytettiin siten, että sen hallin-

¹⁾ Ks. *Liljenstrand*, Finlands jordnaturer siv. 364; *Hermanson* Inhemsk förvaltningsrätt siv. 354; *Bonsdorff* Kamerallagfarenhet I siv. 153.

²⁾ Poikkeustapauksissa luovutettiin alueita määräämättömäksi ajaksi (esim. Vanhankaupungin värjäämötontti, Töölön sokeritehdas, työväenasuntohuvi Luonet, Lenngrenin myllytontti, veistämötontti, Laivatokka), joita vuokra-alueita ei käy asettaminen varsinaisten epävapaiden tonttien vertaisiksi.

Kaupungin-
asemakaava-
van ulotta-
minen kau-
punginalue-
ella erilli-
sinä oleviin
maakappa-
leisiin.

g) Vahviste-
tun kaupun-
ginasema-
kaavan ulko-
puolella ole-
van lahjoit-
usmaan
käyttämi-
nen.

taoikeus jaettiin porvariston jäsenten kesken, taikka siten että maa annettiin vuokralle yhteiseksi hyväksi. Eräissä kaupungeissa osotettiin lahjoitusmaan osia kaupungin virkamiesten palkkauksen parantamiseksi.

Kaupunginmaan käyttämisessä varsin usein ilmenneiden väärinkäytösten ja säännöttömyyksien johdosta antoi Hallitus tuon tuostakin erinäisiä säännöksiä ehkäistäkseen kaupunginmaan hukkaamista taikka epäoikeutettua käyttämistä. Tästä asiasta annetuista ja edelleen voimassa olevista yleisistä aseuksista mainittakoon seuraavat:

1) Joulukuun 10 päivänä 1672 annettu kunink. päätös kaupunkien valitukseen, 27:s kohta.

Tässä kielletään kaupungeista erilleen murtamasta maata ja erottamasta sitä siltä menevän veron alaisuudesta.

2) Heinäkuun 13 päivänä 1719 annettu kunink. päätös kaupunkien valitukseen, 21:s kohta.

Tässä säädetään: „että kaikki mitä entiset Kuninkaat ovat kaupungeille niitä ensin perustettaessa ja sittemmin lahjoittaneet ja antaneet, on erioikeuksien ja lahjoituskirjain sisällyksen mukaan niissä mainittuihin tarkoituksiinsa käytettävä eikä kellekään, paitsi suurimmassa hädässä, pantattava, jolloin se ensin on porvariston lunastettavaksi tarjottava ja, ellei porvaristo kykene lunastamaan, kaupungin varoilla lunastettava, mutta *ei milloinkaan ainiaaksi luovutettava, ei porvareille eikä vieraille (aldrig ewärdeligen abalieneras, hwarken till Borgare eller främmande)*, vaan on kaupungeilla yleensä aina valta lunastaa nämä tilukset omikseen, kuitenkin niin että asianomaiset, jotka laillisesti ovat ne itselleen hankkineet, saavat täyden korvauksen kaikesta tarpeellisesta ja hyödyllisestä parannuksesta“.

3) Kunink. kirje syyskuun 25 päivältä 1745 ynnä siinä mainittu marraskuun 4 päivänä 1734 annettu Maaherrain Johtosääntö, 18 §. Tässä kirjeessä sanotaan: että, koska huhtikuun 6 päivänä 1664 annetussa Kunink. Päätöksessä Upsalan kaupungin porvariston valitukseen on määrätty, että niitä peltoja, mitkä edesmenneet Kuninkaat kaupungille sen yleiseksi hyödyksi lahjoittivat ja sen porvariston viljeltäviksi ja käytettäviksi antoivat, ei käy alistaminen sellaisiin ehtoihin, että jokainen, joka niitä on saanut haltuunsa, saisi niitä hallita niinkuin omaa maatansa ja omaisuuttansa, vaan on tarkoitus ollut, että kaupunki yhteisesti, kirjeiden sanamuodon mukaan, nauttisi hyväkseen tuoton ja porvaristo sekä asukkaat, erittäinkin ne, jotka eivät kykene itseään kaupalla tahi käsitöillä elättämään, tuollaisia kaupungille suotuja peltoja veron ja kohtuullisen maksun suorittamalla viljelijivät ja hallitsisivat, kuitenkin niin *ettei kenenkään sallita sen johdosta ja nautinnan perustuksella ottaa niitä omaisuudekseen ja omistusoikeutta niihin, vielä vähemmän niitä myydä, vaihtaa tahi pantata (ingen tillstädjes därigenom och af åkommen häfd, tillvälla sig någon egendom och ägande rätt deraf, mindre sådane*

försälja, bortbyta eller förpanta); vaan kun joku joko kuolee tahi muutoin luopuu maanviljelyksestä taikka kun katsotaan kohtuulliseksi ottaa se häneltä pois, on Maaherralla Maistraatin avustamana oleva valta jollekin toiselle luovuttaa sama pelto määrätystä maksusta ja edeltäpäin tehdyn sopimuksen mukaan; ja Kunink. Maj. myös on marraskuun 4 päivänä 1734 annetun Maaherrain Johtosäännön 18 §:ssä määrännyt, että mitä porvariston yhteisesti käytettäväksi ja hyödyksi on annettu, sitä älköön siltä riistettäkö älköönkää yksityisten henkilöjen omaksi annettako, varsinkaan peltoa ja niitty-palstoja ja muuta kaupungin yleistä tarvetta ja etua, joita muutamain paikoin on myyty ja jotka ovat joutuneet muiden haltuun kuin niiden, jotka porvarisituksen ja taakan kantavat, taikka on porvariston kesken eri tavoin jaettu, mikä kaikki Maaherran ja Maistraatin on oikaistava; sentähden tulee itse lahjakirjan kaikessa olla tarkkana sääntönä. Ja jos jokin maa tahi omaisuus on kaupungille annettu siihen kuuluvana käytettäväksi ja viljeltäväksi eikä ole säädetty, että määrättyjä henkilöjä tahi jotakin määrättyä virkakuntaa sillä on avustettava, on sellaista kaupungin yleiseksi hyödyksi lahjoitettua maata katsottava niinkuin edellä mainitussa Maaherrain Johtosäännön pykälässä sanotaan.

4) Kunink. vakuutus kaupungeille helmikuun 23 päivästä 1789, 1 ja 4 §, jotka ovat seuraavat:

1 §: „Kunink. Maj:ti lupaa ja vakuuttaa tämän kautta Valtakunnan Porvaristolle ja Kaupungeille yleisesti, että heillä olevat, varhaisempina ja myöhäisempinä aikoina saadut erioikeudet, vapaudet ja oikeudet, jotka perustuvat kuninkaallisiin päätöksiin, *lahjoituksiin*, lahjakirjoihin tahi muihin yhtäläisessä eli laillisessa voimassa oleviin kirjoituksiin ja säännöksiin, heille semmoisina kuin ne vanhuudesta ovat olleet tahi nyt ovat, loukkaamatta ja järkähtämättä nyt ja ijän ikuisina aikoina, säilytetään ja varjellaan, niin ettei kukaan heille heidän maittensa, huoneittensa, talon-asemainsa, tilainsa, metsäinsä, takamaittensa, virtainsa, vuorainsa, kalastuspaikkainsa, myllyinsä, sahainsa tahi muiden laitostensa, eikä heidän kauppansa ja merenkulkunsa, elinkeinoinsa ja liikenteensä suhteen vähintäkään estettä tahi haittaa saa tehdä.“

4 §: „*Kaupungeille lahjoitetut, annetut ja kaupunginmaan nimellä merkityt tilukset säilytetään ja jäävät kaupungeille koskematta*, eivätkä muuta luontoansa, joutukoot kenenkää käteen hyvänsä.“

5) Kunnallishallituksesta kaupungissa joulukuun 8 päivänä 1873 annetun asetuksen 73 §, joka on seuraava:

„Jos jollakulla kaupungissa on sellaista maata tai muuta tilusta, jonka kruunu tai yksityiset ovat kaupungille lahjoittaneet, noudatettakoon sen hoidossa mitä lahjoituskirjassa on säädetty.“

Kaupunginmaan luovuttamattomuutta koskevia yleisiä asetuksia valaisee lähemmin elokuun 31 päivänä 1784 annettu Helsingin kaupungin lahjoitettua

maata koskeva K. M:n päätös. Kielloista huolimatta oli 1700-luvulla yksityisten nautittaviksi annettuja kaupungin lahjoitusmaan osia perinnön ja oston kautta siirtynyt mieheltä miehelle. Tämän johdosta Maaherra ja Maistraatti vuonna 1788 ryhtyivät toimenpiteisiin luovutetun maan palauttamiseksi kaupungin käytettäväksi, osin määrätystä korvauksesta, osin korvauksetta, minkä jälkeen K. M. tästä tehtyjen alamaisten valitusten johdosta julisti m. m.: että silloin puheena oleva maa oli kaupungille annettu läänitys, joka ei voi saada muuta kuin kruununluontoisuuden, joten sitä siis ei *voi erilleen murtaa eikä omistusoikeuksin kellekään yksityiselle luovuttaa.*

Edellä lausutusta käy selvästi ilmi, että kaupunkia on nimenomaan kielletty luovuttamasta hallustaan lahjoitusmaata, ellei luovutus ole lahjoitusasiakirjoissa olevan erityisen määräyksen taikka lahjoitusten yleisen tarkoituksen mukainen, niinkuin kaupunginaseman alueella olevain rakennustonttien luovutuksen on laita. Tältä kannalta katsottuna ei kiello myöskään näy voivan estää kaupunkia tilusvaihdolla luovuttamasta lahjoitusmaan osia, edellyttäen että järjestelystä on kaupungille hyötyä ja että annetaan täysiarvoinen vastike muuta maata.

1789 vuoden vakuutuksen kautta, joka meillä vielä on voimassa erioikeuden pyhyydellä, on kaikille sitä ennen tehdyille lahjoituksille taattu niiden *järkkymätön* pysyväisyys. Tämän johdosta täytyy kaupunginmaan luovutuskieltoa, vaikka se oikeushistoriallisen sisällyksensä puolesta lähinnä tarkoittaa estää maata joutumasta yksityisen omaksi, mainitun hallitusasiakirjan ilmestyttyä pitää soveltuvana myöskin maan myyntiin kruunulle (tai sotalaitokselle), ollen kruunulla valta, kun yleinen tarve vaatii, saada haluamansa alue pakkoluovutustietä. Tämän käsityksen ovat kaupunginviranomaisetkin esiintuoneet eri tilaisuuksissa ¹⁾, kun on ollut kysymys kaupunginaseman ulkopuolella olevain lahjoitetun kaupunginmaan osain luovuttamisesta valtiolle, ja on kaupungin puolelta tällöin huomautettu, että tuollaisen maan vapaaehtoinen luovutus johonkin valtiotarkoitukseen ei voi laillisesti käydä päinsä.

Kunnallisasetuksen 74 §:n tulkinta.

Kaupunkien kunnallishallituksesta voimassa olevan 1873 vuoden asetuksen 74 §:n a) momentissa on miltei samansanaisena Ruotsin 1862 vuoden kunnallislaista otettu sitä sisällystä oleva säännös että kaupunginvaltuusmiesten päätökset ovat lailliseen voimaan tullaksensa alistettavat Hallituksen tutkittaviksi ja vahvistettaviksi, jos ne koskevat „semmoisen kaupungille kuuluvan kiinteän omaisuuden myymistä, pantiksi-kirjoitusta tai vaihtoa, joka lahjan tai testamentin kautta on joutunut sen omaksi ja määrätty erinäiseen, kaupungin

¹⁾ Niin. esim. ilmoittivat Kaupunginvanhimmat ja Maistraatti vuonna 1821, kun oli kysymys Hesperian tehdastontin luovuttamisesta kruunulle, ettei kaupunki voimassa olevan kiellon johdosta voinut luovuttaa minkään kokoista osaa sille lahjoitetusta omaisuudesta.

yhteistä hyötyä tarkoittavaan tarpeeseen, kuin myös suostumusta tai sovinnon tekoa, joka vaikuttaa sen oikeuden muuttamiseen tai vähentämiseen, joka kunnalla tämmöisen kiinteän omaisuuden suhteen on“. Vastaavan säännöksen on Ruotsin hallintokäytännössä katsottu soveltuvan kaupunkien lahjoitusmaahankin ja K. M. on tämän mukaisesti moniaissa tapauksissa ottanut tutkittavakseen eri kaupunkien esitykset niiden oikeuttamisesta myymään kaupunginasemalla ja sen ulkopuolella sijaitsevaa lahjoitusmaata sekä myöntynytkin näihin. Useita vaihtoja niinkään on vahvistettu sillä ehdolla, että kaupungin saama vastikemaa katsotaan lahjoitusmaan luontoiseksi.

Tuollaista tulkintaa ei kuitenkaan mikäli *suomalaista* oikeutta koskee näy voivan sovittaa mainittuun säännökseen. Käytetty sanontatapa „lahjan kautta joutunut kaupungin omaksi“ jo näyttää viittaavan siihen, että tässä ei tarkoiteta lahjoitusmaita, vaan kaupungin muulla tavoin hankkimaa maata ²⁾, niinkuin on laita kunnallishallituksesta maalla kesäkuun 15 päivänä 1898 annetun asetuksen vastaavassa säännöksessä, 97 §:ssä (samansanainen kuin kunnallishallituksesta maalla 1865 annetun asetuksen 70 §). Vieläkin tärkeämpi merkitys asiaa arvoitellessa on kuitenkin sillä seikalla, että 74 §, jos sillä tarkoitettaisiin lahjoitusmaidenkin luovutusta, ei pitäisi yhtä edellä mainitun helmikuun 23 päivänä 1789 annetun armollisen vaakuutuksen 4 §:n kanssa, joka on voimassa erioikeuden pyhyydellä ja jota yleisen lain luontoinen säännös ei ole voinut kumota eikä muuttaa. Eikä lainsäätäjät ole tätä tarkoittanutkaan, niinkuin näkyy siitä, että eräs toinen 1789 vuoden vakuutuksen osa, nimittäin sen 3 §, jossa puhutaan pormestarin ja raati-miesten y. m. vaalista, muutettiin kunnallisuudistuksen yhteydessä perustuslain mukaisella tavalla erityisen, joulukuun 8 päivänä 1873 annetun armollisen asetuksen kautta edellä mainittujen erioikeuksien ja kunnallishallituksesta annettujen määräysten saattamiseksi keskenään yhtäpitäviksi, jota vastoin saman vakuutuksen 4 § jätettiin ennalleen. Käytäntöä, johon päinvastainen käsitys voisi nojata, ei Suomessa myöskään ole syntynyt.

Vastattavaksi esiintyy nyt kysymys, ovatko edellä mainitut jaoittamattoman lahjoitusmaan myyntikiellot myös sovitettavissa sellaiseen kaupunkiin yhdistettyyn maahan, minkä kaupunki on itselleen hankkinut muuta oikeus-saantotapaa, esimerkiksi ostoa käyttämällä.

Gumtähden y. m. tilain kaupunkiin yhdistämistä koskevassa valiokunnan mietinnössä (Kvstons pain. asiakirj. N:o 12 vuodelta 1902) lausutaan se käsitys, että kaupunkiin yhdistetty alue, minkä luontoista lieneekin, kokonaan sulautuu muuhun kaupunginmaahan ja semmoisena siis on kaupungin hallusta luovuttamaton ²⁾.

c) Kaupunkiin yhdistetyn, ostamalla hankittuun maan käyttäminen.

1) Ks. *Liljenstrand*, Finlands jordnaturer siv. 364, 365; Kamarikollegin mietintö siv. 43.

2) Samantapaisen mielipiteen on lausunut professori Hermanson (*Inhemska förvaltningsrätt* siv. 344—355), kuitenkin edellyttäen kaupunkien alueen olevan sama kuin lahjoitusmaa ja ottamatta lukuun muulla tavoin hankittua kaupunginmaata.

Tätä käsitystä kaupunginmaan luovuttamattomuudesta on kuitenkin eräässä toisessa yhteydessä Kaupunginvaltuustossa vastustettu (Vrt. valiokunnan mietintöä kaupungin politiikasta sen viereisiä huvilayhdyskuntia kohtaan, Pain. asiakirj. N:o 76 vuodelta 1912, siv. 10 ja 11), jolloin huomautettiin, että edellä mainitut määräykset kaupunginmaan käyttämisestä ja sen luovutuskiellot kohdistuvat ainoastaan *lahjoitettuun maahan*, mutta eivät kaupunginmaahan yleensä.

Viimeksi mainittu mielipide näyttääkin oikeammalta. Tähän kuuluvain asetusten tarkastelu todella osottaa, että niissä mainitaan ainoastaan *lahjoitettu* kaupunginmaa, mutta ei muulla tavoin hankittua maata. Tämän laajempaa merkitystä ei myöskään käy paneminen 1789 vuoden vakuutuksen 4 §:ssä käytettyyn sanontatapaan („kaupungeille lahjoitetut, annetut ja kaupunginmaan nimellä merkityt tilukset“), sillä tämä arm. vakuutus vahvisti ja kehitti asiasta aikaisemmin annettuja asetuksia, mihin vielä tulee lisäksi, että kaupunginmaa-käsitettä vanhemmissa asetuksissa käytetään saman merkintöisenä kuin lahjoitettua maata ¹⁾.

Kun puheena olevat kaksi Helsingin kaupunginalueen ryhmää ovat virallisten tiluskarttain ja asiakirjain avulla rajojensa puolesta erotettavissa, on siis luovuttamattomuuskieltojen sovelluttamisala täten alueellisesti tarkoin määrätty. Ja kun lunastetun maan yhdistämisellä kaupunkin ei meidän lainsäädäntömme mukaan voi katsoa olevan sellaista oikeusvaikutusta, että sen johdosta maa, joka ei ole ollut lahjoitusmaan luontoinen, saisi tämän luontoisuuden ²⁾, pitää säännöksi voida katsoa, että *oikeudellista* estettä myydä ostettua ja kaupunkiin yhdistettyä, mutta kaupunginasemakaavaan ottamatonta maa-aluetta ei ole olemassa. Tuollainen toimivalta käy myös yhteen voimassa olevan kunnallisasetuksen kanssa, joka nimenomaan edellyttää „kaupungin kiinteän omaisuuden myyntiä tahi vaihtoa, paitsi mitä rakennustontteihin tulee“, joka toimenpide saman asetuksen 25 §:n a) momentin mukaan on lisättyjen Kaupunginvaltuusmiesten asia. On kuitenkin asian luonnossa, että tuollainen maan käyttäminen voi ainoastaan harvalukuisissa poikkeustapauksissa tulla kysymykseen. Kaupunkiin yhdistetyn kaupunginmaan luovuttaminen omistusoikeuksin säännöllisesti rakennettavaksi yhtäjaksoisen ja järjestelmällisen jaoituksen mukaan edellyttää nimittäin välttämättä paikan ottamista vahvistettuun kaupunginasemakaavaan; ja taas kaupunginalueen laitaosain lohkominen suunnitelmaa noudattamatta voisi tuottaa vakavia haittoja ja vaikuttaa ehkäisevästi kaupungin vastaiseen kehitykseen.

Kaupungin oikeudesta myydä vahvistetun asemakaavan ulkopuolella olevaa kaupunkiin yhdistettyä maata on Valiokunnassa lausunut eriävän

¹⁾ Ks. *Bonsdorff*, Kamerallagfarenhet, siv. 153.

²⁾ Vrt. *Malmgren*, Stadsbildningen från rättslig synpunkt, siv. 179 ja seur.

mielipiteen jäsen, herra Heimbürger, jonka mielestä *kaupunki voi myydä tuollaista maata, siinäkin tapauksessa että se on lahjoitusmaan luontoista, kuitenkin ainoastaan tontiksi*, jonka ei välttämättä tarvitse vielä myynnin tapahtuessa olla kaupunginasemakaavaan otettu. Tämän käsityksensä tueksi on herra Heimbürger esittänyt pääasiassa seuraavia näkökohtia:

Kaupunkiin yhdistetyn alueen osia käy omistusoikeuksin luovuttaminen ainoastaan siinä tapauksessa, että ne ovat itsenäisiä kaupunkitontteja. Muuta yksityisen maanomistusoikeuden muotoa kaupungin alueella ei kameraalinen järjestelmämme tunne, ja laki edellyttää M. K:n 4 luvun 2 §:ssä nimenomaan, että lainhuuto myönnetään yksinomaan tonttipaikoille, samoin kuin voimassa oleva kiinnitysasetuskin, että kiinnityksen saa myöntää ainoastaan kaupungissa olevaan taloon ja tonttiin. On tosin edellytettävä, että kaupunginmaata ei myydä, ellei alue ole otettu korkeain asianomaisten vahvistamaan kaupunginasemakaavaan, mutta lain kannalta ei mikään estä myymästä tonttipaikkoja kaupunginaseman ulkopuoleltakin. Päinvastaisen käsityksen tueksi ei syyllä käy vetoaminen luovutuskieltoihin, koska, niinkuin Valiokunta on osottanut, tonttimaan luovutus vastaa lahjoituksen tarkoitusta ja on katsottava luvalliseksi; ja mitään syytä rajoittaa poikkeusta kaupunginaseman alueella olevaan maahan ei tähän kuuluvista säännöksistä myöskään käy johtaminen. Mitä muulla tavoin hankittuun kaupunginmaahan tulee, on Valiokunta osottanut sen luovuttamattomuuden, mutta täytyy tässäkin edellä esiintuodun kameraalisen periaatteen mukaisesti panna se rajoitus, että maata saa myydä ainoastaan tonttipaikkana.

Tätä eriävää mielipidettä vastaan katsoo Valiokunnan enemmistö olevan lausuminen seuraavaa:

Kaupunkien järjestäminen Ruotsissa ja Suomessa on jo neljättäsataa vuotta ollut hallitusvallan huolenpidon esineenä. Erittäinkin Kustaa II Aadolfin ja Kristiina kuningattaren ajoilta on olemassa lukuisia käskyjä kaupunkien perustamisesta ja järjestämisestä, ja tähän nähden kehittyi vähitellen sellainen käytäntö, että uudet kaupungit perustettiin edeltäpäin hyväksytyin, K. M:n vahvistettavaksi alistetun asemakaavan mukaan. 1734 vuoden laissa ei, lukuun ottamatta Rak. K:n 29 luvussa olevaa niukkasanaista säännöstä, ole minkäänlaisia määräyksiä kaupunkien rakentamisesta, vaan oli tarkoitus tästä antaa erityinen sääntö ¹⁾. Tuollaista sääntöä ei kuitenkaan annettu, vaan koottiin sen sijaan tähän kuuluvat määräykset kaupunkien rakennusjärjestyksiin, joissa tavallisesti on määräys kaupunginasemakaavain laatimisesta ja vahvistamisesta.

Kun Helsingin kaupunki 1600-luvun keskivaiheilla muutettiin uuteen paikkaansa, sai eräs insinööri toimekseen „viivoittaa ja pistellä kaupungin

¹⁾ Tämä kuitenkin annettiin Ruotsissa vasta vuonna 1874 ja Suomessa vuonna 1856, jolloin nyttemmin aivan puutteellinen ja vanhentunut asetus kaupunkien järjestelyn ja rakentamisen yleisistä perusteista ilmestyi.

säännölliseen muotoon levein kaduin ja mukavin toripaikoin“, ja K. M. vahvisti asemakaavan. Uudet asemakaavat laadittiin isonvihan hävitysten jälkeen ja paikkakunnalla 1700-luvulla teetettyjen laajain linnoitustöiden yhteydessä. Viimeksi mainittu asemakaava oli Augustin Ehrensvärdin laatima ja sai kuninkaallisen vahvistuksen. Kaikissa 1800-luvulla annetuissa Helsingin kaupungin rakennusjärjestyksissä vahvistetaan se vanhastaan noudatettu sääntö, että kaupunki on rakennettava edeltäpäin laaditun ja asianmukaisesti vahvistetun kaupunginasemakaavan mukaan.

Lahjoitusmaan käyttämisestä annetut määräykset ovat olennaisesti eri sisällystä, mikäli koskee vahvistetun kaupunginasemakaavan mukaan rakennettua, kaupungin „aitauksen“ ympäröimää kaupunginaseman aluetta tai aitauksen ulkopuolella sijaitsevaa, porvariston yhteiseksi hyödyksi osotettua maata ¹⁾). Kaupunginasemalla sijaitsevaan maahan, varsinaisiin rakennustontteihin nähden, vei kehitys yksityiseen omistusoikeussuhteeseen, niinkuin edellä on osotettu. Kaupunginaseman ulkopuolella sijaitsevaan lahjoitusmaahan nähden taas tähän kuuluvat määräykset tarkoittavat maan pysyttämistä yhdyskunnan yhteisiin tarpeisiin käytettävänä ja kieltävät sitä hukkaamasta ja luovuttamasta yksityisten omaksi. Tämän laatuiseen maahan nähden on siis järkähtämättömänä sääntönä, että sitä ei saa omana omistettavaksi luovuttaa, ja tämä koskee tonttimaankin luovutusta.

Erinäisten 1700-luvulla annettujen määräysten mukaan sai tosin kaupunginaseman ulkopuolella sijaitsevan yksityisen paikan luovuttaa sille, joka sinne tahtoi rakentaa tehtaita. Näitä paikkoja saivat tehtailijat ja heidän jälkeläisensä käyttää ja pitää, niin kauan kuin sikäläisiä laitoksia pidettiin voimassa. Tässä siis ei ollut olemassa luovutusta omistusoikeuksin, vaan ainoastaan nautinto-oikeuksin määräämättömäksi ajaksi ²⁾). Jos tontinluovutus täysin omistusoikeuksin olisi luvallinen ei ainoastaan kaupunginaseman alueella, vaan sen rajojen ulkopuolellakin, olisivat kiellot että lahjoitusmaata ei saa luovuttaa yksityisen omaksi todellisuudessa vailla sovellettavaa sisällystä ja miltei tarkoituksettomat.

Tähän käsitykseen asianomaisten asetusten sisällyksestä on tietoisoppiinkin erimielisyydettä yhtynyt ³⁾ ja käytäntö Helsingissä on jo varhaisempina

¹⁾ Vrt. Kamarikollegin mietintöä siv. 28 ja seur.

²⁾ Vrt. nuottia siv. 7.

³⁾ Kaikki kotimaiset tutkijat, jotka tähän asti ovat lausuneet ajatuksensa asiasta, ovat sitä mieltä, että vahvistetun kaupunginasemakaavan ulkopuolella olevaa lahjoitettua maata ei saa, ellei siitä ole lahjoituksessa nimenomaista määräystä, millään ehdolla luovuttaa yksityisen omaksi. Vrt. *Bonsdorff*, Kamerallagfarenhet I siv. 153 ja seur.; *Hermanson*, Inhemsk förvaltningsrätt siv. 354; *Liljenstrand*, Finlands jordnaturer siv. 364; *Willgren*, Finlands finansrätt siv. 442 y. m. Poikkeustapauksissa ovat eräät uudemmat kaupungit (Hanko, Kotka, Iisalmi y. m.) lahjoituskirjoissaan saaneet oikeuden luovuttaa kaupunginaseman ulkopuolella olevaa maata teollisuuslaitosten, makasiinien ja varastojen paikoiksi täysin omistusoikeuksin.

aikoina asettunut samalle kannalle ¹⁾). Kaupungin uudestijärjestämisestä lähtien 1800-luvun alulta on tietävästi aina noudatettu sitä sääntöä, että kaupunginaseman ulkopuolella sijaitsevalta lahjoitusmaalta ei ole maaalueita luovutettu muulla tavoin kuin nautintaoikeuden ehdolla.

Mitä sitten tulee ostetun kaupunginmaan luovutukseen, on huomattava, että kameraaliselta kannalta ei ole olemassa laillista estettä yhdistää kaupunkiin yksityisen omistamaa maa-alueita, ja yhtä vähän käy väittäminen, että kaupunginmaan kameraaliluontoisuudesta voimassa olevat säännökset estäisivät luovuttamasta rakennustonttia tai muuta maa-alueita kaupunkiin yhdistetyltä mutta lahjoittamattomalta kaupunginmaalta, sikäli kuin tuollainen luovutus yleensä on kaupungin vallassa. M. K:n säännökset ja muut kaupunginmaan lainhuudatuksista voimassa olevat määräykset koskevat tosin etusijassa varsinaisia kaupunkitontteja, s. o. vahvistetun kaupunginaseman alueella olevia tontteja, mutta eivät kiellä hankkimasta lainhuutoa muille kaupunginmaan alueille, ja käytännössä onkin lainhuutoa myönnetty kaupunginmaan luovutuksille, joiden ei voi sanoa koskeneen varsinaisia rakennustontteja. Valiokunnan enemmistö on näistä syistä pysynyt käsityksessään, että mahdollisuus kaupunginmaan myymiseen kaupunkiin yhdistetyltä ostetulta maa-alueelta ei ole rajoitettu rakennustontteihin ²⁾, erittäinkin kun nämäkin kaupunginaseman ulkopuolella ovat vaille varmoja rajoja ja voidaan kussakin eri tapauksessa vapaasti järjestää sekä muotoon että kokoon nähden.

Mitä tulee kaupunkiin yhdistetyn maan rajain ulkopuolella olevain d) Kaupungin ostettujen maiden käyttöoikeuteen, on kaupunki tietenkin kaikin puolin ver- gin ostaman rattavissa yksityiseen maanomistajaan ja voi siis, samoin kuin hänkin, vapaasti ja siihen myydä näitä tiluksia tai niiden osia, viimeksi mainitussa tapauksessa nou- yhdistetyn dattaen maanosituksesta maalla voimassa olevia yleisiä säännöksiä. alueen ra- jain ulko- puolella si- jaitsevan maan käyt- täminen.

Edellä olevasta selvityksestä käy ilmi:

että kaupunginaseman ulkopuolella sijaitsevaa lahjoitusmaata ei, sen luovuttamisesta voimassa olevain kieltojen

¹⁾ Kaupungin tuomiokirjassa vuodelta 1649 on merkintä, että maistraatti oli evännyt anomuksen erään rantapaikan saamisesta tonttipaikaksi sillä perusteella että „edellä mainittua rantapaikkaa ei ole K. M:n vahvistamassa kaupunginasemakaavassa tontiksi merkitty“. Paikkaa ei saisi rakentaa, ellei K. M. vastedes „tärkeistä syistä katso asemakaavaa olevan korjattava ja jaoitusta muutettava“. — Sivulla 10 mainitun, K. M:n päätöksellä elokuun 31 päivänä 1784 ratkaistun, luovutettua lahjoitusmaata koskevan riidan asiakirjoista näkyy, että luovutukset, joita K. M. ei hyväksynyt, tarkoittivat kaupunginaseman ulkopuolella olevia maakappaleita, mutta nämä näyttävät olleen viljelyspalstoja.

²⁾ Vrt. *Moring* „Kan jord, som tillhör enskilda, förenas med stad?“ *Juridiska Förenings tidskrift* 1911, siv. 183, 184.

johdosta, saa omistusoikeuksin luovuttaa kaupungin hallusta, mikä ei kuitenkaan koske tilusvaihtoa, jos kaupunki luovuttamansa lahjoitusmaan sijaan saa täysiarvoisen vastikkeen, eikä myöskään pakkoluovutusta yleiseen tarpeeseen; sekä

että sitä vastoin mainitun laatuista estettä ei ole olemassa sellaisen, kaupunginaseman ulkopuolella sijaitsevan maa-alueen myymiseen nähden, joka ei kuulu lahjoitusmaahan, vaan jonka kaupunki on hankkinut ostamalla tai muulla oikeussaannolla.

Asiaa valaiseva Helsingin kaupungin tilusten kartta seuraa mukana, osottaen m. m., että Tilkan ja Gumtähden sairaala-alueet sijaitsevat sen laatusella kaupunginmaalla, kuin Valiokunnan viimeisessä ponnassa on mainittu. Helsingissä, maaliskuun 15 päivänä 1915.

K. J. Ståhlberg.

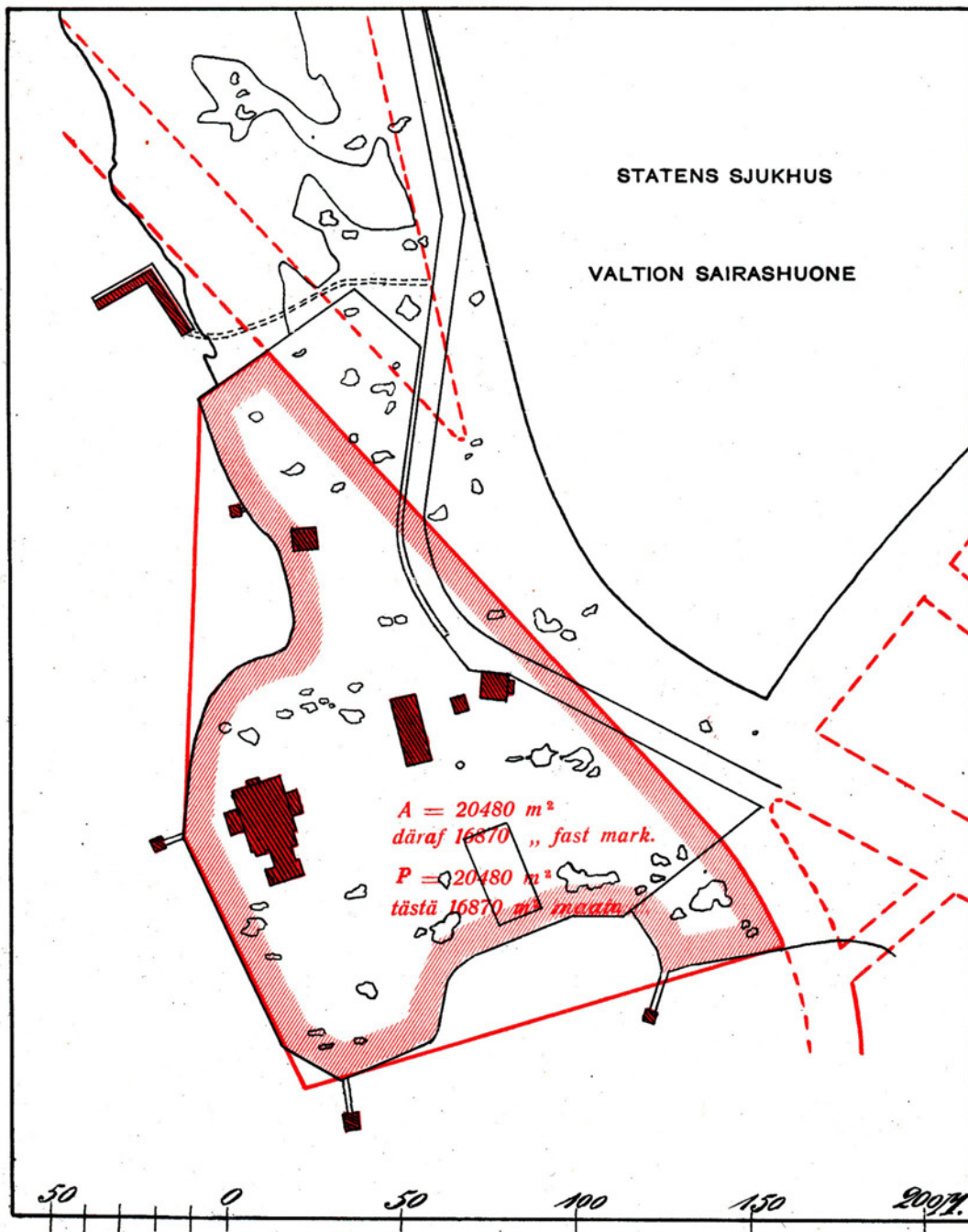
Leo Ehrnrooth.

W. F. Heimbürger.

John Uggla.

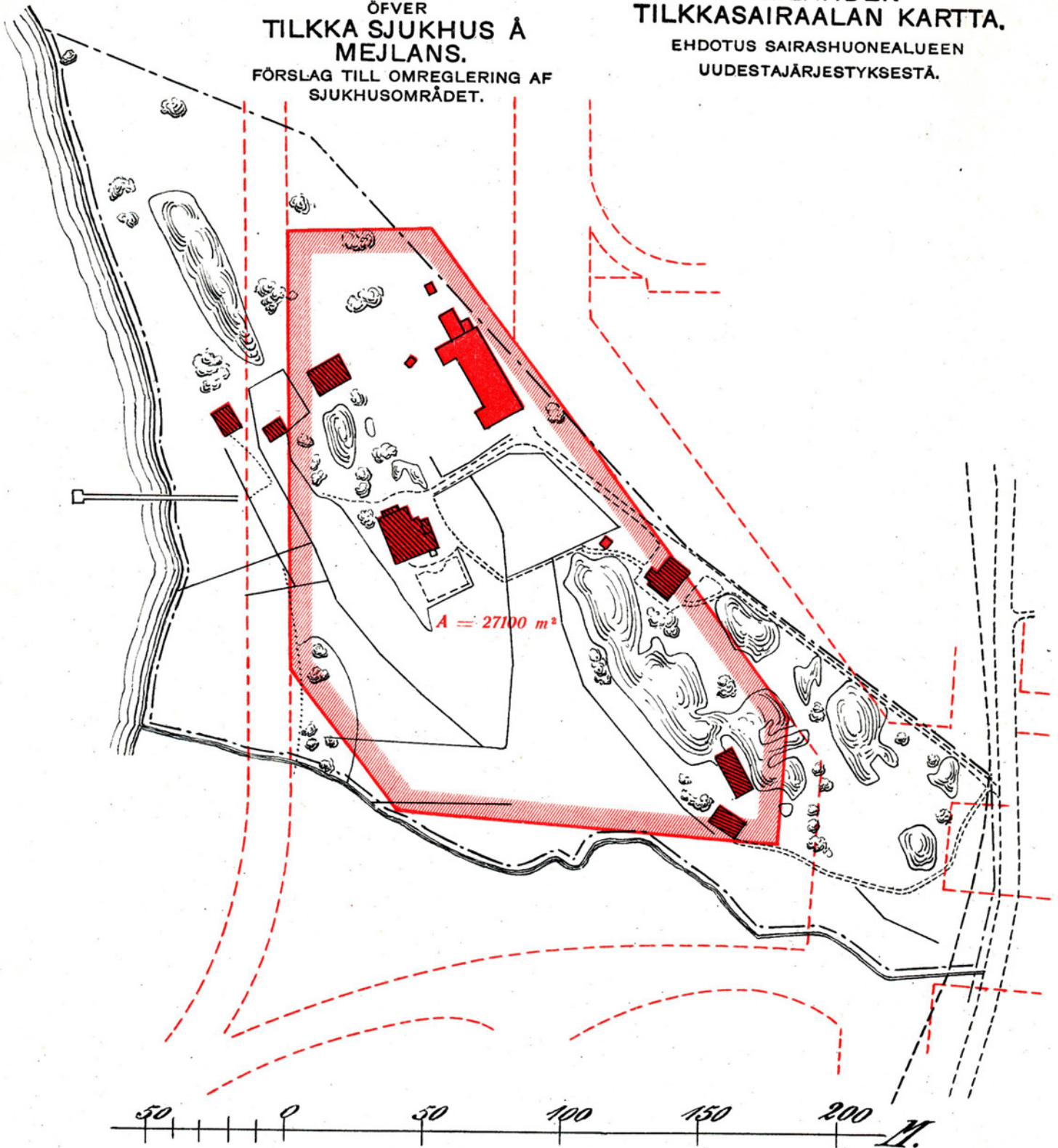
KARTA
ÖFVER VILLALOTTEN N:o 1
BJÄLBO Å MEJLANS.
FÖRSLAG TILL OMREGLERING AF
EGOLOTTEN.

MEILAHDEN HUUILAPALSTAN N:o 1
BJÄLBO KARTTA.
EHDOTUS TILUKSEN UUDESTA-
JÄRJESTYKSESTÄ.

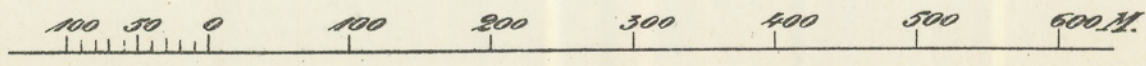
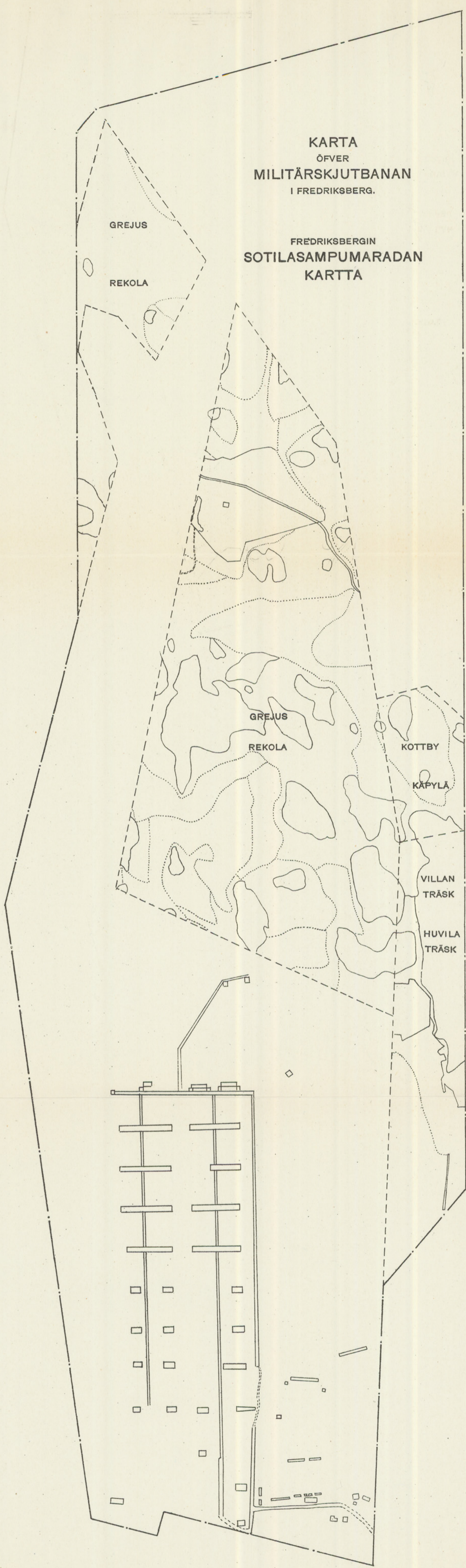
KARTA
ÖFVER
TILKKA SJUKHUS Å
MEJLANS.
FÖRSLAG TILL OMREGLERING AF
SJUKHUSOMRÅDET.

MEILAHDEN
TILKKASAIRAALAN KARTTA.
EHDOTUS SAIRASHUONEALUEEN
UUDESTAJÄRJESTYKSESTÄ.

KARTA
ÖFVER
MILITÄRSKJUTBANAN
I FREDRIKSBERG.

FREDRIKSBERGIN
SOTILASAMPUMARADAN
KARTTA

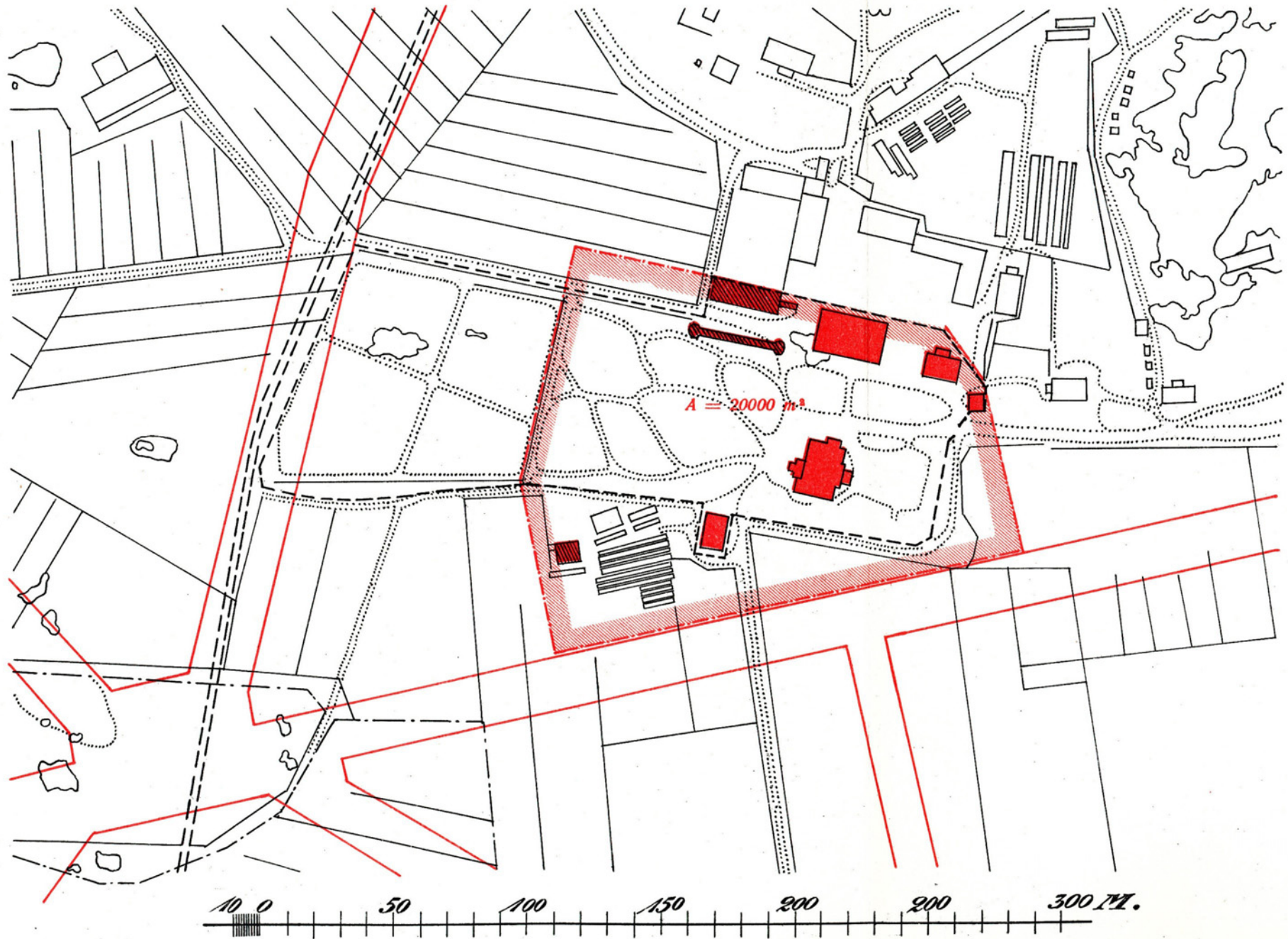

KARTA
ÖFVER
GUMTÄCKTS SJUKHUS.

FÖRSLAG TILL OMREGLERING AF OMRÅDET.

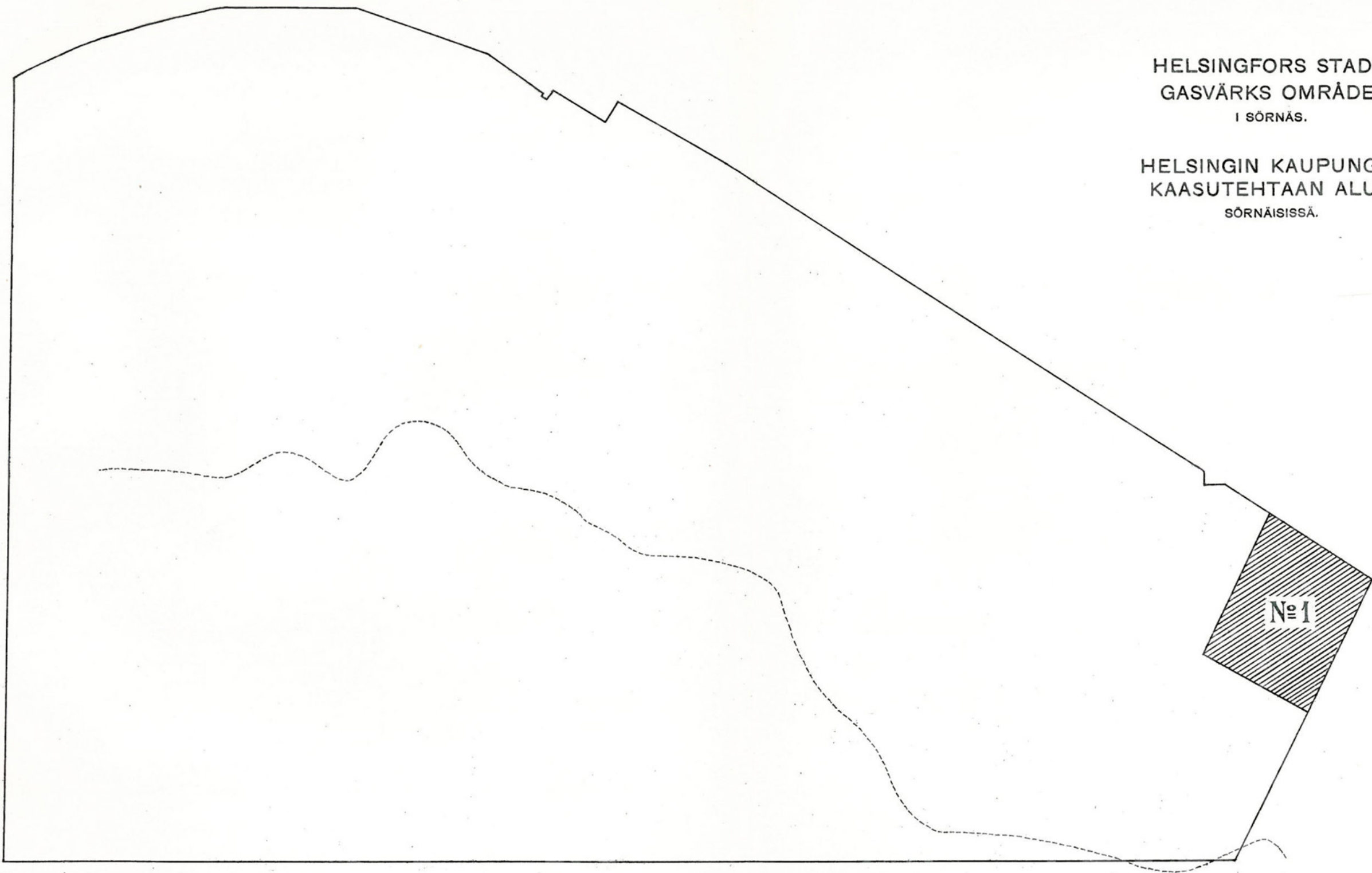
KUMTÄHDEN SAIRAALAN
KARTTA.

EHDOTUS ALAN UUDESTAJÄRJESTYKSESTÄ.

HELSINGFORS STADS
GASVÄRKS OMRÅDE
I SÖRNÄS.

HELSINGIN KAUPUNGIN
KAASUTEHTAAN ALUE
SÖRNÄISSÄ.

Komitean mietintö Helsingin maidon ja kerman kauppaa koskevan uuden sääntöehdotuksen johdosta.

Sittenkun Terveystoimikunta kirjelmässä joulukuun 10 päivältä 1914 oli Kaupunginvaltuustolle lähettänyt laatimansa ehdotuksen Helsingin kaupungin maidon ja kerman kauppaa koskevaksi säännöksi (*Pain. asiakirj. N:o 3 vuodelta 1915*), havaitsi Valmisteluvaliokunta ehdotusta tarkastaessaan siinä olevain määräysten tarkoittavan sekä eräiltä kohdin rajoittaa tähän asti voimassa olevaa maidonmyyntioikeutta, että myös korottaa kaupan pidetyn maidon rasvapitoisuutta ja saattaa voimaan erinäisiä aivan uusia määräyksiä maidon laadusta. Kun nämä määräykset siten olennaisesti vaikuttaisivat tämän alan elinkeino-oloihin sekä ehdotusta vastaan sitä paitsi kävi muodolliselta kannalta muistuttaminen, että se tarkoitti voimassa olevan poliisijärjestyksen muuttamista, vaikkei sitä varten ollut erityisiä ehdotuksia laadittu, ja että ehdotuksessa oli säännöksiä, jotka osin jo oli poliisijärjestyksessä, osin taas näyttivät menevän kaupunginviranomaisten toimivallan ulkopuolelle, niin kuin esim. että terveydenhoitoviranomainen saisi eräissä suhteissa valvoa maidonkäsittelyä tuotantopaikalla, siinäkin tapauksessa että se sijaitsee kaupungin alueen ulkopuolella, katsoi Valmisteluvaliokunta tarpeelliseksi, että asiaa edelleen tarkastettaisiin ja valmisteltaisiin.

Kokouksessaan helmikuun 2 päivänä kuluvaa vuotta päätti Kaupunginvaltuusto tämän mukaisesti lähettää asian allekirjoittaneista kokoonpannun komitean valmisteltavaksi.

Täyttäessään tätä tehtäväänsä, jossa Terveystoimikunnan puheenjohtaja on asiantuntijana ollut Komitean apuna, on Komitea saanut tiedokseen sekä Kaupunginvaltuuston lähetekeskustelussa esillä olevasta Terveystoimikunnan ehdotuksesta annetun lausunnon, että ammattimiestaholta sanomalehdistössä sekä helmikuun 6 päivänä 1915 pidetyssä maanviljelijäin ja maidontuottajain kokouksessa mainittua ehdotusta vastaan tehdyt muistutukset. Nytemmin suoritettuaan tehtävänsä saa Komitea Kaupunginvaltuustolle antaa tässä seuraavan mietinnön ehdotuksineen asiasta.

Kysymykseen käykö kaupungin väestölle tarjottua maitoa pitäminen terveydelliseltä kannalta tyydyttävänä, on viiden kuukauden aikana, kesäkuun 1 päivästä marraskuun 1 päivään viime vuonna, kaupungin laboratorissa toimitettujen tutkimusten perusteella saatu kieltävä vastaus, ja laboratorin jatkamat maidontutkimukset ainoastaan vahvistavat aikaisemmin saadun masentavan tuloksen.

Kaupungin asukkaille tautisen maidon jakelusta koituva vaara on päivän selvä. Maidonkäsittelystä nykyään voimassa olevain niukkain ja hajanaisten säännösten johdosta ei kuitenkaan ole olemassa mitään takeita siitä, että tapaukset, jolloin terveydelle vaarallista maitoa esiintyy kaupassa, saataisiin ilmi, vielä vähemmän voi nykyinen valvonta estää sellaista maitoa tänne tuomasta ja sitä täällä myymästä. On sentähden välttämättömän tarpeellista koventaa ja kehittää mainituista seikoista nykyään voimassa olevia määräyksiä.

Edellä mainituista tutkimuksista on käynyt selville, että Helsingissä kaupan pidetyssä maidossa on rasvapitoisuuteen, puhtauteen ja kestävyYTEEN nähden ollut paljon toivomisen varaa. Tuollaisen ala-arvoisen maidon tuottama terveydellinen vaara uhkaa ensi sijassa köyhiä koteja, joiden taloudellisista syistä täytyy tyytyä lähimmästä myymälästä tahi ulkosalla ostamaansa maitoon. Sekä kansanterveydellisten vaatimusten huomioon ottamiseksi että ala-arvoisen tavaran ehkäisemiseksi tulemasta kauppaan kuluttajain taloudelliseksi vahingoksi on välttämättä tarpeen nykyistään tehokkaampia valvontamääräyksiä.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotus tämän erittäin pulmallisen ja arkaluontoisen terveydellisen asian järjestämiseksi näyttää olevan laadittu huolellisuudella ja asiantuntemuksella ja sen käynee pääasiassa paneminen vastaisen maitosäännön pohjaksi. Kuitenkin on Komitea pitänyt tarpeellisina eräitä asiallisia muutoksia, oikaisuja ja lisäyksiä, joita järempänä lähemmin selvitellään. Sen ohessa on eräät säännökset katsottu olevan laadittava uuteen muotoon, jota paitsi niiden järjestystä on osittain muutettu suuremman selvyuden aikaansaamiseksi.

Terveydenhoitolautakunnan laatima ehdotus kohdistuu maidon ja kerman myyntiin yleensä, liikkeen laatuun katsomatta. Komitean mielestä tulee tässä puheena olevan säännöstelyn kohdistua sekä jälleenmyyjäin ammattimaiseen toimintaan että myös tuottajain ja kuluttajain keskisiin välittömiin toimituksiin, kuitenkin edellyttäen että tämäkin myynti on luonnostaan kauppanharjoitusta, toisin sanoin että tavaraa julkisesti pidetään halullisten ostajain saatavana yleensä. Merkitystä vailla sitä vastoin on se seikka, harjoitetaanko kauppaa laajemmassa vai pienemmässä mittakaavassa, yhdessä vai useammassa tilaisuudessa. Säännön soveltuvaisuusalasta erotettaisiin tämän mu-

kaisesti aivan satunnainen maidon myynti jollekin tietylle henkilölle, samoin kuin nekin maalla olevan tuottajan kaupungissa asuvalle kuluttajalle toimitamat yksityiset maitolähetykset, jotka perustuvat myyjän ja ostajan väliseen yksityiseen sopimukseen ja joita ei käy pitäminen kaupan taikka elinkeinon harjoituksena tavallisessa mielessä.

Säännössä määritelläkseen sen edellä mainitun soveltamisalan rajat on Komitea ehdotuksen 1 ja 2 §:ssä vaihtanut sanat "myyntiä saa — — — harjoittaa" sekä „jokaisen, joka — — — myydä“ sanoihin „kauppaa saa — — — harjoittaa“ ja „jokaisen, joka — — — harjoittaa — — — kauppaa“.

Komiteassa on katsottu suotavaksi, että vastainen maitosääntö olisi niin yksinkertainen ja helppotajuinen kuin mahdollista sekä että siitä poistettaisiin kaikki tarpeettomat yksityiskohtaiset määräykset ja terveydenhoitoviranomaisille suotaisiin suurempi toimintavapaus maitokaupan valvonnan toimitamisessa. Komitea on ehdotustaan laatiessaan koettanut mikäli mahdollista ottaa huomioon tämän näkökohdan, mutta on havainnut, että verraten seikka-peräistä säännöstelyä kuitenkin on tarpeen, jotta valvonta saisi tarpeellisen yhtenäisyyden ja vakavuuden sekä vältettäisiin epävarmuutta sen soveltamisessa ja mielivaltaista menettelyä viranomaisten puolelta.

Komitea on seuraavassa tekevä selkoa tarkastustyön aiheuttamista asiallisista muutoksista Terveydenhoitolautakunnan ehdotukseen. Alempana mainittu pykäläjärjestys tarkoittaa Komitean tarkastamaa mietinnön oheista ehdotusta.

1 ja 2 §. Paitsi jo edellä mainittua uudestimuodostelua ovat näihin pykäliin tehdyt muutokset ainoastaan muodollista laatua.

3 §. Pykälässä tarkoitettun ilmoituksen tekemistä Terveydenhoitolautakunnalle ei näy olevan pantava ainoastaan maidonmyyjäin vaan muutakin maidonkäsittelyä varten olevain huoneistojen haltijain velvollisuudeksi, minkä lisäksi tarkastuksen vuoksi lienee ilmoitus tehtävä joka kerta kun huoneisto siirtyy uudelle haltijalle.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen 3 §:n 2 momentissa on määräys, että maidonkäsittelyhuoneiston seinäin ja katon tulee olla maalatut öljyvärillä. Tämä voimassa olevista heinäkuun 16 päivänä 1908 annetuista leipurinamatin järjestysohjeista otettu määräys on hyvin paikallaan, mikäli koskee myymälöjä sekä muita kuivia ja lämpimiä huoneistoja, joiden maalaaminen öljyvärillä on sekä terveydelliseltä että taloudelliselta kannalta edullinen, mutta kun on kysymys kosteiden huoneistojen seinäin ja katon maalaamisesta, näyttää kalkkivärille olevan annettava etusija. Komitea on tämän johdosta muodostellut säännöksen niin, että Terveydenhoitolautakunnalla olisi suurempi valinnanvara määrätessään, mitä ainetta on sopiva käyttää eri huoneistojen seinäin ja katon maalaamiseen.

4 §. Komitea on suuremman selvyyden aikaansaamiseksi yhteen pykä-

lään yhdistänyt kaikki säilytys- ja kuljetusastioita koskevat säännökset, jotka Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksessa ovat eri paikoissa.

Komitea on pitänyt tarpeettomana seikkaperäisesti luetella kaikkia niitä aineita (emaljoitua metallia, laserrettua savea y. m.), joista säilytys- ja kuljetusastiaihin tulee olla valmistetut, sekä sentähden tyytynyt panemaan sääntöön yleisen määräyksen, että tuollaisen astian pitää olla sellaisesta aineesta, joka ei anna maidolle hajua eikä makua eikä myöskään saata siihen terveydelle haitallisia aineita.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen 11 §:ssä on määräys, että astian, jota käytetään maidon tai kerman kuljettamiseen kaupunkiin, tulee olla varustettu selvällä sisällyksen laatua osottavalla merkillä sekä olla lyijytetty taikka muulla tarkastettavalla tavalla suljettu.

Kuljetusastiaihin varustaminen merkillä on pääkaupungin maidonkäsittelyssä jo tullut yleiseksi tavaksi ja suuremmat maidontuottajat pitäisivät luultavasti vastedeskin, vaikkei asiasta olisikaan nimenomaista määräystä, kuljetusastiansa merkittynä, koska se helpottaa jakelun järjestämistä ja valvontaa. Kun ei puheena olevalla säännöksellä kuitenkaan tarkastuksen kannalta ole mainittavaa merkitystä ja toimenpide voi käydä pienemmille tavarankuljettajille varsin rasittavaksi, on Komitean mielestä tämä määräys ollut poistettava maitosäännöstä.

Määräys että astian tulee kuljetuksen kestäessä olla tarkastettavalla tavalla suljettuna on ehdotettu tavarantoimittajan hyvin ymmärrettävää etua silmällä pitäen. Täytyy yleensä edellyttää tavaranomistajan omasta aloitteestaan ryhtyvän kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin väärennyksen, miedonnuksen tai vähennyksen estämiseksi tavarankuljetuksen matkalla ollessa. Tästä ei kuitenkaan seuraa, että tuollaisia toimenpiteitä olisi maitosäännössä ehdottomasti määrättävä, vaan on tässä olemassa yksityiset, jota asianomainen itse saa suojella miten sopivaksi näkee. Tämänkin määräyksen sentähden näyttää käyvän poistaminen ehdotuksesta.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen 4 §:n mukaan tulisi jälleenmyyjän maitoa ulkosalla myydessään säilyttää se suljetussa astiassa, josta maito lasketaan hanasta. Komitean mielestä on tämä määräys liian ankara, koska mainittuun tarkoitukseen on ajateltavissa käytettäväksi muunkin laatuista astioita. Näyttää sentähden olevan jätettävä Terveydenhoitolautakunnan asiaksi hyväksyä tähän tarkoitukseen käytettävät astiamallit.

Esillä olevan pykälän viimeiseen momenttiin on Komitea pannut sen Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksessa olevan määräyksen, että kaupan pidetyt eri maitolajit on sopivalla tavalla ilmoitettava. Tämä käy Komitean mielestä päinsä joko varustamalla itse astian ilmoituksella, niinkuin Lautakunnan ehdotuksessa edellytetään, tai myös asettamalla näkyvään paikkaan julkipanon, esimerkiksi sopivasti sijoittamalla nimikilpiä kaappeihin, missä

kutakin maitolajia säilytetään myytäväksi. Erittäinkin kun astian ulkomuoto jo selvästi osoittaa sisällyksen laadun, niinkuin on laita kaupassa yleisesti esiintyvään viilipyttyjen ja viilipunkkain, täytyy astian varustamista sisällyksen ilmoituksella pitää tarpeettomana, ja tarkastuksen kannalta riittäisi yhteinen ilmoituskilpi.

Komitea on sitä mieltä, että puheena oleva määräys eri maitolajien ilmoittamisesta on ulotettava niihinkin kaupassa yleisesti esiintyviin valmisteisiin, joiden pääosana on maito ja kerma, niinkuin yoghurtiin, kefiriin, lauhdutettuun maitoon, happamaan kermaan y. m. Hyvin järjestetyissä maitoliikkeissä on jo nyt ollut tavallista varustaa pullot, joissa tuollaisia tavaroita myydään, tavarain laatua y. m. osoittavilla nimilipuilla.

Komiteassa on muuan vähemmistö (herrat Listo ja Bredenberg) pitänyt tärkeänä vasta mainittujen tavarain pitemmälle menevää säännöstelyä, koska ne reklaamituotteina ovat levinneet laajalle ja sentähden välttämättä olisi pantava tehokkaan valvonnan alaisiksi. Kun mainitut valmisteet samoilla syillä kuin piimä, kuohukerma y. m. olisi luettava maitolajeihin, olisi vähemmistön mielestä tätä tarkoitusta varten tarpeellisten määräysten oikea paikka maitosäännössä. Tämän johdosta on vähemmistö ehdottanut, että sääntöön pantaisiin eri pykäläksi seuraavaa sisällystä oleva määräys:

„Valmisteita, joiden pääasiallisena osana on maito ja kerma, niinkuin yoghurtia, kefiriä, lauhdutettua maitoa ja kermaa y. m., on pidettävä kaupan astioissa, joissa ilmoitetaan raaka-aineen laatu, valmistustapa, tuotteen rasvapitoisuus sekä, lauhdutettuihin ja kuivattuihin tuotteisiin nähden, niiden vesipitoisuuskin.“

Komitean enemmistö taas on ollut sitä mieltä, että edellä mainittuja valmisteita koskevat tarkastusmääräykset eivät kuulu tämän erikoissäännön alaan, koska tässä lähinnä tarkoitetaan luonnonmaitoa ja sen aineksia, mutta ei tavaraa, jonka laatu on muuttunut vieraitten lisäkkeiden tai bakteerien vaikutuksesta. Sellaisten tavarain valmistus ja kauppa on enemmistönkin mielestä asetettava tehokkaan valvonnan alaiseksi, mutta määräykset siitä näyttää olevan sopiva panna Helsingin kaupungin vastaiseen terveydenhoitojärjestykseen.

5 §. Tässä pykälässä esimerkkeinä lueteltujen tautien joukkoon ei ole otettu ritinäruttoa, märkämyrkytystä, verenmyrkytystä eikä sanottavan määräästä rokkoa, koska ne kaikki mahtuvat käsitteeseen „muu kuumeen yhteydessä oleva tauti“, ei myöskään vesikauhua, joka tässä yhteydessä on käytännöllistä merkitystä vailla.

Likapitoisuuden yläraja on Komitean mielestä ollut alennettava Terveydenhoitolautakunnan ehdottamasta 10 milligrammasta 8 milligrammaan litraa kohti. Kun likapitoisuus täällä toimitettujen tutkimusten mukaan on keskimäärin ollut 5 milligrammaa litraa kohti, ei terveydelliseltä kannalta näy

käyvän salliminen 8 milligrammaa suurempaa likamäärää litraa kohti. Tätä rajaa niinkään puollettiin edellä mainitussa viime helmikuun 6 päivänä pidetyssä maidontuottajain kokouksessa.

6 §. Maidon rasvapitoisuus on moninaisten seikkain varassa, mutta huomattava merkitys näyttää tässä kohden olevan eläinrodulla. Niinpä on alamaarotujen, niinkuin hollantilaisten, anglien y. m. maito paljon vähemmän rasvapitoista kuin ylämaarotujen. Meidän maassa yleisimmin pidettyjen karjain maito on keskimäärin rasvarikkaampaa kuin n. s. alamaarotujen. Niiden tietojen mukaan, joita Komitea on eri vuosilta hankkinut niistä maamme kaupungeista, missä, niinkuin Turussa, Tampereella ja Oulussa, säännöllisiä maidontutkimuksia on pitemmän aikaa toimitettu, oli esim. Turussa vuosina 1907 ja 1908 tutkitun maidon (1,538 näytettä) keskimääräinen rasvapitoisuus vain yhden ainoan kerran 3.0 %:a vähempi, jota vastoin 88 % vuosina 1910—1913 mainitussa kaupungissa tutkituista näytteistä (kaikkiaan 5,633) sisälsi rasvaa enemmän kuin 2.99 %; Tampereella saatu keskimäärä oli 3.68 % vuonna 1912 ja 3.66 % vuonna 1913, Oulussa ei vuosina 1911 ja 1912 tavattu kertakaan maitoa, jonka rasvapitoisuus olisi ollut 3 %:a vähempi. Helsingissä niinkään on keskimääräinen rasvapitoisuus ollut yli 3.0 %:n. — Eräältä maamme suurimpiin luettavalta itäisen Uudenmaan maatilalta, missä säännöllisiä rasvapitoisuuden tutkimuksia on toimitettu useita vuosia, oli alin todettu kuukausittainen keskimäärä 3.44 % vuonna 1910, 3.5 % vuonna 1911, 3.4 % vuonna 1912, 3.4 % vuonna 1913 ja 3.43 % vuonna 1914. — Hannes Nylanderin toimittamassa Maanviljelyshallituksen tiedonannossa N:o LXXXIV „Tilastoa Suomen tarkastusyhdistysten toiminnasta vuonna 1913“ mainitaan, että koko maassa tutkittujen 43,339 lehmän maidossa oli keskimäärin 3.86 % voirasvaa. Alin oli keskimäärä K. Suomen Talousseuran alueella, nimittäin 3.59 %.

Maidon rasvamäärä vaihtelee jonkin verran vuoden eri kuukausina. Yleensä on rasvapitoisuus vähin keväällä (huhtikuulla). Pätevältä taholta saadun ilmoituksen mukaan on rasvapitoisuus silloin keskimäärin 0.2—0.3 % alempi koko vuoden keskimäärää. — Rasvapitoisuus ei vaihtelee ainoastaan vuoden eri kuukausina, vaan jonkin verran vuorokaudenkin eri aikoina. Aamumaito on vähimmin rasvapitoista, ja Komiteassa onkin väitetty, että aamumaito keväisin ehkä sisältää rasvaa 3 % vähemmän. Kun päivämaito joka tapauksessa on tuntuvasti rasvarikkaampaa kuin aamumaito ja näitä molempia maitolajeja sekottamalla varsin luultavasti saadaan maitoa, jonka rasvapitoisuus ei ole 3 %:a vähempi, on Komitea kuitenkin kaikki edellä mainitut seikat huomioon ottaen katsonut olevan puoltaminen pysytettäväksi Terveystalautakunnan ehdottamaa vähintä luvallista maidon rasvapitoisuutta eli 3 %:a, erittäinkin kun eräissä muissakin maamme kaupungeissa

(esimerkiksi Loviisassa, Savonlinnassa ja hiljattain Tampereellakin) on maitosääntöihin pantu samat määräykset.

Eriävää mieltä tästä asiasta on ollut kaksi Komitean jäsentä (herrat Listo ja Bredenberg), jotka ovat vaatineet vähimmän rasvapitoisuuden määrättäväksi 2.9 %:ksi.

Kerman rasvapitoisuus on Terveydenhoitolautakunnan ehdottamista 12 %:sta korotettu 15 %:in, syystä että pääkaupungissa kaupan pidetyn kerman rasvapitoisuus on, mikäli Komitea on saanut tietää, ollut 15 %:a suurempikin eikä Lautakunnan ehdottama raja ole näyttänyt takaavan hyvää kauppatavaraa. Ehdotettu kerman vähimmän rasvapitoisuuden korotus ei Komitean mielestä voi aiheuttaa kerman hinnan kohoamista.

Komiteassa on vaadittu, että kuohukermaa koskevat määräykset olisi poistettava, mutta Komitean enemmistö on tahtonut nämä määräykset pysyttää, koska kuohukerma on tavallista kauppatavaraa ja sitä koskevia määräyksiä tavataan useimmissa uudenaikaisissa maitosäännöissä.

Ajan, jonka kuluessa n. s. ternimaitoa ei saa pitää kaupan tavallisena kauppamaitona, on Komitea ammattimiesten kanssa neuvoteltuaan pitentänyt kolmesta viideksi vuorokaudeksi poikimisen jälkeen. Yksi Komitean jäsen (herra Bredenberg) ei ole pitänyt tuollaista ajanmääräystä aivan sopivana, vaan on ehdottanut säädettäväksi, että ternimaitoa saa myydä vasta sittenkun maidon on havaittu kestävän keittokoe.

7 §. N. s. tarkastettua maitoa koskevia määräyksiä on Komitea selvittänyt sekä ryhmittänyt ne uudestaan mainittavasti muuttamatta niiden sisällystä.

8 §. Tuotteisiin, joita näyttää käyvän haitatta pitäminen kaupan maidonmyynnin yhteydessä, on Komitea lisäksi lukenut säilytetyt ravintoaineet, joiden tulee olla ilmatiiviisti suljetuissa, laserretusta savesta, lasista tai posliinista valmistetuissa astioissa.

10 §. Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen 12 §:ssä on sitä sisällystä oleva momentti, että navetta, josta saatua maitoa tahi kermaa pidetään kaupan, on oleva valoisa, tilava ja hyvin tuulluutettu sekä pidettävä puhtaana ja siistinä. Kun kunnallishallinnolla ei näy olevan valtaa Helsingin kaupungin maitosääntöön panna määräystä, joka lähinnä koskee niitä maaseudulla olevia navettoja, mistä maitoa tänne tuodaan, on Komitean mielestä säännös ollut poistettava.

Kun epätietoisuutta on ollut kunnan oikeudellisesta toimivallasta säätää maaseudun tilanomistajille velvollisuus maitoa kaupunkiin myytäväksi tuodessaan esittää eläinlääkäriin antama todistus karjansa terveydentilasta, sekä n. s. yhteisen kansan kaupan asemasta puheena olevassa kohden, on Komitea katsonut tarpeelliseksi näistä seikoista hankkia Kunnallisen Keskustoimiston lausunnon, ja on Toimisto mielipitenään lausunut seuraavaa:

„Voimassa olevassa joulukuun 22 päivänä 1879 annetussa Suomen terveydenhoitosäännössä on elintarpeiden kaupasta kaupungissa ja maalla m. m. säädetty, että sairaiden eläinten maitoa ei saa myydä (33 §). Tähän katsoen näyttää kaupunkikunta olevan esteetön terveydenhoitojärjestykseensä tahi erikoiseen maitokauppasääntöön panemaan ne paikallisolojen ja tarpeiden mukaiset määräykset, joita tarkastuksen kannalta vastamainitussa kohden pidetään tarpeellisina. Jos kokemus on osottanut, että tehokas maidontarkastus ei ole kaupungissa aikaansaataavissa, ellei tarkastusta uloteta käsittämään, paitsi maitoa ja sen käsittelyä myyntipaikalla, myös karjain terveydentilaa, lienee kuntaa pidettävä laillisesti oikeutettuna, siinä määrin kuin tarpeelliseksi havaitaan, maidonmyyjiltä vaatimaan asianmukaista todistusta viimeksi mainitusta seikasta, jota vastoin kunnan ei ole lain kannalta mahdollista varata terveysviranomaisilleen tarkastusvaltaa kunnan oman alueen ulkopuolella sijaitsevassa navetassa.

Puheena olevassa kohden ei maaseudun tilanomistajille voi katsoa kuuluvan mitään poikkeusasemaa kaupungin muihin maidonmyyjiin verraten. Voimassa olevassa elinkeinolaissa (8 § 1 mom.) tosin taataan yhteiselle kansalle ja tilanhaltijoille maalla oikeus ilman erinäistä ilmoitusta itse tahi muiden kautta niin hyvin kaupungissa kuin maalla kaupaksi pitää kaikkea, mitä heidän tiloistansa saadaan, mutta tätä säännöstä ei käyne syyllä esittäminen esteeksi edellä mainittujen tarkastusmääräysten soveltamiselle vastamainittuunkin yhteiskuntaluokkaan. Puheena oleva säännös sekä muut sen yhteydessä n. s. yhteisen kansan kaupasta annetut määräykset lujittavat ja kehittävät sitä oikeutta, mikä yhteisellä kansalla vanhastaan on tässä kohden ollut ja joka myös on vahvistettu 1789 annetussa Ruotsin ja Suomen talonpoikaisen kansan vapauksien ja oikeuksien vakuutuksessa ja vahvistuksessa. Mainittujen määräysten historiallisena pohjana on on ollut tarkoitus, vastoin kaupunkien asukasten aikaisempia pyrkimyksiä saada valtaansa kaikki kauppa ja säännöstellä sen harjoitus tahi ainakin kaupunginkassan hyväksi verottaa kaikkea kaupungin piirissä harjoitettua kauppa, taata yhteisen kansan oikeus olematta haku- tahi ilmoitusvelvollisuuden alainen ja tarvitsematta suorittaa erityisiä elinkeinmaksuja myydä ja sitä varten kaupunkiin kaupaksi tuoda tuotteitaan, ja tällä voimassa olevassa elinkeinolaissakin julkilausutulla periaatteella on edelleen melko suurta käytännöllistä merkitystä. Mutta tämä yhteiselle kansalle siten suotu elinkeinovapaus ei enempää kuin nykyaikainen elinkeinovapaus ylipäätänsäkään ole rajoittamaton, ja 1913 vuoden eduskunta huomauttaa esitysmietinnössään ehdotuksineen asetukseksi oikeudesta elinkeinon harjoittamiseen, että kaupunkikunnilla tietenkin on valta terveydellisistä syistä sopivalla tavalla järjestää maalta tuotujen elintarpeiden kauppa. Lisätä sopii, ettei lainsäätäjällä ole ollut asiallista aihetta tässä kohden suoda maaseudun yhteiselle kansalle ja tilanomistajille erioikeutta saada vastoin kaikkia muita myyjiä pitää kaupan maitoa antamatta sellaista takuuta tavarahan hyvydestä, mikä ylipäätänsä on katsottu tarpeelliseksi kaupungin asukasten suojelemiseksi terveydenvaaralta.

Edellä lausutun johdosta Kunnallinen Keskustoimisto sentähden pyytää mielipiteenään lausua

että kunnalla täytyy katsoa olevan laillinen oikeus niin laajasti kuin tarpeelliseksi havaitaan velvoittaa maidon myyjät näyttämään asianmukaisen todistuksen eri karjain terveydentilasta; sekä

että laki ei estä ulottamasta mainittua velvollisuutta maaseudun yhteiseen kansaan ja tilanomistajiin yhtä hyvin kuin muihinkin kunnan alueella oleviin maidon myyjiin.“

Tähän Kunnallisen Keskustoimiston antamaan lausuntoon on Komitean enemmistö puolestaan yhtynyt. Voimassa oleva elinkeinolaki tosin tarkoittaa

tarjota ja lähemmin järjestää yleistä vapautta harjoittaa elinkeinoa Suomessa, mutta tämä elinkeinovapaus on kuitenkin rajoitettu m. m. erinäisillä yleisen järjestyksen, turvallisuuden ja yleisen terveydenhoidon vaatimilla määräyksillä. Viimeksi mainittua tarkoitusta silmällä pitäen on annettu monia määräyksiä, jotka kieltävät tahi estävät harjoittamasta elinkeinoa, josta voi olla haittaa ihmisten terveydelle. Sellaisia määräyksiä on m. m. 1879 vuoden terveydenhoitosäännössä, joka samana vuonna vahvistetun elinkeinolain ilmestyttyä annettiin hallinnollista tietä ja jonka 32 §:ssä m. m. elintarpeiden myyjät kaupungissa velvoitetaan antamaan niitä semmoisen tutkinnon alaiseksi, jonka asianomainen viranomainen saattaa tarpeelliseksi katsoa, jotta saataisiin selville, ovatko ne terveydelle vahingollisia tahi muuten ravintoaineiksi sopimattomia. Tämän nojalla on nekin kunnalliset järjestysohjeet annettu, joiden kautta kaupungissa on toimeenpantu pakollinen lihantarkastus. Täytyy Komitean käsityksen mukaan katsoa olevan asian luonnossa, ettei yleinen kauppavapaus käsitteen mukaisesti voi sisältää erioikeutta kaupunkiin tuoda kelvottomia elintarpeita, vaan että niiden tulee sietää sangen laajalle meneviä, terveydenhoidon kannalta tarpeellisia rajoituksia. Tämä käsitys on omaksuttu Ruotsin hallinto- ja valtiopäiväkäytännössä, missä esillä olevaan alaan kohdistuva lainsäädäntö on pääasiassa saman laatuinen kuin meillä.

Kaksi Komitean jäsentä (herrat Listo ja Frey) on esillä olevasta periaatteellisesta kysymyksestä ollut eriävää mieltä sikäli, että heidän mielestään tavaran laatuun kohdistuvan todistamisvelvollisuuden ulottaminen maaseudun yhteiseen kansaan ja tilanomistajiin olisi vastoin ja loukkaisi näiden erioikeuden pyhyydellä vahvistettua ja voimassa olevassa elinkeinolaissa julkilautettua oikeutta vapaasti pitää kaupan kaikkea, mitä heidän tiloiltaan saadaan. Sitä vastoin ei vähemmistö ole katsonut lain estävän mainitussa tarkoituksessa velvoittamasta niitä, jotka kaupungissa harjoittavat ammattimaista maitokauppaa, näyttämään todistuksen karjansa terveydentilasta.

Vaikka vastamainitut oikeudelliset näkökohdat eivät ole Komiteassa saaneet enemmistön kannatusta, on Komitean jäsenten enemmistö kuitenkin, osin puhtaasti käytännöllisistä syistä, katsonut olevan erottaminen yhteisen kansan kaupan puheena olevan määräyksen alaisuudesta. Siinä kohden on erittäin huomautettu, että määräyksen ulottaminen yhteisen kansan kauppaan ei tämän kaupan vähäisen laajuuden johdosta tarkastuksen kannalta mainittavia merkitsisi, mutta voisi sitä vastoin johtaa tarpeettomaan rettelöimiseen terveydenhoitoviranomaisten puolelta, minkä ohessa on näyttänyt sopivamalta, ettei tässä yhteydessä ratkaista, mille kannalle puheena olevassa riidanalaisessa periaatteellisessa kysymyksessä on asetuttava. Tähän nähden ja kun myöntää täytyy, ettei kunnalla ole valtaa panna karjanomistajille edellä mainittua todistamisvelvollisuutta sillä tavoin kuin Terveydenhoitolaetakunta

on ehdottanut, on Komitea laatinut ehdotuksensa siten, että tämä velvollisuus lähinnä olisi niillä, jotka täällä harjoittavat maitokauppaa.

11 §. Terveydenhoitolautakunnan ehdotus että tilanomistaja, joka toimittaa maitoa kaupunkiin, on velvoitettava tekemään ilmoituksen lavantaudin, tulirokon y. m. tarttuvain tautien ilmestymisestä, näyttää Komiteasta hyvin harkitulta, mutta tämä ilmoitusvelvollisuus näyttää olevan rajoitettava siihen tapaukseen, että tautia ilmaantuu henkilöissä, jotka toimittavat maidon käsittelyä tahi muutoin ovat käsittelypaikan läheisyydessä maatilalla alueella.

13 §. Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen 15 §:ssä on sitä sisällystä oleva säännös, että terveystoimihenkilö ei saa kieltää pääsyä navettaan eikä maidon tahi kerman myynti- tahi säilytyspaikkaan.

Mikäli kaupungin alueella olevaa navettaa, myynti- tahi säilytyspaikkaa koskee, on tämä määräys tarpeeton, koska terveystoimihenkilöillä jo yleisen virkatoimensa johdosta täytyy katsoa olevan oikeus päästä tuollaisiin laitoksiin ja sellainen oikeus sitä paitsi on nimenomaan säädetty terveydenhoitosäännön 5 §:ssä. Mitä taas tulee maaseudulla olevaan navettaan, jommoista Terveydenhoitolautakunta luultavasti etusijassa tarkoittaa, ei Komitean mielestä ole asianmukaista, että esillä olevan laatuksessa järjestyssäännössä määrätään kunnan toimihenkilöiden toimivallasta heidän virantoimitusalueensa ulkopuolella, jota paitsi saanee epäillä, olisiko tuollaisella määräyksellä, vaikka Kuvernööri sen vahvistaisikin, maaseudun karjastonomistajiin nähden velvoitettavaa voimaa. Kun terveydelliseltä kannalta kuitenkin on erinomaisen tärkeätä, että karjat, joista maitoa kaupunkiin toimitetaan, tuon tuostakin tarpeen mukaan terveydelliseltä kannalta tarkastetaan, ja niinkään on tarpeellista, että Terveydenhoitolautakunta itselleen hankkii mahdollisimman tarkat ja täydelliset tiedot tuotantopaikkain terveydellisistä oloista, on Komitean mielestä tämä toivomus ollut säännössä nimenomaan julkilausuttava ja samalla huomautettava, että asianomaisten virkailijain tulee omistajilta hankkia pääsy navettaan. Siinä tapauksessa että omistaja aiottua tutkimusta vastustaa tai vaikeuttaa, on Terveydenhoitolautakunnan velvollisuus asianomaiselta viranomaiselta s. o. Kuvernöörinvirastolta tai paikallisilta terveydenhoitoviranomaisilta hankkia tarpeellista virka-apua. Mainitussa kohden tarpeelliset määräykset on Komitea koonnut eri pykäläksi maitosääntöehdotuksen loppuun (15 §).

Komitean mielestä on ollut tarpeellista maitosäännössä pysyttää säännös terveystoimihenkilöiden oikeudesta maidon ja kerman myynti- tahi säilytyspaikoista ottaa tavaranäytteitä käypähinnan maksamalla.

Näytteiden ottamisen toimitti aikaisemmin terveystoimihenkilö tarkastusmies apulaisen kera, mutta nyttemmin se on kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorioon erityisesti tätä tarkoitusta varten sääntönäispalkalle asetetun näytteidenottajan tehtävä jonkin poliisivirkailijan avustamana. Tähän nähden

on Komitean mielestä oikeus näytteiden ottamiseen ollut varattava ei ainoastaan terveystoimikunnille, vaan muillekin terveydenhoitoa valvomaan asetetuille ja oikeutetuille henkilöille.

Tässä yhteydessä on Komitea katsonut olevan varaaminen näytteiden ottajalle oikeuden, kun tarpeelliseksi katsoo, toistaiseksi kieltää maidonmyynnin, kunnes laboratoritutkimus on toimitettu tai asianomainen viranomaisena on asia käsitelty.

14 §. Näytteen ottamistavasta ovat voimassa Terveystoimikunnan toukokuun 9 päivänä 1904 antamassa johtosäännössä olevat määräykset, jotka kuitenkin ovat liian niukat ja kaipaavat monessa kohden täydentämistä.

Kun tavaranhaltijan oikeus riippuu siitä huolellisuudesta ja tarkkuudesta, millä näyte otetaan, on sangen tärkeätä, että näytteen avulla saatava todiste tulee luotettava sekä että kaikki erehdyksen mahdollisuudet vältetään. Komitean mielestä on tätä alaa koskevat perustavat määräykset pantava sääntöön, jota vastoin taas ne näytteenottajan ohjeet, jotka enemmän ovat johtosäännön laatuja, olisi Terveystoimikunnan annettava.

Komitea on tämän mukaisesti esillä olevaan pykälään pannut säännöksiä asianomaisen viranomaisen velvollisuudesta ottaa näytteet tavaran haltijan tahi hänen edustajansa sekä jäävittömän todistajan läsnäollessa, toimittaa näytteen ottaminen tarpeellisella huolellisuudella, ottaa keskimääränäyte, laatia vahvistetun kaavakkeen mukainen pöytäkirja, jossa m. m. mainitaan näytteen tunnusmerkki, sekä tavaranhaltijan pyynnöstä antaa hänelle asianmukaisesti todistettu näytteen kaksoiskappale y. m. Erityistä korvausta tästä viimeksi mainitusta näytteestä ei näy olevan tavaranhaltijalle maksettava.

Mitä taas tulee niihin näytteenottamista koskeviin täydentäviin määräyksiin, mitkä Terveystoimikunnan olisi annettava erityisessä johtosäännössä, pyytää Komitea viitata ulkomaiseen, erittäinkin Sveitsin lainsäädäntöön, joka näyttää tässä kohden sopivan johteeksi. Esimerkiksi seuraavat mainitun lainsäädännön määräykset näyttäivät olevan omansa täyttämään tässä puheena olevaa tarkoitusta:

„Näytteiden säilyttämiseen on käytettävä ainoastaan täysin puhtaita astioita ja pakkausaineita. Ennen kutakin näytteenottoa tulee näytteen ottajan siis tarkastaa, että astia, jossa näytettä aiotaan säilyttää, on tyhjä, kuiva, puhdas ja hajuton.

Nestemäisiä näytteitä varten on käytettävä ainoastaan valkeita lasipulloja, jotka suljetaan ennen käyttämättömillä, puhtailla tulpilla.

Näytteenotosta laaditussa pöytäkirjassa on, paitsi näytteen numeroa tai merkkiä, mainittava toimituksen aika ja paikka, näytteen sinetöimistapa, (sinetti, lyijysinetti tai muu semmoinen), tavaran haltijan ja liikkeen omistajan nimet, paikalla olevan tavaran paljous, merkintä ja myyntihinta sekä, mikäli mahdollista, tavaran alkuperä ja sen valmistaja. Pöytäkirjan allekirjoittavat näytteenottaja ja tavaranhaltija tai hänen läsnäoleva edustajansa.

Maitonäytettä otettaessa on pöytäkirjaan myös mikäli mahdollista merkittävä maidon haltijan tai hänen edustajansa toimitustilaisuudessa antama tieto siitä, mihin aikaan päivästä maito on lypsetty tahi onko siinä sekaisin eri lypsyistä saatua maitoa, tuottajan nimi sekä niiden maitovarastojen määrä, mistä näytteet on otettu. Lypsykokeista laadittuun pöytäkirjaan on pantava tieto lypsylehmäin luvusta, lypsyajasta, lypsyssä saadusta maitomäärästä, lypsylehmäin lypsykaudesta, ruokinnasta ja hoidosta sekä muista maidon laatuun ehkä vaikuttavista seikoista.

Näytteet, jotka lämmön vaikutuksesta nopeasti muuttuvat, on pidettävä viileässä paikassa ja, jos tarve vaatii, kuljetettava jäihin pantuina.“

16 §. Siihen liittyen mitä edellä on lausuttu yhteisen kansan ja tilanomistajain harjoittamasta maidon myynnistä kaupungin alueella, on Komitea tähän pykälään pannut tähän myyntiin soveltuvat maitosäännön määräykset.

17 §. Rangaistusmääräyksen on Komitea laatinut uuteen muotoon, joka lähemmin liittyy muissa kunnan järjestyssäännöissä olevaan vastaavaan määräykseen. Puheenalaista laatua olevat jutut käsittelee ja ratkaisee voimassa olevien oikeussääntöjen mukaan kaupungin maistraatti järjestys- ja talousasiain tuomioistuimena.

18 §. Terveystenhoitolautakunnan ehdotusta, että vastainen maitosääntö astuisi voimaan vasta kolmen kuukauden kuluttua vahvistamisesta, on Komitea puolestaan tahtonut puoltaa, ja lienee sitä tarkoittava alistus tehtävä, samalla kun ehdotus lähetetään Kuvernöörinvirastoon.

Esillä oleva maitosäännön ehdotus on tarkoitettu vastedes pantavaksi lukuna Helsingin kaupungin vastaiseen terveydenhoitojärjestykseen, jonka ehdotuksen Terveystenhoitolautakunta nyttemmin on laatinut ja Kaupunginvaltuuston kansliaan antanut. Tämä terveydenhoitojärjestys vaikuttaa monessa kohden nykyään voimassa olevaan, lokakuun 30 päivänä 1908 annettuun poliisijärjestykseen, joten poliisijärjestyksen perinpohjainen uudistus on piakkoin odotettavana. Kun kuitenkin maidon ja kerman kauppaa koskevat järjestysohjeet on tarkoitettu väliaikaisesti annettaviksi itsenäisenä sääntönä olemaan voimassa siksi, kunnes kaupungin yleinen terveydenhoitojärjestys vahvistetaan, on tarpeellista maitosäännön vahvistamisen yhteydessä hankkia muutos maidonkäsittelyä koskeviin poliisijärjestyksen 36, 108, 113, 118—129 ja 152 §:ään. Kun aloitteen tekeminen tuollaisiksi poliisijärjestyksen muutoksiksi sekä ehdotuksen laatiminen niiksi lähinnä näyttää olevan Maistraatin velvollisuutena, lienee Kaupunginvaltuuston lähettäessään ehdotuksen Maistraattiin kehoitettava tätä ryhtymään mainitun suuntaiseen toimenpiteeseen.

Edellä lausutun johdosta esittää Komitea, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä tämän oheisen, Komitean tarkastaman ehdotuksen säännöksi maidon ja kerman kaupasta Helsingissä;

kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen 76 §:n johdosta alistaa päätöksen läänin Kuvernöörin vahvistettavaksi, samalla esittäen määrättäväksi, että maitosääntö on astuva voimaan 3 kuukauden kuluttua vahvistamisesta; sekä

tässä yhteydessä kehottaa Maistraattia Kuvernöörinvirastolta hankkimaan voimassa olevaan, lokakuun 30 päivänä 1908 annettuun poliisijärjestykseen sellaisen muutoksen, kuin puheena oleva maitosääntö vaatii.

Helsingissä, huhtikuun 21 päivänä 1915.

Gust. Rud. Idman.

G. A. Bredenberg.
Alexander Frey.
Antti Tulenheimo.

Ernst Ehrnrooth.
A. Listo.

John Uggla.

*Ehdotus:***Helsingin kaupungin maito- ja kermakauppasääntö.****1 §.**

Miten maitokaup-
paa saa
harjoittaa.

Maito- tahi kermakauppaa saa Helsingin kaupungissa ja siihen yhdistetyllä alueella harjoittaa ainoastaan:

1:ksi erityisessä maitokaupaksi tarkoitettussa myymälässä;
-2:ksi erittäin osoitetuilla myyntipaikoilla;
3:ksi lähettämällä maitoa kuluttajain kotiin.

2 §.

Terveyden-
hoitolautakunnalle
tehtävä ilmoitus.

Jokaisen, joka Helsingin kaupungissa haluaa harjoittaa maito- tahi kermakauppaa, tulee terveydenhoitolautakunnalle ilmoittaa se tahi ne karjat, meijerit tai muut tavaranhankkijat, joilta kaupan pidetty maito tahi kerma saadaan. Samallinen ilmoitus on tehtävä, kun uusi tavaranhankkija otetaan.

3 §.

Maidon
myynti- ja
käsittely-
huoneisto.

Huoneistossa ei saa pitää kaupan, käsitellä eikä säilyttää maitoa tahi kermaa, ennenkuin terveydenhoitolautakunta tehdyn ilmoituksen johdosta on sen siihen tarkoitukseen hyväksynyt. Kun sellainen huoneisto siirtyy uudelle omistajalle, on ilmoitus siitä tehtävä terveydenhoitolautakunnalle.

Edellisessä momentissa mainitun huoneiston tulee asemaansa ja laitteisiinsa nähden olla terveellinen, valoisa, tilava ja tarkoituksenmukaisesti sisustettu; seinäin ja katon tulee olla maalatut vaalealla värillä tahi varustetut pestävällä, vaaleanvärisellä päällystyksellä sekä siten laitettut, että ne voidaan aina pitää puhtaina. Lattian tulee olla päällystetty sen laatusella vettä läpäisemättömällä aineella, että puhdistuksen käy helposti toimittaminen. Huoneiston tulee niinkään olla varustettu tyydyttävällä ilmanvaihtolaitteella ja on se pidettävä hyvässä kunnossa.

Sisustuksen tulee olla väriltään vaalea ja muutoin sen laatuinen, että sen käy helposti puhdistaminen.

Huoneistossa on puhtautta ja järjestystä aina tarkoin noudatettava.

Sellaista huoneistoa ei saa käyttää asuntona, makuuhuoneena, keittiönä eikä läpikäytävänä, eikä se myöskään saa olla sellaisen huoneen välitömmässä yhteydessä, joka jollakin tavoin voi haitallisesti vaikuttaa maidon laatuun.

Maidonmyyntihuoneiston ulkopuolella tulee olla nimikirje, joka selvästi ilmaisee liikkeen laadun ja omistajan nimen. Myyntihuoneessa tulee kappale näitä sääntöjä aina olla julkipantuna.

4 §.

Astiat, joissa myytäväksi tarkoitettua maitoa tahi kermaa säilytetään Sailytys- ja tahi kuljetetaan, sekä muut maidon kanssa kosketuksiin tulevat tarvekalut kuljetus- astiat. ovat pidettävät puhtaina ja tulee niiden olla valmistetut aineesta, joka ei anna maidolle hajua eikä makua eikä myöskään saata siihen terveydelle haitallisia aineksia.

Sailytys- ja kuljetusastiat tulee olla tiiviisti sulkeutuvat. Myytäessä maidon tahi kerman jakeluun käytettävissä mitta-astioissa ja kipoissa tulee olla sopivat kädensijat, niin että kokonaan vältetään käsin tahi käsivarsin koskemasta maitoon tahi maitoastian sisäseiniin.

Maitoa tai kermaa ulkosalla myydessään tulee jälleenmyyjän säilyttää niitä sen laatuissa umpinaisessa astiassa, kuin terveydenhoitolautakunta tar- koitukseen hyväksyy.

Pidettäessä kaupan maitoa tai kermaa taikka valmistetta, jossa nämä aineet ovat pääosana, tulee astian, josta tavaraa myydään, olla varustettu ilmoituksella että tavara on joko kuorimatonta maitoa, kuorittua maitoa, separoitua maitoa, kermaa, kuohukermaa, ternimaitoa, piimää, kirnupiimää, yoghurtia, kefiria t. m. s., tai on siitä ilmoitettava näkyvässä paikassa ole- valla julkipanolla.

5 §.

Kielletty on myymästä tahi myytäväksi säilyttämästä maitoa tahi kermaa: Kielletty maito.

1:ksi mikä tietävästi on peräisin eläimestä, joka sairastaa sellaista tautia että se, kuten todettava tuberkulosi, pernarutto, turpa- ja sorkkatauti, utare- ja emäntulehdus, myrkytys, pahanlainen ripuli tai muu kuumeen yhteydessä oleva tauti, voi haitallisesti, vaikuttaa maidon laatuun. Maitoa eläimistä, jotka ovat reageeranneet tuberkulinilla tutkittaessa, mutta eivät sairasta todettavaa tuberkulosia, saa myydä ainoastaan, jos se on kuumennettu sillä tavoin kuin voimassa olevassa asetuksessa tarttuvain kotieläintautien ehkäisemisestä säädetään, ja tulee astian, jossa sellaista maitoa pidetään kaupan, olla varus- tettu selvällä ilmoituksella että maito on pastoroitu;

2:ksi eläimestä, jota sisällisesti tahi ulkonaisesti on hoidettu lääkkeillä, jotka voivat mennä maitoon ja siten tuottaa sille vahingollisia ominaisuuksia;

3:ksi johon on sekoitettu vettä, tärkkelystä, säilytys- tai muita vieraita aineita, 4 §:ssä mainittuja valmisteita kuitenkin lukuun ottamatta;

4:ksi joka näöltään, hajultaan tahi maultaan poikkeaa tavallisesta; tahi

5:ksi jossa on likaa enemmän kuin 8 milligrammaa maitolittraa kohti.

6 §.

Kaupan pidettävän maidon ja kerman tulee kestävyyteensä ja happamuuteensa nähden täyttää terveydenhoitolautakunnan vahvistamat vaatimukset sekä sisältää:

- a) kuorimattoman maidon vähintään 3 % rasvaa;
- b) kuoritun maidon vähintään 0.5 % rasvaa;
- c) separoidun maidon vähintään 8 % kiinteitä aineksia;
- d) kerman vähintään 15 % rasvaa; sekä
- e) kuohukerman vähintään 25 % rasvaa.

Tavallinen
kauppa-
maito.

Maitoa, josta on poistettu jokin osa sen luonnollisista aineksista tai johon on sekoitettu kuorittua maitoa, ei saa kuorimattomana pitää kaupan eikä myydä.

Maitoa eläimistä, jotka ovat poikineet viimeksi kuluneiden viiden vuorokauden kuluessa, ei saa sekottaa muuhun maitoon, mutta saatavoon kuitenkin pitää kaupan ilmoittamalla maidon olevan ternimaitoa.

7 §.

Tarkastettu
maito.

Maitoa tahi kermaa ei saa terveydenhoitolautakunnan luvatta myydä lastenmaitona, tarkastettuna maitona tahi muuten niin nimitettynä, että yleisö voi saada sen käsityksen, että se maito tahi kerma on laadultaan erikoisen hyvää.

Myönnettäessä lupaa siten nimitetyn maidon tahi kerman myymiseen noudatettakoon:

1:ksi että hakemuksen oheen pannaan ilmoitus siitä tai niistä karjoista, joista maito saadaan;

2:ksi että oikeutettu lääkäri valvoo, että navetassa ja maidonkäsittelyssä toimiva henkilökunta ei sairasta tarttuvaa tautia;

3:ksi että karjaa ja maitotalouteen kuuluvia laitoksia valvoo oikeutettu eläinlääkäri, jonka on katsottava, että terveydelliset olot ovat täysin tyydyttävät ja kaikki karjaan kuuluvat eläimet terveet sekä että maitoa käsitellään täysin tyydyttävällä tavalla; samoinkuin

4:ksi että maidossa on vähintään 3.4 % rasvaa ja että eläinten ruokinnassa ja hoidossa sekä maidon käsittelyssä ja myynnissä noudatetaan terveydenhoitolautakunnan ehkä antamia erikoismääräyksiä.

Maitoa tahi kermaa, joka ilmoitetaan pastoroiduksi, steriloiduksi tahi muutoin jollakin erikoisen turvaavalla tavalla käsitellyksi, ei myöskään saa myydä, ennenkuin terveydenhoitolautakunta on siihen antanut luvan sekä vahvistanut ne lähemmät ehdot ja määräykset, joita myynnissä on noudatettava.

8 §.

Maidonmyyntihuoneistossa älköön, paitsi maitoa ja kermaa sekä niistä valmistettuja tuotteita, pidettävä kaupan eikä säilytettävä muuta kuin leipää, muniä, hunajaa, laserretusta savesta, lasista tahi posliinista valmistetuissa, ilmatiiwiisti suljetuissa astioissa säilytetyjä ravintoaineita sekä pulloihin pantuja virvokejuomia, joita viimeksi mainittuja ei kuitenkaan saa itse myymälässä säilyttää vasuissa eikä laatikoissa. Juustoa saa myydä ainoastaan, jos sitä säilytetään umpinaisessa juustokaapissa.

Maidonmyynnin yhteydessä luvallinen kauppa.

9 §.

Maidonkäsittelyssä toimivain henkilöjen tulee noudattaa itsekohtaista puhtautta sekä olla puettuina vaaleisiin, pestäviin, lyhythihaisiin tahi ihomyötäisillä irtohihoilla varustettuihin työpukuihin. Maitokaupassa työskentelevä henkilökunta ei saa toimittaa muiden kuin 8 §:ssä mainittujen tavarain myyntiä.

Henkilökunta.

Henkilöä, jolla on ihotauti, vetistävä tahi märkivä haava taikka myös sukupuolitauti, keuhkotuberkulosi tahi muu tarttuva tauti, älköön pidettävä maitoa käsittelemässä, ellei lääkärintodistuksella näytetä, ettei siitä ole tartunnan vaaraa eikä muuta haittaa.

Jos maidonkäsittelyssä toimiva henkilö taikka joku, jolla on sellaisen henkilön kanssa yhteinen asunto, sairastuu, ja aihetta on olettaa taudin olevan tarttuvaa laatua, on asianlaidasta viivyttelämättä ilmoitettava terveydenhoitolautakunnalle. Kunnes lautakunta on ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin taudin leviämisen ehkäisemiseksi, on maidon tai kerman antaminen sellaisesta myyntipaikasta tahi säilytysluoneesta kielletty.

10 §.

Kun aihetta ilmaantuu, voi terveydenhoitolautakunta velvoittaa maitokauppiaan näyttämään eläinlääkärin antaman, lautakunnan vahvistaman kaavakkeen mukaan laaditun todistuksen eläinten terveydentilasta, hoidosta ja ruokinnasta sekä muista karjaa ja maidonkäsittelyä koskevista seikoista. Ellei sellaista todistusta anneta terveydenhoitolautakunnan paneman määräjajan kuluessa, kieltäköön lautakunta toistaiseksi Helsingin kaupungissa myymästä maitoa tahi kermaa siitä karjasta.

Selvityskarjassa ja maidonkäsittelyssä vallitsevista terveydellisistä oloista.

11 §.

Jos suolikuumetta, tulirokkoa, kurkkumätää tahi muuta tarttuvaa tautia on ilmestynyt karjatilalla, meijerissä tahi kokoomispaikalla, mistä maitoa tahi kermaa kaupunkiin toimitetaan, tahi jos on aihetta epäillä sellaisia tauteja ilmaantuneen, on siitä viivyttelämättä ilmoitettava Helsingin

Ilmoitus tarttuvista taudeista.

terveydenhoitolautakunnalle, joka voi harkintansa mukaan toistaiseksi kieltää lähettämästä maitoa ja kermaa sieltä kaupunkiin.

12 §.

Ajoneuvot. Maidonkuljetukseen kaupungissa käytettyjen maitokauppiaan ajoneuvojen tulee olla varustetut nimikilvellä, jossa on omistajan nimi tai toiminimi sekä osote. Sellaisilla ajoneuvoilla ei saa kuljettaa aineita, jotka voivat niitä liata.

13 §.

Terveys-
poliisin val-
vonta. Terveyspoliisilta tai muilta terveydenhoitoa valvomaan asetetuilta ja oikeutetuilta henkilöiltä älköön kiellettäkö tilaisuutta maidon tai kerman myynti- tai säilytyspaikasta ottaa tavaranäytettä sillä tavoin kuin 14 §:ssä sanotaan.

Jos aihetta on, saa näytteenottaja toimitustilaisuudessa toistaiseksi kieltää myymästä tavaraa kunnes se on tutkittu.

§ 14.

Näytteen-
otto. 13 §:ssä mainittu näyte on otettava tavaran haltijan tai hänen edustajansa läsnäollessa, ja ovat nämä velvolliset näytteenottajalle antamaan hänen vaatimansa tiedot. Näytteenotto on toimitettava todistajan läsnäollessa sellaisella huolellisuudella, että täysi varmuus saadaan siitä, että näyte kuuluu siihen tavarahan, josta se on otettu.

Jokaista näytettä otettaessa on näytteenottajan koetettava saada keskimääränäyte, jota varten maito ja kerma on ennen näytteen ottamista perinpohjin hämmennettävä. Jos tavara on jäänyt, on se ennen näytteen ottamista saatettava sulaan tilaan.

Näyte on heti varustettava numerolla tai muulla selvällä merkinnällä sekä sinetillä lukittava, minkä ohessa näytettä otettaessa on laadittava pöytäkirja terveydenhoitolautakunnan vahvistaman kaavakkeen mukaan. Pöytäkirjassa on tarkoin mainittava näytteen numero ja merkintä, ja on näytettä otettaessa muutoin noudatettava terveydenhoitolautakunnan asiasta antamia lähempiä määräyksiä.

Jos tavaran haltija haluaa saada omalle varalleen näytteen, on näytteenottajan se hänelle annettava sinetillä lukitussa astiassa ja asianmukaisella todistuksella varustettuna.

Terveydenhoitolautakunnan varalle otetut näytteet korvataan käypähinnan mukaan.

15 §.

Karjain
tarkastus. Terveyspoliisi pitääköön tärkeänä, kun syytä siihen on, hankkia itselleen pääsyn niihin navettoihin, mejereihin ja kokoomispaikkoihin, mistä maitoa

tahi kermaa kaupunkiin tuodaan, tutkiakseen sellaisten paikkain terveydellisiä oloja. Jos omistaja sellaista tutkimusta vastustaa tai vaikeuttaa, tulee terveydenhoitolautakunnan käyttää asianomaisen viranomaisen virka-apua.

16 §.

Mitä edellä 1, 4, 5, 6, 11, 13 ja 14 §:ssä on sanottu, koskee myös sellaista maidon ja kerman myyntiä, jota maaseudun yhteinen kansa ja tilanomistajat harjoittavat kaupunginalueella.

Yhteisen
kansan
kauppa.

17 §.

Jos joku rikkoo tätä sääntöä tahi laiminlyö noudattaa sen perusteella annettuja määräyksiä, rangaistakoon, ellei hairahduksesta ole erityistä rangaistusta yleisessä laissa tahi voimassa olevissa asetuksissa määrätty taikka varoituksen katsota riittävän, enintään neljänsadan markan sakolla.

Rangaistus-
määräys.

5, 9 ja 11 §:ssä mainituissa tapauksissa on, jos tarpeelliseksi katsotaan, paikalla ryhdyttävä sopivaan toimenpiteeseen tavaran saattamiseksi vaaratomaksi.

18 §.

Tämä sääntö astuu voimaan

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Esitys uusine ehdotuksineen Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestykseksi.

HELSINGIN

TERVEYDENHOITOLAUTAKUNTA

*Helsingissä,
huhtik. 12 p:nä 1915.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 128.

Kirjelmässä huhtikuun 25 päivältä 1904 anoi Terveydenhoitolautakunta Kaupunginvaltuustolta toimenpiteeseen ryhtymistä ehdotuksen laatimiseksi sellaiseksi Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestykseksi kuin joulukuun 22 päivänä 1879 terveydenhoidosta Suomessa annetun Armollisen asetuksen 25 §:ssä edellytetään. Kaupunginvaltuuston toimenannosta laati Lautakunta sittemmin ehdotuksen terveydenhoitojärjestykseksi, joka kirjelmässä kesäkuun 2 päivältä 1909 annettiin Valtuustolle (*Pain. asiakirj. N:o 29 vuodelta 1909*). Sittenkun asia tämän jälkeen oli lähetetty Maistraattiin lausunnon saamista varten, päätti Kaupunginvaltuusto mainitun viranomaisen esityksestä syyskuun 21 päivänä 1909 valita kolme henkilöä Valtuusmiehistä Maistraatin kera valmistelemaan asiaa.

Asia on kuitenkin jäänyt lepäämään odotellessa uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksen valmistumista, jonka asian kanssa uudella terveydenhoitojärjestyksellä on katsottu olevan yhteyttä. Sittenkun voimassa olevain rakennusmääräysten tarkastus nyttemmin on loppuun saatettu ja Kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 4 päivänä 1914 hyväksynyt kaupungin uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksen, on Maistraatti kirjelmässä tammi-kuun 30 päivältä 1915 palauttanut asiassa syntyneet kirjat Terveydenhoitolautakuntaan uuden ehdotuksen laatimista varten asiasta.

* * *

Nykyaikaisiin terveyshoidollisiin periaatteisiin nojaavan terveydenhoitojärjestyksen puute Helsingissä on ollut kauan tunnettu ja tunnustettu epäkohta, joka esiintyy sitä räikeämpänä, kun useimmilla maamme kaupungeilla jo on yhtenäiset terveydenhoitojärjestykset. Vaikka 1879 vuoden Armollinen terveydenhoitosääntö nimenomaan velvoittaa kaupunginviranomaiset kahden vuoden kuluessa säännön voimaan astumisesta, s. o. ennen heinäkuun 1 päivää 1882 läänin kuvernöörin vahvistettavaksi lähettämään ehdotuksen

kaupungin terveydenhoitojärjestykseksi, tehtiin alote tähän vasta vuonna 1904 eikä tämä alote vielä kymmenen vuotta myöhemmin ole vienyt mihinkään tulokseen. Helsingissä asiasta annetut hajanaiset ja puutteelliset määräykset voivat vain hädin tuskin tyydyttää niitä tärkeitä terveydellisiä vaatimuksia, joista tässä on kysymys. Terveydenhoitolautakunta on sentähden pitänyt tärkeänä koettaa, mikäli sen asiana on, vihdoinkin saattaa tämän liian kauan päiväjärjestyksessä olleen asian tyydyttävään ratkaisuun.

Jo ennenkuin asian valmistelu Maistraatin vastamainitun lähetteen johdosta oli joutunut uuteen vaiheeseen, oli Terveydenhoitolautakunta havainnut vuonna 1909 laaditun ehdotuksen kaipaavan erinäisiltä kohdin uudistusta, ja se onkin lukuisissa kokouksissa ollut Terveydenhoitolautakunnan käsiteltävänä. Nyttemmin lopetettuaan asian valmistelun pyytää Lautakunta tässä Kaupunginvaltuustolle antaa tarkastamansa ehdotuksen kaupungin terveydenhoitojärjestykseksi *edelleen käsiteltäväksi sillä tavoin, kuin mainittu voimassa olevan terveydenhoitosäännön 25 § edellyttää.*

Seuraavassa rohkenee Terveydenhoitolautakunta lyhyesti esittää ehdotuksen laadinnassa määräävinä olleet yleiset näkökohdat. Eri säännösten yksityiskohtaista perustelua sekä viittauksia muihin terveydenhoitojärjestyksestä koskettaviin hallinnollisiin määräyksiin on, mikäli on tarpeelliseksi katsottu, suuremman selvyuden saavuttamiseksi sovitettu eri luvunnimikkeiden ja pykäläin kohdalle.

Vuonna 1909 valmistunut ehdotus tarkoitti olla kaikkien kaupungin yleistä terveydenhoitoa koskevain määräysten kokoelma, siihen katsomatta oliko näitä määräyksiä muissakin kunnan asetuksissa. Tämän johdosta oli 1909 vuoden ehdotuksessa semmoisiakin säännöksiä, joita tavataan rakennus- ja poliisijärjestyksissä, vieläpä voimassa olevissa yleisissäkin asetuksissa.

Näin laaja kodifikatsioni suo kuitenkin Terveydenhoitolautakunnan mielestä lakiteknilliseltä kannalta sijaa muistutukselle. Esillä olevaa ehdotusta laatiessaan on Lautakunta pitänyt sääntönä, että terveydenhoitojärjestyksen tulee olla yhtenäinen, lähisukuisista valtion ja kunnan lainsäädäntöaloista erillinen alue, johon saa lukea ainoastaan sellaiset Helsingin kaupungin yleistä terveydenhoitoa koskevat määräykset, joiden noudattaminen on kaupungin terveydenhoitoviranomaisten valvonnan ja tarkastuksen alainen. Tämän mukaisesti on ehdotuksesta ensinnäkin poistettu kaikki hallituksen vahvistamissa asetuksissa olevat säännökset, samaten kaikki Kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupungin rakennusjärjestysehdotuksessa olevat terveydellistä alaa koskevat määräykset. Kun eräitä rakennusjärjestyksen määräyksiä on katsottu olevan terveydellisiä näkökohtia silmällä pitäen edelleen kehittäminen ja

täydentäminen, on Lautakunta kuitenkin sellaisissa tapauksissa katsonut olevansa esteetön terveydenhoitojärjestykseen panemaan säännöksiä, joiden ydin on rakennusjärjestyksessä. Terveydenhoitojärjestyksen ulkopuolelle jäävät niinkään 1909 vuoden ehdotuksessa olevat luvut kasvattilasten hoidosta, jonka alan Kaupunginvaltuusto hiljattain on järjestänyt, sekä kouluista ja muista opetuslaitoksista, koska tähän kuuluva terveyshoidollinen valvonta ei ole välittömästi Terveydenhoitolautakunnan asia. Määräykset tehtaiden ja käsiammattiliikkeiden terveydellisten olojen valvonnasta ovat tarpeettomia, sittenkun nämä olot nyttemmin on järjestetty huhtikuun 4 päivänä 1914 ammattivaaralta suojelemisesta annetun uuden asetuksen kautta.

Ehdotusta laatiessaan on Terveydenhoitolautakunta havainnut, että voimassa oleva lokakuun 30 päivänä 1908 annettu poliisijärjestys ja vastainen terveydenhoitojärjestys useilta kohdilta käyvät toisiinsa ja täydentävät toisiaan sekä että niiden kumpaisenkin soveltamisalain välistä rajaa usein on vaikea määrätä. Lautakunta on tässä kohden johtavaksi periaatteeksi asettanut, että ilmeisiä järjestysmääräyksiä, joiden oikea paikka on poliisijärjestyksessä, ei ole pantava terveydenhoitojärjestykseen. Näin olisi esimerkiksi laita kolinaa ja yleisiä kulkuneuvoja koskevain määräysten, jotka sentähden on ehdotuksesta poistettu. Ne verraten lukuisat poliisijärjestyksen määräykset taas, jotka on katsottu terveydenhoitomääräysten luontoisiksi, näyttävät olevan siirrettävät terveydenhoitojärjestykseen. Kun ei kuitenkaan liene Terveydenhoitolautakunnan asia esittää valmiiksi muodosteltua ehdotusta niiksi voimassa olevan poliisijärjestyksen muutoksiksi, mitkä käynevät tarpeellisiksi kaupungin terveydenhoitojärjestyksen aikaansaamisen johdosta, on Lautakunta rajoittunut yksityiskohtaisessa perustelussaan mainitsemaan ne kohdat, missä poliisi- ja terveydenhoitojärjestys koskettaisivat toisiaan, ja rohkenee Lautakunta esittää, että *Kaupunginvaltuusto aikanaan tekisi Maistraatille esityksen sellaisesta voimassa olevan poliisijärjestyksen uudistamisesta, jota asianhaarat vaatinevat.*

Lukuun ottamatta edellä kerrotulla tavalla toimitettua erottelua on Terveydenhoitolautakunta katsonut voivansa pääasiassa pysyttää 1909 vuoden ehdotuksessa noudatetun asiaryhmittymisen. Eri lukujen pykälät on pantu itsenäisesti jatkuvaan numerojärjestykseen, jotta kävisi lisääminen uusia säännöksiä tarvitsematta muuttaa koko terveydenhoitojärjestyksen pykäläjärjestyksiä. Käytännöllisistä syistä on erinäiset luvut, jotka toimitettujen poistojen johdosta ovat supistuneet ylen lyhyiksi, yhdistetty yhteisen nimikkeen kohdalle.

Nyt esitetyn ehdotuksen yksityiskohtaiset määräykset on suurelta osalta otettu 1909 vuoden ehdotuksesta tekemällä niihin erinäisiä olojen vaatimia muutoksia ja lisäyksiä, minkä ohessa säännökset on kauttaaltaan laadittu uuteen muotoon. Ehdotukseen on tarpeellisiin kohtiin sovitettu seuraavat kunnan ohjesäännöt ja määräykset, joilla on sijansa terveydenhoitojärjestyk-

sessä, nimittäin: marraskuun 27 päivänä 1899 vahvistetut säännöt lihan ja ruokatavarain kaupasta myymälässä Helsingin kaupungissa; tammikuun 23 päivänä 1895 vahvistetut säännöt ruokatavarakaupasta Helsingin kaupungin toreilla sekä satamiin kytketyistä aluksista; sekä leipurin-, konditorin- ja makkarantekijänammattin harjoituksessa noudatettavat, elokuun 26 päivänä 1889 vahvistetut säännöt. Näiden erikoissäännösten sijaan on tarkoitus asettaa yhtenäinen uusi terveydenhoitojärjestys, *jonka vahvistamisen johdosta mainitut erikoissäännökset kumoutuisivat.*

Esillä olevaan ehdotukseen on pantu moniaita säännöksiä yleisen terveydenhoidon oloista, jotka eivät ole aikaisemmin olleet kunnallisten määräysten kautta täydellisesti säännösteltyjä. Viimeksi mainittuun ryhmään kuuluvat esimerkiksi säännökset ruokatavarain, virvokejuomain y. m. valmistuspaikoista, ravintoloista, anniskelupaikoista, ruokaloista ja kahviloista, hotelleista, matkustajakodeista ja yömajoista, lastenkodeista, lastenseimistä, lastentarhoista ja lasten työhuoneista, parturiloista ja kähertämöistä, asuttavaksi vuokrattavista tahi luovutettavista huoneistoista, tarttuvain tautien ehkäisytoimenpiteistä, kylpylaitoksista, saunoista ja uimahuoneista, kotieläinten pitämisestä, juomavedestä ja vedenhankinnasta.

Johtavaksi periaatteeksi on Terveydenhoitolautakunta asettanut vaatimuksen, että terveydenhoitojärjestyksen eri luvuissa tarkoitettua liikettä tahi laitosta varten aiotusta huoneistosta on aina, ennenkuin sitä saa ruveta tarkoitukseensa käyttämään, tehtävä ilmoitus Terveydenhoitolautakunnalle sen hyväksyttäväksi katsastuksen toimitettuaan; ja noudattaisi Lautakunta näitä asioita ratkaistessaan ehdotuksessa olevia eri määräyksiä tuollaisten huoneistojen laadusta. Tämä ilmoitusvelvollisuus, jota jo on käytännössä yleisesti sovellettu, on välttämätön edellytys puheena olevain huoneistojen tehokkaan valvonnan toimittamiselle. Huoneiston haltijankin etu vaatii häntä saamaan huoneiston katsastetuksi ja hyväksytyksi ennen liikkeen aloittamista, sillä jos toimitus lykätään siksi kunnes liike on käynnissä, koituu tästä hankaluutta ja häiriötä. Tietenkin olisivat terveydenhoitojärjestyksen voimaan tullessa kaikki mainittuihin ryhmiin kuuluvat vanhemmat huoneistot, joita ei vielä ole asianmukaisesti hyväksytty, samallaisen ilmoitusvelvollisuuden alaiset kuin vastaiset uudetkin huoneistot.

Mitä erittäin maitokauppaa koskeviin määräyksiin tulee, pyytää Terveydenhoitolautakunta viitata asiasta laatimaansa ehdotukseen, joka tämän asian erittäin kiireellisen laadun johdosta on erikseen alistettu Kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi (*Pain. asiakirj. N:o 3 vuodelta 1915*) ja nykyään on Valtuuston asettaman komitean käsiteltävänä. Lähetettäessä terveydenhoitojärjestyksen ehdotusta Kuvernöörin vahvistettavaksi *pantane maitokauppaa koskevat lopulliset määräykset II luvun F osaston kohdalle.*

Edellä mainitun voimassa olevan terveydenhoitosäännön 25 §:n johdosta tulee kaupunkeja varten annettujen paikallisten terveydenhoitojärjestysten sisältää sekä määräyksiä kunnan terveydenhoidosta että johtosääntö kaupungin terveydenhoitolautakunnalle. Kun voimassa oleva, läänin Kuvernöörin maaliskuun 10 päivänä 1882 vahvistama Lautakunnan johtosääntö on vanhentunut ja puutteellinen sekä kaipaa perinpohjaista uudistusta, voinee näin ollen herätä kysymys, eikö esillä olevan terveydenhoitojärjestyksen ehdotuksen yhteydessä olisi laadittava uusi johtosääntö. Terveydenhoitolautakunnan mielestä ei tämä asia kuitenkaan ole ollut laadultaan yhtä kiireellinen ja tärkeä kuin ne muut työtehtävät, mitkä nykyään vaativat osakseen Terveydenhoitolautakunnan jakamattoman huomion, minkätähden ja kun edellä mainittua 25 §:ä ei näy käyvän muodollisesti tulkitseminen niin, että johtosäännön välttämättä tulee olla itse terveydenhoitojärjestyksessä, varaa Lautakunta itselleen tilaisuuden vastedes, kohta kun olot sallivat, Kaupunginvaltuustolle antaa erikoisen ehdotuksen Lautakunnan uudistetuksi johtosäännöksi.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

O. v. Hellens.

R. Wuorio.

*Ehdotus:***Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestys.****I Luku.****Puhtaanapidosta.****1 §.**

Lian kaato ja
varastoon-
pano.

Rikkoja, perkkeitä, lantaa, likavettä tai muuta likaa ei saa kaataa eikä viskata muuanne kuin sitä varten aiotuille paikoille.

Likaa ei myöskään saa panna varastoon kaupungin alueella muuanne kuin sitä varten osotettuihin paikkoihin. Kuitenkin saa eläimenlantaa käyttää kaupungissa olevain puutarhain ja yleisten puistojen lannoitusaineena, jos se heti mullataan tahi ainoastaan lyhyeksi ajaksi pannaan varastoon sillä tavoin, ettei sen haju vaivaa lähellä asuvia.

Viljelystarkoituksiin luovutetuille kaupungin alueille saakoon maan lannoittamiseksi tarpeellisia jätteitä ja lantaa panna varastoon ainoastaan sillä tavoin, ettei terveydellisiä haittoja synny eikä varastosta lähtevä haju vaivaa lähellä asuvia.

1 § vastaa poliisijärjestyksen 79 §:ä ja 92 §:n osia, jotka määräykset on jonkin verran kehitettyinä katsottu olevan paneminen terveydenhoitojärjestykseen.

2 §.

Lanta-arkku
ja lantakam-
mio jätteiden
keräämistä
varten.

Lanta, rikat, perkkeet ja muut kiinteät jätteet on kerättävä erilliseen, maanpinnan yläpuolella sijaitsevaan lanta-arkkuun tai lantakammioon, jonka tulee olla sijoitettu sellaiseen paikkaan tontilla, ettei lähellä asuville koidu terveydellisiä haittoja, sekä varustettu niin korkealla, tarkoituksenmukaisesti laitettulla tulluutusputkella, että se ulottuu vähintään metrin yläpuolelle lähimpänä sijaitsevan asuinrakennuksen katonrajaa.

Lanta-arkun tulee olla vedenpitävä ja kannellinen sekä asetettu vettä läpäisemättömästä aineesta olevalle alustalle niin korkealle siitä, että arkun alaisen paikan helposti voi puhdistaa.

Lantakammion tulee olla niin laitettu, ettei likaa siitä voi tunkeutua ulos.

2 §:n tarkoitus on kehittää ja täydentää rakennusjärjestysehdotuksen 126 §:ä. Vrt poliisijärjestyksen 90 §:n 2 mom.

3 §.

Nestemäinen lika tallista on, ellei se ole täydellisesti kerättävissä turvepehkuu tai muuta sopivaa ainetta käyttämällä, johdettava laskukanavaan tahi, jollei sellaista ole, tiiviiseen ja helposti siirreltävään, kannelliseen ja vedenpitävälle alustalle sijoitettuun säiliöön. Sellaiseen tarkoitukseen ei saa käyttää lanta-arkkua.

Laskukanava ja nestemäisen lian säiliö.

3 § sisältää muutoksen poliisijärjestyksen 90 §:n 3 momenttiin.

4 §.

Laskujohtot, niin myös yleisen laskukanavan yhteydessä olevat pohjavesijohdot, on asianmukaisesti tuulluutettava.

Laskujohto asuinhuoneuksessa.

4 § liittyy rakennusjärjestysehdotuksen 26 §:n säännöksiin.

5 §.

Piha, missä mainittavampaa määrää hevosia tavallisesti seisotetaan, on oleva päällystetty asfaltilla tai muulla vettä läpäisemättömällä aineella ja, kun vuodenaika sen sallii, päivittäin huuhdeltava vedellä.

Hevosten seisotuspaikkana käytetyn pihan puhdistaminen.

6 §.

Talonomistaja on velvollinen pitämään pihamaansa siihen kuuluvine palokatuineen, solineen, valopihoineen ja porttikäytävineen, porraskäytävineen, kellarineen ja kellarikäytävineen sekä ullakkoineen ja ulkokuoneineen puhtaina liasta ja jätteistä sekä mahdollisimman vapaina rotista.

Pihamaan, portaiden, kellarin ja ullakon puhdistus.

6 § on tarkoitettu voimassa olevan poliisijärjestyksen 89 §:n sijaan.

7 §.

Makit ja käymälät on pidettävä puhtaina sekä mahdollisimman hajuittomina.

Makit ja käymälät.

8 §.

Makin tulee olla varustettu tiiviillä ja helposti siirreltävillä astioilla sekä kiinteän että nestemäisen lian keräämistä varten; kuitenkin saa virtsaa, missä se käy pänsä, tiiviistä putkista makki-istuimen alaisesta kupista välittömästi johtaa laskukanavaan.

Makki.

8 § on tarkoitettu poliisijärjestyksen 90 §:n 1 momentin sijaan. Vrt. rakennusjärjestysehdotuksen 121—124 §:ä.

9 §.

Käymälässä tulee olla lattia asfaltista tai muusta vettä läpäisemättömästä aineesta sekä laskukanavaan vievä johto; ja tulee seinäinkin vähintään 1.25

Käymälä.

metrin korkeudelta olla tehdyt vettä läpäisemättömästä aineesta tahi verhotut sellaisella aineella.

10 §.

Lian poistaminen. Lika makista, lantakammiosta, lanta-arkusta ja sellaisesta nestämäisen lian säiliöstä, kuin 3 §:ssä on mainittu, on poistettava vähintään kerran viikossa.

Likakaivon puhdistaminen. Likakaivo on täydellisesti puhdistettava vähintään kahdesti kuukaudessa. Siivilään keräytyneet kiinteät jätteet on poistettava niin usein kuin siisteys vaatii ja vähintään kerran päivässä.

10 §:n 1 mom. on otettu poliisijärjestyksen 92 §:n 1 momentista ja 10 §:n jälkimäinen mom. saman järjestyksen 91 §:stä.

II Luku.

Ruokatavarakaupasta.

A. Yleisiä määräyksiä.

A ryhmän kohdalla olevat määräykset on pääasiassa otettu poliisijärjestyksen 118—121 ja 128 §:stä.

1 §.

Ruokatavarain laatu. Kaupan pidettävään ruokatavarain tulee olla puhtaita, ei vierailta aineilla sekotettuja, ei myöskään pilaantuneita eikä muutoin terveydelle vahingollisia.

2 §.

Määräyksiä ruokatavarain myynnistä, varastossa pitämisestä ja kuljetuksesta. Ruokatavarain myynnissä, varastoonpanossa ja kuljetuksessa on puhtautta tarkoin noudatettava. Sitä varten tulee sekä huoneiden, joissa kauppaa harjoitetaan, ynnä mitä niihin kuuluu, niinkuin eteisten, portaiden ja porraskäytävään, että myös varastohuoneiden, makasiinien ja kellarien samoinkuin, kauppaa harjoitettaessa taiवासalla, kojussa tahi aluksesta, myyntipaikan ja sen lähimmän ympäristön tai aluksen, niin myös ajoneuvojen ja muiden kuljetuksessa käytettävään kalujen olla siistit ja liasta puhtaat. Samaten on hyllyt, laatikot, myyntipöydät ja astiat, mitat sekä punnitus- ja muut kaupassa, varastoonpanossa tahi kuljetuksessa käytettävät kalut pidettävä huolellisesti puhdistettuina.

Jätteet on kerättävä erityiseen säiliöön, joka on tarpeen mukaan ja vähintään kerran päivässä tyhjennettävä. Jätteet.

3 §.

Myytäviksi aiottuja ruokatavaroita ei saa säilyttää välittömästi maassa Ruokatavarain eikä lattialla, vaan astioissa tahi niin laitetuilla alustoilla, ettei tavara eikä säilytys. myöskään maa eikä lattia ryvety.

Jos ostajain sallitaan koettaa tavaroita, niinkuin maitoa, voita, kalan-Ruokatavarain mätää ja semmoista, on se tehtävä astioilla, lusikoilla, kauhoilla tai muilla koetus. kaluilla, jotka on joka kerta huolellisesti puhdistettava ja joita ei saa käyttää tavaroita varastoista otettaessa eikä niihin pantaessa. Mitä kaluihin koetuksen jälkeen on jäänyt, ei saa sekottaa kaupan pidettävään tavaraan.

4 §.

Ruokatavarain myyjän tulee itsekohtaisesti ja työssään noudattaa Ruokatavarain puhtautta sekä olla puettuna puhtaaseen, vaaleaan ja pestävään, hihalliseen myyjä. esiliinaan.

5 §.

Ruokatavarain kääreeksi saa käyttää ainoastaan puhtaita pusseja tai Ruokatavarain puhdasta käärepaperia, mutta ei painettua eikä kirjoitettua hylkypaperia. kääre.

6 §.

Henkilö, jossa on ihotauti, avonaisia haavoja taikka myös sukupuoli-Tarttuvaa tautia sairastava tauti, keuhkotuberkulosi tai muu tarttuva tauti, älköön toimiko ruokatava- myyjä. rain, siirtomaatavarain eikä hedelmäin käsittelyssä eikä myynnissä, ellei lääkärintodistuksella näytetä, ettei siitä ole tartunnan vaaraa eikä muuta terveydellistä haittaa.

7 §.

Jos ruokatavarain, siirtomatavarain tai hedelmäin kaupassa toimiva Toimenpiteitä henkilö tahi jokin sellaisen henkilön asuintoveri taikka myös henkilö, joka myyjän sairastumisen johdosta. asuu ruokatavaramyymälän yhteydessä olevassa huoneessa, sairastuu ja aihetta on olettaa taudin olevan tarttuvaa laatua, on ilmoitus asianlaidasta viivyttelämästä tehtävä Terveystieteiden lautakunnalle. Kunnes Terveystieteiden lautakunta on ryhtynyt tarpeellisiin toimiin taudin leviämisen ehkäisemiseksi, olkoon kielletty antamasta ruokatavaroita sellaisesta myyntipaikasta taikka säilytyshuoneesta.

7 §. Vrt. poliisijärjestyksen 129 §:ä.

B. Ruokatavarakaupasta kaupungin toreilla sekä aluksissa.

Tämä ala on tähän asti ollut järjesteltynä läänin Kuvernöörin tammikuun 23 päivänä 1895 vahvistamalla „säännöllä ruokatavarain kaupasta Helsingin kaupungin toreilla sekä satamiin kytketyistä aluksista“ sekä poliisijärjestyksen 8 luvun säännöksillä, jotka osittain muuttavat ensinmainittuja säännöksiä.

8 §.

Ruokatavarain myynti pöydiltä tai tiskeiltä. Ruokatavarakauppaa on toimitettava tarkoitukseen sopivilla pöydillä tai tiskeillä, ollen kuitenkin maaseudun yhteinen kansa ja tilanomistajat esteettömät kuormasta taikka aluksesta myymään maataloiltaan saatavia elintarpeita.

9 §.

Eräiden tavara-
rain kauppa
kielletty to-
reilla. Lihan tai lihatavarain, voin ja juuston sekä leivän, jauhojen ja suurimain kauppa on kielletty kaupungin kaikilla toreilla, ei kuitenkaan maaseudun yhteiseltä kansalta eikä maatalanomistajilta, joilla on oikeus pitää tuollaisia tavaroita kaupan.

9 §. Tämän säännöksen perustelemiseksi pyytää Terveydenhoitolautakunta viitata torikaupan järjestelemiskysymystä varten asetetun Kaupunginvaltuuston valiokunnan vuonna 1910 antamaan mietintöön (*Pain. asiakirj. N:o 29 vuodelta 1910*).

10 §.

Kalakauppa. Tuoreen kalan, lukuun ottamatta silakoita, kuoreita ja muita pikkukaloja, tulee olla teurastettu, ellei sitä elävänä säilytetä puhdasta vettä sisältävässä astiassa.

Jos eläviä kaloja säilytetään sumpuissa, tulee näiden olla kytkettyinä Terveydenhoitolautakunnan hyväksymiin paikkoihin.

10 §. Säännös muun laatuisen kuin teurastetun kalan pitämisestä kaupan ei ole annettu ainoastaan eläinsuojeluksen vuoksi, vaan myös tavarain laadun paremmuuden ja kestävyuden takaamiseksi.

11 §.

Ruokatavarain myynti aluksesta. Aluksissa, joissa ruokatavaroita pidetään kaupan, on noudatettava järjestystä ja siisteyttä sekä ruokatavarat niin säilytettävä, etteivät ne likaannu. Jos tämä laiminlyödään, saatakoon ruokatavarain myynti aluksesta kieltää, kunnes alus on puhdistettu.

C. Ruokatavarakauppa myymälässä.

Määräyksiä tästä asiasta on osin poliisijärjestyksen 9 luvun b) osastossa ja osin kuvernöörin marraskuun 27 päivänä 1899 vahvistamassa „säännössä lihan ja ruokatavarain kaupasta myymälässä Helsingissä“.

12 §.

Jokaisen, joka haluaa avonaisessa myymälässä harjoittaa ruokatavarain, siirtomaatavarain tai hedelmäin kauppaa, tulee ennen liikkeen alottamista siitä tehdä kirjallinen ilmoitus Terveystoimikunnalle; ja on Lautakunnan asia tämän luvun 13 ja 14 §:ssä mainittujen perusteiden mukaisesti ratkaista, saako huoneistoa tarkoitukseen käyttää.

Myyntihuoneistosta tehtävä ilmoitus Terveystoimikunnalle.

12 §. Vrt. poliisijärjestyksen 122 §:ä.

13 §.

Ruokatavarain, siirtomaatavarain tai hedelmäin kauppaa varten aiotussa myymälässä tulee seinäin ja katon olla maalatut vaalealla öljyvärillä tahi verhotut pestävällä, vaalean värisellä aineella. Lattian tulee olla päällystetty vettä läpäisemättömällä ja sen laatuksella aineella, että sen käy helposti puhdistaminen. Myyntipöydän ja muun sisustuksen tulee niinkään olla vaalean värinen ja muutoin sen laatuinen, että sen käy helposti puhdistaminen.

Ruokatavaramyymlän laatu.

Uloskäytävän tulee olla varustettu vähintään 0.9 metriä syvällä kuistilla ja myymälän tarkoituksenmukaisella tuullutuslaitteella.

Myymlässä tulee olla sekä yleisölle että myymäläpalvelijastolle aiottuja, helposti käytettävissä olevia sylkyastioita sekä sitä paitsi myymäläpalvelijaston käytettävänä pesulaite, saippuaa ja pyyheliinoja.

Makasiinien, kellarien ja varastohuoneiden, joissa ruokatavaroita säilytetään, tulee olla kuivat ja hyvin tuulluutetut sekä, kun Terveystoimikunta sen tavarain laatuun nähden tarpeelliseksi katsoo, varustetut pestävillä seinillä ja katolla.

13 §. Ks. poliisijärjestyksen 123 §:n 2 mom., 124 §:n 2 mom. ja 125 §:ä. Uloskäytävää koskeva määräys tarkoittaa suojella henkilökuntaa vedolta ja pakkaselta sekä huoneistoa kosteudelta.

14 §.

Ruokatavara-, siirtomaatavara- tahi hedelmämyymälää sekä siihen kuuluvaa säilytyshuonetta ei saa käyttää asunnoksi eikä keittiöksi, ei myöskään sellaisten tavarain myynti- tahi varastopaikaksi, joiden läheisyys voi ruokatavaroita liata tahi pilata.

Myymlän käyttäminen.

Huonetta, joka on takana olevan asuinhuoneen ainoana uloskäytävänä, älköön käytettävä ruokatavarain, siirtomaatavarain eikä hedelmäin myyntihuoneistona.

Perunoita ja muita juurikasveja saatokoon pitää kaupan ja säilyttää muiden ruokatavarain yhteydessä ainoastaan jos on tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhdytty muiden ruokatavarain suojelemiseksi näiden aikaansaamalta ryvettymiseltä.

14 §. Vrt. poliisijärjestyksen 124 §:n 1 mom. ja 126 §:ä.

D. Lihakaupasta.

Vrt. aikaisemmin mainittua marraskuun 27 päivänä 1899 annettua sääntöä m. m. lihan ja ruokatavarain kaupasta.

15 §.

Lihan peittäminen ja ripustaminen.

Myymälässä kaupan pidettävän lihan tulee olla peitetty valkealla, puhtaalla, pestävällä kankaalla tahi sen tapaisella aineella. Koukkujen, joihin liha myymälässä tahi varastosuojassa ripustetaan, tulee olla galvanoidut tahi tinatut.

Muita tavaroita, joita lihamyymälässä saa pitää.

Sellaisessa myymälässä saatakoon myydä ainoastaan lihaa, lihatavaroita, makkarateoksia, verta, leipää, munia, hunajaa ja meijerituotteita; kuitenkin siten, että juustoa saa myydä ainoastaan, jos sitä säilytetään umpinaisessa juustokaapissa.

15 §. Vrt. poliisijärjestyksen 120 §:n 3 mom. ja 127 §:ä, joita määräyksiä ehdotuksessa on täydennetty ja kovennettu.

16 §.

Liha- ja makkarateosten väärentäminen.

Liha- ja makkarateoksia ei saa värjätä, ei myöskään säilykkeiksi laittaa terveydelle vahingollisia aineita käyttämällä.

16 §. Tämän määräyksen tarkoituksena on poistaa juurtunut ja yleiseksi käynyt väärinkäytös, jota muutama aika takaperin ryhdyttiin vastustamaan. Vrt. ehdotuksen III luvun 7 §:n 2 mom.

17 §.

Lihan kuljetus.

Lihaa on kuljetettava sopivissa ajoneuvoissa ja kuljetettaessa säilytettävä peitettynä puhtaassa säiliössä tai myös pantuna valkeasta, puhtaasta, pestävästä kankaasta tai sen tapaisesta aineesta olevaan kääreeseen.

17 §. Ks. poliisijärjestyksen 120 §:n 2 mom:a.

E. Voikaupasta.

Kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorissa viime vuosina toimitetut tutkimukset Helsingissä kaupan pidetyn voin laadun selvittämiseksi ovat osottaneet tässä kohden vallitsevan arveluttavia epäkohtia. Lukuisista ostetuista ja tutkituista voinäytteistä on kokonaista 7 % todettu joko eltaantuneiksi, talisiksi tai muulla tavoin pilaantuneiksi, joten nämä näytteet siis olivat kelvottomia tahi ainakin vähemmän sopivia ihmisravinnoksi. Niinikään on kaupan pidetyn voin toisinaan todettu sisältävän kohtuuttoman paljon vettä. Niinpä on 8 %:n tässä suhteessa tutkituista näytteistä havaittu sisältävän vettä yli 16 %:n, mutta sängen usein on vesipitoisuus ollut 20 %:a suurempi. Lisäksi

on ollut tapauksia, jolloin Helsingissä on kasvimargarinia tahi kasvimargarinilla sekoitettua voita tarjottu kaupan ja myyty oikeana luonnonvoina.

Tällaisten epäkohtain katsoo Terveydenhoitolautakunta johtuvan siitä, että toistaiseksi ei ole ollut seikkaperäisiä määräyksiä varsinkaan kaupan pidetyn voim laadusta, minkätähden Lautakunta on terveydenhoitojärjestyksen ehdotukseen pannut erinäisiä määräyksiä voikaupasta. Säännöksiä voim valmistamisesta ei sitä vastoin ole pidetty tarpeellisina, koska ehdotuksessa olevia määräyksiä elintarpeiden valmistuksesta yleensä käy soveltaminen voimvalmistukseenkin.

18 §.

Kaupan pidetyn meijerivoim tulee sisältää rasvaa vähintään 80 % eikä Meijerivoi. vesipitoisuus saa olla 17 %:a suurempi.

Maatiaisvoim tulee sisältää vähintään 76 % rasvaa eikä vesipitoisuus Maatiaisvoi. saa olla 20 % suurempi.

18 §. Määräystä että meijerivoim tulee sisältää vähintään 80 % rasvaa ei käyne pitäminen liian ankarana. Suurin luvalinen vesipitoisuus on ehdotettu hiukan suuremaksi vientivoim vesipitoisuutta, joka saa olla 16 %.

Kun meillä kuitenkin yleisesti pidetään kaupan n. s. maatiaisvoita, joka tavallisesti sisältää vettä enemmän kuin edellä olevan ehdotuksen mukaan olisi luvallista, näyttää tuollaisen ala-arvoisen, enintään 20 % vettä sisältävän voim myynti edelleen olevan sallittava. Tämän mukaisesti on sellaisen voim vähin rasvaprosentti alennettu.

19 §.

Kielletty on myymästä voita, johon on sekoitettu muita säilytysaineita Kielletty voi. tahi kemiavalmisteita kuin keittosuolaa. Voita, jota on värjätty yleisesti käy- Värjätty voi. tetyllä, vaarattomalla väriaineella, saatakoon kuitenkin pitää kaupan.

20 §.

Myymälässä, jossa voita myydään, saatakoon sen ohessa kaupan pitää Voimmyynnin yhteydessä luvalinen kauppa. tai säilyttää ainoastaan maitoa ja kermaa, meijerituotteita, leipää, munia, hunajaa, lihaa, lihatavaroita, makkarateoksia ja verta; kuitenkin ei maitoa ja kermaa saa pitää kaupan samassa myymälässä kuin lihaa, lihatavaroita, makkarateoksia ja verta. Juustoa saatakoon voimymälässä myydä ainoastaan, jos sitä säilytetään umpinaisessa juustokaapissa.

20 §. Kun voihin samoinkuin maitoonkin helposti tarttuu vieras haju ympärillä olevista esineistä, näyttää edellä mainittua sisällystä oleva määräys tarpeelliselta.

F. Maitokaupasta.

Tähän kuuluvat määräykset, jotka tarkoittavat täydentää terveydenhoitosäännössä olevia yleisiä säännöksiä ruokatavarakaupasta, on laadittu erikseen ja lähetty Kaupunginvaltuuston tarkastettaviksi (*Pain. asiakirj. N:o 3 vuodelta 1915*).

III Luku.

Ruoka- ja juomatavarain valmistuksesta.

Tähän lukuun on koottu ne järjestysohjeet, mitkä ovat tarpeelliset ruoka- ja juomatavarain valmistuksen asettamiseksi terveydellisen valvonnan alaiseksi. Erotettuna näiden säännösten alaisuudesta olisi leipurinammatti siltä osalta kuin se on terveydenhoitokannalta säännöstelty K. Senaatin heinäkuun 16 päivänä 1908 leipomolain nojalla antamain erityisten järjestysohjeiden kautta, jotka kuitenkin olennaisilta osilta käyvät yhteen nyt ehdotettujen säännösten kanssa.

Juomatavaroihin ei ole luettu ainoastaan virvokejuomia, vaan muutkin kaupassa esiintyvät juomat (esimerkiksi maitovalmisteet, kefiri ja yogurthi), joiden valmistus on välttämättä asetettava terveydellisen valvonnan alaiseksi. Alkoholipitoisten juomainkin valmistukseen olisivat puheena olevat määräykset sovellettavia, tietysti kuitenkin ainoastaan sikäli kuin ne eivät ole vastoin sellaisesta valmistuksesta voimassa olevia yleisiä asetuksia.

1 §.

Huoneistosta tehtävä ilmoitus Terveystenhoitolautakunnalle. Huoneistoa, jossa ruoka- tai juomatavaroita myytäväksi valmistetaan, ei saa tarkoitukseensa käyttää, ennenkuin Terveystenhoitolautakunta asiasta tehdyn kirjallisen ilmoituksen johdosta sen on hyväksynyt tämän luvun 2 ja 5 §:n määräyksiä noudattaen.

2 §.

Huoneiston laatu. Huoneiston, josta 1 §:ssä puhutaan, tulee seinäin, katon, lattian ja sisustuksen puolesta täyttää II luvun 13 §:n 1 momentissa säädetyt vaatimukset. Jos lattiamattoja käytetään, tulee näiden olla vettä läpäisemättömästä aineesta. Jos huoneistossa suoritettavaan työhön nähden on tarpeellista, tulee lattian olla varustettu likaveden laskujohtolla sekä vesihöyryn poistolaitteella.

3 §.

Puhtausmääräyksiä. Huoneisto siihen kuuluvine varasto- ja säilytys huoneineen, käytävineen, eteisineen ja portaineen sekä työhuoneistossa ja varastosuojissa olevat esineet samoin kuin valmistuksessa käytetyt kalutkin on huolellisesti pidettävä puhtaina.

4 §.

Huoneiston käyttäminen. Huoneistoa siihen kuuluvine varastosuojineen ei saa käyttää makuuhuoneeksi, ruokailuhuoneeksi eikä keittiöksi eikä se myöskään saa olla makuuhuoneen eikä keittiön välittömässä yhteydessä.

5 §.

Työhuoneistossa taikka varastohuoneessa ei saa vaatteita säilyttää eikä Pukuhuone. sinne myöskään kuivamaan ripustaa.

Puku- ja pesuhuone on työnantajan kustannuksella varustettava saippualla ja siisteillä pyyheliinoilla.

5 §. Edellä mainittujen leipomolakiin liittyvien järjestysohjeiden 4 §:n johdosta tulee työhuoneiston välittömässä lähistössä olla sopiva huone peseytymistä sekä vaatteiden säilytystä ja muuttamista varten. Muihin valmistuspaikkoihin nähden on tässä kohden voimassa huhtikuun 4 päivänä 1914 työntekijäin suojelemisesta ammattivaaralta annettu laki, jonka 5 § määrää, että työntekijöitä varten on, kun ammattientarkastus tarpeelliseksi katsoo, työpaikalle tai sen läheisyyteen järjestettävä ruokailu-, pesu- ja pukuhuone. Niissä tapauksissa, joista ehdotuksen tässä luvussa on puhe, näyttää tavaran laadun johdosta olevan ehdottomasti vaadittava laitettavaksi erikoinen puku- ja pesuhuone, ja toivottava on, ettei ammattientarkastus tästä myönnä vähintäkään poikkeusta.

6 §.

Kussakin työhuoneessa tulee olla riittävä määrä tarkoituksenmukaisia Sylkylaatikot. sylkyastioita, jotka on päivittäin puhdistettava.

7 §.

Valmistuksessa käytettyjen aineksien tulee terveydelliseltä kannalta olla Aineksien täysin hyviä laadultaan ja säilytettynä suojassa tomulta, kosteudelta, vahinko- laatu. eläimiltä y. m.

8 §.

Ruoka- ja juomatavarain valmistuksessa älköön sakariinia eikä muita Lisäkkeet. terveydelle haitallisia lisäkkeitä taikka säilytysaineita käytettävä.

Ruokatavarain värjäys, joka on omansa salaamaan tavaran vaja-arvoista Ruokatava- laatua, olkoon niinkään kielletty. rain värjäys.

7 §:n 1 mom. Vrt. lakia mallasjuomain tehdasmaisesta valmistuksesta joulukuun 28 päivältä 1907, 8 §.

7 §:n 2 mom. Tämän momentin tarkoituksena on poistaa tähän asti sängen yleisesti varsinkin makkara valmistuksessa vallinnut epäkohta, jonka ei voi katsoa olevan voimassa olevan rikoslain 36 luvun 1 §:n säännöksen alainen.

9 §.

Ruoka- ja juomatavarain valmistuksessa toimivien henkilöjen tulee aina Henkilökunta. noudattaa puhtautta ja työssään olla puettuina puhtaisiin, vaaleisiin ja pesäviin vaatteisiin sekä samanlaatuiseen lakiin.

8 §. Määräys että työntekijät ovat velvolliset pitämään siistiä työlakkaa on useissa ulkomaisissa terveydenhoitosäännöissä ja on puhtauskannalta epäämätön. Tässä kohden

näyttää ehdotus asettavan ankarampia vaatimuksia kuin usein mainitut K. Senaatin antamat leipurinammatin järjestysohjeet, joissa ainoastaan veloitetaan käyttämään puhdasta, valkeaa ja pestävää työpukua, mutta Terveydenhoitolautakunnan mielestä täytyy lakkiakin pitää työpukuun kuuluvana.

10 §.

Tupakan käyt-
täminen. Tupakan käyttäminen työ- ja varastohuoneessa olkoon kielletty.

11 §.

Tähteet työ-
huoneistossa. Valmistuksessa syntyviä tähteitä älköön säilytettävä työhuoneistossa eikä varastohuoneessa, ei myöskään näiden huoneiden välittömässä yhteydessä olevissa huoneissa tai käytävissä, vaan on sellaiset jätteet heti sieltä poistettava ja, kunnes ne voidaan kuljettaa pois, pantava varastoon nimenomaan sitä varten olevaan, työhuoneistosta erilliseen paikkaan.

12 §.

Hiilihappo-
kojeet. Hiilihapon ja hiilihappoisten vesien johtoputkiksi käytettävään ainoastaan tina- tai hyvin tinattuja messinki- tai kupariputkia. Kojeiden messinki- tai kupariosain tulee sisäpuolelta olla hyvin tinatut taikka hopeoidut.

13 §.

Hiilihappoi-
nen vesi. Hiilihappoisten vesien valmistukseen saatakoon, paitsi tislattua vettä, käyttää ainoastaan sellaista vettä, joka kemiallisesti ja bakteriologisesti tutkittaessa huomataan tyydyttävän puhtaaksi.

14 §.

Tartunnan
torjuminen. Mitä II luvun 6 ja 7 §:ssä on sanottu tarttuvasta taudista ja tartunnan torjumistoimista olkoon voimassa ruoka- ja juomatavarain valmistuksestaakin.

IV Luku.

Ravintoloista, ruokaloista ja kahviloista.

1 §.

Huoneistosta
ilmoitettava
Terveyden-
hoitolauta-
kunnalle. Ravintolaksi, ruokalaksi, kansankeittiöksi, kahvilaksi, konditoriaksi tai muun sellaisen liikkeen harjoituspaikaksi aiottua huoneistoa ei saa tarkoitukseensa käyttää, ennenkuin Terveydenhoitolautakunta asiasta tehdyn kirjallisen ilmoituksen johdosta sen on hyväksynyt tämän luvun 2, 7 ja 9 §:n määräyksiä noudattaen.

2 §.

Keittiöiden ja ruokakomerojen seinäin ja katon tulee olla maalatut vaalealla öljyväriellä taikka verhotut helposti pestävällä, vaaleanvärisellä aineella. Ruokasalissa ja tarjoiluhuoneessa on pestävää ainetta tai öljymaalausta käytettävä vähintään 1.8 metrin korkeudelle lattiasta. Kun haitatta voi käydä päinsä, on Terveystoimituslaitoksen kuitenkin oikeutettu sallimaan poikkeuksen viimeksi mainitusta määräyksestä.

Huoneiston
laatu.

3 §.

Huoneisto siihen kuuluvine kellarineen ja varastohuoneineen on oleva hyvin tuulluutettu ja aina pidettävä puhtaana.

Puhtausmää-
rääyksiä.

4 §.

Huonetta, jossa ruokaa laitetaan, tarjoillaan tai säilytetään, ei saa käyttää makuuhuoneeksi.

Huoneiston
käyttäminen.

5 §.

Henkilöiden, jotka palvelevat sellaisessa liikkeessä, kuin tässä luvussa on mainittu, tulee noudattaa puhtautta; ja tulee ruuanlaitossa toimivien olla puettuina puhtaisiin, vaaleisiin ja pestäviin vaatteisiin sekä samallaiseen lakkiin.

Henkilö-
kunta.

6 §.

Ruuanlaitossa tai tarjoilussa käytetyt astiat ja kalut on pidettävä puhtaina. Ruuanlaitossa syntyneitä tähteitä älköön säilytettävä keittiössä.

Astiat ja kalut.

7 §.

Huoneistossa tulee olla yleisön käytettävänä pesuhuone ja tarpeellinen määrä mukavuuslaitoksia, joihin viimeksi mainittuihin ei saa olla suoranaista käytävää niistä huoneista, joissa ruokaa tai juomaa laitetaan tai tarjoillaan, ja tulee mukavuuslaitosten olla hyvin tuulluutetut, puhtaat ja hajuttomat.

Pesuhuone.

8 §.

Huoneisto, joka luovutetaan tässä luvussa mainitun liikkeen palveluksessa olevien henkilöjen asunnoksi, on pidettävä puhtaana ja oleva varustettu tarkoituksenmukaisilla, siisteillä pesutelineillä, saippualla ja riittävän lukuisilla pyyheliinoilla sekä runsaalla pesuvedellä ynnä riittävällä määrällä sylkyastioita, jotka on päivittäin puhdistettava.

Palvelijaston
asuinhuo-
neistot.

9 §.

Tartunnan torjuminen. Mitä II luvun 6 ja 7 §:ssä on sanottu tarttuvasta taudista ja tartunnan torjumistoimista olkoon myös voimassa liikkeestä, josta tässä luvussa puhutaan.

V Luku.

Hotelleista, matkustajakodeista ja majaloista.

1 §.

Huoneistosta tehtävä ilmoitus Terveystorjuntalautakunnalle. Hotelliksi, majataloksi, matkustajakodiksi tahi majalaksi aiottua huoneistoa ei saa tarkoitukseensa käyttää, ennenkuin Terveystorjuntalautakunta asiasta tehdyn kirjallisen ilmoituksen johdosta on sen hyväksynyt tämän luvun 2, 4 ja 5 §:n määräyksiä noudattaen.

1 §. Vrt. poliisijärjestyksen 132 §:ä.

2 §.

Makuuhuoneiden tilaus. Makuuhuoneen tulee olla niin tilava, että kutakin makuusijaa kohti tulee vähintään 15 kuutiometriä ilmaa, ja on Terveystorjuntalautakunnan asia tämän perusteen mukaan vahvistaa se makuusijain luku, minkä kuhunkin huoneeseen saa sijoittaa. Erityisestä hakemuksesta saakoon Lautakunta kuitenkin, kun painavia syitä tutkitaan olevan, sallia huoneeseen sijoittaa useampia makuusijoja kuin edellä on sanottu.

2 §. Viidentoista kuutiometrin ilmatilaa henkilöä kohti pidetään yleisesti hyväksytyjen sääntöjen mukaan vähimpänä, minkä terveydelliseltä kannalta käy salliminen huoneissa, joissa aikuisia henkilöjä oleskelee. Vrt. tämän ehdotuksen VI luvun 2 §:ä ja VIII luvun 3 §:ä. Ks. myös poliisijärjestyksen 133 §:ä.

3 §.

Puhtausmääräys. Vieras- ja makuusuoijat sekä niiden yhteydessä olevat käytävät ja korridorit samoin kuin vuoteet ja makuuvaatteetkin on aina pidettävä puhtaina. Vuodeliinaset ja pyyheliinat on pantava puhtaat kullekin uudelle vieraalle; kuitenkin voi Terveystorjuntalautakunta harkintansa mukaan sallia poikkeuksen tämän luvun 5 §:ssä mainittuihin majaloihin nähden.

3 §. Vrt. poliisijärjestyksen 134 §:ä.

4 §.

Mukavuuslaitokset. Huoneistossa on oleva tarpeellinen määrä mukavuuslaitoksia, joiden tulee olla hyvin tuullutetut sekä aina puhtaat ja hajuttomat. Yleinen mukavuuslaitos ei kuitenkaan saa olla makuuhuoneen välittömässä yhteydessä.

5 §.

Merimiesten ja muiden työläisten sekä yhteisen kansan majalassa tulee seinäin olla joko öljyvärillä maalatut tai helposti pestävällä aineella verhotut sekä lattian olla helposti puhdistettavasta aineesta tai sellaisella aineella päällystetty.

Majala.

5 §. On poliisijärjestyksen 135 §:n mukainen.

6 §.

Jos hotellissa, matkustajakodissa tahi majalassa ilmaantuu tautia, jonka saattaa epäillä tarttuvan tahi muutoin tuottavan vieraille haittaa, tulee johtajan siitä viivyttelämättä ilmoittaa Terveystoimikunnalle ja noudattaa Toimikunnan tämän johdosta antamia määräyksiä.

Tartunnan
torjuminen.

6 §. Vrt. poliisijärjestyksen 142 §:ä.

7 §.

Mitä II luvun 6 ja 7 §:ssä on sanottu tarttuvasta taudista ja tartunnan torjumistoimenpiteistä olkoon myös voimassa liikkeestä, josta tässä luvussa on puhe.

S:n.

VI Luku.

Lastenkodeista, lastenseimistä, lastentarhoista ja lasten työhuoneista.

1 §.

Lastenkodiksi, lastenseimeksi, lastentarhaksi, lasten työhuoneeksi tai muuksi sellaiseksi laitokseksi aiottua huoneistoa ei saa tarkoitukseensa käyttää, ennenkuin Terveystoimikunta asiasta tehdyn kirjallisen ilmoituksen johdosta sen on hyväksynyt tämän luvun 2 §:n määräyksiä noudattaen.

Huoneistosta
ilmoitettava
Terveystoimikunnalle.

2 §.

Huoneitten, joissa lapset oleskelevat, tulee olla niin tilavat, että kutakin lasta kohti tulee vähintään 10 kuutiometrin ilmatila sekä sen lisäksi 20 kuutiometriä kutakin aikuista henkilöä kohti, joka pitemmän aikaa oleskelee huoneessa.

Huoneitten
tilavuus.

Huoneet on hyvin tuulluutettuina sekä puhtaina pidettävä.

2 § tarkoittaa taata lapsille riittävän puhdasta ilmaa päivä- ja makuuhuoneissaan. Samantapaisia säännöksiä on ulkomaisessa lainsäädännössä asiasta.

3 §.

Makuusijat. Laitoksessa, joka 1 §:ssä on mainittu, tulee kullakin lapsella olla erikoinen tarkoituksenmukaisesti laitettu makuusijansa. Kutakin lasta varten tulee olla eri pyyheliina.

VII Luku.

Parturiloista ja kähertämöistä.

Kun on tunnettua, että niin hius- kuin parta- ja muitakin tauteja voi levitä parturilojen ja kähertämöjen välityksellä, on Lautakunta ollut sitä mieltä että, sen mukaisesti mitä ulkomailla on laita, täälläkin olisi annettava tarpeellisia määräyksiä parturiloista ja kähertämöistä sekä asiakkaiden hoidosta niissä. Mainita sopii, että useissa muissa maissa on voimassa paljon ankarampia säännöksiä kuin mitä Lautakunta on tässä alempana ehdottanut.

1 §.

Huoneistosta ilmoitettava Terveydenhoitolautakunnalle. Parturilaksi tahi kähertämöksi aiottua huoneistoa ei saa tarkoitukseensa käyttää, ennenkuin Terveydenhoitolautakunta asiasta tehdyn kirjallisen ilmoituksen johdosta on sen hyväksynyt tämän luvun 2 §:ssä olevia määräyksiä noudattaen.

2 §.

Huoneiston laatu. Huoneiston tulee olla valoisa, hyvin tuulluutettu ja öljymaalatuilla tahi pestävällä aineella verhotuilla seinillä varustettu sekä aina puhdas.

3 §.

Tartunnan torjuminen. Henkilön, jossa on tarttuva hius-, parta- tahi ihotauti, avonaisia haavoja tai paiseita tai myös sukupuolitauti, keuhkotuberkulosi tahi muu tarttuva tauti, älköön sallittako työskennellä parturilassa eikä kähertämössä, ellei lääkärintodistuksella näytetä, että siitä ei ole tartunnan vaaraa eikä muuta haittaa.

4 §.

Henkilökunta. Sen, joka parturilassa tahi kähertämössä yleisöä palvelee, tulee olla puettuna vaaleaan, pestävään työnuttuun tahi kaapuun sekä ennen kähertämisen, tukanleikkuun tai parranajon toimittamista puhdistaa kätensä, ja tulee sitä varten olla saatavilla puhdasta pesuvettä ja saippuaa sekä siistejä, kuivia pyyheliinoja.

5 §.

Pyyheliinat, käherryskaavut, suojukset ja muut käherryksessä, tukanleikkuussa tahi parranajossa käytäntöön tulevat tarvikkeet on pidettävä puhtaina ja kuivina. Työssä käytetty paperi tahi vanu on käyttämisen jälkeen hävitettävä. Tuolin selkänojaan sijoitettu asiakkaan pään tuki on verhottava suojelevalla päällyksellä, puhtaalla kutakin asiakasta varten.

Tarvikkeet.

Parturiloissa ja kähertämöissä tulee asiakkaiden varalle olla sen laatuista desinfiomisainetta kuin Terveystieteiden tutkimuslaitoksen määrää.

Desinfiomisaine.

Asiakkaiden hoidossa syntyvät jätteet on, ellei niitä paikalla hävitetä, kerättävä tarkoituksenmukaisesti laitettuun säiliöön.

Jätteet.

6 §.

Sakset, partaveitset, tukanleikkuukoneet, kammat, harjat, alunakivet, saippuaharjat ja muut käherrys-, tukanleikkuu- ja parranajokalut on kohta jokaisen käyttämisen jälkeen huolellisesti puhdistettava, ja tulee sitä varten olla lämmintä vettä saatavilla.

Työkalut.

7 §.

Henkilöt, joilla on tarttuva hius- tahi ihotauti päässä tahi syöpäläisiä, torjukoön henkilökunta pois parturiloista ja kähertämöistä.

Puhtausmääräyksiä.

Jos kuitenkin sellaisia henkilöjä tahi henkilöjä, joiden epäillään sairastavan edellä mainitun laatuista tautia, palvellaan, on kaikki siinä käytetyt esineet sopivalla tavalla puhdistettava ja desinfioitava, ennenkuin niitä uudestaan käytetään.

8 §.

Tämän pykälän säännösten tulee olla julkipantuina näkyvällä paikalla huoneistossa.

VIII Luku.

Vuokralle annettavista tahi asuttaviksi luovutettavista huoneistoista.

Asuinhuoneistoista VIII luvussa olevat määräykset tarkoittavat täydentää ja kehittää terveydenhoitosäännön 8 §:ssä olevaa ylimalkaista säännöstä sekä rakennusjärjestyksessä asuinhuoneista olevia terveydellisiä määräyksiä.

Puheena olevain rakennus- ja terveydenhoitojärjestyksen määräysten noudattamisen valvonta olisi, mikäli vastikään rakennettua taloa koskee, uuden rakennusjärjestyksen ehdotuksen 69 §:n mukaan rakennuskatselmusmiesten asia, joiden tulee loppukatselmuksessa tutkia, onko olemassa sellaisia asiahaaroja, että muuttamisesta taloon tai johonkin sen osaan saattaisi koitua vaaraa asukkaiden terveydelle.

Asuinhuoneistojen jatkuvaa tarkastusta olisi voimassa olevain määräysten mukaan Terveydenhoitolautakunnan toimitettava asuntotarkastukseen kuuluvien virkamiesten avustamana.

Vrt. poliisijärjestyksen 105 §:ä.

1 §.

Asuinhuoneistojen laatu.

Huoneiston, joka vuokrasta tai muun sopimuksen mukaan luovutetaan asunnoksi, tulee olla sen laatuinen, ettei sen käyttäminen asuntona tuota vaaraa asukasten terveydelle. Siihen nähden on voimassa:

a) että huoneisto seinäin, lattian ja katon sekä ovien ja ikkunain y. m. puolesta on niin rakennettu ja laitettu, että siellä kylmänä vuodenaikana voi saada ja pysyttää tyydyttävän lämpö määrän sekä että tarpeellinen tuulluutus on aikaansaataavissa;

b) että uuni tahi kaasulla lämmitettävä rautauuni on välittömästi yhdistettynä polttokaasujen poistoputkeen;

c) että kylmiin portaisiin tai eteiseen vievä käytävä on varustettu kaksilla ovilla ja välittömästi ulkosalle vievä käytävä vähintään 0.9 metriä syvällä kuistilla sekä että porraskäytävään tai eteiseen vievä ulko-ovi on varustettu itsetoimivalla ovensulkijalla;

d) että huoneiston tulee olla asianmukaisesti kuivatettu ja lämmitys- ja tuulluutuslaitteiden niin järjestetyt, että huoneita säännöllisellä hoidolla voi suojella kosteudelta;

e) että kivistä, sementistä, asfaltista tai muusta sen tapaisesta aineesta olevan lattian tulee olla päällystetty soveliaalla aineella;

f) että ullakko- ja kellarihuoneiston eteinen on niin laitettu ja siinä kunnossa, että tomua, kosteutta tai terveydelle haitallisia kaasuja ei voi siellä syntyä eikä huoneistoon tunkeutua; sekä

g) että huoneisto ei ole pesutuvan, työpajahuoneen eikä muun semmoisen huoneen välittömässä yhteydessä, mistä kosteutta, tomua tai terveydelle haitallisia kaasuja voi siihen tunkeutua.

2 §.

Puhtaismääräys.

Huoneiston tulee, ennenkuin se uudelle vuokralaiselle luovutetaan, olla perinpohjaisesti puhdistettu.

3 §.

Asukkien huoneet.

Huoneen, johon asukkeja otetaan, tulee olla sitä kokoa, että kutakin henkilöä kohti tulee vähintään 15 kuutiometriä ilmaa.

4 §.

Palvelijaston ja työntekijät.

Kun isäntä tai työnantaja luovuttaa palvelijoilleen tahi palveluksessaan oleville työntekijöille makuuhuoneen, tulee kullakin henkilöllä olla eri makuu-

sijansa. Makuuvaatteiden tulee olla eheät ja puhtaat sekä varustetut vuode-
liinasilla, jotka muutetaan kyllin usein, vähintään kerran kuukaudessa. jain makuu-
huoneet.

5 §.

Asuinhuoneisto on haltijan pidettävä hyvässä ja siistissä kunnossa sekä
niin hoidettava, ettei se hänen tuottamuksestaan käy terveydelle vaaralliseksi. Huoneiston
hoito.

6 §.

Porraskäytävässä, joka johtaa useampaan kuin yhteen huoneistoon, tulee Sylkylaatikot.
olla riittävä määrä tarkoituksenmukaisia sylkylaatikkoja.

IX Luku.

Saunoista, muista kylpylaitoksista ja uimahuoneista.

1 §.

Saunaksi tai muuksi kylpylaitokseksi aiottua huoneistoa ei saa tarkoi- Huoneistosta
tukseensa käyttää, ennenkuin Terveydenhoitolautakunta sen on asiasta teh- tehtävä ilmoi-
dyn kirjallisen ilmoituksen johdosta hyväksynyt tämän luvun 2 §:ssä olevia tus Tervey-
määräyksiä noudattaen. denhoitolau-
kunnalle.

2 §.

Sauna tai muu kylpylaitos on oleva hyvin tuulluutettu ja joka kohdas- Huoneiston
taan pidettävä puhtaana. Omistajan tulee katsoa, että yleisön käytettäväksi laatu.
annetaan ainoastaan puhtaita pyyheliinoja, lakanoita, vihtoja, kylpyharjoja,
kylpyniiniä ja muita kylpytarvikkeita sekä ettei käytettyä vihtaa ja muita
kylpytarvikkeita uudelleen käytetä, ennenkuin ne on asianmukaisesti puh-
distettu.

3 §.

Edellä olevat kylpylaitosta koskevat määräykset ovat soveltuvilta kohdin Uimahuone.
voimassa yleisön käytettäväksi aiotuista uimahuoneistakin.

Ennen sellaisen uimahuoneen rakentamista on Terveydenhoitolautakun-
nalta hankittava laitoksen vastaisen paikan hyväksyminen.

X Luku.

Tarttuvista taudeista.

Tämän luvun kohdalla olevat säännökset tarkoittavat saattaa Terveydenhoitolau-
kunnalle mahdolliseksi täyttää 1879 vuoden terveydenhoitosäännön 5 luvun mukaiset

tehtävänsä. Esillä olevat määräykset on pääasiassa saatu kesäkuun 22 päivänä 1908 annetusta komitean mietinnöstä ehdotuksineen m. m. maamme uudeksi terveydenhoitoasetukseksi. Säännölliset toimenpiteistä tuberkulositartunnan vastustamiseksi ovat vuonna 1910 pidetyssä Suomen ensimmäisessä yleisessä tuberkulosikokouksessa asiasta esitetyn asetusehdotuksen mukaiset.

1 §.

Ilmoitus.

Jokaisesta taudintapauksesta, joka on tai jonka saattaa epäillä olevan aasialaista koleraa, isoarokkoa, suolikuumetta, pilkku- tai toisintokuumetta, punatautia, kurkkumätää, tulirokkoa, kulkutaudinluontoista aivokalvontulehdusta, lapsihalvausta, tuhkarokkoa tahi hinkuyskää, on viipymättä annettava ilmoitus Terveydenhoitolautakunnan toimistoon.

Velvollisia sellaisen ilmoituksen tekemään ovat etusijassa hoitava lääkäri sekä, ellei lääkäriä ole käytetty, asianomainen huonekunnanhoitaja tahi hänen sijallaan oleva taikka myös, ellei kumpaakaan näistä ole, se, joka sairaan on hoitoonsa ottanut. Kun mainitunlaatuinen sairaudentapaus sattuu sairaanhoito- tahi lapsenpäästölaitoksessa, turvakodissa, vaivaistalossa, vankilassa y. m. sellaisessa laitoksessa, on laitoksen johtajan velvollisuus siitä ilmoittaa. Laivassa on ilmoittaminen päällikön velvollisuus.

1 §. Edellä mainittua ilmoitusmenettelyä ovat lääkärit jo kauan noudattaneet, mutta tämän säännöksen johdosta tulisi ilmoittaminen asianomaisten nimenomaiseksi velvollisuudeksi. Määräys nojautuu 1879 vuoden terveydenhoitosäännön 37 §:än sekä koventaa sitä.

2 §.

Tarttuvan taudin selvitys.

Sellaisessa taudintapauksessa, kuin 1 §:ssä on mainittu, on asianomainen huonekunnanhoitaja tai hänen edustajansa velvollinen antamaan Terveydenhoitolautakunnalle kaikki tiedot, jotka voivat edistää taudin syiden tuntemista tahi vaikuttaa sen levenemistä ehkäiseviin toimenpiteisiin.

3 §.

Lääkärin tulee päästä sairaan luu.

Toimitettaessa jonkin 1:ssä mainitun taudintapauksen tutkimusta älköön asianomaista lääkäriä estettävä pääsemästä sairaan taikka kuolleen henkilön ruumiin luo, jos lääkäri sen tarpeelliseksi katsoo; sellaista tutkimusta älköön kuitenkaan sairaan luona toimitettako, jos hoitava lääkäri katsoo sairaan tilan siitä voivan huonontua.

4 §.

Sairaamuuhto sairaanhoitolaitokseen.

Aasialaiseen koleraan, isoonrokkoon tai pilkkukuumeeseen sairastunut henkilö on heti muutettava sairaanhoitolaitokseen. Jonkin muun 1 §:ssä mainitun taudin kohdatessa on sairas mikäli mahdollista eristettävä muiden henkilöiden yhteydestä ja, jos olot sallivat, hoidettava erikoisessa, sairaalle luovu

tetussa huoneessa. Jos Terveydenhoitolautakunta kuitenkin katsoo tartunnan leviämisen vaaraa syntyvän sairaan jäämisestä asuntoon, on Lautakunta oikeutettu määräämään hänet muutettavaksi sairaanhoitolaitokseen.

Nämä määräykset koskevat myös henkilöä, jonka epäillään sairastavan jotakin puheena olevista taudeista taikka peljätään saaneen sellaisen tartunnan oltuaan kosketuksissa sairaan kanssa.

Henkilö, joka Terveydenhoitolautakunnan määräyksestä siten on otettu sairaalaan, on siellä hoidettava kunnan kustannuksella.

5 §.

Huoneistossa, jossa jotakin 1 §:ssä mainittua tautia sairastava henkilö asuu, älkööt vieraat henkilöt tarpeettomasti käykö. Älkööt nekään, jotka huoneistossa asuvat ja joutuvat sairaan kanssa kosketuksiin, seurustelko toisen huonekunnan jäsenten kanssa älköötäkään käykö julkisissa huoneistoissa eikä väenkokouksissa ryhtymättä tarpeellisiin varokeinoihin tartunnan leviämisen estämiseksi.

Sairastuneen henkilön asuma huoneisto.

Sellaisen asuinhuoneiston ovelle voi Terveydenhoitolautakunta panna ilmoituksen: „Tarttuvaa tautia“.

6 §.

Henkilö, joka asuu huoneistossa, missä koleran, isonrokon, pilkkukuumeen, kurkkumädän, tulirokon, kulkutaudinluontoisen aivokalvontulehduksen, lapsihalvauksen tahi tuhkarokon tapauksia on sattunut, ei saa käydä koulussa eikä muussa sellaisessa laitoksessa, ennenkuin Terveydenhoitolautakunnan sallii.

Sellaisessa huoneistossa asuva henkilö.

7 §.

Koleraa, isoarokkoa, pilkkukuumetta, kurkkumätää, tulirokkoa, kulkutaudinluontoista aivokalvontulehdusta, lapsihalvausta tai hinkuyskää sairastaneen oppilaan tahi opettajan parannuttua on, ennenkuin hän jälleen tulee koulun, koulun johtajalle näytettävä joko hoitavan lääkärin tahi Terveydenhoitolautakunnan antama todistus siitä, että käynti koulussa ei tuota tartunnan leviämisen vaaraa. Jos Terveydenhoitolautakunta katsoo asianhaarain vaativan, on tuhkarokon tapauksessakin sellainen todistus johtajalle näytettävä.

Sairastunut koulunoppilas tahi opettaja.

8 §.

Jos 7 §:ssä mainittu tauti on ilmaantunut koulun tahi muun sen tapaisen laitoksen oppilaisiin tai myös koulutalossa asuvaan henkilöön ja perusteltua aihetta on peljätä taudin leviävän koulussa, voi Terveydenhoitolautakunta yksissä neuvoin asianomaisen kouluviranomaisen kanssa määrätä koulun tahi jonkin sen luokan suljettavaksi joksikin ajaksi.

Koulun sulkeminen.

9 §.

Toimenpide
tartunnan
leviämisen
estämiseksi.

Jos jokin 1 §:ssä mainituista tarttuvista taudeista ilmaantuu asunnossa, joka ei ole tyydyttävästi eristettävissä huoneistosta, jota käytetään senlaatuista kauppaa tai elinkeinoa varten, että sen kautta voi levitä tartunta-aineita, taikka jos sellainen tauti ilmaantuu elinkeinonharjoittajaan tai hänen apulaisiinsa tahi heidän perheisiinsä, on sellaisiin toimiin tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi ryhdyttävä, kuin Terveystoimikunta määrää tai hyväksyy. Ellei tämä voi käydä päinsä, kieltäköön Lautakunta toistaiseksi kaupan tahi elinkeinon harjoittamisen.

10 §.

S:n.

Kulkutaudin liikkeellä ollessa taikka uhatessa on Terveystoimikunta oikeutettu toistaiseksi kieltämään sellaisten ravintoaineitten ja juomain myynnin, joitten saattaa pätevillä syillä epäillä olevan tartunta-aineitten kuljettajia. Terveystoimikunta on niinkään oikeutettu, kun pätevää aihetta siihen on, kieltämään tartutetusta paikasta tuotujen elintarpeitten myynnin.

11 §.

Desinfisioimi-
nen.

Asunnossa, johon jokin 1 §:ssä luetelluista tarttuvista taudeista on ilmaantunut, on taudin kestäessä tai mahdollisimman pian sen tauottua tahi sairaan muutettua sairaalaan tahi tultua muulla tavalla eristetyksi, Terveystoimikunnan antamain määräysten mukainen desinfisioiminen toimitettava niin sairaan asunnossa kuin niihin esineihinkin nähden, jotka ovat olleet sairaan yhteydessä tahi siinä huoneessa, missä sairas on oleskellut, minkä ohessa muutkin asunnon henkilöt ja esineet on tarpeen mukaisesti puhdistettava tahi desinfisioitava.

Kun asunnon puhdistus ja desinfisioiminen huoneiston laadun johdosta vaatii sen tyhjentämää eikä asukkaitten, tartunnan leviämisen vaaran johdosta, voida sallia puhdistuksen ja desinfisioimisen ajaksi asettua muiden luo, on heidät otettava kaupungin desinfisioimismajalaan tai muu asunto Terveystoimikunnan toimesta heille hankittava kunnan kustannuksella.

Terveystoimikunta on oikeutettu toimihenkilöillensä johtamaan tahi toimittamaan desinfisioimisen sekä määräämään että esine, jonka desinfisioiminen tuottaa vaikeuksia tahi käy esineen arvoon verraten liian kalliiksi, on poltettava tai muulla tavoin hävitettävä.

12 §.

S:n.

Huoneistoa, johon jokin 1 §:ssä mainittu tauti on ilmestynyt, ei saa antaa vuokralle eikä asunnoksi vieraille henkilöille, ennenkuin Terveystoimikunta-

kunnan hyväksymä puhdistus tahi desinfisioiminen on toimitettu. Makuu- ja pitovaatteita, huopapeitteitä ja muita esineitä, jotka ovat olleet sairaan yhteydessä, ei saa antaa pois, myydä, pantata eikä toiselle henkilölle luovuttaa, ennenkuin ne on Terveystenhoitolautakunnan hyväksymällä tavalla puhdistettu tahi desinfisioitu.

13 §.

Henkilö, joka sairastaa jotakin 1 §:ssä luetelluista taudeista, ei saa matkustaa eikä häntä saa kuljettaa raitiovaunussa eikä muussa sen tapaisessa yleisön käytettäväksi luovutetussa kulkuneuvossa, jos muut kuin sairasta saattavat henkilöt sitä käyttävät samaan aikaan. Kun henkilö, joka sairastaa jotakin vasta mainituista taudeista, käyttää sellaista kulkuneuvoa taikka myös pika-ajurin ajoneuvoja, on nämä kohta sen jälkeen puhdistettava ja, jos tarve vaatii, desinfisioitava.

Sairastunut henkilö ei saa käyttää kulkuneuvoja.

Sellainen sairas saakoon matkustaa matkustajahöyrylaivalla tahi muulla matkustajain kuljetusta varten olevalla vesikulkuneuvolla ainoastaan jos tyydyttävä eristys on aikaansaataavissa, ja on tarpeellinen puhdistus sekä, jos tarve vaatii, desinfisioiminen kuljetuksen päätyttyä toimitettava.

14 §.

Kaikki desinfisioimistoimenpiteet, joita Terveystenhoitolautakunta määrää edellä mainittujen tarttuvain tautien ehkäisemiseksi, kustantaa kaupunki. Jos joku laiminlyö Terveystenhoitolautakunnan määräämän puhdistuksen toimitamisen tahi estää määrätyn desinfisioimisen toimittamista, toimitettakoon se kuitenkin käyttämällä poliisin virka-apua.

Desinfisioimiskustannukset.

Kun esine on 11 §:n 3 momentin säännöksen johdosta hävitetty, samoin kuin myös kun esine Terveystenhoitolautakunnan toimituttaman desinfisioimisen johdosta on vahingoittunut, niin ettei sitä enää voi tarkoitukseensa käyttää, on kunnan korvattava esineen arvo tai arvonvähennys, jos esineen omistaja suullisesti sitä vaatii joko desinfisioimistilaisuudessa tahi desinfisioimisen tapahduttua esineen vastaanottaessaan sekä sen ohessa viimeistään 8 päivän kuluessa siitä tekee Terveystenhoitolautakunnalle kirjallisen anomuksen asiasta.

15 §.

Kun keuhkotautia sairastava henkilö on kuollut, on vainajan asuma huoneisto ynnä hänen pito- ja makuuvaatteensa sekä muut käyttämänsä esineet viipymättä puhdistettava tahi desinfisioitava.

Tuberkelitar-
tunnan torju-
minen.

16 §.

Pito- ja makuuvaatteita, joita keuhkotautinen henkilö on käyttänyt

S:n.

sairautensa aikana, älköön annettako pois, pantattako, myytäkö eikä toiselle luovutettako, ennenkuin ne on tarpeen mukaisesti puhdistettu tahi desinfioitu.

17 §.

Tuberkelitar-
tunnan leviä-
misen ehkäi-
minen. Jos keuhkotautisen henkilön havaitaan elävän oloissa, jotka tuottavat ilmeistä tartunnan vaaraa hänen ympäristölleen, on Terveystoimikunta oikeutettu ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi.

18 §.

S.n. Jos koulunoppilaassa tahi lapsessa, joka käy kasvatusta, hoitoa tahi opetusta varten olevassa laitoksessa taikka on otettu lastenkotiin tahi muuhun sen tapaiseen laitokseen, havaitaan olevan keuhkotauti, tulee sen, joka koulua tahi laitosta johtaa, ryhtyä kaikkiin sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat omansa ehkäisemään tartunnan leviämistä.

19 §.

Terveystoimikunnan toimivalta. Kun asianhaarat sitä vaativat, on Terveystoimikunta oikeutettu määräämään ilmoituksen tehtäväksi muistakin kuin tässä säännössä luetelluista taudeista sekä myrkytyksistä, samoin kuin myös niihin nähden ryhtymään kaikkiin niiden torjumiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

XI Luku.

Terveystoimimääräyksiä erinäisten tapauksien varalle.

1 §.

Vedenmyynti. Jokaisen, joka pitää kaupungin asukasten saatavana vettä muihin kuin teollisuus- ja kastelutarkoituksiin, tulee siitä tehdä ilmoitus Terveystoimikunnalle sekä järjestää Terveystoimikunnan hyväksymä jatkuva, käytettävänä pidetyn veden laadun tarkastus, josta on selvitys annettava Terveystoimikunnalle.

2 §.

Kaivo tai lähde. Vettä kaivosta, lähteestä tai muista vedenottopaikoista, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisesti laitettuja ja täysin tyydyttävästi suojeltuja likaantumiselta, ei saa käyttää muihin kuin teollisuus- tahi kastelutarkoituksiin.

3 §.

Teollisuuslaitokset. Teollisuuslaitosten tulee olla varustetut sellaisilla laitteilla, etteivät niissä syntyvät savu ja terveydelle haitalliset kaasut vaivaa yleisöä.

4 §.

Aineita, jotka hajua levittämällä tuottavat hankaluutta tai terveydellisiä Hajuja levittä-
haittoja ympäristölleen, älköön rautatie- tai muihin kuormavaunuihin tai väät aineet.
aluksiin lastattako eikä niistä purettako, älköön myöskään pantako varastoon
tai makasiiniin muuanne kuin Terveydenhoitolautakunnan sitä varten hyväk-
symään paikkaan.

5 §.

Talonomistajan tai kaupunkiin yhdistetyllä alueella olevan maan haltijan, Ilmoitus
joka luonaan pitää hevosia, lehmiä tai muita isompia kotieläimiä, tulee siitä hevosista ja
tehdä ilmoitus Terveydenhoitolautakunnalle, ja on hän velvollinen noudatta- eläimistä.
maan Terveydenhoitolautakunnan antamia määräyksiä.

6 §.

Tasoitetuissa ja rakennettavaksi luovutetuissa osissa kaupunkia ei saa Siat ja kanat.
sikoja pitää ja kanoja ainoastaan Terveydenhoitolautakunnalta siihen luvan
hankittua.

XII Luku.

Rangaistusmääräyksiä.

1 §.

Tämän terveydenhoitojärjestyksen määräysten rikkomisesta rangaistaan Rangaistus-
syyllistä, ellei rikoksesta ole yleisessä laissa, tai voimassa olevissa asetuk- määräyksiä.
sissa erityistä rangaistusta määrätty, enintään neljänsadan markan sakolla,
ellei hairahduksesta katsota varoituksen riittävän.

Vierailla aineilla sekotetut taikka pilaantuneet tai muutoin terveydelle
vahingolliset aineet on takavarikoitava ja julistettava menetetyiksi.

Mainitun laatuiset asiat käsittelee Maistraatti järjestys- ja talousasiain tuomiois-
tuimena.

2 §.

Jos joku jättää täyttämättä, mitä tämän terveydenhoitojärjestyksen Toimenpiteitä
mukaan on hänen velvollisuutenaan eikä ota huomautuksesta ojentuaksensa, niskoittelun
toimituttakoon asianomainen viranomainen mitä on laiminlyöty ja otettakoon johdosta.
kustannus laiminlyöjältä. Kun vaara uhkaa, taikka asianhaarat muutoin
vaativat, saakoon viranomainen paikalla ryhtyä tarpeelliseen toimenpiteeseen.

Tämä terveydenhoitojärjestys, jonka kautta kumotaan marraskuun 27 päivänä 1899 vahvistetut säännöt lihan ja ruokatavarain kaupasta myymälässä Helsingissä, tammikuun 23 päivänä 1895 vahvistetut säännöt ruokatavarakaupasta Helsingin kaupungin toreilla sekä aluksista ynnä elokuun 26 päivänä 1889 vahvistetut säännöt leipurin-, konditorin- ja makkarantekijän ammatin harjoittamisesta, astuu voimaan vuoden kuluttua siitä, kun se on asianmukaisesti vahvistettu, lukuun ottamatta X luvun säännöksiä tarttuvista taudeista, jotka ovat voimassa kohta kun ne on vahvistettu.

Esitys määrärahan osottamisesta ulkoilmaleikkien ja urheilun järjestämiseksi erinäisillä paikoilla Helsingin kaupungissa.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Maalisk. 4 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 137.

Kokouksessaan kesäkuun 9 päivänä viime vuonna päätti Kaupunginvaltuusto Anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovaroista osottaa 5,000 markkaa Suomen Voimistelunopettajaliiton käytettäväksi, sillä ehdolla että Liitto kesäksi 1914 asettaa kaupungin leikki- ja urheilukentille tarpeellisen määrän leikkien ohjaajia, opettajia ja opettajattaria, järjestämään ja valvomaan leikkejä ja urheilua erinäisillä niitä varten luovutetuilla paikoilla, ja tuli Liiton Rahatoimikamariin antaa tili varain hoidosta sekä ehdotus vastaisiksi toimenpiteiksi tähän kuuluvissa asioissa.

Viimeksi mainittua tehtävää täyttääkseen on Liitto nyttemmin Kamariin lähettänyt kertomuksen ulkoilmaleikkien ja urheilun toimeenpanosta lapsia, nuorukaisia ja aikuisia henkilöjä varten kesällä 1914 (Liite I) sekä tilin varain hoidosta.

Mainitusta kertomuksesta käy selville muun muassa, että Liitto on havainnut puheena olevaa tarkoitusta varten luovutettujen kenttäin uuden ryhmytyksen tarpeelliseksi. Niinpä on kokemus osottanut, että Tokankadun varrelta tahi Töölöstä olisi osotettava sopiva leikkikenttä lapsia varten, jota paitsi Hesperian urheilukenttä olisi pantava kuntoon. Kaisaniemen kentillä sen sijaan on vasten luuloa ollut niin vähän leikkien osanottajia, että saanee epäillä, onko näitä kenttiä vastedes luovutettava puheena olevaan tarkoitukseen.

Laaditun ohjelman mukaan jatkettaisiin leikki- ja urheilutyötä kesällä 1915 pääasiassa saman suunnitelman mukaan kuin viime vuonnakin, mutta sen tulisi alkaa jo toukokuun keskivaiheilla. Tähän nähden on yrityksen kannattamiseen laskettu tarvittavan 8,000 markkaa viimevuotisen määrän

5,000 markan sijasta. Lopuksi anoo Liitto, että viime vuoden apurahasta vuoden vaihteessa jällellä olevan ja pankkiin talletetun summan Smk 364: 65 saisi käyttää soutuveneiden sekä leikki- ja urheiluvälineiden ostoon.

Ennenkuin Kamari ryhtyi lopullisesti käsittelemään tätä esitystä, pyysi se kaupungin yleisten töiden Hallitukselta lausuntoa erittäinkin Liiton esittämästä toivomuksesta että osotettaisiin uusia paikkoja ulkoilmaleikkien ja urheilun järjestämiseksi lapsille, nuorukaisille ja aikuisille henkilöille. Hallitus esittää:

että Tokantorin istutusta saisi käyttää ulkoilmaleikkien paikkana;

että Hesperian puiston leikkikenttä toistaiseksi pantaisiin välttävään kuntoon samaa tarkoitusta varten; sekä

että muuan Töölön kaupunginosan Isontorin luoteispuolin alue mainitun Liiton edustajain kanssa neuvoteltua järjestettäisiin väliaikaiseksi leikkikentäksi, koska puheena oleva paikka näyttää asemansa puolesta olevan tarkoitukseen erittäin sopiva.

Sen ohessa Hallitus mainitsee, että kaikkien puheena olevaa tarkoitusta varten teetettävien töiden kustannukset on laskettu likimain 2,500 markaksi ja että Hallitus on kehottanut kaupunginpuutarhuria käskemään puistonvartijoita olemaan sekaantumatta Voimistelunopettajaliiton järjestämiin leikkeihin, vaan jos katsovat aihetta muistutukseen olevan, ilmoittavat asiasta viivyttämättä kaupunginpuutarhurille.

Vaikka on myönnettävä, että Voimistelunopettajaliiton tähän asti lapsia, nuorisoa ja aikuisia henkilöjä varten toimeenpanemista ulkoilmaleikeistä ja urheilusta saatu kokemus ei salli tehdä lopullisia johtopäätöksiä, on Rahatoimikamari kuitenkin katsonut empimättä voivansa pitää erittäin suotavana, että Liitolle, myöntämällä sille kunnan apuraha, suotaisiin tilaisuus edelleen toimia tähänastiseen suuntaan. Erittäinkin koskee tämä lausunto lasten ulkoilmaleikkien järjestämistä, jota vastoin eri mieliä on lausuttu Liiton toiminnasta aikuisten henkilöjen urheilun järjestämiseen nähden. Esillä olevan anomuksen mukaan kannatusapu tosin olisi korotettava 5,000 markasta 8,000 markkaan, mutta tässä on huomattava, että työ nyt alkaisi toukokuun keskivaiheilta, sen sijaan että se viime vuonna alkoi juhannuksen aikaan. Menojen lisäännys johtuu sentähden yksinomaan ulkoilmaleikkejä ja urheiluja johtamaan ja valvomaan asetettavain opettajain ja opettajatarten palkkausmenojen lisääntymisestä. Rahatoimikamarille on tosin tunnettua, että Anniskeluosakeyhtiön voittovarot ovat viimevuotisia tuntuvasti vähemmät ja että sentähden

niiden jakaminen kohtaa vaikeuksia. Mutta Rahatoimikamari on kuitenkin ollut sitä mieltä, että varojen jaossa olisi puheena oleva yritys otettava huomioon monen muun mainituista voittovaroista kannatusta saaneen hankkeen edellä. Ellei Kaupunginvaltuusto kuitenkaan katsoisi voivansa yhtyä tähän, lienee tarpeellinen määräraha osotettava Valtuuston käyttövaroista sekä lisäksi hetimiten myönnettävä 2,500 markkaa edellä mainittujen Tokankadun viereisen sekä Töölössä ja Hesperian puistossa olevain leikkikenttäin kuntoonpanoa varten.

Edellä esitetyillä perusteilla Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

lähettää esillä olevan asian Anniskeluosakeyhtiön voittovaroain jakamista varten asetettuun valiokuntaan; sekä lisäksi

osottaa enintään 2,500 markkaa Valtuuston tämänvuotisista käyttövaroista erinäisten edellä mainittujen leikkikenttäin kuntoonpanoa varten.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

*Helsingin Rahatoimikamarille.***Selonteko lasten, nuorison ja aikuisten henkilöjen ulkoilmaleikeistä ja urheilusta Helsingissä kesällä 1914.**

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kesäkuun 9 päivänä 1914 oli päättänyt osottaa 5,000 markkaa ulkoilmaleikkien ja urheilun järjestämiseksi pääkaupungissa kesällä 1914 sekä pyytännyt Suomen Voimistelunopettajaliittoa tätä toimintaa johtamaan ja valvomaan, katsoi Liiton johtokunta velvollisuudekseen vastaanottaa tehtävän, vaikka tarpeellisiin valmisteluihin käytettävänä oleva aika oli erittäin niukka ja sopimaton, syystä että tarpeelliset johtajavoimat jo oli sidottu toisiin tarkoituksiin taikka muutoin olivat kesäksi poistuneet paikkakunnalta.

Tarvittavat johtajat kuitenkin saatiin, ja kesäkuun 12 päivänä määräraha maksettiin Liitolle, joka saman kuukauden 15 päivänä ryhtyi työhönsä.

Rahatoimikamari oli Liiton ehdotuksesta luovuttanut tarkoitukseen moniaita puistikkoja sekä leikki- ja urheilukenttiä. Näillä suoritettavan työn jakoi Liitto valitsemainsa johtajain ja näiden apulaisten kesken seuraavasti:

Pikkulasten leikit:

Lapinlahdenkadun puistikko	arkipäivin	k:lo 9—1	a. p.	johtaja	neiti T. Tilly.
Kapteeninkadun	”	”	”	”	” ” ” Nygren.
Kaisaniemen pieni kenttä	”	”	9—1	”	” neiti A. Liljeström.
Kallion koulupiha	”	”	9—1	”	” ” A. Saarelainen.

Tyttöjen ja naisten leikki ja urheilu:

Haapaniemen urheilukenttä	maan. ja torst.	} tytöille	} johtajat voim. opettaja-
Kaisaniemen	” tiistaisin		
Kaivopuiston	” keskiv. ja torst.	} naisille	} voim. opettajakokelas
Punanotkon	” perjantaisin		

Poikain ja miesten leikki ja urheilu:

Kaivopuiston urheilukenttä	maanantaisin	} pojille } johtajat ylioppi- } k:lo 5—7 i. p.; } laat E. J. Toivo- } miehille } nen ja A. E. Koti- } k:lo 7—9 i. p. } virta.
Haapaniemen	” tiist. ja perj.	
Eläintarhan	” keskiv. ja lauvant.	
Punanotkon	” torstaisin	

Johtokunnalle oli hyvin tunnettua, että yrityksen menestys paljon riippui koko hankkeen yhdenmukaisesta johdosta ja sopivasta valvonnasta. Valitettavasti ei voitu ketään Liiton tähän sopivista henkilöistä saada tähän työhön, mutta johtokunta on kiitollisuuden velkaa eräälle liittoon kuulumattomalle henkilölle, t:ri T. Wænerbergille, siitä että hän hyväntahtoisesti otti valvoakseen lasten, tyttöjen ja naisten leikkejä ja urheilua. Miespuolisen osaston valvojaksi valittiin tunnettu urheilunharrastaja, vahtimestari V. Damm.

Leikki- ja urheilukentillä kohtasi työ alussa erinäisiä vaikeuksia hankkeen uutuuuden johdosta. Yleisö, jolle sanomalehdissä oli ilmoitettu yrityksestä, ei halunnut ilman muuta luopua kentistä määrätunteina, vaan piti kiinni oikeudestaan käyttää niitä vuorokauden umpeen. Kun sekä puiston järjestysmiehet että siivoojattaret ja poliisi, siitä huolimatta että Rahatoimikamari ilmoituksensa mukaan oli heille antanut yrityksestä tiedon, asettui yleisön puolelle leikkien ja urheilun johtajia vastaan, johtui tästä alinomaisia hankauksia, mitkä vaativat tekemään erinäisiä esityksiä Rahatoimikamarille. Järjestysvallan alinomainen sekaantuminen leikkiin kieltämällä heittävästä palloa, astumasta nurmille y. m. vaikutti masentavasti. Sittenkun Rahatoimikamari oli toimittanut eräät kentät aidatuiksi köydellä leikkiajaksi sekä poliisipäällystää vieläkin oli pyydetty antamaan erinäisillä päiväkäskyillä ohjeita vartiopoliiseille, korjautuivat nämä olot, vaikka vielä myöhemminkin oli haittaa siitä, ettei ollut hankittu viranomaisten lupaamia julkipanoja tiedon antamiseksi yleisölle tästä leikki- ja urheilutoiminnasta.

Kansakoulujen käyttäminen lasten kokoontumispaikaksi sadepäivinä niinikään kohtasi vaikeuksia. Osottautui mahdottomaksi taivuttaa vahtimestareja päästämään lapsia kouluihin. Kaikissa kouluissa suoritettiin korjaustöitä, ja vasta kansakoulujohtokuntain luvalla aukaistiin ovet. Lapset sijoitettiin silloin osin pimeisiin käytäviin, osin pesutupiin y. m. s.

Onneksi olivat sadepäivät viime kesänä sangen harvinaisia, joten eri osastojen säännöllinen työ voi varsin häiriintymättä jatkua kaiken kesää syyskuun 1 päivään asti. Miespuolinen osasto työskenteli syyskuun 15 päivään.

Eri ryhmäin toiminta oli tietenkin erilaista ja sovitettu osanottajain iän ja sukupuolen mukaan.

Lapsille oli Liiton toimesta hankittu palloja, keilapelejä, hyppyyköysiä, hiekkalapioita y. m., jota paitsi eräillä oli mukanaan omia lelujaan, niinkuin nukkeja y. m. s. Pikkulasten rakkaimmat leikit oli nyt niinkuin ainakin järjestetty hiekkalaatikkoihin, joihin pyynnöstä oli saatu hienoa leikkihiekkaa niissä aikaisemmin olleen, leivottavaksi kelpaamattoman karkean soran sijasta. Huvia tuotti isommillekin lapsille talojen ja kirkkojen rakentelu sekä sodan puhjettua kokonaisten linnoitusten ja muiden sotakojeiden laittaminen. Sangen suosittuja olivat keilapelit, jotka eivät saaneet hetkeäkään levätä ja sentähden kesän päättyessä olivat miltei löpen kuluneet. Huomattavia ja suosittuja päiväohjelman numeroja olivat yhteiset laulu-, piiri- ja palloleikit, joita oli miltei alinomaa käynnissä. Väliaikoina kerrottiin satuja, mikä varmaankaan ei ollut huonoin huvitus, tai puuhattiin jotakin muuta, niin että lapset oppivat itse valmistamaan palloja, jopa niinitöitäkin.

Tyttöjen ja naisten toiminta käsitti valittuja laulu-, pallo- ja muita leikkejä sekä urheiluharjoituksia, jotka viimeksi mainitut kuitenkin rajoittuivat niihin, mitkä vaaditaan Suomen Naisten urheilumerkin saamiseksi. Yhtenä iltana viikossa saivat osanottajat uinnin opetusta Ursinin uimalaitoksessa. Myöhemmin kesällä heitä opetettiin soutamaan. Osottausi, että tytöistä (16 vuotta nuoremmista) ainoastaan noin 10 % osasi soutaa ja että jälellä olevista osa ei ollut milloinkaan ollut veneessä. Rannikkokaupungissa merkille pantava tosiasia oli, että tämä yhtä monipuolinen kuin hyödyllinen ruumiinharjoitus oli vanhemmillekin osanottajille aivan yhtä tuntematon. Tämä osasto teki kaksi retkeilyä, toisen Seurasaareen ja toisen Huopalahteen, jolloin ohjelmaan kuului urheilukilpailuja ja leikkejä.

Poikain ja miesten harjoitukset käsittivät leikkejä ja vapaata urheilua. Niistä on sanottava, että urheiluharjoituksia osan kesää enemmän kuin suotavaa olisi ollut rajoitti ja ehkäisi se seikka, että eräitä kaupunginviranomaisten lupaamia käytännöllisiä laitoksia ja välineitä urheilukentillä saatiin odottaa liian kauan.

Osanottajain lukumäärä vaihteli kesän mittaan tuntuvasti eri kentillä ja eri aikoina. Sodan puhkeaminen tietenkin vaikutti jossain määrin, enimmäkseen lasten ja tyttöjen osastoihin. Muissa osastoissa tämä vaikutus ei ollut sanottavan suuri ja meni pian ohi. Varsin huomattava oli osanottajain luvun erotus eri kentillä. Lapset näyttivät erikoisesti suosivan Tehtaankadun puistikkoa. Siellä oli toisinaan 90—100 lasta ja enimmäkseen noin 60—70 päivässä. Miltei yhtä lukuisasti oli osanottajia Lapinlahdenkadun puistikossa, hiukan vähemmän Kallion kansakoulun pihalla ja vähimmin Kaisaniemessä, missä suurin päivittäinen lasten luku oli 35. Lukuisimmin kävi poikia ja tyttöjä, miehiä ja naisia Haapaniemen urheilukentällä, mihin, paitsi innostuneita osanottajia, myös kokoontui paljon katsojia. Mutta sangen paljon osanottajia kokoontui muillekin kentille.

Naispuolisten osanottajain luku näkyy seuraavasta taulusta:

K u u k a u s i	Osaanottajia päivittäin	
	Tyttöjä	Naisia
Kesäkuu	40—50	30—40
Heinäkuu	75—80	60—65
Elokuu	20—30	30—60

Naispuolisten osanottajain loppusumman arvioivat johtajattaret noin 260:ksi.

Suurin miespuolisten osanottajain luku oli kerrallaan 73, mutta vaihteli sangen paljon ja oli kesän helteisimpänä aikana sangen vähäinen. Syyspuoleen, sittenkun välineitä oli saatu, tämänkin osaston työ pääsi parempaan vauhtiin, niin että miesten urheilua usein johdettiin kahdella kentällä yhtäikaa.

Siten toimeenpannun leikki- ja urheilutoiminnan kokonaistuloksesta on sanottava että, vaikka hyvin ymmärrettävistä syistä sekä yleisö että johtajat olivat tottumattomia, tulosta kuitenkin täytyy pitää täysin tyydyttävänä. Erittäinkin oli näin laita lasten ja naisten osastolla. Kun on todennut, millä ihastuksella nuorisot, varsinkin lapset, otti osaa viimekesäisiin leikkeihin ja urheiluun, ja saanut nähdä sekä lasten että vanhempain usein liikuttavat kiittollisuuden ilmaukset, täytyy toivoa, ettei asia pysähdy tähän ensimmäiseen yritykseen, vaan että kaupunginviranomaiset, oivaltaen ulkoilmaleikkien ja urheilun merkityksen nuorisolle, saattavat riittäviä määrärahoja myöntämällä niiden jatkamisen entistä laajemmassa mitassa mahdolliseksi nykyisistä tukalista ajoista huolimatta.

Viimevuotisten kokemusten pohjalla sentähden rohkenemme lausua seuraavat toivomukset:

Leikki- ja urheilutyötä olisi kesällä 1915 jatkettava pääasiassa saman suunnitelman mukaan kuin viime vuonnakin, mutta sen tulisi alkaa jo toukokuun keskivaiheilla. Se voisi silloin käydä yhteistyöhön koulun, varsinkin kansakoulun ja sen voimistelunjohtajain kanssa, sekä niiden avulla alun pitäen saada laajan ja vakavan pohjan.

Viimevuotista jonkin verran suurempi määräraha sentähden tarvittaisiin ja ehdottaa Liitto sen korotettavaksi 8,000 markkaan.

Eräisiin kaupungin kansakoulutaloihin tulisi lasten saada sadesäällä kokoontua leikkimään voimistelusaleissa tai jossakin muussa isonlaisessa huoneessa.

Käytettävänä olevain kenttäin uutta ryhmitystä pidetään suotavana. Tokankadun varrelta tai Töölöstä olisi saatava sopiva leikkikenttä lapsille, jota paitsi Hesperian urheilukenttä olisi pantava kuntoon. Kaisaniemen kentät sitä vastoin kävisi jättäminen pois luvusta, jos niin halutaan.

Kenttään vartijoille olisi annettava seikkaperäiset ohjeet, jotteivät he vastedes, niinkuin tähän asti usein on tapahtunut, puuttuisi asiaan häiritsevästi ja aivan aiheettomasti.

Suomen Voimistelunopettajaliitolla on niinkään kunnia panna tämän oheen tili käyttämistään varoista ja puolestaan ehdottaa, että ylijääneen summan saisi käyttää soutuveneiden sekä leikki- ja urheiluvälineiden ostoon, johon tarkoitukseen Liitto sen on varannut.

Lopuksi rohkenee Liitto anoa että, jos vuodeksi 1915 myönnetään määräraha sekä leikki- ja urheilutoiminnan järjestäminen ja valvonta annetaan Liiton toimeksi, sille ennen toukokuun alkua annettaisiin asiasta tieto, jotta ajoissa voitaisiin ryhtyä tarpeellisiin valmisteluihin

Helsingissä, tammikuun 25 päivänä 1915.

Kalle Rikala.

Elin O. Kallio.
Anna-Liisa Pettersson.
Elli Björkstén.

Gösta Wasenius.
Ivar Wilskman.
Joh. Fr. Blomqvist.

Elintarvekomitean mietintö N:o 1 toimenpiteistä Helsinkiin rautateitse tapahtuvan maidonkuljetuksen helpottamiseksi.

Käsitellessään Komitean mietintöä kaupungin elintarvehintain huojistamista tarkoittavista toimenpiteistä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 34 vuodelta 1914*) päätti Kaupunginvaltuusto syyskuun 22 päivänä viime vuotta asettaa Komitean selvittämään kysymystä, missä määrin ja millä tavoin kaupungin puolelta voitaisiin ryhtyä toimenpiteisiin mahdollisimman huokeiden elintarpeiden hankkimiseksi sen väestölle. Komitean jäseniksi valitsi Kaupunginvaltuusto seuraavan lokakuun 9 päivänä allekirjoittaneet, minkä ohessa Komitea oikeutettiin asettamaan erityinen, tehtävään sopiva sihteeri, ja on Komitea siksi valinnut Helsingin kaupungin Tilastokonttorin amanuenssin, filosofianmaisteri Otto Bruunin.

Komitealle annettu tehtävä tarkoittaa toimenpiteiden ehdottamista niiden elintarpeiden hinnan huojistamiseksi, joita täytyy pitää välttämättöminä kaupungin väestön suuren enemmistön jokapäiväiseksi elatukseksi. Tuollaiset toimenpiteet on tietenkin, voidakseen viedä tarkoitettuun tulokseen, sovittava kunkin eri elintarvelajin tuotanto- ja menekki-suhteiden mukaan. Komitealle annettu tehtävä on siis erittäin laaja ja vaativa, ja onkin Komiteassa tämän johdosta lausuttu epäily, voiko tällainen tilapäinen Komitea tyydyttävästi ratkaista sille annetun tehtävän. On nimittäin lausuttu se käsitys, että näin laajan tehtävän olisi paljon paremmin voinut ratkaista suunnilleen sillä tavoin kokoonpantu pysyväinen elintarvekomitea, kuin edellä mainituksa Komitean mietinnössä oli ehdotettu. Kun ei Komitealla kuitenkaan ole ollut valtaa koettaa aikaansaada muutosta edellä mainittuun Kaupunginvaltuuston päätökseen, on Komitea laatinut toimintaohjelmansa, johon on otettu ne käytännöllistä laatua olevat asiat, jotka olisi lähinnä käsiteltävä. Näistä Komitea pyytää mainita kysymykset elintarpeiden kaupunkiin tuonnin helpottamisesta, leipä-, kala- ja lihakaupan järjestämisestä, lihan ja kasvitartuotteiden tuonnin lisäämisestä, yhtäjaksoisen, elintarpeiden kauppaa valaisevan tilaston järjestämisestä, keskushallin rakennuttamisesta elintarpeiden tukkukauppaa varten y. m. Nämä ohjelmakysymykset aikoo Komitea vähi-

tellen ottaa käsiteltäviksi, minkä jälkeen Komitea, sikäli kuin toimenpiteet harkitaan tarpeellisiksi ja mahdollisiksi toteuttaa, on Kaupunginvaltuustolle tekevä esityksen asiasta.

Aluksi on Komitea tahtonut tutkia, onko maidon hinta viime vuosina ollut kohoamaan päin ja käykö sitä ehkä jo nyt pitäminen liian kalliina. Liitteessä I on taulu, joka osottaa kuorimattoman ja kuoritun maidon keskihinnan vuosina 1907—1914 kuukausittain Työtilastollisessa Aikakauslehdessä olleiden tietojen mukaan. Vaikka mainittu taulu käsittää ainoastaan 8-vuotisen ajanjakson, koska luotettavia ja näihin numerotietoihin vertailtavia tietoja aikaisemmilta vuosilta ei ole käytettävänä, näkyy siitä kuitenkin, että maidon hinta on viime aikoina jossain määrin, vaikkakaan ei yhtä mittaa kohonnut. Pienemmälläkin hinnannousulla on kuitenkin merkitystä, kun on kysymys ihmiselle niin tärkeästä ravintoaineesta kuin maidosta.

Tähän tulee lisäksi että jatkuvaa hinnannousua on, sen johdosta että Suomen maidon menekkimahdollisuudet Pietarissa ovat viime aikoina lisääntymistään lisääntyneet, varsin luultavasti kohdakkoin oleva huomattavana Helsingissäkin, ellei ajoissa ryhdytä sopiviin toimenpiteisiin tuollaisen hinnannousun ehkäisemiseksi. Erittäinkin viime talvena, jolloin maidontuonti Pietariin etelästä päin oli vallitsevan sotatilan johdosta vaikeutunut ja maidonkulutus Venäjällä julistetun alkoholikiellon johdosta kasvanut, on maidon vienti Suomesta Pietariin tuntuvasti lisääntynyt. Mutta siinäkin tapauksessa että vastamainitut satunnaiset syyt Suomen maidon kulutuksen lisääntymiseen Pietarissa vastedes poistuvat, ei sillä suinkaan ole sanottu, että sikäläinen kulutus on vähenevä. Huomioon ottaen että Suomen maidon jo on onnistunut siellä saavuttaa hyvää mainetta täytyy pikemmin olettaa sen saavuttavan yhä laajempaa jalansijaa Venäjän markkinoilla.

On tosin tyytyväisyydellä todettava Suomen maanviljelijöille siten avautuvat lisääntyvän menekin toiveet. Mutta maidonviennin lisääntymisestä Pietariin koituu kuitenkin kotimaisille kuluttajille erinäisiä haittoja, jotka aivan varmasti alkavat tuntua Helsingissäkin. Pietarissa maksettu korkea hinta saa nimittäin aikaan, että Helsingin lähitienoonkin maanviljelijäin kannattaa lähettää maitonsa sinne, siitä huolimatta että kuljetuskustannukset matkan pituuden johdosta ovat tuntuvasti kalliimmat kuin maitoa Helsinkiin lähetettäessä. Lahden itäpuolisilta asemilta menee miltei kaikki rautateitse kuljetettu maito Pietariin, mutta myöskin Riihimäen lähimmiltä itä- ja pohjoispuolisilta seuduilta sekä erinäisiltä Hangon—Hyvinkään ja Turun—Toijalan rataosain asemilta lähetetään huomattavat määrät maitoa Venäjälle. Mitä enemmän siis Pietariin lähetettävän maidon vientialue laajenee, sitä suurempi on vaara että se vaikuttaa Helsingin maidontuontiin, koska viimeksi mainitun kaupungin maitoalue vastaavassa määrässä supistuu. Mutta yleisesti halutun kulutustavaran saannin vähenemisestä johtuu tavallisesti

hinnannousu, minkätähden on pelättävissä, että Pietarin taholta tuleva kilpailu suoranaisesti korottaa maidonhintaa Helsingissä, ja näin sitä enemmän, mitä helpommaksi maidon lähettäminen Venäjälle käy. Erinäisiä toimenpiteitä Suomen maidon kuljetuksen helpottamiseksi Pietariin on kuitenkin juuri nyt ehdotettu.

Maanviljelyshallituksen toimenannosta on nimittäin konsulentti K. J. M. Collan tutkinut Pietarin maitokauppaoloja sekä julkaissut tämän tutkimuksen tulokset laajassa ja sisällysrikkaassa teoksessa ¹⁾, minkä johdosta Maanviljelyshallitus on Senaatille tehnyt esityksen tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä maidonkuljetuksen parantamiseksi valtionrautateilla. Senaatti on sittemmin lähettänyt asian Rautatiehallitukseen, joka kuitenkin, sittenkun Lisätty Rautatiehallituskin sitä oli käsitellyt, asian suuren laajuuden ja mutkallisuuden johdosta asetti erityisen komitean laatimaan ehdotuksia mainitun suuntaiseksi lähemmiksi toimenpiteiksi. Sanotun komitean laatima mietintö ²⁾ on hiljattain annettu Rautatiehallitukselle ja on nykyään siellä käsiteltävänä.

Komitean mielestä on Helsingin kaupungille erittäin tärkeätä että, ennenkuin asianomaiset viranomaiset tekevät lopullisia päätöksiä asiasta ja kysymys maidonkuljetuksesta valtionrautateilla ehken pitkiksi ajoiksi ratkaistaan, nekin epäkohdat, joita nykyään vallitsee Helsinkiin tuotavan maidon kuljetuksessa, asianmukaisesti esiintuodaan ja välttämättömmimpiä toimenpiteitä kuljetusolojen parantamiseksi tarpeellisella ponnella esitetään. Komitean mielestä on sentähden ollut tarpeellista heti ottaa käsiteltäväksi kysymys maidon tuonnista Helsinkiin, eritoten silmällä pitäen siihen vaikuttavia valtionrautateiden kuljetusoloja.

Maidontuonnin laajuutta rajoittaa osin vaikeus saada pitemmän matkan päässä Helsingistä tuotettu maito kyllin lyhyessä ajassa kuljetetuksi kaupunkiin, osin se seikka että kuljetuskustannukset pitkillä matkoilla ovat liian suuret, jotta maidontuotanto Helsinkiin myytäväksi kannattaisi. Maidon laatuun taas vaikuttavat haitallisesti usein liian pitkä kuljetusaika ja sen kuluessa maidon osaksi tuleva sopimaton käsittely, minkätähden maidon kestävyys sen Helsinkiin saapuessa usein on niin vähäinen, että tavara pilaantuu, ennenkuin sitä on ehditty myydä ja kuluttaa. Tukholmassa muutama aika takaperin toimitetun laskelman mukaan pilaantuu siellä vuosittain noin miljoona litraa maitoa, josta suuri osa joutuu lokaviemäriin ³⁾. Vaikkei tämän

¹⁾ K. J. M. Collan, Pietarin maitokauppaolot (Maanviljelyshallituksen Tiedonantoja LXXXXI, 1913).

²⁾ Ks. L. Harmaja, Maidonkuljetuksen järjestäminen valtionrautateilla, Kauppalehti 1915, N:o 14.

³⁾ Stockholms Stadsfullmäktiges handlingar 1910. Bihang n:o 82 till Beredningsutskottets utlåtanden och memorial, siv. 8.

laatuisia laskelmia ole tehty Helsingissä, voinee kuitenkin väittää, että täälläkin melko suuret määrät maitoa pilaantuu. Vähittäismyyntihintaa määrätessään täytyy maidonmyyjäin ottaa huomioon tämä tappio ja korvata vahinkonsa korottamalla vastaavassa määrässä maidon hintaa.

Saadakseen Helsinkiin tuotavan maidon kuljetusolot asiantuntevalta taholta valaistuksi on Komitea pyytänyt lausuntoa asiasta kaupungin kolmelta suurelta maidonjakeluliikkeeltä, ja onkin mielihyväkseen saanut Osuusliike Elannolta r. l. ja Osakeyhtiö Helsingin Meijeriliikkeeltä lausunnot, jotka seuraavat liitteinä (III ja IV) tätä mietintöä. Lisäksi on Komitean puheenjohtajalla ollut tilaisuus tutustua edellä mainittuun komitean mietintöön toimenpiteistä maidonkuljetuksen järjestämiseksi valtionrautateillä, ja on sanotun komitean puheenjohtaja, tariffitoimiston liikennetarkastaja, filosofiantohtori Leo Harmaja asiantuntijana ollut läsnä yhdessä Komitean kokouksessa sekä silloin tehnyt selkoa rautatiehallinnossa vastamainitussa asiassa esiintuoduista näkökohdista. Näiden ja muutoin saamainsa tietojen pohjalla tekee Komitea seuraavassa lähempää selkoa maidonkuljetukseen liittyvistä haitoista ja Komitean mielestä niiden poistamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä.

Suurin osa Helsingissä kulutetusta maidosta saapuu tuotantopaikoilta junalla. Tietoja siitä, minkä verran tänne tuodaan lähikunnista maitoa hevosella, ei ole käytettävänä enempää kuin siitäkään, minkä verran tänne kesäisin ja syksyisin tuodaan maitoa meritse, mutta nämä määrät ovat epäilemättä vähäpätöiset verrattuina kaupunkiin rautateitse tulevaan määrään.

Liitteessä II on Helsingin kaupungin Tilastokonttorista saatujen tietojen johdolla laadittu taulu, joka osottaa rautateitse Helsinkiin vuonna 1913 eri asemilta saapuneen maitomäärän, minkä ohessa tämän taulun numerotietojen pohjalla laadittu kartta liittyy mietintöön. Mainitun taulun mukaan on maidon tuontialue varsin suppea. Maitoalue ulottuu, yksityisiä poikkeuksia lukuun ottamatta, lännessä Salon (144 km.), pohjoisessa Kuurilan (136 km.) ja idässä Järvelän (104 km.) asemalle. Maitoalueella ovat niinkään Hangon—Hyvinkään rataosa ja Porvoon—Keravan yksityinen rautatie.

Maitoalueen laajuuteen vaikuttavista syistä mainittakoon tässä seuraavat.

Mitä ensinnä tulee Riihimäen itäpuolisiin seutuihin, lähetetään, niinkuin jo edellä huomautettiin, maito Lahden itäpuolisilta asemilta miltei yksinomaan Pietariin, jota vastoin Lahden ja Riihimäen välisten seutujen maito lähetetään osin Pietariin ja osin Helsinkiin. Riihimäen pohjoispuolisillakin seuduilla alkavat Pietarissa maksetut korkeat maidonhinnat vuosi vuodelta yhä enemmän tuntua.

Mitä maidontuontiin Kuurilan takaisilta seuduilta tulee, niin voivat kaiketi ainoastaan Turun—Toijalan rataosan varrella sijaitsevat asemat tulla kysymykseen, sillä Toijalan pohjoispuolisilta asemilta menee maito lähellä

sijaitsevaan Tampereen kaupunkiin. Maitoalueen laajentaminen ainakin Humppilan asemalle asti (189 km) kaiketi käynee päinsä, koska Helsinkiin jo nykyäänkin saapuu vähäisiä maitomääriä mainitulta asemalta.

Junayhteydet pääkaupungin kanssa eivät ole huonommat kuin Toijalan—Riihimäen rataosan varrella sijaitsevain asemain kanssa, sillä maitoa voi lähettää seuraavilla junavuoroilla (tavarajunat n:rot 1201, 1181 ja 1001):

Humppilasta.....	klo. 11.45 a. p.
Toijalaan	„ 2.19 i. p.
Toijalasta	„ 4.01 „
Riihimäelle	„ 10.25 „
Riihimäeltä	„ 12.40 a. p.
Helsinkiin	„ 4.58 „

Tällä junalla saapuu myös Lohjan—Hyvinkään rataosan asemilta lähetetty maito, niinkuin seuraavassa lähemmin osotetaan. Jos juna n:o 1001 saapuu Helsinkiin ajoissa, mikä ei kuitenkaan aina ole laita, ehtii maito kauppaan seuraavana päivänä, siis noin vuorokauden kuluttua lypsämisestä. Sen seikan ettei näin ollen mainittavampia maitomääriä lähetetä näiltä seuduilta Helsinkiin, saanee katsoa johtuvan osin Tampereen kilpailusta, osin siitäkin että suuri osa maitoa valmistetaan voiksi; Pellervon vuosikirjan mukaan kuluttivat Toijalan ja Urjalan osuusmeijerit tähän tarkoitukseen vuonna 1913, edellinen 1,718,675 ja jälkimäinen taas 1,606,390 kg. maitoa. Kulkuneuvoja parantamalla ja muitakin toimenpiteitä käyttämällä saataneen kuitenkin aikaan, että näiden seutujen maanviljelijäin käy edullisemmaksi lähettää maitonsa Helsinkiin.

Salon länsipuolella tietenkin Turun kilpailu vaikuttaa jossain määrin, mutta siitä huolimatta pitäisi näiden maamme viljavimpain ja parhaiten viljeltyjen osain kyetä toimittamaan huomattavat määrät maitoa pääkaupunkiin. Tämä käy kuitenkin mahdottomaksi sopimattoman junainkulun johdosta. Ainoa Turun ja Helsingin välinen vakinainen tavarajuna (n:o 1121) lähtee nimittäin ensinmainitusta kaupungista klo. 7.42 i. p. ja saapuu Saloon klo 11.16 i. p. yöpyäkseen siellä. Helsinkiin lähetetty maito saapuu siis tänne vasta seuraavana iltana ja tulee niin ollen kauppaan kahden vuorokauden kuluttua lypsämisestä, mikä on liian myöhäistä. Käytännön kannalta katsoen on siis nykyään maidon tuonti Helsinkiin Salon länsipuolisilta asemilta aivan mahdoton.

Edellä lausutusta näkyy, miten maitoaluetta rajoittavat osin Pietarin taholta tuleva kilpailu ja osin sopimattomat junavuorot. Niin kauan kuin maidonhinta Pietarissa on tuntuvasti korkeampi kuin täällä, ei venäläisen kilpailun estäminen ole ajateltavissakaan. Mutta jos tätä kilpailua sen lisäksi suosivat sopivammat junavuorot, täytyy katsoa olevan olemassa epäkohta,

joka olisi ehdottomasti korjattava. Junain kulkuvuoroja parantamalla ei kaiketi olisikaan mahdotonta edelleen johtaa osa emäradan asemille tulevasta maidosta Helsinkiin, ja tarkoituksenmukaisempain junavuorojen avulla kävisi maitoaluetta rannikkoradan varrella tuntuvasti laajentaminen. Ainoastaan tällä keinoin voi Helsingin kaupunki saada korvausta niistä tuontialueista, mitkä lisääntymistään lisääntyvä vienti Venäjälle siltä riittää. Tuollaisen laajentamisen mahdollisuudet ovat kuitenkin verraten rajoitetut ja jokaisesta tuontialueen supistumisesta johtuva elintarvehintain kohoaminen pakottaa kaupunkia etsimään uusia kulkuväyliä. Se aika ei sentähden luultavasti ole varsin kaukana, jolloin kaupungin uudestaan täytyy ottaa käsiteltäväksi kysymys uusien rautatieyhteyksien aikaansaamisesta ympäröivän maaseudun kanssa, kysymys, joka käy sitä polttavammaksi, mitä vähemmän ennestään olevain väyläin viereiset alueet kykenevät tyydyttämään kaupungin maataloustuotteiden tarvetta.

Mutta silläkin alueella, mistä maitoa käy lähettäminen Helsinkiin, ovat tuotanto- ja menekkipaikan väliset junayhteydet usein sangen puutteelliset ja sopimattomat. Niinpä kuljetetaan maitoa esim. rannikkoradalla seuraavan aikataulun mukaan (tavarajuna n:o 1121):

Salosta	klo 6.02 a. p.
Karikseen	” 10.14 ”
Kariksesta	” 11.50 ”
Helsinkiin	” 6.16 i. p.

Junan kulkuaika Salon—Helsingin välillä on siis, ellei juna myöhästy, lähes 12 tuntia matkalla, jonka matkustajajunat suorittavat 4 tunnissa.

Emärataa pitkin saapuu maito Toijalasta seuraavan aikataulun mukaan (tavarajuna n:o 1185):

Toijalasta	klo 6.00 a. p.
Riihimäelle	” 12.20 i. p.
Riihimäeltä	” 1.45 ”
Helsinkiin	” 8.13 ”

Toijalan—Helsingin välillä viipyy juna siis noin 14 tuntia. Kun tämä juna kuitenkin usein myöhästyy, muutetaan maito tavallisesti Riihimäellä sekajunaan n:o 273, joka lähtee Riihimäeltä klo 1.30 i. p. ja saapuu Helsinkiin klo 4.44 i. p.

Lohjan—Kariksen rataosalta lähetetään maito junalla n:o 1162 Karjalle sekä sieltä puolen tunnin kuluttua edelleen Helsinkiin junalla n:o 1121 (ks.

edellä), jota vastoin maito Lohjan—Hyvinkään asemilta kulkee viimeksi mainitun aseman kautta seuraavan aikataulun mukaan (tavarajunat n:ot 1161 ja 1001):

Lohjalta.....	klo 2.50	i. p.
Hyvinkäälle	” 7.20	”
Hyvinkäältä	” 1.34	a. p.
Helsinkiin	” 4.58	”

Junamatka Lohjalta Helsinkiin kestää siis noin 14 tuntia.

Porvoon radalta tuleva maito taas saapuu Helsinkiin osin junalla n:o 1005 klo 10.24 a. p. ja osin junalla n:o 1185 klo 8.13 i. p.

Edellä esitetyt aikataulut osottavat, että junat kulkevat aivan liian hitaasti, mikä johtuu niiden pitkistä viivähdyksistä asemilla, erittäinkin rautateiden risteyksissä. Erikoisesti ansaitsee huomiota Kariksen—Hyvinkään rataosalta tulevan maidon pitkä viipyminen Hyvinkään asemalla. Porvoon radalta saapuva maito niinkään viipyy monta tuntia Keravalla. Ilmeistä on, että tuollainen pitkä kuljetusaika tuntuvasti vähentää maidon kestävyyttä.

Lisäksi on huomautettava että, niinkuin edellä mainituista aikatauluista näkyy, junat usein kulkevat erittäin sopimattomina aikoina. Osin lähtevät ne päätekohtistaan, Salosta ja Toijalasta, liian varhain, jotta saman päivän aamumaito näiden lähiasemilta ehtisi junaan, osin taas saapuvat pohjoisesta tulevat tavarajunat Helsinkiin liian myöhään, minkä johdosta täytyy käyttää kallista yötyötä iltajunalla (klo 8.13) saapuvan maidon purkamiseksi ja käsitlemiseksi, ja taas aamujunalla klo 10.24 saapuva maito ei enää ehdi aamu-kauppaan, joka kuitenkin on tärkein.

Tähän tulee vielä lisäksi, että tavarajunat varsin usein myöhästyvät, minkä johdosta kuljetusaika yhäkin pitenee. Ainoa ajallansa Helsinkiin tuleva juna on sekajuna n:o 273, joka Riihimäeltä tuo osan pohjoisesta saapuvaa maitoa. Rannikkoradalta tulee juna n:o 1121, joka tuo suurimman osan Helsingin ja Salon sekä Lohjan ja Hangon välillä tuotettua ja pääkaupunkiin lähetettyä maitoa, usein niin myöhään, että täytyy käyttää yötyötä vaunujen purkamiseen, mikä tietenkin suuressa määrin kohottaa maitokauppioiden jakelukustannuksia. Sama on laita junan n:o 1185, jolla Porvoon radan maito saapuu. Juna n:o 1001, joka tuo maitoa Lohjan—Hyvinkään rataosan asemilta ja Riihimäellä yhtyy ainoaan Humppilan—Toijalan rataosalla maidonkuljetukseen soveltuvaan junaan, saapuu kaupunkiin niin myöhään, ettei maito enää, niinkuin pitäisi, ehdi kauppaan samana aamuna. Paitsi sitä vastamainittua haittaa, että maito saapuu Helsinkiin sopimattomina aikoina, johtuu säännöllisistä junain myöhästymisistä muitakin epäkohtia. Lähetysasemilla täytyy nimittäin maidon vastaanottoaika sovittaa aikataulussa mai-

nittujen aikain mukaan, koska ei milloinkaan voida edeltäpäin ilmoittaa, onko ja missä määrin juna myöhästynyt, minkätähden maito useinkin tuntikausia kestäväenä odotusaikana on alttiina sään vaikutukselle. Tähän tulee lisäksi, että Helsingissä olevain maitokauppiaitten henkilökunta menettää paljon aikaa junain saapumista odottaessaan. Maitoa voi tosin lähettää pikatavarana matkustajajunilla, jossa tapauksessa se kyllä saapuu määräaikana perille, mutta tämä kuljetustapa käy liian kalliiksi.

Jotta saataisiin poistetuiksi nämä epäkohdat, joiden suuri merkitys näkyy liitteisiin painetuista lausunnoista, olisi välttämättä asetettava uusia nopeakulkuisia junia. Näiden sopisi ainakin toistaiseksi lähteä Salon ja Toijalan asemalta, ollen kuitenkin mukava yhtyminen näihin juniin järjestettävä (Turun-) Paimion—Salon ja Humppilan—Toijalan rataosain asemille. Päätekohdistaan tulisi näiden junain lähteä aikaisintaan klo 10 tai 11 a. p. Riihimäellä tulisi tähän junaan yhtyä Lahdesta tulevan, Hyyinkäällä Lohjalta tulevan ja Keravalla Porvoosta tulevan junan, ja taas rannikkoradalta tulevaan junaan tulisi Kariksen asemalla yhtyä osin Hangosta ja osin Lohjalta tulevain junain. Molempain junain tulisi saapua Helsinkiin viimeistään klo 6 ja 7 välillä i. p., mikä edellyttäisi Salon—Helsingin ja Toijalan—Helsingin väliseen matkaan käytettävän noin 8 tuntia.

Jos Helsinkiin päivittäin kuljetettava maitomäärä kuitenkin olisi liian vähäinen kannattaakseen erityisten maitojunain järjestämistä, olisi myös ajateltavissa, että päälinjoilla päivittäin kulkevat tavarajunat järjestyttäisiin pikatavarajuniksi, joissa olisi osin kauttakulkevia vaunuja Helsinkiin ja osin vaunuja, joihin väliasemilta otettaisiin maitoa, jota vastoin muut tavarajunat saisivat välittää väliasemain tavallisen tavaraliikenteen. Paitsi maitoa sopisi muitakin ravintoaineita, erittäinkin semmoisia, jotka niinkuin liha, maito, munat, kasvitarhatuotteet y. m. nopeasti pilaantuvat, kuljettaa näillä pikatavarajunilla, joiden tulisi olla niin järjestettyjä, että ne yleensä eivät myöhästyisi, vaan samoinkuin matkustajajunatkin tarkoin noudattaisivat aikataulujansa.

Tällaisten nopeakulkuisten elintarvejunain järjestämisen ei luulisi kohtaavan voittamattomia vaikeuksia enempää liiketeknilliseltä kuin taloudelliseltakaan kannalta. Ainakin pitäisi näin olla laita emäradalla, missä päivittäin kulkee niin lukuisia tavarajunia, että hyvällä tahdolla luulisi edellä mainitun laatuisen junan olevan aikaansaataavissa. Ellei näin olisi laita rannikkoradalla, kävisi epäilemättä päinsä antaa siellä samoinkuin muillakin tässä mainituilla rataosilla maitovaunujen ainakin erällä rataosilla kulkea jonkin sopivan paikallis- tahi matkustajajunan mukana. Joka tapauksessa on Komitean mielestä ryhdyttävä sitä tarkoittaviin toimenpiteisiin, että maidonkuljetus rautateillä käy nykyistä nopeammin ja säännöllisemmin. Mahdollisiin väitteisiin että Komitean vaatimat kuljetusolojen parannukset eivät välittömästi olisi valtiorautateille tuottavia ei Komitea voi panna huomiota, sillä

ovathan rautatiet kaiketi ensi sijassa olemassa tarjotakseen maalle ja kansalle parempia ja nopeampia kulkuyhteyksiä ja vasta toisessa sijassa tarkoitetut voittoja tuottavaksi liikkeeksi. Kohtuuttomana ei kaiketi myöskään käyne pitäminen sen vaatimuksen asettamista rautatiehallinnolle, että se järjestää kansan syvien rivien tärkeimpäin ravintoaineiden tuonnin maamme pääkaupunkiin teknilliseltä, taloudelliselta ja terveydelliseltä kannalta tyydyttävällä tavalla. Erittäinkin viimeksi mainitulta kannalta arvostellen on maidonkuljetuksessa, pitkään kuljetusaikaan katsomattakin, olemassa arveluttavia puutteita.

Jotta maito voisi pysyä hyvässä kunnossa, on välttämätöntä, että se kuljetuksen kestäessä talvisaikaan pidetään lämpimänä ja kesäiseen aikaan jäähdytettynä. Nykyiset pyrkimykset saada enemmän ja enemmän täydellisentämällä maidon terveydellistä käsittelyä sen tuotannossa, varastossa-pidossa ja kaupassa kuluttajille kauttaaltaan moitteetonta ravintoainetta tuottavat tuloksia ainoastaan siinä tapauksessa, että maitoa rautatiellä kuljetettaessakin huolellisesti käsitellään ja hoidetaan. Tämä ei kuitenkaan voi käydä päinsä, kun maitoa, niinkuin nykyään on laita, kuljetetaan tavallisissa tavaravaunuissa, joiden ovet avataan joka asemalla ja joissa maito siis on alttiina talvella pakkaselle ja kesällä helteelle. Tähän tulee lisäksi, että näihin vaunuihin usein kuormataan muutakin tavaraa, minkä johdosta maito, joka on sangen herkkää ympäristönsä vaikutuksille, voi laatunsa puolesta huonontua. Valituksia on niinkään kuulunut vaunujen puutteellisen siisteyden ja puhtauden johdosta, mikä on johtunut osin niiden epätarkoituksenmukaisesta rakenteesta ja osin valvonnan puutteesta. Niin esim. kerääntyy lattialle usein maidonjätteitä, jotka happanevat ja levittävät maitoon vaikuttavaa pahaa hajua.

Komitea, jonka mielestä on rautatiehallinnon epäämätön velvollisuus liikennöitsijäin käytettäväksi asettaa tarkoituksenmukaisesti rakennettuja ja hyvin hoidettuja vaunuja, on ottanut harkittavaksi, kävisikö n. s. säiliövaunujen käytäntöön ottamista maidonkuljetuksessa puoltaminen. Maitoastiain rahdin poisjäämisestä koituvan rahdinalenuksen käy laskeminen noin 20 %:ksi. Terveydellisistä syistä ei Komitea kuitenkaan voi puoltaa tuollaisten vaunujen käytäntöön ottamista, koska niihin tulisi sekoitettavaksi maitoa lukuisista eri tuotantopaikoista, joten järkiperäinen maidontarkastus kävisi mahdottomaksi ja täysikelpoinen maito helposti voisi pilaantua, sen johdosta että siihen sekoitettaisiin ala-arvoista maitoa. Tähän tulee lisäksi vaikeus järjestää maidon tehokas lämmitys tahi jäähdytys kuljetuksen aikana. Sitä vastoin pyytää Komitea kiinnittää huomiota maidonkuljetuksessa Lyypekin —Büchenerin radalla käytettyihin vaunuihin, joissa on kiintonainen katto sekä liikkuvat, paksusta purjekankaasta tehdyt verhot sivuilla ja jotka vau-
nut yleensä ovat osottautuneet tarkoituksenmukaisiksi. Niistä on se etu,

että tavara on riittävästi suojassa auringolta tarpeellisen ilmanvedon estymättä, minkä ohessa eduksi on luettava sekin, että purkauksen käy toimittaminen vaunun koko laidalta, joten aikaa säästyy tuntuvasti. Nämä vaunut eivät tosin voi suojella maitoa pakkaselta, mutta niitä voisi ehkä edullisesti käyttää kevät-, kesä- ja syyskuukausina.

Jotta maitoa kävisi tyydyttävästi kuljettaminen nykyisissä katetuissa tavaravaunuissa, on välttämätöntä, että vaaleiksi maalattuja lämmitys- ja jäähdytysvaunuja mahdollisimman laajasti saadaan käytettäväksi maidon kuljetuksessa. Lattaihin ja seinäin tulee olla helposti puhdistettavia. On tarkoin valvottava, että vaunut todella aina ovat erittäin siistissä ja puhtaassa kunnossa ja että tuulluutus on hyvin järjestetty. Tuollaisia erikokoisesti maidonkuljetukseen tarkoitettuja vaunuja olisi pantava kaikille edellä puheena olleille linjoille, siis lähtemään Toijalasta (vastedes ehkä Humppilasta), Järvelästä, Lohjalta (pohjoiseen ja etelään), Salosta (vastedes ehkä Paimiosta tai Turusta) ja Hangosta tahi Lappvikista, jota paitsi ei pitäisi olla mahdotonta panna tuollaisia vaunuja kulkemaan Porvoosta suoraan Helsinkiin.

Ei kuitenkaan riitä, että maitoa mikäli mahdollista suojellaan itse kuljetuksen kestäessä; asemillakin täytyy maitoa käsitellä niin, ettei se joudu alttiiksi haitallisille ulkonaisille vaikutuksille. Näin ei kuitenkaan nykyään ole laita niin laajassa mitassa kuin suotava olisi. Junaa odottaessaan — joka odotusaika usein tuntuvasti pitenee tavarajunain edellä mainitun, miltei säännöllisen myöhästymisen johdosta — ovat maitoastiat aivan alttiina sään vaikutukselle, sillä tavallisesti ei niille voida hankkia suojaa auringon säteiden eikä pakkasen vaikutukselta. Olisi sentähden ainakin niille asemille, mistä suurempia maitomääriä tavallisesti lähetetään, rakennettava lämmitettäviä säilytysvajoja, joissa maitoa käy säilyttäminen, kunnes se voidaan lastata rautatievaunuihin.

Komitea on myös ottanut harkittavaksi, eikö olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin liikenneohjesäännön nykyisen määräyksen että tavara on jätettävä lähtöasemalle viimeistään 1/2 tuntia ennen junan lähtöä muuttamiseksi siihen suuntaan, että maitoa saisi antaa myöhemminkin. Asemahenkilökunnalla on kuitenkin aivan ennen junan lähtöä niin paljon kaikenlaisia toimituksia että, jos maitoa saisi antaa niinkin myöhään kuin esim. neljännestunnin ennen lähtöaikaa, ei sitä ainakaan niillä asemilla, mistä sitä lähetetään suuremmat määrät, kenties ehdittäisi toimittaa junaan, taikka myös myöhästyisivät junat. Kun tähän tulee lisäksi, että asemilla mainitusta määräyksestä huolimatta vastaanotetaan maitoa mikäli ehditään tuon määräajan kuluttuakin, ei Komitea ole katsonut mainitun suuntaista toimenpidettä tarpeelliseksi.

Osuusliike Elanto r. l. on lausunnossaan kiinnittänyt Komitean huomiota Helsingin nykyisen maitoaseman riittämättömyyteen ja huomauttanut suota-

vaksi, että maitoasemia järjestettäisiin sekä Fredriksbergin että Sörnäsän asemalle. Komitean onkin täytynyt myöntää tämä lausunto oikeutetuksi. Helsingin maitoaseman alue on aivan liian ahdas, jotta kaupunkiin päivittäin saapuvia suuria maitomääriä voisi nopeasti purkaa. Sen sijaan että laajennettaisiin tätä aluetta, mikä asema-alueen ahtauden johdosta kohdanneekin suuria vaikeuksia, käynee pian tarpeelliseksi järjestää erityinen maitoasema kaupungin pohjoisosaan. Kun kuitenkin tila Fredriksbergin asemalla on aivan liian niukka ja asema-alueen laajentaminen ympäröivän mäkien johdosta vaatisi tuntuvia kustannuksia, kävisi uuden maitoaseman ehkä sopivimmin sijoittaminen johonkin Sörnäsän haararadan varrelle, esim. sen ja Sturekadun risteykseen, joka asema helpottaisi maidon tuontia Pitkäsillan pohjoispuolella sijaitseviin väkirikkaisiin kaupunginosiin. Siinä tapauksessa ei Sörnäsiin tarvinne järjestää erityistä maitoasemaa.

Mitä vihdoin maidon rahtimaksuihin tulee, ei Komitean mielestä kaupungin puolelta ole tarpeen toimenpiteitä niiden huojistamiseksi. Komitealta ei kuitenkaan ole jäänyt huomaamatta, että edellä mainitussa, maidonvientä Pietariin koskevassa selvityksessä on väitetty näitä rahtimaksuja liian korkeiksi Venäjän rautateiden rahtimaksuihin verraten, jota paitsi muitakin muistutuksia on tehty maksujen kannantatapaan y. m. nähden. Komitean mielestä kuitenkin nykyään nopeiden ja tarkoituksenmukaisten junayhteyksien aikaansaaminen maidon tuotantopaikkain ja Helsingin välille on tärkein. Olisi tosin ajateltavissa, että pikatavarana lähetetyn maidon kallista rahtia huojistettaisiin, mutta kun ehdotettujen uusien nopeakulkuisten maitojunain käytäntöön tultua maitoa ainoastaan poikkeustapauksissa kuljetettaisiin pikatavarana, ei tuon suuntainen esitys liene tarpeellinen. Komitea haluaa kuitenkin nimenomaan huomauttaa, että Komitean ehdottamilla uusilla junilla lämmitys- ja jäähdytysvaunuissa vastedes kuljetettavan maidon rahtia ei olisi parantuneiden kuljetusolojen johdosta mainittavasti korotettava.

Edellä olevan esityksen johdosta Komitea ehdottaa Kaupunginvaltuuston tehtäväksi

Rautatiehallitukselle sitä tarkoittavan esityksen

1:ksi että pikakulkuisia tavarajunia asetettaisiin Salon—Helsingin, Hangon—Kariksen, Lohjan—Kariksen, Toijalan—Helsingin, Järvelän—Riihimäen ja Lohjan—Hyvinkään rataosille tai, ellei tämä käy päinsä, että maidon kuljetamista matkustaja-, paikallis- ja muissa sellaisissa junissa ainakin eräillä rataosilla helpotettaisiin;

2:ksi että Turun—Toijalan rataosalla oleville Toijalan

lähiasemille järjestettäisiin mukava liikenneyhteys Toijalasta lähtevään sekä Turun—Salon asemille Salosta lähtevään junaan;

3:ksi että nämä junat eivät lähtisi pääteasemiltaan ennen k:lo 10—11 a. p. eivätkä saapuisi Helsinkiin myöhemmin kuin k:lo 6—7 i. p.;

4:ksi että maitoa näillä rataosilla kuljetettaisiin etusijassa tarkoitusta varten rakennetuissa ja terveydelliseltä kannalta tyydyttävissä vaunuissa, jotka päätekohtistaan kulkevat Helsinkiin asti, tarvitsematta välillä toimittaa uudestilastausta;

5:ksi että lämmitettäviä tavaravajojä maidon säilyttämiseksi rakennettaisiin niille asemille, missä niitä nykyään ei ole ja mistä mainittavia maitomääriä säännöllisesti lähetetään Helsinkiin;

6:ksi että maitoasema rakennettaisiin sopivaan kohtaan Sörnäsän haararadan varrelle; ja

7:ksi että toimeenpannut junayhteyksien parannukset ja erikoisten maitovaunujen käytäntöön ottaminen eivät aiheuttaisi mainittavaa rahtimaksujen korotusta.

Helsingissä, huhtikuun 16 päivänä 1915.

Alexander Frey.

**Hjalmar Göös.
V. Kankaanpää.**

**O. v. Hellens.
G. R. Snellman.**

Otto Bruun.

Maidon keskihinta Helsingissä vuosina 1907—14, kuukausittain.

(Työtilastollisen Aikakauslehden mukaan.)

Kuukausi	Kuurimaton maito								Kuurittu maito							
	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914
Tammikuu	19	19	20	17.5	20	21	18	.	9	9	8	8	10	9	7
Helmikuu	15	19	18	18	18	20	21	19	5	9.5	8	8	8	10	9	7
Maaliskuu	15.5	20	18	20	18	19	21	19	6.5	10	8	8	8	9	10	7
Huhtikuu	15	18	16	19	17	18	21	19	5	8	7	8	7	8	10	8
Toukokuu	15	18	16	20	19	18	20.5	19	5	8	7	10	9	8	8.5	8
Kesäkuu	17	19	18	21	19	22	20	20	7	9	8	10	9	10	8.5	9
Heinäkuu	19.5	19	19	18	19	23	20.5	20.5	9	9	9	10	9	11	8.5	10
Elokuu	19	23	20	20	23	24	22.5	22	9	12	10	10	12	13	9	10
Syyskuu	21	23	23	20	24	22	21	20.5	11	11	12	10	13	12	9	10
Lokakuu	22	23	24	21	24	25	21	23.5	12	13	13	10	13	13	9.5	13.5
Marraskuu	23	23	24	21	24	24	22	23	12	12	12	11	12	13	10	12
Joulukuu	20	21	23	19	21	21.5	21	21.5	10	10	10	9	11	11	8.5	10.5
Koko vuonna	18	20	20	20	20	21	21	20	8	10	9	9	10	11	9	9

Helsingin, Fredriksbergin ja Sörnäsän asemalle saapunut maito vuonna 1913 (bruttopaino).

Lähtöasema	Tonnia	Lähtöasema	Tonnia
Malm	142	Salo	862
Dickursby	653	Perniö	369
Korso	457	Koski	155
Kerava	891	Skogböle	93
Järvenpää	2,100	Skuru	391
Jokela	478	Billnäs	56
Hyvinkää	2,119		<i>Yhteensä</i> 1,926
Riihimäki	1,509		
	<i>Yhteensä</i> 8,349	Karis	875
		Fagervik	582
Ryttylä	251	Ingå	1,169
Leppäkoski	450	Täkter	821
Turenki	1,018	Solberg	488
Hämeenlinna	55	Sjundeå	4,041
Parola	692	Kyrkslätt	2,532
Iittala	418	Masaby	1,074
Kuurila	471	Köklaks	1,605
Toijala	1	Esbo	895
	<i>Yhteensä</i> 3,356	Grankulla	336
		Sockenbacka	365
			<i>Yhteensä</i> 14,783
<i>Siuru</i>	1		
<i>Humppila</i>	40	Hikiä	132
		Oitti	174
Rajamäki	112	Lappila	196
Röykkä	474	Järvelä	1,876
Otalampi	1,791	Herrala	5
Nummela	1,173		<i>Yhteensä</i> 2,183
Lohja	1,656	<i>Siilinjärvi</i>	1
Gerknäs	408	<i>Porvoon rautatie</i>	7,942
Svartå	473		
	<i>Yhteensä</i> 6,087	<i>Kalken kaikkilaan</i>	45,268
		Siitä Helsinkiin	40,489
Lappvik	69	” Sörnäsiin	1,611
Tammisaari	531	” Fredriksbergiin	3,168
	<i>Yhteensä</i> 600	Päivässä	124

Helsingin Kaupungin Elintarvekomitea.

Saatuani Osuusliike Elannon r. l. hallitukselta toimeksi vastauksen antamisen pyydettyyn lausuntoon koskeva maidonkuljetusta Helsinkiin, voin täten kunnioittaen esittää seuraavaa:

Mitä ensiksikin nykyisiin rautatiellä käytettäviin maidonkuljetusvaunuihin tulee, ovat ne monessa suhteessa soveltumattomia. On kyllä hyvä, että on asetettu maitoa varten erikoisia vaunuja, joihin ei muuta tavaraa lastata, vaan kun ne kuitenkin ovat vain tavallisia katettuja tavaravaunuja, eivät ne vastaa tarkoitustaan maitovaunuina. Kun ne ovat ulkoa mustaksi maalattuja, ovat ne kesä-aikana sangen kuumia — onpa ollut tapauksia, jolloin maito on pitänyt panna vaunuihin, joissa on ollut 40 astetta lämmintä. Kun niistä vielä puuttuu tehokas ilmanvaihto, eivät ne jäähy junan kulkiessa syntyneestä ilmanvirrastaakaan. Puhtaudenpito on niissä myöskin sangen puutteellinen ja tehokkaampi sellainen melkein mahdoton sekä lattiarakenteen että koko vaunun rakenteenkin tähden, sillä puinen lattia on helposti kuluva ja kiintyy siihen kaikenlainen lika ja kosteus, ja vaunujen seinämissä taas on liian tyysijana monenmoiset nurkat ja lokerot. — Näin ollen olisi suotavaa, että maidonkuljetusta varten varattaisiin erikoisia vaunuja, jotka maalattaisiin ulkoa ja sisältä valkoisiksi ja sekä katto että seinämät varustettaisiin eristyskerroksilla ja sisältä mahdollisimman sileäpintaiseksi, lattia jostakin sellaisesta aineesta, että sitä olisi helppo puhdistaa. Maito voi kuitenkin jo ennen vaunuun saapumistansakin saada, rautatien huostaan jouduttuansa, virheitä, sillä vastaanotto-asemilla ei sitä varten ole olemassa minkäänlaisia säilytyspaikkoja, vaan saa maito olla taivasalla niin kylmällä kuin lämpimälläkin vuodenajalla. Tästä syystä olisi saatava asemille katokset maidon säilyttämistä varten.

Mitä taas kulkunopeuteen tulee, niin olisi siinä parannusta tarpeen. Tässä suhteessa ovat erittäin haitallisia ratojen ryhtymäkohdat, sillä niissä tulee monasti maito seisomaan useita tunteja. Nykyisistä junien kuluista mainittakoon tässä esimerkkinä seuraavaa:

Salosta on Helsinkiin	144 km.	tavarajuna	viipyy	matkalla	12 t. 14 m.
Iittalasta	” 129	” ”	” ”	” ”	12 ” 40 ”
Järvelästä	” 104	” ”	” ”	” ”	10 ” 2 ”
”	” 104	” ”	” ”	” ”	6 ” 53 ”
Svartåsta	” 102	” ”	” ”	” ”	7 ” 22 ”
Nummelasta	” 109	” ”	” ”	” ”	13 ” 8 ”

(Hyvinkään kautta, jossa seisoo yli 5 tuntia).

Nummelasta—Helsinkiin Karjan kautta on 139 km, tavarajuna viipyy matkalla 10 t. 6 m.

Vertauksen vuoksi mainittakoon, että Viipurin ja Pietarin väliä on 129 km ja viipyvät tavarajunat sillä välillä 7 t. 42 m.—9 t. 13 m.

Siis juuri niillä radoilla, joista maitoa Helsinkiin tulee, kulkevat junat hitaammin.

Kulkunopeuden auttamiseksi olisi saatava aikaan varsinaisia maitojunia, joissa tietysti voitaisiin kuljettaa muutakin tavaraa ja joitten kulku aika sekä lähtöön että Helsinkiin tuloon nähden oli sovittava niin, että maito kuluttajille saadaan mahdollisimman tuoreena. Sitäpaitsi pitäisi matkustajajunissakin saada kulettaa maitovaunuja ilman rahtikorotusta ainakin siellä, missä ei tavaravaunuja voida asettaa kulkemaan maidonkuljetuksen vaatimuksia vastaaviksi.

Kun nykyisin Helsingissä on ainoastaan yksi maitoasema, joka alue on sangen rajotettu ja sijaitsee toisessa laidassa kaupunkia, olisi suotavaa, että sekä Söörnäisten että Fredriksbergin asemille järjestettäisiin myöskin maitoa varten eri osastonsa ja että Söörnäisten asemalle tulisi kulkemaan säännöllisesti päivittäin maitovaunuja niin paljon kuin tarvitaan.

Kaikenlainen kauppa ja astiain avaaminen Helsingin aseman asemasilloilla ja vauunuissa olisi kiellettävä, sillä se on sekä terveydellisesti että tilaa vievänä ja kontrollia vaikeuttavana kerrassa hyljättävä tapa.

Mitä sitten maidon kuljetuksesta johtuvaan rautatierahtimaksuun tulee, ei sitä yleensä voine katsoa kohtuuttomaksi, jos vaan kuljetus muutoin järjestetään vaatimuksia vastaavalla tavalla. Olisi kuitenkin suotavaa, että rahtimaksuja määrättäessä otettaisiin huomioon se seikka, että maitoa kuljetettaessa tullaan maksamaan säännöllisesti joka päivä rahtia astioistakin, jotka tekee noin 20 % brutto-painosta, mikä siis huomattavasti kohottaa maidolle tulevia rahtimaksuja. Näin ei liene monen muun tavaran kuljetuksen laita.

Helsingissä tammikuun 15 p:nä 1915.

Arvi Timonen.

Osuusliike Elannon r. l. maitoliikkeen Johtaja.

OSAKEYHTIÖ
HELSINGIN MEIJERILIIKE.

Maidonkuljetukset rautateillä.

Maidonkuljetuksessa viime vuosina valtionrautateillä vallinnut järjestys on tuntuvasti vaikeuttanut maidontuontia Helsinkiin, jota paitsi liikkeenharjoittajille on siitä koitunut monenlaatuisia ikävyyksiä. Ilokseen ovat liikkeenharjoittajat sentähden kuulleet, että Kaupunginvaltuuston asettama elintarvekomitea aikoo käsitellä liikennekysymyksiäkin, ja toivon komitean saavuttavan paremman tuloksen kuin mitä liikenteenharjoittajain tähän asti on kaikista ponnistuksistaan huolimatta onnistunut saavuttaa. Mielelläni annan komitealle lausunnon maidonkuljetuksen pahimmista haitoista ja siitä, miten nämä mielestäni olisivat parhaiten poistettavissa.

Nykyään saapuu maitoa rannikkoradalta enimmäkseen tavarajunalla N:o 1121; muu osa saapuu paikallisjunalla N:o 381. Emäradalta saapuu maitoa enimmäkseen paikallisjunalla N:o 273, joka Riihimäellä yhtyy tavarajunaan N:o 1185, mistä maito siirretään paikallisjunaan, sekä tavarajunilla N:oilla 1185 ja 1005. Porvoon radan maito saapuu tavarajunilla N:oilla 1185 ja 1005. Lohjan radalta saapuu maito tavarajunilla N:oilla 1161 ja 1001 sekä eräiltä Kariksen lähiasemilta sitä paitsi tavarajunalla N:o 1121. Iltajunilla saapuvat verrattomasti suurimmat määrät, jota vastoin aamujunilla saapuu sangen vähäisiä maitomääriä, paitsi tavarajunilla N:oilla 1161 ja 1001, jotka tuovat kaiken Lohjan radan maidon. Sitä paitsi käy maitoa kuljettaminen matkustaja- ja paikallisjunissa pikatavarana, mutta rahat ovat aivan liian kalliit, jotta näitä junia voisi yleisemmin käyttää.

Maitoa tuodaan siis Helsinkiin lukuisilla eri junilla, joista hyvin voi sanoa, että ainoastaan matkustaja- ja paikallisjunat kuljettavat maidon kyllin nopeasti, niin ettei se matkalla vahingoitu. Kaikki tavarajunat kulkevat aivan liian hitaasti, jotta maito lämpimänä vuodenaikana kaupunkiin saapuessaan voisi olla täysin tervettä ja raitista. On sentähden varsin merkillistä, ettei tähän asti ole mitään tehty kuljetusolojen parantamiseksi ja niiden saattamiseksi ajanmukaiselle kannalle, ja tulisi kaupunginviranomaisten panna jyrkkä vastalause sitä tapaa vastaan, miten rautatiehallitus hoitaa niin suuressa määrin pilaantumiselle alttiin ravintoainen kuin maidon kuljetusta. Otan esimerkiksi tavarajunan N:o 1121, joka lähtee Turusta klo 7.42 i. p., saapuu Saloon klo 11.16 i. p., lähtee Salosta vasta seuraavana aamuna klo 6.02 ja jonka pitäisi saapua Helsinkiin klo 6.16 i. p., mutta ei ole vielä *milloinkaan* saapunut määräaikana, vaan on *säännöllisesti* myöhästynyt, jopa 2—3 tuntiakin. Sen johdosta että juna yöpyy Salossa, on sillä aivan mahdoton lähettää maitoa Salon ja Turun asemilta, mistä paljon maitoa olisi saatavissa, ja nekin suuret maitomäärät, joita Salon seuduilta tuodaan Helsinkiin, käyvät *aivan*

liian vanhoiksi, ennenkuin ne ehditään täällä myydä. Mainitun seudun meijerit vastaanottavat nimittäin maitoa klo 8—10 a. p., jolloin saman päivän aamumaito sekä edellisen päivän päivä- ja iltamaito tuodaan maatiloilta. Tätä maitoa täytyy siis säilyttää aina seuraavaan aamuun klo 6.02, jolloin se lähetetään Helsinkiin. Tänne se saapuu saman päivän illalla ja myydään vasta seuraavana päivänä, jota paitsi eräät ostajat vaativat, että maidon tulee kestää kuorittavaksi seuraavaan aamuun. Maito voi siis nautittaessa olla *jopa 4 vuorokauden vanhaa* ja siis milloin minkin verran mätänemistilassa. Helposti käsittää, ettei tuollainen maito varsinkaan kesäiseen aikaan mitenkään voi olla *täysikelpoista*, niinkuin uusi maitosääntö vaatii, eikä sitä uuden säännön tultua voimaan *enää käynte myyminen*, minkä johdosta maitoalue nykyisestääänkin supistuu. Tästä lienee ehdottomana seurauksena maidonhintain edelleen kohoaminen, vieläpä tuntuvasti suuremmassa määrässä kuin mitä Pietarin läheisyys tähän asti on saanut aikaan. Jos sitä vastoin maitojuna lähtisi Salosta klo 10 tai mieluummin vasta 11 a. p., ehdittäisiin samankin päivän aamumaito jäädyttää ja lähettää Helsinkiin, ja siten saataisiin ainakin vuorokautta nuorempaa maitoa, mikä maidon laatua silmällä pitäen merkitsee paljon. Yhtäläisiä epäkohtia vallitsee muillakin rataosilla. Hyvinkään asemalle (niin lähelle Helsinkiä!) jää Lohjan maito yöksi ja siten aivan tarpeettomasti vanhenemaan. Sen pitäisi saapua Helsinkiin klo 4.58 a. p., mutta saapuu *todellisuudessa joka päivä* niin myöhään, että aamukauppa jo on kokonaan päättynyt, minkätähden tämä maito usein täytyy *säästää seuraavaan päivään*, jotta se saataisiin myydyksi. Porvoon radan junat eivät yhdy emäradan juniin, vaan maitoastiat jäävät usein tuntikausiksi Keravalle, jota paitsi mainitun radan rahtimaksut ovat sangen kaljuut. Porvoon radan maito saapuu klo 8.13 i. p. tavarajunalla N:o 1185, joka tavallisesti myöhästyy sangen paljon. Näiden jo ainakin 8 vuoden aikana miltei joka päivä sattuvain junanmyöhästymisten johdosta joutuu maito olemaan asemilla useinkin tuntikausia auringonhelteessä kesäisin ja kovassa pakkasessa talvisin, minkä johdosta maidon laatu suuressa määrin huononee. Maitokauppiaiden, joiden usein täytyy maitoasemalla odottaa junia tuntikausia, on sentähden pakko maksaa välleen *kalliista ylityöstä*. Sattuu niinkin, ettei maitoa ensinkään saavu illalla ja ettei aseman henkilökunta siitä ilmoita, vaikka sen kuitenkin luulisi tietävän, milloin junain odotetaan saapuvan. Työntekijät saavat sentähden turhaan odottaa maitoa tuntikausia lähteäkseen kotiinsa klo 10 aikaan illalla ja noustakseen seuraavana aamuna tuntia aikaisemmin, eli klo 4 a. p., lähteäkseen asemalle maitoa noutamaan. On ilmeistä, että välle näistä myöhästymisistä koituu paljon hankaluuksia, *jotka eivät ole lisäpalkalla korvattavissa*. Kuulumatonta on miinikään, että niin arkaluontoisen ravintoaineen kuin maidon täytyy olla alttiina tuollaisille säännöllisille junanmyöhästymisille. Kenen on tällaisessa tapauksessa maksettava maidon pilantumisesta johtunut tappio, tavaranhankkijain vai maitokauppiaiden? Rautatie ei niitä missään tapauksessa maksa. On ehdottomasti jotakin pian tehtävä maidonkuljetuksen saattamiseksi ajanmukaiselle kannalle.

Muita paremmin saapuu yksi maitojuna, nimittäin paikallisjuna N:o 273, johon maito Riihimäellä lastataan tavarajunasta N:o 1185. Kariksen radalla olisi ajateltavissa

sellainen väliaikainen järjestely, että paikallisjuna N:o 413 Kyrkslättin asemalla ottaisi kaiken maidon tavarajunasta N:o 1121 tai mieluummin, että tämä paikallisjuna lähtisi Kariksesta, missä maidon kävisi siihen muuttaminen tavarajunasta N:o 1121. Mutta todellista parannusta ei saada aikaan, ennenkuin järjestetään erikoiset elintarvejunat. Kun nykyään ylimääräisiä junia käytetään joka päivä sekä Kariksen radalla että emäradalla, ei pitäisi olla vaikeata koota ruokatavaraa ja kevyempää tavaraa yhteen tavarajunaan. Tämän junan, jota sanoisimme *ruokatavarajunaksi*, pitäisi olla pikatavarajuna, joka kulkisi suuremmalla nopeudella ja viipyisi asemilla mahdollisimman lyhyen ajan. Se kulkisi määrätyn aikataulun mukaan, saapuisi Helsinkiin myöhäisintään klo 7 i. p. sekä lähtisi varhaisintaan 10 a. p. pääteasemilta, esimerkiksi Paimiosta Kariksen radalla ja Toijalasta emäradalla. Kaikilla lyhemmillä rataosilla (Turun-Toijalan rataosallakin) tulisi ruokatavarajunan, tullakseen kannattavaksi, olla yhdistettynä paikallisiin matkustajajuniin. Näiden junain tulisi yhtyä emäratain ruokatavarajuniin, niin että kaikki ruokatavarat kultakin rataosalta koottaisiin yhteen ainoaan junaan. Kun näitä junia käytettäisiin runsaasti, kannattaisi niissä panna toimeen ajanmukaisia parannuksia liikenteen eduksi, sisustaa vaunut tarkoituksenmukaisesti j. n. e., jota paitsi nykyisiä kalliita maidonrahteja, erittäinkin lämmitys- ja jäähdytvaunuissa, kävisi hiukan huojistaminen. Olisi mielestäni parasta astua täysi askel ja järjestää ainakin yksi ruokatavarapikajuna kullekin rataosalle, ja toivoakseni elintarvekomitea ei hyväksy tavanmukaisia selityksiä junayhteyksien parantamisen mahdottomuudesta, vaan tarmokkasti vaatii ajanmukaisia uudistuksia.

Helsingissä, helmikuun 20 päivänä 1915.

N. Kavaleff.

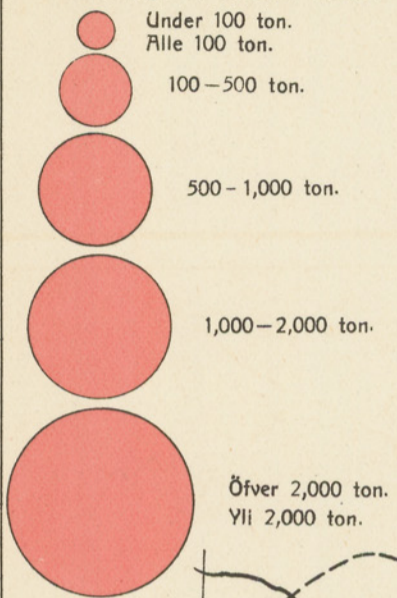
Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

MJÖLKTILLFÖRSELN

PER JÄRNVÄG

till HELSINGFORS år 1913.

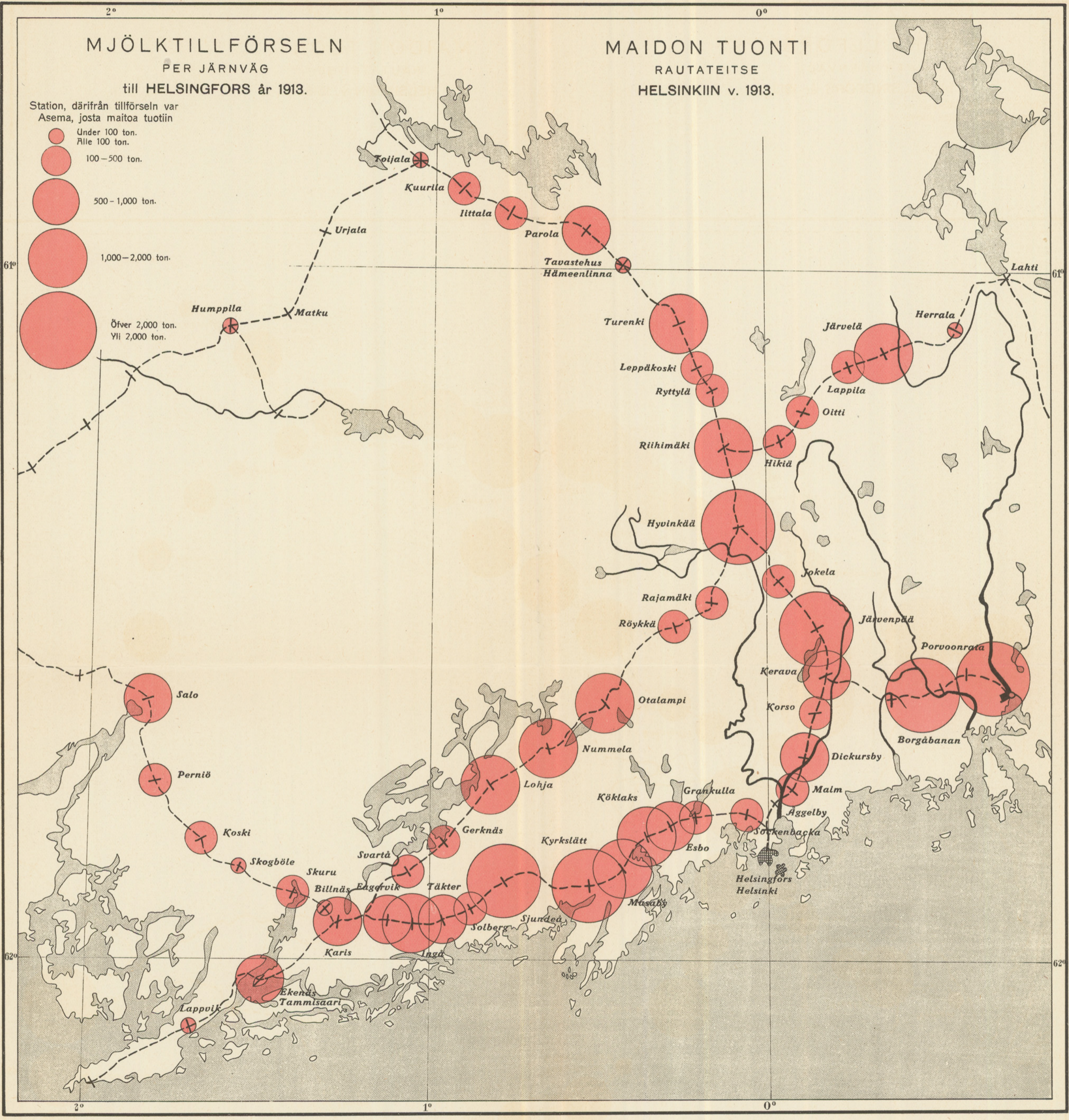
Station, därifrån tillförseln var
Asema, josta maitoa tuotiin

MAIDON TUONTI

RAUTATEITSE

HELSINKIIN v. 1913.

Valiokunnan mietintö Rakennustarkastuskonttorin järjestyksen ja vuosirahasäännön uudistamista koskevasta asiasta.

Kaupungin 1913 vuoden tilintarkastajille antamassaan vuosikertomuksessa ehdotti Revisionikonttori esittämillään syillä, että vuositilintarkastajat Kaupunginvaltuustolle ehdottaisivat rakennustarkastuksen henkilökuntaa ja vuosirahasääntöä koskevan kysymyksen ottamista uudelleen tarkastettavaksi (vrt. Liite I).

Vuositilintarkastajat, joiden mielestä useat konttorin esittämät näkökohdat ansaitsivat huomiota, jätti asian Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi (*Pain. asiakirj. N:o 46 vuodelta 1914*), minkä jälkeen Valtuusto kokouksessaan kesäkuun 9 päivänä viime vuonna päätti lähettää m. m. vuositilintarkastajain tässä mainitun esityksen Budjettivaliokuntaan lausunnon saamista varten. Tämän tehtävän Budjettivaliokunta suoritti marraskuun 10 päivänä 1914 antamassaan mietinnössä (*Pain. asiakirj. N:o 71 vuodelta 1914*), jossa m. m. huomautettiin, että Revisionikonttorin ehdottamaan suuntaan menevää toimenpidettä ei käynyt katsominen tarpeelliseksi, koska rakennustarkastuksen vuosirahasääntö oli vahvistettu vasta toukokuun 14 päivänä 1912. Niinikään lausui Valiokunta epäilevänsä, käykö vahvistettua taksaa pitäminen kohtuuttoman korkeana, kun maksut suuremmista rakennuksista ovat enintään 1/10 % rakennuskustannuksista. Näin ollen Valiokunta ei katsonut olevan aihetta ryhtyä erikoisiin toimenpiteisiin asiassa, mutta varasi itselleen tilaisuuden rakennustarkastuksen 1915 vuoden menosääntöä tarkastaessaan koettaa mikäli mahdollista supistaa menoja. Kokouksessaan marraskuun 17 päivänä 1914 Kaupunginvaltuusto kuitenkin päätti asettaa erikoisvaliokunnan tutkimaan Rakennustarkastuskonttorin järjestystä ja vuosirahasääntöä sekä ehdottamaan niihin muutoksia säästöjen aikaansaamiseksi; ja valittiin allekirjoittaneet sittemmin joulukuun 1 päivänä 1914 mainitun valiokunnan jäseniksi.

Tehtävänsä täyttääkseen on Valiokunta katsonut tarpeelliseksi kehottaa kaupungin rakennustarkastajaa antamaan tarkemman selvityksen rakennustarkastuksen tarkoituksesta ja tehtävistä, sen eri toimihenkilöjen välisestä työnjaosta sekä tehtävien laajuudesta ja työmäärän vaihteluista eri vuosina ynnä selvän katsauksen rakennustarkastuksen menoihin ja tuloihin sekä

lausunnon taksassa säädettyjen, eri toimituksista kannettavain maksujen vaikutuksesta ja tarkoituksenmukaisuudesta. Tämän selvityksen on rakennustarkastus nyttemmin antanut tämän oheisessa kirjelmässä maaliskuun 6 päivältä 1915 (Liite II), jonka mukana seuraa erinäisiä liitteitä.

Omana lausuntonaan asiasta Valiokunta esittää seuraavaa:

I. Rakennustarkastuksen järjestys ja vuosirahasääntö.

Kaupungin rakennustoiminnan valvonta oli vuoteen 1912 asti verraten huomaamaton ja laiminlyöty pääkaupungin kunnallishallinnon haara. Mainittuna vuonna järjestettiin asiaa valmistelemaan asetetun komitean ehdotuksesta (*Pain. asiakirj. N:o 35 vuodelta 1912*) kaupungin rakennustarkastus perin pohjin uudestaan, ja kesäkuun 1 päivänä 1912 vahvistettiin Rakennustarkastuskonttorin nykyään voimassa oleva johtosääntö ynnä mainitun viranomaisen vuosirahasääntö. Mutta vasta uusi, kohdakkoin voimaan astuva rakennusjärjestys saattaa rakennustarkastuksen lopulliseen muotoonsa olennaisesti laajennetuin toimivalloin ja tehtävin.

Pitempiaikaista kokemusta rakennustarkastuksen toiminnan arvostelemiseksi ei siis ole käytettävänä, ja tätä arvostelua vaikeuttaa lisäksi se seikka, että olot kahtena viime vuonna ovat monessa kohden poikenneet säännöllisistä. Valiokunta on kuitenkin tehtävänsä mukaisesti koettanut selvittää kysymystä, kävisikö Rakennustarkastuskonttorin nykyistä järjestystä ja vuosirahasääntöä supistaminen tai säästöjä siinä aikaansaaminen.

Yleisenä muistutuksena nykyistä järjestystä vastaan on lausuttu, ettei se riittävässä määrässä salli rakennustarkastuksen työvoimain sovittamista tämän alan sangen paljon vaihtelevan työtaakan mukaan. Mikäli Valiokunta on saanut tietää, esitettiin tämä näkökohta 1912 vuoden komiteassakin sellaisena ehdotuksena, että asetettaisiin harvalukuisempia vakinaisia viranpitäjiä ja sen sijaan osotettaisiin riittävä arviomääräraha työvoimain tilapäiseen lisäämiseen tarpeen mukaan. Komitean enemmistö ei kuitenkaan ottanut tätä näkökohtaa asianmukaiseen huomioon eikä sitä esiintuotu vastalauseenakaan, mutta olot rakennustarkastuksen ensimmäisiltä toimintavuosilta näyttävät olevan omansa osottamaan vastakerrotun käsityksen oikeaksi. Sillä jos henkilökuntaa pidetään riittävässä niin vilkasta rakennustoimintaa kuin vuosina 1912 ja 1913 vallinnutta varten, niin on tietenkin työvoimia liikaa sellaisen seisahdustilan aikana, mikä vallitsi vuonna 1914.

Saatuaan tiedokseen rakennustarkastajan antamat ilmoitukset työmäärän laajuudesta ja tehtävien jakautumisesta on Valiokunta katsonut tarpeelliseksi hankkia lähempiä tietoja laitoksen järjestyksen yksityiskohdista ja siitä työ-

määrästä, mikä nykyisen seisahdustilan vallitessa tulee eri toimihenkilöjen osalle, ja on kaksi Valiokunnan asiantuntevaa jäsentä sitä varten tarkastanut Rakennustarkastuskonttorin diarit, journalit sekä päivä-, konsepti- ja tili-kirjat.

Tarkastettaessa näitä diareja ja kirjoja, jotka on havaittu laaditun huolellisesti ja tarkasti, sekä konttorin muuta kirjeenvaihtoa, on todettu, etteivät vakinaiset työvoimat nykyään ole täydessä käytännössä eivätkä ole sitä olleet niinkään vilkkaana rakennuskautena kuin vuonna 1913. Rakennustoiminnan nykyistä vähenemistä ei myöskään käy pitäminen satunnaisena. Vaihtelut tällä alalla ovat kaikkialla tuntuvat ja heikkenevä suunta oli jo alkanut ennen sodan puhkeamista ja sitä jatkunee sodan päätyttyäkin ainakin jonkin aikaa.

Valiokunta tunnustaa, että vuosirahasäännössä olevat 7 vakinaista virkamiestä, joka luku on suhteellisesti vähempi kuin erinäisissä ulkomaiden kaupungeissa, joissa rakennustarkastus on uudenaikaisella kannalla, vilkkaan rakennustoiminnan vallitessa ja edellyttäen uuden rakennusjärjestyksen astuvan voimaan hyvin tarvitaan ajanmukaisesti järjestetyn rakennustarkastuksen asettamain vaatimusten täyttämiseen. Mutta kun, niinkuin huomautettiin, rakennustoiminta ja sen varassa oleva rakennustarkastuksen työmäärä suuressa määrin vaihtelee ei ainoastaan eri vuosina, vaan eri vuodenaikoinakin, on Valiokunnan mielestä suotavaa ja luonnollista, että mahdollisimman paljon huomiota pannaan tähän seikkaan. Sitä kannalta katsoen olisi vakinainen vuosirahasääntö ollut sovitettava työmäärän alarajan mukaan ja taas toiselta puolen lisävoimia tarpeen mukaan käytettävä asettamalla ylimääräisiä apulaisia, jolloin rakennusmestariammatin tarjoomaa halvempaakin työvoimaa voitaisiin käyttää. Valiokunnan käsityksen mukaan olisi kutakin vuosirahasäännössä mainittua kolme eri alaa, nimittäin rakennustarkastuksen yleisjohtoa, rakennelaskelmia ja jatkuvaa tarkastusta varten riittänyt yksi vakinainen edustaja, jotka olisivat olleet velvolliset esteen tahi virkavapauden sattuessa hoitamaan toistensa tehtäviä. Näin olisi vakinaisten virkamiesten luku, kanslisti siihen luettuna, voitu vähentää seitsemästä neljäksi.

Se seikka ettei näitä säästäväisyysnäkökohtia otettu huomioon vuosirahasääntöä laadittaessa, johtuu, mikäli Valiokunnalle on ilmoitettu, siitä että siihen aikaan ei ollut sopivia tilapäisiä työvoimia tarjona samassa määrin kuin nykyään. Myöhemmin aikoina ovat nimittäin olot tässä kohden tuntuvasti paratuneet ja kehittyvät edelleen suotuisaan suuntaan, joten vastamainittuun seikkaan ei enää käyne paneminen ratkaisevaa merkitystä.

Mutta vaikka rakennustarkastuksen nykyiseen järjestykseen edellä kerrotuissa ja ehkä muissakin kohdin olisi tehtävä asianhaaran vaatimia muutoksia, ei Valiokunta kuitenkaan ole tahtonut ehdottaa sen suuntaista toimenpidettä. Hiljattain kaupungin palvelukseen otettujen ja tehtävänsä tunnolli-

sesti täyttäneiden virkamiesten irtisanominen on toimenpide, jota kaupunkikunnan tulee koettaa välttää ja joka ei kohtuudella voi tulla kysymykseen, ellei asianomaisille voida antaa muuta samantapaista tointa. Mutta ennenkuin supistus tätä tietä taikka virkamiesten luonnollisen eroamisen johdosta saavutetaan, voipi sattua, että olot ovat kehittyneet sellaisiksi, että alkuaan liian suureksi määrätty virkamiehistö puolustaa paikkaansa. Tämä ei koske ainoastaan virkamiesten lukua, vaan myös 1912 vuoden rahasäännön mukaisia palkkauksia, joita verraten vastaavissa kunnan palkkausryhmissä maksetuihin palkkauksiin täytyy pitää suurenlaisina, mutta jotka, jos elantokustannukset yhäkin kohoavat, vastedes huomattaneen kohtuullisiksi.

Näin ollen Valiokunta ei ole katsonut vastamainitussa kohden voivansa ehdottaa muuta toimenpidettä, kuin että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

että kysymys ehdollisten muutosten tekemisestä rakennustarkastuksen järjestykseen ja vuosirahasääntöön saisi jäädä toistaiseksi ja otettaisiin jälleen harkittavaksi, sikäli kuin rakennustarkastuksen virkoja nykyisten viranpitäjiin eroamisen johdosta tulee avonaisiksi; sekä

kehottaa Maistraattia viranpitäjiin erotessa olemaan julistamatta virkoja avonaisiksi, ennenkuin Kaupunginvaltuusto on saanut tilaisuuden ryhtyä edellisessä ponnassa tarkoitettuun toimenpiteeseen.

II. Kaupungin rakennustarkastuksen maksut.

Laatiessaan ehdotustaan kaupungin rakennustarkastuksessa noudatettavaksi taksaksi lähti 1912 vuoden komitea siltä pohjalta, että rakennustarkastuksen kustannukset tai suurin osa niistä olisi sopivain maksujen muodossa pantava rakennuttajain suoritettavaksi sekä että aikaisemmin noudatettu sivusaatavajärjestelmä oli poistettava ja maksut suoritettava välittömästi kaupunginkassaan. Tämä Valiokunnan mielestä aivan oikea ja oikeudenmukainen sekä muualla yleisesti noudatettu periaate ei kuitenkaan tullut Kaupunginvaltuuston sittemmin hyväksymässä komitean ehdotuksessa johdonmukaisesti toteutetuksi, sillä melkoinen osa rakennustarkastuksen tuottamiin runsasiin menoihin tarpeellisista tuloista pantiin sellaisten veroesineiden maksettavaksi, joilla ei ollut mitään tekemistä rakennustarkastuksen varsinaisten työtehtävien kanssa. Rakennustarkastuksen työstä kannettavain maksujen ohessa säädettiin nimittäin komitean ehdotuksen mukaan maksuja oikeudesta rakennusyrittystä

varten aidata erilleen kaupungin maata ja korvaus tontinrajan ulkopuolelle katua tai avonaista paikkaa vasten menevistä ulokkeista.

Korvauksen ottaminen erilleen aidatusta katumaasta ei ole oikeutettua ainoastaan siihen katsoen, että rakennuttajat siten pakotetaan käyttämään maata mahdollisimman lyhyen ajan sekä mahdollisimman vähäisen alan, mikä on eduksi liikenteelle, joka varsinkin vilkkaammilla liikennepaikoilla tuntuu vasti kärsii aitaamisen johdosta. Sitä paitsi on maksu oikeutettu sillä perusteella, että rakennuttajat käyttävät hyödykseen aluetta, joka ei ole heidän. Mitä taas ulokkeista suoritettaviin maksuihin tulee, niin ovat ne korvausta tontinrajan ulkopuolisen alan käyttämisestä ja tuottavat tontinomistajalle etua ja pysyvää hyötyä laajentuneen rakennusalan johdosta.

Valiokunta, joka sentähden tunnustaa vastamainittujen kahden maksuryhmän ja erittäinkin ensiksi mainitun olevan paikallaan kunnallisina verolähteinä, pitää kuitenkin vääränä, että näitä maksuja on katsottu rakennustarkastuksen menojen vastikkeeksi, erittäinkin kun ulokkeiden tarkastuksesta johtuva lisätyökin sisältyy yleiseen tariffiin.

1913 ja 1914 vuoden tilien mukaan ovat edellä mainittuihin kolmeen ryhmään kuuluneet maksut tuottaneet seuraavia määriä:

	1913	1914
Korvausta rakennustarkastuksen toimituksista	41,043: 89	22,244: 50
„ ulokkeista	4,564: 60	3,607: 40
Maksua kaupunginmaan erilleenaitaamisoikeudesta ..	34,118: 75	25,376: 21
Yhteensä Smk	79,727: 24	51,228: 11

Jos nyt, niinkuin näyttää oikeimmalta, molempain viimeksi mainittujen ryhmäin maksut erotetaan joukosta ja tilitetään erikseen, on siis näinä kahtena vuonna rakennustarkastuksen menoja, jotka vuosirahasäännön mukaan olivat 72,800 markkaa vuonna 1913 ja 66,800 markkaa vuonna 1914, vastaamassa ollut tuloja ainoastaan Smk 41,043: 89 ja 22,244: 50, joten siis rakennustarkastuksen kustannukset ovat ylittäneet tulomäärän Smk:lla 31,756: 11 edellisenä ja Smk:lla 44,555: 50 jälkimäisenä vuonna. Tässä on kuitenkin huomattava, että menoihin on luettu sekin 8,000 markan määrä, mikä on maksettu kahdelle nykyään virassa olevalle Maistraatin raatimiehelle korvaukseksi heidän menettämistään, katselmustoimitusten aikaisemmin tuottamista virkasivutuloista, 2,500 markan palkkio rakennuskatseluksissa läsnä olevalle Terveystoimituslautakunnan asiamiehelle y. m. eriä yhteensä 11,500 markkaa, jotka tarkoin katsoen eivät ensinkään kuulu rakennustarkastuksen menosääntöön.

Vaikka siis rakennustarkastus tuottaa kaupungille tappiota, on Valiokunnasta näyttänyt epäiltävältä, kohtaavatko nykyään uudestirakennustöistä taikka rakennus- ja tulisijanmuutoksista kannetut maksut rakennuksia oikeu-

denmukaisesti ja eikö näitä maksuja olisi tasoitettava ja saatettava kohtuullisesti suhtautumaan kunkin muutostyön kustannuksiin.

Mitä sen sijaan uutisrakennuksista sekä lisä- ja korotusrakennuksista kannettaviin maksuihin tulee, niin ovat ne voimassa olevan taksan mukaan ainoastaan noin 0.08 % rakennuskustannuksista eivätkä siis voi vaikuttaa kannattavaisuuteen eikä tuntua rakennustoiminnasta rasittavilta. Useimmissa ulkomaisissa kaupungeissa lienevätkin vastaavat maksut melko lailla korkeammat. Käynee sentähden kohtalaisesti korottaminen niitä maksuja, jotka kohtaavat rakennusta kokonaisuudessaan, jotta rakennuttajat itse edellä mainitun periaatteen mukaisesti tähänastista suuremmassa määrässä kustantaisivat rakennustarkastuksen. Lisä- ja korotusrakennuksista olisi maksut samoin kuin tähänkin asti laskettava saman perusteen mukaan kuin uutisrakennuksista.

Nykyistä taksaa vastaan on muun muassa muistutettu, että maksut velotetaan heti, kun piirustukset on vahvistettu, siihen katsomatta pannaanko rakennusyritys sittemmin toimeen vai ei. Kun tämä muistutus näyttää olevan paikallaan, olisi kannanta järjestettävä niin, että osa maksuja perittäisiin piirustuksia vahvistettaessa ja loput sittenkun rakennusyritykseen on ryhdytty.

Kun kysymys rakennustarkastukseen kuuluvain maksujen kantamisessa noudatettavan taksan uudistamisesta lähinnä on Maistraatin asia, jonka Rakennustarkastuskonttorille kesäkuun 1 päivänä 1912 vahvistetun johtosäännön mukaan tulee ylinnä pitää silmällä konttorin toimintaa, esittää Valiokunta kunnioittaen:

että Kaupunginvaltuusto Maistraatilta anois toimennpidettä rakennustarkastuksen toimituksista voimassa olevan, K. Senaatin syyskuun 20 päivänä 1912 vahvistaman taksan uudistamiseksi, sekä että ehdotus asiasta aikanaan annettaisiin Valtuustolle.

Helsingissä, maaliskuun 29 päivänä 1915.

Emil Schybergson.

Juho Ahde.

J. von Haartman.

Jalmar Castrén.

Hugo Lindberg.

John Uggla.

Helsingin rakennustarkastusta koskeva Revisionikonttorin memoriali toukokuulta 1914.

1913 vuoden budjetissa on rakennustarkastusta varten uusi, kokonaista 74,200 markkaa käsittävä vuosirahasääntö, johon lisäksi tulee 10 %:n pohjapalkan korotus kaikille Rakennustarkastuskonttorin virkamiehille 5 ja 10 vuoden palveluksesta.

Uutta vuosirahasääntöä koskevan päätöksen oli Kaupunginvaltuusto tehnyt komitean annettua ehdotuksen asiasta, ja se seikka, että puheena olevaa hallintoaaraa varten oli voitu osottaa noin suuri summa, näyttää johtuneen osin siitä, että komitea oli laskenut kaupungin tulot uutisrakennusten tarkastuksista aivan liian runsaiksi, osin siitä että komitealle annetut tiedot muiden maiden rakennustarkastuksesta olivat olleet epätäydellisiä siihen määrään, että tietoja kustannuksista ei ollut ensinkään annettu (*Kvston pain. asiakirj. N:o 25 vuodelta 1912*).

Komitea on rakennustarkastajan antaman matkakertomuksen mukaan viitannut neljän Saksan kaupungin, nimittäin Berlinin, Hampurin, Frankfurt am Mainin ja Wiesbadenin sekä Kööpenhaminan oloihin, maininnut näiden kaupunkien asukasluvun ynnä niiden kunkin rakennustarkastuksessa palvelevain toimihenkilöjen luvun ja nimitykset, mutta ei ole antanut minkäänlaista tietoa eri virkamiesten palkkauksista eikä puheena olevan kunnallisen hallintoaaran kokonaiskustannuksista. Niinpä esim. mainittiin, että *Kööpenhaminassa*, jonka asukasluku on 450,000 henkeä, oli rakennustarkastuksen palveluksessa kaupunginrakennusmestari päällikkönä ja hänellä arkkitehti apulaisena, lisäksi yksi insinööri, yksi sihteeri (lakimies), 9 rakennustarkastajaa ja 9 näiden apulaista y. m., yhteensä 28 henkeä, kirjuriapulaisia lukuunottamatta. Mutta komitea ei maininnut, että rakennustarkastuksen (Byggningskommissionen) budjetti on *65,850 kruunua* (1914), että päällikön pohjapalkka on 6,000 kruunua ja kohoaa 500 kruunulla joka neljäs vuosi kaikkiaan 8,000 kruunuun asti, että noilla yhdeksällä rakennustarkastajalla on palkkaa kullakin 2,800 kruunua sekä 400 kruunua tarverahoja ja taas yhdeksällä apulaistarkastajalla kullakin 1,200 kruunua, mistä näkyy — niinkuin revisionikonttorikin on saanut tietää, — että noilla 18 tarkastajalla ja heidän apulaisillaan on nämä virat ainoastaan sivutoimina. Huomattava on niinkään, että Kööpenhaminan asukasluku jo ylittää 500,000.

Tukholmassa (370,000 asukasta) ei ole rakennustarkastusta varten erikoista virastoa, vaan on se yhdistettyinä kaupunginarkkitehtikonttoriin. Konttorin *1914 vuoden* rahasäännössä huomataan erät: „Rakennustarkastukseen enintään *11,000 kr.*“, jolla määrärahalta nykyään palkataan kaksi rakennustarkastajaa, jotka kumpikin saavat 5,500 kr. vuodessa, sekä lisäksi „*Ylimääräisiä* apulaisia varten *19,500 kr.*“, johon summaan sisältyy yksityiseriä semmoisia kuin *satunnaiset* palkkiot erityisesti rakennekysymyksiä, rakennusten luhistumisesta aiheutu-

neita kysymyksiä, rakennustelineiden tarkastusta y. m. varten kutsutuille asiantuntijoille. Kun kaupunginarkkitehtikonttorille, jonka virkatoiminta käsittää useita muitakin tehtäviä kuin rakennustarkastuksen, on vahvistettu 89,800 kruunuun päättyvä vakinainen vuosirahasääntö, käynee siitä rakennustarkastuksen osalle lukeminen enintään 35,000 kr. vuodessa.

Sen johdosta että edellämainittu komitea on sivuuttanut Ruotsin kaupungit, koska rakennustarkastus niissä on „väliaikaisesti“ järjestetty, huomautettakoon, että Tukholman kaupunginarkkitehtikonttorin, siihen luettuna rakennustarkastus, koko vuosirahasääntö on sittemmin järjestetty kaupunginvaltuuston kesäkuun 30 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaisesti ja edellä kerrotulla tuloksella. Kuvaavaa tässä asiassa on edelleen että, kun Tukholman kaupungin rakennuslautakunta mainittua järjestelyä varten esitti asetettavaksi uuden vakinaisen virkamiehen (insinöörin), jonka toimena olisi rakennelaskelmain ja rakenteiden (betoni- ja muiden) teettämisen tarkastaminen, kaupunginvaltuusto ainoastaan korotti „rakennus- y. m. sellaisia kysymyksiä varten erittäin kutsuttujen asiantuntijain tilapäispalkkioiden“ määrärahaa 2,800 kruunulla.

Göteborgissa (175,000 asukasta) on rakennustarkastus yhdistettynä kaupunginarkkitehtikonttoriin ja sen vuosirahasäännössä on ainoastaan kahta n. s. rakennustarkastajaa varten kumpaistakin 2,400 kr. sekä lisäksi 1,500 kr. sellaisten „erikoisesti betonirakenteita koskevien staatisten laskelmain tarkastuksia varten, joita kaupunginarkkitehtikonttorin vakinaiset virkamiehet eivät voi toimittaa“. Yksinomaan rakennustarkastuksesta ei Göteborgissa käynee laskeminen olevan kustannuksia enempää kuin 15,000 kr.

Helsingissä (160,000 asukasta) on rakennustarkastuksen vakinainen vuosirahasääntö 74,200 mk = 53,000 kr. ja sen vakinaisessa palveluksessa on rakennustarkastaja 14,000 markan, avustava rakennustarkastaja 9,600 markan, rakennusinsinööri 9,400 markan, avustava rakennusinsinööri 4,800 markan, valvoja 7,000 markan palkalla, sekä lisäksi moniaita muita.

Jottei kaupunginkassaa rasitettaisi ylimääräisellä vuotuisella menosummalla, oli mainitun komitean mielestä rakennustarkastuksen kustannukset pantava rakennuttajain maksettaviksi. Siinä mielessä laadittiin „taksaa rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavain maksujen laskemista varten“ ja toinen „taksaa maksujen laskemiseksi oikeudesta rakennusyrityksiä varten aidata erilleen kaupungin maata“ (katua). Ensimmäinitussa taksassa on esimerkiksi maksu „tulisijanmuutoksesta 5 mk kultakin muutetulta tulisijalta, ollen kuitenkin vähin maksu 30 mk.“ Näyttää siltä kuin voisi tarkastus käydä rakennuttajalle kalliimmaksi kuin koko tulisijanmuutos j. n. e. Suurempiakin rakennusyrityksiä silmälläpitäen on rakennustarkastuksen taksaa erittäin korkea ja sentähden rakennustoimintaa rasittava. Huomiota näyttää ansaitsevan se seikka, että rakennustarkastus lienee ottanut tavaksi vaatia *kaikki* maksut kohta kun piirustukset on vahvistettu ja siis siihen katsomatta, onko rakennusyritystä todella toimeenpantu vai ei.

Mitä sitten tulee, „kadun erilleen aitaamiseen“ rakennustarkoituksia varten, lienee tämä maksu kokonaan luettava satunnaiseksi *maanvuokraksi*, jolla päättilillä nämä maksut ovatkin kaupunginkirjanpidossa ja jonka kanssa rakennustarkastuksella todellisuudessa ei pitäisi olla mitään tekemistä. Epäilemättä voi yksinkertaisinkin työntekijä mitata rakennusalueen aitausta tai telineitä varten käytetyn maa-alan, joten tähän ei ainakaan tarvita korkeamman laatuista

rakennustarkastusta. Nämä n. s. „lankkusyynit“ tuottivat kuitenkin 1913 vuoden tilien mukaan *Smk 34,118: 75* ja niitä lienee kaikkiaan ollut noin 60.

Rakentavan yleisön taholta lienee kuulunut valituksia, että liiaksi verotetaan rakennustoimintaa, jolla ainakin ajoittain on voitettavana melko suuria vaikeuksia. Kieltämättä täytyy olla olemassa ankara ja tarkka rakennustarkastus, mutta sillä ei vielä ole sanottu, että sitä varten täytyy vakinaisesti pitää voimassa kallista virastoa. Niinkuin kokemus osottaa, vaihtelee rakennustoiminnan vilkkaus tässä kaupungissa sangen paljon, minkätähden määrärahoja yleensä olisi myönnettävä ei lukuisia, suuripalkkaisia, vakinaisia virkamiehiä varten, vaan, samoin kuin on laita Skandinavian kaupungeissa, käytettäväksi tarpeen mukaan. Ammattimiesten lausunnon mukaan soveltuvat tavalliset teknikot hoitamaan suurta osaa tarkastusta, minkätähden heitä ulkomailla käytetäänkin paljon kunnan kassain eduksi. Miten edellä mainittu virasto voi hankkia työtä lukuisille korkeamman teknillisen sivistyksen omaaville virkamiehilleen niinä pitkinä väliaikoina, jolloin paikkakunnan rakennustoimintaa on lamassa, on vaikea käsittää.

On paikallaan että kaupunki maksaa teknillisten laitosten toimitusjohtajille ja kaupungin-insinööreille hyvän palkan. Heillä kaikilla on luovaa työtä. Mutta että rakennustarkastaja, jonka toiminta on ainoastaan valvovaa laatua, Helsingin kokoisessa kaupungissa saa palkkaa noin 14,000 markkaa ja että päällikön lisäksi rakennustarkastuksen vakinaisessa palveluksessa on neljä korkeamman teknillisen sivistyksen omaavaa ja niinikään suuripalkkaista virkamiestä, ei näy olevan oikeassa suhteessa kaupunginhallinnon muihin menoihin.

Revisionikonttori on sentähden tahtonut kiinnittää herrain vuositilintarkastajain huomiota edellä olevaan, ja kun suotavaa on, että ehdollinen järjestely tulee toimeenpannuksi, ennenkuin rakennustarkastuskonttorin henkilökunnan keskuudessa syntyy avonaisia paikkoja, rohkenee revisionikonttori esittää, että vuositilintarkastajat Kaupunginvaltuustolle ehdottaisivat, että rakennustarkastuksen henkilökuntaa ja vuosirahasääntöä koskeva kysymys otettaisiin uudelleen tarkastettavaksi.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSTARKASTUSKONTTORI.

Helsingissä,
maalisk. 6 p:nä 1915.

N:o 42.

Rakennustarkastuksen järjestystä ja vuosirahasääntöä tarkastamaan asetetulle Kaupunginvaltuuston valiokunnalle.

Helsingin Kaupunginvaltuuston toukokuun 14 päivänä 1912 tekemän päätöksen johdosta järjestettiin tämän kaupungin rakennustarkastus uudestaan perustamalla „Helsingin kaupungin Rakennustarkastuskonttori“. Samana päivänä Valtuusto hyväksyi konttorin vuosiraha- ja johtosäännön sekä rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavain maksujen uuden taksan. Mainitun taksan Keisarillinen Senaatti vahvisti syyskuun 20 päivänä 1912 noudatettavaksi. Sitten julistettiin uudet virat avonaisina halullisten pätevän henkilöjen haettaviksi ja täytettiin mainitun, voimassa olevan johtosäännön mukaan. Kaupunginvaltuusto oli kuitenkin sitä mieltä, että rakennustarkastajan ja avustavan rakennustarkastajan virkoja ei olisi julistettava avonaisiksi, vaan olisi niiden pitäjät siirrettävä vanhasta uuteen vuosirahasääntöön.

Sittenkun Rakennustarkastuskonttori oli vuoden verran työskennellyt uudessa muodossaan, katsoi Kaupunginreviisori olevan syytä tarkastaa mainitun konttorin vuosirahasääntöä ja antoi toukokuussa 1914 päivätyn kirjelmän asiasta raastuvankokouksessa Helsingin kaupungin 1913 vuoden tilejä ja hallintoa tarkastamaan valituille tilintarkastajille, joka kirjelmä päättyi esitykseen, „että vuositilintarkastajat Kaupunginvaltuustolle ehdottaisivat, että rakennustarkastuksen henkilökuntaa ja vuosirahasääntöä koskeva kysymys otettaisiin uudelleen tarkastettavaksi.“

Vuositilintarkastajat havaitsivat useiden Kaupunginreviisorin esittämien näkökohtain ansaitsevan huomiota ja jättivät asian Kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi. Kaupunginvaltuusto lähetti asian budjettivaliokuntaansa. Kaupunginvaltuustolle marraskuun 10 päivänä 1914 antamassaan mietinnössä budjettivaliokunta lausuu: „Valiokunta puolestaan ei ole pitänyt mahdollisena nyt ehdottaa toimenpiteitä asiassa, siihen nähden että rakennustarkastuksen vuosirahasääntö on vahvistettu noudatettavaksi niin äskettäin kuin toukokuun 14 päivänä 1912. Valiokunta pyytää muutoin ilmoittaa, että kaupungin tulot tarkastuksesta vuonna 1913 ylittävät menot 11,972 markalla 1 pennillä. Käynee tuskin syyllä väittäminen, että vahvistettu taksa olisi kohtuuttoman korkea, mutta sellainen käsitys — jos sitä on olemassa — on ehkä syntynyt sen johdosta, että rakennuskatselmusten aikaisempi taksa nähtävästi oli suhteettoman huokea. ✓ Taksa on huolellisen harkinnan jälkeen laadittu erinäisten ulkomaisten kaupunkien taksain johdolla ja maksut ovat, mikäli valiokunnalle on ilmoitettu, suurenpuoleisista rakennuksista enintään $\frac{1}{10}$ % rakennuskustannuksista. Näin ollen ei liene aihetta nyt ryhtyä erikoisiin toimenpiteisiin vastamainitussa asiassa, mutta

valiokunta on kuitenkin tarkastaessaan rakennustarkastuksen menoarviota vuodeksi 1915 koettava mikäli mahdollista supistaa menoja" (*ks. Kvston pain. asiakirj. 1914 N:o 71 siv. 10*). Tätä perustelua eräät Kaupunginvaltuusmiehet eivät kuitenkaan pitäneet tyhjentävänä, ja kysymys rakennustarkastuksen vuosirahasäännöstä lähetettiin sentähden vartavasten asetettuun erikoisvaliokuntaan.

Ennenkuin käyn valiokunnalle antamaan seikkaperäistä vastinetta Kaupunginreviisorin kirjelmään, katson olevan syytä valaista n. s. rakennustarkastuksen tarvetta ja syntyä sivistysmaissa sekä selvittää sen tarkoitusta.

Jokaisen rakennuksen teettämisessä on tarpeellista, että työtä valvoo siihen sopiva henkilö. Maalla rakennetaan huoneukset saavutetun kokemuksen nojalla, ja sekä valvontaan että tekotapaan nähden on useassa tapauksessa paljon toivomisen varaa. Kaupungeissa oli varsinkin tulenvaaraa silmälläpitäen välttämätöntä ryhtyä erikoisiin toimenpiteisiin rakennusten turvaamiseksi. Ensimmäinen mitä viranomaiset siinä kohden tekivät, oli paloasetusten antaminen. Mutta jokainen asetus vaatii, että sen noudattamista valvotaan. Järjestettiin sentähden jonkinlainen tarkastus, joka kuitenkin alussa oli varsin alkeellisella kannalla. Sen katsottiin kuitenkin jotakuinkin vastaavan tarkoitustaan, niin kauan kuin puu oli tavallisin ja miltei ainoa rakennusaine ja niin kauan kuin rakennukset enimmäkseen teetettiin rakennuttajain omiksi tarpeiksi. Sitä paitsi oli kaupungeissa vanhoja, kokeneita rakennusmestareja, joilla tosin useimmiten ei ollut minkäänlaisia teoreettisia tietoja, mutta jotka pitkällisellä käytännöllä olivat saavuttaneet suuren kokemuksen. Jos jolloinkulloin teetettiin kivirakennus, käytettiin aina arkkitehdin apua. Sillä keinoin oli rakennustoiminta monet ajat turvattu. Pian kuitenkin kaupungit laajenivat, uusia rakennusaineita ja niiden keralla uusia rakenteita tuli käytäntöön ja nämä vaativat suurempaa tietomäärää sekä valvottavalta että valvojalta. Kävi välttämättömäksi antaa ajanmukaisempia ja turvaavampia määräyksiä. Silloin syntyivät ensimmäiset varsinaiset rakennusjärjestykset, s. o. annettiin erinäisiä rakennustoimintaa rajoittavia määräyksiä osin rakennustaiteellisesti esteettisten seikkain varten ottamiseksi ja osin yleisen keskuusliikenteen, yleisen turvallisuuden ja terveydenhoidon vaatimusten turvaamiseksi. Mutta tällä ei vielä saavutettu päämäärää. Viranomaisten valvontaa täytyi koventaa. Ja tämä saatiin aikaan siten, että rakennustoiminnan valvonta annettiin asiantuntevien henkilöiden toimeksi. Nämä henkilöt olivat alussa harvalukuiset ja valvonta oli heillä pikemmin sivutoimena, mikä hyvin kävikin päinsä, kun rakennusyhtiöissä käytetyt rakenteet olivat kaikissa taloissa likimain samallaiset ja tehtiin taatuista aineista. Mitä enemmän kaupungit laajenivat, mitä useampia uusia rakennusaineita ja rakenteita tuli käytäntöön, sitä laajemmiksi kävivät rakennusjärjestykset ja sitä tehokkaampaa valvontaa oli tarpeen. Yksityinen rakennustoiminta ei enää rajoittunut talojen teettämiseen rakennuttajain omiksi tarpeiksi. Monikerroksisia vuokratasarmeja ryhdyttiin rakentamaan keinottelutarkoituksessa. Tärkeintä tässä oli saada rakennukset teetetyiksi mahdollisimman halvalla ja niistä mahdollisimman suuret vuokratulot. Tämän suuntaista kehitystä edistivät osaltaan kohoamistaan kohoavat tontinhinnat, Rauta- ja rautabetonirakenteita ruvettiin käyttämään yhä laajemmassa mitassa ja, niin hyviä kuin nämä rakenteet sinänsä ovatkin, vaatii niiden suunnittelu suurta tunnollisuutta ja erikoista ammattitietoa sekä niiden valmistaminen suurta tarkkuutta. Muussa tapauksessa ovat ne

erittäin vaarallisia rakennusten olemassaololle, ja useita luhistumisia on syntynyt sen johdosta että mainitun laatuiset rakenteet on väärin laskettu ja huolimattomasti valmistettu. Tuollaisilta mahdollisuuksilta täytyi yhteiskunnan koettaa suojella itseään ja tämä tehtiin järjestämällä rakennustarkastus, s. o. järjestetty rakennustoiminnan valvonta. On itsestään selvä, että tämän tarkastuksen täytyy olla tehokas. Päinvastaisessa tapauksessa sillä ei olisi mitään pohjaa, vaan se ainoastaan suosisi keinottelevaa, tunnotonta rakennushuijausta ja kaikki siihen käytetyt varat olisivat turhaan kulutettuja. Tarkastuksen toimittajina tulee olla huone-rakennusalan ammattimiehiä, jotka omaavat teknikan kehitystä vastaavat tiedot ja joita on niin monta, että he todella ehtivät suorittaa heiltä vaaditun työn. Tuona työnä taas on pääasiallisimmin kaikenlaatuisten rakennusyriyten piirustusten tarkastelu, sen seikan silmälläpito että suunnitelmat ovat rakennusjärjestyksen määräysten mukaiset, että huoneet terveydelliseltä kannalta täyttävät ajanmukaiset vaatimukset, että rakenteet ovat oikein ja lujiksi suunnitellut ja että ne, samoin kuin rakennukset muutoinkin, valmistetaan järkiperaisii työmenettelyjä noudattaen sekä lujasti ja kaikkien piirustusten mukaisesti. Edelleen on rakennustarkastuksen tyyten katsottava, että kaikki rakennustöissä käytetyt apukeinot, niinkuin telineet y. m. vastaavat tarkoitustaan, ja on virkamiesten sitä paitsi autettava yleisöä neuvoilla ja tiedoilla. Rakennustarkastuksen tulee olla niin sanoakseni sekä huoneissa asuvain ihmisten sekä rakennusmailla toimivain työntekijäin suojeluvartijastona. Kuinka suuri henkilökunta tähän tarkoitukseen tarvitaan, riippuu rakennustoiminnan vilkkaudesta sekä kaupungin laajuudesta.

Huomioon ottaen tässä edellä esitetyt yleiset näkökohdat käyn tekemään selkoa Helsingin Rakennustarkastuskonttorin työstä sekä vastaamaan vuositilintarkastajille osotettuun Kaupunginreviisorin kirjelmään vuodelta 1914.

Rakennustarkastuskonttorin työ on sen eri toimihenkilöjen kesken ollut jaettuna seuraavasti.

Rakennustarkastaja johtaa ylinnä koko rakennustarkastusta mitä sekä ulko- että sisä-töihin tulee, tarkastaa kaikkien uutis-, muutos- ja korotusrakennusten piirustukset ja antaa niistä lausunnon. Hänen velvollisuutenaan on valvoa, että Rakennustarkastuskonttorin palveluksessa olevat henkilöt täyttävät velvollisuutensa. Sitä varten hän vastaanottaa ja tarkastaa toimihenkilöjen tehtävistään antamat raportit ja lausunnot, antaa kaikki tarpeelliset ilmoitukset Maistraattiin, ottaa Maistraatin määräyksestä osaa ja toimittaa sellaiset katselmukset, joita ei mainita rakennusjärjestyksessä, sekä toimittaa kaikki uutisrakennus- ja loppukatselmukset. Hänen tulee kiinnittää huomiota rakennustoiminnan kehitykseen yleensä sekä Maistraatille tehdä ehdotuksia niiksi yleisiksi määräyksiksi ja muiksi toimenpiteiksi, jotka siinä kohden havaittane tarpeellisiksi. Lisäksi on rakennustarkastaja Maistraatin kirjelmässä lokakuun 19 päiväältä 1912 N:o 272 velvoitettu mittauttamaan rakennusyriyksiä varten tarvittavat kaupungin maan erilleen aitaamiset ja niistä ilmoittamaan Rahatoimikamarille.

Avustavan rakennustarkastajan velvollisuutena on rakennustarkastajan silmälläpidon alaisena ja hänen kerallaan valvoa kaupungin rakennustoimintaa. Hän tarkastaa pääasiallisimmin rakennus- ja tulisijanmuutosten piirustukset, toimittaa niiden yhteydessä olevat katselmukset,

antaa mainituista rakennusyrietyksistä lausunnot rakennustarkastajalle sekä on muutoin hänen apunaan virassa.

Kaikki rakennusjärjestyksessä edellytetyt pakolliset katselmukset toimittaa rakennustarkastaja, avustava rakennustarkastaja ja rakennusinsinööri. Edellä mainittujen virkamiesten tulee sen lisäksi kaikkina arkipäivinä määräaikoina olla tavattavissa antaakseen yleisölle neuvoja ja tietoja. Nämä vastaanottotunnit täytyy tavallisesti ulottaa melko paljon yli niitä varten vahvistetun ajan, joten ne suuressa määrin haittaavat työtä parhaan osan päivästä.

Rakennusinsinöörin tehtävänä on rakennustarkastajan silmälläpidon alaisena tutkia ja tarkastaa kaikki kantavien rakenteiden piirustukset ja laskelmat, antaa niistä lausunto rakennustarkastajalle, rakennusmailla valvoa niiden oikeata valmistamista ja sitä varten toimittaa tarpeellisia tutkimuksia ja koekuormituksia sekä erehdyksiä havaitessaan, ja varsinkin kun vaaraa katsotaan olevan tarjona, siitä viivyttämättä ilmoittaa rakennustarkastajalle. Eräistä toimituksista on hänen annettava kirjallinen lausunto.

Avustavan rakennusinsinöörin velvollisuutena on rakennustarkastajan silmälläpidon alaisena tarkastaa kaikkien saapuneiden laskelmainumerotiedot, mikä usein täytyy tehdä moneen kertaan, kun laskelmat tehtyjen muistutusten johdosta otetaan takaisin, muutetaan ja taas annetaan konttoriin. Isonlaisen rakennuksen laskelmat voivat käsittää 150 sivua ja enemmänkin. Lisäksi tulee hänen avustaa rakennusinsinööriä.

Rakennusvalvoja hoitaa rakennustarkastajan silmälläpidon alaisena ja hänen lähempäin määräystensä mukaan jatkuvaa ulkonaista valvontaa. Hänen tehtävänä on käydä työmailla, katsoa että piirustuksia ja annettuja määräyksiä noudatetaan, että telineet ja kaikki rakennustyössä tarpeelliset apuneuvot ovat tarkoituksenmukaiset sekä päivittäin antaa raportti rakennustarkastajalle. Paitsi johtosäännössä määrättyjä tehtäviään tulee rakennusvalvojan mitata ne kaupunginmaan osat, mitkä Maistraatin luvalla on aidattu erilleen rakennusaineiden varastopaikoiksi, ilmoittaa rakennustarkastajalle, milloin tuollainen erilleen aitaaminen on toimitettu sekä milloin ja missä määrin maa on siitä vapautunut.

Kanslistin velvollisuutena on rakennustarkastajan silmälläpidon alaisena tarkastaa rakennusverotuksen pohjana olevat laskelmat, laskea säädettyt maksut, kirjoittaa maksuliiput, pitää konttorin kaikkia diareja ja kirjoja sekä vastaanottaa kaikki saapuvat ja lähettää kaikki lähtevät asiakirjat.

Avustavan kanslistin tehtävänä on pitää konttorin katselmuspäiväkirjoja, kirjoittaa puhtaaksi konttorin annettavat katselmuskirjat, kirjeet ja muut asiakirjat.

Muutoin viitataan Kaupunginvaltuuston toukokuun 14 päivänä 1912 vahvistamaan konttorin johtosääntöön.

Täsmällisemmin osottaakseni työn laajuuden esitän seuraavat tilastotiedot vuosilta 1909—1914.

1909.

Silmälläpidon alaisina oli 285 rakennusmaata (114 uutisrakennusta, 75 rakennus- ja tulisijanmuutosta sekä 96 vuodelta 1908 keskeneräistä rakennustyötä), toimitettiin 781 kat-

selmusta ja 25 koekuormitusta, tarkastettiin 189 piirustusta ja lähetettiin 170 kirjettä ja kirjelmää. Uutisrakennusten kuutiosisälys oli kaikkiaan noin miljoona kuutiometriä.

1910.

Silmälläpidon alaisina oli 423 rakennusmaata (219 uutisrakennusta, 140 tulisijan- ja rakennusmuutosta sekä 64 vuodelta 1909 keskeneräistä rakennustyötä), toimitettiin 1,075 katselmusta, tarkastettiin 357 piirustusta ja lähetettiin 305 kirjettä ja kirjelmää. Uutisrakennusten yhteenlaskettu kuutiotila oli 1,889,182 m³. Vuoden varrella valmistui 7,572 asuinhuonetta, 2,227 keittiötä ja 9,075 tulisijaa.

1911.

Silmälläpidon alaisina oli 450 rakennusmaata (215 uutisrakennusta, 132 tulisijan- ja rakennusmuutosta sekä 103 vuodelta 1910 keskeneräistä rakennustyötä), toimitettiin 1,281 katselmusta, tarkastettiin 347 piirustusta ja lähetettiin 328 kirjettä ja kirjelmää. Uutisrakennusten yhteenlaskettu kuutiotila oli 1,374,521 m³. Vuoden varrella valmistui 5,886 asuinhuonetta, 1,768 keittiötä ja 7,666 tulisijaa.

1912.

Silmälläpidon alaisina oli 490 rakennusmaata (212 uutisrakennusta, 128 tulisijan- ja rakennusmuutosta sekä 150 vuodelta 1911 keskeneräistä rakennustyötä), toimitettiin 1,486 katselmusta, tarkastettiin 340 rakennuspiirustusta ja lähetettiin 354 kirjettä ja kirjelmää. Uutisrakennusten yhteenlaskettu kuutiotila oli 1,346,798 m³. Vuoden varrella valmistui 6,148 asuinhuonetta, 2,080 keittiötä ja 7,619 tulisijaa.

1913.

Silmälläpidon alaisina oli 464 rakennusmaata (145 uutisrakennusta, 126 tulisijan- ja rakennusmuutosta sekä 193 vuodelta 1912 keskeneräistä rakennustyötä), toimitettiin 2,393 katselmusta, tarkastettiin 296 rakennuspiirustusta ja lähetettiin 713 kirjettä ja kirjelmää. Uutisrakennusten yhteenlaskettu kuutiotila oli 1,340,227 m³. Vuoden varrella valmistui 5,820 asuinhuonetta, 1,825 keittiötä ja 6,886 tulisijaa.

1914.

Silmälläpidon alaisina oli 350 rakennusmaata (86 uutisrakennusta, 80 tulisijan- ja rakennusmuutosta sekä 184 vuodelta 1913 keskeneräistä rakennustyötä), toimitettiin 1,621 katselmusta, tarkastettiin 179 rakennuspiirustusta ja lähetettiin 433 kirjettä ja kirjelmää. Uutisrakennusten yhteenlaskettu kuutiotila oli 450,602 m³. Vuoden varrella valmistui 2,260 asuinhuonetta, 379 keittiötä ja 1,768 tulisijaa.

Se seikka että katselmusten luku vuonna 1914 on suhteellisesti pienempi kuin edellisenä vuonna, saa selityksensä siitä, että suuri osa rakennustöitä seisahtui sodan puhjettua.

Raskaasti tuntien rakennustarkastajan vastuunalaisuuden käännyin vuosina 1908—1909 useissa kirjelmissä Maistraatin puoleen pyytäen henkilökunnan lisäämistä ja huomauttaen

silloisesta asiaintilasta johtuvaa vaaraa sekä julistautuen vapaaksi kaikesta vastuunalaisuudesta rakennusten turvallisuuteen nähden, koska näitä ei voitu käytettävänä olevalla vähälukuisella henkilökunnalla asianmukaisesti tarkastaa. Oivaltaen esitysteni oikeutuksen antoi Maistraatti minulle voimakasta tukea ja sai aikaan, että Kaupunginvaltuusto asetti komitean laatimaan ehdotusta rakennustarkastuksen uudestijärjestämiseksi. Tähän komiteaan valittiin sekä rakennusteknillisen alan ammattimiehiä että Helsingin kunnalliselämään hyvin perehtyneitä henkilöjä. Samaan aikaan pyysin Suomen Arkkitehtiklubia lausumaan mielensä rakennustarkastuksesta, ja klubi esittikin käsityksensä, että rakennustarkastuksen avuksi olisi annettava useita henkilöjä, jotta se voisi täysin vastata tarkoitustaan. Kaupunginvaltuuston myöntämä stipendi hankki minulle tilaisuuden useilla ulkomaan paikkakunnilla tutkia rakennustarkastuksen järjestystä ja työtapoja. Saaden osakseni suurta myöntämielisyttä asianomaisten laitosten taholta oli minulla tilaisuus ottaa osaa usean laatuisiin katselmustoimituksiin, joita varten kävin ulkomaisten virkatoverieni keralla noin 50 rakennusmaalla. Tällä erittäin mielenkiintoisella ja opettavalla opintomatalla tekemäni huomiot olen seikkaperäisesti esittänyt usein mainitulle komitealle. Keväällä 1912 annettiin Kaupunginvaltuustolle mietintö ehdotuksineen Helsingin kaupungin Rakennustarkastuskonttorin vuosiraha- ja johtosäännöksi sekä rakennustarkastukseen kuuluvain toimitusten taksaksi. Ehdotukset hyväksyttiin toukokuun 14 päivänä samaa vuotta.

Jo seuraavana vuonna eli 1913 poistettiin rakennustarkastuksen 1914 vuoden menosäännöstä 6,000 markan erä „Määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen Maistraatin määräyksen mukaan“, muuta perustelua esittämättä, kuin että rakennustarkastus kävi kaupungille liian rasittavaksi. Missä tuo rasitus oli, on kuitenkin vaikea osottaa, kun ei kaupungilla vuonna 1913 ollut minkäänlaisia menoja rakennustarkastuksesta, vaan *puhdasta tuloa Smk 11,972: 01*. Vaikka tätä on monasti huomautettu, jatkettiin kuitenkin edelleen yrityksiä Rakennustarkastuskonttorin menosäännön supistamiseksi ja tämän tueksi vedottiin Kaupunginreviisorin antamaan, edellä mainitsemaani kirjelmään, joka suurelta osalta perustuu kahden Ruotsin ja yhden Tanskan kaupungin 1914 vuoden budjetin otteisiin.

Kaupunginreviisori mainitsee, että rakennustarkastuksen budjetti vuonna 1913 päättyi 74,200 markkaan, ja lausuu edelleen: „Se seikka että puheena olevaa hallintoaaraa varten oli voitu osottaa noin suuri summa, näyttää johtuneen osin siitä, että komitea oli laskenut kaupungin tulot uutisrakennusten tarkastuksista aivan liian runsaiksi, ja osin siitä että komitealle annetut tiedot muiden maiden rakennustarkastuksesta olivat olleet epätäydellisiä siihen määrään, että tietoja kustannuksista ei ollut ensinkään annettu“.

Komitea on tietenkin etusijassa koettanut selvittää, olisiko ja missä määrin henkilökuntaa lisättävä, jotta rakennustarkastus tulisi yhtä tehokkaaksi kuin se on ulkomailla. Tarkoin tutkittuaan paikkakunnan rakennusoloja teki komitea ehdotuksensa asiasta ja oli sitä mieltä, että rakennustarkastukseen tulisi, jotta se voisi täyttää sille asetettavat oikeutetut vaatimukset, kuulua yksi rakennustarkastaja, yksi avustava rakennustarkastaja, yksi rakennusinsinööri, yksi avustava rakennusinsinööri, yksi rakennusvalvoja sekä lisäksi kansliahenkilökuntaa, nimittäin kanslisti ja apulaiskanslisti sekä vahtimestari ja asiapoika. Komitea sanoo aivan selvästi mietinnössään Rakennustarkastuskonttorin henkilökunnan lisäämisestä, että lisääminen, vaikka onkin sinänsä sängen

tuntuva, kuitenkin vain vastaa sitä työvoimaa, mikä nykyoloissa on *välttämättömän* tarpeellinen. Komitea lausuu edelleen että, „vaikka tämä henkilökunta *rakennusjärjestyksen tuottamaan pakollisten katselmustoimitusten luvun lisääntymiseen verraten on niukanlainen*, ei komitea kuitenkaan ole tällä kertaa tahtonut rakennustarkastukseen perustaa useampia vakinaisia virkoja, erittäinkin kun nykyinen vilkas rakennustoiminta ehken taas laimenee, mutta sen sijaan on komitea merkitsemällä vuosirahasääntöön *tarpeellisen arviomäärärahan ylimääräisiä apulaisia varten* tahtonut varata Maistraatille tilaisuuden tarpeen tullen väliaikaisesti lisää työvoimia“.

On mielestäni aivan luonnollista, ettei komitea ollut mietintöönsä ottanut tietoja ulkomaisten kaupunkien rakennustarkastuskonttorien menosäännöistä. Todettuaan vakinaisten virkamiesten vähimmän tarpeellisen määrän järjesti komitea palkat suhteellisesti niihin palkkoihin, joita muut kaupungin palveluksessa olevat korkeamman teknillisen sivistyksen omaavat henkilöt saavat, ja huomioon ottaen eri toimien hoitamiseen vaadittavan tietomäärän ja samaten paikkakunnalla vallitsevat elantokustannukset. Lisäksi on huomiota niinkään pantu siihen tärkeään seikkaan, että Rakennustarkastuskonttorin kaikkien teknillisesti sivistyneiden virkamiesten on osin johtosääntönsä ja osin virkatehtäviensä laadun johdosta tyytyminen yksinomaan palkkaansa, heillä kun ei ole tilaisuutta muulla taholla ylimääräisiä töitä tekemällä kartuttaa tulojaan. Virkakelpoisuusvaatimukset ovat suuret ja tarkkaa puolueettomuutta vaaditaan. Palkatkin on sovitettava sen mukaan. Pätevää vertailua ei käy toimittaminen niillä paikkakunnilla maksettaviin palkkoihin, missä elanto-olot, kaikkien palkanjärjestelyn pohja, ovat erilaiset. Edellä sanotusta käynee selville, ettei komitean päätös johtunut vaillinaisista tiedoista, vaan nojautui välttämättömyyden vaatimuksiin.

Lueteltuaan mitkä ja kuinka monta henkilöä on Kööpenhaminan rakennustarkastuksen palveluksessa huomauttaa Kaupunginrevisori, että päälliköllä on 6,000 kruunun pohjapalkka, että rakennustarkastajilla on kullakin 2,800 ja heidän apulaisillaan 1,200 kruunua vuodessa, sekä tekee tästä sen johtopäätöksen, että noilla 18 tarkastajalla ja heidän apulaisillaan on virkansa ainoastaan sivutoimena. Tämän päätelmän johtosääntö ainakin osittain kumoo. Kööpenhaminan kaupunki on rakennustarkastusta varten jaettu 9 piiriin, joissa kussakin on yksi rakennustarkastaja ja yksi apulainen. Kussakin piirissä on rakennustarkastajan velvollisuutena jossain määrin tarkastaa piirustuksia ja hoitaa ulkonaista jatkuvaa valvontaa. Näistä tehtävistään saa hän osin vakinaista palkkaa ja osin virkasivutuloja, jotka vaihtelevat 10 kruunusta 50 0/0:in eräistä kaupunginkassan suoritettavan maksujen määristä (johtosäännön 8 §). Mitä „kaupunginrakennusmestarin“ palkkaan tulee, niin lienee jokaiselle, joka on lyhyenkin aikaa oleskellut Kööpenhaminassa, tunnettua, että 6,000 kruunun vuosipalkka sikäläisissä oloissa ei ole huono. Kaikki rakennustarkastajat sekä heidän apulaisensa ovat arkkitehtejä, s. o. omaavat korkeamman teknillisen sivistyksen. Helsingin ja Kööpenhaminan virkamiesten palkat eivät ole toisiinsa vertailtavia, sillä heidän palvelusehtonsa ovat erilaiset. Sitä paitsi saavat viimeksi mainitun kaupungin kaikki rakennustarkastajat yksityisesti harjoittaa ammattiaan piirinsä ylkopuolella. Kööpenhaminan rakennustarkastuksen palveluksessa on 20 arkkitehtiä ja 2 insinööriä, siis yhteensä 22 teknillisesti sivistynyttä virkamiestä, sen

sijaan että niitä Helsingissä on 5. Eikä Kööpenhamina kuitenkaan ole 4.4 kertaa Helsinkiä suurempi.

Kaupunginreviisorin väite että „Tukholmassa ei ole rakennustarkastusta varten erikoista virastoa, vaan on se yhdistettynä kaupunginarkkitehtikonttoriin, jonka virkatoiminta käsittää useita muitakin tehtäviä kuin rakennustarkastuksen“ johtunee erehdyksestä.

Muodollisesti katsoen pitää paikkansa, että *rakennustarkastusta* varten ei ole olemassa virastoa. Sillä rakennustarkastuksella käsitetään Tukholmassa ainoastaan rakennusmaiden tarkastusta, s. o. ulkonaista, jatkuvaa valvontaa. Ruotsin kaupunkien rakennustarkastajat vastaavat meidän rakennusvalvojiamme, joita varten ei myöskään ole olemassa erikoista virastoa. Samoin kuin edelliset kuuluvat kaupunginarkkitehtikonttoriin, samoin kuuluvat jälkimäiset Rakennustarkastuskonttoriin, ja samaten kuin Rakennustarkastuskonttorilla on useita muitakin tehtäviä kuin jatkuva ulkonainen valvonta, samoin on Tukholman kaupunginarkkitehtikonttorilla useita muita tehtäviä kuin mitä siellä tarkoitetaan rakennustarkastuksella.

Joulukuun 12 päivänä 1914 lähetin Tukholman kaupungin Rakennuslautakunnalle kirjeen, johon sain tammikuun 27:ntenä 1915 päivätyn vastauksen. Kaupunginarkkitehtikonttorista puhuttaessa sanotaan siinä: „Tämä konttori *kaikkine virkamiehineen* vastannee, sen mukaan kuin Teidän lähettämistänne asiakirjoista käy selville, Helsingin Rakennustarkastuskonttoria“, ja edelleen: „Mitä Tukholmassa tarkoitetaan „rakennustarkastuksella“ on rakennusmaan päivittäistä silmälläpitoa — — —“. „Tukholman rakennustarkastusta varten Teidän tarkoittamassanne mielessä — täällä sitä sanotaan Kaupunginarkkitehtikonttoriksi — on 17 henkilöä, niistä 8 teknillisesti sivistynyttä“. Virkamiesten luku on siis asukasluukuun verraten yhtä suuri kuin meillä ja rakennuspaikkain lukuun verraten tuntuvasti suurempi. Ja kuitenkin valittaa Rakennuslautakunta, ettei Kaupunginvaltuusto ole myöntänyt määrärahaa *neljän* valvojan palkkaamiseen.

Kaupunginreviisorin kirjelmässä lausutaan edelleen, että Tukholman rakennustarkastuksen vuosikustannukset käy laskeminen enintään 35,000 kruunuksi. Tämän oheisen henkilö- ja palkkausluettelon mukaan nousevat kaupunginarkkitehtikonttorin palveluksessa olevain henkilöjen palkat 66,300 kruunuun. Lisäksi tulee tarverahoja, siivoamista, matkarahoja, viransijaisuuspalkkioita y. m. varten kaikkiaan 18,300 kruunua. Helsingin kaupungin *Rakennustarkastuskonttoria* vastaavan laitoksen menosääntö päättyy siis 84,600 kruunuun. Jotta saisi Tukholman rakennustarkastuksen menosäännön, on tähän summaan vielä lisättävä Rakennuslautakunnan jäsenten palkkiot eli 10,500 kruunua. Tukholman rakennustarkastuksen koko menosääntö, ikäkorotuksia, henkilökohtaisia palkanlisäyksiä, valaistusta, puhelimia ja huoneistovuokraa lukuun ottamatta, on siis 95,100 kruunua, joka summa niinmuodoin on verrattava Helsingin vastaavaan menosääntöön eli 65,800 markkaan. Tätä 95,100 kruunun menosummaa vastaavat 20,000 kruunun tulot.

Komitealle antamani tieto, että Ruotsin kaupunkien rakennustarkastus (tarkoitin tässä Tukholman kaupunkia) oli väliaikaisesti järjestetty, on aivan oikea. Ensinnäkin annoin tämän tiedon vuonna 1910, joten siis sillä ei ole mitään tekemistä Kaupunginreviisorin mainitsemän, vuonna 1913 tehdyn Kaupunginvaltuuston päätöksen kanssa. Toiseksi on mainittu tieto yhä edelleenkin todellisen asianlaidan mukainen. Edellä mainitussa Tukholman Rakennuslauta-

kunnan kirjelmässä sanotaan nimittäin: „Syy miksi niin monta virkaa nykyään on ylimääräisellä palkkasäännöllä on se, että nykyään on tekeillä ehdotus koko kunnallishallinnon uudestijärjestämiseksi ja tämän asian ratkaisua odottaessaan Kaupunginvaltuusto ei ole tahtonut asettaa näitä virkamiehiä vakinaisiksi“.

Kun minun on ollut mahdoton hankkia nopeita tietoja siitä, miten rakennustarkastus on järjestetty Gööteporissa, en voi yksityiskohtaisesti vastata Kaupunginreviisorin kirjelmän tähän kohtaan. Tieto että sikäläisen rakennustarkastuksen kustannukset olisivat enintään 15,000 kruunua, johtunee kuitenkin erehdyksestä, koska Gööteporin Kaupunginarkkitehtikonnttorin (vastaa rakennustarkastuskonnttoria) vakinaiset menot ovat 21,200 kruunua ja siis rakennustarkastuksesta kokonaisuudessaan tietenkin suuremmat, koska summaan vielä täytyy lisätä rakennuslautakunnan jäsenten palkkiot. Huomattava on, että näihin menoihin ei ole luettu sihteerin, vahtimestarin ja puhtaaksikirjoittajan palkkaa. (Vrt. Gööteporin Kvston asiakirjoja 1913 N:o 251 siv. 145.) Erittäin alhaiset palkat, insinöörillä on 1,500 ja rakennusvalvojilla 2,400 kr., osottavat, että näillä virkamiehillä luultavasti saa olla sivutuloloja. Gööteporissa on rakennustoiminta verraten vähäinen eikä kaupunkia Ruotsissa pidetä minään mallina.

Mitä Helsinkiin tulee, pyydän huomauttaa, että koko rakennustarkastuksen vakinainen vuosirahasääntö, lukuunottamatta ikäkorotuksia ja henkilökohtaisia palkanlisäyksiä, ei vuonna 1915 enää ole 74,200 markkaa, vaan 65,800 markkaa. Rakennustarkastajan palkka on 12,000, avustavan rakennustarkastajan 9,000, rakennusinsinöörin 9,000, avustavan rakennusinsinöörin 4,800 ja rakennusvalvojan 6,500 markkaa.

Niinkuin jo huomautettiin, vastaa Helsingin „rakennustarkastusta“ Ruotsin kaupunkien rakennuslautakunta, Rakennustarkastuskonnttoria Kaupunginarkkitehtikonnttori; Helsingin rakennustarkastaja vastaa ensimmäistä kaupunginarkkitehtiä, avustava rakennustarkastaja toista kaupunginarkkitehtiä ja rakennusvalvoja rakennustarkastajaa. Tukholmassa ja täällä maksettujen palkkain välisen vertailun tulos näkyy liitteestä 6 ja Helsingin ja Tukholman rakennustointaa valaiseva vertaileva taulukko on liitteessä 10. Vieläkin selventääkseni eri nimityksiä pyydän huomauttaa, että täläistä kaupunginarkkitehtiä Tukholmassa vastaa Rakennuskonnttorin huonerakennusosaston arkkitehti.

Vaikkei Kaupunginreviisori ole maininnut Saksan kaupunkeja eikä niiden rakennustarkastuksen palveluksessa olevaa lukuisaa henkilökuntaa, en kuitenkaan katso voivani niitä tässä yhteydessä sivuuttaa. Paitsi että henkilökunta on lukuisampi kuin Ruotsin rakennustarkastuksessa, tulee lisäksi se huomattava seikka, että Saksassa erotetaan toisistaan „Tiefbau“ ja „Hochbau“. „Tiefbauamtin“ tarkastettavina ovat ainoastaan maanpinnan alaiset, „Hochbauamtin“ taas maanpinnan päälliset työt. Mainitsemani virkamiesluku on yksinomaan „Hochbauamtin“ palveluksessa. Meillä ovat nämä molemmat virastot yhdistetyt yhdeksi — Rakennustarkastuskonnttoriksi. Valitettavasti on nykyään mahdoton saada uusia tietoja näistä asioista. Useimmissa Saksan kaupungeissa ei rakennustarkastus eli „Baupolizei“ ole kunnan, vaan valtion laitos.

Kaupunginvaltuuston vahvistamaa taksaa moittii Kaupunginreviisori rasittavaksi. Usein mainituksa kirjelmässä lausutaan, sittenkun on mainittu tulisijanmuutoksesta suoritettava maksu,

että „näyttää siltä kuin voisi tarkastus käydä rakennuttajalle kalliimmaksi kuin koko tulisijanmuutos j. n. e.“ Yhtä ainoaa tulisijaa muutettaessa voikin näin käydä. Ja näin on aina ollut laita. Ennen uuden taksan voimaan tulemista maksoi rakennuttaja katselmuksesta 4 markkaa, katselmuskirjasta 2 markkaa, merkinnän tekemisestä piirustuksiin 4 markkaa, loppukatselmuksesta 15 markkaa ja hyväksytyn loppukatselmuksen kirjoittamisesta piirustuksiin 4 markkaa eli kaikkiaan 29 markkaa. Tämä oli siis vähin maksumäärä, jota uudessa ehdotuksessa korotettiin 1 markalla eli 30 markkaan. Ja tämän maksun suorittamalla voi saada kuusikin tulisajaa muutetuksi. Eikä tämä maksu ole yksinomaan tarkastuksesta. Siihen on tietysti myös luettu lupa muutoksen toimeenpanemiseen ja korvaus piirustusten hyväksymisestä. Mitä taas uutisrakennuksiin tulee, viitataan liitteeseen 13, jossa osotan, että katselmustoimituksista, piirustusten ja rakenteiden tarkastuksesta y. m. suoritettavat maksut eivät voi olla rakennustoiminnalle rasittavia, koska ne ovat mitättömän pieni osa (noin 0.08 %) muista kustannuksista eivätkä mitenkään vaikuta rakennuksen kannattavuuteen. Se seikka että rakennuskustannukset Helsingissä nousevat kalliimmiksi kuin monin paikoin ulkomailla, ei johdu niin pienistä summista kuin tässä on puheena, vaan on syy paljon syvemmällä. Vaikuttavimmat seikat tässä kohden ovat rakennusaineen kalleus, työntekijäin puutteellinen ammattitaito, minkä johdosta paljon rakennusainetta turmeltuu, työnjohtajain kykenemättömyys hoitamaan rakennustyötä järkiperaisesti, kohtuuttoman kalliit tontinhinnat ja lopuksi, eikä suinkaan vähimmässä määrässä, rakennuspääoman maksettava kuulumattoman kallis korko.

Kunink. Majesteetin tammikuun 31 päivänä 1913 vahvistamassa niiden maksujen taksassa, mitkä on Tukholman kaupunginkassaan suoritettava rakennusluvan, katselmusten y. m. saamiseksi kaupungin Rakennuslautakunnalta, on maksujen määrä likimain sama kuin Helsingin taksassa, vaikka laskuperuste on hiukan toinen.

Düsseldorfin kaupungissa maksetaan 3 markkaa kultakin rakennuskustannusten 1,000 markalta sekä lisämaksua eräistä katselmustoimituksista.

Frankfurt am Mainissa maksetaan 2:50—4 markkaa kultakin rakennuskustannusten 1,000 markalta sekä erinäisiä lisämaksuja.

Kaupunginreviisori lausuu: „Huomiota näyttää ansaitsevan se seikka, että rakennustarkastus lienee ottanut tavaksi vaatia *kaikki* maksut kohta kun piirustukset on vahvistettu ja siis siihen katsomatta, onko rakennusyritystä todella toimeenpantu vai ei“. K. Senaatin syyskuun 20 päivänä 1912 vahvistamassa taksassa sanotaan: „Rakennustarkastuskonttorin debiteeraamista maksuista on asianmukaisesti kirjoitetut maksuliput neljäntoista päivän kuluessa kustakin toimituksesta rahatoimikonttoriin annettava kannettaviksi ja perittäviksi. Kuukauden kuluttua toimituspäivästä saa maksun suorittaa kahden sen jälkeisen viikon kuluessa kunakin arkipäivänä niinä aikoina, jolloin kaupunginkassa pidetään yleisölle avoinna.“ Suodakseen rakennuttajille pitemmän maksuajan ei Rakennustarkastuskonttori ole päivännyt maksulippuja sille päivälle, jona toimitus tapahtui, vaan vasta sille päivälle, jona katselmusmiehet ovat katselmuskirjan allekirjoittaneet ja se on konttoriin palautettu. Kuuden viikon kuluttua tuosta päivästä lukien on laskut saanut maksaa kahden viikon aikana Rahatoimikonttoriin. Ei sillä seikalla, onko rakennusyritys pantu toimeen vai ei, ole tässä mitään merkitystä, koska verotus toimitetaan siitä huolimatta. Valituksia tästä ei olekaan tullut.

Rakennustarkastuskonttori ei ole vaatinut minkäänlaisia maksuja, vaan ainoastaan lähettänyt määräpäivälle asetetut maksuliput, eikä siis ole mitään ottanut „tavaksi“, vaan ainoastaan täyttäneet johtosäännön mukaisen velvollisuutensa.

Mitä tulee maksuihin, joita on suoritettava oikeudesta aidata rakennusaikana erilleen kaupungin maata, en tahdo lausua mieltäni siitä, mihin kaupungin tulojen ryhmään ne kävisi lukeminen, vaan tyydyn ainoastaan mainitsemaan, mistä syystä nämä maksut on määrätty, mikä esillä olevassa tapauksessa on pääasia. Kaupunginvaltuustolle antamassaan mietinnössä lausuu komitea: „Paitsi edellä mainittuja maksuja (s. o. rakennusyriyten verotusta) on komitea katsonut rakennustarkastuksen kustannusten suorittamiseksi oleva kannettava vieläkin muuan maksu, sekin ulkomaisten tariffien malliin, nimittäin maksu tontin viereisen kadun tahi avonaisen paikan käyttämisestä rakennusaikana“ (ks. Kvston pain. asiakirj. vuodelta 1912 N:o 35). Maksu on siis säädetty rakennustarkastuksen menojen korvaamiseksi ja siinä mielessä Kaupunginvaltuusto sen on määrännyt, katsomatta mihin „päätiliin“ se olisi luettava. Kaupunginreviisori on aivan oikeassa lausuessaan, että „rakennustarkastuksella todellisuudessa ei pitäisi olla mitään tekemistä näiden aitausten kanssa“ ja ettei „korkeamman laatuista rakennustarkastusta“ tarvita erilleen aidatun maan mittaamiseen. Rakennustarkastuskonttori ei olekaan katsonut olevansa velvollinen tätä työtä toimittamaan, ennenkuin Maistraatti kirjelmässään lokakuun 19 päivältä 1912 N:o 272 velvoitti konttorin mittaamaan erilleen aidatut alueet, siitä ilmoittamaan Rahatoimikamarille ja samalla pitämään silmällä aitausta sekä sitä, kuinka kauan alue on erilleen aidattuna. Asiaa ei pahentane, vaikka korkeamman teknillisen sivistyksen omaavat henkilöt toimittavatkin nämä „lankkusuynit“. Erikoisesti tätä tarkoitusta varten asetettuja henkilöjä ei ole, vaan hoitaa valvoja nämä tehtävät. „Lankkusuynit“ eivät ole milloinkaan tuottaneet kaupungille mitään. Mutta maanvuokria on vuonna 1913 kertynyt kaupunginkassaan Smk. 34,118: 75. Yhteenlaskutahi kirjoitusvirheestä täytyy johtua, että Kaupunginreviisori on saanut mainitsemaansa lankkusuynien luvun vuonna 1913 ainoastaan 60:ksi, kun Rakennustarkastuskonttorin diariissa on rekisteröitynä 223 lupaa kaupunginmaan erilleen aitaamiseen.

Tunnettu asiahän on, että kaikenlaatuinen verotus on verovelvolliselle vastenmielinen, ja että rakennuttajat, jotka tähän asti ovat olleet miltei aivan vapaat kaikista maksuista, jotka sen sijaan ovat olleet suuren yleisön suoritettavia, eivät ole tyytyväisiä uuteen järjestykseen, on ymmärrettävissä. Mutta en ole kuullut rakennuttajain valittavan heidän nyttemmin suoritettavainsa maksujen kalleutta. Päin vastoin olen keskustelllessani useiden rakennuttajain kanssa saanut aivan toisen käsityksen. Liitteessä 13 niinikään olen osottanut, että nämä maksut eivät ole rasittavia.

Edellä esitetystä tilastosta näkyy, että rakennustoiminnan vilkkaus on viimeksi kuluneina viitenä vuonna vaihdellut varsin vähän (ks. siv. 14). Tuollaisen vaihtelun on komiteakin ottanut huomioon laatiessaan rakennustarkastuksen vuosirahasääntöä ja taksaa. Laskelma on nimittäin laadittu sillä edellytyksellä, että se olisi voimassa kerrallaan 10 vuotta. Jos siis toiselta puolen lasketaan menot ja toiselta puolen tulot 10 vuoden aikana, pitää näiden kymmenvuotisjakson kuluttua likimittain korvata toisensa. Ei ole milloinkaan ollut aikomus, että kaupunki saisi tuloja rakennustoiminnan kustannuksella. Kun tehokas rakennustarkastus

on välttämätön, täytyy kaupungin kustantaa se yhteisesti rakennuttajain kanssa, vaikka viimeksi mainittujen on maksettava suurin osa. Ennen uuden vuosirahasäännön vahvistamista oli kaupungilla menoja rakennustarkastuksesta

vuonna 1909	9,000: —
” 1910	16,240: —
” 1911	22,240: —
” 1912	22,240: —

Nämä menot täytyi kaupungin suorittaa saamatta minkäänlaisia tuloja. Siitä lähtien kun uusi vuosirahasääntö vahvistettiin, on kaupungilla ollut rakennustarkastuksesta puhdasta tuloa vuonna 1913 Smk. 11,972: 01 ja vuonna 1914 menoja Smk. 15,092: 82. Helsingin kaupunki on siis tammikuun 1 päivästä 1913 joulukuun 31 päivään 1914 rakennustarkastuksesta kokonaisuudessaan, Maistraatin jäsenten ja Terveystieteiden lautakunnan edustajain palkkiot lukuun otettuina, maksanut Smk. 3,120: 81. Onko uusi vuosirahasääntö ollut kaupungille entistä edullisempi vai ei, sen numeroluvut selvästi osottanevat.

Syy miksi Tukholmassa on useita virkamiehiä ylimääräisellä palkkasäännöllä, on jo mainittu. Jotta virasto semmoinen kuin Rakennustarkastuskonttori voisi toimia täysin tyydyttävästi, on erinomaisen tärkeätä, että kaikki sen toimihenkilöt ovat täysin perehtyneitä työn kulkuun ja koko rakennustarkastuksen johtavaan periaatteeseen. Jos virkamiehet asetettaisiin ainoastaan väliaikaisesti ja siis tuon tuostakin uusille henkilöille annettaisiin tehtäviä, joita he eivät riittävästi tunne, henkilöille, jotka eivät tunne eri työmaihin nähden asetettuja vaatimuksia eivätkä myöskään annettuja määräyksiä, vaikuttaisi tämä erittäin haitallisesti rakennustyöhön ja ikäviä väärintähtäyksiä syntyisi usein. Lisäksi tulisi vielä se ajanhukka, mikä konttorin johdolle koituisi siitä ylimääräisestä valvonnasta, jota tietenkin alussa olisi toimitettava uusien virkamiesten toimintaan nähden, ja koko tarkastus joutuisi kärsimään. Lisäksi on varsin luultavaa, että konttorin olisi kiireisinä työaikoina sangen vaikea saada käytettäväkseen sen laatuista ammattimiehiä, että heille kävisi vaaratta uskomisen suurien työmaiden valvonnan. Sillä taitavat ammattimiehet eivät hyvinä työaikoina milloinkaan epämääräiseksi ajaksi tyytyisi rahasäännössä mainittuihin palkkoihin. Lyhyeksi ajaksi asetettujen virkamiesten vastuunalaisuudentunto ei myöskään olisi sama kuin vakinaisten, ja ketäpä vastuu kohtaisi kaikista vääristä määräyksistä, jos nämä aiheuttaisivat tapaturmia taikka rakennuttajille lisäkustannuksia.

Kaupunginreviisori lausuu: „Ammattimiesten lausunnon mukaan soveltuvat tavalliset teknikot hoitamaan suurta osaa tarkastusta, minkätähden heitä ulkomailla käytetäänkin paljon kunnan kassain eduksi„. Ainoa tarkastuksen osa, johon korkeakoulusivistystä vailla olevat ammattimiehet soveltuisivat, olisi ulkonainen valvonta. Maistraattiin antamassani menosääntöehdotuksessa oli kaksi valvojaa. Toinen olisi arkkitehti, toinen rakennusmestari. Kun komitea sittemmin päätti ehdottaa asetettavaksi vain yhden valvojan, määrättiin tämän virkakelpoisuus kahta seikkaa silmälläpitäen: 1) valvojan tuli omata korkeakoulusivistys, koska hänen johtosääntönsä mukaan tulee toimia avustavan rakennustarkastajan viransijaisena, ja

2) rakennusmestareja ei ole saatavissa mainittavasti halvemmallalla kuin arkkitehtejä, jos halutaan saada toimeensa kykenevä henkilö. Sillä rakennusmestaria, jolta kokonaan kiellettäisiin käytännöllisen ammatin harjoittaminen, ei varmaankaan saada 6,000 markkaa vähemmällä vuosipalkalla. Ja siinä tapauksessa tietenkin on aina arkkitehtiä korkeakoulusivistyksineen pidettävä parempana ja hyvin 500 markan lisäpalkan ansainneena. Rakennusvalvojan palkka on nykyään 6,500 markkaa.

Tukholman kolme rakennusvalvojaa (rakennustarkastajaa) ovat n. s. rakennusinsinöörejä, jotka ovat suorittaneet Tukholman teknillisen koulun rakennusammattiosaston kurssin. Tämä sivistysmäärä riittääkin, koska „nämä virkamiehet eivät toimi sijaisina ylemmissä viroissa.“ Lisäksi tulee vielä se seikka, että maamme teollisuuskouluissa annettu rakennusmestarisivistys on paljon vähempi sitä, mikä saadaan Tukholmassa ja vastaavissa Saksan kouluissa. Vasta sittenkun Tampereen teknillisestä keskikoulusta pääsee oppilaita, saadaan meillä n. s. tekniikkoja.

Jokaiselle ammattimiehelle on ilmeistä, ettei voi tulla kysymyseenkään asettaa korkeakoulusivistystä vailla olevia henkilöjä muiden virkamiesten kuin valvojan sijaan.

Kaupunginreviisori sanoo „olevan vaikea käsittää“, mitä rakennustarkastuksen kaikki virkamiehet tekevät „niinä *pitkinä* väliaikoina, jolloin paikkakunnan rakennustoiminta on lamassa“. Kysymykseen on vaikea vastata, kun tuollaisia „pitkiä“ väliaikoja ei vielä ole ollut. Jos esimerkiksi otetaan kuluvan vuoden alkupuoli, jolloin rakennustoiminta sodan johdosta oli entistään tuntuvasti laimeampi, niin huomaa, että konttorilla on ollut työtä kaikille virkamiehilleen. Sille on saapunut 11 isonlaisen ja 10 pienemmän rakennuksen piirustukset. Rakennelaskelmia saapuu alinomaa. Kun työ ei ole seisahtunut nykyisenä poikkeusaikana, on varsin vähän luultavaa, että niin olisi laita säännöllisten olojen vallitessa.

Vaikka minusta on sangen vastenmielistä kajota erilaatuisten virkamiesten palkkausten vertailuun, pakottaa Kaupunginreviisorin kirjelmä minut kuitenkin siihen.

Mitenkään kieltämättä, että kaupungininsinöörin ja teknillisten laitosten päällikköjen palkkain tulee olla runsaat, en kuitenkaan voi olla vastustamatta Kaupunginreviisorin ajatus tapaa. Hän sanoo sangen halveksivasti rakennustarkastajan toiminnasta, että se on „ainoastaan valvovaa laatua“. Valvontatoiminta voi monessa tapauksessa olla paljon edesvastuullisempaa kuin „luova“ toiminta ja vaatii varmasti *aina* samaa virkakelpoisuutta ja tietomäärää. Mitä erittäinkin niin vastuunalaiseen tehtävään kuin Helsingin kaupungin rakennustarkastajan toimeen tulee, niin vastaa sen „*vastuunalaisuus*“ täysin määrin kaupungin teknillisten laitosten luovaa toiminta. Rakennustarkastajan virkatehtävät olen jo edellä (siv. 12) maininnut ja viitataan, vieläkin selvemmin osottaakseni hänen työtaakkaansa ja suurta vastuunalaisuuttaan, toukokuun 14 päivänä 1912 annettuun johtosääntöön. Helsingin rakennustarkastajan vakainainen palkka ei ole 14,000, vaan 12,000 markkaa. Jos Kaupunginvaltuusto on allekirjoittaneelle myöntänyt henkilökohtaista palkanlisäystä menettämäni virkasivutulon korvaukseksi, ei tätä saa ottaa lukuun vahvistettuja pohjapalkkoja vertaillessa. Tukholman ja Helsingin erilaisten teknillisten virkamiesten palkkain vertailu osottaa, ettei Tukholmassa ole arvattu liian vähäiseksi sikäläisen rakennustarkastajan yksinomaan „valvovaa“ toimintaa. Hänellä on sama palkka kuin kaasua- ja sähkötehtaan yli-insinööreillä ja 2,000 kruunua enemmän kuin vesijohtolaitoksen päälliköllä. Kaupunginarkkitehtikonttorin ja

Helsingin kaupungin Rakennustarkastuskonttorin yksityisten virkamiesten palkkain välinen suhde on aivan sama.

Saadakseni lausunnon todella pätevältä henkilöltä olen kirjeessä kääntynyt Ruotsin Kunink. Yli-intendenttivistä ensimmäisen intendentin, professori *I. G. Clasonin* puoleen ja sitä varten lähettänyt hänelle Rakennustarkastuskonttorin johtosäännön, komiteamietinnön N:o 35 vuodelta 1912, konttorin menosäännön vuodeksi 1915, Helsingin kaupungin rakennusjärjestyksen, kaupunginasemakaavan, kaupunginreviisorin kirjelmän sekä erinäisiä tilastotietoja. Tähän kirjelmäni sain vastauksen tammikuun 27:nä 1915 päivätyssä kirjeessä, joka pannaan tämän oheen. Nojaten kokemukseensa siltä ajalta, jolloin hän oli Tukholman kaupungin Rakennuslautakunnan jäsenenä, lausuu professori Clason seuraavaa rakennustarkastuksesta yleensä ja erittäinkin Helsingin rakennustarkastuksesta: „Kaikki rakennustarkastus tai rakennusvalvonta, joka ei ole täysin tehokasta, on pahasta; siihen käytetyt varat ovat turhaan menetettyjä. Jotta rakennustarkastus olisi tehokas, vaaditaan ensinnäkin, että sitä toimittavat täysin asiantuntevat henkilöt. Tarkastus on ja sen pitää olla puolueeton; sentähden täytyy tarkastuksen palveluksessa olevia virkamiehiä kieltää harjoittamasta ammatiaan siinä yhteiskunnassa, jonka palveluksessa he ovat, minkätähden heillä täytyy olla *hyvä palkka*“. „Helsingin kokoisessa ja laajuisessa kaupungissa ei vähälukuisempi henkilökunta kyetse toimittamaan tehokasta rakennustarkastusta.“ Niinikään on professori Clason, aivan samoin kuin minäkin komitean kokouksissa huomautin, sitä mieltä, ettei *yksi* valvoja riitä Helsingin kaupungissa. Sentähden olikin menosääntöehdotukseen pantu määräraha toisen valvojan palkkaamiseksi, vaikka se sittemmin tuntemattomasta syystä poistettiin. Loppuarvostelunaan tämän kaupungin rakennustarkastuksesta lausuu professori: „Minun mielestäni on Helsingin rakennustarkastus erittäin *järkevästi, selvästi ja säästäväisesti* järjestetty.“ Tuollaisen arvostelun antaa tunnustetusti etevä ammattimies meidän rakennustarkastuksestamme. Ja tämä alansa auktoriteetin selvä positiivinen lausunto ei ole umpimähkään annettu, vaan perustuu monivuotiseen kokemukseen. Rakennustarkastuskonttorin teknillisesti sivistyneiden virkamiesten kelpoisuusehtoihin nähden on professori Clason tietenkin sitä mieltä, että rakennustarkastajalla ja rakennusinsinöörillä yhtä hyvin kuin heidän apulaisillaan, — tarpeen vaatiessa *sijaisillaan* —, täytyy olla korkeakoulusivistys. Tästä käy selville että valvojallakin, joka johtosääntönsä mukaan on velvollinen toimimaan avustavan rakennustarkastajan sijaisena, täytyy olla korkeakoulusivistys. Samaa mieltä on Tukholman kaupunginarkkitehti, jonka kirjelmässä rakennusvalvojan (rakennustarkastajan) virkakelpoisuusehdoista muun muassa sanotaan 8 kohdassa viimeisellä sivulla: „Näistä virkamiehistä on kaikilla kolmella rakennustarkastajalla sekä telinetarkastajalla alempi teknillinen sivistys (rakennusmestarisivistys) ja tämä sopiikin hyvin, kun nämä virkamiehet *eivät toimi sijaisina ylemmissä viroissa*.“ Kun meilläkin on vaadittu, että rakennusvalvojan tulee tarpeen vaatiessa toimia avustavan rakennustarkastajan sijaisena, on tämä johtunut siitä, että konttorin työ on tahdottu saattaa mahdollisimman yhtenäiseksi. Rakennustarkastajan tahi hänen lähimmän miehensä saadessa esteen ei siis milloinkaan tarvitse turvautua henkilöön, joka ei ole hyvin perehtynyt konttorin työn kulkuun. Tämä on erittäin tärkeä ja ansiokas puoli Rakennustarkastuskonttorin johto- ja vuorirahasäännössä.

Edellä lausutulla katson siis osottaneeni mahdottomaksi toimittaa „suurta osaa tarkastusta tavallisilla tekniikoilla.“

Sallittakoon minun vielä tässä sekä Rakennustarkastuskonttorille virastona että sen yksityisille virkamiehille sinänsä ja ihmisinä tärkeässä kysymyksessä esiintuoda muutamia huomattavia näkökohtia.

Kun Kaupunginrevisori vuosina 1913 ja 1914 vaati nähdäkseen konttorin kirjat, päiväkirjat ja diarit, tarjoutui allekirjoittanut, joka oli laatinut koko järjestelmän ja konttorin työjärjestyksen, antamaan tutkimuksessa ehkä tärkeiksi osottautuvia tietoja. Tämä tarjoukseni hyljättiin. Ellei niin olisi tehty, olisi luultavasti koko joukko erehdyksiä vältetty.

Lopuksi en voi olla sekä omasta että Rakennustarkastuskonttorin kaikkien teknillisesti sivistyneiden virkamiesten puolesta panematta vastalauseita sitä tapaa vastaan, miten rakennustarkastuksen vuosirahasääntöä ja henkilökuntaa koskevaa kysymystä tähän asti on käsitelty. Me emme vastusta sitä, että rakennustarkastuksen henkilökuntaa ja menosääntöä koskeva kysymys otetaan uudestaan tarkastettavaksi, koska revisionikonttori on katsonut olevan syytä sitä vaatia, mutta kyllä sitä, että asiaa on käsitelty useissa eri asteissa suomatta meille tilaisuutta lausua mieltämme tahi antaa selitystä asiasta, joka likeisimmin koskee meitä.

Kaupunginrevisiorin kirjelmän johdosta on Rakennustarkastuskonttoria vastaan pantu käyntiin kiusallinen ahdistelu. Sen sijaan että olisi yleisön nähden voimakkaasti puollettu sen auktoriteettia ja siten annettu sille sitä tukea, jota se tarvitsee aikaansaadakseen tehokasta ja menestyksellistä työtä, joka jo laatunsa johdosta herättää nurjamielisyyttä tunnon-tarkkuutta vailla olevissa rakennuttajissa, on virkamiehiä halventavia lausuntoja useasti annettu sekä Kaupunginvaltuuston kokouksissa että sanomalehdistössä, ja laitoksen menosääntöä on pidetty synkkänä kohtana kaupungin budjetissa. Kukaan ei ole huomauttanut laitoksen toimihenkilöillä olevaa suurta vastuunalaisuutta. Yksinomaan rakennuttajain ansioksi luetaan, ettei nyttemmin, niinkuin aikaisemmin oli laita, ole sattunut tapaturmia. Työtaakka arvataan liian vähäiseksi ja palkoista, jotka on vahvistettu ennenkuin virat julistettiin avonaisina haettaviksi, keskustellaan tavalla, josta yleisö voi saada sen käsityksen, että ne on hankittu antamalla vääriä tietoja eri virkain hoidossa tarvittavasta kelpoisuudesta. Vielä vähemmän on yhdessäkään rakennustarkastusta koskevassa keskustelussa huomautettu sitä tärkeätä tehtävää, mikä tällä tarpeellisella laitoksella, jommoista kaupungilla ei ennen ensinkään ollut, on nykyaikaisessa kunnallisessa politiahallinnossa. Vähintäkään huomiota ei ole pantu siihen monivuotiseen harrastavaan ja tukalaan työhön, jota on käytetty ajanmukaisen, tehtävänsä tasalla olevan rakennustarkastuksen aikaansaamiseksi. Ja kuitenkin arvostelee muuan tämän alan etevä auktoriteetti tätä kovasti ahdisteltua ja miltei joka puolelta moitittua laitosta *järkevästi, selvästi* ja *säästäväisesti* järjestetyksi. Tuollainen menettely synnyttää katkeruutta ja epävarmuutta, vaikuttaa lamauttavasti virkamiesten työtehoisuuteen ja höllentävästi rakennusmaiden työjohtoon, joka tässä kaupungissa jo ilman sitäkin arvaa kykynsä liian suureksi. Tähän asiaintilaan on muutos saatava aikaan, jos mieli Rakennustarkastuskonttorin voida rauhallisesti, tehokkaasti ja häiriintymättä täyttää johtosäännön mukainen velvollisuutensa rakennustoiminnan eduksi.

Kaiken edellä lausutun johdosta ja kun siinä katson kumonneeni kaikki Kaupunginreviisorin väitteet, mitä tulee sekä rakennustarkastuksen kokoonpanoon että eri virkamiesten virkakelpoisuusehtoihin ja palkkausmääriin, saan kunnian pyytää, että valiokunta Helsingin Kaupunginvaltuustolle esittäisi

että Kaupunginreviisorin kirjelmä toukokuulta 1914 ei aiheuttaisi toimenpidettä.

Tämän kirjelmän mukaan seuraa 16 liitettä.
Helsingissä, aika edellä mainittu.

Mauritz Gripenberg.

Komitean mietintö N:o 3 kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudestijärjestämisestä.

Sittenkun Komitea mietinnössään N:o 1 (*Pain. asiakirj. N:o 60 vuodelta 1913*) oli käsitellyt työohjelmaansa kuuluvia, kunnan sairaalain taloudenhoitoon kohdistuvia sekä niiden yhteydessä olevia hallinnollisluontoisia kysymyksiä ynnä erinäisiä osin Komiteaan lähetettyjä, osin Komiteassa tehtyjä erikoisehdotuksia, päätti. Kaupunginvaltuusto kokouksessaan kesäkuun 10 päivänä 1913, hyväksyen Komitean mietinnön IV luvussa sivulla 34 tehdyt ehdotukset, lähettää asian muilta kohdin Rahatoimikamariin ja Terveydenhoitolautakuntaan lausunnon saamista varten. Nämä viranomaiset ovat nyttemmin Kaupunginvaltuustolle lähettäneet lausuntonsa, ja on Rahatoimikamari pannut oheen Rahatoimikonttorin ja Revisionikonttorin asiasta tekemät huomautukset sekä Terveydenhoitolautakunta Marian sairaalan Hallituksen antaman lausunnon (*Pain. asiakirj. N:o 11 vuodelta 1915*). Kaikki nämä lausunnot on Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta sittemmin lähetteessä viimeksi kuluneen maaliskuun 11 päivältä saattanut Komitean tiedoksi vastineen antamista varten.

Tätä tehtävää täyttääkseen saa Komitea, samalla ilmoittaen että sen jäsen, professori Oskar Heikel ei ole tällä kertaa ottanut osaa esillä olevain asiain käsittelyyn, kunnian esittää seuraavaa:

I. Kunnan sairaalain taloudellinen hallinto.

Komitean mietinnön sivuilla 9—13 oleviin lausuntoihin kunnan sairaalain taloudellisesta hallinnosta on Rahatoimikamari yhtynyt eikä ammattiviranomaisten lausunnoissa ole esitetty syitä, jotka olisivat aiheuttaneet Komiteaa luopumaan aikaisemmasta kannastaan tässä kohden. Komitea sentähden ehdottaa

että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi mietinnön N:o 1 sivuilla 9 ja 10 olevat kursiivilla painetut, lääkkeiden hankkimista, ostelutoiminnan järjestämistä ja Kivelän sairaalan hoitoa koskevat lausunnot sekä saattaisi näistä asioista tekemänsä päätökset Terveydenhoitolautakunnan tiedoksi; niin myös

että Kaupunginvaltuusto Terveystalautakunnan välityksellä saattaisi Komitean mietinnön N:o 1 sivuilla 10—12 esitetyt, kunnan sairaalain taloudenhoitoa koskevat näkökohdat asianomaisten sairaalaviranomaisen tietoon asianmukaisesti noudatettaviksi.

Mitä eri sairaalain vuosirahasääntöjen järjestykseen tulee, ovat sekä Rahatoimi- ja Revisionikonttori että Rahatoimikamari Komitean ehdotusta vastustaneet.

Niinkuin mietinnössä N:o 1 huomautetaan, käsitti Kaupunginvaltuuston Komitealle joulukuun 30 päivänä 1912 antama tehtävä m. m. ehdotuksen laatimisen sellaisiksi eri sairaalain menosäännöiksi, että eri osastojen kustannukset päivää ja potilasta kohti vaikeudetta kävisi laskeminen. Vastamainittuun tehtävään sai Kaupunginvaltuusto aiheen seuraavasta Rahatoimikamarin budjettimietinnön sivulla 130 olevasta lausunnosta: „Niinikään on huomattava, että kaupungin omat kustannukset Marian sairaalan eri osastoista ovat erilaiset, mutta niiden määrä ei ole eriteltävissä“. Hiukan hämmästyttävältä sentähden tuntuu että nyt, Komitean mietinnön N:o 1 johdosta annetussa Rahatoimikonttorin lausunnossa, johon Rahatoimikamari ilmoittaa yhtyneensä, sanotaan että „tilastollinen selvitys kunkin eri osaston ruokakustannuksista pitäisi olla aivan helposti saatavissa nykyiseen tapaan laadituista tileistä, joten siis nykyinenkin budjetinjärjestys täysin vastaisi tilaston kannalta asetettavia vaatimuksia“. Tähän Rahatoimikamarin nyttemmin muuttuneeseen käsitykseen Komitea kuitenkin voi yhtyä sikäli, ettei puheena olevan laskelman toimittaminen ole mahdoton, mikä ei suinkaan tiedä sitä, että sairaalain nykyinen budjetinjärjestys täysin vastaisi tilastokannalta asetettavia vaatimuksia. Eri osastojen kustannusten laskeminenkaan ei ole toimitettavissa „aivan helposti“, mutta koska saman sairaalan eri osastojen kustannuksia osottavilla numerotiedoilla todellisuudessa on ainoastaan tilastollista arvoa ja ne nyttemmin ovat Komitean mietinnössä olevain ehdotusten johdolla verraten helposti laskettavissa, on Komitea sitä mieltä, että vuosirahasääntöjen järjestyksen käy muuttaminen tuntuvasti yksinkertaisemmaksi, ja on sitä varten laatinut tämän oheisen vuosirahasääntöjen kaavakkeen (Liite I). Komitea ei nimittäin missään tapauksessa voi puoltaa nykyisen järjestyksen pysyttämistä. Eri sairaalain vuosirahasäännöt on välttämättä laadittava yhdenmukaisesti ja niin, että ilman muuta saa selville kuhunkin pääerään kohdistuvat määrärahat. Nämä pääerät ovat: palkkaus, ruuanpito, lämmitys ja valaistus, lääkkeet, kaluston kunnossapito ja sekalaiset menot. Ne tapaa kaikissa valtion sairaalain, useimmissa kuntain ja, mikäli Komitealle on tunnettua, niinikään useimpain ulkomaisten sairaalain vuosirahasäännöissä. Komitean käsityksen mukaan ei ole vähintäkään syytä Helsingin kunnan

sairaaloissa luopua tästä yleisestä käytännöstä. Tuollaisen järjestyksen avulla voi sangen helposti kuinka lyhyiltä ajanjaksoilta tahansa laskea, minkä verran kustakin menoerästä tulee kutakin päivää ja potilasta kohti. Siten saadut numerotiedot eivät suinkaan ole numeroita ainoastaan tilastollisessa vaan hallinnollisessakin mielessä. Niiden avulla voi sairaalahallinto vähä vähältä yksityiskohdittain seurata sairaalan menoja ja, jos huomaa syytä olevan, ajoissa puuttua asiaan ja oikaista huomaavansa viat, vähentää liiallisia menoja ja, jos laskelmaa riittävästi erikoisennetaan, myös helposti kussakin tapauksessa saada selville lisämenon syy. Komitea on sitä mieltä, että tämän ehdotuksen toteuttaminen tuntuvasti helpottaisi toimitsijankin konttorityötä.

Tämän johdosta Komitea esittää,

että Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamariin lähettäisi tämän oheisen Komitean laatiman kunnan sairaanhoitolaitosten vuosirahasääntöjen kaavakkeen Kamarin sekä asianomaisten lautakuntain ja hallitusten huomioon otettavaksi budjetin laadinnassa.

II. Kunnan sairaalain sairasmaksut.

Komitean laatimaa, Terveystenhoitolautakunnan ja Rahatoimikamarin puoltamaa ehdotusta kunnan sairaalain sairasmaksutaksaksi on täydennetty Nickbyn sairaalassa noudatettavalla taksalla, jota varten Terveystenhoitolautakunta nyttemmin Komitean pyynnöstä on laatinut ehdotuksen. Tämä Lautakunnan kirjelmässä kuluvan huhtikuun 22 päivältä Kaupunginvaltuustolle lähetetty ja Valmisteluvaliokunnan Komitealle toimittama lisäehdotus (vrt. liite III) sisältää esityksen, että Helsingistä kotoisin olevien henkilöiden suoritettavat päivämaksut mainitussa sairaalassa määrättäisiin ravinnon laadun mukaan: alimmassa maksuluokassa (ravinto III) 1 markaksi 30 penniksi, lähinnä korkeammassa maksuluokassa (ravinto II) 2 markaksi 50 penniksi sekä korkeimmassa maksuluokassa (ravinto I) 4 markaksi. Sen ohessa on Lautakunta ehdottanut muista kunnista kotoisin olevilta henkilöiltä kannettavaksi 4, 6 ja 8 markkaa kussakin eri maksuluokassa.

Tätä ehdotusta tarkastaessaan on Komitea puolestaan voinut siihen yhtyä, mikäli koskee tämän kaupungin kirkon- tahi henkikirjoissa olevain henkilöiden päivämaksuja, ja pyytää Komitea siinä kohden viitata Terveystenhoitolautakunnan ja Nickbyn sairaalan ylilääkärin ehdotuksensa tueksi esittämiin perusteluihin. Sitä vastoin on Komitean enemmistö ollut sitä mieltä, että toisesta kunnasta kotoisin olevain henkilöiden sairasmaksuja ei olisi pantava taksaan. Kun nimittäin Nickbyn mielisairaala on tarkoitettu pitkällisten tapa-

usten hoitolaksi, on asian luonnossa, että sairaalaan on miltei yksinomaan otettava omasta kunnasta olevia potilaita, ja näyttää tämä periaate olevan julkilausuttava sekä vastaisen sairaalan säännössä että sairasmaksutaksassakin, poistamalla viimeksi mainitusta kaikki ulkopitäjäläisten suoritettavat maksut. Edellytettävissä tosin on, että yksityisiä toiselta paikkakunnalta kotoisin olevia potilaita harvinaisissa poikkeustapauksissa väliaikaisesti otetaan sairaalaan, mutta Komiteasta näyttää sopivammalta, että kysymys tuollaisissa tapauksissa vaadittavasta korvauksesta jätetään harkinnan varaan, kuin että laatimalla erikoistaksa ulkopitäjäläisiä varten annetaan aihetta sairaalaan ottaa sellaisiakin potilaita, joilla ei ole oikeutta vaatia saadakseen kunnan lain mukaista sairaanhoitoa.

Kokouksessaan huhtikuun 15 päivänä 1913 on Kaupunginvaltuusto vahvistanut Kivelän sairaalan väliaikaisen sairasmaksutaksan, jonka mukaan maksu mielisairasosastoilla hoidetuilta, Helsingistä kotoisin olevilta henkilöiltä olisi Smk 2: 50 kultakin sijalta. Mikäli Komitea on saanut tietää, tarkoitti Terveystenhoitolautakunta Kaupunginvaltuuston päätöksen pohjana olleella esityksellä, että tuollaisten potilaiden maksu mielisairasosastoilla olisi Smk 1: 30, eli sama kuin sairaalan muiden osastojen pohjataksan mukaan, mutta kirjoitusvirheen johdosta ilmoitettiin maksu Terveystenhoitolautakunnan asiasta antamassa toimituskirjassa Smk:ksi 2: 50. Tätä maksuperustetta ei kuitenkaan ole käytännössä noudatettu, vaan on maksu viime aikoina ollut ainoastaan Smk 1: 30, eikä tämä poikkeus ole herättänyt asianomaisten tarkastusviranomaisen huomiota.

Komitea, jonka mielestä Nickbyn sairaalan sairasmaksutaksan yhteydessä on ollut otettava kysymys Kivelässä hoidettujen mielisairaiden päivämaksuista uudestaan tutkittavaksi, on tosin havainnut olevan paikallaan, että äkillisten tapausten vastaanottolaitoksessa maksut pysytetään jonkin verran korkeampina kuin pitkällisiä mielisairauden tapauksia varten olevissa laitoksissa, samaten kuin on laita valtionkin sairaaloissa. Tätä korkeampaa maksua ei Komitean mielestä kuitenkaan ole otettava käytäntöön, ennenkuin Kivelän sairaalassa, joka nykyisessä kunnossaan ei vastaa ajanmukaisesti järjestetylle vastaanottolaitokselle asetettavia vaatimuksia, on toimeenpantu sen suuntainen hyvin tarpeellinen muutos. Siihen asti näyttää Kivelän mielisairasosastoilla hoidettujen potilaiden pohjamaksu olevan laskettava saman perusteen mukaan kuin vastaavat maksut Nickbyn sairaalan halvimmassa maksuluokassa eli Smk:ksi 1: 30, ja olisi siis Kivelän sairaalan kaikkien osastojen maksut määrättävä saman suuruisiksi. Jakoa eri maksuluokkiin ei ainakaan toistaiseksi käy toimeenpaneminen Kivelän sairaalassa.

Kivelän sairaalan mielisairasosastolla hoidettujen, muilta paikkakunnilta olevain henkilöjen päivämaksu olisi Komitean aikaisemman ehdotuksen mukaisesti korotettava 5 markkaan.

Tähän nähden Komitea esittää,

että Kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyisi sekä läänin Kuvernöörin vahvistettavaksi lähettäisi tämän oheisen, Nickbyn mielisairaalan osalta täydennetyn kaupungin kunnan sairaalain sairasmaksutaksan ehdotuksen.

III. Kaupungin sairaalain keskushallinnon järjestäminen.

Komitean ehdotusta kaupungin sairaanhoitohallinnon järjestämiseksi on Rahatoimikamari kannattanut, mutta Terveystoimituslautakunta vastustanut. Marian sairaalan Hallitus lisäksi lausuu epäilevänsä sen ehdotetun järjestyksen tarkoituksenmukaisuutta, että kaikilla kaupungin vakinaisten sairaanhoitolaitosten johtajilla olisi istunto- ja puhevalta Ylihallituksessa, joten mainituista ylilääkäreistä tavallaan tulisi omia esimiehiään. Lisäksi huomauttaa mainittu Hallitus, että Marian sairaalan kirurginen ylilääkäri on asetettu toiseen asemaan kuin virkatoverinsa ja että häneltä on riistetty se vaikutusvalta, jota hän tähän asti on voinut käyttää sairaalahallituksen jäsenenä.

Uudestaan tutkiessaan Ylihallituksen kokoonpanokysymystä on Komiteakin puolestaan tullut siihen käsitykseen, että ehdotus kaipaava tältä kohden muodostelua. Niinpä on näyttänyt suotavalta että lujitetaan Ylihallituksen ja Terveystoimituslautakunnan keskinäistä yhdysidettä, mikä sopivasti kävisi päinsä siten, että yhdelle Terveystoimituslautakunnan valtuutetulle, joksi sopisi valita ensimmäinen kaupunginlääkäri tai jokin muu Lautakunnan jäsen, varattaisiin sairaalatarkastajan ja Kaupunginvaltuuston valitsemain jäsenten ohella paikka Ylihallituksessa. Kun lisäksi ehdotusta että kaikille ylilääkäreille suotaisiin istunto- ja puhevalta Ylihallituksessa on ammattimiestaholta vastustettu ja Komiteakin puolestaan on havainnut, että lääkeopillisen ammattitiedon tosin tulee olla Ylihallituksessa edustettuna, jotta sairaalahallinto saisi tarpeellisen asiantuntemuksen, mutta ettei sille ole annettava ratkaisevaa sananvaltaa muiden kaupungineduskunnan valitsemain jäsenten kustannuksella, on ehdotusta muutettu siten, että keskushallintoon tulisi ainoastaan kaksi Kaupunginvaltuuston valitsemaa sairaalanjohtajaa. Paitsi edellä mainittuja neljää jäsentä kuuluisi Ylihallitukseen vähintään neljä muuta Kaupunginvaltuuston valitsemaa jäsentä. Jäsenistä valitsisi Valtuusto yhden puheenjohtajaksi.

Ylihallitukselle näyttää olevan myönnettävä oikeus, kun asian laatu vaatii, kutsua neuvotteluun ne kaupungin sairaalain ylilääkärit, jotka eivät ole Ylihallituksen jäseniä. Näille ylilääkäreille samoin kuin kaupungininsinööreillekin, joka, ellei Terveystoimituslautakunta ole häntä valinnut valtuute-

tuksi Ylihallitukseen, niinkään kutsuttaisiin neuvottelemaan hänen toimialaansa koskevista asioista, lienee sopiva antaa ainoastaan puhevalta, mutta ei sitä vastoin oikeutta ottaa osaa päätöksiin.

Jos nämä muutosehdotukset hyväksytään, muuttuisi Komitean laatiman ohjesääntöehdotuksen 2 § seuraavaksi:

„Ylihallitukseen kuuluu vähintään kahdeksan jäsentä, joista sairaalatarkastaja on itseoikeutettu, yhden valitsee Terveystaloutakunta jäsenistään vuodeksi ja muut Kaupunginvaltuusto kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Valtuuston valitsemista jäsenistä tulee kahden olla kaupungin vakinaisten sairaanhoitolaitosten johtajia.

Jäsenistä valitsee Kaupunginvaltuusto Ylihallituksen puheenjohtajan vuodeksi kerrallaan.

Kaupungininsinöörin tai hänen sijaisensa sekä niiden kaupungin sairaalain ylläkkärien, jotka eivät ole Ylihallituksen jäseniä, tulee kutsusta saapua Ylihallituksen kokouksiin ja saavat he siinä tapauksessa ottaa osaa Ylihallituksen keskusteluihin mutta ei päätöksiin.

Ylihallitus on päätösvaltainen, kun vähintään viisi varsinaista jäsentä on saapuvilla. Puheenjohtaja kutsuu Ylihallituksen koolle ainakin kerran kuukaudessa tahi useammin, jos tarve vaatii. Ylihallituksen pitää myös kokoontua, jos vähintään kaksi jäsentä sitä puheenjohtajalta vaatii.“

2 §:n muuttaminen vaatisi myös muuttamaan 7 §:n seuraavaksi:

„Ylihallituksen puheenjohtaja ja valitut jäsenet saavat Kaupunginvaltuuston määräämän palkkion.“

Tarkastaessaan ohjesääntöehdotuksen 4 §:ä on Komitea havainnut, että sairaalatarkastajan tehtävien luettelo ei ole tyhjentävä, vaan että mainittulle virkailijalle täytyy voida antaa muitakin hänen toimialaansa kuuluvia tehtäviä, esimerkiksi tilapäisten sairaalain taloudenhoito j. n. e. Tämän johdosta näyttää mainittuun pykälään olevan lisättävä seuraava viimeinen momentti:

„Muutoin tulee sairaalatarkastajan noudattaa niitä erityisiä määräyksiä, joita Ylihallitus hänelle hänen virkatoimintaansa nähden antanee.“

Lukuun ottamatta näitä muutoksia on Komitea kaikissa kohdin pysynyt aikaisemmassa ehdotuksessaan erikoisen keskushallinnon järjestämiseksi kaupungin sairaanhoitolaitoksia varten. Komitean mietinnössä tämän tärkeän uudistuksen puolesta esitettyjä syitä eivät ammattiviranomaiset Komitean mielestä ole voineet kumota. Niihin epäilyksiin, joihin Terveystaloutakunta tässä yhteydessä on lain kannalta viitannut, ei Komitea puolestaan voi yhtyä ja pyytää siinä kohden viitata mietinnössä N:o 1 (sivuilla 21 ja 22)

olevaan esitykseen asiasta. On niinikään mainittava, että Terveydenhoitolautakunnasta erillinen sairaanhoitohallinto jo on käytännössä useissa maamme suuremmissa kaupungeissa, nimittäin Turussa, Hämeenlinnassa, Porissa ja Vaasassa. Tampereellakin on kunnan kaikkien sairaalain johto keskitetty sairaalalautakuntaan, jota ei kuitenkaan toistaiseksi ole asetettu Terveydenhoitolautakunnan suhteen täysin itsenäiseen asemaan.

Terveydenhoitolautakunnan mainitsema ehdotus, että Lautakunnan työtaakan helpottamiseksi muodostettaisiin erityinen jaosto sairaanhoidon juoksevia asioita käsittelemään, ei Komitean mielestä ole tyydyttävästi toteutettavissa voimassa olevan terveydenhoitosäännön puitteissa, Lautakuntaan kunkin mukaan pitää kuulua neljä itseoikeutettua jäsentä (kaupunginlääkäri, kaupunginarkkitehti, kaupungininsinööri ja poliisiviranomaisen edustaja) sekä 3—6 kaupunginvaltuuston valitsemaa jäsentä. Määräys että Lautakuntaan pitää kuulua useita itseoikeutettuja jäseniä vähentää tuntuvassa määrässä Kaupunginvaltuuston mahdollisuutta järjestää Lautakunnan kokoonpano niin, että sairaalahoidon vaatimukset tulisivat riittävästi edustetuiksi Lautakunnan varsinaisista jäsenistä muodostettaessa erikoisjaostoa tuollaisten asiain käsittelyä varten; ja on Komitean mielestä sentähden tämä ehdotus, joka jo Komitean ensi kerralla käsitellessä asiaa oli sen tarkastettavana, jätettävä sillensä. Mainittu ehdotus käy kuitenkin saman suuntaan kuin Komiteankin ehdotus, mutta Komitea on tahtonut astua täyden askeleen perustamalla kunnansairaalain itsenäisen keskushallinnon.

Tässä yhteydessä sopii mainita, että kehitys *Ruotsissa*, missä sairaalahallinto, lukuun ottamatta kulkutautien hoitoa, jo pitemmän aikaa on useimmissa kaupungeissa ollut erityisten, Terveydenhoitolautakunnasta erillisten sairaalahallitusten huolena, on viime aikoina käynyt edelleen Komitean ehdotuksessa osotettuun suuntaan, nimittäin suurempaa keskitystä kohti. Gööteporissa ¹⁾, missä tähän asti on ollut erinäisiä sairaalahallituksia, on Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan sairaalahallinto keskitettävä erilliseen Terveydenhoitolautakunnan osastoon, joka toimii kaupungin sairaanhoitolaitosten keskushallituksena (sairaalahallituksena) ja käsittää yhdeksän jäsentä, joista ainoastaan kaksi, nimittäin Terveydenhoitolautakunnan puheenjohtaja ja ensimmäinen kaupunginlääkäri, ovat molemmille osastoille yhteiset, jota vastoin Kaupunginvaltuusto valitsee muut seitsemän jäsentä. Eri sairaalain hoidossa esiintyvät pienemmät asiat ratkaisevat paikalliset, Komitean mietinnössä N:o 1 ehdotetulla tavalla asetetut hallintoneuvostot. Uudestijärjestäminen on vielä korkeimman paikan ratkaisun varassa.

Tukholmassa taas, missä olot on järjestetty likimain samaan tapaan kuin meilläkin ja missä niinikään monella taholla näyttään tulleen siihen

¹⁾ Ks. selontekoa mietinnön N:o 1 sivuilla 23—25.

käsitykseen, että tarpeellista yhtenäisyyttä uhkaa yksityisten sairaalahallitusten liiallinen itsenäisyys, on hiljattain kunnallishallinnon uudistamisedotuksen yhteydessä esitetty vaatimus sairaalahallinnon uudistamisesta siihen suuntaan, että se, lukuun ottamatta kulkutautien hoitoa, joka toistaiseksi jäisi Terveystoimikunnan toimeksi, annettaisiin erilliselle sairaalahallitukselle.

Edellä lausutun johdosta Komitea, pääasiassa toistaen aikaisemman ehdotuksensa, esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin sairaalain hallinto on, niin laajasti ja sillä tavoin kuin Kaupunginvaltuusto erityisessä ohjesäännössä määrää, annettava toimeksi Helsingin kaupungin sairaalain Ylihallitus nimiselle yhteiselle keskushallitukselle;

että sairaalain taloushallintoa johtamaan, valvomaan ja tarkastamaan on asetettava erityinen, sairaalatarkastaja niminen virkamies, varustettuna sillä toimivallalla, kuin Ylihallituksen ohjesäännössä lähemmin määrätään;}

että tämän virkamiehen tulee saada vuosipalkkaa 10,000 markkaa 10 %:n korotuksin pohjapalkasta 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että Komitean laatima, mietinnössä N:o 1 oleva, edellä mainittuine palkkamäärineen kaikkiaan 17,000 markkaan päättyvä ehdotus Ylihallituksen vuosirahasäännöksi muillakin kohdin hyväksytään;

että hyväksytään Komitean laatimat, mietinnössä N:o 1 olevat ehdotukset

a) Helsingin kaupungin sairaalain Ylihallituksen ohjesäännöksi; 2, 4 ja 7 § kuitenkin siten muutettuina, kuin tässä edellä on ehdotettu;

b) Terveystoimikunnan voimassa olevan, maaliskuun 10 päivänä 1882 annetun ohjesäännön erinäisten pykäläin muuttamisesta toisin kuuluviksi;

c) ensimmäisen kaupunginlääkärin joulukuun 21 päivänä 1893 vahvistetun johtosäännön 2 ja 7 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi; sekä

että a)—c) kohdassa mainittu päätös kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen 76 §:n johdosta alistetaan läänin Kuvernöörin vahvistettavaksi.

Uuden järjestyksen voimaanastumisajan määrittäminen ja muut päätöksen toimeenpanemiseksi tarpeelliset toimenpiteet näyttää, niinkuin Komitea mietinnössään N:o 1 on huomauttanut, sopivan jättää siksi, kunnes on saapunut tieto päätöksen vahvistamisesta niiltä kohdin, mitkä on alistettu Kuvernöörin tutkittaviksi.

Helsingissä, huhtikuun 23 päivänä 1915.

Richard Sievers.

**Arthur af Forselles.
J. I. Karvonen.
Emil Schybergson.
Artur Tollet.**

**Gust. Rud. Idman.
Ossian Schauman.
Onni Tarjanne.**

John Ugglä.

Helsingin kaupungin sairaalain vuosirahasäännön kaavake *).

..... *sairaala.*

(Sairassijoja.)

Palkkaukset:

1 ylilääkäri, laitoksen johtaja, palkkaa	
” korotusta 5 vuoden palveluksesta	
Viransijaisen palkkio ylilääkäriin kesäloman aikana	
1 alilääkäri sisätautien osastolla, palkkaa	
” korotusta 10 vuoden palveluksesta	
Viransijaisuuspalkkio alilääkäriin kesäloman aikana	
3 assistenttilääkäreitä sisätautien osastolla, palkkaa kukin Smk	
Viransijaisuuspalkkiot assistenttilääkärien kesäloman aikana, kunkin Smk	
1 ylilääkäri kirurgisella osastolla, palkkaa	
” korotusta 10 vuoden palveluksesta	
Viransijaisuuspalkkio kirurg. osaston ylilääkäriin kesäloman aikana	
1 vanhempi assistenttilääkäri kirurgisella osastolla, palkkaa	
Viransijaisuuspalkkio vanhemman assistenttilääkäriin kesäloman aikana ..	
1 nuorempi assistenttilääkäri kirurg. osastolla, palkkaa	
Viransijaisuuspalkkio nuoremman assistenttilääkäriin kesäloman aikana ..	
1 amanuessi kirurgisella osastolla, palkkaa	
1 lääkäri lastenosastolla, palkkaa	
1 amanuessi lastenosastolla, palkkaa	
1 röntgen-apulainen, palkkiota	
1 ylihoitajatar, palkkaa	
” korotusta 5 vuoden palveluksesta	
8 osastonhoitajatar sisätautien osastolla, palkkaa kukin	
Korotusta 3 hoitajattarelle sisätautien osastolla 10 vuoden palveluksesta,	
kullekin Smk	
Korotusta 3 hoitajattarelle sisätautien osastolla 5 vuoden palveluksesta,	
kullekin Smk	

*) Palkkaussääntö on laadittu Marian sairaalalle täksi vuodeksi vahvistetun menosäännön johdolla.

1	yönaikainen päivystyshoitajatar sisätautien osastolla, palkkaa
13	alihoitajatar sisätautien osastolla, palkkaa kukin Smk
8	yöhoitajatar sisätautien osastolla, palkkaa
	Korotusta 3 yöhoitajattarelle 10 vuoden palveluksesta, kullekin Smk
	Korotusta 1 yöhoitajattarelle 5 vuoden palveluksesta
1	leikkaushoitajatar kirurgisella osastolla, palkkaa
2	osastohoitajatar kirurgisella osastolla, palkkaa kumpikin Smk
1	hoitajatar kirurg. poliklinikassa ja röntgenkojetta varten, palkkaa
	Korotusta 1 hoitajattarelle kirurg. osastolla 10 vuoden palveluksesta
	Korotusta 2 hoitajattarelle kirurg. osastolla 5 vuoden palveluksesta, kum- paiselekin Smk
6	alihoitajatar kirurgisella osastolla, palkkaa kukin Smk
2	yöhoitajatar kirurgisella osastolla, palkkaa kumpikin Smk
1	osastohoitajatar lastenosastolla, palkkaa
2	yöhoitajatar lastenosastolla, palkkaa kumpikin Smk
	Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenkilökunnan sairastuessa
	Sisätautien osaston hieroja, palkkiota
	Kirurgisen osaston hieroja, palkkiota
1	toimitsija, palkkaa
	” korotusta 10 vuoden palveluksesta
1	toimitsijan apulainen, palkkaa
	” ” vuokratuloja
56	hengen ruoka, kunkin 1:60 päivässä
1	kylvettäjä, palkkaa
18	siivoojatar, palkkaa kukin Smk
1	tuberkulosiosaston siivoojatar, palkkaa
1	liinavaatevaraston hoitajatar, palkkaa
1	ompelijatar, samalla liinavaatevaraston hoitajattaren apulainen, palkkaa
1	ompelijatar, palkkaa
3	ompelijatar, palkkaa kukin Smk
3	pesijätärtä, palkkaa kukin Smk
12	pesijätärtä, palkkaa kukin Smk
3	tarjoilijatar, palkkaa kukin Smk
1	koneenkäyttäjä, palkkaa
1	koneenkäyttäjä, palkkaa
2	lämmittäjä, palkkaa kumpikin Smk
1	lämmittäjä, palkkaa
1	vahtimestari, palkkaa
	” henkilökohtaista palkanlisäystä
1	ovenvartija, samalla portinvartija, palkkaa
1	ruumiinavaus-apulainen, palkkaa

Sekalaiset menot:

- a) pesu
- b) vesi
- c) desinfioiminen
- d) puhtaanapito ja istutusten kunnossapito
- e) muut sekalaiset menot

Muist. Sisätautien osaston alilääkäri ja 2 assistenttilääkäreä, kirurgisen osaston kumpikin assistenttilääkäri ja amanuenssi, ylihoitajatar, sairaanhoitajattaret, kylvettäjä, liinavaatevaraston hoitajatar, 2 ompelijatarta, siivoojattaret, tarjoilijattaret, 13 pesijätärtä, kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt, vahtimestari, ovenvartija, ruumiinavaus-apulainen, portinvartija ja lämmittäjä saavat sairaalasta *vapaan asunnon, lämmityksen, valaistuksen ja ruuan*; toimitsija, koneenkäyttäjät sekä desinfioimislaitoksen esimies saavat *vapaan asunnon, lämmityksen ja valaistuksen*; desinfioimislaitoksen esimiehen apulainen saa *vapaan asunnon ja ruuan* sekä sisätautien osaston yksi assistenttilääkäri, yövartija, 2 ompelijatarta ja 2 pesijätärtä ainoastaan *vapaan ruuan*.

*Ehdotus:***Helsingin kaupungin kunnansairaalan sairasmaksutaksa.**

Helsingin Kaupunginvaltuuston kokouksessa kuun päivänä asiasta tehdyn päätöksen mukaan on sairasmaksuja kunnan sairaaloissa, kuun päivästä lähtien suoritettava alempana mainittujen perusteiden mukaan vuorokaudelta:

A. Marian sairaalassa.

Kaupungin kirkon- tahi henkikirjoissa olevain henkilöjen:

yleisessä sairassalissa 1 markka 50 penniä;

puoliyksityisessä huoneessa 3 mk;

yksityishuoneessa 5 mk.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen:

yleisessä sairassalissa 4 mk;

puoliyksityisessä huoneessa 6 mk;

yksityishuoneessa 8 mk.

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

Potilaan, jossa sairaalan kirurgisella osastolla on tehty leikkaus, on vahvistetun päivämaksun lisäksi suoritettava 5 markan maksu kerta kaikkiaan leikkaus- ja sidetarvikkeista.

B. Humaliston varasairaalassa.

Kaupungin kirkon- tahi henkikirjoissa olevain henkilöjen 1 markka 50 penniä.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen 4 mk.

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

C. Uudessa kulkutautisairaalassa.

Helsingissä sairastuneiden sekä tämän kaupungin kirkon- tahi henkikirjoissa olevain, toisella paikkakunnalla sairastuneiden henkilöjen:

yleisessä sairassalissa, ei mitään maksua;

puoliyksityisessä huoneessa 3 mk;

yksityishuoneessa 5 mk.

Henkilöjen, jotka ovat toisella paikkakunnalla sairastuneet eivätkä ole täällä kirkon-
tahi henkikirjoissa:

yleisessä sairassalissa 5 mk;

yksityishuoneessa 10 mk;

Sairaana omaisen, joka ylilääkärin suostumuksella on päässyt sairaalaan:

yleisessä sairassalissa 2 mk;

yksityishuoneessa, sairaan huonetoverina 8 mk.

D. Kivelän sairaalassa.

Kaupungin kirkon- tahi henkikirjoissa olevien henkilöjen:

mielenvikaisosastolla 1 mk 30 p.;

muulla osastolla 1 mk 30 p.

Vieraalta paikkakunnalta olevain henkilöjen:

mielenvikaisosastolla 5 mk;

muulla osastolla 3 mk.

15 vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksun.

E. Nickbyssä olevassa kaupungin mielisairaalassa.

Kaupungin kirkon- tahi henkikirjoissa olevien henkilöjen:

ensimmäisessä luokassa (ravinto I) 4 markkaa;

toisessa luokassa (ravinto II) 2 markkaa 50 penniä;

kolmannessa luokassa (ravinto III) 1 markka 50 penniä.

HELSINGIN

Terveydenhoitolautakunta.*Helsingissä,**huhtik. 22 p:nä 1915.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 146.

Sittenkun oli nostettu kysymys niiden päivämaksujen määräämisestä, joita Nickbyssä olevaan kaupungin mielisairaalaan otettujen potilaiden olisi maksettava, ja mainitun sairaalan ylilääkäriin, tohtori Albert Björkmanin oli käsketty antaa lausunto asiasta, on ylilääkäri Björkman Lautakunnalle osotetussa kirjelmässä maininnut, että tuollaisen laitoksen päivämaksujen luonnollisin laskemisen peruste tietenkin olisi käyttökustannusten summa luettuna kutakin sairaanhoitopäivää kohti. Toistaiseksi ei tätä laskuperustetta puheena olevassa tapauksessa kuitenkaan käy soveltaminen, koska laitos on ollut liian lyhyen aikaa toimessa, jotta likimäärinkään kävisi laskeminen potilasta kohti tulevain päiväkustannusten määrän, erittäinkin kun tähän tuntuvasti vaikuttaa se seikka, ettei laitoksessa vielä ole täyttä potilaslukua. Muuan seikka, joka tämän laatuudessa tapauksessa tuntuvasti vaikuttaa päivämaksujen laskemisessa noudatettavaan periaatteeeseen ja samalla sallii jossain määrin siitä poiketa, on että mielisairaaloissa ylipäätään ja turvakodin luontoisessa laitoksessa erittäinkin useimmat potilaat ovat pitkäaikaisia, joiden hoitokausi parhaassa tapauksessa käsittää kuukausia, mutta useimmiten vuosia. Rasitus, minkä potilaiden kustantaminen tällaisessa laitoksessa tuottaa heidän omaisilleen, on sentähden useimmiten kylläkin tukala, vaikkeivät päivämaksut olekaan ylen kalliit. Ei sentähden käyne katsominen kohtuuttomaksi, jos kunta jossain määrin astuu auttajana väliin laskemalla päivämaksut jonkin verran vähemmiksi todellisia sairaanhoitokustannuksia. Tämän mukaisesti tohtori Björkman ehdotti seuraavia päivämaksuja: alimmassa maksuluokassa Smk 1: 30, lähinnä korkeammassa luokassa Smk 2: 50 sekä ehdollisessa korkeimmassa luokassa Smk 4: —, jota paitsi muualta kuin Helsingin kaupungista kotoisin olevain henkilöjen olisi, jos heitä voidaan laitokseen ottaa, maksettava eri luokissa Smk 3: —, 5: — ja 8: —. Päivämaksujen laskeminen perusteihin nähden huomautti tohtori Björkman, että mielisairaalassa ei voi noudattaa sitä tavallista laskuperustetta, että maksujen suuruus on sen varassa, oleskeleeko potilas yleisessä salissa, puoliyksityisessä vai yksityisessä huoneessa. Tällaisessa laitoksessa täytyy nimittäin potilaat useimmiten sijoittaa ja hoitaa, ei heidän suorittamansa maksun, vaan heidän mielentilansa mukaisesti. Niinpä esimerkiksi ei korkeimman luokan potilasta monasti käy hänelle itselleen vaaraa koitumatta hoitaminen yksityishuoneessa, jota vastoin toiselta puolen alimman luokan potilas epäluotettavuutensa johdosta, siis ympäristön turvallisuutta silmällä pitäen, täytyy pitää eristettynä. Ainoa yleispätevä maksunlaskemisen peruste tässä tapauksessa olisi ruokintaluokka, minkätähden maksut olisi määrättävä, ei potilaitten sijoituksen, vaan niiden erilaisten etujen mukaan, joita he ravintoon nähden nauttivat.

Tohtori Björkmanin esittämien näkökohtain johdosta on Terveystenhoitolautakunta katsonut voivansa yhtyä edellä kerrottuun päivämaksujen ehdotukseen, mikäli Helsingin kaupungista kotoisin olevia henkilöjä koskee. Terveystenhoitolautakunnan mielestä ei tosin ole erityistä syytä tähän pitkällistä mielenvikaa sairastavain henkilöjen hoitolaksi tarkoitettuun sairaalaan ottaa muualta kotoisin olevia henkilöjä, mutta kun kuitenkin voi sattua, että joskus jokin tuollainen potilas syystä tai toisesta otetaan sinne hoidettavaksi, esimerkiksi sen johdosta että sellaisen potilaan siirtäminen Kivelän sairaalasta Nickbyn sairaalaan olisi erittäin suotava, on Terveystenhoitolautakunta kuitenkin katsonut olevan ottaminen harkittavaksi senkin, mikä maksu tuollaisissa poikkeustapauksissa olisi sopiva, sillä ellei tuollaisten potilaiden suoritettavaksi ole määrätty mitään eri maksua, kävisi välttämättömäksi alistaa jokainen erikoistapaus Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi. Näiden maksujen määriin nähden ei Lautakunta kuitenkaan ole voinut yhtyä tohtori Björkmanin ehdotukseen, vaan olisi ne Lautakunnan mielestä määrättävä saman suuruisiksi kuin Marian sairaalan vastaavat maksut.

Edellä lausutun johdosta Terveystenhoitolautakunta kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi Helsingin kaupungista kotoisin olevain potilaiden päivämaksut Nickbyn mielisairaalassa seuraaviksi: alimmassa maksuluokassa (ravinto III) Smk 1: 30, lähinnä korkeammassa maksuluokassa (ravinto II) Smk 2: 50 sekä korkeimmassa maksuluokassa (ravinto I) Smk 4: — ja muista kunnista olevilta potilailta eri maksuluokissa kussakin Smk 4: —, 6: — ja 8: —.

Terveystenhoitolautakunnan puolesta:

O. v. Hellens.

R. Vuorio.

Komitean mietintö veistokuvateosten ostamisesta kaupungille.

Jaettaessa Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1913 vuoden voittovaroista kaupungille tulevaa osuutta oli m. m. käsiteltävinä erinäisten suomalaisten taiteilijain tarjouksia valmistaa veistokuvateoksia kaupungin kaunistamiseksi. Näistä tarjouksista pyydettiin kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoa, ja lausui Hallitus suotavaksi, että kaupungin avonaisia paikkoja koristeltaisiin veistokuvateoksilla, sekä huomautti, että tuollaisia teoksia olisi hankittava etusijassa kun niitä miellyttävän kokonaisvaikutuksen aikaansaamiseksi oli jollekin julkiselle paikalle tarpeen, ja että taideteos olisi valittava kulloinkin tarkoituksen mukaan. Toiselta puolen Hallitus huomautti, että etusijassa olisi huomiota pantava sivistyshistoriallisten ja isänmaallisten muistojen säilyttämiseen ja että sentähden hankittavain taideteosten tulisi kuvata merkkimiehiä, jotka ovat ansiokkaasti toimineet maamme tai pääkaupungin hyväksi. Kun sentähden tuollaisten asiain käsittelyssä voivat eri näkökohdat olla ratkaisevina ja taideteosten hankintakustannuksillakin on melko suurta merkitystä, ehdotti Hallitus komitean asettamista asiaa valmistelemaan.

Voittovarinvaliokunta, joka toukokuun 18 päivänä 1914 antamassaan mietinnössä (*Pain. asiakirj. N:o 41 vuodelta 1914*) katsoi puheena olevan tarkoituksen ansaitsevan huomiota sekä voittovaroja käyvän sen edistämiseksi käyttäminen, mainitsi, että erinäisistä veistokuvateosten ostoon eri vuosina osotetuista määrärahoista oli säästynyt 9,151 markkaa 60 penniä, sekä ehdotti, että tämän käytettävänä olevan määrän lisäksi kuluvan vuoden voittovaroista myönnettäisiin 10,000 markkaa samaan tarkoitukseen. Niinikään ehdotti valiokunta, että Kaupunginvaltuusto antaisi erityisen komitean tehtäväksi valmistella kysymystä milloin ja miten veistokuvateosten ostoon osotettu määräraha on käytettävä.

Voittovarinvaliokunnan edellä kerrotun ehdotuksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan toukokuun 28 päivänä 1914 ja siten päätetyn komitean jäsenet Valtuusto valitsi seuraavan kesäkuun 9 päivänä.

Voipi tosin näyttää siltä, kuin voisi kysymys taideteosten ostosta kaupungin julkisten paikkain koristamiseksi kunnan etujen kannalta katsoen haitatta jäädä siksi, kunnes säännöllisemmät olot jälleen ovat päässeet valtaan kunnallisen elämän alalla, ja Komitea tunnustaa tuollaisen katsantotavan täysin oikeutetuksi. Käydessään tästä huolimatta nyt Kaupunginvaltuustolle antamaan mietintöä ja ehdotusta asiasta, tekee Komitea sen asianomaisten taiteilijapiirien hartaasta pyynnöstä, koska niissä nykyään vallitsee työnpuutetta ja siitä johtuvaa taloudellista ahdinkoa. Komitea on ollut sitä mieltä, että kaupungin tulee tälläkin alalla astua auttajana väliin, erittäinkin kun tarkoitukseen jo on varattu rahoja.

Mainittuun tarkoitukseen käytettävänä oleva summa, noin 19,000 markkaa, ei tosin riitä kalliinlaisten suurempien taideteosten hankkimiseen, mutta riittää kuitenkin, mikäli Komitea on saanut tietää, eräiden paikkain kaunistamiseen pienemmillä kuvanveistoteoksilla taiteelliselta kannalta katsoen täysin arvokkaalla tavalla. Kysymykseen tulevista paikoista on Komitea valinnut seuraavat kolme, joiden on käytettävänä olevain varain rajoitettuun määrään nähden katsottu parhaiten sopivan tarkoitukseen, nimittäin:

1) *Pitkäsillan kaidenmuurien eteläiset päätekivet.* Komitean mielestä olisi esimerkiksi kaksi tyyliä, lepäävää graniittialopeuraa omansa vaikuttavasti koristamaan tätä paikkaa, kohottamaan yksinkertaisen mutta tyylikkään sillan rakennustaiteellista koristelua sekä osottamaan sillan alkukohtaa, jota paitsi jalustatkin soveltuisivat hyvin tähän tarkoitukseen. Sillan pohjoispuolisten päätekivien koristaminen saisi jäädä tuonneemmaksi.

2) *Kaivopuiston eteläpuolisen ja Läntisen Lehtokujan pohjoispuolisen avonaisen puistoalueen.* Täälläkin olisi esimerkiksi koristeellinen eläinryhmä oikealla paikallaan, mutta sitä ei tietysti kuitenkaan saisi sijoittaa niin, että se mitenkään häiritsisi merelle päin avautuvaa kaunista näköalaa.

3) *Eiran sairaalan viereisen puistikon.* Tänne näyttää olevan sijoitettava juomavesikaivo, johon nähden kuitenkin on terveyshoidolliselta kannalta huomioon otettava, että voi juoda suoraan vesisuihkusta kousaa käyttämättä.

Sopivin keino luonnosten hankkimiseksi näiden paikkain koristelemiseksi on Komitean mielestä että Suomen kuvanveistäjät kutsutaan julkiseen kilpailuun, jossa kilpailevia eivät kuitenkaan sitoisi Komitean tässä edellä esittämät toivomukset, vaan näyttää heille olevan suotava täysi vapaus valita eri teosten aiheet. Neuvoteltuaan Suomen Kuvanveistäjäliiton puheenjohtajan, kuvanveistäjä Ville Wallgrenin kanssa, joka on suosiollisesti antanut Komitealle tietoja ja neuvoja, on Komitea laatinut tämän oheisen kilpailuohjelmaehdotuksen, joka tässä alistetaan Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Määrärahan jakamiseen nähden on Komitea katsonut olevan ehdottaminen, että 3,000 markkaa käytettäisiin palkinnoiksi kilpaileville, että Pit-

känsillan veistokuvateosten kustannukset saisivat nousta enintään 7,000 markkaan sekä Kaivopuiston ja Eiran puistikon taideteosten kustannukset enintään 5,000 ja 4,000 markkaan.

Suomen Kuvanveistäjäliitto, joka on saanut puheena olevan kilpailuohjelman tiedokseen, on sen pääasiassa hyväksynyt sekä palkintolautakunnan jäseniksi valinnut Taideyhdistyksen intendentin G. Strengellin ja taiteilija A. Gallén-Kallelan.

Kokouksessaan toukokuun 26 päivänä 1914 päätti Kaupunginvaltuusto vastaanottaa kuvanveistäjä Ville Wallgrenin Helsingin kaupungille lahjaksi tarjooman kipsikuvaryhmän „Sakari Topelius lasten kera“ sekä antoi Komitean toimeksi ehdottaa lähempiä toimenpiteitä mainitun veistokuvateoksen sijoittamiseksi. Komitea, jonka mielestä vastamainitun taideteoksen valamista ja paikalleen sijoittamista ei ole kustannettava edellä mainituista veistokuvateosten ostoa varten myönnettyistä varoista, on vastedes tekevä eri esityksen tästä asiasta, joka näyttää olevan jätettävä lepäämään, kunnes säännölliset olot sodan loputtua jälleen ovat palanneet.

Komitea siis esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

hyväksyä tämän oheisen ehdotuksen kilpailuohjelmaksi veistokuvateosten hankkimiseksi kaupungin kaunistamiseksi;

valita kolme jäsentä kilpailua varten asetettavaan palkintolautakuntaan; sekä

antaa komitean toimeksi julistaa kilpailun ja ryhtyä sen yhteydessä oleviin täytäntöönpanotoimiin.

Helsingissä, huhtikuun 12 päivänä 1915.

Alfred Norrmén.

**Väinö Blomstedt.
Bertel Jung.**

**Alexis Gripenberg.
R. F. von Willebrand.**

John Uggla.

*Ehdotus:***Kilpailuohjelma veistokuvateosten hankkimiseksi Helsingin kaupungille.**

Helsingin Kaupunginvaltuuston toukokuun 28 päivänä 1914 osotettua varoja pienenlasten veistokuvateosten kankkimiseksi kaupungin kaunistamiseksi kutsutaan täten Suomen kuvanveistäjiä ottamaan osaa tätä tarkoitusta varten toimeenpantuihin valmistaviin kilpailuihin, jotka käsittävät luonnoksen tekemisen:

A) Pitkäsillan kaidemuurien eteläpuolisille päätekeville asetettaviksi veistokuvakoristeiksi (ovat lähemmin osotetut piirustuksessa, jonka kaupungin Rakennuskonttori pitää kilpailevoin nähtävänä);

B) koristeelliseksi veistokuvateokseksi, joka sijoitettaisiin Kaivuhuoneen alapuolelle johonkin kohtaan mainitun rakennuksen eteläpuolella ja Läntisen Lehtokujan pohjoispuolella olevaa avonaista puistoaluetta; ja

C) Eiran viereisen sairaalan puistikon koristamiseksi.

Paikalle A) on ajateltu asetettavaksi kaksi lepäävää jalopeuraa, paikalle B) koristeellinen eläinryhmä ja paikalle C) juomavesikaivo, mutta kilpailevilla on täysi vapaus valita eri veistokuvateosten aiheet.

Nämä kolme kilpailua ovat toisistaan aivan erilliset, joten kilpailevat voivat ottaa osaa yhteen tai useampaan niistä.

Kilpailevoin ohjeeksi ilmoitetaan:

että Pitkäsillan päähän sijoitettavat veistokuvateokset, jotka mieluummin on suunniteltava graniitista valmistettaviksi, saavat valmiina maksaa yhteensä enintään 7,000 markan vaiheilla;

että Kaivopuistoon ja Eiran puistikkoon sijoitettavain taideteosten kustannukset saavat nousta edellisen enintään 5,000 ja jälkimäisen enintään 4,000 markkaan;

että kilpailevat saavat vapaasti valita veistokuvateosten aiheen luonnoksia B) ja C) varten sekä lähemmin osottaa, miten ne on sijoitettava;

että sijoitukseen nähden suurta painoa pannaan siihen, että taideteos hyvin sopeutuu paikan laajuuteen ja luonteeseen, ja on näin laita erittäinkin kilpailun A), jossa jalusta ja päällyskuva on saatettava keskenään rakennustaiteelliseen sopusointuun;

että, jos kilpailussa B) ja C) ehdotetaan juomavesikaivoa, on tämä suunniteltava niin, että voi juoda suorastaan vesisuihkusta kousaa käyttämättä;

että kilpailuluonnosten, valmistettuina plastillisesta aineesta, tulee kooltaan olla vähintään neljäsosa lopullisesta sekä että mittakaava on tarkoin ilmoitettava.

Kilpailuihin B) ja C) tarkoitettujen luonnosten mukana tulee seurata asemakartta, josta näkyy taideteoksen vastainen paikka, ja pidetään kaupungin Rakennuskonttorissa tarpeellisia asemapiirroksia sitä varten kilpailevoin saatavana. Oheen on niinkään pantava selvitys siitä, ovatko taideteokset niihin ehkä tarpeellisine jalustoineen saatavissa

tarkoitukseen osotetuilla rahamäärillä, lukuun ottamatta perustus- ja paikallepanokustannuksia, jotka kaupunki maksaa erittäin.

Kilpailu on nimetön, minkätähden siihen annettujen luonnosten mukana tulee olla nimilippu suljetussa kuoressa, jossa on sama merkki kuin luonnoksessa.

Kussakin eri kilpailussa jaetaan, jos vähintään kolme ohjelman mukaista luonnosta on annettu, kolme palkintoa: ensimmäinen 500 markkaa, toinen 300 markkaa ja kolmas 200 markkaa. Palkintolautakunnalle varataan kuitenkin oikeus, jos se yksimielisesti katsoo tarpeelliseksi, jakaa palkintosumman 1,000 markkaa muullakin tavoin.

Kilpailevalle, jonka luonnos pannaan valmistuksen pohjaksi, taataan täysi taiteellinen oikeus lopullisen veistokuvateoksen muovailemiseen, mutta Kaupunginvaltuustolla on valta palkituista luonnoksista valita se, minkä sopivimmaksi katsoo.

Kilpailuluonnokset niihin kuuluvine asemapiirroksineen sekä ehkä selventävine piirustuksineen ja selityksineen on viimeistään klo 12 päivällä kesäkuun 1 päivänä 1915 annettava Kaupunginvaltuuston kansliaan Pörssitalossa.

Kilpailuluonnokset arvostele palkintolautakunta, johon Helsingin Kaupunginvaltuusto valitsee kolme ja Kuvanveistäjäliitto kaksi jäsentä. Palkintolautakunnan annettua päätöksensä asetetaan palkitut luonnokset julkisesti yleisön nähtäviksi.

*Lausunto suunnitellun työväenopistotalon
tonttipaikkaa koskevasta asiasta.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Huhtik. 22 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 250.

Kokouksessaan marraskuun 11 päivänä 1913 päätti Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esityksestä muun muassa

että rakennus kunnan työväenopistoa varten teetetään korttelin N:o 435 tontille N:o 13 yhdenteentoista kaupungin-osaan;

että mainittuun tarkoitukseen myös varataan sanotun korttelin tontit N:ot 11 ja 15;

että kaupungin yleisten töiden Hallituksen on teetettävä ja Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähetettävä puheenalaisen rakennuksen piirustukset laadittuina pääasiallisesti Rahatoimikamarin esityksessä mainitun laajemman ohjelman mukaisesti, jonka mukaan rakennustyöstä oli laskettu olevan kustannuksia likimäärin 420,000 markkaa.

Tämän johdosta on kaupungin Rakennuskonttorin huonerakennusosastolla laadittu lopulliset piirustusluonnokset ja kustannuslaskelmat. Ennenkuin kaupungin yleisten töiden Hallitus kuitenkaan saamansa tehtävän mukaisesti on katsonut olevan lähettämisen mainittuja piirustuksia ja laskelmia Kaupunginvaltuuston tarkastettaviksi ja hyväksyttäväksi, on Hallitus pyytänyt kaupungin työväenopiston Johtokunnan lausuntoa eräistä opiston uutisrakennuksen alkuperäisiin pohjapiirustuksiin ehdotetuista sekä muista huoneistojen sijoitteluun ehkä suotavista muutoksista. Näitä asioita käsitellessään on työväenopiston Johtokunta katsonut olevan syytä ottaa kysymyksen

talon sijoittamisesta edellä mainitulle tontille koko laajuudessaan tutkittavaksi sekä tehnyt Valtuustolle esityksen asiasta. Lähetteessä kuluvan huhtikuun 16 päivältä on Rahatoimikamari saanut tehtäväkseen antaa lausunnon asiasta.

Esityksessään Johtokunta huomauttaa, että varsinkin ruotsinkielisen, mutta suomenkielisenkin väestön etujen varteen ottaminen vaatii sijoittamaan puheena oleva rakennuksen osotettua keskeisempään paikkaan. Hallituksen hankkimista tilastollisista numerotiedoista nimittäin näkyy, että kaupungin ruotsinkielinen väestö asuu etusijassa I—IX kaupunginosassa, jota vastoin sitä X—XII kaupunginosassa asuu ainoastaan noin 20 %. Noin kilometrin piirissä työväenopistoa varten määrätystä paikasta asuu ainoastaan noin 6,000 ruotsia puhuvaa henkilöä. Tähän nähden on Johtokunnan mielestä luultavaa, että ruotsinkielisiä esitelmiä ja opetusta kuulemassa varsin todennäköisesti kävisi ainoastaan enintään muutama kymmenkunta henkilöä, jos usein mainittu opistorakennus sijoitettaisiin Helsinginkadun varrelle. Työväenopiston suomenkielisellevin osastolle olisi epäilemättä suureksi eduksi, jos vastaisen opistorakennuksen kävisi sijoittaminen Hakaniementorin läheisyyteen, joten rakennus sijaitisi Kansantalon ja muiden tässä osassa kaupunkia olevain, työväestölle tärkeiden liikennekeskusten, niinkuin Työväen Sanomalehti O. Y:n talon (Sirkuskatu 3) sekä Työväen Säästöpankin talon läheisyydessä. Sopivina vastaisen työväentalon paikkoina mainitsee Johtokunta osan Hakaniemen toria, Raitiotie- ja Omnibussosakeyhtiön Itäisen Vientotien varrella omistaman tontin N:o 1 (korttelissa N:o 301) tahi korttelin N:o 301 b Toisen Linjan varrella.

Rahatoimikamari puolestaan ei ole voinut yhtyä esillä olevaan ehdotukseen uuden paikan valitsemisesta työväenopistolle. Johtokunnan nyt mainitsevat seikat olivat Kaupunginvaltuustolle hyvin tunnettuja asiaa käsiteltäessä, sillä työväenkurssien edustajat esiintoivat samat perustelmat, joita nyt on entisestään kehitetty. Tämän johdosta Rahatoimikamari muun muassa lausui seuraavaa (*Kvston pain. asiakirj. N:o 50 vuodelta 1913 siv. 5 ja 6*):

„Myöskin puheenalaisen talon paikkaan nähden on Rahatoimikamari toista mieltä kuin Työväenasiaain lautakunta, sekä on tässä kohden kaikin puolin yhtynyt kaupungin yleisten töiden Hallituksen antamaan lausuntoon. Mainittu Hallitus huomauttaa nimittäin, että Lautakunnan ehdottama rakennustontti, joka käsittää yhdenentoista kaupunginosan korttelin N:o 301 b tontit N:ot 1 ja 3, ilmeisesti on liian laaja, kokoaista 6,680 m², minkätähden tonttien käyttäminen puheenalaiseen tarkoitukseen tietäisi kalliin tonttialan tuhlausta, koska niissä rakennuksen valmistuttua ei olisi tilaisuutta käyttää rakentamatonta alaa yhtä edullisesti, kuin jos tontit olisivat olleet käyttämättä. Alhaisen arvion eli 50 markan mukaan neliömetriltä laskien on puheenalaisen kahden tontin arvo 334,000 markkaa. Tähän katsoen ja kun Helsinginkadun eteläpuolella sijaitsevilla XI kaupunginosan alueella, jota varten on laadittu

uuden asemakaavan ehdotus, on korttelista N:o 345 varattu N:olla 13 merkitty 1,592 m²:n laajuinen tontti, joka sekä alansa että laatunsa ja asemansa puolesta näyttää olevan erittäin sopiva puheenalaiseen tarkoitukseen, varsinkin jos rajakkaiset tontit N:ot 11 ja 15, jotka kumpikin ovat alaltaan 540 m², varataan puheena olevan rakennuksen vastaisiin laajennuksiin, on Rahatoimikamari kaupungin yleisten töiden Hallituksen esityksestä katsonut olevan puoltaminen mainittujen kolmen tontin osottamista tämän rakennusyrityksen käytettäväksi. Laskien ykköshinnaksi 30 markkaa neliömetriltä olisi tämän tonttiryhmän arvo 80,000 markkaa, siis 250,000 markkaa vähempi Työväenasiain lautakunnan ehdottaman tontin arvoa. Rahatoimikamarin ehdottama rakennuspaikka ei tosin sijaitse yhtä keskeisellä paikalla kuin kortteli N:o 301 b, mutta se sijaitsee kuitenkin Kallion keskustassa ja aivan sen paikan vierellä, minkä valtio on halunnut lunastaa teollisuuskoulutalon paikaksi. Mikäli kaupunki kehittyy pohjoiseen päin, sikäli myös Rahatoimikamarin ehdottama paikka käy keskeisemmäksi. Jo kuluvana vuonna tasoitetaan leveä Helsinginkatu, josta aivan todennäköisesti tulee Kalliossa idästä länteen käyvän liikenteen pääväylä, ja samaan aikaan teetetään Kallioon pohjoisesta etelään kulkeva raitiotielinja vain muutaman korttelin päähän mainituista tonteista. Ei sentähden käyne kieltäminen, että puheenalaisella paikalla, varsinkin jos otetaan huomioon että kaupungin kehitys suuntautuu pohjoiseen, täytyy katsoa olevan kaikki tässä kohden tarpeelliset edellytykset. Huomattava on sitä paitsi, että kaupungin alue nykyään jo on niin laaja, ettei *yksi* rakennus, sijoitettiinpa se mihin tahansa, voi täyttää kaikkia vaatimuksia, vaan että joka tapauksessa täytyy luentosaleiksi sopivia huoneistoja vuokrata eri osista kaupunkia, vaikka puheenalainen rakennusyritys toteutetaankin.“

Näiden perustelujen katsoo Rahatoimikamari edelleenkin pitävän paikansa. Olisi Kamarin mielestä yrityksen pikaiselle toteuttamiselle haitallista, jos Valtuusto nyt päättäisi luopua aikaisemmasta päätöksestään. Sillä jos jokin tarkoitettu tonttipaikoista osotettaisiin puheena olevan rakennuksen paikaksi, täytyisi rakennusyrityksen ohjelma epäilemättä kokonaan laatia uudestaan. Kaikki nyt ehdotetut tontit ovat nimittäin joko niin kalliita tai niin suuria, että niitä tuskin kävisi käyttäminen yksinomaisesti tässä puheena olevaan tarkoitukseen. Täytyisi sentähden tämän rakennusyrityksen yhteydessä harkita rakennusohjelman laajentamista siihen suuntaan, että mainittuun rakennukseen kävisi sijoittaminen esimerkiksi työnvälitystoimiston, ehkäpä Vaivaishoitohallituksen tai sen haaraosaston, ehkäpä muitakin kunnan menestyslaitoksia. Mutta tämä tietäisi, niinkuin edellä huomautettiin, periaatteessa jo vahvistetun työväenopiston rakennussuunnitelman täydellistä muuttamista ja aikaansaisi varsin luultavasti rakennusyrityksen toimeenpanon lykkääntymisen toistaiseksi. Mitä Hakaniementorilta ehdotettuun tonttipaikkaan tulee, näyttää sitä tuskin olevan osotettava tähän tarkoitukseen, koska tori, kau-

pungin pohjoisosan keskus, lienee kokonaisuudessaan käytettävä torina tahi, jos siihen rakennus teetetään, täytynee sen olla suurisuuntaisempi ja monumenttaalisempaa laatua kuin mitä tässä tapauksessa voi tulla kysymykseen. — Mitä Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön Itäisen Viertotien varrella omistamaan tonttiin tulee, täytyy se arvioida ainakin puolen miljoonan markan hintaiseksi eikä sentähden voi tulla kysymykseen työväenopiston tonttipaikkaa valitessa. Huomattava niinkään on, että se on pinta-alaltaan 3,340 m² ja siis liian suuri puheena olevaan tarkoitukseen.

Niinkuin edellä mainitusta 1913 vuoden mietinnöstä näkyy, tarkoitti Rahatoimikamari, että suunniteltu talo olisi rakennettava jonkin verran suppeamman ohjelman mukaan ja vähemmillä kustannuksilla kuin Valtuuston sittemmin hyväksymä ohjelma edellyttää. Ehdotuksellaan tarkoitti Rahatoimikamari alleviivata sitä lausumaansa käsitystä, että vastedes täytyisi johonkin toiseen osaan kaupunkia rakennuttaa toinen talo samaa tarkoitusta varten. Tätä keinoa pitää Rahatoimikamari edelleenkin parhaana kaikkien tässä asiassa esiintyneiden erilaisten näkökohtain saattamiseksi onnelliseen ratkaisuun.

Edellä esitetyillä syillä Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että puheena oleva kaupungin työväenopiston Johtokunnan esitys ei aiheuttaisi toimenpidettä.

Lähetekirjat niihin liittyvine karttoineen palautuvat tämän mukana.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN

TYÖVÄENOPISTO*Helsingissä,**1 p:nä huhtikuuta 1915.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

Helsingin kaupungin Työväenopiston Yhteinen johtokunnankokous on Kaupungin Yleisten töiden hallitukselta saanut toimekseen antaa lausuntonsa eräistä mainitun hallituksen ehdottamista korjauksista opiston uutisrakennuksen pohjapiirustuksiin ja samalla saanut tilaisuuden lausua mielipiteensä muista ehkä suotavista muutoksista mitä huoneiden sijoitteluun tulee. Asiasta keskusteltaessa kuitenkin myös ehdotettiin, että uudestaan otettaisiin harkittavaksi kysymys rakennuksen paikasta koko laajuudessaan ja erittäinkin ottaen huomioon ruotsinkielisen työväestön etuja, koska tällä väestöllä, kuten lausuttiin, ei tulisi olemaan suurtakaan hyötyä rakennuksesta, jos se sijoitetaan niinkuin on päätetty. Tämän ehdotuksen johdosta asetti Yhteinen johtokunnankokous keskuudestaan komitean, jonka asiasta antaman lausunnon nojalla Yhteinen johtokunnankokous kunnioittaen saa Kaupunginvaltuustolle esittää seuraavaa:

Jotta saataisiin selville kuinka pitkät opiston kuulijain matkat tulisivat, jos työväenopiston rakennus Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan sijoitetaan kortteliin n:o 345 Franzéninkadun varrella, on laadittu karttoja, jotka osaksi näyttävät välimatkat tuohon paikkaan laskien katuja ja teitä myöten eri osista kaupunkia, osaksi osottavat ruotsinkielistä ja suomenkielistä asutusta kaupungissa, mikäli se selviää saatavissa olevasta tilastollisesta aineistosta. Jakautuminen on ilmoitettu ympyröillä, yhdellä kutakin väestön satalukua kohti erikseen kummasakin kieliryhmässä.

Tilastollisista tiedoista selviää, että ruotsinkielistä väestöä etupäässä asuu vanhemmissa kaupunginosissa, ensimmäisestä yhdeksänteen, joissa ruotsinkielisten henkilöiden prosenttiluku on vähintään 32 ja enintään 53 prosenttia koko väestöstä, siltäaikaan kuin nämä prosenttiluvut kymmenennessä, yhdennessätoista ja kahdennessatoista kaupunginosassa ovat ainoastaan 19—20 %. Erikoisen lukuisa on ruotsinkielinen työväestö neljännessä, viidennessä, kuudennessa ja seitsemännessä kaupunginosassa, varsinkin Hietalahtea, Ruoholahtea ja hautausmaata lähellä olevalla alueella. Näistä osista kaupunkia on välimatka uuden työväenopiston paikalle 3—4 km, joten näissä kaupunginosissa asuvain henkilöiden on mahdoton käydä opistossa. Eihän mitenkään voi edellyttää, että he päivätyöstään väsyneinä jalan kulkisivat sellaista matkaa. Jos taas joka kerta on ajettava raitiotiellä edes takaisin, tulevat maksut liian rasittaviksi.

Siinä piirissä, joka on enintään 1 km:n välimatkalla opiston paikalta, asuu ainoastaan noin 6,000 henkilöä, joilla on ruotsi puhekielenään, eli vain kahdeksasosa kaupungin koko ruotsinkielisestä väestöstä. Ei ole ajateltavissakaan, että tästä vähäisestä osasta saataisiin suurta kuulijain määrää. Jos opisto sijoitetaan Franzéninkadulle, tulee ruotsinkielisillä esitelmillä

ja opetustunneilla siellä olemaan enintään muutama kymmenkunta oppilasta. Opiston ruotsinkielisen osaston aikaisemmasta toiminnasta saatu kokemus on tästä todistuksena. Siltasaarella Ruotsalaisen Työväenyhdistyksen huoneustossa pidettyjä esitelmiä on ollut kuulemassa 40—90 henkilöä, „Arbetets Vänners Sörnäs filial“ nimisen yhdistyksen Itäisen Viertotien varrella olevassa huoneustossa pidetyillä luennoilla on enimmäkseen ollut vain parikymmentä kuulijaa, kun sitä vastoin Uusmaalaisen osakuntatalossa Kasarminkadun varrella pidetyillä esitelmillä on käynyt noin 150—300 kuulijaa. Tämä jo todistaa, että ruotsinkieliset luentojen kuulijat enimmäksi osaksi asuvat vanhemmalla kaupunginalueella. Sama koskee myöskin alkeisopetuskurssien oppilaita, joista ainoastaan vähäinen osa asuu Sörnäisten puolella.

Mitä suomenkieliseen työväestöön tulee, on asian laita jonkun verran toisin. Niiden lukumäärä, jotka ovat ilmoittautuneet kuulijoiksi Sörnäisten puolella pidettyihin luentoihin, on hyvin tuntuvasti kasvanut sen jälkeen kuin luentoja ruvettiin pitämään n. s. Työväentalon salissa. Jo Työväenluentokurssien viime vuosina nousi näiden ilmoittautuneiden lukumäärä niin korkealle, että vain noin 300 uupui 2,000:sta, ja tämä viimeainittu lukumäärä on Työväenopiston ensimmäisenä toimintavuonna aivan likipitäen saavutettu yksistään näillä Työväentalon luentojen kuulijoiksi ilmoittautuneilla. Niille luennoille, jotka on pidetty Koiton talossa, ei ilmoittautuneiden lukumäärä ole Työväenopistonkaan toiminta-aikana päässyt 1,000 korkeammalle eikä näiden lukumäärä ole Työväenluentokurssien aikana osoittanut sanottavaa nousua, vaan osittain laskuakin. Se seikka, että ilmoittautuneiden lukumäärä Työväentalon luennoille on ollut niin suuri, johtuu ilmeisesti toiselta puolen siitä, että sen lähetyksillä olevissa seuduissa asuu varsin suuri osa Helsingin suomenkielistä työväestöä, toiselta puolen myöskin siitä, että Työväentalo muodostaa työväestölle sellaisen keskuksen, joka monella tavalla vetää sitä puoleensa. Työväenopiston suomenkieliselle osastolle olisi epäilemättä suureksi eduksi, jos tuleva opistotalo voitaisiin sijoittaa tämän keskuksen läheisyyteen ja samalla lähelle niitä muita työväestölle tärkeitä liikekeskuksia, jotka sijaitsevat tässä osassa kaupunkia, niinkuin Työväen Sanomalehti O. Y:n taloa ja työväen säästöpankkitaloa. Jos Työväenopistolle rakennettava talo sijoitetaan niin kauas näiltä työväestön keskuspaikoilta kuin Franzéninkadun varrella olevalle tontille, niin ei kyllä tarvitse otaksua, että opiston suomenkieliseltä osastolta tulisi samassa määrin puuttumaan oppilaita kuin ruotsinkieliseltä osastolta, sillä 1—2 km. piirissä Franzéninkadun tontista lukien asuu kaupungin suomenkielisistä asukkaista tasaluvuin 20,000 henkeä eli noin $\frac{1}{3}$ osa ja tämä väestö, joka viime vuosina on osoittanut nopeata kasvua, voisi kyllä tuoda suomenkieliselle osastolle kohtalaisen määrän oppilaita siinäkin tapauksessa että opistotalo sijoitettaisiin aiotulle etäiselle paikalle. Mutta joka tapauksessa aiotun paikan kaukaisuus, jos opisto sinne sijoitetaan, on aluksi ja luultavasti useaksi vuodeksi suuresti vähentävä luennoillakävijäin lukumäärää, ja erityisen hankalaksi tulee, jos opisto sijoitetaan niin etäälle, osoittautumaan niiden n. s. opintopiirien järjestäminen, jotka nykyään työskentelevät Työväentalossa sekä siinä huoneustossa, mikä osastolle on vuokrattu talossa n:o 3 Sirkuskadun varrella. Näin ollen ei uudistus suomenkielisellekään työväestölle aluksi ainakaan merkitse nykyolojen merkittävää parannusta. Tästä syystä onkin suomenkielinen työväki itse, samoin kuin ruotsinkielinenkin, vastustanut opiston sijoittamista mainittuun paikkaan.

Koska siis ne haitat, jotka johtuvat opistotalon sijoittamisesta päätettyyn paikkaan, ovat

Yhteisen johtokunnankokouksen mielestä niin epäämättömät, rohkenee kokous kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto tahtois ottaa uudestaan harkittavakseen kysymyksen, mihin Työväenopiston päätetty uutisrakennus on sijoitettava. Pääasia tietysti on, että opistotalo joutuu sellaiselle paikalle, ettei sen tarkoitus jää saavuttamatta ja etteivät ne kustannukset, jotka joka tapauksessa tarvitaan opistotalon rakentamiseen ja opetuksen järjestämiseen kulu tyhjään tuottamatta vastaavaa hyötyä. Johtokunnan arvelun mukaan tulisi Franzéninkadun varrella sijaitsevalla opistolla pääasiallisesti olemaan ainoastaan paikallinen merkitys etupäässä Kallion kaupunginosassa ja sen takana asuvalle suomenkieliselle työväestölle, vaikka Työväenopiston, ainakin niin kauan kuin sillä on ainoastaan yksi talo, tulisi olla työntekijäin sivistyspyrintöjen keskuksena ja siis sijaita mahdollisimman lähellä jotakin kaupungin liikekeskusta.

Yhteinen johtokunnankokous on kaupunginarkkitehdiltä ja kaupunginasemakaava-arkkitehdiltä saanut tietää, että Hakaniemen torilla on tontti, joka on varattu jotakin työväestön sivistyslaitosta, esim. Työväenteatteria varten. Tämä paikka olisi erinomaisen sopiva Työväenopistolle. Toinen tontti, joka myöskin vastedes joutuu vapaaksi ja joka, vaikka kaupungin täytyisi nimellisesti lunastaa se, on katsottava kaupungin omaksi, on tontti n:o 1 a Itäisen Viertotien varrella korttelissa n:o 1, mikä tontti kuuluu raitiotieosakeyhtiölle. Lopuksi yhteinen johtokunnankokous rohkenee esittää, eikö olisi mahdollista että, jollei kumpaakaan näistä paikoista voisi tarkoitukseen luovuttaa, kortteli n:o 301 b, joka kokonaisuudessaan on katsottu liian kalliiksi, voitaisiin uudestaan järjestellä ja osa siitä, sen jälkeen kuin kaupunginasemakaava tässä kohden olisi saatu muutetuksi, määrättäisiin työväenopiston paikaksi.

Helsingin kaupungin työväenopiston Yhteisen Johtokunnankokouksen puolesta:

V. von Wright.

Zach. Castrén.

Kolme (3) karttaa.

Helsingissä, Sanomal. ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino 1915.

Lausunto Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön anomuksen johdosta saada rakentaa sähkövoimalla käytettävä rautatie Brändön kartanosta Brändön saaren poikki Sörnäsän rantaan.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Huhtik. 26 p:nä 1915.

N:o 258.

Sittenkun Tie- ja vesirakennusten ylihallitus oli kirjelmässä viime maaliskuun 15 päivältä Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön alamaisen anomuksen johdosta saada rakentaa metrin levyinen, sähkövoimalla käytettävä rautatie Helsingin pitäjän Brändön kartanosta Brändön saaren poikki Sörnäsän rantaan Helsingissä sekä Brändön saaren ja Sörnäsän ynnä Brändön kartanon ja Brändön saaren viereisen Rofholman saaren välisen salmen poikki kulkevine siltoineen, pyytänyt kaupunginviranomaisten lausuntoa rautatiesiltaan tehtävään aukkojen suuruudesta, väylän syvyydestä ja asemasta sekä siitä, kävisikö mainittu silta salmen nykyiselle ja vastaiselle liikenteelle haitalliseksi ja missä määrin, on Rahatoimikamari lähetteessä viime maaliskuun 23 päivältä saanut tehtäväkseen antaa asiasta lausunnon Kaupunginvaltuustolle.

Tämän johdosta pyytää Rahatoimikamari esiintuoda seuraavaa:

Rahatoimikamariin antamassaan kirjelmässä anoi Aktiebolaget Brändö Villastad viime vuonna, että kaupunginviranomaiset sallisivat laittaa silta-yhteyden kaupungin ja Brändön saaren välille. Ehdotuksen mukaan alkaisi silta Sörnäsän nykyisen lauttapaikan kohdalta ja kulkisi sieltä Norssin poikki siihen Brändön saaren kohtaan, joka nykyään on lauttapaikan päätekohtana. Hakija sitoutui ryhtymään kaikkiin laivakulun turvaamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin sekä, siinä tapauksessa että tämä silta vastedes osottautuisi todelliseksi haitaksi kauttakulkuliikenteelle, laajentamaan sen aukon riittävän leveäksi.

Tämän esityksen johdosta pyysi Rahatoimikamari kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoa. Tämän saatuaan (Liitteet I ja II) käsitteli Kamari asiaa kaupungin yleisten töiden Hallituksen, Satamakonttorin ja hiljattain perustetun Brändö Spårvägsaktiebolag yhtiön edustajain kanssa,

joka yhtiö oli omassa nimessään uudistanut saman anomuksen. Kun tällöin kävi selville, että Kamarin useimmat jäsenet tässä asiassa olivat samalla epäävällä kannalla kuin kaupungin yleisten töiden Hallitus, peruutti Brändö Spårvägsaktiebolag hakemuksensa, minkä johdosta asia sillä kertaa raukesi joutumatta Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi.

Sittemmin antoi Brändö Spårvägsaktiebolag Keisarilliseen Senaattiin alamaisen hakemuksen luvan saamisesta metrin levyisen, sähkövoimalla käytettävän rautatien rakentamiseen Helsingin pitäjän Brändön kartanon rannasta Brändön saaren poikki Sörnäsän rantaan Brändön saaren ja Sörnäsän sekä Brändön kartanon ja Brändön saaren vierellä sijaitsevan Rofholman välisen salmen poikki kulkevina siltoineen, niin että viimeksi mainittu saari pengermällä yhdistettäisiin Brändön saareen. Tästä hakemuksesta on nyttemmin vaadittu Rahatoimikamarin lausuntoa, mikäli hakemus koskee Helsingin kaupunkikunnan omistamaa vesialuetta. Vaikka tosin kaupungin yleisten töiden Hallituksen aikaisemmin antama lausunto asiasta (Liitteet I ja II) oli olemassa ja Hallituksen kantaa tässä asiassa siis voi pitää ennestään selvänä, katsoi Rahatoimikamari kuitenkin olevan uudestaan lähettäminen asian mainittuun Hallitukseen, erittäinkin kun Tie- ja vesirakennusten ylihallitus oli anonut lausuntoa eräistä lupahakemuksen yhteydessä olevista erikoisesteikoista.

Viimeksi antamassaan lausunnossa Hallitus viittaa sekä lokakuun 23 päivänä 1914 Rahatoimikamarille antamaansa lausuntoon siihen liittyvine mietintöineen (Liitteet I ja II) että myös kaupungin Rakennuskonttorin toisessa yhteydessä laatimaan suunnitelmaan Vanhankaupunginlahden länsirantaan tehtäviksi laiturilaitteiksi, jota suunnitelmaa ei vielä ole tarkastettu, saatikka sitten vahvistettu, joten sitä toistaiseksi täytyy pitää ainoastaan luonnoksena. Mainituissa liitteissä lähemmin esitetyillä perusteilla Hallitus ei ole katsonut voivansa puoltaa puheena olevaa lupahakemusta, mikäli koskee sillan teettämistä Brändön saaren ja Sörnäsän välisen salmen poikki. Jos tämä silta kuitenkin tehtäisiin, olisi Hallituksen mielestä kääntösillan aukot tehtävä 15 metriä leveät, jotta niistä vastedes pääsisi kulkemaan suurilla aluksilla, jota paitsi silta olisi rakennettava niin, että nykyisen väylän kävisi syventäminen 7.5 metriin 0-vesipinnan alla. Lisäksi on Hallitus huomauttanut, että hakemuksen oheisista piirustuksista ei näy, miten raitiotielle tarpeelliset kontaktilangat sijoitettaisiin, jotta taklatut alukset voisivat aukosta kulkea mainittuihin lankoihin koskematta, minkä ohessa niinikään olisi otettava huomioon, että siltaan suunnitellut vaakasuorat tuet estävät pienempiäkin veneitä kulkemasta sillan alitse muualta kuin silta-aukoista, joten kaikki liikenne keskittyisi viimeksi mainittuihin.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus ei siis ole voinut puoltaa esillä olevaa lupahakemusta, vaan on esittänyt, että Kaupunginvaltuusto lausunnossaan

ehdottaisi sen hyljättäväksi. Asiaa Rahatoimikamarissa käsiteltäessä ovat allekirjoittanut Gripenberg, varapuheenjohtaja Heimbürger sekä jäsen Listo kaikin puolin yhtyneet Hallituksen esittämiin perusteluihin ja sentähden puoltaneet hakemuksen epäämistä. Muuan Kamarin vähemmistö, jäsenet Hertzberg ja Ignatius, taas on mietinnön oheisessa vastalauseessa esite-tyillä perusteilla puoltanut myöntymistä hakemukseen. Jäsen Lindahl on esteellisenä ollut ottamatta osaa asian käsittelyyn.

Siihen katsoen mitä asiassa siten on esiintullut pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Valtuusto päättäisi

*annettavassaan lausunnossa ehdottaa esillä olevaa lupa-
hakemusta evättäväksi, mikäli koskee Helsingin kaupunki-
kunnalle kuuluvaa vesialuetta, ja samalla esiintuoda ne
muistutukset, joita kaupungin yleisten töiden Hallitus on
suunnitelmaa vastaan esittänyt.*

Lähetekirjat mukana seuranneine piirustuksineen palautuvat tämän keralla.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Vastalause.

Kun me allekirjoittaneet emme ole voineet yhtyä edellä olevaan Raha-toimikamarin esitykseen, pyydämme vastalauseena esiintuoda seuraavaa:

Olisi mielestämme ollut järkevää ja kaukonäköistä, jos kaupunginviranomaiset kaupungin edut huomioon ottaen olisivat mielisuosiolla sopineet hakijan kanssa, kun tilaisuutta siihen tarjoutui, koska tämän liikenneväylän aikaansaamisesta kaupungille epäilemättä koituisi, vaikka tosin eräitä haittoja, niin kuitenkin tuntuvia etujakin. Kun ei näin kuitenkaan ole käynyt, ei kaupunginviranomaisten nyt olisi asetettava vierovalle kannalle lupahakemukseen nähden, vaan ainoastaan vaadittava silta-aukkojen tekemistä riittävän leveiksi. Kaupungille olisi epäilemättä eduksi, jos kaupungin sekä mantereen ja lähimmän itäpuolisen saariston välille saataisiin aikaan uusi, henkilö- ja tavaraliikenteen käytettäväksi sopiva kulkuväylä. Tällä yhdysväylällä ei ole ainoastaan odotettavana vilkasta henkilöliikennettä, vaan lisääntyntä karja- ja maataloustuotteiden tuontiakin Helsingin ja Sipoon pitäjän itäosasta. Kiellettävissä ei myöskään liene, että kaupungille olisi eduksi, jos Brändön kautta saataisiin aikaan raitiotieyhteys Sinivuoreenmaan kanssa. Miten tämä saari vastedes tulee käytettäväksi, on vielä tietämätöntä. Mutta käytettiinpä se kaupan ja teollisuuden tarpeisiin tahi asutustarkoituksiin taikka kenties kansanpuistoksi, raitiotieyhteys kaupungin ja mainitun saaren välillä käy, ellei aivan välttämättömäksi, niin ainakin sangen tärkeäksi. Tämä yhteys on merenkulkua mainittavasti haittaamatta tuskin aikaansaataavissa Sörnäsien niemekkeeltä Sumpparin kautta Sinivuoreenmaalle, koska kapean salmen liikenne sen johdosta vaikeutuisi tuntuvasti enemmän kuin jos kiintonainen silta rakennettaisiin Brändöstä Sörnäsiin. Toimilupahakemusta puollettaessa olisi sentähden kaupungin puolelta pantava ehdoksi, että kaupunki saa oikeuden teettää raitiotien Brändön nykyiseltä raitiotieltä Sinivuoreenmaalle. Jos kaupungin yleisten töiden Hallituksen vaatimus 15 metriä leveiden silta-aukkojen laittamisesta toteutetaan, ei vastaisen Vanhankaupunginsataman merenkulku- ja liikenneoloille tarvinne peljätä koituvan niin arveluttavia haittoja kuin Hallitus on edellyttänyt. Olot erinäisissä Englannin ja Saksan kaupungeissa, joiden meriliikenne on tuntuvasti suurempi kuin mitä tässä satamassa on moniin aikoihin odotettavana, ovat mielestämme täysin omansa osottamaan, että paljon suuremmat haitat kuin mitä puheena oleva kiintonainen silta

tuottaisi, ovat helposti voitettavissa. Mutta sitä paitsi käy tämän käsityksen tueksi viittaaminen Viipuriin, missä Turun sillan kapeasta aukosta kulkee ulkosataman ja Suomenvedenpohjan ynnä Saimaan kanavan ja sen takaisten järvien välillä paljon vilkkaampi liikenne kuin mitä ainakin lähimpinä vuosikymmeninä on odotettavana Vanhankaupungin satamassa.

Edellä lausutun nojalla esitämme, että Kaupunginvaltuusto annettavassaan lausunnossa puoltaisi esillä olevaa lupahakemusta, kuitenkin sillä lisäyksellä että yhtiö velvoitettaisiin rakentamaan silta niin, että kääntösillan vapaat aukot ovat 15 metriä leveät sekä että nykyisen väylän käy syventäminen 7.5 metriin vedenpinnan alla.

Hugo Hertzberg.

Kaarlo Ignatius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus.*Helsingissä,**lokak. 23 p:nä 1914.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 232 a.

Sittenkun „Aktiebolaget Brändö Villastad“ oli Kaupunginvaltuustolta anonut lupaa kiintonaisten sillan rakennuttamiseen Sörnäsän ja Brändön saaren välille sekä Rahatoimikamari oli lähetteessä kuluvan lokakuun 7 päivältä pyytänyt Hallituksen lausuntoa asiasta, saa Hallitus, joka asian valmistelemiseksi on hankkinut lausunnon valiokunnalta, johon ovat kuuluneet satamakapteeni O. W. Andstén sekä Hallituksen puheenjohtaja ja sen jäsen, intendentti K. Appelberg, kunnian lausua seuraavaa:

Hallitukselle annetusta, tämän oheisesta mietinnöstä käy selville, että kaksi valiokunnan jäsentä on katsonut olevan ehdottaminen hakemusta evättäväksi pääasiallisesti sillä perusteella, että puheena oleva siltayhteys tuottaisi haittoja sekä nykyiselle että vieläkin enemmän vastedes lisääntyvälle Vanhaankaupunginlahden liikenteelle.

Osakeyhtiö on tosin ilmoittanut suostuvansa ryhtymään kaikkiin laivakulun turvaamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin ja, siinä tapauksessa että mainittu silta vastedes osottautuisi haitalliseksi kauttakulkuliikenteelle, poistamaan eräät sillan osat, jos asiahaarat sitä vaativat. Mutta tätä ehtoa ei valiokunnan enemmistö ole katsonut voivansa puoltaa, koska, siinä tapauksessa että hakijan anomukseen myönnyttäisiin, siltarakennuksen pääosan tulisi saada olla olemassa niin kauan kuin Sörnäsän ja Brändön saaren välistä liikennettä jatkuu ja kaupungin sentähden täytyisi järjestää kaikki Vanhankaupunginlahteen tehtävät laitokset sillan olemassaoloa silmällä pitäen.

Tähän käsitykseen ei jäsen Appelberg ole voinut yhtyä, minkätähden hän on tahtonut tarjotuilla ja valiokunnan esittämillä ehdoilla puoltaa hakemusta.

Asiaa käsitellessään on Hallitus havainnut, että myöntyminen anomukseen tuntuvassa määrässä ehkäisisi kaupungin etuja, koska kaupunki melko laajassa mitassa menettäisi mahdollisuuden esteettömästi käyttää Vanhankaupunginlahtea ja sen länsirannalla olevia, edelleen käyttämättömiä alueita. Näin ollen ja kun Hallituksen mielestä kaupungin on vastamainitussa kohden varattava itselleen täysi toimintavapaus, ei Hallitus, samalla kun se yhtyy valiokunnan enemmistön esittämiin näkökohtiin, ole katsonut voivansa puoltaa myöntymistä Osakeyhtiön esitykseen, ja on yksi Hallituksen jäsen tahtonut lisäksi huomauttaa että, jos silta Vanhankaupungin väylän poikki tehdään, tulee sen yhdistää toisiinsa Sumppari ja Mustikkamaa, koska kaupunki siten voisi hyödyllisemmin käyttää viimeksi mainittua saarta.

Jolleivät kaupunginviranomaiset kuitenkaan katsoisi voivansa hyväksyä Hallituksen kantaa asiassa, lienee, jos hakijan anomukseen myönnytään, hakijan ja valiokunnan

esittämäin ehtojen lisäksi määrättävä että, jos kaupungin etu vaatii laittamaan kulkuyhteyden Sörnäsän ranta-alueen ja Mustikkamaan tahi jonkin muun Brändön vierellä tai sen takana sijaitsevan, kaupungille kuuluvan maa-alueen välille, kaupungilla on oikeus kohtuullisen korvauksen maksamalla johtaa liikenne mainittua siltää pitkin ja korvausta maksamatta käyttää Brändön saarella olevia ja sinne vastedes tehtäviä teitä sekä myös Brändön rantaan rakennuttaa tarpeellisia siltain maakiinnikkeitä.

Lopuksi Hallitus pyytää kunnioittaen ilmoittaa, että jäsen, intendentti Appelberg, on lausuntonsa mukaisesti tahtonut puoltaa hakijan anomusta tämän oheisessa mietinnössä lähemmin mainituin ehdoin sekä että jäsen, arkkitehti A. Lindgren, on ilmoittanut, ettei hän esteellisyyden johdosta voi ottaa osaa asian käsittelyyn.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Allekirjoittaneet, joilta Hallitus on pyytänyt lausuntoa Aktiebolaget Brändö Villastad yhtiön Kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen johdosta saada hakemuksen oheisten piirustusten mukaisesti teettää kaupungin vesialueen poikki kiintonainen silta Brändön saaren ja Vanhankaupunginlahden länsirannan välille, pyytävät kunnioittaen esiintuoda seuraavaa:

Edellä mainituista piirustuksista näkyy, että silta, joka on aikomus teettää paalujen varaan, ulottuisi Osakeyhtiön nykyisen Sörnäsissä olevan lauttaväylän päätekohdasta kaupungin vesialueen poikki Norssiin ja sieltä Brändön vesialueen poikki osin pengertä pitkin ja osin paalujen varassa Brändön saaren länsirantaan. Miltei keskelle ensiksi mainittua sillan osaa teetetäisiin tasavartinen kääntösilta, jossa sillan avoinna ollessa olisi 10 metrin levyinen vapaa aukko kääntösiltää kannattavan pilarin kumpaisellakin puolella. Nollavesipinnan ja kääntösillan alareunan välinen vapaa tila olisi 3.50 metriä korkea. Toinen kauttakulkuaukko tehtäisiin Norssin ja Brändön välille, mihin tulisi noin 5.5 metrin laajuinen aukko siltaan, joka olisi 3 metrin korkeudella nollavesipinnasta lukien.

Jos siten ehdotettu siltalaitos rakennettaisiin, kapenisi puheena olevilla paikoilla nykyään oleva väylä noin 220 metristä kahdeksi 10 metriä leveäksi aukoksi, joita kääntösillan ja vesipinnan matalan välin johdosta voisivat esteettömästi käyttää ainoastaan soutuveneet, tavalliset proomut ja pienet höyrypurret, jota vastoin isommat hinaajavereneet, taklatut alukset, puutavaroilla lastatut sekä n. s. kattoproomut pääsisivät kulkemaan ainoastaan niinä aikoina, jolloin silta on avoinna. Hankkeissa olevalla sillalla hakija kuitenkin edellyttää syntyvän melkoista liikennettä, jota paitsi siinä olisi säännöllistä raitiotieliikennettäkin. Jos viimeksi mainittu seikka otetaan huomioon sekä edellytetään liikenneolojen pysyvän nykyisellään, toisin sanoin että nykyinen „puolituntiliikenne“ tyydyttäisi tarpeen, kulkisi kääntösillalta, joka ei ole aivan aseman ja Sörnäs in apteekin sekä Brändössä olevan päätekohdan keskivälillä, raitiovaunu likimain joka 14:s tai 16:s minuutti. Jos lisäksi edellytetään sillan avaamiseen ja sulkemiseen tarvittavan ainoastaan 5 minuuttia, olisivat silta-aukot isompain alusten käytettävänä ainoastaan noin 9—11 minuuttia kerrallaan. Tämä tuskin riittäisi nykyisellekään laivakululle, ja vieläkin epäedullisemmaksi kävisivät olot, jos laivakulku lisääntyy taikka, mikä ei ole mahdotonta, raitiotieliikenne sillalla taajenee ja kääntösillan aukioloajat lyhenevät. Sillä siinä tapauksessa olisi yleensä mahdotonta päästä Vanhankaupunginlahteen laivoilla, jotka eivät voi kulkea kääntösillan alitse. Jos taas kääntösilta päivittäin pidettäisiin avoinna

määräaikoina, syntyisi siitä häiriötä sekä raitiotie- että muulle siltaliikenteelle ja sillan tarkoitus jäisi saavuttamatta.

Miten olot järjestettäisiinkin, tuottaisi puheena oleva siltarakennus sellaisia haittoja sekä Vanhankaupunginlahden laivakululle että Brändön liikenteelle, ettei kumpaistakaan voitaisi tyydyttävästi toimittaa.

Näitä huomautuksia vastaan väitettäneen, ettei Vanhankaupunginlahden laivakulku nykyään eikä lähiaikoinakaan ole niin huomattava, että sillan aiheuttama viivytys mainittavia merkitsisi. Tähän on huomautettava, että yksin Sörnäsän Puuseppäosakeyhtiön vastaisen sillan pohjoispuolella sijaitsevasta Verkkosaaren höyrysaahasta vuosittain lähetetään noin 500 puutavaroilla lastattua, 5,8 metriä korkeata kattoproomua, jotka läheyykset eivät jakaannu tasaisesti koko purjehduskaudelle, vaan useimmiten toimitetaan ajoittain ja suurella kiireellä; ettei mainittuja proomuja hinatessa enempää kuin hinauksessa ylipäätänsäkään voi eräiden tuuli- ja virtasuhteiden vallitessa odottaa kääntösillan avaamista, vaan pitää väylän olla selvä hinausveneiden lähestyessä; lisäksi on muistettava, että Vanhankaupunginlahden länsirannalle tekeillä olevan rautatien valmistuttua ja sittenkun sen viereiset alueet on luovutettu teollisuus- ja asutustarkoituksiin, siellä alkaa käydä raaka-aineilla, haloilla y. m. lastattuja taklattuja aluksia sekä että, kun nämä alukset vain poikkeustapauksissa käyttävät hinaajaveneitä, käy epäsuotuisella tuulella mahdottomaksi enintään 10 minuutissa hinata tuollainen alus silta-aukon läpi. Lopuksi on huomautettava, että kaupunginviranomaisissa on pohdittu kysymystä suurten satamalaitosten teettämisestä Vanhankaupunginlahteen, joita laitoksia tietenkään ei käy teettäminen, jos satama-alueelle pääsee ainoastaan kahdesta kapeasta silta-aukosta, jotka enimmänsen osan päivästä ovat merenkululta suljettuina.

Kaikkeen tähän nähden ja kun hakija ei ole anomuksensa perustelemiseksi esittänyt muuta, kuin että Brändön liikenne on tuntuvasti lisääntynyt, jonka lisäännksen vaatimukset kuitenkin ovat vaikeudetta tyydytettävissä muulla keinoin kuin sillan teettämällä, esimerkiksi lisäämällä höyrylautan kulkuvuoroja tai hankkimalla lisäksi toinen lautta, eivät allekirjoittaneet Andstén ja Idström ole katsoneet voivansa puoltaa myöntymistä hakijan anomukseen. Hakija on tosin tarjoutunut poistamaan tarpeelliset sillan osat, jos ne vaikeuttavat tai saattavat mahdottomaksi Vanhankaupungin laivaliikenteen, mutta tähän tarjoukseen emme ole katsoneet voivamme panna huomiota, koska kaupunginviranomaiset tuskin sitä käyttäisivät tarpeen vaatiessa hyväkseen siten saattaakseen omalla suostumuksellaan aikaansaadun kalliin laitoksen miltei arvottomaksi. Jos siltarakennuksen teettämiseen myönnyttään, tulee kaupunginviranomaisten olla täysin selvillä siitä, että sillan täytyy pääasiallisessa tilassaan saada olla olemassa niin kauan kuin jalkamies- tai raitiotieliikennettä Brändön saareen jatkuu ja että siis kaikki Vanhankaupunginlahteen suunnitellut laitokset on järjestettävä huomioon ottaen sillan olemassaolo.

Eriävän mielipiteen on lausunut allekirjoittanut Appelberg, joka tosin on myöntänyt, että merenkululle syntyy erinäisiä tuntevia vaikeuksia, jos ehdotettu siltarakennus

teetetään, mutta on kuitenkin katsonut olevan hakijan anomukseen myönnyttävä, osin koska Vanhankaupunginlahden laivaliikenne ei vielä ole mainittavan suuri ja epätietoista on lisääntykö se vastedes, ja osin koska hän on voinut hyväksyä hakijan tarjouksen poistaa tarpeelliset sillan osat, siinä tapauksessa että se osottautuu välttämättömäksi.

Kuitenkin ja siltä varalta että viimeksi mainitut näkökohdat saisivat osakseen Hallituksen huomiota, olemme kaikki olleet yksimielisiä siitä, että hakijalle on, jos hänen anomukseensa myönnyttään, pantava seuraavat ehdot, nimittäin

että, kun tarve jo nykyään vaatii laajempia kauttakulkuaukkoja kuin ehdotuksessa on mainittu, koska muun muassa 10—15 metrin levyisiä tukkilauttoja hinataan Verkkosaaren höyrysaalle, on kääntösillan kumpaisellekin puolen jätettävä vesipinnasta vähintään 15 metrin levyiset aukot, joita ei vedenpinnan allakaan saa kaventaa minkäänlaisilla sillan perustuksiin kuuluvilla osilla, viistopaaluilla eikä semmoisilla;

että riittävä määrä laivain hinausta varten tarpeellisia tihtaaleja asetetaan kumpaisenkin kulkuaukon vierelle kaupungin Satama- ja Rakennuskonttorin osottamiin paikkoihin;

että silta kääntösillan kohdalta tehdään niin korkea, että sen alareunan ja nollavesipinnan vapaata väliä on vähintään 4.5 metriä, jotta siitä vapaasti pääsevät kulkemaan jonkin verran isommatkin proomut tai höyrypurret;

että silta sen yhteydessä olevine laitteineen on rakennettava niin luja, että ruoppaamalla voi syventää sillan molemmilla puolin olevaa vesialuetta sekä aukkojen kohdalla olevan väylän 7 metrin syvyiseksi sillan olemassaoloa vaaraan saattamatta, eikä kaupunki tätä työtä teettäessään missään tapauksessa vastaa pohjan siirtymisen ehkä aikaansaamista vaurioista;

että hakija sitoutuu purjehduskauden pimeämpänä aikana pitämään sillan valaistuna kunakin yönä pimeän tulosta päivän tuloon sekä kulkuaukkojen kohdalle asettamaan merkinantolaitteita, jotka selvästi ja vuorokauden kaikkina aikoina osottavat sekä kulkuaukkojen paikan että milloin ne ovat laivakululle avoimina; niin myös

että kaupunginviranomaisten tulee saada hyväksyä siltapiirustukset
ennenkuin rakennustyön saa alottaa.

Helsingissä, lokakuun 20 päivänä 1914.

Oscar Wilh. Andstén.

Karl Appelberg.

G. Idström.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Ehdotus ohjeiksi, joita on noudatettava johtoja kaupungin katuihin laskettaessa tahi niiden päällitse teetettäessä.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Huhtik. 29 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 260.

Sen johdosta että Helsingin Telefoonyhdistys oli anonut lupaa laskea puhelinkaapeleja eräisiin kaupungin katuihin, teki sähkötehtaan johtaja, jonka lausuntoa edellä mainitun anomuksen johdosta oli pyydetty, ehdotuksen ohjeiden antamisesta noudatettaviksi kaikkia kaupungin katuihin sijoitettavia erilaatuisia johtoja laskettaessa sekä patsaita sijoitettaessa ilmajohtojen asettamiseksi kaupungin kaduille ja teille. Kaupungin teknillisten laitosten Hallitus kannatti ehdotusta ja asetti yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden Hallituksen sekä Telefoonyhdistyksen kanssa komitean laatimaan ohjelmaa mainittua tarkoitusta varten. Tämän komitean nyttemmin suoritettua tehtävänsä (Liite II) sekä kaupungin yleisten töiden Hallituksen lähetettyä puoltavassa kirjelmässä (Liite I) komitean laatiman ohjelman Rahatoimikamariin pyytää Rahatoimikamari antaa sen Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi, samalla esiintuoden seuraavaa.

Kysymys yhdenmukaisen menettelyn aikaansaamisesta johtoja laskettaessa kaupungin katuihin on aikaisemmin ollut käsiteltävänä ja vienytkin siihen, että on sopimus saatu aikaan teknillisten laitosten ja kaupungin rakennuskonttorin kesken. Mutta seikkaperäistä ja täydellistä ohjelmaa ei sitä tarkoitusta varten ole laadittu eikä vahvistettu. Nyt esitetty ehdotus tarkoittaa tämän puutteen poistamista. Rahatoimikamari on periaatteessa voinut puoltaa komitean laatimaa ehdotusta, joka Kamarin mielestä tuntuvasti parantaisi ja laajentaisi tähän asti voimassa ollutta sopimusta. Eräiltä kohdin on Kamari kuitenkin katsonut olevan selventäminen ja uudesti muodosteleminen erinäisiä Hallituksen esittämiä ehdotuksia.

Lisäykset, joita komitea on ehdottanut Helsingin kaupungin ja Helsingin Telefoonyhdistyksen välisen toimilupakirjan 2, 4 ja 6 §:än, eivät ole

onnistuneesti muodosteltuja. Näiden lisäysten tarkoituksena on asettaa Telefoonyhdistykselle sähkötehtaan johtoihin nähden samat velvoitukset kuin yhdistyksellä ennestään on kaasu-, vesi- ja viemärijohtoihin nähden. Tämä näyttää täysin oikeutetulta ja Helsingin Telefoonyhdistyksen toimitusjohtajakin on sen myöntänyt tarpeen vaatimaksi. — Mitä taas viimeisessä momentissa olevaan määräykseen tulee, on Rahatoimikari ollut kahden vaiheilla, käykö ja millä perusteilla 14.85 metriä kapeampain liikenneväyläin varrella sijaitsevain rakennusten omistajia velvoittaminen sallimaan rakennuksensa seinälle panna raitiotien kontaktilankaa taikka valaistuskappaletta varten tarpeellisen kannatuslaitteen. Komitean tarkoitus lienee ollut, että mainitusta seikasta pantaisiin määräys uuteen rakennusjärjestykseen. Kun niin ei kuitenkaan ole käynyt ja Kaupunginvaltuusto tuskin voinee tästä asiasta tehdä täydentävää ehdotusta, on Rahatoimikamari ollut sitä mieltä että, koska kysymyksessä on yleishyödyllinen yritys tai laitos, voi Maistraatti antaa määräyksen että kaikki mainitun laatuisten katujen varsilla sijaitsevain rakennusten omistajat velvoitetaan tähän, edellyttäen ettei heille siitä koidu vahinkoa eikä haittaa sekä että tarpeellinen laite rakennetaan kaikkea varovaisuutta noudattaen eikä ole rumentava, niin myös että tarpeellinen paikka rakennuksessa määrätään yksissä neuvoin talonomistajan kanssa. — Sitä vastoin ei tarvitse olla epäilystä siitä, että talonomistaja on velvollinen sallimaan sijoittaa johtojen ja haarautumispaikkain asemaa osottavia merkkilaattoja, koska tästä seikasta on tarpeellisia määräyksiä voimassa olevan poliisijärjestyksen 53 §:ssä. Ehdotuksen 4 §:n 5 momentissa olevan säännöksen tarkoituksena on velvoittaa puheenalaisia töitä teettävät laitokset ja toiminimet panettamaan tuollaisen ilmoituslaatan rakennuksen seinälle maanalaisen johdon haarautumiskohtaan. — Edelleen on Rahatoimikamari ollut sitä mieltä, että ehdotukseen olisi pantava määräyksiä kaikkien viranomaisten, yhdistysten ja yhtiöiden velvoittamisesta vuosittain määrääjän kuluessa Rakennuskonttoriin ilmoittamaan kulloinkin vuotenaan kaupungin kaduilla, avonaisilla paikoilla ja istutuksissa teetetävin töiden laajuuden ja laadun. Niinikään on ehdotukseen pantu määräys Rakennuskonttorin velvoittamisesta laatimaan piirustuksen, joka lähemmin osottaa ne katukokonaisuuden osat, joihin erilaatuisia johtoja saa sijoittaa. Nämä määräykset lienee julkaistava kunnan asetuskokoelmassa.

Rahatoimikamari pyytää lisäksi huomauttaa, että Kamari, niinkuin jälempänä olevasta ehdotuksesta näkyy, on samoin kuin kaupungin yleisten töiden Hallituskin yhtynyt insinööri Rosbergin tekemään vastalauseeseen, koska sen täytyy periaatteellisesti katsoa osuvan paremmin oikeaan kuin komitean ehdotuksen.

Edellä esiintuoduilla perusteilla pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittäen, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

hyväksyä ja noudatettavaksi vahvistaa tämän oheisen ehdotuksen ohjeiksi, joita on noudatettava johtoja kaupungin katuihin laskettaessa tahi niiden päällitse teetettäessä;

Helsingin kaupungin ja Helsingin Telefoonyhdistyksen välisen toimilupakirjan 2, 4 ja 6 §:ä täydennettäväksi siten, että mainittujen pykäläin mukaan Telefoonyhdistyksellä kaasu-, vesi- ja laskujohtoihin nähden olevat velvollisuudet ulotetaan koskemaan sähkötehtaankin johtoja, kuitenkin niin että Telefoonyhdistys velvoitetaan puhelinkaapelia laskiessaan sähkötehtaan osotuksen mukaisesti louhituttamaan jakelujohdolle kanava, joka on 0.40 metriä puhelinkaapelin alapinnan alla sekä niin leveä ja pitkä, kuin tarve vaatii;

antaa Rahatoimikamarin toimeksi tehdä Helsingin Telefoonyhdistyksen kanssa sopimuksen mainitusta toimilupakirjan täydentämisestä; sekä

Maistraatilta hankkia määräyksen että 14.85 metriä kapeampain katujen tai teiden varsilla olevain rakennusten omistajat ovat velvolliset sallimaan rakennuksen seinälle asettaa tarpeelliset raitiotien kontaktilangan tahi valaistuskappaleen kannatuslaitteet, ellei heille siitä koidu vahinkoa eikä hankaluutta.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Ohjeet, joita on noudatettava johtoja kaupungin katuihin laskettaessa tahi niiden päällitse teetettäessä.

1 §.

Kahdeksaatoista metriä kapeampiin katuihin laskettaviin johtoihin nähden on noudatettava seuraavaa:

a) Vesi-, lasku- ja kaasujohdot sijoitetaan yhteiseen kanavaan ajotien keskikohtaan sillä tavoin, että vesijohto sijoitetaan alimmaksi, sitten laskujohto ja päällimmäiseksi kaasujohto, viimeksi mainittu kuitenkin sivulle muista johdoista. Jos kaasuputken läpimitta on 4" suurempi, on putki sijoitettava sivulle niin paljon, että vesijohtoon helposti pääsee käsiksi putkiosain vaihtamista toimitettaessa.

b) Sähkövoima- ja valaistusjohtoja varten on varattava paikka jommankumman jalkakäytävän alla, ja saa sähkötehdas sijoittaa erilaatuiset virtajohdot mainitulle alueelle sillä tavoin kuin sopivimmaksi katsoo. Kuitenkin on tässä varattava Telefooniyhdistyksen tarpeisiin enintään 0.30 metrin levyinen tila jakelujohtojen sijoittamiseksi erillistä kaapelia käyttämällä. Rahatoimikamarin asia on niinikään määrätä, kumpi jalkakäytävä on tarkoitukseen varattava.

c) Raitioteiden syöttökaapelit on sijoitettava siihen ajotien osaan, joka sijaitsee lähinnä sähkötehtaan kaapelia varten varattua jalkakäytävää, ja 0.80 metrin päähän reunuskiven ulkolaidasta kaapelikanavan keskikohtaan lukien. Jos tämä ajotien osa jo on edellä mainitulta leveydeltä käytetty muiden sähkökaapelien paikaksi, on raitiotien kaapelit sijoitettava näiden ulkopuolelle ajotiehen.

d) Puhelinjohtoja — sekä paikallisia että kaupunkienvälisiä — varten on varattava kadun toinen jalkakäytävä, ja on kaupunkienväliset johdot sijoitettava lähimmäksi reunuskiveä ja paikallisjohdot niiden tontinpuoleiselle sivulle.

2 §.

*Kahdeksantoista metriä leveään tahi sitä leveämpään ka-
tuun laskettavista johdoista on muutoin voimassa mitä 1 §:ssä
sanotaan, kuitenkin että sähkötehtaan jakelujohdoille kadun
toisessa jalkakäytävässä varataan lisätilaa vähintään 0.60
metrin leveydeltä puhelinjohtojen tontinpuoleisella sivulla.*

3 §.

*Jotta vastedes kävisi laskeminen poliisipuhelimen, sanan-
lennättimen, palolennättimen ja sotilaspuhelimen johtoja, on
sitä tarkoitusta varten varattava tilaa saman jalkakäytävän
alla, mihin puhelinjohdot on sijoitettu, kaupunkienvälisten
johtojen viereltä.*

*Putkipostia ja muita sen tapaisia johtoja varten on tilaa
varattava kadun ajotiessä kohta puhelinjohtoja varten vara-
tun jalkakäytävän ulkopuolelta.*

*Lämmitys-, jäähdytys- ja tyhjiöputkia varten on varat-
tava paikka ajotiessä.*

4 §.

*Vesijohtoputket on sijoitettava vähintään 2 metriä katu-
pinnan alle, mitta luettuna putken yläpintaan.*

*Viemäriputkien pohjan tulee mikäli mahdollista sijaita
vähintään 1.80 metriä katupinnan alla.*

*Kaasujohtojen aseman taas tulee olla 1—1.50 metriä
katupinnan alla.*

*Sähköjohdot on sijoitettava 0.70—1 metriä syvään katu-
pinnan alle ja, samoinkuin erilliset puhelinjohdotkin, sopi-
valla tavalla suojeltava ulkonaiselta vahingonteolta rautapol-
tetuista tiilistä, sementtiputkesta, fasuunaraudasta, metalli-
levystä tai semmoisesta olevalla verholla.*

*Maanalaisen johdon haarautumiskohdan osottamiseksi
on rakennuksen seinälle pantava johdon ja haarautumiskoh-
dan paikkaa näyttävä merkkilaatta.*

5 §.

Kaduille, missä jalkakäytävän leveys on 3 metriä tai enemmän, on pysyväiset valaistus- ja raitiotiepatsaat sijoitettava reunuskiven linjaan.

Sitä vastoin ei 14.85 metriä (50 jalkaa) kapeammille kaduille saa valaistus- eikä raitiotiejohtojen patsaita asettaa, vaan tulee näitä johtoja kannattamassa sellaisten katujen varsilla olla talonseiniin kiinnitetyt laitteet.

Huvilakaupungeissa, joissa tien leveys on 14.85 metriä vähempi, on valaistus yleensä järjestettävä ripustamalla keskeiset valaistuskappaleet niin että, ellei rakennuksia ole tehty aivan tontinrajaan, pysyväiset patsaat sijoitetaan siihen, jota vastoin muussa tapauksessa sovelletaan edellä 2 momentissa annettuja määräyksiä. Teille, joiden leveys on 14.85 metriä suurempi, on patsaat sijoitettava ensimmäisen momentin säännöksen mukaisesti.

6 §.

Väliaikaisten sähkö-, puhelin- ja lennätinjohtopatsaiden tulee saada sijansa jalkakäytävän reunassa tahi ajotiellä enintään 0.30 metrin päässä jalkakäytävästä.

Sellaisia patsaita saatakoon ainoastaan poikkeustapauksissa sijoittaa kaduille tai teille, joiden leveys on 14.85 metriä vähempi.

Kaksoispatsaita ei saa käyttää, ja ehken tarpeelliset tuet on sijoitettava niin, ettei liikenteelle synny estettä.

Mikäli mahdollista pitää yhteisiä patsaita käyttää puhelinkaapeleja ja sähkövalo- tahi voimajohtoja varten.

7 §.

Kaikkien laitosten ja viranomaisten tahi yksityisten yritysten, jotka toimittavat johtojen sijoittamista kaupungin katuihin, on velvollisuus kaupungin Rakennuskonttoriin vuosittain antaa tarkat, mittakaavaan 1 : 500 laaditut yksityiskohtaiset piirustukset vuoden varrella lisäksi tulleista johdoista ja ennen huhtikuun loppua Rakennuskonttoriin tehdä ilmoitus vuotuisten töittensä laajuudesta ja laadusta, minkä jälkeen konttorin tulee yksissä neuvoin asianomaisten kanssa laatia ohjelma, jonka kaupungin yleisten töiden Hallitus

tutkii ja noudatettavaksi vahvistaa, huomioon ottaen 1 §:n b) momentissa olevan määräyksen Rahatoimikamarilla asiassa olevasta toimivallasta. Edellä olevain määräysten mukaisesti on laadittava piirustus erilaatuisten johtojen paikoin osotetuista katukokonaisuuden osista.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten Näiden Hallitus.

Helsingissä,

huhtik. 9 p:nä 1914.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 66.

Sittenkun Hallitus oli valmistelemaan kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen tekemää ehdotusta yhdenmukaisten ohjeiden laatimisesta noudatettaviksi erilaatuisia johtoja kaupungin katuihin laskettaessa asettanut komitean, joka on kaikin puolin yhtynyt teknillisten laitosten Hallituksen käsitykseen että on välttämätöntä ryhtyä toimiin maanalaisten johtoverkkojen järjestämiseksi ja määräraikkain osottamiseksi erilaatuisille johdoille sekä sitä varten laatinut tämän oheisen mietinnön, pyytää Hallitus kunnioittaen esittää, että Rahatoimikamari hankkisi vahvistuksen mainitussa mietinnössä esitetyille määräyksille, jotka Hallitus on hyväksynyt, lukuun ottamatta yhtä ehdotuksen kohtaa, jota vastaan insinööri Fredrik Rosberg on ilmoittanut vastalauseen, johon Hallitus on yhtynyt.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Sittenkun Hallitus oli kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen tekemää ehdotusta yhdenmukaisten ohjeiden laatimisesta noudatettaviksi erilaatuisia johtoja kaupungin katuihin laskettaessa edelleen valmistelemaan asettanut komitean, johon valittiin kaupungininsinööri G. Idström, kaupunginasemakaava-arkkitehti Bertel Jung, insinöörit, vapaaherra Edv. Cedercreutz, Albin Skog ja Bernh. Wuolle, sekä Telefoonyhdistys ja Etelä-Suomen Kaupunkienvälinen Telefooniosakeyhtiö olivat edustajikseen valinneet insinöörit Fredrik Rosbergin ja Johannes Stenbergin, pyytää komitea, samalla ilmoittaen että myöskin insinöörit Tycho Öller ja Lars W. Åberg ovat ottaneet osaa sen neuvotteluihin, Hallitukselle antaa seuraavan mietinnön:

Komitea, joka on kaikin puolin yhtynyt teknillisten laitosten Hallituksen käsitykseen siitä, että on edellä mainittua tarkoitusta varten välttämätöntä ryhtyä toimenpiteisiin maanalaisen johtoverkkojen järjestämiseksi ja määrättyjen paikkain osottamiseksi erilaatuisia johtoja varten, on ehdotusta laatiessaan katsonut tarpeelliseksi tehdä eron niiden katujen välillä, joiden kokonaisleveys on 18 metriä vähempi ja niiden katujen, joiden kokonaisleveys on 18 metriä tai enemmän. Sen ohessa on komitean huomautettava, että seuraavassa ehdotettuja määräyksiä ei voi joka kohdassa noudattaa laskettaessa maanalaisia johtoja kaupungin vanhempiin osiin, koska niissä ennestään olevat johdot osittain estävät soveltamasta määräyksiä, jotka siis olisivat etusijassa voimassa uusissa kaupunginosissa ja niillä vanhempain kaupunginosain kaduilla, joita ei vielä ole käytetty puheena olevaan tarkoitukseen.

Mitä tulee johtojen sijoittamiseen katuihin, joiden leveys on 18 metriä vähempi, on komitea yhtynyt seuraavaan ehdotukseen:

a) Vesi-, lasku- ja kaasujohdot sijoitetaan tässä mainitussa järjestyksessä, alhaalta ylöspäin lukien, yhteiseen kanavaan ajotien keskikohtaan, jolloin on vaarinotettava, että kaasujohdon tulee muihin johtoihin verraten sijaita sivulla kanavassa. Jos kaasuputken läpimitta on 4" suurempi, on putki sijoitettava sivulle niin paljon, että vesijohtoon helposti pääsee käsiksi putkiosain vaihtamista toimitettaessa.

Johtojen asema 18 m. kapeamassa kadussa.

b) Sähkövoima- ja valaistusjohtoja varten varataan kadun toinen jalkakäytävä ja sähkötehdas oikeutetaan sijoittamaan erilaatuiset virtajohdot tehdasta varten varatulle alueelle sillä tavoin, kuin sopivimmaksi katsoo. Kuitenkin on tässä otettava huomioon Telefoonyhdistyksen ehkä tarvitsema enintään 30 sm levyinen tila jakelujohtojen sijoittamiseksi erillistä kaapelia käyttämällä. Sähkötehtaan asia on niinkään määrätä, kumpi jalkakäytävä on mainittuja johtoja varten varattava.

c) Raitioteiden syöttökaapelit sijoitetaan lähinnä sähkötehtaan kaapeleja varten varattua jalkakäytävää sijaitsevaan ajotien osaan ja 0.80 metrin päähän reunuskiven ulkolaidasta kaapelikanavan keskikohtaan lukien. Jos tämä ajotien osa jo on edellä mainitulta leveydeltä käytetty muiden sähkökaapelien paikaksi, sijoitetaan raitiotien kaapelit näiden ulkopuolelle ajotiehen.

d) Puhelinjohtoja — sekä paikallisia että kaupunkienvälisiä — varten varataan kadun toinen jalkakäytävä, ja sijoitetaan kaupunkienväliset johdot lähimmäksi reunuskiveä ja paikalliset puhelinjohdot niiden tontinpuoleiselle sivulle.

Johtojen
asema 18
m:n tai sitä
leveämmis-
sä kaduissa.

Kahdeksantoista metrin levyisiin tai sitä leveämpiin katuihin sijoitettavista johdoista ovat voimassa samat määräykset kuin kapeampiin katuihin sijoitettavista johdoista vain sillä lisäyksellä, että kadun toisessa jalkakäytävässä varataan sähkötehtaan jakelujohdoille lisätilaa vähintään 0.60 metrin leveydeltä puhelinjohtojen tontinpuoleiselta viereltä.

Poliisipuhe-
lin-, lennä-
tin- y. m.
johdot.

Siltä varalta että vastedes laskettaisiin johtoja poliisipuhelinta, sananlennätintä, palolennätintä ja sotilaspuhelinta varten, on kaupunkienvälisten puhelinjohtojen vierelle jätettävä tilaa samassa jalkakäytävässä, joka on varattu puhelinjohtojen paikaksi.

Putkiposti-
johdot.

Putkipostia ja muita sen laatuksia johtoja varten varataan paikka kadun ajotiessä kohta puhelinjohtoja varten varatun jalkakäytävän ulkopuolelta.

Lämmönja-
keluputket.

Lämmitys-, jäädytys- ja tyhjiöputkien sijoitusta varten olisi varattava paikka ajotiessä.

Edellä puhuessaan sähkö-, lennätin- ja puhelinjohdoista on komitea tarkoittanut maanalaisia kaapeleja, joiden komitean mielestä tulisi olla ainoa luvallinen keino ja tapa teettää tuollaisia johtoja kaupungin katujen poikki tai niitä pitkin.

Putkien ja
johtojen sy-
katupinnan
alla.

Tällä edellytyksellä on komitea sekä mitä tulee putkien ja johtojen syvyyteen katupinnan alla että niiden suojelemiseen ulkonaiselta vahingonteolta päättänyt puoltaa seuraavia määräyksiä:

Vesijohtoputket on sijoitettava vähintään 2 metriä katupinnan alle, mitta luettuna putken yläpintaan.

Viemäriputkien pohjan tulee olla vähintään 1.8 m. katupinnan alla.

Kaasujohtojen tulee sijaita 1—1.5 m. katupinnan alla.

Sähköjohdot sijoitetaan 0.7—1 m. syvään katupinnan alle ja on ne, samoin kuin erilliset puhelinjohdotkin, sopivalla tavalla suojeltava ulkonaiselta vahingonteolta rautapoltetuista tiilistä, sementtiputkista, fasuunaraudasta, metallilevystä tai semmoisesta olevalla päällystyksellä.

Mitä tulee puhenlinjohtojen syvyyteen katupinnan alla, viitataan siihen, mitä tästä asiasta säädetään Telefoonyhdistyksen toukokuun 13 päivänä 1902 vahvistetun toimilupakirjan 2 ja 4 §:ssä, joita määräyksiä olisi, kun kaupunki nyttemmin omistaa sähkötehtaan, täydennettävä sellaisella luonnollisella lisäyksellä, että yhdistyksen velvollisuus suojella muita katuihin laskettuja putkia ja johtoja ulotettaisiin käsittämään sähköjohdotkin. Telefoonyhdistyksen johtojen käydessä ristikkäin kaasutahi vesijohdon kanssa on Telefoonyhdistys toimilupakirjan määräysten mukaisesti velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin tästä johtuvain töiden teettämiseksi ja kustantamiseksi. Kun ei sähkö-

tehtaan jakelujohtoja kuitenkin käy laskeminen veden ja kaasun jakelujohtojen kanssa samaan kanavaan, on Telefoonyhdistyksen toimilupakirjaa tältäkin kohden täydennettävä siihen suuntaan, että yhdistys on velvollinen niihin kohtiin, missä sähköjohtojen ilmoitetaan käyvän Telefoonyhdistyksen sementtitorvien kanssa ristikkäin, louhituttamaan torvien alle erikoisen kanavan sähkötehtaan osotuksen mukaisesti, ei kuitenkaan 40 sm syvemmälle torven alapinnan alle, ja niin leveän kuin tarve vaatii.

Jakelujohtojen suojelemiseksi ulkonaiselta vahingonteolta sekä syntyneiden vikain joutuisan korjauksen aikaansaamiseksi olisi toimenpiteisiin ryhdyttävä kaikkien kaasun, veden ja sähköjohtojen sekä puhelinjohtojen paikan osottamiseksi. Tämä saavutettane sopivimmin panemalla kunkin tuollaisen paikan kohdalle rakennuksen seinälle sopiva merkkilaatta, jossa jakelujohdon ja haarautumispaikan asemat osotetaan.

Tässä yhteydessä on komitea katsonut olevan lausuminen suotavaksi, että kaikki laitokset velvoitettaisiin laadittamaan mittakaavaan 1:500 tehdyt yksityiskohtaiset piirustukset sekä pää- että jakelujohtojen asemista kaupungin kaduissa.

Sittenkun komitea on voinut erimielisyydettä kannattaa edellä esiintuotuja näkö- ja kohtia mikäli koskee ohjeiden laatimista noudatettavaksi johtoja kaupungin katuihin sijoitettaessa, on komitea ottanut käsiteltäväkseen kysymyksen patsaiden asettamisesta kaupungin kaduille ja teille.

Tässä ovat ne eri tarkoituksetkin, joihin patsaita käytetään, vaatineet erottamaan pysyväiset patsaat sellaisista, joiden tehtävänä on täyttää jotakin väliaikaista tarkoitusta. Edellisiin on komitea lukenut raitiotiepatsaat ja valaistuslaitteita kannattavat patsaat, jälkimäisiin taas sähkö- ja puhelinjohtoja kannattavat patsaat.

Valaistus- ja raitiotiepatsaiden sijoitukseen nähden on komitea tullut yksimielisyyteen seuraavista määräyksistä:

a) kaduille, joiden jalkakäytävän leveys on vähintään 3 m. sijoitetaan valaistus- ja raitiotiepatsaat reunuskiven linjaan;

b) kaduille, joiden kokonaisleveys on 14.85 metriä (50 jalkaa) vähempi, ei sallita asettaa valaistus- eikä raitiotiepatsaita, vaan on valaistuskappaleen tahi raitiotielangan kannatin kiinnitettävä rakennuksen seinään;

c) huvilakaupungeissa, joissa tien kokonaisleveys on 14.85 metriä vähempi, on valaistus yleensä järjestettävä ripustamalla keskeiset valaistuskappaleet niin että, ellei huvilarakennuksia ole tehty aivan tontinrajaan, patsaat sijoitetaan siihen. Jos sitä vastoin rakennukset on sijoitettu tontinrajaan, sovelletaan patsaiden sijoituksessa b) momentin määräyksiä. Teille, joiden leveys on 14.85 metriä suurempi, on patsaat sijoitettava a) momentin säännöksen mukaisesti.

Jakelujohdot ja yksityiskohtaiset pohjapiirrokset.

Valaistus- ja johtopatsaat.

Valaistustalojen ja raitiotiepatsaiden asema.

Sähkö-, pu-
helin- ja
lennätinjoh-
topatsaiden
sijoitus.

Sähkö-, puhelin- ja lennätinjohdot asetaan nähden, joita patsaita komitean mielestä on pidettävä ainoastaan väliaikaisina ja joiden sijaan siis vastedes on pantava maanalaiset johdot, on komitea lausunut toivomuksen, että niitä vain poikkeustapauksissa saisi käyttää 14.85 metriä kapeammilla kaduilla tai teillä, ja olisi ne sijoitettava jalkakäytävän reunaan tahi enintään 30 sm päähän siitä ajotielle. Kaksoispatsaita ei tulisi saada käyttää ja ehkä tarpeelliset tuet olisi sijoitettava niin, etteivät ne mitenkään estäisi liikennettä. Sähkövalo- ja voimajohdoille sekä puhelinjohdoille yhteisiä patsaita on suositeltava, siinä tapauksessa että puhelinjohdot on koottu kaapeleihin.

Käsittelyään loppuun kysymyksen katuun sijoitettavia johtoja koskevista annettavista määräyksistä on komitea ottanut valmisteltavaksi teknillisten laitosten Hallitusten samassa yhteydessä virittämän kysymyksen määräysten laatimisesta myöskin johtojen katuun sijoittamisen yhteydessä olevia kaivu-, louhinta- ja täytetöitä varten samoin kuin kysymyksen, olisiko syytä jo uusia kalliopohjaisia katuja tehtäessä louhia vastaisille mainitunlaatuksille johdoille tarpeelliset kanavat.

Asian edelliseen puoleen nähden olisi komitean mielestä sekä yleiselle keskuusliikenteelle että katupäällystyksen kestävyydelle edullisinta, jos voitaisiin ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, että kaikki mainitut työt tulisivat teetetyiksi yhden ainoan kaupungin laitoksen toimesta. Mutta kun nämä työt voivat jonakin vuonna olla sangen laajoja ja taas jonakin tahi joinakin myöhempinä vuosina mitättömän pieniä, näyttää siltä kuin kävisi asianomaisen laitoksen vaikeaksi sovittautua niiden sangen vaihtelevain vaatimusten mukaan, joita sille tuollaisessa tapauksessa asetettaisiin, minkätähden komitea ei ole voinut ehdottomasti puoltaa ehdotuksen välitöntä toteuttamista, vaan lienee asian ratkaisu jätettävä Rakennuskonttorin ja sen osastojen jatkuvan kehityksen varaan.

Sitä vastoin on komitean mielestä toivottavaa, että suuremman yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi mainittujen kaivuutöiden teettämisessä kaikkia viranomaisia, yhdistyksiä tai yhtiöitä, joilla on tuollaisia töitä tehtävänä, kehoitettaisiin vuosittain ennen huhtikuun loppua Rakennuskonttoriin antamaan tiedon kunkin vuoden töiden laajuudesta ja laadusta, minkä jälkeen Konttori yksissä neuvoin asianomaisten kanssa laatisi ohjelman, jonka kaupungin yleisten töiden Hallitus vahvistaisi noudatettavaksi.

Mitä sitten tulee ehdotukseen, että sähköjohtojen kanavahautoja louhittaisiin uusien katujen tasoitustöiden yhteydessä, on komitea ollut sitä mieltä että, vaikka tosin aikaa täten voitettaisiin ja kenties kustannuksiakin säästyisi johtoja vastedes sijoitettaessa, ei ehdotusta kuitenkaan olisi toteutettava, ennenkuin on saatu lisäselvitystä sen ehkä tuottamista taloudellisista eduista.

Edellä esitetyn perusteella komitea rohkenee kunnioittaen ehdottaa

että ryhdyttäisiin toimenpiteeseen vahvistuksen hankkimiseksi edellä ehdotetuille maanalaisten johtojen sijoitusta ja laskemista sekä patsaiden sijoitusta kaupungin kaduille koskeville määräyksille;

että Helsingin kaupungin ja Helsingin Telefoonyhdistyksen toimilupakirjan 2, 4 ja 6 §:ä täydennettäisiin siten, että mainittujen pykä-

län mukaan Telefoonyhdistyksellä olevat velvollisuudet ulotetaan koskemaan sähkötehtaankin johtoja, jota paitsi olisi erittäin säädettävä, että Telefoonyhdistyksen tulee puhelinkaapelia laskiessaan, sähkötehtaan osotuksen mukaisesti, louhituttaa jakelujohtoa varten kanava 40 sm syvään puhelinkaapelin alapinnan alle sekä niin leveältä ja pitkältä kuin tarve vaatii;

että kaikkia laitoksia ja viranomaisia tahi yksityisiä yrityksiä, jotka toimittavat johtojen sijoittamista kaupungin katuihin, kehoitettaisiin kaupungin Rakennuskonttoriin vuosittain antamaan tarkat, mittakaavaan 1 : 500 laaditut yksityiskohtaiset piirustukset vuoden varrella lisäksi tulleista johdoista; sekä

että 14.85 metriä kapeampain katujen tai teiden varsilla olevain rakennusten omistajat sopivalla tavalla annetuilla määräyksillä veloitettaisiin sallimaan rakennustensa seinille asettaa tarpeellisia raitioteiden kontaktilankain tahi valaistuskappalten kannattimia.

Helsingissä, helmikuun 17 päivänä 1915.

G. Idström.

Ed. Cedercroutz.
Fredrik Rosberg,
vastalauseella.

Albin Skog.
Bertel Jung.

Bernh. Wuolle.
Johannes Stenberg.

Vastalause:

Allekirjoittaneen mielestä vaatii oikeudenmukaisuus, että jäävittömän viranomaisen, esim. Rahatoimikamarin, tulee saada määrätä, kumpi kadun jalkakäytävä on varattava sähkövoima- ja valojohtoja varten, ja että siis määräykset johtojen asemasta kadussa, jonka kokonaisleveys on 18 m vähempi eli b) momentin viimeinen lause, joka alkaa sanoilla „Sähkötehtaan asia on“ olisi muutettava kuuluvaksi „Rahatoimikamarin asia on määrätä“.

Fredrik Rosberg.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

*Helsingissä,
lokak. 30 p:nä 1913.*

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

N:o 389.

Sen johdosta että Helsingin Telefooniyhdistys oli anonut lupaa katuun sijoittaa puhelinkaapeliin sementtiputkia, josta asiasta oli pyydetty Hallituksen lausuntoa, on sähkötehtaan toimitusjohtaja, insinööri Bernhard Wuolle Hallitukselle antamassaan kirjallisessa esityksessä tehnyt ehdotuksen yhdenmukaisten määräysten aikaansaamisesta kaikkien niiden erilaatuisten johtojen sijoitukseen nähden, joita kaupungin kaduilla käytettäneen.

Lähetäten insinööri Wuolteen mainitun kirjelmän siihen kuuluvine profiilipiirustuksineen Hallitukselle pyytää Hallitus, jonka mielestä esitetty ehdotus on erittäin huomiota ansaitseva, näin ollen ja siihen katsoen että kysymys on likeisessä yhteydessä muiden katutöiden teettämisen kanssa ylipäätään, täten kunnian pyytää, että kaupungin yleisten töiden Hallitus antaisi komitealle, johon kuuluvat kaupungininsinööri, kaupunginasema-kaava-arkkitehti, kaupungin teknillisten laitosten toimitusjohtajat sekä Helsingin Telefooniyhdistyksen ja Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Telefooniosakeyhtiön edustajat, toimeksi valmistella mainittua asiaa sekä sittemmin tehdä asianomaisille esityksen asian lopullisesta järjestämisestä.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖTEHDAS.*Helsingissä,**Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle.**lokak. 31 p:nä 1913.*

Sen johdosta että Telefooniyhdistys on pyytänyt lupaa eräiden puhelinkaapelien sijoittamiseen, ja kun puhelinjohtojen sementtiputkien nykyistä sijoitusta ei käy joka kohdassa puoltaminen, rohkenee allekirjoittanut kunnioittaen ehdottaa, että Hallitus ryhtyisi mahdollisimman pian aikaansaamaan vahvistettuja yhdenmukaisia määräyksiä kaikkien niiden erilaatuisten johtojen sijoittamisesta, joita kaupungin kaduilla käytettäneen. On sangen hyvin tunnettua jokaiselle, jolla on johtojen sijoituksen ja kunnossapidon kanssa tekemistä, mitä vaikeuksia ja vaaroja järjestelmätön työ tässä tapauksessa voi tuottaa. Katuihin ennestään laskettuihin johtoihin nähden tässä kohden tosin on verraten vähän saavutettavissa, mutta järjestelmän aikaansaamisesta olisi pääasiallista hyötyä niissä kaupunginosissa, joihin toistaiseksi on sijoitettu ainoastaan eräänlaatuista johtoja taikka ei johtoja ensinkään, ja samaten vastaisissa uusissa kaupunginosissa. Erikoisesti sähkötehtaan etujen kannalta on tässä huomautettava, että Kallioon ja Töölöön on toistaiseksi sijoitettu varsin harvalukuisia kaapelijohtoja, mutta että lähivuosina on odotettavana verraten laajoja tällaisia töitä. Sitä paitsi on allekirjoittanut ajatellut sellaista mahdollisuutta, että avattaessa kallioon louhittavia katuja, joita on sangen paljon, samalla kävisi katuun louhiminen tarpeelliset kanavat vastaisia johtoja varten tuntuvasti vähemmällä kustannuksilla kuin mitä myöhempi louhinta valmiiseen katuun tahi jalkakäytävään vaatii. Sitä paitsi voisi koko laskemistyön tuollaisessa tapauksessa suorittaa paljon joutuisammin ja vähemmän häiriötä liikenteelle y. m. tuottaen. Kaikki tämä kuitenkin edellyttää erilaatuisten johtojen sijoituksessa noudatettavan yhdenmukaista järjestelmää. Jos sellainen järjestelmä on olemassa, voi kaupungin asemakaavatoimistollakin siitä olla hyötyä vastaisia suunnitelmia laatiessaan, koska sekä katujen leveys että niiden jaoitus luultavasti olisi jonkin verran sen varassa.

Siihen katsoen että maanalaisten johtojen sijoitusta koskevain ohjeiden antamisella on läheistä yhteyttä katuun tehtävään kaivu- ja johtotöiden kanssa yleensä, olisi mielestäni suotavaa, että tätä kysymystä valmisteltaisiin tässä yhteydessä ja siitä annettaisiin määräyksiä. On nimittäin osottautunut, että toimenpiteiden, joihin sähkötehdas on tässä tarkoituksessa aikaisemmin ryhtynyt, ei vielä voi katsoa tuottaneen sähkötehtaan johdoille sitä turvaa, jota oli tarkoitettu ja joka olisi toivottava. Sitä paitsi, ja tämä olisi

ainakin yhtä tärkeätä, tulisi ratkaistuksi tuo pulmallinen kysymys katutöiden yhdenmukaisuudesta, joten nämä työt voitaisiin teettää mahdollisimman vähäisillä kustannuksilla ja liikenteen häiriöillä.

Edellä mainittujen määräysten laatimisen on allekirjoittanut arvellut olevan sopivimmin järjestettävissä siten, että Hallitus omasta aloitteestaan kutsuu kaikkien niiden viranomaisten edustajia ja kaikkia niitä henkilöjä, joilla voi katsoa olevan etua asian järjestämisestä, yhteiseen neuvotteluun (ehdollisesti komiteaan) ja, sittenkun ehdotus on valmiina, lähettää sen Kaupunginvaltuuston vahvistettavaksi, jos tarpeelliseksi katsoo.

Asiasta syntyvän vastaisen keskustelun pohjaksi kävisi paneminen esim. tämän oheiset Tukholman normaalikatuprofilit ja asiasta julkaistuista asiakirjoista saatavana olevan selvityksen.

Bernh. Wuolle.

Mietintö, valtion ja Helsingin kaupungin välistä, eräitä Hermannin ja Kuritushuoneen alueen osia koskevaa tilusvaihtoa valmistelemaan asetetun Komitean antama.

Komitea asetettiin lokakuussa 1911 ja sen jäseniksi valittiin johtaja J. W. Castrén Vankeinhoitohallituksen asiamiehenä, arkkitehti Bertel Jung Helsingin kaupungin asiamiehenä ja arkkitehti T. Montell Yleisten rakennusten Ylihallituksen asiamiehenä, joista kuitenkin viimeksi mainittu puuttuvan ajan takia kesäkuussa 1914 pyysi vapautusta tehtävästään. Ylihallitus määräsi silloin hänen sijaansa arkkitehti Otto F. Holmin.

Komitea on kokoontunut kaikkiaan 8 kertaa osin kuritushuoneella ja samalla käyden Hermannissa, osin rakennuskonttorin kaupunginasemakaava-osastolla. Hankittuaan tietoja niiden tonttien vuokraajista ja vuokratuista, joita vaihto voisi koskea, ja alustavissa kokouksissa periaatteellisesti sovittuaan maanvaihdossa noudatettavasta menettelystä ja vaihdon laajuudesta, antoi komitea arkkitehti Holmin toimeksi mitata ja arvioida kaikki kysymykseen tulevilla 24 tontilla sijaitsevat rakennukset, minkä jälkeen arkkitehti Jung sai toimekseen laatia alueen lopullisen asemakaavan.

Vaihdossa noudatettaviin periaatteisiin nähden on komitea ollut sitä mieltä:

1) että valtion tulisi kaupungin nykyiseltä alueelta Hermannin itäosasta valtiolle luovutettavan maan sijaan antaa kaupungille yhtä suuri ala kuritushuoneelle nykyään kuuluvasta alueesta;

2) että valtiolle olisi varattava oikeus vastedes, kohta kun Vanhankaupunginselän satamalaitokset valmistuvat, vankila-alueen lähimmästä naapuristosta saada täysin käyttöoikeuksin 1,500 neliömetrin laajuinen varasto- ja makasiinitontti, ja tulisi tämän tontin sijaita niin, että se voisi täysin tyydyttää kuritushuoneen tarpeita kaikenlaatuiseen tarvittavaan laivaukseen nähden, minkä ohessa kuritushuoneella tulisi olla oikeus tarpeen vaatiessa väliaikaisesti sulkea tämän varastotontin ja lastaussillan välinen alue erilleen ranta-sillan muusta osasta (ketjuilla, köysillä tai semmoisilla) estääkseen asiaan kuulumattomia pääsemästä alueelle, mutta kuitenkin estämättä kauttakulkevaa rautatieliikennettä;

3) että järjestely ei koskisi kuritushuoneen alueen eteläosaa (johtajan ja vartijain asuntojen eteläpuolella olevaa), paitsi mitä tulee kapeisiin rajakkais-

aloihin, missä kaupunki arkitehti Jungin suunnitelman mukaan laajentaisi vanhoja tahi teettäisi uusia katuja;

4) että vankilan uutta aluetta ympäröivän, kartassa kirjaimilla A B C D E osotettujen katujen *päällystyks* ja *kunnossapito* olisi kaupungin asia, mutta lähinnä valtion tontteja sijaitsevalla katupuoliskolla valtion kustannettava, ollen korvaus suoritettava siinä muodossa, että valtio luovuttaa kaupungille niin suuren alan kuritushuoneen alueesta, kuin katsotaan vastaavan kaupungilla tästä työstä olevia kustannuksia. Sitä vastoin ei otettaisi lukuun I. Viertotien eikä myöskään edellä mainittuun kuritushuoneen alueen eteläosaan ja sen vierelle ehkä tehtävien uusien katujen päällystystä ja kunnossapitoa, jotka työt, samoin kuin muissakin osissa kaupunkia on tavallista, tänne ehkä syntyvän uuden kaupunginosan vastaiset tontinomistajat velvoitettaisiin teettämään. Jollei tätä viimeksi mainittua aluetta luovutettaisi rakennustonteiksi, vaan se edelleenkin pysyisi valtion omana, olisi valtion pidettävä huoli mainittujen ympäröivän katuosain päällystämisestä ja kunnossapitamisestä;

5) että edellä mainittujen, alueen A B C D E viereisten katupintain vuotuisen *puhtaanapidon* toimittaa kaupunki, saaden kerta kaikkiaan korvaukseksi kuritushuoneen alueesta erilleen murretun maakappaleen.

Edellä mainittujen vaihtoesineiden arvon ja korvauksen on komitea arkitehti Jungin esityksestä katsonut olevan laskeminen seuraavasti, ollen omistajaa vaihtavan maan arvo laskettu kumpaisellakin puolen yhtäläiseksi mittayksikköä kohti, koska kumpikin asianosainen luopuisi vähemmän arvoisista alueistaan, mutta toiselta puolen molemmilla on suurta hyötyä vaihdon kautta saamistaan uusista alueista. I. Viertotien laajentamista varten erotettavaa kapeaa maakaistaletta ei ole otettu lukuun vaihtoesineenä, koska tämän alan tarkoituksena on tyydyttää yleistä liikennetarvetta ja Viertotien laajentaminen kohottaisi tonttiarvoa Viertotien viereisellä valtion alueella, mistä laajennukseen tarvittava maa otettaisiin.

Kuritushuoneen omaksi tuleva Hermannin osa, jonka sijaan kaupungin tulisi saada yhtä suuri ala toisesta paikasta, on noin	20,680 m ²
Uuden teurastamon viereltä annetaan valtiolle tontinrajaa oikoessa	170 ”
Vanhankaupunginselän vastaisen satamalaitoksen viereltä saa valtio varastotontin, jonka pinta-ala on	1,500 ”

Kaupungille tuleva korvaus 4) momentissa mainitusta päällystyksestä ja kunnossapidosta lasketaan seuraavasti: a) kadun päällystämistä lasketaan kerta kaikkiaan 5 mk m²:ltä, siis koko alalta 48,000 mk; b) kadun ja jalkakäytävän vuotuisesta kunnossapidosta lasketaan 50 penniä m²:ltä. Jos tämä kasvuutetaan 5 %:n mukaan, saadaan pääoma-arvoksi 10 mk m²:ltä, mikä valtion kunnossa pidettävältä alueen A B C D E

viereiseltä katualalta, noin 9,600 m ² :ltä, tekee 96,000 mk. Nämä summat, kaikkiaan 144,000 mk, osottavat päällystämistä ja kunnossapidosta olevain kustannusten määrän. Jos maan arvoksi tässä pannaan keskimäärin 13 mk m ² :ltä, vastaa edellä mainittu summa	11,077 m ²
Puhtaanapitokustannukset oletetaan 40 penniksi m ² :ltä vuodessa, joten ne mainitulta alalta nousevat 3,840 markkaan vuodessa eli, jos tämä summa kasvuutetaan 5 %:n mukaan, kaikkiaan 76,800 markkaan, mikä summa edellä kerrotun laskutavan mukaan vastaa	5,892 „
	Yhteensä noin 39,499 m ²

joka siis olisi se maakorvaus, mikä kaupungin edellä olevan perusteella tulisi saada vankila-alueelta.

Ne alueet, mitkä kaupunki siten saisi omakseen, on tämän oheisessa, arkkitehti B. Jungin laatimassa suunnitelmassa osotettu keltaisella ja siten sovitettu, että niiden yhteenlaskettu pinta-ala mikäli mahdollista on sama kuin edellä mainittu eli 39,499 m².

Tilusvaihdossa noudatettaviksi muiksi ehdoiksi on komitea päättänyt ehdottaa:

6) että kaupunki viimeistään vuoden kuluttua tämän muutoksen koskettamain tonttien vuokrakauden päättymisestä teettää ajokelpoisen tien siten, että se erottaa valtion alueen Hermannista;

7) että 2) momentissa mainittuun varastopaikkaan nähden olisi kaupungin ja valtion kesken tehtävä sen suuntainen sopimus, että valtiolle taataan oikeus, siinä tapauksessa että Vanhankaupunginselän satamalaitoksen valmistuminen lykkääntyy pitemmän ajan päähän, väliaikaisesti saada rannalta käytettäväkseen sekä noin 1,500 neliömetrin laajuinen varastopaikka että myös laivalaituri, johon voi päästä sinäkin aikana, jolloin satama- ja rautatietöitä täällä jatkuu, ja tulisi valtion, varastotonttinsa paikkaa lopullisesti määrättäessä, tyytyä sellaiseen edellä mainitut ehdot täyttävään tonttiin, minkä kaupunki voi sataman tai sen viereisen ranta-alueen järjestämistä varten laaditun suunnitelman mukaan tarjota;

8) siihen nähden että vaihdon koskettamain tonttien vuokraajat eivät, siinä tapauksessa että poismuutto tapahtuu vasta vuokrakauden päätyttyä, vuokrakirjain 9 §:n mukaan ole oikeutetut saamaan korvausta rakennusten purkamisesta eivätkä nauttimaan sitä etua, minkä kaupunki yleensä on suonut vuokramiehilleen, siinä tapauksessa että vuokranpitennystä ei myönnetä, nimittäin että saavat huutokaupatta Rahatoimikamarin määräämästä alimmasta hinnasta omakseen lunastaa vuokrapalstaa vastaavan kaupungintontin, on komitea katsonut olevan tekeminen Vankeinhoitohallitukselle ja

kaupungille esityksen, että tuollaisille vuokramiehille olisi taattava kohtuullinen korvaus, jonka valtio puolestaan voisi suoranaista rahasuoritusta tekemättä antaa esim. siten, ettei se kuritushuoneelle joutuvilta tonteilta kantaisi jäljellä olevain 4—5 vuoden vuokraa. Siten säästyneen vuokran saisivat vuokramiehet pitää muuttoapuna;

9) kun on oletettavissa, että valtio varsin pian tarvitsee eräitä näistä uusista tonteista, on komitean mielestä koko puheena oleva tilusvaihto toimeenpantava heti, mikäli jo nykyään olemassa olevia osia koskee. Vastedes täyttämällä syntyviin satama-alueen osiin nähden taas aikansa noudatetaan mitä edellä (2 mom.) on näistä alueista sanottu.

Vuokramiehille rakennuksistaan ja kärsimästään vahingosta tuleva korvaus, siinä tapauksessa että vuokra irtisanotaan ennen aikojaan, olisi komitean mielestä laskettava arkkitehti Otto F. Holmin ehdottaman ja tässä sananmukaisesti esitetyn laskuperusteen mukaan:

Niiden Hermannin tonttien arvio, joiden luovuttaminen valtiolle ja liittäminen kuritushuoneen alueeseen on puheena, valtion ja Helsingin kaupungin välistä, eräiden Hermannin ja kuritushuoneen alueen osain tilusvaihtokysymystä valmistelevaan asetetun komitean toimenannosta suoritettu (ks liite I).

Arvioperusteet:

Vuokrakirjain 9 §:ssä sanotaan:

„Vuokran lakatessa on vuokramies velvollinen omalla kustannuksellaan purkauttamaan ja tilukselta poistamaan kaikki siellä olevat rakennukset — — — —“.

Jos siis vuokramies asuu paikallaan vuokrakauden loppuun, ei korvausta ensinkään anneta. Ainoastaan siinä tapauksessa että valtio tai kaupunki silloin haluaa saada omakseen jonkin rakennuksen, korvataan sen rakennusaineiden hinta (palsta V) ja osa, ehdotan yhden vuoden, työhinta (ks siv. 6) palstan VI mukaan.

Jos sitä vastoin vuokramies irtisanotaan *aikaisemmin muuttamaan*, korvataan „työkustannusten poisto“ ja huoneenvuokra palstain VI ja VII mukaan, mutta *rakennusaineita ei korvata*. Vain siinä tapauksessa että valtio pitää rakennukset hallussaan, korvataan rakennusaineetkin (palsta V).

Vahingonkorvaus (huoneenvuokra).

Jos vuokra irtisanotaan ennen aikojaan, tulee omistajan paitsi rakennuksen hintaa saada jokin vahingonkorvaus, koska hänen kykynsä suorittaa

korot ja kuoletus lakkaa, jos vuokratulot ehtyvät. Tämä korvaus lienee sopivimmin laskettava prosenttimääräksi jällellä olevain vuosien huoneen-
vuokrista. Näistä oletetaan 40 % menevän kunnossapitoon, mikä nyt käy tar-
peettomaksi, loput ovat korkoa ja kuoletusta (50 %) sekä puhdasta voittoa
(10 %), yhteensä (60 %), joka määrä siis on korvattava. Vuokra lasketaan
250 markaksi vuodessa huonetta kohti (noin 20 mk kuukaudessa), joten 60 %
siitä on 150 mk vuodessa huonetta kohti ja siis korvattava määrä (palsta VII).
Vaikka kuoletukset olisikin suoritettu, on korvausta maksettava, koska omista-
jalla siinä tapauksessa on alussa ollut voitettavana suuria vaikeuksia, joihin
hän on alistunut päästäkseen lopulla parempiin oloihin. Olisi sentähden
ilmeisesti väärin nyt, hänen voitettuaan vaikeat ajat, häneltä riistää noita
odottamiaan hyviä vuosia antamatta hänelle niistä ensinkään korvausta.

Arvio.

Jotta saataisiin selville rakennuskustannukset pinta-alan m² kohti sekä
rakennusaineiden ja työn välinen suhde, laadittiin tässä puheena olevien
työväenasuntojen seikkaperäinen kustannusarvio. Tämän koearvion mukaan
on tällaisten työväenasuntojen hinta:

1-kerroksisen hirsistä tehdyn asuinrakennuksen	100: —	m ² :ltä
1 1/2 " " " "	140: —	"
2 " " " "	165: —	"
3 " " " "	230: —	"
Laudoista tehdyn eteisen sisäportaineen	30: —	"
Lattiattoman, laudoista tehdyn vajan	13: —	"
Hirsistä tehdyn tallin	40: —	"

Näin lasketusta alkuperäisestä arvosta (palsta II) on nykyinen arvo saatu
siten, että kukin rakennus on jaettu 9 osaan: perustukseen, kivijalkaan, por-
taisiin, tiiliseinään, hirsiseinään, lautaseinään, lattioihin, välikattoihin, ulko-
kattoihin, ikkunoihin ja oviin sekä tulisijoihin, ja on kunkin osan arvo pai-
kalla toimitetussa katselmuksessa erikseen arvioitu ja nykyinen arvo, ilmais-
tuna prosenttimäärin alkuperäisestä (palsta III), otettu huomioon. (Taulussa
esitetty koko rakennuksen prosenttiluku on näiden 9 eri prosenttiluvun keski-
määrä.) Tästä johtuva arvonvähennys kohtaa ilmeisestikin ainoastaan raken-
nusaineita eli oikeammin sanoen niitä rakennusaineita, joilla vielä rakennusta
purettaessa on arvoa. Edellä mainitun kustannusarvion mukaan on näiden
pääaineitten hinta tasan puolet rakennuskustannuksista; toinen puoli käsittää
työkustannukset ja tarvikkeet sekä purkaessa hukkaan menevät lisäaineet.
Tämä purkaessa kokonaan arvottomaksi käyvä hinnan puoli alenee siis

sinä aikana, minkä rakennus on paikallaan (palsta IX), alkuperäisestä määrästäan nollaan. Sen oletetaan vähenevän yhtä paljon kunakin vuonna. Jos siis rakennusten ikä (palsta IX) on tunnettu, saadaan työkustannusten vuotuinen väheneminen (palsta VI) siten, että alkuperäinen kustannusmäärä jaetaan vuosien luvulla. Vuokran irtisanomisaikaan on siis työhinnan jällellä oleva arvo = *vuotuinen* väheneminen (palsta VI) kerrottuna jällellä olevien vuosien luvulla (palsta VIII).

Esimerkki (kortteli N:o 3, tontti N:o 1).

Rakennuskustannukset (palsta II)	30,080: —
Vuokra irtisanotaan vuonna 1915.	
Alkuperäinen aineiden hinta	$\frac{30,080}{2} = 15,040: —$
Nykyinen „ „	46 % (palsta V) 7,050: —
Alkuperäiset työkustannukset	$\frac{30,080}{2} = 15,400: —$
Vuokrakausi 27 vuotta (palsta IX)	
Vuotuinen poisto $\frac{15,040}{27} =$ (palsta VI)	555: —
4 vuoden poisto = $4 \times 555 =$ (palsta VIII)	2,220: —
14 huoneen vuokra à 150: — vuodessa = (palsta VII) 2,100: —	
4 vuodelta	8,400: —
	<hr/>
Yhteensä Smk (palsta IV)	17,670: —

Helsingissä, tammikuulla 1915.

Otto F. Holm.

Lyhyesti ja selväpiirteisemmin esittääkseen kaiken edellä sanotun on komitea koonnut työnsä tulokset seuraaviin ponsiin:

10) *tilusvaihto toimitetaan tämän oheisen kartan mukaan, niin että punaisella merkityt alueet tulevat kuritushuoneelle ja keltaisella osotetut kaupungille;*

11) *kaupunki teettää ennen 1922 vuoden loppua kadun Hermannin ja kuritushuoneen välille sekä toimittaa sen tasoituksen ja vuotuisen kunnossapidon;*

12) *Kurituskuone saa toistaiseksi vapaasti käyttää rannalla olevaa 1,500 m²:n laajuista makasiini- ja varastoaluetta sekä saa myöhemmin, kun satamalaitokset tänne tehdään, täyden käyttöoikeuden yhtä laajaan alueeseen 2 momentin mukaan;*

13) *vaihto on toimitettava mahdollisimman pian, mutta vuokramiehet saavat, jos se haitatta voi käydä päinsä, asua paikoillaan vuokrakauden loppuun.*

Helsingissä, helmikuussa 1915.

J. W. Castrén.

Otto F. Holm.

Bertel Jung.

Kortteli	Tontti N:o	O m i s t a j a	I		II	
			Rakennus ja huoneluku	Laskettu alkuper. rakennus- kustannus Smk		
3	1	H. J. Tillander	A. 12 huon.	24,000	—	
			B. 2 ”	4,580	—	
			C. —	1,500	—	
			Yhteensä	14 huon.	30,080 —	
3	2 a	A. Virtanen, pika-ajuri	A. 18 huon.	30,400	—	
			B. 5 ”	10,000	—	
			C. —	4,400	—	
			Yhteensä	23 huon.	44,800 —	
3	2 b	V. Malminen, ent. vanginvartija	A. 4 huon.	7,800	—	
			B. —	1,000	—	
			Yhteensä	4 huon.	8,800 —	
3	3	K. Joensuu	A. 8 huon.	14,400	—	
			B. 5 ”	9,400	—	
			C. —	2,300	—	
			Yhteensä	13 huon.	26,100 —	
3	9	Karl Knekt, tehtailija	A. 5 huon.	11,360	—	
			B. 2 ”	5,400	—	
			C. —	3,500	—	
			Yhteensä	7 huon.	20,260 —	
3	10	A. Nyström, rouva	A. 16 huon.	30,800	—	
			B. —	300	—	
			Yhteensä	16 huon.	31,100 —	
3	12	A. J. Nyholm, puuseppä	A. 13 huon.	21,000	—	
			B. —	880	—	
			Yhteensä	13 huon.	21,880 —	
5	2	Yhtiö „Delfin“	A. 8 huon.	17,300	—	
			B. 8 ”	13,000	—	
			C. Tehdas	8,700	—	
			D. —	900	—	
			E. —	1,000	—	
			Yhteensä	16 huon.	40,900 —	
5	3	E. Fredriksson, pika-ajuri	A. 9 huon.	19,300	—	
			B. —	2,800	—	
			Yhteensä	9 huon.	22,100 —	
5	4	G. Henriksson, kaakelintekijä	A. 9 huon.	16,900	—	
			B. 2 ”	4,300	—	
			Yhteensä	11 huon.	21,200 —	

Liite I.

III Nykyinen arvo alku- peräiseen verraton, 0/o	Korvaus, siinä tapauksessa että vuokra irtisano- taan ennen aikojaan				VIII Vuokran päättymis- vuosi ja jälellä oleva vuokrakausi	IX Pääraken- nuksen ikä vuokrakau- den pääTTY- essä
	IV Kokon.arvo 1915 (V+VI +VII)	V Siitä rak. aineiden hintaa	VI Vuotuinen työkustan- nusten poist.	VII Vuosi vuokr. (=150: - huon. kohti)		
50 0/o 40 0/o 20 0/o		6,000 — 900 — 150 —				1/2 1909 27 v.
n. 46 0/o	17,670 —	7,050 —	555 —	2,100 —		4 v.
75 0/o 50 0/o 40 0/o		11,400 — 2,500 — 880 —				31/12 1920 13 v.
	45,800 —	14,780 —	1,720 —	3,450 —		6 v.
20 0/o 20 0/o		780 — 100 —				1921 1/5 28 v.
	6,179 —	880 —	157 —	600 —		7 v.
35 0/o 45 0/o 60 0/o		2,500 — 2,110 — 690 —				1920 31/12 25 v. 20 v. (keskim. 23 v.)
	20,400 —	5,300 —	567 —	1,950 —		6 v.
60 0/o 15 0/o 15 0/o		3,400 — 400 — 260 —				1920 1/11 22 v. 30 v. (keskim. 24 v.)
	12,900 —	4,060 —	423 —	1,050 —		6 v.
75 0/o 20 0/o		11,500 — 30 —				1920 31/12 28 v.
	29,260 —	11,530 —	555 —	2,400 —		6 v.
75 0/o 10 0/o		7,900 — 44 —				1920 31/12 26 v.
	22,164 —	7,944 —	420 —	1,950 —		6 v.
55 0/o 35 0/o 25 0/o 20 0/o 20 0/o		4,750 — 2,275 — 1,100 — 90 — 100 —				1920 1/5 20 v. 29 v. (keskim. 24 v.)
	27,833 —	8,315 —	853 —	2,400 —		6 v.
40 0/o 25 0/o		3,850 — 350 —				1920 1/11 32 v.
	14,370 —	4,200 —	345 —	1,350 —		6 v.
75 0/o 45 0/o		6,325 — 975 —				1921 31/12 22 v.
	20,090 —	7,300 —	482 —	1,650 —		7 v.

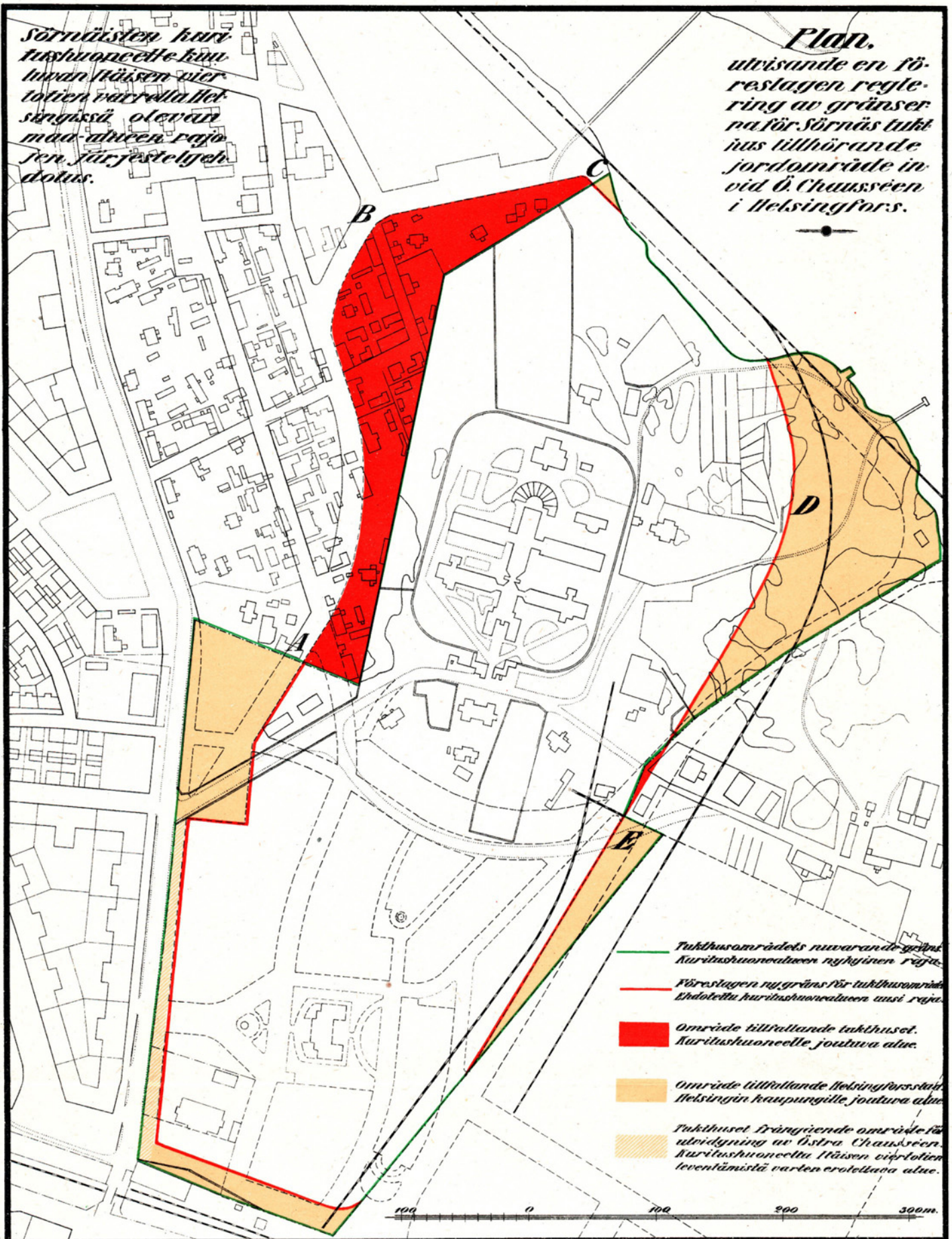
Korttelin N:o	Tontti N:o	O m i s t a j a	I		II	
			Rakennus ja huoneluku		Laskettu alkuper. rakennus- kustannus Smk	
5	5	F. F. Glad, tehdastyöläinen	A. 6 huon.	11,800	—	
			B. 4 „	4,600	—	
			C. —	600	—	
		Yhteensä	10 huon.	17,000	—	
6	1	V. Vainikainen, kauppias	A. 19 huon.	40,650	—	
			B. 6 „	10,780	—	
			C. 1 „	5,500	—	
		Yhteensä	26 huon.	56,930	—	
6	2	Henriksson, neitejä	A. 8 huon.	14,000	—	
			B. —	800	—	
		Yhteensä	8 huon.	14,800	—	
6	5	E. Vikblom, ent. kirvesmies	A. 12 huon.	27,100	—	
			B. 6 „	9,100	—	
			C. 7 „	12,300	—	
		Yhteensä	25 huon.	48,500	—	
6	6	A. F. Nyström, ent. junailija	A. 16 huon.	16,150	—	
			B. —	1,100	—	
			C. —	250	—	
		Yhteensä	16 huon.	17,500	—	
6	7	J. V. Sundell	A. 13 huon.	28,000	—	
			B. 4 „	7,900	—	
			C. —	5,500	—	
		Yhteensä	17 huon.	41,400	—	
7	1	Anna Tarvos, leski	A. 8 huon.	13,700	—	
			B. —	480	—	
		Yhteensä	8 huon.	14,180	—	
7	2	K. Soisalo, ent. rouva	A. 6 huon.	13,400	—	
			B. —	200	—	
		Yhteensä	6 huon.	13,600	—	
7	3	A. V. Sveins, rouva, kätilö	A. 8 huon.	12,700	—	
			B. 6 „	12,200	—	
			C. 8 „	11,200	—	
			D. —	260	—	
		Yhteensä	22 huon.	36,360	—	
7	5	K. V. Stålberg	A. 12 huon.	34,400	—	
			B. 8 „	10,000	—	
			C. —	6,450	—	
			D. —	3,600	—	
		Yhteensä	20 huon.	54,450	—	

III Nykyinen arvo alkuperäiseen verraton o/o	Korvaus, siinä tapauksessa että vuokra irtisano- taan ennen aikojaan				VIII Vuokran päättymis- vuosi ja jällellä oleva vuokrankausi	IX Pääraken- nuksen ikä vuokrankau- den pääty- essä
	IV Kokonais- arvo 1915	V Siitä raken- nusaineiden hintaa	VI <i>Vuotuinen</i> työkustan- nusten poist.	VII <i>Vuosi- vuokra</i>		
35 o/o 25 o/o 50 o/o		2,075 — 575 — 150 —			1921 ³¹ / ₁₂	26 v. 31 v. (keskim. 28 v.)
	15,680 —	2,800 —	340 —	1,500 —	7 v.	
45 o/o 40 o/o 25 o/o		9,150 — 2,150 — 690 —			1920 ¹ / ₁₁	25 v. 28 v. (keskim. 26 v.)
	41,280 —	11,990 —	982 —	3,900 —	6 v.	
55 o/o 25 o/o		3,850 — 100 —			1920 ³¹ / ₁₂	29 v.
	12,680 —	3,950 —	255 —	1,200 —	6 v.	
60 o/o 25 o/o 15 o/o		8,125 — 1,140 — 925 —			1920 ³¹ / ₁₂	28 v. 30 v. 29 v. (keskim. 29 v.)
	37,710 —	10,190 —	837 —	3,750 —	6 v.	
40 o/o 60 o/o 20 o/o		3,230 — 330 — 25 —			1920 ³¹ / ₁₂	28 v.
	19,860 —	3,585 —	312 —	2,400 —	6 v.	
85 o/o 40 o/o 40 o/o		11,900 — 1,580 — 1,100 —			1920 ³¹ / ₁₂	15 v. 29 v. (keskim. 19 v.)
	36,420 —	14,580 —	1,090 —	2,550 —	6 v.	
60 o/o 30 o/o		4,100 — 70 —			1920 ³¹ / ₁₂	30 v.
	12,790 —	4,170 —	236 —	1,200 —	6 v.	
60 o/o 75 o/o		4,030 — 75 —			1921 ¹ / ₆	30 v.
	10,870 —	4,105 —	227 —	900 —	6 v.	
55 o/o 60 o/o 60 o/o 40 o/o		3,500 — 3,660 — 3,350 — 50 —			1920 ³¹ / ₁₂	30 v. 26 " 24 " (keskim. 27 v.)
	33,660 —	10,560 —	650 —	3,200 —	6 v.	
70 o/o 35 o/o 70 o/o 20 o/o		12,000 — 1,750 — 2,260 — 360 —			1921 ³¹ / ₁₂	11 v. 30 " 30 " (keskim. 17 v.)
	52,700 —	16,370 —	2,190 —	3,000 —	7 v.	

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

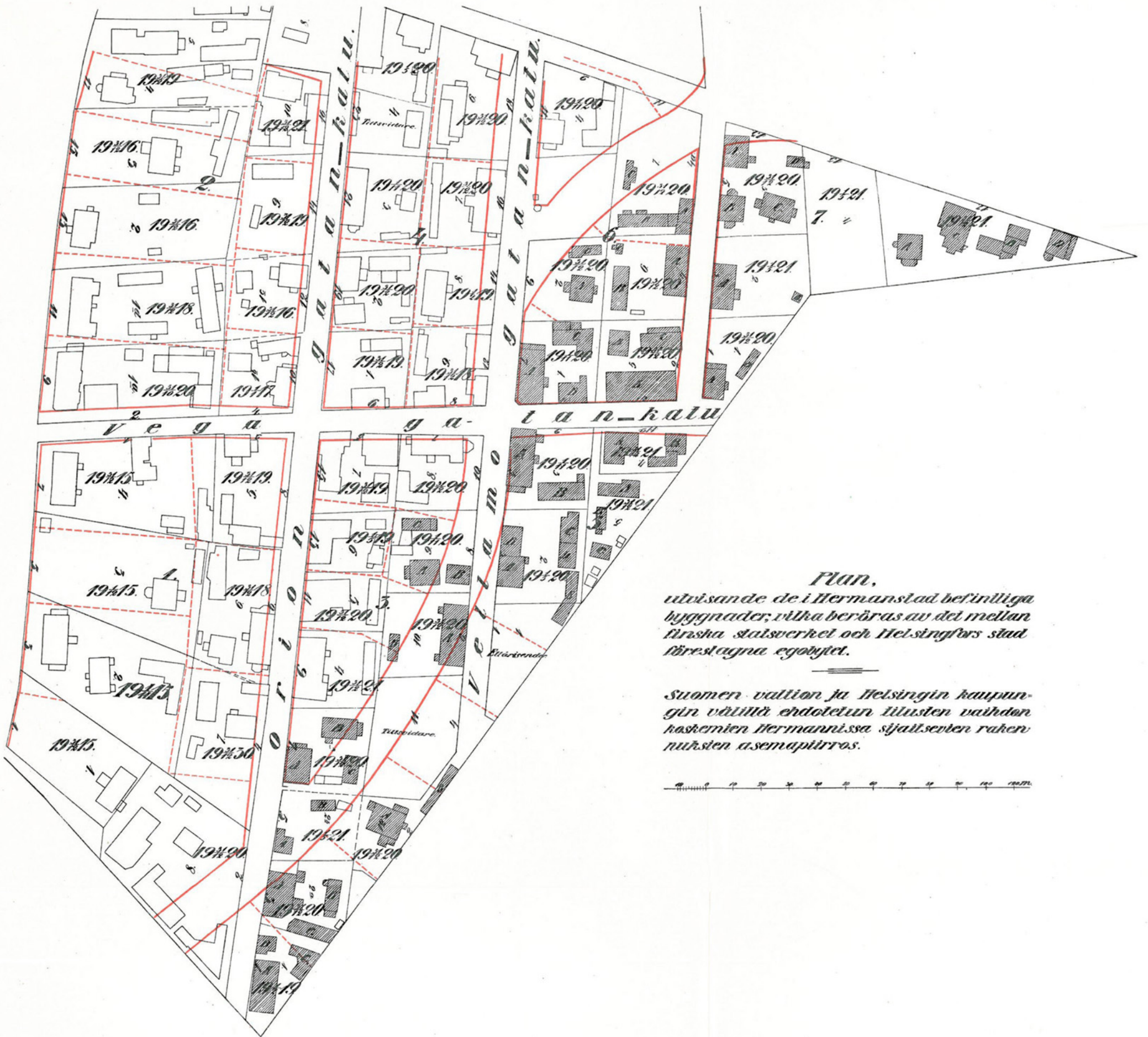
Sörnäisten kauritushuoneelle kuuluvan itäisen viertalon varrella olevan maan alueen rajojen järjestyksen dotus.

Plan.
utvisande en förestagen reglering av gränserna för Sörnäs tuktus tillhörande jordområde invid Ö. Chausseen i Helsingfors.

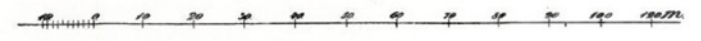
- *Tukthusområdets nuvarande gräns. Kauritushuoneen nykyinen raja.*
- *Förestagen nya gräns för tukthusområdet. Eldotett kauritushuoneen uusi raja.*
- *Område tillfallande tukthuset. Kauritushuoneelle joutuva alue.*
- *Område tillfallande Helsingfors stad. Helsingin kaupungille joutuva alue.*
- *Tukthuset frångående område för utvidgning av Östra Chausseen. Kauritushuoneelta itäisen viertalon leventämistä varten erottettava alue.*

*Plan,
 utvisande de i Hermanstad befintliga
 byggnader, vilka beröras av det mellan
 finska statsverket och Helsingfors stad
 förestagna egobytet.*

*Suomen valtion ja Helsingin kaupun-
 gin välillä ehdotetun tilusten vaihdon
 koskien Hermannissa sijaitsevien rakennus-
 niesten asemapiirros.*

Esitys äkkiä sairastuneiden ja vahingoittuneiden henkilöjen kuljetuksen järjestämisestä sekä sellaisten henkilöiden vastaanottolaitoksen perustamisesta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Huhtik. 26 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 254.

Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnan lähetteessä syyskuun 29 päivältä viime vuotta on Rahatoimikamaria kehotettu antamaan lausunto Terveystoimikunnan tekemän, äkkiä sairastuneiden ja tapaturmaisesti vahingoittuneiden henkilöiden kuljetuksen järjestämistä sekä sellaisten henkilöiden vastaanottolaitoksen aikaansaamista tarkoittavan esityksen johdosta. Tätä tehtävää täyttääkseen Rahatoimikamari, joka on asiasta neuvotellut lääkintöneuvos R. Idmanin ja tohtori E. Sandelinin kanssa, pyytää lausua seuraavaa:

Kysymys sairaasemain perustamisesta äkkiä sairastuneita ja vahingoittuneita henkilöjä varten on alkuisin vuodelta 1912, jolloin Terveystoimikunta kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle heinäkuun 27 päivältä, tehden selkoa niistä toimenpiteistä, joihin oli ryhdytty lääkärinavun hankkimiseksi tapaturmissa ja äkillisissä taudintapauksissa, teki ehdotuksen sen 2,000 markan suuruisen määrärahan käyttämisestä, joka oli annettu Lautakunnan käytettäväksi korvaukseksi öiseen aikaan sekä päiväsaikaisissa äkillisissä taudintapauksissa annetusta lääkärinavusta. Tässä yhteydessä ilmoitti Lautakunta aikovansa niin pian kuin suinkin ottaa tutkittavaksi kysymyksen yhden tai kahden sairaaseman perustamisesta tänne.

Terveystoimikunnan työn tulos puheena olevassa asiassa esitetään tämän oheisessa komitean mietinnössä siinä olevine ehdotuksineen, joihin Lautakunta on erinäisin lisäyksin yhtynyt.

Niinkuin tämän oheisista asiakirjoista näkyy, koskee esillä oleva asia kahta eri kysymystä, joilla ainoastaan osittain on yhteyttä keskenään: toinen sairaiden, paitsi kulkutautisairaiden, kuljetuksen uudestijärjestämistä ja toinen tapaturmaisesti loukkaantuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöiden vastaan-

ottolaitoksen perustamista. On ilmeistä, että näillä asioilla on keskinäistä yhteyttä, mutta jotta voisi oikein arvostella komitean mietinnössä esitettyä tilastoa, lienee kuitenkin aihetta alleviivata, että 1) ainoastaan eräitä potilaita, äkillisissä ja kirurgisissa tapauksissa, nykyään kuljetetaan palolaitoksen sairausvaunuilla ja paarilla sekä 2) että komitean ehdottamalla tavalla järjestetty kuljetus ei tarkoittaisi ainoastaan tapaturmaisesti ja muulla tavoin loukkaantuneita, vaan kaikenlaatuisia sairaita, kulkutautisia lukuun ottamatta.

Mitä ensinnä tulee kaupungin *sairaankuljetuksen* uudestijärjestämiseen, esittää komitea erinäisiä numerotietoja, jotka valaisevat sairaiden ja tapaturmaisesti vahingoittuneiden kuljetuksen lisääntymistä vuosina 1906—1912, jota kuljetusta on toimitettu nykyään käytettävänä olevilla apuneuvoilla, kaksilla vaunuilla ja kolmilla rullapaarilla. Esitetyn tilaston ei kuitenkaan voi katsoa antavan täydellistä kuvaa kaupungin sairaankuljetuksen laajuudesta, koska niinkuin tunnettu melko suuri joukko sairaita ja vahingoittuneita kuljetetaan sairaaloihin ajurivaunuilla ja muilla ajoneuvoilla. Jos sairaankuljetus kunnan toimesta järjestetään ajanmukaiselle kunnalle, niin että laitos toimii nopeasti ja on helposti käytettävänä, saanee varmasti olettaa tavallisilla ajoneuvoilla tapahtuvan kuljetuksen tuntuvasti vähenevän ja kunnan laitteilla toimitettavan kuljetuksen vastaavassa määrässä lisääntyvän. Mutta jo sinänsäkin osottaa komitean esittämä tilasto, että kunnan järjestämä kuljetus on tuntuvasti lisääntymässä ja ettei nykyisen laitoksen enää voi katsoa vastaavan tarvetta. Sen laajentaminen on sentähden välttämätön.

Asiaa perinpohjin tutkittuaan tulee komitea siihen tulokseen, että sairaankuljetus olisi parhaiten järjestettävissä ottamalla käytäntöön automobiilejä, mikä kävisi kaupungille suhteellisesti halvemmaksi kuin hevoskuljetus. Komitea onkin sentähden ehdottanut hankittavaksi *kaksi* sairausautobiiliä, jota vastoin nykyiset laitteet olisivat varalla. Rahatoimikamarin neuvotteluissa edellä mainittujen asiantuntijain kanssa on, siihen viitaten mitä muuan vähemmistö Terveystoimikunnassa oli asiaa käsiteltäessä lausunut, arveltu toistaiseksi yhden automobiilin riittävän tarpeeseen. Tätä ehdotusta on tohtori Sandelin jyrkästi vastustanut, huomauttaen ettei yksi automobiili mitenkään riittäisi. Tarpeen ilmaantuessa se ehkä olisi käytännössä muualla taikka korjattavana, joten syntyisi korvaamatonta ajanhukkaa. Elleivät kaupungin varat nykyään sallisi niin tuntuva menoa kuin kahden automobiilin hankkiminen vaatii, olisi tohtori Sandelinin mielestä parempi olla ensinkään uudistamatta nykyistä järjestelmää kuin käydä sitä osittain uudistamaan, koska se viimeksi mainitussa tapauksessa ainoastaan olisi omansa alun pitäen saattamaan järjestelmän huonoon huutoon yleisön keskuudessa.

Komitea on seikkaperäisesti esittänyt, miten ehdotettujen sairausautobiilien tulisi olla varustettuja. Tähän seikkaan ei Rahatoimikamari tahdo lähemmältä kajota, vaan lausuu ainoastaan toivomuksen että Terveystoimikun-

lautakunta on, jos kysymys automobiilien hankkimisesta ratkaistaan myönteiseen suuntaan, katsova, että uusimmat tällä alalla saavutetut kokemukset käytetään hyväksi.

Kaupungin sairaankuljetuslaitteet, sekä vanhat että ehdotetut uudet, on komitea palomestarin kanssa neuvoteltuaan ajatellut sijoitettaviksi Vironkadun varrella olevalle pohjoiselle paloasemalle, ja hoitaisi niitä niinkuin tähänkin asti palolaitos, jonka miehistöä tämän johdosta olisi lisättävä kahdella autonkuljettajalla, jotka kumpikin saisivat 1,200 markkaa vuosipalkkaa sekä 420 markkaa ruokarahoja ja 150 markkaa vaatetusapua vuodessa.

Sairaan kuljetustoiminnan ehdotetusta uudistuksesta on komitea laskenut olevan kaikkiaan seuraavat kustannukset: kahden sairasautobiilin hinta 30,000 markkaa kerta kaikkiaan sekä 5,040 markkaa vuosittain kuljettajain palkkaukseen ynnä automobiilien käyttö- ja kunnossapitokustannuksiin.

Mitä sitten tulee esillä olevan asian toiseen puoleen, *vastaanottoaseman järjestämiseen*, tekee komitea ensinnä! selkoa tällaisten laitosten järjestelystä Skandinavian maissa ja Saksassa sekä tulee sitten harkitessaan kysymystä, miten sellaisen laitoksen tulisi täällä olla järjestetty, siihen tulokseen että *yksi* vastaanottoasema toistaiseksi riittäisi tarpeisiin ja olisi sopivin järjestää Marian sairaalan kirurgisen osaston yhteyteen. Hankkeissa ollutta sairaalan laajennusta toimeenpantaessa olisi huoneisto varattava sairasasemallekin, jonka kuitenkin toistaiseksi kävisi sijoittaminen johonkin entisistä kulkutautipaviljongeista. Näistä soveltunee *läntisin, Kirkkomaankadun varrella sijaitseva*, parhaiten tarkoitukseen. Kaupunginarkkitehdin laatiman kustannusarvion mukaan olisi tämän paviljongin sisustamisesta tätä tarkoitusta varten kustannuksia 3,400 markkaa. Huomattava on, että paviljonki kuitenkin nykyään on luovutettu sotilassairaalaksi.

Rahatoimikamarissa on huomautettu, että ehdotettu vastaanottoaseman paikka on varsin syrjässä, mutta katsoen niihin suuriin kustannuksiin, joita keskeisemmällä paikalla sijaitsevan, tarkoitukseen sopivan huoneiston vuokraamisesta ja sisustamisesta olisi, on Kamari kuitenkin arvellut olevan yhtyminen komitean ehdotukseen. Komitean lausuntoa että Marian sairaalan rakennusryhmää vastedes laajennettaessa olisi otettava huomioon vastaanottoaseman huoneistotarve on Kamari tahtonut puoltaa.

Vastaisen aseman henkilökunnan kokoonpano ja palkkausedut, semmoisina kuin komitea ne on ehdottanut, näkyvät sivulla 15 olevasta taulusta. Lääkärihoitoa asemalla antaisivat yksi assistentti ja yksi amanuenssi, jota paitsi sairaalan kirurgisen osaston amanuenssi vuorottelisi heidän kanssaan päivystäjänä. Viimeksi mainittua tarkoitusta varten on ehdotukseen pantu 1,825 markan määräraha. Mikäli Rahatoimikamari on saanut tietää, on tarkoitus jakaa tämä määräraha kaikkien päivystykseen osaa ottavien lääkärien kesken, joten se todellisuudessa olisi palkanlisäystä aseman vakinaisille lääkäreille.

Kamarissa on tosin lausuttu se mielipide, että aseman kustannusten huojistamiseksi olisi henkilökuntaa hiukan vähennettävä tai sen palkkaetuja supistettava, ja on siinä kohden ehdotettu, että ainoastaan toinen hoitajatar olisi osastohoitajatar, jota vastoin toisena voisi olla koulimaton hoitajatar, joka saisi kuukausipalkkaa 40 markkaa. Tähän on asiantuntevalta taholta huomautettu, että vuorottelujärjestelmä ehdottomasti vaatii asettamaan vähintään kaksi yhtä taitavaa hoitajatarta.

Mitä muihin menoeriin tulee, on Marian sairaalan Hallitus katsonut olevan komitean ehdottamiin eriin lisääminen erinäisiä määrärahoja, niinkuin polttoaineita, valaistusta, vettä y. m. varten, jotka erät komitea oli katsonut käyvän paneminen maksettavaksi sairaalan yleisestä menosäännöstä, mutta jotka Hallituksen mielestä olisi sopivin ottaa huomioon vastaanottoaseman erikoisbudjetissa, joka sen johdosta päättyisi Smk:aan 17,274:50. Tämän lisäksi on Hallitus ehdottanut hankittavaksi yhdet rullapaarit potilaitten kuljettamiseksi vastaanottolaitokseen sairaalan poliklinikasta, mihin heidät ensin tuotaisiin, sekä huonekaluja sairaanhoitajatarten huoneisiin, ja nousisivat nämä menoerät, toinen 300 ja toinen 800 markkaan. Vastaanottoaseman sisustamiseen sitä vastoin voitaisiin käyttää Marian sairaalan varakalustoa.

Laadittua menosääntöehdotusta tarkastaessaan on toinen asiantuntijoista, lääkintöneuvos Idman, huomauttanut, että erät „Kaluston kunnossapito“ ja „Sekalaista“, jotka kumpikin on ehdotettu 500 markaksi, hänen mielestään kävisi huojistaminen kumpaisenkin 400 markkaan, joten kutakin sairassijaa kohti tulisi 60 markkaa vuodessa, niinkuin on tapana nämä kustannukset laskea. Kun näitä eriä on pidettävä arviomäärärahoina, joita ei välttämättä tarvitse kokonaan käyttää, ja kun tällä keinoin ei aikaansaataisi mainittavaa menojen vähennystä, on Kamari jättänyt asian Terveystieteiden lautakunnan ehdotuksen varaan. Mitä sitten tulee sairaanhoitajatarten huoneen kalustamiseen ja rullapaarien hankkimiseen sairaiden kuljetuksen toimittamiseksi sairaalan alueella, on Kamari katsonut olevan puoltaminen edellistä määrärahaa, mutta katsonut jälkimmäisen käyvän jättäminen pois, ja olisi sen sijaan yhdet palolaitoksen nykyisistä rullapaarista sijoitettava Marian sairaalaan, jos tarpeelliseksi katsotaan.

Kun on edellytetty, että osaa vastaanottoaseman henkilökuntaa, erittäinkin lääkärejä, sinä aikana, jolloin he eivät ole varsinaisessa toimessaan asemalla eivätkä päivystämässä, käytettäisiin sairaalan kirurgisella osastolla, on Rahatoimikamarissa ehdotettu, että aseman lääkärien palkkaukset pantaisiin kirurgisen osaston menosääntöön, jota asiaa kuitenkin kävisi lähemmin tutkiminen ensi vuoden budjettia järjestettäessä. Tähän on kuitenkin väitetty, että tällä keinoin ei saataisi täysin selvää kuvaa vastaanottoaseman kustannuksista.

Mitä vihdoin tulee komitean esitykseen että poliisimiehistöille opetettai-
siin samarialaishoitoa ja vahingoittuneiden henkilöiden kuljetusta, lienee kau-
punginviranomaisten, ennenkuin muuhun toimenpiteeseen asiassa ryhdytään,
odotettava sen esityksen tulosta, minkä poliisimestari ilmoittaa tehneensä
läänin kuvernöörille määrärahan saamiseksi tähän tarkoitukseen.

Lopullisesti käsitellessään esillä olevaa asiaa on Rahatoimikamari voinut
yhtyä komitean ehdotuksiin Terveystenhoitolautakunnan niihin tekemin lisä-
yksin, paitsi mitä tulee ehdotukseen rullapaarien ostamisesta Marian sairaalaan.
Siihen ajankohtaan nähden, jolloin ehdotukset olisi toteutettava, on Kamari,
jonka mielestä sen tulisi tapahtua niin pian kuin kaupungin varat sallivat,
katsonut olevan ehdottaminen, että Terveystenhoitolautakunta saisi toimekseen
vuodeksi 1916 laadittavassaan terveyden- ja sairaanhoidon budjettiehdotuk-
sessa ottaa huomioon sairasaseman perustamisesta johtuvat menot, minkä
ohessa palolaitoksen tulisi ottaa huomioon sairaankuljetustoiminnan uudis-
tuksesta aiheutuva laitoksen menosäännön korotus. Sitten otettaisiin tutkit-
tavaksi, sallivatko olot toteuttaa ehdotuksia ja kaupungin varat osottaa niin
suuria määrärahoja kuin tähän tarkoitukseen tarvitaan. Ehdotusten osittaista
toteuttamista Rahatoimikamari asiantuntijain esittämistä syistä ei ole pitänyt
suotavana. Budjetinkäsittelyssä niinkään voitaisiin tehdä vähäisiä tarpeelli-
siksi havaittuja muutoksia menosääntöön.

Edellä lausutun yhdistellen Rahatoimikamari sentähden kunnioittaen
esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

*kaupungin sairaankuljetustoiminnan uudistuksen toi-
meenpantavaksi Terveystenhoitolautakunnan tämän oheisen
ehdotuksen mukaisesti;*

*sitä tarkoitusta varten hankittavaksi kaksi sairaankulje-
tusautomobiiliä yhteensä 30,000 markan kustannuksilla sekä
palolaitoksen palvelukseen asetettavaksi kaksi autonkuljetta-
jaa, jotka kumpikin saisivat 1,200 markkaa palkkaa, 150
markkaa vaatetusapua ja 420 markkaa ruokarahoja vuo-
dessa;*

*Marian sairaalan perustettavaksi äkkiä sairastuneiden
ja vahingoittuneiden henkilöjen vastaanottoaseman;*

*asemaa varten vahvistaa tämän oheisen, Terveystenhoito-
lautakunnan laatiman menosääntöehdotuksen;*

aseman huoneistoksi osottaa Kirkkomaankadun vaarrella sijaitsevan Marian sairaalan entisen kulkutautipaviljongin, joka sentähden on kuntoonpantava ja sisustettava; sekä

käskeä Terveystoimituslautakunnan, kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja Palotoimikunnan kunkin 1916 vuoden menosääntöehdotuksessa ottaa huomioon tämän johdosta tarpeelliset määrärahat.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Helsingin Terveystoimikunnalle.

Kokouksessaan viime huhtikuun 3 päivänä on Terveystoimikunta, jolle on ollut tunnettua, että pääkaupungissa on vallinnut pakottavaa tarvetta järjestää äkkiä sairastuneiden ja loukkaantuneiden tarkoituksenmukainen kuljetus ja hoito ja joka aikaisemminkin on käsitellyt tätä asiaa sekä Suomen Lääkäriseuran kokouksessa viime maaliskuun 29 päivänä annetuista lausunnoista saanut tukea käsitykselleen, että asia on viipymättä otettava päiväjärjestykseen, antanut sen valmistelun toimeksi komitealle, johon valittiin allekirjoittaneet V. Sucksdorff, Hj. von Bonsdorff, E. Sandelin, E. Schildt ja H. Råbergh. Pohdittuaan asiaa useissa kokouksissa ja nyttemmin käsiteltyään sen loppuun on komitealla tilaisuus tässä antaa pyydetty lausunto.

Saamaansa tehtävää täyttäessään on komitea havainnut, että pääkaupungissa nykyään olevat laitteet ensi avun antamiseksi ovat riittämättömät Helsingin kokoiselle ja laajuiselle kaupungille. Nykyään on asia järjestetty niin, että kaupunki on kesän ajaksi sunnuntai- ja pyhäpäiviksi kustantanut kaksi päivystyslääkärinä, jottei lääkärinhoitoa puuttuisi pakottavissa tapauksissa, ja taas öiseen aikaan on lääkärinhoitoa nyttemmin saatavana hiljattain toimeenpannusta n. s. yölääkärilaitoksesta, joka on järjestetty pääasiallisesti suurkaupunkien, Tukholman ja Gööteporin malliin. Terveystoimikunnan toimesta on nimittäin puhuteltu eräitä lääkärejä olemaan avuntarvitsijain käytettävänä klo 10 i. p. ja klo 7 a. p. välisenä aikana, kun heitä kutsutaan joko kaupungin poliisivartiokonttoreista tai muista käytettävänä olevista ilmoituspaikoista. Kukin lääkäri on oikeutettu yöllisestä sairaskäynnistä saamaan 15 markan palkkion, jonka lääkäri itse kantaa varakkaalta potilaalta, mutta Terveystoimikunnan toimistosta, ellei potilas voi maksaa. Toimisto sitten perii maksamansa lääkärinpalkkion, jos kohtuulliseksi katsoo, jota vastoin sairastuneiden, joiden varattomuus on heidän kotonaan toimitetussa tutkimuksessa todettu, ei tarvitse korvata palkkiota. Kaupungin mainittua tarkoitusta varten myöntämistä varoista niinkään kustannetaan lääkärinapu pakottavan tarpeen vaatiessa päiväsaikaan, sillä klo 7 a. p. ja klo 10 i. p. välisenä aikana on käytännössä samanlainen järjestelmä kuin öiseenkin aikaan, mutta kertapalkkio on 8 markkaa. Näihin kumpaiseenkin tarkoitukseen tähän asti osotettujen määrärahan johdosta on se päiväsaikainen lääkärinapu, jonka kaupunki korvaa, rajoittunut avun antamiseen eri poliisiasemille tuoduille äkkiä sairastuneille henkilöille ja sitä paitsi erittäin pakottavissa poikkeustapauksissa, niinkuin ilmeisen hengenvaaran uhatessa sekä tapaturmissa ja äkillisissä taudintapauksissa, asemain ulkopuolellakin oleville henkilöille, kun poliisi on ilmoittanut tuollaisen kiireisen lääkärinavun tarpeelliseksi. Muistettava on niinkään Helsingin aluelääkärien

Pääkaupungin tä-
hanastiset
laitteet ensi
avun antoa
varten.

voimassa olevan johtosäännön määräys, jonka mukaan nämä eivät saa pakottavan taudintapauksen sattua kieltäytyä antamasta apua alueensa varattomille sairaille muinakin aikoina vuorokaudesta kuin määrättyinä vastaanottotunteinaan. Sairaiden kuljetusta varten on kaupungin toimesta hankittu palolaitoksen käytettäväksi sairaavaunuja, joita voi puhelimitse tilata pohjoisesta palotornista ja joita näkyään on uudenaikainen katettu vaunu, vanha, kaikille tuttu sairaavaunu, jossa ainoastaan kangasverho tarjoo suojaa ja jolla muutoin on se haitta, ettei siihen sovi toista henkilöä sairasta pitämään silmällä; lisäksi yhdet kolmi- ja kahdet kaksipyöräiset rullapaarit, joita viimeksi mainittuja tietenkin voi käyttää ainoastaan lyhemmillä matkoilla.

Nykyisten sairaankuljetusneuvojen riittämättömyys.

Edellä mainituista ensi avun antoa varten olevista laitteista olisi komitean mielestä etusijassa sairaiden kuljetus perin pohjin uudestijärjestettävä, jota vastoin muut tähänastiset toimenpiteet kävisi pysyttämisen nykyisessä laajuudessaan. Tässä pistää erittäin silmään, miten vahingoittuneiden ja sairaiden kuljetus on vuosien kuluessa lisääntynyt verrattuna kaupungin väkiluvun lisääntymiseen.

Kuljetettu:

Vuonna	Vahingoittuneita.	Sairaita.	Kaikkiaan.
1906	23	344	367
1907	33	547	580
1908	31	557	588
1909	55	685	740
1910	52	851	903
1911	70	985	1,055
1912	98	1,147	1,245

Edellä olevista tilastotiedoista käy epämättömästi selville, että sairaankuljetusten luku on viimeksi kuluneina 7 vuonna lisääntynyt enemmän kuin kolminkertaiseksi. Selvää on, että kuljettu matkakin on pitentynyt, kun otetaan huomioon kaupungin vuosi vuodelta kasvava laajeneminen. Niinpä sopii mainita, että vuonna 1912 kuljetettu matka Helsingin kaupungin palolaitoksen vuosikertomuksen mukaan oli kokonaista 7,051 kilometriä (705 penikulmaa). Tämä huomattava lisäannus on tietenkin saanut aikaan, että sairaavaunut eivät ole voineet saapua määräpaikkaansa niin nopeasti kuin suotavaa olisi ollut, mikä on osottautunut erittäin kohtalokkaaksi, kun on ollut kysymyksessä esimerkiksi umpilisäkkeen tulehdukseen ja muihin pikaista apua vaativiin taudinmuotoihin sairastuneiden kuljetus. Mainitun hankalan epäkohdan poistamiseksi ei komitea ole voinut löytää muuta keinoa kuin ehdottaa nykyisten riittämättömien kuljetusneuvojen lisäämistä.

Automobiilivaihevoimakuljetus.

Edellä lausutun ajatuksen on komitea arvellut olevan sopivimmin toteutettavissa siten, että sairaita kuljetettaisiin automobiileilla, mutta että samalla vanhat kuljetusneuvot

pidettäisiin varalla samaan tarkoitukseen. Olisi tosin lähellä tarjona mahdollisuus lisätä sairaankuljetusneuvoja samalla tavoin kuin tämä asia on ratkaistu järjestettäessä kaupungin kulkutautisairaiden kuljetusta. Kaupunginvaltuusto on, niinkuin tunnettu, hiljattain myöntänyt 15,700 markkaa automobiiliin sekä 5,000 markkaa kahden uuden sairausvaunun ostoon eli siis kaikkiaan 20,700 markkaa puheena olevaan tarkoitukseen. Komitea on kuitenkin asiaa pohtiessaan tullut siihen käsitykseen, että olisi sekä kuljetusta sinänsä että kustannuksia silmällä pitäen edullista hankkia kaksi sairausautomobiiliä, joiden kustannukset nousisivat 30,000 markan vaiheille. Tätä käsitystä on vahvistanut tällä alalla ulkomailla, erittäinkin Saksassa, saatu kokemus, siellä kun kysymys automobiilien käyttämisestä sairaiden kuljetusneuvoina jo kauan on ollut asiantuntijain selvitettävänä, esimerkiksi vuonna 1908 Frankfurt am Mainissa pidetyssä ensimmäisessä kansainvälisessä pelastustoimintakongressissa, missä automobiiliin käyttämisestä sairaiden kuljetuksessa huomautettiin olevan m. m. se etu, että se on kulkuneuvoista nopein, mitä seikkaa ei sairaiden kuljetuksessa tietenkään ole arvattava vähäiseksi, jota paitsi käyttökustannukset ovat osottautuneet huokeammiksi kuin hevosia käytettäessä.

Mitä ensiksi mainittuun näkökohtaan, sairaankuljetuksen joutuisuuteen tulee, on Sairaankuljetuksen joutuisuus. ilman muuta selvä, että sairausvaunun täytyy saapua mahdollisimman pian määräpaikkaansa, joka vaatimus komitean mielestä on ainoastaan automobiileja käyttämällä täytettävissä. Kaupungin laajuutta ja tästä johtuvia useinkin pitkiä kuljetusmatkoja silmällä pitäen ovatkin automobiilit tähän tarkoitukseen erittäin sopivia. Mitä erittäinkin automobiilien tuottamaan ajanvoittoon tulee, ei komitea voi olla tässä yhteydessä huomauttamatta, että esimerkiksi sairaita kuljetettaessa Hermannista Marian sairaalaan nykyinen kulkutautisten kuljetusautomobiili tarvitsee noin 40 minuuttia yhteensä meno- ja paluumatkalla, sen sijaan että hevosilla kuljetettaessa samaan matkaan tarvittiin noin kolme tuntia, mikä tapaus usein uusiintuisi, jos käytettävänä olisi ainoastaan yksi automobiili ja kahdet sairausvaunut.

Mutta pääkaupunki on toistaiseksi myös vailla tarkoituksenmukaisia laitteita, joilla Nopea paikallisetulo taudin tahi tapaturman kohdatessa kaupungin kaduilla. Tämä puute olisi kuitenkin komitean mielestä mahdollisimman pian poistettava, erittäinkin siihen nähden että tšekäläinen katuliikenne jo paljon muistuttaa suurkaupunkien katuliikenteestä lukuisine tapaturmineen, jota paitsi kaupungin viime vuosina vilkastumistaan vilkastunut teollisuustoimintakin on omansa liisäämään tapaturmain lukua. Kaupungin sairausvaunujen entisen ja toistaiseksi ainoan tehtävän lisäksi, jona tehtävänä on ollut niiden sairaiden kuljetus, joita hoidetaan kotonaan tai muualla ja joita ei käy kuljettaminen sairaalaan tavallisilla ajoneuvoilla tuottamatta heille vahinkoa tahi kärsimyksiä, tulisi siis paikalle saapuminen tapaturmain ja äkillisten taudintapausten sattuessa kaupungin kaduilla. Komitea on ollut aivan yksimielinen siitä, että kaksi nopeata sairausautomobiiliä parhaiten soveltuisi tähän tarkoitukseen, koska yksi automobiili ja kaksi uutta sairausvaunua tuskin kykenevät täyttämään tätä tehtävää.

Komitea on ollut sitä mieltä, että pääkaupungin sairaankuljetuksen uudistuksen myös pitäisi käydä siihen suuntaan, ettei sairaita vastedes saisi kaupungin sairaanhoito-

laitoksiin kuljettaa tavallisilla pika-ajurien ajoneuvoilla, koska tuollainen kuljetus tietenkin aikaansaa vammoja ja tuntuvasti lisää kärsimyksiä. Tähän nähden komitea ainoastaan pyytää huomauttaa, että henkilöitä, jotka ovat saaneet monipuolisia luunmurtumia, pääkallon luiden halkeamia tai lävistäviä mahahaavoja tai joita kadulla on kohdannut halvaus, verensyöksy tahi semmoinen, usein tuodaan tuollaisilla ajoneuvoilla sairaaloihin, syystä ettei ole käytettävänä tarkoitukseen sopivaa kulkuneuvoa, jonka tulisi saapua tapaturmapaikalle miltei yhtä nopeasti kuin palokunnan pitää saapua palopaikalle. Tämänkin kuljetustarpeen tyydyttämiseksi ei sentähden ehdotettujen kahden sairausautomobiiliin hankkiminen olisi liikaa.

Tähän käy tosin huomauttaminen, että palolaitoksen vuonna 1912 toimittamat 1,245 kuljetusta verrattuina nykyään lukuisampiin kulkutautisten kuljetuksiin, joiden, niinikään Marian sairaalan omilla vaunuilla toimitettuina, on ilmoitettu kahtena viime vuonna nousseen keskimäärin 1,600 ¹⁾ vaiheille, eivät vaatisi hankkimaan kahta sairausautomobiiliä, koska viimeksi mainitun kuljetuksen käy toimittaminen ainoastaan yhdellä automobiilillä ja kaksilla sairausvaunuilla. Tähän komitea ainoastaan huomauttaa että jos, niinkuin komitea on ajatellut, tarkoituksen mukainen sairaankuljetus nopeine paikalletuloineen äkillisissä ulkosalla sattuvissa taudintapauksissa ja tapaturmissa saataisiin aikaan nykyisen epäajanmukaisen kuljetuksen sijaan, nousisi sairaankuljetusten luku monin verroin suuremmaksi kulkutautisten kuljetuksen lukua, minkätähden suurempi, nopeampi kuljetuskoneisto epäilemättä olisi tarpeen vaatima.

Sairaiden
kuljetus au-
tomobiilillä
käy hevos-
kuljetusta
huokeam-
maksi.

Mitä taas tulee automobiili- ja hevoskuljetuksen kustannuksiin, voi komitea muun muassa sen käsityksensä tueksi, että moottorikäyttö sairaankuljetuksessa on kaupungille taloudellisesti edullisempaa, mainita että Kölnin kaupunki vuonna 1908 käyttämällä automobiileja sairaiden kuljetuksessa säästi 2,200 Rmk. Tässä yhteydessä sopii myös mainita ne kokemukset, joita Münchenin vapaaehtoinen pelastusseura on saanut sairaiden ja haavoittuneiden kuljetuksesta automobiilillä. Mainittu seura, joka on ottanut huolekseen ensi avun antamisen kaupungissa, toimeenpani jo vuonna 1907 vertailevan tutkimuksen käyttämänsä kahden sairausautomobiiliin ja hevosilla kuljetettavain sairausvaunujen suhteellisista käyttökustannuksista. Kaikki tapaturmaisesti vahingoittuneet ja varattomat sairaat kuljetettiin maksutta; automobiilien käyttökustannuksiin luettiin korjaukset ja uudistetut osat, öljy, bensiini, kuljettajain palkat y. m., ja taas sairausvaunujen kuljetuskustannuksiin luettiin hevosten rehut, kengitys, eläinlääkärin palkkio, vaunujen korjaus, puhdistusaineet ja ajajain palkat. Tällöin kävi selville, että sairausvaunujen käyttökustannukset kilometriä kohti olivat noin 16 pf. kalliimmat automobiilien käyttökustannuksia. Nämä numerotiedot siis epäamättömästi osottavat sairausautomobiiliin etevämmyyden kustannustenkin kannalta katsoen, ja samaan kokemukseen on tultu useissa muissakin ulkomaiden kaupungeissa. Edellä mainitussa Frankfurtin kansainvälisessä pelastustoimintakongressissa niinikään ilmoitettiin käytännöllisen kokemuksen jo nyt

¹⁾ 85—90 % kaikista Marian sairaalan kulkutautiosastolle otetuista potilaista tuodaan sairaalaan sen omilla kulkuneuvoilla.

osottaneen, että automobiili on sairaankuljetuksessa kaikin puolin edullisempi muita kulkuneuvoja, olipa käyttövoimana moottori tahi sähkö.

Harkittaessa kysymystä, voiko sairasauto-mobiilejä käyttää tarkoitukseensa talvis-aikaankin, kaivattanee selvitystä siitä, estävätkö jää- ja lumisuhteet Helsingissä mainittavassa määrin moottorivoiman käyttämistä mainittuun kuljetukseen. Komitean mielestä voi näin olla jossain määrin laita kelirikon aikana, mutta tuollaisessa tapauksessa voisivat vanhat kulkuneuvot yksin hoitaa kuljetuksen. Tässä yhteydessä rohkenee komitea kiinnittää huomiota erääseen toiseen seikkaan, siihen nimittäin, että kaupungin ylen huono ja kuoppainen katupäällistys voi vaikuttaa häiritsevästi itse kuljetukseen ja on sentähden otettava huomioon automobiilejä ostettaessa. Työttäysten hiljentämiseksi täytyy sairasauto-mobiileissä tietenkin olla erikoiset laitteet. Edellä mainitussa kansainvälisessä pelastustoimintakongressissa, jossa myös oli puhetta siitä, mitä vaatimuksia sairasauto-mobiilin tulee täyttää, vaadittiinkin että vaunuun sijoitettujen parien tulee olla laakeroidut joko joustavaan tahi kuulalaakerissa lepäävään alustaan. Jotta työttäykset tuntuisivat mahdollisimman vähän, ehdotettiin myös sairaavaunuissa olevain parien asettamista kannattimien varaan. Pidettiin itsestään selvänä, ettei vaunun työttäyksiä tälläkään keinoin saataisi kokonaan tuntumattomiksi, mutta niitä voisi lisäksi melko lailla heikentää varustamalla kannatinhihnat kumirenkailla. Sairasparien heilumista eteen-, taakse- ja sivuille päin voisi niinkään tuntuvasti heikentää sijoittamalla lujat kumipatjat vaunun sivuseinää päin olevaan parien osaan. Luonnollista niinkään on, että automobiilissä tulee olla hyvät jouset, samaten että sitä täytyy voida kylmimpänä vuodenaikana lämmittää. Kaikkien sairasauto-mobiilin sisässä olevain reunain ja nurkkain täytyy olla pyöristetyt, jotta sen voi desinfisoidessa perin pohjin puhdistaa. Komitea on mietinnössään tahtonut mainita näistä vaatimuksista, koska koko automobiilikuljetus voi käydä tarkoitustaan vastaamattomaksi, ellei näitä vaatimuksia ja lisäksi kaikkia uusimpia teknillisiä parannuksia oteta varteen.

Päästyään yksimielisyyteen siitä, että kaupungin polttava sairaskuljetuskysymys olisi tyydyttävimmän ratkaistavissa hankkimalla kaksi sairasauto-mobiiliä, on komitea ottanut käsiteltäväksi kysymyksen, mihin nämä automobiilit olisi tarkoituksenmukaisinta sijoittaa. Kun, niinkuin edellä huomautettiin, sairaiden kuljetus yleensä on pelastustoiminnan tärkein osa, on lähellä ollut tarjona ajatus sen yhdistämisestä ennestään oleviin pelastuslaitoksiin. Sama on ollut laita useissa muissakin kaupungeissa, missä tuollainen yhdistäminen erittäinkin palolaitokseen on osottautunut sangen sopivaksi ja säästänyt paljon kustannuksiakin. Neuvoteltuaan kaupungin palomestarin kanssa, joka on ilmoittanut, että sairasauto-mobiileille kävisi hankkiminen tilaa Vironkadun paloasemalla, koska osa siellä säilytettyä palosammutuskalustoa kohdakkoin tulee siirrettäväksi hiljattain valmistuneelle Kallion paloasemalle, on komitea jättänyt ehdotuksen erikoisen, tarkoitusta varten sisustetun sairaskuljetusaseman perustamisesta, josta epäilemättä olisi runsaita kustannuksia, raukeamaan ja sen sijaan katsonut, että kaupungin sairaankuljetuslaitteet, niihin luettuina ehdotetut kaksi automobiiliä, sijoitettaisiin etusijassa ensiksi mainitulle paloasemalle ja tarpeen vaatiessa toisellekin tarkoitukseen sopivalle asemalle,

Sairasauto-
mobiilien
asema.

samalla kun palomiestö edelleen toimittaisi sairaankuljetuksen. Tämän johdosta kuitenkin tarvittaisiin lisäksi kaksi autonkuljettajaa, joille kumpaisellekin olisi maksettava palkkaa 1,200 markkaa, ruokarahoja 420 markkaa ja vaatetusapua 150 markkaa vuodessa ja jotka menot pantaisiin maksettaviksi palolaitoksen menosäännöstä. Palomestarin mielestä voitaisiin lisäksi 4—6 sairaanhoitoon ja automobiiliin ohjaukseen perehtynyttä palosotilasta korvauksetta käyttää varamiehinä samaan tarkoitukseen.

Kahden sairausautomobiiliin hankinta-, käyttö-, ja kunnossapitokustannukset. Niiden etujen johdosta, joita automobiileilla toimitettu sairaankuljetus edellä kerrotulla tavalla tarjoo, on komitea sitä mieltä, että sairaankuljetusneuvojen lisäämiseksi tarpeelliseen määrään olisi *sopivinta ja kaupungille halvinta hankkia kaksi sairausautomobiiliä*, joita varten siis olisi osotettava tasaluvuin 30,000 markkaa, jota paitsi palolaitoksen vuosimenosääntöä olisi korotettava 3,540 markalla, joka summa käytettäisiin kahden autonkuljettajan palkoiksi, ruokarahoiksi ja vaatetusavuksi, minkä lisäksi tarvittaisiin arviolta 1,500 markkaa käyttö- ja kunnossapitokustannuksiin.

Vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden vastaanottolaitokset ulkomailta. Edellä lausuttuaan mielensä kaupungin nykyisen sairaankuljetuksen tarpeelliseksi havaitusta uudistamisesta on komitean vielä tehtävä selkoa niistä toimenpiteistä, joihin ulkomailta on ryhdytty vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden vastaanottamiseksi paikkoihin, missä he voivat saada ensimmäisen lääkärinavun. Olisi sentähden etusijassa tarkastettava, minkä laatuiset terveysasemat olisivat sopivimmat Helsingin kokoisessa kaupungissa.

Tätä asiaa käsiteltäessä on komiteassa huomautettu, että sen laatuiset sairausasemat, joita tapaa Keski-Europan suurkaupungeissa, missä näillä asemilla sekä niiden ulkopuolella pitkin koko kaupunginaluetta on yötä päivää tarjona maksutonta lääkärinapua ja joissa näitä asemia on sekä sairaalain yhteydessä että niiden ulkopuolella, ovat todella suurissa kaupungeissa välttämättömän tarpeellisia. Tuollaista laitosta, joka epäilemättä on pelastustoiminnan alalla paras, ei komitea kuitenkaan ole pitänyt täkäläisiin vaatimattomiin oloihin soveltuvana, koska se tietenkin käy sangen kalliiksi eikä sellaista, mikäli tunnetaan, tähän asti ole toimeenpantu ainoassakaan Helsingin kokoisessa kaupungissa. Sitä vastoin on komitean jäseniä erikoisesti miellyttänyt se tapa, miten asia on ratkaistu pohjoismaiden pääkaupungeissa, Tukholmassa ja Kristianiassa, minkätähden komitea seuraavassa tekee tästä lähempää selkoa.

Tukholman vastaanottolaitokset. Mitä erittäin *Tukholmaan* tulee, on siellä toistaiseksi tyydytty järjestämään kaksi *äkkiä sairastuneiden vastaanottolaitosta*, jotka jo ovat olleet pitemmän aikaa toimessa ja joissa ainoastaan annetaan tilapäishoitoa sellaisille sairaille, jotka mahdollisimman pian on toimitettava asianomaiseen sairaanhoitolaitokseen. Nämä vastaanottolaitokset ovat sijoitetut kahteen kunnan kirurgiseen sairaalaan, nimittäin Sabbatsbergin sairaalaan varsinaisessa kaupungissa ja Marian sairaalaan Eteläkaupungissa. Ne ovat avoinna yötä päivää ja avuntarvitsija saa hoitoa sairaalan poliklinikassa sekä tilapäisen sairassijan vastaanottolaitoksessa, jos hän sitä tarvitsee. Tästä järjestyksestä on sekin etu, etteivät vastatulleet, varsinkaan öiseen aikaan, häiritse sairaalan muita potilaita. Täällä samoin kuin useissa ulkomaidenkin julkisissa sairaaloissa määrää lääkäri kerran päivässä laitokseen tuotujen toimittamisesta sopivalle sairaosastolle, vaivashoidon eri laitoksiin j. n. e.

Tukholman vastaanottolaitosten muusta toiminnasta mainittakoon, että vuonna 1911 sai toisessa 998 ja toisessa 582 henkilöä hoitoa, edellisellä asemalla 1,8 ja jälkimmäisellä 2,4 päivää keskimäärin. Useimmat potilaat oli laitokseen otettu ilman asiakirjoja. Mainita sopii niinkään, että Eteläkaupungissa olevan Marian sairaalan vastaanottolaitos avattiin jo vuonna 1880. Tarkoitusta varten rakennettiin sittemmin vuonna 1902 sairaalan tontille erikoinen rakennus, jossa on 10 sairassijaa, 6 miehille ja 4 naisille, sekä 4 eristyshuonetta. Henkilökuntana on yksi hoitajatar ja kaksi hoitajatarapulaista. Sabbatsbergin äkkiä sairastuneiden vastaanottolaitos taas avattiin vuonna 1901. Sitä varten olevassa yksikerroksessa rakennuksessa on 8 sijaa käsittävä miesten sairashuone, 4 sijaa käsittävä naisten sairashuone, 3 eristyshuonetta levottomia potilaita varten, kylpyhuone, teekaitio, hoitajatarhuone y. m. Henkilökuntana on hoitajatar ja siivoojatar. Sairaalan johtokunta määrää sairaalan assistenttilääkärit kunkin vuoroonsa päivystämään vastaanottolaitoksessa. Mainittujen kahden vastaanottolaitoksen vuosimenot olivat vuonna 1912 yhteensä 13,900 kruunua.

Samallinen äkkiä sairastuneiden vastaanottolaitos on *Kristianiassa*, sielläkin sijoi- Kristianian
tettuna Krogstöttenin kunnansairaalan yhteyteen. Suomen Kunnalliselta Keskustoimis- äkkiä sai-
tolta saatujen tietojen mukaan on mainitun sairaalan kirurgisen osaston yhteyteen ensi rastuneiden
avun antamista varten järjestetty „Kommunale laegevakt“ ollut toimessa huhtikuun vastaanotto-
1 päivästä 1900 lähtien ja mikäli se on tullut yleisemmin tunnetuksi, sikäli saapuu laitos.
sinne avunetsijöitä kaupungin kaikista osista, jota vastoin niiden tulva Rikshospitaliin, jossa
niinkään on tarjona alituista kirurgista apua ja joka aikaisemmin yksin antoi ensimmäi-
sen avun pikaista hoitoa vaativissa tapauksissa, on vähenemistään vähentynyt. Kunnan
vastaanottolaitosta eli sairasasemaa hoitivat alussa osaston alilääkäri ja kandidaatit, jotka
siitä saivat eri palkan, mutta vuonna 1903 asetettiin sinne erikoinen lääkäri, joka saa
palkkaa 2,000 Kr. ynnä vapaan ruuan, valon ja lämmön, assistentti 600 kruunun, kaksi
hoitajatarta, toinen 530 ja toinen 400 kruunun, sekä siivoojatar 200 kruunun vuosi-
palkalla. Lukuun otettuina lääkkeet ja sidetarvikkeet oli laitoksen koko menosääntö
vuonna 1909 Kr. 4,835. Ruoka, polttoaineet ja valaistus, vaatteiden pesu ja muut puh-
taanapitokustannukset maksetaan sairaalan budjetista, ja kokemuksen mainitaan osotta-
neen, että käyttökustannukset kohoaisivat vähintään kaksinkertaisiksi, jos laitos toimisi
erillisenä. Laitoksessa on vastaanottohuone, lääkärinhuone, leikkaushuone, kylpyhuone,
3 sijaa käsittävä sairashuone, klosetti sekä palvelijain huone.

Pohjoismaiden pääkaupungeissa on, niinkuin vastikään kerrottiin, vahingoittuneiden Saksan sai-
ja äkkiä sairastuneiden vastaanottolaitokset sijoitettu kunnan sairaaloihin, mutta tämä rasasemat.
ajatus oli jo paljon aikaisemmin herännyt ja toteutettukin *Saksassa*.

Komitealle on nimittäin tunnettua, että muun muassa Preussin pelastustoiminnan
keskuskomitea, jonka tehtävänä on koettaa saattaa käytäntöön ensimmäisen avun tarkoi-
tuksenmukaisen järjestämisen yleiset periaatteet, jo vuonna 1902 asetti sen vaatimuksen
että tässä toiminnassa on pääasiassa käytettävä apuna sairaaloita ja kehitettyä sairaan-
kuljetusta. On huomautettu, että sairaalat teknillisten varusteidensa ja alituisen lääkärin-
saannin johdosta ovat erittäin sopivia *keskusasemia* eli „*Hauptwachen*“, jota paitsi on

huomattu erittäin tärkeäksi, että niissä voidaan nopeasti ja asiantuntemuksella antaa ensimmäinen apu vaikeasti vahingoittuneille. Näiden pääasemain ohessa suosittelee komitea myös — mutta vasta toisessa sijassa — perustettavaksi n. s. *sivuasemia*, „*Nebenwachen*“, jotka sijaitsevat sairaalain ulkopuolella ja paikoilla, jotka muutoinkin ovat yleisesti tunnettuja ja tarkoitukseen erikoisesti sopivia, niinkuin ennen muita on laita kaupunkien paloasemain.

Vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden vastaanotto-
laitos on si-
joitettava Marian sairaalaan.

Tukholmassa, Kristianiassa ja Saksassa vallitsevan käsityksen mukaisesti on *komitean asiaa käsitellessään yksimielisesti yhtynyt siihen käsitykseen, että vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöjen vastaanottolaitos on mahdollisimman pian järjestettävä Marian sairaalan kirurgisen osaston yhteyteen.*

Komitea on niinkään ollut sitä mieltä, että tässä laitoksessa tulisi, paitsi sopivaa vastaanotto- ja hoitohuoneistoa, olla vähintään 4 huonetta, niistä kaksi isompaa, toinen miehille ja toinen naisille, sekä kaksi pienempää eristyshuonetta. Laitos olisi sopivimmin järjestettävä niin, että potilaat voisi suorastaan vastaanottohuoneistosta kuljettaa „vastaanottoa“ varten oleviin huoneisiin tarvitsematta käyttää eri henkilökuntaa, sekä että niin päivystävä lääkäri kuin vahtimestarikin olisi välittömässä kulkuyhteydessä vastaanottohuoneiston kanssa. Tuollainen laitos on tietenkin aikaansaataavissa ainoastaan uutis- tai lisärakennuksen teettämällä. Kun komitealle niinkään on tunnettua, että Marian sairaalan Hallituksessa on tehty ehdotus sairaalan kirurgisen osaston laajentamisesta, niin että siihen tulisi erikoinen lasten- ja eristysosasto, rohkenee komitea ehdottaa, *että edellä lausuttu toivomus otettaisiin huomioon sairaalan suunniteltua laajennusta toimeenpantaessa.* Kun kuitenkin on epätietoista, milloin tuollainen laajennus on aikaansaataavissa ja kysymys sairasaseman perustamisesta on kiireellinen, on komitea ottanut tutkittavaksi, eikö kävisi ryhtyminen väliaikaisiin toimenpiteisiin lähimmän tarpeen tyydyttämiseksi. Ainoa tarkoitukseen sopiva huoneisto olisi komitean mielestä jokin nykyään käyttämättä olevista n. s. kulkutautipaviljongeista, mieluummin se, joka sijaitsee lähinnä kirurgista osastoa. Tämä tosin ei enempää kuin muutkaan paviljongit ole tarkoitukseen täysin sopiva huoneitten järjestyksen ja nykyisen huonon tilan johdosta, jota paitsi se sijaitsee jotenkin syrjässä, mutta paremman puutteessa sen kuitenkin voinee toistaiseksi käyttää edellä mainittuun tarkoitukseen.

Komitean mielestä on luonnollista, ettei Marian sairaalan kirurgisen osaston nykyinen lääkärikunta riitä täyttämään uuden sairasaseman vaativia tehtäviä, minkätähden komitea on arvellut, että tarkoitusta varten olisi asetettava lisäksi kaksi lääkäriä, nimittäin yksi assistentti ja yksi amanuenssi. Kun kirurgisella osastolla ennestään on yksi amanuenssi, voivat nämä viimeksi mainitut vuorotellen päivystää. Uuden assistentin tehtävänä olisi muun muassa lähinnä valvoa sairasaseman toimintaa, antaa hoitoa eritoten vaikeammassa tapauksissa sekä ehkä myös hoitaa kirurgista poliklinikkaa. Lisäksi lienee asemalle asetettava kaksi sairaanhoitajatar, siivoojatar ja vahtimestari, jota paitsi toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä avun saamiseksi kuljetettaessa potilaita sairasasemana toimivalta kirurgiselta poliklinikalta vastamainittuun etäiseen kulkutautipaviljongissa sijaitsevaan vastaanottolaitokseen, minkätähden laitoksen palvelukseen myös olisi asetettava renki.

Komitea ei ole katsonut olevan aihetta käydä lähemmältä tutkimaan ehdotetun kirurgiseen poliklinikkaan yhdistetyn vastaanottolaitoksen järjestelyn yksityiskohtia, koska tämä komitean mielestä on sopivin antaa Marian sairaalan Hallituksen tehtäväksi. Jotta kuitenkin saataisiin käsitystä niistä kustannuksista, joita tästä yleispiirtein ehdotetusta ensi avun antamisjärjestyksestä Marian sairaalassa olisi, on komitea laatinut ehdotettua laitosta varten seuraavan likimääräisen vuosibudjettiehdotuksen.

Vastaanottolaitoksen kustannusarvio:

1 assistentti, palkkaa 200 mk kuukaudessa	Smk	2,400: —
„ vuokrarahoja	„	1,200: —
1 amanuessi, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 100 mk kuukaudessa	„	1,200: —
Assistentin ja amanuessin ruoka, kumpaisenkin 1: 50 päivässä	„	1,095: —
2 hoitajatarta, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa kumpikin 70 mk kuukaudessa	„	1,680: —
2 hoitajattaren ruoka, kumpaisenkin 1: 50 päivässä	„	1,095: —
1 siivoojatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 20 mk kuukaudessa	„	240: —
Siivoojattaren ruoka, 1: 10 päivässä	„	401: 50
1 vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa	„	730: —
Vahtimestarin ruoka, 1: 10 päivässä	„	401: 50
1 renki, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palk- kaa 40 mk kuukaudessa	„	480: —
Rengin ruoka, 1: 10 päivässä	„	401: 50
Lääkäripäivystyksestä, 5: — päivässä	„	1,825: —
1,000 hoitopäivää à 1: 10	„	1,100: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 14,249: 50</u>

Vastaanottolaitoksesta ja sairausautobiilimaksuista on komitea laskenut olevan tuloja tasaluvuin 2,000 markkaa vuodessa.

Sen johdosta että komitea on ehdottanut vastaanottolaitoksen perustettavaksi Marian sairaalan yhteyteen, kysyttäne, riittääkö yksi tällainen laitos tyydyttämään pääkaupungin nykyistä tarvetta. Kysymys ei ole uusi. Se liittyy kysymykseen, montako sairasasemaa suurenlaisessa kaupunkiyhdyskunnassa tarvitaan. Asiantuntijain taholta on tähän vastattu: mitä nopeampi apu, sitä vähemmän pelastusvartijoita. Jos siis komitean ehdotus kahden sairausautobiiliin hankkimisesta saa osakseen tarpeellista huomiota, on komiteankin mielestä kysymys kunnan toimesta tyydyttävästi ratkaistu ainoastaan yhdellä vastaanottolaitoksella, koska kirurginen sairaala vanhastaan toimii toisena tällaisena laitoksena.

Samarialais-
hoidon taito
välttämätön
kaupungin
poliisimie-
histölle.

On vielä pääkaupungin pelastustoiminnan tarkoituksenmukaista järjestämistä koskevan kysymyksen yhteydessä kajottava erääseen seikkaan, jota komitean mielestä ei suinkaan ole vähäiseksi arvattava, nimittäin kysymykseen tapaturman kohtaamille ja äkkiä sairastuneille henkilöille tarpeellisen hoidon tunnetuksi tekemisestä. Jo silloin kun kysymys ensi avun antamisesta oli Suomen Lääkäriseurassa käsiteltävänä, huomautettiin muun muassa, että on välttämätöntä opettaa poliiseja antamaan tuollaista apua ja erittäinkin kuljettamaan sairaita ja haavoittuneita.

Niinkuin tunnettu, on poliisimiehistö tällä samoin kuin muuallakin velvollinen ottamaan hoitoonsa päihtyneet ja muut kadulla äkillisesti sairastuneet ja tapaturman kohtaamat henkilöt, ja sama velvollisuus on heillä myös, kun heitä tuollaisen tapahtuman johdosta kutsutaan yksityisten kotiin. On kaiketi päivän selvää, että tällaisissa tapauksissa täytyy menetellä tarkoituksen mukaisesti. Tämä kuitenkin edellyttää, että osataan tuollaista apua antaa, minkätähden asia onkin useimmissa suuremmissa kaupungeissa järjestetty niin, että kaikkien polisikonstaapeliin täytyy suorittaa samarialaiskurssi. Näin on myös laita Tukholmassa ja Kristianiasa, mutta valitettavasti ei näin ole viime vuosina ollut laita meillä, minkätähden komitea tässä yhteydessä pyytää huomauttaa välttämätöntä olevan, että pääkaupungin poliisimiehistölle enemmän kuin tähän asti opetettaisiin tuollaista samarialaishoitoa.

On luonnollista, että pääkaupungin pelastustoiminnan järjestämisestä edellä kerrotulla tavalla on melko suuria kustannuksia. Komitea on kuitenkin sitä mieltä, ettei pidä peljästyä tällä alalla esiintyvistä uudistusvaatimuksista, jotka sopivasti järjestettyinä ovat lääketieteen merkkimiesten käsityksen mukaan tärkeä osa käytännöllistä terveydenhoitoa. Ne ovat ainoastaan yksi kehityksen nivel eikä niitä käy toistaiseksi lykkääminen tuottamatta hengen ja terveyden vaaraa yhteiskunnalle kokonaisuudessaan, sillä ne koskevat sen kaikkia jäseniä, rikkaita ja köyhiä, ylhäisiä ja alhaisia. Aivan varmaan onkin yhteiskunta tyynesti kärsivä tästä johtuvat menot tietoisena siitä, että hengen säilyttämisestä ei voi liian korkeaa veroa suorittaa eikä liian kallista hintaa maksaa.

Lopuksi komitea, yhdistellen edellä perusteleman vaatimukset, pyytää ehdottaa, että Terveydenhoitolautakunta Kaupunginvaltuustolle esittäisi:

1) että kahden sairasautobiiliin hankkimiseksi osotettaisiin tasaluvuin 30,000 markkaa sekä vuosittain 3,540 markkaa kahden näitä varten tarpeellisen autonkuljettajan palkkaukseksi, ruokarahoiksi ja vaatetusavuksi ynnä lisäksi arviolta 1,500 markkaa automobiilien käyttö- ja kunnossapitokustannuksiin;

2) että mahdollisimman pian ja kunnes Marian sairaalan poliklinikan yhteyteen aikaansaadaan erityinen vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöjen vastaanottolaitos, väliaikainen sellainen laitos järjestettäisiin lähinnä kirurgista osastoa sijaitsevaan, nykyään käyttämättä olevaan kulkutautipaviljonkiin ja että sen vuotuisen kunnossa-

pitoon edellä esitetyn kustannusarvion mukaisesti myönnettäisiin tasaluvuin 14,250 markkaa;

3) että Valtuusto toimisi niin, että pääkaupungin poliisimiehistölle opetettaisiin samarialaishoitoa ja erittäinkin sairaiden ja vahingoittuneiden henkilöjen kuljetusta.

Helsingissä, maaliskuun 16 päivänä 1914.

E. Sandelin.
Ernst Schildt.

Vilh. Sucksdorff.
Hj. von Bonsdorff.

Harald Råbergh.

MARIAN SAIRAALAN HALLITUS.

Helsingissä,

toukok. 11 p:nä 1914.

Terveydenhoitolautakunnalle.

N:o 15.

Sen johdosta että Terveydenhoitolautakunta kirjelmässään N:o 130 huhtikuun 16 päivältä 1914 oli anonut lausuntoa komitean ehdotuksesta, joka koski sairaiden kuljetusta ja vastaanottolaitoksella varustetun sairaaseman perustamista Marian sairaalan kirurgisen osaston yhteyteen, on sairaalan Hallitus kokouksessaan toukokuun 11 päivänä käsitellyt asian, mikäli Marian sairaalaa koski, sekä katsonut voivansa ehdotusta kannattaa. Samoin kuin komitea on Hallituskin sitä mieltä, että ehdotettuja toimenpiteitä, nimittäin nykyisen poliklinikan käyttämistä vastaanottohuoneistona ja yhtä kulkutautipaviljonkia vastaanottolaitoksena, täytyy huoneistojen sopimattomuuden johdosta pitää ainoastaan väliaikaisina. Tällä edellytyksellä käy nykyistä ent. kulkutautipaviljonkia käyttäminen nykyisessä kunnossaan, sittenkun on toimeenpantu pienenlaisia korjaustöitä, joista kaupunginarkkitehti jo on antanut lausunnon. Komitean ehdottamaa henkilökuntaa pitää sairaalahallitus sekä kokoonpanoltaan että lukumäärältään sopivana. Kun näyttää tarpeelliselta, että ehdotettu assistenttilääkäri asuu sairaalassa, kävisi toisen assistenttilääkärin nykyään käyttämän huoneiston luovuttaminen ensinmainitulle, ja toiselle assistenttilääkärille maksettaisiin sen sijaan ehdotetut vuokrat rahat. Amanuenssia varten on yksi huone käytettävänä ja muulle henkilökunnalle on asuinhuoneita saatavana mainitusta ent. kulkutautipaviljongista. Kun sairaalassa on varastossa vanhempia huonekaluja (sänkyjä, tuoleja y. m.), voi näitä käyttää vastaanottolaitoksessa, samoin kuin vanhan kulkutautiosaston vanhoja liinavaatteitakin. Ainoastaan sairaanhoitajatarhen huoneen kalustamiseen tarvitaan lisämäärärahaa, arviolta 800 markkaa.

Hallituksen mielestä ei Marian sairaalan nykyistä budjettia olisi rasitettava nyt ehdotetun laitoksen menoilla, vaan on tämän menot tilitettävä erikseen. Näyttää sen tähden tarpeelliselta lisätä komitean laatimaan kustannusarvioon seuraavat erät:

Polttopuut ja kaasu, arviolta.....	Smk	1,050:—
Valaistus ”	”	525:—
Vesi	”	150:—
Vaatteiden pesu	”	300:—
Kalusto	”	500:—
Sekalaista.....	”	500:—
	<u>Smk</u>	<u>3,025:—</u>

Kuljetuksen toimittamiseksi vastaanottohuoneistosta vastaanottolaitokseen tarvitaan noin 300 markan hintaiset rullapaarit.

Sairaalahallituksen puolesta:

Hugo Holsti.

HELSINGIN KAUPUNGIN
POLIISIMESTARI

*Helsingissä,
toukok. 22 p:nä 1914.*

Helsingin Terveydenhoitolautakunnalle.

N:o 1,391.

Terveydenhoitolautakunta on kirjelmässä viime huhtikuun 16 päivältä N:o 129 pyytänyt minun lausuntoani komitean mietinnön johdosta, jossa käsitellään kysymystä sairassaseman perustamisesta sekä tapaturmaisesti vahingoittuneiden ja äkillisesti sairastuneiden henkilöiden kuljetuksesta ja jossa muun muassa huomautetaan välttämättömäksi, että poliisimiehistö saa tarpeellista opetusta mainitun laatuisen avun antamisessa, mutta erittäinkin sairaiden ja haavoittuneiden kuljetuksessa.

Tämän johdosta saan lausua seuraavaa:

Syksyllä 1910 opetti tohtori Bardy mainittuja asioita koko silloiselle palveluksessa olevalle poliisihenkilökunnalle, sekä virkapukuiselle että virkapukua vailla olevalle. Luennoita käytännöllisine opastuksineen vahingoittuneiden hoidossa ja paarilla kuljettamisessa y. m. annettiin kaksi tuntia päivässä yhden viikon aikana tarkoitusta varten vuokratussa, kyllin tilavassa huoneistossa Uusmaalaisten osakuntatalolla. Kurssiin otti osaa noin 550 miestä, joista vielä on palveluksessa ainakin 400. Siitä lähtien on otettu uutta henkilökuntaa alun kolmattasataa miestä.

Kun tohtori Bardyn vuonna 1910 antama opetus jo lienee useimmilta osittain unohtunut, olisi uuden kurssin toimeenpaneminen suotava kaikille poliisin palveluksessa nykyään oleville ylikonstaapeleille, tarkastuskonstaapeleille, vakinaisille ja ylimääräisille konstaapeleille. Jos kurssi lasketaan ehdittävän suorittaa 10 tunnissa, kulunee vähintään 6 viikkoa, ennenkuin kaikki ovat ehtineet sen suorittaa. Yhtaikaa voisi noin 150 miestä olla saapuvilla.

Tässä yhteydessä lienee huomautettava, että poliisin käytettävänä ei ole muuta tilavaa huoneistoa kuin poliisimaneesi Runebergkatu 16—Lutherkatu 18, minkä lisäksi on mainittava, että opetusta olisi annettava kahdella kielellä, suomen ja ruotsin.

Määrärahaa, josta tarpeelliset maksut kävisi suorittaminen, ei minulla ole käytettävänä, mutta olen läänin Kuvernööriltä anonut sen suuntaista toimenpidettä, että puheena olevaan tarkoitukseen myönnettäisiin tarpeellinen määräraha valtiovaroista.

Lopuksi rohkenen lausua suotavaksi, että komitean ehdottamat kaksi sairasautobiilia hankittaisiin, sillä sairaiden kuljetuksessa on kaupungissa vallinnut ja vallitsee edelleen tuntuva puutetta sopivista ja ajanmukaisista sairaiden kuljetusneuvoista.

Hj. Walmqvist.

K. A. Hellman.

HELSINGIN
Terveydenhoitolaufakunta.

Helsingissä,
 syysk. 10 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 374.

Lokakuun 29 päivänä 1912 sai Terveydenhoitolaufakunta Kaupunginvaltuustolta toimekseen mahdollisimman pian Valtuustolle antaa täkäläisten olojen mukaan sovitun ehdotuksen ensi avun antamiseksi tapaturmissa ja äkillisissä taudintapauksissa. Sittenkun tätä asiaa, joka jo aikaisemmin oli ollut Lautakunnan käsiteltävänä, oli Kaupunginvaltuuston toimenannon johdosta edelleen pohdittu, päätti Lautakuntaa huhtikuun 3 päivänä 1913 sitä valmistelemaan asettaa valiokunnan, jonka jäseniksi valittiin ensimmäinen kaupunginlääkäri, professori V. Sueksdorff, toinen kaupunginlääkäri, tohtori Harald Råbergh ja silloinen Lautakunnan jäsen, tohtori E. Schildt, joiden lisäksi ylimääräistä professoria, vapaaherra Hjalmar von Bonsdorffia ja lääketieteentohtoria, dosentti Eino Sandelinia pyydettiin asiantuntijoina ottamaan osaa valiokunnan töihin.

Nytemmin on valiokunta Terveydenhoitolaufakunnalle asiasta antanut tämän oheisen mietinnön sekä siinä ehdottanut:

1) „että kahden sairausautobiilin hankkimiseksi osotettaisiin talaluvuin 30,000 markkaa sekä vuosittain 3,540 markkaa kahden näitä varten tarpeellisen autonkuljettajan palkkaukseksi, ruokarahoiksi ja vaatetusavuksi ynnä lisäksi arviolta 1,500 markkaa automobiilien käyttö- ja kunnossapitokustannuksiin;

2) että mahdollisimman pian ja kunnes Marian sairaalan poliklinikan yhteyteen aikaansaadaan erityinen vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöjen vastaanottolaitos, väliaikainen sellainen laitos järjestettäisiin lähinnä kirurgista osastoa sijaitsevaan, nykyään käyttämättä olevaan kulkutautipaviljonkiin ja että sen vuotuisen kunnossapitoon edellä esitetyn kustannusarvion mukaisesti myönnettäisiin talaluvuin 14,250 markkaa;

3) että Valtuusto toimisi niin, että pääkaupungin poliisimiehistölle opetettaisiin samarialaishoitoa ja erittäinkin sairaiden ja vahingoittuneiden henkilöjen kuljetusta“.

Mietinnöstä käy selville, että valiokunta, neuvoteltuaan kaupungin palomestarin kanssa, on ajatellut sairausautobiilit sijoitettaviksi Vironkadun paloasemalle ja että palomiehistö, samoin kuin tähänkin asti, hoitaisi sairaiden kuljetuksen.

Kun valiokunta oli ehdottanut vastaanottolaitoksen sijoitettavaksi Marian sairaalan yhteyteen, on Terveydenhoitolaufakunta vaatinut lausuntoa asiasta mainitun sairaalan

Hallitukselta, joka tämän johdosta on kirjelmässä viime toukokuun 11 päivältä Terveydenhoitolautakunnalle ilmoittanut kannattavansa valiokunnan ehdotusta, mikäli Marian sairaalaa koski. Hallitus on kuitenkin samalla huomauttanut, että ehdotettuja toimenpiteitä, nimittäin Marian sairaalan nykyisen poliklinikan käyttämistä vastaanottohuoneistona ja yhtä kulkutautipaviljonkia vastaanottolaitoksena, täytyy huoneistojen sopimattomuuden johdosta pitää ainoastaan väliaikaisina. Puheena oleva ent. kulkutautipaviljonki olisi kuitenkin ennen käytäntöön ottamista tarpeen mukaisesti korjattava, josta työstä kaupunginarkkitehdin laatiman kustannusarvion mukaan olisi menoja 3,400 markkaa. Paitsi tätä rahamäärää on Marian sairaalan Hallituksen mielestä valiokunnan laskemain menojen lisäksi tarpeen 800 markkaa huonekalujen hankkimiseksi sairaanhoitajarten huoneeseen ja 300 markkaa rullapaarien ostoon potilaiden kuljettamiseksi vastaanottohuoneistosta vastaanottolaitokseen. Kun Marian sairaalan nykyistä menosääntöä ei olisi rasitettava nyt ehdotetun laitoksen menoilla, olisi sairaalahallituksen mielestä valiokunnan laskeman vuosimäärärahan lisäksi myönnettävä kaikkiaan 3,025 markkaa. Vastaanottolaitoksen assistentille valiokunnan ehdotuksen mukaan tulevat vuokrat rahat, 1,200 markkaa, on Marian sairaalan Hallituksen mielestä sopivampi antaa sairaalan nykyiselle toiselle assistentille, ja taas hänen nykyinen huoneistonsa luovutettaisiin sairaaseman assistentille, jonka pitänee asua sairaalassa.

Sen johdosta että valiokunta oli ehdottanut poliisimiehistölle opetettavaksi samaria-laishoitoa, on kaupungin poliisimestari asiasta antamassaan lausunnossa ilmoittanut läänin Kuvvernööriltä anoneensa tarpeellista määrärahaa valtiovaroista puheena olevaan tarkoitukseen.

Tänä päivänä lopullisesti käsitellessään esillä olevaa asiaa on Lautakunta ollut sitä mieltä, että kysymys erikoisen huoneiston rakennuttamisesta vastaanottolaitosta varten olisi otettava käsiteltäväksi samassa yhteydessä kuin Marian sairaalan Hallituksessa jo tehty ehdotus mainitun sairaalan kirurgisen osaston laajentamisesta. Sitä vastoin on Lautakunta samoin kuin valiokunta ja Marian sairaalan Hallituskin pitänyt erittäin suotavana, että mahdollisimman pian järjestettäisiin valiokunnan ehdotuksen mukainen väliaikainen vastaanottolaitos. Vastaanottolaitoksen assistentille olisi kuitenkin varattava asunto sairaalassa ja valiokunnan ehdottamat vuokrat rahat sen sijaan annettava Marian sairaalan toiselle assistentille. Niinikään on Lautakunnan mielestä aivan tarpeellista valiokunnan ehdottaman summan lisäksi myöntää Marian sairaalan Hallituksen laskema määräraha laitoksen kuntoonpanemiseksi ja voimassapitämiseksi.

Vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöjen kuljetuksen järjestämiseen nähden on muuan vähemmistö Lautakunnassa ollut sitä mieltä, että aluksi *yksi* automobiili riittäisi, minkätähden toista ei olisi hankittava, ennenkuin kokemus on sen osottanut todella tarpeelliseksi. Lautakunnan enemmistö taas on ollut sitä mieltä, että valiokunnan ehdotuksen mukaisesti olisi heti hankittava kaksi automobiiliä. Lautakunnan enemmistö on tässä nojautunut osin siihen, mitä muualla on havaittu tarkoituksenmukaisimmaksi, ja osin siihen mitä valiokunta, jossa suurta käytännöllistä kokemusta tällä alalla on ollut edustettuna, on asiasta lausunut. Vaikeiden tapaturmain ja erinäisten

äkillisten, pikaista sairaalahoitoa vaativain tautien kohdatessa on erinomaisen tärkeätä, että sairas mahdollisimman pian täysin tarkoituksenmukaisella tavalla kuljetetaan sairaalaan. Niinkuin valiokunnan esittämistä tilastotiedoista näkyy, kuljetettiin kaupungin toimesta vuonna 1912 sairaaloihin keskimäärin 3.4 henkilöä päivässä. Kun kuitenkin ottaa huomioon, ettei kuljetettavain luku suinkaan jakaannu tasaisesti pitkin vuotta, vaan että päin vastoin varsin useita sairaita on kuljetettava miltei yhtäaikaan, käsittää helposti, että puheena olevia tarpeita ei voi asianmukaisesti tyydyttää ainoastaan yhdellä automobiilillä, koska siinä tapauksessa varmaan vastedes samoin kuin tähänkin asti jotkin potilaat joutuisivat varsin kauan odottamaan kuljetusvuoroaan. Tämä on sitä luultavampaa, kun edellä mainituista tilastotiedoista näkyy, että sairaiden kuljetus tämän tilaston käsittämään 7 vuoden kuluessa on lisääntynyt runsaasti kolminkertaiseksi, vaikka tätä kuljetustapaa tähän asti on ainoastaan poikkeustapauksissa käytetty tapaturmain ja äkillisten sairastumisten kohdatessa kaupungin kaduilla. Vastedes kuitenkin olisi kaupungin sairasvaunuja mikäli mahdollista käytettävä myöskin kaupungin kaduilla ja työmailla vahingoittuneiden tahi äkkiä sairastuneiden henkilöiden kuljetukseen, joiden luku tietenkin kasvaa samassa määrin kuin katuliikenne lisääntyy ja teollisuustoiminta kaupungin alueella vilkastuu. Kahden sairasautobiilin hankkimista puoltaa sekin seikka, että kokemus on osottanut, että mitä paremmin järjestetty vahingoittuneiden kuljetus on, sitä helpommin voi kaupunki tulla toimeen yhdellä ainoalla vahingoittuneiden vastaanottolaitoksella, minkä lisäksi on huomattava, että yhden ja kahden automobiilin vuotuisten kunnossapitokustannusten erotus valiokunnan ehdotuksen mukaan olisi ainoastaan 2,500 markan vaiheilla. Lopuksi ansaitsee huomauttamista, että kaksi automobiiliä tarvitaan jo siitäkin syystä, että muussa tapauksessa kohta kun sairasautobiiliä syystä tai toisesta tarvitsisi korjata jälleen täytyisi palata nykyiseen kuljetustapaan kaikkine hankaluuksineen.

Edellä lausutun johdosta sekä tämän oheisten asiakirjain nojalla Lautakunta kunnioittaen esittää että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

lähinnä Marian sairaalan kirurgista osastoa sijaitsevaan ent. kulkutautipaviljonkiin mahdollisimman pian perustettavaksi vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöiden väliaikaisen vastaanottolaitoksen, jonka järjestäminen jätettäisiin Marian sairaalan Hallituksen huoleksi;

myöntää tämän paviljongin kuntoonpanettamiseksi 3,400 markkaa, tarpeellisten huonekalujen hankkimiseksi 800 markkaa sekä yksien rullapaarien ostoon 300 markkaa;

vastaanottolaitoksen vuotuista voimassapitoa varten vahvistaa tämän oheisen, 17,274 markkaan 50 penniin päättyvän menosäännön; sekä

vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöiden kuljettamiseksi vastaanottolaitokseen ja sairaiden kuljettamiseksi sairaaloihin automobiileilla myöntää kertaa kaikkiaan 30,000 markan määrärahan kahden automobiilin ostoon, jotka sijoitettaisiin etusijassa Vironkadun paloasemalle, mutta tarpeen vaatiessa muuhunkin tarkoituksenmukaiseen paikkaan ja joita saataisiin käyttää palomiestien välityksellä, sekä kahden autonkuljettajan vuosipalkkoihin y. m. 3,540 markkaa ynnä automobiilien käyttö- ja kunnossapitokustannuksiin 1,500 markkaa.

Onko Kaupunginvaltuuston puolelta muuta toimenpidettä tarpeen vahingoittuneiden henkilöiden kuljetuksen opettamiseksi poliisimiehistölle, kun kaupungin poliisimestari jo on tähän tarkoitukseen anonut määrärahaa yleisistä varoista, sen Lautakunta kunnioittaen jättää Kaupunginvaltuuston harkittavaksi.

Kaikki asiaan kuuluvat kirjat pannaan tämän oheen.

Terveysneuvottelukunnan puolesta:

O. v. Hellens.

R. Vuorio.

*Ehdotus:***Marian sairaalan vastaanottolaitoksen menosääntö.**

1 assistentti, palkkaa 200 mk kuukaudessa, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa	Smk	2,400: —
Assistentin vuokratuloja, annettavaksi Marian sairaalan toiselle assistentille	"	1,200: —
1 amanuenssi, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 100 mk kuukaudessa	"	1,200: —
2 hoitajatarta, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa kumpikin 70 mk kuukaudessa	"	1,680: —
Assistentin, amanuenssin ja 2 hoitajattaren ruoka, kunkin 1: 50 päivässä	"	2,190: —
1 siivoojatar, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 20 mk kuukaudessa	"	240: —
1 vahtimestari, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 60 mk kuukaudessa	"	730: —
1 renki, paitsi vapaata asuntoa, lämpöä ja valoa, palkkaa 40 mk kuukaudessa	"	480: —
Siivoojattaren, vahtimestarin ja rengin ruoka, kunkin 1: 10 päivässä	"	1,204: 50
Lääkäripäivystyksestä 5 mk päivässä	"	1,825: —
1,000 hoitopäivää à 1: 10	"	1,100: —
Polttopuut ja kaasu	"	1,050: —
Valaistus	"	525: —
Vesi	"	150: —
Vaatteiden pesu	"	300: —
Kaluston kunnossapito	"	500: —
Sekalaista	"	500: —
	Yhteensä Smk	17,274: 50

Lausunto Raastuvanoikeuden uudestijärjestämisasiasta.

HELSINGIN

YHTEINEN RAASTUVANOIKEUS.

Marrask. 7 p:nä 1914.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 142.

Pyydetyksi lausunnoksi Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta komitean mietinnöstä N:o 2 (*Koston pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914*) saa Yhteinen Raastuvanoikeus kunnian esittää seuraavaa:

Ennenkuin Yhteinen Raastuvanoikeus on käynyt seikkaperäisesti tarkastelemaan komitean laatimia ehdotuksia Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta toukokuun 18 päivänä 1906 annettujen määräysten muuttamiseksi sekä Raastuvanoikeuden uudeksi työjärjestykseksi, on Yhteinen Raastuvanoikeus erittäin ottanut käsiteltäviksi ne huomattavamman laatuiset muutokset, joita komitea on katsonut tarpeelliseksi puoltaa tehtäväksi Raastuvanoikeuden kokoonpanoon ja toimintaan, nimittäin:

1) että Raastuvanoikeuden vakinaisten työvoimain lisäämiseksi sekä ensimmäisen osaston väliaikainen toinen jaosto että väliaikainen viides osasto asetettaisiin vakinaiselle kannalle ja kaksi uutta erikoisosastoa n. s. poliisijuttujen ja muiden vähäpätöisten rikosasiain käsittelyä varten perustettaisiin Raastuvanoikeuteen;

2) että työ niiden osastojen kesken, joiden toiminta ei ole työjärjestyksessä lähemmin määrätty, jaettaisiin, ei niinkuin tähän asti arpomalla, vaan Yhteisen Raastuvanoikeuden toimesta asiallisella pohjalla; sekä

3) etteivät nuoremmat oikeusraatimiehet enää virkaikänsä mukaan ylenisi vanhemmiksi raatimiehiksi, vaan että viimeksi mainitut viratkin täytettäisiin vaalin nojalla.

Mitä 1) kohdassa mainittuun ehdotukseen tulee, on Yhteinen Raastuvanoikeus ilman muuta erimielisyyttä, kuin mitä tämän oheisesta, asian käsitelyssä tehdystä pöytäkirjasta näkyy, yhtynyt komitean esitykseen nykyisten väliaikaisten tuomioistuinosastojen asettamisesta vakinaiselle kannalle sekä äänestettyään, niinkään yhtynyt ehdotukseen kahden erikoisosaston perustamisesta vähäpätöisten rikosjuttujen käsittelyä varten, jota vastoin Yhteisen

Raastuvanoikeuden enemmistö ei ole kannattanut tätä esitystä, mikäli puheena olevain uusien osastojen kokoonpanoa koskee. Osin niiden mutkain välttämiseksi, joita puheenjohtajantoimen hoidossa syntyisi puheenjohtajan saadessa esteen tahi ollessa virkalomalla, osin myös osastojen vuotuisten voimassapitokustannusten välttämiseksi tulisi nimittäin näihin yhden lainoppineen ja kahden ei-lainoppineen jäsenen sijasta kuulua kaksi lainoppinutta jäsentä ja yksi jäsen, jonka ei tarvitsisi olla lainoppinut, ja joista ensinmainituista toinen olisi puheenjohtajana ja toinen varapuheenjohtajana, jota paitsi varapuheenjohtaja vuorotellen rikosasiain notaarin kanssa hoitaisi pöytäkirjanpidon. Näin menetellen vähenisi komitean laskema ylimääräisen pöytäkirjanpidon kustannus puoleen määräänsä.

Mitä 2) kohdassa mainittuun ehdotukseen eli kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen osaston väliseen työnjakoon tulee, on Yhteinen Raastuvanoikeus ollut jonkin verran toista mieltä kuin komitea.

Ollen komitean kanssa yhtä mieltä siitä, että on suuremman yhtenäisyyden aikaansaamiseksi lainkäytössä tarpeellista mikäli mahdollista jakaa jutut asiallisella pohjalla, ei Yhteinen Raastuvanoikeus kuitenkaan ole voinut yhtyä ehdotukseen että arpomisjärjestelmästä tässä kohden olisi kokonaan luovuttava. Ei käyne kieltäminen, että arpominen juttujaon ainoana perusteena voi tuottaa ja onkin tuottanut sen laatuja epäkohtia kuin komitea on maininnut. Komitea ei kuitenkaan ole voinut löytää muuta sopivaa juttujen jakomenettelyä, joka korvaisi tähänastisen arpomisen, vaan on tyytynyt säätämään yleiseksi säännöksi että tärkeämmät samanlaatuiset jutut on puheenjohtajakokouksen määräyksen mukaan mikäli mahdollista saman osaston käsiteltävä. Kun tämä määräys, vaikka onkin sinänsä aivan oikea, ei kuitenkaan vie esillä olevaa asiaa käytännölliseen ratkaisuun, eikä komitean mainitsema menettely, jonka mukaan jutut jaettaisiin asianosaisten liikanimien alkukirjainten mukaan, todellisuudessa ole muuta kuin jonkinlaista arpomista, jolla ei ole sanottavia etuja muunlaisen arpomisen edellä, mutta joka kenties johtaisi työn epätasaiseen jakoon eri osastojen kesken, on Yhteinen Raastuvanoikeus ollut sitä mieltä, että juttujen jakamista arpomalla ei olisi kokonaan kiellettävä, jos tätä keinoa Yhteisen Raastuvanoikeuden harkinnan mukaan voi käyttää saattamatta vaaraan juttujen yhdenlaatuista käsittelyä, ja on sentähden tahtonut työjärjestyksen ehdotuksesta poistaa juttujen arpomiskiellon.

Kolmannessa kohdassa mainittua ehdotusta on Yhteisen Raastuvanoikeuden suuri enemmistö kannattanut.

Ehdotuksia yksityiskohdittain tarkastettaessa on Yhteinen Raastuvanoikeus edellä lausuttuun liittyen sekä sen johdosta mitä Yhteisessä Raastuvanoikeudessa muutoin on niitä vastaan muistutettu, tahtonut puoltaa ehdotuksiin tehtäväksi seuraavia muutoksia:

Ehdotus Helsingin kaupungin Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta voimassa olevain, Keisarillisen Suomen Senaatin toukokuun 18 päivänä 1906 vahvistamain määräysten muuttamiseksi.

2 kohdan ensimmäinen ja kolmas kappale olisi muutettava seuraaviksi:

„Helsingin kaupungin Raastuvanoikeudessa on yksi oikeuspormestari, yksitoista vanhempaa ja kahdeksan nuorempaa oikeusraatimiestä sekä neljä *ylimääräistä* raatimiestä, *joista kahden ei tarvitse olla lainoppineita.*“

„*Ylimääräisiä raatimiehevirkkoja* ei toistaiseksi täytetä vakinaisesti, vaan hoitavat niitä viransijaiset, jotka vuodeksi kerrallaan määrätään sillä tavoin kuin 6 kohdan f) momentissa säädetään.“

6 kohdan a) mom. ehdotetaan muutettavaksi seuraavaan muotoon:

„Turun Hovioikeudessa puoltaa sopivaa henkilöä hoitamaan oikeuspormestarin virkaa, kun tarve sitä vaatii, *ja ehdottaa ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja sekä muiden osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.*“

Saman kohdan d) momentista olisi poistettava sanat: „kuitenkin että jako ei saa tapahtua arpomalla“.

8 kohdan viimeinen kappale olisi laadittava seuraavaan muotoon:

„Seitsemänteen ja kahdeksanteen osastoon kumpaiseenkin yksi oikeusraatimies ja kaksi *ylimääräistä* raatimiestä, *joista toisen ei tarvitse olla lainoppinut.*“

15 kohdan viimeinen kappale olisi poistettava.

Uuden työjärjestyksen ehdotus.

3 §:n a) mom. olisi muutettava seuraavaksi:

„Hovioikeudessa puoltaa sopivaa henkilöä hoitamaan oikeuspormestarin virkaa, kun tarve sitä vaatii, *ja ehdottaa ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja sekä muiden osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.*“

Saman §:n d) momentista olisi poistettava sanat: „kuitenkin että jako ei saa tapahtua arpomalla“.

5 §:n viimeinen kappale olisi muutettava seuraavaksi:

„Seitsemänteen ja kahdeksanteen osastoon kumpaiseenkin yksi oikeusraatimies ja kaksi *ylimääräistä* raatimiestä, *joista toisen ei tarvitse olla lainoppinut.*“

14 §:n toinen kappale olisi muutettava seuraavaksi:

„Oikeuspormestari on niinikään ensimmäisen osaston puheenjohtaja. Muiden osastojen puheenjohtajat ja kaikkien osastojen varapuheenjohtajat määrää Hovioikeus niinkuin 3 §:ssä on sanottu.“

Pykälän viimeinen kappale olisi poistettava.

19 §:n ensimmäisen kappaleen viimeinen lause olisi tarpeettomana poistettava.

20 §:stä olisi sana „aina“ poistettava, koska pykälässä annetusta säännöstä joskus voi sattua poikkeuksia.

24 §:n toisen kappaleen jälkimäisen lauseen on Yhteinen Raastuvanoikeus katsonut olevan muutettava seuraavaksi:

„Kun useita asioita on määrätty samana päivänä käsiteltäviksi, voidaan ne asianhaarain mukaan panna (poist.) eri kellonlyömille.“

28 §:n viimeiselle riville olisi sanain „kuin“ ja „muut“ väliin pantava sana „molemmat“.

Mitä sitten tulee komitean laatimaan ehdotukseen Raastuvanoikeuden uudeksi palkkaussäännöksi, on komitea, vaikka onkin myöntänyt että nykyisten 1907 vuoden palkanjärjestelyyn perustuvain Raastuvanoikeuden palkkausolojen uudestijärjestäminen olisi ehdottomasti asianhaarain vaatima, kuitenkin, koska kunnan palkkausjärjestelmän yleinen uudistus nykyään on hankkeissa, ehdottanut ainoastaan vähäisiä tasoitteluja nykyisiin palkkausoloihin.

Vastoin tätä ei Yhteinen Raastuvanoikeus ole katsonut näiden asiain olevan niin erottamattomassa yhteydessä keskenään, ettei Raastuvanoikeuden palkkausolojen uudistus voisi erikseen käydä päinsä esillä olevan ehdotuksen mukaisen laajan Raastuvanoikeuden toiminnan ja kokoonpanon uudestijärjestämisen yhteydessä. Tässä kohden on Yhteinen Raastuvanoikeus ollut sitä mieltä, että niin oikeuspormestarin kuin vanhempain raatimiestenkin pohjapalkkoja on korotettava ainakin 1,000 markalla sekä että oikeuspormestarin sen ohessa tulee saada samallinen palkkionkorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta kuin annetaan vanhemmille raatimiehille, jota paitsi Yhteinen Raastuvanoikeus on katsonut olevan sitä enemmän syytä vastedeskin pysyttää nuoremmilla oikeusraatimiehillä nykyään olevan oikeuden 500 markan palkkionkorotukseen 5 ja 10 vuoden palveluksesta, kun näillä virkamiehillä ehdotuksen mukaan vastedes ei olisi sitä etua että valitsematta ylenevät vanhemmiksi raatimieheksi. Yhteinen Raastuvanoikeus on muutoin tahtonut huomauttaa, ettei ole ollut erikoista syytä määrätä toisen vuosirahasäännössä mainitun toisella osastolla palvelevan sivilinotaarin palkkaa vähemmäksi ensimmäisen osaston sivilinotaarin palkkaa, koska näillä virkamiehillä olisi likimain samallaiset virkatehtävät ja virkasivutulot.

Samalla kun Yhteisellä Raastuvanoikeudella, joka on havainnut komitean puoltaman puheenjohtajapalkkion korotuksen nykyisestä määrästäan 1,000 markasta 2,000 markkaan hyvin perustelluksi, ei ole ollut Raastuvanoikeuden yksityiskohtaista menosääntöehdotusta vastaan muuta muistuttamista, kuin että seitsemännen ja kahdeksannen osaston lisäjäseniä olisi sanottava ylimääräisiksi raatimiehiksi sekä että näiden osastojen ylimääräistä pöytäkirjanpitoa varten ehdotettu määräraha olisi vähennettävä 2,000 markkaan, on Yhteinen Raastuvanoikeus laatinut tämän oheisen uuden ehdotuksen Raastuvanoikeuden palkkaussäännöksi, jolle asianmukainen vahvistus on aikanansa hankittava.

Lopuksi ja vaikkei Yhteinen Raastuvanoikeus ole voinut yksimielisesti yhtyä komitean mietinnön sivulla 20 olevaan lausuntoon siitä, ettei Yhteinen Raastuvanoikeus saisi myöntää kesäloman ajaksi poikkeusta työjärjestyksessä määrätystä viikkoistuntojen luvusta, mutta Yhteisellä Raastuvanoikeudella ei ole ollut aihetta tähän vastata, koska komitean mielipidettä ei ole esiintuotu itse tekstissä, on Yhteinen Raastuvanoikeus yhtynyt komitean lausuntoihin maistraatinsihteerin virkatehtävään ja tästä virasta olevain sivutulojen uudestijärjestämisestä, Raastuvanoikeuden syyttäjistön lisäämisestä ja vakinaisen puhtaaksikirjoituskanslian perustamisesta sekä varaa itselleen tilaisuuden vastedes, sittenkun nyt puheena oleva Raastuvanoikeuden uudestijärjestäminen on päätetty, Kaupunginvaltuustolle antaa lähemmän esityksen kahden viimeksi mainitun ehdotuksen johdosta.

Edvard Loo.

**Arvid Nyberg.
Gustaf Björkman.
Alfr. W. Nyman.
J. A. Sjöblom.**

**W. F. Heimbürger.
Alexis Wendell.
Fritiof Gylling.**

**Hj. Saurén.
Eugen Idestam.
Ivar Blåfield.**

A. V. Lindberg.

Vuonna 1914 marraskuun 7 päivänä klo 7 iltapäivällä kokoontui Helsingin Yhteinen Raastuvanoikeus käsittelemään alempana mainittuja asioita; ja olivat silloin saapuvilla oikeuspormestari Loo sekä oikeusraatimiehet Nyberg, Heimbürger, Saurén, Björkman, Wendell, Idestam, Nyman, Gylling, Blåfield ja Sjöblom.

Pöytäkirjan teki virkaatoimittava sivilinotaari Lindberg.

5 §.

Esiteltiin komitean mietintö N:o 2 Helsingin Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta asiasta (*Kvston pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914*), joka mietintö oli lausunnon saamista varten lähetetty Yhteiselle Raastuvanoikeudelle.

Sittenkun Yhteinen Raastuvanoikeus ensin oli päättänyt, ennenkuin kävisi yksityiskohtaisesti tarkastamaan komitean laatimia ehdotuksia Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja työtavasta toukokuun 18 päivänä 1906 annettujen määräysten muutoksiksi sekä Raastuvanoikeuden uudeksi työjärjestykseksi, erikoisesti käsiteltäväksi ottaa ne tärkeämmän laatuiset muutokset, joita komitea oli havainnut tarpeelliseksi puoltaa tehtäväksi Raastuvanoikeuden kokoonpanoon ja toimintaan, nimittäin:

1) että Raastuvanoikeuden vakinaisten työvoimain lisäämiseksi sekä ensimmäisen osaston väliaikainen toinen jaosto että väliaikainen viides osasto asetettaisiin vakinaiselle kannalle ja kaksi uutta erikoisosastoa n. s. poliisijuttujen ja muiden vähäpätöisten rikosasiain käsittelyä varten perustettaisiin Raastuvanoikeuteen;

2) että työ niiden osastojen kesken, joiden toiminta ei ole työjärjestyksessä lähemmin määrätty, jaettaisiin, ei niinkuin tähän asti arpomalla, vaan Yhteisen Raastuvanoikeuden toimesta asiallisella pohjalla; sekä

3) etteivät nuoremmat oikeusraatimiehet enää virkaikänsä mukaan ylenisi vanhemmiksi raatimiehiksi, vaan että viimeksi mainitut viratkin täytettäisiin vaalin nojalla.

1 kohdassa mainittuun ehdotukseen nähden Yhteinen Raastuvanoikeus yhtyi komitean esitykseen, mikäli koski ensimmäisen osaston toisen jaoston ja viidennen osaston asettamista vakinaiselle kannalle, ilman muuta erimielisyyttä, kuin että raatimies *Nyberg* puolestaan lausui suotavaksi, että mainittu jaosto saisi pitää entisen nimensä osin siihen nähden, ettei riittävää kokemusta vielä ollut saatu siitä, miten työ olisi jaettava osaston molempain jaostojen tai näiden ja muiden osastojen kesken, minkä johdosta tässä kohden kenties vielä olisi muutoksia tarpeen, osin koska oli yleisölle sängen tärkeätä, että nykyiset tuomioistuinosastot saavat pitää entiset nimensä erehdyksen välttämiseksi arkistossa säilytettyihin asiakirjoihin, osastojen henkilökuntaan, huoneistoihin y. m. nähden.

Komitean ehdotusta edellä mainittujen erikoisosastojen perustamisesta pienempään rikosjuttujen käsittelyä varten kannattivat raatimiehet *Blåfield, Gylling, Idestam, Wendell, Björkman* ja *Heimbürger* sekä pormestari *Loo*, jota vastoin raatimiehet *Sjöblom, Nyman, Saurén* ja *Nyberg* ilmoittivat ei voivansa kannattaa ehdotusta tältä kohden sekä esittivät eriävän mielipiteensä tueksi, että puheena olevat erikoisosastot olivat suuressa määrin vanhain, Eduskunnan jo aikoja sitten poistamain kemnerinoikeuksien kaltaiset, joita vailla kaupunkien lainkäyttö oli voinut tulla toimeen jo viidettä-kymmentä vuotta. Kaupungin menoja ne eivät myöskään säästäisi, sillä yksi täydellinen osasto, semmoinen kuin nykyiset toinen, kolmas ja neljäs osasto, olivat paljon halvemmat ja tuottivat tavattoman paljon enemmän hyötyä sekä Raastuvanoikeuden jäsenille että oikeutta etsiville asiallisille. Komitea, joka oli pitänyt näitä osastoja tärkeimpänä kohtana koko suuressa uudistusehdotuksessaan, oli pannut tämän ehdotuksensa osan perustelemiseen niin suurta vaivaa, että seikkaperäisen vastineen antaminen kävisi liian laajaksi. Huomauttaa kuitenkin sopisi, etteivät vähäpätöiset rikosjutut millään tavoin rasittaneet Raastuvanoikeuden työtä, vaan että törkeämmät rikosjutut ja laajaperäisen todistelun yhteydessä olevat suuremmat riita-asiat ne olivat, joihin oikeuden aikaa enimmäin kului.

Poliisijuttuihin nähden, joihin luetaan juopumusta, katurähinää ja muuta ilkivaltaa koskevat jutut, hevosen jättäminen silmälläpitämättä ja hurja ajo, oli noudatettu sitä menettelyä, että juttuja ei ollut arvottu eri osastojen kesken, vaan jaettu poliisilaitoksen välityksellä mahdollisimman tasan sekä että, kun ilmiannettu oli tunnustanut rikoksensa poliisiraportin mukaan, jonkin poliisimiehen oli sallittu palkkiota saamatta esiintyä hänen asiamiehenään. Näitä juttuja käsitellessään oli Raastuvanoikeus kylläkin ottanut huomioon, että rangaistus, milloin raskauttavia tahi lieventäviä asianhaaroja oli olemassa, oli sovitettu sen mukaan, niinkuin esim. jos sama henkilö oli usein ollut syytteessä juopumuksesta tai jos hänen sivistysmääränsä oli sellainen, että häneltä olisi voinut vaatia parempaa käyttäytymistä kuin muilta. Komitean todistamaton viittaus, ettei asiallinen olisi ollut selvillä poliisiraportin sisällyksestä sekä että olisi käytetty uhkausta valtakirjan saamiseksi asialliselta, eivät kaivanneet vastinetta, erittäinkin kun nämä luulotellut virheet eivät johtuneet Raastuvanoikeuden työjärjestyksestä vaan poliisilaitoksessa vallitsevista epäkohdista, jotka olisivat muutta mutkitta poistettavissa. Niinikään kävisi poliisiraportteihin niistä syytteistä, joiden alaisiksi tunnetut juopot asetettiin, vaikeudetta tekeminen lisäyksen, koska poliisilaitos piti näiden rikosten täydellistä lueteloa. Tämä olisi juttujen käsittelyssä paljon luotettavampana ohjeena kuin tuomarin muisti, jaettiinpa nämä jutut viiden tahi kahden osaston kesken. Vastaajaa itseään ei ollut vaadittu näissä jutuissa tulemaan saapuville, erittäinkin kun koko vastaus rajoittui sanaan „jaa“. Ehdoton vankeusrangaistus ei, päin vastoin kuin mitä komitea näytti arvelleen, rikoslain määräysten mukaan voinut näissä jutuissa tulla kysymykseen.

Rangaistuksen täytäntöönpano ei missään tapauksessa voi vastoin asiallisen tahtoa paikalla käydä pänsä, koska hänellä lain mukaan on oikeus ilmoittaa tyytymättömyyttään päätökseen kahdeksan päivän kululuessa. Jos viidesosa tuomituista ei ole ollut tavattavissa, kun tuomio on ollut pantava täytäntöön, oli syy siihen ulosottoimen eikä tuomio-

istuimen. Komitean uudistusinto oli sentähden suuntautunut väärälle taholle ja asian kävisi ehkä järjestäminen niin, että asianomaiset kaupunginvoudit saisivat aikaa toimitukseen laajempia „tutkimuksia“ tuomittujen käsiin saamiseksi.

Samalla kun edellä mainitut neljä jäsentä esittämillään syillä ja siihen nähden ettei aikaa käynyt pitäminen sopivana suuremmille Raastuvanoikeudessa toimeenpantaville uudistuksille, koska hankkeissa oli täydellinen, koko maan käsittävä oikeudenkäynti-uudistus, ehdottivat hyljättäväksi ehdotuksen erikoisosastojen perustamisesta pienempiä rikosjuttuja varten, ehdottivat nämä jäsenet puolestaan:

että Raastuvanoikeuteen 1916 vuoden alusta perustettaisiin uusi seitsemäs osasto, muutoin samalla tavoin kokoonpantuna kuin nykyiset toinen, kolmas ja neljäs osasto, paitsi että siinä palvelisi yksi rikosasiain- ja yksi sivilinotaari sekä että se yhdessä viikkoistunnossa käsitelisi rikosasioita ja kahdessa riita-asioita.

Kun Yhteinen Raastuvanoikeus äänestyksen tuloksen perusteella oli päättänyt puoltaa perustettavaksi kaksi erikoisosastoa vähäpätöisten rikosjuttujen käsittelyä varten, otettiin pohdittavaksi kysymys näiden osastojen kokoonpanosta, jolloin raatimiehet *Sjöblom, Blåfield, Gylling, Nyman, Wendell* ja *Saurén* olivat sitä mieltä, että puheena oleviin uusiin osastoihin tulisi, osin niiden mutkain välttämiseksi, joita puheenjohtajatoimen hoidossa syntyisi puheenjohtajan saadessa esteen tahi ollessa virkalomalla, osin myös osastojen vuotuisten voimassapitokustannusten vähentämiseksi, kuulua yhden lainoppineen ja kahden ei-lainoppineen jäsenen sijasta kaksi lainoppinutta jäsentä ja yksi jäsen, jonka ei tarvitsisi olla lainoppinut, ja joista ensinmainituista toinen olisi puheenjohtajana ja toinen varapuheenjohtajana, jota paitsi varapuheenjohtaja vuorotellen rikosasiainnotaarin kanssa hoitaisi pöytäkirjanpitoa. Näin menetellen vähenisi komitean laskema ylimääräisen pöytäkirjanpidon kustannus puoleen määräänsä.

Raatimiehet *Idestam, Björkman* ja *Nyberg* tahtoivat Yhteisen Raastuvanoikeuden enemmistön esittämillä syillä sekä koska ehdotus tarkoitti, että mainitut osastot käsittelisivät muitakin vähäpätöisiä rikosjuttuja kuin n. s. poliisijuttuja, ja yhäkin vähentääkseen näiden osastojen menoja ehdottaa, että kuhunkin osastoon kuuluisi kolme lainoppinutta jäsentä, joista kahden tulisi toimittaa pöytäkirjanpito, jota varten siis ei tarvittaisi erityistä rikosasiainnotaaria.

Raatimes *Heimbürger* ja pormestari *Loo* yhtyivät tässäkin kohden komitean ehdotukseen.

Tämän jälkeen käsitellessään 2 kohdassa mainittua ehdotusta eli työn jakamista kolmannen, neljännen, viidennen ja kuudennen osaston kesken päätti Yhteinen Raastuvanoikeus erimielisyydettä lausua olevansa komitean kanssa yhtä mieltä siitä, että suuremman yhtenäisyyden aikaansaamiseksi lainkäytössä on tarpeellista mikäli mahdollista jakaa jutut asiallisella pohjalla, mutta ettei Yhteinen Raastuvanoikeus kuitenkaan voinut yhtyä ehdotukseen että arpomisjärjestelmästä tässä kohden olisi kokonaan luovuttava.

Ei käyne kieltäminen, että arpominen juttujaon ainoana perusteena voi tuottaa ja olikin tuottanut sen laatuksia epäkohtia kuin komitea oli maininnut. Komitea ei kuitenkaan ollut voinut löytää muuta sopivaa juttujen jakomenettelyä, joka korvaisi tähänastisen arpomisen, vaan oli tyytynyt säätämään yleiseksi säännöksi että tärkeämmät samanlaatuiset jutut on puheenjohtajakokouksen määräyksen mukaan mikäli mahdollista saman osaston käsiteltävä. Kun tämä määräys, vaikka olikin sinänsä aivan oikea, ei kuitenkaan vienyt esillä olevaa asiaa käytännölliseen ratkaisuun, eikä komitean mainitsema menettely, jonka mukaan jutut jaettaisiin asianosaisten liikanimien alkukirjainten mukaan, todellisuudessa ollut muuta kuin jonkinlaista arpomista, jolla ei olisi sanottavia etuja muunlaisen arpomisen edellä, mutta joka kenties johtaisi työn epätasaiseen jakoon eri osastojen kesken, oli Yhteinen Raastuvanoikeus sitä mieltä, että juttujen jakamista arpomalla ei olisi kokonaan kiellettävä, jos tätä keinoa Yhteisen Raastuvanoikeuden harkinnan mukaan voi käyttää kuitenkin saattamatta vaaraan juttujen yhdenlaatuista käsittelyä ja lainkäytön yhdenmukaisuutta, ja että sentähden juttujen arpomiskielto olisi työjärjestyksen ehdotuksesta poistettava.

3 kohdassa mainittua ehdotusta että vanhemmatkin raatimiehet vastedes asetettaisiin vaalin kautta kannattivat raatimiehet *Sjöblom, Blåfield, Gylling, Nyman, Idestam, Wendell, Björkman* ja *Heimbürger* sekä pormestari *Loo*, raatimies *Sjöblom* kuitenkin sillä edellytyksellä, että nuorempain oikeusraatimiesten virkatoiminta työjärjestyksessä lähemmin määrättäisiin ja että viroista maksettaisiin riittävä palkka, jota vastoin raatimiesten *Saurénin* ja *Nybergin* mielestä oli epätietoista, olisiko toivottu tulos komitean ehdottamalla toiminpiteellä saavutettavissa. Kun kaupungin palveluksessa vaadittiin kolmekymmentä vuotta täyden eläkkeen saamiseen, oli sangen epävarmaa, hakisivatko vanhemmat kokeneet lakimiehet vanhemman raatimiehen virkoja. Nuoremman raatimiehen virat sitä vastoin eivät olleet muuta kuin pelkkiä notaarinvirkoja, vaikka ne asetettiin yleisen vaalin kautta, eivätkä niiden vastaiset hakijat sentähden luultavasti olisi tähänastisia vähemmän virkakelpoiset. Tähän nähden ja kun komitea oli myöntänyt, että ehdotettu uudistus ei voisi koskea nykyisiä nuoremman raatimiehenviran pitäjiä eikä sen toteuttaminen sentähden näyttänyt kiireelliseltä, tahtoivat edellä mainitut kaksi jäsentä puolestaan evätä komitean tässä mainitun ehdotuksen ja katsoivat tavoitellun tarkoituksen olevan saavutettavissa siten, että Maistraatti Raastuvanoikeuden raatimiehenvirkoja avoimaiseksi julistaessaan velvoittaisi hakijat alistumaan niihin ylennystapaa ja Raastuvanoikeuden toimintaa koskevain määräysten muutoksiin, joita Kaupunginvaltuusto vastedes tahtoo toimeenpanna.

Yhteinen Raastuvanoikeus siirtyi sitten yksityiskohtaisesti käsittelemään tehtyjä ehdotuksia, jolloin ensin otettiin käsiteltäväksi

Ehdotus Helsingin kaupungin Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta voimassa olevain, Keisarillisen Suomen Senaatin toukokuun 18 päivänä 1906 vahvistamain määräysten muuttamiseksi.

1 kohta hyväksyttiin sinänsä.

Siihen liittyen, mitä Yhteinen Raastuvanoikeus oli päättänyt seitsemännen ja kahdeksannen osaston kokoonpanosta, olisi 2 kohdan ensimmäinen ja kolmas kappale muutettava seuraaviksi:

„Helsingin kaupungin Raastuvanoikeudessa on yksi oikeuspormestari, yksitoista vanhempaa ja kahdeksan nuorempaa oikeusraatimiestä sekä neljä *ylimääräistä* raatimiestä, joista kahden ei tarvitse olla lainoppineita.“

„*Ylimääräisiä raatimiehenvirkoja* ei toistaiseksi täytetä vakinaisesti, vaan hoitavat niitä viransijaiset, jotka vuodeksi kerrallaan määrätään sillä tavoin kuin 6 kohdan f) momentissa säädetään.“

3 ja 4 kohta eivät aiheuttaneet muistutusta.

5 kohtaan nähden huomauttivat raatimiehet *Idestam, Wendell, Saurén ja Nyberg*, että komitean ehdottama puheenjohtajakokous ei ole välttämätön, varsinkin kun ehdotuksen asettamisesta nojaa siihen edellytykseen, ettei juttuja enää saisi jakaa arpomalla, mutta Yhteinen Raastuvanoikeus ei ole tässä kohden yhtynyt komitean ehdotukseen.

Raatimiehet *Sjöblom, Blåfield, Gylling, Nyman, Björkman ja Heimbürger* sekä pormestari *Loo* puolestaan hyväksyivät komitean ehdotuksen.

6 kohtaan nähden päätettiin ensinnä, 2 kohdan johdosta tehtyyn päätökseen liit-
tyen, puoltaa a) momentin muuttamista seuraavaksi:

„Turun Hovioikeudessa puoltaa sopivaa henkilöä hoitamaan oikeuspormestarin virkaa, kun tarve sitä vaatii, ja ehdottaa ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja sekä muiden osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.“

Saman kohdan d) momentista olisi poistettava sanat: „kuitenkin että jako ei saa tapahtua arpomalla“.

6 kohdan muuhun sisällykseen nähden huomautti raatimies *Sjöblom*, johon raatimiehet *Idestam ja Nyberg* yhtyivät, että e) momentin mukaan on Yhteiselle Raastuvanoikeudelle annettu toimivalta, jota sillä ei ole tähän asti ollut, nimittäin jakaa pöytäkirjanpito Raastuvanoikeuden jäsenten ja virkamiesten kesken. Kun nuorempain raatimiesten palkkaus enimmältä osalta on riita-asiaain pöytäkirjanlunastusta ja ehdotus siis todellisuudessa tietää sitä, että Yhteinen Raastuvanoikeus saisi määrätä mainittujen jäsenten palkkaedut, mutta näitä etuja, joista vakinainen palkka on määrätty nykyiseksi vähäiseksi määräksi siinä mielessä että viranpitäjä saa lisätuloja pöytäkirjain lunastuksesta, ei oikeutta myöten olisi pantava Yhteisessä Raastuvanoikeudessa kulloinkin vallitsevain mielipiteiden varaan, oli raatimies, erittäinkin siihen nähden mitä komitea oli tästä perustelmissaan lausunut, sitä mieltä, että puheena olevissa määräyksissä tulisi, samoin kuin nykyään voimassa olevissa määräyksissä on laita, olla nimenomainen säännös siitä, että pöytäkirjanpito riita-asioissa on nuorempain raatimiesten toimitettava ensimmäisellä ja toisella osastolla siviilnotaarien kanssa vuorotellen sekä kolmannella, neljännellä, viidennellä ja kuudennella osastolla raatimiesten yksin.

Raatimiehet *Blåfield, Gylling, Nyman, Wendell, Björkman, Saurén ja Heimbürger* sekä pormestari *Loo* yhtyivät komitean ehdotukseen.

7 kohta hyväksyttiin.

8 kohdan viimeinen kappale päätettiin ehdottaa muutettavaksi seuraavaksi:

„seitsemänten ja kahdeksanteen osastoon kumpaiseenkin yksi oikeusraatimies ja kaksi *ylimääräistä* raatimiestä, joista toisen ei tarvitse olla lainoppinut“.

- 9—14 kohta eivät aiheuttaneet muistutusta.
 15 kohdan viimeinen kappale olisi poistettava.
 16—18 kohta hyväksyttiin.

Uuden työjärjestyksen ehdotus.

- 1 ja 2 § hyväksyttiin sinänsä.
 3 §:n a) mom. olisi muutettava seuraavaksi:
 „Hovioikeudessa puoltaa sopivaa henkilöä hoitamaan oikeuspormestarinvirkaa, kun tarve sitä vaatii, ja ehdottaa ensimmäisen osaston varapuheenjohtaja *sekä muiden osastojen puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.*“
 Saman §:n d) momentista olisi poistettava sanat: „kuitenkin että jako ei saa tapahtua arpomalla“.
 4 §:ä vastaan ei tehty muistutusta.
 5 §:n viimeinen kappale olisi muutettava seuraavaksi:
 „seitsemänteen ja kahdeksanteen osastoon kumpaiseenkin yksi oikeusraatimies ja kaksi *ylimääräistä* raatimiestä, *joista toisen ei tarvitse olla lainoppinut*“.
 6—13 § eivät aiheuttaneet muistutusta.
 14 §:n toinen kappale olisi muutettava seuraavaksi:
 „Oikeuspormestari on niinkään ensimmäisen osaston puheenjohtaja. Muiden osastojen puheenjohtajat *ja kaikkien osastajen varapuheenjohtajat* määrää Hovioikeus niinkuin 3 §:ssä on sanottu.“
 Pykälän viimeinen kappale olisi poistettava.
 15—18 § hyväksyttiin.
 19 §:n ensimmäisen kappaleen viimeinen lause olisi tarpeettomana poistettava.
 20 §:stä olisi sana „aina“ poistettava, koska pykälässä annetusta säännöstä joskus voi tapahtua poikkeuksia.
 21—23 § hyväksyttiin sinänsä.
 24 §:n toisen kappaleen jälkimäisen lauseen on Yhteinen Raastuvanoikeus katsonut olevan muutettava seuraavaksi:
 „Kun useita asioita on määrätty samana päivänä käsiteltäviksi, *voidaan* ne asiahaarain mukaan panna (poist.) eri kellonlyömille.“
 25—27 § hyväksyttiin.
 28 §:n viimeiselle riville olisi sanain „kuin“ ja „muut“ väliin pantava sana „molemmat“.
 29 ja 30 § hyväksyttiin.

Mitä sitten tuli komitean laatimaan Raastuvanoikeuden uuden palkkaussäännön ehdotukseen, olisi Yhteisen Raastuvanoikeuden lausunnossa huomautettava, että Yhteinen Raastuvanoikeus, päin vastoin kuin mitä komitea oli asiasta lausunut, ei ollut katsonut

Raastuvanoikeuden palkkausolojen muutoksen ja hankkeissa olevan kunnan palkkausjärjestelmän yleisellä uudistuksella olevan sellaista keskinäistä yhteyttä, ettei ensinmainittujen palkkausolojen uudistus voisi käydä päinsä erikseen esillä olevassa ehdotuksessa suunnitellun Raastuvanoikeuden toiminnan ja kokoonpanon laajaperäisen uudestijärjestämisen yhteydessä ja että Yhteinen Raastuvanoikeus oli tässä kohden ollut sitä mieltä, että niin oikeuspormestarin kuin vanhempain raatimiestenkin pohjapalkkoja on korotettava ainakin 1,000 markalla sekä että oikeuspormestarin sen ohessa tulee saada samallinen palkkionkorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta kuin annetaan vanhemmille raatimiehille, jota paitsi Yhteinen Raastuvanoikeus oli katsonut olevan sitä enemmän syytä vastedeskin pysyttää nuoremmilla oikeusraatimiehillä nykyään olevan oikeuden 500 markan palkkionkorotukseen 5 ja 10 vuoden palveluksesta, kun näillä virkamiehillä ehdotuksen mukaan vastedes ei olisi sitä etua että valitsematta ylenevät vanhemmiksi raatimiehiksi. Yhteinen Raastuvanoikeus tahtoi muutoin huomauttaa, ettei ole ollut erikoista syytä määrätä toisen vuosirahasäännössä mainitun toisella osastolla palvelevan sivilinotaarin palkkaa ensimmäisen osaston sivilinotaarin palkkaa vähemmäksi, koska näillä virkamiehillä olisi likimain samallaiset virkatehtävät ja virkasivutulot.

Tämän mukaisesti olisi ehdotus Raastuvanoikeuden uudeksi palkkaussäännöksi laadittava ja pantava Yhteisen Raastuvanoikeuden asiasta annettavan lausunnon oheen, jota paitsi olisi ilmoitettava, että Yhteisellä Raastuvanoikeudella, joka oli havainnut komitean puoltaman puheenjohtajapalkkion korotuksen nykyisestä määrästäään 1,000 markasta 2,000 markkaan hyvin perustelluksi, ei ole ollut Raastuvanoikeuden yksityiskohtaista menosääntöehdotusta vastaan muuta muistuttamista, kuin että seitsemännen ja kahdeksannen osaston lisäjäsentä olisi sanottava ylimääräisiksi raatimiehiksi sekä että näiden osastojen ylimääräistä pöytäkirjanpitoa varten ehdotettu määräraha olisi vähennettävä 2,000 markkaan.

Lopuksi ja vaikei Yhteinen Raastuvanoikeus voinut yksimielisesti yhtyä komitean mietinnön sivulla 20 olevaan lausuntoon ettei Yhteinen Raastuvanoikeus saisi myöntää kesäloman ajaksi poikkeusta työjärjestyksessä määrätystä viikkoistuntojen luvusta, mutta Yhteisellä Raastuvanoikeudella ei ollut aihetta tähän vastata, koska komitean mielipidettä ei ollut esiintuotu itse tekstissä, yhtyi Yhteinen Raastuvanoikeus komitean lausuntoihin maistraatinsihteerin virkatehtävään ja tästä virasta olevain sivutulojen uudestijärjestämisestä, Raastuvanoikeuden syyttäjistön lisäämisestä ja vakinaisen puhtaaksikirjoituskanslian perustamisesta sekä varasi itselleen tilaisuuden vastedes, sittenkun nyt puheena oleva Raastuvanoikeuden uudestijärjestäminen oli päätetty, Kaupunginvaltuustolle antaa lähemmän esityksen kahden viimeksi mainitun ehdotuksen johdosta.

Vakuudeksi:
A. V. Lindberg.

Valiokunnan mietintö ehdotuksineen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1914 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi.

Kokouksessaan tammikuun 19 päivänä 1915 on Kaupunginvaltuusto antanut allekirjoittaneista muodostetulle valiokunnalle toimeksi Valtuustolle tehdä ehdotuksen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1914 vuoden voittovaroista kaupungille tulevan osuuden jakamiseksi. Tätä tehtävää täyttääkseen valiokunta pyytää antaa seuraavan mietinnön ehdotuksineen asiasta.

Saadun tiedon mukaan on anniskeluyhtiön voittovaroja vuodelta 1914 Smk 196,967: 39. Kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemän päätöksen johdosta juovutusjuomavoittovarain ylijäämästä perustetussa voittovaroainrahastossa oli joulukuun 31 päivänä 1914 Smk 143,320: 21, josta määrästä Smk 3,738: 68 oli kasvaneita korkoja ja Smk 16,089: 73 valtion apumaksua kesävirkestyksen hankkimiseksi kansakoululapsille. Koulutoimen ylläpidon hallituksen marraskuun 28 päivänä 1914 antaman tiedon mukaan on mainittu hallitus myöntänyt Smk 1,947: 11 vastamainittuun tarkoitukseen, ja Kaupunginvaltuuston helmikuun 16 päivänä 1915 tekemän päätöksen mukaan on tämä rahamäärä otettava huomioon juovutusjuomavoittovaroja jaettaessa. Kun tieto mainitusta päätöksestä oli saapunut Rahatoimikonttoriin vasta sitenkin 1914 vuoden tilit jo oli päätetty, on mainittu rahamäärä luettu sanotun vuoden säästöön, minkätähden se nyttemmin on käytettävissä ainoastaan siten, että vastaava rahamäärä osotetaan maksettavaksi kaupunginkassasta, josta asiasta Kaupunginvaltuusto päättäneen esillä olevan asian yhteydessä.

Kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 vahvistamain, juovutusjuomavoittovaroain käyttämistä koskevain sääntöjen 7 kohdan mukaan on voittovaroainrahaston pääomasäästö pysytettävä vähentämättömänä, jota vastoin rahaston korkovarain on aiottu etusijassa käytettäväksi sellaisien olojen järjestämiseen, joita voi syntyä väkijuomaliikkeen rajoittamista tahi lakauttamista tarkoittavain, syvempään käypäin toimenpiteiden johdosta, mutta Kaupunginvaltuusto voi kuitenkin, kun asianhaarat vaativat käyttää niitä muihinkin yleishyödyllisiin tarkoituksiin, ei kuitenkaan sellaisiin, joista kunta

itse on velvollinen pitämään huolta jäseniänsä verottamalla. Huomioon ottaen edellä mainitut määräykset ja kun nykyolot vaativat käyttämään rahaston korkovaroja puheena oleviin tarpeisiin, on valiokunta laatinut ehdotuksensa sillä edellytyksellä että käytettäviä juovutusjuomavoittovaroja on:

anniskeluyhtiön vuosivoitto	Smk	196,967: 39
kasvaneita korkoja	„	3,738: 68
edellä mainittu valtion apumaksu	„	<u>1,947: 11</u>
Yhteensä Smk		202,653: 18

Kun Kaupunginvaltuusto jo joulukuun 1 päivänä 1914 on tästä summasta myöntänyt anniskeluyhtiölle 35,000 markan määrärahan Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoon, mikä rahasumma on maksettu edeltäpäin kaupunginkassasta, on nyt siis jaettavana Smk 167,653: 18. Kaikkiaan on määrärahoja haettu Smk 388,170: 19, tähän luettuna ylempänä mainittu, anniskeluyhtiölle edeltäpäin maksettu määrä.

Vertailun vuoksi mainittakoon tässä voittovarain määrä ja niiden käyttäminen vuosina 1910—1913:

	Kaupunki saanut.	Kaupunki jakanut ja maksanut.	Siirretty voit- tovarain- rahastoon.
1910 v:n voittovarain	314,946: 22	314,946: 22	
1911 „ s:n	329,761: 44	329,761: 44	
1912 „ s:n	414,420: 76	370,948: 50	43,472: 26
1913 „ s:n	598,981: 97		
Säästöä edell. vuosilta	<u>18,270: 97</u>	617,252: 94	79,919: 54

Kun anniskeluvoittovaroista haettujen määrärahain summa, mikäli edellä olevista numerotiedoista näkyy, noin 186,000 markalla ylittää käytettävänä olevan voittovarain määrän ja valiokunta sentähden oli alun pitäen selvillä siitä, ettei avustusta näistä varoista voitaisi antaa läheskään kaikille sitä hakeneille yrityksille, on valiokunta harkitessaan niitä periaatteita, joita jakamisessa olisi noudatettava, ensinnäkin tullut yksimielisyyteen siitä, että ainoastaan ne yritykset, jotka jo aikaisemmin ovat avustusta saaneet, voivat nykyään tulla huomioon otetuiksi, mutta että sitä vastoin etusijassa hakemukset määrärahain myöntämisestä uusille yrityksille olisi jätettävä syrjään. Harkitessaan sitten kysymystä mitä aikaisemmin kannatettuja yrityksiä olisi niiden laatua ja tarkoitusta silmällä pitäen edelleen kannatettava, jottei niiden

tunnustetusti yhteiskuntaa hyödyttävä toiminta keskeytyisi, ja minkä yritysten toiminta taas on sellainen, ettei sen keskeytyminen joksikin ajaksi, jos se olisi seurauksena avustuksen puutteesta, tuottaisi yhteiskunnalle mainittavaa haittaa taikka että se voi jatkua omin avuin, on valiokunta katsonut voivansa näihin kahteen jälkimäiseen ryhmään lukea yritykset, joiden tarkoituksena on edistää soitantoa, tanssia, voimistelua ja urheilua sekä lisäksi nuorisoliikkeen ja raittiuden, joka viimeksi mainittu pyrkimys voimassa olevan juovutusjuomakiellon johdosta ei ole näyttänyt olevan erityisen avustuksen tarpeessa, eräät sairaanhoito- ja opetuslaitokset, eräät hyväntekeväisyysyritykset y. m. Näiden yritysten puolesta tehdyt avustusanomukset on valiokunta puolestaan yleensä ehdottanut evättäviksi, ja jos jokin poikkeus tästä säännöstä valiokunnan ehdotuksessa tehdään, on valiokunta seuraavassa antava erityisen selonteon siitä.

Toimitettuaan tämän erottelun, minkä johdosta syrjäytettyjen hakemusten edustama summa nousee noin 65,000 markkaan, ja lisäksi noin 45,000 markalla vähennettyään niitä yhteiskunnalle hyödyllisiä yrityksiä varten anottuja määrärahoja, joiden valiokunta on katsonut avustusta tarvitsevan ja ansaitsevan ja joita määrärahoja hakijat itse jo useassa tapauksessa ovat supistaneet aikaisemmista määristään, on puollettujen määrärahan summa 75,700 markalla ylittänyt käytettävänä olevain voittovarain määrän. Tämän johdosta on valiokunta vieläkin jakanut avunsaajat kahteen ryhmään. Toiseen on valiokunta yleensä lukenut yritykset, joitten on sen mielestä etusijassa ja joka tapauksessa saatava avustusta juovutusjuomavoittovaroista ja jommoisia erittäinkin ovat pienten lasten hoito ja kesävirikistyksen hankkiminen lapsille ja nuorukaisille, ja toiseen ryhmään taas yritykset, jotka toimintansa laadun johdosta yleensä käy asettaminen taksoitusvaroilla kannatettujen yritysten vertaisiksi ja joita siis on katsottu olevan kannatettava erityisillä sitä tarkoitusta varten myönnettyillä määrärahoilla. Miten valiokunta tällä pohjalla on jaon toimittanut, käy selville tähän mietintöön liittyvästä katsauksesta kaikkiin hakemuksiin, jossa katsauksessa valiokunnan ehdotus on jaettu kahteen sarakkeeseen, joista toisessa on voittovaroista myönnettäväksi puollettu määrä ja toisessa tarvittavasta lisämäärärahasta maksettavaksi ehdotettu apumaksu.

Kun eri määrärahaeriä koskeva valiokunnan ehdotus on tehty sillä edellytyksellä, että avunsaajat luetaan kahteen eri pääryhmään ja erityinen määräraha myönnetään avustuksen antamiseksi jälkimäiseen ryhmään luetuille yrityksille, sekä valiokunnan tässä kohden tekemän ehdotuksen hylkääminen niin ollen tuntuvasti vaikuttaa sen ehdottamaan voittovarain jakoon, esittää valiokunta että, ellei Kaupunginvaltuusto tarvittavaa lisämäärärahaa myönnä,

asia palautetaan valiokuntaan uuden seikkaperäisen ehdotuksen laatimista varten.

Tämän jälkeen käytyään harkitsemaan kysymystä, mistä varoista puheena oleva lisämääräraha olisi maksettava, on valiokunnalla näyttänyt tässä olevan valittavana kaksi keinoa, nimittäin että tähän tarkoitukseen käytettäisiin joko osa voittovarainrahastoa taikka myös tarpeellinen määrä Kaupunginvaltuuston käyttövaroja. Kaupunginvaltuuston marraskuun 25 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaan on voittovarainrahaston pääoma, joka nykyään on Smk 139,581: 53, tosin pysytettävä vähentämättömänä, mutta valiokunnan mielestä ei lain kannalta ole Valtuustolla estettä nykyisten tavattomain olojen vallitessa käyttää rahaston varoja sen laatuisiin menoihin, joista tässä on puhe. Valiokunta ei kuitenkaan ole katsonut olevan kehottaminen käyttämään tätä keinoa, eipä edes että jokin osa määrärahoista suoritettaisiin rahaston varoista. Paitsi että tämän suuntainen toimenpide tietäisi Kaupunginvaltuuston hiljattain tekemän päätöksen purkamista, on nimittäin valiokunnasta näyttänyt välttämättömältä varata rahaston varat vastaisiin tarpeisiin, koska olevat olot näyttävät viittaavan siihen, että voittovaroja kuluvalta vuodelta kertyy vieläkin vähemmän kuin vuodelta 1914, jos syntyy säästöä ensinkään, mikä viimeksi mainittu tapaus näyttää luultavimmalta. Valiokunta on sentähden päättänyt ehdottaa, että määrärahat niille yrityksille, joiden kannattaminen on suotavaa ja tarpeellista, mutta joita ei voida avustaa käytettävänä olevista voittovaroista, tällä kertaa maksettaisiin Kaupunginvaltuuston käyttövaroista. Tähän ehdotukseensa on valiokunta katsonut olevan sitä enemmän aihetta, kun käyttövarat vuonna 1914 oltuaan 350,000 markkaa on vuodeksi 1915 korotettu 500,000 markkaan erikoisesti tässä puheena olevia määräraha-tarpeita silmällä pitäen. Tätä asiaa perustellessaan lausuu nimittäin Rahatoimikamari m. m. seuraavaa: „Yksinomaan se seikka että Kaupunginvaltuuston käyttövarat on tavallisesti melko määrin ylitetty, ei Kamarin mielestä olisi perustellut niiden korottamista ensi vuodeksi, erittäinkin kun Rahatoimikamari on pääkohdissaan ottanut huomioon eri viranomaisten rahasääntö-ehdotukset sinänsä. Syyt mainittujen käyttövarain tuntuvaan korotukseen, 350,000 markasta 500,000 markkaan, ovat tällä kertaa toista laatua. Niinkuin edellä huomautettiin, kohtaa kaupungin ensivuotisten menojen laskeminen suurempia vaikeuksia kuin milloinkaan ennen. Mahdollisuuksia että arvaamattomiin tarpeisiin täytyy käyttää entistä runsaampia määrärahoja on olemassa enemmän kuin edellisinä vuosina. Mutta etusijassa on Rahatoimikamari arvostellessaan tämän menoerän lisäännystä pitänyt silmällä sitä seikkaa, että anniskeluyhtiön voittovarat ensi vuonna tuntuvaan määrässä vähenevät. Saatavissa olleiden tietojen mukaan ei kaupungin osuus näistä voittovaroista liene laskettavissa noin 175,000 markkaa enemmän, josta

summasta Korkeasaaren ja Seurasaaren kunnossapitoon menee 72,000 markkaa. Siinäkin tapauksessa että aikaisemmin varattuja voittovaroja käytettäisiin, ei Kaupunginvaltuustolla kuitenkaan ensi vuonna olisi näitä varoja käytettävänään läheskään samaa määrää kuin edellisinä vuosina. Tämän johdosta käy välttämättömäksi paljon supistaa niitä moninaisia tarkoituksia varten myönnettyjä määrärahoja, joita aikaisemmin on kannatettu anniskeluyhtiön voittovaroilla. Jotta ainakin jossain määrin voitaisiin lieventää niitä tukalia seurauksia, joita tästä koituu monelle yksityiselle yritykselle, jonka taloudellinen olemassaolo on perustunut mainitusta voittovaroista saatavaan avustukseen, on Rahatoimikamari edellyttänyt tällä kertaa voitavan näihin tarkoituksiin osittain käyttää taksoitusvaroja. Mutta kun ei ole ollut mahdollista eikä suotavaakaan, että kaupungin vakinaiseen menosääntöön pantaisiin tarpeellinen määräraha kutakin eri yritystä varten, on Kamarin mielestä ollut oikeinta ehdottaa tuntuvasti korotettavaksi Kaupunginvaltuuston käytettäväksi asetettuja määrärahoja, jotta kävisi osottaminen asianhaarain mukaan sovitettuja apurahoja mainituille yrityksille.“ Kun ei Budjettivaliokunta enempää kuin Kaupunginvaltuustokaan budjettia käsitellessään ole tehnyt muistutuksia tätä lausuntoa vastaan, on valiokunta edellyttänyt Valtuuston sen hyväksyneen.

Annetut hakemukset, jotka kukin erikseen ovat mainittuina mietinnössä järempänä olevassa luettelossa, ovat Kaupunginvaltuuston vahvistamain määräysten mukaisesti olleet asianomaisten hallitusten ja lautakuntain alustavasti tarkastettavina, ja valiokunta tekee seuraavassa selkoa hakemuksista annetuista lausunnoista sekä liittää kunkin ryhmän kohdalle oman lausuntonsa asiasta.

N:ot 1—6.

Kansanlastentarhain Johtokunta

on edellä mainittujen numerojen kohdalla luetelluista hakemuksista antanut seuraavan lausunnon:

„*Professorinrouva Hanna Waseniuksen* y. m. hakemusta 4,000 markan suuruisen apurahan myöntämisestä lastenseimen voimassapitoon Fredriksbergissä puolletaan, koska mainittu laitos tyydyttää erittäin tärkeää tarvetta.

Neitien Elsa Boreniuksen ja *Therese Wuorenheimon* anomusta saada 3,350 markan apumaksu Kotikallion lastenseimen voimassapitoon Herman-

nissa puolletaan, jotta mainittu laitos voisi jatkaa erittäin tärkeätä ja hyödyllistä toimintaansa.

Neiti Lydia Wendellin y. m. anomaa 600 markan apurahaa lasten työtuvan voimassapitoon puolletaan.

Neiti B. Hannénin anomusta saada 1,000 markan apuraha Korkeavuorenkadun talon N:o 1 lastentarhahuoneistossa toimivalle alaikäisten lasten työkoululle niinkään puolletaan, koska laitos harjoittaa yhteiskunnalle hyödyllistä toimintaa.

Rouva Nora Krogeruksen anomusta 3,400 markan määrärahan myöntämisestä hänen Kallioon perustamansa köyhäin lasten työtuvan voimassapitoon puolletaan, koska laitos kieltämättä harjoittaa yhteiskunnalle hyödyllistä toimintaa.

Helsingin lastentarhain kesäsiirtolakomitean anomaa 4,250 markan apurahaa puolletaan myönnettäväksi, koska yrityksen kannatusta ansaitseva merkitys on yleisesti tunnustettu. Viime vuonna annettiin hakijalle 9,400 markan määräraha. Kun hakija nyt on anonut vähempää määrää, vaikka on aikomus entisten lisäksi järjestää yksi uusi siirtola, johtuu tämä siitä uhraavaisesta harrastuksesta, jota yleisö on yritystä kohtaan osottanut.

Kaikille edellä luetelluille yrityksille on valiokunta puoltanut myönnettäväksi määrärahaa, kahdelle kuitenkin jonkin verran vähennetyn määrän. Voittovarain niukkuuden johdosta on kuitenkin ainoastaan lastentarhain kesäsiirtolain kannatusapu ehdotettu maksettavaksi näistä varoista, jota vastoin muut avustukset on katsottu olevan suoritettava edellä mainitusta lisämäärärahasta.

N:ot 7—12.

Ruotsinkielisten kansakoulujen Johtokunta

on näistä hakemuksista antanut seuraavan lausunnon:

„*Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen johtokunnan* voimassa pitämät kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen oppilaiden kesäsiirtolat ja sen toiminta kesävirikistykseen hankkimiseksi tuberkuloosisille ja risatautisille lapsille ovat täyttäneet tärkeän tarpeen ja olleet suureksi hyödyksi niille kaikkiaan 227 lapselle, jotka ovat päässeet tämän toiminnan tuloksista osallisiksi. Ne kaikki puolin erinomaiset toimenpiteet, joihin johtokunta paljon aikaa ja voimia uhraamalla on ryhtynyt saadakseen kesäsiirtolansa tarkoituksenmukaisesti järjestetyiksi, ansaitsevat kaikkea tunnustusta, ja erittäin suotavaa olisi, että yhdistys ensi kesänä voisi jatkaa suunniteltua

toimintaansa likimain yhtä laajasti kuin ennenkin. Kun anniskeluyhtiön voittovaroja tänä vuonna lienee käytettävänä tuntuvasti vähemmän kuin ennen, on yhdistyksen johtokunta anonut ainoastaan 16,000 markan määrärahaa, eli 4,000 markkaa vähemmän kuin viime vuonna. Johtokunta harhaitmin puoltaa koko tämän summan myöntämistä.

Helsingin ruotsinkielinen kansanopisto anoo 1,500 markan määrärahaa voidakseen jatkaa työtään saman suunnitelman mukaan ja samaa tarkoitusta tavoitellen kuin edellisenäkin vuonna. Kansanopiston kursseilla on käynyt puolentoistasataa osanottajaa, useimmat verraten nuoria, 18—20 vuotiaita henkilöitä. Kursseilla on annettu alkeisopetusta, pidetty esitelmiä, keskusteluja sekä harjoituksia erinäisissä aineissa. Tuollaisessa kansanopisto-opetuksessa opettajain ja oppilaitten kesken syntyvän läheisen yhteistyön ja henkilökohtaisen kosketuksen johdosta on opiston toiminta tärkeä tekijä nuorison kasvattamisessa ja jalostamisessa ja sen toteuttamisessa työskentelyyn. Kun kansanopistoa alkeiskurssiensa johdosta niinkään käy pitäminen jonkinlaisena kaupungin voimassa pitämisen ruotsinkielisen työväenopiston valmistavana kouluna, katsoo johtokunta sen täysin ansaitsevan kannatusta kaupungin puolelta ja puoltaa sentähden hakemusta.

Helsingin ruotsinkielisten kansakoulujen nuoriso- ja raittiusliitto Fylgia anoo 1,500 markan määrärahaa jäsentensä hyväksi toimeenpanemainsa kurssiensa jatkamiseen. Näiden kansakouluoppilaille ja kansakouluista päässeille oppilaille tarkoitettujen kurssien tehtävänä on osin kehittää nuorison käytännöllistä kasvatusta ja osin voimistelu- ja musiikkiharjoituksia sekä kokouksia ja iltamia toimeenpanemalla edistää ruumiin terveyttä, aatteellisia pyrintöjä ja hyviä tapoja. Liiton tarkoituksena on niinkään yhteyden voimassa pitäminen kansakoulunopettajiston ja kansakoulusta päässeiden oppilaiden välillä, jotta viimeksi mainitut kehitysvuosinaan saisivat hyvin tarpeellista tukea. Nämä pyrinnot, joita useat kansakoulujen toimihenkilöt innokkaasti tukevat, ansaitsevat hyvin kunnan kannatusta, minkätähden johtokunta kaikin puolin puoltaa liiton johtokunnan anomusta että sille myönnettäisiin saman suuruinen apuraha kuin viime vuonnakin, eli 1,500 markkaa.

Helsingin kuuromykkäyhdistys on anonut 500 markan määrärahaa kaupungissa asuvain kuuromykkäin opetuskursseja sekä 1,000 markkaa lastentarhakouluansa varten eli kaikkiaan 1,500 markkaa, samoinkuin viime vuonnakin. Kun tarkoitus, jota varten puheena olevaa apurahaa anotaan, on erittäin kannatusta ansaitseva ja yrityksiä hoidetaan hyvin ja suurella harrastuksella, pyytää johtokunta puoltaa hakemusta.

Neiti Agda Blom on nauttinut 500 markan apurahaa täällä useita vuosia voimassa pitämänsä veistokoulun hyväksi, sillä ehdolla että viisi, etusijassa varatonta tämän kaupungin kansakouluoppilasta saa koulussa maksutta ope-

tusta. Neiti Blom anoo saman suuruista määrärahaa täksi vuodeksi, ja johtokunta puoltaa siihen myönnyttäväksi, mikäli varoja on käytettävänä.

Tässä yhteydessä on johtokunnalla kunnia omasta puolestaan anoa 7,500 markan määrärahaa *maksuttoman ravinnon hankkimiseksi valvontansa alaisen kansakoulujen köyhille oppilaille*. Lukuvuonna 1913—1914 oli mainitusta ruokinnasta menoja tasaluvuin 6,500 markkaa. Kuluvan lukuvuoden kustannukset eivät vielä ole laskettavissa, mutta elintarpeiden melko suuren hinnannousun johdosta ne arvatenkin kohoovat edellisen lukuvuoden menoja suuremmiksi. Viime kerralla anniskeluyhtiön voittovaroja jaettaessa annettiin johtokunnalle puheena olevaan tarkoitukseen käytettäväksi 7,500 markkaa, ja johtokunta toivoo tälläkin kertaa saavansa saman määrän, erittäinkin kun kaupungin varattoman väestön elatusmahdollisuudet lähiaikoina tuskin muodostuvat entistään suotuisammiksi, vaan pikemmin on odotettavissa, että asema tässä kohden huononee ja että siis entistä enemmän on tarpeen maksutonta ruokintaa kansakouluissa.“

Puheena olevista yrityksistä on valiokunta havainnut ainoastaan Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen voimassa pitämään kansakoululasten kesäsiirtolain sekä yhdistyksen toiminnan kesävirikistykseen hankkimiseksi tuberkuloosisille ja risatautisille lapsille olevan sitä laatua, että sitä on voittovaroilla kannatettava. Muista hakijoista on valiokunta kuitenkin katsonut olevan puoltaminen nuorisoliitto Fylgiaa, Helsingin kuuro-myökkäyhdistystä ja ruotsinkielisten kansakoulujen johtokuntaa saamaan ylimääräistä avustusta, kahta ensinmainittua jonkin verran vähennetyn määrän. Viimeksi mainittuun hakemukseen nähden on valiokunta lisäksi tahtonut huomauttaa, että erityinen määräraha köyhäin kansakouluoppilaiden ravitsemiseksi valiokunnan mielestä kuuluu sellaisiin menoihin, jotka yleensä olisi suoritettava taksoitusvaroista ja sentähden vastedes pantava vakinaiseen budjettiin. Edellä mainituilla syillä on valiokunta sitä vastoin havainnut, että Helsingin ruotsinkieliselle kansanopistolle ja neiti Agda Blomille, jonka viimeksi mainitun hakemusta kansakoulujohtokunta niinkään ehdollisesti puoltaa, ei voida tällä kertaa antaa apurahaa.

N:ot 13—17.

Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen Johtokunta

on antanut lausunnon näistä hakemuksista.

Niinpä lausuu Johtokunta hakemuksesta N:o 13 seuraavaa:

„Herroille Valtuusmiehille osotetussa kirjoituksessa on yhdistys „*Helsingin Kansanopistoseura*“ anonut 2,500 markan suuruista apurahaa jatkaakseen

työvuotena 1915—1916 seuran luentotoimintaa Helsingissä ja sen esikaupungeissa Hermannissa, Fredriksbergissä, Huopalahdella ja Väli Taipaleella samaan tapaan kuin kuluvanakin vuonna sekä voidakseen suorittaa erään seuran aikaisemmasta toiminnasta aiheutuneen velan, suuruudeltaan 485 markkaa.

Tätä asiaa käsitellessään on johtokunta havainnut, että seuran toiminta yleensä on ollut tarkoituksenmukaista ja sentähden kannatusta ansaitsevaa. Kuitenkin on johtokunnassa herännyt epäilystä siitä, onko syytä uhrata kaupungin varoja seuran kotiopintokursseihin, varsinkin kun osanottajien luku ainakin tänä vuotena on ollut vähäinen. Vielä on johtokunta katsonut asiakseen huomauttaa, että Väli Taipaleen seutu ei kuulu kaupungin alueeseen, joten tuskin lienee asianmukaista, että sikäläisiä sivistyspyrintöjä kannatetaan kaupungin kustannuksella. Näin ollen ja kun johtokunta ei myöskään voi puoltaa varojen myöntämistä seuran aikaisemmasta toiminnasta aiheutuneiden velkain maksamiseen, varsinkin kun nämä eivät mitenkään ole todistettut, saa johtokunta kunnioittaen esittää, että Helsingin Kansanopistoseuralle tulevaksi työvuodeksi myönnetään ainoastaan 2,000 markan apuraha.“

Hakemuksesta N:o 14 lausuu johtokunta seuraavaa:

„Herroille Valtuusmiehille osotetussa kirjoituksessa ovat *veistonopettajat S. Ojanne ja Uno Kangas* anoneet, että heille myönnettäisiin anniskeluosakeyhtiön voittovaroista 950 markan suuruinen määräraha voidaksensa täällä ensi kesänä toimeenpanna 6 viikkoa kestävä veistokurssin pääsiällisesti kansakoulun neljännelle luokalle siirrettyjä poikia varten sellaisen ohjelman mukaan kuin mainittu kirjoitus tarkemmin osottaa.

Johtokunta puoltaa anomukseen suostuttavaksi, sillä edellytyksellä että käytettävissä olevat varat sen myöntävät.“

Johtokunnan lausunto hakemuksesta N:o 15 on seuraavaa sisällystä:

„Herroille Valtuusmiehille osotetussa kirjoituksessa on *Helsingin suomenkielisten kansakoulujen kesäsiirtolatoimikunta* anonut, että anniskeluyhtiön voittovaroista myönnettäisiin mainitulle toimikunnalle kesävirikistyksen hankkimiseksi ensi kesän aikana sairaille ja ruumiillisesti heikoille oppilaille kaupungin suomenkielisistä kansakouluista yhteensä 25,000 markkaa.

Johtokunta on katsonut voivansa lämpimästi puoltaa pyydetyn rahamäärän myöntämistä joko anniskeluyhtiön voittovaroista tai muista sellaiseen tarkoitukseen käytettävänä olevista varoista.“

Hakemuksesta N:o 16 on johtokunta lausunut:

„Herroille Valtuusmiehille osotetussa kirjoituksessa on yhdistys *„Toivon Liittojen Yhteistoimikunta“*, joka tarkoitukseksaan on ilmoittanut toimeenpanna kokous- ynnä muita valistus- ja virkistystilaisuuksia, joissa suomalaisen kansakoulukurssin suorittaneelle nuorisolle selvitetäisiin raittius-, siveellisyys-, itsekasvatus- y. m. kansalaiskysymysten eri puolia ja joissa järjestettäisiin kaunokirjallisia lukuiltoja, laulu-, voimistelun-, urheilu- ja laululeikkikursseja

sekä yleensä työskenneltäisiin nuorison tapojen jalostamiseksi ja sivistämiseksi, anonut, että anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myönnettäisiin 4,000 markan apuraha yhdistyksen puheena olevaa toimintaa varten.

Tätä asiaa käsitellessään on johtokunta tosin yksimielisesti katsonut, että puheenalaisen yhdistyksen edelläkerrottu tarkoituserä on mitä suurimmassa määrin tunnustusta ansaitseva ja että yhdistyksen toimintaa niin ollen myöskin olisi kaupungin puolelta aineellisesti kannatettava. Koska kuitenkin ne varat, joita kaupungilla tänä vuonna on tällaisiin tarkoituksiin käytettävänä, lienevät melkoista pienemmät kuin edellisinä vuosina, saa Johtokunta kunnioittaen Herrain Valtuusmiesten päätettäväksi jättää, voidaanko puheenalaiselle uudelle yhdistykselle tällä kertaa myöntää pyydettyä avustusta.“

Tämän lisäksi on suomenkielisten kansakoulujen Johtokunta omasta puolestaan tehnyt seuraavan esityksen, joka mietintöön liittyvässä luettelossa on N:o 17 kohdalla.

„Päätöksellään 9 päivältä kesäkuuta 1914 ovat Herrat Valtuusmiehet nähneet hyväksi anniskeluosakeyhtiön voittovaroista myöntää nyt kuluvaksi lukuvuodeksi kaupungin suomenkielisten kansakoulujen varattomain oppilasten ruokintaa varten 15,000 markan määrärahan. Tämän summan on sitemmin kansakouluntarkastaja jakanut eri kouluja kohti niiden kunkin oppilasluvun suuruuden mukaan. Kun ruuan hankinta eri kouluille tapahtuu eri tavalla — Töölön, Oikokadun ja Robertinkadun kouluissa valmistetaan se itse koulujen keittiöissä, Kallion ja Vallilan kouluihin hankitaan se yhdistykseltä „Ruokaa köyhille kansakoululapsille“ ja muihin kouluihin tuodaan se jostakin lähellä sijaitsevasta kansankeittiöstä — on seurauksena tästä ollut, että kustannukset ruuasta eri kouluissa ovat jotenkin suuressa määrässä vaihdelleet. Niinpä Töölön ja Oikokadun kouluissa, joissa, kuten sanottu, ruoka valmistetaan itse kouluilla, kustannukset ruuanpidosta ovat olleet verrattain pienet, niin että ruokaa on voitu jakaa keskimäärin 5 à 3 oppilaalle luokkaa kohti. Toisissa kouluissa, joihin ruoka ostetaan ja tuodaan muualta, ovat kustannukset ruuasta olleet suuremmat, joten ruokaa on voitu antaa ainoastaan 2 à 3 oppilaalle luokkaa kohti. Koska kuitenkin yksityisten henkilöiden toimesta on kaupunkilaisten keskuudessa kerätty ja saatu jokin määrä varoja käytettäväksi puheenalaiseen tarkoitukseen ja kun muutamilla kouluilla sitä paitsi on samaan tarkoitukseen käytettävänä erinäisten testamenttirahastojen korkovaroja, on koulujen johtajattarilta saatujen tietojen mukaan kipein tarve puheenalaisessa suhteessa saatu kutakuinkin tyydytetyksi. Näin ollen, ja kun anniskeluosakeyhtiön voittovaroja tänä vuonna lienee melkoista vähemmän käytettävänä kuin edellisinä vuosina, johtokunta ei ole katsonut olevan syytä anoa köyhäin kansakouluoppilaiden ruokintaa

varten suurempaa määrärahaa kuin tänä vuonna on ollut käytettävänä, vaan saa siis kunnioittaen ainoastaan esittää, että siihen tarkoitukseen myönnettäisiin yhtä paljon kuin kuluvaksi työvuodeksi eli siis 15,000 markkaa.“

Laatiessaan ehdotusta edellä mainittujen hakemusten johdosta on valiokunta noudattanut samoja periaatteita kuin hakemuksiin N:oihin 7—12 nähden, joten määrärahaa on puollettu ainoastaan kansakoululasten kesävirkestystä ja ruokintaa varten, ensiksi mainittua apurahaa voittovaroista ja jälkimäistä lisämäärärahasta, jota vastoin valiokunta ei ole tällä kertaa voinut puoltaa muita hakemuksia.

N:ot 18—20.

Kasvatuslautakunta

on puheena olevista hakemuksista antanut seuraavan lausunnon:

„*Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistys* anoo kahta määrärahaa, toista 1,500 markan suuruista varattomain poikain kesäsiirtolan voimassapitoon maalla ja toista 14,800 markan suuruista etusijassa veistolaitoksen aikaansaamiseksi laiminlyötyjä kaupunkilaispoikia varten.

Yhdistyksen useana vuonna voimassa pitämä kesäsiirtola on ennen muita hoitoonsa ottanut poikia sekä kasvatuskykyyn että taloudellisiin varoihin nähden huonoimmassa asemassa olevista kodeista ja sentähden suorittanut erittäin suuriarvoista nuorisonhoitotyötä.

Lautakunta katsoo sentähden olevan Nuorten Miesten Kristilliselle Yhdistykselle puoltaminen sen anomaa 1,500 markan määrärahaa.

Jo kauan harjoitettuaan sangen laajaa poikain suojelutyötä kaupungissa laajensi yhdistys viime vuonna tätä toimintahaaraansa sangen huomattavassa määrässä ja pyysi Kaupunginvaltuustolta siihen tarkoitukseen 16,750 markan määrärahaa, josta 14,000 markkaa myönnettiin. Tällä määrärahalla ja muulla keinoin hankkimillaan varoilla on yhdistys viime kesästä lähtien suorittanut huomattavaa lasten- ja nuorisonsuojelutyötä, erittäinkin koettaen hoitaa sellaisia poikia, jotka kaikkein suurimmassa määrässä ovat olleet alttiina laiminlyödylle kotikasvatukselle. Yhdistys on muun laajan ja hyödyllisen suojelutyönsä ohessa pitänyt voimassa joutilaiden tahin katukaupustelua harjoittavain poikain ja n. s. asiapoikain klubeja, välittänyt työnhankintaa, järjestänyt voimistelun- ja urheiluharjoituksia, retkeilyjä ja museoissa käyntejä sekä ehkä tehokkaimmin toiminut poikain pelastamiseksi järjestämällä heille veistotyötä tarkoitukseen erittäin sopivassa huoneistossa.

Kaikkea tätä lasten- ja nuorisonhoitotoimintaansa aikoo yhdistys jatkaa, mutta haluaa saavuttamansa kokemuksen pohjalla vastedes erityisesti panna huomiota poikain töihin ja sitä varten järjestää veistolaitoksen, missä katu-elämän houkutuksille mainittavammassa määrin alttiina olevilla pojilla olisi tilaisuus kolmen kuukauden aikana saada ammattitaitoisen käsityöläisen ja kasvatusopillisesti sivistyneen opettajan ohjausta puutoissa. Laitos olisi avoinna vuoden umpeen ja voisi yhtäaikaa vastaanottaa jopa 25 poikaa. Kun pojat saisivat työstään korvausta ja siten ansaitsisivat 30 markan vaiheilla kuukaudessa, onnistuisi yhdistys luultavasti pysyttämään heidät työssään. Kun lisäksi pätevä opettaja työn ohessa ohjaisi poikain kasvatusta ja yhdistys samalla aikoo pitää huolta poikain vaatetuksesta, totuttaa heitä puhtauteen ja tarpeen vaatiessa koettaa vaikuttaa koteihin siinä mielessä, että poikain keskeytynyttä koulunkäyntiä jälleen jatkettaisiin, on Lautakunnan mielestä suuria takeita olemassa siitä, että siten suunniteltu suojelutyö on osottautuva tehokkaaksi.

Laskelmain mukaan olisi veistolaitoksesta kustannuksia 10,800 markkaa vuodessa. Tämän lisäksi tarvitsee yhdistys voidakseen jatkaa muuta toimintaansa lasten ja nuorison hyväksi tietenkin koko joukon muita varoja, mutta ei tahdo niitä nyt pyytää Kaupunginvaltuustolta, tietäessään että saatavissa on paljon vähemmän varoja kuin edellisenä vuonna. Yhdistys on kuitenkin, eikä tätä suinkaan käy pitäminen kohtuuttomana, anonut lisäksi 4,000 markan määrärahaa monipuolisen ja laajan lasten- ja nuorisonhoitotyönsä johdon ja järjestämisen tuottamiin kustannuksiin.

Tässä esitetyillä perusteilla puoltaa Lautakunta Nuorten Miesten Kristilliselle Yhdistykselle niinkään myönnettäväksi 14,800 markan määrärahaa.

Arbetets Vänner yhdistys, niin emäyhdistys ja Sörnäsin haaraosasto kuin erinäiset aikaisemmin toimineen läntisen haaraosaston jäsenetkin, anovat kukin 1,500, 1,500 ja 2,700 markkaa eli kaikkiaan 5,700 markkaa puutarhaiden ja muun työskentelyn järjestämiseksi lapsille kesällä 1915.

Yhdistys ja sen haaraosastot ovat useana vuonna pitäneet voimassa samantapaisia kursseja, joita varten nyt pyydetään määrärahoja, ja ovat nämä kurssit, joihin kouluikäisille, pääasiallisimmin vähävaraisista ruotsinkielisistä kodeista oleville lapsille on varattu tilaisuus ottaa osaa, aina olleet hyvin järjestettyjä ja epäilemättä suureksi hyödyksi lapsille, jotka olojen pakosta eivät ole voineet kesäksi päästä maalle.

Lautakunnan mielestä on sentähden syytä puoltaa *Arbetets Vänner* emäyhdistykselle ja sen Sörnäsin haaraosastolle sekä yhdistyksen entisen läntisen haaraosaston yksityisille jäsenille myönnettäväksi määrärahoja yhteensä 5,400 markkaa.

Kotikasvatusyhdistys anoo 2,000 markan määrärahaa nuorten naisten ja n. s. lastentyttöjen neuvontakurssien toimeenpanemiseksi sekä toista 3,000 markan suuruista määrärahaa paremman kotikasvatuksen aikaansaamista tarkoittavain kokousten, esitelmän ja muun toiminnan järjestämiseksi.

Viime vuonnakin pyysi yhdistys samanlaatuisia neuvontakursseja varten, joista tässä on puhe, saman suuruista apurahaa, mutta silloin Lautakunta muun muassa lausui, että „tällaisten kurssien valvonta, jos niitä avustetaan, lienee Terveystoimikunnan asia“. Lautakunta pysyy tässä käsityksessään, mutta katsoo lisäksi olevan mainitseminen, ettei se voi yhtyä yhdistyksen lujaan uskoon näiden kurssien merkityksestä — niinkuin hakukirjassa sanotaan — „kaupungin menestykselle“. Lautakunnan käsityksen mukaan ei yhdistyksen hanke toimeenpanna viikon tai enintään pari kestäviä lastenhoitokursseja kaupungin kaikissa osissa ja esikaupungeissa ole aivan miellyttävä. Kurssien osanottajain tuollaisissa oloissa saavuttamat tiedot lastenhoidosta jäisivät luultavasti varsin pintapuolisiksi.

Edellä lausutun johdosta Lautakunnalla ei ole syytä puoltaa myönnettäväksi Kotikasvatusyhdistyksen anomukseen 2,000 markan määrärahan myöntämisestä.

Yhdistyksen tähänastista toimintaa kotikasvatuksen parantamiseksi, jota tarkoitusta varten yhdistys viime vuonnakin sai saman suuruisen apurahan kuin se nyt anoo, täytyy pitää varsin tärkeänä, vaikkakin suurimmat epäkohdat kaupungin lapsimailmassa yleensä vähemmän johtuvat hyvän tahdon ja kotikasvatuksen merkityksen oivaltamisen puutteesta kuin siitä, että laajempain kansanluokkain kodeissa ei voida lasten hoitoon ja kasvatukseen käyttää tarpeeksi aikaa ja voimia. Yhdistyksen lämmin harrastus työhönsä ja tämän työn jo tässäkin kunnassa saavuttama laajuus näyttävät ansaitsevan kaikkea tunnustusta.

Lautakunta katsoo olevan puoltaminen Kotikasvatusyhdistykselle myönnettäväksi sen anomat 3,000 markkaa.

Kaikesta siitä lasten- ja nuorisonhoitotyöstä, jota puheena olevat yhdistykset pyrkivät suorittamaan, on Lautakunnan mielestä Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen nyt suunnittelema isonlaisen veistolaitoksen ja muun huolenpidon hankkiminen pojille enimmin kannatusta ansaitseva. Toiselta puolen on yhdistys puheena olevalla alalla jo aikaansaanut paljon hyvää ja sillä on siihen suuria edellytyksiä erittäinkin sihteerinsä sopivaisuuden ja elävän harrastuksen johdosta, ja toiselta puolen näyttää yhdistyksen päätehtäviä olevan kiinnittää huomionsa siihen nuorisoon, joka muita enemmän on alttiina vaaralle joutua yhteiskunnalta hukkaan. Useat yksityiset lastenhoitoyritykset toimivat pienempäin lasten ja kouluikäisen nuorison hyväksi, mutta katuelämään enemmän tahi vähemmän antautuneet pojat ovat viime aikoihin asti vähimmin saaneet apua yhteiskunnan puolta, mikä seikka saa selityk-

sensä muun muassa siitä, että tämä suojelutyö vaatii suurempia voimia kuin useimmat muut.

Kunnan antama tehokas avustus Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen nuorisonhoitotoiminnalle olisi omansa suuressa määrin ehkäisemään kasvavan polven pahatapaisuutta ja rikollisuutta. Lautakunta on katsonut olevan aihetta erikoisesti huomauttaa tätä ja rohkenee lausua toivomuksen, että tämän yhdistyksen lasten- ja nuorisonhoitotyötä avustetaan koko sillä rahamäärällä, jota nyt on anottu.“

Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen anomaa apurahaa poikain kesäsiirtolan voimassapitoon ei valiokunta ole katsonut voivansa puoltaa, kun tähän tarkoitukseen jo on osotettu määrärahoja, mikäli varat ovat sallineet. Yhdistyksen anomaa 14,800 markan määrärahaa sen lasten- ja nuorisonhoitotoiminnan tukemiseksi on valiokunta sitä vastoin Kasvatuslautakunnan lausunnon johdosta katsonut olevan puoltaminen, mutta varojen vähyiden takia on ainoastaan 10,000 markkaa voitu puoltaa myönnettäväksi voittovaroista. Kasvatuslaitoksen puoltamia Arbetets Vänner yhdistyksen hakemuksia on valiokunta niinkään katsonut voivansa kannattaa, vaikka avustuksia on ehdotettu myönnettäväksi vähennetyt määrät, jotka on näyttänyt olevan sopivin maksaa puheena olleesta lisämäärärahasta. Kotikasvatusyhdistyksen hakemusta, jota Kasvatuslautakunta on ainoastaan osittain kannattanut, ei valiokunta sitä vastoin ole voinut puoltaa.

N:ot 21—34.

Terveydenhoitolautakunta

lausuu näistä hakemuksista seuraavaa:

„*Terveystoimisto veneristen tautien vastustamiseksi* on sellaisten prostituettujen avustamiseksi, jotka vielä ovat pelastettavissa, anonut saman suuruista apurahaa kuin toimistolla oli viime vuonna, eli 5,000 markkaa. Samoilla perusteilla kuin useana edellisenäkin vuonna Terveydenhoitolautakunta kunnioittaen puoltaa toimiston hakemusta.

Yksityisen kansakouluhammasklinikan johtaja, hammaslääkäri Axel Aspelund, joka viime vuonna sai mainittua hammasklinikkaa varten 10,000 markan apurahan, on anonut apurahan korottamista kuluvana vuonna 12,000 markkaan, koska klinikan pysyttäminen samalla toimintatasoilla kuin vuonna 1914, jolloin menot Smk:lla 1,482: 27 ylittivät myönnetyn määrärahan, näyttää

vaativan kannatusapua korottamaan. Kun hammaslääkäri Aspelundin tulee, niinkuin Lautakunta monasti ennen on huomauttanut, sovittaa klinikan olot hänen käytettäväkseen annettujen varain mukaan, ei Lautakunta katso määrärahan korotuksen nyt voivan tulla kysymykseen.

Konvalescenthem-Toipumakoti yhdistys on anonut saman suuruista apurahaa kuin viime vuonnakin eli 7,000 markkaa. — Kun tämän yhdistyksen toiminta on, niinkuin Lautakunnalla useasti ennen on ollut tilaisuus mainita, omansa hyvinkin paljon vähentämään kaupungin sairaanhoitokustannuksia, koska kaupungin sairaaloista voidaan aikaisemmin poistaa potilaita kuin mitä olisi laita ellei Toipumakotia oli olemassa, puoltaa Terveystoimintalautakunta yhdistyksen hakemusta samoilla ehdoilla kuin ennenkin, eli että yhdistyksen on toipumakodissaan Majbyssä vuoden umpeen maksutta varattava vähintään 10 sijaa varattomille, Helsingin sairaaloista poistetuille ja tästä kunnasta oleville naispuolisille toipioille.

Maitopisara yhdistys on anonut saman suuruista apurahaa kuin viime vuonnakin eli 10,000 markkaa. Siihen viitaten mitä Terveystoimintalautakunta viime vuonna yhdistyksen hakemuksen johdosta lausui, pyytää Lautakunta hartaimmin puoltaa yhdistyksen hakemusta.

Naisvoimisteluseura Säkenet on tähän asti saanut 500 markan apurahan, mutta on nyt anonut avustuksen korottamista 630 markkaan, josta määrästä 280 markkaa käytettäisiin yhdistyksen johtajan palkkaamiseen, 150 markkaa vuokraan ja 200 markkaa stipendeiksi voimistelunjohtajakurssien osanottajille. Yhdistyksen hyvää tarkoitusta silmällä pitäen katsoo Lautakunta yhdistyksen ansaitsevan kannatusta, ei kuitenkaan 430 markkaa enempää. Edellä mainitut stipendit eivät nimittäin Lautakunnan mielestä ole niin ehdottoman tarpeelliset, ettei niitä tänä vuonna kävisi jättäminen jakamatta.

Helsingin Naisvoimistelijat anovat apurahansa korottamista viimevuotisesta määrästä 800 markasta 1,200 markkaan, jonka summan ilmoitetaan töin tuskin riittävän yhdistyksen menoihin. Terveystoimintalautakunta ei kuitenkaan katso voivansa puoltaa yhdistykselle entistä suurempaa määrärahaa.

Risatautisten lasten parantolayhdistys on anonut entisen suuruista apurahaa eli 3,000 markkaa tänäkin vuonna ja sitoutuu parantolassaan enintään puolen neljättä kuukauden aikana maksutta suomaan sijan kahdeksalle Helsingin vaivaishoidon ehdottamalle potilaalle. Huomioon ottaen tämän laatuisten sairaanhoitosijain tarpeen ja sen mitä aikaisemmin on lausuttu niiden kustannuksista, pyytää Lautakunta kaikin puolin kannattaa yhdistyksen anomusta.

Naisasiialiitto Unioni on anonut 1,500 markan apurahaa voimassa pitämälleen n. s. Vilhelminakodille, joka on aiottu köyhäin palvelijarten ja työläisnaisten toipumakodiksi. Vilhelminakodin hyvään tarkoitukseen katsoen ja kun sille jo ennenkin on myönnetty avustusta, puoltaa Terveystoiminto-

lautakunta sitä tälläkin kertaa annettavaksi, sillä edellytyksellä että kotiin otetaan hoidokkeja etusijassa Helsingin kaupungista.

Keräystoimikunta vähävaraisten keuhkotautisten hyväksi, joka viime vuonna sai 3,000 markan apurahan „Lasten kylpylän“ voimassa pitämiseksi Kristinankadun talossa N:o 4 Kalliossa, on samaan tarkoitukseen pyytänyt saman suuruista apurahaa tänäkin vuonna. Yhdistyksen antamasta selonteosta näkyy, että sen kylpylässä on käynyt paljon kylpijiä, ja kun yhdistyksen toiminta siten epäilemättä on edistänyt kaupungin terveydellisiä oloja, on Lautakunnan mielestä syytä yhdistykselle myöntää anomansa apuraha.

Helsingin Uimaseura sai viime vuonna 4,000 markan apurahan, jolla on kustannettu maksuttomia kylpyjä ja maksutonta uinnin opetusta, pääasiallisimmin kansakouluoppilaille, ja on yhdistys nyt anonut apurahaa myönnettäväksi sen verran kuin olot sallivat. Siihen suureen terveydelliseen merkitykseen katsoen, mikä seuran toiminnalla on tunnustettava olevan, on Terveydenhoitolautakunta katsonut olevan seuralle ehdottaminen saman suuruista apurahaa kuin viime vuonnakin. Muuan Lautakunnan vähemmistö on kuitenkin ollut sitä mieltä, että uinnin opetuksen kustannuksia tänä vuonna kävisi supistaminen, koska ei ole erikoisen tärkeätä, annetaanko tuollaista opetusta vai ei, sekä sentähden pitänyt 2,000 markan avustusta riittävänä.

Lastenhoidon edistämisyhdistys, joka aikaisemmin on saanut 30,000 markan apurahan yleisiä tarkoituksiaan varten ja 3,000 markkaa Pipping-skjöldin turvakotia varten on, vaikka se jatkaa toimintaansa kaikessa laajuudessaan, nyt anonut ainoastaan 10,000 ja 2,000 markan apurahoja. Yhdistyksen merkitys ja siunausta tuottava toiminta vaatii välttämättä yhdistystä kannattamaan, minkätähden yhdistykselle myönnettäneen anomansa avustuskäärät.

Suomen Eläinsuojelusyhdistys on anonut saman suuruista apurahaa kuin se ennenkin on saanut eli 500 markkaa. — Tänä vuonna käytettävänä olevain voittovarain niukkuuteen nähden on Terveydenhoitolautakunta kuitenkin jättänyt Kaupunginvaltuuston harkittavaksi, käykö yhdistykselle tällä kertaa myöntäminen apurahaa.

Alkoholistiparantola Turva on samoilla ehdoilla viime vuonnakin anonut 5,000 markan apurahaa. Viime vuonna myönnetyn määrärahan käyttämisestä ei Lautakunta ole saanut tiliä, minkätähden Lautakunta on sitä mieltä, että yhdistyksen anomus on hyljättävä.

Helsingin Kisa-Veikot niminen urheiluyhdistys ei myöskään ole tehnyt selvää viime vuonna saamansa 1,000 markan apurahan käyttämisestä, minkätähden senkin anomus hyljättäneen.

Niiden yleisten periaatteiden mukaisesti, joita valiokunta on noudattanut ehdotustaan laatiessaan, on Lastenhoidon edistämisyhdistykselle ja Maitopisara-

yhdistykselle katsottu ensi sijassa olevan annettava apurahaa, minkätähden valiokunta on ehdottanut ensinmainitulle yhdistykselle myönnettäväksi anomansa summan voittovaroista sekä Maitopisara-yhdistykselle myönnettäväksi 9,000 markkaa, nimittäin 5,000 markkaa voittovaroista ja loput puheena olleesta lisämäärärahasta. Samasta määrärahasta on niinkään katsottu olevan maksettava valiokunnan puoltamat avustukset Risatautisten lasten parantolayhdistykselle ja Toipumakoti-yhdistykselle sekä hammaslääkäri A. Aspelundin kansakouluhammasklinikalle. Viimeksi mainittuun laitokseen nähden huomautettakoon erikoisesti, että sen ottaminen vakinaiseen budjettiin on aikaisemmin ollut puheena, mutta asia on toistaiseksi saanut raueta, sekä että 1914 vuoden budjettivaliokunta tämän johdosta ja todettuaan yrityksen täyttävän todellista tarvetta ja siis ansaitsevan avustusta, on lausunut toivomuksen, että määrärahoja juovutusjuomavoittovaroista annettaessa tämä yritys luettaisiin niihin, joita on etusijassa muistettava. Kun nämä varat nykyään eivät riitä sellaistenkaan yritysten avustamiseen, jotka olisi otettava huomioon puheena olevan laitoksen edellä, näyttää sitä enemmän olevan syytä myöntää tämä määräraha käyttövaroista. Vilhelminakodin toiminta on tosin valiokunnan mielestä näyttänyt samassa määrin kuin Toipumakodinkin ansaitsevan kannatusta, mutta kun määräraha jo on ehdotettu myönnettäväksi viimeksi mainitulle yritykselle, jonka toiminta on laajempi ja sentähden kunnalle tärkeämpi, ei valiokunta ole enää katsonut voivansa ehdottaa uutta määrärahaa puheenalaista tarkoitusta varten. Kun viimeksi mainitulle yhdistykselle on ehdotettu myönnettäväksi 5,000 markkaa aikaisemman määrän 7,000 markan sijasta, on vapaasijainkin luku vähennetty kymmenestä seitsemäksi. Muita Terveystoimintalautakuntaan lähetettyjä avustusanomuksia ei valiokunta ole katsonut voivansa puoltaa, koska ne tarkoittavat urheilun, voimistelun, raittiuden ja eläinsuojelun edistämistä.

N:ot 35—44.

Sosiaalilautakunta

on näistä hakemuksista lausunut seuraavaa:

„Puheena olevia hakemuksia käsitellessään on Sosiaalilautakunta katsonut olevansa velvollinen ottamaan huomioon sen viimevuotiseen verraten niukan rahamäärän, mikä tällä kertaa on käytettävänä sellaisten yleishyödyllisten yritysten kannattamiseen, joita tavallisesti on avustettu kaupungin juovutusjuomavoittovaroain osuudesta. Jo tästäkin syystä on Lautakunta arvostellut

hakemuksia entistä ankarammin eikä ole ottanut huomioon vusia määräraha-hakemuksia, vaan päin vastoin puoltanut aikaisemminkin myönnettyjen määrärahan edelleen antamista vain sikäli kuin on katsonut olevan tarpeellista erikoisesti tämän kunnan jäsenille hyödyllisen toiminnan voimassa pitämiseksi, minkä johdosta Lautakunta on haettuja määrärahoja puoltaessaan tuntuvasti vähentänyt niiden määriä.

Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunta sai viime vuonna runsaan määrärahan, 18,000 markkaa, ja Kaupunginvaltuuston valtuuttamana Sosialilautakunta sääsi erinäisiä ohjeita noudatettavaksi mainitun määrärahan käyttämisessä ja jakamisessa. Keskustoimikunnan ja siinä edustettujen yhdistysten vuosikertomuksista, jotka kaikki, paitsi Goodtemplariloosi Balderin antama, ovat Lautakunnalle saapuneet ennen esillä olevan asian käsittelyä, vaikkakin useimmat vasta määrääjän, maaliskuun 15 päivän jälkeen, käy selville, että eräät yhdistykset ovat nykyoloissa toimineet verraten tarmokkaasti ja säännöllisesti, jota vastoin toiset, nimittäin Sosialidemokraattinen Raittiusliitto, Väinölä ja Valo sekä Helsingin Raittiuspiirin toimikunta eivät olleet saamiaan varoja ennen 1914 vuoden loppua käyttäneet positiiviseen työhön. Siten kannatetun raittiustyön suunnittelussa on Keskustoimikunta noudattanut Sosialilautakunnan ja sen sihteerin antamia ohjeita, jota vastoin varain lopullisen käyttämisen valvonnassa eri yhdistyksissä ja näiden toiminnasta annetuissa selonteoissa vielä on ollut yhtä ja toista toivomisen varaa. Koska kuitenkin nyt annetuista huomautuksista lienee seurauksena, että vastedes noudatetaan tarkempaa menettelyä, on Sosialilautakunta katsonut voivansa puoltaa keskustoimikunnalle edelleen myönnettäväksi apurahaa tšekäläisen raittiustyön edistämiseksi, ja on Lautakunta harkinnut 10,000 markkaa riittävän siihen tarkoitukseen toimikautena 1915—1916, sen sijaan että keskustoimikunta oli anonut 16,410 markkaa 98 penniä. Kun laskelmain mukaan kuluvan kevätlukukauden päättyessä lienee keskustoimikunnan viimevuotisesta määrärahasta käyttämättä 3,000 markan vaiheilla, esittää Sosialilautakunta, että keskustoimikunta valtuutettaisiin mainittuun tarkoitukseen käyttämään tämä säästö ja että sille tämän lisäksi myönnettäisiin nyt jaettavaan olevista varoista 7,000 markkaa, ja tulisi keskustoimikunnan ensi toimikautena käyttää koko tämä rahamäärä, 10,000 markkaa, niiden lähempään määräysten mukaisesti, joita Sosialilautakunta katsonee tarpeelliseksi antaa.

Finlands Svenska Nykterhetsförbund, joka kahtena viime vuonna on saanut 1,500 markan määrärahan raittius- ja tiedonantotoimiston voimassa pitämiseksi tässä kaupungissa, on uudelleen anonut saman suuruista määrärahaa samaan tarkoitukseen. Kun Sosialilautakunta aikaisemmin ainoastaan jonkin verran epäröiden oli puoltanut mainittua määrärahaa eikä toimiston työskentely näy saavuttaneen mainittavaa merkitystä, ei Lautakunta ole katsonut tällä kertaa voivansa puoltaa puheena olevan määrärahan myöntämistä.

Helsingfors Svenska Ungdomsföreningars Centralutskott sai juovutusjuomavoittovaroista viime vuonna 6,000 markkaa jakaakseen ne ruotsinkielisten nuorisoseurain täällä harjoittaman valistustyön edistämiseksi. Tämänkin määrärahan käyttämistä varten vahvasti Sosialilautakunta viime vuonna samantapaiset erikoiset säännöt, mitkä annettiin raittiusyhdistysten keskuskuntien noudatettaviksi. Valitettavasti täytyy tässä huomuttaa, että nuorisoseurain keskusvaliokunta ei ole tarkoin noudattanut annettuja määräyksiä ja ettei ensinkään ole tarkastettu, miten keskusvaliokunnan vuosikertomuksessa ja yhdistysten osittain sangen puutteellisissa erikoiskertomuksissa olevat tiedot käyvät yhteen, mikä kaikki osottaa, ettei keskusvaliokunta ole käsittänyt tärkeää tehtäväänsä kyllin vakavalta kunnalta. Niistä suullisista huomautuksista, joita, mikäli kertomusten käsittelyä koskee, nyttemmin on tehty keskusvaliokunnan toimihenkilöille, kuitenkin lienee seurauksena, että vastedes voi toivoa tunnollisempaa menettelyä valiokunnan puolelta. Sosialilautakunta on sentähden katsonut voivansa puoltaa 4,000 markkaan vähennettyä määrärahaa mainitulle keskusvaliokunnalle, sillä edellytyksellä että Lautakunta tälläkin kertaa valtuutetaan määräämään mainitun määrärahan lähemmät käyttämisehdot.

Martta-yhdistyksen Helsinginosasto on niitä yrityksiä, jotka Sosialilautakunta jo ennenkin on asettanut ensi sijaan puoltaessaan määrärahoja annettavaksi juovutusjuomavoittovaroista, ja viime vuonna saikin haaraosasto ruuanlaittokurssejaan varten 4,000 markan määrärahan. Katsoen osaston menestykselliseen toimintaan — kurssien osaanottajain luku on viime vuonna kohonnut 251:stä 495:een — on Sosialilautakunta tahtonut puoltaa haaraosastolle myönnettäväksi edelleen 4,000 markan määrärahaa työläisnaisten ruuanlaittokurssien voimassa pitoon.

Helsingin Talousopisto sai viime vuonna kaksi 2,000 markan määrärahaa työläisnaisten ruuanlaitto- ja ompelukursseja varten. Silmällä pitäen ensiksi mainittujen, jo ennenkin kannatusapua saaneiden kurssien merkitystä työläiskotien taloudelle ja terveydenhoidolle esittää Sosialilautakunta, että niitä varten tälläkin kertaa myönnettäisiin 2,000 markan määräraha, jota vastoin Lautakunta, vaikkakin tunnustaen ompelukurssien hyvän tarkoituksen, kuitenkin on pitänyt niitä vähemmän tärkeinä kuin ruuanlaittokursseja, minkätähden Lautakunta tällä kertaa käytettävänä olevain varain niukkuuden johdosta ei ole katsonut voivansa puoltaa määrärahan myöntämistä ompelukursseja varten.

Tehtaalaisnaisten kodin johtokunta, joka jo kauan on saanut 1,000 markan vuosiavustuksen, on anonut edelleen saman suuruista määrärahaa, ja katsottanee tämän hakemuksen samoin kuin ennenkin ansaitsevan huomioon ottamista.

Valko Nauha yhdistys sai viime vuonna 2,500 markan määrärahan palvelijatarmajalansa ja rautatielähetyksensä voimassapitoon ja on anonut

näiden määrärahan uudistamista. Huomioon ottaen että yhdistyksen majalan liike ei läheskään vedä vertoja Helsingin Palvelijataryhdistyksen palvelijatarkodin liikkeelle, ja kun määrärahoja on vähän käytettävänä, ei Sosialilautakunta ole tällä kertaa voinut Valko Nauhalle ehdottaa myönnettäväksi enempää kuin 1,500 markkaa sen edellä mainitun n. s. suojelutoiminnan avustamiseksi.

Helsingin Palvelijataryhdistys, joka viime vuonna sai 4,000 markkaa edellä mainitun palvelijatarkotinsa voimassapitoon, on anonut määrärahan korottamista 5,000 markkaan. Sosialilautakunta on aina lukenut mainitun laitoksen niihin, jotka ansaitsevat säännöllistä kannatusapua yhteiskunnan puolelta, ja ehdottaa sentähden, että yhdistykselle mainittuun tarkoitukseen myönnettäisiin edelleen 4,000 markkaa.

Suomen Naisyhdistyksen työläisnaisten kesäsiirtola on samaten niitä laitoksia, jotka ovat useana vuonna saaneet apurahaa juovutusjuomavaroista, ja viime vuonna oli määräraha 2,200 markkaa. Kun kesäsiirtola on osottanut täyttävänsä tärkeää tarvetta, pyytää Sosialilautakunta tälläkin kertaa puoltaa anotun rahamäärän eli 1,500 markan myöntämistä siirtolan voimassapitoon.

Viime vuonna Sosialilautakunnan puoltosanan johdosta myönnettiin ensi kerran 1,700 markkaa yhdistyksen nuorisokirjaston avustamiseksi. Kun tämä „Z. Topeliuksen nuorisokirjasto“ on osottanut täyttävänsä tärkeätä tarvetta, kirjaston lainausliike kun on viime vuonna kasvanut kaksinkertaiseksi, on Sosialilautakunta edelleen tahtonut puoltaa määrärahaa tähän tarkoitukseen, tällä kertaa kuitenkin ainoastaan 1,200 markkaa.

Kun Sosialilautakunta ei ole katsonut tänä vuonna voivansa puoltaa myönnettäväksi määrärahoja yrityksille, jotka eivät ole niitä ennen saaneet, ei Lautakunta ole tutkittavaksi ottanut *Helsingin Nuorisoseuran* tekemää hakemusta.“

Esillä olevia hakemuksia tutkittaessa ovat mielipiteet valiokunnassa käyneet varsin eriäviin suuntiin. Äänestettyään on valiokunta kuitenkin päättänyt puoltaa määrärahoja myönnettäväksi Martta- ja Valko Nauha yhdistykselle sekä Suomen Naisyhdistyksen työläisnaisten kesäsiirtolalle, jotka apurahat on katsottu olevan maksettava edellä mainitusta lisämäärärahasta. Erimielisyyttä Helsingin Palvelijataryhdistyksen avustamisesta ei tosin ole ollut m. m. siihen nähden, että tämä yhdistys kustantaa yhtä niistä harvalukuisista yrityksistä, joita työväenluokkaan kuuluvat henkilöt välittömästi pitävät voimassa, mutta sitä vastoin on eri mieliä ollut osin määrärahan suuruudesta ja osin siitä, olisiko se kokonaan maksettava voittovaroista. Valiokunnan enemmistö on kuitenkin ehdottanut määrärahaa myönnettäväksi 4,000 markkaa voittovaroista. Suurinta erimielisyyttä on kuitenkin ollut Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunnan anomasta määrärahasta, jonka epä

tasainen summa, Smk 4,453: 18, johtuu siitä, että tämä määrä on voittovaroista ollut jällellä, sittenkun niistä on luettu pois kaikki määrärahat, jotka etusijassa on katsottu olevan näistä varoista maksettava. Niinpä on valiokunnassa huomautettu osin, että puheena olevan määrärahan ehdottaminen ei ole valiokunnan yleensä noudattaman menettelyn mukaista, koska valiokunta on päättänyt olla tällä kerta antamatta raittiusliikkeelle ensinkään määrärahoja voittovaroista, ja että tämä summa olisi käytettävä tarkoituksiin, jotka nykyoloissa paremmin ovat avustuksen tarpeessa, ja osin että, jos edellä mainittuja pyrkimyksiä ylipäätään tällä kertaa otetaan huomioon, olisi muistettava nuorisoseurojakin, jotka toimivat samassa hengessä, minkätähden mainittu summa olisi annettava niille. Valiokunnan enemmistö on kuitenkin siihen nähden mitä Sosialilautakunta on lausunut nuorisoseurain keskusvaliokunnan menettelystä ja kun rahamäärä on niin pieni, ettei sen jakaminen ole näyttänyt suotavalta, katsonut olevan sen antaminen kokonaan raittiusyhdistyksille, jottei niiden toiminta keskeytyisi. Samalla kun valiokunta ei ole katsonut voivansa tällä kertaa puoltaa muita hakemuksia, on valiokunta erimielisyydettä kannattanut Sosialilautakunnan esitystä että Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunta saisi kuluvana vuonna käyttää edelliseltä vuodelta jällellä olevat varat ja ehdottaa sentähden

että Kaupunginvaltuusto suostuisi puheena olevaan anomukseen.

N:ot 45—47.

Musiikkilautakunnan

lausunto näistä hakemuksista on seuraava:

„*Suomen laulu*, jolle Kaupunginvaltuusto viime vuonna antoi 3,000 markan määrärahan, anoo saman suuruista apurahaa täksikin vuodeksi. Seura huomauttaa, että sen tulot tänä vuonna tuntuvasti vähenevät ja että yritys sentähden kipeästi kaipaa avustusta kaupungin puolelta.

Seuran viimevuotiseen toimintaan nähden Musiikkilautakunta pyytää viitata tämän oheiseen kertomukseen, joka osaltaan ilmaisee, mikä asemaa tällä lauluseuralla nyttemmin on soitannollisessa elämässämme ja minkä tärkeän tehtävän se siinä suorittaa. Seuran myötävaikutuksella on viime vuonna käynyt mahdolliseksi esittää sarja musiikkikirjallisuuden huomatuimpia teoksia, niinkuin Händelin oratoori *Messias* ja Wagnerin *Parsifal*. Lähimässä tulevaisuudessa aikoo kuoro esittää Bachin H-moll messun. Kuoro

on ohjelmaansa myös ottanut arvokkaan taidenautinnon antamisen vähävaraisille luokille toimeenpanemalla helppohintaisia ja maksuttomia konsertteja, jota paitsi pätevät opettajat maksutta opettavat kuoron jäsenille äänen-tapaamista, solfègeä ja laulua.

Seuran taloudellinen tila käy näkyviin tämän oheisesta taulusta, jonka mukaan tuloja oli vuonna 1914 kaikkiaan 20,901 markkaa 23 penniä, josta määrästä valtioapua oli 4,000 markkaa ja kaupungin apurahaa 3,000 markkaa. Nämä tulot ovat likimittäin kaikki kuluneet menoihin. Menojen joukkoon ei ole luettu sitä noin 34,000 markan suuruista velkaa, joka seuralle koitui sen muutama vuosi takaperin Englantiin tekemästä konserttimatkasta ja joka on aikomus osittain suorittaa seuran toimeenpanemain arpajaisten antamalla tuloilla. Menoja on kuluvana vuonna laskettu olevan 12,305 markkaa, ja kun tulot tänä vuonna eivät nousee viimevuotiseen määräänsä, vaan enintään 5,000 markkaan, olisi kaupungin apumaksu aivan välttämätön seuran budjetin tasapainon ylläpitämiseksi, varsinkin kun on epätietoista, saako seura tänä vuonna valtioapua.

Musiikkilautakunta puolestaan pitää erittäin suotavana, että Suomen Laulu edelleen voisi taloudellisten vaikeuksien estämättä toimia tärkeän kulttuuritehtävänsä hyväksi, ja pyytää sentähden hartaimmin puoltaa myöntymistä puheena olevaan hakemukseen.

Brage yhdistys on, oheen pannen vuosikertomuksen, tiliotteen vuodelta 1914 ja budjettilaskelman vuodeksi 1915, anonut edelleen 1,000 markan apurahaa, joka käytettäisiin osin huoneiston vuokraan, osin huokeahintaisten kansanlaulukonserttien toimeenpanoon ja osin maksuttomain leikkikurssien järjestämiseksi lapsille kesäloman alkupuolella.

Yhdistys on 9-vuotisena toiminta-aikanaan täyttänyt tärkeän sosiaalisen tehtävän. Yhdistys pyrkii yhteisen kansan kulttuurin parhaita tuotteita, kansanlauluja ja kansantansseja, kehittämällä tekemään tämän laatuista kulttuuria tunnetuksi. Tähän nähden ja kun yhdistys voidakseen jatkaa erittäin ansiokasta toimintaansa kansankasvatuksen hyväksi tarvitsee rahallista kannatusta, on Lautakunta tahtonut Kaupunginvaltuustossa puoltaa myöntymistä esillä olevaan hakemukseen.

„Kaupunginvaltuuston kansliaan viime maaliskuun 30 päivänä annetussa ja Valtuuston Valmisteluvaliokunnan Musiikkilautakuntaan lähettämässä anomuksessa on *Helsingin Työväenyhdistyksen Soittokunta* kuluvan vuoden anniskeluvaroista pyytänyt 2,000 markan määrärahaa. Tämän johdosta Lautakunnalla on kunnia ilmoittaa, että hakemus saapui Kaupunginvaltuuston tällaisia hakemuksia varten paneman määräajan umpeen mentyä. Jos hakemus kuitenkin tähän katsomatta otetaan tutkittavaksi, pyytää Lautakunta puolestaan asiasta lausua, että mainittu soittokunta tosin näyttää ansaitsevan kannatusta kaupungin puolelta, mutta kun tänä vuonna käytettä-

vänä olevat voittovarat ovat erittäin niukat ja musiikkiyrityksille annettava avustus näyttää etusijassa olevan varattava niille aikaisemmin avustusta saaneille liittymille, joiden hakemuksia Lautakunta kirjelmässään viime maaliskuun 17 päiväältä on puoltanut, on Lautakunta tahtonut Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi jättää, käykö esillä olevaan anomukseen myöntyminen.“

*

Edellä esitetyillä syillä valiokunta ei ole katsonut voivansa puoltaa määrärahaan myöntämistä tässä puheena oleviin tarkoituksiin. Yksi valiokunnan jäsen on kuitenkin ollut sitä mieltä, että Suomen Laululle olisi annettava apurahaa.

N:ot 48—56.

Vaivashoitohallitus

on siltä vaaditussa lausunnossa esiintunut näistä hakemuksista seuraavaa:

„Sittenkun *Valko Nauha* yhdistys oli Kaupunginvaltuustolta anonut kahta lastenkotiaan varten ainakin saman suuruista määrärahaa kuin sille oli myönnetty vuonna 1914 eli kumpaistakin kotia varten 6,000 markkaa ja siis yhteensä 12,000 markkaa, on Vaivashoitohallitus, siihen katsoen että yhdistyksen työtä nuoren polven siveellisen kasvatuksen hyväksi täytyy pitää yhteiskunnalle erittäin tärkeänä, puoltanut myöntymistä hakemukseen.“

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime tammikuun 19 päivänä oli päättänyt lähettää hakemuksen anniskeluvoittovarain jakoa varten asetettuun valiokuntaan, on valiokunta hankkinut lausunnon asiasta *Kasvatuslautakunnalta*, joka on esittänyt seuraavaa:

„Lautakunnan toiminnassa kohtaa miltei lukemattomia tapauksia, jotka osottavat että kaupungissa elää sangen paljon lapsia kodeissa, jotka lasten kasvatusta ja siveellistä hoitoa silmällä pitäen ovat aivan sopimattomia. Muita enemmän on tämä asianlaita syynä täällä suuressa määrin ilmitulleeseen nuorison hurjistumiseen. Toiminta, jota Valko Nauha yhdistys on useat vuodet harjoittanut voimassa pitämällä kahta kaupunkiin sijoitettua lastenkotia, on epäilemättä omansa pelastamaan kunnasta kotoisin olevia lapsia vaipumasta pahatapaisuuteen ja rikollisuuteen, minkätähden yhdistyksen toiminta epäilemättä ansaitsee kannatusta. Kun tähän tulee lisäksi, että yhdistyksen tapa hoitaa puheena olevia lastenkoteja, josta seikasta Lautakunta on hankkinut perinpohjaisen selvän, on saanut Lautakunnan vakuuttumaan siitä, että lapset niissä saavat hyvää hoitoa ja että heidän

työ kasvatuksestaan on pidetty hyvää huolta, katsoo Lautakunta olevan puoltaminen Valko Nauha yhdistykselle voittovaroista myönnettäväksi 12,000 markkaa yhdistyksen Helsingissä olevain lastenturvakotien voimassapitoon.“

Muista hakemuksista lausuu Vaivaishoitohallitus seuraavaa:

„Tämän mukana lähettäessään edellä mainitut hakemukset ynnä annetut vuosikertomukset pyytää Vaivaishoitohallitus samalla mainita, että Hallitus on jäsenillään tarkastuttanut saapuneet kertomukset. Tämän tarkastuksen johdosta annetuissa lausunnoissa on uudistettujen apurahain myöntämistä anniskeluvaroista puollettu, ja näkyy kertomuksista, että viime vuonna puheena oleville yhdistyksille myönnetyt määrärahat on käytetty asianomaisten yhdistysten ja laitosten tarkoituksiin ja että nämä yhdistykset ja laitokset ovat harjoittaneet yleishyödyllistä toimintaa. Tähän nähden Vaivaishoitohallitus rohkenee kunnioittaen esittää, että alempana mainituille yhdistyksille myönnettäisiin määrärahoja saman verran kuin vuonna 1914 eli

<i>Kaupunkilähetykselle</i>	Smk	12,500: —
<i>Helsingin köyhäin lasten työkodeille</i> ..	„	19,500: —
<i>Sokeain Ystäville</i>	„	2,500: —
<i>Rouvasväenyhdistykselle</i>	„	6,000: —

sekä että *Hyväntekevyyden järjestämisyhdistykselle*, joka vuonna 1914 sai 4,000 markkaa, myönnettäisiin 4,000 markan määräraha,

Mitä *Pelastusarmeijan* hakemukseen tulee, ei sen oheinen selonteko armeijan toiminnasta ole Vaivaishoitohallituksen mielestä niin laadittu, että siitä selvästi kävisi näkyviin, mihin tarkoituksiin kertyneet varat on käytetty. Eri laitosten toiminnasta annettujen tietojen epäselvyys ja yhdenmukaisuuden puute vaikeuttaa yleiskatsauksen saamista ja seurauksena on muun muassa, että selonteosta ei käy selvästi näkyviin noiden aivan suhteettoman suurien hoitokustannusten laatu. Varmana siitä että Pelastusarmeija ei ole oleva noudattamatta Herrain Valtuusmiesten tässä kohden antamia ohjeita, katsoo Vaivaishoitohallitus Pelastusarmeijan yhteiskunnalle hyödyllistä toimintaa silmällä pitäen olevan kunnioittaen ehdottaminen, että armeijalle, joka vuonna 1914 sai 20,000 markan apumaksun, myönnettäisiin nyt anomansa 15,000 markan apuraha.

Mitä *Köyhäin äitien Mustikkamaan kesäsiirtola* nimisen yhdistykseen tulee, näyttää sen ohjelma olevan suunnittelematon ja liian laaja. Sitä paitsi on Vaivaishoitohallituksen tietoon tullut, että mainittu kesäsiirtola on kehittymässä jonkinlaiseksi luonnonparantolaksi. Siihen nähden kuitenkin että toiminta, johon yhdistyksen nimi viittaa, on yhteiskunnalle hyödyllinen ja kannatusta ansaitseva, katsoo Vaivaishoitohallitus olevan hakemusta puoltaminen.

Sittenkun edellä mainitut hakemukset oli esitelty Vaivaishoitohallituksen kokouksessa kuluvan huhtikuun 6 päivänä, on vielä *Sanomalehtijakajain avustusyhdistys*, jolle vuonna 1914 annettiin anniskeluvaroista 1,500 markan apuraha, hakenut samoista varoista 1,500 markan määrärahaa. Vaivaishoitohallitus on päättänyt puoltaa tätäkin hakemusta, joka pannan tämän ohteen.“

Valiokunta on katsonut voivansa yhtyä Vaivaishoitohallituksen ehdotukseen, mikäli koskee Valko Nauhaa, Kaupunkilähetystä, Köyhäinlasten työkoteja, Rouvasväenyhdistystä ja Pelastusarmeijaa, joille siis määrärahoja, osittain hiukan vähennetyin määrin, on ehdotettu annettavaksi voittovaroista. Sokeain Ystäville ja Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistykselle on niinkään katsottu olevan annettava avustusta, jos Kaupunginvaltuusto myöntää siihen tarpeellisen määrärahan. Muut hakemukset sitä vastoin ovat valiokunnan mielestä sen laatuista, ettei niitä voida kuluvana vuonna ottaa huomioon.

*

N:o 57.

Suomen voimistelunopettajaliitto, joka anniskeluyhtiön 1913 voittovaroista sai 5,000 markan apurahan, sillä ehdolla että se kesällä 1914 asettaa kaupungin leikki- ja urheilukentille tarpeellisen määrän leikkien johtajattaria, opettajia ja opettajattaria, valvomaan leikkejä ja urheilua erinäisillä siihen tarkoitukseen luovutetuilla paikoilla, on antaessaan Rahatoimikamariin tilin varain käyttämisestä anonut täksikin vuodeksi apurahaa, joka, siihen nähden että liiton toiminta oli suunniteltu alkavaksi jo toukokuun keskivaiheilla, olisi korotettava 8,000 markkaan. Sen ohessa on liitto esittänyt, että viimevuotisesta apurahasta vuoden vaihteessa jällellä oleva ja pankkilaitokseen talletettu määrä, Smk 364:65, saataisiin käyttää soutuveneen sekä leikki- ja urheiluvälineiden ostoon.

Tästä hakemuksesta on Rahatoimikamari lausunut seuraavaa (*Pain. asiakirj. N:o 18 vuodelta 1915*):

„Vaikka on myönnettävä, että Voimistelunopettajaliiton tähän asti lapsia, nuorisoa ja aikuisia henkilöjä varten toimeenpanemista ulkoilmaleikeistä ja urheilusta saatu kokemus ei salli tehdä lopullisia johtopäätöksiä, on Rahatoimikamari kuitenkin empimättä katsonut voivansa pitää erittäin suotavana, että Liitolle, myöntämällä sille kunnan apuraha, suotaisiin tilaisuus edelleen toimia tähänastiseen suuntaan. Erittäinkin koskee tämä lausunto lasten ulkoilmaleikkien järjestämistä, jota vastoin eri mieliä on lausuttu Liiton toiminnasta aikuisten henkilöjen urheilun järjestämiseen nähden. Esillä olevan anomuksen mukaan kannatusapu tosin olisi korotettava 5,000 markasta 8,000 markkaan, mutta tässä on huomattava, että työ nyt alkaisi toukokuun keskivaiheilla, sen sijaan että se viime vuonna alkoi juhannuksen aikaan. Menojen lisäännys johtuu sentähden yksinomaan ulkoilmaleikkejä ja urheiluja johta-

maan ja valvomaan asetettavain opettajain ja opettajatarten palkkausmenojen lisääntymisestä. Rahatoimikamarille on tosin tunnettua, että Anniskeluosakeyhtiön voittovarot ovat viimevuotisia tuntuvasti vähemmät ja että sentähden niiden jakaminen kohtaa vaikeuksia. Mutta Rahatoimikamari on kuitenkin ollut sitä mieltä, että varojen jaossa olisi puheena oleva yritys otettava huomioon monen muun mainituista voittovaroista kannatusta saaneen hankkeen edellä.“

Kokouksessaan viime huhtikuun 27 päivänä on Kaupunginvaltuusto käyttövaroistaan osottanut 2,500 markkaa erinäisten leikkipaikkain kuntoonpanettamiseksi, mutta mikäli voittovaroista myönnettävää apurahaa koskee lähettänyt asian tähän valiokuntaan.

Puheena olevan toiminnan laadun johdosta ei valiokunta edellä esittämistään syistä ole katsonut voivansa puoltaa määrärahan myöntämistä. Sitä vastoin ei näy olevan syytä vastustaa liiton anomusta saada ilmoittamaansa tarkoitukseen käyttää viimevuotisen määrärahan ylijäämän, minkätähden valiokunta esittää

että Kaupunginvaltuusto myöntyisi mainittuun anomukseen.

N:o 58.

Valiokuntaan on niinkään lähetetty *Helsingin Anniskeluosakeyhtiön* anomus tavanmukaisen määrärahan myöntämisestä Korkeasaaren ja Seuraasaaren laitoksia varten. Vuonna 1913 myönnettiin tähän tarkoitukseen 95,860 markkaa, vuonna 1914 Smk 124,203:07 ja vuodeksi 1915 on pyydetty kaikkiaan 72,000 markkaa, josta määrästä Kaupunginvaltuusto, niinkuin edellä on mainittu, jo on myöntänyt etuantina 35,000 markkaa.

Esitettyään 1914 vuoden tulo- ja menolaskelman perustelee yhtiön johtokunta laatimaansa 1915 vuoden budjettiehdotusta seuraavasti:

„Edellä olevasta näkyy, että vuodeksi 1914 laskettu Korkeasaaren ja Seuraasaaren laitosten kunnossapitomääräraha tulee ylitettäväksi lähes 6,000 markalla. Tämä seikka, joka ei ole vältettävissä, johtuu pääasiallisimmin siitä, että rehujen hinta on sodan puhkeamisesta lähtien luonnottomasti kohonnut. Kuluvan vuoden budjetissa oli näiden tuotteiden ostoon laskettu tarvittavan 22,100 markkaa. Heinäkuun lopussa oli tästä summasta käytetty lähes 13,800 markkaa, mutta elo—lokakuulla kului 12,200 markkaa ja marras—joulukuulla on johtokunnan täytynyt laskea tähän tarkoitukseen tarvittavan 2,500 markkaa. Rehuista olleiden todellisten menojen 28,500 markan ja laskettujen menojen 22,100 markan välinen erotus eli 6,400 markkaa on siis suurempikin kuin kassassa vuoden päättyessä odotettavana oleva vajuus. Muutkin menoerät poikkeavat jonkin verran lasketuista määristään, mutta eroavaisuudet näytävät tässä kohden tasaavan toisensa.

Tietoisena siitä, että yhtiön vuosivoitto väkijuomaliikkeestä luultavasti on oleva ainoastaan 25—30 % edellisen vuoden voitosta, ei yhtiön johto-

kunta myöskään ole katsonut olevan uutis- eikä mainittavia korjaustöitä vuonna 1915 teetettävä enempää Korkeasaarella kuin Seuraasaarellakaan. Alempana olevassa mainittujen saarien budjettiehdotuksessa on kaikki määrärahat laskettu ainoastaan ennestään olevain laitosten välttämättömän tarpeellisia tarveaineita ja niistä johtuvia työ kustannuksia varten, ja rohkenee johtokunta tämän ohessa huomauttaa, että laskelmia tehtäessä on noudatettu suurinta säästäväisyyttä. Alempana olevasta budjettiehdotuksesta niinikään käy selville, että yhtiön rakennuttamasta kiinteistöstä Fredrikinkadun 34:stä olevain tulojen laskettu ylijäämä 15,000 markkaa on aikomus käyttää molempain edellä mainittujen saarien laitosten kunnossapitoon.“

Johtokunnan laatimaa budjettiehdotusta vastaan ei valiokunnalla ole ollut muuta muistuttamista, kuin että eläinten ostoon ehdotetun määrärahan 3,000 markkaa on katsottu käyvän vähentäminen 1,000 markkaan sekä että kansantansseja ja laululeikkejä varten olevan 5.000 markan määrärahan on nykyoloissa katsottu käyvän kokonaan poistaminen, ja on valiokunta tämän johdosta vähentänyt sen lisämäärärahan, mikä ennen myönnetyn lisäksi on katsottu olevan anniskeluyhtiölle annettava, 30,000 markaksi.

Kunnan hallitusten ja lautakuntain tehtävästä valvoa apurahaa nauttivain yritysten toimintaa on Kasvatuslautakunnan sihteeri valiokunnalle huomauttanut, että katsoen Lautakunnan hiljattain vahvistettuun johtosääntöön, jonka mukaan Lautakunnan toiminta on ulotettu kunnan avustamain yksityisten lasten- ja nuorisonhoitolaitosten silmälläpitoon, ja sopivaisuussyistäkin olisi suotavaa, että Kasvatuslautakunnalle valmistettaisiin tilaisuutta antaa lausunto apurahananomuksista, joita on tehty paitsi sen silmälläpidon alaisina ennestään olevain kunnan avustamain yksityisten lastenhoitoyritysten puolesta, myös Kaupunkilähetyksen tyttöjen vastaanottokodin, Köyhäin lasten työkotien, Rouvasväenyhdistyksen lastenkodin, Raittiutta ja kansanterveyttä edistävän seuran telttasiirtolain ja erinäisten kansakoulunopettajain kesänajaksi järjestämäin veistokurssien puolesta sekä sittemmin valvoa näiden yritysten toimintaa. Kaikki nämä yritykset tarkoittavat ennen muita niitä lapsia, joiden hoidossa ja kasvatuksessa yhteiskunnan apu on suuressa määrin tarpeellinen, ja ne pyrkivät toiminnallaan ehkäisemään lasten huonoa hoitoa tahi siveellistä laiminlyöntiä. Tämä yhteiskuntatehtävä on Lautakunnan velvollisuutena, ja mitä enemmän sille suodaan tilaisuutta olla yhteistoiminnassa samaa tarkoitusta ajavain lastenhoitoyritysten kanssa ja valvoa näitä, sitä helpommin voi Lautakunta tehtävänsä täyttää.

Valiokunta puolestaan on voinut yhtyä edellä mainittuihin näkökohtiin ja yritysten valvonnan järjestämistä koskevassa ehdotuksessaan ottanutkin ne huomioon.

Tehdyt anomukset sekä niissä pyydyt avustusmäärät, viime vuonna myönnetyt apurahat sekä asianomaisten lautakuntain puoltamat rahamäärät esitetään seuraavassa katsauksessa, jossa myös mainitaan valiokunnan itsekuhunkin anomukseen nähden tekemä ehdotus.

N:o	H a k i j a	Haettu määrä	Edellisenä vuonna myönnetty määrä	Asianomaisen lautakunnan puoltama määrä	Valiokunnan ehdottama määrä	
					voitto-varoista	lisämäärä-rahasta
1	Professorinrouva Hanna Wasenius y. m. lastenseimen voimassapitoon Fredriksbergissä	4,000: —	4,000: —	4,000: —	—	4,000: —
2	Neidit Therese Wuoreneimo ja Elsa Borenius Hermannin lastentarhan lastenseimelle	3,350: —	2,900: —	3,350: —	—	3,000: —
3	Neidit Elsa Olin, Louise Stoltzenberg ja Lydia Wendell Tölon työtuvalle	600: —	600: —	600: —	—	600: —
4	Neiti Bertha Hannén lasten työtuvalle	1,000: —	1,000: —	1,000: —	—	1,000: —
5	Rouva Nora Krogerus lasten työtuvalle	3,400: —	3,500: —	3,400: —	—	3,400: —
6	Helsingin kansanlastentarhain kesäsiirtolakomitea kesäoleskelun hankkimiseksi lapsille	4,250: 21	9,400: —	4,250: 21	4,200: —	—
7	Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistyksen toimikunta: a) kesäsiirtoloille	11,000: —	14,000: —	11,000: —	11,000: —	—
	b) tuberkulootisten oppilaiden virkistyskodin voimassapitoon ja risatautisten oppilaiden pitämiseksi Högsandin parantolassa	5,000: —	6,000: —	5,000: —	5,000: —	—
8	Helsingin Ruotsalainen Kansanopisto ..	1,500: —	1,800: —	1,500: —	—	—
9	Nuorisoliitto Fylgia toimintansa hyväksi	1,500: —	1,500: —	1,500: —	—	1,000: —
10	Helsingin Kuuromykkäyhdistys: a) kuuromykkäin opetukseen . b) yhdistyksen lastentarhakoululle	500: — 1,000: —	1,500: —	1,500: —	—	1,000: —
11	Neiti Agda Blom voimassapitämälleen veistokoululle	500: —	500: —	Puolletaan mikäli varoja riittää	—	—
12	Kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta mainittujen koulujen köyhäin oppilaiden ravitsemiseksi	7,500: —	7,500: —	7,500: —	—	7,500: —

13	Helsingin Kansanopistoseura.....	2,500:—	2,500:—	2,000:—	—	—
14	Veistonopettajat Uuno Kangas ja Seth Ojanne ensikesäisiä veistokursseja varten	950:—	950:—	Puolletaan, jos on varoja	—	—
15	Helsingin suomenkielisten kansakoulujen opettaja- ja opettajatyhdistys kesäsiirtoloja varten	25,000:—	30,000:—	25,000:—	25,000:—	—
16	„Toivon Liittojen Yhteistoimikunta“ toiminnalleen nuorison jalostamiseksi ja sivistyttämiseksi	4,000:—	—	Jätetään Kvston harkittavaksi	—	—
17	Kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunta näiden koulujen köyhäin lasten ravitsemiseen	15,000:—	15,000:—	15,000:—	—	15,000:—
18	Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys: a) kesäsiirtolan voimassapitämiseksi maalla varattomia poikia varten	1,500:—	—	1,500:—	—	—
	b) yhdistyksen lasten- ja nuorisonhoitotoiminnalle ja etusijassa veistolaitoksen järjestämiseksi laiminlyötyjä kaupunkilaispoikia varten ..	14,800:—	14,000:—	14,800:—	10,000:—	—
19	Arbetets Vännen kesätyöskentelyn hankkimiseksi lapsille	1,500:—	1,200:—	1,500:—	—	1,200:—
	Saman yhdistyksen Sörnäsän haaraosasto lasten kesäpuutarhalle	1,500:—	1,500:—	1,500:—	—	1,500:—
	Saman yhdistyksen ent. Läntinen osasto kesätyöskentelyä varten	2,700:—	2,700:—	2,700:—	—	2,500:—
20	Kotikasvatusyhdistys: a) nuorten äitien ja n. s. lasten-tyttöjen neuvontakursseja varten	2,000:—	uusi	Ehdotetaan hyljättäväksi	—	—
	b) kokousten, esitelmän ja muun kotikasvatuksen parantamista tarkoittavan toiminnan hyväksi	3,000:—	3,000:—	3,000:—	—	—
21	Vilhelmia-kodin toimikunta	1,500:—	1,500:—	1,500:—	—	—
22	Toimikunta varain keräämiseksi varattomien keuhkotautisten hyväksilasten kylpylän voimassapitoon.....	3,000:—	3,000:—	3,000:—	—	—
23	Helsingin Uimaseura	Harkin- nan mu- kaan	4,000:—	4,000:—	—	—
24	Risautautisten lasten parantola-yhdistys	3,000:—	3,000:—	3,000:—	—	3,000:—
25	Helsingin Naisvoimistelijat naisten urheiluharjoituksia varten	1,200:—	800:—	800:—	—	—

26	„Naisvoimistelijat Säkenet“ toimintansa hyväksi	630:—	500:—	430:—	—	—
27	Turvalaitoksen johtokunta juoppojen turvakodille	5,000:—	5,000:—	Ehdote- taan hyl- jättäväksi	—	—
28	Suomen Eläinsuojeluyhdistys toimintansa hyväksi	500:—	500:—	Jätetään Kvston har- kittavaksi	—	—
29	„Helsingin Kisa-Veikot“ tarkoitustensa hyväksi	1,000:—	1,000:—	Ehdote- taan hyl- jättäväksi	—	—
30	„Maitopisara-yhdistys“ toimintansa hyväksi	10,000:—	12,000:—	10,000:—	5,000:—	4,000:—
31	„Konvalescenthem-Toipumakoti“ yhdistys	7,000:—	7,000:—	7,000:—	—	5,000:—
32	Hammaslääkäri Axel Aspelund yksityisen kansakouluhammasklinikkansa voimassapitoon	12,000:—	10,000:—	10,000:—	—	10,000:—
33	Terveystoimisto veneristen tautien vastustamiseksi	5,000:—	5,000:—	5,000:—	—	—
34	Lastenhoidon edistämisyhdistys: a) yleisiin tarkoituksiinsa	10,000:—	30,000:—	10,000:—	10,000:—	—
	b) Pippingskjöldin turvakodille	2,000:—	3,000:—	2,000:—	2,000:—	—
35	Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunta	—	18,000:—			
	a) jaettavaksi erinäisille raittiusyhdistyksille niiden toiminnan hyväksi	12,410: 98	—	7,000:— + v:lta 1914		
	b) n. s. kotikäyntitoimintaa varten	1,500:—	—	käyttämättä	4,453: 18	—
	c) kursseja ja esitelmiä varten	1,000:—	—	3,000 mk		
	d) raittiusnäyttelyä varten	500:—	—			
	e) keskuustoimikunnan toimintoa varten	1,000:—	—			
36	Finlands Svenska Nykterhetsförbund raittius- ja valistustoimistoa varten	1,500:—	1,500:—	Ehdote- taan hyl- jättäväksi	—	—
37	Helsingfors Ungdomsföreningars Centralutskott	6,000:—	6,000:—	4,000:—	—	—
38	Martta-yhdistyksen Helsinginosasto työläisnaisten ruuanlaittokursseja varten	4,000:—	4,000:—	4,000:—	—	4,000:—
39	Helsingin talousopisto: a) työläisnaisten ruuanlaittokursseja varten	2,000:—	2,000:—	2,000:—	—	—
	b) s:n ompelukursseja varten	2,000:—	2,000:—	Ehd. hyl- jättäväksi	—	—
40	Tehtaalaisnaisten koti	1,000:—	1,000:—	1,000:—	—	—

41	Valko Nauha-yhdistys suojelutoimintaansa varten	2,500:—	2,500:—	1,500:—	—	1,000:—
42	„Helsingin Palvelijataryhdistys“ palvelijatarkotinsa voimassapitoon..	5,000:—	4,000:—	4,000:—	4,000:—	—
43	Suomen Naisyhdistys:					
	a) työläisnaisten kesäsiirtolaa varten	1,500:—	2,200:—	1,500:—	—	1,500:—
	b) Z. Topeliuksen nuorisokirjastoa varten	1,700:—	1,700:—	1,200:—	—	—
44	Helsingin Nuorisoseura toimintansa hyväksi	2,500:—	—	Ehdotetaan hyljättäväksi	—	—
45	„Suomen laulu“ musikalisen toimintansa kannattamiseksi	3,000:—	3,000:—	3,000:—	—	—
46	Brage yhdistys toimintansa hyväksi	1,000:—	1,000:—	1,000:—	—	—
47	Helsingin Työväenyhdistyksen Soittokunta toimintansa hyväksi	2,000:—	uusi	Jätetään Kvston harkittavaksi	—	—
48	Valko Nauha-yhdistys kahdelle lastenkodilleen	12,000:—	12,000:—	12,000:—	10,000:—	—
49	Kaupunkilähetys:					
	a) lasten veisto- ja ompelukoukkuja sekä puutarhatyötä varten	2,500:—	} 12,500:—	} 12,500:—	} 12,000:—	} —
	b) köyhäin, heikkojen lasten kesäsiirtolaa varten	1,500:—				
	c) lähetyksen poikakodille	2,000:—				
	d) lähetyksen tyttökodille	2,000:—				
	e) nuorisokirjastolle	500:—				
	f) lähetyksen halkopihaa varten	4,000:—				
50	Köyhäin lasten työkotien toimikunta:					
	a) vuonna 1915 perust. kahta lastenkotiaan varten	12,000:—	} 17,000:—	} 19,500:—	} 19,000:—	} —
	b) vuonna 1914 perustettua kolmatta työkotia varten	7,500:—				
			+ 4,500 edell. vuodelta			
51	„Sokeain ystäväin“ yhdistys työkoululle	2,500:—	2,500:—	2,500:—	—	1,500:—
52	Rouvasväenyhdistys lastenkodilleen..	6,000:—	6,000:—	6,000:—	6,000:—	—
53	Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys toiminnan tukemiseksi työn jakamisessa naisille	4,000:—	4,500:—	4,000:—	—	4,000:—
54	Pelastusarmeija sosiaalisen työnsä voimassapitoon ja laajentamiseen	15,000:—	20,000:—	15,000:—	10,000:—	—
55	Köyhäin äitien kesäsiirtola Mustikkamaalla	4,379:—	3,000:—	4,379:—	—	—

56	„Sanomalehtijakajain hyväksi“ niminen yhdistys toimintansa kannattamiseksi	1,500:—	1,500:—	1,500:—	—	—
57	Suomen Voimistelunopettajaliitto leikkien ja urheilun valvontaa varten (<i>Pain. asiakirj. N:o 18 vuodelta 1915</i>)	8,000:—	5,000:—	Puolletaan	—	—
58	Helsingin Anniskeluosakeyhtiö Korkeasaarella ja Seurasaarella olevain laitostensa voimassapitoon (ennen myönnetty 35,000 markkaa)	72,000:—	89,203:—	—	30,000:—	—
Yhteensä		388,170: 19	—	—	167,653: 18	75,700:—

Edellä sanotun johdosta pyytää valiokunta esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että edellä olevassa katsauksessa mainitut valiokunnan puoltamat määrärahat myönnetään;

että tästä johtuviin menoihin käytetään:

a) Helsingin Anniskeluosakeyhtiön 1914 vuoden vuosivoitosta kaupungille tulleen osuuden käyttämätön osa eli Smk 161,967: 39, voittovarainrahaston mainitun vuoden päättyessä kasvaneet korot Smk 3,738: 68 sekä kaupunginkassaan suoritettu valtion apumaksu kansakoululasten kesävirikistykseen hyväksi Smk 1,947: 11, eli yhteensä Smk 167,653: 18, ja

b) tämän lisäksi tarvittava määrä Kaupunginvaltuuston käyttövaroista;

että ne yhdistykset, seurat ja yksityishenkilöt, joille avustuksia myönnetään, asetetaan säädetyn valvonnan alaisiksi varain asianmukaiseen käyttöön nähden siten, että

työtupain ja lastenseimien sekä kansanlastentarhain kesäsiirtolain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat ovat kansanlastentarhain johtokunnan alaiset;

Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykset, nuorisoliitto Fylgia ja Helsingin kuuromykkäyhdistys asianomaisen kansakoulujohtokunnan alaiset;

Nuorten miesten Kristillinen Yhdistys, lasten työskentelykurssien ja kesäpuutarhain johtajattaret ja asianomaiset johtokunnat, Valko Nauha yhdistys lastenkotiensa puolesta, köyhäin lasten työkodit sekä Kaupunkilähetys ja Rouvasväenyhdistys vastaanottokotiensa puolesta Kasvatustalokunnan alaiset;

Risatautisten lasten parantolayhdistys, Maitopisara-yhdistys, Konvalescenthem-Toipumakoti yhdistys ja hammaslääkäri Aspelundin hammasklinikka Terveystalokunnan alaiset;

Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunta, Marttayhdistyksen Helsinginosasto, Valko Nauha yhdistys suojelutoimintaansa nähden, Helsingin Palvelijataryhdistys ja Suomen Naisyhdistys Sosialitalokunnan alaiset;

Kaupunkilähetys muuhun toimintaansa kuin vastaanottokoteihinsa nähden sekä Sokeain Ystävien yhdistys, Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistys ja Pelastusarmeija Vaivahoitohallituksen alaiset;

että lisäehtoina ja määräyksinä seuraavain avustusten nauttimiseen nähden säädetään asianomaisten avustussääjain noudatettavaksi,

Toipumakoti-yhdistyksen: että yhdistys kodissaan varaa maksutta sijaa vuoden umpeen vähintään seitsemälle varattomalle, kaupungin sairaaloista poistetulle potilaalle;

Risatautisten lasten parantola-yhdistyksen: että yhdistys ensintulevana kesänä noin puolenneljästä kuukauden ajaksi luovuttaa kahdeksan maksutonta sijaa Högsandin parantolasta potilaille, jotka Vaivahoitohallitus sinne ehdottaa;

kaikkien avustusta saavain yritysten, jotka myöntävät tarvitseville henkilöille apua vastaavaa korvausta saamatta:

että, samalla kun niiden tulee sopivissa tapauksissa tehdä ero täällä kotipaikkaoikeutta nauttivain ja muiden täällä oleskelevien henkilöjen välillä, apurahain nauttimiseen on liitettävä lisäehdoksi, että asianomaisen yhdistyksen tulee jokaisessa eri tapauksessa Vaivaihoitohallituksen rekisteritoimistosta hankkia tarkka tieto avunanojan oloista sekä, sitä mukaa kuin avustusta muodossa tai toisessa annetaan, ilmoittaa se toimistoon rekisteröitäväksi, niin myös avustusten myöntämisen ja käyttämisen valvontaan nähden alistua niihin määräyksiin, joita Vaivaihoitohallitus tai asianomainen lautakunta Vaivaihoitohallituksen esityksestä katsonee tarpeelliseksi antaa; sekä

että asianomaisille hallituksille ja lautakunnille on annettava Kaupunginvaltuuston edellä kerrotuista päätöksistä tieto niiden asiana oleviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Samalla Kaupunginvaltuusto päättäneen

antaa Sosialilautakunnan toimeksi vahvistaa Helsingin Raittiusyhdistysten Keskustoimikunnalle myönnetyn määrärahan seikkaperäiset nauttimisehdot.

Helsingissä, toukokuun 17 päivänä 1915.

V. T. Rosenqvist.

Leo Ehrnrooth.
Gust. Rud. Idman.

K. V. Hurmerinta.
J. I. Sederholm.

A. V. Lindberg.

Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1914.

Helsingin kaupungin Rahatoimikonttorin ohjesäännön mukaisesti annetaan täten seuraava kertomus kaupungin tilinpäätöksestä vuodelta 1914.

Sen lisäksi, mitä tilinpäätöksen taulukoista sinänsä käy ilmi, antaa konttori eri meno- ja tuloluokista tässä alempana esitetyt tarkemmat tiedot.

Menot.

I. Kaupungin velat.

5 %:n Obligationslaina vuodelta 1876.

Alkuperäinen määrä Smk 1,500,000: —.

	Erääntyneet obligatsioonit				Erääntyneet korkoliput			
	A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk	Smk.	A 25: —	B 12: 50	C 5: —	Smk.
Lunastamatta ¹ / ₁	2	13	10	9,405	23	87	62	1,972 50
Erääntynyt ¹ / ₅	15	46	42	46,400	274	822	681	20,530 —
„ ¹ / ₁₁	—	—	—	—	259	776	639	19,370 —
Yhteensä	17	59	52	55,805	556	1,685	1,382	41,872 50
Erääntyneitten oblig. korkolipp.	—	—	—	485	3	26	17	485 —
	17	59	52	55,320	559	1,711	1,399	42,357 50
Vuoden varrella lunastettu	15	46	43	45,935	544	1,653	1,348	41,002 50
Bilanssi vuoteen 1915	2	13	9	9,385	15	58	51	1,355 —

Vuodenvaihteessa olivat seuraavat erääntyneet obligatsioonit lunastamatta:

A 1,000 mk	B 500 mk	C 200 mk
78	16	156
102	17	171
	482	209
	581	210
	693	218
	976	222
	1,039	682
	1,096	804
	1,129	1,238
	1,135	
	1,139	
	1,140	
	1,141	

4 1/2 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1882.

Alkuperäinen määrä Smk 1,550,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit				Erääntyneet korkoliput			
	A 3,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	Smk.	A 67: 50	B 22: 50	C 11: 25	Smk.
Lunastamatta 1/1	2	12	10	21,042 50	2	10	17	551 25
Erääntynyt 1/5	9	39	42	87,000 —	19	79	84	4,005 —
” 1/11	—	—	—	— —	10	40	42	2,047 50
Yhteensä	11	51	52	108,042 50	31	129	143	6,603 75
Erääntyneitten oblig. korkolipp.	—	—	—	765 —	3	14	22	765 —
	11	51	52	107,277 50	34	143	165	7,368 75
Vuoden varrella lunastettu	10	43	42	93,550 —	32	136	156	6,975 —
Bilanssi vuoteen 1915	1	8	10	13,727 50	2	7	9	393 75

Vuoden päättyessä olivat seuraavat erääntyneet obligatsioonit lunastamatta:

A 3,000 mk	B 1,000 mk		C 500 mk	
70	158	550	58	450
	206	551	212	662
	210		225	758
	211		251	764
	409		276	
	470		303	

4 1/2 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1892.

Hankkijat Suomen Yhdyspankki, Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten sekä Senaattori L. Mechelin. Alkuperäinen määrä Smk 4,500,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit				Erääntyneet korkoliput			
	A 5,000 mk	B 1,000 mk	C 500 mk	Smk.	A 112: 50	B 22: 50	C 11: 25	Smk.
Lunastamatta 1/1.....	—	—	3	1,342 50	84	318	743	24,963 75
Erääntynyt 1/5	3	13	22	39,000 —	353	1,328	1,763	89,426 25
” 1/11	—	—	—	—	350	1,315	1,741	88,548 75
Yhteensä	3	13	25	40,342 50	787	2,961	4,247	202,938 75
Erääntyneitten oblig. korkolipp.	—	—	—	78 75	—	—	7	78 75
	3	13	25	40,263 75	787	2,961	4,254	203,017 50
Vuoden varrella tilitetty.....	3	13	21	38,477 50	785	2,941	4,233	202,106 25
Bilanssi vuoteen 1915	—	—	4	1,786 25	2	20	21	911 25

Vuodenvaihteessa olivat tilittämättä obligatsioonit: Litt. C. N:rot 186, 648, 1193, 1198.

3 1/2 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1898.

Hankkijat Suomen Pankki, Suomen Yhdyspankki, berliniläinen pankkihuone Robert Warschauer & C:o ja tukholmalainen Aktiebolaget Stockholms Handelsbank. Alkuperäinen määrä Smk 3,994,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit					Erääntyneet korkoliput				
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	Smk.	A 87: 50	B 35: —	C 17: 50	D 8: 75	Smk.
Lunastamatta 1/1	1	2	—	1	8,695 —	9	16	5	14	1,557 50
Erääntynyt 1/2	—	—	—	—	—	165	405	528	957	46,226 25
” 1/8	3	3	6	9	31,500 —	165	405	528	957	46,226 25
Yhteensä	4	5	6	10	40,195 —	339	826	1,061	1,928	94,010 —
Erääntyneitt. obl. korkolip.	—	—	—	—	131 25	1	1	—	1	131 25
	4	5	6	10	40,063 75	340	827	1,061	1,929	94,141 25
Vuoden varrella tilitetty..	1	1	1	—	8,000 —	188	430	580	1,090	51,187 50
Bilanssi vuoteen 1915	3	4	5	10	32,063 75	152	397	481	839	42,953 75

Vuodenvaihteessa olivat tilittämättä obligatsionit:

A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk
10	19	22	15
40	131	227	119
179	355	257	488
	385	299	497
		448	580
			595
			752
			824
			912
			984

4 %:n Obligatsionilaina vuodelta 1900.

Hankkijat Suomen Pankki, Suomen Yhdyspankki, berliniläinen pankkihuone Robert Warschauer & C:o, hampurilaiset Vereinsbank in Hamburg ja Pankkihuone M. M. Warburg & C:o sekä tukholmalainen Aktiebolaget Stockholms Handelsbank. Alkuperäinen määrä Smk 3,000,000:—.

	Erääntyneet obligatsionit					Erääntyneet korkoliput				
	A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk	Smk:	A 100:—	B 40:—	C 20:—	D 10:—	Smk:
Lunastamatta ¹ / ₁	—	2	—	2	4,840	24	32	24	56	4,720
Erääntynyt ¹ / ₂	—	—	—	—	—	180	408	510	1,050	55,020
” ¹ / ₈	3	3	2	5	25,500	180	408	510	1,050	55,020
Yhteensä	3	5	2	7	30,340	384	848	1,044	2,156	114,760
Vuoden varrella tilitetty ..	1	2	—	1	9,270	206	435	526	1,074	59,260
Jälellä	2	3	2	6	21,070	178	413	518	1,082	55,500
Erääntyneitt. obl. korkolip.	—	—	—	—	100	—	2	—	2	100
Bilanssi vuoteen 1915	2	3	2	6	20,970	178	415	518	1,084	55,600

Vuodenvaihteessa olivat tilittämättä obligatsionit:

A 5,000 mk	B 2,000 mk	C 1,000 mk	D 500 mk
57	220	710	1,426
121	267	1,056	1,856
	469		1,857
			2,118
			2,224
			2,334

4 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1902.

Hankkijat Suomen Pankki, berliniläinen pankkihuone Robert Warschauer & C:o, hampurilaiset Vereinsbank in Hamburg ja pankkihuone M. M. Warburg & C:o, tukholmalainen Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, amsterdamilainen pankkihuone Hope & C:o ja baseliläinen Basler Handelsbank. Alkuperäinen määrä Smk 8,000,000:—.

	Erääntyneet obligats.			Erääntyneet korkoliput		
	Smk: 500	Smk:		Smk: 10	Smk:	
Lunastamatta ¹ / ₁	108	53,970	—	15,407	154,070	—
Erääntynyt ¹ / ₆	—	—	—	14,922	149,220	—
” ¹ / ₁₂	123	61,500	—	14,922	149,220	—
Yhteensä	231	115,470	—	45,251	452,510	—
Vuoden varrella tilitetty	82	40,970	—	28,541	285,410	—
Jälellä	149	74,500	—	16,710	167,100	—
Erääntyneitten obligatsioonien korkolippuja	—	80	—	8	80	—
Bilanssi vuoteen 1915	149	74,420	—	16,718	167,180	—

Joulukuun viimeisenä 1914 olivat tilitämättä obligatsioonit N:rot 125, 469, 706, 726, 773, 1051, 1112, 1165, 1291, 1386, 1415, 1468, 1626, 1698, 1745, 1780, 1931, 1942, 1954, 2172, 2246, 2307, 2520, 2559, 3304, 3425, 3525, 3550, 3572, 3593, 3888, 4033, 4067, 4071, 4107, 4138, 4363, 4442, 4464, 4498, 4527, 4594, 4614, 4947, 5106, 5174, 5232, 5315, 5478, 5779, 5780, 5904, 6077, 6384, 6442, 6582, 6627, 6634, 6903, 6954, 7026, 7057, 7059, 7129, 7167, 7566, 7926, 8049, 8606, 8633, 8793, 8847, 8860, 8878, 8900, 8966, 9229, 9368, 9574, 9581, 9652, 9685, 9718, 9747, 9832, 9854, 9898, 10050, 10063, 10265, 10279, 10577, 10599, 10778, 10873, 11063, 11074, 11179, 11203, 11438, 11669, 11715, 11947, 12039, 12177, 12432, 12475, 12639, 12808, 13030, 13033, 13100, 13111, 13119, 13128, 13130, 13159, 13381, 13423, 13588, 13593, 13598, 13608, 13735, 13775, 13799, 13802, 13907, 14016, 14063, 14208, 14233, 14282, 14517, 14677, 14699. 14800, 14887, 15055, 15104, 15188, 15306, 15388, 15395, 15438, 15638, 15,670, 15749, 15796.

4 1/2 %:n Obligatsioonilaina vuodelta 1909.

Hankkijat helsinkiläiset Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag, ja Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten, tukholmal. Bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrland, hampurilaiset Vereinsbank in Hamburg ja pankkihuone Joh. Berenberg, Gossler & C:o sekä lontoolainen pankkihuone J. Henry Schröder & C:o. Alkuperäinen määrä Smk 16,096,000:—.

	Erääntyneet obligatsioonit			Erääntyneet korkoliput		
	Smk: 2,515	Smk:		Smk: 56: 59	Smk:	
Lunastamatta ¹ / ₁	—	—	—	4,032	228,170	88
Erääntynyt ¹ / ₆	39	98,085	—	6,262	354,366	58
” ¹ / ₁₂	—	—	—	6,223	352,159	57
Yhteensä	39	98,085	—	16,517	934,697	03
Vuoden varrella tilitetty	39	98,085	—	10,236	579,255	24
Bilanssi vuoteen 1915	—	—	—	6,281	355,441	79

4 1/2 0/0:n Obligatsioonilaina vuodelta 1911.

Hankkijat helsinkiläiset Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag, ja Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten, gööteporilainen Skandinaviska Kreditaktiebolaget, tukholmalainen Bankaktiebolaget Norra Sverige, hampurilaiset Vereinsbank in Hamburg, Dresdner Bank in Hamburg ja pankkihuone Joh. Berenberg, Gossler & C:o, strassburgilainen Allgemeine Elsässische Bankgesellschaft sekä lontoolainen pankkihuone J. Henry Schröder & C:o. Alkuperäinen määrä Smk 25,150,000:—.

	Erääntyneet obligatsioon.				Erääntyneet korkoliput			
	A 2,515 mk	B 503 mk	Smk.		A. 56: 59	B. 11: 31 1/2	Smk.	
Lunastamatta 1/1	—	—	—	—	5,338	8,205	394,917	—
Erääntynyt 1/6	49	61	153,918	—	7,908	9,887	559,385	13
” 1/12	—	—	—	—	7,859	9,826	555,922	—
Yhteensä	49	61	153,918	—	21,105	27,918	1,510,224	13
Vuoden varrella tilitetty	49	61	153,918	—	11,674	15,038	830,786	63
Bilanssi vuoteen 1915	—	—	—	—	9,431	12,880	679,437	50

5 0/0:n Obligatsioonilaina vuodelta 1913.

Alkuperäinen määrä Smk 4,705,008:—.

	Erääntyneet obligatsioon.			Erääntyneet korkoliput			
	536 mk	Smk.		26: 80	13: 40	Smk.	
Erääntynyt 2/1	124	66,464	—	8,778	—	235,250	40
” 1/7	—	—	—	—	8,654	115,963	60
Yhteensä	124	66,464	—	8,778	8,654	351,214	—
Vuoden varrella tilitetty	124	66,464	—	8,774	8,181	344,768	60
Bilanssi vuoteen 1915	—	—	—	4	473	6,445	40

Useimmat tämän pääluokan kohdalla kaupungin obligatsioonilainain provisionia ja kurssierotuksia varten olevat määrärahat eivät mainittavasti poikkea budjettimäärärahoista, lukuun ottamatta 1902 vuoden obligatsioonilainaa varten osotettua määrärahaa, joka on ylitetty noin 16,800 markalla, syystä että jälkimäiseltä vuosipuoliskolta maksettava, ulkomaille lähetettävä erä oli silloisen sotatilan johdosta suoritettava korkean kurssin mukaan. Lainain korkoa y. m. niminen erä sitä vastoin osottaa säästöä noin 10,900 markkaa, sen johdosta että kaupungin ottama tilapäinen laina voitiin maksaa takaisin pikemmin kuin alkuun oli laskettu.

Tässä pääluokassa ovat kaupungin menot vuosina 1905—1914 nousseet seuraaviin määriin:

Vuonna	Smk		Vuonna	Smk	
1905	1,031,830:	69	1910	1,996,268:	17
”	1906	”	1911	”	2,213,307: 06
”	1907	”	1912	”	3,485,026: 11
”	1908	”	1913	”	3,151,201: 82
”	1909	”	1914	”	3,623,389: 09

II. Kaupungin virastot.

Maistraatin tarverahain määräraha on ylitetty Smk:lla 1,041:02 pääasiallisimmin ohjesääntöjen ja lomakkeiden painatuskustannusten lisääntymisen johdosta. Määräraha on käytetty seuraavasti:

Puhtaaksikirjoitus	Smk	1,385: 50
Ilmoitukset	”	1,740: 20
Kirjoitustarvikkeet y. m.	”	637: 82
Painatuskustannukset	”	2,912: 75
Sitomiskustannukset	”	225: 40
Ylimääräiset palkkiot	”	2,982: —
Sekalaista	”	1,157: 35
	Smk	11,041: 02

Raastuvanoikeuden palkkausmääräraha on ylitetty, syystä että kaupunginviskaaleille taattua sakko-osuutta on maksettu 2,220 markkaa rahasäännössä olevan 1,800 markan määrän sijasta, mutta kun yhden vanhemman oikeusraatimiehen kesäloman aikaisen viransijaisen palkkiota on säästynyt 100 markkaa, on ylitetty määrä ainoastaan Smk 319: 27.

Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteisten apulaisten palkkausmäärärahassa syntynyt säästö Smk 400: 24 johtuu yhden kaupunginpalvelijan palkankorotuksen poisjäämisestä.

Ulosottotoimenkin palkkausmäärärahassa on syntynyt Smk:n 989: 89 säästö, sen johdosta että palkankorotuksia on jäänyt pois ja viransijaisuuspalkkiota säästynyt, jota paitsi polttoaine- ja valaistusmäärärahaa on säästynyt Smk 463: 30. Tarverahain määräraha sitä vastoin on ylitetty Smk:lla 498: 76 painatustöiden sekä kirjoitus- ja konttoritarvikkeiden kustannusten johdosta.

Kuluneenakin vuonna on arkiston tarverahain määräraha osottautunut riittämättömäksi, minkätähden Kaupunginvaltuusto on asiasta tehdyn anomuksen johdosta myöntänyt 2,000 markan lisämäärärahan, joka on maksettu Kaupunginvaltuuston käyttövaroista. Määräraha jakautuu seuraavain menojen kesken:

Paperi ja kirjoitustarvikkeet	Smk	4,230: 13
Sitomiskustannukset	”	3,447: 05
Korttireskisterin laatiminen	”	700: —
Sekalaista	”	129: 10
	Smk	8,506: 28

Tämän pääluokan menot ovat vuosina 1905—1914 olleet:

Vuonna 1905	Smk 232,007: 84	Vuonna 1910	Smk 359,058: 49
” 1906	” 249,779: 93	” 1911	” 379,478: 57
” 1907	” 294,137: 49	” 1912	” 378,545: 09
” 1908	” 334,578: 56	” 1913	” 438,345: 23
” 1909	” 345,331: 89	” 1914	” 430,804: 55

III. Kunnallishallinto.

Kaupunginvaltuuston palkkaustilillä esiintyvä säästö Smk 83: 48 johtuu sihteerin palkankorotuksen poisjäämisestä, hän kun marraskuun 30 päivänä erosi virastaan. Tarverahain määräraha sitä vastoin on ylitetty kokonaisella Smk:lla 32,133: 80, minkätähden mainittua määrärahaa onkin 1915 vuoden budjetissa korotettu 10,000 markalla. Vuoden menot ovat olleet:

Painatus- ja sitomiskustannukset	Smk 43,457: 70
Ilmoituskustannukset	” 1,043: 16
Puhtaaksikirjoituskustannukset	” 522: 45
Kansliatarvikkeet	” 315: —
Komitea- ja käänöskustannukset	” 8,887: 70
Kirjallisuus	” 175: 30
Siivoaminen	” 579: 10
Sekalaisia menoja	” 2,153: 39
	<u>Smk 57,133: 80</u>

Rahatoimikamarin palkkausmääräraha on ylitetty Smk:lla 2,628: 26 Kamarin jäsenten palkkiomenojen lisääntymisen johdosta. Tarverahain määräraha, joka taas on ylitetty Smk:lla 8,529: 61, jakautuu seuraavain menoeräin kesken:

Ilmoitukset	Smk 3,395: 42
Painatus- ja sitomiskustannukset	” 1,365: 20
Ylimäär. palkkiot	” 6,843: 35
Kirjoitus- ja konttoritarvikkeet	” 678: 20
Komiteakustannukset	” 616: 46
Käänöskustannukset	” 3,610: 50
Kirjallisuus ja seinäkarta	” 1,107: 34
Oikeuskulut	” 819: 87
Matkakulut	” 2,659: 85
Sekalaista	” 2,433: 42
	<u>Smk 23,529: 61</u>

Niinikään on Rahatoimikamarin arvaamattomain tarpeiden määräraha ylitetty Smk:lla 5,134: 82, mikä ylitys etusijassa johtui matkasta, jonka muuan Kamarin jäsen kaupungin kustannuksella ja sen asioissa teki Lontooseen ostaakseen ulkomaista arvovastinetta.

Määräraha on käytetty seuraavasti:

Komiteain ja asiaintuntijain lausunnot	Smk	2,843: 52
Erinäiset palkkiot	”	3,435: 02
Rakennuskonttorin suorittamat työt	”	1,935: 48
Matkakuluja	”	9,781: 23
Korvausta taksoitusvalituksista	”	1,467: 40
Kauppakirjain leimamaksuja	”	1,360: —
Sekalaista	”	4,312: 17
		<hr/>
	Smk	25,134: 82

Kun Kaupunginvaltuusto käsitellessään Rahatoimikonttorin 1914 vuoden budjettia siihen pani edellisen vuoden palkkaussäännön sinänsä, ottamatta huomioon Rahatoimikamarin ehdotuksessa ollutta ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahan korotusta, on mainittujen apulaisten palkkausmääräraha osottautunut riittämättömäksi, minkätähden pyynnöstä on myönnetty 3,000 markan lisämääräraha maksettavaksi Kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Sen johdosta että niin Liikenne- kuin Satamakonttorinkin liike on sodan puhjettua tuntuvasti vähentynyt, osottavat mainittujen laitosten kaikki tilit, lukuun ottamatta kuitenkin Liikennekonttorin tarverahatiliä, joka on hiukan ylitetty, säästöä yhteensä 12,000 markan vaiheilla.

Rakennuskonttorin määräraha ylimääräisiä insinööri- ja piirustaja-apulaisia varten on ylitetty Smk:lla 2,160: 70 lähinnä sen johdosta, että huone-rakennusosastolla on valmistettu varsin huomattavia piirustustöitä uutta poliisitaloa varten — joista töistä on ollut kustannuksia 2,350 markkaa — sekä uutta työväenopistotaloa ja Kivelän sairaalaa varten, joiden töiden teettämiseksi ei ollut myönnetty määrärahoja, minkätähden kustannukset pantiin maksettavaksi puheena olevasta määrärahasta. Tarveaine- ja apuri-päivätöitä varten olevan määrärahan ylitys on johtunut siitä, että Meilansin uuden kaupunginosan alueella on teetetty melko laajoja mittaus- ja tasapunnitustöitä vuonna 1915 teetettäväksi ehdotettujen kaduntasoitustöiden kustannusten selville saamiseksi, jotka työt kuitenkin 1915 vuoden budjettia vahvistettaessa päätettiin jättää tekemättä. Niinikään on määräraha kesäloman hankkimiseksi työntekijöille ylitetty, minkätähden tarkoitukseen on myönnetty 5,000 markan lisämääräraha Kaupunginvaltuuston käyttövaroista.

Tilastokonttorin painatuskustannusten määrärahassa on syntynyt säästöä kokonaista 7,843 markkaa, sen johdosta että Rahatoimikamari hylkäsi konttorin pyynnön saada vuoteen 1915 siirtää määrärahan käyttämättömän osan.

Sosiaalilautakunnan palkkaustilillä on syntynyt säästöä Smk 2,520: 08 lautakunnan jäsenten palkkioiden säästymisen johdosta.

Muiden tämän pääluokan kohdalla olevain laitosten ja viranomaisten määrärahat ovat pääasiassa ainoastaan vähän poikenneet vastaavista budjettimäärärahoista.

Tämän pääluokan kokonaismenot olivat vuosina 1915—1914:

Vuonna 1905 Smk	285,405: 93	Vuonna 1910 Smk	534,835: 41
” 1906 ”	303,507: 95	” 1911 ”	652,405: 02
” 1907 ”	357,810: 11	” 1912 ”	832,562: 06
” 1908 ”	405,183: 11	” 1913 ”	931,811: 43
” 1909 ”	479,114: 48	” 1914 ”	996,643: 14

IV. Katu- ja laiturivalaistus.

Kaikissa katu- ja laiturivalaistuksen määrärahoissa on syntynyt tuntuvia säästöjä, kaikkiaan Smk 127,251: 01, sen johdosta että sodan puhjettua viranomaiset kielsivät kaiken valaistuksen kaupungissa.

Katuvallaistuksen kustannukset ovat vuosina 1905—1914 olleet:

Vuonna	Kaasu- valaistus		Petroli- valaistus		Sähkö- valaistus		Ylimäär. valaistus		Kokonais- kustannuks.	
1905.....	120,900	60	114,586	16	—	—	7,559	02	243,045	78
1906.....	150,177	44	95,485	91	—	—	9,699	56	255,362	91
1907.....	145,085	85	86,710	75	—	—	11,323	42	243,120	02
1908.....	121,649	50	84,041	73	—	—	10,759	15	216,450	38
1909.....	122,273	02	87,470	71	—	—	13,196	21	222,939	94
1910.....	131,319	62	84,374	85	—	—	7,662	58	223,357	05
1911.....	147,118	10	86,443	58	17,829	53	5,737	55	257,128	76
1912.....	164,683	84	86,497	99	27,989	05	6,710	16	285,881	04
1913.....	189,227	38	81,146	08	49,033	83	7,684	35	327,093	64
1914.....	59,704	03	10,018	13	56,383	55	1,145	30	206,648	99

V. Palolaitos.

Kaikissa tämän pääluokan kohdalla olevissa määrärahoissa on syntynyt säästöä yhteensä Smk 20,975: 01. Palkkaustilillä huomattavana oleva melko suuri säästö, noin 17,300 markkaa, on johtunut osin siitä, että moniaita korkeimman palkkausluokan palokonstaapeleja on vuoden varrella eronnut, ja osin siitä, että Bölen uutta paloasemaa ei voitu vuoden varrella ottaa käytäntöön.

Pääluokan kokonaismenot ovat vuosina 1905—1914 olleet:

Vuonna 1905 Smk	118,055: 99	Vuonna 1910 Smk	155,166: 18
” 1906 ”	134,282: 90	” 1911 ”	156,333: 22
” 1907 ”	145,404: 95	” 1912 ”	162,725: 21
” 1908 ”	165,351: 08	” 1913 ”	253,033: 03
” 1909 ”	156,259: 95	” 1914 ”	293,789: 99

Muist. Näihin menoihin ei sisälly vuokra niistä kaupungin omistamista taloista, joihin palomiestistö ja sen kalusto ovat sijoitetut.

VI. Poliisilaitos.

Kaupungilla poliisilaitoksesta olevat menot, jotka nykyään suoritetaan osaksi lääninrahastoon maksettavana käteisenä apurahana, osaksi virkahuoneistoina lämpöineen ja valoineen sekä hankkimalla hevosia, ratsastarvikkeita ja aseita, ovat tänä vuonna nousseet seuraaviin määriin:

	Määräraha	Menot
Käteinen apumaksu	Smk 198,720: —	198,720: —
Virkahuoneistot	” 128,983: 33	128,983: 27
Lämmitys, valaistus, vedenkulutus ja puhtaanapito	” 40,400: —	48,624: 31
Sekalaisia menoja	” 9,483: 33	7,625: 83
	<u>Smk 377,586: 66</u>	<u>383,953: 41</u>

Lämmityksen, valaistuksen, vedenkulutuksen ja puhtaanapidon aiheuttamat kustannukset jakaantuvat seuraavasti:

Polttoaineet	Smk 24,337: 55	
Halkojen hakkuu ja kanto	” 4,166: —	28,503: 55
Petroli ja kynttilät	” 397: 95	
Sähkövalaistus	” 10,603: 31	
Kaasuvalaistus	” 2,167: 38	13,168: 64
Vedenkulutus		1,894: 12
Puhtaanapito		5,058: —
	<u>Smk 48,624: 31</u>	

Kaupungin kustannukset poliisilaitoksesta nousivat vuosina 1905—1914 alla mainittuihin määriin:

Vuonna 1905 Smk 246,821: 27	Vuonna 1910 Smk 336,187: 57
” 1906 ” 257,390: 46	” 1911 ” 350,958: 56
” 1907 ” 297,486: 20	” 1912 ” 351,473: —
” 1908 ” 293,960: 53	” 1913 ” 353,327: 51
” 1909 ” 290,453: 76	” 1914 ” 385,212: 11

VII. Terveiden- ja sairaanhoito.

Terveidenhoitolautakunnan palkkausmääräraha on ylitetty Smk:lla 219: 92, mikä seikka johtuu jäsenten palkkioista. Tarverahain määrärahakin on ylitetty, vaikka pyynnöstä oli myönnetty 3,700 markan lisämääräraha, mikä on pantu maksettavaksi Kaupunginvaltuuston käyttövaroista. Määrärahan käyttäminen näkyy seuraavasta:

Erinäisiä palkkioita	Smk 5,549: 18
Konttoritarvikkeet	” 644: 41
Ilmoitukset	” 3,374: 42
Painatus ja sitominen	” 2,377: 20
Siivoaminen	” 740: 85
Sekalaista	” 228: 22
	<u>Smk 12,914: 28</u>

Lääkärien ja sairaanhoitohenkilökunnan palkkauksia on säästynyt 1,200 markkaa, sen johdosta että eräitä viransijaisuuspalkkioita ei ole käytetty. Yhtä poikkeusta lukuun ottamatta on Marian sairaalan kaikilla osastoilla syntynyt säästöjä, sen johdosta että potilasluku on kuluneena vuonna ollut vuosibudjetissa laskettua tuntuvasti vähempi. Erittäinkin on tämä huomattavana talousosastolla, jonka tileillä on syntynyt säästöä hiukan yli 77,000 markan. Sairaalan kokonaiskustannukset ovat olleet:

	Määrärahat	Kustannukset
Sisätautien osasto	Smk 85,533: 50	79,154: 77
Lasten- ja eristysosasto	” 20,000: —	14,009: 48
Kirurginen osasto	” 47,636: —	44,980: 98
Talousosasto	” 349,046: 65	271,368: 86
Desinfisioimislaitos	” 4,760: —	4,874: 08
Röntgenosasto	” 4,400: —	3,886: 27
Palveluskunnan kesäloma	” 4,300: —	2,994: 50
Oppilaskoulu	” 11,951: 75	11,947: 32
	<u>Smk 527,627: 90</u>	<u>433,216: 26</u>
Määrärahoja säästynyt	” —: —	94,411: 64
	<u>Smk 527,627: 90</u>	<u>527,627: 90</u>

Kun eräät Kulkutautisairaalan budjetin määrärahat osottautuivat riittämättömiksi, myönsi Kaupunginvaltuusto luvan näiden määrärahojen ylittämiseen 11,660 markalla. Koko sairaalan menosäännössä on kuitenkin syntynyt säästöä Smk 27,201: 19, josta määrästä Smk 10,131: 62 tulee palkkauksien ja loput käyttökustannusten osalle. Palkkauksien säästyminen johtuu siitä, että osaa sairaalan henkilökuntaa ei asetettu vuoden alusta ja että osa siitä on vuoden varrella eronnut eikä avonaisiksi tulleita paikkoja ole täytetty, koska se ei ole ollut tarpeellista.

Kivelän sairaalan eri osastojen menot eivät mainittavasti poikkea vahvistetun budjetin määristä, lukuun ottamatta käyttökustannusten määrärahaa, joka on ylitetty noin 8,000 markalla. Muilla tileillä on syntynyt vähäisiä säästöjä. Sairaalan viimevuotiset menot ovat olleet:

	Määrärahat	Kustannukset
Yleiset virkailijat	Smk 19,700: —	19,700: —
Mielenvikaiset	” 25,047: 50	24,170: 84
Muut sairaat	” 14,136: —	13,876: 34
Talousosasto	” 17,925: —	16,905: 37
Käyttökustannukset	” 338,775: —	346,783: 18
Elänteelle annetut mielisairaat	” 30,000: —	27,043: 82
	<u>Smk 445,583: 50</u>	<u>448,479: 55</u>
Määrärahojen ylitys	” 2,896: 05	—: —
	<u>Smk 448,479: 55</u>	<u>448,479: 55</u>

Terveyspoliisin palkkausmenojen ja desinfisioimiskulujen väheneminen, kumpaisenkin erän noin 4,600 markalla, johtuu työväenasuntojen tarkastuksen ja kotien desinfisioimisen kustannuksista. Terveydellisten tutkimusten Laboratorioin tilapäisten apulaisten palkkauserärahaa ei ole kokonaan käytetty, minkätähden Laboratorioin palkkaustilillä on syntynyt säästöä Smk 1,457: 15.

Kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon kokonaiskustannukset ovat vuosina 1905—1914 olleet:

Vuonna 1905 Smk	432,476: 10	Vuonna 1910 Smk	882,413: 16
” 1906 ”	437,389: 38	” 1911 ”	1,053,211: 39
” 1907 ”	679,434: 33	” 1912 ”	1,096,018: 79
” 1908 ”	704,348: 24	” 1913 ”	1,617,391: 92
” 1909 ”	740,191: 54	” 1914 ”	1,723,013: 64

Näihin määriin ei sisälly kaupungin omien sairaalain eikä myöskään kaupungin omistamissa taloissa olevien virkahuoneistojen vuokria.

VIII. Vaivaishoito.

Kun ne erinäiset lisämäärärahat, kaikkiaan, 29,800 markkaa, mitkä Kaupunginvaltuusto on Vaivaishoitohallituksen esityksestä myöntänyt kunnan vaivaishoitoa varten, on pantu maksettaviksi Kaupunginvaltuuston käyttövaroista, on Vaivaishoidon pääluokan kohdalla tilitetty ainoastaan vuosibudjetissa luetellut määrärahat. Tämän johdosta on eräät tämän pääluokan määrärahat ylitetty, toisissa taas on syntynyt säästöä.

Helsingin kaupungin vaivaishoidon määrärahat ja menot vuonna 1914:

	Määrärahat vuosibudjetin muk.		Menoja tilien mukaan		Määräraha ylitetty		Määrärahaa säästynyt	
<i>1. Vaivaishoitohallitus.</i>								
Palkkaukset	52,730	—	51,542	51	—	—	1,187	49
Kaupungissa olevain tarkastusmiesten ja vakin. maaseutuasiamiest. palkkiot	20,000	—	18,928	25	—	—	1,071	75
Korvauksia tarkastusmatkoista	2,000	—	1,175	30	—	—	824	70
Raitiotievuosikortit	600	—	550	—	—	—	50	—
Kesäloman aikainen palkkio	500	—	500	—	—	—	—	—
Vaivaishoitohallituksen jäsenten s:n ..	4,200	—	4,160	—	—	—	40	—
Valaistus	500	—	408	98	—	—	91	02
Polttoaineet	1,200	—	1,000	10	—	—	199	90
Vedenkulutus	100	—	45	42	—	—	54	58
Tarverahat, siivoaminen	4,000	—	6,999	18	2,999	18	—	—
Arvaamattomat menot	5,000	—	6,919	47	1,919	47	—	—
Siirros	90,830	—	92,229	21	4,918	65	3,519	44

	Siirros	90,830	—	92,229	21	4,918	65	3,519	44
<i>2. Vaivaistalo ja sen yhteydessä olevat laitokset.</i>									
Palkkaukset		34,696	—	35,092	—	396	—	—	—
Lääkkeet		3,500	—	6,574	07	3,074	07	—	—
Sisustus- ja tasoitustyöt		2,500	—	2,233	46	—	—	266	54
Kesäloman aikainen palkkio		500	—	456	83	—	—	43	17
Vaatetus		15,000	—	15,002	27	2	27	—	—
Ruoka		90,000	—	110,109	—	20,109	—	—	—
Kalusto		15,000	—	13,454	17	—	—	1,545	83
Tarveaineet		1,200	—	930	62	—	—	269	38
Polttoaineet		40,000	—	41,127	02	1,127	02	—	—
Valaistus		8,000	—	9,091	08	1,091	08	—	—
Vedenkulutus		7,000	—	6,930	77	—	—	69	23
Silain kunnossapito, kaurat, heinät y. m.		4,800	—	4,733	17	—	—	66	83
Korjaustyöt		2,000	—	211	32	—	—	1,788	68
Uutteruusrahat		5,000	—	2,318	30	—	—	2,681	70
Työlaitoksessa tehdyt työt		35,000	—	50,772	86	15,772	86	—	—
Sekalaiset menot		5,000	—	7,999	20	2,999	20	—	—
<i>Työlaitos.</i>									
Palkkaukset		9,840	—	9,840	—	—	—	—	—
Kesäloman aikainen palkkio		400	—	380	—	—	—	20	—
Polttoaineet		4,000	—	4,000	—	—	—	—	—
Valaistus		1,000	—	468	94	—	—	531	06
Vedenkulutus		700	—	608	56	—	—	91	44
Ruoka		21,000	—	30,893	35	9,893	35	—	—
Vaatetuskustannukset		6,000	—	985	45	—	—	5,014	55
Tarveaineet		50,000	—	64,956	71	14,956	71	—	—
Kalusto ja työkalut		3,000	—	2,936	92	—	—	63	08
Uutteruusrahat		8,000	—	7,984	50	—	—	15	50
Korjaustyöt		500	—	17	60	—	—	482	40
Laitoksessa valmistetut tuotteet		5,000	—	10,860	98	5,860	98	—	—
Sekalaiset menot		1,500	—	1,499	02	—	—	—	98
<i>3. Apurahat ja kustannukset laitoksesta erillään olevia köyhiä varten.</i>									
Elätteelleantokustannukset		90,000	—	117,998	07	27,998	07	—	—
Sairaanhoidokustannukset		180,000	—	198,395	07	18,395	07	—	—
Mielenvikaisten hoitokustannukset		185,000	—	212,265	39	27,265	39	—	—
Lääkkeet		12,000	—	12,499	85	499	85	—	—
Suoranaiset apurahat a)		120,000	—	120,000	—	—	—	—	—
b)		70,000	—	74,660	07	4,660	07	—	—
Hautauskulut		4,000	—	4,999	40	999	40	—	—
	Smk	1,131,966	—	1,275,515	23	160,019	04	16,469	81
<i>Lisämääräraha.</i>									
Kaupunginvaltuuston päätösten mukaan on ²⁴ / ₂ , ⁹ / ₆ ja ¹⁵ / ₁₂ 1914 myönnetty		132,170	—	{ Menot maksettu vaishoidon eri määrärahoista }				132,170	—
Yhteensä Smk		1,264,136	—	1,275,515	23	160,019	04	148,639	81

Kaupungin vaivahoidon kustannukset ovat vuosina 1905—1914 olleet:

Vuonna 1905 Smk	377,894: 86	Vuonna 1910 Smk	621,767: 86
” 1906 ”	428,418: 18	” 1911 ”	656,090: 15
” 1907 ”	468,530: 89	” 1912 ”	712,788: 94
” 1908 ”	611,227: 79	” 1913 ”	1,212,410: 66
” 1909 ”	618,899: 08	” 1914 ”	1,351,227: 34

Näihin määriin ei ole luettu kaupungin työ- ja vaivaistalon eikä myöskään kaupungin omistamissa taloissa olevien virkahuoneistojen vuokria.

IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.

Miltei kaikissa tämän pääluokan tileissä on huomattavana, toisissa pienempiä, toisissa suurempia säästöjä, jotka, eräiden määrärahain ylitys noin 2,000 markkaa pois luettua, nousevat kaikkiaan 62,000 markan vaiheille. Vakinaisessa budjetissa olevain määrärahaeräin lisäksi on Kaupunginvaltuusto osottanut erinäisiin tarkoituksiin melko runsaita määrärahoja, mikä lähemmin käy selville Kaupunginvaltuuston käyttövarain tilistä.

Pahatapaisten lasten hoidosta olleet vuosimenot jakautuvat allamainittujen turvakotien kesken seuraavasti:

	Palkat	Vuokra	Polttoaineet ja valo	Eläatus ja eläiteelle-anto	Vaateus-kustannukset	Kirjat ja koulutarvikkeet	Amm. ja käsityön opetus	Sekalaisia	Yhteensä
Poikain vastaanotto-koti	7,320 —	4,700 —	975 05	2,632 64	2,998 32	144 97	401 53	5,018 01	24,190 52
Kasvatuslaitokset:									
Bromarvin Bengtsår.	18,466 75	16,100 —	4,375 05	17,883 83	5,994 —	444 89	7,282 63	6,328 23	76,875 38
Sipoon Paipisten....	3,360 —	300 —	584 20	3,150 44	1,198 29	402 55	141 40	770 51	9,907 39
Nummen Tavolan ..	2,400 —	500 —	309 10	4,788 90	1,642 91	310 15	294 10	1,362 02	11,607 18
Lohjan Karstun	2,880 —	700 —	611 39	4,655 05	1,747 49	238 17	1,709 77	2,583 89	15,125 76
Porvoon p:n Laversin	3,080 —	554 16	381 04	3,448 62	954 38	381 85	187 —	784 40	9,771 45
Lohjan Outamon....	7,161 14	1,347 84	1,359 —	5,337 18	2,098 96	119 35	—	1,882 01	19,305 48
Finbyn Aisbölen....	6,400 —	2,681 08	1,496 76	6,000 29	2,272 47	310 70	—	2,689 33	21,850 63
Vihdin Vanjoen	5,580 —	725 —	437 65	6,300 73	2,099 07	321 30	26 15	3,214 57	18,704 47
Porvoon p:n Vekkosken pikkulastenk.	1,000 —	200 —	50 —	1,876 —	423 50	82 06	—	117 05	3,748 61
Kustannukset yksit. hoidettav. annetuista	—	—	—	—	—	—	—	—	11,499 53
Erinäisiä yhteisiä menoja	—	—	—	—	—	—	—	—	1,998 82
Yhteensä Smk	57,647 89	27,808 08	10,579 24	56,073 68	21,429 39	2,755 99	10,042 58	24,750 02	224,585 22

Rahasäännön „Opetus- ja sivistyslaitokset“ nimisen pääluokan kohdalla on kaupungilla ollut menoja vuosina 1905—1914.

Vuonna 1905 Smk	1,123,515: 28	Vuonna 1910 Smk	1,810,513: 10
” 1906 ”	1,246,699: 61	” 1911 ”	1,829,625: 06
” 1907 ”	1,392,050: 30	” 1912 ”	2,046,669: 03
” 1908 ”	1,546,314: 30	” 1913 ”	2,260,515: 15
” 1909 ”	1,646,646: 37	” 1914 ”	2,507,413: 50

Näihin määriin ei ole laskettu kaupungin omistamain kansakoulurakennusten vuokria, eikä niistä myöskään ole vähennetty kunnalle kansakoulujen ja kasvatuslaitosten voimassapitoon myönnettyä valtioapua eikä tuloihin luettuja erinäisiä korvauksia.

X. Yleiset rasitukset.

Majoituskustannuksia oli vuonna 1914	Smk 497,154: 36
Kaupungin kustannukset tänne sodan johdosta sijoitetusta sotaväestä olivat	” 156,072: 49
	<u>Smk 653,226: 85</u>
Siitä on voimassa olevan tariffin mukaan korvattu	” 562,873: 86
Joten kaupungin suoritettavaksi jäi	Smk 90,352: 99

Kunnan verovelvollisten asukasten välittömästi maksettavat majoituskustannukset ovat vuosina 1905—1914 olleet:

Vuonna 1905 Smk	114: 13	Vuonna 1910 Smk	5,091: 44
” 1906 ”	3,693: 83	” 1911 ”	10,018: 46
” 1907 ”	1,267: 82	” 1912 ”	11,652: 11
” 1908 ”	2,237: 57	” 1913 ”	12,913: 79
” 1909 ”	3,862: 17	” 1914 ”	91,977: 99

Näihin kustannuksiin ei ole luettu majoituslautakunnan palkkoja, huoneistoa lämmityksineen ja valaistuksineen, eikä tarverahoja.

XI. Kauppahallit.

Vuoden varrella on Hakaniementorin uusi kauppahalli heinäkuun 1 päivästä lähtien luovutettu yleisön käytettäväksi. Ainoastaan yhden kauppahallin, nimittäin Rantatorin hallin, vuosikustannukset ovat ylittäneet määrärahasumman; muiden kustannukset ovat olleet arvioitua määrää vähemmät. Menot ovat olleet seuraavat:

Rantatorin Kauppahalli.

Palkat	Smk	3,000: —	
Valaistus	”	1,413: 15	
Polttoaineet	”	170: 30	
Vedenkulutus	”	17,284: 28	
Puhtaanapito	”	2,012: 37	
Sekalaista	”	<u>160: 15</u>	Smk 24,040: 25

Hietalahdentorin Kauppahalli.

Palkat	Smk	2,723: 35	
Valaistus	”	1,253: 47	
Polttoaineet	”	137: 80	
Vedenkulutus	”	285: 09	
Puhtaanapito	”	1,313: 10	
Sekalaista	”	<u>119: —</u>	Smk 5,831: 81

Länsirannan N:ossa 10 oleva Kauppahalli.

Palkat	Smk	1,500: —	
Valaistus	”	135: 52	
Polttoaineet	”	61: 10	
Puhtaanapito	”	1,324: 12	
Sekalaista	”	<u>66: 90</u>	Smk 3,087: 64

Kasarmintorin Kauppahalli.

Palkat	Smk	2,850: —	
Valaistus	”	2,180: 68	
Polttoaineet	”	100: 60	
Vedenkulutus	”	287: 55	
Puhtaanapito	”	770: 25	
Sekalaista	”	<u>102: 88</u>	Smk 6,291: 96

Harjutorin Kauppahalli.

Palkat	Smk	2,520: —	
Valaistus	”	77: 70	
Vedenkulutus	”	100: 10	
Puhtaanapito	”	<u>500: —</u>	Smk 3,197: 80
			<u>Siirros Smk 42,449: 46</u>

Siirros Smk 42,449: 46

Hakaniementorin Kauppahalli.

Palkat	Smk	3,000: —	
Valaistus	„	1,982: 90	
Vedenkulutus	„	555: 26	
Puhtaanapito	„	2,028: 97	
Sekalaista	„	<u>274: 22</u>	Smk 7,841: 35
			Smk 50,290: 81

Kauppahallien kannattavaisuus näkyy seuraavasta vuodet 1905—1914 käsittävästä yhdistelmästä, joka osottaa, montako prosenttia vuosivuokrat, vuotuiset kunnossapitokustannukset niistä pois luettua, ovat rakennuskustannuksista, joita oli:

Länsirannan kauppahallista, joka rakennettiin 1887—89..	Smk	214,888: 83
Vanhaan pakkahuoneeseen sijoitetusta hallista, joka laitettiin 1904	„	26,481: 55
Hietalahdentorin kauppahallista, joka rakennettiin 1903..	„	151,306: 56
Kasarintorin „ „ „ 1907..	„	226,595: 80
Harjutorin „ „ „ 1913..	„	10,586: 28
Hakaniementorin „ „ „ 1911—1914..	„	<u>474,238: 12</u>
		Smk 1,104,097: 14

Vuosi	Kunnossapitokustannukset		Vuosi- vuokrat		%
1905.....	12,850	05	75,290	89	15,9
1906.....	12,323	64	68,700	27	14,3
1907.....	15,843	13	79,099	67	10,3 ¹⁾
1908.....	20,864	34	89,052	88	11,1
1909.....	19,293	50	87,808	95	11,1
1910.....	20,292	55	88,346	17	11,1
1911.....	37,263	99	86,751	25	8,0 ²⁾
1912.....	38,641	57	86,569	21	7,8
1913.....	38,886	50	86,750	73	7,6 ³⁾
1914.....	50,290	81	108,848	97	5,3 ⁴⁾

¹⁾ Kasarintorinhalli oli vuokrattuna ainoastaan kahdeksi vuosineljännekeksi.

²⁾ Kunnossapitokustannuksiin ensi kerran luettu vedenkulutusmaksut.

³⁾ Harjutorin halli oli vuokrattuna ainoastaan viisi kuukautta.

⁴⁾ Hakaniementorin halli oli vuokrattuna ainoastaan kuusi kuukautta.

XII. Kaupungin teknilliset laitokset

Tämän pääluokan eri tileihin nähden viitataan teknillisten laitosten ennen kesäkuun 1 päivää ilmestyviin vuosikertomuksiin.

XIII. Yleiset työt.

Tarkempi selostus tämän pääluokan kohdalla olevista tileistä on Rakennuskonttorin kesäkuulla ilmestyvässä vuosikertomuksessa.

Menot kaupungin yleisistä töistä ovat vuosina 1905—1914 olleet:

Vuonna 1905 Smk	1,635,320: 75	Vuonna 1910 Smk	7,080,518: 60
” 1906 ”	1,613,607: 16	” 1911 ”	6,279,623: 29
” 1907 ”	2,692,577: 30	” 1912 ”	6,278,023: 92
” 1908 ”	6,020,167: 78	” 1913 ”	5,067,600: 70
” 1909 ”	6,340,173: 83	” 1914 ”	6,831,489: 54

XIV. Eläkkeet ja apurahat.

Tällä tilillä esiintyvä säästö Smk 9,795: 11 johtuu työmies Anders Snellmanin, raatimies H. L. Crohnsin yhden lapsen ja tarkastusmiehenleski Augusta Meriläisen vuoden varrella sattuneesta kuolemasta sekä siitä, että ainoastaan Smk 8,945: 96 on käytetty 1914 vuoden budjetissa eläkkeisiin varatusta 15,000 markan rahamäärästä.

Kaupungin vuosina 1905—1914 maksamien eläkkeiden ja apurahain määrät ovat seuraavat:

Vuonna 1905 Smk	33,348: 77	Vuonna 1910 Smk	40,847: 17
” 1906 ”	21,457: 35	” 1911 ”	41,345: 51
” 1907 ”	36,291: 34	” 1912 ”	46,839: 84
” 1908 ”	35,013: 85	” 1913 ”	57,144: 90
” 1909 ”	41,189: 34	” 1914 ”	67,605: 21

XV. Sekalaiset menot.

Sanottavampia poikkeamisia vahvistetusta rahasäännöstä osottavat ainoastaan kaupungin talojen kaluston ostotili ja erinäiset vanhan Seurahuoneen kustannukset, joista tileistä toinen on ylitetty Smk:lla 5,523: 04 ja toinen Smk:lla 5,034: 51. Kun edellinen näistä menoeristä on joka vuosi milloin minkin verran ylitetty, on Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin esityksestä päättänyt, että kaupungin hallituksilla ja lautakunnilla ei ole oikeutta Rahatoimikamarilta

edeltäpäin lupaa saamatta panna mainitulta tililtä maksettavaksi tarvittavan kaluston ostosta aiheutuvia menoja. Niinikään on taksoitettujen varain y. m. tulojen vähennys ja palautus niminen tili ylitetty kokonaisella Smk:lla 206,399: 43, syystä että Keisarillinen Senaatti on kuluneena vuonna ratkaissut lukuisia edellisinä vuosina kunnallistaksoituksesta tehtyjä valituksia ja nämä ovat, sikäli kuin kaupunki on ollut hävinneenä puolena, kohdanneet kuluneen vuoden tilejä. Vähennyssummat, jotka pääasiallisimmalta osaltaan ovat poistettuja kunnallisveroja, ovat vuosina 1905—1914 olleet seuraavat:

		% taksoitus-	
		summasta	
Vuonna 1905	Smk	47,283: 37	= 2,4
” 1906	”	95,261: 22	= 4,2
” 1907	”	73,195: 32	= 2,9
” 1908	”	128,770: 42	= 4,4
” 1909	”	144,083: 20	= 4,1
” 1910	”	193,263: 66	= 4,9
” 1911	”	231,446: 34	= 5,3
” 1912	”	253,049: 19	= 5,8
” 1913	”	307,694: 88	= 5,8
” 1914	”	466,399: 43	= 7,9

Tämän pääluokan menot, lukuunottamatta Kaupunginvaltuuston käyttövaroja, ovat vuosina 1905—1914 olleet:

Vuonna 1905	Smk	149,835: 35	Vuonna 1910	Smk	348,748: 50
” 1906	”	213,269: 14	” 1911	”	383,718: 86
” 1907	”	206,714: 39	” 1912	”	633,664: 29
” 1908	”	278,847: 84	” 1913	”	614,942: 95
” 1909	”	251,357: 30	” 1914	”	818,735: 36

Kaupunginvaltuuston käyttövarain menotili on S:markalla 335,731: 59 ylittänyt rahasääntöön pannun määrärahan. Niinkuin eritellystä tilinpäätöstaulukosta tarkemmin näkyy, on käyttövaroista määrärahoja myönnetty ja käytetty seuraaviin tarkoituksiin:

II. Kaupungin virastot	Smk	8,441: 18
III. Kunnallishallinto	”	21,144: 98
V. Palolaitos	”	2,500: —
VI. Poliisilaitos	”	1,258: 70
VII. Terveyden- ja sairaanhoito	”	58,499: 98
VIII. Vaivahoito	”	184,534: 02
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset	”	152,984: 94
X. Yleiset rasitukset	”	1,625: —
XII. Kaupungin teknilliset laitokset	”	37,453: 16
XIII. Yleiset työt	”	171,349: 87
XIV. Eläkkeet ja apurahat	”	3,691: 65
XV. Sekalaiset menot	”	42,248: 11
		Smk 685,731: 59

Kaupunginvaltuuston käyttövaroista on vuosina 1905—1914 suoritettu seuraavat menomäärät:

Vuonna 1905	Smk	162,178: 89	Vuonna 1910	Smk	522,205: 33
” 1906	”	226,261: 82	” 1911	”	263,112: 46
” 1907	”	497,283: 94	” 1912	”	611,698: 49
” 1908	”	412,968: 87	” 1913	”	622,350: 25
” 1909	”	317,328: 71	” 1914	”	685,731: 59

Rahasääntöön panemattomia menoja.

Menoina rahasäännön ulkopuolella on kuluvan vuoden tileissä otettu huomioon vähäisiä teknillisten laitosten maksuja Smk 597: 45 sekä erinäisten tonttien louhintakustannuksia Smk 55,256: 82, jolla kustannusmäärällä näiden tonttien myyntihintaa on korotettu, sekä eräät aikaisemmilta vuosilta siirtyneet tilit, joiden määrärahaerät on ylitetty Smk:lla 5,668: 29. Kaikkiaan on rahasäännön ulkopuolella ollut menoja Smk 61,556: 13.

Tulot.

I. Korot.

Tontinlunastusten korot osottavat vajausta Smk 83,814: 99, syystä että vuoden varrella myytyjen tonttien arvo on ainoastaan Smk 288,181: 60, jota paitsi maksamatta olevia tontinlunastuksia on suoritettu tuntuvasti enemmän kuin budjetissa oli laskettu. Erinäisten korkojen tilin osottama suuri ylijäämä Smk 142,665: 39 on etusijassa syntynyt pankkiin sijoitetuista varoista, joita on ollut melko lailla enemmän kuin budjettia laadittaessa edellytettiin, syystä että olevien olojen johdosta eräitä, varsinkin ulkomaille suoritettavia, menoja ei ole voitu maksaa. Teknillisten laitosten etuantien korko niinkään osottaa ylijäämää 27,479 markkaa.

Vuosina 1905—1914 on tässä pääluokassa ollut tuloja:

Vuonna 1905 Smk	456,463: 44	Vuonna 1910 Smk	1,068,240: 43
” 1906 ”	482,369: 77	” 1911 ”	727,533: 66
” 1907 ”	484,420: 91	” 1912 ”	2,920,184: 48
” 1908 ”	461,644: 52	” 1913 ”	1,296,265: 57
” 1909 ”	511,158: 20	” 1914 ”	1,275,282: 71

II. Tontinlunastukset.

Myytyjen tonttien kauppahintaa on

vuoden varrella maksettu Smk 1,442,600: 45

Vähennetään huutokauppakulut ” 566: 50 Smk 1,442,133: 95

Rahasääntöön on merkitty ” 1,000,000: —

joten ylijäämä on Smk 442,133: 95

Tontinlunastuksia on vuosina 1905—1914 tuloutettu ja saatu seuraavat määrät:

Vuonna	Myytyjen tonttien luku	Myytyjen tonttien arvo	Vuoden varrella maksettu	Ulkona oleva määrä ^{31/12}
1905	53	1,618,820 93	454,460 02	4,490,864 05
1906	50	1,073,910 92	736,577 60	4,828,197 37
1907	113	2,888,656 79	766,832 96	6,950,021 20
1908	68	2,689,236 82	1) 376,842 56	9,262,415 46
1909	55	2,360,945 52	2) 853,956 01	10,769,404 97
1910	67	2,054,733 56	3) 1,534,946 30	11,289,192 23
1911	79	2,114,118 75	4) 2,298,086 32	11,105,224 66
1912	40	1,692,839 92	2,027,788 26	10,770,276 32
1913	17	533,346 50	1,261,332 50	10,042,290 32
1914	7	288,181 60	5) 1,472,993 80	8,857,478 12

1) Rkmrin päät. muk. poist. Smk 42,749: 19 5) Siitä maksettu Smk 1,442,133: 95

2) ” ” ” ” ” 7,886: 01 Poist. pakkohuutokau-

3) ” ” ” ” ” 68,927: 19 passa takaisin huudettu ” 30,293: 35

4) ” ” Kvston ” ” 47,611: — Poist. huutokauppakulut ” 566: 50

III. Kaupungin kiinteä omaisuus.

Useimmat kaupungin kiinteän omaisuuden tilit osottavat ylijäämää yhteensä	Smk	51,806: 67
Jos tästä luetaan pois eräiden tilien osottama vajoaus, yhteensä	„	10,328: 58
osottaa tämä pääluokka ylijäämää	Smk	41,478: 09

Vuosina 1905—1914 on kaupungin kiinteästä omaisuudesta ollut tuloja:

Vuonna 1905 Smk	439,611: 74	Vuonna 1910 Smk	691,822: 60
” 1906 ”	440,966: 66	” 1911 ”	717,127: 83
” 1907 ”	478,932: 91	” 1912 ”	780,950: 81
” 1908 ”	506,770: 95	” 1913 ”	874,360: 03
” 1909 ”	538,195: 08	” 1914 ”	885,698: 09

IV. Tonttiverot.

Kaupungin taloista maksettaviksi pantuja tonttiveroja, joita otetaan 1 mk 89 penniä kultakin tontin pinta-alan 1,000 m²:ltä ja jotka kannetaan taksoitettujen kunnallisverojen yhteydessä, oli tilivuonna Smk 4,439: 59.

Kymmenenä viime vuotena on tätä maaveroa kertynyt:

Vuonna 1905 Smk	3,061: 51	Vuonna 1910 Smk	3,902: 11
” 1906 ”	3,158: 37	” 1911 ”	3,959: 85
” 1907 ”	3,476: 40	” 1912 ”	4,212: 31
” 1908 ”	3,601: 47	” 1913 ”	4,252: 20
” 1909 ”	3,818: 53	” 1914 ”	4,439: 59

V. Tuloa tuottavat oikeudet.

Harvalukuisin poikkeuksin osottavat kaikki Liikennekonttorin ja Satamankonttorin tilit tuntuvaa vähenemistä budjetissa lasketuista määrästään, syystä että laivaliikenne elokuun alusta alkaen on ollut miltei kokonaan seisauksissa. Tämän pääluokan laskettujen maksujen vajoaus on kaikkiaan Smk 518,031: 55. Jos tästä luetaan pois muiden tilien osottama ylijäämä Smk 5,519: 94, jää pääluokan vajaukseksi Smk 512,511: 61.

Kaupungin Liikennekonttorin tulouttamat ja kantamat maksut näkyvät seuraavasta taulukosta:

Helsingin kaupungin Liikennekonttorissa 1914 kannetut maksut sekä ylämaan kaupunkien tuulaaki.

	T u l o u t e t t u										K a n n e t t u						Suorittamattomia maksuja v:lta 1914			
	Tuulaakia		Liikennemaksuja		Mittausmaksuja		Maka-siininvuokraa		Työ-palkkoja		Yhteensä		Vuodelta 1914 kertyneitä maksuja		Edellis. v. kertyneitä maksuja				Yhteensä	
Tammikuu	23,707	99	24,535	81	—	—	1,568	55	1,298	73	51,111	08	46,398	57	9,927	41	56,325	98	39	08
Helmikuu	25,283	83	20,963	11	—	—	248	80	1,344	36	47,840	10	48,061	34	5,037	56	53,098	90	14	25
Maaliskuu	31,011	22	26,830	95	—	—	379	20	1,754	81	59,976	18	54,171	52	1,068	60	55,240	12	15	93
Huhtikuu	37,747	87	52,808	70	—	—	1,085	73	2,618	24	94,260	54	89,061	06	1,507	25	90,568	31	91	05
Toukokuu	42,225	43	81,208	87	305	23	1,482	80	2,778	99	128,001	32	124,627	14	271	45	124,898	59	247	70
Kesäkuu	31,185	93	82,941	71	338	59	1,215	68	2,389	88	118,071	79	108,344	78	8	24	108,353	02	66	26
Heinäkuu	30,005	41	83,315	27	404	59	1,213	70	2,192	81	117,131	78	116,478	93	—	—	116,478	93	109	84
Elokuu	15,556	35	29,908	35	224	70	2,092	52	372	83	48,154	75	52,158	15	99	53	52,257	68	144	92
Syyskuu	19,472	76	26,259	84	—	—	1,874	20	255	06	47,861	86	52,123	29	109	20	52,232	49	201	93
Lokakuu	19,943	94	25,264	11	—	—	358	40	426	83	45,993	28	52,915	15	31	98	52,947	13	644	72
Marraskuu	16,506	49	31,809	65	—	—	27	20	615	04	48,958	38	48,144	03	47	87	48,191	90	650	02
Joulukuu	22,723	90	36,460	91	—	—	18	—	744	93	59,947	74	65,292	32	88	46	65,380	78	3,900	95
Yhteensä	315,371	12	522,307	28	1,273	11	11,564	78	16,792	51	867,308	80	857,776	28	18,197	55	875,973	83	6,126	65
Vähennys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,405	87	2,021	79	5,427	66	—	—
Tuul. ylämaan kaup:sta	7,537	37	—	—	—	—	—	—	—	7,537	37	6,868	04	20,219	34	881,401	49	669	33	
Vähennys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,153	15	8,153	15	—	—	—	—
Yhteensä Smk	322,908	49	522,307	28	1,273	11	11,564	78	16,792	51	874,846	17	868,050	19	29,761	01	897,811	20	6,795	98
Suorittamattomia maksuja v:lta 1909—1913																			6,105	38
Yhteensä rästejä 1/1 1915 Smk																			12,901	36

Satamakonttorin tulot, mikäli ne koskevat tätä pääluokkaa, jakaantuvat eri maksulajeihin nähden ja vuoden eri kuukausille seuraavasti:

Helsingin Satamakonttorin vuonna 1914 kantamat maksut.

Kuukausi	Tuloutetu- ja sata- mamak- suja	Silta- maksuja	Elin- keino- maksuja	Paino- lasti- maksuja	Vaaka- maksuja	Nosto- krana- maksuja	Myön- netty vä- hennyks.	Yhteensä
Tammikuu ..	7,790 80	—	—	—	201 01	20	4,653 56	3,358 25
Helmikuu	2,675 60	—	—	—	160 87	25	1,234 04	1,627 43
Maaliskuu	7,665 60	—	—	—	221 76	160	4,595 33	3,451 98
Huhtikuu	20,248 10	2 20	18 30	13	222 44	115	11,597 10	9,021 94
Toukokuu	51,806 25	966 13	1,937 75	6	211 28	270	11,971 36	43,226 05
Kesäkuu	67,481 —	1,047 42	1,402 95	15	177 60	420	14,033 62	56,510 35
Heinäkuu	61,478 99	1,150 29	609 05	32 20	183 18	435	14,169 44	49,719 27
Elokuu	12,426 90	1,104 08	33 65	—	178 21	45	2,310 13	11,477 71
Syyskuu	9,774 —	1,472 85	124 95	—	207 12	90	1,657 20	10,011 72
Lokakuu	8,891 40	1,214 06	1,319 55	—	178 21	40	1,141 22	10,502 —
Marraskuu ..	7,631 80	760 10	1,445 95	—	183 22	80	1,268 36	8,832 71
Joulukuu	8,245 15	2,906 66	755 20	—	188 11	65	1,384 74	10,775 38
Yhteensä	266,115 59	10,623 79	7,647 35	66 20	2,313 01	1,765 —	70,016 15	218,514 79

Sitäpaitsi kantaa Satamakonttori pääluokassa III. 2 mainitut Kalavesimaksut Smk 3,575:—

Kaikkiaan kannettu Smk 222,089: 79

Liikenteestä kannetut maksut ovat vuosina 1905—1914 nousseet seuraaviin määriin:

V u o s i	Tuul., liiken- nemaksut y. m.	Satamamaksut y. m.
1905	776,111 12	226,982 02
1906	931,508 40	240,493 99
1907	1,075,390 81	279,585 39
1908	1,031,147 64	273,597 55
1909	1,052,266 35	298,442 94
1910	1,107,802 23	311,862 67
1911	1,197,975 90	336,607 62
1912	1,275,723 66	333,874 32
1913	1,284,580 07	374,614 70
1914	874,846 17	218,514 79

VI. Sekalaiset tulot.

Useimmat tämän pääluokan tilit osottavat mitkä minkin suuruista poikkeamista vuosirahasäännöstä, ollen loppusummana kuitenkin ylijäämää. Tuntuvimmat eroavaisuudet huomataan tileillä tuloja lihantarkastusasemalta ja työlaitoksesta sekä korvausta köyhäin elatuksesta, jotka tuloerät osottavat ylijäämää kukin Smk 48,561: 30, Smk 18,883: 35 ja Smk 21,001: 41. Mainittavampaa vajausta taas osottavat vaivaistalon tulot sekä rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavat maksut, edellinen Smk 10,178: 75 ja jälkimäinen Smk 14,148: 10.

Tämän pääluokan vuotuisen summaan, Smk:aan 1,467,802: 14, on myös luettu Suomen ja Venäjän valtioiden korvaamat majoituskustannukset Smk 562,873: 86.

VII. Valtioavut.

K. Senaatin elokuun 25 päivänä 1914 tekemän päätöksen mukaan on Helsingin kaupungille valtioavuksi kaupungin kansakoululaitoksen voimassapitoon vuonna 1914 myönnetty 12 1/2 % niistä menoista, kaikkiaan Smk:sta 1,887,713 82, jotka saa panna valtioavun hakemuksen perusteeksi, joten siis valtioapua on saatu 236,000 markkaa, minkä lisäksi tällä tilillä myös on otettu huomioon Smk 1,947: 11, jolla summalla valtio on ottanut osaa kansakouluoppilaiden kesävirikistyksen kustantamiseen.

Katuvalaistukseen maksetaan K. Senaatin heinäkuun 11 päivänä 1912 tekemän päätöksen mukaan valtioapua toistaiseksi 7,700 markkaa.

Kaupungin palolaitoksen voimassapitoon tuleva valtioapu 21,000 markkaa perustuu toukokuun 10 päivänä 1898 annettuun K. Senaatin kirjeeseen.

Tulli- ja kellarivapauden korvausta suoritetaan elokuun 27 päivänä 1779 annetun Kunink. kirjeen nojalla.

Valmistava poikain ammattikoulu saa valtioapua K. Senaatin toukokuun 23 päivänä 1901 tekemän päätöksen nojalla ja tyttöjen ammattikoulu tammi-kuun 18 päivänä 1906 annetun K. Senaatin päätöksen nojalla.

Kaupungille tuleva paloviinaveron osuus on antanut ylijäämää Smk 979: 79.

VIII. Kaupungin teknilliset laitokset.

Kaupungin kaikista kolmesta teknillisestä laitoksesta osottaa ainoastaan vesijohtolaitos tuloja enemmän kuin budjetissa oli laskettu. Ylijäämä on Smk 99,420: 29. Sitä vastoin on sekä kaasu- että sähkötehtaan tulotileillä

nykyisen sotatilan johdosta tuntuva vajoaus, nimittäin edellisen tileillä Smk 360,167: 07 ja jälkimäisen Smk 301,065: 29. Jos vesijohtolaitoksen antama ylijäämä luetaan pois yhteenlasketusta vajauksesta, on tämän pääluokan lopullinen vajoaus Smk 561,812: 07.

IX. Puhtaanapitolaitos.

Kaksi puhtaanapitolaitoksen tiliä osottaa ylijäämää yhteensä Smk 33,413: 86. Kun tästä vähennetään puhtaanapitomaksujen tilillä oleva vajoaus Smk 1,574: 42, on pääloukan lopullinen ylijäämä Smk 31,839: 44.

X. Lainat.

Rahasäännössä lainavaroista osotetut määrärahat on pantu „Käyttämättömän lainavarain“ tiliin ja suoritettu varatuista 1911 vuoden obligatsioonilainan, osittain myös 1913 vuoden obligatsioonilainan varoista.

XI. Taksoitus.

Vuoden taksoitusmäärä jakautuu seuraavasti:

1,560 erioikeutettuja äyriä à Smk 17: 15.....	Smk	26,754: —
184 majoituksesta vapaata äyriä à Smk 17: 70 ..	„	3,256: 80
<u>329,806 erioikeudetonta äyriä à Smk 17: 80</u>	<u>„</u>	<u>5,870,546: 80</u>
Yht. 331,550 äyriä	Smk	5,900,557: 60

niinkuin jälempänä olevasta taulukosta tarkemmin näkyy.

Helsingin kaupungin kunnallisverojen taksoitus

Kaupungin- osa	Taksoituslautakunnan pa- nemmat veroäyrit				Tarkastuslautakunnan vähentämät veroäyrit				J ä l e l l ä			
	Kiin- teistöä	Elin- keinosta	Palkasta y. m.	Yhteensä maksavia	Kiin- teistöä	Elin- keinosta	Palkasta y. m.	Yhteensä maksavia	Kiin- teistöä	Elin- keinosta	Palkasta y. m.	Yhteensä maksavia
I	6,408	7,248	23,409	35,498	148	695	1,202	2,037	6,260	6,553	22,207	33,461
II	10,181	31,938	10,492	51,854	293	1,211	960	2,443	9,888	30,727	9,532	49,411
III	5,791	21,590	14,543	41,368	163	1,663	721	2,541	5,628	19,927	13,822	38,827
IV	9,860	21,878	26,715	55,178	303	590	1,608	2,481	9,557	21,288	25,107	52,697
V	5,463	8,534	17,118	29,758	126	685	584	1,393	5,337	7,849	16,534	28,365
VI	3,775	2,240	9,513	13,454	144	151	564	859	3,631	2,089	8,949	12,595
VII	6,994	6,454	27,208	38,180	150	282	1,297	1,736	6,844	6,172	25,911	36,444
VIII	3,190	3,310	10,607	16,635	51	257	330	625	3,139	3,053	10,277	16,010
IX	595	1,898	4,634	7,029	3	8	23	32	592	1,890	4,611	6,997
X	2,922	4,065	6,177	11,608	5	105	296	376	2,917	3,960	5,881	11,232
XI	3,851	1,700	11,924	13,627	100	82	597	705	3,751	1,618	11,327	12,922
XII	1,675	957	4,668	5,685	61	213	276	530	1,614	744	4,392	5,155
XIII	1,869	1,478	7,092	9,681	52	80	352	479	1,817	1,398	6,740	9,202
XIV	1,652	5,709	4,044	10,656	42	90	169	298	1,610	5,619	3,875	10,358
XV	94	85	196	267	—	4	7	7	94	81	189	260
XVI	1,651	2,086	6,271	7,976	28	83	304	362	1,623	2,003	5,967	7,614
Yhteensä	65,971	121,170	184,611	348,454	1,669	6,199	9,290	16,904	64,302	114,971	175,321	331,550

vuodelta 1913 (1914 vuoden tarpeisiin).

veroäyреjä			Taksoitusmäärä						Tontti- veroja		Yhteensä			
Erioikeutet- tuja	Majoituksesta vapaita	Erioikeudet- tomia	Erioikeutet- tuja äyреjä à Smk 17: 15		Majoituk- sesta vapai- ta äyреjä à Smk 17: 70		Erioikeu- dettomia äyреjä à Smk 17: 80		Yhteensä maksetta- vaksi pan- tuja veroja					
											<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>		
367	14	33,080	6,294	05	247	80	588,824	—	595,365	85	337	92	595,703	77
43	159	49,209	737	45	2,814	30	875,920	20	879,471	95	278	42	879,750	37
335	—	38,492	5,745	25	—	—	685,157	60	690,902	85	195	45	691,098	30
474	11	52,212	8,129	10	194	70	929,373	60	937,697	40	675	73	938,373	13
60	—	28,305	1,029	—	—	—	503,829	—	504,858	—	301	06	505,159	06
22	—	12,573	377	30	—	—	223,799	40	224,176	70	360	08	224,536	78
71	—	36,373	1,217	65	—	—	647,439	40	648,657	05	476	19	649,133	24
40	—	15,970	686	—	—	—	284,266	—	284,952	—	145	95	285,097	95
21	—	6,976	360	15	—	—	124,172	80	124,532	95	175	63	124,708	58
17	—	11,215	291	55	—	—	199,627	—	199,918	55	641	53	200,560	08
—	—	12,922	—	—	—	—	230,011	60	230,011	60	364	25	230,375	85
12	—	5,143	205	80	—	—	91,545	40	91,751	20	310	68	92,061	88
—	—	9,202	—	—	—	—	163,795	60	163,795	60	82	44	163,878	04
98	—	10,260	1,680	70	—	—	182,628	—	184,308	70	91	96	184,400	66
—	—	260	—	—	—	—	4,628	—	4,628	—	2	30	4,630	30
—	—	7,614	—	—	—	—	135,529	20	135,529	20	—	—	135,529	20
1,560	184	329,806	26,754	—	3,256	80	5,870,546	80	5,900,557	60	4,439	59	5,904,997	19

Seuraava kymmenen viime vuoden taksoitus- ja veronkantoluetteloiden yhdistelmä valaisee tarkemmin kaupungin verotusoloja.

Taksoitus Helsingin kaupungissa vuosina 1905—1914.

V u o s i	Hengille pantu väestö	Taksoitettu määrä	Veroäyriä luku (äyri vastaa 400 markan vuosituloa)	Lisäännys	Vähennys	Kultakin veroäyrieltä (erioikeudettomalta) taksoitettu määrä	
1905	93,626	2,237,058	31	159,427	8,314	—	12 01
1906	98,674	2,451,857	17	171,388	11,961	—	13 06
1907	103,485	2,881,361	92	184,388	13,000	—	13 25
1908	108,802	3,473,797	14	208,643	24,255	—	13 85
1909	111,907	3,905,616	68	217,524	8,881	—	16 —
1910	118,736	4,318,781	21	238,808	21,284	—	16 40
1911	123,086	4,534,985	09	259,199	20,391	—	16 70
1912	129,396	5,348,310	52	281,671	22,472	—	16 15
1913	150,029	5,893,264	76	304,361	22,690	—	17 60
1914	152,903	6,840,607	32	331,550	27,189	—	17 80

Edelliseltä vuodelta siirtyneitä tilejä.

Tämän nimikkeen kohdalla luetellaan erinäisiä edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahojen säästöjä, joita ei ole käytetty ja jotka kaikkiaan nousevat Smk:an 124,439: 60.

Rahasääntöön panemattomia tuloja.

Niinkuin sivulla 94 olevasta tilinpäätöstaulukosta lähemmin näkyy, on kaupunginkassalla kuluneena vuonna ollut tavallista enemmän tuloja, joita ei ollut voitu edellyttää eikä sentähden rahasääntöönkään panna. Nämä arvaamattomat tulot nousevat kaikkiaan Smk:aan 99,318: 52.

Tiliasema joulukuun 31 päivänä 1914.

Vuodelta 1913 siirtyneen obligatsionitilin alkavan bilanssin muodostivat:

Helsingin kaupungin 5 % lainan obligatsioonit	vuodelta 1876	Smk	267,133: 60
” ” 4½ % ” ” ”	1909	”	93,596: 22
” ” 4½ % ” ” ”	1911	”	145,405: 11
” ” 5 % ” ” ”	1913	”	<u>139,220: 64</u>
			Smk 645,355: 57

Vuoden varrella on tullut lisäksi:

Helsingin kaupungin 1876 vuoden 5 % lainan obligatsioneja nim. Smk 200: —		Smk	186: —
kurssista 93: —			
Helsingin kaupungin 1911 vuoden 4½ % lainan obligatsioneja nim. Smk 10,060: —			
kurssista 96: 50	”	<u>9,707: 90</u>	<u>9,893: 90</u>
			Smk 655,249: 47

Vuoden kuluessa on poistunut:

Arvannon johdosta 1876 vuoden 5 % obligatsioneja	Smk	10,900: —	
kurssitappio niistä ..	”	<u>860: 32</u>	” 11,760: 32
Vuotuinen kuoletussumma 1909 v. 4½ % obligatsioneille	”	98,085: —	
poisluettuna kurssivoitto	”	<u>4,488: 78</u>	” 93,596: 22
Vuotuinen kuoletussumma 1911 v. 4½ % obligatsioneille	”	153,918: —	
poisluettuna kurssivoitto	”	<u>8,512: 89</u>	” 145,405: 11
Vuotuinen kuoletussumma 1913 v. 5 % obligatsioneille	”	66,464: —	
poisluettuna kurssivoitto	”	<u>3,687: 41</u>	” <u>62,776: 59</u> ” 313,538: 24
			Saldo vuoteen 1915 Smk 341,711: 23

jonka muodostavat:

Helsingin kaupungin 1876 v:n 5 % obligatsioonit:

86 kapl. à 1,000 markkaa	Smk	86,000:—	
234 kapl. à 500 markkaa	„	117,000:—	
171 kapl. à 200 markkaa	„	34,200:—	
		<u>Smk 237,200:—</u>	à 107:74 Smk 255,559:28

Helsingin kaupungin 1911 v:n 4½ % obligatsioonit:

4 kapl. à 2,515 markkaa	Smk	10,060:—	à 96:50 „ 9,707:90
-------------------------------	-----	----------	--------------------

Helsingin kaupungin 1913 v:n 5 % obligatsioonit:

151 kapl. à 536 markkaa	Smk	80,936:—	à 94:45 „ 76,444:05
			<u>Smk 341,711:23</u>

Kaupunkien yleisen paloapuyhtiön ja Suomen Teollisuudenharjoittajain keskinäisen paloapuyhdistyksen lupaama apumaksu ruiskuveneeseen siirtyä edelleen tileissä nostamattomana, koska tuollaista venettä ei vielä ole ostettu. Edelliseltä vuodelta siirtyneet majoituskustannukset on 1915 vuoden alussa maksettu.

Rästien joukossa ovat suurimpina erinä Rakennuskonttorin laskut, puhtaanapito- ja erinäiset maksusummat, jotka vasta kuluvana vuonna erääntyvät suoritettaviksi. Rästinä oleva kunnallisverojen suuri määrä johdetaan siitä, että Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan oli mainittujen verojen kolmas kannanta toimitettava joulukuulla, minkätähden kaupunginvoudin-konttori ei ehtinyt vuoden varrella periä maksamatta jääneitä veroja.

Teknillisten laitosten nettovoitto, joka tiliasemaan on merkitty S:markaksi 2,739,625:83, tulee Kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti huhtikuun 1 p:stä siirrettäväksi kullakin laitoksella kaupunginkassan kanssa olevalle konttokuranttilille. Teknillisten laitosten vuosituloksen valaisemiseksi painatetaan tähän mainittujen laitosten laatimat vuositiliasemat joulukuun 31 p:ltä 1914:

Helsingin kaupungin Vesijohtolaitoksen tiliasema jouluk. 31 p:nä 1914.

Varat.

Kiinteistöt:

Vanhankaupungin putous	Smk	94,100:—	
Pumppulaitos, suodattimet, muut rakennukset ynnä koneisto Vanhassakaupungissa	„	1,190,622:—	
Vesisäiliö Eläintarhassa	„	399,069:—	
Työpaja- ja ulkokuonerakennus	„	34,002:—	Smk 1,717,793:—
			<u>Siirros Smk 1,717,793:—</u>

		Siirros	Smk 1,717,793:—
Palovesijohdot	Smk	13,054:—	
Vapaakaivot	"	7,262:—	
Hevosaltaat	"	6,951:—	" 27,267:—
Putkiverkko			" 5,531,390:—
Vesimittarit	Smk	175,547:—	
Kalusto ja työkalut	"	93,261:—	" 268,808:—
			Smk 7,545,258:—
Tarveaineet			" 349,438: 41
Konttorin kassa			" 355: 91
Saamisia eri henkilöiltä			" 6,144: 36
Suoritettu palautuvia tullimaksuja			" 4,463: 80
Tulorästejä:			
Vedenkulutusmaksuja	Smk	341,254: 70	
Johtotyölaskuja	"	263,907: 66	
Muuta laskuja	"	4,284: 56	" 609,446: 92
Kaupunginkassa:			
Konttokuranttitilillä	"	59,190: 47	
Nostamattomia määrärahoja	"	172,727: 89	" 231,918: 36
Pankkitilille kertyneitä korkoja			" 210: 45
			Smk 8,747,236: 21

Velat.

Vesijohtolaitoksen pääomavelka			Smk 7,545,258:—
Määrärahoja käyttämättä:			
Museokadun vesijohtoa varten	Smk	3,693: 04	
Toivokadun	"	5,900:—	
Kaavikadun	"	3,100:—	
Floratien	"	1,471: 01	
Brändönkadun	"	11,000:—	
Hallituksen määrättäviä uusia johtoja varten ..	"	1,414: 06	
Vesimittarien oston	"	5,599: 57	
Vesisäilön lisärakennusta varten	"	14,453: 78	
Bus- ja Santaholman vesijohtoverkkoa varten ..	"	71,611: 20	
Lastaajakadun vesijohtoa varten	"	9,961: 35	
Sturekadun	"	44,523: 88	" 172,727: 89
Siirtyneitä määrärahoja			" 14,046: 45
Velkaa erinäisille henkilöille			" 28,463: 89
			Smk 7,760,496: 23
Perustamispääoman korko tammik. 1 p:nä 1914:			
5 % Smk:lle 7,111,575: 66	Smk	355,578: 78	
Perustamispääoman kuoletus, vahvist. suunnitelman muk.	"	179,531: 71	
			Smk 535,110: 49
Nettovoitto	"	451,629: 49	
Bruttoylijäämä	Smk	986,739: 98	" 986,739: 98
			Smk 8,747,236: 21

Helsingin kaupungin Kaasutehtaan tiliasema joulukuun 31 p:nä 1914.

Varat.

Kiinteistöt:

Pääputkiverkko	Smk	1,187,490: 40	
Lyhdyt, patsaat, lyhtyjohdot	"	235,712: 41	
Yksityiset talojohdot	"	57,295: 39	
Huonerakennukset	"	1,395,807: 80	
Kaasukellot	"	351,012: 42	
Uunit	"	565,578: 41	
Kojeet	"	664,734: 16	
Hiilenpurkauslaite, tehdasalueen rautatie, erinäiset putkijohdot, terva- ja ammoniakkivesikaivot y. m.	"	80,732: 75	
Tasoituksesta johtunut tonttiarvon lisäys	"	<u>207,081: 48</u>	Smk 4,745,445: 22

Kaupunkiin sijoitetut kaasumittarit:

Tavalliset kaasumittarit	"	200,128: 29	
Itsetoimivat kaasumittarit	"	<u>144,864: 24</u>	" 344,992: 53

Kalusto

	"	74,333: 38	
--	---	------------	--

Sörnäsän kaasutehtaan keskeneräiset uutistyöt:

Uusi neljuuninen uuniryhmä ynnä hiilenkuljetuslaitteet, hiilisäiliö ja koksinkuljetusputki	Smk	283,589: 63	
Ammoniakkitehtaan uusi koneisto	"	<u>8,562: 99</u>	" 292,152: 62

Tarveaineiden tili:

Kivihiiliä varastossa 4,967,515 kg à 29,837 mk tonnilta	"	148,217: 33	
Sekalaiset johtotarpeet ja varusteet	"	<u>243,052: 01</u>	" 391,269: 34

Kaasunkuluttajain tili:

Ulkona olevia saamisia kaasusta	"	117,695: 03	
---------------------------------------	---	-------------	--

Sekalaisten tili:

Ulkona olevia saamisia johtotöistä ja lisätuotteista	"	55,259: 84	
--	---	------------	--

Lisätuotteiden tili:

Koksia 2,335 tonnia	Smk	88,434: —	
Tervaa 192 astiaa	"	2,670: 72	
Ammoniakkia 181,658 kg	"	<u>54,516: 17</u>	" 145,620: 89

Johtotöiden tili:

Keskeneräisiä johtotöitä	"	1,432: 15	
--------------------------------	---	-----------	--

Siirros Smk 6,168,201: —

	Siirros Smk 6,168,201: —
Kaasunvalmistuksen tili:	
Kaasua kelloissa ^{31/12} 1914.....	” 2,220: —
Kaasutehtaan polttopuutili:	
Varastossa halkoja 29 syltä à 28: —.....	” 812: —
Polttopuutili (kaupungin):	
Varastossa kaupungin varalle ostettuja halkoja 4,493,7 syltä	” 144,486: 33
Vekselitili:	
Vekseleitä salkussa	” 400: —
Velkakirjain tili:	
Velkakirjaan perustuva saaminen	” 1,600: —
Kassatili:	
Käteistä kassassa	” 1,413: 28
Juokseva tili:	
Juoksevalla tilillä Privatbankenissa	” 5,000: —
Kaupunginkassa	” 475,210: 66
	<u>Yhteensä Smk 6,799,343: 27</u>

Velat.

Kaasutehtaan pääomavelka.....	Smk 5,164,771: 13
Kaupunginkassa:	
Velkaa konttokuranttitilillä kaupunginkassaan.....	” 339,956: 22
Lainavaraintili:	
Kustannuksia kaupunginkassan maksettaviksi pannuista kesken- eräisistä uutistöistä	” 292,152: 62
Sekalaisten tili:	
Maksamattomia laskuja.....	” 46,836: 23
Tallettajain tili:	
Vakuuksia	” 10,107: 20
Siirtyneitä määrärahoja:	
Kaasutehtaan uunilaitoksen määrärahoista käyt- tämättä	Smk 126,499: 40
Kaasutehtaan erinäisiä uutistöitä varten	” 16,756: 73
Kaasumittarien ostoon	” 33,404: 20
Uusia lyhtyjä varten	” 2,240: 95
Kehäjohtoa varten	” 296,309: 38
	” 475,210: 66
Perustamispääoman korko tammikuun 1 päivänä 1914:	
5 % Smk:lle 5,211,861: 90	” 260,593: 10
Kaasutehtaan velan kuoletus	” 165,756: 59
	<u>Smk 426,349: 69</u>
Puhdas voito	” 43,959: 52
Bruttoylijäämä.....	<u>Smk 470,309: 21</u> ” 470,309: 21
	<u>Yhteensä Smk 6,799,343: 27</u>

Helsingin kaupungin Sähkötehtaan tiliasema jouluk. 31 p:nä 1914.

Varat.

Tontit	Smk	563,580: 32	
Hallintorakennus	”	406,790: 73	
Tehdasrakennukset	”	1,542,075: 95	
Höyrykattilalaitokset	”	653,308: 29	
Turbogeneraattorit	”	651,853: 78	
Muuntajat ja muut sähkökoneet	”	404,624: 28	
Pääaseman asetelaitos	”	81,894: 42	
Aliasemain s:n	”	318,564: 96	
Akkumulaattorit	”	485,016: 52	
Hiilenkuljetuslaitteet	”	66,621: 48	
Erinäiset apukoneet	”	24,572: 75	
Kaapeliverkko	”	2,325,553: 81	
Ilmaverkko	”	413,182: 66	
Transformaattorit	”	32,291: 30	
Jakelujohdot	”	214,649: 52	
Sähkö-katuvalaistus	”	191,755: 33	
Sähkömittarit	”	528,661: 83	
Kalusto	”	95,609: 96	
Köysirata hiilenkuljetusta varten	”	46,252: 65	Smk 9,046,860: 54
Tarveaineet	”	2,058: 15	
Varasto	”	157,686: 69	
Kaapelivarasto	”	73,188: 33	
Asetelaitosvarasto	”	13,067: 90	
Näyttely	”	86,173: 34	” 332,174: 41
Kustannuksia talojohdoista	”	13,443: 27	
S:n lamppujen vaihdosta	”	286,556: 73	” 300,000: —
Perimättömiä virtamaksuja, ulkona olevia saamisia sähkövirrasta	”		299,662: 02
Kassatili, kassan määrä	”		3,992: 12
Kasvaneita pankkikorkoja	”		340: 60
Sekalaisten tili, erinäisiä velallisilta olevia saamisia myydyistä tarveaineista ja suoritetuista johtotöistä	”		48,351: 58
Käyttöaineita, hiiliä varastossa	Smk	61,803: 38	
S:n erinäisiä muita tarveaineita	”	5,572: 18	” 67,375: 56
Halkovarasto	”		21,454: 90
Juokseva tili, pankissa	”		11,000: —
Tallettajain antamia vakuuksia	”		27,325: 24
Kaupunginkassa:			
Konttokuranttitili	Smk	736,955: 65	
Nostamattomia määrärahoja	”	250,774: 36	” 987,730: 01
			<u>Yhteensä Smk 11,146,266: 98</u>

Velat.

Sähkötehtaan pääomavelka.....	Smk	9,046,860: 54
Sähkötehtaan ennakonostot kaupunginkassasta	”	300,000: —
Akkumulaattoripatterien kunnossapito	”	86,350: 34
Nostamattomia maksuja	”	161: 40
Sekalaisten menojen tili, Helsingin kaupungin sähkövoimatarpeen vastaista täyttämistä koskevaa selvitystä varten myönnettyjä siirtyneitä määrärahoja	”	16,903: 02
Uutistöiden tili, lauhdutusvesijohtojen perustamismäärärahan siirtynyt säästö	”	50,962: 52
Nostamattomia myönnettyjä lainavaroja	”	199,811: 84
Sekalaisten tili, erinäisiä saamamiehiä, maksamattomia tavaralaskuja.....	”	162,640: 68
	Smk	9,863,690: 34

Perustamispääoman korko tammik. 1 p:nä 1914:

5 % Smk:lle 8,354,686: 58	Smk	417,734: 33
Perustamispääoman suunnitelman mukainen kuoletus ..	”	283,905: 53
	Smk	701,639: 86
Puhdas voitto	”	580,936: 78
Bruttoylijäämä.....	Smk	1,282,576: 64
	”	1,282,576: 64
	Yhteensä Smk	11,146,266: 98

Siirtyneitä työtilejä vastaavat 1915 vuoden rahasäännön määrärahat.

Velkain joukossa siirtyvät tällä kertaa kaupungin ulkomaisten obligatsioonilainain suorittamattomat vuotuismaksut, syystä ettei niitä ole nykyisen sotatilan johdosta voitu määrärahoihin lähettää.

Käyttämättömään lainavarain tiliin nähden viitataan nimikkeeseen Helsingin kaupungin vakautettu velka, 1911 vuoden obligatsioonilaina.

Muihin siirtyneisiin rahamääriin nähden ei lähempi selitys liene tarpeellinen, koska jo tilien nimet osottavat sellaisen menettelyn perustelun.

Säästö

vuoteen 1915 saadaan, kun aikaisemman säästön käyttämättömästä osasta	Smk	1,141,648: 67
luetaan pois vuoden vajeus.....	”	147,204: 61
	Smk	994,444: 06

Edellä mainittu vajeus käy selville seuraavasta vuosibudjetin päätilien yhdistelmästä:

Ylitystä osottavat seuraavat menotilit:

Kaupungin velat	Smk	6,312: 55	
Kaupungin virastot.....	”	637: 55	
Kunnallishallinto	”	17,443: 17	
Poliisilaitos.....	”	6,366: 75	
Vaivaishoito	”	6,718: 32	
Sekalaiset menot	”	217,681: 25	
Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.....	”	335,731: 59	
Sekalaisia maksuja rahasäännön ulkopuolella.....	”	<u>61,556: 13</u>	Smk 652,447: 31

Vajausta lasketuissa tuloissa osottavat:

Tuloa tuottavat oikeudet	Smk	512,511: 61	
Sekalaiset tulot.....	”	41,322: 86	
Valtioavut	”	225,763: 65	
Kaasutehdas	”	360,167: 07	
Sähkötehdas	”	301,065: 29	
Lainat	”	<u>3,216: —</u>	” 1,444,046: 48
		<u>Yhteensä Smk 2,096,493: 79</u>	

Säästöä osottavat seuraavat menotilit:

Katu- ja laiturivalaistus	Smk	127,251: 01	
Palolaitos	”	20,975: 01	
Terveysten- ja sairaanhoito	”	147,212: 47	
Opetus- ja sivistyslaitokset	”	62,158: 62	
Yleiset rasitukset	”	187,186: 18	
Kauppahallit	”	16,275: 84	
Vesijohtolaitos	”	28,413: 95	
Kaasutehdas	”	212,114: 70	
Sähkötehdas	”	141,477: 43	
Yleiset työt	”	60,483: 83	
Eläkkeet ja apurahat.....	”	<u>9,795: 11</u>	Smk 1,013,344: 15

Ylijäämää lasketuissa tuloissa osottavat:

Korot	Smk	89,782: 71	
Tontinlunastukset.....	”	442,133: 95	
Kaupungin kiinteä omaisuus	”	41,478: 09	
Tonttiverot	”	<u>239: 59</u>	
		<u>Siirros Smk 573,634: 34</u>	Smk 1,013,344: 15

	Siirros Smk	573,634: 34	Smk 1,013,344: 15
Vesijohtolaitos	”	99,420: 29	
Puhtaanapitolaitos	”	31,839: 44	
Kunnallisverot	”	7,292: 84	
Tuloja rahasäännön ulkopuolella	”	<u>223,758: 12</u>	” 935,945: 03
<i>Vuoden tulot: Vajausta</i>	”		147,204: 61
		<u>Yhteensä Smk 2,096,493: 79</u>	

Viimeisten 10 vuoden aikana ovat vuositulokset olleet:

Vuonna 1905 Smk 263,269: 55	ylijäämää.	Vuonna 1910 Smk 1,056,100: 43	ylijäämää.
” 1906 ” 737,870: 65	”	” 1911 ” 1,593,571: 32	”
” 1907 ” 454,167: 11	”	” 1912 ” 1,082,413: 91	”
” 1908 ” 370,575: 95	vajausta.	” 1913 ” 1,018,708: 45	”
1909 ” 317,505: 94	ylijäämää.	” 1914 ” 147,204: 61	vajausta.

Tilinpäätöksen yhdistelmä.

Tulot.

Käytetty säästö vuodelta 1913	Smk	500,000: —
Tuloja rahäsäännön mukaan	”	31,965,572: 31
” ” ulkopuolella	”	1,176,948: 47
Määrärahoja säästynyt	”	1,366,580: 34
	Smk	35,009,101: 12
Vuoden tulos, vajausta	”	147,204: 61
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>35,156,305: 73</u>

Menot.

Määrärahoja rahäsäännön mukaan	Smk	32,465,572: 31
Ylitetty määrärahoja	”	942,916: 58
Vajausta lasketuissa tuloissa	”	1,747,816: 84
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>35,156,305: 73</u>
Kun aikaisemman säästön käyttämättömästä osasta	Smk	1,141,648: 67
vähennetään vuoden vajeus	”	147,204: 61
<i>saadaan saldoksi</i> vuoteen 1915	Smk	994,444: 06

Helsingin kaupungin Rahatoimikonttorissa maaliskuulla 1915.

Iwar Timgren.

Helsingin kaupungin menot ja tulot vuonna 1914.

Menotilit.	Määrärahat rahassäännön mukaan	Menot tilien mukaan	Määräraha ylitetty	Määrärahaa säästynyt
I. Kaupungin velat.				
1876 vuoden vesijohtolaina, kuole- letus	46,400	37,015		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	9,385		
korko	39,900	38,545		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	1,355		
kurssitappio	900	860	32	39 68
1882 vuoden uutisrakennus- ja jär- jestelylaina, kuoleletus	87,000	73,272	50	
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	13,727	50	
korko	6,052	5,658	75	
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	393	75	
1892 vuoden obligatsioonilaina, kuole- letus	39,000	39,000		
korko	177,975	177,975		
provisionit y. m.	900	1,845	20	945 20
1898 vuoden obligatsioonilaina, kuole- letus	31,500	31,500		
korko	92,452	92,452	50	
provisionit y. m.	1,000	919	09	80 91
1900 vuoden obligatsioonilaina, kuole- letus	25,500	25,500		
korko	110,040	110,040		
provisionit y. m.	1,000	840	99	159 01
1902 vuoden obligatsioonilaina, kuole- letus	61,500	61,500		
korko	298,440	298,440		
provisionit, Ranskan valtiolle mene- vä vero y. m.	28,000	44,868	70	16,868 70
Siirros	1,047,560	1,065,094	30	17,813 90
				279 60

Siirros	1,047,560	—	1,065,094	30	17,813	90	279	60
1909 vuoden obligatsioonilaina, kuoletus	98,085	—	98,085	—				
korko	706,525	15	393,851	03				
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	312,674	12				
provisionit y. m.	6,000	—	954	39				
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	5,045	61				
1911 vuoden obligatsioonilaina, kuoletus	153,918	—	153,918	—				
korko	1,115,307	13	572,477	59				
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	542,829	54				
provisionit y. m.	10,000	—	2,002	32				
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	7,997	68				
1913 vuoden obligatsioonilaina, kuoletus	66,464	—	66,464	—				
korko	351,455	20	344,768	60	—	—	241	20
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	6,445	40				
Fabianinkadun tontin ja talon N:o 1 ostoa varten otettu laina, korko	1,162	06	1,162	07	—	01		
Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastuslaina, kuoletus	12,000	—	12,000	—				
korko	3,600	—	3,600	—				
Lainain korot y. m.	45,000	—	34,019	44	—	—	10,980	56
II. Kaupungin virastot.								
Maistraatti, palkat	35,800	—	35,799	75	—	—	—	25
tarverahat	10,000	—	11,041	02	1,041	02		
Raastuvanoikeus, palkat	192,495	82	189,488	43	319	27		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	3,326	66				
tarverahat	12,200	—	12,090	38	—	—	109	62
Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apulaiset ja palvelusmiehet	55,330	—	54,929	76	—	—	400	24
Ulosottotoimi, palkat	88,000	—	87,010	11	—	—	989	89
vuokra, polttoain., valaist., siivoam. tarverahat	6,900	—	6,436	70	—	—	463	30
	300	—	798	76	498	76		
Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoitus sekä syyttäjille	2,200	—	3,076	—	876	—		
Arkiston tarverahat *)	7,000	—	7,000	—				
Raatihuoneen valaistus, polttoaineet, vedenkulutus, siivoaminen y. m.	11,500	—	11,365	80	—	—	134	20
Siirros	4,038,802	36	4,045,752	46	20,548	96	13,598	86

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	4,038,802 36	4,045,752 46	20,548 96	13,598 86
III. Kunnallishallinto.				
Kaupunginvaltuuston kanslia, palkat	30,173 33	30,089 85	— —	83 48
vuokra ja valo,	10,600 —	10,519 33	— —	80 67
tarverahat	25,000 —	57,133 80	32,133 80	
Rahatoimikamari, palkat	70,440 —	73,068 26	2,628 26	
tarverahat	15,000 —	23,529 61	8,529 61	
arvaamattomiin tarpeisiin	20,000 —	25,134 82	5,134 82	
Rahatoimikonttori, palkat *)	70,700 —	70,700 —		
verolippujen jakelu	3,700 —	3,700 —		
tarverahat	8,500 —	8,433 75	— —	66 25
Liikennekonttori, palkat	94,895 —	93,317 69	— —	1,577 31
mittarinpalkkiot	1,440 —	1,331 27	— —	108 73
tullihuoneen, tullikamarin haara-				
osaston, tavaravajain y. m. poltto-				
ain., valaistus, vedenkul. ja ka-				
lusto	23,200 —	16,708 63	— —	6,491 37
tarverahat	5,500 —	5,528 79	28 79	
Satamakonttori, palkat ja ylimäär.				
apulaiset	82,875 —	79,952 01	— —	2,922 99
höyrypurren vuokra, moottori-				
veneiden hoito- ja käyttökustan-				
nukset	1,655 —	1,134 90	— —	520 10
valo, polttoaineet, vedenkulutus,				
tavarain kuljetus sekä nosto-				
kranan käyttökust.	1,930 —	1,173 96	— —	756 04
tarverahat	1,100 —	1,032 93	— —	67 07
Kaupungin yleisten töiden Hallitus,				
palkkioita	7,200 —	7,080 —	— —	120 —
Rakennuskonttori, palkat	117,566 66	117,566 33	— —	— 33
ylimääräiset insinööri-, ja piirus-				
taja-apulaiset	25,000 —	27,160 70	2,160 70	
metsänvartija-apulaiset ja met-				
sänkasvatus	2,000 —	1,916 97	— —	83 03
tarveineet ja apuripäivityöt	13,000 —	14,891 35	1,891 35	
vuokra, valo, polttoaineet, siivoa-				
minen	17,555 —	16,281 16	— —	1,273 84
tarverahat	8,000 —	8,282 62	282 62	
määräraha virkamiesten opinto-				
matkoja varten	5,000 —	1,750 —	— —	3,250 —
määräraha työntekijäin kesä-				
lomien hankkimiseksi *)	7,500 —	7,500 —		
Siirros	4,708,332 35	4,750,671 19	73,338 91	31,000 07

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

	Siirros	4,708,332 35	4,750,671 19	73,338 91	31,000 07
Tilastokonttori, palkat ynnä määräraha kunnalliskertomusten jouduttamista varten	30,750	—	30,749 96	—	— 04
painatuskustannukset	20,000	—	12,157 —	—	7,843 —
vuokra, valo, polttoaineet	2,080	—	1,890 24	—	189 76
tarverahat	4,500	—	4,563 75	63 75	—
Rakennustarkastus, palkat sekä menetettyjen sivusaatavain korvaus	65,200	—	64,993 12	—	206 88
tarverahat, aineenkoetuskustannukset, siivoaminen	4,200	—	1,327 81	—	2,872 19
Revisionilaitos, palkat	32,300	—	32,099 96	—	200 04
tarverahat	2,000	—	1,012 44	—	987 56
Taksoitusvalmistelu, palkat	18,000	—	17,139 92	—	860 08
ylimäär. apulaiset, ensitietojen hankinta *) sekä palvelijat ja siivoaminen	16,900	—	17,125 —	225 —	—
valaistus, polttoaineet, vedenkulutus	1,050	—	470 90	—	579 10
tarverahat *)	2,500	—	2,500 —	—	—
Holhouslautakunta	2,100	—	2,188 95	88 95	—
Kunnan työnvälitystoimisto, palkat	15,140	—	15,139 92	—	— 08
polttoaineet, valo, vedenkulutus	1,110	—	1,167 16	57 16	—
tarverahat, siivoaminen y. m. ..	2,800	—	3,098 44	298 44	—
Kasvatuslautakunta, palkat	5,700	—	5,700 —	—	—
vuokra, polttoaineet, valaistus ..	2,000	—	899 32	—	1,100 68
tarverahat *), siivoaminen, matkakulut y. m.	5,000	—	5,099 28	99 28	—
Helsingin kaupungin Museolautakunta, palkat	2,800	—	2,700 96	—	99 04
museoesineiden sekä 2 telineen ostoon	6,000	—	2,329 95	—	270 05
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	3,400 —	—	—
polttoaineet, valaistus, vedenkulutus	1,250	—	1,218 07	—	31 93
tarveaineet, siivoaminen y. m. ..	1,600	—	1,859 47	259 47	—
Sosiaalilautakunta, lautakunnan ja hoitojaoston palkat	10,400	—	7,879 92	—	2,520 08
s:n s:n tarverahat	2,000	—	1,552 07	—	447 93
Hietaniemenkadun asuntojen kunnossapitokustannukset	10,870	—	10,867 29	—	2 71
Siirros	4,976,582 35	5,001,802 09	74,430 96	49,211 22	

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	4,976,582 35	5,001,802 09	74,430 96	49,211 22
Sosiaalilautakunta, Kristinankadun asuntojen kunnossapitokustan- nukset	4,250 —	3,762 63	— —	487 37
Oikeusaputoimisto, palkat	10,200 —	10,200 —	— —	— —
vuokra, polttoaineet, valo	1,625 —	1,286 17	— —	338 83
tarverahat *), siivoaminen y. m. . .	1,100 —	1,100 —	— —	— —
Kansanlastentarhain johtokunta ..	2,100 —	2,099 73	— —	— 27
Musiikkilautakunta *)	1,000 —	1,000 —	— —	— —
IV. Katu- ja laituri- ja valaistus.				
Kaasuvalaistus	195,000 —	135,295 97	— —	59,704 03
Sähkövalaistus	81,800 —	25,416 45	— —	56,383 55
Petrolivalaistus	50,600 —	40,581 87	— —	10,018 13
Laiturien ja tavaravajain ylim. valaistus	6,500 —	5,354 70	— —	1,145 30
V. Palolaitos.				
Palkat ja muut edut	197,105 —	179,715 42	— —	17,389 58
Palotalli	12,980 —	11,506 07	— —	1,473 93
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus	20,080 —	18,745 28	— —	1,334 72
Palokalut ja kalusto	77,000 —	10,036 68	— —	463 32
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —	66,500 —	— —	— —
Sekalaista	5,100 —	4,786 54	— —	313 46
VI. Poliisilaitos.				
Käteinen apumaksu	198,720 —	198,720 —	— —	— —
Virkahuoneistojen vuokra	128,983 33	128,983 27	— —	— 06
Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus	40,400 —	48,624 31	8,224 31	— —
Sekalaista	9,483 33	7,625 83	— —	1,857 50
Siirros	6,020,609 01	5,903,143 01	82,655 27	200,121 27

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

	Siirros	6,020,609 01	5,903,143 01	82,655 27	200,121 27
VII. Terveyden- ja sairaanhoito.					
Terveydenhoitolautakunta, palkat..		14,200	14,479 92	279 92	
polttoaineet, valaistus, vedenku-					
lutus		1,060	1,028 30	—	31 70
tarverahat, *)		7,000	9,214 28	2,214 28	
Lääkärit ja sairaanhoitajat, palkat		72,975	71,774 60	—	1,200 40
Bölessä olevan huoneiston vuokra,					
siivoaminen y. m., matkakulut ja					
sairaanhoitoparselit y. m.		3,800	3,061 55	—	638 45
<i>siirto vuoteen 1915</i>		—	100	—	
palkkio lääkärien päivystyksestä					
ja yökäynneistä		3,200	2,095 50	—	1,104 50
Marian sairaala, sisätautien osasto		85,533 50	79,154 77	—	6,378 73
lasten- ja eristysosasto		20,000	14,009 48	—	5,990 52
kirurginen osasto		47,636	44,980 98	—	2,655 02
talousosasto		349,046 65	271,368 86	—	77,677 79
desinfisioimislaitos ja desinfisi-					
oimismajala		4,760	4,874 08	114 08	
röntgenosasto		4,400	3,886 27	—	513 73
palveluskunnan kesäloma		4,300	2,994 50	—	1,305 50
oppilaskoulu		11,951 75	11,947 32	—	4 43
Kulkutautisairaala, palkat		98,450	88,318 38	—	10,131 62
käyttökustannukset		227,560 25	210,490 75	—	17,069 50
Kivelän sairaala ynnä Greijuksen					
lisähoitola, koko sairaalan ylei-					
set virkailijat		19,700	19,700	—	
mielenvikaisosasto ynnä Greijuk-					
sen lisähoitola		25,047 50	24,170 84	—	876 66
muiden sairaiden osasto		14,136	13,876 34	—	259 66
talousosasto		17,925	16,905 37	—	1,019 63
sairaalan käyttökustannukset ..		338,775	346,783 18	8,008 18	
Sipoosen elätteelle annetut mie-					
lenvikaiset		30,000	27,043 82	—	2,956 18
Humaliston varasairaala, palkat ..		14,005	14,005	—	
käyttökustannukset		61,595	59,304 36	—	2,290 64
Erin. poliklinikkain määrärahat ..		41,390	41,389 97	—	— 03
Kätilöavun kustantaminen varatto-					
mille kotonaan		4,000	3,200	—	800
Siirros		7,543,055 66	7,303,301 43	93,271 73	333,025 96

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	7,543,055 66	7,303,301 43	93,271 73	333,025 96
Marian sairaalan tuberkuloosipoli- klinikka ja huoltola	26,600 —	26,600 —	— —	— —
Oulunkylän kesäpäiväparantola ..	12,130 —	8,077 47	— —	4,052 53
Terveyspoliisi, palkat ja matkakulut desinfisioimiskustannukset	48,704 15	43,853 26	— —	4,850 89
	28,500 —	24,088 96	— —	4,411 04
Terveystoimisto, palkat	35,300 —	35,299 44	— —	— 56
polttoaineet, valaistus, siivoami- nen, kaluston kunnossapito y. m.	3,445 —	2,883 96	— —	561 04
Laboratorio terveydellisiä tutkimuk- sia varten, palkat	28,900 —	27,442 85	— —	1,457 15
polttoaineet, valaistus ja veden- kulutus	2,850 —	2,108 98	— —	741 02
kojeiden kunnossapito ja osto, kirjakoelman täydennys y. m. ..	5,800 —	5,783 87	— —	16 13
Lihantarkastus	38,850 33	37,564 18	— —	1,286 15
Rokkoainevarasto	1,000 —	922 46	— —	77 54
Rottien tappaminen	3,000 —	3,965 52	965 52	— —
Määräraha Leppäsuon varasairaa- lan vartioimista y. m. varten ..	1,200 —	784 07	— —	415 93
S:n Lapinlahdenkadun lastensai- raalan kunnossapitoa varten ..	14,000 —	14,000 —	— —	— —
S:n kulkutautien torjumista varten	10,000 —	4,340 04	— —	5,659 96
S:n ent. kaasutehtaan konttorira- kennuksessa olevaa desinfisioi- mismajalaa varten	6,000 —	4,602 90	— —	1,397 10
Makkien y. m. puhtaanapito tila- päisissä sairaaloissa	2,000 —	1,037 30	— —	962 70
Sipoossa olevan kunnan mielisai- raalan ylilääkärin palkka ja vuokrarahat	11,000 —	11,000 02	— 02	— —
Kunnan teurastamon johtajan s:n	10,000 —	9,999 96	— —	— 04
VIII. Vaivaishoito.				
Vaivaishoitohallitus	90,830 —	87,310 03	— —	3,519 97
Vaivaistalo *)	269,205 —	272,912 87	3,707 87	— —
Työlaitos *)	110,940 —	106,081 97	— —	4,858 03
Elänteelleantokustannukset *)	90,000 —	90,000 —	— —	— —
Sairaanhoidokustannukset	180,000 —	198,395 07	18,395 07	— —
Hourinhoitokustannukset *)	185,000 —	185,000 —	— —	— —
Siirros	8,758,310 14	8,507,356 61	116,340 21	367,293 74

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	8,758,310 14	8,507,356 61	116,340 21	367,293 74
Lääkkeet *)	12,000 —	12,000 —	—	—
Suoranaiset apurahat	190,000 —	184,660 07	—	5,339 93
Hautauskulut *)	4,000 —	4,000 —	—	—
Määrärahat Kaupunkilähetykselle, työlaitoksille ja hädänalaisten avustamiseen sekä Pelastusarmeijan slummitoimintaa varten	28,000 —	26,333 31	—	1,666 69
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset.				
Merikoulu	3,600 —	3,353 —	—	247 —
Käsityöläiskoulut	73,295 —	68,852 01	—	4,442 99
Valmistava poikain ammattikoulu	46,900 —	45,687 36	—	1,212 64
Tyttöjen ammattikoulu	42,346 70	40,908 14	—	1,438 56
Kauppaoppilaitokset	57,000 —	57,000 —	—	—
Ruotsinkieliset kansakoulut, palkat	429,855 83	423,596 20	—	6,259 63
Helsingin ruotsinkielisen pikkukouluseminaarin määrärahat	4,000 —	4,000 —	—	—
vuokrat	12,050 —	10,525 —	—	1,525 —
opetusvälineet	7,500 —	5,745 21	—	1,754 79
käsitöiden ja koulukeittiöiden tarveaineet	6,000 —	6,047 73	47 73	—
uudet huonekalut ja vanhainkorjaus	3,000 —	3,255 26	255 26	—
polttoaineet ja halonhakkuu	18,000 —	16,129 93	—	1,870 07
valaistus	5,000 —	3,605 17	—	1,394 83
puhtaanapito	18,000 —	18,712 34	712 34	—
vedenkulutus	1,500 —	867 93	—	632 07
kaupungista kotoisin olevain köyhäin oppilaiden vaatetusapu	13,000 —	12,996 12	—	3 88
paikanvälitys kansakoulusta päässeille oppilaille	1,000 —	743 50	—	256 50
määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuvien lasten käyttämiseksi kansakouluissa	750 —	426 —	—	324 —
eläkeavut	4,862 50	4,700 —	—	162 50
ilmoitukset, painatus- ja kansliakulut	4,500 —	2,825 18	—	1,674 82
matkastipendit	1,000 —	1,000 —	—	—
Siirros	9,745,470 17	9,465,326 07	117,355 54	397,499 64

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siiros	9,745,470 17	9,465,326 07	117,355 54	397,499 64
Ruotsinkieliset kansakoulut, määräraha yliopistollisiin jatkokursseihin osanottoa varten	2,200 —	— —	— —	2,200 —
erinäiset arvaamattomat menot	2,000 —	1,377 25	— —	622 75
Suomenkieliset kansakoulut, palkat	764,335 15	748,995 65	— —	15,339 50
koulunjohtaja Kaarle Verkon pikkukouluseminaarin määräraha . .	4,000 —	4,000 —	— —	— —
vuokrat	45,915 —	41,791 60	— —	4,123 40
opetusvälineet	16,500 —	14,377 58	— —	2,122 42
käsitöiden ja koulukeittiöiden tarveaineet	12,000 —	11,999 21	— —	— 79
uudet kouluhuonekalut ja vanhain korjaus	8,000 —	8,028 84	28 84	— —
polttoaineet ja halonhalkuu . .	34,000 —	32,113 61	— —	1,886 39
valaistus	15,000 —	10,883 08	— —	4,116 92
puhtaanapito	36,000 —	36,237 39	237 39	— —
vedenkulutus	3,000 —	3,463 56	463 56	— —
kaupungista kotoisin olevain köyhäin oppilaiden vaatetusapu . .	32,000 —	32,165 97	165 97	— —
kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,200 —	885 58	— —	314 42
määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuvien lasten käyttämiseksi kansakouluissa . .	750 —	446 —	— —	304 —
eläkemaksut	10,100 —	9,287 50	— —	812 50
ilmoitukset, painatus- ja kansliakulut	5,000 —	5,009 52	9 52	— —
matkastipendit	2,000 —	2,000 —	— —	— —
määräraha yliopistollisiin jatkokursseihin osanottoa varten *) . .	2,200 —	2,200 —	— —	— —
erinäiset arvaamattomat menot	2,500 —	2,320 26	— —	179 74
Aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten opetus	10,000 —	7,016 15	— —	2,983 85
Pahatapaisten lasten turvakodit, Helsingin vastaanotto- ja havaintokoti	18,426 —	18,426 —	— —	— —
Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos	67,240 —	67,240 —	— —	— —
Sipoon Paipisten kasvatuslaitos	11,560 —	9,907 39	— —	1,652 61
Nummen Tavolan kasvatuslaitos	10,900 —	10,900 —	— —	— —
Siiros	10,862,296 32	10,546,398 21	118,260 82	434,158 93

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

	Siirros	10,862,296 32	10,546,398 21	118,260 82	434,158 93
Pahatapaisten lasten kasvatuslaitokset, Lohjan Karstun kasvatuslaitos	11,380	—	11,380	—	—
Porvoon Laversin kasvatuslaitos	11,180	—	9,771	45	1,408 55
Lohjan Outamon kasvatuslaitos	19,550	—	19,305	48	244 52
Finbyn Aisbölen kasvatuslaitos	21,400	—	21,400	—	—
Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos . .	15,330	—	15,330	—	—
Porvoon Vekkosken pikkukoulu	5,100	—	3,748	61	1,351 39
yksityistä elätteelleantoa varten	8,000	—	8,000	—	—
matkastipendit	600	—	600	—	—
eläkeapukaksut	587	50	487	50	100 —
arvaamattomiin tarpeisiin	1,000	—	911	32	88 68
Helsingin kaupungin kirjasto, palkat	74,406	—	74,319	57	86 43
vuokra, kirjain osto y. m. ja sitominen	37,350	—	37,350	71	— 71
tilapäismääräraha luettelojen painatusta, kirjoituskoneen, kirjahyllyjen y. m. osto varten	6,500	—	6,379	25	120 75
polttoaineet, valaistus, paloapumaksut, vedenkulutus, puhtaana-pito ja lumenkuljetus	13,610	—	12,965	14	644 86
sekalaiset ja arvaamattomat tarpeet	6,500	—	6,323	81	176 19
Kansanlastentarhat *)	207,307	50	207,307	50	—
Työväenopetus *)	37,300	—	37,300	—	—
Muut sivistystarkoitukset	69,500	—	69,500	—	—
X. Yleiset rasitukset.					
Kyydinpito	1,980	—	1,980	—	—
Kruununverot	54	96	54	96	—
Majoituskustannukset	684,340	50	497,154	36	187,186 14
Majoituslautakunta	10,700	—	10,699	96	— 04
XI. Kauppahallit.					
Rantatorin halli	22,100	—	24,040	25	1,940 25
Hietalahdentorin halli	7,500	—	5,831	81	1,668 19
Siirros	12,135,572	78	11,628,539	89	120,201 78 627,234 67

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	12,135,572 78	11,628,539 89	120,201 78	627,234 67
Länsirannan N:o 10 halli	4,550 —	3,087 64	— —	1,462 36
Kasarmintorin halli	7,850 —	6,291 96	— —	1,558 04
Harjutorin halli	3,900 —	3,197 80	— —	702 20
Hakaniementorin halli	20,666 65	7,841 35	— —	12,825 30
XII. Kaupungin Teknilliset laitokset.				
I. Vesijohtolaitos.				
<i>A. Hoito *).</i>				
Hallituksen palkkio	4,633 —	4,749 87	116 87	
Toimitusjohtaja	16,400 —	16,400 —		
Apulaisjohtaja	7,700 —	7,700 —		
Kemisti	6,450 —	6,450 —		
Kemistin apulainen	4,800 —	4,800 —		
Kamreeri	6,500 —	6,500 —		
Kirjanpitäjä	3,600 —	3,600 —		
Kassanhoitajat	2,400 —	2,400 —		
Konttoriapulaiset	12,000 —	12,700 —	700 —	
Piirustaja-apulaiset	3,000 —	875 —	— —	2,125 —
Insinööri työpajassa.....	4,500 —	2,250 —	— —	2,250 —
Työmestari	3,000 —	3,000 —		
Putkimestari katujen putkiverkkoa varten	4,200 —	4,200 —		
Aliputkimestari s:n s:n	2,400 —	2,400 —		
Putkimestari yksityistöitä varten ..	3,700 —	3,700 —		
Aliputkimestari s:n s:n	2,400 —	2,400 —		
Varastonhoitaja	2,640 —	2,640 —		
S:n ja katsastustöiden apulainen	3,000 —	2,937 29	— —	62 71
Konttorihuoneiston vuokra ja siivoaminen	6,500 —	6,506 02	6 02	
Tarverahat, painatuskustannukset ja kirjaston täydentäminen	8,000 —	8,355 09	355 09	
<i>B. Käyttö *).</i>				
Ylikoneenkäyttäjä	3,300 —	3,300 —		
2 ensim. koneenkäyttäjää à 2,000: —	4,000 —	4,000 —		
4 toista koneenkäyttäjää à 1,700: —	6,800 —	6,800 —		
4 koneenkäyttäjäapulaist. à 1,200: —	4,800 —	4,800 —		
Säiliönvartija	700 —	700 —		
Pumppulaitosten käyttökustannuks.	60,000 —	60,000 —		
Suodattimien s:n	14,000 —	3,544 20	— —	10,455 80
Siirros	12,373,962 43	11,836,666 11	121,379 76	658,676 08

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	12,373,962 43	11,836,666 11	121,379 76	658,676 08
Seisotusaltaiden käyttökustannukset	95,000 —	88,989 86	— —	6,010 14
Vesimittarien lukeminen ja tarkastus	12,500 —	12,513 99	13 99	
<i>C. Kunnossapito ja korjaus *).</i>				
Korjaus ja kunnossapito y. m.	50,000 —	58,766 33	8,766 33	
Valaistus	3,200 —	2,755 22	— —	444 78
Polttoaineet ja lämmitys	9,500 —	7,140 77	— —	2,359 23
Vesimittarien korjaus ja tarkistus	12,000 —	15,168 24	3,168 24	
Vesimittarien vaihto sopivamman kokoiisiin	5,000 —	3,679 95	— —	1,320 05
<i>D. Sekalaisia menoja.</i>				
Veroja Helsinginpitäjän kunnalle	1,600 —	1,679 05	79 05	
Palovakuutusmaksuja	2,000 —	2,018 83	18 83	
Vantaanjoen viereisen suojelusalueen vuokria	350 —	350 —		
Siltasaaren s:n ja vesialueen korvausta	650 —	650 —		
Maa-alueiden s:n kaupunginkassaan	1,100 —	1,200 —	100 —	
Laboratorin kustannuksia	5,000 —	4,183 02	— —	816 98
Kustannuksia verolippujen ja las- kujen jakelusta ja perimisestä	2,000 —	1,965 —	— —	35 —
Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta sekä lääkärin- palkkiot	1,500 —	812 30	— —	687 70
Kustannuksia työntekijäin kesälo- masta	1,800 —	1,633 78	— —	166 22
Puhelinmaksut	1,200 —	1,017 —	— —	183 —
Korkoja konttokuranttililta kau- punginkassan kanssa	15,000 —	7,981 68	— —	7,018 32
Mittaukset ja tutkimukset	2,000 —	721 45	— —	1,278 55
Opintomatkat ja edustuskustannuk- set	3,000 —	196 90	— —	2,803 10
Pohjavesitutkimusten jatkamiseen	10,000 —	10,000 —		
<i>E. Uutistyyöt.</i>				
Työkalujen ja kaluston oston ..	12,000 —	6,055 97	— —	5,944 03
Siirros	12,620,362 43	12,066,145 45	133,526 20	687,743 18

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

	Siiros	12,620,362 43	12,066,145 45	133,526 20	687,743 18
Puusta tehty kemiatuotteiden suoja Vanhaankaupunkiin	6,000	—	6,210 70	210 70	
Suodatinrakennuksen laajennus ja 3 uutta suodatinta	120,000	—	127,458 —	7,458 —	
Uusi 200 kw:n transformaattori ynnä nykyisen muutto	10,000	—	11,539 96	1,539 96	
Avonaisten selkeytysaltaiden päällysrakennus	70,000	—	72,718 94	2,718 94	
Palvelusväen pesutupa ja sauna Vanhaankaupunkiin	7,000	—	7,730 45	730 45	
Kemistinapulaisen asunto Vanhaankaupunkiin	14,000	—	16,314 72	2,314 72	
Vesisäiliön ja Vanhakaupungin välisen uuden johdon jatkaminen	266,000	—	268,593 88	2,593 88	
Vesisäiliön lisärakennus	190,000	—	175,546 22		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	14,453 78		
Vesijohtoverkon ulottaminen Busja Santaholmaan	99,000	—	27,388 80		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	71,611 20		
Vesijohto Sörnäsän Rantatien alle.	8,000	—	5,765 93	—	2,234 07
S:n Toisen linjan alle j. n. e.	11,000	—	10,285 77	—	714 23
S:n Kaivokadun alle j. n. e.	6,300	—	5,814 93	—	485 07
S:n Kotkankadun jatkoksen alle	5,200	—	8,914 49	3,714 49	
S:n Vilhonkadun alle j. n. e.	3,700	—	3,413 —	—	287 —
S:n Nordenskiöldkadun alle	45,600	—	37,372 72	—	8,227 28
S:n Annankadun alle j. n. e.	5,000	—	4,289 56	—	710 44
S:n Lastaajakadun alle j. n. e.	12,900	—	2,938 65	—	
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	9,961 35		
S:n Raakelkadun alle	3,500	—	3,641 24	141 24	
S:n Pakaankadun alle j. n. e.	6,200	—	5,786 37	—	413 63
S:n Hattulantien alle j. n. e.	8,300	—	7,898 37	—	401 63
S:n Somerontien alle j. n. e.	12,700	—	11,812 75	—	887 25
S:n Sammatintien alle j. n. e.	4,000	—	3,775 55	—	224 45
S:n Kangasalantien alle j. n. e.	2,700	—	2,636 55	—	63 45
S:n Eurantien alle j. n. e.	9,000	—	8,750 74	—	249 26
S:n Inarintien alle j. n. e.	4,600	—	3,418 99	—	1,181 01
S:n Pernajantien alle j. n. e.	3,400	—	3,458 14	58 14	
S:n Hauhontien alle	16,100	—	15,550 87	—	549 13
S:n Sturekadun alle j. n. e.	255,000	—	210,476 12		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	44,523 88		
S:n Eläintarhankadun alle	17,200	—	14,213 79	—	2,986 21
Siiros	13,842,762 43	13,290,411 86	155,006 72	707,357 29	

Siirros	13,842,762 43	13,290,411 86	155,006 72	707,357 29
Vesijohto L. Viertotien alle j. n. e.	10,500	8,936 16	—	1,563 84
Vesimittarien ostoon	20,000	14,400 43	—	—
<i>sirto vuoteen 1915</i>	—	5,599 57	—	—
Kaksi keskipakoispumppua Vanhaankaupunkiin	10,000	11,919 67	1,919 67	—
2. Kaasutehdas.				
<i>Hoito.</i>				
Hallituksen palkkio	4,634	4,642 64	8 64	—
Toimitusjohtaja	15,700	15,700	—	—
Kamreeri	9,000	9,000	—	—
Kirjanpitäjä	4,950	4,950	—	—
Kassanhoitajatar	3,300	3,300	—	—
Konttoriapulaiset	11,500	11,765	265	—
Pääkonttorin vuokra	11,000	11,000	—	—
Konttorin tarverahat	5,500	6,045 50	545 50	—
<i>Valmistus.</i>				
Apulaisjohtaja	6,600	6,600	—	—
Kemisti	4,800	4,800	—	—
Konemestari	4,900	4,900	—	—
Vanhempi kaasumestari	3,850	3,850	—	—
Nuorempi kaasumestari	2,700	2,700	—	—
Nuorempi kaasumestari	3,300	3,300	—	—
Varastonhoitaja	2,400	2,400	—	—
Konttoriapulainen	1,800	1,800	—	—
Tehtaankonttorin tarverahat	2,000	2,058 35	58 35	—
Tavalliset kaasuhiilet	627,100	454,007 89	—	173,092 11
Hiilien kuljetus ja pienennys	6,700	4,495 24	—	2,204 76
Erinäiset tarveaineet	3,000	2,475 34	—	524 66
Retorttihuoneen työkustannukset	26,500	24,449 65	—	2,050 35
Öljykarburoidun vesikaasun valmistuksen työkustannukset ja aineet	9,750	55,526 39	45,776 39	—
Palkat höyrykattilakäytöstä	5,500	5,497 75	—	2 25
Polttoaineet ja sekal. tarpeet	20,000	13,695 54	—	6,304 46
Konekäyttö, palkat	10,000	9,090 66	—	909 34
Öljy ja sekal. konekäyttötarpeet	2,500	2,336 99	—	163 01
Siirros	14,692,246 43	14,001,654 63	203,580 27	894,172 07

Siirros	14,692,246 43	14,001,654 63	203,580 27	894,172 07
Kaasunpuhdistus, palkat	4,000 —	2,668 25	— —	1,331 75
Puhdistusaine y. m.	6,500 —	423 32	— —	6,076 68
Työkustannus koksien lajittelusta, pienennyksestä ja myynnistä ..	13,000 —	8,753 10	— —	4,246 90
Tervan työ- ja myyntikustannuk- set	1,500 —	799 —	— —	701 —
Ammoniakin valmistus ja tarve- aineet	40,000 —	37,087 02	— —	2,912 98
Rakennusten korjaus ja kunnossa- pito	2,000 —	8,388 34	6,388 34	
Uunien ja varusteiden s:n s:n...	6,000 —	13,150 06	7,150 06	
Laitteiden ja koneiden s:n s:n...	12,000 —	11,657 33	— —	342 67
Kaasukellojen s:n s:n	500 —	1,184 92	684 92	
Pääputkiverkon s:n s:n	15,000 —	8,233 67	— —	6,766 33
Kaluston s:n s:n	6,000 —	4,327 43	— —	1,672 57
Polttoaineet, hehkuttim. ja lasit ..	3,000 —	1,030 51	— —	1,969 49
Sähkövoima ja valo	9,000 —	8,681 59	— —	318 41
Vesimaksut	13,000 —	6,826 26	— —	6,173 74
Palovakuutus	4,000 —	2,761 —	— —	1,239 —
Tapaturmavak. ja lääkärinhoito ..	2,000 —	2,951 39	951 39	
Puhtaanapito, vartioiminen y. m. ..	11,000 —	11,103 41	103 41	
Insinöörien ja työmestarien asuin- rak. vuosikorjaukset	3,500 —	3,167 87	— —	332 13
Jakelukellon kustannukset	4,500 —	3,060 65	— —	1,439 35
Laboratorin s:n	3,000 —	1,264 87	— —	1,735 13
Korjauspajan öljyt ja erinäiset tar- vikkeet	1,500 —	432 08	— —	1,067 92
Työntekijäin kesäloman kustannuk- set	1,500 —	1,575 66	75 66	
<i>Jakelu.</i>				
Konttoriapulaiset	25,000 —	21,512 66	— —	3,487 34
Kaasumittarien lukeminen sekä ra- hain periminen	45,000 —	39,613 89	— —	5,386 11
Konttorin tarverahat, lomakkeet ja muut painatustyöt	6,500 —	5,404 13	— —	1,095 87
Päivystys, väkiviina, pienempien vikain korjaus y. m.	16,000 —	12,511 97	— —	3,488 03
Erinäisiä menoja tilaajain hankki- misesta, ilmoituksista y. m.	6,000 —	2,852 92	— —	3,147 08
Opastajatar, palkkaa	1,500 —	1,500 —	— —	
Kaasumittarien korjaus ja kunnos- sapito	7,000 —	6,824 49	— —	175 51
Siirros	14,961,746 43	14,231,402 42	218,934 05	949,278 06

Siirros	14,961,746 43	14,231,402 42	218,934 05	949,278 06
Talojohtojen korjaus ja kunnossapito	1,500 —	1,457 78	— —	42 22
Työntekijäin kesäloman kustannukset	150 —	74 95	— —	75 05
<i>Katuvalaistuksen kustannukset.</i>				
Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat, palkkoja	52,000 —	38,733 75	— —	13,266 25
Hehkuttimet ja silinterit	6,000 —	3,748 47	— —	2,251 53
Lyhtyjen, patsaiden ja lyhtyjohtojen kunnossapito	8,000 —	4,810 53	— —	3,189 47
Lyhdynsytytysaseman vuokra....	2,000 —	2,315 —	315 —	— —
Päivystys, pienempain vikojen korjaus y. m.	3,000 —	1,662 27	— —	1,337 73
Tapaturmavak. ja lääkärinhoito	400 —	715 49	315 49	— —
Työntekijäin kesäloman kustannukset	600 —	599 60	— —	— 40
<i>Johto-osasto ja varasto.</i>				
Johtotyöinsinööri	6,000 —	6,000 —	— —	— —
S:n apulainen	4,200 —	4,200 —	— —	— —
Putkim. sisäpuol. töitä varten ..	3,600 —	3,600 —	— —	— —
S:n ulkopuol. töitä varten	3,300 —	3,300 —	— —	— —
Varastokirjuri	3,000 —	3,000 —	— —	— —
S:n apulainen	2,400 —	2,400 —	— —	— —
Piirustaja	2,400 —	2,400 —	— —	— —
Näyttely- ja myymälä- sekä varastohuoneiston vuokra	9,600 —	10,184 50	584 50	— —
Myyntikustannuksia, niihin luettuna myymäläpalvelijaston palkat	5,000 —	5,790 52	790 52	— —
Johtotyöosaston työntekijäin tapaturmavakuutus ja lääkärinhoito	1,200 —	1,278 14	78 14	— —
Työntekijäin kesäloman kustannukset	800 —	593 58	— —	206 42
Työkalujen ja kaluston kunnossapito	2,000 —	2,740 92	740 92	— —
Sekalaiset työpajan kustannukset	1,500 —	388 62	— —	1,111 38
Konttoriapulaiset	3,300 —	3,675 —	375 —	— —
Konttorin tarverahat	1,500 —	2,165 85	665 85	— —
Palovakuutus	250 —	36 —	— —	214 —
Siirros	15,085,446 43	14,337,273 39	222,799 47	970,972 51

Siirros	15,085,446 43	14,337,273 39	222,799 47	970,972 51
<i>Sekalaiset menot.</i>				
Opintomatkat	3,000	1,803 25	—	1,196 75
Korkoa konttokuranttitilillä kaupunkinkassan kanssa	12,000	12,723 65	723 65	
Tontinvuokria	21,286	21,526	240	
<i>Uutistytöt.</i>				
Pääputkiverkon ulottaminen:				
Töölönkadun alle Dagmar- ja Aurorakadun välille	800	663 96	—	136 04
Porvoonkadun N:o 18 ja Kristiinankadun välille	2,000	1,125 68	—	874 32
Kristiinankadun alle Porvoon- ja Helsinginkadun välille	4,000	2,663 73	—	1,336 27
Kaarlenkadun N:o 5 ja Helsinginkadun välille	1,100	578 03	—	521 97
Hallituksen määräyksen mukaan ..	10,000	9,825 56	—	174 44
Kaasutehtaan uunilaitoksen laajentamiseen	400,000	283,589 63		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	116,410 37		
Kaasunmittarien ostoon	80,000	46,595 80		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	33,404 20		
<i>Uusien lyhtyjien asettaminen.</i>				
Keskikaupungin osain lisätty valaistus	18,300	16,059 05		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	2,240 95		
Uusia lyhtypatsaita ja talojohdot Töölön kaupunginosan	7,225	5,380 28	—	1,844 72
<i>Talojohdot ja kalusto.</i>				
Yksityiset talojohdot	10,000	3,809 74	—	6,190 26
Kalusto	7,000	2,374 72	—	4,625 28
Siirros	15,662,157 43	14,898,047 99	223,763 12	987,872 56

	Siirros	15,662,157 43	14,898,047 99	223,763 12	987,872 56
3. Sähkötehdas.					
<i>Hoito.</i>					
Hallituksen palkkio		4,634	4,734 27	100 27	
Toimitusjohtaja		17,900	17,900		
Apulaisjohtaja		9,120	9,120		
Kamreeri		8,250	8,250		
Kirjanpitäjä		4,200	4,200		
Kassanhoitajatar		2,700	2,700		
Konttoriapulaiset		9,000	7,774 45	—	1,225 55
Konttorin tarverahat		11,416	11,014 01	—	401 99
<i>Käyttö.</i>					
Insinööri käyttöä varten		7,800	7,800		
Apulaiskäyttöinsinööri		4,800	4,800		
Tilastonlaatija		3,000	3,000		
Konemestari		4,200	4,200		
Toinen konemestari		3,000	1,500	—	1,500
3 koneenkäyttäjää		7,200	7,035 01	—	164 99
3 konekalujen vartijaa		7,200	7,175	—	25
Ylikattilanhoitaja		2,700	2,400	—	300
4 lämmittäjää		6,300	5,400	—	900
Koneenkäyttäjä		2,700	2,700	—	
3 koneenkäyttäjää		8,100	7,313 35	—	786 65
4 apukoneenkäyttäjää		7,680	6,161 50	—	1,518 50
2 koneenkäyttäjää		4,800	4,800	—	
2 koneenkäyttäjää		4,800	4,800	—	
2 apukoneenkäyttäjää		3,600	1,800	—	1,800
Ylimontööri uutistöitä varten		4,200	4,200	—	
Ylimontööri akkumulaatt.patt. vart.		4,200	3,686 53	—	513 47
Vuokrarahat		3,300	2,871 66	—	428 34
Lämmittäjain palkinnot		500	454	—	46
Ylimääräiset apulaiset		4,000	3,602 30	—	397 70
Vuokrat		6,000	5,124	—	876
Lämmitys		1,500	2,043 58	543 58	
Valaistus		500	848 80	348 80	
Puhtaanapito y. m.		2,320	2,009 57	—	310 43
Polttoaineet		376,000	356,272 06	—	19,727 94
Hiilien kuljetus ja pienennys		9,000	7,710 32	—	1,289 68
Lisävesi		7,000	3,449 27	—	3,550 73
Voitelu- ja puhdistustarviket		6,000	2,876 41	—	3,123 59
	Siirros	16,231,777 43	15,429,774 08	224,755 77	1,026,759 12

Siirros	16,231,777 43	15,429,774 08	224,755 77	1,026,759 12
Muut tarvikkeet	3,000 —	3,823 74	823 74	
Akkumulaattorin happi ja tislattu vesi	4,000 —	3,104 27	— —	895 73
Piirustustarpeet	1,000 —	210 58	— —	789 42
Konelaitosten korjaukset ja kunnossapito	50,000 —	39,543 08	— —	10,456 92
Asemarakennusten kunnossapito	10,500 —	8,031 92	— —	2,468 08
Lämmitys	2,000 —	2,175 —	175 —	
Valaistus	6,500 —	5,847 72	— —	652 28
Puhtaanapito	5,500 —	3,783 06	— —	1,716 94
<i>Jakelu.</i>				
Mittarikonttorin johtaja	4,200 —	4,200 —		
2 tarkastajaa	7,200 —	7,200 —		
Konttoriapulaiset	30,000 —	29,751 56	— —	248 44
Mittarien lukeminen	12,000 —	12,636 80	636 80	
Maksujen periminen	32,000 —	31,060 71	— —	939 29
Konttorin tarverahat	10,000 —	10,000 —		
2 mittariekspediööriä	4,200 —	2,400 —	— —	1,800 —
Konttoriapulaiset	3,600 —	2,367 06	— —	1,232 94
Mittarien asettelu	14,000 —	14,273 78	273 78	
Mittarityöpajan työmestari	3,300 —	3,300 —	— —	
Tarkistajat ja mekanikot	8,000 —	8,459 74	459 74	
Työkalut ja tarveaineet	2,500 —	1,578 61	— —	921 39
Laboratoori-insinööri	4,800 —	4,800 —		
Laboratooriapulainen	1,800 —	1,950 —	150 —	
Uusien koneiden y. m. hankinta	3,000 —	3,841 87	841 87	
<i>Johdon tarkastus.</i>				
Tarkastusinsinööri	4,800 —	4,800 —		
Apulaiset johtojen tarkastusta vart.	7,200 —	7,124 90	— —	75 10
Tarverahat	1,800 —	1,041 50	— —	758 50
Erinäisiä kustann. tilaajain hankinnasta, ilmoituksesta y. m.	6,000 —	4,202 67	— —	1,797 33
Näyttelyn kustannukset	8,000 —	8,978 08	978 08	
<i>Johtoverkko.</i>				
Työmestari kaapelitöitä varten	4,200 —	4,200 —		
Piirustaja-apulaiset	4,000 —	3,854 40	— —	145 60
Johtoverkon kunnossapito	15,000 —	14,947 77	— —	52 23
Piirustustarvikkeet ja sekalaiset	1,400 —	1,841 37	441 37	
Tarkastus- ja kaapelivaunujen kunnossapito	2,000 —	1,683 27	— —	316 73
Siirros	16,509,277 43	15,686,787 54	229,536 15	1,052,026 04

	Siirros	16,509,277 43	15,686,787 54	229,536 15	1,052,026 04
<i>Katuvalaistus.</i>					
Perustamis- ja kunnossapitokustann.		21,800 —	14,973 66	— —	6,826 34
<i>Johtotyöosasto, varasto ja korjauspaja.</i>					
Työmestari johtotöitä varten		4,200 —	4,200 —	— —	— —
Apulaistyoemestari		2,400 —	— —	— —	2,400 —
Varastonhoitaja		3,000 —	3,000 —	— —	— —
Varastokirjanpitäjä		2,400 —	2,400 —	— —	— —
Konttoriapulaiset		7,500 —	7,500 —	— —	— —
Varastokustann. ja kontt. tarverah.		5,500 —	5,417 54	— —	82 46
Korjauspajan kustannukset		1,000 —	168 47	— —	831 53
Päivystys ja pikkutarpeet		7,000 —	6,971 02	— —	28 98
<i>Sekalaiset menot.</i>					
Palovakuutusmaksut		2,500 —	2,499 93	— —	— 07
Tapaturmavakuutusmaksut		3,500 —	1,718 21	— —	1,781 79
Lääkäriin palkkiot		1,000 —	467 81	— —	532 19
Työntekijäin sairaanhoito ja kesälo-		1,000 —	1,452 71	452 71	— —
man kustannukset					
Korkoja konttokuranttililtiltä kau-		13,566 —	4,687 68	— —	8,878 32
punginkassan kanssa					
Tontinvuokria		11,434 —	11,519 —	85 —	— —
Valmistavat laajennussuunnitelmat		3,000 —	2,029 40	— —	970 60
Opintomatkat, edustus-kustannukset		3,000 —	2,000 —	— —	1,000 —
y. m.					
Kaluston hankinta		10,000 —	12,836 77	2,836 77	— —
Hallintorakennuksen kunnossapito		3,500 —	4,494 02	994 02	— —
Lämmitys		5,000 —	5,196 80	196 80	— —
Valaistus		3,500 —	3,546 84	46 84	— —
Puhtaanapito, siivoaminen ja seka-		3,000 —	3,269 39	269 39	— —
laista					
Helsingin vastaisen voimatarpeen		10,000 —	10,000 —	— —	— —
tydyttämistä koskevan kysy-					
myksen selvitys					
<i>Voittovaroilla teetetyt uutistyt.</i>					
Helsingin Sähkö Valaistus O. Y:lle		160,000 —	160,000 —	— —	— —
Kaupunginkassaan suoritusta myön-		29,338 71	29,338 71	— —	— —
netyistä etuaneista					
Siirros		16,827,416 14	15,986,475 50	234,417 68	1,075,358 32

Siirros	16,827,416 14	15,986,475 50	234,417 68	1,075,358 32
Sähkökatuvalaistuksen toimeenpanoon	85,510	75,705 16	—	9,804 84
Kaapeli- ja johtotöihin	50,000	18,819 30	—	31,180 70
Talojohtotöitä varten	30,000	10,660 49	—	19,339 51
S:n Hallituksen määräyksen mukaan	10,000	5,678 82	—	4,321 18
Sähkötehtaan lauhdutusvesijohtojen perustustyöt	52,500	1,537 48		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	50,962 52		
<i>Lainavarjoilla teetetyt uutistyt.</i>				
Laajennustöihin aikaisemmin vahvistetun suunnitelman mukaan	452,000	452,000		
Tehtaan laajennuksiin sähkövoiman antamiseksi raitiotiekäyttöön ..	450,000	387,886 64		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	62,113 36		
Sähkölaitteiden ostoon	100,000	54,302 42		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	45,697 58		
XIII. Yleiset työt.				
1. Rakennukset ja talot.				
Erinäiset korjaukset	50,300	50,216 09	—	83 91
Lumenkuljetus kaupungin taloista	7,000	6,394 08	—	605 92
Raatihuoneen muutostyöt	5,000	5,856 67	856 67	
Forsbyn työ- ja vaivaistalon erin. korjaukset	10,750	10,208 10	—	541 90
Bengtsårin kasvatuslaitoksen s:n s:n	5,900	5,892 85	—	7 15
Eteläisen palotornin s:n s:n	4,000	3,935 09	—	64 91
Vanhankaupungin myllyn s:n s:n	4,900	4,198 47	—	701 53
Poliisilaitoksen käyttämien huoneistojen Aleksanterinkadun 22—24:n ja Pengerkadun	8,100	6,589 67	—	1,510 33
Kunnan työväenasuntojen sisäiset ja ulkopuol. korjaustyöt	14,100	11,370 28		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	2,729 72		
Asuinhuoneistojen sisustaminen Hietaniemenkadun majailurakennuksen ent. kansankeittiöön ..	12,350	11,810 47	—	539 53
Siirros	18,179,826 14	17,271,040 76	235,274 35	1,144,059 73

Siirros	18,179,826 14	17,271,040 76	235,274 35	1,144,059 73
Kolmannen poliisiaseman laajennus	4,000 —	3,929 75	— —	70 25
Rantatorin kauppahallin erin. korjaustyöt	3,750 —	3,249 01	— —	500 99
Korttelin N:o 181 uimalaitoksen s:n	4,600 —	4,555 28	— —	44 72
Virutushuoneiden s:n	1,000 —	861 55	— —	138 45
Kaupunginpuutarhan rakennuksien s:n Eläintarhassa	5,200 —	5,133 88	— —	66 12
Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen s:n	4,950 —	4,917 43	— —	32 57
Katajanokan tavaravajain s:n	4,000 —	2,700 57	— —	1,299 43
Kaupunginvoudin konttoriksi aiottujen 2 huoneen ja eteisen Katariinankadun 3:ssa s:n	1,000 —	988 71	— —	11 29
Kaupungin omain kansak. s:n	23,460 —	26,028 05	2,568 05	— —
Vuokr. kansak. huoneistojen s:n	2,600 —	2,595 32	— —	4 68
Kulkutautisairaalan s:n	9,300 —	9,553 28	253 28	— —
Greijuksen sairaalan s:n	3,700 —	3,747 37	47 37	— —
Humaliston tuberkulootissairaalan s:n	2,150 —	2,062 28	— —	87 72
Koleraparakkien s:n	2,800 —	2,146 67	— —	653 33
Marian sairaalan s:n	35,600 —	37,798 96	2,198 96	— —
S:n Ruoholahdessa olevan halkopihan s:n	1,550 —	1,642 03	92 03	— —
Kivelän sairaalan s:n	33,400 —	33,184 60	— —	215 40
Seurahuoneen erinäiset korjaukset	32,000 —	31,850 92	— —	149 08
Oulunkylän kesäpäiväparantolan s:n	1,550 —	850 97	— —	699 03
Kivelän sairaal. nyk. lääkärinasunn. olevain koppien sisustaminen hoitajatarten asuinhuoneiksi	2,550 —	2,479 05	— —	70 95
Töölön ent. Työ- ja vaivaistalon ent. pajan laittaminen Kivelän sairaalan ruumishuoneeksi	1,570 —	1,570 —	— —	— —
Uusi lauta-aita Kivelän sairaalaluheen lounaisrajalle	6,553 50	7,144 52	591 02	— —
Uusi uimahuone Kivelän sairaalaan	2,750 —	2,770 88	20 88	— —
Kallion Kaupunginkirjastotalon aitaus	1,750 —	1,291 73	— —	458 27
Kaivuhuoneen vierelle teetettävä jääkellari	5,400 —	5,351 72	— —	48 28
Siirros	18,377,009 64	17,469,445 29	241,045 94	1,148,610 29

Siiros	18,377,009 64	17,469,445 29	241,045 94	1,148,610 29
Bölen esikaupungissa olevan poliisiaseman viereisen ulkokuoneen muutto ja uudestirakentaminen	1,770 —	1,736 48	— —	33 52
Poliisilaitoksen etsivän osaston koppien luvun lisääminen	20,700 —	20,271 41	— —	428 59
Ruokailuhuoneen laittaminen Porthankadun kansakoulutaloon . .	4,000 —	4,131 49	131 49	
Pesutupa puistonvartija Nyholmin asunnon vierelle Eläintarhaan . .	850 —	886 12	36 12	
Erinäiset vaivaistalon uutistyöt . .	13,850 —	11,940 80		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —	1,909 20		
Kyläsaaren uusi uimahuone	5,900 —	5,347 34	— —	552 66
Bölen esikaupungin uusi paloasema	32,600 —	28,244 13		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —	4,355 87		
Kunnan mielisairaala	1,200,000 —	1,200,000 —		
Uusi työpajarakennus kaupungin ainespihaan	10,000 —	1,071 35		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —	8,928 65		
Sikäläisen pajan laajennus	5,300 —	5,583 93	283 93	
Erään ainespihassa olevan tavara- vajan muuto	2,000 —	2,000 —		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —			
Vajan teettäminen ainespihaan höyryryriä ja automobiilejä varten	6,000 —	399 18		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —	5,600 82		
Uusi aitaus ainespihan etelärajalle	2,000 —	2,000 —		
Kunnan teurastamo	1,000,000 —	347,099 71		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —	652,900 29		
Uudet kansakoulutalot	100,000 —	100,000 —		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —			
2. Kadut ja yleiset paikat.				
Sekalaiset korjaustyöt	27,500 —	30,252 71	2,752 71	
Istutuksen pohjois- ja itäpuolisen kaupungille kuuluvan Sirkuskadun osan päällystäminen I telikkakivillä asfalttiin	10,900 —	10,854 71	— —	45 29
Siiros	20,820,379 64	19,914,959 48	244,250 19	1,149,670 35

	Siirros	20,820,379 64	19,914,959 48	244,250 19	1,149,670 35
Kaupungille kuuluvan 2 linjan jatkoksen s:n s:n Kauppahallin viereltä I. Viertotien ja Sörnäsintien väliltä		7,750 —	8,212 99	462 99	
Hietalahden Etelärannan ketokiveyksen uudistus ja sikäläisen jalkakäytävän korjaus		5,800 —	5,726 94	— —	73 06
Rahapajanrannan ketokiveyksen uudistus Tulli- ja pakkahuoneen edustalta 16 metriä leveältä ynnä tavaravajain 7 ja 8 sekä 8 ja 9 välisiltä avonaisilta paikoilta		7,800 —	8,960 84	1,160 84	
Sörnäsintien Rantatien pohjoisosan s:n s:n		5,400 —	10,303 17	4,903 17	
Erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain varsilla olevain kaiteiden uudistus ja korjaus		7,000 —	7,181 31	181 31	
Hakasalmentorin päällystäminen II tellikkakivillä (sen lisäksi mitä ennen on myönnetty)		3,500 —	7,279 47	3,779 47	
Kaupungille kuuluvain 5 linjan ja Helsinginkadun välisen Kaarlenkadun sekä Itä ja Länsi Brahekadun välisen Helsinginkadun osain päällystäminen ketokivillä ynnä Kaarlen- ja Itä Brahekadun välisen Helsinginkadun tasointi <i>sirto vuoteen 1915</i>		33,600 —	31,630 88 1,969 12		
Kaupungille kuuluvan Hämeen- ja Alppikadun välisen 2 linjan osan päällystäminen ketokivillä <i>sirto vuoteen 1915</i>		13,350 —	7,969 93 5,380 07		
S:n Itä Papinkadun osan s:n s:n		10,700 —	10,625 67	— —	74 33
S:n Helsingin- ja Porvoonkadun välisen Kristiinankadun osan s:n s:n		13,400 —	13,302 31	— —	97 69
S:n Runeberg- ja Fredrikinkadun välisen Arkadiakadun osan s:n		8,000 —	5,832 67	— —	2,167 33
Siirros		20,936,679 64	20,039,334 85	254,737 97	1,152,082 76

Siirros	20,936,679 64	20,039,334 85	254,737 97	1,152,082 76
Kaupungille kuuluvan Cygnæus- ja Runebergkadun välisen Museokadun osan päällystäminen ketokivillä	11,500	11,595 95	95 95	
S:n Kammio- ja Meilahdenkadun välisen Ruusavillakadun osan s:n s:n	1,200	1,085 33	—	114 67
S:n Kammio- ja Meilanskadun välisen Töölönkadun osan s:n s:n	5,200	5,153 78	—	46 22
S:n Fredrikin- ja E. Rautatiekadun välisen Runebergkadun s:n s:n	13,700	8,889 82	—	4,810 18
S:n Runeberg- ja Fredrikinkadun välisen E. Rautatiekadun s:n s:n	7,400	7,347 90	—	52 10
S:n Tokan- ja Perämieskadun välisen Hernesaarenkadun s:n s:n	560	705 99	145 99	
S:n Hernesaaren- ja Tehtaankadun välisen Perämieskadun s:n s:n	240	—	—	240
S:n varastopaikoiksi vuokrattujen korttelien välisen Kruunuvuorenkadun s:n s:n	3,000	2,746 06	—	253 94
S:n L. Henrikin- ja E. Rautatiekadun välisen Arkadiakadun s:n s:n	12,200	8,585 40		
<i>säirto vuoteen 1915.....</i>	—	3,614 60		
S:n Runeberg- ja Nordenskiöldkadun välisen Hietaniemenkadun osan s:n s:n	21,400	18,136 34	—	3,263 66
2 linjan s:n Hämeen- ja Lönnrotkadun väliltä ynnä vanhan Eläintarhantien laskeminen korttelin 301 b pohjoispuolelta . . .	12,000	11,950 25	—	49 75
Itä Viertotien laajentaminen täyteen leveyteensä Kulmalankadun ja Hermannissa II olevan kaupunginportin väliltä	35,000	34,955 90	—	44 10
L. Viertotien s:n ja osittainen oikominen Humal- ja Munkkiniemenkadun väliltä	50,000	49,917 60	—	82 40
Siirros	21,110,079 64	20,204,019 77	254,979 91	1,161,039 78

	Siirros	21,110,079 64	20,204,019 77	254,979 91	1,161,039 78
Kristiinankadun tasoitus Helsingin- ja Josafatinkadun väliltä		7,600 —	7,531 79	— —	68 21
Pakaankadun s:n puoleen leveyteensä Oulun- ja Hattulantien väliltä		12,200 —	12,031 24	— —	168 76
Hattulantien s:n Pakaankadun ja Kangasalantien väliltä		8,400 —	8,340 51	— —	59 49
Somerontien s:n Pakaankadun ja Kangasalantien väliltä		8,600 —	8,617 10	17 10	
Kangasalantien s:n Hattulan- ja Eurantien väliltä		15,500 —	15,513 70	13 70	
Eurantien s:n Inarintien ja Itäisen Viertotien väliltä		12,800 —	12,636 87	— —	163 13
Inarintien s:n Ouluntien ja Sturekadun väliltä		7,400 —	7,189 43	— —	210 57
Pernajantien s:n Pakaankadun ja Inarintien väliltä		8,000 —	7,883 06	— —	116 94
Hauhontien s:n Eurantien ja Itäisen Viertotien väliltä		23,500 —	23,464 70	— —	35 30
Malminkadun länsiosan s:n kaupungin Ainespuhan viereltä		12,000 —	10,917 67	— —	1,082 33
Annankadun s:n Salomonin- ja E. Rautatiekadun väliltä		6,300 —	7,604 26	1,304 26	
Eläintarhankadun itäpuoliskon s:n Läntisen Viertotien laajennus niiltä kohdin, joihin uutisrakennuksia jo on tehty tai vuoden varrella teetetään		15,000 —	14,476 61	— —	523 39
Itäisen Viertotien laajennus niiltä kohdin, joihin uutisrakennuksia jo on tehty tai vuoden varrella teetetään		5,000 —	5,808 49	808 49	
Santa- ja Busholman tasoitus-, laiturin- ja viemäriyöt		1,700,000 —	1,220,524 87		
<i>siirto vuoteen 1915</i>		—	479,475 13		
Kristiinankadun työväenasuntojen viereiset jalkakäytävät sekä pihamaiden tasoitus		5,800 —	5,301 50	— —	498 50
3. Kanavat ja viemärit.					
Erinäinen kunnossapito		35,000 —	41,922 23	6,922 23	
Täydennystyöt		5,000 —	6,427 42	1,427 42	
Siirros		23,046,179 64	22,148,144 74	265,931 50	1,163,966 40

Siirros	23,046,179 64	22,148,144 74	265,931 50	1,163,966 40
Vedenkulutus lokaviemärien huuh- teluun	5,000 —	3,326 —	— —	1,674 —
Hallituskadun alaisen viemäriin uudistus korttelin 38 tontin 4 ja Mikonkadun alaisen viemäriin väliltä	1,300 —	1,339 30	39 30	
Varajohtojen laittaminen kolmeen Kauppatorin laskukaivoon	1,300 —	879 58	— —	420 42
20 vanhamallisen imukaivon uusi- minen Kallion alueella	3,000 —	2,932 37	— —	67 63
Viemärijohto Raakelkadun alle kortt. 570 tontilta 7 Bölenkadun alai- seen viemäriin	3,500 —	3,546 65	46 65	
Tilkan alueella olevan kuolleitten eläinten hautauspaikan salaojitus	8,200 —	8,702 52	502 52	
Viemärijohto Itäisen Viertotien alle Arabian ja Hermannin II välille	24,000 —	23,899 87	— —	100 13
S:n Sturekadun alle Sammatin- tieltä I. Viertotien alaiseen vie- märiin	6,900 —	6,835 97	— —	64 03
S:n Pakaankadun alle Hattulan- ja Ouluntien välille	6,150 —	6,084 38	— —	65 62
S:n Hattulantien alle tontilta 5 Pakaankadun alaiseen sekä ton- tilta 7 Kangasalantien alaiseen viemäriin	6,700 —	6,460 62	— —	239 38
S:n Somerontien alle tontilta 3 Sammatintien alaiseen viemä- riin	7,800 —	7,720 48	— —	79 52
S:n Sammatintien alle Someron- tien ja Sturekadun välille	3,700 —	3,776 65	76 65	
S:n Kangasalantien alle Hattulan ja Somerontien välille	3,100 —	3,082 82	— —	17 18
S:n Eurantien alle korttelin 545 tontilta 33 I. Viertotien alaiseen kanavaan	9,200 —	9,113 45	— —	86 55
S:n Pernajantien alle Inarintietä Pakaankadulle	4,650 —	4,640 10	— —	9 90
S:n Hauhontien alle korttelin 545 tontilta 24 Eurantien alaiseen kanavaan sekä korttelin 542 tontilta 4 korttelin 545 tontille 22	10,600 —	10,561 78	— —	38 22
Siirros	23,151,279 64	22,251,047 28	266,596 62	1,166,828 98

Siirros	23,151,279 64	22,251,047 28	266,596 62	1,166,828 98
Viemärijohto Keiteleentien alle Hauhon- ja Inarintien välille ..	3,350 —	2,991 02	— —	358 98
S:n Eläintarhankadun alle	11,700 —	11,665 66	— —	34 34
S:n L. Viertotien alle Lääkärikadulta Nimrodkadulle.....	15,100 —	14,655 95	— —	444 05
4. Tiet.				
Erinäiset korjaukset	10,000 —	9,938 22	— —	61 78
Seurasaarentien uudistus ja viertäminen Meilahdenkadun ja Seurasaaren väliltä	108,000 —	113,328 94	5,328 94	
Emäradan länsipuolitse Nordenskiöldin lehtokujasta Träskin huvilan kohdalla olevaan rautatien ylimenokohtaan sekä sieltä ehdotetulle ratsastusradalle Gumtähteen vievän tien tasoitus ja viertäminen	20,000 —	14,360 10		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —	5,639 90		
Taivallahden tien viertäminen....	3,000 —	1,661 60	— —	1,338 40
Hietaniemen tien s:n	4,375 —	5,290 37	915 37	
Kaupungille kuuluvain Kaivopuiston Itäisen Lehtokujan osain tervavierros	3,400 —	3,341 69	— —	58 31
Erinäiset Oulunkylän teiden korjaukset	7,000 —	7,858 10	858 10	
5. Viertotiet.				
Erinäiset korjaukset	15,000 —	15,680 54	680 54	
Itäisen Viertotien viertopäällystykseen korjaus	10,750 —	11,563 47	813 47	
Läntisen Viertotien s:n Munkkiniemenkadun ja Huopalahden väliltä	9,400 —	9,406 85	6 85	
6. Satamat.				
Erinäiset korjaukset	30,000 —	34,695 08	4,695 08	
Alasmenosillat jälle	8,000 —	10,195 82	2,195 82	
Siirros	23,410,354 64	22,523,320 59	282,090 79	1,169,124 84

Siirros	23,410,354 64	22,523,320 59	282,090 79	1,169,124 84
Satamain ruoppaus	30,000 —	29,894 74	— —	105 26
Uuden ruoppavarastop. järjestäminen	15,000 —	15,000 —	— —	— —
Sähkövalon laittaminen uuteen ruoppauslaitokseen	4,500 —	4,500 —	— —	— —
Vanhan ruoppauskoneen erinäiset korjaukset ja uusi höyrykattila	7,000 —	11,189 16	4,189 16	— —
Erinäiset elevaattorin korjaukset ja muutto	9,000 —	12,430 64	3,430 64	— —
Erinäiset vanhan höyrymutauskoneen korjaukset ja uusi höyrykattila	5,700 —	5,677 10	— —	22 90
Pohjoissataman kivilaiturin uudistus Borgströmin tupakkatehtaan edustalta	54,800 —	52,667 07	— —	2,132 93
T-laiturin erään osan s:n	6,400 —	6,342 50	— —	57 50
Kaisaniemen laiturin s:n	2,700 —	2,231 35	— —	468 65
Makasiininrannan tellikkakiveyksen osittainen uudistus ja reunaparrun korjaus	1,900 —	1,844 12	— —	55 88
3 ruoppaproomun ostoon	24,000 —	24,000 —	— —	— —
Soutuveneiden kytkylaituri Pitkän sillanrannan reunakiveyksen varrelle	2,800 —	2,763 57	— —	36 43
S:n Humallahteen	2,000 —	1,969 28	— —	30 72
S:n Ruoholahteen	3,000 —	1,950 75	— —	1,049 25
Lastauslaituri Sörnäsiin sekä laiturille johtava rautatieraide	61,200 —	62,829 53	1,629 53	— —
Varastopaikkain tasoitus Sörnäsissä	20,800 —	20,800 —	— —	— —
Lisämääräraha Katajanokan uutta tavaravajaa varten	60,000 —	92 70	— —	59,907 30
7. Istutukset.				
Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	115,800 —	109,299 84	— —	6,500 16
Kivelän istutusten kunnossapito	2,000 —	1,843 80	— —	156 20
Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	1,050 —	1,050 —	— —	— —
Siirros	23,840,004 64	22,891,696 74	291,340 12	1,239,648 02

	Siirros	23,840,004 64	22,891,696 74	291,340 12	1,239,648 02
Mainitun urheiluk. kunnossapito..	1,000 —	1,043 46	43 46		
Mainitun urheilukentän juoksu- radan jälellä olevan osan pääl- lystäminen hiilijauheella sekä vesi- ja viemärijohtojen laitta- minen urheilupaviljonkiin	8,000 —	4,741 58			
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —	3,258 42			
Kaisaniemen tenniskentän s:n *)..	800 —	800 —			
Punanotkon leikkikentän s:n	500 —	471 98	— —		28 02
Haapaniemen urheilukentän s:n ..	800 —	792 75	— —		7 25
Kaupunginpuutarhan asuinraken- nusten polttoaineet	1,500 —	1,461 65	— —		38 35
Erinäisten Kaupunginpuutarh. huo- neistojen lämmitys ja siivoamin.	400 —	397 51	— —		2 49
Samain valaistus	150 —	139 50	— —		10 50
Talvipuutarhan kunnossapito ...	7,000 —	6,930 63	— —		69 37
Kaupunginpuutarhan tallipalveli- jaston palkat, tallin rehut y. m. menot	6,300 —	6,257 39	— —		42 61
Alpin kunnossapito	1,500 —	1,459 41	— —		40 59
Vanhempain nurmien ja käytävään uudistus	4,500 —	4,404 54	— —		95 46
Mullanvalmistus kaupungin istu- tuksia varten	3,500 —	3,500 —	— —		
Lannan osto kasvilavoihin	650 —	608 50	— —		41 50
Kaupungin vesilintujen hoito	1,000 —	1,007 25	7 25		
Työkalujen osto ja korjaus	2,500 —	2,500 67	— 67		
Vesiputkien laittaminen erinäisiin kaupungin istutuksiin	3,000 —	2,954 05	— —		45 95
10 suojusristikkoa lehtopuita var- ten	1,300 —	1,215 —	— —		85 —
Aitausten kunnossapito	5,000 —	4,998 03	— —		1 97
Puistosohvain korjaus	3,000 —	2,631 56	— —		368 44
Kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetun veden korvaus	15,000 —	13,553 99	— —		1,446 01
Neljän puistonvartijan palkkaus..	3,100 —	2,920 —	— —		180 —
Kasvihuonerakennus Kaupungin- puutarhaan	19,700 —	19,671 05	— —		28 95
Kaksi kasvisuojaa samaan	4,400 —	4,346 60	— —		53 40
Eläintarhan uusien lammikkojen viereisen alueen tasoitus	21,000 —	21,219 58	219 58		
Siirros	23,955,604 64	23,004,981 84	291,611 08	1,242,233 88	

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

Siirros	23,955,604 64	23,004,981 84	291,611 08	1,242,233 88
Kaisaniemen puiston tasoitus	30,000 —	31,225 31	1,225 31	
Savilan taimiston s:n	2,500 —	2,105 86	— —	394 14
Engelaukion ja sen eteläpuolisten istutusten järjestäminen	15,000 —	14,915 21	— —	84 79
Laivurikadun ja Speranskytien viereisen istutuksen tasoituksen jatkaminen	5,000 —	2,666 73		
<i>siirto vuoteen 1915</i>	— —	2,333 27		
Perämieskadun eteläosan vierei- sen istutuksen järjestäminen ..	3,350 —	3,338 29	— —	11 71
Lisämääräraha Eiran puistikon istu- tustöiden loppuun saattamiseen	650 —	561 18	— —	88 82
Puistosohvain ostoon	2,500 —	1,982 59	— —	517 41
Kelkkaratain järjestäminen	3,000 —	1,046 81	— —	1,953 19
8. Puhtaanapitolaitos.				
Kaupungin rantasilloilla olevain tavaravajain, kauppahallien sekä Aleksanterinkadun talon 1 ja Länsirannan talon 10 pihain puhtaanapito	8,000 —	7,434 26	— —	565 74
Kaatopaikkain ja laiturien kunnossa- pito	6,000 —	5,960 47	— —	39 53
Vartijain palkkaus	7,000 —	7,227 05	227 05	
Makkien ja käymäläin puhtaan- pito	23,000 —	23,435 48	435 48	
Makkien ja käymäläin korjaus ja maalaukset	4,000 —	3,969 46	— —	30 54
Käymäläin vedenkulutus	6,500 —	6,126 91	— —	373 09
Kaupungin yleisten paikkain ja katuosain puhtaanapito	161,100 —	161,612 99	512 99	
Kaupungille 6 kaupunginosan hu- vila-alueella kuuluvain teiden puhtaanapito	11,500 —	11,149 26	— —	350 74
S:lle 10, 11 ja 12 kaupungin- osassa kuuluvain uusien katu- osain s:n	10,200 —	10,344 09	144 09	
S:lle 13 ja 14 kaupunginosassa kuuluvien uusien katuosain s:n	13,700 —	13,653 21	— —	46 79
Keskikaupungin katujen kastelu..	31,500 —	33,929 13	2,429 13	
Siirros	24,300,104 64	23,349,999 40	296,585 13	1,246,690 37

	Siiros	24,300,104 64	23,349,999 40	296,585 13	1,246,690 37
Keskikaupungin katujen kasteluun ja Kaupatorin huuhteluun käytetty vesi		22,000 —	19,878 12	— —	2,121 88
Viertoteiden puhtaanapito		55,200 —	56,280 42	1,080 42	
Kaivopuiston viertoteiden s:n		1,000 —	926 95	— —	73 05
Teiden puhtaanapito		18,000 —	21,837 87	3,837 87	
Venesatamain s:n		2,000 —	2,699 32	699 32	
Jäiden s:n		1,500 —	1,049 41	— —	450 59
2 työkaluvajan teettäminen		900 —	842 52	— —	57 48
Hiekkavajain maalaus		1,200 —	1,169 88	— —	30 12
Käymälä Itä Papinkadun varrella		1,800 —	1,722 28	— —	77 72
S:n Antin- ja Yrjönkadun kulmauksessa olevaan puistikoon ..		1,800 —	890 —	— —	
<i>siirto vuoteen 1915</i>		— —	910 —	— —	
S:n kortt. 181 olevan uimalaitoksen vierelle		1,800 —	1,671 28	— —	128 72
S:n Tehtaan- ja Sepänkadun risteykseen		1,800 —	1,877 78	77 78	
S:n Merimies- ja Tokankadun risteykseen		1,800 —	1,606 98	— —	193 02
S:n Hietalahden pohjoisrantaan ..		1,800 —	1,171 26	— —	628 74
Käymälä raitiotien päätekohtaan Porvoonkadulle		1,800 —	1,415 72	— —	384 28
Uusi käymälä Henrikiesplanaadin pohjoispäähän L. Henrikinkadun alle		7,500 —	— —	— —	
<i>siirto vuoteen 1915</i>		— —	7,500 —	— —	
9. Yleinen makkien puhtaanapito.					
Miehistön ja ajomiesten palkat ..		195,000 —	197,162 09	2,162 09	
10 hevosen rehut y. m.		10,000 —	8,643 12	— —	1,356 88
Sekalaisia menoja desinfiioimisaineista, työkaluista y. m.		10,000 —	10,011 26	11 26	
Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastian ja kansien korjaus		13,000 —	14,028 03	1,028 03	
Rautatierahdit arviolta		40,000 —	28,991 30	— —	11,008 70
Rautatievaunujen korjaus, s:n ..		2,400 —	2,780 31	380 31	
500 panosta makkiaistoita kansiineen à 25: —		12,500 —	8,998 38	— —	3,501 62
Jalasten hankinta nelipyöräisiin kuljetusrattaisiin		1,320 —	1,540 —	220 —	
	Siiros	24,706,224 64	23,745,603 68	306,082 21	1,266,703 17

	Siirros	24,706,224 64	23,745,603 68	306,082 21	1,266,703 17
10. Työkalut.					
Erinäiset ostot ja korjaukset		15,000 —	15,000 —		
Teodolitin osto		700 —	693 16	— —	6 84
3 vaakituskoneen s:n		900 —	375 —	— —	525 —
Laskukoneiden s:n		3,025 —	3,025 —		
Pinnantervauskoneen s:n		1,200 —	1,544 13	344 13	
3 kahden tonnin kivikranan s:n		2,250 —	2,170 —	— —	80 —
20 kääntövaunun s:n		4,000 —	3,505 06	— —	494 94
10 kivivaunun s:n		1,000 —	— —	— —	1,000 —
Kapeaa raidetta 2,000 m		6,000 —	3,961 36	— —	2,038 64
Sähköllä käypä kitkavintturi kivi- kranan		3,200 —	3,101 70	— —	98 30
Sähköllä käypä kankivasara ynnä erinäiset uudet sepäntökalut		4,000 —	3,990 60	— —	9 40
Vanhan höyryjyrän korjaus ja uudet takapyörät		5,000 —	4,925 39	— —	74 61
21 kasteluvaunun maalaus		1,050 —	1,021 75	— —	28 25
20 purgatorrattaiden, 12 rikkain- kuljetusrattaiden ja 75 hiekkalaatikon osto		1,700 —	1,601 70	— —	98 30
1 vaunu Katajanokanrannan kas- telua varten		1,000 —	920 —	— —	80 —
4 rikkainkuljetusrattaat		1,800 —	1,800 —		
3 lumensulatuskonetta sähköjohti- neen		4,200 —	4,200 —		
11. Sekalaista.					
Hengenpelastuskalujen, halkomit- tain y. m. kunnossapito		4,000 —	3,778 25	— —	221 75
Pesuhuoneitten ja viruslaiturien hoito ja korjaus		7,000 —	6,008 56	— —	991 44
6 uutta hiekkavajaa		4,800 —	4,753 60	— —	46 40
14. Eläkkeet ja apurahat.		73,708 67	63,913 56	— —	9,795 11
15. Sekalaiset menot.					
Puolipäivätunnin merkinanto		300 —	300 —		
Myrskynvarotussähkösanomat		250 —	100 —	— —	150 —
Siirros		24,852,308 31	23,876,292 50	306,426 34	1,282,442 15

Siirros	24,852,308 31	23,876,292 50	306,426 34	1,282,442 15
Palovakuutusmaksut	35,000 —	34,546 87	— —	453 13
Kustannukset kunnallisen asetus- kokoelman julkaisemisesta	800 —	2,049 90	1,249 90	
Määräraha henkikirjoittajalle	6,000 —	6,761 80	761 80	
Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsi- jalle sekä puutavarain lauttauk- sen valvomisesta kaupungin sa- tama-alueella	1,050 —	1,050 —		
Kustannuksia Guntähdestä, Mei- lansista, Rekolasta, Oulunkylästä, Bölestä ja Nybondaksesta	12,000 —	14,468 21	2,468 21	
S:n Bengtsårin maatilasta	11,300 —	11,300 —		
S:n Henrik Borgströmin kansan- puist. Turholmassa	3,400 —	2,613 68	— —	786 32
Palkkio talonisännöitsijälle	2,000 —	1,999 92	— —	— 08
Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodeille	2,400 —	2,400 —		
Rankkuri, paitsi asuntoa ja polt- topuita, palkkiota sekä korvausta erinäisistä toimituksista taksan mukaan	1,880 —	2,374 40	494 40	
Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta ynnä korvaus lääk. lausunnoista	5,500 —	7,620 37	2,120 37	
Huoneiston vuokraamiseksi posti- pakkettiosastolle Tulli- ja pakka- huoneesta	12,000 —	12,000 —		
Tullikamarin tarvitseman tavara- suojan vuokra	1,600 —	1,600 —		
Kustannuksia pakkahuoneessa ole- vasta kaupungin työkunnasta . .	30,000 —	29,027 06	— —	972 94
Normaalikellojen kunnossapito . .	1,660 —	1,630 —	— —	30 —
Kalustoa kaupungin taloihin sekä sen korjaus ja täydennys	25,000 —	30,523 04	5,523 04	
Puhelinmaksut	11,000 —	10,859 20	— —	140 80
Seurahuoneen ovenvartija ja talon- mies, siivoaminen, valaistus, läm- pö ja vedenkulutus *)	21,900 —	26,934 51	5,034 51	
Määrär. koirav. koskevan aset. nou- dattamisen valvontaa, koirav. aihe- uttam. kustann. sekä koirain hoi- toa ja lopettamista varten	2,500 —	2,594 —	94 —	
Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito	3,300 —	1,931 35	— —	1,368 65
Siirros	25,042,598 31	24,080,576 81	324,172 57	1,286,194 07

*) Lisämääräraha, ks. Kvston käyttövarat.

	Siirros	25,042,598 31	24,080,576 81	324,172 57	1,286,194 07
Kustannuksia vedenkulutuksesta vapaakaivoissa, hevosaltaissa satamain vesijohdoissa y. m. . .	13,000	—	10,028 06	—	2,971 94
Vedenkulutus y. m. erinäisissä kaupungin omistamissa taloissa ja huoneistoissa	1,500	—	1,293 29	—	206 71
Polttoaineet	2,000	—	3,805 33	1,805 33	—
Valaistus ynnä juhla- ja valaistukset . .	3,000	—	568 35	—	2,431 65
Kaupungin apumaksu kunnallisen keskustojen voimassapitoon	8,000	—	8,718 —	718 —	—
Kunnan virutushuoneet, niiden järjestysmiehet, vedenkulutus, valaistus ja lämpö	12,600	—	16,351 93	3,751 93	—
Määräraha Helsingin pörssin voimassapitoon	10,000	—	—	—	—
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	10,000 —	—	—
Kaupungin historian julkaisemisesta oleviin kustannuksiin . . .	12,000	—	—	—	—
<i>siirto vuoteen 1915</i>	—	—	12,000 —	—	—
45 vapaalippua raitiotieillä kaupungin palvelijoille ja ulosottoapulaisille	4,500	—	4,490 —	—	10 —
Erään Kirkkomaankadun viereisen alueen lunastus venäläiseltä seurakunnalta	37,000	—	37,000 —	—	—
Määräraha työttömyyslaskun toimeenpanemiseksi	1,150	—	1,148 55	—	1 45
Taksoitettujen varain ja muiden tulojen vähennys ja palauttaminen	260,000	—	466,399 43	206,399 43	—
Raitiotie- ja Omnibus Osakeyhtiön osakkeiden osto	4,708,224	—	4,705,008 —	—	3,216 —
Yleishyödyllinen rakennuslainarah. <i>siirto vuoteen 1915</i>	2,000,000	—	2,000,000 —	—	—
Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.					
II. <i>Kaupungin virastot.</i>					
Palkanlisäystä v. t. kunnallisormestarelle	2,916: 65	—	2,916: 65	—	—
Raastuvanoikeuteen palautetun, poliisikonstaapeleja Fors-					
Siirros	2,916: 65	32,115,572 31	31,360,304 40	536,847 26	1,295,031 82

Siirros	2,916: 65	32,115,572	31	31,360,304	40	536,847	26	1,295,031	82
grena ja Hiltusta vastaan nostetun valtiopetosjutun käsittelyn kustannuksiin	2,000: —	}	—	3,268	25	218	25		
sekä jutun loppuun käsittelyä varten	450: —								
Toisen kaupunginviskaalinviran voimaspitoon viran vakinaisen pitäjän T. Springertin toimiesä virallisena syyttäjänä Forsgren-Hiltusen valtiopetosjutussa	750: —	—	—	750	—				
Lisäystä Maistraatin arkiston tarverahoihin	2,000: —	—	—	1,506	28	—	—	493	72
<i>III. Kunnallishallinto.</i>									
Lisämäärär. R.konttorin ylimäär. apul.palkkaukseen	3,000: —	—	—	2,907	73	—	—	92	27
Ylimäär. satamakons- taapeliin palkkaukseen	875: —	—	—	841	65	—	—	33	35
Lisämääräraha Rakennuskonttorille kaupungin työntekijäin kesälomaa varten . .	5,000: —	—	—	5,028	28	28	28		
Kaupungin käsityöliikkeitä koskevain tilastotietojen kokoomiseen	300: —	—	—	300	—				
Lisämäärär. taksoitusvalmistelua varten	1,800: —	—	—	1,844	51	44	51		
Kunnan työnvälitys-toimistolle, vakina-									
Siirros	19,691: 65	32,115,572	31	31,376,751	10	537,138	30	1,295,651	16

Siirros	19,691: 65	32,115,572	31	31,376,751	10	537,138	30	1,295,651	16
sessä budjetissa ja uudessa menosään- nössä olevain pal- kanerotusten tasoit- tamiseksi	1,240: —	—	—	1,240	06	—	06		
Lisäystä Kunnan työnvälitystoimis- ton tarverahoihin..	376: —	—	—	376	—				
Kunnan työnvälitys- toimistolle työkalu- jen ostoon	500: —	—	—	500	—				
Kunnan työväenasun- tojen hoidossa syn- tyneen vajauksen poisto	4,000: —	—	—	3,888	66	—	—	111	34
Sosiaalilautakunnan sihteerin laatiman, tontinvuokrausta koskevan selonteon painatus ja kää- nätys	1,119: 50	—	—	1,119	50				
Sosiaalilautakunnan sihteerin kesäloman aikainen viransijai- nen	150: —	—	—	150	—				
Ent. Työväenasiain lautakunnan toi- mintaa v. 1898— 1913 käsittelevän..	648: —	—	—	648	—				
Siirros	27,725: 15	32,115,572	31	31,384,673	32	537,138	36	1,295,762	50

Siiros	27,725: 15	32,115,572	31	31,384,673	32	537,138	36	1,295,762	50
Lisäystä Oikeusapu- lautakunnan tarve- rahoihin]	600: —	—	—	548	40	—	—	51	60
Musiikkilautakunnalle puheenjohtajan pal- kaksi, sihteerin lisä- palkaksi sekä tarve- rahoiksi	1,750: —	—	—	1,752	19	2	19		
<i>V. Palolaitos.</i>									
Päloestari Gösta Waseniuksen mat- ka-apuraha	1,000: —	—	—	1,000	—	—	—		
Kahden hevosen osto	1,500: —	—	—	1,500	—	—	—		
<i>VI. Polisilaitos.</i>									
Erinäisen kaluston osto	1,258: 70	—	—	1,258	70	—	—		
<i>VII. Terveysten- ja sairaanhoito.</i>									
Lisäystä Terveysten- hoitolautakunnan tarverahoihin	3,700: —	—	—	3,700	—	—	—		
Ensimmäisen kaupun- ginlääkärin matka- apuraha	800: —	—	—	—	—	—	—	800	—
Marian sairaalan las- ten- ja eristysosas- ton kaluston täy- dennys	1,000: —	—	—	—	—	—	—	1,000	—
Marian sairaalan väli- aikaisen tuberkulo- siosaston perustami- nen ja voimassa- pito	6,000: —	—	—	3,986	31	—	—	2,013	69
Siiros	45,333: 85	32,115,572	31	31,398,418	92	537,140	55	1,299,627	79

Siirros	45,333: 85	32,115,572 31	31,398,418 92	537,140 55	1,299,627 79
Marian sairaalan sairaanhoitajataroppilaskoulun ja asunnon kalusto	4,116: —	—	4,116 —	—	—
Väliaikaisiin toimenpiteisiin potilaiden ottamiseksi Niekbyn mielisairaalaan	57,000: —	—	34,584 89	—	22,415 11
Terveydenhoitotarkastajan kesäloman aikainen viransijainen	600: —	—	600 —	—	—
Lihantarkastusaseman erinäisten virkailijain ja ylimäär. henkilökunnan palkkaus	9,166: 67	—	9,166 64	—	— 03
Lihantarkastusaseman vahtimestarin palkanlisä	291: 62	—	229 14	—	62 48
Lisämääräraha lihantarkastusaseman sisustamisesta	3,752: 15	—	—	—	3,752 15
Kaupungin osuus yksityissairaalan keskuskonttorin 1913 vuoden voimassapitokustannuksista	2,117: —	—	2,117 —	—	—
VIII. <i>Vaivaishoito.</i>					
Erinäisiin vaivaishoidosta johtuneihin menoihin	129,800: —	—	122,785 22	—	7,014 78
Siirros	252,177: 29	32,115,572 31	31,572,017 81	537,140 55	1,332,872 34

	Siirros 252,177: 29	32,115,572 31	31,572,017 81	537,140 55	1,332,872 34
Vaivahoitohallituksen arkiston vanhempien asiakirjain järjestäminen ja luetteloonpano	500: —	—	500 —		
Työ- ja vaivaistalon saarnaajan palkkion korotus	450: —	—	450 —		
Oulunkylän lastenkodin uusi pienten lasten osasto	3,880: —	—	3,955 35	75 35	
Työ- ja vaivaistalon lastenosaston ylimäär. henkilökunnan palkkaus	1,920: —	—	1,920 —		
Työttömäin perheiden avustamiseen	3,000: —	—	—		3,000 —
Kaupunkilähetykselle ja Pelastusarmeijalle	5,000: — 6,000: —	—	11,000 —		
Kaupunkilähetykselle kaupungin omistaman Ryttylän työsiirtolan kuntoonpanoon	35,000: —	—	33,540 28		
<i>siirto vuoteen 1915</i>		—	1,459 72		
Apumaksu edellä mainitun työsiirtolan voimassapitooon	9,000: —	—	8,923 45		76 55
IX. <i>Opetus- ja sivistyslaitokset.</i>					
Valmistavan poikaammattikoulun suo-					
	Siirros 316,927: 29	32,115,572 31	31,633,766 61	537,215 90	1,335,948 89

	Siirros 316,927: 29	32,115,572 31	31,633,766 61	537,215 90	1,335,948 89
menkielisen osaston rinnakkaiskurssi ..	1,771: —	—	1,341 67	—	429 33
Tyttöjen ammattikoulun talousosaston rinnakkaiskurssin voimassapitoon ..	1,375: —	—	908 25	—	466 75
Kansakouluntarkastaja M. Pesosen matka-apuraha	2,100: —	—	2,100 —	—	—
Suomenkielisten kansakoulunopettajain kustantamiseksi yliopistollisiin lomakursseihin	2,500: —	—	1,765 80	—	734 20
Piirustuskokoelman näytteillepano Turun kansakoulunopettajakokouksessa	167: 70	—	167 70	—	—
Kaupungin kasvatuslaitosten uuden menosäännön aiheuttamiin lisäkustannuksiin	38,065: 62	—	30,552 40	—	7,513 22
Sandön kartanon tilusten ja Brovarvin Bengtsårin kasvatustiloksen välisen tien teettämiseen ..	1,500: —	—	1,500 —	—	—
Kaupunginkirjastonhoitaja U. Thermanin matka-apuraha	700: —	—	700 —	—	—
Kahden suomenkielisen lastentarhan perustamiseen	10,000: —	—	10,000 —	—	—
Poistettujen koulumaksujen korvaus					
	Siirros 375,106: 61	32,115,572 31	31,682,802 43	537,215 90	1,345,092 39

	Siirros 375,106: 61	32,115,572 31	31,682,802 43	537,215 90	1,345,092 39
ta kansanlastentarhoille.....	4,082: —	—	4,082 —	—	—
Lisäystä korkeampain ruotsalaisten työväenopetuskurssien määrärahaan	933: 62	—	933 62	—	—
Lisämäärärahaa työväenopiston suomalaiselle osastolle ..	3,000: —	—	2,950 39	—	49 61
Orkesteriyritysten kалuston lunastukseen ja kaupunginorkesterin järjestämiskustannuksiin	12,000: —	—	13,064 99	1,064 99	—
Kaupunginorkesterin voimassapitoon syksyllä 1914	40,000: —	—	29,918 12	—	10,081 88
Filharmonisen seuran nuottikirjaston ostoon.....	50,000: —	—	50,000 —	—	—
<i>siirto vuoteen 1915.....</i>	—	—	—	—	—
Orkesterikoulun voimassapitoon	3,000: —	—	3,000 —	—	—
X. Yleiset rasitukset.					
Majoituslautakunnan erinäisten virkailijain palkankorotus	1,625: —	—	1,625 —	—	—
XI. Kauppahallit.					
Yövärtijan palkkaamiseksi Harjutorin kauppahalliin	1,440: —	—	—	—	1,440 —
	Siirros 491,187: 23	32,115,572 31	31,788,376 55	538,280 89	1,356,663 88

	Siirros 491,187: 23	32,115,572 31	31,788,376 55	538,280 89	1,356,663 88
<i>XII. Kaupungin Teknilliset laitokset.</i>					
Vesijohtolaitoksen hoi- to-, käyttö- ja kun- nossapitokustannuk- siin	32,000: —	—	31,286 44	—	713 56
Vesijohtolaitoksen put- kiverkko-insinöörin palkkaukseen	2,700: —	—	2,700 —	—	—
Lisäpalkaksi eräästä vesijohtolaitoksen insinöörinvirasta ..	150: —	—	—	—	150 —
Ulkovesijohdon laitta- miseksi Ukkokodin vierelle	700: —	—	571 90	—	128 10
Ulkovesijohdon laitta- miseksi Creutz- ja E. Hesperiakadun risteykseen	850: —	—	778 80	—	71 20
Sähkövalaistuksen lait- tamiseksi Päijän- teen-, Suvanto- ja Keuruuntielle Valli- laan	2,080: —	—	2,080 —	—	—
Samana valaistuskus- tannuksiin	500: —	—	36 02	—	463 98
<i>XIII. Yleiset työt.</i>					
1. Rakennukset ja talot.					
Vaivaishoitohallituksen Sörnäsinsä kanslian laajentamiseen	660: —	—	521 10	—	138 90
Aleksanterinkadun ta- lon N:o 26 korjaus- kustannuksiin	2,400: —	—	1,463 37	—	936 63
	Siirros 533,227: 23	32,115,572 31	31,827,814 18	538,280 89	1,359,266 25

Siirros	533,227: 23	32,115,572 31	31,827,814 18	538,280 89	1,359,266 25
Aleksanterinkadun talon N:o 24 poliisihuoneistojen korjaukseen	9,600: —	— —	9,237 54	— —	362 46
Poliisilaitoksen kassahuoneen kuntoonpanoon	500: —	— —	364 91	— —	135 09
Hietalahdentorin kaupahallin erinäisiin sisustustöihin	1,850: —	— —	1,320 44	— —	529 56
Uuden uimalaitoksen korjaus- ja lisärakennustöihin	1,336: 15	— —	1,336 15	— —	— —
Ent. Seurahuoneen erinäisiin muutos- ja korjaustöihin ..	6,500: —	— —	4,969 71	— —	1,530 29
Ent. Seurahuoneen korjaustöihin, lisämääräraha	12,100: —	— —	12,100 —	— —	— —
Kallion kirjastotalon uutisrakennusta varten	3,051: —	— —	3,051 —	— —	— —
Kallion uuden paloseman lisämääräraha	30,900: —	— —	35,194 50	4,294 50	— —
Vuorimiehenkadun talon N:o 9 korjaustöihin	4,600: —	— —	4,578 03	— —	21 97
Marian sairaalan paviljonkien N:ojen 2—6, n. s. lastenosaston korjaustöihin ..	2,820: —	— —	2,574 50	— —	245 50
Marian sairaalan ent. kulkutautiosaston lääkäriasunnon kuntoonpanoon ..	1,400: —	— —	1,493 03	93 03	— —
Siirros	607,884: 38	32,115,572 31	31,904,033 99	542,668 42	1,362,091 12

	Siirros 607,884: 38	32,115,572 31	31,904,033 99	542,668 42	1,362,091 12
Vajan teettämiseksi kaupungin siirrettävää kymmenysvaakaa sekä sille tarpeellisia raiteita varten	1,250: —	—	465 09	—	784 91
2. Kadut ja yleiset paikat.					
Aitauksen teettämiseen Siltavuorenpengeren tonttien N:ojen 1 ja 2 ympärille ..	580: —	—	589 53	9 53	
Alppilan viereisten hiihtomäkien korjaukseen	1,000: —	—	1,000 —		
Pitkäsillan ja Helsinginkadun raidelaitteen uudistukseen	2,178: 04	—	2,178 04		
Sörnäsän Rantatielle tarpeellisten raide- tarpeiden ostoon .. <i>siirto vuoteen 1915</i>	4,860: —	—	4,860 —		
Jalkakäytävien teettämiseen pitkin I. Viero- totietä ja Sörnäsän rantatietä Hakanie- men hallin vierelle	7,500: —	—	7,500 —		
Louhintatöiden teettä- miseksi Ahlqvistka- dulla	2,000: —	—	1,794 —		206 —
Kallion yhteiskoulun vierellä Porthanka- dun tontilla N:o 15 olevan kallion lou- himiseen	4,200: —	—	4,200 —		
	Siirros 631,452: 42	32,115,572 31	31,926,620 65	542,677 95	1,363,082 03

	Siirros 631,452: 42	32,115,572 31	31,926,620 65	542,677 95	1,363,082 03
3. Kanavat ja viemärit.					
Laskukanavan teettämiseksi Kruunuhaankadun alle	3,200: —	—	3,156 31	—	43 69
Fredrikin- ja Dagmarkadun alaisten viemärien uudistukseen	5,200: —	—	5,200 —	—	—
Savilan alueen lokaveden puhdistusase- man rakennustöiden loppuunsaattami- seen	55,000: —	—	55,000 —	—	—
7. Istutukset.					
Kallion V Linjan viereisten istutustöiden loppuunsaattami- seen	2,500: —	—	2,459 03	—	40 97
Kaisaniemen tennis- kenttään kunnossa- pitoon	1,000: —	—	1,036 66	36 66	—
9. Yleinen käymäläin puhtaanapito.					
Malmin aseman viereisen kaatopaikan purkaussillan uudesti- rakentamiseen	3,600: —	—	3,706 93	106 93	—
XIV. <i>Eläkkeet ja apurahat.</i>					
Eläkettä Vaivaishoitohallituksen ent. toimitusjohtajalle J. Collanille	2,400: —	—	2,400 —	—	—
Eläkettä ruiskumestarinleski Sofia Nyströmille	400: —	—	400 —	—	—
	Siirros 704,752: 42	32,115,572 31	31,999,979 58	542,821 54	1,363,166 69

Siirros 704,752: 42	32,115,572 31	31,999,979 58	542,821 54	1,363,166 69
Eläkettä palokersantinleski M. A. Ohlströmille alaikäisine lapsineen	600: —	600 —		
Eläkettä kansakoulunopettaja W. A. Lahdelle	291: 67	291 65		02
XV. <i>Sekalaiset menot.</i>				
Korvausta hätäavun jakamista toimittaneille henkilöille ..	1,050: —	1,047 16		2 84
Hätäapukomitean tarverahoiksi ja komitean sihteerin palkkioksi	1,700: —	527 70		
<i>siirto vuoteen 1915</i>		1,172 30		
Vallilan kortteleihin N:o:ihin 554 ja 555 aiottujen pienten asuntojen piirustuskilpailua varten ..	2,500: —	1,800 —		700 —
Ammattientarkastajatar J. Markelin-Svenssonin matkapuraha	600: —	600 —		
Matka-apuraha neideille A. Hultinille, O. Mobergille ja Dagmar Neoviukselle Dresdenin ja Leipzigin lastenhoitokursseihin osanottoa varten	1,500: —	— —		1,500 —
Sotatilán johdosta tarpeellisiin sairaanhoitotoimiin ryhtymistä varten	25,000: —	25,000 —		
Siirros 737,994: 09	32,115,572 31	32,031,018 39	542,821 54	1,365,369 55

Siirros 737,994: 09	32,115,572	31	32,031,018	39	542,821	54	1,365,369	55
Suomalaiselle haavoit- tuneiden ja sairai- den sotilaiden hoi- toyhdistykselle (Suom. Pun. Rist.) 10,000: —	—	—	10,000	—				
Arkeologiselle toimis- tolle vartijatuvan teettämiseksi Seura- saaren ulkoilma- museoon	2,100: 95	—	2,100	95				
750,095: 04	350,000	—	—	—	400,095	04		
<i>Smk 350,000: — — 685,731: 59</i>								
Edelliseltä vuodelta siirtyneitä tilejä.								
Hakaniemenrannan kaupungille kuuluvain osain kiveys	—	—	1,433	58	1,433	58		
Punanotkon tasoitustöiden loppuun- saattamiseen	—	—	3	43	3	43		
Keittuhuoneenrannan avonainen ta- varavaja	—	—	38	70	38	70		
Kivelän sairaalan ylimääräiset kor- jaukset	—	—	1,543	21	1,543	21		
V Linjan kiveys	—	—	32	04	32	04		
Flemingkadun erään osan kiveys	—	—	2,549	95	2,549	95		
Eläintarhan kolmen kasvisuojan korjaus	—	—	67	38	67	38		
Rahasääntöön panemattom. menoja.								
Erinäisiä vesijohtolaitoksen me- noja	—	—	408	88	408	88		
Kaasutehtaan s:n	—	—	90	—	90	—		
Sähkötehtaan s:n	—	—	98	57	98	57		
L. Viertotien tontin N:o 12, Töölön- kadun N:o 14, I. Viertotien 37 ja 39 sekä V Linjan 4 ja 6 lou- hintatyöt	—	—	55,256	82	55,256	82		
Bengtsårin korjaustyöt	—	—	33	57	33	57		
Smk	32,465,572	31	32,104,675	47	1,004,472	71	1,365,369	55
Säästö vuoteen 1915	—	—	994,444	06				
Yhteensä Smk	32,465,572	31	33,099,119	53	1,004,472	71	1,365,369	55

	Laskettu tulo rahasäännön mukaan	Tuloja tilien mukaan	Vajaus	Ylijäämä
Tulotilit.				
Säästöä edelliseltä vuodelta	500,000	1,641,648 67		
I. Korot.				
Kaupungin lainaobligatsioneista ..	22,000	20,693 47	1,306 53	
Tontinlunastuksista	570,000	486,185 01	83,814 99	
Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupungille	20,000	23,250 25	—	3,250 25
Osakkeiden osinkoja	245,000	246,086 —	—	1,086 —
Erinäisiä korkoja	275,000	417,665 39	—	142,665 39
Vallilan lainarahasto	12,000	13,423 59	—	1,423 59
Yleishyödyllinen rakennuslaina- rahasto	1,000	—	1,000	—
Teknill. laitosten etuannit	40,500	67,979	—	27,479
II. Tontinlunastukset	1,000,000	1,442,133 95	—	442,133 95
III. Kaupungin kiinteä omaisuus.				
1. Veroja lahjoitetuista tiloista..	1,100	1,188 24	—	88 24
2. Kaupunkiin yhdistetty alue.				
Vuokria rakennuksista ja tiloista	225,000	236,797 35	—	11,797 35
Vuokria Kaivopuiston alueesta	15,000	14,216 91	783 09	
Alppipaviljongin vuokra	7,000	7,000 —	—	
Laivaveistämöalueen vuokra	16,620	16,620 —	—	
Seurahuoneen vuokria	15,000	17,308 76	—	2,308 76
Vuokraa torien myyntipaikoista ..	30,000	42,286 25	—	12,286 25
S:n poliisin virkahuon. ja talleista kaupungin omist. taloissa	115,350	115,350 —	—	
S:n Penger- ja Ratakadun poliisi- huoneistoista	5,500	5,525 25	—	25 25
S:n Bengtsårin kasvatuslaitok- sesta	16,000	16,100 —	—	100 —
S:n Vuorimiehenk. N:o 9 huoneis- toista	8,700	7,466 72	1,233 28	
Siirros	3,140,770	4,838,924 81	88,137 89	644,644 03

Siirros	3,140,770	4,838,924 81	88,137 89	644,644 03
Vuokria erin. laivaveistämöalueen rakennuksista	3,850	3,949 28	—	99 28
S:n Aleksanterinkadun talosta N:o 26	14,000	14,284 36	—	284 36
S:n kunnallisista työväenasunnoista	47,000	47,057 25	—	57 25
Erinäisiä vuokria	9,000	6,930 82	2,069 18	
Vuokraa myymälöistä ja myymäpöydistä	6,000	6,623 —	—	623 —
S:n kauppahallien myymäkojuista	115,000	108,848 97	6,151 03	
Uimahuonemaksuja	1,000	1,527 —	—	527 —
Kalavesimaksuja	2,400	3,575 —	—	1,175 —
Satunnaisia sekä kenttien vuokria	135,000	145,866 36	—	10,866 36
Tuloja tenniskentistä	1,600	1,508 —	92 —	
Kadun erilleen aitaamisesta rakennustarkoituksia varten	15,000	24,926 73	—	9,926 73
Tuloja kunnan virutushuoneista ..	3,600	4,160 17	—	560 17
3. Kaupungin maatilain maanvuokrat	35,500	36,581 67	—	1,081 67
IV. Tonttiverot	4,200	4,439 59	—	239 59
V. Tuloa tuottavat oikeudet.				
Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrättyistä tavaroista	390,000	315,371 12	74,628 88	
S:n Helsinkiin meritse tulevista, ylämaan kaupunkeihin määrättyistä tavaroista	5,000	7,537 37	—	2,537 37
Liikennemaksuja	850,000	522,307 28	327,692 72	
Mittausmaksuja	1,500	1,273 11	226 89	
Makasiininvuokraa	15,000	11,564 78	3,435 22	
Satamamaksuja	310,000	196,099 44	113,900 56	
Siltamaksuja	12,000	10,623 79	1,376 21	
Nostokranamaksuja	1,600	1,765 —	—	165 —
Painolastimaksuja	100	66 20	33 80	
Punnitsemismaksuja	2,400	2,313 01	86 99	
Siirros	5,121,520	6,318,124 11	617,831 37	672,786 81

Siirros	5,121,520	6,318,124 11	617,831 37	672,786 81
Ulkomaalaisten maksuja ruokata- varain mynnistä aluksesta	7,000	7,647 35	—	647 35
Biljaardimaksuja	600	864	—	264
Perunkirjoitusprosentteja	20,000	24,644 48	—	4,644 48
Kolehtirahoja	100	176 46	—	76 46
Erinäisiä sakkoja	200	735	—	535
Vanhankaupungin myllyn vuokra	2,700	2,700	—	—
VI. Sekalaiset tulot.				
Henkilökohtainen vaivaismaksu ..	60,000	66,938 50	—	6,938 50
Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	50,000	40,639 65	9,360 35	—
Vaivaihoidon suoritettava korvaus varattomain potilaitten hoidosta Marian ja Kivelän sairaaloissa	180,000	181,305 55	—	1,305 55
Sairaanhoidotajaroppilaskoulun op- pilaitten pääsymaksuja	1,800	1,800	—	—
Myydyistä ruuantähteistä	4,400	5,518 59	—	1,118 59
Sairaanhoidosta Kivelän sairaalassa	7,000	12,961 30	—	5,961 30
Vaivaihoidon maksettava korvaus mielenvikaisten hoidosta Kivelän sairaalassa	185,000	182,386 89	2,613 11	—
Sairaanhoidosta Humaliston sairaal.	500	6,435 65	—	5,935 65
Sairaanhoidosta kulkutautisairaa- lassa	15,000	15,090 45	—	90 45
Tuloja desinfisioimislaitoksesta ..	400	705 10	—	305 10
Desinfisioimisesta kodeissa	15,000	5,238 50	9,761 50	—
Tuloja kaupungin laboratorista terveydellisiä ja bakteriologisia tutkimuksia varten	5,000	9,062 50	—	4,062 50
Lihantarkastusaseman tuloja	45,000	93,561 30	—	48,561 30
Tuloja vaivaistalosta	25,000	14,821 25	10,178 75	—
Tuloja työlaitoksesta	95,000	113,883 35	—	18,883 35
Korvausta köyhäin ylläpidosta ..	25,000	46,001 41	—	21,001 41
Kansakoulunoppilaiden maksut, sekä tuloa kansa- ja ammatti- koulunoppilaiden myyd. teoksista	4,000	3,643 21	356 79	—
Korvausta turvakodeissa hoidetuista lapsista	1,500	4,664 70	—	3,164 70
Tuloja Bengtsårin y. m. kasvatus- laitoksista	2,000	3,060 72	—	1,060 72
Koiravero	21,000	24,950	—	3,950
Siirros	5,894,720	7,187,560 02	650,101 87	801,293 22

Siirros	5,894,720	7,187,560 02	650,101 87	801,293 22
Työnvälitystoimiston tuloja	500	1,823 50	—	1,323 50
Klosettimaksuja	7,000	6,703 70	296 30	
Postilaitoksen vuokra-apumaksu postipakettiosaston puolesta	2,000	2,000	—	
Henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston korvaus	1,500	1,500	—	
Tuloja kaupungin työkunnasta	28,000	16,792 51	11,207 49	
Tuloja Kaupunginkirjastosta	2,800	3,053 05	—	253 05
Rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettuja maksuja	40,000	25,851 90	14,148 10	
Apumaksut istutuksien kunnossapitoon	4,570	5,660	—	1,090
Apumaksut katuväläistukseen Suomen Pankilta ja Säätytalosta	800	800	—	
Vastiketta kaup. menettämistä sakkosuuksista	8,075	8,075	—	
Majoituksen korvausta	671,280	562,873 86	108,406 14	
VII. Valtioavut.				
Kansakouluille ja kasvatustalok- sille	464,690 55	237,947 11	226,743 44	
Katuväläistukseen	7,700	7,700	—	
Palolaitokselle	21,000	21,000	—	
Tulli- ja kellarivapaud. korvaus	368	368	—	
Ammattikoululle	32,400	32,400	—	
Kaupungin osuus paloviinaverosta	18,000	18,979 79	—	979 79
VIII. Kaupungin teknilliset laitokset.				
1. Vesijohtolaitos.				
Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaup. oma vedenkulutus	1,250,000	1,337,579 68	—	87,579 68
Vesimittarien vuokra	46,000	45,076 50	923 50	
Korvausta vedenkulutuksesta va- paakaivoissa y. m.	12,000	4,853 91	7,146 09	
Maksuja vesimittaria vaille olevista palovesiputkista	200	365	—	165
Siirros	8,513,603 55	9,528,963 53	1,018,972 93	892,684 24

Siirros	8,513,603 55	9,528,963 53	1,018,972 93	892,684 24
Maa-alueiden vuokria	200 —	200 —		
Voittoa suoritetuista johtotöistä ..	25,000 —	44,745 20	— —	19,745 20
2. Kaasutehdas.				
Korvausta katuvalaistuksesta	195,000 —	135,295 97	59,704 03	
S:n yksityiskulutuksesta	970,000 —	859,025 25	110,974 75	
Tuloja sivutuotteista	631,700 —	457,341 24	174,358 76	
Voittoa tehdyistä töistä	60,000 —	44,405 47	15,594 53	
Vuokratuloja	5,100 —	5,480 —	— —	380 —
Satunnaisia maanvuokratuloja ..	1,500 —	1,585 —	— —	85 —
3. Sähkätehdas.				
Korvausta katuvalaistuksesta	81,800 —	25,991 11	55,808 89	
S:n yksityiskulutuksesta	2,234,000 —	2,010,665 75	223,334 25	
S:n raitiotiekäytöstä	120,000 —	100,646 18	19,353 82	
Voittoa johtotöistä	57,000 —	53,631 67	3,368 33	
Vuokratuloja	18,000 —	18,800 —	— —	800 —
IX. Puhtaanapitolaitos.				
Puhtaanapitomaksuja	257,780 —	256,205 58	1,574 42	
Tuloja myydyistä lannasta	45,000 —	65,839 84	— —	20,839 84
Korvausta katujen puhtaanapidosta, lumenkuljet. y. m. talonomistajilta	20,000 —	32,574 02	— —	12,574 02
X. Lainat				
	13,336,624 —	13,333,408 —	3,216 —	
XI. Kunnallisverot				
	5,893,264 76	5,900,557 60	— —	7,292 84
Edellisiltä vuosilta siirtyneitä käyttämättömiä, säästyneitä määrärahoja.				
Kaupunginvaltuuston asettaman hä- täapukomitean juokseviin menoi- hin ja sihteerin palkkioksi	— —	60 95	— —	60 95
Siirros	32,465,572 31	32,875,422 36	1,686,260 71	954,462 09

Siirros	32,465,572	31	32,875,422	36	1,686,260	71	954,462	09
Kunnalliskertomusten ilmestymisen joudattamiseksi	—	—	600	—	—	—	600	—
Bölen poliisivartiokonttorin vesi- ja viemärijohdon teettämiseen	—	—	326	18	—	—	326	18
Kahden pesukoneen hankkimiseksi työ- ja vaivaistaloon	—	—	6,067	10	—	—	6,067	10
Sopivain makasiiniosastojen erottamiseksi panssariverkolla rantavajoissa N:oissa 3 ja 8	—	—	1,300	—	—	—	1,300	—
Määräraha Suomen maantieteelliselle seuralle	—	—	1,180	—	—	—	1,180	—
Korkeammille ruotsinkielisille työväenopetuskursseille	—	—	2,200	—	—	—	2,200	—
Erinäisiin poliisimaneesin sisustuksiin	—	—	2,040	—	—	—	2,040	—
Merenkulun turvaamista tarkoittaviin toimenpiteisiin	—	—	4,405	—	—	—	4,405	—
Lapinlahdenkadun lastensairaalan kuntoonpanoon ja voimassapitoon	—	—	1,313	26	—	—	1,313	26
Vesijohdon teettämiseksi poliisimaneesiin	—	—	1,200	—	—	—	1,200	—
Uusi kaupungin asemakartta	—	—	2,087	50	—	—	2,087	50
Kallion kaupunginkirjaston sisäpuoliseen maalaukseen	—	—	11	—	—	—	11	—
Kaupungin talojen sähköjohdot . .	—	—	82	23	—	—	82	23
Floratien tasoitus Kaavi- ja Toivotien välillä	—	—	632	87	—	—	632	87
Lastausraiteen laittaminen Sörnäsintien Rantatien pohjoispuolelle	—	—	1,025	53	—	—	1,025	53
Katajanokan pohjoisrannan purkauslaiturin korjaus	—	—	50	99	—	—	50	99
Katajanokan tavaravaja	—	—	98,572	—	—	—	98,572	—
Helsinginkadun osittainen kiveys . .	—	—	13	78	—	—	13	78
Vaasankadun s:n s:n	—	—	60	42	—	—	60	42
Helsingin pörssin voimassapitoon . .	—	—	1,210	79	—	—	1,210	79
Rahasääntöön panemattomia tuloja.								
Kansanlastentarhain valtioapu	—	—	60,431	20	—	—	60,431	20
Kurssivoittoa lunastetuista obligatioista	—	—	16,689	08	—	—	16,689	08
Siirros	32,465,572	31	33,076,921	29	1,686,260	71	1,155,961	02

Siirros	32,465,572	31	33,076,921	29	1,686,260	71	1,155,961	02
Vanhentuneita korkolippuja	—	—	12	60	—	—	12	60
Erinäisiä kaasutehtaan tuloja	—	—	7,738	18	—	—	7,738	18
S:n sähkötehtaan s:n	—	—	69	81	—	—	69	81
Tuloja kaupungin metsistä	—	—	4,474	35	—	—	4,474	35
S:n myydystä mullasta	—	—	4,720	87	—	—	4,720	87
Aikaisemmin poistettuja veroja ker- tynyt	—	—	323	43	—	—	323	43
Tuloja kaupungin museosta	—	—	125	20	—	—	125	20
Korvausta talonomistajilta rottain tappamisesta	—	—	1,217	15	—	—	1,217	15
Seurahuoneen huonon hoidon kor- vaus	—	—	1,500	—	—	—	1,500	—
Myydyistä rakennuksista y. m.	—	—	1,902	86	—	—	1,902	86
Franzén-, Tori- ja erään Penger- kadun osan tasointu	—	—	113	79	—	—	113	79
Yhteensä Smk	32,465,572	31	33,099,119	53	1,686,260	71	1,178,159	26

Yhdistelmä

Helsingin kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1914.

P ä ä l u o k k a	Rahasäännön mukaan		Tilien mukaan	
Menot.				
I. Kaupungin velat	3,617,076	54	3,623,389	09
II. Kaupungin virastot	421,725	82	422,363	37
III. Kunnallishallinto	958,054	99	975,498	16
IV. Katu- ja laituri-alaistus	333,900	—	206,648	99
V. Palolaitos	312,265	—	291,289	99
VI. Poliisilaitos	377,586	66	383,953	41
VII. Terveyden- ja sairaanhoito	1,811,726	13	1,664,513	66
VIII. Vaivaishoito	1,159,975	—	1,166,693	32
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset	2,416,587	18	2,354,428	56
X. Yleiset rasitukset	697,075	46	509,889	28
XI. Kauppahallit	66,566	65	50,290	81
XII. Kaupungin teknilliset laitokset	5,884,886	71	5,502,880	63
XIII. Yleiset työt	6,720,623	50	6,660,139	67
XIV. Eläkkeet ja apurahat	73,708	67	63,913	56
XV. Sekalaiset menot	7,613,814	—	8,167,226	84
Menosääntöön panemattomia menoja	—	—	61,556	13
	32,465,572	31	32,104,675	47
Säästö vuoteen 1915	—	—	994,444	06
Yhteensä Smk	32,465,572	31	33,099,119	53
Tulot.				
Säästö vuodelta 1913	500,000	—	1,641,648	67
I. Korot	1,185,500	—	1,275,282	71
II. Tontinlunastukset	1,000,000	—	1,442,133	95
III. Kaupungin kiinteä omaisuus	844,220	—	885,698	09
IV. Tonttiverot	4,200	—	4,439	59
V. Tuloatuottavat oikeudet	1,618,200	—	1,105,688	39
VI. Sekalaiset tulot	1,509,125	—	1,467,802	14
VII. Valtioavut	544,158	55	318,394	90
VIII. Kaupungin teknilliset laitokset	5,707,500	—	5,145,687	93
IX. Puhtaanapitolaitos	322,780	—	354,619	44
X. Lainat	13,336,624	—	13,333,408	—
XI. Kunnallisverot	5,893,264	76	5,900,557	60
Rahasääntöön panemattomia tuloja	—	—	223,758	12
Yhteensä Smk	32,465,572	31	33,099,119	53

Tila joulukuun 31 päivänä 1914.

	<i>Smc.</i>	<i>mk.</i>	<i>Smc.</i>	<i>mk.</i>
Varat.				
Kassa	368,231	97		
Obligatsioonit	341,711	23		
Rakennustarpeet	764,265	64		
Pankkitili	4,455,846	15	5,930,054	99
Nostamattomia apurahoja.				
Apumaksu uusien palokalujen ostoon	23,100	—		
Majoituskustannusten korvaus	110,471	63	133,571	63
Etuannit.				
Rahatoimikamari	1,354	55		
Rahatoimikonttori		25	02	
Liikennekonttori	2,173	58		
Rakennuskonttori ja rakennustoimikunnat	2,354	56		
Tilastokonttori	—	15		
Kunnan työnvälitystoimisto	258	09		
Kasvatuslautakunta	3,622	27		
Helsingin kaupungin Museolautakunta		37	26	
Sosiaalilautakunta	184	35		
Kansanlastentarhain johtokunta		5	47	
Palolaitos	17,790	23		
Terveydenhoitolautakunta		537	—	
Marian sairaala	3,784	82		
Kivelän sairaala	6,922	95		
Humaliston sairaala	2,944	32		
Kulkutautisairaala	4,153	17		
Nickbyn sairaala	1,000	12		
Vaivaishoito		666	42	
Tyttöjen ammattikoulu	1,740	71		
Ruotsinkieliset kansakoulut	6,158	22		
Suomenkieliset ”	20,112	14		
Siirros	75,825	40	6,063,626	62

	Siirros	75,825 40	6,063,626 62
Virutushuoneiden tarkastusmiehet		5 —	
Hätäapukomitea		122 30	
Kaupunkilähetys		1,536 27	
Kaupunginorkesteri		11,157 88	88,646 85
Rästejä.			
Maanvuokria		27,713 37	
Tilapäisiä maanvuokria		18,826 65	
Tuulaaki ja liikennemaksuja		12,901 36	
Henkilökohtaista vaivaismaksua		1,162 —	
Koiraveroa		2,324 25	
Puhtaanapitomaksuja		60,985 70	
Kunnallisveroja		987,509 96	
Rakennuskonttorin laskuja		134,080 39	
Sekalaista		44,233 56	1,289,737 24
Erinäisiä velallisia.			
Rahatoimikamari, arvaamattomain tarpeiden määräraha		27 —	
Satamakonttori, palkat		139 55	
Taksoitusvalmistelu, puhtaaksikirjoitusmaksuja		22 05	
Lääkäri ja sairaanhoitajat, maksuja yökäynneistä		60 —	
Käsityöläiskoulut		4,442 99	
Majoituskustannuksia		110 —	
Paloapumaksuja		15,000 —	
Tontinlunastusten korkoja		45,758 64	
Vallilan lainarahaston s:n		5,427 71	
Tontinlunastuksia		58,982 66	
Tuloja myydystä lannasta		3,396 85	
Vallilan lainarahastosta annettuja lainoja		245,925 —	
Edeltäpäin maksettuja kuluja majoituksesta Sörnäsissä		65,720 63	
Erinäisiä yksityisten tiliin teetettyjä töitä		5,317 95	
Mariankadun talossa N:o 22 tehdyt korjaustyöt		2,594 21	
Keittiöjäteastiain osto ja myynti		8,775 55	
<i>Teknillisten laitosten bruttovoitto:</i>			
Vesijohtolaitos	986,739: 98		
Kaasutehdas	470,309: 21		
Sähkötehdas	1,282,576: 64	2,739,625 83	
Kaasutehtaan konttokuranttitili		339,956 22	
Kustannuksia Itäisen viertotien kiveämisestä		105,181 63	
	Siirros	3,646,464 47	7,442,010 71

	Siirros	3,646,464 47	7,442,010 71
Uuden kaupungintalon valmistelutyöt		4,222 38	
Kansakoululasten puutarha		4,237 98	
Sähkötehtaan etuannit kaupunginkassasta		300,000 —	
Kivelän entisen kirkkorakennuksen sisustus		8,786 28	
Kustannuksia Murtokadun teettämisestä		306,541 67	
Uusi kulkutautisairaala		257,590 35	
Saman kalusto		121,532 96	
Maksettu kaupungin erinäisiä obligatsioonilainoja		460,266 35	
Kaupunkilähetyksen laina		25,000 —	
Sotatilain aiheuttamia kustannuksia		156,072 49	
<i>Vuonna 1914 teetettyjä töitä, joita varten on määrär. 1915 vuoden menosäännössä:</i>			
Kunnan mielisairaala Nickbyssä	104,488: 77		
Saman kalusto	99,298: 53		
Hoitajaoppilaiden asuinhuoneistojen sisustaminen kulkutautisairaalaan	13,000: —		
Hakaniementorin uusi kauppahalli ..	54,228: 07		
Toivoniemen kasvatustaloksen muut- tos- ja lisärakennustyöt	16,787: 20		
Ryttylän tilan osto	106,000: —		
Toivoniemen tilan osto	30,000: —		
Sörnäsän Rantatien uudet raiteet ja tarpeellinen tasoitus	3,637: 87		
I Linjan tasoitus Castrén- ja Alppi- kadun väliltä	400: —		
Näkinkujan alaisen viemärin uudistus I. Viertotien ja Sörnäsän Rantatien väliltä	15,474: 63		
Sörnäsän niemekkeen ruoppavarasto- paikkojen järjestäm. ja laajentam.	2,030: 28		
S:n varastopaikkain tasoitus	5,890: 90		
Höyryruoppaajan ynnä proomun osto	2,805: 37	454,041 62	5,744,756 55
	Yhteensä Smk	—	13,186,767 26

Velat.				
Erääntyneitä obligatsioneja ja korkolippuja.				
1876	vuoden lainan obligatsioneja	9,385	—	
1882	” ” ”	13,727	50	
1876	” ” korkolippuja	1,355	—	
1882	” ” ”	393	75	
1909	” ” ”	312,674	12	
1911	” ” ”	542,829	54	
1913	” ” ”	6,445	40	886,810 31
Nostamattomia määrärahoja.				
1909	vuoden obligatsioonil. provisionit, kurssierotukset y. m.	5,045	61	
1911	” ” ” ”	7,997	68	
	Raastuvanoikeus, palkat	3,326	66	
	Helsingin kaupungin museo, esineiden ja telineiden osto	3,400	—	
	Palolaitos, palokalut ja kalusto	133,000	—	
	Lääkäri ja sairaanhoitajat, kättilön sairaanhoitotarvikkeet	100	—	
	Helsingin kaupungin pörssin voimassapito	10,000	—	
	Kaupungin historian julkaiseminen	15,996	—	
<i>Vesijohtolaitoksen nostamattom. määrär.:</i>				
	Museokadun alainen vesijohto	3,693:	04	
	Toivokadun ” ”	5,900:	—	
	Kaavikadun ” ”	3,100:	—	
	Floratien ” ”	1,471:	01	
	Brändönkadun ” ”	11,000:	—	
	Uusia johtoja Hallituksen määräyk-			
	sen mukaan	1,414:	06	
	Vesimittarien oston	5,599:	57	
	Vesisäiliön lisärakennus	14,453:	78	
	Vesijohdon ulottaminen Bus- ja San-			
	taholmaan	71,611:	20	
	Lastaajakadun alainen vesijohto ...	9,961:	35	
	Sturekadun ” ”	44,523:	88	172,727 89
<i>Kaasutehtaan nostamattomat määrär.:</i>				
	Kaasutehtaan uunilaitoksen laajen-			
	nus	126,499:	40	
	Kaasutehtaan erinäiset uutistyöt ...	16,756:	73	
	Siirros	143,256:	13	351,593 84
				886,810 31

Siirros	143,256: 13	351,593 84	886,810 31
Kaasumittarien osto	33,404: 20		
Uusien lyhtyjen asettaminen	2,240: 95		
Kaasutehtaan kehäjohto	296,309: 38	475,210 66	
<i>Sähkötehtaan nostamattomat määräraha:</i>			
Sähkötehtaan lauhdutusvesijohtojen perustaminen	50,962: 52		
Sähkómittarien osto	45,697: 58		
Laajennustyöt	154,114: 26	250,774 36	
<i>Rakennuskonttorin nostamattomat työmäärärahat:</i>			
Kunnan teurastamo	652,900: 29		
Eläintarhankadun kansakoulutalo ..	156,559: 04		
Kunnan työväenasuntojen sisä- ja ulkopuolinen korjaus	2,729: 72		
Erinäiset vaivaistalon uutisrakennukset	1,909: 20		
Bölen uusi paloasema	4,355: 87		
Ainespihan uusi työpajarakennus ..	8,928: 65		
S:n tavaravajan muutto	2,000: —		
S:n jyrä- ja automobiliivaja	5,600: 82		
Uusi työ- ja vaivaistalo	11,012: 03		
Kaupunginkirjaston ilmanvaihtolait- teiden parannus	4,295: 46		
Kaarlenkadun erään osan päällystä- minen ketokivillä	1,969: 12		
II linjan erään osan s:n s:n	5,380: 07		
Arkadiakadun s:n s:n	3,614: 60		
Kaupungille kuuluvan Lapinlahdenk. osan päällystäminen noppakivillä	10,778: 64		
Kaavikadun tasoitus	10,600: —		
Töölönkadun s:n Dagmar- ja Aurora- kadun väliltä	2,811: 50		
Sörnäsins haararadan väliaikainen silta	12,378: 57		
Sörnäsins rantatien sivuraiteen kisko- tarpeet	4,860: —		
S:n sivuraide	6,434: 60		
Santa- ja Busholman tasoitustyöt ..	479,475: 13		
Emäradan länsipuolisen tien tasoitus ja viertäminen Nordenskiöldin leh- tokujalta Träskiin ja sieltä itään- päin	5,639: 90		
Tavaravajain vaakain osto	2,565: 70		
Siirros	1,396,798: 91	1,077,578 86	886,810 31

	Siirros 1,396,798: 91	1,077,578 86	886,810 31
Eläintarhan juoksuradan hiliijauhe- päällystys sekä urheilupaviljongin vesi- ja viemärijohto	3,258: 42		
Laivurikadun ja Speranskien vie- reisen istutuksen tasoitus	2,333: 27		
Antin- ja Yrjönkadun kulmaukseen tehtävä käymälä	910: —		
Henrikinpuiston pohjoispäähän teh- tävä käymälä	7,500: —		
Pääskylänkadun viereisen purkauspai- kan kohdalle s:n s:n	1,161: 47		
Eläintarhan alueen puhdistusasema..	39,871: 91	1,451,833 98	
<i>Siirtyviä, Kaupunginvaltuuston käyttö- varoista myönnettyjä määrärahoja:</i>			
Talviliikennekysymyksen selvitys	2,686: 48		
Filharmonisen seuran nuottikirjaston osto	50,000: —		
Hätäapukomitean tarverahat ja sihteerin- palkio	1,172: 30		
Ryttylän työsiirtolan perustamiskustannuk- set	1,459: 72	55,318 50	2,584,731 34
Erinäisiä saamamiehiä.			
Satunaisia maanvuokria		30 —	
Terveystaloutautakunnan etuannit		965 60	
Seurahuoneen taloudenhoitajan s:n		6 91	
Käyttämättömiä lainavaroja		4,832,034 62	
Etuanteja		5,193 —	
Liikkeessä olevia viertotielainan obligatsioneja		350 —	
” ” ” korkolippuja		9 —	
Vallilan lainarahasto		264,250 —	
Yhdyspankista otettu kuoletuslaina Vilhonkadun talon N:o 1 oston		25,569 34	
Edeltäpäin maksettuja koiraveroja		6,543 50	
Oulunkylän kartanon ent. omistajalle tuleva maanvuokra		2,385 72	
Vuokria Mikonkadun 17:stä ja Vuorikadun 12:sta		13,411 50	
Liikamaksuja kadun erilleen aitaamisesta		10,397 46	
Korvausta I. Viertotien kunnossapidosta		47,095 —	
Vesijohtolaitoksen konttokuranttitili		59,190 47	
Sähkötehtaan s:n		736,955 65	
	Siirros	6,004,387 77	3,471,541 65

	Siirros	6,004,387 77	3,471,541 65
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan lainarahasto.....		2,000,000 —	
Helsingin kaupungin voittovarain rahasto		143,320 21	
<i>Helsingin Anniskehuosakeyhdistyksen voittovarain:</i>			
Kansakoululasten ruokinta	15,609: 57		
Kansakoulunopettajain yhdistyksen toimikunta kesäsiirtoloja varten..	1,128: 80		
Varattu veistokuvateosten ostoon....	19,151: 60	35,889 97	
Maksamattomia laskuja		537,183 60	8,720,781 55
		— —	12,192,323 20
<i>Säästö vuoteen 1915</i>		— —	994,444 06
	Yhteensä Smk	— —	13,186,767 26

Helsingin kaupungin pääomavarat:

	Saldo tammik. 1 p:nä 1914	Vähentynyt 1914	Lisääntynyt 1914	Saldo jouluk. 31 p:nä 1914
I. Rakennukset ja rakennetut kiinteistöt	28,597,563 93	— —	4,071,936 07	32,669,500 —
II. Kaupungin ulkopuoliset maatilat	2,036,700 —	— —	1,394,430 90	3,431,130 90
III. Kaupungin vuokralle antaman maan arvo	6,198,253 60	— —	220,815 60	6,419,069 20
IV. Myytävät sekä kaupungin omiin tarkoituksiin varatut tontit	13,438,005 78	1,742,135 92	2,323,128 31	14,018,998 17
V. Myytyjen tonttien erääntymätön lunastushinta	10,042,290 32	1,472,993 80	288,181 60	8,857,478 12
VI. Vesijohdon pääoma-arvo	7,111,575 66	179,531 71	613,214 05	7,545,258 —
VII. Kaasutehtaan pääoma-arvo	5,211,861 90	165,756 59	118,665 82	5,164,771 13
VIII. Sähkötehtaan pääoma-arvo	8,354,686 58	324,346 05	1,016,520 01	9,046,860 54
IX. Kalusto	2,880,124 15	328,331 —	1,006,582 46	3,558,375 61
X. Arvopaperit	4,838,383 —	150 —	2,925 —	4,841,158 —
Yhteensä Smk	88,709,444 92	4,213,245 07	11,056,399 82	95,552,599 67

I. Rakennukset ja rakennetut kiinteistöt.

Saldo vuodelta 1913	Smk	28,597,563: 93
Lisääntynyt uutis- ja lisärakennuksista sekä uudesti- arvioimisesta	„	4,071,936: 97
Saldon joulukuun 31 p:nä 1914	Smk	32,669,500: — muodostavat :

Kaupungin- osa		Tontti	Rakennukset	Yhteensä	
A. Kaupungissa sijaitsevat tontit ja rakennukset.					
I.	Raatihuone, Aleksanterinkatu 20 (itäosa)	517,500	371,500	889,000	
"	S:n s:n 22 (länsiosa) . .	676,000	355,000	1,031,000	
"	Ent. Seurahuone, P. Esplanadikatu 11	910,000	660,000	1,570,000	
"	Aleksanterinkadun tontti 26	176,000	164,000	340,000	
"	Ent. tulli- ja pakkahuone, Aleksanterinkatu 2	531,000	142,000	673,000	
"	Palovarikko, Vironkatu 2	66,800	71,500	138,300	
"	Koulutontti, Nikolainkatu 10	204,000	396,000	600,000	
"	Siltavuorenrannan virutushuone	—	8,000	8,000	
"	S:n käymälä	—	1,200	1,200	
"	Elisabetintorin vartijatupa	—	1,700	1,700	
"	T-muotoisen rantasillan käymälä	—	800	800	
"	Hiekkavaja y. m.	—	1,900	1,900	
II.	Vilhonkadun tontti 1	124,000	98,000	222,000	
"	Kaisaniemen ravintola	—	20,000	20,000	
"	Ent. kaasutehdas Henrikinkadun varrella . .	1,000,000	50,000	1,050,000	
"	Kaisaniemen puiston käymälä	—	1,200	1,200	
"	Hiekkavaja y. m.	—	500	500	
III.	Teatteriesplanadin mukavuuslaitos	—	9,000	9,000	
"	Esplanadikappeli	—	160,000	160,000	
"	Länsirannan kauppahalli	136,000	174,000	310,000	
"	Länsirannan tarkastuspaviljonki	—	18,500	18,500	
"	Ent. Makasiinikortteli 54 L-rannassa	1,106,000	189,000	1,295,000	
"	Kasarmintorin kauppahalli	75,000	175,000	250,000	
"	Koulutontti, Kasarminkatu 7	225,000	124,000	349,000	
"	Kirjastotontti, Korkeavuorenkatu 5	129,000	251,000	380,000	
"	Palolaitoksen talo, Korkeavuorenkatu 26 . . .	316,000	350,000	666,000	
"	Palolaitoksen kasarmi, Korkeavuorenkatu 7 .	102,000	25,000	127,000	
"	Linnanrannan odotuspaviljonki	—	3,000	3,000	
"	L-rannan pohjoisen laiturisiiven tavarakatot	—	9,000	9,000	
"	S:n etel. s:n tavarakatokset	—	7,000	7,000	
"	Länsirannan katos	—	20,000	20,000	
"	Hiekkavaja y. m.	—	350	350	
IV.	Koulutontti, Kansakoulukatu 1 ja 2	208,000	342,000	550,000	
"	Annankadun kauppakojut	—	30,000	30,000	
"	Kampintorin palovarikko	8,000	26,000	34,000	
"	Ainespiha, Rakennuskonttorin osa	500,000	32,600	532,600	
"	Koulutontti, Lapinlahdenkatu 19	325,000	130,000	455,000	
"	Marian sairaala, Lapinlahdenkatu 16	1,138,000	1,612,000	2,750,000	
"	Hietalahdentorin kauppahalli	60,000	150,000	210,000	
"	Ruoholahdenrannan virutushuone	—	8,000	8,000	
"	Hiekkavaja y. m.	—	1,550	1,550	
V.	Hietalahden etelärannan vartijatupa	—	750	750	
"	" " käymälä	—	1,500	1,500	
"	Hiekkavaja y. m.	—	600	600	
VI.	Koulutontti, Punavuorenkatu 10	70,000	30,000	100,000	
"	" " 8	45,000	1,000	46,000	
"	Helsinginniemen uimalaitos	—	25,000	25,000	
"	Hiekkavaja y. m.	—	450	450	
VII.	Koulutontti, Tehtaankatu 15 ja 17	193,000	360,000	553,000	
		Siirros	8,841,300	6,609,600	15,450,900

Kaupungin- osa		Tontti	Rakennukset	Yhteensä
	Siirros	8,841,300	6,609,600	15,450,900
VII.	Poliisiasema, Ratakatu 10	67,500	160,000	227,500
"	Koulutontti Ratakatu 6 ja 8	308,000	419,000	727,000
"	Asuntontti, Vuorimieskatu 6	110,000	65,000	175,000
"	Makasiininrannan tavaravaja	180,000	420,000	600,000
"	Meritorin käymälä	—	1,000	1,000
"	Hiekkavaja y. m.	—	450	450
VIII.	Rahapajanrannan tulli- ja pakkahuone	170,000	750,000	920,000
"	S:n tavaravajat	160,000	240,000	400,000
"	S:n vaakavaja	—	500	500
"	S:n satamavartijain suojukset	—	750	750
"	S:n käymälät	—	1,000	1,000
"	Katajanokan pohjoisrannan käymälät	—	1,000	1,000
"	Hiekkavaja y. m.	—	1,700	1,700
IX.	Tehdastontti, Saunakatu 7	1,456,000	144,000	1,600,000
"	Asuntontti, Myllytie 5	360,000	10,000	370,000
"	Kaivopuiston „Kaivohuone“	—	250,000	250,000
"	S:n kylpylaitos	—	32,000	32,000
"	S:n uimahuoneet	—	12,300	12,300
"	S:n keilarata	—	1,500	1,500
"	S:n käymälä	—	4,000	4,000
"	Hiekkavaja y. m.	—	800	800
X.	Hakaniementorin kauppahalli	75,000	450,000	525,000
"	Tehdastontti, Sörnäsän rantatie 4	60,000	204,000	264,000
"	Sörnäsän satamakonttorirakennus	—	7,000	7,000
"	Hakaniementorin käymälä	—	2,500	2,500
"	Sörnäsän rantatien virutushuone	—	8,000	8,000
"	" " käymälä	—	2,500	2,500
"	Hiekkavaja y. m.	—	2,200	2,200
XI.	Koulutontti, IV Linja 9	120,000	135,000	255,000
"	S:n s:n 11—15	179,000	701,000	880,000
"	Itä Papinkadun paloasema	300,000	220,000	520,000
"	Porthankadun kirjasto	58,000	200,000	258,000
"	Poliisiasema, Pengerkatu 5	75,000	245,000	320,000
"	Harjutorin myyntikojut ja vajat	—	13,500	13,500
"	Metsänvartijan asunto Eläintarhassa	—	5,500	5,500
"	Käymälä, Eläintarhanhuvila 7	—	300	300
XII.	Alppila Eläintarhassa	—	81,000	81,000
"	Kunnan työväenasunnot, Kristinank. 20	60,000	150,000	210,000
"	Koulutontti, Eläintarhankatu 8	100,000	400,000	500,000
"	Septictank-rakennukset Eläintarhassa, Alppi- lan alapuolella	—	5,700	5,700
"	Fredriksperinkadun talli	—	7,000	7,000
XIII.	Museorakennus Hakaniemen huvilassa	—	136,000	136,000
"	Koulutalo Fjälldalin huvilassa	—	13,000	13,000
"	Poliisimaneesi korttelissa 428	—	17,000	17,000
"	Koleraparakit kortteleissa 428 ja 419	—	126,000	126,000
"	Kunnan työväenasunnot korttelissa 412a (Hie- tantiemenkadun varrella)	291,500	442,500	734,000
"	Käymälä korttelissa 419 b	—	500	500
"	Hiekkavaja y. m.	—	800	800
	Siirros	12,971,300	12,700,600	25,671,900

Kaupungin- osa.		Tontti		Rakennukset		Yhteensä	
	Sirros	12,971,300	—	12,700,600	—	25,671,900	—
XIV.	Hesperian sairaala	—	—	35,000	—	35,000	—
"	Kivelän s:n	—	—	899,000	—	899,000	—
"	Koulutontti, Töölönkatu 41—43	91,000	—	320,000	—	411,000	—
"	Puistonvartijan asunto Eläintarhassa	—	—	3,000	—	3,000	—
"	Kaupunginpuutarha s:n	—	—	318,500	—	318,500	—
"	Septictank-rakennus Eläintarhassa Toivon hu- vilan vierellä	—	—	28,000	—	28,000	—
"	Eläintarhan urheilupaviljonki	—	—	12,000	—	12,000	—
"	Humallahden purkaussillan käymälä	—	—	300	—	300	—
"	Sokeritehtaan palokaluvaaja	—	—	800	—	800	—
"	Eläintarhan Mäntymäen käymälä	—	—	400	—	400	—
"	S:n urheilukentän eteläpuolinen s:n	—	—	400	—	400	—
"	S:n alimenopaikan viereinen s:n	—	—	1,500	—	1,500	—
"	Hiekkavaaja y. m.	—	—	1,700	—	1,700	—
	B. Kaupunkiin yhdistetyllä alueella sijaitsevat rakennukset.						
Rautat. länsip.	Kulikutautisairaala Eläintarhan vierellä	—	—	2,527,000	—	2,527,000	—
"	Bölen poliisivartiokonttori	—	—	7,700	—	7,700	—
"	S:n paloasema	—	—	30,000	—	30,000	—
"	Greijuksen metsänvartijanasunto	—	—	7,800	—	7,800	—
"	S:n rankkurinasunto	—	—	10,000	—	10,000	—
"	S:n sairaala	—	—	36,000	—	36,000	—
"	Erinäiset Bölen rakennukset	—	—	2,000	—	2,000	—
"	S:n Greijuksen s:n	—	—	3,300	—	3,300	—
"	S:n Meilansin s:n	—	—	5,500	—	5,500	—
"	Humallahden uimahuone	—	—	1,700	—	1,700	—
"	Leppäsuon ruumiinavaushuone	—	—	12,000	—	12,000	—
"	Ruoholahden uimahuone	—	—	1,000	—	1,000	—
"	Ruoholahdenrannan käymälä	—	—	500	—	500	—
"	Hiekkavaaja y. m. Ruoholahden täytepaikalla ..	—	—	1,500	—	1,500	—
"	Erinäiset Busholman rakennukset	—	—	13,000	—	13,000	—
Rautat. itäp.	Mustikkamaan pienkeittohuone	—	—	2,000	—	2,000	—
"	Kyläsaaren uimahuone	—	—	5,000	—	5,000	—
"	Hiekkavaaja y. m. Sörnäsän radan pohjoispuol. Vallilan koulutontti	—	—	600	—	600	—
"	Hermannin paloasema	—	—	26,000	—	26,000	—
"	Erinäiset Träskin, Gumtähden, Sofielundin ja Pakaan rakennukset	—	—	1,300	—	1,300	—
"	Gumtähden sairaala-alue	—	—	162,000	—	162,000	—
"	Gumtähden säterin erinäiset rakennukset ..	—	—	9,500	—	9,500	—
"	Toukolan kansakoulu	—	—	60,000	—	60,000	—
"	Vanhankaupungin poliisivartiotupa	—	—	17,000	—	17,000	—
"	Forsbyn kunnalliskoti	—	—	2,089,500	—	2,089,500	—
"	S:n erinäiset rakennukset	—	—	4,100	—	4,100	—
	Yhteensä Smk	13,062,300	—	19,607,200	—	32,669,500	—

II. Kaupungin ulkopuolella sijaitsevat maatilat.

Saldo vuodelta 1913	Smk	2,036,700: —
Lisäksi tulevat: kaupungin mielisairaalan uutisrakennukset Sipoon pitäjässä	„	1,228,430: 90
Norrgårdin ja Södergårdin talojen uutisrakennukset	„	10,000: —
Toivoniemen kasvatuslaitos Lohjan pitäjässä	„	50,000: —
Ryttlän maatila Hausjärven pitäjässä	„	106,000: —
		<hr/>
Saldo joulukuun 31 p:nä 1914	Smk	3,431,130: 90

Saldo joulukuun 31 p:nä käsittää seuraavat tilat:

Reimarin talon	Smk	50,000: —
Oulunkylän kartanon	„	500,000: —
Norrgårdin ja Södergårdin talot	„	230,000: —
Nybondaksen talon	„	120,000: —
Turvikin ja Turstenin palstatilat	„	100,000: —
Erin. pienempiä maa-alueita Helsingin pitäjässä	„	50,000: —
Kaupungin mielisairaalan alueen Sipoossa	„	2,225,130: 90
Toivoniemen kasvatuslaitoksen	„	50,000: —
Ryttlän maatilan	„	106,000: —
		<hr/>
	Smk	3,431,130: 90

III. Kaupungin vuokralle antama maa.

Saldo vuodelta 1913	Smk	6,198,253: 60
Vuodelta 1914 on maanvuokria tuloutettu:		
Erinäisiä maanvuokria	Smk	213,297: 35
Kaivopuisto, maanvuokria	„	2,416: 91
Satunnaisia maanvuokria	„	105,239: 20
		<hr/>
	Smk	320,953: 46
Vuonna 1913	„	309,912: 68
		<hr/>
Vuosivuokrien lisäennys on	Smk	11,040: 78
mikä lisäennys 5 % mukaan pääomaksi muunnettuna vastaa	„	220,815: 60
		<hr/>
Saldo joulukuun 31 p:nä 1914	Smk	6,419,069: 20

Korttelin N:o	Tontin N:o	K a d u n n i m i	Pinta-ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin- raken- nuksien	Tehdas- ja mak. ra- kennuks.	Smk.	7/100	Smk.	7/100
		Siirros	—	—	—	—	1,526,920	22
337	20	Franzénkatu	1,538,309	—	15	—	23,074	63
"	18	" "	647,190	—	13	—	8,413	47
"	16	" "	589,600	—	12	—	7,075	20
"	14	" "	595,210	—	14	—	8,332	94
"	12	" "	1,343,317	—	15	—	20,149	75
338 a	13	Flemingkatu	1,066,750	—	30	—	32,002	50
"	15	" "	1,246,000	—	30	—	37,380	—
"	16	Helsinginkatu	1,251,260	—	35	—	43,794	10
"	14	" "	1,205,192	—	18	—	21,693	46
"	12	" "	855,020	—	22	—	18,810	44
338 b	10	" "	743,012	—	30	—	22,290	36
"	8	" "	1,015,644	—	28	—	28,438	03
"	6	" "	1,175,234	—	32	—	37,607	49
339	13	Kaarlenkatu	1,325,350	—	25	—	33,133	75
340	37	I. Viertotie	1,245,664	—	40	—	57,333	54 ¹⁾
"	39	" "	1,525,251	—	40	—	65,611	08 ²⁾
"	17	Pengerkatu	1,238,939	—	30	—	37,168	17
342	10	Franzénkatu	1,448,133	—	15	—	21,722	—
"	8	" "	788,961	—	13	—	10,256	49
"	6	" "	546,000	—	12	—	6,552	—
"	4	" "	546,000	—	12	—	6,552	—
"	5	Torkkelikatu	622,080	—	14	—	8,709	12
344	18	Pengerkatu	1,140,263	—	32	—	36,488	42
"	3	Franzénkatu	1,011,750	—	29	—	29,340	75
"	5	" "	1,457,069	—	31	—	45,169	14
345	19	" "	622,172	—	13	—	8,088	24
"	20	Adolfintie	—	480,494	10	—	4,804	94
"	17	Franzénkatu	568,930	—	10	—	5,689	30
"	9	" "	532,868	—	11	—	5,861	55
"	7	" "	1,085,696	—	14	—	15,199	74
346	6	Helsinginkatu	1,407,621	—	38	—	53,489	60
"	22	Pengerkatu	1,169,803	—	31	—	36,263	89
"	20	" "	1,740,884	—	30	—	52,226	52
"	8	Harjutori	—	1,085,243	32	—	34,727	78
347	2	Vaasankatu	1,512,145	—	35	—	52,925	07
"	1	Helsinginkatu	1,257,600	—	40	—	50,304	—
348	9	" "	985,250	—	22	—	21,675	50
"	11	" "	960,690	—	25	—	24,017	25
350	20	Flemingkatu	1,361,651	—	20	—	27,233	02
"	25	" "	1,512,715	—	15	—	22,690	73
"	22	Vaasankatu	1,237,153	—	22	—	27,217	36
351	1	Josafatinkatu	1,003,125	—	30	—	30,093	75
"	3	" "	1,003,125	—	30	—	30,093	75
"	5	I. Brahekatu	1,729,000	—	25	—	43,225	—
		Siirros	—	—	—	—	2,739,846	04

1) Tähän on luettu tontin louhintatöihin käytetyt Smk 7,506: 98.

2) " " " " " " " " 4,601: 05.

Korttelin N:o	Tontin N:o	K a d u n n i m i	Pinta-ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin-raken-nuksien	Tehdas- ja mak. raken-nuks.	Smq.	7m.	Smq.	7m.
		Siirros	—	—	—	—	2,739,846	04
351	28	Vaasankatu	1,003,125	—	25	—	25,078	12
358	33	Pengerkatu	1,377,882	—	20	—	27,557	64
359	32	"	1,466,122	—	20	—	29,322	44
"	2	Fredriksperinkatu	1,196,732	—	20	—	23,934	64
"	4	"	1,072,500	—	15	—	16,087	50
"	6	"	1,457,326	—	15	—	21,859	89
"	8	"	1,469,708	—	20	—	29,394	16
"	10	"	1,071,067	—	22	—	23,563	47
361	20	"	1,042,872	—	22	—	22,943	18
"	22	"	1,259,457	—	22	—	27,708	05
362	38	"	1,283,727	—	20	—	25,674	53
"	13	I. Brahekatu	1,156,000	—	20	—	23,120	—
"	11	Porvoonkatu	1,498,909	—	25	—	37,472	72
363	2	"	1,672,938	—	20	—	33,458	76
"	4	"	1,751,894	—	22	—	38,541	67
"	35	Vaasankatu	1,295,000	—	25	—	32,375	—
364	12	L. Brahekatu	1,278,000	—	20	—	25,560	—
"	14	"	1,097,400	—	25	—	27,435	—
371	8	Porvoonkatu	1,610,059	—	18	—	28,981	05
"	10	"	948,090	—	10	—	9,480	90
"	21	Kristinankatu	1,070,485	—	10	—	10,704	85
373	14	Porvoonkatu	1,721,466	—	10	—	17,214	66
"	16	"	1,534,972	—	7	—	10,744	80
"	18	Viipurinkatu	1,338,300	—	8	—	10,706	40
"	20	"	1,350,000	—	10	—	13,500	—
"	22	"	1,350,000	—	11	—	14,850	—
"	24	"	1,350,000	—	11	—	14,850	—
375	11	"	1,027,749	—	12	—	12,332	98
"	20	Porvoonkatu	724,500	—	9	—	6,520	50
376	25	"	1,386,000	—	10	—	13,860	—
"	27	"	1,386,000	—	9	—	12,474	—
"	7	Kotkankatu	1,188,000	—	9	—	10,692	—
"	56	Fredriksperinkatu	1,386,000	—	9	—	12,474	—
"	54	"	1,386,000	—	9	—	12,474	—
"	52	"	1,188,000	—	10	—	11,880	—
377	7	Siuntionkatu	519,800	—	4	50	2,399	10
378	8	"	762,400	—	5	—	3,812	—
"	3	Inkoonkatu	762,400	—	10	—	7,624	—
386	30	Porvoonkatu	625,919	—	8	—	5,007	35
"	32	"	663,825	—	8	—	5,310	60
"	34	"	701,730	—	8	—	5,613	84
"	36	"	739,636	—	7	—	5,177	45
"	38	"	777,541	—	6	—	4,665	24
"	40	"	815,447	—	5	—	4,077	23
387	14	Karjalankatu	1,104,000	—	8	—	8,832	—
"	45	Porvoonkatu	695,640	—	8	—	5,565	12
"	74	Fredriksperinkatu	612,750	—	6	—	3,676	50
388	76	"	688,000	—	10	—	6,880	—
"	78	"	1,118,000	—	8	—	8,944	—
"	80	"	920,000	—	8	—	7,360	—
		Siirros	—	—	—	—	3,539,617	38

Kortteli N:o	Tontti N:o	K a d u n n i m i	Pinta-ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin- raken- nuksien	Tehdas- ja mak. ra- kennuks.	Smq.	pää	Smq.	pää
		Siirros	—	—	—	—	3,539,617	38
388	82	Fredriksperinkatu	644,000	—	9	—	5,796	—
405	12	Arkadiakatu	1,531,100	—	50	—	76,555	—
"	71	Fredriksperinkatu	1,205,281	—	65	—	78,343	26
407	4	Töölönkatu	1,560,234	—	50	—	78,011	70
"	6	Dagmarkatu	1,284,600	—	35	—	44,961	—
"	7	Nervanderkatu	1,561,358	—	35	—	54,647	53
408	4	Tempelikatu	1,168,418	—	35	—	40,894	63
"	6	"	1,097,040	—	38	—	41,687	52
"	12	Dagmarkatu	1,031,461	—	35	—	36,101	13
"	3	Freesekatu	1,185,480	—	36	—	42,677	28
409	2	"	1,167,982	—	35	—	40,879	37
"	4	"	1,119,825	—	30	—	33,594	75
"	77	Fredrikinkatu	1,232,500	—	50	—	61,625	—
"	75	"	1,147,500	—	50	—	57,375	—
411	25	Pohjois Rautatiekatu	1,142,440	—	55	—	62,834	20
"	4	Hietaniemenkatu	1,143,416	—	40	—	45,736	64
"	12	"	832,000	—	40	—	33,280	—
"	14	"	1,171,950	—	40	—	46,878	—
"	16	"	930,000	—	40	—	37,200	—
"	18	"	750,000	—	40	—	30,000	—
"	3	Nordenskiöldkatu	736,500	—	50	—	36,825	—
"	1	"	592,513	—	50	—	29,625	65
412 a	5	"	850,687	—	60	—	51,041	22
416	14	Museokatu	1,856,045	—	60	—	111,362	70
"	16	"	1,764,000	—	60	—	105,840	—
"	13	Nervanderkatu	2,341,907	—	55	—	128,804	89
417	8	Tempelikatu	1,102,347	—	38	—	41,889	19
"	10	"	986,440	—	30	—	29,533	20
"	81	Fredrikinkatu	1,682,510	—	45	—	75,712	95
"	11	Dagmarkatu	1,227,140	—	33	—	40,495	62
"	9	"	1,393,812	—	33	—	45,995	79
418	66	Fredrikinkatu	1,432,400	—	45	—	64,458	—
"	68	"	1,669,554	—	40	—	66,782	16
"	25	Runebergkatu	1,493,457	—	50	—	74,672	84
419 b	7	Nordenskiöldkatu	1,104,187	—	60	—	66,251	22
424	20	Museokatu	650,000	—	25	—	16,250	—
"	22	"	650,000	—	32	—	20,800	—
"	24	"	845,000	—	42	—	35,490	—
"	28	"	845,000	—	42	—	35,490	—
"	30	"	845,000	—	42	—	35,490	—
"	32	"	845,000	—	40	—	33,800	—
"	34	"	1,315,088	—	45	—	59,178	96
"	15	Fjälldalinkatu	1,178,116	—	45	—	53,015	22
"	13	"	880,000	—	42	—	36,960	—
"	11	"	880,000	—	38	—	33,440	—
"	9	"	881,600	—	42	—	37,027	20
425	4	"	751,166	—	32	—	24,037	31
429	18	Runebergkatu	1,078,030	—	50	—	53,901	50
"	20	"	1,052,600	—	50	—	52,630	—
431	33	"	1,917,574	—	47	—	90,125	97
		Siirros	—	—	—	—	6,075,621	98

Kortteli N:o	Tontti N:o	K a d u n n i m i	Pinta-ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin-raken-nuksien	Tehdas- ja mak. rakennuks.	Smk.	ml.	Smk.	ml.
		Siirros	—	—	—	—	6,075,621	98
432	22	Runebergkatu	1,412,735	—	47	—	66,398	54
"	24	" "	1,264,224	—	40	—	50,568	96
"	26	" "	1,385,708	—	55	—	76,213	94
435	12	Cygnæuskatu	1,698,319	—	45	—	76,424	36
"	6	Apollokatu	1,599,152	—	45	—	71,961	84
"	3	Creutzkatu	1,537,500	—	48	—	73,800	—
436	13	Museokatu	1,035,500	—	48	—	49,704	—
"	15	" "	1,512,500	—	48	—	72,600	—
"	17	" "	1,512,500	—	52	—	78,650	—
"	12	Apollokatu	2,842,106	—	45	—	127,894	77
"	10	" "	1,049,125	—	36	—	37,768	50
"	8	" "	1,049,125	—	46	—	48,259	75
437	4	Ahlqvistkatu	932,091	—	30	—	27,962	73
"	36	Museokatu	1,428,964	—	40	—	57,158	56
"	39	Runebergkatu	838,290	—	45	—	37,723	05
"	37	" "	994,280	—	40	—	39,771	20
"	35	" "	1,607,169	—	45	—	72,322	60
442	4	Minervakatu	1,290,414	—	40	—	51,616	56
"	14	Apollokatu	1,027,576	—	45	—	46,240	92
"	16	" "	826,150	—	40	—	33,046	—
"	18	" "	907,089	—	45	—	40,819	—
443	23	Museokatu	1,076,404	—	48	—	51,667	39
446	11	Töölönkatu	1,417,375	—	70	—	114,098	48 ¹⁾
447	14	" "	1,302,163	—	25	—	50,029	95 ²⁾
"	16	" "	1,483,294	—	55	—	81,581	17
"	9	Creutzkatu	1,214,270	—	45	—	54,642	15
448	8	E. Hesperiakatu	1,290,000	—	48	—	61,920	—
"	6	Creutzkatu	900,000	—	42	—	37,800	—
"	4	" "	780,000	—	42	—	32,760	—
"	5	Apollokatu	1,665,207	—	45	—	74,934	31
"	7	" "	780,000	—	38	—	29,640	—
"	9	" "	900,000	—	38	—	34,200	—
"	24	E. Hesperiakatu	1,312,628	—	40	—	52,505	12
462	22	L. Viertotie	1,037,894	—	75	—	77,842	05
"	19	Töölönkatu	1,431,750	—	65	—	93,063	75
473	67	Runebergkatu	1,626,860	—	45	—	73,208	70
"	65	" "	1,470,296	—	45	—	66,163	32
"	63	" "	1,102,352	—	45	—	49,605	84
477	58	" "	1,359,996	—	50	—	67,999	80
"	32	L. Viertotie	1,356,600	—	52	—	70,543	20
"	34	" "	1,353,400	—	52	—	70,376	80
"	36	" "	1,340,000	—	52	—	69,680	—
"	38	" "	1,287,325	—	52	—	66,940	90
"	40	" "	1,285,978	—	55	—	70,728	78
478	56	Runebergkatu	1,168,941	—	50	—	58,447	05
485	21	Ruusavillakatu	962,050	—	35	—	33,671	75
486	49	Töölönkatu	1,410,646	—	35	—	49,372	61
		Siirros	—	—	—	—	8,905,950	38

1) Tähän on luettu tontin louhintatöihin käytetyt Smk 14,882: 23.

2) " " " " " " " " 17,475: 88.

Korttelin N:o	Tontin N:o	Kadun nimi	Pinta-ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin-raken-nuksien	Tehdas- ja mak. ra-kennuks.	Smf.	7/100	Smf.	7/100
		Siirros	—	—	—	—	8,905,950	38
487	17	Topeliuskatu	1,906,717	—	40	—	76,268	68
498	52	L. Viertotie	905,560	—	45	—	40,750	20
	54	" "	1,332,250	—	38	—	50,625	50
522	41	" "	880,300	—	45	—	39,613	50
523	35	" "	2,064,455	—	43	—	88,771	55
"	33	" "	1,953,078	—	42	—	82,029	28
"	31	" "	1,993,960	—	44	—	87,734	24
"	29	" "	1,747,342	—	47	—	82,125	07
	16	Floratie	1,851,181	—	42	—	77,749	60
525	21	L. Viertotie	990,000	—	47	—	46,530	—
"	13	" "	990,000	—	47	—	46,530	—
"	15	" "	900,000	—	46	—	41,400	—
"	27	" "	823,650	—	48	—	39,535	20
"	14	Floratie	1,239,500	—	41	—	50,819	50
"	12	" "	1,025,640	—	30	—	30,769	20
"	10	" "	1,116,110	—	31	—	34,599	41
"	8	" "	795,795	—	30	—	23,873	85
"	6	" "	579,285	—	30	—	17,378	55
"	4	" "	719,465	—	34	—	24,461	81
524	13	L. Viertotie	1,020,000	—	50	—	51,000	—
Vuokratontteja Vallilassa.								
536	7	Suvantotie	430,663	—	3	—	1,291	98
"	2	Virtaintie	423,080	—	4	—	1,692	32
537	1	" "	360,000	—	5	—	1,800	—
	12	Keuruuntie	440,000	—	7	—	3,080	—
538	2	Vanajantie	387,025	—	4	—	1,548	10
"	8	" "	402,000	—	6	50	2,613	—
"	10	" "	402,000	—	6	50	2,613	—
"	12	" "	402,000	—	6	50	2,613	—
"	14	" "	313,560	—	7	—	2,194	92
"	13	Keuruuntie	313,560	—	7	—	2,194	92
"	9	Vanajantie	400,000	—	7	—	2,800	—
"	11	" "	400,000	—	7	—	2,800	—
539	13	" "	440,000	—	7	—	3,080	—
545	29	Inarintie	362,250	—	5	—	1,811	55
"	33	" "	362,250	—	5	50	1,992	37
548	21	Vanajantie	400,000	—	7	—	2,800	—
"	23	" "	400,000	—	7	—	2,800	—
549	16	" "	321,901	—	7	—	2,253	30
"	18	" "	402,000	—	6	50	2,613	—
"	22	" "	402,000	—	6	50	2,613	—
"	17	Keuruuntie	402,000	—	7	—	2,814	—
"	20	" "	375,000	—	6	50	2,437	50
550	22	" "	375,000	—	6	50	2,437	50
531	25	Päijänteentie	420,000	—	7	—	2,940	—
"	27	" "	430,000	—	7	—	3,010	—
"	29	" "	440,000	—	7	—	3,080	—
"	31	" "	440,000	—	7	—	3,080	—
		Siirros	—	—	—	—	10,005,518	98

Kortteli N:o	Tontti N:o	Kadun nimi	Pinta-ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin-raken-nuksien	Tehdas- ja mak. rakennuks.	Smp.	7/100	Smp.	7/100
		Siirros	—	—	—	—	10,005,518	98
531	33	Päijänteentie	440,000	—	7	—	3,080	—
"	35	" "	434,070	—	7	—	3,038	49
532	38	" "	429,082	—	6	50	2,789	03
"	40	" "	403,970	—	6	50	2,625	80
"	42	" "	380,770	—	6	50	2,475	—
"	44	" "	352,166	—	7	—	2,465	16
533	35	Inarintie	493,500	—	7	—	3,454	50
"	4	Eurantie	493,500	—	7	—	3,454	50
"	6	" "	493,500	—	7	—	3,454	50
"	8	" "	493,500	—	7	—	3,454	50
542	4	Hauhontie	361,090	—	8	—	2,888	72
"	6	" "	392,026	—	8	—	3,136	21
"	8	" "	346,000	—	8	—	2,768	—
"	10	" "	346,000	—	8	—	2,768	—
"	12	" "	280,000	—	9	—	2,520	—
545	14	" "	361,300	—	9	—	3,251	70
"	16	" "	330,000	—	8	—	2,640	—
"	18	" "	330,000	—	7	50	2,475	—
"	20	" "	354,000	—	7	—	2,478	—
"	22	" "	354,000	—	7	—	2,478	—
"	24	" "	354,000	—	7	—	2,478	—
"	26	" "	345,000	—	6	50	2,242	50
"	28	" "	345,000	—	7	—	2,415	—
"	30	" "	345,000	—	7	50	2,587	50
"	32	" "	345,000	—	8	—	2,760	—
547	3	Pernajantie	300,000	—	7	—	2,100	—
"	5	" "	300,000	—	7	—	2,100	—
"	7	" "	300,000	—	7	—	2,100	—
"	9	" "	332,000	—	7	—	2,324	—
554	19	Somerontie	480,600	—	7	50	3,604	50
555	23	Kangasalantie	710,000	—	6	—	4,260	—
"	25	" "	504,830	—	6	—	3,028	98
555	27	" "	439,660	—	6	—	2,637	96
"	29	" "	439,660	—	6	—	2,637	96
557	3	Somerontie	468,000	—	7	—	3,276	—
"	5	" "	468,000	—	6	50	3,042	—
"	7	" "	468,000	—	7	—	3,276	—
"	9	" "	468,000	—	7	50	3,510	—
"	11	" "	468,000	—	7	50	3,510	—
"	13	" "	468,000	—	7	50	3,510	—
"	15	" "	468,000	—	7	50	3,510	—
"	17	" "	487,800	—	7	50	3,658	50
558	4	" "	487,500	—	7	—	3,412	50
"	6	" "	487,500	—	6	50	3,168	75
"	8	" "	487,500	—	7	—	3,412	50
"	10	" "	487,500	—	7	50	3,656	25
"	12	" "	487,500	—	7	50	3,656	25
"	14	" "	487,500	—	7	50	3,656	25
"	16	" "	487,500	—	7	50	3,656	25
"	18	" "	524,875	—	7	50	3,936	56
		Siirros	—	—	—	—	10,156,338	30

Korttelin N:o	Tontin N:o	K a d u n n i m i	Pinta-ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asuin-raken-nuksen	Tehdas- ja fnak. raken-nuks.	Smk.	7/16.	Smk.	7/16.
		Siiros	—	—	—	—	10,156,338	30
558	3	Hattulantie.....	487,500	—	7	—	3,412	50
"	5	" "	487,500	—	7	—	3,412	50
"	7	" "	487,500	—	7	—	3,412	50
"	9	" "	487,500	—	7	—	3,412	50
"	11	" "	487,500	—	7	—	3,412	50
"	13	" "	487,500	—	7	—	3,412	50
"	15	" "	487,500	—	7	—	3,412	50
"	17	" "	498,625	—	7	—	3,490	37
Yhteensä Smk			—	—	—	—	10,183,716	17

Kaupungin omiin tarkoituksiin varatut tontit joulukuun 31 p:nä 1914.

Korttelin N:o	Tontin N:o	K a d u n n i m i	Pinta-ala m ²	Yksikkö-hinta		Arvo	
				Smk.	7/16.	Smk.	7/16.
45	1	Siltavuorenpenger	652	40	—	26,080	—
"	2	" "	612	40	—	24,480	—
"	3	" "	608	40	—	24,320	—
150	2	Kruunuvuorenkatu	5,775	20	—	115,500	—
162	3	Kansakoulukatu	2,371	60	—	142,260	—
166	13	Ruoholahdenkatu	2,969	60	—	178,140	—
198	—	Arkadiakatu	5,019	120	—	602,280	—
301 b	2	Toinen linja	1,809	50	—	90,450	—
"	3	" "	2,536	50	—	126,800	—
"	1	Porthanrinne	2,325	50	—	116,250	—
325	20	Helsinginkatu	4,180	30	—	125,400	—
352	—	" "	3,800	30	—	114,000	—
357	2	Sturekatu	10,850	25	—	271,250	—
369	—	" "	3,722	25	—	93,050	—
384	—	Karjalankatu	6,286	12	—	75,432	—
385	—	" "	7,916	10	—	79,160	—
401 a	2	L. Viertotie	6,000	100	—	600,000	—
402	5	Pohjois Rautatiekatu	3,950	80	—	316,000	—
"	7	" "	1,458	60	—	87,480	—
"	9	" "	1,410	60	—	84,600	—
403	4	L. Viertotie	3,250	70	—	227,500	—
412 b	10	Runebergkatu	1,353	50	—	67,650	—
"	12	" "	1,448	50	—	72,400	—
418	23	" "	4,370	40	—	174,800	—
Yhteensä			—	—	—	3,835,282	—

Yhdistelmä.

Myytävänä olevat tontit.....	Smk	10,183,716: 17
Kaupungin tarpeisiin varatut tontit	"	3,835,282: —
Yhteensä	Smk	14,018,998:17

V. Myytyjen tonttien eräntymätön lunastushinta.

	Smk.		Smk.	
Tontinlunastukset.				
Saldo vuodelta 1913	—	—	9,927,867	84
<i>Vuonna 1914 myydyt tontit:</i>				
15—17 Porthankatu, Kallion Yhteiskoulun Kannatusyhdistykselle	54,000	—		
11 Merimieskatu, Högre Svenska Handelsläroverkets Byggnads A. B:lle	74,497	50		
7 Fjälldalinkatu, rakennusmestari O. Honkasalolle ja talonmistaja D. Huttuselle	38,400	—		
43 Runebergkatu, Helsingin Telefoonyhdistykselle	62,635	32		
11 Kaarlenkatu,	34,153	25		
7 Näkinkuja, O. Y. J. ”D. Stenbergille & Pojille, lisäalue	2,156	28		
53 I. Viertotie, Helsingin Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiölle, lisämaksu	22,339	25	288,181	60
Smk	—	—	10,216,049	44
Vähenee:				
1914 vuoden kuoletus	1,427,441	01		
Rahatoimikamarin päätöksen mukaan ^{28/1} 1915, 6 §	30,293	35	1,457,734	36
			8,758,315	08
Tontinlunastuksia Kaivopuiston alueelta.				
Saldo tammikuun 1 päivänä	114,422	48		
Vähenee 1914 vuoden kuoletus	15,259	44	99,163	04
Saldon ^{31/12} 1914 Smk	—	—	8,857,478	12
muodostavat:				
Maksun alaiset tontit	8,411,216	14		
Maksutta erinäisiin tarkoituksiin luovutetut tontit	446,261	98		
Smk	8,857,478	12		

VI. Vesijohdon pääoma-arvo.

Vesijohtolaitoksen kirjanpidon mukaan oli laitoksen pääoma-arvo joulukuun 31 p:nä 1913.....	Smk	7,111,575: 66
Lisäännys vuonna 1914	”	613,214: 05
	Smk	7,724,789: 71
Poisto samana vuonna	”	179,531: 71
	Saldo ^{31/12} 1914	Smk 7,545,258: —
jakautuen poisto seuraavasti:		
Rakennukset, koneet ja putkiverkko	Smk	7,276,450: —
Vesimittarit	”	175,547: —
Kalusto ja työkalut	”	93,261: —
	Smk	7,545,258: —

VII. Kaasutehtaan pääoma-arvo.

Kaasutehtaan kirjanpidon mukaan oli tehtaan pääoma-arvo 1913 vuoden lopussa	Smk	5,211,861: 90
Lisäännys vuonna 1914	”	113,665: 82
	Smk	5,330,527: 72
Poisto samana vuonna	”	165,756: 59
	Saldo ^{31/12} 1914	Smk 5,164,771: 13
josta määrästä tulee:		
Rakennusten, koneiden ja putkiverkon osalle	Smk	4,745,445: 22
Kaluston osalle.....	”	74,333: 38
Kaasumittarien osalle	”	344,992: 53
	Smk	5,164,771: 13

VIII. Sähkötehtaan pääoma-arvo.

Sähkötehtaan kirjanpidon mukaan oli tehtaan pääoma-arvo 1913 vuoden lopussa	Smk	8,354,686: 58
Lisäännys vuonna 1914	”	1,016,520: 01
	Smk	9,371,206: 59
Poisto kuoletuksen johdosta	Smk	283,905: 53
Ylimääräinen kuoletus.....	”	40,440: 52
	”	324,346: 05
	Saldo ^{31/12} 1914	Smk 9,046,860: 54
josta määrästä tulee:		
Rakennusten, koneiden ja johtoverkon y. m. osalle	Smk	8,422,588: 75
Kaluston osalle.....	”	95,609: 96
Sähkömittarien osalle	”	528,661: 83
	Smk	9,046,860: 54

IX. Kalustoa huoneistoissa, joita käyttävät:

	Saldo vuodelta 1913		1914 vuoden kuluessa				Saldo 31/12 1914	
			Vähentynyt		Tullut lisää			
Työv.opisto, ruots.osasto	—	—	—	—	1,593	85	1,593	85
suom. ”	—	—	—	—	1,058	—	1,058	—
Ent. Huutokauppakamari	260	60	4	55	—	—	256	05
Palolaitos	136,875	50	5,238	—	16,655	—	148,292	50
Rakennustarkastuskonttori	8,452	60	173	55	112	65	8,391	70
Rakennuskonttori	20,350	60	2,477	15	5,320	86	23,194	31
” varasto ainespi-								
halla	734,290	37	82,791	48	64,013	44	715,512	33
Rahatoimikamari	15,097	30	—	—	2,177	—	17,274	30
Rahatoimikonttori	20,879	75	1,292	25	476	—	20,063	50
Kulkutautisairaala	—	—	878	71	225,378	71	224,500	—
Kansanlastentarhain kanslia	—	—	—	—	47	—	47	—
Vaivashoitohallituksen huoneisto ..	7,980	97	812	45	1,557	75	8,726	27
Kansakoulu, Annankatu 30	35,140	34	283	45	1,150	75	36,007	64
” Ratakatu 8	54,686	23	265	25	625	10	55,046	08
” Kallion 4 linja 9	13,237	43	948	46	568	82	12,857	79
” Kallion 4 linja 13—15 ..	107,711	72	941	80	5,827	35	112,597	27
” Kallion jatkoluokka ..	1,514	75	—	—	80	—	1,594	75
” Eläintarhanhuvila 7 ..	5,535	91	72	30	921	35	6,384	96
” Tehtaankatu 15 ja 17 ..	65,833	14	876	38	4,860	37	69,817	13
” Fjälldal	2,148	12	—	—	95	90	2,244	02
” Fredriksberg I	1,481	53	—	—	13	25	1,494	78
” Fredriksberg II	1,247	46	—	—	9	75	1,257	21
” Fredriksberg III	1,399	66	—	—	—	—	1,399	66
” Oikokatu 7	10,857	85	36	20	746	40	11,568	05
” Huopalahti	1,813	06	7	20	72	80	1,878	66
” Kasarminkatu 21	33,635	37	3,179	70	1,507	45	31,963	12
” Lapinlahdenkatu 6	19,068	50	80	18	551	40	19,539	72
” Toukola	21,718	11	354	07	970	40	22,334	44
” Mariankatu 22	4,354	94	—	—	159	25	4,514	19
” Nikolainkatu 18	58,189	95	2,102	47	1,451	90	57,539	38
” Punavuorenkatu 10	4,046	80	17	83	55	65	4,084	62
” I. Roopertinkatu 11 ..	6,492	31	313	70	158	95	6,337	56
” Töölö	42,087	72	933	30	1,191	55	42,345	97
” Vallila	40,437	98	1,663	75	1,364	48	40,138	71
” Vladimirkatu 34	5,050	09	3,523	50	2,356	75	3,883	34
Kansakoulukanslia, suomalainen	7,169	75	—	—	—	—	7,169	75
” ruotsalainen	3,007	92	—	—	113	30	3,121	22
Kansakoulujen varastohuone	278	23	—	—	—	—	278	23
Hakaniemen kauppahalli	—	—	—	—	1,459	75	1,459	75
Satamakonttori	7,478	—	596	—	—	—	6,882	—
Käsityöl.koulu, alempi, Aleksanterin-								
katu 21	—	—	—	—	6,955	60	6,955	60
” s:n Kallio	—	—	—	—	1,338	45	1,338	45
Siirros	1,499,810	56	109,863	68	352,996	98	1,742,943	86

	Saldo vuodelta 1913		1914 vuoden kuluessa				Saldo 31/12 1914	
			Vähentynyt		Tullut lisää			
Siirros	1,499,810	56	109,863	68	352,996	98	1,742,943	86
Helsingin kaup. kirjasto Rikhardinkatu 3	32,513	10	501	—	2,474	50	34,486	60
” ” kirjavarasto	112,500	—	1,700	—	13,000	—	123,800	—
” ” Tehtaank. haaraosto	1,272	30	7	—	—	—	1,265	30
” ” kirjavarasto	300	—	—	—	—	—	300	—
” ” Hermannin haaraos.	1,840	80	10	40	—	—	1,830	40
” ” kirjavarasto	8,150	—	200	—	1,000	—	8,950	—
” ” Sörnäsän haaraos.	10,910	30	123	15	385	65	11,172	80
” ” kirjavarasto	37,400	—	900	—	4,000	—	40,500	—
” ” Töölön haaraosasto	2,080	55	115	10	154	—	2,119	45
” ” kirjavarasto	13,650	—	300	—	1,200	—	14,550	—
” ” museo	38,600	—	5,500	—	13,030	90	46,130	90
” ” orkesteri	—	—	—	—	61,907	50	61,907	50
Hesperian sairaala	6,386	47	78	50	—	—	6,307	97
Humaliston s:n	27,658	20	1,641	10	3,161	35	29,178	45
Terveydenhoitolautakunta	26,244	45	182	75	103	—	26,164	70
” sairaanhoitoparselit	1,244	21	131	74	65	87	1,178	34
Majoituslautakunta	548	97	1,146	39	5,761	84	5,164	42
S:n liikekannallepanoa varten	1,393	06	139	31	—	—	1,253	75
Majoituskasarmi, Suvilahdenkatu 4	3,790	—	758	—	—	—	3,032	—
Kunn. Työv. as. Kristiinankatu 16	273	10	33	50	—	—	239	60
” ” ” Hietaniemenk. 5—23	3,481	90	419	10	42	—	3,104	80
Kunnan työnvälitystoimisto	1,002	25	90	75	1,747	—	2,658	50
Kunnalliskoti, Forsbyssä	102,667	71	47,415	58	83,431	53	138,683	66
” Työlaitos	57,046	60	12,909	75	14,909	67	59,046	52
” Lastenkoti	8,205	51	3,900	97	7,272	77	11,577	31
Vanhankaupungin mylly	174	70	174	70	—	—	—	—
Lihantarkastusasema	1,030	—	1,030	—	13,098	—	13,098	—
Laboratorio terv. tutkimuksia varten	15,127	80	1,735	—	2,527	—	15,919	80
Maistraatti	11,245	10	1,752	—	5,774	65	15,267	75
Henkikirjoittajan huoneisto	616	—	—	—	—	—	616	—
Marian sairaala	240,777	96	48,058	37	44,277	45	236,997	04
” ” lasten- ja eristysos.	4,201	—	1,141	85	4,626	45	7,685	60
” ” oppilaskoti	—	—	—	—	6,438	70	6,438	70
Pakkahuone	7,905	20	815	—	1,428	50	8,518	70
” Sipulisaarenkadun varrella ja Työkunta	164	—	70	—	116	—	210	—
Petrolivalaistus	8,568	67	1,396	—	—	—	7,172	67
Tuberkelitautisten poliklinikka Marian sairaalassa	5,659	14	445	22	995	97	6,209	89
Poliisikamari	40,663	—	6,643	50	9,391	—	43,410	50
Passitoimisto	1,039	—	—	—	—	—	1,039	—
Keskuspoliisi	6,598	30	939	—	728	—	6,337	30
Etsivä osasto	5,368	—	1,955	50	1,984	50	5,397	—
1:nen poliisivartiokonttori	967	75	243	—	514	50	1,239	25
2:nen ”	2,372	10	—	—	—	—	2,372	10
3:mas ”	1,688	20	35	90	—	—	1,652	30
4:jäs ”	—	—	—	—	—	—	—	—
Hermannin poliisivartiokont.	4,295	25	1,853	50	232	50	2,674	25
Siirros	2,357,431	21	256,356	31	658,777	78	2,759,852	68

	Saldo vuodelta 1913		1914 vuoden kuluessa				Saldo 31/12 1914	
			Vähentynyt		Tullut lisää			
Siirros	2,357,431	21	256,356	31	658,777	78	2,759,852	68
Siveysoasto	3,428	70	99	75	121	60	3,450	55
Tiedonantotoimisto	846	—	—	—	—	—	846	—
Revisionikonttori	6,330	68	—	—	345	18	6,675	86
Ryttylän työsiirtola	—	—	—	—	27,845	90	27,845	90
Raatihuoneenarkisto	6,669	—	440	—	764	—	6,993	—
Erinäisiä varastoja Raatihuoneella	4,123	85	662	—	23	—	3,484	85
Raastuvanoikeus	15,122	25	708	25	778	36	15,192	36
Oikeusaputoimisto	1,575	—	20	—	—	—	1,555	—
Terveystoimisto	—	—	—	—	5,051	75	5,051	75
Sipoon mielisairaala	—	—	316	65	108,560	20	108,243	55
Sosiaalilautakunta	1,517	—	28	—	709	—	2,198	—
Seurahuone	5,661	50	—	—	—	—	5,661	50
Kesäpäiväparantola	2,942	31	80	07	82	65	2,944	89
Kaupunginvoudinkonttori	6,112	80	—	—	872	50	6,985	30
Kaupunginvalt. huoneist. Pörssital.	36,950	60	3,423	95	20	—	33,546	65
Tilastokonttori	6,587	95	—	—	2,554	90	9,142	85
Kivelän sairaala	91,213	24	43,931	70	122,334	70	169,616	24
” lisäsairaala Greijuksessa	10,827	39	1,601	47	1,742	50	10,968	42
Rantamakasiinit	5,487	70	885	95	1,909	20	6,510	95
Erin. kaupungin talot	1,184	—	18	75	150	45	1,315	70
Taksoitusvalmistelukunta	4,643	40	—	—	1,104	—	5,747	40
Liikennekonttori	5,728	40	450	70	—	—	5,277	70
Liikennekontt. haaraos. warrantim.	82	—	11	—	—	—	71	—
” ” Länsirann.	4,266	05	586	50	1,113	—	4,792	55
” ” Kruunuvuor.k.	2,787	70	295	50	—	—	2,492	20
” tarkastuspaviljonki	150	50	23	—	—	—	127	50
Lavantaut. lisäsairaala Fjälldalissa	22,874	90	4,512	—	—	—	18,362	90
Kasvatuslaitos Porvoon pitäjässä (Lavers)	3,504	41	38	50	342	30	3,808	21
” Bromarvi, Bengtsår	51,084	06	7,467	03	8,949	30	52,566	33
” Finby, Aisböle	10,323	84	90	64	1,874	30	12,107	50
” Lohja, Karstu	3,699	63	134	20	363	15	3,928	58
” s:n työpajaosasto	—	—	—	—	1,568	35	1,568	35
” Lohja, Outamo	8,476	33	1,015	87	3,017	20	10,477	66
” Nummi	4,150	48	6	50	522	05	4,666	03
” Sipoo	4,007	95	168	35	238	60	4,078	20
” Wekkoski, pikkul.k.	1,200	23	44	65	53	25	1,208	83
” Wihti, Vanjoki	3,183	90	136	75	2,165	25	5,212	40
” vastaanotto- ja havaintokoti Helsingissä	5,850	49	864	35	5,013	—	9,999	14
Kasvatuslautakunta	2,928	70	—	—	1,243	52	4,172	22
Kasvivarasto Töölön puiston kasvihuoneessa sekä kaup. taimistoissa	150,968	15	—	—	44,286	80	195,254	95
Tytttöjen ammattikoulu	16,374	27	1,404	11	1,141	91	16,112	07
Poikien ”	9,827	58	2,508	50	942	81	8,261	89
Yhteensä Smk	2,880,124	15	328,331	—	1,006,582	46	3,558,375	61

Helsingin kaupungin vakautettu velka.

Obligatsionilaina	Alkuperäinen määrä	Saldo Tammik. 1 p:nä 1914	Kuoletus v. 1914	Saldo Jouluk. 31 p:nä 1914	%	Erään-tyy
1876 v:n vesijohtolaina	1,500,000	821,200	46,400	774,800	5,0	1926
1882 v:n uutisrakennus- ja järjestelylaina	1,550,000	178,000	87,000	91,000	4,5	1915
1892 v:n obligatsionil.	4,500,000	3,974,500	39,000	3,935,500	4,5	1952
1898 v:n obligatsionil.	3,994,000	2,641,500	31,500	2,610,000	3,5	1953
1900 v:n obligatsionil.	3,000,000	2,751,000	25,500	2,725,500	4,0	1956
1902 v:n obligatsionil.	8,000,000	7,461,000	61,500	7,399,500	4,0	1958
1909 v:n obligatsionil.	16,096,000	15,748,930	98,085	15,650,845	4,5	1961
1911 v:n obligatsionil.	25,150,000	24,861,781	153,918	24,707,863	4,5	1961
1913 v:n kuoletuslaina	5,025,000	5,025,000	386,456	4,638,544	5,0	1945
Smk	68,815,000	63,462,911	929,359	62,533,552	—	—

Vesijohto-obligatsionilaina

otettiin Helsingin vesijohdon lunastamista varten ja jaettiin toukokuun 1 p:nä 1876 K. Senaatin toukokuun 17 p:nä 1876 antaman suostumuksen nojalla kolmeen sarjaan:

A. à Smk 1,000	N:rot 1—500	= Smk 500,000
B. à „ 500	„ 1—1,500	= „ 750,000
C. à „ 200	„ 1—1,250	= „ 250,000
3,250 kpl.		= Smk 1,500,000

Korkoliput erääntyvät $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$. Arpominen toimitetaan vuosittain marraskuun 1 p:nä seuraavan vuoden toukokuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkoliput ja obligatsionit lunastaa Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori. Korkokanta 5 %, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 25: —, 12: 50 ja 5: —.

Kuoletetaan 50 vuodessa, luettuna toukokuun 1 p:stä 1876. Korkolippujen vanhentumisaika on 10 vuotta, obligatsionien 15 vuotta.

Lainan otti hankkiakseen Suomen Yhdyspankki al pari kurssista ja siitä saatiin:

Kuittaamalla kaupungin sanotusta pankista $\frac{11}{5}$ 1876 ottama laina	Smk 1,100,000: —
Käteistä huhtikuun 19 p:nä 1877	„ 150,000: —
„ kesäkuun 27 „ 1877	„ 150,000: —
„ Joulukuun 12 „ 1877	„ 100,000: —
	Smk 1,500,000: —

*) Siitä on liikkeeseen laskematta Smk 319,992: —.

Laina käytettiin berliniläisen Vesijohtoyhtiö Neptunin tänne perustaman vesijohdon ostamiseen ja täydentämiseen.

Vesilaitoksen alkuperäistä kauppahintaa, joka oli.....	Smk 1,200,000:—
alennettiin, osaksi sovinto-oikeuden päätöksen mukaan, osaksi vapaaehtoisella sopimuksella.....	„ 84,804: 55
joten siis maksettiin Smk 1,115,195: 45	

Tähän tulevat täydentämisen, laajentamisen, käytön y. m. tuottamat menot:

Vuosina 1876—77	Smk 81,924: 76	
Vuonna 1878	„ 72,819: 33	
„ 1879	„ 46,617: 66	
„ 1880	„ 44,802: 75	
„ 1881	„ 46,137: 79	Smk 292,302: 29
Korkoja, niistä vähennettyä vesijohdon tulot vuosina 1876—81	„ 92,502: 26	
<u>Yhteensä Smk 1,500,000:—</u>		

Uutisrakennus- ja järjestelylaina

otettiin erinäisiä uutisrakennuksia ja kaupungin asemakaavan järjestelyjä varten Keis. Senaatin elokuun 4 päivänä 1882 antamalla suostumuksella. Laina jaettiin toukokuun 1 päivänä 1882 kolmeen sarjaan:

A. à Smk 3,000:— N:rot 1—150	Smk 450,000:—
B. à „ 1,000:— „ 1—700	„ 700,000:—
C. à „ 500:— „ 1—800	„ 400,000:—
<u>1,650 kpl. Smk 1,550,000:—</u>	

Korkoliput erääntyvät $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$. Arpominen toimitetaan vuosittain marraskuun 1 p:nä seuraavan vuoden toukokuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkoliput ja obligatsioonit lunastaa Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori. Korkokanta $4\frac{1}{2}\%$, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 67: 50, 22: 50 ja 11: 25. Kuoletetaan 33 vuodessa, toukokuun 1 päivästä 1882 lukien. Korkolippujen vanhentumisaika on 10, obligatsioonien 15 vuotta.

Lainan möi Rahatoimikamari vähitellen keskimäärin $97,94\%$ kurssista ja tuotti se..... Smk 1,518,073: 75

Lainavarat käytettiin:

1878 vuoden uutisrakennuslainan maksamiseen.....	„ 200,000:—
Uuden muonamakasiinin teettämiseen venäläiselle sotaväelle	„ 400,000:—
Vanhankaupungin myllyn uudestirakentamiseen	„ 45,000:—
Kunnan sairaalan rakentamiseen	„ 257,700:—
Vanhan venäl. muonamakasiinin sisustamiseen tulli- ja pakkahuoneeksi ..	„ 33,000:—
Malminkadun kansakoulutalon rakentamiseen	„ 196,323: 22
Kanavaverkon laajentamiseen	„ 100,000:—
Vesijohdon laajentamiseen	„ 50,000:—

Siirros Smk 1,282,023: 22

	Siirros Smk 1,282,023: 22
Erinäisten kaupungin lainaksi ottamain lahjoitettujen rahastojen takaisin maksamiseen.....	” 180,812: —
Rautatien kiveämiseen.....	” 50,000: —
Realikoulun talon piirustuksiin.....	” 2,300: —
Lainan kustannukset:	
Obligatsioonien valmistaminen	Smk 1,837: 68
Ilmoituksia ja sekalaisia kustannuksia	” 1,100: 85
	2,938: 53
	Smk 1,518,073: 75
Pääomanalennus	” 31,926: 25
	Yhteensä Smk 1,550,000: —

1892 vuoden obligatsioonilaina

otettiin Kaivopuiston lunastamista, erinäisiä talo-, laiturij- ja kanavaraken-
nuksia sekä vesilaitoksen laajentamista varten Keis. Senaatin maaliskuun 26 p:nä 1892
antamalla suostumuksella. Jaettiin toukokuun 1 p:nä 1892 kolmeen sarjaan:

A. à Smk 5,000 = Kr. 3,600 N:rot 1—400	Smk 2,000,000: —
B. à ” 1,000 = ” 720 ” 1—1,500	” 1,500,000: —
C. à ” 500 = ” 360 ” 1—2,000	” 1,000,000: —
	3,900 kpl. Smk 4,500,000: —

Korkoliput erääntyvät toukokuun 1 ja marraskuun 1 päivänä. Arvotaan
vuosittain marraskuun 1 p:nä seuraavan vuoden toukokuun 1 päivänä tapah-
tuvaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastavat Suomen
rahassa Suomen Yhdyspankin ja Pohjoismaiden Osakepankin Kauppaa ja
Teollisuutta varten kaikki konttorit sekä Ruotsin rahassa, kurssista 72 Kr. = 100
Smk, Skandinaviska Kredit Aktiebolagetin Tukholman ja Göteborgin kont-
torit. Korkokanta 4 1/2 %, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 112: 25
(Kr. 81), Smk 22: 50 (Kr. 16: 20) ja Smk 11: 25 (Kr. 8: 10).

Laina kuoletetaan 60 vuoden kuluessa toukokuun 1 p:stä 1892 lukien;
toukokuun 1 p:stä 1902 alkaen saa kuoletusmäärää lisätä. Obligatsioonien
vanhentumisaika on 15, korkolippujen 10 vuotta.

Lainan otti hankkiakseen konsortio, johon kuuluivat Suomen Yhdyspankki Helsingissä,
Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten Viipurissa sekä Senaattori
L. Mechelin, ollen kurssi 93 % nimellisarvosta eli Smk 4,185,000: —.

Lainavarat on käytetty seuraaviin tarkoituksiin:

Kaivopuistoalueen lunastus	Smk 287,000: —
Sikäl. rakennusten korjaus.....	” 13,000: —
Viemärikanava It. Kaivopuistoon	” 9,469: 76
	Smk 309,469: 76
	Siirros Smk 309,469: 76

	Siirros	Smk	309,469: 76
Länsirannan kauppahallien rakentaminen	Smk 210,000: —		
Vanhan muonamakasiinin sisustaminen tulli- ja pakkahuoneeksi	” 47,000: —		
Talon rakentaminen palolaitokselle	” 294,000: —		
Lisärakennuksia Vaivaistaloon ja työlaitoksen rakentaminen	” 135,493: 10		
Lisärakennuksia kunnan sairaalaan ja Vaivaistalon hauruinhoitorakennus	” 7,066: 90	”	693,560: —
Vesijohto It. Kaivopuistoon	” 46,809: 66		
” Munkkisaarelle	” 21,663: 36		
” Lapinlahden sairaalaan	” 11,510: 57		
” Sörnäsiin	” 10,315: 98		
” Lääninvankilaan	” 15,880: 23		
” Harjun huvilaan	” 6,034: 72		
Vesijohdon laajentaminen vuonna 1887	” 19,225: 78		
” ” ” 1888	” 104,356: 05		
” ” ” 1889	” 181,165: 59		
” ” ” 1890	” 425,127: 55		
” ” ” 1891	” 74,638: 80		
” ” ” 1895	” 22,064: 24		
” ” ” 1896	” 7,601: 69		
” ” ” 1897	” 99,274: 60		
Höyrypumpun hankkiminen Vanhankaupungin vedennostolaitokseen	” 178,107: 50		
Vesijohdon uudet suodattimet	” 239,519: 17		
Vesijohdon työpajan ja makasiinin rakentaminen	” 36,704: 51	”	1,500,000: —
Makasiinilaiturin lisärakennus	” 288,355: 52		
Sataman syventäminen sanotun laiturin kohdalta	” 14,326: 19		
Satamien laiturityöt vuonna 1894	” 761,960: —		
” ” ” 1895	” 417,590: 03		
” ” ” 1896	” 70,195: 93		
Katajanokan ” ” 1897	” 84,600: —		
” ” ” 1898	” 40,460: 65	”	1,677,488: 32
Lainan kustannukset:			
Obligatsioonien valmistaminen	” 3,794: 37		
Sekalaisia kustannuksia	” 687: 55	”	4,481: 92
		Smk	4,185,000: —
Pääomanalennus		”	315,000: —
		Yhteensä Smk	4,500,000: —

1898 vuoden obligatsioonilaina

otettiin Kaupunginvaltuuston huhtik. 5 p:nä 1897 tekemän ja K. Senaatin elok. 4 p:nä s. v. vahvistaman päätöksen mukaan erinäisten kaupungin velkojen maksamista ja sen lainoihin vuosilta 1876 ja 1882 kuuluvien obligatsioonien osto, Katajanokan laituritöitä ja kaupungin vesijohtolaitoksen laajentamista sekä ehdollisesti uuden kaupungintalon ja uuden kansakoulutalon

rakentamista varten. Laina päätettiin helmikuun 1 p:nä 1898 yhteensä 7 miljoonaa Suomen markkaan, josta määrästä kuitenkin vain 3,994,000 markkaa on laskettu liikkeeseen

Tästä määrästä peruutettiin kuitenkin jo vuonna 1900 Smk 994,000: —, joten nykyään on liikkeessä 3 miljoonaa markkaa neljässä sarjassa:

A. à Smk 5,000 = Rmk 4,050 = Kr. 3,600	N:rot 1—180	Smk 900,000: —
B. à „ 2,000 = „ 1,620 = „ 1,440	„ 1—450	„ 900,000: —
C. à „ 1,000 = „ 810 = „ 720	„ 1—600	„ 600,000: —
D. à „ 500 = „ 405 = „ 360	„ 1—1,200	„ 600,000: —

2,430 kpl. Smk 3,000,000: —

Peruutettuja ja mitättömöityjä obligatsioneja..... „ 994,000: —
Smk 3,994,000: —

Korkoliput erääntyvät $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{8}$. Arpominen vuosittain helmikuussa elokuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastavat Suomen rahassa Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori, Suomen Pankin ja Suomen Yhdyspankin kaikki konttorit, Saksan rahassa, kurssista 100 Smk = 81 Rmk, Bank für Handel und Industrie Berlinissä ja Vereinsbank in Hamburg, sekä Ruotsin rahassa, kurssista 100 Smk = 72 Kr., Aktiebolaget Stockholms Handelsbank Tukholmassa. Korkokanta $3\frac{1}{2}$ %, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 87: 50 (Rmk 70: 88, Kr. 63), Smk 35: — (Rmk 28: 35, Kr. 25: 20), Smk 17: 50 (Rmk 14: 18, Kr. 12: 60), Smk 8: 75 (Rmk 7: 09, Kr. 6: 30).

Laina kuoletetaan ennen vuotta 1953; helmik. 1 p:stä 1908 alkaen saa kuolelusmäärää lisätä. Obligatsionien vanhentumisaika on 15, korkolippujen 10 vuotta.

Lainamäärästä otti vuonna 1898 hankkiakseen nimellisesti 3 miljoonaa markkaa konsortio, johon kuuluivat Suomen Pankki, Helsinki, Suomen Yhdyspankki, Helsinki, Pankkihuone Robert Warschauer & C:o, Berlini, ja Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Tukholma, $94\frac{1}{2}$ %:n hinnasta, mikä vastaa Smk 2,835,000: —
jota paitsi konsortio vuonna 1899, sopimuksen mukaan heinäk. 25 p:ltä s. v.,

vielä otti hankkiakseen 994,000 Suomen markkaa kurssista 87: 40 „ 868,756: —

joten laina on tähän saakka tuottanut Smk 3,703,756: —

Alkuaan 7,000,000 markaksi määrätystä lainasta on kaupunginrahastossa myymättä Smk 3,000,000: —
josta kuitenkin on vähennettävä 1899—1914 vuoden kuolelutukset „ 390,000: —

Myymättömiä obligatsioneja Smk 2,610,000: —

Lainavarat on käytetty seuraavasti:

Gumtähden säterin ostoa varten otetun lainan suoritus	„ 500,000: —
Aleksanterink. talon N:o 22 ostoa varten otetun lainan suoritus ja kunnan sairaalan rakentaminen	„ 500,000: —
Hakasalmen huvilan rakennusten kauppahinnan suoritus	„ 60,000: —
N. s. Lastenkodin osto ja sen sisustaminen kansakouluksi	„ 100,000: —

Siiros Smk 1,160,000: —

Tukholmassa. Korkokanta 4 %, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 100 (Rmk 81: —, Kr. 72: —), Smk 40 (Rmk 32: 40, Kr. 28: 80), Smk 20 (Rmk 16: 20, Kr. 14: 40), Smk 10 (Rmk 8: 10, Kr. 7: 20).

Laina kuoletetaan ennen vuotta 1956; kuoletusmäärää saa lisätä helmik. 1 p:stä 1910 alkaen. Obligatsioonien vanhentumisaika on 15 ja korkolippujen 10 vuotta.

Lainan otti tammik. 17 p:nä 1900 hankkiakseen konsortio, johon kuuluivat Suomen Pankki, Helsinki, Suomen Yhdyspankki, Helsinki, Pankkihuone Robert Warschauer & C:o, Berliini, Vereinsbank in Hamburg, Herrat M. M. Warburg & C:o, Hampuri ja Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Tukholma, seuraavista kurseista:

92 1/2 % kahdesta miljoonasta Suomen markasta	Smk 1,850,000: —
94 % yhdestä miljoonasta Suomen markasta	„ 940,000: —
	<u>Smk 2,790,000: —</u>

Lainasta on käytetty:

Kaasutehtaan ostoon	Smk 1,400,000: —
1898 vuoden 3 1/2 % obllainan yhden sarjan peruuttamiseen = 994,000 Smk kurssista 87: 40	„ 868,756: —
Uuden paviljongin rakentamiseen Marian sairaalaan	„ 125,000: —
Makasiininrannan tonttien 1—12 lunastamiseen	„ 200,000: —
Katajanokan laituritöihin	„ 170,761: 48

Lainan kustannukset:

Obligatsioonien valmistaminen ja lähetys	Smk 4,912: 60
Saksan valtakuntaleima	„ 19,679: 77
Sekalaisia kustannuksia	„ 890: 15
	<u>„ 25,482: 52</u>
	Smk 2,790,000: —
Pääomanalennus	„ 210,000: —
	<u>Yhteensä Smk 3,000,000: —</u>

1902 vuoden obligatsioonilaina

otettiin Kaupunginvaltuuston kesäk. 17 p:nä 1902 tekemän ja Keis. Senaatin syysk. 10 p:nä s. v. vahvistaman päätöksen mukaan erinäisten lainavaroista osotettujen kustannusten suorittamiseksi Katajanokan laituritöitä ja tavara-vajoja, Seurahuoneen ja Vuorimieskadun talon N:o 6 ostoa, vaivaistalon sairaalan ja Vallilan kansakoulutalon rakentamista sekä vesijohdon laajentamista ja uusien kauppahallien rakentamista y. m. varten. Laina päätettiin jouluk. 1 p:nä 1902 appointseihin N:roihiin 1—16,000, kukin määrältään Smk 500 = Fres 500 = Rmk 405 = Kr. 360, eli yhteensä Smk 8,000,000. Korkoliput erääntyvät 1/6 ja 1/12. Arpominen vuosittain kesäkuussa joulukuun 1 p:nä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastavat Suomen rahassa Helsingin kaupungin Rahatoimikonttori ja Suomen Pankin kaikki konttorit, Saksan rahassa, kurssista 100 Smk = 81 Rmk, Bank für Handel und Industrie, Berliini, Vereinsbank in Hamburg ja pankkiliike M. M. War-

burg & C:o, Hampuri, Ranskan rahassa, kurssista 100 Smk = 100 Frcs, Basler Handelsbank, Baseli, sekä erinäiset ranskalaiset pankit, joista erityisesti ilmoitetaan, Ruotsin rahassa, kurssista 100 Smk = 72 Kr., Aktiebolaget Stockholms Handelsbank, Tukholma. Korkokanta 4 %, puolen vuoden korkoliput Smk 10 (Frcs 10, Rmk 8:10, Kr. 7:20).

Laina kuoletetaan ennen vuotta 1958; kuoletusmäärää saa lisätä jouluk. 1 p:stä 1912. alkaen. Obligatsioonien vanhentumisaika on 15, korkolippujen 10 v.

Lainan otti hankkiakseen marrask. 5 p:nä 1902 päätetyllä sopimuksella konsortio, johon kuuluivat Suomen Pankki Helsingissä, Pankkihuone Robert Warschauer & C:o Berlinissä, Vereinsbank in Hamburg, Herrat M. M. Warburg & C:o Hampurissa, Aktiebolaget Stockholms Handelsbank Tukholmassa, Herrat Hope & C:o Amsterdamissa, Basler Handelsbank Baselissa sekä Herrat von Speyr & C:o Baselissa 95,10 % kurssista, joten siitä saatiin Smk 7,608,000:—
Maksettu voitto-osuus ” 15,264:15
Smk 7,623,264:15

Laina on käytetty seuraavasti:

Seurahuoneen osto	Smk	800,000:—	
Hietalahdentorin kauppahallit	”	125,000:—	
Kasarmintorin s:n	”	175,000:—	
Vuorimieskadun talon N:o 6 osto	”	207,000:—	
Vallilan kansakoulu	”	239,500:—	
Työ- ja vaivaistalon sairaala	”	75,000:—	

Laiturirakennuksia y. m. Katajnaokalla:

Laiturityöt	Smk	697,003:46	
Tavaravajat	”	200,000:—	” 897,003:46
Vesijohdon laajennus 1902/03	”	316,224:23	
s:n s:n 1904	”	114,827:44	
s:n s:n 1905	”	142,159:57	
s:n s:n 1906	”	139,568:51	
s:n s:n 1907	”	380,050:—	
s:n s:n 1908	”	460,772:33	
s:n s:n 1910	”	41,515:04	” 1,595,117:12
Kunnan työväenasunnot	”	735,750:—	
Vallilan rakennustoiminnan avustusrahasto	”	264,250:—	
Sähkötehdas	”	2,500,000:—	

Lainan kustannukset:

Obligatsioonien valmistaminen ja lähetys	Smk	7,470:47	
Väliaikaiset kuitit	”	1,040:11	
Sekalaisia kustannuksia	”	1,132:99	” 9,643:57
			Smk 7,623,264:15
Pääomanalennus	”	392,000:—	
Vähennetään maks. voitto-osuus	”	15,264:15	” 376,735:85
			<u>Yhteensä Smk 8,000,000:—</u>

1909 vuoden obligatsioonilaina

otettiin Kaupunginvaltuuston joulukuun 15 p:nä 1908 tekemän ja Keis. Senaatin helmik. 9 p:nä 1909 vahvistaman päätöksen mukaan erinäisten lainavaroista maksettavien kunnan sairas- ja vaivahoidolle tarpeellisten uutisrakennusten kustannusten suorittamista, kaupungin omien teknillisten laitosten perustamista ja laajentamista, kaupungin alueen laajentamista sekä aikaisempien, lyhyeksi maksuajaksi otettujen lainojen takaisin maksamista varten. Laina päätettiin toukok. 1 p:nä 1909 appointseihin N:roihin 1—6,400, kukin määrältään Smk 2,515 = Rmk 2,040 = £ 100: — = Kr. 1,810, eli yhteensä Smk 16,096,000. Korkoliput erääntyvät $\frac{1}{5}$ ja $\frac{1}{11}$. Kuoletus tapahtuu takaisin ostamalla tai arpomalla, joka toimitetaan marrask. 1 p:nä seuraavan vuoden toukokuun 1 p:nä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastavat Helsingissä Suomen rahassa Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten ja Privatbanken i Helsingfors aktiebolag, Hampurissa Saksan rahassa Vereinsbank in Hamburg ja pankkihuone Joh. Berenberg Gossler & C:o, Lontoossa Englannin rahassa pankkihuone J. Henry Schröder & C:o sekä Tukholmassa Ruotsin rahassa Bankaktiebolaget Stockholm-Öfre Norrland. Korkokanta $4\frac{1}{2}$ %, puolen vuoden korkoliput Smk 56: 59 (Rmk 45: 90, £ 2: 5, Kr. 40: 73).

Laina kuoletetaan ennen vuotta 1961; kuoletusmäärää saa lisätä toukok. 1 p:stä 1919. Obligatsioonien vanhentumisaika on 15, korkolippujen 10 vuotta.

Lainan otti hankkiakseen huhtik. 17 p:nä 1909 päätetyllä sopimuksella konsortio, johon kuuluivat Bankaktiebolaget Stockholm-Öfre Norrland, Tukholma, Vereinsbank in Hamburg, Privatbanken i Helsingfors ja Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten, Helsinki, 89 %:n kurssista, joten siitä saatiin Smk 14,325,440: —.

Laina on käytetty seuraavasti:

Marian sairaalan laajennus	Smk	600,000: —
Ainespihan kaasukello	”	260,000: —
Kaasutehtaan kehäjohto	”	1,044,000: —
Uusi kaasutehdas	”	3,300,000: —
Sähkötehtaan laajennus	”	3,405,000: —
Uusi työ- ja vaivaistalo	”	1,700,000: —
Oulunkylän kartanon osto	”	500,000: —
Vilhonkadun kolmen tontin lunastus	”	1,077,000: —
Fabianinkadun tontin N:o 1 lunastus	”	360,000: —
Uutisrakennuksia vesijohdon alueella Vanhassakaupungissa	”	255,500: —
Vesijohdon laajennus 1909	Smk	1,093,330: 08
” ” 1910	”	260,834: 33
” ” 1911	”	327,800: 65
” ” 1913	”	133,824: 23
	”	1,815,789: 29

Lainan kustannukset:

Obligatsioonien valmistaminen	”	4,183: 82
Lähetyskustannuksia y. m.	”	3,966: 89
	”	8,150: 71
	Smk	14,325,440: —
Pääomanalennus	”	1,770,560: —
	Yhteensä Smk	16,096,000: —

1911 vuoden obligatsioonilaina

otettiin Kaupunginvaltuuston huhtikuun 18 päivänä 1911 tekemän ja Keisarikunnan Senaatin toukokuun 9 päivänä samaa vuotta vahvistaman päätöksen mukaisesti kauppahallin, uuden teurastamon, kansakoulutalojen ja uuden kaupungintalon rakennuttamista, erinäisten kaupunginosain laajentamista, satamarakennuksia sekä vesijohtoverkon laajentamista ynnä järjestämättömien velkain suorittamista varten. Laina otettiin kesäkuun 1 päivänä kahdessa sarjassa:

A. à Smk 2,515: — = Rmk 2,040: — =			
£ 100 = Kr. 1,810: — = Frcs 2,515: —	N:rot 1—8,000	Smk 20,120,000: —	
B. à Smk 503: — = Rmk 408: — = £ 20			
= Kr. 362: — = Frcs 503: — „ 1—10,000	„ 5,030,000: —	
		<u>18,000 kpl. Smk 25,150,000: —</u>	

Korkoliput erääntyvät $\frac{1}{6}$ ja $\frac{1}{12}$. Kuoletus toimitetaan takaisin ostamalla tahi arpomalla joulukuun 1 päivänä seuraavan kesäkuun 1 päivänä tapahtuvaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastavat Helsingissä Suomen rahassa Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten sekä Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag, Hampurissa Saksan rahassa Vereinsbank in Hamburg ja Dresdner Bank in Hamburg sekä pankkihuone Joh. Berenberg Gossler & C:o, Strassburgissa Saksan rahassa Allgemeine Elsässische Bankgesellschaft, Lontoossa Englannin rahassa pankkihuone J. Henry Schröder & C:o sekä Tukholmassa Ruotsin rahassa Skandinaviska Kreditaktiebolaget ja Bankaktiebolaget Norra Sverige. Korkokanta on $4\frac{1}{2}$ %, puolen vuoden korkoliput eri sarjoissa Smk 56: 59 (Rmk 45: 90 £ 2: 5: — Kr. 40: 73 Frcs 56: 59) ja Smk 11: 31 $\frac{1}{2}$ (Rmk 9: 18 £ —: 9: — Kr. 8: 14 $\frac{1}{2}$ Frcs 11: 31 $\frac{1}{2}$).

Laina kuoletetaan 50 vuodessa kesäkuun 1 päivästä 1911 lukien, saaden kuoletusta lisätä kesäkuun 1 päivästä 1921 lähtien. Obligatsioonien vanhentumisaika on 15, korkolippujen 10 vuotta.

Lainan otti toukokuun 15 päivänä 1911 tehdyn välikirjan mukaan hankkiakseen konsortio, johon kuuluivat Privatbanken i Helsingfors, aktiebolag, ja Pohjoismaiden Osakepankki Kauppaa ja Teollisuutta varten Helsingissä, Skandinaviska Kreditaktiebolaget Gööteporissa, Bankaktiebolaget Norra Sverige Tukholmassa, Vereinsbank in Hamburg, Dresdner Bank in Hamburg ja pankkihuone Joh. Berenberg Gossler & C:o, Hampurissa, Allgemeine Elsässische Bankgesellschaft, Strassburgissa, sekä Herrat J. Henry Schröder & C:o, Lontoossa, $93,75$ %:n kurssista, joten lainasta saatiin Smk 23,578,125: —.

Lainasta on joulukuun viimeiseen päivään 1914 käytetty seuraavat määrät:

Pitkänsilän uudestirakentaminen	Smk	907,500: —
Uusi kulkutautisairaala	„	2,234,000: —
Uusi mielisairaala	„	2,196,702: 30
Kallion uusi palosama	„	225,000: —
	<u>Siirros Smk</u>	<u>5,563,202: 30</u>

	Siirros	Smk	
			5,563,202: 30
Hermannin uusi paloasema	”	25,000: —	
Korkeavuorenkadun talon N:o 39 osto	”	125,000: —	
Aleksanterinkadun talon N:o 26 osto	”	400,000: —	
Helsingin Laivaveistämön osto	”	1,000,000: —	
Hakaniementorin uusi kauppahalli	”	420,000: —	
Uuden työ- ja vaivaistalon uutisrakennustyöt	”	373,340: —	
Bus- ja Santaholman järjestely	”	2,200,000: —	
Vesijohtolaitoksen laajentaminen	”	1,137,814: 57	
Vesijohtolaitoksen uutistyöt ja uudet mittarit	”	470,400: —	
Kaasutehtaan uunilaitoksen laajennus	”	400,000: —	
Kaasumittarien osto	”	80,000: —	
Sähkötehtaan laajennus	”	1,852,000: —	
” ” Kallioon ja Töölöön	”	860,000: —	
Sähkötehtaan laajennus sähkövoiman antamiseksi raitiotiekäyttöön	”	450,000: —	
Sähkömittarien osto	”	100,000: —	
Sähkötehtaan alueen lokaviemärin muutto	”	20,000: —	
P. Robertinkadun talon N:o 8 osto	”	148,000: —	
Uuden kulkutautisairaalan kalusto	”	100,000: —	
Kunnan teurastamo	”	1,000,000: —	
Yleishyödyllisen rakennustoiminnan lainarahasto	”	2,000,000: —	

Lainan kustannukset:

Obligationsien valmistaminen	Smk	14,596: —	
Lähetyskustannuksia y. m.	”	6,737: 51	21,333: 51
			<u>Smk 18,746,090: 38</u>

Käyttämättömiä lainavaroja on varattu seuraaviin tarkoituksiin:

Uusi mielisairaala *)	Smk	440,897: 70	
Kunnan mielisairaalan kalusto	”	162,900: —	
Kunnan teurastamo	”	1,000,000: —	
Kustannuksia Kaisaniemenkadun teettämisestä	”	1,311,000: —	
Ryttylän kartanon osto	”	106,000: —	
	Smk	3,020,797: 70	
Vastedes määrättäviin tarkoituksiin	”	1,811,236: 92	4,832,034: 62
			Smk 23,578,125: —
Pääomanalennus	”	1,571,875: —	
			<u>Yhteensä Smk 25,150,000: —</u>

*) Myönnetty määräraha ¹⁵/₂ 1910 Smk 2,471,500: — & ⁸/₁₀ 1912 Smk 329,000: —.

1913 vuoden kuoletuslaina

otettiin Kaupunginvaltuuston tammikuun 28 päivänä 1913 tekemän ja Keisarillisen Senaatin toukokuun 8 päivänä samaa vuotta vahvistaman päätöksen mukaisesti Helsingin Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön osakkeiden ostoja varten. Laina päätettiin toukokuun 14 päivänä appointseihin N:oihin 1—9,375, kukin määrältään Smk 536:— eli yhteensä Smk 5,025,000:—, josta määrästä kuitenkin ainoastaan Smk 4,705,008 on laskettu liikkeeseen.

Korkoliput erääntyvät $\frac{2}{1}$ ja $\frac{1}{7}$. Kuoletus tapahtuu takaisin ostamalla tai arpomalla heinäkuun 1 päivänä seuraavan vuoden tammikuun 2 päivänä alkavaa lunastamista varten. Korkolippuja ja obligatsioneja lunastaa Helsingin Rahatoimikonttori. Korkokanta 5 %, puolen vuoden korkoliput Smk 13: 40.

Laina kuoletetaan 32 vuodessa, tammikuun 1 päivästä 1913 lukien. Korkolippujen ja obligatsioonien vanhentumisaika on 10 vuotta.

Laina on laskettu liikkeeseen nimellisarvokursista Helsingin Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön osakkeiden maksuna.

Helsingin kaupungin vakautettu velka nousi vuosina 1905—1914 seuraaviin määriin:

Vuonna 1905	Smk	19,757,800:—	Vuonna 1910	Smk	34,643,420:—
” 1906	”	19,550,400:—	” 1911	”	59,451,410:—
” 1907	”	19,334,000:—	” 1912	”	58,956,445:—
” 1908	”	19,108,900:—	” 1913	”	63,462,911:—
” 1909	”	34,968,600:—	” 1914	”	62,533,552:—

Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin lahjoitusrahastojen tilejä ja tilinpäätöstä vuodelta 1914.

Kaupungin lahjoitusrahastojen pääomamäärään, joka 1914			
vuoden alussa oli	Smk.	3,719,634:	11
ovat vuoden varrella tulleet lisäksi			
oopperalaulaja Hjalmar Freyn stipendirahasto	Smk.	1,000:	—
Kajander-puolisoiden testamenttirahasto	”	5,000:	—
tohtorinr. Emma Grefbergin rahasto	”	114,928:	06
J. Karppisen testamenttirahasto köyhäin kansakouluoppilaid. hyväksi konkurssiosinkoa Viola Lewinin rahastoon	”	1,000:	—
suoritusta rouva Ida Ekmanin rahast. neiti Mathilda Lindroosin lahjoitus kansakoulujen vaatetusrahastoihin suoritusta Helsingin lastenkodin rahastoihin	”	20:	44
kauppias K. H. Renlundin lahjoitus Ukkokodin rahastoihin	”	698:	44
palautuneita stipendimaksuja	”	20,000:	—
kurssivoittoa myydyistä osakkeista ..	”	2,710:	44
korkosäästöjä	”	20,000:	—
	”	373:	59
	”	236:	—
	”	60,083:	20
	”	226,050:	17
Pääomasaldo on joulukuun 31 päivänä	Smk.	3,945,684:	28
Kasvaneita korkoja	”	178,275:	47
	Yhteensä	Smk.	4,123,959: 75

Viimeisinä kymmenenä vuotena ovat rahastojen pääomamäärät olleet:

Vuonna 1904	Smk.	2,551,797: 95	Vuonna 1909	Smk.	3,345,121: 02
” 1905	”	2,584,142: 46	” 1910	”	3,382,965: 46
” 1906	”	2,781,842: 57	” 1911	”	3,351,900: 67
” 1907	”	2,901,613: 89	” 1912	”	3,456,019: 66
” 1908	”	3,226,241: 32	” 1913	”	3,719,634: 11

Rahastojen varain sijoitus sekä siinä tapahtuneet muutokset näkyvät seuraavasta taulukosta:

Rahasto		Saldo tammik. 1 p:nä	Saldo jouluk. 31 p:nä
	Kiinteistölii.		
XX	Mariankadun talo N:o 22 korttelissa Metsäkarju	40,000	40,000
	Velkakirjojen tili.		
	Kiinnitystä vastaan, korko 6 %	2,063,900	2,057,400
	” ” ” 5½ %	772,194 98	752,729 76
		2,836,094 98	
	Maksettu lainoista N:roista 38, 82—88, 101 ja 109—111	25,965 22	2,810,129 76
	Obligatsioonitili.		
XVI	Preuss. 3½ % cons. obl. nim. Rmk 2,300:—	3,088 86	3,088 86
XXIII	Venäl-Holl. 5 % cons. obl. nim. Rpl 720:—	2,995 20	2,995 20
XXX LIX)	Helsingin kaup. 5 % laina v. 1876 nim. Smk. 15,800:—	17,000	15,800
LIX	Helsingin kaup. 4½ % laina v. 1882 nim. Smk. 500:—	450	450
XLI	Osakeyhtiö Tornatorin 5 % obl. nim. Smk. 12,000:—	11,584	11,584
	Helsingin kaup. 5 % laina v. 1876 nim. Smk. 1,700:—	1,665 50	1,665 50
	Helsingin kaup. 4 % laina v. 1900 nim. Smk. 5,000:—	8,800	4,400
XXXIX LXVI)	Suomen Kiinteistöpankki Osakeyhtiön 5 % laina vuodelta 1912, nim. Smk. 200,000:—	196,000	196,000
	Lisäksi tulee:		
LXXII	Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain Keskuslainakassa Osakeyhtiön 5 % obligatsioonilaina v. 1910, nim. Smk. 20,000:—	20,000	20,000
	Kurssivoittoa arvotuista obligatsioneista	600	
		262,183 56	
	Arvottuina poistuu:		
	Helsingin kaupungin 5 % lainaa v:lta 1876 Smk. 1,200:—		
	Helsingin kaupungin 4 % lainaa v:lta 1900 ” 5,000:—	6,200	255,983 56

		Osaketili.			
XIV	Suomen Yhdyspankin, 34 kpl.	5,935	—	5,935	—
XXI	Pohjoismaiden Osakepankin Kauppaa ja Teollisuutta varten, 444 kpl.	133,200	—	133,200	—
XLI	5 s:n	2,125	—	2,125	—
	28 s:n	13,580	—	13,580	—
LXIV	Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Tele- fooniosakeyhtiön, 12 kpl.	3,340	—	—	—
		7,020	—	7,020	—
	Helsingin Panttiosakeyhtiön, 10 kpl. ...				
	Pohjoismaiden Osakepankin Kauppaa ja Teollisuutta varten, 215 kpl. (302) ..	91,908	75	131,058	75
	Helsingin Makasiiniosakeyhtiön, 428 kpl.	250,047	95	250,047	95
	Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain Keskuslainakassan, 10 kpl.	50,000	—	50,000	—
	Lisäksi tulee:	557,156	70		
	Pohjoismaiden Osakepankin Kauppaa ja Teollisuutta varten, 87 kpl.	39,150	—		
	kurssivoittoa Etelä-Suomen Kaupunkien- välisen Telefooniosakeyhtiön myy- dyistä 12 osakkeesta	236	—		
		596,542	70		
	Poistuu:				
	Viimeksi mainitut myydyt 12 osaketta	3,576	—	592,966	70
		Pankkitili.			
	Privatbanken i Helsingfors, säästökassa- tilillä	102,260	43		
	Waasan Osakepankki, karttuvalla talle- tustilillä	667	69	327,205	85
	Suomen Kauppapankki Oskaeayhtiö, tal- letustilillä	10,000	—	10,000	—
				337,205 85	

Yhdistelmä:					
Kiinteistö	40,000	—	40,000	—	
Velkakirjat	2,836,094	98	2,810,129	76	
Obligatsioonit	241,583	56	255,983	56	
	Siirros	3,117,678	54	3,106,113	32

	Siirros	3,117,678 54	3,106,113 32
Osakkeet		557,156 70	592,966 70
Pankkitili		112,928 12	337,205 85
	Smk.	3,787,763 36	4,036,285 87
Korkoja, maksamattomia		67,494 68	66,091 97
Kassa		23,099 04	21,581 91
	Yhteensä Smk.	3,878,357 08	4,123,959 75

Vuoden korkotulot, kaikkiaan Smk. 231,752:26 jakaantuvat seuraavasti:

Mariankadun talo N:o 22	—	—	4,134 35
Venäl.-Holl. 5 % cons. obl.	140	21	
Helsingin kaup. 5 % obl.	905	—	
” ” 4 1/2 % obl.	22	50	
” ” 4 % obl.	1,000	—	
Osakeyhtiö Tornatorin 5 % obl.	600	—	
Suomen Kiinteistöpankin 5 % lainaa	7,500	—	
Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain Keskuslaina- kassan, 5 % lainaa	500	—	10,667 71
Yhdyspankin osakkeet	272	—	
Pohjoismaiden Osakepankin osakkeet	17,992	—	
Helsingin Makasiiniosakeyhtiön osakkeet	17,120	—	
Suomen kaupunki- ja maalaiskuntain Keskuslaina- kassan osakkeet	2,500	—	
Etelä-Suomen Kaupunkienvälisen Telefooniosake- yhtiön osakkeet	220	—	
Helsingin Panttiosakeyhtiön osakkeet	480	—	38,584
Velkakirjat	165,777	61	
Säästökassakorko	10,804	19	
Pankkitalletusten korko	1,784	40	178,366 20
	Smk.	—	231,752 26

mikä vastaa kiinteistöistä 10,33 %, obligatsioneista 4,41 %, osakkeista 6,93 % sekä velkakirjoista ja pankkitileistä 5,83 %. Kaikkien rahastojen korkokanta, mikäli ne eivät ole erikseen sijoitetut, on 6,153 %.

Vuoden varrella on rahastojen korko- ja pääomavaroista maksettu:

kaupungille vaivaishoitoa varten	Smk.	8,664: 40	
” kunnallissairaala varten	”	732: 80	
” kansakouluja varten	”	9,737: 25	
” „Turvikin“, „Turstenin“ ja ” „Alpin“ kunnossapitoon	”	4,115: 80	
” aikaisemmin toimitettuihin Ma- riankadun taloon N:o 22 korjauksiin	”	2,573: —	Smk. 25,823: 25
apurahoiksi varattomille	”	16,687: 57	
varattomien synnyttäjiä elatukseksi	”	5,862: 25	
eläkkeiksi kuolleiden poliisikonstaapeli- leskille ja lapsille	”	7,815: —	
Rouvasväenyhdistyksen lastenkodin voi- massa pitoon	”	807: 65	
apurahoiksi varattomille kansakoululap- sille	”	18,888: 80	
lasten työhuoneitten voimassa pitoon	”	15,585: 85	
Lastenhoitoyhdistyksen lastenmajan voi- massa pitoon	”	3,955: 32	
Mariayhdistyksen iäkkäitten palvelijatta- rien kodin voimassa pitoon	”	2,438: 70	
Raajarikkoisten avustamisyhdistykselle ..	”	7,298: —	
Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistyk- selle	”	1,465: 55	
„Maitopisara“ yhdistykselle	”	293: 10	
„Toipumakoti“ yhdistykselle	”	879: 35	
Helsingin Ukkokoti-yhdistykselle	”	6,643: 30	
Kaupunkilähetykselle	”	685: 15	
myötäjäisiä ja myötäjäiskirjojen korkoja kansakouluista päässeille oppilaille ..	”	6,602: 69	
lahjapalkkioita kunnollisille palvelijoille ..	”	600: —	
stipendejä kouluoppilaille	”	8,279: 10	
matka-apurahoiksi	”	3,000: —	
kansakouluoppilasten kesäsiirtoloita, kou- luputarhoja y. m. varten	”	3,990: 03	” 111,777: 41
legaatteja ja eläkkeitä	”		” 14,515: 90
		<u>Yhteensä</u>	<u>Smk. 152,116: 56</u>

Paitsi niitä rahastoja, joiden korkotulot lahjoituskirjoihin pantujen ehtojen perusteella tai muiden sopimusten nojalla toistaiseksi menevät eri henkilöille, ei seuraavia rahastoja vielä ole käytetty lahjoittajien määräämiin tarkoituksiin:

	Pääoma jouluk. 31 p:nä 1914	
<i>Helena Kristina Åkermanin rahasto</i> turvattomien naisten kodin perustamista varten ..	Smk. 27,674: 50	Vaivaishoitohallitus määrää, milloin rahastoa ruvetaan käyttämään.
<i>Sanomalehtimyyjään joululahjarahasto</i>	„ 2,296: 76	} Kasvuutetaan toistaiseksi.
<i>Ven. hyväntekeväisyysseuran rahasto Viaporin suomalaista kansakoulua varten</i> ..	„ 422: 75	
<i>Tullivahtimestarinleski Maria Lovisa Gumbergin testamenttirahasto</i>	„ 6,258: 95	
<i>Kivitehtailija K. V. Bergmanin rahasto</i>	„ 52,815: 48	
<i>Ida Ekmanin avustusrahas- to kivuloisia kotimaisia laulutaitelijoita varten</i>	„ 1,445: 17	
<i>Rahasto kunnan wimahalin rakennuttamiseksi Helsinkiin</i>	„ 11,190: —	

Rahastojen vuotuiset tulot ja menot sekä niiden tila vuodenvaihteessa näkyvät tarkemmin seuraavilla sivuilla olevasta taulukosta.

Helsingissä tammikuulla 1915.

Iwar Timgren.

	Siirtosumma vuodesta 1913		1914 vuoden				Siirtosumma vuoteen 1915	
			Tulot		Menot			
	<i>Smc.</i>	<i>7pää</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää</i>	<i>Smc.</i>	<i>7pää</i>
I. Vaivashoidon hyväksi lahjoitettuja rahastoja.								
<i>Joh. Sederholmin perill. rah.</i>	2,057	14	—	—	—	—	2,057	14
<i>Nath. Heidenstrauchin rahasto</i>	1,028	57	—	—	—	—	1,028	57
<i>C. J. Nordenstamin rahasto</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Jakob Daniel Weckströmin rahasto</i>	4,800	—	—	—	—	—	4,800	—
<i>Suomen Vapaamuurariosastojen rahasto</i>	8,160	—	—	—	—	—	8,160	—
<i>Kansalaiskassan rahasto</i>	4,828	57	—	—	—	—	4,828	57
<i>Helsingin kirkon köyhäinkassan rahasto</i>	2,148	57	—	—	—	—	2,148	57
<i>Viaporin koulu-, köyhäinhoitaja työhuonelaitoksen rah.</i>	8,022	86	—	—	—	—	8,022	86
<i>Lars Sederholmin rahasto</i>	571	43	—	—	—	—	571	43
<i>Carl Otto af Forselleksen rah.</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>Joh. Mobergin rahasto</i>	1,708	57	—	—	—	—	1,708	57
<i>I. A. Ehrenströmin rahasto</i>	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
<i>H. K. M. Nikolai I:n rahasto</i>	92,200	—	—	—	—	—	92,200	—
<i>H. K. M. Nikolai I:n ja Hänen Puolisonsa rahasto</i>	9,142	86	—	—	—	—	9,142	86
<i>Carolina Charlotta Schulinin rahasto</i>	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
<i>Adolf Ekholmin rahasto</i>	3,702	85	—	—	—	—	3,702	85
<i>Karolina Nyströmin rahasto korko</i>	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
<i>Maksettu kaupunginkassaan</i>	—	—	9,094	10	—	—	9,094	10
	—	—	—	—	8,664	40	—	—
II. Kuumesairaalan hyväksi lahjoitettuja rahastoja.								
<i>H. K. K. Nikolai Aleksandrovitšchin rahasto</i>	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
<i>Eugenie Soltikoffin rahasto</i>	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—
<i>korko</i>	732	80	769	10	—	—	769	10
<i>Maksettu kaupunginkassaan</i>	—	—	—	—	732	80	—	—
III. Kansakoulujen hyväksi lahjoitettuja rahastoja.								
<i>Wilhelm Elgin rah. köyhäinkoulua varten</i>	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—
<i>Helsingin Tanssiseuran rahasto</i>	36,900	—	—	—	—	—	36,900	—
Siirros	240,797	20	9,863	20	9,397	20	241,263	20

Siirros	240,797 20	9,863 20	9,397 20	241,263 20
<i>Töölön sokeritehdasyhtiön rahasto</i>	5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko	4,461 20	4,682 40	— —	4,682 40
Maksettu kaupunginkassaan	— —	— —	4,461 20	— —
IV. Köyhäinhoidon rahastot, joiden tarkoitusta ei ole määrätty.				
<i>Carl Gustaf Hanellin rahasto</i>	5,200 —	— —	— —	5,200 —
korko	304 85	319 95	— —	325 95
<i>Gustava Katarina Brobergin rahasto</i>	571 44	— —	— —	571 44
<i>Paul Demidoffin rahasto</i>	2,765 71	— —	— —	2,765 71
<i>Ottiliana Palmbladın rahasto</i>	1,451 43	— —	— —	1,451 43
<i>Lovisa Oikelinin rahasto</i>	452 —	— —	— —	452 —
<i>Maria Kristina Matheizenin rahasto</i>	9,100 —	— —	— —	9,100 —
<i>Kristina Othmanin rahasto</i>	159 42	— —	— —	159 42
korko	831 —	892 15	— —	892 15
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle (Hanellin rahasto)	— —	— —	298 85	— —
Maksettu varattomille naisille apurahoina	— —	— —	831 —	— —
V. Köyhäinhoidon rahastot määrättyjä tarkoituksia varten.				
<i>Wilhelm Elgin rahasto kainoja köyhiä varten</i>	10,300 —	— —	— —	10,300 —
korko	603 80	633 75	— —	633 75
Maksettu apurahoina yhdeksälle eri henkilölle	— —	— —	603 80	— —
<i>Carl Sierckenin rahasto</i>	2,800 —	— —	— —	2,800 —
korko	164 15	172 25	— —	172 25
Apurahoja kolmelle varattomalle kauppiaanleskelle	— —	— —	164 15	— —
<i>Elsa Maria Lampan rahasto</i>	13,400 —	— —	— —	13,550 —
korko	626 75	824 50	— —	737 17
Maksettu yhdeksälle varattomalle naiselle	— —	— —	564 08	— —
<i>Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto</i>	11,200 —	— —	— —	11,200 —
korko	656 60	689 10	— —	689 10
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle	— —	— —	656 60	— —
Siirros	310,845 50	18,077 30	16,976 88	311,945 97

Siirros	310,845 50	18,077 30	16,976 88	311,945 97
<i>Alexandran avustusrahasto</i> ..	5,803 71	—	—	5,960 76
korko	200 —	357 05	—	200 —
Maksettu kahdelle henkilölle apurahoina	—	—	200 —	—
<i>Lisette Gardbergin rahasto</i> ..	1,000 —	—	—	1,000 —
korko	58 60	61 50	—	61 50
Maksettu eräälle varattomalle kauppiaanleskelle	—	—	58 60	—
<i>Adolf Fredrik Sierckin rahast.</i>	7,000 —	—	—	7,000 —
korko	410 35	430 70	—	489 32
Maksettu 6 eri apurahana va- rattomille naisille	—	—	351 73	—
VI. I. P. Crogeliuksen lastentalo- laitoksen rahasto	2,300 —	—	—	2,300 —
korko	134 85	141 50	—	141 50
Maksettu Rouvasväenyhdis- tykselle	—	—	134 85	—
VII. Kansakoulujen vaatetus- rahastot.				
<i>J. H. Lindroosin rahasto</i>	20,000 —	—	—	20,000 —
<i>J. E. Ollonqvistin rahasto</i> ..	12,000 —	—	—	12,000 —
<i>Pienempien kauppaporvarien yhdistyksen rahasto</i>	4,500 —	—	—	4,500 —
<i>Cronstedtin, Gutoffskyn ja Nybergin rahasto</i>	2,900 —	—	—	2,900 —
korko	2,309 70	2,590 92	—	2,590 92
<i>Mathilda Lindroosin rahasto.</i>	—	20,000 —	—	20,000 —
Pesänselvittäjät maksaneet ..	—	—	—	—
Maksettu kansakoulujen talou- denhoitajalle varattomien oppilasten vaatetukseen käy- tettäväksi	—	—	2,309 70	—
VIII. Hedvig Arnellin rahasto ..	18,300 —	—	—	18,300 —
korko	1,072 80	1,126 —	—	1,126 —
Maksettu Rouvasväenyhdis- tykselle	—	—	672 80	—
Maksettu uskolliselle palveli- jattarelle Wilhelmina Back- strömille	—	—	400 —	—
Siirros	388,835 56	42,784 97	21,104 56	410,515 97

Siirros	388,835 56	42,784 97	21,104 56	410,515 97
X. Kansakoulujen stipendirahastot.				
<i>Helsingin säästöpankin rah.</i>	9,400 —	— —	— —	9,900 —
<i>Helsingin Anniskeluosakeyh-</i> <i>tiön rahasto</i>	17,000 —	— —	— —	17,000 —
<i>H. K. M. Aleksanteri II:n sti-</i> <i>pendirahasto</i>	30,000 —	— —	— —	30,000 —
korkoja	3,308 20	3,470 30	— —	3,432 09
Takaisinannet. säästöönpanoja	— —	373 59	— —	— —
Talletettu säästöpankkiin kans-	— —	— —	3,220 —	— —
sakoulunoppil.stipendeiksi..				
XI. Klara Wilhelmina Törmälän rahasto	41,600 —	— —	— —	41,600 —
korko	2,438 70	2,559 65	— —	2,559 65
Maksettu Mariayhdistykselle..	— —	— —	2,438 70	— —
XII. Kunnollisen palvelusväen pal- kitsemisrahasto	10,300 —	— —	— —	10,400 —
korko	73 47	633 75	— —	7 22
Talletettu säästöpankkikirjalla	— —	— —	600 —	— —
kahdelletoista palvelijalle ..				
XIII. Helsingin Anniskeluosake- yhtiön stipendirahasto alempia käsi- työläiskouluja varten	3,000 —	— —	— —	3,000 —
korko	181 80	184 60	— —	196 40
Maksettu stipendeinä	— —	— —	170 —	— —
XIV. Anna Sara Arosinin testa- menttirahasto	81,000 —	— —	— —	81,500 —
korko	4,547 49	4,890 75	— —	4,638 24
Maksettu elinkautisia 100 mar-	— —	— —	4,300 —	— —
kan apurahoja varattomille				
naimattomille naisille				
XV. I. A. I. Pippingskiöldin rahasto	100,000 —	— —	— —	100,000 —
korko	5,862 25	6,153 —	— —	6,153 —
Maksettu Lastenhoitoyhdistyk-	— —	— —	5,862 25	— —
selle				
Siirros	697,547 47	61,050 61	37,695 51	720,902 57

Siirros	697,547 47	61,050 61	37,695 51	720,902 57
XVI. Axel Fredrik Laurellin stipendiraasto	3,088 86	—	—	3,088 86
korko	96 70	—	—	— 70
Maksettu Uudelle Ruots. Yhteiskoululle	—	—	48	—
Maksettu Uudelle Suom. s:n..	—	—	48	—
XVII. Carl Rosengrenin rahasto	18,000	—	—	18,000
korko	1,055 20	1,107 50	—	1,162 70
Maksettu alempiin kansakouluihin stipendeinä	—	—	1,000	—
XVIII. Helsingin iltakoulun rahasto	21,000	—	—	21,300
korko	1,040 15	1,292 10	—	2,032 25
XIX. Alexandra Kiseleffin rahasto	10,000	—	—	10,000
korko	586 25	615 30	—	615 30
Maksettu kaupunginkirjantäjä Oscar Paldanille	—	—	586 25	—
XX. Maria Charlotta Olanderin rahasto	111,000	—	—	111,000
korko	8,405 40	4,368 60	—	8,502 95
Tuloja kiinteistöstä	—	4,134 35	—	—
Maksettu Raajarikkoisten avustamisyhdistykselle	—	—	5,832 40	—
Maksettu kaupunginkassaan..	—	—	2,573	—
XXI. Senaattorinrouva Julie Thilénin rahasto	255,700	—	—	255,700
korko	18,281 25	19,081 40	—	19,081 40
Maksettu Työhuoneyhdistykselle	—	—	14,706 50	—
Siirros	1,145,801 28	91,649 86	62,489 66	1,171,386 73

Siirros	1,145,801 28	91,649 86	62,489 66	1,171,386 73
Maksettu Mikkelin läänin kuvernöörille jaettavaksi apurahoina sikäl. varattomille naisille	—	—	3,574 75	—
XXII. Silfvius-puolisojen lahjoitusrahasto	90,000	—	—	90,000
korko	5,276 05	5,537 70	—	5,537 70
Maksettu kaupunginkassaan ..	—	—	5,276 05	—
XXIII. Fr. J. von Beckerin rahasto	518,900	—	—	546,580
korko	4,277 02	31,883 75	—	4,240 77
Maksettu eläkkeenä neiti Augusta von Beckerille sekä vuokratrahoina	—	—	4,240	—
XXIV. Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomia äitejä ja lapsia varten	31,900	—	—	33,913 89
korko	551 09	1,962 80	—	—
Maksettu rouva M. Thölgrenille	—	—	500	—
XXV. Kuolleitten poliisikonstaapelien leskien ja lasten avustusrahasto	171,000	—	—	172,000
korko	7,831 21	10,521 60	—	9,537 81
Maksettu kuolleitten poliisikonstaapelien leskille ja lapsille eläkkeinä yhteensä ...	—	—	7,815	—
XXVI. Emilia Olivia Gustavsonin ja Athalida Wilhelmina Ingmanin lahjoitusrahasto	11,760	—	—	11,760
korko	685 15	723 60	—	723 60
Maksettu Kaup.lähetykselle ..	—	—	685 15	—
Siirros	1,987,981 80	142,279 31	84,580 61	2,045,680 50

Siirros	1,987,981 80	142,279 31	84,580 61	2,045,680 50
XXVII. Lina Borgströmin lahjoitusrahastot.				
<i>Kansakoululasten ravitsemisrahasto</i>	15,000 —	— —	— —	15,000 —
korke	879 35	922 95	— —	922 95
<i>Kainojen köyhäin rahasto</i> ..	5,000 —	— —	— —	5,000 —
korke	293 10	307 65	— —	307 65
Maksettu apurahoina kahdelle varattomalle naiselle	— —	— —	293 10	— —
Maksettu Lasten työhuoneyhdistykselle	— —	— —	879 35	— —
XXVIII. Emilia Olivia Gustavsonin rahasto	28,100 —	— —	— —	28,300 —
korke	315 96	1,729 —	— —	244 96
Maksettu 100 markan suuruisina apurahoina varattomille naisille	— —	— —	1,600 —	— —
XXIX. H. K. M. Keisarinna Aleksandran rahasto lastenmajan voimassa pitämistä varten ..	12,200 —	— —	— —	12,200 —
korke	715 20	750 65	— —	750 65
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	— —	— —	715 20	— —
XXX. Aurora Demidoffin myötäjäsrahasto.				
Pääoma	234,234 90	— —	— —	245,019 64
Maksamattomia myötäjäisiä ..	52,499 97	— —	— —	52,642 84
S:n myötäjäiskirjojen korkoja	111 43	— —	— —	182 86
korot	— —	17,601 73	— —	— —
Maksettu myötäjäisiä	— —	— —	4,500 —	— —
S:n myötäjäiskirjojen korkoja	— —	— —	2,102 69	— —
XXXI. Sanomalehtimyyjien joululahjarahasto	2,163 71	— —	— —	2,296 76
korot	— —	133 05	— —	— —
Siirros	2,339,495 42	163,724 34	94,670 95	2,408,548 81

Siirros	2,339,495 42	163,724 34	94,670 95	2,408,548 81
XXXII. Helsingin vastaiselle ukkokodille lahjoitettuja rahastoja.				
<i>Oskar Finnen rahasto</i>				
<i>Carl Lindhin y. m. rahasto</i>				
<i>Seurusteluklubin rahasto</i>				
<i>G. Sundebegin rahasto</i>				
<i>Theodor Holmströmin rahasto</i>				
<i>Joh. Gust. Wilckmanin rahast.</i>	124,450	—	—	144,450
<i>Johanna Cecilia Sundströmin rahasto</i>				
<i>J. Al. Söderströmin rahasto</i>				
<i>E. J. Willstedtin rahasto</i>				
<i>Erik Lindroosin rahasto</i>				
korot	7,293 30	7,657 40	—	7,657 40
<i>K. H. Renlundin rahasto.</i>				
Kuolinpesän selvitysmiehet maksaneet	—	20,000	—	—
Maksettu taloudenhoitajatar E. Wolffille	—	—	650	—
Maksettu Helsingin Ukkokotiyhdistykselle	—	—	6,643 30	—
XXXIII. Maria Bergmanin testamenttirahasto	10,000	—	—	10,000
korke	650 52	615 30	—	615 29
Maksettu apurahoina 7 eri henkilölle	—	—	650 53	—
XXXIV. Helena Kristina Åkermanin rahasto	26,070 45	—	—	27,674 50
korke	—	1,604 05	—	—
XXXV. Karl Magnus Kullmanin rahasto	5,000	—	—	5,000
korke	293 10	307 65	—	307 65
Maksettu kansakouluoppilaitten kesäsiirtolain kustantamiseksi	—	—	293 10	—
Siirros	2,513,252 79	193,908 74	102,907 88	2,604,253 65

	Siirros	2,513,252 79	193,908 74	102,907 88	2,604,253 65
XXXVI. Augusta Hammarlundin rahasto		1,000 —	— —	— —	1,000 —
korko		58 60	61 50	— —	61 50
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle		— —	— —	58 60	— —
XXXVII. Mortimer Steniuksen avustusrahasto		43,320 —	— —	— —	43,320 —
korko		2,539 55	2,665 45	— —	2,665 45
Maksettu lahjoittaj. sukulaisille		— —	— —	2,539 55	— —
XXXVIII. Karl Knut Galetskin rahasto köyhien ruotsalaisten kansakoululasten ravitsemiseksi		43,460 —	— —	— —	43,750 —
korko		2,272 50	2,674 05	— —	2,384 05
Maksettu varattomien kansakouppilaitten ravitsemiseksi		— —	— —	2,272 50	— —
XXXIX. K. H. Renlundin stipendirahasto		195,900 —	— —	— —	197,500 —
korko		2,383 84	8,633 80	— —	7,617 64
Maksettu stipendeinä		— —	— —	1,800 —	— —
XL. Carl Fridolf Ekholmin stipendirahasto		78,100 —	— —	— —	78,100 —
korko		4,610 40	4,805 50	— —	7,255 90
Maksettu legaatteina		— —	— —	2,160 —	— —
XLI. Mathilda Ekholmin lahjoitusrahasto		55,304 —	— —	— —	55,350 —
korko		3,181 52	3,289 30	— —	3,243 30
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle		— —	— —	3,181 52	— —
XLII. Venäläisen hyväntekeväisyysseuran rahasto Viaporin suomalaista kansakoulua varten		398 25	— —	— —	422 75
korko		— —	24 50	— —	— —
	Siirros	2,945,781 45	216,062 84	114,920 05	3,046,924 24

Siirros	2,945,781 45	216,062 84	114,920 05	3,046,924 24
XLIV. Hedvig Falckenin lahjoitusrahasto	5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko	293 10	307 65	— —	307 65
Maksettu stipendeinä	— —	— —	293 10	— —
XLV. Elise Heinzen lahjoitusrahasto	1,000 —	— —	— —	1,000 —
korko	58 60	61 50	— —	61 50
Maksettu palvelijatar W. Willbergille	— —	— —	58 60	— —
XLVI. Anna Sinebryhoffin lahjoitusrahasto	164,400 —	— —	— —	165,700 —
korko	8,321 14	10,115 50	— —	8,971 84
Maksettu kansakouluille	— —	— —	8,164 80	— —
XLVII. Johan Gustaf Wilckmanin rahasto Sörnäsän kansakoulua varten	15,000 —	— —	— —	15,000 —
korko	879 35	922 95	— —	922 95
Maksettu Sörnäsän kansakoulun johtokunnalle	— —	— —	879 35	— —
XLIX. Aug. Grönvikin rahasto Helsingin kaupungin köyhien hyväksi	25,000 —	— —	— —	25,000 —
korko	1,465 55	1,538 25	— —	1,538 25
Maksettu Hyväntekeväisyyden järjestämisyhdistykselle	— —	— —	1,465 55	— —
L. Muurarimest. Alex. Ärtin rahasto.				
<i>Koulupuutarharahasto</i>	104,000 —	— —	— —	104,650 —
korko	10,571 90	6,399 10	— —	12,917 17
Maksettu kansakouluille	— —	— —	3,403 83	— —
„Yhdistyksen taidetta kouluihin“ rahasto	10,000 —	— —	— —	10,000 —
korko	1,950 66	615 30	— —	2,565 96
„Maitopisara“ yhdistyksen rahasto	5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko	293 10	307 65	— —	307 65
Maksettu „Maitopisara“ yhdistykselle	— —	— —	293 10	— —
Siirros	3,299,014 85	236,330 74	129,478 38	3,405,867 21

	Siirros	3,299,014 85	236,330 74	129,478 38	3,405,867 21
LI. Dannström-puolisojen lahjoitus toipumakotia varten		15,000 —	— —	— —	15,000 —
korko		879 35	922 95	— —	922 95
Maksettu „Toipumakoti“ yhdistykselle		— —	— —	879 35	— —
LII. Kesälomarahasto		5,000 —	— —	— —	5,000 —
korko		293 10	307 65	— —	307 65
Maksettu Helsingin Kansakoulujen opettaja- ja opettajatar-yhdistykselle		— —	— —	293 10	— —
LIII. Gustav Pauligin lahjoitusrahasto		50,000 —	— —	— —	50,000 —
korko		3,340 54	3,076 50	— —	3,417 04
Maksettu ylioppilas J. Janssonille		— —	— —	3,000 —	— —
LIV. Viola Lewinin testamenttirah.		142,221 83	— —	— —	147,941 45
Osinkoa konkurssista		— —	20 44	— —	— —
korko		3,000 —	7,111 68	— —	1,500 —
Maksettu legaatteina		— —	— —	2,912 50	— —
LV. Richard Heimbergerin palkintorahasto		42,800 —	— —	— —	43,600 —
korko		2,234 95	2,633 45	— —	2,368 40
Maksettu alempien käsityöläiskoulujen johtajalle		— —	— —	1,700 —	— —
LVI. W. J. S. Westzynthiuksen testamenttirahasto		20,900 —	— —	— —	20,900 —
korko		1,227 01	1,285 95	— —	1,285 95
Maksettu Vaivaishoitohallitukselle		— —	— —	1,227 01	— —
LVIII. Henrik Otto Kreugerin testamenttirahasto		1,060 —	— —	— —	1,060 —
korko		62 15	65 20	— —	65 20
Maksettu Marian turvakodille		— —	— —	62 15	— —
	Siirros	3,587,033 78	251,754 56	139,552 49	3,699,235 85

Siirros	3,587,033 78	251,754 56	139,552 49	3,699,235 85
LIX. Selma Schulmanin rahasto	50,050 —	— —	— —	50,050 —
korko	2,814 40	2,927 55	— —	2,927 55
Maksettu kaupunginkassaan..	— —	— —	2,814 40	— —
LXI. Hjalmar ja Mimmi Kroijeruksen lahjoitusrahasto	44,800 —	— —	— —	44,800 —
korko	5,161 10	2,756 50	— —	2,717 30
Maksettu kansakouluille	— —	— —	5,200 30	— —
LXII. Borgströmin lahjoitusrahasto „Alpin“ kunnossapitoon ..	22,200 —	— —	— —	22,200 —
korko	1,301 40	1,365 95	— —	1,365 95
Maksettu kaupunginkassaan..	— —	— —	1,301 40	— —
LXIII. W. Wavulinin testamentti-rahasto	15,000 —	— —	— —	15,000 —
korko	1,313 37	922 95	— —	922 95
Kirkkokonttori suorittanut lisäkorkoa	— —	300 —	— —	— —
Maksettu Vaivaishoitohallitukselle	— —	— —	575 —	— —
Maksettu 12 henkilölle apurahoina	— —	— —	1,038 37	— —
LXIV. Karl Emil Tollanderin lahjoitusrahasto	25,000 —	— —	— —	25,236 —
korko	1,465 60	1,637 —	— —	1,637 —
kurssivoittoa myyd. osakkeista	— —	236 —	— —	— —
Maksettu Raajarikkoisten auttamisyhdistykselle	— —	— —	1,465 60	— —
LXV. Helsingin lastentalon hyväksi lahjoitetut rahastot.				
<i>Oskar Öhrnbergin rahasto</i> ..	8,000 —	— —	— —	8,000 —
korot	469 —	492 25	— —	492 25
Maksettu rva Natalia Häggille	— —	— —	469 —	— —
Siirros	3,764,608 65	262,392 76	152,416 56	3,874,584 85

	Siirros	3,764,608 65	262,392 76	152,416 56	3,874,584 85
<i>Maria Lovisa Gumbergin rah.</i>		5,895 75	— —	— —	6,258 95
korot		— —	363 20	— —	— —
<i>K. V. Bergmanin rahasto</i>		47,168 96	— —	— —	52,815 48
korot		— —	2,936 08	— —	— —
Kuolinpesän selvitysmies mak-		— —	2,710 44	— —	— —
sanut					
LXVI. K. H. Renlundin stipendi-					
ja palkintorahasto käsiammatti- ja					
tehdastyöntekijöitä varten ..		50,000 —	— —	— —	50,200 —
korke		— —	1,936 50	— —	1,736 50
LXVII. Ida Ekmanin avustusrah.					
kivuloisia kotimaisia laulutaitelijoita					
varten		683 72	— —	— —	1,445 17
korke		— —	63 01	— —	— —
Soittotaitelija Edvard Fazer		— —	698 44	— —	— —
maksanut					
LXVIII. Rahasto kunnan uima-					
hallin rakennuttamiseksi Helsinkiin		10,000 —	— —	— —	11,190 —
korke		— —	1,190 —	— —	— —
LXIX. Oopperalaulaja Hjalmar					
Frey'n stipendirahasto					
Soittotaitelija E. Weidenbrück		— —	1,000 —	— —	1,029 17
maksanut		— —	29 17	— —	— —
korke					
LXX. Aviopuolisojen Gustaf ja					
Ulrika Karolina Kajanderin testa-					
menttirahasto.					
Rahatoimikamari maksanut ..		— —	5,000 —	— —	5,000 —
korke		— —	189 57	— —	189 57
	Siirros	3,878,357 08	278,509 17	152,416 56	4,004,449 69

Siirros	3,878,357 08	278,509 17	152,416 56	4,004,449 69
LXXI. J. Karppisen testamentti- rahasto varattomain kansakoulu- oppilaiden hyväksi.				
Kelloseppä J. Widemark mak- sanut	— —	1,000 —	— —	1,000 —
korko	— —	33 33	— —	33 33
LXXII. Tohtorinrouva Emma Grefbergin rahasto.				
Vaivaishoitohallitus maksa- nut	— —	114,928 06	— —	114,928 06
korko	— —	3,548 67	— —	3,548 67
Yhteensä Smk.	3,878,357 08	398,019 23	152,416 56	4,123,959 75

Helsingin Kaupungille lahjoitettuja rahastoja koskevia asiakirjoja.

XL. Carl Fridolf Ekholmin stipendirahasto.

HELSINGIN

MAISTRAATTI.

Helsingissä,

syysk. 26 p:nä 1914.

Rahatoimikammarille.

N:o 212.

Kuluvan syyskuun 8 päivänä pitämässään kokouksessa on Kaupunginvaltuusto nähnyt hyväksi vahvistaa seuraavat määräykset noudatettaviksi stipendejä annettaessa kaupungille lahjoitetusta C. F. Ekholmin stipendirahastosta.

1) C. F. Ekholmin stipendirahastosta annetaan stipendejä sellaisille työnantajille ja työnjohtajille, jotka vähintään kolme vuotta ovat hoitaneet omaa liikettä tahi yhteen jaksoon olleet työnjohtajina, ynnä työntekijöille;

2) Stipendit ovat määrältään enintään 500 markan suuruisia ja annetaan sillä ehdolla että stipendiaatti jonkin stipendiä annettaessa määrättävän ajan oleskelee ulkomailla;

3) Hakijan tulee hakukirjainsa oheen panna todistus ammattitaidostaan ja koulutiedoistaan sekä mainetodistus ja matkasuunnitelma;

4) Stipendiaatin on kuukauden kuluessa opintomatkalta palattuaan Rahatoimikamariin annettava kirjallinen matkakertomus;

5) Stipendit julistetaan vuosittain haettaviksi toukokuun kuluessa, ja on sekä Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen Valtuutetuille että Helsingfors Yrkes- och Industriidkareförbund liitolle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen saapuneista hakemuksista;

6) Stipendeistä on annettava puolet ruotsia- ja toinen puoli suomeapuhuille hakijoille kumpaisessakin ryhmässä; sekä

7) Jos yksi taikka useampi stipendi jonakin vuonna jää jakamatta, on ne jaettava seuraavana vuonna.

Minkä Maistraatti saa kunnian ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Maistraatin puolesta:

R. F. Wrede.

Että talonomistaja Gustaf Kajander ja hänen vaimonsa Ulrika Karolina Kajander terveellä ja täydellä järjellä sekä vapaasta tahdostaan ovat allekirjoittaneet edellä olevan testamentin ja tunnustaneet sen sisältävän heidän viimeisen tahtonsa, todistamme me tätä tarkoitusta varten paikalle kutsutut ja yhtäkaa läsnäolleet todistajat. Paikka ja aika edellä mainitut.

A. Tapper.

Vahtimestari.

G. A. Tolkkila.

Talonomistaja.

G. Gustafsson.

Talonomistaja.

J. F. Lund.

Kauppias.

K. R. Åström.

Talonomistaja.

Vuonna 1902 syyskuun 29 päivänä Helsingin kaupungin Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston istunnossa on talonomistajanleski Ulrika Karolina Kajander valvonut edellä olevan testamentin edellisen elokuun 25 päivänä kuolleen miehensä, talonomistaja Gustaf Kajanderin jälkeen, niinkuin 4 §:n kohdalla tehty pöytäkirja lähemmin osottaa, todistaa: Helsingin Raati-huoneella niinkuin edellä.

Viran puolesta.

Frithiof Gylling.

HELSINGIN

KAUPUNGINVALTUUSTO.

Helsingissä,

helmik. 27 p:nä 1912.

Helsingin Maistraatille.

N:o 87.

Kirjelmässä kuluvan helmikuun 15 päivältä — — — — —

Tänä päivänä pitämässään kokouksessa on Kaupunginvaltuusto nähnyt hyväksi vastaanottaa edellä mainitun lahjoituksen kaupungin puolesta sekä samalla, Rahatoimikamarin asiasta tekemään esitykseen myöntyen, määrätä, että se on hoidettava eri rahastona, minkä ohessa Kamari on valtuutettu ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin mainittuun testamenttiin perustuvan kaupungin oikeuden valvomiseksi; ja on, sittenkun Rahatoimikamari on lahjoituksen ottanut haltuunsa, sen korkovarot toistaiseksi annettava „Yhdistykselle puita köyhille“.

Kaupunginvaltuuston puolesta:

August Ramsay.

Hjalmar Ekholm.

LXXI. J. Karppisen testamenttirahasto varattomain kansakouluoppilaiden hyväksi.

Tällä asiakirjalla, joka sisältää testamenttini ja viimeisen tahtoni, määrään jäämistöstäni, mitä laatua lieneekin, seuraavaa:

Sittenkun hautauskustannukset on maksettu ja vaatimaton muistokivi haudalleni hankittu, saa Helsingin kaupunki loput rahaksi muutetusta omaisuudestani, sillä ehdolla että korot vuosittain kansakoulujohtokunnan harkinnan mukaan jaetaan avustuksina Helsingin kaupungista kotoisin oleville varattomille kansakouluoppilaille.

Helsingissä, kesäkuun 28 päivänä 1910.

J. Karppinen.

Täten todistamme yhtäkaa läsnäolleina ja tarkoitusta varten saapuville kutsuttuina, että herra J. Karppinen, jonka me henkilökohtaisesti tunnemme, on vapaasta tahdostaan ja täydellä järjellään omakätisellä nimikirjoituksellaan vahvistanut edellä olevan testamentin.

Helsingissä, kesäkuun 28 päivänä 1910.

Aug. Malmi.

K. V. Koskinen.

Rakennusmestari.

Vuonna 1914, huhtikuun 15 päivänä on Helsingin Rahatoimikamari mainitun kaupungin Raastuvanoikeuden ensimmäisessä osastossa valvonut edellä olevan testamentin heinäkuun 4 päivänä 1910 kuolleen elinkeinonharjoittajan Johan Reinhold Karppisen jälkeen, todistaa: Helsingin Raatihuoneella, niinkuin edellä.

Viran puolesta:

Ivar Blåfield.

Asiakirjoja Helsingin kaupungin 1914 vuoden tilien tarkastusta koskevassa asiassa.

HELSINGIN
MAISTRAATTI

*Helsingissä,
toukok. 15 p. 1915.*

Kaupunginvaltuustolle.

N:o 47.

Kaupungin 1914 vuoden tilejä ja hallintoa tarkastamaan valittujen tilintarkastajain Maistraattiin antaman tilintarkastuskertomuksen saa Maistraatti täten kunnian lähettää Herroille Kaupunginvaltuusmiehille.

Maistraatin puolesta:

R. F. Wrede.

Alfr. Tuominen.

Tilintarkastuskertomus vuodelta 1914.

Säästäväisyys ja vahvistetun budjetin mukainen kaupungin varainhoito ovat vaatimuksia, jotka Helsingin veroamaksava yleisö nyt enemmän kuin milloinkaan on oikeutettu asettamaan kunnan edustajille ja virkamiehille. Minkä ratkaisun nykyinen asiointila saaneekin, tulee entistä suurempia vaatimuksia asetettavaksi kunnan jäsenten veronmaksukyvyille. Tämä kyky on kuitenkin ainoastaan määrättyjen rajain sisällä käytettävissä hyväksi kunnan kokonaisuudessaan joutumatta siitä kärsimään.

1913 vuoden vuositilintarkastajain kertomuksessa vaadittiin että, kun määrärahoja ja Kaupunginvaltuuston myöntämiä lisämäärärahojakin oli jokseenkin perustelemattomasti ylitetty, olisi kaikkia virastoja ja lautakuntia kehoitettava olemaan muutoin kuin pakottavissa tapauksissa sallimatta vahvistettua menosääntöä tahi määrärahaa ylitettävän. Tämän vaatimuksen ottikin Kaupunginvaltuusto huomioon sikäli, että Valtuusto marraskuun 17 päivänä 1914 päätti aikanaan laadittavaan kaupungin rahahallinnon ohjesääntöön pantavaksi määräyksiä, jotka ovat omansa estämään vahvistettua menosääntöä tahi erikoisesti myönnettyä lisämäärärahaa ylittämästä. Tuota ohjesääntöä ei kuitenkaan vielä ole ehditty laatia ja tätä odotellessa kaupungin virastot ja lautakunnat niinkuin ennenkin ylittävät vahvistetut menosääntönsä, useimmiten huolimatta edes Kaupunginvaltuustolta hankkia tarpeellisia määrärahoja. Niin esim. on Rahatoimikamarin tarverahain määräraha, 15,000 markkaa, ilmoitusta tekemättä ylitetty Smk:lla 8,529: 61, Rakennuskonttorin tarveaineiden ja apuripäivätöiden määräraha 13,000 markkaa, on ylitetty noin 1,900 markalla, Poliisilaitoksen lämmitys-, valaistus-, puhtaanapito- ja vedenkulutusmäärärahat, kaikkiaan 40,000 markkaa, on ilmoitusta tekemättä ylitetty Smk:lla 8,224: 31. Sittenkun terveyden- ja sairaanhoidon tarverahain määräraha oli ylitetty 7,000 markalla, hankittiin 3,700 markan lisämääräraha. Sitten ylitettiin tämä lisämääräraha, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto myönsi lisäksi 1,500 markkaa. Mutta ei vielä tälläkään tultu toimeen, vaan ylitettiin kaikki aikaisemmin myönnetyt määrärahat luvatta vieläkin Smk:lla 714: 28. Vaivaishoidon sairaanhoitokustannusten määräraha, 180,000 markkaa, on luvatta ylitetty Smk:lla 18,395: 07. Rantatorin kauppahallin määräraha on luvatta ylitetty Smk:lla 1,940: 25. Kulkutautisairaalan polttoaineiden määräraha, 30,000 markkaa, on ylitetty noin 21,000 markalla, vaikka Kaupunginvaltuusto oli myöntänyt ainoastaan 3,460 markan lisäyksen. Kun tässä, mikäli on ilmoitettu, oli menetelty siten, että melko suuri osa 1915 vuoden polttoaineita oli ostettu jo 1914, olisi vastaava menojen osa ollut pantava maksettavaksi 1915 vuoden määrarahasta, joka nyt ostetun polttoainevaraston ohessa on täydessä määrässään. Muita esimerkkejä, erittäinkin teknillisten laitosten tilikirjoista, olisi edellisten lisäksi mainittavissa. Yhteistä niille kaikille on, että kukin virasto ja lautakunta katsoo oman täysivaltaisuutensa johdosta voivansa ylittää vahvistetut määrärahat vaivautumatta edes asianmukaisessa järjestyksessä anomaan siihen lupaa. Rahatoimikamari, joka varat määrää maksettavaksi, ja Rahatoimikonttori, joka ne maksaa, eivät ole ja tuskin voivatkaan nykyisen työ- ja kirjanpitojärjestelmän vallitessa olla selvillä siitä, milloin budjettimäärärahat ylitetään. Nämä virastot eivät siis tehokkaasti valvo varain käyttämistä. Tässä yhteydessä emme voi olla huomauttamatta siitä menettelystä, johon kaupungin uuden kulkutautisairaalan rakennustoimikunta on saattanut itsensä syyppääksi. Vaikka rakennustyön määrärahat

1914 vuoden alussa oli tyyten kulutettu, jatkui rakennustyötä ja sen aiheuttamia menoja edelleen. Vasta marraskuun 2 päivänä 1914 teki rakennustoimikunta Kaupunginvaltuustolle anomuksen, että Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin osottaisi kaikkiaan 838,000 markkaa niiden menojen suoritukseen, joilla lisätyn Kaupunginvaltuuston alkuaan vahvistama 1,942,800 markan rakennusmääräraha oli ylitetty. Tarvittavaan summaan, 838,000 markkaan, sisältyi 423,000 markan suuruinen erä, jolla rakennustoimikunta ilmoitusta tekemättä tai lupaa hankkimatta oli rojhennut ylittää sille tavalla tai toisella myönnettyt määrärahat. Kaupunginvaltuusto, joka katsoi tämän asian ansaitsevan lähempää tutkimista, asetti erikoisvaliokunnan selvittämään niitä syitä, joiden johdosta määrärahatarve oli niin olennaisessa määrässä ollut Kaupunginvaltuuston vahvistamia määriä suurempi. Tämä valiokunta ei kuitenkaan vielä ole ehtinyt antaa lausuntoa asiasta. Lisäksi mainittakoon, että on ollut menoja, joita varten ei ole milloinkaan ollut määrärahoja, esim. Kivelän kirkkorakennuksen sisustus, johon on käytetty Smk 8,786: 28. Tämä erä siirtyi kaupungin varojen joukossa sekä vuonna 1913 että vuonna 1914 seuraavaan vuoteen olematta varoja sen suorittamiseen osotettu.

Vuositilintarkastajat, jotka jo ennenkin ovat huomauttaneet tärkeäksi, että kaupungin rahatointa yksityiskohdittain hoidetaan päämäärästään tietoisella tavalla sekä että eri virastojen ja lautakuntain tapaa käyttää määrärahojaan tehokkaasti valvotaan, täytyy kiinnittää Kaupunginvaltuuston huomiota siihen, että kaupungin omia virkamiehiä ei voida saada noudattamaan Kaupunginvaltuuston osottamia periaatteita eikä tottelemaan Valtuuston tekemiä päätöksiä. Jos Rahatoimikamari nykyisen järjestyksensä ja kokoonpanonsa johdosta on liian heikko valvomaan kaupungin rahatointa ja sen virkamiesten tehtäviä, on Kamarin uudestijärjestämistä ehdottomasti joudutettava. Me emme kuitenkaan epäile lausua, että nykyoloissakin on tarjona toimenpiteitä, jotka pakottavat kunnan virka- ja luottamusmiehiä kuuliaisesti noudattamaan Kaupunginvaltuuston kunnan puolesta tekemiä päätöksiä kaupungin rahatoimen hoitoon nähden.

Kaupungin budjetin järjestys suo erinäisissä tapauksissa sijaa muistuksille, sillä ainakin ne määrärahat, jotka ovat kutakuinkin laskettavissa, on budjettiin pantava riittävän suuruisina. Esimerkiksi Kaupunginvaltuuston tarverahoja varten on budjetissa kolmena viime vuonna ollut 25,000 markkaa, mutta ylityssumma on ollut vuonna 1912 Smk 14,877: 28, vuonna 1913 Smk 20,479: 35 ja vuonna 1914 Smk 32,133: 80. Vuodeksi 1915 on määrärahaa tosin korotettu 10,000 markalla, joten se nousee 35,000 markkaan, mutta varmasti saanee olettaa, että tämä määräraha taaskin täytyy ylittää, koska nykyinen määrä ei ole enenkään riittänyt. Taksoitusvarain ja muiden tulojen vähennystä ja palautusta varten oleva 260,000 markan määräraha niinkään on osottautunut liian niukaksi ja on vuonna 1914 ylitetty kokonaisella

Smk:lla 206,399: 43. Olisi epäilemättä erittäin mielenkiintoista tutkia, mistä syystä taksoitusvaroja yhä enemmän ja enemmän jää maksamatta ja sen tähden täytyy vähentää, erittäinkin kun tämä ilmiö näyttää joka vuosi uudistuvan.

Nimikkeen „Vuonna 1914 teetettyjä töitä, joita varten on määrärahat 1915 vuoden menosäännössä“ kohdalla on muun muassa Smk:n 54,228: 07 suuruinen erä Hakaniementorin uuden kauppahallin kustannuksia. Kun tämä määräraha vuonna 1915 on ainoastaan 50,000 markkaa, on se edeltäpäin sekä kulutettu että ylitetty.

Kaupungin tiliasemassa joulukuun 31 päivältä 1914 on varojen puolella „Erinäisten velallisten“ tilillä moniaita eriä, joiden laatu tulisi selvemmin näkyviin, jos ne jaettaisiin esimerkiksi seuraavien nimikkeiden kesken: „Ylitettyjä budjettimäärärahoja“, „Menoja, joita varten määrärahaa ei ole ollut“ sekä „Vuonna 1914 teetettyjä töitä, joita varten määräraha on 1915 vuoden budjetissa“.

„Korkoja konttokuranttitililtä kaupunginkassan kanssa“ nimisellä tilillä on sähkötehtaan budjetin menopuolella 13,566 markan suuruinen erä, josta Rahatoimikonttorin kertomuksen mukaan on käytetty Smk 4,687: 68, jota vastoin vastaavalla tilillä sähkötehtaan tilikirjoissa on tuloja Smk 15,809: 21. Tämä tuloerä on tosin kertomuksessa otettu huomioon sillä tavoin, että edellä mainitun pääluokan väärä rasitus ei vaikuta lopputulokseen, mutta muodolliselta kannalta katsoen näyttää tuo menettely meistä sopimattomalta. Tässä yhteydessä on huomionne niinikään kiintynyt siihen, että edellä mainitussa menoluokassa lueteltuihin sähkötehtaan tuloihin tuntuvassa määrässä vaikuttaa se seikka, että sähkötehdas lukiessaan koron tilivuoden alusta veloittaa kaupunginkassaa edellisen vuoden voittovaroista budjetin mukaan suorite- tuilla menoilla, jota vastoin kaupunginkassa vasta kolme kuukautta myöhemmin on oikeutettu lukemaan hyväkseen korkoa tuolle voitolle, johon edellä mainitut menot on luettu.

Yleismuistutuksena pyydämme lausua, että eri hallitusten ja lautakuntain on yksityisessä kirjanpidossaan ehdottomasti noudatettava kaupungin budjetin järjestystä, niin että tulot ja menot mikäli mahdollista kohdistuvat budjetin vastaaviin tileihin.

Rahatoimikamarin ja halkokauppias J. H. Vuoren kesken kesäkuun 4 päivänä 1914 tehdyssä välikirjassa sitoutui viimeksi mainittu kesäkuun 1 päivän 1914 ja kesäkuun 1 päivän 1915 välisenä aikana kunnan laitoksiin toimittamaan tarvittavat määrät koivu- ja havupuunhalkoja Smk:n 6: 95 ja 6: 15 hinnasta m³:n, hintaan luettuna korvaus halkojen perille tuomisesta ja pinoamisesta. Tämän hankintasopimuksen täyttämistä pantiin takuu. Kun herra Vuori sodan puhjetessa elokuun alussa ilmoitti ei voivansa hankintaa suorittaa, syystä että halkojen kuljetus rautateillä oli lakkautettu, vapautti Raha-

toimikamari ilman muuta tavaranhankkijan sitoumuksestaan sekä osti Helsingin Höyryhalkosaha Osakeyhtiötä 3,200 m³ koivuhalkoja 10 markasta m³:n. Vaikka Rahatoimikamari silloisissa erittäin sekavissa oloissa näyttää olleen oikeutettu ryhtymään viimeksi mainittuun toimenpiteeseen, on mielestämme Rahatoimikamarin päätös ilman muuta vapauttaa tavaranhankkija Vuori hänen välikirjan mukaisesta sitoumuksestaan, jonka hän vähää myöhemmin olisi voinut täyttää, ollut ennenaikainen ja olisi kaupungin tämän johdosta kärsimä tappio ollut ainakin osittain vältettävissä.

Huomiomme on kiintynyt siihen, että rottain tappomääräraha on ylitetty Smk:lla 965: 52. Revisionkonttori oli sattuneesta syystä havainnut olevan aihetta perin pohjin tarkastaa Terveystoimikunnan ratiniosaston tilit, jolloin todettiin, ettei kaupunginkassa ollut tämän osaston toiminnasta kärsinyt suoranaista tappiota, koska sen ulkona olevat, tosin kaupungin tileihin panemattomat, saamiset vuosilta 1913 ja 1914, kaikkiaan Smk 1,685: 43, luultavasti riittäisivät korvaamaan määrärahan ylityksen. Katsomme kuitenkin olevan huomauttaminen, että Terveystoimikunta on sangen puutteellisesti järjestänyt ratiniosaston, jolla kumminkin on yleistä merkitystä senkin johdosta, että sen työ suoritetaan kunnan kiinteistönomistajain kustannuksella. Terveystoimikunta on sitä paitsi sangen puutteellisesti valvonut sen henkilön toimintaa, jonka tehtäväksi koko työ ja rahain kannanta on uskottu.

Mitä tulee katuvalaistuksen osalta menevään kaasutehtaan perustamisarvon korkoon ja kuoletukseen, lukuun ottamatta katuvalaistuksen perustamiskustannuksia, huomauttaa kaasutehtaan hallitus että, kun katuvalaistukseen käytetyn kaasun kulutus on vuonna 1914 sangen paljon vähentynyt, minkä johdosta kaasutehtaan muun perustamisarvon koron ja kuoletuksen jakaminen yksityisvalaistuksen ja katuvalaistuksen kesken suhteellisesti kulutettuihin kaasumääriin olisi antanut väärän tuloksen, lasketaan katuvalaistuksen osalta menevä mainitun perustamisarvon korko ja kuoletus saman hinnan mukaan kulutetulta kaasukuutiometriltä kuin vuonna 1913 eli 494,049 kuutiometriltä kaasua 5: 29 mukaan Smk:ksi 26,135: 19. Huomautamme että, kun kulutus vuonna 1914 oli ainoastaan noin $\frac{5}{9}$ vuoden 1913 kulutusmäärästä, on katuvalaistuksen osalta laskettu koron ja kuoletuksen apumaksu näin menetellen tuntuvasti vähentynyt ja 1914 vuoden puhdas voitto, joka oli ainoastaan Smk 43,959: 52, siten tuntuvasti lisääntynyt.

Tällä kertaa olemme mielihyväksemme voineet todeta, että Rahatoimikonttorin antamat kirjojen oheiset todisteet nyttemmin on laadittu tyydyttävällä tavalla. Samaten on asianmukaisesti oikeiksi todistetut n. s. siirtyvien tilien loppusummain määrain erikoisluettelot pantu tilinpäätöksen oheen. Sitä vastoin on Rahatoimikonttorin vuosikertomukseen nähden paljon toivomisen varaa, mikäli koskee 1912 ja 1913 vuoden tilintarkastajain sitä vastaan tekemäin

muistutusten varten ottamista. Kun kaupunginreviisori K. A. Widenius on meille suonut tilaisuuden todeta, että hankkeissa olevaa kaupungin kassa-, tili- ja tarkastuslaitoksen uudistustyötä on joudutettu ja olemme häneltä saaneet tiedoksemme uudistuksen alkuluonnokset, emme nyt ole tahtoneet lähemmältä kajota tähän emmekä muihin mainitun uudistuksen yhteydessä oleviin kysymyksiin.

Eri hallitusten ja laitosten vuosikertomuksista olemme saaneet ainoastaan teknillisten laitosten sekä kulkutautisairaalan ylilääkäriin kertomuksen. Lisäksi on meillä ollut tilaisuus konseptista lukea Vaivashoitohallituksen vuosikertomus. Revisionikonttorin kertomus annettiin meille viime huhtikuun 22 päivänä, Rahatoimikonttorin kertomus viikkoa aikaisemmin. Muita vuosikertomuksia ei ole käytettäväksemme annettu.

Kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten puheenjohtaja on vuositilintarkastajille antamassaan kirjelmässä huomauttanut:

että, kun kaupungin vesijohtolaitos ei ole antanut asianomaisen katsastusmiehen allekirjoitettavaksi sellaisia kalustoluetteloja, mitkä mainitaan syyskuun 12 päivänä 1912 vahvistetun katsastusmiesten johtosäännön 4 §:ssä, ei hän ole voinut tässä kohden täyttää johtosäännön mukaista velvollisuuttaan;

että kaupungin kaasutehtaan tulisi saada sopivimmat varastohuoneistot, jotta sen tarveaineita ja varastoja kävisi asianmukaisesti tarkastaminen;

että tehtäisiin kaupungin vuokraamassa Humaliston sairaalassa olevan kaluston lopullinen selvitys; sekä

että Nickbyn mielisairaalan sekä Ryttylän kartanon katsastus tulee toimitettavaksi, kohta kun asianomaiset tilittäjät ovat laatineet näiden paikain tarpeelliset kalustoluettelot.

Kaupungin menot vuonna 1914 ovat tilien mukaan Smk 32,104,675: 47 ja budjetin mukaan Smk 32,465,572: 31. Tuloja oli Smk 33,099,119: 53 sen sijaan että tulolaskelma osotti Smk 32,465,572: 31. Nämä numeroluvut käy kuitenkin lukeminen toisinkin tavoin. Jos tulomäärästä Smk:sta 33,099,119: 53 luetaan pois siihen sisältyvä 1913 vuoden säästö, osottaa tilinpäätös kaupungin todellisten tulojen vuonna 1914 olleen kokonaista Smk 647,204: 61 menoja vähemmät, ja on tämä vajoaus Rahatoimikonttorin laatimassa tilinpäätösyhdistelmässä vähennetty Smk:ksi 147,204: 61 siten, että tuloihin on luettu 1914 vuoden rahasäännössä tuloina käytettyä 1913 vuoden säästöä 500,000 markkaa. Mutta tämä vajoaus lisääntyy vieläkin, sen johdosta että melko suuria rahamääriä, niinkuin kaupunginkassasta uutta kulkutautisairaala ja sen kalustoa varten määrärahaan lisäksi jo maksettuja Smk 379,123: 31 sekä vallitsevan sotatilan johdosta olleita menoja Smk 156,072: 49, ei ole pantu rahasääntöön, vaan toistaiseksi varain puolelle kaupungin tilinpäätökseen. Tulopuolella huomataan suurta tulojen vähenemistä tuulaaki-, liikenne- ja satamamaksuissa, kaasun- ja sähkötehtaan tuloissa sekä edellytetyissä valtio-

avuiissa. Menopuolella taas on arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston käytettäväksi varattu 350,000 markan määräraha ylitetty Smk:lla 335,731: 59.

1914 vuoden tilinpäätöksen tulos ei siis ole aivan tyydyttävä ja kehottaa noudattamaan varovaisuutta ja säästäväisyyttä kaupungin varain hoidossa.

Meille esitetyllä otteella Maistraatin istunnossa viime tammikuun 13 päivänä tehdystä pöytäkirjasta on näytetty, että kassasäästö joulukuun 31 päivänä 1914 toimitetussa kaupunginkassan ja kruununkassan katsastuksessa oli yhteensä Smk 390,527: 86 ja piti yhtä Rahatoimikonttorin kassakirjan näyttämän saldon kanssa. Kaupungin omistamat, tiliasemassa S:markan 341,711: 23 arvoiksi ilmoitetut obligatsioonit olemme lukeneet, minkä ohessa olemme todenneet, että vuoden vaihteessa oli erinäisiin pankkeihin talletettuna kaikkiaan Smk 4,455,846: 15.

Viime maaliskuun 4 ja 5 päivänä luettiin tilivuonna lunastetut kaupungin eri lainoihin kuuluvat obligatsioonit ja korkoliput, jotka sitten sinetöityihin ja meidän tekemällämme sisällyksen merkinnällä varustettuihin kuoriin pantuina talletettiin Rahatoimikonttorin holviin.

Kaupungin hoidettavina olevain lahjoitusrahastojen kirjat ja tilit olemme tarkastaneet ja oikeiksi havainneet, minkä ohessa olemme laskeneet ja tarkastaneet niihin kuuluvat velkakirjat, obligatsioonit, osakkeet ja pankkikirjat, jotka kaikki on havaittu tilikirjain kanssa yhtäpitäviksi.

Olemme niinikään läpikäyneet ja tarkastaneet Rahatoimikamarin säilyssä olevat velka- ja vuokrakirjat sekä laskeneet kaupungin omistamat Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön ja Helsingin Makasiiniosakeyhtiön osakkeet sekä Helsingin Telefoonyhdistyksen osuustodistukset.

Vuonna 1876 otetun vesijohtolainan sekä 1882 vuoden uutisrakennus- ja järjestelylainan hoidosta pannaan säädetyt kertomukset tämän ohien.

Rahatoimikonttorin antamassa kertomuksessa kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä vuodelta 1914 olevat numerotiedot kaupungin tuloista ja menoista on havaittu kirjain kanssa yhtäpitäviksi. Eräitä painovirheitä on kuitenkin pujahtanut tähän kertomukseen.

Mikäli olemme voineet havaita, on itse tilinpäätös oikea.

Tilintarkastuksessa on allekirjoittanut Wellingk toiminut puheenjohtajana, ja on tilintarkastustyö ollut jaettuna siten, että alempana mainittujen meno- ja tuloluokkain tarkastuksen ovat pääasiallisesti suorittaneet:

menoluokkain I, II, III, paitsi 4, 5 ja 6, XIV ja XV sekä tuloluokkain I, II, III, IV, VII, X ja XI allekirjoittaneet Smedslund ja Wellingk;

III, 4, 5, 6, V ja XIII menoluokan sekä V ja IX tuloluokan allekirjoittaneet Schildt ja von Troil;

VII, VIII, IX, X ja XI menoluokan sekä VI tuloluokan allekirjoittaneet Kauppila, Renvall ja Öller;

IV, VI ja XII menoluokan sekä VIII tuloluokan allekirjoittaneet Hult, Jaatinen ja Jalava.

Helsingissä, toukokuun 14 päivänä 1915.

Verner Wellingk.

**Werner Hult.
Väinö Jalava.
Heikki Renvall.
Henry Smedslund.
Uno Öller.**

**Otto Engb. Jaatinen.
Aarne Kauppila.
Alfred Schildt.
W. von Troil.**

Kertomus Helsingin kaupungin 1876 vuoden vesijohtolainan hoidosta vuonna 1914.

Keisarillisen Senaatin toukokuun 17 päivänä 1876 antaman päätöksen mukaisesti, joka koskee Helsingin kaupungin ottamaa 5 %:n lainaa vesijohdon lunastamiseksi, saavat allekirjoittaneet Helsingin kaupungin 1914 vuoden tilien tarkastajat antaa seuraavan kertomuksen lainan hoidosta mainittuna vuonna.

Marraskuun 1 päivänä arvottiin obligatsioneja yhteensä 48,700 markan määrä, nimittäin:

1876 vuoden 5 %:n obligationilaina.

Litt. A. 1,000 Smk N:rot 10, 75, 84, 130, 138, 194, 222, 266, 292, 386, 410, 411, 440, 461, 476, 498 = 16 kpl.

Litt. B. 500 Smk N:rot 2, 47, 57, 144, 146, 148, 172, 174, 244, 246, 275, 301, 313, 338, 340, 401, 463, 555, 582, 609, 683, 728, 735, 744, 842, 857, 864, 906, 921, 957, 961, 987, 993, 1,013, 1,034, 1,089, 1,106, 1,121, 1,136, 1,198, 1,206, 1,223, 1,240, 1,255, 1,275, 1,322, 1,403, 1,418, 1,495 = 49 kpl.

Litt. C. 200 Smk N:rot 49, 61, 130, 151, 199, 239, 245, 303, 387, 430, 509, 568, 591, 601, 605, 649, 713, 783, 831, 866, 877, 891, 898, 903, 943, 949, 962, 1,006, 1,017, 1,028, 1,043, 1,049, 1,066, 1,067, 1,084, 1,097, 1,118, 1,149, 1,166, 1,230, 1,245 = 41 kpl.

Kaupungin vastattavana lunastamatta olevista obligatsioneista

oli jouluk. viimeisenä päivänä 1913 Smk 830,605:—

Vuonna 1914 lunastettiin:

Arvottuja obligatsioneja määrältään Smk 45,935:—

sekä erääntyneiden obligatsioonien korkolippuja „ 485:— „ 46,420:—

Vastuusumma jouluk. viimeisenä 1914 Smk 784,185:—

Vuoden päättyessä oli erääntyneitä, lunasta-

mattomia obligatsioneja..... Smk 9,870:—

Siitä vähennettyä lunastetut korkolipput „ 485:— „ 9,385:—

on jäljellä kuolettamatta Smk 774,800:—

Erääntyneitä korkolippuja oli joulukuun viimeisenä 1913 yhteensä.....	Smk	1,972: 50
Vuonna 1914 lunastettavaksi erääntyneitä korkolippuja	„	39,900: —
		Smk 41,872: 50
Vuoden kuluessa lunastettiin korkolippuja....	Smk	41,002: 50
Vuoden kuluessa vanhentuneita korkolippuja „	485: —	„ 40,517: 50
<hr/>		
Lunastamattomia erääntyneitä korkolippuja on jäljellä	Smk	1,355: —

Kaikki lainaan kuuluvat, vuoden kuluessa lunastetut obligatsioonit ja korkoliput me luimme ja jätimme sinetillämme suljetussa sekä sisällyksen merkinnällä varustetussa kääreessä säilytettäväksi Rahatoimikamarin holvissa. Helsingissä, toukokuun 14 päivänä 1915.

Verner Wellingk.

Werner Hult.
Väinö Jalava.
Heikki Renvall.
Henry Smedslund.
Uno Öller.

Otto Engb. Jaatinen.
Aarne Kauppila.
Alfred Schildt.
W. von Troil.

Kertomus Helsingin kaupungin 1882 vuoden uutisrakennus- ja järjestyslainan hoidosta vuonna 1914.

Keisarillisen Senaatin elokuun 4 päivänä 1882 antaman päätöksen mukaan, joka koskee Helsingin kaupungin uutisrakennus- ja järjestelytöitään varten ottamaa 4 1/2 %:n lainaa, saavat allekirjoittaneet Helsingin kaupungin 1914 vuoden tilien tarkastajat antaa seuraavan kertomuksen lainan hoidosta mainittuna vuonna.

Marraskuun 1 päivänä arvottiin obligatsioneja yhteensä 91,000 markan määrä, nimittäin:

1882 vuoden 4 1/2 %:n obligatsioonilaina.

Litt A. 3,000 Smk N:rot 5, 23, 29, 43, 69, 89, 91, 92, 127, 145 = 10 kpl.

Litt B. 1,000 Smk N:rot 21, 48, 90, 184, 192, 254, 263, 300, 307, 336, 339, 354, 361, 368, 377, 400, 438, 442, 443, 452, 477, 482, 492, 540, 552, 555, 575, 577, 581, 585, 588, 600, 604, 612, 625, 651, 656, 676, 687, 697 = 40 kpl.

Litt. C. 500 Smk N:rot 12, 19, 20, 30, 45, 76, 82, 111, 186, 222, 233, 267, 285, 291, 295, 300, 346, 347, 384, 387, 400, 446, 464, 469, 470, 506, 529, 540, 576, 586, 591, 602, 616, 622, 633, 687, 688, 719, 727, 733, 744, 795 = 42 kpl.

Kaupungin vastattavana lunastamattomista obligatsioneista
oli joulukuun viimeisenä 1913 Smk 199,042: 50

Vuonna 1914 lunastettiin:

Arvottuja obligatsioneja määrältään Smk 93,550: —
sekä erääntyneiden obligatsionien korkolippuja ” 765: — ” 94,315: —
Vastuusumma joulukuun viimeisenä 1914 Smk 104,727: 50

Vuoden päättyessä oli erääntyneitä, lunastamattomia obligatsioneja Smk 14,492: 50
Siitä vähennettyä lunastetut korkoliput ” 765: — ” 13,727: 50
on jäljellä kuolettamatta Smk 91,000: —

Erääntyneitä korkolippuja oli joulukuun viimeisenä 1913 lunastamatta kaikkiaan .. Smk 551: 25
Vuonna 1914 lunastettavaksi erääntyneitä korkolippuja ” 6,052: 50 ” 6,603: 75
Vuoden kuluessa lunastettiin korkolippuja .. ” 6,975: —
joten, kun vähennetään erääntyneiden obligatsionien korkoliput ” 765: — ” 6,210: —
on jäljellä lunastamattomia erääntyneitä korkolippuja Smk 393: 75

Kaikki lainaan kuuluvat, vuoden kuluessa lunastetut obligatsioonit ja korkoliput me luimme sekä jätimme sinetillämme suljettuun ja sisällyksen merkinnällä varustettuun kuoreen pantuina Rahatoimikonttorin holvissa säilytettäväksi.

Helsingissä, toukokuun 14 päivänä 1915.

Verner Wellingk.

**Werner Hult.
Väinö Jalava.
Heikki Renvall.
Henry Smedslund.
Uno Öller.**

**Otto Engb. Jaatinen.
Aarne Kauppila.
Alfred Schildt.
W. von Troil.**

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

*Lausunto Raastuvanoikeuden kokoonpanon
ja työtavan muuttamista koskevasta asiasta.*

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Toukok. 17 p:nä 1915.

N:o 340.

Lähetteessä kesäkuun 20 päivältä viime vuotta on Kaupunginvaltuusto antanut Rahatoimikamarin tehtäväksi lausua mielensä asiaa selvittelemään ja käsittelemään asetetun komitean antamasta, Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muuttamista koskevasta mietinnöstä.

Tämän johdosta pyytää Rahatoimikamari, palauttaen lähetekirjat, esiintuoda seuraavaa:

Asiassa syntyneistä kirjoista näkyy että, sittenkun Yhteinen Raastuvanoikeus oli kirjelmässä lokakuun 5 päivältä 1911 huomauttanut olevan tarpeellista edelleen lisätä Raastuvanoikeuden työvoimia, on Kaupunginvaltuusto asettanut komitean, joka on laatinut lähemmän ehdotuksen tarpeelliseksi havaituksi Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muutokseksi (*Kvston pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914*). Tästä komitean mietinnöstä siinä olevine lausuntoineen ja ehdotuksineen on Yhteinen Raastuvanoikeus lausunut mielensä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 28 vuodelta 1915*) sekä pääasiassa, vaikkakin erinäisten äänestysten jälkeen, puoltanut komitean ehdotusta. Ainoastaan kahdessa kohden — ellei ota lukuun vähäisiä sisäisen järjestyksen yksityiskohtia — on Yhteinen Raastuvanoikeus lausunut komitean kannasta eriävän mielipiteen, nimittäin mikäli koskee osin palkkausääntöä, jota Yhteisen Raastuvanoikeuden mielestä olisi jonkin verran korotettava, osin taas ehdotettujen uusien seitsemännen ja kahdeksannen osaston kokoonpanoa, jonka Yhteinen Raastuvanoikeus on halunnut järjestettäväksi niin, että paitsi puheenjohtajaa toisen raatimiehenkin tulisi olla lakimies.

Rahatoimikamari on esillä olevaa asiaa käsitellessään tietenkin pannut pääpainoa tämän asian yhteydessä oleviin taloudellisiin näkökohtiin. Ensinnä on sentähden esiintynyt kysymys, käykö nykyistä ajankohtaa pitäminen sopivana puheena olevan uudistuksen toimeenpanolle, vai eikö ehdotuksen toteuttamisen tulisi jäädä toistaiseksi. Allekirjoittanut puheenjohtaja on tästä seikasta ollut sitä mieltä, että kysymystä ei olisi nykyään otettava

asiallisesti käsiteltäväksi, vaan olisi se jätettävä lepäämään sopivampaan ajankohtaan. Komitea on nimittäin ehdotustaan laatiessaan lähtenyt sen edellytyksen pohjalta, että yhteiskunnan eri aloilla vallitsivat säännölliset olot, mikä edellytys olikin luonnollinen, kun komitean mietintö on päivätty kesäkuun 8:ntenä 1914. Komitea on sentähden suorittanut tehtävänsä menneisyyden pohjalla ja edellyttäen säännöllistä kehityskulkua sekä tehnyt johtopäätöksensä käytettävänä olevan aineiston perustuksella. Olot ovat kuitenkin siitä lähtien tuntuvasti muuttuneet. Mihin suuntaan kehitys lähi-aikoina käy, on mahdoton sanoa. Yhdessä kohden ovat nykyisen sodan seuraukset kuitenkin jo huomattavina, nimittäin kaupungin raha-asiaintilassa. Kaupungin menot ovat tuntuvasti kohonneet, samalla kun vakinaiset tulot ovat vähentyneet. Tästä johtunut erotus on täytetty tuntuvasti korottamalla kunnallisverotusta. Pankeissa olevat kaupungin saamiset ovat, vaikka on vähäisiä lainoja otettu, vähentyneet ja näin, vaikei kaupunki vielä ole maksanut kaikkia erääntyneitä ulkomaisia sitoumuksiaan. Näiltä näkökannoilta asiaa katsellessa esiintyy vastattavaksi kysymys, onko sopivaa nykyään käsiteltäväksi ja lopullisesti tutkittavaksi ottaa uudistuskysymystä, joka lisäisi vuotuisia menoja ainakin 78,250 markalla.

Edellä mainitut näkökohdat on Rahatoimikamarikin asiaa käsitellessään ottanut asianmukaiseen huomioon. Mutta Kamari on havainnut painavien syiden puoltavan asian lopullista valmistelua, jotta, kun säännölliset olot jälleen ovat palautuneet ja kaupungin varat sallivat, ehdotettu uudistus voitaisiin heti panna toimeen. Rahatoimikamari on sentähden käynyt asiallisesti tarkastamaan ehdotusta sillä nimenomaisella edellytyksellä, että kysymys uudistuksen toteuttamisajasta nykyään jätetään ratkaisematta ja Kaupunginvaltuuston erikoisen vastaisen päätöksen varaan, sittenkun Rahatoimikamarille on suotu tilaisuus lausunnon antamiseen.

Kokoomiensa numerotietojen pohjalla on komitea selvästi ja epäämättömästi osottanut Raastuvanoikeuden uudestijärjestämisen tarpeellisuuden ja sen puolesta esittänyt vakuuttavia perusteluja. Raastuvanoikeuden työmäärän kasvaminen vaatii epäilemättä lisäämään vakinaisia työvoimia. Suotavaa olisi, että lainkäytön yhtenäisyys tulisi tähänastista suuremmassa määrässä taatuksi. Raastuvanoikeudessa noudatettavan virkaylennystavan tulee nojata toiseen pohjaan, joka antaa takeita siitä, että kokeneetkin lakimiehet pyrkivät tähän tuomioistuimeen. Vähäisempäin rikosasiain käsittely vihdoin vaatii osakseen suurempaa huomiota ja näyttää sosialipoliittisen merkityksensä johdosta olevan uudistettava. Niinkuin edellä huomautettiin, ei liene Rahatoimikamarin asia lähemmältä kajota komitean esittämiin muutosehdotuksiin, sikäli kuin nämä eivät koske asian taloudellista puolta. Tähän nähden on Rahatoimikamari sivuuttanut kysymykset Raastuvanoikeudessa noudatettavasta virkaylennystavasta sekä lainkäytön saattamisesta yhtenä-

seksi. Mitä taas ehdotettuun menosääntöön tulee, on Rahatoimikamari tosin havainnut menosäännön kokonaislisäännyn huomattavan suureksi, mutta yksityiseriin nähden todennut komitean ehdottamat muutokset ja korotukset hyvin perustelluiksi. Niinkuin tästä käy selville, ei Rahatoimikamari ole yhtynyt Yhteisen Raastuvanoikeuden ehdottamaan menosääntöön, mikäli se poikkeaa komitean ehdotuksesta.

Menojen säästämiseksi on kuitenkin Rahatoimikamarin jäsen K. Ignatius ehdottanut, että aluksi ja kunnes suurempaa kokemusta on saatu, ainoastaan yksi osasto perustettaisiin poliisijuttuja ja vähäpätöisiä rikosjuttuja käsittelemään. Yhden osaston luulisi nimittäin vaikeudetta voivan käsitellä ne tosin monilukuiset, mutta kuitenkin yksinkertaiset ja nopeasti ratkaistut jutut, mitkä komitea on ajatellut jaettaviksi ehdotettujen VII ja VIII osaston kesken. Komitea on tosin ollut sitä mieltä, että näiden vähäpätöisiä juttuja käsittelevän osastojen tulisi kokoontua vuorotellen joka päivä, niin että vähäisistä rikoksista pidätetyt henkilöt voitaisiin tuottaa oikeuteen saadakseen mikäli mahdollista tuomionsa heti, joten nykyisen valtakirjajärjestelmän kävisi poistaminen. Mutta vaikka hyvillä syillä saanee epäillä, onko viimeksi mainittu tarkoitus saavutettavissa, ellei saada aikaan lainmuutosta, jonka johdosta tulisi käytäntöön se järjestelmä että pidätetyt henkilöt päästetään vapaiksi takausta vastaan, kunnes heidän asiansa tulee tuomioistuimen käsiteltäväksi, ei päivittäisten kokousten suotavuuskaan ehdottomasti estäne vähäpätöisiä asioita jättämästä ainoastaan yhden osaston käsiteltäviksi. Istunnot olisivat nimittäin siinä tapauksessa niin lyhyitä, että oikeus tavallisesti voisi lopettaa ne hyvissä ajoin aamupäivällä. Väite että osasto saisi käsiteltäväkseen kunnianloukkaus- ja muitakin tuollaisia usein paljon aikaa vieviä juttuja, ei tässä tapauksessa pidä paikkaansa, koska V ja VI osasto haitatta voisivat vastedeskin käsitellä tuollaisia juttuja. Jos kuitenkin kokemus osottaisi puheenjohtajan työtaakan kasvavan liikanaiseksi, kävisi osaston työn aluksi jakaminen siten, että vakinainen puheenjohtaja istuisi esimerkiksi neljänä päivänä viikossa ja viransijainen muina päivinä. Raastuvanoikeuden tuomarivoimia ei tämän johdosta välttämättä tarvitsisi lisätä, koska jokin jollakin muulla osastolla apujäsenenä toimiva raatimies, jonka osasto ei istu sinä päivänä, voisi sopivan työnjaon mukaan toimia puheena olevan osaston puheenjohtajana. Jos vähäpätöisiä juttuja varten myöhemmin huomattaisiin tarvittavan useampia osastoja, kävisi niitä mainittavitta haitoitta perustaminen. Tällainen kehityksen vaatimuksiin perustuva menettely näyttää luonnollisemmalta, kuin että nyt perustettaisiin kaksi osastoa, joilla ei voi edellyttää olevan mainittavan paljon tekemistä. Kävisi kenties mahdottomaksi, siinä tapauksessa että työmäärä osottautuisi liian vähäiseksi, lakkauttaa jotakin osastoa, mutta sen sijaan kävisi, niinkuin edellä huomautettiin, päinvastaisessa tapauksessa verraten helposti perustaminen uuden osaston tahi

lisiä entisen osaston työvoimia. Näin syntyisi Raastuvanoikeuden menosäännössä lähes 30,000 markan säästö.

Rahatoimikamari ei ole katsonut tarpeelliseksi käydä lähemmältä arvos-telemaan edellä mainittua ehdotusta, vaan on arvellut siinä kohden voivansa viitata usein mainittuun komitean mietintöön sekä siinä olevaan lähempään selvitykseen Raastuvanoikeuden työnjaosta ja työmäärästä. Ohimennen vain huomautettakoon että, jos edellä esitetty ehdotus saisi osakseen huomiota, tästä olisi seurauksena, että Raastuvanoikeuden uudistusta varten laadittua järjestelmää ei kävisi yhtenäisesti toimeenpaneminen.

Yhdessä kohden on Rahatoimikamari kuitenkin tahtonut esittää komitean ehdotuksesta eriävän mielipiteen.

Mietinnön sivulla 5 lausuu komitea: „Raastuvanoikeuden puheenjohtajille ja jäsenille on taattu kahden kuukauden kesäloma, ja viransijaiset palkkaa kaupunki, kuitenkin ainoastaan kuukauden ajaksi, Kaupunginvaltuuston toukokuun 30 päivänä 1911 tekemän päätöksen mukaan.“ Mainittu päätös oli seuraava: „Sittenkun Yhteinen Raastuvanoikeus oli — — anonut, että Valtuusto kaupungin varoista myöntäisi tarpeellisen määrärahan Raastuvanoikeuden puheenjohtajain, jäsenten ja notaarien viransijaisten palkkaamiseksi näille tulevan kuukauden kesäloman ajaksi sellaista jakoa noudattaen, että puheenjohtajia varten myönnettäisiin viisi 350 markan, jäseniä varten seitsemän 250 markan sekä notaareja varten niinikään seitsemän viimeksi mainitun määrän suuruista palkkiota, — — on Kaupunginvaltuusto — — nähnyt hyväksi — — edellä mainittuun tarkoitukseen myöntää — — vuotuisen määrärahan.“ Tästä siis näkyy, että Kaupunginvaltuusto on osottanut määrärahan puheenjohtajain, jäsenten ja notaarien viransijaisten palkkaamiseen kuukauden kestävän kesäloman ajaksi. Periaatteellisesti oikealta näyttää, että tämä määräraha myös kokonaan tulee viransijaiselle ja osotetaan hänelle maksettavaksi. Sillä jos Raastuvanoikeuden puheenjohtajat, jäsenet ja notaarit saisivat itse nostaa viransijaisuuspalkkionsa ja viransijaisensa kanssa sopia tästä, voisi tästä syntyä arveluttavia haittoja, eikä sellaista menettelytapaa näy käyvän missään tapauksessa salliminen. Jos Kaupunginvaltuusto yhtyy tähän käsitykseen, lienee viimeinen momentti komitean ehdotuksessa Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta voimassa olevain määräyksien muuttamiseksi laadittava uudestaan tämän mukaisesti. Rahatoimikamarin enemmistön käsityskannasta eriävän mielipiteen on lausunut varapuheenjohtaja W. F. Heimbürger, huomauttaen että, kun mainittu viransijaisuuspalkkio useinkin on maksettava eri henkilöille sekä, jos viransijainen saa koko viransijaisuuspalkkion, eräät vakinaiset viranpitäjät jäävät vähemmille tuloille tältä kesälomansa osalta, olisi nykyinen järjestelmä pysytettävä. Ja tähän olisi sitä enemmän syytä, kun edellä kerrottu Kaupunginvaltuuston päätös sisältää, että Raastuvanoikeuden puheenjohtajat, jäsenet ja notaarit saavat nauttia täydet palkkaetunsa.

Lopuksi on Rahatoimikamari arvellut olevan kiinnittäminen Kaupunginvaltuuston huomiota siihen seikkaan, että lisäosastojen sekä puhtaaksikirjoituskanslian perustaminen Raastuvanoikeuteen vaatii laajentamaan huoneistotilaa. Nykyään ei raatihuoneella liene käytettävänä tarpeellista tilaa mainittuun tarkoitukseen. Mutta sittenkun säännölliset olot palautuvat ja ent. Seurahuone jälleen kokonaisuudessaan voidaan käyttää kaupunginhallinnon tarpeisiin, ei käyne vaikeaksi sieltä osottaa Raastuvanoikeudelle tarpeellista huoneistotilaa.

Edellä esitetyillä perusteilla Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä edellä mainitut komitean ehdotukset muutetuiksi määräyksiksi Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta sekä sen uudeksi palkkaussäännöksi ja työjärjestykseksi Rahatoimikamarin esittämien lisäyksin, mikäli viransijaisuuspalkkioiden suoritusta koskee; mutta

tämän uudistuksen toimeenpantavaksi vastedes määrättävänä aikana asiasta tehtävän eri päätöksen mukaan.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Lausunto Aktiebolaget P. Sinebryhoff yhtiön kortteleissa N:oissa 83, 84 ja 91 viidettä kaupunginosaa sijaitsevan panimoalueen nautinto-oikeudesta sekä esitys erinäisten Rahatoimikamarin ja Aktiebolaget P. Sinebryhoff yhtiön välillä olleiden keskustelujen johdosta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Toukok. 20 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 347.

Vuonna 1911 antoi Rahatoimikamarin erinäisten tonttien omistusoikeutta tutkimaan asettama komitea selvityksen siitä, miten ja millä ehdoilla viiden kaupunginosan korttelien N:ojen 83, 84 ja 91 tontit olivat joutuneet Aktiebolaget P. Sinebryhoff yhtiön tai sen saantomiesten omiksi ja hallittaviksi (*Kvston. pain. asiakirj. N:o 53 vuodelta 1911*). Komitea tuli tällöin seuraaviin johtopäätöksiin:

että Aktiebolaget P. Sinebryhoffilla on omistusoikeus Boulevardikadun rakennustontteihin 26—28 sekä 19, 21, 23 ja 25, Hietalahden Etelärannan tonttiin 1 a, Punavuorenkadun tontteihin 19 a, 19 b, 21, 23 ja 25, Albertinkadun tonttiin 9 ja Uudenmaankadun tonttiin 28; Hietalahden Etelärannan makasiinitontteihin 1, 2 ja 3 sekä n. s. puutarhatonttiin n:o 4 ynnä siihen yhdistettyyn lisäalueeseen; sekä että tontinomistaja saa viimeksi mainittua tonttia, sen luovutukseen liittyvien määräysten mukaisesti, käyttää ainoastaan puutarhapaikaksi, olematta oikeutettu sinne teettämään muita rakennuksia, laitteita ja laitoksia kuin semmoisia, jotka ovat puutarhaliikkeessä tarpeellisia ja joilla on sen kanssa yhteyttä; jota vastoin muiden tonttien ynnä edellä mainitun lisäalueen käyttöoikeus on ainoastaan niiden rajoitusten alainen, joita käy johtaminen voimassa olevasta rakennusjärjestyksestä ja muista tähän nähden voimassa olevista yleisistä määräyksistä.

Sen ohessa jätti komitea kaupunginviranomaisten tutkittavaksi ja ratkaistavaksi

onko kaupungin saatettava Hietalahden Etelärannan tonttiin N:o 1 a nähden pantu takaisinostoehto voimaan vai ei.

Tämän selvityksen johdosta on Rahatoimikamari käsenyt kaupungingeodeetin kaupungin tonttikirjaan merkitä n. s. puutarhatontin N:o 4 ynnä siihen yhdistetyn lisäalueen puutarhatontin luontoiseksi. Sen ohessa on Rahatoimikamari tehnyt Maistraatille esityksen, että Kamari saisi tilaisuuden lausua mielensä Maistraattiin ehkä vastedes annettavista, edellä mainitulle korttelin N:o 83 tontille N:o 4 aiotuista uutis- tai muutosrakennuksista. Tähän esitykseen onkin Maistraatti myöntynyt.

Sittemmin on Aktiebolaget P. Sinebrychoff Rahatoimikamariin antanut tammikuun 15:ntenä 1914 päivätyin kirjelmän (Liite I), jossa yhtiö väittää, että edellä mainitun komitean saavuttamiin tuloksiin ei käy paneminen merkitystä, sekä pyytää kaupunginviranomaisia lausumaan käsityksensä N:oilla 4 a ja 4 merkityistä tonteista, minkä ohessa yhtiö selkkausten, kustannusten ja ajanhukan välttämiseksi näitä tontteja vastedes rakennettaessa anoo tilaisuutta, siltä varalta että erimielisyyttä syntyisi, keskustella kaupungin kanssa erimielisyyksien sovittamiseksi tavalla taikka toisella.

Tätä esitystä käsitellessään on Kamari yksimielisesti yhtynyt komitean kantaan, josta seikasta niinkään Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiölle on ilmoitettu, minkä ohessa Kamari antoi jäsentensä K. Lindahlin ja A. Liston sekä allekirjoittaneen sihteerin toimeksi ryhtyä osakeyhtiön kanssa sovittamaan erimielisyyksiä. Sittenkun asiasta oli tehty erinäisiä ehdotuksia, esittivät Rahatoimikamarin valtuutetut vaatimuksen että kaupungille olisi maksettava 400,000 markan hyvitys siitä, että kaupunki julistaisi tontin N:o 4 rakennustontin luontoiseksi sekä luopuisi takaisinostoehdosta Hietalahden Etelärannan tonttiin N:o 1 a nähden. Osakeyhtiö taas esitti harkittavaksi, eikä kaupunki niiden sekä oikeudellisten että asiallisten perusteiden epävarmuuteen nähden, joihin korvausvaatimus nojasi, voisi tyytyä 150,000, enintään 200,000 markan korvaukseen kerta kaikkiaan (Liite II).

Saadakseen varman pohjan korvausvaatimuksen arvostelemiselle lähetti Rahatoimikamari asian tältä kohden kaupungin yleisten töiden Hallitukseen. Antamassaan lausunnossa (Liite III) mainitsee Hallitus antaneensa insinöörien Öllerin ja Lillen sekä arkkitehti Jungin toimeksi hankkia teknillisen selvityksen asiasta (Liite IV), mutta omasta puolestaan pitäneensä asiantuntijain ehdottamaa 65 markan yksikköhintaa neliömetriltä liian kalliina. Kohtuullinen yksikköhinta olisi Hallituksen käsityksen mukaan 40 markkaa neliömetriltä, joten yhtiön tulisi kaupungille maksaa korvausta 230,000 markkaa.

Hallituksen mielestä olisi kuitenkin tehtävä sen suuntainen vastaehdotus, että Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiön kanssa sovittaisiin siitä, että tontti pysytetään puutarhatonttina ja että puutarha kokonaan tai osittain ainakin jonkin aikaa päivästä pidetään yleisölle avoinna. Hallituksen viimeksi mainitun ehdotuksen on yhtiö kuitenkin jyrkästi evännyt, viitaten niihin sangen vähän kehottaviin kokemuksiin, joita yhtiö oli saanut niinä useina vuosina, joina yleisöllä oli ollut vapaa pääsy puheena olevalla puutarha-alueelle.

Rahatoimikamarin käytettävänä on siten asian lopullisessa valmistelussa ollut kaksi keinoa, nimittäin joko vaatia suurempaa tahi vähempää korvausta kaupungille taikka myös tehdä sen suuntainen ehdotus, että kaupunki ilmoittaa ei suostuvansa tähänastisten keskustelujen sekä osakeyhtiön puolelta tehtyjen tarjousten pohjalla myötävaikuttamaan siihen, että puheena oleva puutarhatontti merkitään kaupungin kiinteistökirjaan rakennustontiksi eikä myöskään luopumaan takaisinostoehdosta Hietalahden Etelärannan tonttiin N:o 1 nähden. Kumpaisellakin menettelytavalla on Rahatoimikamarissa ollut puoltajia. Kamarin jäsenten enemmistö on kuitenkin tahtonut myöntyä Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiön esitykseen, sillä edellytyksellä että yhtiö suostuu tämän vuoden kuluessa kaupunginkassaan maksamaan kaupungin yleisten töiden Hallituksen laskeman korvausmäärän 230,000 markkaa, ja yhtiö puolestaan onkin ilmoittanut hyväksyvänsä korvaussumman. Rahatoimikamari on tässä nojannut seuraaviin perustelmiin. Olisi tosin ollut erittäin toivottavaa, että Aktiebolaget P. Sinebrychoff olisi suostunut kaupungin yleisten töiden Hallituksen tekemään ehdotukseen. Mutta valitettavasti ei näin ole käynyt, ja yhtiön esittämille perusteluille täytyy antaa arvoa. Sopii muutoin mainita, että tässä osassa kaupunkia on melko lukuisia istutuksia ja avonaisia paikkoja, jota paitsi on huomioon otettava, että tämä kaupunginosa sijaitsee meren partaalla. Terveydelliseltä kannalta katsoen ei siis isompi istutus tai avonainen paikka näy täällä olevan välttämättömän tarpeellinen. Ja kun omistusoikeudelliset seikat tosin ovat selvät, mutta nautinto-oikeus kuitenkin saattaa aiheuttaa erimielisyyttä, olisi Rahatoimikamarin mielestä hyvin harkittua, että kaupunki hyväksyisi tehdyn tarjouksen. Jos osakeyhtiö aikoo käyttää usein mainitun alueen asutuspaikaksi ja sitä varten jakaa alueen sen halki kulkevan kadun tai tien viereisiin tontteihin, ei tämä käy päinsä voimassa olevaa kaupunginasemakaavaa muuttamatta. Kaupunginviranomaisilla on silloin tilaisuus esiintuoda vaatimuksensa alueen sopivaan jaotukseen ja rakentamiseen nähden.

Muuan vähemmistö, jäsenet Hertzberg ja Ignatius, sitä vastoin on ollut sitä mieltä, että kaupungin, jonka oikeus tässä tapauksessa on kiistämätön, ei tulisi tarjotusta korvauksesta luopua määräyksestä että puheena oleva tontti on oleva puutarhatontti. Kaupungin tuloissa merkitsee tarjottu rahamäärä

vähän sen edun rinnalla että näillä seuduin on varattuna suurenlainen puutarha, vaikkei yleisöä sinne päästetäkään.

Sen johdosta mitä asiassa siten on esiintullut, pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

edellyttäen Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiön ennen vuoden 1915 päättymistä maksavan kaupunginkassaan 230,000 markkaa, suostua siihen

a) että puutarhapaikaksi viidennen kaupunginosan korttelista N:o 83 lunastetun tontin N:o 4 saa käyttää asuntotarkoituksiin; ja

b) että kaupunki luopuu takaisinostoehdosta Hietalahden Etelärannan tonttiin N:o 1 a nähden; sekä

antaa Rahatoimikamarin toimeksi tehdä tästä kirjallisen sopimuksen Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiön kanssa.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Marraskuun 14 päivänä 1911 antamassaan mietinnössä on Rahatoimikamarin erinäisten Helsingin kaupungissa olevain tonttien ja alueiden omistusoikeutta tutkimaan asettama komitea kortteleissa 83, 84 ja 91 oleviin Aktiebolaget P. Sinebryhoff yhtiön tontteihin nähden selvittänyt, että yhtiöllä on kaikki nämä tontit hallussaan omistusoikeuksin. Makasiinitonttiin N:o 1 a nähden on komitea kuitenkin huomauttanut, että Maistraatin heinäkuun 31 päivänä 1830 nyttemmin kuolleelle kauppaneuvokselle Nikolai Sinebryhoffille antamaan sen maan kauppakirjaan, mikä nyttemmin on voimassa olevaan kaupunginasemakaavaan makasiinitontiksi merkityn tontin N:o 1 a pääasiallisena osana, on pantu ehto että, „kun vastaisuudessa mahdollisesti tulee kysymys rantasillan ja makasiinirakennusten teettämisestä kauppias Sinebryhoffille alueen eteläpuolelta myönnetylle lisätontille, Sinebryhoff silloin on samasta maksusta, minkä hän nyt voi joutua suorittamaan, velvollinen luovuttamaan niin paljon maata kuin makasiinirakennuksia varten tarpeelliseksi harkitaan, kuitenkin siten että Sinebryhoff ennen muita on oikeutettu sinne teettämään liikkeelleen tarpeellisia makasiineja“; minkä ohessa komitea on maininnut olevansa sitä mieltä, että kaupunki, joka ei ole kesäkuun 20 päivänä 1864 annetun armollisen asetuksen säätämän ajan kuluessa hankkinut kiinnitystä mainittuun kiinteistöön takaisinsaantiehdon nauttimisen vakuudeksi, ei enää voi sitä saattaa voimaan nykyistä tontinomistajaa vastaan; kuitenkin tahtoi komitea jättää kaupunginviranomaisten harkittavaksi, onko kaupungin koetettava saattaa mainittu takaisinsaantiehto voimaan vai ei.

Mitä sitten tulee tonttiin N:o 4, joka aikanaan on myyty kauppaneuvos Sinebryhoffille huhtikuun 6 päivänä 1839 tehdyllä kauppakirjalla, on komitea lausunut käsityksensä, että tätä tonttia ennen kaupan päättämistä sovittujen ehtojen mukaan saa käyttää ainoastaan puutarhapaikaksi, olematta tontinhaltija oikeutettu sinne rakentamaan muita rakennuksia kuin semmoisia, jotka ovat puutarhanhoidolle tarpeelliset tahi joilla on sen kanssa yhteyttä, jota vastoin käyttöoikeus viimeksi mainittuun tonttiin liitettyyn lisäalueeseen, jonka Aktiebolaget P. Sinebryhoff on heinäkuun 6 päivänä 1895 hankkinut rakennuspaikaksi, on ainoastaan niiden rajoitusten alainen, joita käy johtaminen kaupungin rakennusjärjestyksestä ja muista asiasta voimassa olevista määräyksistä.

Samoin kuin komitea olen minäkin sitä mieltä, että edellä mainittu takaisinsaantiehto ei ole enää voimaan saatettavissa siihenkin nähden että, niinkuin komiteakin on maininnut, tuollaiset ehdot eivät lainkäytössä enempää kuin Kaupunginvaltuustossakaan ole samanlaatuisissa tapauksissa saaneet osakseen hyväksymistä sekä kun esillä olevassa tapauksessa puheena olevan maan kauppakirjastakaan ei käy kyllin selvästi ilmi, kuka, kaupunkiko

vai jokin muu, joka haluaa makasiineja rakennuttaa, voi saattaa ehdon tontinomistajaa vastaan voimaan. En muutoin voi olla huomauttamatta, että yhtiö on kaupunkia tyydyttääkseen, niinkuin komiteakin on mietinnössään maininnut, luovuttanut hallustaan parhaan ja arvokkaimman osan tonttia N:o 1 a ja sen viereistä tonttia Hietalahden Etelärannan laajentamiseksi sekä purkauttanut siellä sijainneet, koko tonttilinjan pituiset kaksikerroksiset kalliit makasiininsa. Kun se tontin lounaisrajalta annettu vastike, johon yhtiö tyytyi, ei ollut läheskään riittävä korvaus yhtiön luovuttamasta maasta ja sille makasiiniensa purkamisesta koituneista kustannuksista ja vahingosta, pitäisi kaikkien muiden vaatimusten tonttiin nähden olla tyydytetyt, vaikkei yhtiö olekaan tässä kohden pannut mitään ehtoa sopimusta tehtäessä.

Mitä vihdoin tulee tonttiin N:o 4, ei minun käsitykseni mukaan niihin keskusteluihin, joita kauppaneuvos Sinebrychoffilla oli asianomaisten viranomaisten kanssa hänen hakemuksensa johdosta saada korttelissa Hanhi olevan puutarhansa laajentamiseksi siihen yhdistää rajakkaista kaupungin takamaata, alastonta ja epätasaista kalliota, käy paneminen merkitystä arvosteltaessa tontin N:o 4 rakennusoikeutta, koska tämä anomus ei silloin johtanut maan ostoon ja sentähden on epätietoista, minkälaiset kauppaehdot olisivat päinvastaisessa tapauksessa olleet. Arvosteltaessa rakennusoikeutta sen jälkeen kun tontti N:o 4 oli otettu kaupunginasemakaavaan ja kauppaneuvos Sinebrychoff sittemmin oli pyytänyt saada ostaa sen, voi tietenkin ainoastaan sen kauppakirjan sisällyksellä, minkä Maistraatti on saman hakemuksen johdosta huhtikuun 6 päivänä 1839 kauppaneuvokselle antanut, olla ratkaiseva merkitys. Tästä asiakirjasta käy selville, että kauppaneuvos Sinebrychoffin anottua Maistraatilta että korttelin Hanhi tontti N:o 4 luovutettaisiin hänelle omistusoikeuksin hänen omistamaansa viereiseen puutarhalaitteeseen yhdistettäväksi, on Maistraatti kauppaneuvos Sinebrychoffille myynyt tontin hänen ja hänen oikeudenomistajainsa omistettavaksi ja hallittavaksi viereisen puutarhalaitteensa yhteydessä niinkuin ainakin laillisesti ja rehellisesti hankitun omaisuuden. — Saattaakseni tätä tonttia koskevan kysymyksen alun pitäen oikeaan valoosa pyydän väärinkäsityksen välttämiseksi ainoastaan huomauttaa, ettei tonttia tässä kauppakirjassa eikä sittemmin lainhuudatuskirjoissakaan ole sanottu puutarhatontiksi. Kesäkuun 15 päivänä 1846 annetussa kiinnekirjassa sanotaan, että kiinnekirja on annettu „korttelissa Hanhi N:o 4 kohdalla sijaitsevaan taloon siihen kuuluvine tontteineen.“ Puutarhatontin nimityksellä, jota komiteakin on käyttänyt, ei sitä vastoin ole minkäänlaista merkitystä, ja sen on nyttemmin kuollut kaupungininsinööri Ehrnström vasta paljon myöhemmin mielivastaisesti ottanut käytäntöön. — Kun nyt, niinkuin Rahatoimikamarille kylläkin on tunnettua, siihen aikaan, jolloin tontti ostettiin sekä paljon myöhemminkin, kaupungin- asemakaavassa ei ole ollut muun laatuista yksityisen omistettavia tontteja kuin asuntotontteja ja makasiinitontteja, jotka virallisissa asiakirjoissa on osotettu, edelliset ainoastaan sanalla „tontti“ ynnä asianomaisen korttelin numerolla ja jälkimäiset sanalla „makasiinitontti“ ja sen korttelin numerolla, missä ne sijaitsevat, näyttää tästä seuraavan itsestään, että korttelin Hanhi tontti N:o 4 on luonnostaan asuntotontti, mutta kun asuntotontteihin nähden on noudatettu sitä periaatetta, että ne olisi rakennettava mitä pikemmin sen

parempi ja taas tontin N:o 4 rakentaminen sen pintamuodostuksen johdosta vasta tulevaisuudessa saattoi tulla kysymykseen, myönnyttiin kauppakirjassa siihen, että tontin saisi kauppaneuvos Sinebrychoffin pyynnön mukaan aikaisemman, *niinikään asunto-tontille järjestetyn* puutarhalaitteen yhteydessä omistaa ja hallita panematta mitään ehtoa siitä, kuinka laajasti, osittainko vai kokonaan, tonttia olisi tässä yhteydessä käytettävä, vielä vähemmän kieltämättä tonttia rakentamasta. Se seikka ettei tämä käsitys ollut ainoastaan tontin omistajalla, vaan asianomaisilla viranomaisillakin viime aikoihin saakka, käy riittävän selvästi ilmi siitä, että tontille on tuon tuostakin ja viimeksi vuonna 1899 kaupungin asianmukaisella myönnytyksellä teetetty moniaita rakennuksia, joilla ei ole puutarhahoidon kanssa mitään yhteyttä. Edelleen valaistakseni tätä käsitystä pyydän ainoastaan johdattaa mieleen, että yhtiö, sittenkun Kaupunginvaltuusto oli sallinut yhtiön täysin omistusoikeuksin ostaa tonttiin N:o 4 rajoittuvan, kaupungin omistaman, niinikään yksinomaan mäkeä käsittävän alueen rakennuspaikaksi, oli anonut tämän lisäalueen yhdistämistä edellä mainittuun tonttiin, jottei yhtiön, koska mainittu tontti oli osittain rakennettu, tarvitsisi tätä aluetta rakentaa, ennenkuin se olisi yhtiön edun mukaista. Tätä yhdistämistä, johon Keisarillinen Senaatti Kaupunginvaltuuston esityksestä myöntyi, ei tietenkään olisi sallittu, ellei alkuperäinen tontti N:o 4 olisi rakennusoikeuteen nähden ollut lisäksi tulleen osan kaltainen.

Edellä lausutun johdosta saan Aktiebolaget P. Sinebrychoff yhtiön puolesta kunnioittaen pyytää tietoa asianomaisten kaupunginviranomaisten käsityksestä puheena olevista kahdesta tontista, samalla kun jo nyt selkkausten, kustannusten ja ajanhukan välttämiseksi näiden tonttien vastaisessa rakennuttamisessa pyydän saada erimielisyyksien esiintyessä keskustella kaupungin kanssa niiden sovitteluiseksi tavalla tai toisella.

Helsingissä, tammikuun 14 päivänä 1914.

Aktiebolaget P. Sinebrychoffin puolesta :

Paul Sinebrychoff.

Promemoria.

Sen lisäksi mitä yhtiö aikaisemmin on esillä olevasta asiasta lausunut, pyydän esiintuoda seuraavaa:

Tontin N:o 4 ensimmäisessä lainhuudossa kesäkuun 15 päivänä 1846 antamassaan kiinnekirjassa käytti Raastuvanoikeus kiinteistöstä nimitystä „talo ja tontti“ eli samaa sanontaa, jota oikeus silloin ja myöhemminkin yksinomaan käytti asuntotonttien kiinnekirjoissa. Kun mainitun tontin omistaja sittemmin Maistraatilta pyysi saada kortteleihin N:oihin 83 ja 84 rajoittuvalle maalle teettää makasiinirakennuksen kivistä, esitti Maistraatin pyynnöstä rakennusoikeutensa selvittämiseksi Maistraatin toukokuun 19 päivänä 1838 tehdyn pöytäkirjan ja annetun päätöksen, jolla kauppaneuvos Nikolai Sinebryhoff vainajalle oli luovutettu korttelin Hanhi tontti N:o 4 „sen yhdistämiseksi omistusoikeuksin sen napuristossa olevaan puutarhalaitteeseen“; minkä jälkeen Maistraatti, jolle tontin kiinnekirjakin oli näytetty, lokakuun 2 päivänä 1865 antamallaan päätöksellä, koska puheenalainen rakennusyritys ei ollut vastoin kaupungin silloista rakennusjärjestystä, ilmoitti läänin Kuvernöörin luona puoltavansa lupaa rakennusyrityksen toteuttamiseen. Myöhemminkin ovat Maistraatti ja asianomaiset Kuvernöörit samalla tavalla sallineet tontilla toimeenpanna useita tuollaisia yrityksiä. Kun sittemmin Aktiebolaget P. Sinebryhoff oli Rahatoimikamarilta anonut, että n. s. lisäaluetta, jonka Kaupunginvaltuusto oli ilmoittanut suostuvansa yhtiölle myymään, ei muodostettaisi erikoiseksi asuntotontiksi, vaan yhdistettäisiin tonttiin N:o 4 (ei, niinkuin komitea mietintönsä sivulla 10 mainitsee, puutarhatonttiin N:o 4) muun muassa siitä syystä, ettei yhtiön, koska tontti N:o 4 jo oli osittain rakennettu, tarvitsisi rakennuttaa lisäaluetta, ennenkuin se olisi yhtiön edun mukaista, päätti Valtuusto K. Senaatilta hankittavaksi sellaisen kaupungin-asemakaavanmuutoksen kuin yhtiön vastamainittu toivomus edellytti. Sittenkun K. Senaatti oli toukokuun 6 päivänä 1895 vahvistanut siten muutetun kaupunginasemakaavan, joten lisäalue voitiin yhdistää edellä mainittuun tonttiin ja siis yhtiön esittämä toivomus oli täytetty, myytiin lisäalue yhtiölle.

Edellä mainituista seikoista, joiden todenperäisyyden vahvistavat osin komitean mietinnössä olevat tiedot, osin tämän mukana jäljennöksinä seuraavat asiakirjat, näyttää mielestäni epäamättömästi käyvän ilmi, että kaupungin Raastuvanoikeus, sen Maistraatti useissa eri kokoonpanoissaan sekä asianomaiset Kuvernöörit ovat erimielisyydettä viime aikoihin asti pitäneet tonttia N:o 4 rakennustontin luontoisena. Tehdystä kaupungin-asemakaavan muutoksesta näyttää kyllin selvästi käyvän näkyviin, että Kaupunginval-

tuustokin on ollut samaa käsitystä, sillä muutoinhan ei rakennettavaksi ostettua lisäaluetta kaiketi olisi voitu yhdistää tonttiin N:o 4.

Tontin N:o 4 arvoa laskiessaan ovat Herrat valtuutetut edellyttäneet, että tontin-hinta tässä osassa kaupunkia olisi mainitulta tontilta avautuvaan laajaan näköalaankin nähden laskettava 100 markaksi neliömetriltä. Kun tontille kuitenkin olisi, jotta sitä voisi edullisesti käyttää asuinpaikoiksi, tehtävä katuja ja niiden ynnä laskujohtojen sekä tarpeellisten vesi-, kaasu- ja sähköjohtojen rakennuskustannukset on laskettava 50 %:ksi tonttialueen arvosta, jäisi siis neliömetrin nettohinnaksi 50 markkaa, josta hinnasta kaupungille olisi korvauksena tontin rakennusluvan myöntämisestä kohtuudella maksettava 20 markkaa, ei kuitenkaan 400,000 markkaa enempiä koko entiseltä tontilta N:o 4.

Tämän laskelman tarkastettuani on minun ensinnä huomautettava, että tonttia N:o 4 rajoittavat etelässä makasiinitontit, lännessä panimon laajat tehdasrakennukset, pohjoisessa ja idässä asuntotontit sekä että keskimäisellä ja korkeimmalla paikalla jo sijaitsee panimorakennuksia ja osan tontin eteläpuoliskoä täyttää isonlainen tallirakennus. Kuinka vähän puoleensa vetävä tuollainen asema on ja kuinka vähän sitä käy vertaileminen tässä kaupunginosassa kadun varrella sijaitseviin tontteihin, lienee puolueettomasti tarkastellessa helposti käsitettävissä.

Mutta jos sen lisäksi otetaan huomioon, että tontille ei voi päästä muuta tietä kuin yhtiön viereisten kalliiden asuntotonttien poikki, joten siihen olisi käytettävä melko suurta alaa, lienee ilman muuta selvä, että Herrain Valtuutettujen edellyttämää hintaa ei voi läheskään saada tontista N:o 4, kun taas hankalain pintamuodostusten johdosta kustannukset tontin käyttämisestä asuntotarkoituksiin ovat, elleivät suuremmat, niin eivät ainakaan pienemmät kuin mitä Herrat Valtuutetut ovat laskeneet näihin tarkoituksiin tarvittavan.

Edellä lausuttuun nähden ja kun tuskin lienee esitettävissä asiallista perustetta tonttiarvon sen osan laskemiselle, jota kaupunki nyt pyytää, ja kun lisäksi tontilla olevain yhtiön rakennusten täyttämäin alain arvo tietenkin on luettava hinnasta pois, koska rakennukset on teetetty asianmukaisella luvalla, ja kun vihdoin kieltämätöntä on, ettei kaupungilla tästä tontista nykyään ole minkäänlaisia tuloja, mutta sillä, jos tontin saisi käyttää asuntotarkoituksiin, olisi odotettavana melko suuria tuloja menoihinsa rohkenen Herrain Valtuutettujen tutkittavaksi esittää, eikö kaupunki niihin epävarmoihin perusteesiin nähden, joihin korvausvaatimuksen täytyy katsoa sekä oikeudellisessa että asiallisessa suhteessa nojaavan, tyytyisi 150,000, enintään 200,000 markan korvaukseen kerta kaikkiaan, jota viimeksi mainittua määrää puolueettoman arvostelijan mielestäni täytyisi pitää joka tapauksessa täysin kohtuullisena.

Helsingissä, helmikuun 27 päivänä 1915.

Carl Svibergson.

A. B. P. Sinebrychoff yhtiön toimenannosta.

Helsingin kaupungin Yleisten töiden**HALLITUS.**

*Helsingissä,
toukok. 7 p:nä 1915.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 84.

Sittenkun Rahatoimikamari oli kirjelmässä maaliskuun 1 päivästä 1915 käsenyt Hallituksen antaa ehdotuksen sen arvonnousun arvioimiseksi, mikä korttelissa N:o 83 Hanhi olevalle puutarhatontille N:o 4 tulisi, jos se luovutettaisiin asuntotonttina rakennettavaksi, ja Hallitus oli jättänyt työpäällikkö Öllerin, kaupungingeodeetti Lillen ja kaupunginasema-kaava-arkkitehti Jungin toimeksi antaa teknillisen selvityksen asiasta, saa Hallitus, oheen pannen mainitun selvityksen, jonka, mikäli koskee valiokunnan vaihtoehdotuksessa II olevaa laskelmaa, on havaittu nojaavan periaatteellisesti oikeisiin perusteisiin, vaikka valiokunnan arvioima maan keskihinta, 65 mk neliömetriltä, on Hallituksesta näyttänyt liian korkealta paikan syrjäistä asemaa ja pintamuodostuksen epätasaisuutta silmällä pitäen, kunnioittaen lausua seuraavaa:

Kun ei ole Hallituksen asia pohtia kysymystä, onko kaupungin esillä olevassa tapauksessa vaadittava hakijalta korvausta luvasta saada tehokkaammin käyttää hyväkseen puutarhana olevaa maata, katsoo Hallitus olevan lausuminen mielensä ainoastaan mainitun alueen sopivaisuudesta rakennettavaksi. Siinä kohden pyytää Hallitus lausua vakauksenaan, että olisi kaupungille edullisempaa, jos tätä puutarha-aluetta käytettäisiin nykyiseen tapansa. Näyttää nimittäin Hallituksesta toiselta puolen siltä, kuin kohtaisi alueen rajalla tahi sen läheisyydessä sijaitsevain yksityistalojen asukkaita vääryys, jos puheena olevalle paikalle sallittaisiin teettää suuria rakennuksia, lähellä asujat kun luultavasti ovat olettaneet tuon istutetun paikan saavan pysyä nykyisessä kunnossaan. Toiselta puolen taas näyttää olevan kaupungin edun mukaista viimeksi mainittuun seikkaan katsomattakin koettaa säilyttää tämä alue vapaana kaikesta rakennustoiminnasta, jotta tämä huono-osainen kaupunginosa saisi nauttia hyväkseen hyvin hoidetun istutuksen tuottamia etuja. Sitä taloudellista voittoa, minkä kaupunki kenties saisi, jos tämä kauriisti istutettu alue rakennettaisiin, pitää Hallitus liian vähän merkitsevänä verraten tämän kaupunginosan asukkaille terveyden ja hupaisuuden kannalta tarjona oleviin etuihin.

Edellä esitettyihin näkökohtiin katsoen ja kun puheena olevaa aluetta pintamuodostuksensa ja kulkuyhteyksiensä johdosta täytyy pitää vähemmän sopivana rakennettavaksi, on Hallitus sitä mieltä, että kaupungin tulisi koettaa aikaansaada A. B. P. Sinebryhoff yhtiön kanssa sopimus että puutarha kokonaan tai osittain ainakin jonkin osan päivästä pidettäisiin yleisölle avoinna. Tämän tarkoituksen saavuttaakseen voinee kaupunki sitoutua palikkaamaan vartijan paikalle. Jos kaupungin puolelta tehdään tässä kohden

tarpeelliset uhraukset, on Hallituksella parhaita toiveita siitä, että A. B. Sinebryhoff on auliisti täyttävä kaupungin toivomuksen, ja näin sitä mieluummin, kun osakeyhtiö pitämällä puiston yleisölle avoinna on osottanut käsittävänsä mitä yleistä tarvetta tämä vihannoiva keidas puheena olevan kaupunginosan kivirolla voi täyttää, ja erittäinkin kun saanee olettaa, että tontin nykyinen omistaja vain suurinta kaihoa tuntien ryhtynee poistamaan laitoksia, joille on omistettu useiden sukupölvien hellä huolenpito.

Edellä lausutun johdosta saa Hallitus kunnian esittää, että Rahatoimikamari, eväten korttelin Hanhi puutarhatontin N:o 4 rakennuttamista tarkoittavan ehdotuksen, ryhtyisi mainitun tontin omistajan kanssa sen suuntaisiin keskusteluihin kuin edellä on huomautettu.

Jollei Rahatoimikamari kuitenkin arvelisi voivansa hyväksyä Hallituksen tässä esittämiä näkökohtia, vaan katsoisi olevan myönnettävä lupa tontin rakentamiseen, on Hallitus sitä mieltä, että kaupungille mainitusta oikeudesta maksettava lisähinta olisi laskettava valiokunnan vaihtopuolisessa ehdotuksessa II esitetyillä perusteilla, kuitenkin niin että tontin keskihinta alennettaisiin 40 markkaan neliömetriltä, joten yhtiön olisi kaupungille maksettava tasaluvuin 230,000 markkaa.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Sittenkun Hallitus oli pyytänyt allekirjoittaneita antamaan lausunnon siitä, mikä korvaus kaupungin olisi vaadittava myöntäessään A. B. P. Sinebryhoff yhtiölle oikeuden käyttää korttelissa N:o 83 Hanhi sijaitsevevaa puutarhatonttia N:o 4 asuntoalueena, saamme kunnioittaen lausua seuraavaa:

Laskiessamme puutarhatontin maan arvonnousua, siinä tapauksessa että tontti luovutetaan rakennettavaksi, olemme

1) jaoittaneet puheena olevan alueen asuntotonteiksi ja sitä varten suunnitelleet sinne tarpeelliset kadut;

2) laskeneet siten saatujen uusien asuntotonttien pinta-alan;

3) laskeneet tarpeellisten katujen ynnä niihin kuluvain laskujohtojen sekä tarpeellisten istutusten kustannukset;

4) laskeneet minkä arvoinen puheena oleva alue nykyään on A. B. P. Sinebryhoff yhtiölle, lisäämällä alkuperäiseen kauppahintaan korkoa korolle kaupan päättämisestä lähtien nykyaikaan asti;

5) arvioineet suunnitellut uudet asuntotontit nykyään käypäin tonttihintain mukaan ja lukeneet niistä pois 3) ja 4) kohdalla saadut erät.

Kun kaupungin tonttikirjan mukaan n. s. „lisäalue“ on yhdistetty puutarhatonttiin N:o 4 ja mielestämme sentähden on epätietoista, käykö tätä lisäaluetakin katsominen puutarhatontiksi, olemme vaihtopuolisesti laskeneet jakamattomaksi tontiksi kaupungin-
asemakaavaan ja tonttikirjaan merkityn koko alueen tonttiarvon ja samaten vaihtopuolisesti ainoastaan alkuperäisen puutarhatontin N:o 4 arvon.

Tämän oheinen asemapiirros osottaa, miten puutarha-alueen kävisi jakaminen kehämäisellä kadulla, joka lähtisi Uudenmaankadulta ja portaiden välityksellä olisi Ison Robertinkadunkin yhteydessä. Siten olisivat useimmat uudet asuntotontit, joihin me olemme ajatelleet rakennettavan tavallisia 4—5-kerroksisia vuokrataloja, korttelin N:o 91 ja taas muut korttelien N:ojen 83 ja 84 yhteydessä. Pinnan epätasaisuuden johdosta täytyy vähäinen ala käyttää istutukseksi. Jos otetaan lukuun sekä alkuperäinen puutarhatontti että siihen yhdistetty lisäalue, saadaan vastamainitun jaoituksen mukaan asuntotonttien alaksi kaikkiaan noin 19,150 m², mikä lukien 65 mk neliömetriltä, jota hintaa tässä osassa kaupunkia ei käy pitäminen liiallisena, edustaisi noin 1,244,750 markan arvoa.

Ehdotettujen katujen tasoituksesta olisi kustannuksia 70,000 mk ja laskujohtotöistä 24,600 mk. Jos näihin eriin lisätään 10,000 markkaa luonnoksessa osotettuja istutuksia varten, saadaan 104,600 markkaa siksi menosummaksi, joka tarvittaisiin suunni-

teltujen asuntotonttien saattamiseksi rakennuskelpoiseen kuntoon. — Huhtikuun 6 päivänä 1839 lunasti kauppaneuvos N. Sinebryhoff puutarhatontin N:o 4 185 ruplasta $\frac{4}{7}$ kopekasta eli noin 744 markasta. Jos tälle pääomalle luetaan korkoa korolle 5 prosentin mukaan nykyaikaan asti, saadaan 30,340 markkaa siksi summaksi, minkä maa maksaa nykyiselle omistajalle. N. s. lisäalue lunastettiin vuonna 1895 45,814 markasta, joka summa saman laskutavan mukaan olisi nykyään kasvanut noin 121,500 markaksi. Tämän laskelman mukaan olisi siis koko tuon riidanalaisen maa-alueen arvo laskettavissa 152,000 markaksi.

Jos tämä summa ynnä edellä mainitut 104,600 markkaa eli kaikkiaan 256,000 markkaa luetaan pois 1,244,750 markasta, saadaan tasaluvuin 988,000 markkaa siksi summaksi, joka edustaisi maa-arvon nousua, siinä tapauksessa että alue jaoitettaisiin edellä mainitun suunnitelman mukaan.

Jos noudatetaan samaa menettelyä kuin tässä edellä, sillä edellytyksellä että lukuun otetaan ainoastaan alkuperäisen puutarhatontin ala, saadaan katujen teettämisestä y. m. samat menomäärät kuin edellisessäkin tapauksessa, jota vastoin tonttiala tässä tapauksessa olisi ainoastaan noin 15,000 m². Tämän alan arvosta 65 markan mukaan neliömetritä eli noin 975,000 markasta on tässä tapauksessa siis luettava pois tasoitus- ynnä lokaviemärien kustannukset sekä puutarhatontin nykyinen maanarvo 30,340 mk, eli kaikkiaan noin 135,000 mk, jossa tapauksessa jää jällelle 840,000 mk. Sen alan, mikä ehdotetun uuden jaoitusten johdosta vähenisi n. s. lisäalueesta ja käytettäisiin kaduiksi ja istutuksiksi, ei käy katsominen vähentävän tämän alueen arvoa asuntotonttina, vaan pikemmin päin vastoin, koska tuollainen järjestely suo mahdollisuuden rakentaa mainitun alueen paljon tehokkaammin kuin mitä nyt on laita tämän lisäalueen ollessa sangen epätydyttävässä kulkuyhteydessä kadun kanssa ja kun siihen enimmältä osalta saa rakentaa ainoastaan 13 metriä korkeita taloja. Kun näin on laita, minkä, jos vaaditaan, voi numerolaskelmilla selvittää, olemme niinkuin sanottu sitä mieltä, että luonnoksen mukainen järjestely, joka kohottaisi puutarhatontin N:o 4 arvoa edellä mainituilla 840,000 markalla, ei vähentäisi lisäalueen arvoa, joten vastamainitun summan sinänsä käynee paneminen arvonnousulaskelman pohjaksi.

Sitä vastoin käy paneminen kyseeseen, eikö tämän arvonnousun edustama summa, edellisen vaihtoehdon mukaan tasaluvuin 988,000 ja jälkimäisen vaihtoehdon mukaan noin 840,000 markkaa, tällaisessa tapauksessa olisi jaettava asiallisten eli kaupungin ja yhtiön kesken, siihen nähden että koko tämä alue sijaitsee yhtiön omistamain tonttien sisäpuolella ja että sitä voi mainittavammin käyttää rakennustarkoituksiin ainoastaan teettämällä katuja yhtiön maalle. Onko ja missä suhteessa tuollainen voitonjako oikeutta myöten toimitettava, on vaikea ratkaista. Voiton tasajako, joka — jos jakamisen ensinkään katsotaan voivan tulla kysymykseen — ehkä olisi luonnollisin, tietäisi että yhtiön, saadaksesen käyttää puutarha-alueen rakennustonteiksi, tulisi edellisessä tapauksessa kaupungille maksaa $988,000/2$ mk = 494,000 mk ja jälkimäisessä tapauksessa $840,000/2$ mk = 420,000 mk.

Kun puhdas voitto, minkä yhtiö voi saada siinä tapauksessa että usein mainittu alue luovutetaan rakennettavaksi, tässä esitettyjen laskelmain mukaan voi nousta vastamainittuihin suuriin summiin, ei Rahatoimikamarin Valtuutettujen ehdottamaa 400,000 markan lisämaksua käy katsominen liian korkeaksi lasketuksi.

Helsingissä, huhtikuun 23 päivänä 1915.

Tycho Öller.

W. O. Lille.

Bertel Jung.

Lausunto Osakeyhtiö Hietalahden laivatokan ja konepajan anomuksen johdosta saada lunastaa erään alueen tehdaskorttelista N:o 178 kuudennessa kaupunginosassa.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

*Helsingissä,
toukok. 12 p:nä 1915.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 304.

Herroille Kaupunginvaltuusmiehille osotetussa kirjelmässä tammikuun 28 päivältä kuluvaan vuoteen on Osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja kirjelmässä lähemmin esitetyillä perusteilla anonut saada korttelista N:o 178 kuudennessa kaupunginosassa lunastaa noin 29,000 neliömetrin laajuisen maa-alueen sekä maksaa kauppahinnan tehdastonteista voimassa olevilla ehdoilla. Hakija aikoo tälle alueelle rakennuttaa uudenaikaista laivanrakennusta varten tarpeellisen laitoksen telakoineen (Liite I). Edellä mainittu kirjelmä on sittemmin lähetetty Rahatoimikamariin, joka on pyytänyt kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoa asiasta.

Vastamainittu Hallitus on tätä asiaa käsitellessään tullut siihen tulokseen, mikä lähemmin käy selville tämän oheisesta liitteestä II. Satamakapteenikin on antamassaan lausunnossa puoltanut myöntymistä anomukseen liitteessä III lähemmin mainituilla syillä.

Rahatoimikamari on asiaa käsitellessään erinäisten äänestysten jälkeen tahtonut periaatteessa puoltaa esillä olevaa anomusta. Kamari ei nimittäin ole voinut olla panematta asianmukaista huomiota hakijan esittämiin perusteluihin, mikäli koskee kaupan ja teollisuuden merkitystä kaupungin vastaiselle kehitykselle ja kukoistukselle. Huomioon otettava on niinkään, että muilla paikkakunnilla on ilmaantunut päämäärästään tietoista pyrkimystä antaa taloudellistakin tukea maallemme ja paikkakunnalle luonnollisten ja edullisten teollisuudenhaarain kehittämistä tarkoittavalle yksityiselle yritteliäisyydelle. Rahatoimikamarilla on aikaisemmin ollut tilaisuus huomauttaa, että pääkaupungin puolelta on varsin vähän tehty tämän paikkakunnan teollisuustoiminnan edistämiseksi, ja Kamari on niinkään ehdottanut erinäisiä

toimenpiteitä, jotka eivät kuitenkaan toistaiseksi ole johtaneet myönteisiin tuloksiin. Mutta toiselta puolen ei tätä asiaa arvostellessa saa sivuuttaa sitä seikkaa, että hakemus tarkoittaa kalliin ranta-alueen omaksi saamista, jonka alueen omistusoikeuden Rahatoimikamarin mielestä joka tapauksessa tulisi jäädä kaupungille. Sillä ei käy kieltäminen, että kaupungin tonttipolitiikka on takavuosina ollut onnetonta siihen nähden, että maata satamain viereltä ja rantain läheisyydestä on liian paljon myyty omistusoikeuksin nautittavaksi ja siten vaikeutettu tai saatettu mahdottomaksi liikennevälineiden tarpeellinen laajentaminen ja kaupan tarpeisiin välttämättömäin satama-alueiden levittäminen. Tätä seikkaa valaisevana esimerkkinä mainittakoon Laivaveismöalue, joka kaupungin täytyi kalliista hinnasta ostaa takaisin. Epäillä saanee sitäkin, eikö olisi ollut varovaisempaa pysyttää kaupungin hallussa omistusoikeus suurempiin Katajanokan alueisiin kuin mitä nyt on laita. Santa ja Busholman suunnitelmaa laadittaessa ja sikäläisten töiden alkaessa päätti Kaupunginvaltuusto yksimielisesti, että tätä tärkeää kauppa-alueita luovutettaisiin käytettäväksi ainoastaan vuokraamalla. Tämän periaatteen mukaisesti, joka kaupungin ranta-alueisiin katsoen näyttää Rahatoimikamarista aivan oikealta, ei tässäkään tapauksessa olisi pyydettyä aluetta myytävä, jota vastoin käy puoltaminen sen vuokralle antamista, vieläpä niin pitkäksi ajaksi, että hakijan pitäisi rohjeta käydä toteuttamaan suunniteltua, erittäin tärkeitä yritystä.

Mitä ensinnä tulee siihen alueeseen, jonka kävisi vastamainittuun tarkoitukseen luovuttaminen, on Rahatoimikamari, joka on tahtonut panna asianmukaista huomiota niihin syihin, joilla Helsinginniemen kaupunginosan talonomistajat ovat vastustaneet korttelin 178 tahi jonkin sen osan luovuttamista laivaveistämön paikaksi, siitä kun koituisi erittäin suuria haittoja mainitun kaupunginosan asukkaille, ryhtynyt keskusteluihin hakijan kanssa sekä tarjonnut käytettäväksi karttaluonnoksessa III lähemmin osotettua aluetta. Tätä ehdotusta vastaan, jota Osakeyhtiö ei ole voinut teknillisistä syistä hyväksyä, koska laitoksen rakennuttaminen käy mahdottomaksi alueen sopimattoman pintamuodostuksen johdosta, on Osakeyhtiö tehnyt uuden ehdotuksen, joka käy selville karttaluonnoksesta IV ja jossa alkuperäistä ja Rahatoimikamarin ehdotusta on erinäisiltä kohdin uudesti muodosteltu. Karttaluonnoksessa tarkoitettu alue käsittää 23,565 neliometriä mannerta ja 4,400 neliometriä vesi-alueita. Kun alue siten siirtyisi tuntuvasti länneemmäksi ja Munkkisaaren tehdaskorttelin vierelle, on Rahatoimikamari äänestämättä voinut puoltaa mainittua aluetta.

Niinkuin edellä huomautettiin, on Rahatoimikamari katsonut olevan ehdottaminen hakemusta muodosteltavaksi siihen suuntaan, että alue luovutettaisiin vuokralle ja vuokrakausi määrättäisiin 75 vuodeksi, jota aikaa täytyy pitää riittävän pitkänä yrityksen taloudellisen kannattavaisuuden kannalta katsoen. Kaupungille maksettavan maanvuokran määrän selville saamiseksi

on Rahatoimikamari herroilla A. Listolla, N. B. Grotenfeltillä, G. Idströmillä ja W. O. Lillellä toimituttanut paikan katselmuksen ja arvioimisen. Alueen asemaa ja pintamuodostusta silmällä pitäen ovat katselmusmiehet yksikköarvoksi määränneet 25 markkaa mantereen ja 15 markkaa vesialueen neliömetriltä. Kun ala, jota Rahatoimikamari on katsonut voivansa puoltaa vuokralle annettavaksi, on, niinkuin edellä lähemmin mainittiin, 27,965 neliometriä, josta alasta 23,565 neliometriä on mannerta ja 4,400 neliometriä vesialuetta, olisi näiden alueiden kokonaisarvo, toisen 589,117 ja toisen 66,000 markkaa, eli siis kaikkiaan 655,117 markkaa. Vuosimaksun ovat katselmusmiehet ehdottaneet laskettavaksi 4.5 %:n mukaan pääoma-arvosta, joten se olisi tasaluvuin 29,600 markkaa. Vuokra olisi katselmusmiesten mielestä määrättävä kohoavaksi siten, että se vuokratukauden kunkin 15-vuotisjakson kuluttua nousisi 25 %:lla ja siten olisi eri vuosina seuraava:

1—15 vuodelta	Smk 29,600: —
16—30	”	” 37,000: —
31—45	”	” 44,400: —
46—60	”	” 51,800: —
61—75	”	” 59,200: —

Katselmusmiesten ehdottamaa arviota Rahatoimikamari ei ole voinut hyväksyä. Toiselta puolen ovat jäsenet Hertzberg ja Ignatius vaatineet yksikköarvon määräämistä 40 markaksi mantereen ja 30 markaksi vesialueen neliömetriltä, koska viereisissä osissa kaupunkia on näin korkea ja korkeampikin yksikköhinta maksettu yksityisten omistamasta alueesta, joka ei ole laatunsa eikä asemansa puolesta ollut tässä puheena olevaa aluetta edullisempaa. Toiselta puolen ovat allekirjoittanut puheenjohtaja ja jäsen Lindahl olleet sitä mieltä, että mantereen ja vesialueen yksikköarvo olisi määrättävä samaksi, koska puheena olevaa vesialuetta veden mataluuden johdosta voi käyttää hyväksi samoilla kustannuksilla kuin mannertakin, sekä tämän johdosta ehdottaneet koko alueen yksikköarvoksi 25 markkaa neliömetriltä. Vuokramäärään nähden taas ovat allekirjoittanut puheenjohtaja sekä jäsenet Hertzberg, Lindahl ja Ignatius olleet sitä mieltä, että ehdotettu vuotuinen vuokramäärä olisi, jotta mikäli mahdollista täytettäisiin hakijan toivomus, määrättävä 25,000 markaksi sekä korotettava 20 %:lla kunkin 15-vuotiskauden kuluttua seuraavan laskelman mukaan:

1—15 vuodelta	Smk 25,000: —
16—30	”	” 30,000: —
31—45	”	” 35,000: —
46—60	”	” 40,000: —
61—75	”	” 45,000: —

Vastamainittua luovutusmuotoa ovat kannattaneet allekirjoittanut puheenjohtaja sekä jäsenet Lindahl ja Ignatius, jotka molemmat viimeksi mainitut kuitenkin olisivat mieluummin tahtoneet evätä esityksen sekä osottaa toisen paikan tähän tarkoitukseen. Jäsenet Hertzberg ja Listo sekä varajäsen Grotenfelt taas ovat puoltaneet alueen myymistä edellä esitettyjen perusteiden mukaan. Luonnollisista syistä kaupunki ei kehity tänne päin eikä sentähden vastedes käy tarpeelliseksi hankkia aluetta takaisin kaupungin haltuun. Kaupungilla yrityksen toteuttamisesta olevaa välitöntä ja välillistä etua ei ole liian vähäksi arvattava eikä yhtiöllä ole mahdollisuutta laajentaa laitoksiaan muulle taholle. Odotettavissa ei myöskään ole, että yhtiö olisi halukas tekemään tarpeellisia melko suuria taloudellisia uhrauksia sillä epävarmalla pohjalla, minkä Rahatoimikamarin päätös tarjoo.

Kun Osakeyhtiö aikoo mahdollisimman pian ryhtyä valmistaviin töihin yrityksen toteuttamiseksi, on Rahatoimikamari arvellut, että vuokrakausi olisi määrättävä alkavaksi ensi tammikuun 1 päivästä, koska eräät tämän alueen osat on annettu vuokralle kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla, ollen hakija kuitenkin esteetön, jos asianomaisten vuokramiesten kanssa saadaan sopimus aikaan, ennen vastamainittua ajankohtaa ottamaan alueen haltuunsa.

Edellä esitetyillä perusteilla pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto tehdyn anomuksen johdosta ilmoittaisi kaupungin suostuvan

Osakeyhtiö Hietalahden laivatokalle ja konepajalle 75 vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, vuokraamaan tämän oheisessa karttalehdessä IV lähemmin osotetun alueen, 23,565 neliometriä mannerta ja 4,400 neliometriä vesialuetta, vuotuisesta 25,000 markan vuokramaksusta 20 % korotuksin joka viidestoista vuosi sekä muutoin seuraavilla ehdoilla:

1) että vuokrasopimukseen pannaan ehto, joka estää vuokramiestä käyttämästä aluetta kokonaisuudessaan taikka osittain muuhun tarkoitukseen kuin laivanrakennukseen ja sen yhteydessä olevaan tehdaskäyttöön, sen uhalla että vuokrasopimus muutoin irtisanotaan;

2) että Osakeyhtiö oikeutetaan rakentamaan telakkalaitoksia sen kadun poikki, jonka kaupunki teettänee alueen etelärajalalle;

3) että Osakeyhtiö mainitun kadun teettämisen ja liikennöimisen mahdolliseksi saattamiseksi velvoitetaan telakkain risteykseen katupintaan omalla kustannuksellaan rakentamaan sillat, jotka kaupunginviranomaiset voivat sekä rakenteen että muun puolesta hyväksyä;

4) että telakkalaitokset on rakennettava niin, etteivät ne vaikeuta eivätkä estä puheena olevan tehdaskorttelin rannan täyttämistä siltä osalta, jota ei käytetä vastaisten laitosten paikaksi;

5) että, jos Osakeyhtiö haluaa aikaansaada raideyhteyden uuden tontin ja satamaradan välille, sellainen raide on rakennettava Osakeyhtiön kustannuksella ja kaupunginviranomaisten antamain ohjeiden mukaan; sekä

6) että Osakeyhtiö oikeutetaan omalla kustannuksellaan rakentamaan tarpeelliset aallonmurtajat ja laiturit vastaisen tontin rantaan kaupunginviranomaisten hyväksymäin piirustusten mukaan sekä muutoin kaupunginviranomaisten vahvistamin ehdoin.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

**OSAKEYHTIÖ HIETALAHDEN LAIVATOKKA
JA KONEPAJA
HELSINKI**

*Helsingissä,
tammik. 28 p:nä 1915.*

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Osakeyhtiö Hietalahden laivatokan ja konepajan harjoittama laivanrakennus- ja konepajateollisuus on vähitellen kehittynyt meikäläisten olojen kannalta katsoen sangen huomattavaksi liikkeeksi. Tuntuvana esteenä vastaiselle kehitykselle on kuitenkin se seikka, ettei ole riittävää tilaa tarkoituksenmukaiselle, nykyaikaisilla apukeinoilla varustetulle veistämölaitokselle. Hankittuaan haltuunsa miltei kaikki ne rajakkaiset asuntotontit, jotka sijaitsevat niin, että ne käy liittämisen yhtiön nykyiseen alueeseen, on yhtiö tosin koettanut poistaa uusien tehdasrakennusten tonttitilan puutetta, mutta ellei yhtiö saa käytettävänä olevaa ranta-aluetta laajentaa, ei sillä ole vähintäkään mahdollisuutta ryhtyä teettämään uusia telakkoja isompain alusten rakentamista varten. Merenkulun kehitys kuitenkin epäamättömästi viittaa siihen, että vastedes on rakennettava yhä isompia ja isompia aluksia. Jos mieli Suomen laivanrakennusteollisuuden tällä alalla pysyä mainitun kehityksen rinnalla, täytyy sen varustautua kykeneväksi rakentamaan isompiakin aluksia eikä vain saaristoliikennettä välittäviä pieniä pursia.

Eteläsataman varrella sijaitseva Helsingin Laivaveistämö lakkauttaa lähimmässä tulevaisuudessa toimintansa, kun kaupunki on hankkinut omakseen laitoksen alueen käyttääkseen sen muihin tarkoituksiin. Käy sentähden tarpeelliseksi niitä lukuisia aluksia varten, jotka täällä ovat talvisaikaan olleet telakoissa korjattavina, hankkia toinen talvehtimispaikka, jonka tietenkin, voidakseen tarkoituksensa täyttää, tulee olla täydellisen konepajan yhteydessä.

Voidakseen täyttää kaikkia näitä tarpeita on yhtiön aivan välttämätöntä laajentaa veistämöaluettaan. Mahdollisuutta asian ratkaisemiseen onkin, sen johdosta että kaupungin hallussa vielä on tarkoitukseen sopivaa ranta-aluetta avomerta ja Munkkisaaren salmea päin antavassa kaupungin lounaiskolkassa. Puheena oleva, kaupunginasemakavaan tehdaskortteliksi N:o 178 merkitty alue on kutakuinkin tasaista ja rajoittuu syvään veteen, joten laivaveistämön paikan pääedellytykset ovat siellä olemassa. Alue ei tosin välittömästi rajoitu yhtiön nykyiseen alueeseen, josta sen erottavat Munkkisaaren ja Hernesaarenkatu sekä niiden väliset asuntokorttelit, mutta tästä johtuvat haitat näytävät olevan sanottavitta vaikeuksitta poistettavissa järjestämällä raideyhteys Munkkisaaren salmen vapaalle ranta-alueelle tahi teettämällä tunneli n. s. Kalastajatorin alitse.

Asuntotarkoituksiin tämä alue sitä vastoin on vähemmän sopiva ei ainoastaan tässä osassa kaupunkia olevain teollisuuslaitosten läheisyyden johdosta, vaan sitäkin syystä että sen erottaa muusta kaupungista satamarata, joka tältä kohden kulkee syvässä leikkauksessa.

Varmana siitä että Kaupunginvaltuusto, joka selvästi oivaltaen kaupungin tulevaisuuden on lämpimästi kannattanut kaikkia kaupan, merenkulun ja teollisuuden tarpeita ja kehitystä tarkoittavia pyrintöjä, ottaa huomioon tässä puheena olevan asian, pyytää yhtiö täten kunnioittaen saada edellä mainituista tehdaskortteleista lunastaa tämän oheisessa asemapiirroksessa osotetun, noin 29,000 m²:n laajuisen alueen sekä oikeutta suorittaa kauppahinnan tehdastonteista voimassa olevilla ehdoilla. Yhtiölle on mitä tärkeintä saada täysi omistusoikeus puheena olevaan alueeseen, koska nykyaikaisen veistämön rakennuskustannukset nousevat niin suuriin määriin, ettei niitä ehdi rajoitetun ajan kuluessa kuolettaa, varsinkin kun laivanrakennusteollisuuden ei, vaikka se onkin kauppatoiminnan kehitykselle hyödyllinen ja tarpeellinen, voi edellyttää tulevan erikoisen tuotoksaksi.

Tämän oheisessa asemapiirroksessa on edellä mainittua tehdaskorttelia ympäröivä rantakaistale erotettu kaupungin varalle. On kuitenkin asian luonnossa, että vastaiset telakat täytyy saada johtaa mainitun ranta-alueen poikki veteen, ja ainoastaan tällä edellytyksellä voi yhtiö käyttää puheena olevaa maata. Yhtiö rohkenee sentähden lausua toivomuksen, että tämä viimeksi mainittu asianhaarakin otetaan huomioon asiaa käsiteltäessä ja ratkaistaessa.

Osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja:

Adolf Engström.

Helsingin kaupungin Yleisten töiden

HALLITUS.

*Helsingissä,
maalisk. 5 p:nä 1915.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 37.

Sittenkun Rahatoimikamari lähetteessä helmikuun 1 päivältä 1915 oli vaatinut Hallituksen lausuntoa Osakeyhtiö Hietalahden laivatokan ja konepajan Kaupunginvaltuustolle tekemän anomuksen johdosta saada omakseen lunastaa noin 29,000 neliömetrin laajuisen alan tehdaskorttelista N:o 178 kuudennessa kaupunginosassa, pyytää Hallitus asiaa tutkittuaan kunnioittaen lausua seuraavaa:

Edellä mainittua korttelia, joka voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaan on jaettu kolmeen tehdastonttiin, ei ole toistaiseksi katsottu olevan luovuttaminen tehdaslaitosten paikaksi, osin syystä että kortteli on Helsinginniemen huvilakaupungin länsipuolisena rajana, osin taas syystä että on vallinnut epätietoisuutta siitä, olisiko merta päin antava korttelin osa ehkä vastedes käytettävä rantakävelypaikaksi ja korttelin luontoa sen mukaisesti muutettava. Viimeksi mainitun asian selvittämiseksi on Rakennuskonttorissa laadittu erinäisiä ehdotuksia rantakävelypaikan laittamiseksi ja korttelin käyttämiseksi huvilatonteiksi. Mutta kun Hallitus näitä ehdotuksia käsitellessään oli havainnut, ettei kävelypaikkaa kävisi sopivasti yhdistäminen kaupungin länsiosan katuverkkoon niin kauan kuin pysyväisin hallintaoikeuksin luovutettua Hietalahden laivatokan aluetta käytetään nykyiseen tarkoitukseensa, sekä myös etteivät mainitun korttelin huvilatontit olisi erikoisesti haluttuja, ne kun sijaitsevat aivan Munkkisaaren ja sikäläisen tehdaslaitoksen läheisyydessä, ei Hallitus ole katsonut voivansa puoltaa mitään mainituista ehdotuksista ja on sentähden jättänyt kysymyksen korttelin N:o 178 kaupunginasemakaavan muutoksesta toistaiseksi raukeamaan.

Esillä olevan anomuksen johdosta on asia kuitenkin kääntynyt uuteen vaiheeseen, hakija kun on tehnyt ehdotuksen korttelin käyttämisestä määrättyyn tarkoitukseen, joten käy mahdolliseksi arvostella niitä etuja ja haittoja, joita syntyisi siinä tapauksessa että hakijan anomukseen myönnyttäisiin. Lienee sentähden tarpeellista lyhyesti selostaa ehdotuksen sisällystä.

Sen mukaan poistettaisiin korttelin N:o 178 nykyinen jaotus ja sen sijaan kortteli jaettaisiin niin, että sen länsiosasta erotettaisiin noin 29,000 neliömetrin laajuinen tonttiala, johon teetettäisiin etusijassa telakkalaitoksia. Hakijalle olisi sentähden varattava oikeus teettää mainitut laitokset sen kadun poikki, minkä kaupunki ehkä rakentaa

pitkin korttelin eteläistä rajalinjaa. Korttelin jälellä olevaan eli itäosaan nähden hakija ei tee mitään ehdotusta, mutta hakemuksen oheisesta piirustuksesta näkyy, ettei mairittua osaa ole aikomus käyttää teollisuustarkoituksiin.

Siten esitettyä ehdotusta tarkastellessaan Hallitus ei ole voinut olla panematta huomiota siihen seikkaan, että kaupungilla yleensä ei ole mahdollisuutta ennestään olevain teollisuuslaitosten laajentamiseksi taikka uusien perustamiseksi antaa käytettäväksi sopivasti sijaitsevia alueita. Ja varsinkin mitä tässä puheena olevan laatuisiin laitoksiin tulee, ovat mahdollisuudet vieläkin pienemmät, sillä tuollaisia laitoksia käy tuskin edullisesti rakentaminen muuanne kuin syvän veden partaalle. Tässä puheena oleva alue on kuitenkin yksi niitä harvoja, jotka ovat mainittuun tarkoitukseen erittäin sopivia, ja on sentähden selitettävissä, että Osakeyhtiö Hietalahden laivatokka on tehnyt esillä olevan hakemuksen, varsinkin kun alue sijaitsee aivan lähellä hakijan hallussa ennestään olevaa aluetta ja sitä paitsi on sanottavitta vaikeuksista saatettavissa sen yhteyteen.

Tähän nähden ja kun Hallitus puolestaan on sitä mieltä, että teollisuustoiminta semmoinen kuin Osakeyhtiön harjoittama on satamakaupungille sekä hyödyllinen että tarpeellinen ja sitä sentähden on mahdollisimman laajassa mitassa edistettävä, ei Hallitus ole katsonut olevan asettuminen hakemukseen nähden epäävälle kannalle, vaikka Hallituksen täytyykin myöntää että, ellei toimenpiteisiin ryhdytä Helsinginniemen huvilaluheen eristämiseksi nyt ehdotetusta tehdasalueesta, syntyyne mainitulle huvilakaupungille haittoja tehdastoiminnan aikaansaaman kolinan johdosta.

Kun viimeksi mainittuun seikkaan nähden kuitenkin on huomattava, että satamarata erottaa sen kaupunginosan, missä puheena oleva kortteli sijaitsee, edellä mainitun huvilakaupungin yhteydestä; että uusi tehdastontti sijaitsisi miltei saman matkan päässä huvilakaupungista kuin laivatokan nykyään käyttämä alue; ja vihdoin että, niinkuin alempana ehdotetaan, uutta tehdastonttia ei saisi käyttää muuhun tarkoitukseen kuin laivanrakennukseen ja sen yhteydessä olevaan tehdaskäyttöön, on Hallituksesta näyttänyt siltä kuin vastamainitussa kohden ei tarvitsisi ryhtyä muihin toimenpiteisiin tehdasalueen eristämiseksi kuin että korttelin N:o 178 itäosa tämän oheisen, Rakennuskonttorissa laaditun ehdotuksen mukaisesti osotettaisiin asuntotonteiksi tai muuhun sopivaksi havaittuun tarkoitukseen.

Samalla kun Hallitus siis esittämillään syillä ja siihenkin nähden, että puheena oleva tehdasalue veistämöalueeksi käytettynä ei Hallituksen mielestä rumentaisi kaupunginosaa, puoltaa hakijan anomusta, katsoo Hallitus kuitenkin olevan tähän paneminen erinäisiä ehtoja, joista tärkein on estää hakijaa käyttämästä aluetta muuhun tarkoitukseen kuin veistämötontiksi. Ajateltavissa nimittäin olisi, että Hietalahden laivatokka ei katsoisi etunsa mukaiseksi ainiaan pitää voimassa laivanrakennusta puheena olevalla tontilla, vaan käyttäisi sitä jollakin toisella, ympäristöä häiritsevämmällä tavalla, taikkapa möisi tontin taikka joitakin sen osia muun liikeyrityksen harjoittajalle, jonka toiminta puheena olevassa kaupunginosassa ei olisi aivan suotavaa, minkätähden Hallitus, joka on voinut hakemusta puoltaa ainoastaan nyt mainituilla edellytyksillä, on katsonut luovutuksen käyvän päinsä ainoastaan sillä nimenomaisella ehdolla, että puheena olevaa tonttia

ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin laivanrakennukseen ja sen yhteydessä olevaan konepajakäyttöön, jonka ehdon tulisi olla noudatettavana siinäkin tapauksessa että tontti ositetaan.

Mitä vihdoin tulee hakijan mainitsemaan, puheena olevan tontin ja laivatokan alueen välisen yhteyden aikaansaamiseen, saanee tämän, jos hakija sopivaksi katsoo, järjestää maan alle, sillä edellytyksellä että siten ei vaikeuteta eikä saateta kalliimmaksi vesi-, lasku-, kaasu- ja sähköjohtojen rakentamista ja käyttämistä, olipa kysymys kaupungin tai yksityisten johdoista. Jos kuitenkin niin kävisi, tulisi hakijan korvata lisäkustannukset.

Edellä lausutun johdosta pyytää Hallitus kunnioittaen ehdottaa:

että Osakeyhtiö Hietalahden laivatokka ja konepaja oikeutettaisiin lunastamaan tehdaskorttelin N:o 178 länsiosa, uudestijärjesteltynä tämän oheisen asemapiirroksen mukaisesti;

että luovutukseen liitetään ehto, joka estää tontin haltijaa sitä kokonaisuudessaan taikka osittain käyttämästä muuhun tarkoitukseen kuin laivanrakennukseen ja sen yhteydessä olevaan tehdaskäyttöön;

että ryhdytään toimenpiteeseen mainitun ehdon panemiseksi kaupungin tonttikirjaan;

että alue luovutetaan korvauksesta, joka määrätään Rahatoimikamarin paikalla toimituttamassa katselmuksessa;

että Osakeyhtiö oikeutetaan rakentamaan telakkalaitoksia sen kadun poikki, jonka kaupunki teettänee alueen etelärajalle;

että Osakeyhtiö mainitun kadun teettämisen ja liikennöimisen mahdolliseksi saattamiseksi veloitetaan telakkain risteykseen katupintaan omalla kustannuksellaan rakentamaan sillat, jotka kaupunginviranomaiset voivat sekä rakenteen että muun puolesta hyväksyä;

että telakkalaitokset on rakennettava niin, etteivät ne vaikeuta eivätkä estä puheena olevan tehdaskorttelin rannan täyttämistä siltä osalta, jota ei käytetä vastaisten laitosten paikaksi;

että, jos Osakeyhtiö haluaa aikaansaada raideyhteyden uuden tontin ja satamaradan välille, sellainen raide on rakennettava Osakeyhtiön kustannuksella ja kaupunginviranomaisten antamain ohjeiden mukaan; sekä

että Osakeyhtiö oikeutetaan omalla kustannuksellaan rakentamaan tarpeelliset aallonmurtajat ja laiturit vastaisen tontin rantaan kaupunginviranomaisten hyväksymäin piirustusten mukaan sekä muutoin kaupunginviranomaisten vahvistamin ehdoin.

Siinä tapauksessa että edellä oleva ehdotus saavuttaa Rahatoimikamarin hyväksymisen, lienee päätös tehtävä sellaiseen toimenpiteeseen ryhtymisestä, että tehdaskorttelin N:o 178 nykyinen jaointus tulee muutetuksi tämän oheisen piirustuksen mukaisesti.

Lopuksi on Hallituksen ilmoitettava, että yksi sen jäsen on yhtynyt edellä mainittuun ehdotukseen ainoastaan sillä edellytyksellä, että puheena oleva alue luovutetaan tarkoitukseen vuokralle esimerkiksi 60 vuodeksi, jossa tapauksessa hakija saisi vapaasti käyttää vastaista katuakin sekä tontin etelärannan viereistä ranta- ja vesialuetta.

Ilmoittamansa esteellisyyden johdosta ei oikeusraatimies W. F. Heimbürger ole ottanut osaa asian käsittelyyn.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

HELSINGIN
SATAMAKONTTORI.

Maalisk. 30 p:nä 1915.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 25.

Vaadituksi lausunnoksi O. Y. Hietalahden laivatokan ja konepajan anomuksen johdosta saada omakseen lunastaa mainitsemansa osan tehdaskorttelia N:o 178 saan ilmoittaa pääasiassa yhtyvänä Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallituksen kirjelmässä kuluvaan maaliskuun 5 päivältä N:o 37 annettuun lausuntoon.

Rohkenen sen lisäksi huomauttaa, että oli onnetonta, että laivatokan alue aikanaan suunniteltiin niin pieneksi ja että aina on ollut laivanisäntäin erittäin vaikea saada täyttä hyötyä siitä, mitä laivatokka ja sen konepaja ovat voineet saada aikaan ei ainoastaan uutistöiden alalla, vaan varsinkin voittuneiden tahi talvehtivain laivain korjaukseen ja varustukseen nähden. Oikeastaan olisi laivatokkaa perustettaessa ollut vastaista laajennusta varten varattava tokan viereinen Munkkisaari, jonka luoteisrantaan olisi käynyt rakentaminen pitkän ja mukavan rantasillan, minkä ohessa mainitun saaren ja Punavuorenrannan väliseen salmeen olisi louhimalla voinut laittaa erinomaisen kuivan tokan, joka olisi ollut riittävän pitkä suurimmillekin Itämeren kulkeville laivoille. — Itse saarella olisi ollut hyvää tilaa telakoille ja lukuisille laivan alustoille sekä voittuneiden laivojen lasteille.

Kun nyttemmin kuitenkin on liian myöhäistä toteuttaa näitä suunnitelmia, tulee ainakin esillä olevan ehdotuksen saada kaupunginviranomaisten puolelta osakseen mahdollisimman suurta myötämielisyyttä. Tässä on huomattava, että pääkaupungille on erittäin tärkeätä, että tämä jo nykyään suuri laitos saa lisätilaa ei ainoastaan uutisrakennuksiaan, vaan korjaustöitäänkin varten.

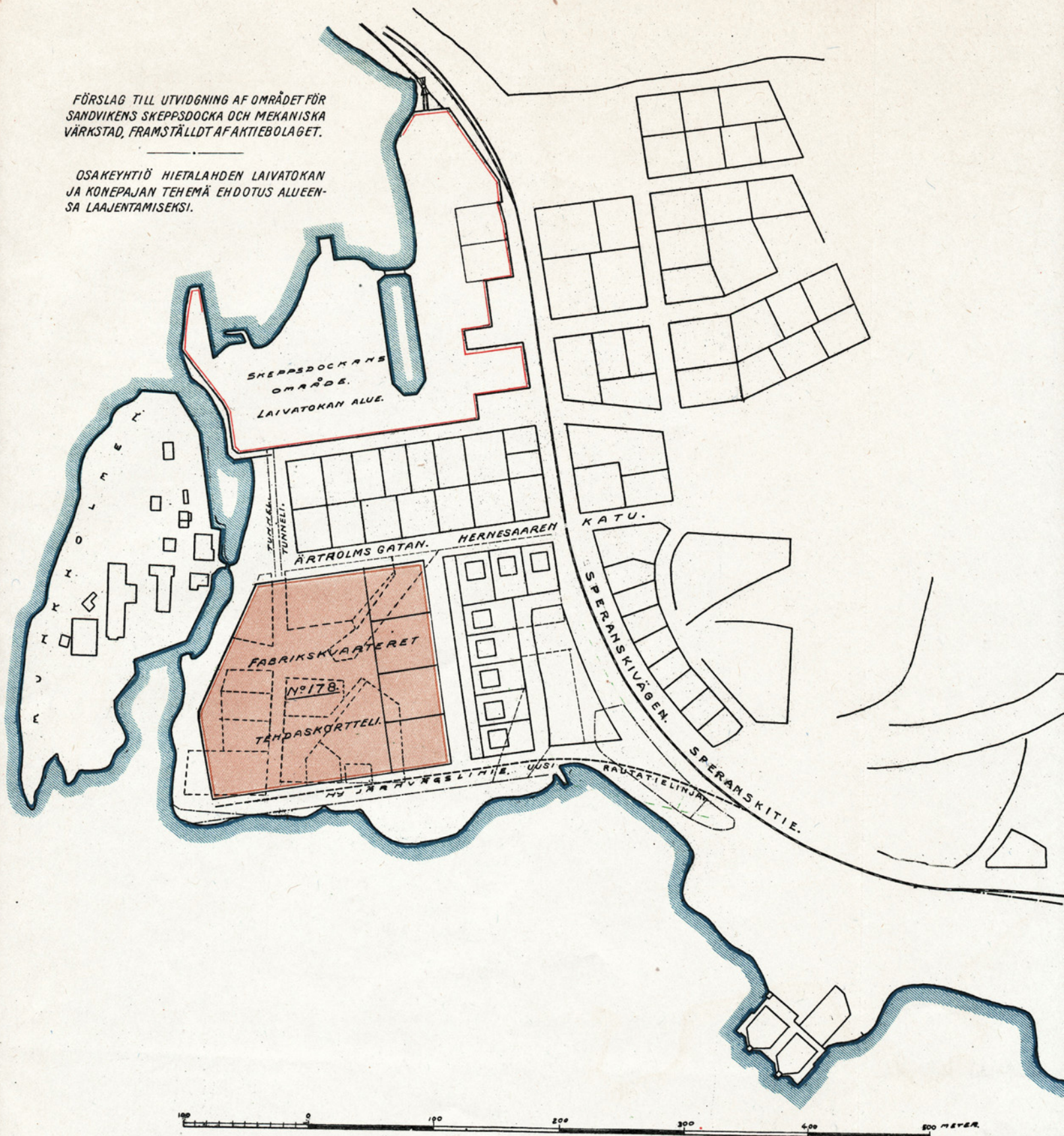
Ehdotetulla paikalla on se suuri vika, että eteläpuolinen ranta on aivan avonainen merta päin, mutta sopivilla toimenpiteillä saataneen tämä haitta tuntuvassa määrässä poistetuksi.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Oscar Wilh. Andstén.

FÖRSLAG TILL UTVIDGNING AF OMRÅDET FÖR
SANDVIKENS SKEPPSDOCKA OCH MEKANISKA
VÄRKSTAD, FRAMSTÄLLDT AF AKTIEBOLAGET.

OSAKEYHTIÖ HIETALAHDEN LAIVATOKAN
JA KONEPAJAN TEHÄ EHDOTUS ALUEEN-
SA LAAJENTAMISEKSI.

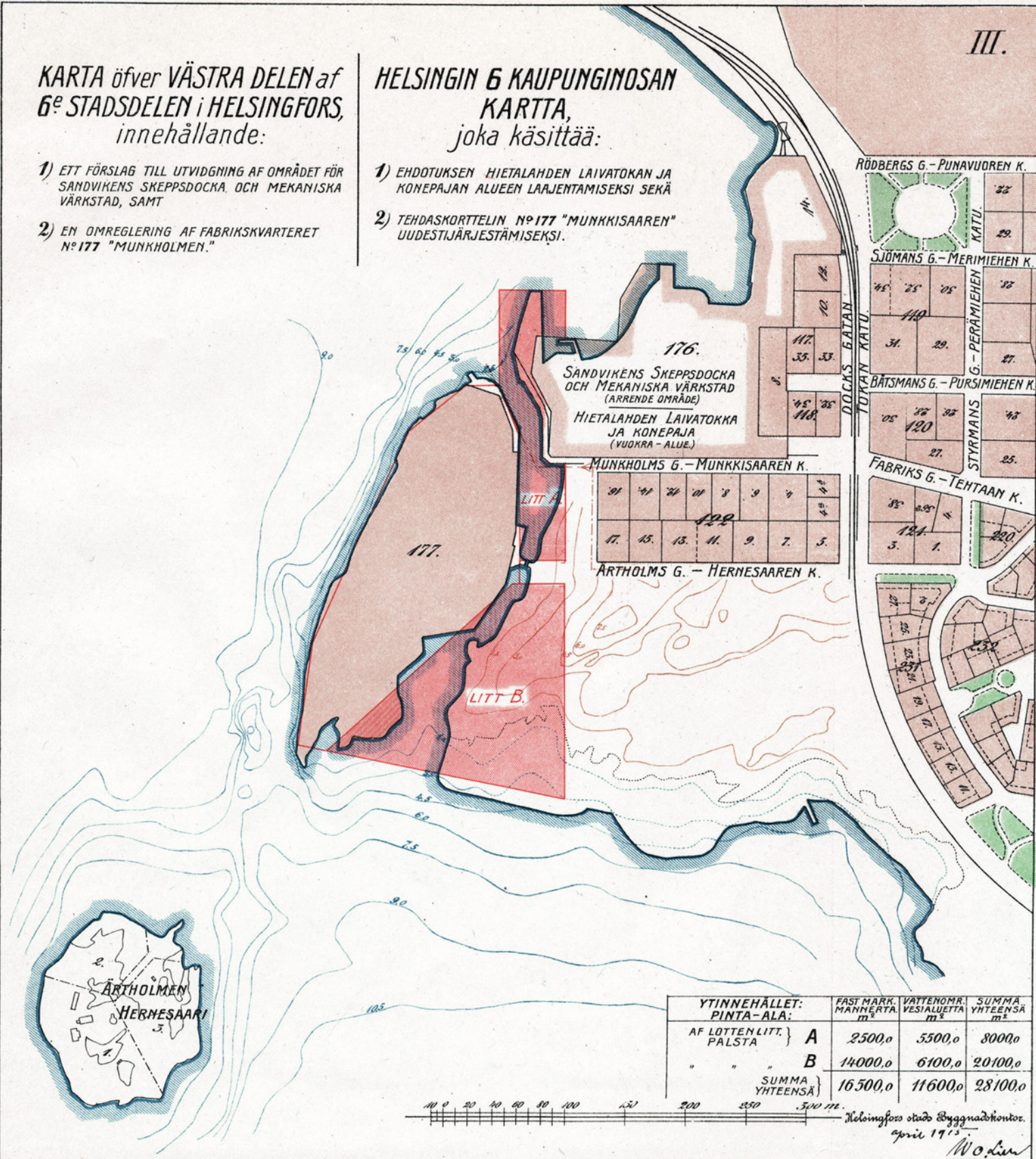

KARTA öfver VÄSTRA DELEN af
6^e STADSDELEN i HELSINGFORS,
innehållande:

- 1) ETT FÖRSLAG TILL UTVIDGNING AF OMRÅDET FÖR SANDVIKENS SKEPPSDOCKA OCH MEKANISKA VÄRKSTAD, SAMT
- 2) EN OMREGLERING AF FABRIKSKVARTERET N° 177 "MUNKHOLMEN."

HELSINGIN 6 KAUPUNGINOSAN
KARTTA,
joka käsittää:

- 1) EHDOTUKSEN HIETALAHDEN LAIVATOKAN JA KONEPAJAN ALUEEN LAAJENTAMISEKSI SEKÄ
- 2) TEHDASKORTTELIN N° 177 "MUNKKISAAREN" UUESTIJÄRJESTÄMISEKSI.

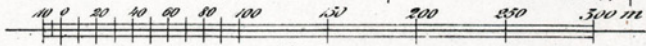

176.
SANDVIKENS SKEPPSDOCKA
OCH MEKANISKA VÄRKSTAD
(ARRENDE OMRÅDE)
HIETALAHDEN LAIVATOKKA
JA KONEPAJA
(VUOKRA - ALUE)

MUNKHOLMS G. - MUNKKISAAREN K.
177.
LITT A
LITT B
ARTHOLMS G. - HERNESAAREN K.

III.
RÖDBERGS G. - PUNAVUOREN K.
SJÖMANS G. - MERIMIIEHEN K.
BÄTSMANS G. - PURSIMIEHEN K.
FABRIKS G. - TEHTAAN K.
STYRMANS G. - PERÄMIEHEN K.

YTINNEHÄLLET: PINTA-ALA:	FAST MARK. MÄNNERTA m ²	VATTENOMR. VESIALUETTA m ²	SUMMA YHTEENSÄ m ²
AF LOTTEN LITT. PALSTA } A	2500,0	5500,0	8000,0
" " " B	14000,0	6100,0	20100,0
SUMMA YHTEENSÄ }	16500,0	11600,0	28100,0

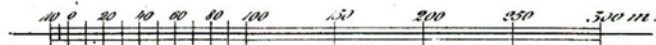
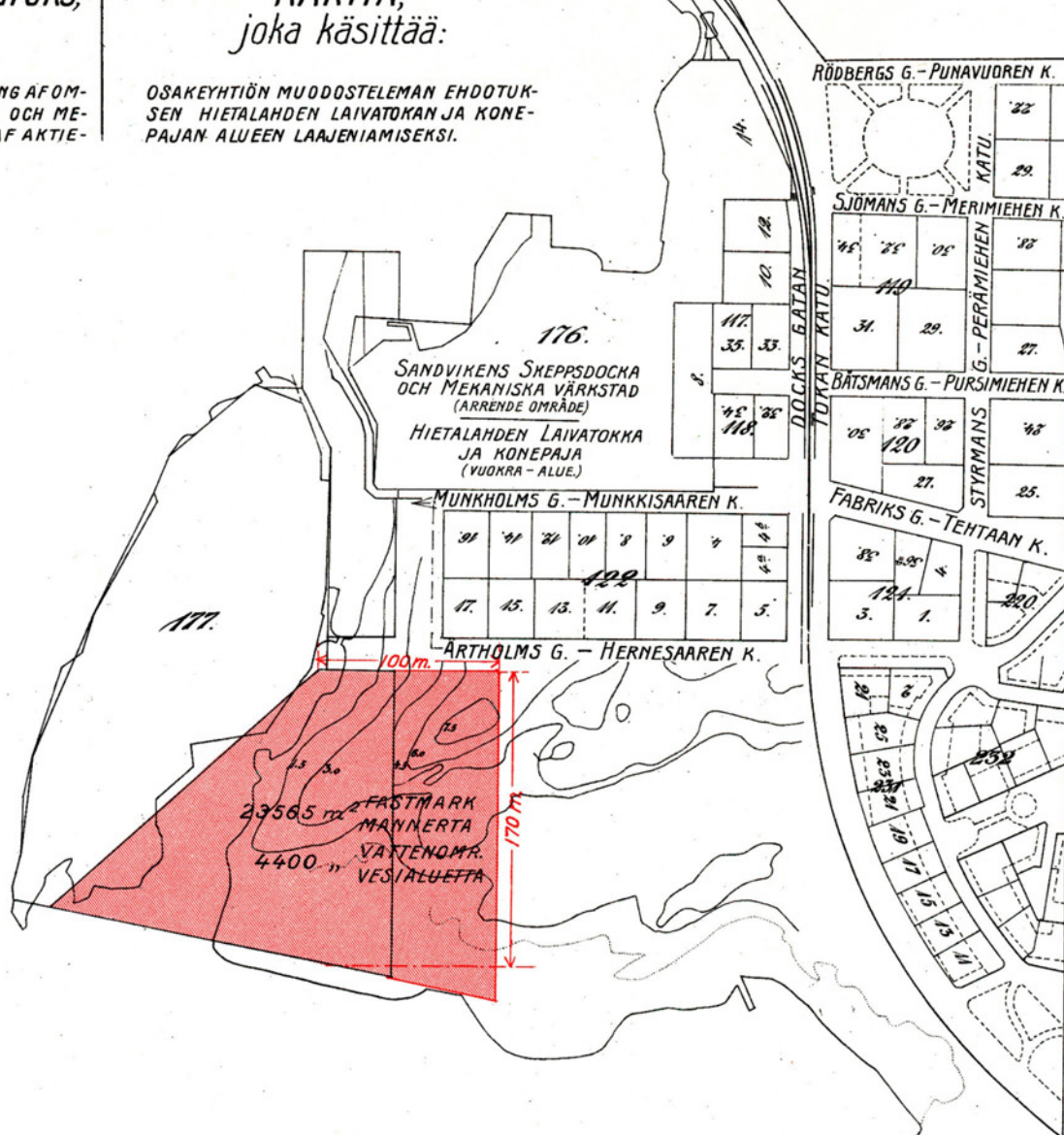
Helsingfors stads Byggnadskontor.
april 1913.
W. O. Linn

KARTA öfver VÄSTRA DELEN af
6^e STADSDELEN i HELSINGFORS,
innehållande:

MODIFIERADT FÖRSLAG TILL UTVIDGNING AF OM-
RÅDET FÖR SANDVIKENS SKEPPSDOCKA OCH ME-
KANISKA VÄRKSTAD, FRAMSTÄLLDT AF AKTIE-
BOLAGET.

HELSINGIN 6 KAUPUNGINOSAN
KARTTA,
joka käsittää:

OSAKEYHTIÖN MUODOSTELMAN EHDOTUK-
SEN HIETALAHDEN LAIVATOKAN JA KONE-
PAJAN ALUEEN LAAJENIAMISEKSI.

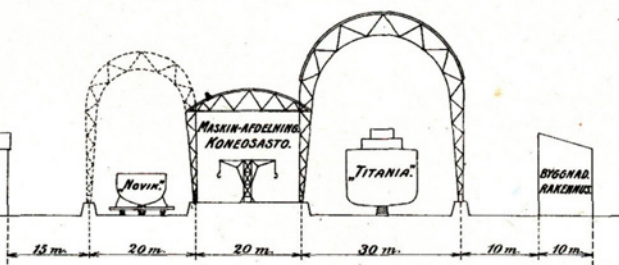
PLAN
 ÖVER
ERFORDERLIGT OMRÅDE
 FÖR
A.B. SANDVIKENS SKEPPSDOCKAS
NYA VARFS ANLÄGGNING.

SKALA 1:500

O.Y. HIETALANDEN LAIVATOKAN
 UUTTA VEISTÄMÖLAITOSTA VARTEN
 TARPELLISEN ALUEEN ASEMAPIIRROS.

MITTAKAAVA 1:500

VERKSTADS-BYGGNADER.
 KONEPAJARAKENNUNSET.

MUNKHOLMEN - MUNKKISAARI.

PLATS FÖR
 VERKSTADS BYGG-
 NADER OCH LAGER.
 KONEPAJARAKENNUNSTEN
 JA VARASTON PAIKKA.

PLATS FÖR UPPLÄGGNING AF FARTYG UNDER VINTERN.
 LAIVAIN TALVENTIMISPAIKKA.

PASSAGE - KÄYTVÄÄ.

PASSAGE - TIE.

ÖVERTÄCT ADELNING FÖR MASKINER-KRANAR -SPANTUGN ETC. MED 2 SIDO SPÅR.
 KÄTTETU OSASTO KOREITA -KRANOJA -PANTURIUUNIA Y.M VARTEN 2 SIVURAITTEINEEN.

ÖVERTÄCT FARTYGSBÄDD.
 KÄTTETU LAIVANALUS.
 METRER 126,5 METRISÄ.

PASSAGE - KÄYTVÄÄ.

PLATS FÖR BYGGNADER OCH LAGER.
 RAKENNUNSTEN JA VARASTON PAIKKA.

METER 110 METRIS.

Ehdotus stipendien ja palkintojen antamiseksi K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahastosta käsiammatti- ja tehdastyöläisiä varten.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Toukok. 14 p:nä 1915.

N:o 331.

Toukokuun 2 päivänä laatimassaan testamentissa oli kauppias K. H. Renlund määrännyt jäämistönsä käytettäväksi seuraavasti:

„1:ksi — — — — —

2:ksi Helsingin kaupungille annetaan — — — — —

10:ksi Helsingin kaupungille vieläkin viisikymmentätuhatta (50,000) markkaa rahatoimilaitoksen hoidettavaksi rahastoksi, jonka korkovarot käytetään palkinnoiksi ja stipendeiksi sekä matka-apurahoiksi Helsingin käsiammattiliikkeissä ja tehtaissa palvelevien oppilaiden ja nuorempain työläisten kehottamiseksi käymään käsityöläiskoulua tai muuta heitä varten olevaa oppilaitosta. Korkovarot jaetaan asianomaisen koulujohtokunnan määräyksen mukaan ja on, oppilaan taloudelliseen asemaan katsomatta, etusijassa ammatissa uutteria työntekijöitä palkittava sekä sitä likinnä huomiota pantava edistykseen koulun oppiaineissa ja niiden joukossa eritoten piirustuksessa ja kirjanpidossa.

21:ksi N:ojen 8, 9, 10 — — — — — kohdalla luettuihin rahastoihin nähden on vuosikorkoa jaettaessa tahi käytettäessä noudatettava sellaista menettelyä, että kymmenesosaa siitä ei saa käyttää, vaan on tämä osa vuosittain lisättävä pääomaan sen kartuttamiseksi.

Sittenkun kauppias K. H. Renlund oli helmikuun 18 päivänä 1908 kuollut ja kuolinpesän selvitysmiehet, kauppaneuvos Hj. Schildt ja kauppias, nyttemmin valtioneuvos Mauritz Hallberg olivat kirjelmässä maaliskuun 18 päivältä 1908 rahatoimikamariin lähettäneet oikeaksi todistetun lyhennysotteen edellä mainitusta testamentista, lähetti Kamari sen kirjelmässä saman kuukauden 19 päivältä

Kaupunginvaltuustolle, joka saman kuukauden 24 päivänä pidetyssä kokouksessa päätti vastaanottaa testamentissa Helsingin kaupungin hyväksi tehdyt lahjoitukset ja samalla antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi sekä huolehtia testamentin asianmukaisesta valvomisesta että myös Valtuustolle lähettää ehdotuksen lähemmäksi määräyksiksi testamentin 10 kohdassa mainitun lahjoitusrahaston käyttämisestä.

Sittenkun Rahatoimikamari tämän jälkeen oli ryhtynyt toimenpiteeseen sittemmin lain voimankin saavuttaneen testamentin valvomiseksi, luovuttivat testamentin toimeenpanijat, edellä mainitussa 10 kohdassa olevaa määräystä noudattaen, joulukuun 30 päivänä 1913 Helsingin kaupungin lahjoitusrahastoihin 50,000 Suomen markkaa.

Kirjelmässä joulukuun 16 päiväältä viime vuotta on Rahatoimikamari, sen johdosta että puheena olevan rahaston korkovarot, jotka kaupungin lahjoitusrahastojen 1914 vuoden tilinpäätökseen oli merkitty S:markaksi 1,736:50, kuluvana vuonna 1915 ensi kerran voidaan käyttää, ilmoittaen että rahaston nimenä kaupungin tileissä on „K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahasto käsiammatti- ja tehdastyöläisiä varten“, anonut tämän seikan saattamista asianomaisten koulujohtokuntain tiedoksi.

Tämän johdosta on Rahatoimikamari kehottanut Taideteollisuuskeskuskoulun, alempain käsityöläiskoulujen, valmistavan poika-ammattikoulun ja tyttöjen ammattikoulun johtokuntia ynnä Helsingin kaupungin työväenopiston johtokuntaa, Sosialilautakuntaa sekä Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen valtuutettuja antamaan ehdotuksensa korkovarin käyttämiseksi, ja ovat nämä antaneet seuraavat lausunnot:

Suomen Taideteollisuusyhdistyksen johtokunta (Taideteollisuuskeskuskoulun johtokuntana): Korkovaroista olisi annettava apurahoja sellaisille keskuskoulun oppilaille, jotka ovat oppilaina tai nuorempina työntekijöinä käsiammateissa tai tehtaissa, eivät ole täyttäneet 24 vuotta ja ovat vähintään vuoden ahkerasti käyttäneet hyväkseen koulun opetusta. Apurahat olisi annettava 20 markan suuruisina kuukausierinä maalisi-, huhti-, touko-, marras- ja joulukuussa, niitä olisi haettava koulun johtajalta, kevätlukukaudella helmi- ja syyslukukaudella lokakuun kuluessa, ollen hakijan näytettävä työnantajan tahi työnjohtajan todistus että hakija on ammatissa uuttera työntekijä. Kouluvaliokunta ehdottaisi ja johtokunta määräisi apurahan antamisesta. — Nämä ohjeet olisivat voimassa viisi vuotta.

Alempain käsityöläiskoulujen johtokunta: Rahaston palkintovarot jaettaisiin niille oppilaitoksille, joiden oppilaat voivat olla siihen oikeutettuja, *suhteellisesti* kunkin koulun *siihen oppilaslukuun* joka voi päästä näistä palkinnoista osalliseksi; palkinnot määrättäisiin 100 markan suuruiseksi; ainoastaan yksi palkinto vuotenaan olisi annettava samalle oppilaalle; palkinnot tahi apurahat olisi, oheen panemalla todistus oppilaan osottamasta ahkeruudesta kunkin työnantajan luona,

haettava koulun johtokunnalta, jonka asiana olisi palkintojen tahi apurahain jakaminen lahjoituksen määräysten mukaisesti.

Tyttöjen ammattikoulun johtokunta: Siinä tapauksessa että testamenttia käy tulkitseminen sillä tavoin, että koulu voi päästä osalliseksi stipendirahaston varoista, olisi koululle annettava niin suuri osa jaettavaksi aiotusta summasta, kuin on suhteellinen koulun oppilaslukuun, ja olisi johtokunnan sittemmin jaettava stipendit lahjoittajan testamentissa antamain määräysten mukaan.

Valmistavan poika-ammattikoulun johtokunta: Koska tämän koulun oppilaita on katsottava yksinomaan koululaisiksi eikä heitä missään kohden käy asettaminen käsiammattiliikkeissä ja tehtaissa palvelevien oppilaiden vertaisiksi, sekä stipendien jakaminen koulun oppilaille siis on testamentin määräysten johdosta mahdoton, ei johtokunta katso voivansa tehdä ehdotusta asiassa.

Työväenopiston yhteinen johtokunnankokous: Ainoastaan niiden opiston oppilaiden, jotka eivät ole ylittäneet 21 vuoden ikärajaa ja jotka ottavat osaa n. s. alkeisoppikursseihin, joissa opetusta annetaan käytännöllisenä luokkaopetuksena, pitäisi voida tulla huomioon otetuiksi stipendejä jaettaessa. Samalla edellyttää johtokunnankokous Rahatoimikamarin toimittavan jaon niiden kaupungin oppilaitosten kesken, jotka voivat päästä varoista osallisiksi sen periaatteen mukaan, että kunkin oppilaitoksen osuus olisi suhteellinen niiden kunkin oppilaitoksen oppilaiden lukuun, joilla on testamentin yleisten määräysten mukaiset ominaisuudet, minkä ohessa johtokunnankokous oli katsonut asian, mikäli työväenopistoa koski, olevan järjestettävissä siten, että Rahatoimikamari kunkin lukukauden alussa saa opiston molemmilta osastoilta tiedon, montako 21 vuotta nuorempaa oppilasta nauttii opetusta opiston alkeisopetuskursseissa, joten Kamarilla on tilaisuus ratkaista työväenopiston osalle tulevan rahamäärän suuruus. Palkintojen rahamäärästä ei johtokunnankokous katso nykyään voivansa lausua mieltään.

Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen valtuutetut: Valmistaville ammattikouluille ei valtuutettujen mielestä käy jakaminen määrärahoja rahastosta, koska testamentti nimenomaan määrää, että korkovarot on annettava käsiammateissa ja tehtaissa palveleville oppilaille ja nuoremmille työntekijöille eivätkä puheena olevain koulujen oppilaat ole ruvenneet ammattityöläisiksi;

avustuksia annettaneen ainoastaan poikkeustapauksissa matka-apurahoiksi, mutta kuitenkin olisi otettava huomioon testamentin määräys, että eteville oppilaille valmistetaan tilaisuus käydä jossakin sopivassa näyttelyssä; sekä

esillä olevista eri koulujohtokuntain laatimista ehdotuksista puuttuu määräystä että tili korkovarin käyttämisestä on vuosittain lähetettävä Rahatoimikamariin, mikä olisi suotavaa, koska siten voitaisiin saada yleiskuva stipendivarin käyttämistavasta eri oppilaitoksissa ja tällä keinoin epäilemättä voitaisiin saavutettuja kokemuksia paremmin käyttää hyväksi.

Sosiaalilautakunta: Ne oppilaitokset, joiden oppilaat ovat oikeutetut kilpai-

lemaan rahastosta maksettavista palkinnoista ja stipendeistä, ovat Taideteollisuuskeskuskoulu, alemmat käsityöläiskoulut sekä Työväenopiston ruotsin- ja suomenkieliset alkeisopetuskurssit, jota vastoin valmistava poika-ammattikoulu ja tyttöjen ammattikoulu sekä Työväenopiston luentokurssit eivät näytä täyttävän testamentin ehtoja. Korkovaroja eri oppilaitosten kesken jaettaessa olisi Lautakunnan mielestä perusteeksi pantava kuhunkin oppilaitokseen lukuvuoden alussa kirjoittautuneiden oppilaiden luku, ja olisi tämä ensimmäinen vuotuinen jako Rahatoimikamarin toimitettava. Kussakin oppilaitoksessa lukuvuoden aikana taikka sen päättyessä toimitettava jako olisi asianomaisen johtokunnan tehtävä johtajan esityksestä oppilaan tekemättä hakemusta, ollen asianomaisen johtajan hankittava kaikki testamentin määräysten mukaan tarpeelliset tiedot palkittaviksi ehdotetuista. Stipendiaattien ikärajaa testamentin määräykset eivät Lautakunnan mielestä salli eivätkä vaadi määrättäväksi, minkätähden Lautakunta ei ole voinut puoltaa ainoatakaan tästä seikasta aikaisemmin tehtyä ehdotusta. Palkintoja ja stipendejä annettaessa sopisi ainakin yleisenä sääntönä noudattaa sitä erinäisissä lausunnoissa puollettua periaatetta, että sama oppilas ei voisi saman lukuvuoden kuluessa saada palkintoja tai stipendejä 100 markkaa enempää. Oletettavissa tosin on, että varat etusijassa annettaisiin palkintoina, mutta jotta testamentin määräys niiden käyttämisestä matkastipendeiksikin tulisi noudatetuksi, kävisi asianomaiset johtokunnan oikeuttaminen, niinkuin Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen valtuutetut ovatkin ehdottaneet, sopivissa tapauksissa kytkeään palkintoihin sen ehdon, että palkitun tulee käydä jossakin ilmoitetussa kotimaisessa käsityö- tai kotiteollisuusnäyttelyssä. Sen sijaan ei näytä sopivalta eikä tarkoituksenmukaiselta myöntää oppilaille tai muille nuorille työntekijöille, joiden koulunkäynti vielä on keskeneräinen, stipendejä pitempiä opintomatkoja varten. Valaisevia tietoja palkintojen jakamisesta olisi pantava asianomaisten oppilaitosten vuosikertomuksiin sekä niinkään lukuvuoden loppupuolella lähetettävä Rahatoimikamariin, jonka olisi pidettävä huoli siitä, että kaikki nämä tiedot tulevat sopivalla tavalla yhdistellyiksi ja julkaistuiksi ennen seuraavan lukuvuoden alkua.

Lopullisesti käsitellessään tätä asiaa on Kamari puolestaan katsonut sopivimmaksi, että puheena olevain korkovarin käyttämisen perusteita vahvistettaessa lähdetään nykyolojen pohjalta, toisin sanoen määrätään, minkä kaupungissa nykyään toimivain, työntekijöitä ja oppilaita varten olevain laitosten voi katsoa täyttävän puheenalaisen testamentin 10 kohdan määräykset, sekä jaettava vuosittain käytettävänä olevat korkovarot toistaiseksi alempana lähemmin mainittujen perusteiden mukaan näiden oppilaitosten kesken. Jos jokin uusi

saman laatuinen oppilaitos syntyä, olisi harkittava, onko sekin otettava huomioon korkovaroja jaettaessa.

Ne nykyään olemassa olevat koulut, joitten Rahatoimikamarin mielestä käy katsominen vastaavan testamentin määräyksiä, ovat etusijassa Taideteollisuuskeskuskoulu ja alemmat käsityöläiskoulut. Sitä vastoin on Kamarin jäsenten enemmistö, joka on käsitykselleen saanut lisätukea asianomaisten johtokuntain antamista lausunnoista, ollut sitä mieltä, että valmistava poika-ammattikoulu ja tyttöjen ammattikoulu eivät voi tulla kysymykseen korkovaroja jaettaessa. Eriävän käsityksen näistä oppilaitoksista on lausunut jäsen, herra Listo, jonka mielestä puheenalaista kohtaa ei ole tulkittava niin ahtaasti, että mainitut koulut tulisivat suljetuiksi pois korkovarain osallisuudesta; päin vastoin olisivat näistä kouluista pääsevät oppilaat sopivimmat saamaan eritoten matkastipendejä rahastosta, koska heille siten tarjoutuisi tilaisuutta vastaiseen kehittymiseen.

Suurempaa epätietoisuutta sen sijaan näyttää aiheuttavan kysymys, voivatko kaupungin työväenopiston oppilaat tulla kysymykseen stipendejä jaettaessa. Opiston molempain osastojen yhteinen johtokunnankokouskin on, niinkuin sen lausunnosta näkyy, tässä kohden ollut epäröivällä kannalla, mutta yhtynyt siihen mielipiteeseen, että ainoastaan n. s. alkeisoppikurssien oppilaat täyttävät testamentin vaatimukset. Opetusta näillä kurssilla annetaan Rahatoimikamarin saamien tietojen mukaan seuraavissa aineissa: ainekirjoituksessa, oikeinkirjoituksessa, laskennossa, laulussa, piirustuksessa, kirjanpidossa sekä ruotsin, venäjän ja englannin kielessä. Kullakin luokalla opetetaan ainoastaan yhtä oppiainetta, mutta oppilailla on oikeus ottaa osaa useamman luokan opetukseen. — Kun puheena olevat luokat käynee asettaminen testamentissa tarkoitettujen oppilaitosten (= „käsityöläiskoulu tai muu heitä (nuorempia työntekijöitä ja oppilaita) varten oleva oppilaitos“) vertaisiksi, näyttää kurssien osanottajat käyvän ottaminen huomioon stipendejä jaettaessa.

Ne oppilaitokset, joiden kesken käytettävänä olevat korkovarat nykyään jaettaisiin, olisivat siis seuraavat:

- 1) Taideteollisuus-keskuskoulu;
- 2) Alemmat käsityöläiskoulut; sekä
- 3) Työväenopiston alkeisoppikurssit.

Jakoperusteeksi määrättäessä sitä summaa, mikä kullekin oppilaitokselle olisi vuosittain käytettävänä olevasta korkosummasta tuleva, on useimmissa annetuissa lausunnoissa ehdotettu sitä kunkin oppilaitoksen oppilaslukua, joka täyttää testamentissa säädetyt ehdot. Vaikka tätä jakoperustetta Rahatoimikamarin käsityksen mukaan yleensä kävisi noudattaminen, on Kamarin mielestä kuitenkin jonkinlainen harkintavalta varattava sille viranomaiselle, jonka tulisi korkovarat eri koulujen kesken jakaa järempänä seuraavan, Rahatoimikamarin laatiman ehdotuksen mukaan.

Mitä sitten tulee stipendien jakoa koskeviin yksityisseikkoihin, niinkuin

stipendien rahamäärään, niiden antamistapaan, s. o. annetaanko ne esimerkiksi opintoapurahoina, palkintoina oppilaan edistyksestä vai ehkä matkastipendeinä, onko ne annettava määräerin vai kerta kaikkiaan lukuvuoden alussa tai lopussa j. n. e., lienee nämä sopivin jättää asianomaisten koulujohtokuntain ratkaistavaksi, näillä kun testamentin määräysten mukaan on valta määrätä korkovarain jakamisesta eräitä lähemmin mainittuja ohjeita noudattaen.

Onko jokin ylin ikäraja pantava stipendin saamisen ehdoksi, siitä on annetuissa lausunnoissa esiintuotu eriäviä mielipiteitä. Taideteollisuusyhdistyksen johtokunnan mielestä on tämä raja määrättävä 24 vuodeksi ja Työväenopiston johtokunnankokous on puoltanut 21 vuoden ikärajaa, jota vastoin Sosialilautakunta ei ole katsonut testamentin määräysten vaativan eikä sallivan ikärajan määräämistä. — Kun testamentissa ei nimenomaan määrätä ikärajaa, ei Kamari ole katsonut voivansa sitä ehdottaa, vaan saanevat sentähden asianomaiset koulujohtokunnat tulkita testamentin määräyksiä mikäli koskee stipendiaateilta vaadittavia ominaisuuksia. Asiaa harkitessaan, niinkuin edellä on ehdotettu, voisi Rahatoimikamari sittemmin tasoittaa testamentin määräysten tulkinnessa ja soveltamisessa esiintyvät eriävyydet sekä aikaansaada tässä kohden yhdenmukaisen menettelyn.

Stipendejä jaettaessa meneteltäisiin siis siten että, sittenkun Rahatoimikonttori on Kamarille antanut tiedon edellisen vuoden käytettävänä olevasta korkovarain määrästä sekä Kamari hankkinut asianomaisilta koulujohtokunnilta tiedon stipendien saamiseen oikeutettujen oppilaiden luvusta, Kamari harkinnan nojalla ja huomioon ottaen asiaan vaikuttavat seikat toimittaa jaon koulujen kesken, ollen johtokuntain sitten seikkaperäisesti määrättävä, miten kullekin koululle tulevat rahamäärät on jaettava. Varain käyttämisestä olisi johtokuntain sittemmin annettava kertomus Rahatoimikamarille, jonka tulee toimittaa se sopivalla tavalla yhdistellyksi ja julkaistuksi, esimerkiksi Tilastokonttorin toimesta. Tämän seikan lopullisen järjestämisen käynee kuitenkin jättäminen vastaisen päätöksen varaan.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi:

että K. H. Renlundin stipendi- ja palkintorahaston käsi-ammatti- ja tehdastyöläisiä varten korkovarot on toistaiseksi käytettävä Taideteollisuus-keskuskoulun, Alempain käsityöläiskoulujen ja Työväenopiston alkeisoppikurssien stipendeiksi, palkinnoiksi ja matkastipendeiksi;

että Rahatoimikamarin on vuosittain käytettävänä olevat korot harkinnan mukaan jaettava edellä mainittujen kolmen koulun kesken; sekä

että asianomaisten koulujohtokuntain asia on lähemmin määrätä stipendien tai palkintojen antamistavasta, valita stipendiaatit sekä vuosittain Rahatoimikamariin antaa kertomus stipendien käyttämisestä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

*Komitean mietintö maistraatinsihteerin-
viran uudestijärjestämisestä.*

Helsingin Maistraatille.

Maistraatinsihteerin Viktor Ekroosin joulukuun 12 päivänä 1914 tapahtuneen kuoleman johdosta ehdotti Maistraatti Kaupunginvaltuustolle ja Yhteiselle Raastuvanoikeudelle, että kysymys maistraatinsihteerinviran jakamisesta annettaisiin yhteisesti asetetun kolmimiehen komitean valmisteltavaksi. Tähän myöntyen Kaupunginvaltuusto valitsi komitean jäseneksi allekirjoittaneen Lasseniuksen ja Yhteinen Raastuvanoikeus allekirjoittaneen Loon, jota paitsi Maistraatti puolestaan samaan tehtävään valitsi allekirjoittaneen von Haartmanin. *Johdatus.*

Edellä mainittua kysymystä oli jo aikaisemmin pohtinut Raastuvanoikeuden kokoonpanon ja työtavan muutoskysymystä valmistelevaan asetettu komitea, joka kesäkuun 8:ntenä 1914 päivätyssä mietinnössään (*Pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914, siv. 22 ja 23*) huomautti olevan välttämätöntä järjestää uudestaan maistraatinsihteerinvirkaan kuuluvat tehtävät sekä jakaa virka ja siihen liittyvät virkasivutulot eri virkatointien kesken. Komitea sen tähden ehdotti, että Maistraatti ottaisi käsiteltäväksi kysymyksen maistraatinsihteerin virkatehtävään sekä virasta seuraavain sivutulojen uudestijärjestämisestä ja aikansa antaisi Kaupunginvaltuustolle sen suuntaisen selvityksen ja ehdotuksen kuin komitea oli mietinnössään maininnut. Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta lähetti komitean ehdotuksen Yhteiseen Raastuvanoikeuteen ja Rahatoimikamariin, joiden viranomaisen lausunnot asiasta nyttemmin on saatu (*Pain. asiakirj. N:ot 28 ja 32 vuodelta 1915*) ja, mikäli on ilmoitettu, ottanee Kaupunginvaltuusto lähimmässä tulevaisuudessa asian käsiteltäväksi.

Ilmoittaen valinneensa puheenjohtajakseen allekirjoittaneen Loon saa Komitea työnsä suoritettuaan täten kunnian Maistraatille antaa tässä seuraavan mietinnön ehdotuksineen esillä olevasta asiasta.

Maistraatinsihteerin toiminta, semmoisena kuin virka nykyään on järjestetty, käsittää kaksi eri alaa, nimittäin toiselta puolen Maistraatin sihteerin ja julkisen notaarin tehtävät ja toiselta puolen sihteerinä toimimisen *Maistraatinsihteerin tehtävät.*

Raastuvanoikeuden ensimmäisellä osastolla. Nämä virkatehtävään eri ryhmät on Raastuvanoikeuden ja Maistraatin toimintaa koskevien lakien ja asetusten rajoissa lähemmin järjestetty Keisarillisen Turun Hovioikeuden maaliskuun 26 päivänä 1908 Raastuvanoikeudelle vahvistaman työjärjestyksen sekä Kuvernöörin ja Maistraatin yksissä neuvoin huhtikuun 22 päivänä 1911 vahvistaman Maistraatin työjärjestyksen ynnä mainittujen viranomaisten toimivaltansa rajoissa antamain ohjeiden ja määräysten kautta. Näiden työjärjestyksien ja muiden voimassa olevain määräysten mukaan tulee maistraatinsihteerin:

A. Maistraatin sihteerinä:

- 1) laatia ja varmentaa kaikki Maistraatista annettavat toimituskirjat, jotka eivät ole oikeusraatimiehen eivätkä notaarien huolehdittavia, sekä valvoa, että ne tulevat lähetetyiksi;
- 2) esitellä hakemukset sellaisten todistusten saamisesta, jotka Maistraatin puheenjohtaja voi Maistraatin päätöksettä antaa, sekä laatia ja lähettää ne;
- 3) laatia ja lähettää Maistraatin antamat valtakirjat, viranvahvistus- ja virkaerokirjat;
- 4) laatia ja edelleen toimittaa Maistraatin kuulutukset;
- 5) hoitaa teoslainakiinnitysasiain pöytäkirja, lähettää otteet näistä asioista tehdyistä pöytäkirjoista sekä antaa rasiustodistukset; niin myös
- 6) pitää laivankiinnitys- ja laivarekisteriasiain pöytäkirjaa ja hoitaa laivarekisteriä siihen kuuluvine asiakirjoineen sekä pitää huolta siinä tarvittavain toimituskirjain (kansallisuustodistusten, mittauskirjain, laivarekisteri-otteiden, rasiustodistusten y. m.) antamisesta.

B. Julkisena notaarina:

- 1) toimittaa vekseli-, meri- ja muut protestit sekä laatia ja lähettää otteet niissä syntyvistä pöytäkirjoista;
- 2) virkahuoneessa tai muualla olla saapuvilla obligatsioonien arpomisissa ja erinäisissä muissa toimituksissa, joihin yleisö häntä kutsuu, sekä niistä antaa pöytäkirjanotteet; niin myös
- 3) olla yleisölle apuna kaikenlaatuisten notaarintodistusten antamisessa (nimikirjoitusten oikeaksi todistaminen, täysivaraisuudentodistukset, alkuperätodistukset, todistukset oikeudesta toiminimen kirjoittamiseen tahi oikeustekojen suorittamiseen, todistukset asiakirjain oikeaperäisyydestä, siitä mitä Suomen laki eräissä tapauksissa säättää y. m.).

C. Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston sihteerinä:

- 1) vastaanottaa kääreessä saapuvat konkurssivalvontakirjat ja toimittaa ne Raastuvanoikeudelle ennen valvontapäivää;
- 2) antaa julkiset haasteet ja tiedonannot konkurssiasioissa sekä lähettää kirjelmät, joita on tarpeen tiedonantojen toimittamiseksi maaseudulle;
- 3) Raastuvanoikeudessa pitää pöytäkirjaa lainhuudatus-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtoasioissa sekä lähettää niistä johtuvat toimituskirjat;
- 4) antaa rasiustodistukset kaupunginalueella sijaitsevista kiinteistöistä sekä lainhuudatustodistukset ja holhoustodistukset; niin myös
- 5) pitää Raastuvanoikeuden holhouskirjaa ja ulosmitatuiksi julistettujen, hukkaamiskiellon alaisten tahi konkurssiin luovutettujen kiinteistöjen luetteloa.

Maistraatinsihteerin työtaakkaan nähden pyytää komitea viitata tämän oheisiin hankkimiinsa tilastotietoihin työ määrän kasvamisesta vuosina 1910—1914. Nämä tiedot (Liite I) vahvistavat kaikki puolin sen, mitä kokemus jo useana vuonna on osottanut, nimittäin että tälle virkamiehelle kuuluvat tehtävät nyttemmin ovat kasvaneet niin laajoiksi, ettei yksi ainoa henkilö niitä enää kykene hoitamaan.

Maistraatinsihteerin virkatoiminnan laajuus.

Jo useat vuodet onkin virka todellisuudessa ollut jaettuna, sillä maistraatinsihteeriksi myönnettiin kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan virkavapaus tehtävistään Raastuvanoikeudessa ja niitä hoitamaan määrättiin lakimies, joka avustavana maistraatinsihteerinä itsenäisesti hoiti viran tämän osan, mutta sai Ekroosilta palkan. Ekroosin kuoltua on tämä avustava maistraatinsihteeriksi kantanut kaikki tulot alaansa kuuluvista toimituskirjoista.

Sen ohessa on maistraatinsihteerillä jo monet ajat ollut kansliassa oma palkkaamansa apulainen kaikenlaisia kirjoitustehtäviä sekä luetteloiden ja diarioiden pitoa varten, jota paitsi arkistoapulainen on erittäin palkattu julkisia haasteita ja konkurssi-ilmoituksia kirjoittamaan. Vihdoin on maistraatinkanslistikin viime vuosina ollut apuna eräissä toimitustehtävissä ja laivarekisteriasian hoidossa.

Notaarintehtävätkin ovat lisääntymistään lisääntyneet, minkätähden ja kun osa niistä toimitetaan ulkona kaupungilla, on virkaa jaettaessa Komitean mielestä yleisön mukavuuden vuoksi Maistraatin kansliaan asetettava toinen virkamies, jonka aina tulisi tuollaisia tehtäviä varten olla saapuvilla työhuoneessa virka-aikana.

Maistraatinsihteerin virkasivutulot.

Voidakseen arvostella kysymystä ehdollisesta maistraatinsihteerin virka-tehtävään jakamisesta on Komitea koettanut kankkia mahdollisimman tarkan selvän tästä toimesta viime vuosina olleiden virkasivutulojen määrästä. Täysin luotettavaa näiden tulojen luettelo ei kuitenkaan ole voitu saada, syystä ettei tarkkaa kirjaa nyttemmin kuolleen maistraatinsihteerin Ekroosin virkasivutuloista ole pidetty eivätkä eräät maksuluokat, m. m. lunastukset notarin-todistuksista, enää ole tarkoin laskettavissa aikaisemmilta vuosilta.

Tämä selvitys on antanut seuraavan tuloksen:

A. Tuloja Maistraatin ja Julkisen notaarin työaloihin kuuluvista toimituskirjoista:

	Netto Smk
1) Tuloja päättäkiriöista ja kiinnitystodistuksista teoslaina- ja lainvankiinnitysasioissa sekä tähän kuuluvista rasiustodistuksista, vuosittain vähintään	400: —
2) Tuloja meriprotesteista, laivain rekisteröimisestä, rekisteri-ilmoituksista, vekseliprotesteista ja arpomisista oli vuosina 1910—1914 keskimäärin	10,800: —
3) Tuloja notarintodistuksista on tavallisina vuosina vähintään ..	12,000: —
Yhteensä puhdasta tuloa tästä työalasta Smk	23,200: —

B. Tuloja Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston työalaan kuuluvista toimituskirjoista:

1) Lunastus kiinnitys-, lainhuuto-, avioehto- ja holhousasiain pöytäkirjoista vaihtelee eri vuosina tuntuvasti, kulloinkin kiinteistömarkkinoilla vallitsevain ja vaihdon mukaan. Mikäli on ilmoitettu, on tämä lunastus, siihen luettuina maksut pikkupöytäkirjoihin kuuluvista lainhuuto-, kiinnitys-, holhous- ja avioehtotodistuksista, vuosina 1910—1914 ollut 8,000—10,000 markkaa eikä tätä erää sentähden käyne laskeminen vuosittain enemmäksi kuin	10,000: —
2) Lunastusta rasiustodistuksista on vuosina 1910—1914 ollut keskimäärin	5,200: —
3) Tuloja ilmoituksista ja julkisista haasteista konkurssi-, perinnönluovutus- ja vuosihaasteasioissa on vuosina 1910—1914 ollut vuotuisin keskimäärin	2,200: —
Yhteensä puhdasta tuloa tästä työalasta Smk	17,400: —

Tähän nähden ja kun maistraatinsihteerin sääntönäinen vuosipalkka on 2,500 markkaa, on Komitea laskenut jakamattomasta maistraatinsihteerinvirasta olleen tuloja kaikkiaan hiukan yli 43,000 markan vuodessa. Siinäkin tapauksessa että virka järjestettäisiin niin, että siitä tehtäisiin kolme uutta virkaa, riittäisivät siis virkasivutulot ynnä pieni lisäys nykyiseen käteis-palkkaan hyvin kaikkien kolmen virkamiehen palkkaukseen.

Maistraatinsihteerinviran vastaisen uudestijärjestämisen yhteydessä on myös otettava harkittavaksi kysymys virkaa seuraavien sivutulojen järjestämisestä.

*Kysymys
sivutulo-
palkkauk-
sen pysyttä-
misestä.*

Edellä mainittu Raastuvanoikeuden uudestijärjestämistä varten asetettu komitea koskettelee virkasivutulokysymystä mietinnössään (*Pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914, siv. 22 ja 23*). Mainittu komitea ei katsonut Raastuvanoikeuden ehdotetun uudestijärjestämisen yhteydessä olevan aihetta lähemmältä kajota vanhaan riitakysymykseen sivutulojärjestelmän sopivaisuudesta tai sopimattomuudesta, sekä huomautti, että kysymys tämän järjestelmän pysyttämistä tai poistamisesta on asianmukaisimmin ratkaistava yhdellä kertaa maamme kaikkiin tuomioisuihin nähden. Sitä paitsi oli komitean mielestä epäilyksen alaista, onko kaupunginkassaan tulevain virkasivutulojen lakkauttaminen aikaansaataavissa muutoin kuin lainsäädäntötietä.

Kun Komiteakin puolestaan yhtyy Raastuvanoikeuskomitean asiassa esittämiin periaatteellisiin epäilyihin, ei Komitea ole katsonut nyt olevan ehdottaminen otettavaksi käytäntöön vakinaispalkkajärjestelmää ja mainittujen virkasivutulojen siirtämistä kaupunginkassaan, vaan on tahtonut puoltaa pysytettäväksi Raastuvanoikeuden nykyään voimassa olevassa työjärjestyksessä (15 §) vahvistetun ja uuden työjärjestyksenkin ehdotuksessa noudatetun periaatteen siten, että virkasivutulot, joita asetusten mukaan kertyy maistraatinsihteerin tähänastiseen työalaan kuuluvista jutuista ja asioista, tulevat niille virkamiehille, joiden on toimituskirja laadittava ja annettava.

Maistraatinsihteerin työtehtävät *Maistraatin sihteerinä* ovat lueteltuina Maistraatin nykyään voimassa olevan vuonna 1911 vahvistetun työjärjestyksen 8 §:ssä. Hänen toiminnastaan *julkisena notaarina* on sitä paitsi voimassa erinäisiä eri asetuksissa olevia säännöksiä, pääasiassa vekselisäännön ja merilain määräykset protestien toimittamisesta, mutta muutoin on notariaattilaitos meillä vain epätäydellisesti järjestetty sekä vailla sitä erikoislainsäädäntöä, mikä mainitulla alalla olisi erittäin tarpeellinen.

*Komitean
ehdotus
maistraa-
tinsihteerin
virkaan
kuuluvain
tehtävään
jakami-
seksi.*

Tarpeelliseksi havaittu maistraatinsihteerinviran jako on Komitean mielestä sopivimmin ja luonnollisimmin toimeenpantava siten, että vastamainituista tehtävistä erotetaan kaikki ne, mitkä kuuluvat Raastuvanoikeuden työalaan. Tätä jakoperustetta on Raastuvanoikeuskomiteakin puoltanut.

*Muutos-
ehdotus
virantoimi-
tukseen
näiden
Maistraa-
tissa.*

Harkitessaan kysymystä, miten jälellä olevat tehtävät (toiminta Maistraatin sihteerinä ja julkisena notaarina) olisi järjestettävä, on Komitea, niinkuin edellä jo huomautettiin, havainnut näidenkin tehtävien olevan jaettava kahden eri virkamiehen kesken. Tosin ei tämän alan työmäärä ainakaan nykyään ole niin suuri, ettei yksi ainoakin virkamies sitä voisi suorittaa, mutta kun otetaan huomioon, että maistraatinsihteerin melko suuren osan virantoimitusaikaansa työskentelee osin Maistraatin istunnoissa, osin kanslian ulkopuolella protesteja, arpomisista y. m. s. toimittamassa, vaatinevat yleisön oikeudet edut ja mukavuus lisäämään virkahuoneessa suoritettavia notariaattitehtäviä varten tarpeellisia työvoimia.

Siinä mielessä on Komitea ehdottanut, että Maistraatin kansliaan asetettaisiin uusi virkamies, *toinen julkinen notaari*, jonka tehtävänä olisi yleisölle antaa B osaston 3 kohdassa sivulla 2 mainitut todistukset. Maistraatinsihteerin taas hoitaisi, paitsi varsinaisia A osaston 1—6 kohdassa sivulla 2 mainittuja tehtäviä, ensimmäisenä julkisena notaarina B osaston 1 ja 2 kohdassa mainitut virkatoimet. Maistraatinsihteerin virantoimitusajan näyttää käyvän vahvistaminen nykyisen työjärjestyksen mukaisesti jatkuvaksi klo 11—1/2 3, jota vastoin toisen julkisen notaarin virantoimitusaika lienee yleisön vaatimuksia silmällä pitäen määrättävä jatkuvaksi klo 10 a. p.—3 i. p.

Kun nimenomaisten notaarintodistusten antaminen muodostaa suurimman osan työtehtävistä Maistraatin puolella, saisi maistraatinsihteerin tosin tässä ehdotetun järjestelyn johdosta jonkin verran pienemmän työtaakan kuin toinen julkinen notaari. Tätä tasaisempi työnjako kuitenkin kohtaa vaikeuksia, syystä että näiden todistusten antaminen näyttää olevan sopivin jättää saman virkamiehen toimeksi. Komitean ehdottamaa jakoperustetta täytyy mainitusta epätasaisuudesta huolimatta pitää käytännölliseltä kannalta tyydyttävimpänä, jota paitsi molempain virkamiesten virkasivutulojen määrän erotus ei olisi mainittavan suuri. Komitean laskelmain mukaan olisi nimittäin maistraatinsihteerillä nyt ehdotetun jakoperusteen mukaan virkasivutuloja noin 11,000 markkaa sekä toisella julkisella notaarilla noin 12,000 markkaa. Tässä on kuitenkin huomattava, että toisen julkisen notaarin luultavasti täytyisi omilla varoillaan palkata yksityinen apulainen • kaikenlaisia kirjoitus- ja konttoritehtäviä varten.

Palkan oikeudenmukaisen tasoituksen saavuttamiseksi ja kun virkasivutulot voivat eri vuosina tuntuvasti vaihdella, on Komitea katsonut olevan ehdottaminen näille molemmille virkamiehille annettavaksi vähäisen sääntönäispalkan, maistraatinsihteerille 2,000 ja toiselle julkiselle notaarille 1,000 mark-

kaa vuodessa, eli siis kaikkiaan ainoastaan 500 markkaa yli maistraatinsihteerin nykyisen sääntönäispalkan määrän.

Maistraatinsihteerin on aikaisemmin luettu niiden julkisia tehtäviä hoitavain kunnan virkamiesten ryhmään, joiden palkkaussäännöt on alistettava hallituksen tutkittaviksi ja vahvistettaviksi, ja tämän virkamiehen nykyinen vuosipalkka maksetaan K. Senaatin toukokuun 20 päivänä 1886 vahvistaman sekä tältä kohden edelleen voimassa olevan rahasäännön mukaan. Tähän nähden lienee Maistraatin alistettava ehdotettu maistraatinsihteerin vakinaisten palkkaetujen uudestijärjestäminen mikäli 1886 vuoden rahasääntöä koskee Senaatin tutkittavaksi, sittenkun Kaupunginvaltuuston hyväksyminen on sitä ennen hankittu muutetulle rahasäännölle.

Maistraatinsihteerin valittaisiin noudattaen mitä tästä on erittäin säädetty yleisessä raastuvankokouksessa, jota vastoin Maistraatti valitsisi toisen julkisen notaarin samoinkuin muutkin virka-apulaisensa. Jotta viimeksi mainitun virkamiehen työn ja virkasivutulot kävisi vastedes järjestäminen uudestaan, näyttää virka olevan julistettava avonaiseksi nimenomaan panemalla ehdoksi, että asianomaiset hakijat virantoimitusvelvollisuuteen ja virkasivutuloihin nähden alistuvat niihin muutettuihin määräyksiin, joita vastedes annettanee.

Edellä esitetty muutosehdotus vaatisi muuttamaan Maistraatin työjärjestyksen 7 ja 8 §:ä, jotka olisi laadittava esimerkiksi seuraavaan muotoon:

7 §.

„Maistraatilla on apuna yksi maistraatinsihteerin, joka samalla on ensimmäinen julkinen notaari, yksi toinen julkinen notaari, kaksi notaaria, yksi avustava rikostuomioiden toimeenpanija, venäjän ja saksan kielenkääntäjiä, yksi reistraattori, yksi aktuaari, yksi kanslisti, yksi raastuvanarkiston apulainen sekä tarpeellinen määrä palvelusmiehiä.

Maistraatinsihteerin valitaan niinkuin siitä erittäin on säädetty, jota vastoin Maistraatti valitsee muut virka- ja palvelusmiehet, aktuaarin kuitenkin Raastuvanoikeuden mieltä kuultaan.“

8 §.

„Maistraatinsihteerin on velvollisuus:

laatia ja varmentaa kaikki Maistraatista annettavat toimituskirjat, jotka eivät ole oikeusraatimiehen eivätkä notaarien huolehdittavia, sekä valvoa, että ne tulevat lähetetyiksi;

esitellä hakemukset sellaisten todistusten saamisesta, jotka Maistraatin puheenjohtaja voi Maistraatin päätöksettä antaa, sekä laatia ja lähettää ne;

laatia ja lähettää Maistraatin antamat valtakirjat, viranvahvistus- ja virkaerokirjat;

laatia ja edelleen toimittaa Maistraatin kuulutukset;

hoitaa teoslainakiinnitysasiain pöytäkirja, lähettää otteet näistä asioista tehdyistä pöytäkirjoista sekä antaa rasisutodistukset; niin myös

pitää *laivankiinnitys- ja laivarekisteriasia*in pöytäkirjaa ja hoitaa laivarekisteriä siihen kuuluvine asiakirjoineen sekä pitää huolta siinä tarvittavain toimituskirjain antamisesta.

Ensimmäisenä julkisena notaarina on maistraatinsihteerin velvollisuus:

toimittaa vekseli-, meri- ja muut protestit sekä laatia ja lähettää otteet niissä syntyvistä pöytäkirjoista;

virka huoneessa tai muualla olla saapuvilla obligatsionien arpomisissa ja erinäisissä muissa toimituksissa, joihin yleisö häntä kutsuu, sekä niistä antaa pöytäkirjanotteet.

Toisen julkisen notaarin tulee olla yleisölle apuna kaikenlaatuisten notaarintodistusten antamisessa, jotka eivät kuulu edellä lueteltuihin toimituksiin.

Maistraatinsihteerin ja toisen julkisen notaarin tulee kunakin arkipäivänä olla tavattavina raatihuoneella, ensin mainitun kello yhdentoista ja puoli kolmen välillä sekä jälkimmäisen kello kymmenestä kolmeen.

Maistraatinsihteerin ja toisen julkisen notaarin kustantavat niiden toimituskirjain puhtaaksikirjoituksen, joista lunastus kannetaan, jota vastoin *maistraatinsihteerin* muiden toimituskirjain puhtaaksikirjoitus toimitetaan Maistraatin kansliassa.

Edellä mainittu Maistraatin työjärjestyksen muutos on toukokuun 18 päivänä 1906 annetun K. Senaatin kirjeen 12 kohdan mukaisesti toimeenpantava Kuvernöörin ja Maistraatin yhteisellä päätöksellä, sittenkun Kau-

punginvaltuustolle on suotu tilaisuus lausua mielensä asiasta. Suunniteltu Maistraatin työjärjestyksen muutos ei vaikuta Raastuvanoikeuskomitean laatimaan ehdotukseen muussa kohden, kuin että ehdotettujen Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskevain määräysten 3 kohta (*Pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914, siv. 32*) olisi saatettava yhdenmukaiseksi mainitun työjärjestyksen 7 §:n kanssa, semmoisena kuin Komitean on tässä edellä muodostellut.

Edellä mainitussa mietinnössään, joka annettiin ennen maistraatinsihteerinviran avonaiseksi joutumista, on Raastuvanoikeuden uudestijärjestämiskomitea ehdottanut, että maistraatinsihteerin pöytäkirjanpitovelvollisuus Raastuvanoikeudessa toistaiseksi pysytettäisiin hankkeissa olevaa viran uudestijärjestämistä odotellessa. Tämä uudestijärjestäminen olisi Raastuvanoikeuskomitean mielestä toimeenpantava siten, että maistraatinsihteerin toimisi ainoastaan Maistraatin sihteerinä ja julkisena notaarina, jota vastoin hän lakkaisi olemasta sihteerinä Raastuvanoikeuden ensimmäisellä osastolla ja tähän kuuluvat tehtävät annettaisiin osastolle ja sen henkilökunnalle. Jotteivät Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta sekä työjärjestyksestä voimassa olevat määräykset olisi esteenä puheenalaiselle maistraatinsihteerin virkatehtävään uudestijärjestämiselle sekä varatakseen Raastuvanoikeudelle tilaisuuden viran kahtiajakoa toimeenpantaessa järjestää tähän kuuluvat tehtävät, sikäli kuin ne ensimmäisen osaston toimialaan kuuluvat, asianhaarain vaatimalla tavalla oli mainittu komitea ehdotuksestaan poistanut kaikki maistraatinsihteerin virkatehtäviä koskevat määräykset. Raastuvanoikeuskomitean laatimassa uuden työjärjestyksen ehdotuksessa ei sentähden ole seikkaperäisiä määräyksiä n. s. pikkupöytäkirjain pitämisestä eikä muista maistraatinsihteerille aikaisemmin kuuluneiden toimitustehtävään hoidosta ensimmäisellä osastolla, vaan näyttää mainittu komitea tahtoneen sen periaatteen mukaisesti, mikä mietinnössä yleensä julkilausutaan Raastuvanoikeuden pöytäkirjanpitoon nähden, jättää näiden tehtävään järjestämisen Yhteiselle Raastuvanoikeudelle. Tältä kohden ehdotus kuitenkin Komitean mielestä kaipaakaan täydennystä siihen suuntaan, että ensimmäisen osaston työvoiman lisäämiseksi olisi vuosirahassääntöön otettava toinen siviilnotaari Raastuvanoikeuden avuksi mainittujen tehtävään hoidossa. Näiden tehtävään melko suuren laajuuden ja tärkeän laadun johdosta ei niitä nimittäin käyne jättäminen yksinomaan ensimmäisen osaston vakinaisen henkilökunnan huoleksi, jota paitsi oikeutta etsivän yleisön etujen kannalta on suotavaa, että asetetaan erikoinen virkamies, jotta pöytäkirjat ja todistukset voidaan toimittaa nopeasti ja täsmällisesti. Uuden siviilnotaarin työtehtävään määrääminen olisi tietenkin kokonaan Yhteisen Raastuvanoikeuden asia, joka siinä olisi esteetön asianhaarain vaatiessa siirtämään jonkin osan näistä tehtävistä ensimmäisen osaston muulle henkilökunnalle, joten

Maistraatinsihteerin tehtävään järjestämisen Raastuvanoikeudessa.

myös saataisiin aikaan esimerkiksi nuoremman raatimiehen ja ensimmäisen notaarin palkkaetujen tarpeellinen parannus. Sitä vastoin ei maistraatinsihteerin tähänastista velvollisuutta antaa julkiset haasteet ja tiedonannot konkurssi-, perinnönluovutus- ja vuosihaasteasioissa missään tapauksessa näy olevan siirrettävä ensimmäisen osaston henkilökunnalle, vaan on se läheisesti konkurssijuttujen käsittelyn yhteyteen kuuluvana annettava sille osastolle, jonka asiana on käsitellä tuollaiset jutut, eli uuden työjärjestyksen ehdotuksen mukaan toiselle osastolle, minkä ohessa maistraatinsihteerin velvollisuus vastaanottaa valvontakirjat siirtyisi uuden työjärjestyksen mukaan aktuaarille.

Ehdotetun uuden siviilnotaarin ei Komitean mielestä tulisi saada vakinaista palkkaa, vaan saisi hän nauttia antamistaan toimituskirjoista kertyvät virkasivutulot. Nämä tulot pikkupöytäkirjoista niihin kuuluvine todistuksineen nousisivat, mikäli esitetystä tilastosta näkyy, 15,000 markan vaiheille vuodessa ja siitakin yli. Siinäkin tapauksessa että, niinkuin edellä huomautettiin, jokin osa näistä tuloista menisi ensimmäisen osaston muulle henkilökunnalle, vastaisi kuitenkin jällellä oleva määrä verraten suurta palkkaa niihin tuloihin verraten, mitä muut Raastuvanoikeuden virkamiehet saavat, mutta tässä on huomattava, että uuden virkamiehen täytyy työn laadun johdosta pitää vakinaista kirjuriapulaista sekä että hänen täytyy moniaita toimituskirjoja antaa lunastuksetta, jota paitsi, siihen suureen tarkkuuteen katsoen, jota puheena olevat toimituskirjat vaativat, ja siihen tuntuvaan taloudelliseen vastuunalaisuuteen, jota lukuisain rasiustodistusten antaminen tuottaa, näyttää tarpeelliselta että virasta maksetaan hyvä palkka. Komitean mielestä kuitenkin olisi syytä virkaa avonaiseksi julistettaessa panna ehdoksi, että viransaaja on velvollinen alistumaan siihen virkatehtäviinsä uudestijärjestelyyn ja tästä johtuvain virkasivutulojen vähenemiseen, minkä asianhaarat vastedes vaativat.

Tämän lisäehdotuksen hyväksyminen vaatisi muuttamaan Raastuvanoikeuskomitean ehdottamia Maistraatin ja Raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja toimintaa koskevia määräyksiä (*Pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914, siv. 32*) sekä Raastuvanoikeuden uuden vuosirahasäännön ehdotusta (*samat asiakirj., siv. 36*) sikäli, että ensinmainittujen määräysten 3 kohdassa tulisi olla mainittuna *kolme* siviilnotaaria (kahden sijasta) sekä että uusi virkamies olisi vuosirahasääntöön pantava sarakkeen ulkopuolelle.

*Komitean
ehdotuksen
yhdistelmä.*

Komitean ehdotus sisältää siis

että maistraatinsihteerin toimisi ainoastaan Maistraatin sihteerinä ja julkisena notaarina, jota vastoin hänen virantoimituksensa Raastuvanoikeudessa lakkaisi;

että maistraatinsihteerin paitsi varsinaisia Maistraatin sihteerin työtehtäviä ensimmäisenä julkisena notaarina toimittaisi vekseli-, meri- ja muut protestit sekä olisi saapuvilla arpoimisissa ja muissa toimituksissa, joihin yleisö hänet kutsuu;

että sitä vastoin sellaisten notaarintodistusten antaminen, jotka eivät kuulu edellä lueteltuihin toimituksiin, olisi Maistraatin valitseman erityisen toisen julkisen notaarin asia;

että edellä mainittujen molempain virkamiesten välinen työnjako ja heidän tehtävänsä määrättäisiin asianmukaisella tavalla annetuilla määräyksillä Maistraatin työjärjestyksessä sekä laadittuina tämän mietinnön sivuilla 7 ja 8 esitetyn ehdotuksen mukaisesti;

että mainitut virkamiehet, paitsi virkasivutuloja antamistaan toimituskirjoista, saisivat vakinaista palkkaa, maistraatinsihteerin 2,000 markkaa ja toinen notaari 1,000 markkaa, sekä että tästä johtuva muutos voimassa olevaan, toukokuun 26 päivänä 1886 vahvistettuun palkkaussääntöön asianmukaisella tavalla hankittaisiin;

että Yhteinen Raastuvanoikeus saisi toimekseen järjestää maistraatinsihteerin virkatoimintaan Raastuvanoikeudessa kuuluvat tehtävät;

että Raastuvanoikeuden avuksi eräitä vastamainittuja tehtäviä hoitamaan asetettaisiin erityinen siviilnotaari Yhteisen Raastuvanoikeuden lähemmin määräämin työtehtävin;

että tämä uusi virkamies, jonka Yhteinen Raastuvanoikeus valitsisi ja joka pantaisiin Raastuvanoikeuden vuosirahasääntöön, ei saisi vakinaista palkkaa, vaan ainoastaan antamistaan toimituskirjoista kertyvät virkasivutulot;

että tästä johtuvat muutokset Raastuvanoikeuden kokoonpanosta ja toiminnasta sekä Raastuvanoikeuden työjärjestyksestä ja vuosirahasäännöstä voimassa oleviin määräyksiin toimeenpantaisiin Raastuvanoikeuden uudestijärjestämisestä annetun komitean ehdotuksen pohjalla (*Pain. asiakirj. N:o 31 vuodelta 1914*) eräin Komitean tässä edellä ehdottamin vähäisin muutoksin;

että toisen julkisen notaarin sekä ehdotetun uuden Raastuvanoikeuden sivilinotaarin virat aikanansa julistettaisiin avonaisina haettaviksi, sillä ehdolla että niiden pitäjät alistuvat virantoimitusvelvollisuuteen ja virkasivutuloihin nähden niihin muutettuihin määräyksiin, joita vastedes annettanee.

Siltä varalta että Maistraatti pääasiassa hyväksyy Komitean ehdotuksen, esittää Komitea että Maistraatti Kaupunginvaltuustolle tekisi esityksen

että Kaupunginvaltuusto antaisi lausunnon esillä olevasta ehdotuksesta maistraatinsihteerinviran uudestijärjestämiseksi ja tässä yhteydessä puolestaan hyväksyisi ehdotuksessa tarkoitetun muutoksen voimassa olevaan palkkaussääntöön; sekä

että Kaupunginvaltuusto käsittelee esillä olevan asian, mikäli se koskee Raastuvanoikeuden toimialaa, Valtuuston tutkittaviin kuuluvan Raastuvanoikeuden uudestijärjestämiskysymyksen yhteydessä.

Helsingissä, toukokuun 28 päivänä 1915.

Edvard Loo.

J. von Haartman.

A. M. Lassenius.

John Uggla.

Liite I.

**Maistraatinsihteerinvirkaan sen nykyisessä muodossa liittyvä työmäärä
vuosilta 1910—14 olevain tietojen mukaan.**

	1910.	1911.	1912.	1913.	1914.
<i>A. Maistraatinsihteerin.</i>					
Varmennettuja kirjeitä	2,429	2,893	2,724	3,316	3,300
Annettuja viranvahvistuskirjoja	1	13	10	7	7
„ kuulutuksia	40	32	33	31	30
Laadittuja §§ teoslainakiinnitysasioissa	17	32	34	36	40
Sellaisista asioista annettuja rasiustodistuksia	Keskimäärin n. 10 vuodessa				
Laivain rekisteröimisiä (kansallisuuskirjoja)	5	19	19	17	27
Laivarekisteriin ilmoitettuja muutoksia y. m.	52	92	72	150	204
Annettuja mittauskirjoja	Keskimäärin n. 25 vuodessa				
Laivankiinnityksiä	„ „ 20 „				
<i>B. Julkinen notaari.</i>					
Toimitettuja vekseliprotesteja	1,576	2,098	2,317	3,026	2,429*)
„ meriprotesteja	357	326	354	346	209
„ muita protesteja	47	45	49	58	47
Valvottuja arpomisia	31	33	32	32	36
Annettuja notaarintodistuksia	Tietoja puuttuu (nettolon. 1,000 mk kuukaudessa)				
<i>C. Raastuvanoikeuden I osaston pöytäkirjanpitäjä.</i>					
Julkisia haasteita konkurssi-, perinnönluovutus- ja vuosihasteasioissa	153	151	140	205	188
Tiedonantoja s:n s:n	3,848	3,392	3,722	5,285	5,129
Lähetettyjä kirjeitä konkurssiasioissa	845	811	792	1,044	1,003
Raastuvanoikeuden ratkaisemia kiinnitysasioita	1,372	1,598	1,663	1,586	1,108
„ „ lainhuudatusasioita ..	270	281	256	99	107
„ „ avioehtoasioita	100	131	93	109	108
„ „ holhousasioita	243	251	288	336	301
Annettuja rasiustodistuksia	390	410	n. 500	410	n. 360
„ lainhuudatustodistuksia	Keskimäärin n. 600 vuodessa				
„ kiinnitystodistuksia	„ „ 1,450 „				
„ holhustodistuksia	„ „ 75 „				
„ aviohtodistuksia	„ „ 70 „				

*) Nämä protestilistasta saadut numeroluvut ovat todellisia pienemmät, sillä listasta on jätetty pois ne vekselit, mitkä on lunastettu 2—3 päivää protestin jälkeen. Keskimäärin on protestattujen vekselin luku tavallisina vuosina noin 250 kuukaudessa eli 3,000 vuodessa.

Mietintö komitealta, joka on asetettu valmistelemaan kysymystä sairaalan rakennuttamisesta tuberkulosia sairastavia henkilöjä varten.

Sittenkun Terveystieteiden lautakunta oli Kaupunginvaltuustolle tehnyt esityksen 200 sairassijaa käsittävän sairaalan rakennuttamisesta tuberkulosia sairastavia henkilöjä varten sekä Kaupunginvaltuusto oli Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti lähettänyt tämän esityksen kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon uudistuskomiteaan, on mainittu komitea Kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjelmässä huhtikuun 23 päivästä 1913 ilmoittanut pitävänsä sen suuntaisia toimenpiteitä, joita Terveystieteiden lautakunta oli maininnut, erittäin tarpeellisina, mutta ei kuitenkaan voivansa antaa lausuntoa asiasta, ennenkuin sitä oli nykyistä perinpohjaisemmin valmisteltu, minkätähden komitea oli Kaupunginvaltuustolle esittänyt, että erikoinen viisimiehinen komitea saisi toimekseen lähemmin valmistella kysymystä vastaisen tuberkulosisairaalan rakentamisesta. Tähän esitykseen myöntyen on Kaupunginvaltuusto toukokuun 13 päivänä 1913 päättänyt asettaa erityisen komitean valmistelemaan kysymystä tuberkulosisairaalan rakentamisesta sekä hankkimaan sitä varten luonnospiirustukset ja kustannusarvion ynnä ehdottamaan sairaalan paikkaa; ja on Kaupunginvaltuusto samalla tämän komitean jäseniksi valinnut allekirjoittaneet, jotka keskuudestaan ovat puheenjohtajaksi valinneet allekirjoittaneen Sieversin.

Edellyttäen että sairaalan paikaksi olisi valittava laajahko alue paikkakunnalta, missä ilma on puhdasta ja terveellistä, hiekkamaalla, havumetsässä etelään viertävällä rinteellä, tuulilta suojassa olevalla paikalla, jonkin matkan päässä rannikosta eikä liian loitolla kaupungista, sekä että sairaala olisi mikäli mahdollista rakennettava kaupungin omistamalle maalle, jottei olisi erityisiä menoja maan hankinnasta ja jotta vesijohto sekä muita mukavuuksia olisi käytettävänä, on komitea kaupungingeodeetin insinööri W. O. Lillen avustama tutkinut mahdollisuutta tuberkulosisairaalan rakentamiseen alempana mainituilla paikoilla, nimittäin

1) kaupungin omistamalla maalla Oulunkylässä rautatien sekä itä- että länsipuolella;

2) kaupungin omistamalla alueella Forsbyn kunnalliskodin ja Kottbyn rautatielaiturin välillä;

3) Boxbacka Aktiebolag yhtiön omistamalla, Vikin virkataloon rajoitulla metsäalueella;

4) Tikkurin rautatieaseman läheisyydessä rautatien itäpuolella sijaitsevalla mäntymetsää kasvavalla hiekkakankaalla.

Kun yhtäkään näistä paikoista ei ole havaittu tarkoitukseen sopivaksi, on komitean täytynyt ulottaa tutkimusalueensa loitommaksi kaupungista ja se onkin onnistunut löytämään kaikin puolin erittäin sopivan paikan Tuusulan pitäjältä Väfvarsin kruununvirkatalon maalta lähellä Helsinginpitäjän rajaa. Noin 24—25 kilometrin päässä Helsingistä ja Helsingin—Hämeenlinnan maantien varrella on virkatalon maalla korkea, vankkaa mäntymetsää kasvava hiekkakangas, joka on alaltaan noin 75 tynnyrinalaa, minkä alan komitea on katsonut tarvittavan tarkoitukseen. Maantietä leikkaa tältä kohden Korson rautatienasemalle vievä noin 4 kilometrin pituinen tie.

Mikäli vesijohtolaitoksen insinööri Albin Skog, joka komitean jäsenten kera on tutkinut puheena olevaa paikkaa, on ilmoittanut, on paikalta saatavissa riittävät määrät hyvää vettä. Niinkuin edellä olevasta näkyy, ei paikka ole Helsingistä varsin loitolla eikä kulkuyhteys kaupungin kanssa kohtaa vaikeuksia.

Mitä tulee mahdollisuuteen täältä hankkia tarpeellinen alue Helsingin kaupungin tuberkulosisairaala varten on komitea saanut tietää, että Väfvarsin majoitusmestarinvirkatalo, joka on Anders John Vingvistillä vuokralla tammikuun 1 päivään 1927, haitatta voi luovuttaa puheena olevan maa-alueen sekä ettei käyne vaikeaksi joksikin pitemmäksi ajaksi ja kenties vuokravaapaasti kruunulta saada vuokratuksi sairaalalle tarpeellista maata puheena olevalta paikalta. Tällaisen sopimuksen aikaansaamista helpottaa se seikka, että tammikuun 15 päivänä 1915 annetun armollisen asetuksen kautta on toimeenpantu sellainen muutos valtion virkatalojen vuokrauksesta aikaisemmin voimassa oleviin määräyksiin että, sen sijaan että virkatalo aikaisemmin on voitu antaa vuokralle ainoastaan kokonaisuudessaan, nyttemmin vastamainitun asetuksen 1 §:n mukaan virkatalon osankin käy vuokralle antaminen, minkä ohessa samassa pykälässä säädetään, että kaikki sellaiset alueet, jotka ovat valtiolle tarpeelliset tai jotka katsotaan takoituksenmukaiseksi erottaa asetuksen säännösten alaisuudesta, pysytetään valtion välittömässä hoidossa tai annetaan vuokralle erityisin ehdoin. Asetusehdotuksen laatinut Keisarillisen Senaatin asettama komitea mainitsee 1 §:n perustelmissa muun muassa tarkoittaneensa vastamainituilla määräyksillä varata tilaisuuden virkatalon alueelta luovuttaa maata yleishyödyllisiä tarkoituksia, niinkuin sairaaloita, vaivaistaloja, kansakouluja y. m. tuollaisia laitoksia varten. Tämä ajatus onkin välittömästi julkilausuttuna komitean laatiman asetusehdotuksen 1 §:ssä. Ehdotuksessa sanotaan nimittäin, että virkataloon kuuluvat metsät ja alueet, jotka ovat tarpeelliset valtiolle tai yleishyödyllisiin tarkoituksiin,

ovat pysytettävät valtion hoidettavina. Vaikka asetuksen 1 §:n sanamuoto, niinkuin edellä kerrotusta näkyy, jonkin verran poikkeaa komitean ehdotuksesta, siinä kun sanain „yleishyödyllisiin tarkoituksiin“ sijasta on käytetty sanontaa, joka sallii vieläkin laajempaa tulkintaa, on joka tapauksessa tämän asetuksen kautta tuntuvasti helpotettu mahdollisuutta saada kruunun virkataloista maata tällaisiin tarkoituksiin. Nykyisen vuokramiehen puolelta ei maan erottaminen myöskään kohtaa estettä. Hän on päin vastoin komitealle julki lausunut tyytyväisyytensä sen johdosta, että hän vastaisessa laitoksessa saisi menekkiä virkatalon tuotteille.

Komitea on edellyttänyt sairaalaan olevan otettava kaikissa keuhkotuberkulosin vaiheissa olevia potilaita, niin turvakoti- kuin parantolahoitoakin kaipaavia, sekä lastenosaston sijoitettavaksi eri rakennukseen. Yli- ja allääkärille sekä toimitsijalle rakennettaisiin erikoinen asuinrakennus, jonka lisäksi tarvittaisiin moniaita talousrakennuksia.

Komitealta saamansa tehtävän mukaisesti on allekirjoittanut Tarjanne laatinut puheena olevalle paikalle rakennettavan tuberkulosisairaalan luonnospiirustukset. Nämä piirustukset on komitea hyväksynyt ja niiden mukaan rakennettaisiin:

I. Päärakennus.

Nelikerroksisessa päärakennuksessa olisi 170 sairassijaa, niin että kutakin potilasta kohti tulisi 25 m³:n ilmakuutio ja huoneet olisivat 3.5 m. korkeat. Useimpiin sairashuoneisiin tulisi 4 ja muutamiin 2 sairassijaa, joiden lisäksi olisi joitakin yksityishuoneita. Huoneet jakautuisivat 6 osastoon, niin että niitä 3 olisi miespuolisia ja 3 naispuolisia potilaita varten.

Kullekin osastolle tulisi:

- hoitajatarhuone;
- varasto- ja puhdistushuone;
- 1 huone pesutelineineen, W. C.; sekä
- 1 huone potilaiden vaatteiden säilytystä varten.

Erityisten päivähuoneiden sijasta laitettaisiin avarat korridorit.

Kussakin kerroksessa olisi lepoalleja, joiden vierellä olisi huoneet hallivaatteiden säilytystä varten.

Näitä paitsi tulisi päärakennukseen:

- 2 ruokasalia;
- 2 käsityösalia;
- toimitsijankonttori;

kanslia;
 odotushuone;
 ylilääkärin huone;
 alilääkärin huone;
 tutkimushuone;
 leikkaushuone;
 laboratorio pimeine huoneineen;
 röntgentutkimushuone;
 röntgenhoitohuone;
 keittiö varasto- ja muine huoneineen;
 leipomo;
 kylpyosasto;
 palvelijaston ruokasali;
 hoitajatarten ja lääkärien ruokasali;
 lasien ja poslinien varastohuone;
 kahden assistenttilääkärin asunto;
 ylihoitajattaren ”;
 emännöitsijän ”;
 yöhoitajatarten huoneet;
 palvelijaston ”;

Ullakko olisi suunniteltava niin, että sinne tarpeen vaatiessa kävisi laittaminen huoneita.

II. Lastenpaviljonki:

huone 4 pojalle;
 ” 6 ”;
 ” 4 tytölle;
 ” 6 ”;
 ” 10 pikkulapselle;
 2 yksityishuonetta;
 ruokasali;
 kaksisuojoinen eristysosasto;
 2 hoitajatarhuonetta;
 keittiö, pukusäiliö, kylpyhuone, pesuteline, W. C. y. m.;
 lepohallit hallivaatesuojineen.

III. Rakennus, jossa on asunnot:

ylilääkärille, 6 huonetta, keittiö, palvelijatarhuone y. m.;
 alilääkärille, 4 ” ” ”;
 toimitsijalle, 3 ” ” ”;

IV. Rakennus, jossa on

höyrykattilahuone hiilivarastoineen;
konesali, työpaja ja akkumulaattorihuone;
desinfisioimislaitos;
pesulaitos.

V. Rakennus, jossa on

puusepänpaja varastohuoneineen sekä asunnot:

puusepäälle, rengeille, lämmittäjälle, ajomiehelle, autonkuljettajalle, koneenkäyttäjälle (2 huonetta ja keittiö) sekä pesijättärelle.

VI. Portinvartijan tupa.**VII. Ulkokuonerakennus, jossa on:**

ruumishuone;
ruumiinavaushuone;
vaunuvaja;
kolmen hevosen talli;
rehusuoja;
automobiilitalli;

VIII. Sauna.**IX. Paja.**

Kustannukset näiden rakennusten teettämisestä on laskettu 1,955,000 markaksi, joka summa jakautuu seuraavasti:

päärakennus	33,250 m ³ à Smk 29:—	Smk 964,250:—
lepohallit	2,200 " " " 20:—	" 44,000:—
lastenpaviljonki	4,540 " " " 30:—	" 136,200:—
lepohalli	515 " " " 20:—	" 10,300:—
lääkärin ja toimitsijan asuinrakennus	4,300 " " " 30:—	" 129,000:—
höyrykattila- y. m. rakennus	4,150 " " " 22:—	" 91,300:—
savupiippu		" 3,000:—
palvelijaston y. m. asuinrakennus	2,400 m ³ à Smk 26:—	" 62,400:—
portinvartijan tupa	310 " " " 30:—	" 9,300:—
ulkohuonerakennus	1,170 " " " 20:—	" 23,400:—
sauna		" 5,000:—
paja		" 1,850:—
3 höyrykattilaa		" 30,000:—
3 ketjuarinaa		" 15,000:—
2 dynamokonetta		" 8,000:—
2 höyrykonetta		" 18,000:—
akkumulaattoripatteri		" 10,000:—
ekonomiseeri		" 10,000:—
pesulaitoksen koneet		" 12,000:—
hissit		" 18,000:—
pumppuasema ja ulkopuolinen vesijohto		" 40,000:—
laskuveden y. m. puhdistusasema		" 25,000:—
rakennusten ulkopuoliset lämpöjohdot		" 30,000:—
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>1,696,000:—</u>

Tämän lisäksi on komitea laskennut tarvittavan:

kalustoa varten	Smk 200,000:—
röntgenkojeita varten	" 16,000:—
istutuksia ja käytäviä varten	" 10,000:—
alueen aitausta varten	" 30,000:—

Jättäen Herroille Kaupunginvaltuusmiehille edellä olevan selonteon tehtävästään siinä mainittuine luonnospiirustuksineen pyytää komitea samalla huomauttaa

että, jos tuberkulosisairaala päätetään komitean ehdottamalle paikalle rakentaa, hakemus Väfvarsin virkataloon kuuluvan maan saamisesta käytettäväksi tähän tarkoitukseen olisi mahdollisimman pian annettava Keisarilliseen Senaattiin, jottei paikkaa käytettäisi muuhun tarkoitukseen.

Helsingissä, toukokuun 20 päivänä 1915.

Richard Sievers.

Akseli Koskimies.

Onni Tarjanne.

Ina Rosqvist.

W. Zilliacus.

Axel Th. Möller.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1915.

Esitys kunnan asunnonvälitystoimiston perustamisesta.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SOSIALILAUTAKUNTA.

Helsingissä,

kesäk. 4 p:nä 1915.

Kaupunginvaltuustolle.

N:o 21.

Huhtikuun 15 päivänä 1913 päättäessään asettaa nykyisen Sosialilautakunnan antoi Kaupunginvaltuusto muun muassa Lautakunnan toimeksi ottaa lähemmin valmisteltavaksi kysymyksen kunnallisen työnvälityksen järjestämisestä ja Kaupunginvaltuustolle antaa seikkaperäisen ehdotuksen tästä. Sittenkun kysymys kunnallisen asuntotarkastuksen lopullisesta järjestämisestä, jonka kysymyksen yhteyteen vastamainittu asia oli asetettu, nyttemmin on ratkaistu Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 2 päivänä tekemällä päätöksellä, pyytää Sosialilautakunta täten kunnioittaen antaa asiasta seuraavan mietinnön ehdotuksineen.

Kysymys kunnallisen asunnonvälityksen järjestämisestä tähän kaupunkiin on erinäisiä kertoja ollut kunnan viranomaisien käsiteltävänä. Tämä asia tuli puheeksi jo kunnan työnvälitystoimiston perustamiskysymystä valmisteltaessa ja ratkaistaessa. Vastamainitun toimiston perustamisesta antamassaan lausunnossa ehdotti silloinen Työväenasiain lautakunta lokakuun 6 päivänä 1903 siihen yhdistettäväksi asunnonvälitystoimistonkin. Siihen nähden lautakunta m. m. huomautti, että sellainen asunnonvälitys tietenkin olisi eritoten ajansäästöä tuottavana suureksi hyödyksi vähävaraisille. Työnvälitystoimiston väliaikainen johtokunta tosin katsoi ehdotuksen ansaitsevan huomiota, mutta koska työnvälitystoimiston väliaikaista järjestelyä toimeenpantaessa ei alkuaan ollut ajateltu sen yhdistämistä asunnonvälitystoimistoon sekä toimiston huoneisto ja henkilökunta olivat riittämättömät tuollaiseen laajennettuun toimintaan, esitti johtokunta Kaupunginvaltuustolle, että kysymys saisi sillä kertaa raueta. Johtokunta varasi kuitenkin itselleen tilaisuuden saada vastedes tehdä eri esityksen asiasta. Joulukuussa 1903 asiaa esiteltäessä Kaupunginvaltuusto päätti perustaa työnvälitys-

toimiston neljäksi vuodeksi, mutta antaa asunnonvälitystoimiston perustamiskysymyksen toistaiseksi raueta. Viimeksi mainittua asiaa myöhemmin käsitellessään päätti työnvälitystoimiston johtokunta jättää ehdotuksen tekemisen asiasta siksi, kunnes työnvälitystoimisto oli asetettu vakinaiselle rahasäännölle.

Sittemmin anoi perustuslaillinen työväenyhdistys Kaupunginvaltuustolle vuonna 1907 antamassaan kirjoituksessa Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston toiminnan laajentamista niin, että se voisi avustaa vähävaraisia asuntojakin välittämällä. Tämä anomus lähetettiin työnvälitystoimiston johtokuntaan, joka laajanlaisessa mietinnössä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 38 vuodelta 1907*) alisti Valtuuston harkittavaksi, eikö asunnonvälitystoimiston perustaminen olisi jätettävä siksi, kunnes kysymys työnvälitystoimiston asettamisesta vakinaiselle rahasäännölle lopullisesti ratkaistaisiin, jolloin toimiston huoneistokysymyskin tulisi lähemmin selvitettyksi. Tässä yhteydessä johtokunta, oheen pannen likimääräisen kustannusarvion, lausui toivomuksen että, siltä varalta että päätös myöhemmin tehtäisiin asunnonvälitystoimiston perustamisesta työnvälitystoimiston yhteyteen, johtokunta saisi antaa seikkaperäisen ehdotuksen sen järjestämiseksi ja tästä työnvälitystoimiston johtosääntöön aiheutuviksi muutoksiksi. Asiaa esiteltäessä päätti Kaupunginvaltuusto joulukuun 10 päivänä 1907 jättää esillä olevan esityksen sillensä siksi, kunnes kysymys kunnan työnvälitystoimiston asettamisesta vakinaiselle rahasäännölle asiasta annettavaa erikoislainsäädäntöä odotellessa saisi ratkaisunsa. Uudestaan lykkääntyi asia marraskuun 29 päivänä 1909, jolloin Kaupunginvaltuusto edelleen päätti jättää viimeksi mainitun asian avonaiseksi.

Työväenasiain lautakunta otti kuitenkin saman asian jo joulukuun 23 päivänä 1909 valmisteltavaksi asettamalla tarkoitusta varten erikoisvaliokunnan. Sama valiokunta sai sittemmin toimekseen valmistella kysymystä kunnallisen laitoksen perustamisesta käsittelemään kunnan asuntopoliittisia asioita koko laajuudessaan. Toukokuun 2 päivänä 1911 tästä asiasta antamassaan mietinnössä ehdotuksineen (*Kvston pain. asiakirj. N:o 28 vuodelta 1911*) käsitteli valiokunta asunnonvälityskysymystä eri luvussa. Siten hankitun selvityksen pohjalla Työväenasiain lautakunta kirjelmässä saman kuukauden 22 päivältä muun muassa ehdotti, että Kaupunginvaltuusto antaisi lautakunnan ehdottaman asuntolautakunnan toimeksi valtuustolle laatia ehdotuksen kunnallisen asunnonvälityksen järjestämisestä, joka välitys Lautakunnan mielestä olisi asetettava asuntolautakunnan alaiseksi. Erinäisten kunnan viranomaisten sittemmin Kaupunginvaltuustolle antamissa lausunnoissa asuntolautakunnan perustamiskysymyksestä (*Kvston pain. asiakirj. N:ot 30 ja 69 vuodelta 1912*) ilmeni eriäviä mielipiteitä ehdotetun asunnonvälitystoimiston järjestysmuodosta, mutta nämä lausunnot eivät johtaneet välittömästi myönteiseen päätökseen, koska Kaupunginvaltuusto järjestäessään aikaisemman työväenasian valiokunnan nykyiseksi Sosialilautakunnaksi jätti asunnonvälityskysymyksen koko laajuudessaan Sosialilautakunnan

uudestaan valmisteltavaksi, niinkuin edellä on mainittu. Kysymykseen on sittemmin kajottu eräässä Terveystoimikunnalle heinäkuun 3 päivänä 1914 annetussa komitean mietinnössä ehdotuksineen toimenpiteiksi tehokkaan asuntotarkastuksen järjestämiseksi Helsingin kaupunkiin, asianomainen valiokunta kun mietinnössään huomautti sekä hyvin järjestetyn kunnallisen työnvälityksen nykyisestä tarpeesta että myös piti toivottavana sen järjestämistä läheisesti asuntotarkastuksen yhteyteen liittyväksi (*Kvston pain. asiakirj. N:o 53 vuodelta 1914*).

Kunnallisten työnvälitystoimistojen yleisiin tarkoituksiin nähden viitataan seuraaviin 1911 vuoden valiokunnan mietinnössä oleviin lausuntoihin:

„Näiden toimistojen perustaminen on luonnollinen seuraus kehityksen kulusta. Ne haitat, joita asuntotilastolliset tutkimukset ja asuntotarkastus ovat sekä ulkomailla että Suomessa osottaneet asumusoloissa vallitsevan, ovat aiheuttaneet sekä valtiota että kuntia ryhtymään yhä tarmokkaampaan asuntopolitiikkaan. Terveydellisessä lainsäädännössä ylipäätään ja erittäinkin asuntolainsäädännössä on yhä ankarampia vaatimuksia asetettu asuntojen käyttökelpoisuuteen nähden sekä väärinkäytösten ja liika-asutuksen ehkäisemiseksi. Mutta mitä kovempia ehtoja yhteiskunnan etua silmällä pitäen ihmisarvon mukaisille asumuksille asetetaan, sitä vaikeammaksi käy niiden saanti, varsinkin siedettäviin hintoihin. Yhteiskunta tosin voi johonkin määrin lisätä tyydyttävään ja halpojen asuntojen saantia, mutta ei kykene puheenalaisia epäkohtia kokonaan poistamaan. Niiden vähentäminen on julkisen, mikäli mahdollista maksuttoman asunnonvälityksen tarkoitus. Se on sentähden tarpeellinen täydennys asuntolainsäädäntöön ja asuntotarkastukseen. Tämä käsitys on Saksassa lausuttu julki Hessin asuntolainsäädännössä, Preussin asuntolain ehdotuksessa sekä Baijerin hallituksen antamassa julistuksessa: välitys on näissä osotettu asuntotarkastuksen taikka kuntain tehtäväksi.

Etusijassa on asunnonvälitys tärkeä asunnonetsijälle, jolta se säästää sekä aikaa että suoranaisia kustannuksia. Hän voi samalla kertaa saada luotettavia tietoja useista huoneistoista ja näistä valita sopivimman, sen sijaan että hän, muutoin väsyneenä etsimiseen, ottaa ensimmäisen kutakuinkaan tyydyttävän, etsiäkseen jälleen jonkin ajan kuluttua uutta, mukavampaa huoneistoa. Vuokraisännät taas saavat tilaisuuden maksutta taikka sangen pienestä maksusta tarjota huoneistojaan. Mutta yhteiskunnallakin on asunnonvälityksestä tunnustusta ansaitsevaa hyötyä. Sen avulla saadaan vähitellen asiallisia tietoja asuntomarkkinain tilasta ja vaihteluista. Nämä tilastotiedot, asuntotarkastuksen saavuttaman kokemuksen täydentäminä, olisivat erittäinkin suurempain asuntotilastollisten tutkimusten väliaikoina sangen arvokkaana pohjana asuntopolitiikalle, siitä puhumattakaan että nämä tiedot voisivat olla yksityiselle yritteliäisyydelle opastuksena.“

Yleishyödyllinen asunnonvälitys on alkuaan saatu aikaan yksityisistä aloiteista. Saksassa ovat erilaiset yhdistykset järjestäneet asunnonvälitystä jäsenilleen, erittäinkin ovat talonomistajayhdistykset eräillä paikkakunnilla perustaneet tuollaisia välitystoimistoja. Yleisempää merkitystä on viime vuosikymmenien kuluessa syntyneillä kunnallisilla toimistoilla. Kunnallisen asuntopolitiikan eliminä ovat nimittäin asunnonvälitystoimistot verraten nuoria. Vanhimmat kunnalliset toimistot perustettiin vuonna 1898 *Kölniin* ja *Mülhauseniin*; näistä on kuitenkin ensinmainittu hoitomuotonsa puolesta moniaiden työnantaja-, työväen- ja muiden järjestöjen yhteisesti voimassa pitämä menestyslaitos, mutta sijoitettu kaupungin näitä menestyslaitoksia varten rakennuttamaan taloon, ja sitä pidetään voimassa pääasiallisimmin kunnan varoista avustamalla. Laajimmalle ovat kunnalliset asunnonvälitystoimistot levinneet Saksassa, sitä likinnä Itävallassa ja Sveitsissä. Ruotsissa on nykyään kolme sellaista laitosta, nimittäin *Malmössä*, *Sundsvallissa* ja *Landskronassa*. *Tukholmassa* on tehty ehdotus tämän laatuisen välityksen järjestämisestä. Asunnonvälityksen järjestysmuotoon, toimintaan ja merkitykseen perehtymiseksi ovat sentähden Saksasta saatavat, tätä välitystä koskevat tiedot tärkeimmät.

Asunnonvälityслиikkeen viime aikaisesta kasvamisesta Saksassa antaa käsitystä se seikka, että Tukholmassa vuonna 1913 asunnonvälitysasiasta laaditun komiteanmietinnön mukaan kunnallisia välitystoimistoja suuremmissa Saksan kaupungeissa oli 27, joihin kuitenkin oli luettu Zürichinkin (Sveitsi) toimisto, mutta että vuosien 1913—14 „Kommunales Jahrbuch“ julkaisun mukaan näiden lisäksi jo vuonna 1912 oli uusia toimistoja perustettu 14 kaupunkiin. Vereksiä tietoja ei nykyoloissa ole ollut saatavissa.

Saksan kunnalliset asunnonvälitystoimistot on järjestetty eri mallien mukaan. Suuremmissa kaupungeissa, joissa on olemassa erikoiset kunnan asuntopolitiikan hoitoelimet, on asunnonvälitys järjestetty välittömästi asuntotarkastuksen yhteyteen taikka nämä molemmat asetettu erikoisen asuntoviranomaisen („Wohnungsamt“) silmälläpidon ja johdon alaisiksi. Eräillä paikkakunnilla on muodollisen yhtäläisyyden saavuttamiseksi järjestetty asunnonvälitys erikoiseksi osastoksi kunnan työnvälitykseen; mitään asiallista yhteyttä ei näillä olennaisesti erilaatuisilla välityслиikkeillä ole. Vielä höllempi on asunnonvälityksen ja kunnallisen oikeusavun välinen yhdysside, johon jälkimäiseen laitokseen asunnonvälitys on yhdistetty eräässä keskikokoisessa kaupungissa, nimittäin *Mülhausenissa*. Eräissä kaupungeissa on asunnonvälitystoimisto aivan erillinen laitos. Ilmeisesti on järjestämiskysymys onnellisimmin ratkaistu ensiksi mainituilla paikkakunnilla, missä asunnonvälitys on saatettu kunnan muun asuntopoliittisen toiminnan mahdollisimman läheiseen yhteyteen. Niissä kaupungeissa, missä, niinkuin esim. Charlottenburgissa, vastamainitun toiminnan järjestäminen on kehittynyt pisimmälle, ei asunnonvälitystä ole välittömästi yhdistetty asuntotarkastukseen, vaikka nämä molemmat alat ovatkin saman hallintoviranomaisen alaiset ja alituista yhteyttä niiden kesken pidetään voimassa.

Erittäin tärkeä periaatteellinen merkitys on välitystoimistojen toiminta-aineiston hankkimistavassa ilmenevillä eroavaisuuksilla, useimmat toimistot kun saavat välitysaineistonsa vuokraisäntäin vapaaehtoisten ilmoitusten kautta, kun taas neljässä suurkaupungissa — useimmissa niistä, joihin on perustettu erikoinen asuntoviranomainen — on poliisijärjestyksessä säädetty ilmoituspakko kaikkiin tahi ainakin pieniin huoneistoihin nähden. Täten välitystoiminta tietenkin tulee tehokkaammaksi, kuitenkin edellyttäen että ilmoituspakko todella saataan voimaan. Syksyllä 1913 asiaa suullisesti tiedusteltaessa Charlottenburgin asuntoviranomaisen päälliköltä kuitenkin ilmoitettiin, että mainittua määräystä ei ole ankarasti voimaan saatettu tuomitsemalla sakkoihin ilmoituksen laiminlyömisestä, vaan että määräys on sinänsä saanut tehoa minkä on voinut. Tunustettava onkin, että rangaistusseuraamusten avulla toimeenpantu ilmoituspakko ainakin alussa saattaisi asunnonvälityksen vähemmän miellyttävään valoon vuokraisäntäin silmissä, joiden hyvänsuopaisesta suhtautumisesta välitykseen sen menestyminen kuitenkin suuressa määrin riippuu. Missä eräänlaatuisiin huoneistoihin nähden on säädetty ilmoituspakko, on ilmoituksen tekeminen ja välityksen käyttäminen jätetty muihin huoneistoluokkiin nähden avonaiseksi. Asunnonvälityksen laajuus *Kölnissä*, *Strassburgissa* ja *Essenissä*, missä se ei ole pakollinen, vaan kokonaan valinnallinen, osoittaa, että ilmoituspakottakin on voitu saavuttaa huomattavia tuloksia.

Välitysmenettelykin on järjestetty eri tavoin. Paikoin on asunnonvälitystoimistoon ilmoitetut huoneistot eri luokkiin ryhmitettyinä säännöllisesti saatettu asunnonarviotiedoksi julkipannuilla pajnetuilla vuokraluetteloilla (*Wohnungsanzeiger*), joita sitä paitsi jaetaan maksutta (*Stuttgardissa*) tai myydään muiden sanomalehtien tavoin (*Münchenissä*). Paikoin taas on luovuttu tällaisesta melko suuria kustannuksia aiheuttavasta ilmoitustavasta ja tyydytty varamaan asunnonarvijoille tilaisuus itse välitystoimistosta saada tietoja tarjona olevista huoneistoista (*Charlottenburg*, *Königsberg*). Jälkimäinen menettely tietenkin aikaan saa paljon vilkkaampaa liikettä itse toimistossa ja yksilöidynnän välityksen, josta on etua sekä vuokraisännälle että asunnonarvijoille, koska jälkimäiselle neuvotaan ainoastaan semmoisia asuntoja, joita hän voi vakavasti ottaa huomioon ja edellinen pääsee vastaanottamasta tarpeettomia vierailuja. Tuollaisen yksilöimisen toteuttaminen on kuitenkin sen varassa, minkälaisia tietoja asunnosta on toimistolle annettu ilmoituskortissa.

Toimistomainen menettely perustuu nimittäin, samoinkuin työnvälitystoimistonkin, tarkoituksen mukaan sovitettuun korttijärjestelmään. Ilmoituskortteihin, jotka usein ovat erivärisiä eri huoneistoryhmiä varten, kirjoitetaan tiedot huoneiston osotteesta, asemasta talossa, huoneluvusta, kylpyhuoneesta, lämpöjohdosta, lämpimästä vedestä, vuokramäärästä j. n. e. sekä onko yksityisten huoneiden vuokraaminen kolmannelle tahi asukkien pitäminen sallittua; mutta tämän lisäksi on esim. *Charlottenburgissa* summittaisia tietoja annettava huoneiden

pituus- ja leveysmitoista, minkä ohessa itse kortin selkäpuolella on varattu tilaa, johon, jos haluaa, saa piirtää huoneiston pohjapiirroksen. Tällä keinoin kertyy vähitellen asuntotilastonkin käytettäväksi kelpaava, asuntomarkkinoilla esiintyvään huoneistojen luettelo.

Sekä vuokrattaviksi ilmoitetut huoneistot että asunnontarvitsijat kirjoitetaan järjestysnumeronsa mukaan erikoisiin luetteloihin, joihin myös tehdään merkintä ilmoitetun huoneiston vuokraamisesta, kohta kun tieto siitä on saapunut. Suurimpia vaikeuksia asunnonvälityksessä johtuu vuokraisäntäin ja asunnonetsijäin laiminlyömisestä ilmoittaa vuokrasopimuksista, joitten johdosta asunto on lakannut olemasta joutilaana. Charlottenburgissa, missä vuokraisännille on säädetty ilmoitusvelvollisuus, on niinkään tarkastuksen vuoksi koettettu saada asunnonetsijöitä asunnonosotuskortteihinsa merkitsemään vuokraamansa huoneiston ja palauttamaan kortin välitystoimistoon, joka niinmuodoin tätä vapaaehtoistakin tietä voi saada tiedon joutilaaksi ilmoitetun huoneiston vuokraamisesta. Joka tapauksessa saanee pitää varmana, ettei välitettyjen ilmoitettujen vuokrasopimusten luku eri toimistoissa läheskään vastaa toimiston antamain osotusten johdosta päätettyjen vuokrasopimusten todellista lukua.

Lähempi selonteko välitysmenettelyn yksityiskohdista ei liene tässä yhteydessä tarpeellinen. Periaatteellista merkitystä omaa ja mainitsemista ansaitsee sitä vastoin se seikka, että välitys, ainakin pienten huoneistojen, tavallisesti on maksuton. Missä ilmoitusvelvollisuus ja välityspakko on säädetty, on maksuton välitys tietenkin luonnollinen, jota vastoin saanee epäillä, onko sanomalehtien ilmoitusosastojen ja yksityisen asunnonvälityksen kanssa kiivaasti kilpaileva maksuton välitys paikallaan, kun on puhe sellaisista huoneistoryhmistä, joihin nähden mitään yhteiskunnallisia perusteita ei käy esittäminen yhteiseksi hyväksi toimivan maksuttoman välityksen puolesta.

Tiedoksi mainittakoon tässä „Zeitschrift für Wohnungswesen“ (XI s. 204) mukaan kunnallisen asunnonvälityksen tulokset eräissä Saksan kaupungeissa, joissa joutilaiden huoneistojen ilmoittaminen on vapaaehtoinen:

K a u p u n k i	Ilmoitettuja			Kysytyjä			Välitettyjä		
	Kalust. huon.	Kalustamatt. huoneistoja	Yhteensä	Kalust. huon.	Kalustamatt. huoneistoja	Yhteensä	Kalust. huon.	Kalustamatt. huoneistoja	Yhteensä
Köln 2 v. 1910									
—1912	974	8,827	9,803	365	13,770	14,135	204	6,997	7,201
Essen 2 v. 1910									
—1911	1,221	10,761	11,982	617	8,749	9,366	449	5,117	5,566
Frankfurt a. M.									
1 1/2 v. 1911—									
1912	135	5,299	5,424	81	9,874	9,955	7	1,790	1,797

Ilmoitettujen ja kysytyjen huoneistojen välinen suhde näyttää muodostuneen erilaiseksi eri kaupungeissa. Tämän asianlaidan syyt eivät ole lähemmin tunnettuja; numerotiedot voivat ilmaista asuntojen tarjonnan ja kysynnän välisen todellisen suhteen, mutta voivat myös olla johtuneet muista seikoista. Mitä välitettyjen huoneistojen lukuun tulee, viitattakoon siihen, mitä edellä on sanottu tähän kuuluvain tietojen epäluotettavuudesta.

Edellä on jo esitetty julkisen asunnonvälityksen järjestämistä puoltavat yleiset perustelut. On luonnollista, ettei asunnonvälityksen merkitys ole sama kaikille väestön kerroksille, vaan lisääntyy sen mukaan mitä syvemmälle yhteiskuntakerrokseen se vaikuttaa. Pienten huoneistojen suhteellinen tarjonta on tavallisesti pienempi kuin isompain huoneistojen; pääasiallisesti työläiskortteleissa on täytynyt poistua terveydellisessä suhteessa epätyytyttävistä huoneistoista ja hakea uusia; asuntoa muuttavain luku on ylipäättään suurempi vähävaraisissa kuin varakkaammissa luokissa. Näitä seikkoja täytyy pitää yleisesti tunnettuina; vereksempiä tilastotietoja Helsingin oloista tässä kohden ei ole esitettävissä.

Tietyinä saa kuitenkin pitää, että asunnonmuuttojen lukuisuudessa on yleispiirtein nähtynä tapahtunut olennaisia muutoksia parempaan päin Terveydenhoitolautakunnan vuonna 1900 toimeenpanemasta työväen asuntotutkimuksesta lähtien. Silloin tutkituista 10,419 asunnosta olivat vuokralaiset käyttäneet 2,397 asuntoa eli 23.01 % puolta vuotta lyhemmän ajan ja 1,987 eli 19.07 % vähintään puolen vuotta ja enintään vuoden. Asuntoja, joiden vuokralaiset olivat verraten muuttelevia, oli siis kaikkiaan 42.08 %. Varsinaisissa työläiskaupunginosissa, Kalliossa, Toukolassa ja Hermannissa, oli tämä prosenttiluku 53—59. Nämä numeroluvut viittavat siihen, että työväestön muuttelevaisuus tässä kaupungissa on sangen suuri ja että siis julkisella, yleishyödyllisellä asunnonvälityksellä täälläkin voisi olla tärkeä tehtävä täytettävänään yksityisen asunnonvälityksen puutteessa ja sen välityksentapaisen rinnalla, jota sanomalehdet harjoittavat ilmoitusosastoissaan. Tuollaisen välitystoimiston perustamista puollettiinkin edellä (siv. 2) mainituissa Rahatoimikamarin ja kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan vuonna 1912 antamissa lausunnoissa asuntolautakunnau perustamisesta tähän kaupunkiin (*Koston pain. asiakirj. N:o 30 ja 69 vuodelta 1912*). Kohta kun kaupunginvaltuuston maaliskuun 2 päivänä 1915 päättämä vakinainen asuntotarkastus on järjestetty ja ryhtynyt toimimaan, on varmaankin tuollaisen välityksen tarpeellisuus osottautuva selvästi tuntuvaksi. Edellä on jo asunnonvälityksen yleisestä yhteiskunnallisesta merkityksestä puhuttaessa osotettu, kuinka tehokas asuntotarkastus ja siitä johtuva epäterveellisten ja liika-asuttujen huoneistojen tyhjentäminen muualla on aiheuttanut järjestämään asunnonvälityksen ensinmainitun toiminnan välttämättömäksi täydennykseksi. Ei ole epäilemistä, että niin on täälläkin käyvä. Esittämiinsä seikkoihin katsoen Sosialilautakunta sen tähden tässä esittää ehdotuksen kunnallisen työnvälityksen järjestämisestä tähän kaupunkiin.

Mutta tämän ehdotuksen esittäessään Lautakunta oivaltaa, että ehdotetun välityksen menestys on olennaisessa määrässä oleva sen varassa, miten asianomaiset vuokratumppanit, vuokraisännät ja asunnonetsijät, suhtautuvat tähän uuteen ja pohjoismaissa, ellei ota lukuun eräitä Ruotsissa esiintyviä vähäpätöisiä poikkeuksia, koettelemattomaan toimintaan. Tähän nähden on Lautakunnan mielestä varovaisinta että, samaten kuin meneteltiin perustettaessa tšekäläistä, sittemmin menestyksellisesti kehittyntä työnvälitystoimistoa, asunnonvälitys aluksi järjestetään ainoastaan koetteeksi, esimerkiksi kolmen vuoden ajaksi. Näin ollen niinkään lienee luonnollista, että joutilaiksi tulleiden huoneistojen ilmoitusvelvollisuutta ei hevin käy säätäminen, vaan että tämä väliaikainen välitys perustuu vapaaehtoiisiin ilmoituksiin. Kysymyksen, millä perusteilla ja missä muodossa joutilaiden huoneistojen ilmoitusvelvollisuus olisi toimeenpantava, on Sosialilautakunta sentähden tässä yhteydessä jättänyt sillensä. Lautakunta edellyttää kuitenkin tämän kysymyksen jonkin ajan kuluttua tulevan uudestaan käsiteltäväksi, sittenkun on saatu kokemusta vapaaehtoiisiin ilmoituksiin perustuvan asunnonvälityksen kehityksestä ja tehokkuudesta. Asian valaisemiseksi kuitenkin mainittakoon, että Tukholmassa asunnonvälitysasiasta annetussa valiokunnan mietinnössä puolletaan ilmoitusvelvollisuuden määräämistä pieniin huoneistoihin nähden, jota vastoin sikäläinen terveydenhoitolautakunta on vastustanut tuollaisen pakollisen määräyksen hyväksymistä.

Suunnitellun asunnonvälityksen järjestely käy selville tämän oheisesta ehdotuksesta *Helsingin kaupungin asunnonvälitystoimiston johtosäännöksi*, jonka 1 §:n mukaan uuden kunnallisen laitoksen tehtävänä olisi välittää Helsingin kaupungin alueella, siis kaupunkiin yhdistetyllä maalla, olevain asuntojen vuokraamista. Sosialilautakunta ei siis ole katsonut olevan aihetta ulottaa välitystä kaupungin Helsingin maalaiskunnassa omistamalla maalla sijaitseviin vuokrahuoneistoihin, vielä vähemmän kaupungin ympäristössä oleviin huvilayhdyskuntiin.

Välityksen rajoittamista eräänlaatuisiin huoneistoihin ei Sosialilautakunta ole edellyttänyt, enempiä kuin näin on ollut laita edellä mainitussa tukholmalaisessa ehdotuksessakaan. Vuokraisännillä olisi siis täysi vapaus vuokrattaviksi ilmoittaa sekä suurempia että pienempiä asuinhuoneistoja, samaten myymälä- ja varastohuoneita, kellareja, makasiineja, työpajahuoneistoja y. m. s. Mutta julkiseen asunnonvälitykseen liittyvän yhteiskunnallisen tarkoituksen ja vastamainitun ehdotuksen mukaisesti on Lautakunta jakanut huoneistot kahteen luokkaan sen mukaan, suoritetaanko niistä välitysmaksua vai ei. Aivan maksutta välitettäisiin pieniä, enintään kaksi huonetta ja keittiön käsittäviä eli sellaisia huoneistoja, joita työläiset ja vähävarainen keskiluokka enimmäkseen käyttävät. Asunnonvälitys on etusijassa aiottu palvelemaan heidän etujaan sopivan asunnon saannin helpottamiseksi, minkätähden Sosialilautakuntakin on pitänyt oikeana ja kohtuullisena tarjoomalla pienempään asuinhuoneistojen maksutonta välitystä hankkia

kunnalliselle toimistolle vuokraisäntäin puolelta mahdollisimman lukuisia vapaaehtoisia tuollaisten huoneistojen ilmoituksia. Yhteiskunnallinen etu on tässä kohden niin huomattava, että kunnan ei tarvitse karttaa kilpailua yksityisten sanomalehtiyritysten kanssa. Rohkeneepa Sosialilautakunta toivoo sitäkin, että maksuton pienten huoneistojen välitys on ilmoituspakkoa käyttämättä vaikuttava likimittäin yhtä tehokkaasti kuin muodollinen ilmoituspakko maksuvapauksiin. Sitä vastoin olisivat vuokraisännät kaikesta muusta toimiston välittämästä vuokrauksesta jo joutilasta huoneistoa ilmoittaessaan velvolliset suorittamaan jonkin maksun, joka määrättänee likimain samaksi kuin asianomaisten huoneistojen lasketut ilmoitusmaksut. Sosialilautakunta ei kuitenkaan ole pitänyt tarkoituksenmukaisena asunnonvälityksen johtosääntöehdotukseen panna vastaisten maksujen laskemisen perusteita, vaan on ollut sitä mieltä, että välitystaksan vahvistaminen olisi annettava sen lautakunnan toimeksi, jonka johdettavaksi välitystoimisto asetetaan. Tarpeellisia tasoituksia ja lisäyksiä kävisi niin ollen taksaan tekeminen tarpeen mukaan ja enemmittä mutkitta (3 §).

Samalla kun joutilaiksi tulleiden huoneistojen ilmoittaminen on jätetty halullisten vuokraisäntäin ehdonvaltaan, on Sosialilautakunta toimistomaisen järjestyksen kannalta pitänyt tarpeellisena velvoittaa ne vuokraisännät, jotka kerran ovat välitystoimistoa käyttäneet, kahden päivän kuluessa siitä, kun huoneisto on vuokrattu taikka muulla tavoin käytetty, toimistolle antamaan ilmoituksen. Samoin kuin edellä mainitussa ehdotuksessa kunnallisen työnvälityksen järjestämisestä Tukholmassa on Sosialilautakunnankin ehdotuksessa rangaistusseurauksiksi laiminlyönnistä ilmoittaa huoneiston lakanneen olemasta vuokrattavana edellytetty syylliseltä joksikin aikaa evättäväksi etu käyttää kunnan toimistoa (4 §). Missä tapauksissa kiellon saisi antaa toimistonjohtaja, missä taas ratkaisu olisi toimiston johtokunnan asia, lienee sopivin määrätä toimistolle laadittavassa erikoisessa työjärjestyksessä (7 §).

Kysymys välitystoiminnan järjestämisestä tarjoo melko suurta mielenkiintoa ja tilaisuutta erilaisiin ratkaisuihin. Jos, niinkuin Sosialilautakunta on havainnut olevan tehtävä, paikalla erotetaan luvusta asunnonvälityksen järjestäminen itsenäisen hallinnon alaiseksi taikka kunnallisen oikeusavun yhteyteen, on jällellä kolme mahdollisuutta: välityksen asettaminen kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan tahi Terveystoimistolautakunnan tahi Sosialilautakunnan alaiseksi.

Niinkuin jo edellä Saksan asunnonvälitystoimistoista puhuttaessa on huomautettu ja niinkuin kunnan työnvälitystoimiston johtokunnan sekä Työväenasiain lautakunnan vuonna 1912 tästä seikasta antamat lausunnot (*Kvston pain. asiakirj. N:ot 30 ja 69 vuodelta 1912*) osottavat, on asunnonvälityksen ja työnvälityksen keskinäinen yhteys vain pintapuolisesti muodollista eikä suinkaan asiallista laatua. Käytännön kannalta katsottuna onkin tšekäläisen kunnallisen työnvälitystoimiston liike kehittynyt niin laajaksi, että täällä ei käy liittämisen asunnonvälitystä sivutoimeksi ensinmainittuun toimintaan. Uutta välitystoimintaa varten

olisi joka tapauksessa tarpeellista asettaa uusia työvoimia ja koettaa laajentaa nykyistä huoneistoa, sikäli kuin tämä ylipäättään enää kävisi päinsä, ja yhtä kaikki jäisi asunnonvälitys vanhemman työnvälityksen rinnalla syrjään siinä määrin, että sen toivottava kehitys ja varttuminen luultavasti joutuisi siitä kärsimään.

Asiallisesti läheisemmässä suhteessa olisi asunnonvälitys Terveydenhoitolautakunnan alaiseen asuntotarkastukseen, joten olisi jonkinlaista syytä harkita, eikö olisi tarkoituksenmukaista järjestää asunnonvälitys mainitun lautakunnan alaiseksi. Sellainen järjestely kuitenkin herättää epäilyksiä sekä muodolliselta että käytännölliseltä kannalta. Käy nimittäin painavilla syillä epäileminen, eikö vuokrahuoneistojen välitys ulotettuna myymälähuoneistoihin, varastohuoneisiin, kellareihin y. m. s., ole niiden terveydellisten tehtävien ja valtuuksien ulkopuolella, mitkä terveydenhoitoasetuksen mukaan kuuluvat kaupungin terveydenhoitolautakunnalle. Käytännön kannalta katsoen taas käy epäileminen, olisiko asunnonvälityksen täydellinen liittäminen terveydelliseen asuntotarkastukseen kaikin puolin eduksi ensinmainitulle, vaikkakin näiden yleishyödyllisten elinten jatkuvaa yhteistoimintaa on tavoiteltava ja voimassa pidettävä. Näin ollen on Sosialilautakunta valinnut sen vaihtopuolisen ehdotuksen, jonka mukaan asunnonvälitys asetettaisiin Sosialialautakunnan valvottavaksi ja johdettavaksi, erittäinkin kun Lautakunta johtosääntönsä mukaan on kaupungin erikoinen hallintoelin asuntopoliittisia asioita varten (2 §). Tähän nähden on havaittu sopivimmaksi järjestää välitys Sosialilautakunnan välittömän johdon alaiseksi, asettamatta tätä hallinnonhaaraa varten erikoista jaostoa, niinkuin kunnan työväenasuntoihin ja yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisrahastoon nähden on tehty. Sittenkun mainittiin välitystoimisto kerran on saatu järjestetyksi, tulevat tähän kuuluvat vähäpätöisemmät juoksevat asiat hoidettaviksi itse toimistossa, joten Lautakunnan toimenpiteitä tahi päätöksiä on tarpeen niin harvoin, että ne varsin hyvin voidaan tehdä Lautakunnan yleisissä kokouksissa.

Toimiston johtajan tehtävät kyennee hoitamaan jokin konttoritehtäviin ja sen ohessa vähävaraisten asumusoloihin perehtynyt henkilö, mies tai nainen, jolta luultavasti sen ohessa alussa riittäisi aikaa muuhunkin ansiotoimintaan. Kuitenkin olisi Sosialilautakunnan asiana tutkia, missä määrin johtaja saisi antautua hankkimaan sivuansiota muusta toimesta. Näihin seikkoihin nähden ja kun virka aluksi täytettäisiin ainoastaan väliaikaisesti, on näyttänyt tarkoituksenmukaisimmalta, että Sosialilautakunta saisi asettaa toimiston johtajan (5 §).

Johtosääntöehdotuksen 5—7 §:ssä olevat säännökset toimistonjohtajan tehtävistä, toimiston henkilökunnasta sekä Sosialilautakunnan vallasta johtosäännön perusteella antaa työjärjestys, vahvistaa välityksessä tarvittavain ilmoituskorttien ja luettelojen kaavakkeet sekä antaa muita välitykseen nähden tarpeellisiksi havaittuja määräyksiä eivät kaivanne erikoista perustelua. Työjärjestykseen

pantavista määräyksistä kuitenkin mainittakoon, paitsi 4 §:n 2 momentissa edellytetyn kurinpidollisen menettelyn järjestämistä, määräykset toimiston avoinna pitämisestä, sen ja asuntotarkastuksen välisestä yhteistoiminnasta, määrääjain julkaistavista katsauksista toimiston välityслиikkeeseen y. m. s.

Mitä tulee tietojen antamiseen asunnonetsijöille, on Sosialilautakunta ajatellut sen kokonaan toimitettavaksi välitystoimistossa, niinkuin on laita Charlottenburgissa, julkaisematta kalliiksi käypää kunnan vuokrausluetteloa. Tämä ei estä toimistoa asianhaaran mukaan sanomalehdissä julkaisemasta tietoja vuokrahuoneistojen tarjonnasta ja kysynnästä.

Asunnonvälitystoimiston johtosääntöehdotuksen oheen on pantu ehdotus toimiston tulo- ja menosäännöksi. Tuloja, joina ovat välitysmaksut, ei tietenkään ole voitu laskea minkäänlaisen kokemuksen pohjalla, varsinkaan kun laskelmia ei vielä ole voitu perustaa taksaehdotukseen. Tulot on kuitenkin arviolta edellytetty tasaluvun 500 markaksi. Menopuolella on ensinnäkin toimistonjohtajan palkka, joka, siihen nähden mitä hänen virkakelpoisuudestaan ja virantoimituksesta vastikään mainittiin, on voitu asettaa niin alhaiseksi kuin 3,000 markaksi vuodessa. Tarvittavalle toimistoapulaiselle on edellytetty maksettavaksi 150 markan kuukausipalkkio eli 1,800 markkaa vuodessa. Oikeutta palkankorotukseen määrävuosien palveluksesta ei ehdotuksessa tietenkään ole voitu toimistohenkilökunnalle varata, koska esillä oleva ehdotus ainoastaan tarkoittaa puheena olevan toimiston perustamista koetteeksi kolmen vuoden ajaksi. Siinä tapauksessa että toimisto koeajan umpeen mentyä edelleen pysytetään voimassa ja ehkä asetetaan vakinaiselle vuosirahasäännölle, taattanee toimistonjohtajalle ja apulaiselle samoin kuin useimmille muillekin kunnan vakinaisille virka- ja palvelusmiehille 5 ja 10 vuoden palveluksesta 10 % korotus pohjapalkastaan, minkä johdosta toimiston menosääntö muuttuu. Määrärahaa viransijaisen palkkaamiseksi johtajan ja apulaisen kesäloman aikana ei ole ehdotukseen pantu, koska on oletettavissa, että nämä ainakin alussa kesäkuukausina, jolloin toimiston liike on vähäinen, hyvin ehtivät vuorotellen hoitaa sekä omansa että toistensa virkatehtävät. Erikoista määrärahaa huoneiston vuokraa y. m. s. varten ei ehdotukseen myöskään ole pantu, syystä että Sosialilautakunta on arvellut että, sittenkun vanhan Seurahuoneen huoneistoja on lakattu käyttämästä sairaanhoitotarkoituksiin, sieltä on saatavissa huoneisto uudelle toimistolle. Kirjoitus- ja painatuskuluja, siivoamista y. m. s. menoja varten on pantu 1,000 markan vuotuinen määräraha. Tämän lisäksi on pidetty tarpeellisena, että ensimmäisen kaluston ja ilmoituslomakkeiden hankkimista ynnä muita tuollaisia järjestämiskuluja varten osotettaisiin kerta kaikkiaan 2,000 markan määräraha.

Edellä lausutun nojalla pyytää Sosialilautakunta kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

koetteeksi kolmen vuoden ajaksi, tammikuun 1 päivästä 1916 lukien, perustettavaksi Helsingin kaupungin asunnonvälitystoimisto nimisen kunnallisen toimiston vuokrahuoneistojen välitystä varten tämän kaupungin alueella;

hyväksyä tämän oheiset ehdotukset mainitun toimiston johtosäännöksi sekä tulo- ja menosäännöksi; ynnä

toimiston perustamiskustannuksiin osottaa kerta kaikkiaan 2,000 markan määrärahan.

Sittenkun esillä olevan asian oli alustavasti käsitellyt Sosialilautakunnan keskuudesta asetettu valiokunta, johon kuuluivat lautakunnan jäsen *Sucksdorff* sekä varajäsenet *Hallstén* ja *Karvonen*, ovat asian käsittelyyn Lautakunnan kokouksissa ottaneet osaa allekirjoittanut puheenjohtaja, jäsenet *Fagerholm*, *Sucksdorff* ja *Tokoi* sekä varajäsenet *Hallstén* ja *Karvonen* ynnä kutsusta Terveydenhoitolautakunnan v. t. asuntotarkastaja, arkkitehti *Arthur Gauffn*.

Sosiaalilautakunnan puolesta:

Leo Ehrnrooth.

Einar Böök.

*Ehdotus:***Helsingin kaupungin asunnonvälitystoimiston johtosääntö.**

1 §.

Helsingin kaupungin asunnonvälitystoimiston tehtävänä on Helsingin kaupungin alueella olevien huoneistojen vuokrauksen välittäminen.

2 §.

Asunnonvälitystoimisto on Helsingin kaupungin Sosialilautakunnan alainen.

3 §.

Enintään kaksi huonetta ja keittiön käsittävien asuinhuoneistojen välitys on maksuton.

Kaikesta muusta toimiston välittämästä vuokrauksesta on vuokraisäntä velvollinen vuokralletarjouksesta ilmoittaessaan suorittamaan välitysmaksua Sosialilautakunnan vahvistaman taksan mukaan.

4 §.

Jos asunnonvälitystoimistolle ilmoitettu vuokralletarjous vuokrauksen johdosta tahi muusta syystä lakkaa, on vuokraisännän kahden päivän kuluessa siitä ilmoitettava toimistolle.

Siltä, joka ei noudata tätä määräystä tahi muita asunnonvälityksestä voimassa olevia sääntöjä, evättäköön määräajaksi oikeus välityksen käyttämiseen.

5 §.

Asunnonvälitystoimistoon asetetaan johtaja sekä tarpeelliset apulaiset.

Toimistonjohtajaksi valitsee Sosialilautakunta hakemuksen perusteella siihen sopivan henkilön kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisajan varaten.

Toimistoapulaiset ottaa ja erottaa Sosialilautakunta toimistonjohtajan ehdotuksesta.

Toimistonjohtajalla saa ainoastaan Sosialilautakunnan suostumuksella olla muu toimi.

6 §.

Toimistonjohtajan tulee johtaa asunnonvälitystoimiston töitä ja ottaa niihin osaa sekä vastata niiden asianmukaisesta kulusta, ja on toimistonjohtaja eritoten velvollinen:

kutsusta olemaan saapuvilla Sosialilautakunnan kokouksissa asunnonvälitystä tai muita sen yhteydessä olevia, asumusoloja koskevia kysymyksiä käsiteltäessä;

Sosiaalilautakunnalle asunnonvälitykseen nähden tekemään sen toiminnan ja kehityksen vaatimat esitykset;

vastaamaan ja tekemään tilin toimistossa tai sen puolesta kannetuista varoista; sekä

vuosittain ennen helmikuun loppua Sosialilautakunnalle antamaan kertomuksen toimiston toiminnasta edellisenä kalenterivuotena.

7 §.

Sosiaalilautakunnalla on oikeus tämän asunnonvälitystoimiston johtosäännön perusteella säätää erityinen työjärjestys, vahvistaa välityksessä tarvittavien ilmoituskorttien ja luetteloiden kaavakkeet sekä antaa muita välitystoiminnassa tarpeellisiksi havaittuja määräyksiä.

Ehdotus:

Helsingin kaupungin asunnonvälitystoimiston meno- ja tulosääntö.

Tulot:

Välitysmaksuja, arviolta	Smk	500: —
--------------------------------	-----	--------

Menot:

1 johtaja, palkkaa	„	3,000: —
1 apulainen, palkkaa	„	1,800: —
Kirjoitus- ja painatuskulut, siivoaminen y. m. käyttövarat, arviolta	„	1,000: —
	<u>Smk</u>	<u>5,800: —</u>

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 7 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 700.

Sittenkun Sosialilautakunta kirjelmässä kesäkuun 4 päivältä kuluvaan vuotta N:o 21 oli Kaupunginvaltuustolle lähettänyt laatimansa ehdotuksen kunnan asunnonvälitystoimiston perustamisesta, on Rahatoimikamaria Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnan lähetepäätöksellä saman kuukauden 15 päivältä kehotettu antamaan lausunto asiasta. Tämän johdosta Rahatoimikamari pyytää lausua seuraavaa:

Asiaa käsitellessään on Kamari katsonut kaikissa pääkohdissa voivansa yhtyä Sosialilautakunnan lausuntoihin ehdotetun laatuksen suotavuudesta ja hyödyllisyydestä. Sen tarkoitukseen, tehtävään ja työtapaan nähden pyytää Kamari viitata lautakunnan seikkaperäiseen esitykseen näistä seikoista.

Ehdotetun toimiston järjestysmuotoon nähden on Kamarissa arveltu, että säästäväisyysyistä olisi aihetta yhdistää toimisto ennestään olevaan kunnan työnvälitystoimistoon, jonka saavuttama kokemus ja työvoimat siten voisivat tulla asunnonvälitystoiminnankin hyväksi. Kamari on tästä seikasta vaatinut työnvälitystoimiston johtokunnan lausuntoa, ja kirjelmässä viime syyskuun 30 päivältä johtokunta mainitsee että, vaikkakaan molemmilla puheena olevan laatuksilla välityksillä ei ole keskenään sellaista asiallista yhteyttä, että periaatteelliset syyt vaatisivat niitä yhdistämään, ei johtokunta kuitenkaan asian ollessa aikaisemmin käsiteltävänä ollut tahtonut kokonaan torjua luotaan ajatusta tuollaisen yhdistämisen toimeenpanemisesta, koska kokonaiskustannukset siten saataisiin jonkin verran vähenemään. Käytännössä on ajatuksen toteuttamista kuitenkin kohdannut este, sen johdosta että työnvälitystoimiston käytettävänä oleva huoneisto jo nyt on sängen ahdas eikä ole voinut riittää tarkoitukseensa eri ryhmiin kuuluvain työntekijäin luvun lisääntymisen johdosta. Kun myöskään ei ole olemassa mahdollisuutta nykyisen huoneiston laajentamiseen, ei johtokunta ole pitänyt käytännössä mahdollisena järjestää ehdotettua asunnonvälitystoimistoa työnvälitystoimiston yhteyteen.

Näin ollen on Rahatoimikamarikin katsonut olevan puoltaminen asunnonvälitystoimiston järjestämistä erilliseksi laitokseksi.

Mitä vihdoin tulee toimiston laskettuihin kustannuksiin, jotka Sosialilautakunta on arvioinut 5,800 markaksi, lienee huomattava, että tämä määrä todellisuudessa luultavasti ei riitä, koska kokemus on osottanut, että tuollaiset kustannukset ensimmäistä ehdotusta laatiessa tavallisesti on laskettu liian alhaisiksi. Lisäksi on huomattava, että laskelmassa ei ole otettu lukuun menoja semmoisia kuin huoneiston vuokraa, polttoaineita, valaistusta y. m., jota paitsi huomioon niinkään on otettava kustannukset toimiston kuntoonpanemisesta, kaluston hankkimisesta y. m. s. Menolaskelman tarkistaminen näyttää sentähden tarpeelliselta, ja se käynee sopivimmin päinsä kaupungin yleisen meno- ja tulosäännön vahvistamisen yhteydessä.

Mitä vihdoin tulee toimiston toiminnan alkamisaikaan, jonka Sosialilautakunta on ajetellut määrättäväksi tammikuun 1 päiväksi 1916, on Rahatoimikamari katsonut olevan ehdottaminen sen siirrettäväksi toistaiseksi ja siksi kunnes säännölliset olot jälleen palautuvat, koska mainitun laatuisen laitoksen tarvetta Rahatoimikamarin mielestä ei nykyään käy pitäminen pakottavana ja uusia laitoksia niistä johtuvine kustannuksineen nykyoloissa kaiketi lienee perustettava vain viime tingassa.

Rahatoimikamari sentähden kunnioittaen pyytää esittää Herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi:

että periaatteessa hyväksytään Sosialilautakunnan nyt tekemä esitys kunnan työasunnonvälitystoimiston perustamisesta Lautakunnan laatiman ehdotuksen mukaisesti; mutta

että kysymys toimiston toiminnan alkamisajasta ratkaistaan vastedes.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Lausunto kaupungin yleisten töiden Hallituksen esityksestä, joka tarkoittaa lisämäärärahan myöntämistä Nickbyssä olevaa kunnan mielisairaalaa varten.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Kesäk. 10 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 411.

Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässä on kaupungin yleisten töiden Hallitus ilmoittanut, että tehtyjen laskelmain mukaan Nickbyssä sijaitsevan kunnan mielisairaalan rakennuttamista varten myönnetty määräraha tulee ylitettäväksi sekä että 240,000 markan lisämääräraha tarvitaan rakennusyrityksen loppuun saattamiseksi (Liite I). Tätä lisämäärärahaa vaativia seikkoja on lähemmin selvittänyt kaupungin yleisten töiden Hallituksen asettama komitea, jonka lausunto on tämän oheisessa liitteessä II. Sen lisäksi on rakennusyrityksen johtava arkkitehti, E. A. Kranck, seikkaperäisesti valaissut tämän asiaan yhteydessä olevia seikkoja (Liite III).

Sanotuissa asiakirjoissa mainitaan, että lisämäärärahan myöntäminen rakennusyrityksen loppuun saattamiseksi on etusijassa käynyt tarpeelliseksi sen johdosta, että alkuperäisessä, Kaupunginvaltuuston vahvistamassa kustannusarviossa ei ollut otettu huomioon arvaamattomiin töihin tarpeellisia varoja, johon tarkoitukseen kaupungin Rakennuskonttori tavallisesti laskee 10 % koko kustannusmäärästä. Jos puheena olevaa kustannusarviota vahvistettaessa olisi menetelty samalla tavalla, ei ylimääräistä määrärahaa luultavasti olisi tarvittu. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ole tuntenut itseänsä vakuuttuneeksi kaupungin yleisten töiden Hallituksen ja rakennusyritystä johtavan arkkitehdin antamasta selvityksestä. Yli ohjelman tarpeelliset arvaamattomat työt olisi pitänyt voida ottaa huomioon kustannuslaskelmaa laadittaessa, ja valittaa täytyy, että näin ei ole tehty. Mutta tässä on kuitenkin otettava huomioon, että rakennusyrityksen todelliset kustannukset eivät ole mainitun menettelyn johdosta kohonneet yli sen, mitä olisi tarvittu, jos kustannusarvio olisi laadittu kaupungin yleisten töiden

Hallituksen hyväksymäin periaatteiden mukaan, koska laskettuja yksikköhintoja ja erikoiseriä ei ole ylitetty. Valitettava puoli on siinä, ettei Kaupunginvaltuusto myöntäessään mielisairaalan rakennuttamiseen tarpeellisen määrärahan siten ole saanut selvää tietoa kokonaiskustannuksista, minkä johdosta Kaupunginvaltuustolta on riistetty mahdollisuus perin pohjin arvostella asiaa taloudelliselta kannalta. Annetusta selvityksestä on tosin käynyt ilmi, että sairaalassa, jossa ohjelman mukaan tulisi olla sijaa 300 potilaalle, on osottautunut olevan niin runsaasti tilaa, että laitos ylilääkärin ilmoituksen mukaan varsin hyvin voi vastaanottaa 350 potilasta sairaalan terveydellisten olojen siitä kärsimättä. Tämä on tosin edullinen tulos sinänsä, mutta antaa toiselta puolen vähemmän edullisen todistuksen laaditun ohjelman ja sen pohjana olleiden laskelmain luotettavuudesta.

Asiain nykyisellään ollessa ja kun on todettavissa, että rakennustoimikunta ei ole saattanut itseään syyväksi tuhlaukseen, näyttää pyydetty lisämääräraha olevan myönnettävä ja osotettava maksettavaksi 1911 vuoden obligatsioonilainasta, samoin kuin on ollut laita muidenkin mainitusta sairaalarakennushankkeesta olleiden kustannusten.

Mitä taas tulee kysymykseen, onko ne rakennusyrityksen toimeenpanoa varten hankitut työkalut, joita ei käy edullisesti myyminen, korvauksetta siirrettävä kaupungin varastoon, vai onko varastoa näistä veloittettava, on Rahatoimikamari tahtonut puoltaa ensiksi mainittua menettelyä.

Lisäksi on Kamari ollut sitä mieltä, että kysymys Nickbyn aseman ja sairaala-alueen välisen kapearaiteisen radan edelleen pysyttämistä olisi käsiteltävänä eri asiana, ja on Rahatoimikamari siitä pyytänyt Terveystoimikunnan lausuntoa ja ehdotusta. Jos käy selville, että taloudelliselta kannalta olisi kaupungille edullisempaa myydä mainittu ratalaitos kuin pysyttää se, olisi tosin tuntuva säästöä rakennusmäärärahassa odotettavana, tosin sanoin, tarvittaisiin 240,000 markkaa vähempi lisämääräraha. Mutta tämä seikka ei, niinkuin vastikään mainittiin, ole Rahatoimikamarin mielestä näyttänyt sanottavasti vaikuttavan asiaan, varsinkin kun sairaalan hallinto näyttää pitävän radan pysyttämistä erittäin tärkeänä sairaalalle ja jo lienee ryhtynyt alustaviin keskusteluihin toivomuksensa toteuttamiseksi.

Lopuksi lienee mainittava, että puheena olevan sairaalan rakennusmäärärahaa ei ole ylitetty, vaan että siitä vielä on käyttämättä noin 158,000 markkaa.

Edellä lausuttuun viitaten pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää *Kaupunginvaltuuston lisätyn luvuin päätettäväksi:*

että 1911 vuoden obligatsioonilainasta osotetaan 240,000 markkaa lisämäärärahaksi Sipoossa olevan kunnan mielisairaalan rakennuttamista varten; sekä

että varsinainen Kaupunginvaltuusto saa toimekseen hankkia mainitulle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Tämän lisäksi esittää Rahatoimikamari *varsinaisen Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:*

että ne Sipoossa olevan kunnan mielisairaalan rakennustyötä varten hankitut työkalut, joita ei käy edullisesti myyminen, korvauksetta siirretään kaupungin varastoon.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus.

*Helsingissä,
toukok. 7 p:nä 1915.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 87.

Sittenkun Hallitus oli keskuudestaan asettanut valiokunnan laskemaan, millä summalla Nickbyn sairaalaryhmää varten myönnetty rakennusmääräraha lopullisesti tulisi ylitettäväksi, on valiokunta laskelmansa toimitettuaan havainnut tarvittavan lisämäärärahaa 240,000 markkaa; ja samalla kun Hallituksella on kunnia ilmoittaa, että määräraha-tarve johtuu seikoista, joita ei ollut voitu aikaisemmin arvata, saa Hallitus tämän ohessa Rahatoimikamariin lähettää kaikki asiaa koskevat kirjat sekä kunnioittaen esittää, että tarpeellinen lisämääräraha hankittaisiin.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Sittenkun arkkitehti E. A. Kranck, Nickbyhyn tehtävän kaupungin mielisairaalan rakennustyön johtavana arkkitehtinä, oli Hallitukselle ilmoittanut, että mainittua rakennusyritystä varten osotettu 2,579,000 markan määräraha oli laskettu tulevan ylitettäväksi noin 189,000 markalla, antoi Hallitus kokouksessaan joulukuun 18 päivänä 1914 allekirjoittaneiden toimeksi seikkaperäisesti tutkimalla koettaa selvittää mainitun asianlaidan syitä sekä itse paikalla toimittamalla katselmuksen tutkia, eikö rakennusta kävisi laittaminen joiltakin kohdin vaatimattomammaksi, jotta lasketut lisäkustannukset saataisiin sillä keinoin vähenemään.

Tämän tehtävän täyttämiseksi saamme kunnian lausua seuraavaa:

Määrärahapäätöksen pohjana ollut kustannusarvio on pääkohdissaan laadittu tarkoin huomioon ottaen kaikki ne seikat, joiden on voitu katsoa asiallisesti vaikuttavan työn suoritukseen. Lasketut määrät ovat todellisten mukaiset kaikissa niissä tapauksissa, jolloin muutoksia ohjelmaan ei ole tehty, samaten kuin yksikköhinnatkin ovat yleensä osottautuneet oikeiksi kustannusarvion laatimisaikaan vallinneisiin oloihin nähden.

Poikkeuksia ohjelmasta on tehty alempana mainituissa tapauksissa ja seuraavilla perusteilla.

Ehdotuksen mukaan olisi eri rakennukset ollut lämmitettävä alhaispainehöyryllä. Kun kuitenkin näytti epätietoiselta, olisiko tämä lämmitysjärjestelmä täysin sopiva mielisairaalassa, hankki Hallitus tukholmalaiselta lämpöjohtojen erikoistuntijalta, insinööri H. Theorellilta, seikkaperäisen ehdotuksen, jossa puollettiin käytettäväksi lämmintä vettä, jota putkistossa kuljetetaan pumppujen avulla. Nämä ja muut konelaitteet kuitenkin vaativat laajempaa tilaa, minkätähden, sittenkun Hallitus oli hyväksynyt insinööri Theorellin ehdotuksen, kävi välttämättömäksi jonkin verran laajentaa konehuonetta, josta työstä oli lisäkustannuksia noin 13,000 markkaa.

Tässä yhteydessä, niinikään asiantuntijan ehdotuksesta, laajennettiin niiden tunnelien läpileikkauspintaa, joista lämpö- ja muut johdot kulkevat, koska tunneleissa ei katsottu olevan riittävää tilaa sairaalan vastaisessa laajennuksessa tarvittaville lisäjohdoille. Tästä työstä oli lisäkustannuksia noin 3,000 markkaa.

Paviljonkien kylpyhuoneiden lukua niinikään on lisätty, sen johdosta että sairaalan ylilääkäri oli Hallitukselle ilmoittanut, että kylpyhuoneita välttämättä tarvitaan epäluotettavain potilaiden ja työskentelevien hoidokkien paviljongeissa, jota paitsi hoitohenkilökunnan asuinhuoneitten lukua on lisätty laittamalla levottomien potilaitten paviljonkien ullakoille kumpaiseenkin kaksi ullakkohuonetta. Näistä töistä oli kustannuksia 7,000 markkaa.

Lääkärienasunto, joka vahvistetun asemapiirroksen mukaan oli aikomus rakennuttaa metsättömälle kummulle viljellylle alueelle, siirrettiin sittemmin metsänrinteeseen ja tämän johdosta tarpeelliset runsaammat perustamistyöt aiheuttivat arvaamattomia menoja noin 4,000 markkaa, mutta toiselta puolen säästyivät istutuskustannuksia, koska olisi ollut välttämätöntä laittaa istutuksia rakennuksen ympärille, jos se olisi tehty alkuperäiseen paikkaan.

Nämä ohjelmasta tehdyt ja täysin perustellut poikkeamiset ovat aiheuttaneet kustannuksia määrärahaan verraten vähäpätöisen määrän, eli noin 27,000 markkaa, jota vastoin määrärahan ylityssumma on laskettu noin 189,000 markaksi, siitä huolimatta että, niinkuin edellä mainittiin, erhelaskua ei ole voitu alkuperäisessä kustannusarviossa todeta enempää määriin kuin yksikköhintoihinkaan nähden. Kustannusarviossa ei myöskään ole töitä, joitten voisi katsoa aiheutuneen enemmän kaunistamishalusta kuin todellisesta tarpeesta. Sillä yrittäessämme supistaa menoja olemme havainneet sen mahdolliseksi ainoastaan erittäin harvalukuisissa tapauksissa ja antavan tulokseksi noin 12,000 markkaa, joka vähennys kuitenkin on ainoastaan näennäinen, koska nämä kustannusarviossa mainitut työt joka tapauksessa on teetettävä lähimmässä tulevaisuudessa ja niitä sentähden täytyy pitää täysin perusteltuina.

Arkkitehti Kranek tosin huomauttaa Hallitukselle lähettämässään promemoriassa, että eräät rakennusten perustukset on, sen johdosta että kiinteät maakerrokset ovat paikoitellen olleet syvemmissä kuin tuolla laajalla alueella toimitetut koekaivaukset osottivat, tehty kiilakivistä sementtilaastilla kylmän muurin sijasta; että eräät kaivaustyöt ja erittäinkin koneteknillisten töiden aiheuttamat n. s. reijänteko- ja jälkisiistimistyöt ovat käyneet odottamattoman kalliiksi, sekä että tasoitustöistä saatu louhoskivi on enimäkseen ollut huonoa, joten sitä ei ole voitu käyttää kaikkiin perustuksiin, niinkuin oli edellytetty. Mutta kun toiselta puolen eräät työt todella on teetetty halvemmalla kuin kustannusarviossa oli laskettu, niinkuin esimerkiksi nimenomaiset koneteknilliset työt, joista on ollut suoranaisia menoja 559,208 markkaa lasketun määrän 577,940 markan sijasta, näyttää siltä kuin ei arkkitehti Kranekin mainitsemia ylitöitä kuitenkaan kävisi pitäminen varsinaisena syynä määrärahan ylitykseen, vaan täytyy sen olla muualla. Ja luulemmekin tietävämme, missä syy on.

Niinkuin edellä mainittiin, on kustannusarvio laadittu noudattamalla kaikkea sitä tarkkuutta, mikä on mahdollinen toimitettaessa tuollaisia laskelmia piirustusten pohjalla ja eri töiden yksityistarjouksia olematta käytettävänä. Kustannusarviossa on lueteltu kaikki yksityiskohtaiset työt, mitkä suinkin on voitu erikseen luetella, ja niiden yksikköhinnat ovat silloisten käypähintain mukaiset. Mutta on luonnollista, että jokaisessa rakennusyrityksessä ja erittäinkin teetettäessä puheena olevan laatuista rakennusryhmää, jossa tasoitus-, perustamis-, muuraus- ja koneteknilliset työt käyvät ristikkäin ja ajoittain on teetettävä yhtäaikaan, koko joukko arvaamattomia ja odottamattomia töitä täytyy teettää, siitä huolimatta ettei niitä ole voitu ottaa huomioon eikä luetella kustannusarviossa. Samaten on huomattava että, kun työ, niinkuin tässä tapauksessa on ollut laita, teetetään usean vuoden kuluessa sen jälkeen kuin kustannusarvio on laadittu, voivat työaineiden hinnat ja työpalkat tuntuvasti kohota, jota paitsi on työn joutuisan ja sään-

nöllisen teettämisen vuoksi ollut välttämätöntä hankkia erinäisiä työkaluja, kranoja, höyrykattiloita y. m. sekä tilapäisiä kuljetusratoja, joista on ollut melko suuria kustannuksia. Näitä kaikkia luettelemattomia menoja varten, joita mielisairaalan rakennustyössä on yksinomaan työkaluista ja väliaikaisen raitiotien rakentamisesta ollut, niinkuin alempana lähemmin selvitetään, kokonaista Smk 59,302: 44, kun taas työpaikalla pidettyjen kirjain mukaan koneteknillisistä laitoksista aiheutuneet kaivaus- reijistys- ja jälkisiistimistyöt ovat nousseet tasaluvuin 100,000 markkaan, on ainakin Rakennuskonttorissa tapana panna kustannusarvioihin erinäisten arvaamattomien menojen varalle erä, joka saavutetun kokemuksen mukaisesti tavallisesti luetaan noin kymmeneksi prosentiksi kaikkien lueteltavain töiden kustannussummasta. Edellä lausutusta mielestämme selvästi näkyy, että tällainen menettely olisi ollut tarpeellinen tässäkin tapauksessa. Ja juuri tämän laiminlyönnin johdosta käy muistutuksen tekeminen Nickbyn mielisairaalan kustannusarviota vastaan.

Mainitussa kustannusarviossa on tosin nimike „Arvaamattomia töitä“, mutta kun sitä vastaava summa on 98,600 markkaa ja muiden töiden kustannusmäärä 2,480,400 markkaa, on ensiksi mainittu summa tuskin neljää prosenttia kokonaiskustannusten määrästä. Jos arvaamattomien töiden varalle olisi pantu noin 250,000 markkaa, eivät kaikkien niiden ylitöiden kustannukset, jotka nyttemmin on voitu lähemmin mainita, olisi aiheuttaneet kustannusarvion ylitystä, siinä tapauksessa nimittäin että määrärahoja saisi, niinkuin oikeudenmukaista olisi, hyvittää sillä summalla, mikä saadaan myymällä rakennusrytystä varten hankitut työkalut.

Se seikka ettei kaupungin yleisten töiden Hallitus, joka seikkaperäisesti tarkasti mainitun kustannusarvion ennen sen alistamista Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, korottanut alkuperäisessä likimääräisessä kustannusarviossa arvaamattomia töitä varten olevaa 30,674 markan määrää edellä mainittua suuremmaksi, joutui luultavasti siitä, että Hallituksen tarkastama arvio perustui lopullisiin pääpiirustuksiin, mutta alkuperäinen luonnospiirustuksiin, joten siis näytti luultavalta että, koska uusi ehdotus oli tarkemmin eritelty ja sitä paitsi päättyi tuntuvasti suurempaan summaan kuin alkuperäinen, tuo 98,600 markan määrä riittäisi tasoitukseksi kaiken varalta.

Sitä 189,000 markan summaa, jonka arkkitehti Franck on ilmoittanut kustannusarvion lisäksi tarvittavan mielisairaalan valmiiksi rakentamiseen, ei siis mielestämme ole katsottava lisäykseksi, vaan pikemmin siksi summaksi, jolla kustannusarviota todella olisi ollut korotettava. Ja tämä käsitys vieläkin vahvistuu lähemmin jarkastellessa niitä menoja, joita on ollut työkaluista ja erittäinkin niistä laitoksista, jotka ovat olleet välttämättömät työpaikan saattamiseksi kulkuyhteyteen läheisen rautatien kanssa.

Kustannuksia tarpeellisten työkalujen, koneitten y. m. hankkimisesta sekä rakennuspaikan ja Nickbyn aseman välisen kapearaitaisen radan rakennuttamisesta on, niinkuin edellä mainittiin, ollut kokonaista Smk 59,302: 44. Tähän summaan on tosin luettu sellaisten tavallisten työkalujen kuin teräskankien, lapioiden, pienenlaisten kranain y. m. kustannukset, jotka esineet työn valmistuttua voidaan siirtää kaupungin varastoon ja jonkin verran vähennetyin arvoin lukea sairaalarakennuksen hyväksi. Mutta mainit-

tuun erään on myös luettu höyrylokomobiilin, kahden kivirouhimen ja yhden kivikranan hinta kaikkiaan Smk 8,758: 72, jota ei enempää kuin muiden vähemmän kalliiden koneiden tahi koneosain kustannuksiakaan käy paneminen varaston maksettavaksi, vaan on tarkoitusta varten osotettava erikoinen määräraha. Sama on laita edellä mainitun kapearaiteisen radan kustannuksen. Tästä alun kolmatta kilometriä pitkästä radasta, jonka puutteessa tarveaineiden kuljetus rakennuspaikalle olisi ollut miltei mahdoton toimittaa kohtalaisilla kustannuksilla, on nimittäin ollut menoja Smk 20,849: 30, lukuun otettuina raiteet ja Nickbyn joen poikki kulkeva silta, mutta ei vaunuja, vaihteita eikä kääntöpöytää. Jos viimeksi mainitutkin otetaan lukuun, nousevat radan rakennuskustannukset Smarkkaan 36,550: 04.

Näitä suuria menoja, joita ei ole kustannusarviossa erikseen otettu huomioon, ei tietenkään käy lukeminen muihin kuin „sekalaisiin menoihin“, mikä selvästi osottaa, että tämä menoerä oli arvattu liian vähäiseksi. Sitä paitsi on huomattava, että mainitun radan kustannuksista luultavasti ei käy alennettuakaan määrää lukeminen määrärahan hyväksi, koska rata rakennustyön päätyä lienee pysytettävä sinällään sairaalan käytettävänä, minkätähden siis ainakin vastamainittua tarkoitusta varten olisi ollut tarpeen määräraha jonkin nimikkeen kohdalla.

Kun siis „sekalaisiin“ varattu määräraha on suurimmalta osalta käytetty työkalujen oston ja rakennusyrityksen toimeenpanossa tarpeellisten apulaitosten kustantamiseen sekä verraten vähäpätöinen summa siten on ollut jälellä käytettävänä niihin lisämenoihin, joita on johtunut osin hinnanvaihteluista ja osin töistä, joita, niinkuin esimerkiksi edellä kerrottuja koneteknillisiä laitoksia, ei ollut mahdollista lähemmin luetella eikä arvata, ei mielestämme esillä olevassa yhteydessä käy tekeminen muuta huomautusta, kuin että puheena olevan rakennusyrityksen kustannuksia laskettaessa on noudatettu liiallista säästäväisyyttä, tämä kustannusarvio kun ei ole sallinut vähintäkään rakennusaineiden taikka työn erikoiskustannusten kohoamista enempää kuin sitäkään, että mitään muuta järjestelmää kuin kustannusarviossa edellytettyä olisi saanut käyttää koneteknillisiä ja niiden yhteydessä olevia töitä valmistettaessa.

Koettaaksemme kuitenkin mikäli mahdollista supistaa sairaalan valmistamiseen lisäksi tarvittavaa summaa, olimme niinkuin edellä mainittiin ajatelleet, että vielä suorittamatta olevat rakennustyöt erältä kohdin ehkä kävisi teettäminen vaatimattomammin, johon nähden muun muassa koetettiin käyttää sementtilattioille ehdotetun linoleumipäällystyksen sijasta öljymaalausta sekä saada selville, eivätkö seinät, ovet, ikkunat y. m. kelpaisi jonkin aikaa käytettäväksi, taikka ne siveltäisiinkin öljyvärillä ainoastaan kahdesti eikä kolmasti, niinkuin kustannusarvio edellytti. Nämä kokeilut kuitenkin osottivat, että rakennusten lujuus ja käyttökelpoisuus vähenisi näiden toimenpiteiden johdosta tuntuvasti, minkätähden ja kun sitä paitsi tällä keinoin ei saataisi säästymään enempää kuin tasaluvuin 12,000 markkaa, emme ole mainitussa kohden katsoneet olevan puoltaminen poikkeamista ohjelmasta.

Se seikka ettei mainittavia supistuksia nyttemmin enää käy tekeminen, johtuu siitä, että suuri osa rakennusryhmää jo on aivan valmiina ja käytännössä, sillä epäluotettavain

miespotilaiden, levottomain miespotilaiden ja työskenteleväin miespotilaiden paviljongit, miespuolisten hoidokkien avonainen huvila, hallintorakennus, keittiörakennus, leipomo- ja saunarakennus, työpajarakennus, konehuone, pumppuhuone, talli, kasvihuone, kolme vaja-rakennusta, portinvartijantupa ja lääkärienasunto on jo luovutettu tarkoitukseensa ja ainoastaan seuraavissa rakennuksissa, nimittäin epäluotettavain naispotilaiden, levottomain naispotilaiden ja työskenteleväin naispotilaiden paviljongeissa, naispuolisten turvakotipotilaiden avonaisessa huvilassa, puutarhurinasunnossa, sikalassa sekä ruumis- ja ruumiin-avaushuoneessa on enää sisustustöitä keskeneräisinä.

Niinkuin edellä lausutusta käynee selville, emme ole havainneet mahdolliseksi ehdottaa arkkitehti Kranckin anoman lisämäärärahan supistamista, mutta olemme sitä vastoin selvitystä toimittaessamme huomanneet sitä olevan vieläkin lisättävä. Arkkitehti Kranck on nimittäin laskelmissaan edellyttänyt, että rakennusyritystä varten aikaisemmin vahvistettu ja myönnetty summa, 2,579,000 markkaa, kokonaisuudessaan osotettaisiin tarkoitukseen. Mutta niin ei ole ollut laita. Sillä mainitusta summasta on luettu pois Smk 9,102: 30, jolla summalla sairaalaa varten ostetun maan hinta ylitti Kaupunginvaltuuston siihen tarkoitukseen osottaman rahamäärän, joten rakennustöitä varten on ollut käytettävänä Smk 2,569,897: 70. Tämän johdosta on arkkitehti Kranckin ilmoittamaan tarvittavaan summaan lisättävä Smk 9,102: 30. Mutta, niinkuin tämän oheisesta, huhtikuun 28 päivänä laaditusta taulukosta näkyy, tarvitaan tämän lisäksi vielä Smk 20,179: 40 niihin lisäkustannuksiin, joita on johtunut joulukuun 12 päivästä lähtien sotatilan aikaansaamista vaikeuksista erinäisten rakennusaineiden hankkimisessa. Ja kun on luultavaa, että työn jatkamiseksi hankittavain tarveaineiden hinnat vieläkin kohoovat, olemme, siihen nähden että rakennustyötä vielä jatkuu kolme kuukautta, katsoneet olevan ehdottaminen viimeksi mainitun summan korottamista kaksinkertaiseksi ja tarvittavan lisämäärärahan vahvistamista tasaluvuin 240,000 markaksi.

Edellä lausutun nojalla rohkenemme kunnioittaen esittää Hallituksen ehdotettavaksi Rahatoimikamarille:

että Nickbyn mielisairaalan rakennustöiden loppuun saattamista varten myönnettäisiin 240,000 markan lisämääräraha;

että ne vastamainittua tarkoitusta varten hankitut työkalut, joita ei käy edullisesti muuttaminen rahaksi, saisi korvausta lukematta siirtää kaupungin varastoon; sekä

että Kamari ottaisi harkittavaksi, eikö puheena olevan sairaalan Hallitukselta olisi hankittava lausuntoa siitä, onko tarpeellista ainiaaksi pysyttää Nickbyn aseman ja sairaala-alueen välinen kapearaiteinen rata.

Lopuksi lienee mainittava, että sairaalassa, johon ohjelman mukaan tulisi sopia 300 potilasta, on osottautunut olevan niin runsaasti tilaa, että mainitun potilasmäärän hyvin käy lisääminen 350:en, sairaalan terveydellisten olojen silti aiheuttamatta muutoksia.

Helsingissä, huhtikuun 30 päivänä 1915.

Karl Appelberg.

G. Idström.

Armas Lindgren.

Liite III.

Nickbyn uutta mielisairaalaa varten osotetuista varoista 2,579,000 markasta on marraskuun 13 päivään 1914 asti käytetty Smk 2,076,444: 72, joten siis vielä on käyttämättä Smk 515,555: 28.

Vielä suorittamatta olevista töistä on laskettu olevan kustannuksia Smk 704,616: 55, joten on odotettavana vajausta Smk 189,061: 27. Tämä summa jakautuu erilaatuisten töiden kesken seuraavasti: rakennustyöt Smk 42,208: 71, koneteknilliset työt Smk 100,516: 98 ja sekalaiset Smk 46,335: 58.

Rakennustöiden lisäkustannukset ovat johtuneet siitä, että työn jatkuessa on katsottu tarpeelliseksi tehdä erinäisiä vähäisiä poikkeuksia alkuperäisestä ohjelmasta. Näistä lisäkustannuksista tulee 13,000 markkaa kone- ja kattilahuoneen laajennuksen osalle. Tämä laajennus toimeenpantiin lämpöjohtoasiantuntijan esityksen johdosta. Syynä tähän oli, että alkuaan oli aikomus lämmittää rakennukset alhaispainehöyryllä, mutta sittemmin päätettiin lämmitykseen käyttää lämmintä vettä, ja tämän järjestelmän koneet vaativat avarampaa tilaa. Tunnelien laajentamisesta oli lisäkustannuksia 3,000 markkaa. Tunnelit oli alkuaan suunniteltu metrin levyisiksi, mutta jotta jäisi tilaisuutta johtoverkon laajentamiseen, tehtiin ne lämpöjohtoasiantuntijan esityksestä 1.2—1.5 metrin levyiset. Lääkäriasunnon muutto alkuperäisestä paikasta toiseen luonnonihanampaan on aiheuttanut lisäkustannuksia 4,000 markkaa. Kylpyosastojen ja hoitajahuoneiden sisustamisesta sairaspaviljonkeihin oli lisäkustannuksia 7,000 markkaa ja kalliimpain rakennusperustusten teettämisestä Smk 15,208: 71.

Kustannusarviota laadittaessa edellytettiin perustukset käyvän tekeminen rakennusalueelta louhitusta kivistä. Tasoitusta varten louhittavasta kiinteästä kalliosta saadut kivet kuitenkin osottautuivat enimmältä osalta kelpaamattomiksi perustustöihin. Sente tähden tehtiin 20 rakennusperustusta betonista ja kiilakivistä. Kun harmaakiviperustuksen hinta oli laskettu 12 markaksi kuutiometriltä, mutta betoniperustus maksaa 22 markkaa, ovat kustannukset tietenkin kohonneet. Näitä on edelleen lisännyt pumppuhuoneen perustus, joka maan tavattoman kuohkeuden vuoksi täytyi teettää paaluille, vaikka oli edellytetty voitavan käyttää tavallista perustusta.

Koneteknillisiä töitä varten tarvittava lisäsumma Smk 100,516: 98 johtuu, lukuun ottamatta radiaattorien ja venttiilien hankkimiseen tarvittavaa 4,000 markan määrää, miltei kokonaan syvistä viemärijohdoista sekä tarpeellisista kaivuun, reijistys-, muuraus- ja jälkisiistimistöistä, joita eri alain asiantuntijat ovat vaatineet teetetäviksi. Kaikista suoritetuista koneteknillisistä töistä on Hallitus tehnyt sopimuksen asianomaisten toimimien kanssa. Kustannukset nousevat kaikkiaan 559,208 markkaan. Kun määräraha on 577,940 markkaa, on siitä siis säästynyt 18,732 markkaa. Tarpeellisten lisätöiden osalle tulee siis Smk 119,248: 98. Tätä suurta kustannusmäärää ei voitu arvata kustannusarviota laadittaessa. Suuri osa siitä johtuu kuitenkin töistä, joita on teetetty laitoksen vastaista laajentamista silmällä pitäen ja jotka siis vähentävät vastaisia kustannuksia.

Nickbyssä oleva Helsingin kunnan mielisairaala.

Lisäkustannukset, joita on syntynyt alempana lueteltujen tarveaineiden hinnan kohoamisesta joulukuun 12 päivästä 1914 lähtien.

Lattiamatot		10,000: —
Ikkunain ja ovien raudoitus:		
Koppien lukot	323: 90	
Sairashuoneiden ja muut lukot	450: —	
Espagnoletit (upotetut)	607: —	
S:n (päällispuoliset)	460: —	
Saranat	800: —	
Ovenrivat	300: —	
Kulmaraudat, ruuvit, ha'at, lukot, telkeet	1,110: 50	
Ovensulkijat	528: —	4,579: 40
Scagliol-laatat	200: —	
Räjähdysaineet	200: —	
Kipsi	157: —	
Rauta	360: —	
Sementti	4,690: —	5,600: —
		<u>Smk 20,179: 40</u>

Nickbyssä, huhtikuun 28 päivänä 1915.

E. A. Kranck.

Mitä taas tulee sekalaisia töitä varten tarvittavaan lisäsummaan Smarkkaan 46,335: 58, johtuu 15,000 markkaa kahden sitemmin yhdeksi pihaksi yhdistetyn kävelytien louhintatöistä ja 7,000 markkaa kiinteän kallion huonon laadun kohottamista tasoitustöiden kustannuksista. Loput johtuvat maanmittarinpalkkioista, rakennusten lämmittämisestä sen jälkeen kun ne oli luovutettu sairaalaksi, keittiöiden väliaikaisesta sisustamisesta y. m. sekä töiden jouduttamisesta ja sodan aikansaamasta tarveaineiden hinnan kohoamisesta.

Lopuksi mainittakoon, että työmaalla nykyään olevain työkalujen, koneiden, raitiotien, sillan, hevosten, työvajain, keittovajain y. m. ostohinta on ollut 70,000 markkaa.

Kun nykyisten tukalain työolojen vallitessa on mahdoton tarkoin laskea vastaisia kustannuksia, olisi ehkä kaupungille edullisinta, että se ottaisi haltuunsa edellä mainitut työkalut, koneet y. m. ja että näiden kustannukset tarpeen vaatiessa saisi käyttää rakennustöiden loppuun saattamisessa esiintyviin arvaamattomiin menoihin.

Helsingissä, joulukuun 12 päivänä 1914.

E. A. Kranck.

Musiikkilautakunnan kertomus soitantokaudelta 1914—1915.

HELSINGIN KAUPUNGIN

MUSIIKKILAUTAKUNTA

Helsingissä,

syysk. 16 p:nä 1915.

Kaupunginvaltuustolle.

Kertomuksen Musiikkilautakunnan toiminnasta soitantokaudella 1914—1915 saa Musiikkilautakunta täten kunnian Valtuustolle lähettää.

Musiikkilautakunnan puolesta:

Hugo Lindberg.

John Uggla.

Kertomus Helsingin kaupungin Musiikkilautakunnan toiminnasta soitantokaudella 1914—1915.

Vahvistetun johtosäätönsä 12 §:n määräyksen mukaisesti saa Lautakunta antaa seuraavan kertomuksen toiminnastaan vastikään päättyneenä soitantokautena.

Orkesteri-yrityksen väliaikainen järjestäminen sota-aikana. Noudattaen Kaupunginvaltuuston maaliskuun 10 päivänä 1914 tekemää päätöstä kunnan konserttorkesterin voimassa pitämisestä mainitun vuoden syksystä lähtien oli Musiikkilautakunta keväällä ja kesällä 1914 ryhtynyt kaikkiin valmistaviin toimenpiteisiin kaupunginorkesterin järjestämiseksi. Sodan puhkeamisen johdosta ei Lautakunta kuitenkaan voinut syksyn alussa alottaa kaupunginorkesterin toimintaa niin laajasti ja sillä jäsenluvulla kuin oli suunniteltu. Orkesterin jäsenten kanssa tehdyissä sopimuksissa varatun ehdon mukaan oli Musiikkilautakunnalla oikeus sotatilan johdosta keskeyttää orkesteritoiminta ja peruuttaa palvelusvälipuheet. Lautakunta ei kuitenkaan katsonut voivansa ryhtyä tuollaiseen toimenpiteeseen, koska pääkaupunki sen johdosta olisi jäänyt vaille tuona tukalana aikana hyvin tarpeellista soitannollista taidenautintoa ja kotimaisilta soittotaiteilijoilta olisi riistetty toimeentulomahdollisuudet. Tähän nähden oli Musiikkilautakunta sitä mieltä, että orkesteriyritystä olisi soitantokaudella 1914—1915 voimassa pidettävä, vaikkakin vaatimattomassa muodossa ja pääasiallisesti kotimaisista soittajista kokoontuina. Tämä edellytti kuitenkin, että menot saataisiin supistumaan mahdollisimman vähiin, minkätähden Lautakunta teki alustavan sopimuksen johtajain ja orkesterin jäsenten sekä kaupunginorkesterin kansliahenkilökunnan kanssa muutetuista palkkaehdoista. Asianomaisten ilmoitettua luopuvansa aikaisempiin välikirjoihin perustuvista vaatimuksistaan ja hyväksyvänsä ne muutetut ehdot, mitkä Musiikkilautakunta katsoi voivansa tarjota, laati Lautakunta muuttuneiden olojen mukaan sovitettua työohjelman sekä väliaikaisen budjettilaskelman, jotka kirjelmässä syyskuun 8 päivältä 1914 lähetettiin Kaupunginvaltuuston tutkittaviksi. Mainitun kuukauden 22 päivänä pitämässään kokouksessa (ks. Kaupunginvaltuuston saman päivän esityslistaa, asiaa N:o 14) oikeutti Valtuusto Lautakunnan lokakuun 1 päivästä siihen asti kun asiain tila muutosta vaatisi pitämään voimassa kaupunginorkesteria jäsenluvultaan 39 ja 40 miehisenä sekä Lautakunnan mainitussa kirjelmässä ehdotetun suppeamman työsuunnitelman mukaan.

Orkesterin toiminta. Tämän ohjelman mukaisesti ja sittenkun orkesteria oli täydennetty monilla ulkomaisilla soittotaiteilijoilla (puupuhaltajilla), alotti kaupunginorkesteri toimintansa lokakuun 1 päivänä, ja soitantokausi päättyi toukokuun 15 päivänä 1915. Koko soitantokauden on kaupunginorkesteri ollut uutterassa toimessa, ja tämän ensimmäisen työvuoden taiteellista tulosta täytyy käytettävänä oleviin apukeinoihin katsoen pitää tyydyttävänä.

Taloudellinen tulos. Kaupunginorkesterin työn taloudellinen tulos on ollut odotettua tuntuvasti parempi ja antanut melko suuren säästön väliaikaisessa laskelmassa edellytettyjen määrain lisäksi. Yrityksen tilan valaisemiseksi toukokuun 15 päivänä 1915 pyytää Lautakunta viitata tässä seuraavaan taulukkoon:

A. Tulot.

	Musiikkilautakunnan budjettilaskelmain mukaan		Todelliset bruttotulot	
Kaupunginorkesterin määräraha.....	—	80,000	—	69,918 12
12 Symfoniakonserttia	10,000	—	12,911 40	—
4 Akateemista konserttia	5,000	—	949	—
5 Ylioppilaskonserttia	2,000	—	721	—
29 Helppotajuista konserttia	7,000	—	11,465	—
14 Kansankonserttia	4,000	—	4,473 25	—
3 Kirkkokonserttia.....	4,000	—	899	—
Teatterisoitanto (61 kertaa)	5,000	—	18,150	—
Säestys (25 kertaa).....	1,000	38,000	6,705	56,273 65
3 Meistersinger-näytäntöä	—	—	—	1,430
Myydystä ohjelmista	—	—	—	224 72
Juoksevan tilin korko	—	—	—	70 05
Smk	—	118,000	—	127,916 54

B. Menot.

	Musiikkilautakunnan budjettilaskelmain mukaan		Todelliset menot	
<i>Palkkaukset</i>	—	86,460	—	92,021 12
<i>Konserttikulut:</i>				
Poliisiluvat	1,000	—	888 08	—
Lippujen painatus	1,200	—	1,587	—
Yliopistokonserttien vuokra	1,500	—	1,912	—
Kirkko- ja kansankonserttien s:n	1,000	—	2,358 65	—
Ylioppilaskonserttien s:n	1,500	—	444 50	—
Helppotajuisten konserttien s:n	1,000	—	523	—
Harjoitushuoneiston s:n	1,400	—	1,129 80	—
10 symfoniakonsertin solistit	4,000	—	3,569	—
Kirkko- ja muiden kons. s:n	2,000	—	378 50	—
Arvaamattomia menoja	500	—	401 19	—
Tilapäinen lisämiehistö	1,000	16,100	3,011 67	16,203 39
<i>Ilmoitukset</i>	—	5,000	—	2,990 02
<i>Nuottien hankinta ja kirjoitus</i>	—	1,000	—	648 50
<i>Muut kustannukset:</i>				
Sähkösanomat	300	—	72 67	—
Kuljetuskulut	1,200	—	544 65	—
Matkakulut	500	—	450	—
Arvaamattomat menot	1,500	3,500	1,662 11	2,729 43
<i>Valtiollainan korko</i>	—	1,500	—	—
<i>Taloudenhoito</i>	3,000	—	2,615	—
Tarverahat, arvaamattomat	1,000	4,000	689 55	3,304 55
Käteinen säästö	—	117,560	—	117,897 01
Smk	—	117,560	—	127,916 54

Niinkuin tästä taulukosta näkyy, ei nyt päättyneenä soitantokautena ole tarvinnut käyttää kaikkea kaupungin takaamaa kannatusapua, joka sekä syys-että kevätkaudelta oli laskettu 40,000 markaksi. Vuosien 1914 ja 1915 vaihteessa oli säästöä 10,081 markkaa 88 penniä, joka määrä tilinpäätöksen valmistuttua toimitettiin kaupunginkassaan. Kevätkaudella 1915 on kaupunginkassasta tosin nostettu vahvistetun budjetin mukainen 40,000 markan määrä, mutta tilit osottavat kaupunginorkesterin hyväksi 10,019 markkaa 53 penniä, joka summa on siirretty syyskauteen niiden lisäkustannusten varalla, joita orkesterin voimassa pitämisestä täysilukuisena ja säännöllisen palkkatariffin soveltamisesta koitunee.

Valmistavia
toimen-
piteitä soi-
tantokau-
deksi
1915—1916.

Vaikka, niinkuin edellä mainittiin, kaupunginorkesterin työn taiteellista tulosta nyt päättyneenä konserttikautena täytyy pitää verraten hyvänä, ei orkesterin nykyisessä vähälukuisessa kokoonpanossaan voi katsoa vastaavan ensiluokkaiselle pääkaupunginorkesterille asetettavia vaatimuksia. Tämän johdosta on Musiikkilautakunta katsonut olevan ryhtyminen sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että orkesteri, ellei sotatila tee estettä, syksystä 1915 saa paremman kokoonpanon, erittäinkin mitä puupuhaltimiin tulee, sekä saatetaan mikäli mahdollista jäsenluvultaan noin 50-miehiseksi. Muussa tapauksessa on tarjona vaara, että symfoniakonsertteihin ei enää saada sopivaa ohjelmaa. Tämän ohessa on Lautakunta ollut sitä mieltä, ettei orkesterin jäsenten nykyisiä alhaisia palkkoja enää olisi pysytettävä, vaan että kaupungin tulisi ensi soitantokauden alusta taata säännöllisen palkkatariffin jälleen saattaminen voimaan. Tähän nähden on Lautakunta, sittenkun kaikki soittajain välikirjat soitantokauden lopulla oli irtisanottu, tarjonnut niille soittotaiteilijoille, joille orkesteriasiaa järjestettäessä tehdyn sopimuksen mukaan olisi varattava paikka orkesterissa, tilaisuuden paikan saamiseen paremmilla taloudellisilla ehdoilla, ja onkin sittemmin 28 tähän ryhmään kuuluvaa soittotaiteilijaa Musiikkilautakunnan kanssa tehnyt uudet sopimukset. Lisäksi on Musiikkilautakunta ryhtynyt toimiin mainitun kanta-joukon lisäksi tarpeellisten orkesterisoittajain hankkimiseksi, ja kapellimestari Schnéevoigt on saanut toimekseen ulkomailla tehdä sopimukset asianomaisten kanssa. Vaikkei kaikkia palvelussopimuksia vielä ole kertomuskauden päättyessä tehty, on hyviä toiveita, että kaupunginorkesteri nykyisissä tukalista oloista huolimatta voi ensi syksystä esiintyä kokoonpanoltaan maamme ensimmäisen soittokunnan arvoisena. Puupuhaltajia ja torvensoittajia on kaupunginorkesterilla varalla Helsingin torvisoittokunnassa, jonka hallinnon kanssa on tehty sopimus tarvittavan lisämiehistön saamisesta koko soitantokaudeksi vahvistetusta, sangen kohtuullisesta palkkiosta.

Tässä yhteydessä on Musiikkilautakunta ottanut harkittavaksi kysymyksen orkesterin johdon järjestämisestä ensi soitantokaudeksi.

Orkesterin
johto

Sittenkun herra Schéevoigt, mainiten että hänelle oli ensi soitantokaudeksi tarjottu paikka Tukholman konserttiyhdistyksen perustamassa symfoniaorkeste-

rissa, oli ehdottanut, että hänet joko kokonaan otettaisiin kaupunginorkesterin palvelukseen 16,000 markan palkkiosta kultakin soitantokaudelta (korotuksin neljältä seuraavalta soitantokaudelta) taikka myös että hän 12,000 markan palkkiosta soitantokaudelta sitoutuisi koko syyskuun sekä kymmenkunta päivää loka-huhtikuussa oleskelemaan Helsingissä sekä silloin johtamaan 14 symfoniakonserttia ja avustamaan muissakin musiikkitilaisuuksissa Musiikkilautakunnan määräyksen mukaan, on Lautakunta kokouksessaan maaliskuun 8 päivänä 1915 hyväksynyt jälkimmäisen vaihtoehdon, jonka Lautakunta havaitsi kaupungille edulliseksi ja olevan vaikeudetta toimeenpantavissa. Herra Schnéevoigtin kanssa tehty sopimus allekirjoitettiin saman kuukauden 18 päivänä.

soitanto-
kautena
1915—1916.

Professori Kajanuksen työtehtävän järjestämiseksi kaupunginorkesterissa päätti Musiikkilautakunta kokouksessaan maaliskuun 17 päivänä 1915, että kuusi konserttia käsittävä, täysipainoista, etusijassa kotimaista ohjelmaa esittävä itsenäinen konserttisarja asetettaisiin herra Kajanuksen johtoon. Tämä samoin kuin herra Schnéevoigtinkin johtama sarja järjestettäisiin tilattavaksi ja ohjelmat julkaistaisiin edeltäpäin. Herra Kajanuksen johtamassa sarjassa saisivat nuoret kotimaisetkin säveltäjät tilaisuuden esittää teoksiaan ja nuoret johtajat tilaisuuden esiintyä. Sarja annettaisiin huokeammasta hinnasta yliopiston juhlasalissa, ja professori Kajanuksella olisi tällöin tilaisuutta antaa tarpeellista ohjausta sitä haluaville ja ohjelman suoritukseen myötävaikuttaville nuorille säveltäjille ja johtajille sekä siten tukea kotimaista säveltaidetta ja edistää sen kehitystä. Sittenkun herra Kajanus oli tarjoutunut edellä mainittuun tehtävään sekä muutoinkin antamaan työvoimansa käytettäväksi 8,000 markan palkkiosta soitantokaudelta, päätti Musiikkilautakunta kokouksessaan maaliskuun 17 päivänä 1915 hyväksyä nämä ehdot, minkä jälkeen sopimus herra Kajanuksen kanssa tehtiin samana päivänä.

Kun katsottiin voitavan tulla toimeen ilman varajohtajaa ja tämän toimen lakkauttaminen oli säästäväisyyskannalta tarpeellinen sekä suotavaa oli, että useammat kotimaiset kyvyt saisivat tilaisuuden esiintyä, päätti Lautakunta maaliskuun 8 päivänä 1915, ettei mainittua tointa täytettäisi vakinaisesti ensi soitantokaudeksi, mutta että sen sijaan herra Kajanuksen käytettäväksi annettaisiin 2,400 markan määräraha m. m. edellä mainitussa erikoisessa konserttisarjassa avustavain nuorten säveltäjien ja johtajain palkkaamiseen.

Musiikkilautakunnan hallintotoimista kuluneena työ kautena mainittakoon tässä seuraavat mielenkiintoisemmat.

Tärkeäm-
mähallinto-
toimet.

Sittenkun Musiikkilautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri olivat laatineet ehdotuksen kaupunginorkesterin kansliassa palvelevain taloudenhoitajan ja kassanhoitajan johtosäännöksi, hyväksyi Lautakunta ehdotuksen kokouksessaan syyskuun 23 päivänä 1914 ja johtosääntö julkaistiin kunnan asetuskokoelmassa.

Talouden-
hoitajan ja
kassanhoita-
jan johto-
sääntö.

Taloudenhoitajana kertomuskaudella on toiminut herra A. Apostol ja kassan-

hoitajattarena orkesterin kansliassa rouva Elsa Zilliacus, joka rouva B. Nykoppin erottua valittiin tähän toimeen.

Kuukausi-
tarkas-
tukset.

Edellä mainitun johtosäännön mukaan on taloudenhoitaja velvollinen kuukausittain viimeistään seuraavan kuukauden 5 päivänä Musiikkilautakunnalle antamaan kaksin kappalein laaditun tilin siihen kuuluvine todisteineen ynnä vahvistetun kaavakkeen mukaan laaditun taulukon tuloista ja menoista. Kohta näiden asiakirjain saavuttua ovat Musiikkilautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri ynnä yksi Lautakunnan jäsen vuoroonsa kunkin kuukauden alussa toimittaneet tilintarkastuksen, ja on näissä kuukausitarkastuksissa tilien aina havaittu olevan kunnossa ja kassan tila kirjain mukaiseksi. Kuukausitilit todisteineen on heti toimitettu Rahatoimikamariin edelleen tarkastettaviksi.

Filharmoni-
sen Seuran
kirjaston
lunastus.

Toukokuun 18 päivänä 1912 annettua velkakirjaa (Pain. asiakirj. N:o 4 vuodelta 1914, liite III) sekä siihen liitettyä, samana päivänä laadittua pantti-kirjaa vastaan (saman asiakirjan liite IV) on Osakeyhtiö Helsingin Filharmoninen Seura nuottikirjastonsa panttia vastaan saanut 50,000 markan suuruisen 4 prosenttisen kuoletettavan valtiolainan.

Kun 1913 vuoden lopulla päästiin yksimielisyyteen tšekäläisten soittokuntain yhdistämisestä ja kunnan orkesterin perustamisesta, oli tuollaisen yhdistämisen pääehtoja, että kaupunki lunastaisi nuottikirjaston 50,000 markalla. Musiikkilautakunta ehdotti (Pain. asiakirj. N:o 4 siv. 6, IX kohta) tässä meneteltäväksi niin, että kaupunki yhtiön puolesta maksaisi valtiolainan koron ja kuoletuksen. Täten lainan vastuunalaisuus jäisi edelleen Filharmoniselle Seuralle eikä tarvitsisi noudattaa sitä mutkaa, jota kunnallisasetus edellyttää kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otettavaan lainaan nähden. Kaupunginvaltuusto kuitenkin katsoi sopivammaksi, että kaupunki välittömästi maksaisi lainan pääoman valtiokonttoriin ja lunastaisi kirjaston (Vrt. Kaupunginvaltuuston kirjelmää maaliskuun 10 päivältä 1915 N:o 107).

Kirjasto luovutettiin elokuun alussa 1914 Musiikkilautakunnan hoitoon ja haltuun sekä säilytetään Lautakunnan kirjastohuoneistossa vanhalla Seurahuoneella.

Kaupunginvaltuuston edellä mainitun kauppahinnan suoritukseksi osottaman 50,000 markan määrärahan maksaminen on sattuneesta syystä lykätty toistaiseksi. Edellä mainitussa, musiikkiolojen väliaikaista järjestämistä sotatilan aikana koskevassa esityksessään Lautakunta ehdotti (Ks. asiaa N:o 14 esityslistassa N:o 16 vuodelta 1914), että suoritus saisi jäädä toistaiseksi ja että kaupunki sen sijaan maksaisi lainan korot. Lautakunnan esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan syyskuun 22 päivänä 1914.

Sittenkun K. Senaatti kuitenkin Filharmonisen Seuran tekemän esityksen johdosta oli heinäkuun 6 päivänä 1915 vapauttanut seuran velvollisuudesta suorittaa valtiolainan korkoa elokuun 18 päivään 1914 asti, katsoi Musiikkilautakunta

voivansa ryhtyä tekemään Valtiokonttorin kanssa välinsuoritusta Kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen mukaisesti. Velka suoritettiin viime heinäkuun 23 päivänä kaupunginkamreerin toimesta, jolle lainakirjatkin luovutettiin.

Kirjasto on Lautakunnan toimesta palovakuutettu 50,000 markasta.

Kirjelmässä syyskuun 23 päivältä 1914 lähetti Musiikkilautakunta sääde- 1915 vuoden tyssä järjestyksessä Rahatoimikamariin seuraavaksi vuodeksi laatimansa budjetti- budjetti- laskelman, jota laatiessaan Lautakunta oli edellyttänyt sen asiointilan, joka oli laskelma. vaatinut edellä kerrotun väliaikaisen järjestelyn, lakkaavan 1915 vuoden alusta ja olojen musiikkielämänkin alalla palautuvan säännölliseen uraansa.

Kun nämä toiveet eivät täytyneet, oli Lautakunnan pakko myöhemmin tarkistaa budjettilaskelmansa. Marraskuun keskivaiheilla esitti Musiikkilautakunta Budjettivaliokunnalle, että Lautakunnan kirjelmässä syyskuun 8 päivältä 1914 lähetetyssä, konserttikauden 1914—1915 väliaikaisessa budjettilaskelmassa olevat numerot olisi pantava laskelman pohjaksi mikäli kevätkautta 1915 koski, mutta että sitä vastoin Musiikkilautakunnan aikaisemmin esittämiä ja Kaupunginvaltuuston hyväksymiä vakinaisia laskelmia (Ks. pain. asiakirj. N:o 4 vuodelta 1914 ja esityslistaa maaliskuun 10 päivältä samaa vuotta, asiaa N:o 22) olisi noudatettava syyskauden 1915 tuloja ja menoja laskettaessa. Budjettia järjestettäessä Kaupunginvaltuusto hyväksyi nämä näkökohdat, ja tämän mukaisesti pantiin 1915 vuoden budjettiin 143,000 markan määräraha kaupunginorkesterin voimassa pitämiseksi (tasaluvuin 59,000 markkaa kevät- ja 84,000 markkaa syyskautta varten), edellytettyjen tulojen ollessa 63,000 markkaa (19,000 markkaa kevät- ja 44,000 markkaa syyskautelta), joten kaupungin apumaksu koko kalenterivuodelta 1915 laskettiin 80,000 markaksi.

Kun vanha Seurahuone ei enää ollut kaupunginorkesterin käytettävissä Harjoitus- harjoitushuoneistona, vuokrattiin soitantokauden alussa E. Makasiininkadun var- huoneisto.rella sijaitseva Filharmonisen Seuran aikaisempi harjoitushuoneisto. Kun tämä huoneisto sittemmin huomattiin sopimattomaksi ja paljon tarkoituksenmukaisempi huoneisto oli saatavana uudelta Ylioppilastalolta, päätti Lautakunta vuokraisännän kanssa sovittuaan peruuttaa ensiksi mainitun huoneiston vuokrasopimuksen sekä sen sijaan vuokrata huoneiston Ylioppilastalolta 125 markan kuukausivuokrasta, siivoaminen, lämpö ja valaistus siihen luettuina.

Kokouksessaan lokakuun 1 päivänä 1914 järjesti Lautakunta seikkaperäi- Lippujen sesti kaupunginorkesterin konserttien lippujenmyynnin, tarkastuksen ja rahain- myynti.kannannan.

Viimeksi mainittuna päivänä pitämässään kokouksessa julisti Musiikkilauta- Orkesterin- kunta kaikki kaupunginorkesterin palveluksessa olevat henkilöt oikeutetuiksi, jäsenten niin kauan kuin väliaikaisia oloja kesti, hankkimaan itselleen sivutointa, kuiten- sivutoimet.kin sillä ehdolla ettei kaupunginorkesterin töitä ja harjoituksia mitenkään sivuuteta eikä laiminlyödä.

- Vuokra-
tariffi. Kokouksessaan lokakuun 7 päivänä 1914 päätti Musiikkilautakunta toistaiseksi olla soveltamatta aikaisemmin laatimaansa kaupunginorkesterin vuokra-
tariffia, vaan valtuutettiin puheenjohtaja yksissä neuvoin taloudenhoitajan kanssa myöntämään asianhaaran vaatimia alennuksia tariffin mukaisista maksuista. Ensi soitantokaudeksi on Lautakunta vahvistanut tarkistetun vakinaisen tariffin jonkin verran korotetuin maksuin. Nämä muutokset ovat joutuneet osin siitä, että on aikomus syksystä lähtien saattaa orkesteri täyteen mieslukuun, osin pyrkimyksestä jossain määrin lieventää orkesterin runsaasta työtaakkaa ja samalla saavuttaa tähänastista parempi taloudellinen tulos sen työstä.
- Orkesteri-
koulu. Musiikkiopiston johtokunnan annettua Musiikkilautakunnalle ehdotuksen kunnan kannatusapua nauttivan orkesterikoulun toiminnan järjestämisestä opistossa on Lautakunta kokouksessaan marraskuun 18 päivänä 1914 hyväksynyt mainitun työsuunnitelman.
- Kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjelmässä helmikuun 3 päivältä 1915 esitti Musiikkilautakunta jatkuvaa määrärahaa myönnettäväksi musiikkiopistolle orkesterikoulun voimassapitoon syyslukukaudella 1915. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi kokouksessaan maaliskuun 2 päivänä 1915.
- Muutos
Musiikki-
lautakunnan
johto-
säännön
3 §:än. Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli budjettikokouksessaan joulukuun 29 päivänä 1914 päättänyt, että kaupungin budjetissa nimikkeen „Muut kansanvalistus-
tarkoitukset“ kohdalla kannatusapua nauttivain seurain ja laitosten silmälläpito annettaisiin Musiikkilautakunnan toimeksi sekä tästä johtuva muutos olisi tehtävä Lautakunnan johtosääntöön, lähetti Lautakunta kirjelmässä helmikuun 3 päivältä 1915 Kaupunginvaltuustolle ehdotuksen sanotuksi muutokseksi. Kokouksessaan maaliskuun 2 päivänä samaa vuotta vahvisti Kaupunginvaltuusto Lautakunnan huhtikuun 28 päivänä 1914 vahvistetun johtosäännön 3 §:n toisin kuuluvaksi.
- Musiikkilautakunnan asiana olevan, edellä mainittujen yritysten tarkastuksen on Lautakunta järjestänyt ja jakanut jäsentensä kesken.
- Anniskelu-
varoista
haettuja
apurahoja. Kirjelmässä maaliskuun 17 päivältä 1915 antoi Musiikkilautakunta lausunnon Suomen Laulun ja Brage-yhdistyksen hakemuksista, jotka tarkoittivat apurahain saamista kuluvana vuonna jaettavista anniskeluvaroista. Kirjelmässään huhtikuun 13 päivältä samaa vuotta antoi Lautakunta lausunnon Helsingin Työväenyhdistyksen Soittokunnan samallaisesta hakemuksesta.
- Kallion
ulkoilma-
musiikki. Lautakunnan aloitteesta toimeenpantua ulkoilmasoitantoa Kalliossa suoritettiin kesällä 1914 vahvistetun ohjelman mukaan, kunnes se elokuun alussa samaa vuotta poliisin kiellon johdosta lakkautettiin.

Musiikkilautakuntaan ovat puheena olevan kertomuskauden kuluessa kuulu- Musiikki-
neet arkkitehti Hugo Lindberg, puheenjohtajana, toimittaja A. R. Frenckell, lautakunnan
varapuheenjohtajana, apteekkari Edv. Stigzelius, professori Axel Wallgren, jäsenet.
vapaaherra Seb. Gripenberg, johtaja Erkki Melartin ja johtaja E. W. Walldén,
jotka ovat valitut 1915 vuoden loppuun.

Helsingissä, syyskuun 18 päivänä 1915.

Musiikkilautakunnan puolesta:

Hugo Lindberg.

John Uggla.

Rahatoimikamarin mietintö N:o 1 kaupungin viemäriolojen järjestämisestä.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Esitys määrärahain osottamisesta tutkimusten toimittamiseen.

Heinäk. 22 p:nä 1915.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 505.

Rahatoimikamarin kokouksessa kesäkuun 8 päivänä 1911 esiteltiin puheenjohtajan, valtioneuvos A. Gripenbergin esitysehdotus toimenpiteisiin ryhtymisestä niiden haittain poistamiseksi, joita syntyy lokaviemäriveden johtamisesta kaupunkia ympäröiviin vesialueisiin aivan rantain äärelle, mistä syystä vesi rantain edustalla suuressa määrin likaantuu (Liite I). Tästä on seurauksena, ettei enää ole löydettävissä virutushuoneen taikka uimahuoneen paikkaa, missä merivettä voisi käyttää. Terveydellinen haitta — paitsi hankaluutta — on se löyhyä, jota lokaviemärien suista leviää veden alhaalla ollessa. Veden likaantumista lisäävät erittäinkin eräiden tuulien vallitessa Viaporista poistetut jätteet. Toimenpiteet, joihin kaupungin viranomaiset ovat ryhtyneet mainittujen hankaluuksien poistamiseksi laittamalla katkaisevan lokaviemärijohdon ja puhdistusaseman Eläintarhaan, ovat olleet luonnostaan tilapäisiä taikka tarkoittaneet jonkin erittäin huuhtavan epäkohdan poistamista, mutta laajempaa suunnitelmaa rantaveden likaantumisen estämistä tarkoittavaksi lokaviemäriolojen järjestelmälliseksi uudistamiseksi ei ole vielä laadittu. Tuollainen suunnitelma olisi välttämättömän tarpeellinen mainitun suuntaiselle menestykselliselle työlle, ja sen laatiminen olisi annettava toimeksi Rakennuskonttorin palveluksessa olevalle koti- tai ulkomaiselle ammattimiehelle, joka ensin tutkisi oloja muuttamissa isommissa ulkomaan kaupungeissa, taikka kaupungininsinöörin johdossa työskentelevälle komitealle, ehkäpä sopisi julistaa palkintokilpailukin. Esitysehdotuksen tekijä ehdotti, että Kamari pyytäisi kaupungin yleisten töiden Hallitukselta lausuntoa tuollaisen suunnitelman tarpeellisuudesta sekä ehdotusta, miten se olisi aikaansaatava, ja hyväksyi Kamari tämän ehdotuksen.

Syyskuun 27 päivänä 1911 anoi Helsingin Uimaseura Rahatoimikamarilta toimenpiteisiin ryhtymistä Ursinin kallion viereisen uimalaitoksen läheisyydessä mereen laskevan lokaviemäriveden puhdistamiseksi, uuden uimalaitoksen perus-

tamiseksi sopivaan paikkaan, jos semmoinen nyttemmin on saatavissa, sekä paikan varaamista uimahallille, johon tarvittava vesi tulisi kaupungin vesijohdosta. Kamari lähetti asian kaupungin yleisten töiden Hallitukseen, eikä sitä ole vielä loppuun käsitelty.

Kirjelmässä marraskuun 20 päivältä 1911 anoi naisasialiitto Hemmet Kaupunginvaltuuston toimenpidettä sekä meriveden likaantumisen estämiseksi, eritoten virutushuoneiden vierellä, että lokaviemärijätteiden talteen ottamiseksi ja käyttämiseksi maanviljelyksen hyväksi. Valtuuston Valmisteluvaliokunta lähetti asian marraskuun 27 päivänä 1911 Terveystoimikuntaan, joka, siihen nähden että kysymys lokaviemärijärjestelmän parantamisesta oli kaupungin yleisten töiden Hallituksessa käsiteltävänä, ei katsonut olevan aihetta asian silloisellaan ollessa käydä sitä lähemmältä tarkastelemaan. Lähetteessä seuraavan joulukuun 7 päivältä annettiin asia mainitun Hallituksen käsiteltäväksi.

Kaikki edellä mainitut, toistensa yhteydessä olevat asiat lähetti Kaupungin yleisten töiden Hallitus Rakennuskonttoriin, joka Hallitukselle osotetussa kirjelmässä heinäkuun 14 päivältä 1913 (Liite II) antoi siitä selvityksen. Kaupungininsinööri Idström tekee ensinnä selkoa siitä käsityksestä, minkä erinäiset saksalaiset ja ruotsalaiset ammattimiehet ovat lausuneet lokaviemäriveden johtamisasiasta, käsittelee sitten Helsingin oloja, tekee selvää likaveden eri puhdistusmenettelyistä ja ehdottaa rakennettavaksi katkaisevia lokaviemärejä, joten lokaviemäriinsuiden luku vähenisi nykyisistä 45:stä 27:ksi, joista 17 osin kävisi pysyttämisen nykyisessä kunnossaan, osin vestedes varustaminen puhdistusasemilla. Näiden töiden kustannukset lasketaan nousevan 616,000 markkaan (Liite III) Olisi vielä ehdotettava toimenpiteitä kymmenen päälaskujohdon aikaansaamiseksi, mutta tätä ei käy tekeminen, ennenkuin on vahvistettu ne vaatimukset, joita terveydelliseltä kannalta katsotaan tarpeelliseksi asettaa meriveden laadulle, mikä täytyy jättää Terveystoimikunnan tehtäväksi. Vasta sittenkun Lautakunta on päättänyt, kuinka pitkälle lokaviemäriveden puhdistusta on toimitettava, voi Rakennuskonttori laatia tarpeellisten laitosten ehdotukset kustannusarvioineen. Insinööri Idström huomauttaa, että täällä käytännössä oleva järjestelmä, likaveden mädättäminen seisotuskaivoissa, vaikeuttaa veden lopullista puhdistamista, minkätähden Terveystoimikunnan tulisi lausua ajatuksensa siitakin, eikö mainittuja kaivoja olisi uudesti rakennettava yksinkertaisiksi mekanisiksi puhdistuslaitoksiksi. Toimenpide, josta kävisi päättäminen lopulliseen ehdotukseen katsomatta, olisi kaikkien niiden matalain lahtien ruoppaaminen, joihin lokaviemärejä laskee, sekä rantareunusten teettäminen. Nämä työt olisi teetettävä vähitellen ja otettava huomioon budjettiehdotuksissa. Virutushuonekysymys on nyttemmin pääasiassa ratkaistu (käyttämällä vesijohtovettä), jota vastoin uimahuonekysymyksen ratkaisu osittain on sen varassa, miten likavesi tulee käsiteltäväksi. Insinööri Idström ehdottaa, että kaupunki uimahuoneiden paikoiksi varaisi sopivia osia läheisistä saarista, niinkuin Kyläsaaresta,

Liiska- tai Sirpalesaaresta, Utterista ja Rajasaaresta sekä, Helsingin Anniskeluosakeyhtiön kanssa tehdyn sopimuksen pohjalla, Korkeasaaresta, ja ryhtyisi toimiin huokeahintaisen kulun aikaansaamiseksi mainituille paikoille. Terveystenhoitolautakunnan asia olisi toimeenpanna vedentutkimuksia ehdotettujen paikain sopivaisuuden selville saamiseksi.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus lähetti Rakennuskonttorin antaman selvityksen Rahatoimikamariin kirjelmässä syyskuun 26 päivästä 1913, samalla ilmoittaen yhtyvän kaupungininsinöörin esiintuomiin näkökohtiin. Asia lähetettiin Terveystenhoitolautakuntaan seuraavan marraskuun 11 päivänä.

Tammikuun 29 päivänä 1914 antoi Terveystenhoitolautakunta Kamarille mietinnön asiasta (Liite V). Siinä Lautakunta huomauttaa, että lausuntoa ei käy antaminen, ennenkuin kaikkia asiaan kuuluvia seikkoja on laajaperäisesti tutkittu. Lautakunta ehdottaa seuraavan, tarkoitusta varten asetetun komitean laatiman työohjelman tätä tutkimusta varten:

- 1) Fysikalliset tutkimukset: lämpö määrä, läpikuultavuus, väri;
- 2) Kemialliset tutkimukset: kloripitoisuus, kaliumpermanganaatin kulutus, happipitoisuus, hapenkulutus, mädätyskokeet;
- 3) Bakteriologiset tutkimukset: paljoudellinen bakteritutkimus, colititit;
- 4) Rantasiltain ja laituriin viereisessä vedessä sekä pohjalietteessä olevan kasvi- ja eläinkunnan mikroskooppis-biologiset tutkimukset.

Säännöllisiä vesinäytteitä olisi otettava noin 100 kohdasta. Sittenkun tutkimuksia jonkin aikaa on toimitettu, olisi jollekin työhön osaa ottavalle henkilölle valmistettava tilaisuus opintomatalla tutustua niissä kaupungeissa saavutettuihin kokemuksiin, joiden olot ovat samanlaatuiset kuin Helsingin, minkä jälkeen menettelytapoja kävisi muodosteleminen. Jotta saataisiin selville, missä määrin veden mekanista puhdistusta käy pitäminen riittävänä, olisi pienellä koelaitos rakennettava jonkin tarkoitukseen sopivan lokaviemärin suulle. Niinikään olisi laitettava koekaivo, jossa seisotusta ei toimiteta. Olisi tarpeellista jatkaa kokeita ainakin vuosi vuodenaikain vaikutuksen selville saamiseksi, ja tarpeellisine esitöineen vaatisi koko tutkimus aikaa 1½ vuotta. Kustannuksia olisi:

Menoja kerta kaikkiaan	Smk 4,500: — 1)
Vuotuisia menoja	„ 8,900: — 1)

Tutkimuksen johdon oli lautakunta ajatellut jaettavaksi kaupungin laboratorin johtajan ja kaupungin vesijohtolaitoksen kemistin, maisteri C. K. Bergmanin kesken siten, että edellinen hoitaisi fysikalliset ja kemialliset tutkimukset, jälkimäinen taas bakteriologiset ja mikroskooppis-biologiset työt. Maisteri Bergmanille olisi asianomaiselta viranomaiselta hankittava lupa tämän tehtävän vastaanottamiseen.

1) Seikkaperäinen luettelo on Liitteessä V.

Rahatoimikamari alisti Terveystenhoitolautakunnan ehdottaman työohjelman professorien Arthur Rindellin ja Ossian Aschanin tarkastettavaksi ja sai näiltä huhtikuun 6:nä 1914 päivätyyn mietinnön (Liite VI). Tässä mietinnössä käsitellään ensin nykyisten epäkohtain syntyä ja syitä, jotka epäkohdat, mitä meriveden likaantumiseen tulee, ovat niin ilmeiset, että yksinomaan näiden toteamiseen kohdistuva tutkimus ei ole tarpeellinen. Sitten tehdään selkoa kaupungininsinöörin antaman mietinnön sisällyksestä ja mainitaan, että kustannukset biologisten puhdistusasemain rakennuttamisesta puheena olleiden kymmenen päälökaviemärin suulle nousisivat 4 1/2—5 miljoonaa markkaan. Lopuksi esitetään uusi ehdotus likaveden puhdistamiseksi laittamalla kaikki seisotuskaivot vähäisiksi puhdistus-aseiksi, joten edelliseen ehdotukseen verraten säästyisi noin 2 miljoonaa, ja jos kiinteistönomistajat velvoitettaisiin uudestirakentamisen teettämään ja kaupunki osaltaan suorittaisi puolet kustannuksista, voitettaisiin noin 3 1/2 miljoonaa. Tämän toimenpiteen käytännöllisen toteutettavuuden selville saamiseksi olisi rakennettava koeasema, josta olisi kustannuksia arviolta 4,000 markkaa. Muutoin ilmoittavat mainitut professorit hyväksyvänsä Terveystenhoitolautakunnan laatiman ohjelman, huomauttaen kuitenkin että tutkimusten johto olisi kokonaan annettava maisteri Bergmanin toimeksi, vaikkakin kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorio suorittaisi työn kemiallisen ja fysikallisen osan. Sen johdosta että mainitut kustannukset koeaseman rakennuttamisesta tulisivat lisää, olisi tarpeellista korottaa Terveystenhoitolautakunnan pyytämää määrärahaa 4,000 markalla eli 21,850 markkaan.

Ehdotetuista tutkimuksista antamassaan lausunnossa maaliskuun 8 päivästä 1915 (Liite VII) yhtyy maisteri Bergman professoreihin Aschaniin ja Rindelliin, mikäli koskee Terveystenhoitolautakunnan puoltaman meriveden laadun tutkimuksen rajoittamista. Tuollaisen tutkimuksen perusteella ei kuitenkaan voitaisi tehdä mitään johtopäätöstä likaantumisesta johtuvaan terveydenvaaraan nähden. Riittäisi, että tutkitaan, mikä tehoisuus eri puhdistusmenettelyillä on erikoisissa koekaivoissa. Mutta näidenkään rakentamista ei kävisi edeltäpäin lopullisesti määrääminen, vaan täytyisi tutkimusohjelmaa kehittää, sittenkun jotakin kokemusta on saatu. Opintomatkaa ei nykyoloissa käy ajatteleminen. Maisteri Bergman on sitä mieltä, että voidaan tulla toimeen yhdellä ainoalla koekaivolla sekä yhdellä käytettävissä olevalla seisotuskaivolla, ja tekee selkoa, miten hän on ajatellut koemenettelyn toimitettavaksi. Tutkimuksen kustannuksista mainitsee maisteri Bergman, että erikoiskirjallisuuden ja konekalujen ostoon tarkoitettut erät ehkä kävisi poistaminen, koska noita tarvikkeita on vesijohtolaitoksen laboratoriossa Vanhassakaupungissa, jota vastoin, jos työ suoritetaan siellä, kuljetuskustannukset tulevat lisää. Kemiatuotteiden ostoon niinkään tarvittaisiin 500—600 markkaa.

Tällä alalla käytännöllistä toimintaa harjoittavilta insinööreiltä B. F. Huberilta ja Harald Herliniltä on Rahatoimikamari niinkään hankkinut asiasta

lausunnon, joka on päivätty toukokuun 21:ntenä 1915 (Liite VIII). Nämä asiantuntijat ovat sitä mieltä, että Helsingin tavoin sijaitsevassa kaupungissa etusijassa olisi otettava käytäntöön lokaviemäriveden pumppuaminen mereen verraten loitolle rannasta, sekä puoltavat tarkkain vertailevain laskelmain laatimista lokaviemärikysymyksen ratkaisemiseksi tällä keinoin ja puhdistusasemia käyttämällä. Vastoin tätä käsitystä on kaupungininsinööri, pysyen aikaisemmalla kannallaan asiassa, kirjelmässä kuluvan heinäkuun 12 päivältä (Liite IX) vieläkin hnomauttanut, että tutkimus on tarpeellinen lopullisen ehdotuksen suuntaviivain määrittämiseksi, eritoten tarkistamalla ne vaatimukset, joita terveydelliseltä kannalta voi ja pitää asettaa.

Käynee tuskin kieltäminen, että järjestelmä, jota kaupunki edelleen käyttää lokaveden pois johtamiseksi — laskemalla sen edeltäpäin puhdistamatta sangen mädänneessä tilassa meriveteen kohta rannassa — on Helsingin kokoiselle kaupungille sopimaton ja tuottaa vuosi vuodelta lisääntyviä ikävyöksiä ja terveydellisiä haittoja. Epäilystä näyttää sentähden voivan syntyä ainoastaan niiden keinojen valinnasta, joiden avulla nykyiset epäkohdat on poistettava. Tämä valinta on kuitenkin sangen vaikea, sillä erehdykset voivat tuottaa miljooniin nousevia tappioita, minkätähden ensin on huolellisesti koottava aineistoa asian valaisemiseksi koko laajuudessaan. Jo se seikka että, niinkuin selostetuista asiakirjoista näkyy, tehtävän lopullisesta ratkaisusta on lausuttu jyrkästi eriäviä mielipiteitä, osottaa, että lisäselvitystä on tarpeen, ennenkuin lopullinen ehdotus laaditaan ja arvosteltavaksi otetaan. Tämän selvityksen pitää käsittää kaikki nykyiset asiaan vaikuttavat paikalliset seikat ja tarjota varmaa pohjaa parannusmenettelyjen arvostelemiselle sekä niiden tehokkuuteen että niiden käyttämisestä oleviin likimääräisiin kustannuksiin nähden. Koska tässä tulee pohdittavaksi sekä terveydellisiä että teknillisiä ja taloudellisia kysymyksiä, näyttää Rahatoimikamarista siltä, että mainitun selvityksen hankkiminen olisi sopivin antaa toimeksi komitealle, johon paitsi vesijohtolaitoksen kemistiä, maisteri G. K. Bergmania kemiallisten ja bakteriologisten tutkimusten vastaisena johtajana, olisi valittava esimerkiksi kaksi Kaupunginvaltuuston jäsentä, kaksi Terveystoimikunnan ja yhtä monta kaupungin yleisten töiden Hallituksen edustajaa.

Selvityksen hankkimistapaan nähden Rahatoimikamari pyytää huomauttaa, ettei näytä aivan sopivalta sitoa komitean tehtävää seikkaperäiseen, edeltäpäin laadittuun ohjelmaan, koska luultavasti osottautunee edulliseksi tehdä siihen muutoksia työn jatkuessa. Meri- ja lokaveden tutkiminen käyttämällä eri puhdistusmenettelyjä tarkoitusta varten rakennetuilla koeasemilla pääasiallisesti Ter-

veydenhoitolautakunnan esittämän sekä professorien Aschanin ja Rindellin edelleen kehittämän suunnitelman mukaan näyttää tarpeelliselta, ja Kamari puoltaa mainittujen asiantuntijain ehdotusta, että tutkimuksen johto annettaisiin toimeksi maisteri G. K. Bergmanille, joka omaa sekä tarpeellista kokemusta että asiantuntemusta ja jolla on käytettävänä ammattikirjallisuutta sekä tarpeellisia tutkimuskoneita ja jota kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen lausunnon mukaan toimensa vesijohtolaitoksessa ei estä vastaanottamasta mainittua tehtävää. Kun kunta ennen pääasian lopullista ratkaisua luultavasti käyttää ulkomaisia ammattimiehiä ja yhteistyö näiden kanssa olisi alustavaankin tutkimukseen nähden hyödyllinen, olisi komitea valtuutettava jo työn alussa käyttämään apunaan ulkomaalaisia asiantuntijoita. Arvokasta aineistoa olisi varmaankin saatavissa henkilökohtaisesti tutkimalla tähän kuuluvia oloja ulkomailla, ja olisi komitea oikeutettava Terveidenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti ottamaan opintomatkan työohjelmaansa.

Työnsä suoritettuaan tulisi komitean Kaupunginvaltuustolle annettavassa kirjelmässä, toimintakertomuksensa ohessa, myös antaa saavutettuihin tuloksiin perustuva lausunto ja ehdotus siitä, mihin suuntaan lokaveden poistamisen lopullisen järjestämisen tulisi käydä. Valtuuston määrättyä kantansa tässä asiassa olisi lähinnä annettujen ohjeiden mukaan laadittava lopulliset, ehkäpä vaihtopuoliset ehdotukset tarvittaviksi laitoksiksi, joka työ näyttää olevan annettava teknillisten, koti- tai ulkomaisten henkilöjen toimeksi.

Kun seikkaperäistä ohjelmaa selvityksen hankkimiseksi ei vielä käy tekeminen, eivät tarpeelliset kustannuksetkaan ole tarkoin ilmoitettavissa. Terveidenhoitolautakunnan laatiman kustannusarvion johdolla esittää Rahatoimikamari aluksi koeasemain rakennuttamiseen sekä varsinaisiin työkuuluihin noin vuoden aikana myönnettäväksi 15,000 markkaa. Tähän summaan ei lueta asiantuntijain palkkioita, ei myöskään opintomatkan kustannusta, ja on komitean asia, kun tarpeelliseksi havaitsee, aikanansa tehdä esitys lisämäärärahan myöntämisestä mainittuihin ja ehkä lisäksi muihinkin vielä arvaamattomiin tutkimuskustannuksiin.

Rahatoimikamari pyytää sentähden kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Valtuuston asettamalle komitealle, johon valitaan kaksi herraa Valtuusmiestä, kaksi Terveidenhoitolautakunnan ja yhtä monta kaupungin yleisten töiden Hallituksen edustajaa sekä maisteri G. K. Bergman, annetaan tehtäväksi hankkia selvitys ja antaa lausunto alustavine ehdotuksineen kaupungin viemäriolojen järjestämisasiasta;

että komitean käytettäväksi mainittuun tarkoitukseen Valtuuston käyttövaroista asetetaan 15,000 markkaa; sekä

että komitea valtuutetaan käyttämään ulkomaisia asiantuntijoita ja toimeenpanemaan opintomatka.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Ote pöytäkirjasta, joka tehtiin Helsingin kaupungin Raha-toimikamarin kokouksessa kesäkuun 8 päivänä 1911.

26 §.

Puheenjohtaja, valtioneuvos Gripenberg, esitti seuraavan esitysehdotuksen parannusten aikaansaamisesta kaupungin lokaviemärioloihin:

„On yleistä valitusta aiheuttanut epäkohta, että kaupungin lokaviemärit kaikkialla päättyvät aivan rantoihin, minkä johdosta vesi näissä likaantuu siinä määrin, että kolmelta taholta veden ympäröimässä Helsingissä tuskin on ainoatakaan paikkaa, mihin virutushuoneen tai uimahuoneen sopivasti kävisi sijoittaminen. Paitsi vasta mainittua hankaluutta tuottaa tämä epäkohta terveydellisiä haittoja, joita ei pitäisi sietää hyvin hoidetussa kaupungissa. Yhtenä näistä mainittakoon se sietämätön löyhyä, mikä veden alhaalla ollessa leviää useista lokaviemärinsuista ja varmastikin voi tuottaa vaaroja kaupungin yleiselle terveydentilalle.

Kaupungin viranomaiset ovat tosin aikaisemminkin kiinnittäneet huomiotaan näihin epäkohtiin ja erinäisiä töitä niiden poistamiseksi on toimeenpantu. Niinpä on viime vuonna rakennettu katkaiseva laskukanava pitkin Pohjoisrantaan 8:n korttelin tontilta N:o 2 Elisabetinkadulle ja päättyväksi Uudenmaan kasarmin kohdalla, johon kanavaan laskevat kaikki ne osin yksityisten ja osin kaupungin omistamat johdot, jotka aikaisemmin päättyivät Pohjoisrannan ulkorajaan. Viime vuonna niinkään rakennettiin Eläintarhaan septictank-laitos Fredriksperin alueelta ja Bölen esikaupungissa tulevan likaveden puhdistamiseksi. Muut Rakennuskonttorin ehdottamat puhdistuslaitokset on kuitenkin varojen puutteessa jätetty toistaiseksi, ja tämän vuoden budjetissa on ainoastaan yksi tuollainen laitos, nimittäin Kaisaniemen halki kulkeva katkaiseva kanava, joka yhdistää Kaisaniemen ravintolan kohdalla Töölön lahteen laskevan kanavan Siltavuorenkadun alaiseen kanavaan.

Mitä vastamainitussa tarkoituksessa on toimeenpantu taikka jäänyt pelkiksi ehdotuksiksi, ei kuitenkaan ole ollut suunnitellun järjestelmän renkaita, vaan pikemmin tilapäistä laatua taikka tarkoittanut jonkin ylen huutavan epäkohdan poistamista, minkätähden useasti onkin sattunut, että Rakennuskonttorin tähän suuntaan ehdottamat työt on katsottu käyvän huoletta syrjäyttäminen muiden, kulloinkin tärkeämmiltä näyttäneiden yritysten tieltä, vaikka viemäriolojen järjestämisen kylläkin pitäisi olla kaupunkikunnan tärkeimpiä tehtäviä.

On mielestäni sentähden mitä tärkeintä Helsingin kaupungille, että sen viemäriolot ensi tilassa saadaan niin järjestetyiksi, että väkiluvun kasvamisen ja lukuisain suurten asuintalojen rakennuttamisen johdosta lisääntyvälle likavesimäärälle hankitaan sellainen poistotapa, ettei se likaa rantavesiä. Tämä näyttää olevan aikaansaataavissa joko sijoitta-

malla viemarijohdot ulommaksi mereen taikka puhdistamalla likavesi ennen sen poistamista lokaviemäreistä, käyttämällä jotakin ulkomailla käytännössä olevaa uutta, meidän ilmastossamme sopivaa menettelyä, taikka jotakin muuta tehokasta keinoa. Mikäli tämä ehditään toimittaa, on rantain viereinen alue ruopattava, jotta mikäli mahdollista saataisiin poistetuiksi ne epäkohdat, joita aivan rantoihin laskevat lokaviemärit jo ovat aikaansaaneet.

Vieläkin yksi epäkohta, jota kaupungin aivan varmaan on kohdakkoin ryhdyttävä poistamaan, on että eräiden tuulien vallitessa kaikki Viaporiin sijoitetun lukuisan varusväen jätteet ajautuvat kaupunkiin päin, huuhtelevat sen rantoja tai painuvat niiden ääressä pohjaan. Jotta voitaisiin päämäärästä tietoisella tavalla käydä käsiksi kaikkiin näihin töihin, on mielestäni tarpeellista, että laaditaan koko työn suunnitelma ja sitten vuosittain toteutetaan jokin sen osa joko taksoitusvaroilla taikka kaupungin näinä päivinä ottamalla lainalla, jota ei vielä ole kokonaan käytetty.

Tuollaisen suunnitelman ynnä sen toteuttamisesta johtuvain kustannusten laskelman voisi mielestäni laatia jokin nimenomaan sitä varten Rakennuskonttoriin asetettu kotitai ulkomainen ammattimies, jolle olisi hankittava tilaisuus sekä hyvin perehtyä kaupungin viemärioloihin että myös tutkimalla näitä oloja kaupungeissa, missä ne ovat hyvin järjestetyt, perehtyä uusimpiin edistyksiin tällä alalla, taikka myös kävisi asian onnelliselle ratkaisulle tarpeellisten tutkimusten tekemisen antaminen toimeksi Rakennuskonttoriin asetetulle, kaupungininsinöörin kokoneessa johdossa työskentelevälle ammattimieskomitealle. Olisi ehkä myös ajateltavissa palkintokilpailun julistaminen tarvittavan yleisuunnitelman aikaansaamiseksi. Minulta ei suinkaan ole jäänyt huomaamatta, että valittiinpa työn valmistelemiseksi mikä keino tahansa, sen teettäminen on tuottava kaupungille menoja, jotka luetaan sadointuhansin, ehkäpä miljooninkin, mutta toiselta puolen on asian ratkaisu mielestäni kaupungille elinkysymys, jonka saattamista onnelliseen päätökseen ei enää saa lykätä toistaiseksi.

Minulla on kunnia aluksi ehdottaa, että Rahatoimikamari, jos se yhtyy tässä lausumiini mielipiteisiin, lähettämällä pöytäkirjanotteen pyytäisi kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoa mainitsemani, edellä puheena olleiden töiden suunnitelman tarpeellisuudesta sekä ehdotusta, miten tämä yleinen suunnitelma olisi aikaansaatava.“

Päätettiin lähettää pöytäkirjanote kaupungin yleisten töiden Hallitukselle edellä olevassa lausunnossa mainittua tarkoitusta varten.

Niinkuin edellä.

Vakuudeksi:
Knut Furuholm.

HELSINGIN KAUPUNGIN

RAKENNUSKONTTORI.

*Helsingissä,
heinäk. 14 p:nä 1913.*

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

N:o 41.

Sittenkun Hallitus otteessa kesäkuun 8 päivänä 1911 tehdystä Rahatoimikamarin pöytäkirjasta oli saanut tiedokseen valtioneuvos Gripenbergin esityshdotuksen tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä likaveden johtamisesta kaupunkia ympäröiville vesialueille syntyneiden epäkohtain poistamiseksi, sekä Hallitus lausunnon ja ehdotuksen antamista varten lisäksi oli vastaanottanut Rahatoimikamarin läheteessä syyskuun 28 päivältä 1911 Helsingin Uimaseuran kirjeen uuden uimahuoneen rakennuttamisesta vesialueelle, joka ei olisi likaveden pilaama, ynnä Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnan läheteessä joulukuun 7 päivältä 1911 naisasialiitto Hemmetin tekemät muistutukset kaupungin lokaviemärijärjestelmää vastaan, päätti Hallitus vaatia Rakennuskonttorin lausuntoa edellä mainituissa pöytäkirjanotteissa ja läheteissä kosketellusta asiasta.

Tehtävän täyttämiseksi on allekirjoittaneella kunnia lausua seuraavaa :

Nykyaikaisen kaupungin lokaviemäriverkon, joka on tuiki välttämätön asukasten mukavuuden ja terveydellisten siisteysvaatimusten tyydyttämiseksi, täytyy nyttemmin täyttää toisia vaatimuksia kuin mitä voitiin arvata ensimmäisiä lokaviemärejä rakennettaessa. Nämä vaatimukset eivät tavallisesti kuitenkaan koske yksityisiä johtoja eikä niiden rakennustapaa, vaan pikemmin likaveden lopullista poistamista kaupunkialueen läheisyydestä. Sillä samalla kun lokaviemäriverkko vähitellen on ulotettu kaupungin laitaosiin ja likaveden määrä tuntuvasti lisääntynyt, ei vähimmin kaupungin yleensä rivakan laajenemisen johdosta, on erinäisiä hankaluuksia ja eräissä tapauksissa terveyden vaaraa syntynyt siitä, että likavesi on edeltäpäin puhdistamatta välittömästi johdettu kaupungin alueen halki kulkevaan jokeen taikka sitä rajoittavaan milloin minkin laajuiseen ja syvyiseen merenpoukamaan. Ja nämä haitat esiintyvät sitä tuntuvampina, kun kaupungit koettavat enemmän ja enemmän käyttää hyväkseen läheisten vesistöjen rantoja osin kaupan ja merenkulun tarpeisiin, osin kävelypaikoiksi taikka huomattavain asuinrakennusten paikaksi. Samat haitat, jotka ovat aiheuttaneet muistutuksia Helsingissä, ovat siis olemassa jokaisessa muussakin hyvin kanavoidussa kaupungissa, ja kysymys niiden poistamisesta on sentähden viime vuosina ollut tiedemiesten pohdittavana miltei kaikkialla, mutta erittäinkin Englannissa ja Saksassa, ilman että kuitenkaan on voitu tarkoitusta varten laatia taikka pääpiirteissään osottaa erikoisia, kaikkialla sopivia menettelyjä. Päin vastoin on useimmista tutkimuksista käynyt selville, että puheenalaisten haittain

poistamistapa on suuressa määrin paikallisolojen, likaveden kokoumuksen ja puhdistusmäärään nähden kulloinkin asetettavain vaatimusten varassa.

Tähän kuuluvain seikkain lähemmäksi valaisemiseksi lienee mielenkiintoista saada lyhyt selostus niiden tutkimusten tuloksista, joita viime vuosina on tehty sen kysymyksen selvittämiseksi, mitä likavesi vaikuttaa siihen veteen, johon se johdetaan. Siihen nähden mainittakoon heti alussa muuan erikoisesti meidän huomiotamme ansaitseva seikka, nimittäin että meriveteen johdettu likavesi tuottaa tuntuvasti suurempia haittoja kuin suolattomaan veteen johdettu likavesi. Aikaisemmin on tosin oltu sitä mieltä, että meressä suunnattomine vesimäärineen ei pitäisi tuntua niiden verraten vähäpätöisten likavesimäärien, joita siihen suurestakin kaupungista laskee, erittäinkin kun otetaan huomioon, että likaveden täytyy oheta ja merivesi tuulluutuu paljon runsaammassa määrässä kuin joen tai järven vesi. Tohtori J. Wilhelmi, Berlinin vedenhankinta- ja kanavoimiskolaitoksen tieteellinen jäsen, on kuitenkin „Die Einleitung der Abwässer in das Meer“ nimisessä teoksessa, tarkoin yhdistelemällä eri paikkakunnilla toimitettujen tutkimusten tulokset, osottanut, että haittoja likaveden välittömästä johtamisesta mereen ainoastaan harvalukuisissa tapauksissa ei ole ollut huomattavana, kun nimittäin olot ovat olleet erittäin suotuisat, vesi syvää, rannat avonaiset ja poukkamattomat sekä vesi liikkuvaa, mutta että tavallisesti on milloin minkin verran tuntuvia haittoja johtunut osin siitä, että merivesi on bakteriköyhää eikä siis yhtä suotuisaa biologisen itsepuhdistuksen syntymiselle kuin bakteririkas joki- tai järvivesi, osin syystä että likavesi on merivettä kevyempää eikä sentähden mainittavasti ohene, ennenkuin tuuli ja aallot sen ajavat kaupungin rantoja vasten. Merestä saatujen elintarpeiden, varsinkin osterien ja raakakujen, katsoo Wilhelmi huononevan, jopa voivan olla kulkutautien suoranaisena syynä, jos likavettä johdetaan pyyntipaikan läheisyyteen. Hän arvelee nimittäin, että patogenisillä bakteereilla on paremmat toimeentulomahdollisuudet merivedessä kuin suolattomassa vedessä, vaikkakaan niiden huomattava lisääntyminen ei ole varmasti osotettavissa. Tämän käsityksensä nojaa Wilhelmi erinäisiin laboratorikokeiluihin, jotka ovat osottaneet, että steriloitu vesi on oivallista ravintoainetta kolera-, lavantauti- ja pernarutto-bakteereille. Mitä taas tulee likaveden johtamisesta meriveteen syntyvään hajuun, osottaa Wilhelmi, että se syntyy osin ja etupäässä leväin ja liekojen mätänemisestä, joita tuollaisessa tapauksessa kehittyä erittäin runsaasti, osin siitä, että likavedestä meren pohjaan laskeutunut liete aiheuttaa rikkivedyn kehittymisen.

Bakteripesäkkeiden luku puhtaassa merivedessä ei Wilhelmin mukaan saa olla 235 suurempi kuutiosenttimetriä kohti, jota vastoin toiset tutkijat sallivat niitä olevan 500:kin. Kaikki ovat kuitenkin sitä mieltä että, vaikka mainittu lukumäärä silloin tällöin jonkin verran ylitetäänkin, ei tämä kuitenkaan varmasti todista pilaantumista olevan olemassa, vaan on tämä seikka todettava tutkimalla vettä kemiallisesti. Sitä paitsi on huomattava, että mitä vähempi suolapitoisuus on, sitä suurempi saa bakterimäärä olla, joten siis suolaton vesi jonkin verran paremmin kuin suolainen merivesi soveltuisi vastaanottamaan likavettä.

Loppuväitteessään Wilhelmi kuitenkin huomauttaa välttämätöntä olevan, että raakaa

tahi yksinomaan mekanisesti puhdistettua likavettä ei lasketa mereen, vaan että vesi on sitä ennen täydellisesti puhdistettava paikkakunnan oloihin soveltuvalla tavalla.

Hiukan toinen kanta asiassa on tunnetulla professorilla ja Hampurin terveydellisen opiston johtajalla, tri Dunbarilla, joka on vuosikymmeniä tutkinut asiaa ja viimeksi 1912 julkaissut uuden ja täydennetyn laitoksen teosta „Leitfaden für die Abwasserreinigungsfraage“, jossa tehdään selkoa eri kaupungeissa käytäntöön otettujen puhdistusmenettelyjen tuloksista.

Käymättä välittömästi ratkaisemaan kysymystä, ovatko haitat suuremmat vai pienemmät, jos likavesi johdetaan suolaiseen tai suolattomaan veteen, lausuu Dunbar mieltäpiteenään että, vaikka tosin likaveden poistamistapa on likeisesti tartuntavaaran yhteydessä, ei tälle jälkimäiselle kuitenkaan ole annettava ratkaisevaa merkitystä likaveden puhdistamiskysymyksessä, ellei ole selvitetty, että alempana asuvain taikka oman kaupungin asukasten täytyy taloustarpeisiinsa tai juomavedeksi käyttää vettä, johon likavettä johdetaan. Sillä jos tartuntavaara joka tapauksessa otetaan huomioon likaveden puhdistamistapaa koskevaa kysymystä selvitettäessä, käy ratkaisu tarpeettoman mutkikkaaksi, *erittäinkin kun on aivan mahdoton puhdistaa likavettä niin, että se varmasti ei sisällä kehityskykyisiä, tauteja synnyttäviä bakteereja*. Dunbar sentähden kehottaa kussakin eri tapauksessa ottamaan selville, ovatko paikkakunnan olot sellaiset, että likaveden tuottamia haittoja täytyy ottaa huomioon esteettisiä ja terveydellisiä vaatimuksia silmällä pitäen, ja sitten sovittamaan puhdistusmenettelyn sen mukaan.

Viimeksi mainittu käsitys näyttää niinkään hyväksytyin selvitettäessä kysymystä, onko ja missä määrin Tukholmassa ja sen ympäristössä olevien vesistöjen ja järvien veden laatu kärsinyt kaupungin likavedestä. Lokakuussa 1909 päätti nimittäin sikäläinen terveydenhoitolautakunta, luultavasti satamain veden laadun aiheuttamain muistutusten johdosta, että lautakunnan laboratorien oli toimitettava vahvistetun ohjelman mukaisia kemiallisia, hydrografisia ja bakteriologisia tutkimuksia niiden toimenpiteiden selville saamiseksi, joihin ehkä olisi tarpeellista ryhtyä Tukholman veden puhdistamiseksi. Näiden vuonna 1912 päättäneiden tutkimusten tulokset ovat julkaistuina terveydenhoitolautakunnan insinöörin Klas Sondénin ja lääketieteenlisensiaatti Berndt Henningssonin julkaisemassa laajassa teoksessa, jonka sisällyksestä tässä mainittakoon seuraavat mielenkiintoiset kohdat.

Matalan veden aikana, s. o. meriveden pinnan ollessa Mälärin vedenpintaa alempana, on Mälärista tulevassa puhtaassa vedessä bakteereja vähemmän kuin keskimäärin 100 pesäkettä kuutiosm. kohti eikä veden laatu mainittavasti huonone ennenkuin kaupunginalueella (Riddarfjärden, kylpylaitos), missä on voitu todeta huomattavaa veden likaantumista. Norrströmin vedessä, johon laskee suuria lokaviemärejä, on bakteripitoisuus vaihdellut 5,000 ja 20,000 pesäkkeen välillä, kun taas kaupungin edustalla olevassa vedessä, kuitenkin vasta Fjäderholmain luona, on huomattavana bakterimäärän vähenemistä. Höggarin luona on vielä huomattavana lokaviemäriveden vaikutusta, mutta ei Torsbyfjärdissä eikä Trälhafvetissa. Kevättulvan aikana on likaantumista kuitenkin huomattavana näillä viimeksi mainituilla alueillakin. Korkean veden aikana taas on

likaantumista huomattavana Mälärin vedessä Essingarna nimisiin saariin asti. Bakteriologisten tutkimusten on kuitenkin katsottu osottaneen, ettei Norrströmin vesi milloinkaan ole erikoisen pilaantunutta, vaikka sen bakteripitoisuus toisinaan korkean veden vallitessa on 50—100,000 pesäkettä. Omasta puolestaan on insinööri Sondén sitä mieltä, että ne Mälärin ja meren osat, missä päävirta kulkee, eivät tähän asti ole olleet siinä määrin saastutettuja, että niiden vettä olisi käynyt sanominen pilaantuneeksi, minkätähden hän ei myöskään ehdota muita toimenpiteitä kuin että päävirran vierellä olevat lahdet ja salmet, niinkuin Djurgårdsbrunnsviken, Nybroviken, Fiskarhamnen y. m. olisi vapautettava lokaviemärien yhteydestä, minkätähden Tukholman lokaviemäriverkkoon olisi tehtävä se muutos, että kaikki likavesi johdettaisiin Mälärinvirran pääuomaan, ei kuitenkaan niin, että se laskisi yhteen ainoaan kohtaan, koska siitä ei olisi etua. Vasta jos kokemus osottaisi, että liete ei ole riittävässä määrässä eikä kohtuullisilla kustannuksilla poistettavissa ruoppaamalla, on hänen mielestään aika vapauttaa lokaviemäri-vesi lika-aineksista, mikä taas vaatisi kokoomaan lokaviemärien suut yhteen taikka harvalukuisiin paikkoihin, joiden läheisyydessä pitäisi olla tilaa puhdistuslaitoksille.

Insinööri Sondén on siis sitä mieltä, että alempana asuville ei voi koitua mainittavia haittoja siitä, että Tukholman likavesi johdetaan Norrströmiin ja sieltä kaupungin itäpuolisiin vesiin.

Edellä lyhyesti selostetuista, ulkomaisten tämän alan etevimpäin auktoriteettien lausunnoista käynee täysin selvästi ilmi, että varmaa käsitystä ei vielä ole saatu kysymyksestä, onko ja missä määrin likavesi puhdistettava ennen sen päästämistä jokeen tai mereen. Allekirjoittaneesta kuitenkin näyttää siltä, kuin antaisivat esitetyt näkökohdat tarpeellista ohjetta asian arvostelemiselle mitä Helsinkiin tulee, sekä että saavutettuja kokemuksia olisi täällä sopivilta kohdin otettava huomioon.

Helsingin kaupunki laskee likavetensä sitä rajoittaviin lahtiin ja merenpoukamiin kaikkiaan 45 lokaviemärin suusta, jotka kukin edustavat eri kuivatusaluettaan. Lika-veden kokonaismäärän vuorokaudessa käy laskeminen tasaluvuin 15,000 kuutiometriksi eli noin 220 sek./litraksi. Edellä mainituista lokaviemäreistä ei Töölönlahteen laskevia nyttemmin enää tarvitse ottaa huomioon, koska niistä tuleva likavesi osin jo on biologisesti puhdistettua, osin tulee kulkemaan rakenteilla olevan puhdistusaseman läpi. Tuntuvinta haittaa tuottavat Sörnäsän Rantatien pohjoisosan varrella, Siltavuorenrannassa venäläisen muonamakasiinin läheisyydessä, Keisarikarin rannassa, Ursinin kallion länsipuolisessa rannassa ja Hietalahden pohjoisrannassa olevat lokaviemärien suut. Nämä lokaviemärit, jotka laskevat likavettä 15—61 sek./litr., olisi siis etusijassa otettava huomioon ryhdyttäessä toimenpiteisiin epäkohtain poistamiseksi. Mutta pienempiäkään laskukanavia ei saa kokonaan erottaa luvusta, sillä ne laskevat usein matalarantaisiin, pienempiin lahtiin ja synnyttävät niissä runsasta vesikasvullisuutta, joka mädätessään aikaansaa huomattavia haittoja. Jos kuitenkin puhdistuskysymys saataisiin ratkaistuksi suuriin laskukanaviin nähden, olisi se pienempiinkin nähden ratkaistu, koska nämä useimissa tapauksissa käy mainittavitta vaikeuksitta katkaisevilla kanavilla yhdistäminen ensinmainittuihin. Ennenkuin kuitenkaan käyn yrittämään selvittää puhdistustapaa ja puhdistusmäärää

koskevaa kysymystä, lienee ensin vastattava kysymykseen, ovatko Helsinkiä ympäröivissä vesissä todetut haitat yksinomaan lokaviemärien aikaansaamia sekä tulisiko vesi kaikkialla kaupungin rannoissa sopivaksi kylpyihin, vaatteiden virutukseen y. m. s., jos likavesi tarkoin puhdistettaisiin. Sillä Helsingin satamiin ja kaupunkia ympäröiviin lahtiin ei johdeta lokaviemäreillä ainoastaan likavettä, s. o. päivittäin käytettyä talousvettä, vaan myös kaikki kaduilta, pihoilta ja teiltä tuleva sade- ja huuhevesi. Jos likavettä varten rakennettaisiin puhdistusasemia, joiden puhdistuskyky tavallisesti lasketaan kolminkertaista likavesimäärää varten, mutta sadevesimäärä eräissä tapauksissa on 100 kertaa suurempi, täytyisi siis sadeveden pääosa, erittäinkin kiivaanlaisten sadekuurojen jälkeen, johtaa niin sanotuista hätä johdoista puhdistusasemain sivuitse suorastaan niille vesialueille, mihin lokaviemärit tyhjentävät sisällyksensä. Ja tässä sadevedessä on paljon likaa, joka, vaikkei se mätänekään yhtä nopeasti kuin likavedessä oleva, saa aikaan, että kaupunkia ympäröivät ja etusijassa taajemmin rakennettuja osia rajoittavat vedet eivät ole aivan sopivia kylpemiseen, vaatteiden virutukseen y. m. s. Unohtaa ei myöskään saa sitä melko suurta likamäärää, mikä päivittäin tulee satamiin niissä majaillevista kauppa- ja sotalaivoista ja joka lika osin mekanisesti sekottuu veteen, osin liukenee siihen ja siten osaltaan edistää muistutuksen alaisten epäkohtain syntymistä. Vaatimus että kaupungin rannoissa kaikkialla saisi kylpeä ja viruttaa vaatteita ei siis olisi täytettävissä, vaikka likavesi puhdistettaisiinkin, eikä se myöskään ole niin tärkeä, että se ratkaisevasti vaikuttaisi esillä olevaan kysymykseen, erittäinkin kun vaatteiden virutukseen nähden jo on ryhdytty toimenpiteisiin ja merikylpyihin sopivia paikkoja kuitenkin lienee osotettavissa ja järjestettävissä, jos vain tarkoitukseen tarvittavat varat annetaan käytettäväksi.

Paljon suurempaa huomiota on pantava siihen seikkaan, mitä likainen satamavesi vaikuttaa yläpuolellaan olevaan ilmakerrokseen, osin vedessä kehittyvään kaasujen ja osin sen hapenkulutuksen johdosta, mikä syntyy itsepuhdistuksen tapahtuessa likaisessa satamavedessä.

Kun kuitenkin sekä tämän että edellä mainittujen epäkohtain terveydellinen merkitys lienee Terveydenhoitolautakunnan selvitettävä ja kun kysymys, miten ja kuinka laajasti puhdistus on toimitettava, on mainitun selvityksen varassa, katsoo allekirjoittanut, tässä edellä huomautettuaan veden likaantumisen syitä, seuraavassa olevan tekeminen selkoa ainoastaan käytäntöön tulleista eri puhdistusmenettelyistä sekä esittäminen, miten niitä olisi tärkeitä oloihin sovitettava.

Tähän asti käytetyt likaveden puhdistusmenettelyt jakautuvat kolmeen pääryhmään, nimittäin mekaniseen, kemialliseen ja biologiseen menettelyyn.

Mekaninen puhdistus tarkoittaa likaveden puhdistamista siinä olevista järeämistä, liukenemattomista lika-aineista eikä siis voi vaikuttaa likaveden laatuun muulla tavoin kuin esteettisessä suhteessa. Tuollaista puhdistusta toimitetaan siivilöillä, ristiköillä, pyörivillä levyillä y. m. s., jotka ovat siten järjestetyt, että tavallisesti 2 mm:n kokoiset ja sitä suuremmat kappaleet jäävät laitteen taakse, mistä ne tuon tuostakin poistetaan. Mekanista puhdistusta toimitetaan niinkään selkeyttämällä, jolloin likavesi

kulkee suurista altaista, joihin suurin osa kiinteitä, sekä järeämpiä että hienompia, likaineita saostuu, sen johdosta että veden kulkunopeus altaassa on sangen vähäinen sen nopeuteen lokaviemärissä verraten. Ensiksi mainittuja apuneuvoja käytettäessä voi laskea likavedestä erottuvan siihen sekottuneita aineita 10—15 %, jälkimmäisessä tapauksessa erottuu hiukan enemmän, parhaissa laitoksissa 50:kin %. Mitä tehokkaampi puhdistus on, sitä suurempia lietemääriä tietenkin tulee poistettavaksi.

Erilaisia mekanisia puhdistusmenettelyjä voi käyttää kutakin sinänsä, mutta usein niitä käytetään kemiallisten ja biologisten menettelyjen yhteydessä.

Kemiallista likavedenpuhdistusta pidettiin muutama vuosikymmen takaperin ainoana tehokkaana menettelynä, olipa se eräissä Saksan osissa lain kautta määrätty käytettäväksi. Dunbar kuitenkin huomauttaa, että kaikkialla, missä tuollaista puhdistusta on toimitettu, puhdistettu vesi tosin on kirkasta, mutta ei suinkaan vapaata mätänevistä aineista; että lietettyminen on melko suuri (suurempi kuin selkeytystä käytettäessä) ja lietteen poistamisesta on tuntuvia kustannuksia; että lietekin on laadultaan mätänevää, ja vihdoin että käyttökustannukset ovat varsin suuret. Kemiallisten puhdistuslaitosten sijaan on sentähden lukuisissa kaupungeissa otettu käytäntöön muunlaatuksia puhdistuslaitoksia.

Biologinen puhdistus, s. o. likaveden puhdistaminen bakterien apua käyttämällä, on sitä vastoin viime vuosikymmeninä päässyt huomattavan laajaan käytäntöön. Menettelyä on kuitenkin sovellettu eri tavoin eri paikkakunnilla, osin kunkin paikkakunnan olojen mukaan, osin taas sen mukaan, miten eri laitosten rakentajat ovat katsoneet edullisimmaksi toimittaa veden alustavan puhdistuksen ennen sen joutumista lopulliseen oksidationin eli tuulluutuksen alaiseksi. Menettelystä annettakoon sentähden tässä lyhyt yleiskuvaus.

Kussakin biologisessa puhdistusasemassa on kolme osastoa. Ensimmäisessä erotetaan kaikki likaveteen sekottuneet tai sen mukana seuraavat kiinteät ainekset, niinkuin hiekka, kelluvat esineet y. m. s. Tässä siis tapahtuu veden mekaninen puhdistus. Toisessa osastossa, jota on pidettävänä varsinaisena esipuhdistajana, saa vesi joko mädätä tahi selkeytyä. Tässä juuri onkin eri biologisten puhdistuslaitosten pääasiallinen erotus. Edellisessä tapauksessa menee raaka likavesi, joka sitä ennen ei saa olla muulla kuin mekanisella tavalla käsiteltyä, suuriin altaisiin eli n. s. septic-tankkeihin, jotka ovat niin laitetyt, että vesi jonkin ajan kuluttua erottuu ilman yhteydestä pinnalle kohonneen keveämmän lietteen vähitellen muodostaman peitteen kautta, joka peite syntyy sen johdosta että vesi altaassa virtaa sangen hitaasti. Mekanisen puhdistuksen jäleltä vedessä vielä olevat raskaammat ainekset painuvat altaan pohjaan. Mutta tämän mekanisen puhdistuksen ohessa tapahtuu altaassa samaan aikaan biologinen puhdistus mätänemisen johdosta, joka taas ei vaikuta ainoastaan veteen liuenneisiin lika-aineksiin, vaan myös sekä lietepeitteeseen että sakoutuneihin aineksiin, jotka viimeksi mainitut enimmältä osalta kuluvat, joten niiden poistaminen ei tuota mainittavia vaikeuksia. Koska kuitenkin siten käsiteltyä likavettä altaasta poistuessaan täytyy pitää mädänneenä, minkä johdosta sen lopullinen oksidoiminen tuottaa suurempia vaikeuksia, on erinäisissä uudemmissa laitok-

sisä septic-tankin sijaan pantu suuret selkeytymisaltaat, joissa vesi virtaa niin nopeasti, että ensimmäisen mekanisen puhdistuksen jäljeltä vedessä olevat hienommat liete-ainekset tosin voivat painua altaan pohjaan, mutta vesi ei kuitenkaan ehdi ruveta mätänemään. Tämä jälkimäinen menettely kuitenkin tuottaa melko suuria lietemääriä, joiden poistaminen vaatii erikoisia, sangen kalliita laitteita.

Sittenkun likavesi on kulkenut joko septic-tankista tahi selkeytysaltaasta, johdetaan se kolmanteen osastoon, oksidoimisosastoon, joka sekin rakennetaan eri järjestelmään mukaan, mutta kuitenkin aina noudattaen sitä periaatetta, että veden käy mahdollisimman hyvin tuulluuttaminen, jotta sen sitten voi hajuttomana ja ylipäätään vaarattomana laskea yleiseen vesistöön.

Edellä kerrottujen kahden puhdistusmenettelyn eduista ja haitoista on Dunbar lausunut seuraavaa:

1) mädätysmenettely ei ole mikään itsenäinen likaveden puhdistusmenettely, vaan ainoastaan valmistava toimenpide, jota voi etusijassa käyttää, jos vesi sitten puhdistetaan biologisesti tai desinfisoidaan;

2) se vähentää lopullista puhdistusta varten olevain laitosten työtä:

a) poistamalla veteen sekottuneet liukenemattomat ainekset, jotka tässä tapauksessa erottuvat yhtä hyvin kuin selkeyttämällä taikka kemiallista saostusta käyttämällä;

b) kaasuttamalla ja mineralisoimalla noin $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ veteen liuenneista elimellisistä aineista;

3) septic-tankkiin jäävän elimellisen lietteen määrä vähenee tuntuvasti, sen johdosta että mätäneminen sen muuntaa kaasu- tahi nestemäiseksi, jota paitsi liete sakenee;

4) selkeytyneet ainekset muuntuvat mätänemisen johdosta tavallisesti helposti kuivuvaksi aineeksi;

5) mahdollisuus seisottaa lietettä kuukausimääriä septic-tankeissa on useassa kaupungissa osottautunut eduksi, joka kuitenkin nyttemmin on järkiperaisella tavalla saavutettavissa muullakin tavoin kuin likavettä mädättämällä.

Näiden etujen vastapainona ovat seuraavat haitat:

1) septic-tankista tulevaa vettä täytyy aina pitää mädänneenä, ja sen liikkuessa sekä sitä tuulluutettaessa levittävät siitä vapautuneet kaasut ilkeää hajua;

2) biologinen jälkipuhdistus ei tavallisesti anna yhtä hyvää tulosta, kuin jos käsiteltäisiin mätänemätöntä vettä;

3) septic-tankissa kehittyvä rikkihappo syö eräitä (laitoksen) rakennusaineita;

4) mätänevien aineiden kasautumista täytyy terveydellisistä syistä välttää (muitus koskee kuitenkin pääasiallisimmin asuinhuoneitten välittömässä yhteydessä olevia laitoksia).

Kumpaisellakin likaveden puhdistusjärjestelmällä, nimittäin joko sen mädättämisellä septic-tankeissa taikka lika-ainesten saostamisella selkeytysaltaissa, on etunsa ja haittansa. Näiden molempain menettelytapain välinen varsinainen erotus on, yksityiskohtiin katso-matta, siinä että jälkipuhdistus edellisessä tapauksessa ei anna aivan yhtä hyvää tulosta

kuin jälkimmäisessä, jota taas monessa tapauksessa ei voi käyttää, sen johdosta että puhdistettaessa syntyy suuria lietemääriä, joille on vaikea löytää sopivia kaatopaikkoja. Yhtäläisyydeksi taas on katsottava sitä seikkaa, että puhdistuslaitos kumpaisessakin tapauksessa vaatii melko suurta tilaa.

Edellä periaatteellisesti selvitettyistä menettelyistä käy Helsingissä puoltaminen ¹⁾ käytettäväksi ainoastaan ensimmäistä eli mekanista puhdistusta ja viimeistä eli biologista puhdistusta, ollen kuitenkin heti huomautettava, että viimeksi mainittu puhdistusmenettely kaupungin kaiken likaveden puhdistamiseen käytettynä vaatii monin verroin suurempia sekä perustamis- että käyttökustannuksia kuin edellinen.

Käytettiinpä lopullisesti kumpaista menettelyä tahansa, voi ja pitää kuitenkin erinäisiä muutoksia ja järjestelyjä toimittaa nykyisissä lokaviemärilaitoksissa.

Niinkuin nimittäin tämän oheisesta Helsingin viemärijohtojen asemakaavasta näkyy, johdetaan, niinkuin edellä mainittiin, kaupungin lika- ja pintavesi nykyään 45 laskujohdon suusta kaupunkia ympäröiviin vesialueisiin. Periaatteelliselta kannalta ei tähän olisi mitään muistuttamista, koska aina on suotavaa, että puhdistamaton likavesi leviää mahdollisimman laajoille vesialueille, jotta se ohenisi mahdollisimman suuressa määrässä, mutta käytännön kannalta katsoen on kuitenkin tarpeetonta pilata joka lahtea likavedellä, jos on mahdollisuutta, vaikkakin hiukan suuremmilla kustannuksilla, yhdistää useampia laskusuita yhdeksi ja siis jakaa likavesimäärä vain harvalukuisten paikkain kesken, jotka silloin tietenkin olisi valittava viereisen vesialueen laajuutta ja syvyyttä silmällä pitäen. Tämä seikka on jo viime vuosina otettu huomioon Rakennuskonttorin ehdotuksia laadittaessa, määrärahoja kun on anottu ja saatukin erinäisten katkaisevain laskujohtojen teettämiseksi paikkoihin, missä puheena olleet epäkohdat ovat olleet tuntuvimmat. Mutta tässä kohden on vielä paljon järjestämistä. Allekirjoittanut sentähden ehdottaa että, siihen katso-matta miten likaveden yleinen puhdistus toimitetaan, seuraaviin toimenpiteisiin ryhdy-tään eri viemärinsuiden järjestämiseen nähden, nimittäin

että viemärinsuu N:o 1 (Humallahti) vastedes, kohta kun sitä ruvetaan nykyistä yleisemmin käyttämään likaveden poistamiseen, täydennetään biologisella puhdistusase-malla, jota varten on tilaa varattu kaupunginasemakaavassa;

että N:o 2 vastedes yhdistetään N:oon 3 ja että puhdistusaseman paikka varataan jossakin vanhan teurastamoalueen rakentamattomassa korttelissa;

että N:oa 4, merkitykseltään vähäarvoisena, ei otettaisi tässä kohden huomioon;

että N:o 5 varustetaan puhdistusasemalla, jota varten tarpeellisen alueen kävisi varaaminen joko Leppäsuon alueella tahi, jos seurakunnat siihen suostuvat, uuden hautausmaan nykyään käyttämättömässä koilliskolkassa;

että N:ot 6 ja 7, etusijassa pintaveden johtajina, jätetään huomioon ottamatta;

että N:o 9 yhdistetään N:oon 8, jota olisi pidettävä yhtenä vastaisena pääviiemärinä;

¹⁾ Kastelua (Berieselung) ja maakerroksen läpi suodattamista (Bodenfiltration) ei ole tässä yhteydessä mainittu, syystä että nämä menettelyt vaativat sangen laajoja ja tarkoi-tukseen erikoisesti sopivia maa-alueita, jommoisia ei ole tarjona Helsingin läheisyydessä.

- että N:o 10 yhdistetään pääjohtoon N:o 11;
- että N:o 13 yhdistetään pääjohtoon N:o 12, jonka veden kuitenkin vaihtopuolisesti kävisi pumpuilla nostaminen johtoon n:o 11;
- että toimenpiteet N:oihin 14 ja 15 nähden jätetään toistaiseksi, koska niiden tuot-
tamia haittoja käy pitäminen verraten vähäisinä ja kustannukset näiden viemärien yh-
distämisestä johonkin pääviemäriin olisivat suhteellisesti liian suuret;
- että N:ot 17 ja 18 ehdollisesti yhdistetään johtoon N:o 16;
- että N:ot 19, 21 ja 22, pääasiassa sadevesijohtoina, jätetään huomioon ottamatta;
- että N:o 20 yhdistetään N:oon 23;
- että likavesi N:osta 24, ehdollisesti pumpulla, johdetaan N:oon 23;
- että N:ot 25 ja 26 yhdistetään N:oon 27, jossa tapauksessa kuitenkin erinäisiä
talojohtoja täytyy korottaa ja uudesti rakentaa;
- että N:o 28 yhdistetään N:oon 29;
- että N:ot 36 ja 37 yhdistetään N:oon 38, jonka vierelle kävisi, vaikka tosin vai-
voin, laittaminen puhdistusaseman;
- että N:o 34 kokonaan uudesti rakentamalla, joka työ käsittäisi rajakkaisten talo-
jenkin johdot, yhdistetään N:oon 38, taikka myös että kielletään rakentamasta vesiklo-
setteja tähän johtoon liitettäväksi;
- että kielletään liittämästä vesiklosetteja johtoihin N:oihin 33 ja 34, osin syystä että
näiden viemärien yhdistäminen johonkin pääviemäriin aiheuttaisi kustannuksia, jotka
olisivat aivan suhteettomia viemärien vähäiseen kuivatusalueeseen, osin syystä että, jos
vesiklosettien liittäminen kielletään eikä mädännyttä vettä seisotuskaivoista siis johdet-
taisi mainittuihin viemäreihin, muuta likavettä kävisi pitäminen verraten viattomana;
- että N:ot 30, 31 ja 32 tässä yhteydessä jätetään huomioon ottamatta, koska niiden
liittäminen Eläintarhan puhdistusasemaan jo on päätetty;
- että N:ot 39, 40 ja 41 yhdistetään laskujohtoon N:o 42; sekä vihdoin
- että N:ot 43, 44 ja 45 aikanansa yhdistetään muihin Gumtähden lahteen laskeviin
viemärijohtoihin.

Jos edellä ehdotetut työt, joista olisi kustannuksia likimäärin 616,000 markkaa, katsottaisiin sopivaksi ja hyödylliseksi teettää, olisi siis vielä ehdotettava toimenpiteitä 10 pääkanavaan eli N:oilla 8, 11, 12, 16, 23, 27, 29, 38, 42 ja 45 merkittyihin nähden. Mutta tässä asiassa on erittäin vaikea esittää mitään kohtuullisiin kustannuksiin liittyvää ehdotusta, ennenkuin eritoten terveydelliseltä kannalta on määritelty, mitä toivomuksia sen tulee täyttää. Ja kun tämä lienee Terveydenhoitolautakunnan asia, on allekirjoitta-
neesta näyttänyt oikeimmalta jättää seikkaperäisen ehdotuksen laatiminen siksi, kunnes Lautakunta on saanut tilaisuuden esillä olevan alustavan selvityksen pohjalla antaa lau-
sunnan siitä, käykö mekanisen puhdistuksen katsominen riittäväksi niiden laskujohtojen
suilla, joiden vierellä ei ole tilaa tehokkaammille laitoksille, vai vaativatko terveydelliset
seikat ehdottomasti pitemmälle menevää likaveden puhdistusta, jossa tapauksessa hu-
mioon olisi otettava, että ei ainoastaan erikoisia pumppuasemia paine- ja imujohtoineen
olisi laitettava, vaan ehdollisesti biologisiakin puhdistusasemia, joita varten tilaa lienee

hankittava joko erikoisesti vesialuetta täyttämällä taikka kaupungin läheisiä saaria tarkoitukseen käyttämällä, koska ranta-alueet on jo niin tarkoin käytetty muihin tarkoituksiin, ettei puhdistusasemia niihin voi eikä pidä sijoittaa.

Mutta eräästä toisestakin seikasta pitäisi Terveystieteidenlaitoksen lausunto olla olemassa, ennenkuin lopullista seikkaperäistä ehdotusta käy laatiminen, siihen katsomatta tuleeko käytettäväksi mekanista vai biologista puhdistusta. Ja tämä koskee kysymystä, mitä vesiklosetteihin kuuluvista seisotuskaivoista tuleva likavesi vaikuttaa meriveteen, jolla kysymyksellä on ratkaiseva merkitys määrättäessä niiden laitosten laatua ja laajuutta, vieläpä toimintakykyäkin, joita tarvittanee likaveden puhdistusta varten.

Edellä annetusta biologisia menettelyjä käyttävän esipuhdistuksen yleiskuvauksesta lienee nimittäin käynyt selville, että on eriäviä mielipiteitä siitä, onko oikein mädättää likavettä ennen sen johtamista oksidoimisvälineisiin vai ei. Ja vertailevissa lausunnoissaan on Dunbar nimenomaan huomauttanut, että mädätysmenettelyä sinänsä ei käy katsominen puhdistustavaksi. Samaten huomauttaa eräs muutamia vuosia takaperin perustettu Emschergerossenschaft niminen seura, joka n. s. Emscher-kaivoja käyttämällä mekanista tietä ja erittäin suotuisalla tuloksella puhdistaa erinäisten Saksan kaupunkien likavettä että, jotta mekaninen puhdistus voisi hyödyttää mitään, pitää likaveden olla raitista eikä siihen saa olla sekotettuna mädännyttä vettä ensinkään. Lisäksi huomauttaa seura että, ellei mekanista puhdistusta pidetä riittävänä ja biologista puhdistusta siis käytetään, on katsottava, ettei muista syistä synny samoja haittoja, joita tällä puhdistustavalla on tahdottu välttää. Mutta kun puhdistusasemia ei milloinkaan voi teettää niin laajoja, että ne voisivat käsitellä lokaviemäreistä tulevan sadevedenkin, eikä niillä siinä tapauksessa voi saavuttaa suotuisaa tulosta, täytyy viemäriverkko varustaa tarpeellisella määrällä hätäaukkoja. Ja kun silloin sadeveden ohessa mädännyttä likavettäkin kulkee niistä, mikä muutoin ei ole estettävissä, vähenisi suurilla kustannuksilla rakennettujen biologisten puhdistusasemain antama hyöty tämän johdosta suuressa määrin.

Mutta minkälaiset ovat tšekäläiset olot tässä kohden?

Miltei jokainoa tšekäläinen talo on nyttemmin varustettu vesikloseteilla ja vesi ulostuksineen huuhtoutuu näistä seisotuskaivoon, johon monessa tapauksessa myös tulee likavesi keittiöistä ja kylpyhuoneista. Tässä kaivossa seisoo vesi sitten 12, 15—24 tuntia, ennenkuin se johdetaan yleiseen viemäriin, ja on silloin verraten kirkasta, mutta — sangen mädännyttä. Ja kun lokaviemäriemme sisällys pouta-aikoina pääasiallisimmin on tällaista vettä, voipi käsittää, että haittoja ehdottomasti ilmāantuu lokaviemärien suulla, eritoten keskikesällä ja kylmempänä aikana talvesta.

Allekirjoittanut on sentähden sitä mieltä että, jos seisotuskaivot uudestirakennettaiisiin sellaisiksi, että ne olisivat ainoastaan yksinkertaisia puhdistuslaitoksia, jotka pidättäisivät karkeimmat lika-ainekset eivätkä olisi mädätyksen pesiä, riittäisivät lokaviemärien suulla vähemmänkin laajaperäiset puhdistuslaitokset ja likavettä vastaanottava merivesi saisi suuremman mahdollisuuden itsepuhdistumiseen. Kun kuitenkin tämä kysymys on

nimenomaan terveydellistä laatua, ei lopullista ehdotusta asiasta liene tehtävä, ennenkuin Terveydenhoitolautakunta on siitä lausunut mielensä.

Edellä lausutun perusteella, ja kun sen nojalla käynee toteaminen:

että esillä olevaa asiaa arvosteltaessa on huomioon otettava, että Helsinkiä ympäröiviä vesiä ei likaa ainoastaan niihin johdettu likavesi, vaan myös sade- ja huuhteluveden mukana välittömästi kaduilta ja toreilta niihin menevä lika sekä laivakulusta johtuvat jätteet;

että meriveden itsepuhdistuskyky on verraten vähäinen;

että tämä puhdistuskyky rasittuu suuressa määrin, sen johdosta että mereen johdettu likavesi on mädännyttä;

että mädännyttä vettä ei käy mainittavasti puhdistaminen mekanista tietä;

että mädännyt vesi vaikuttaa epäedullisesti biologisen puhdistusaseman tuloksiin, siinäkin tapauksessa että esipuhdistajana käytetään septic-tankkia, koska mätäneminen siinä silloin menee liian pitkälle;

että biologisten puhdistusasemain sijoittaminen useimpiin isompiin viemärien laskukohtiin kohtaa vaikeuksia, koska nämä asemat vaativat melko suurta pinta-alaa ja kaupungin ranta-alueet jo on liiaksi käytetty muihin tarkoituksiin; sekä vihdoin

että lokaviemäreistä tulevan likaveden poistamisesta pumppuamalla olisi vähän hyötyä, koska tätä ei voi toimittaa niin tehokkaasti, etteivät tuuli ja aallot ajaisi likaa takaisin kaupungin rantoihin ja siten joka tapauksessa haittaisi niitä;

rohkenee allekirjoittanut ehdottaa, että Hallitus oman lausuntonsa keralla Raha-toimikamarille esittäisi Terveydenhoitolautakunnan lausunnon hankittavaksi siitä:

käykö allekirjoittaneen edellä ehdottamain laskujohtojen järjestämistoimenpiteiden terveydelliseltä kannalta katsominen tuottavan hyötyä ja siis niitä olevan puollettava toteutettaviksi;

kävisikö katsominen riittäväksi, että niiden laskujohtojen suille, missä nykyään ei ole tilaa biologisten puhdistusasemain rakentamiseen, sijoitettaisiin mekanisia puhdistuslaitoksia, ja minkä laatuksia niiden siinä tapauksessa tulisi olla; sekä

eikö terveydelliseltä kannalta katsoen olisi tarpeellista, että niin kaupungin yleisten terveydellisten olojen parantamiseksi kuin likaveden puhdistamismahdollisuuksiakin silmällä pitäen poistettaisiin tahi uudesti rakennettaisiin kaupungissa olevat seisotuskaivot ja, jos ainoastaan likaveden mekanista puhdistusta tulee puollettavaksi, ehdollisesti kielletään rakentamasta vesiklosetteja eräisiin osiin kaupunkia.

Sittenkun edellä mainitut periaatteelliset kysymykset on ratkaistu, on Rakennuskonttori viivyttelämättä antava lopullisen ehdotuksen asiasta. Kuitenkin käynee tähän katsomatta tekeminen päätöksen siitä, että kaikki matalat ja umpinaiset lahdet, joihin lokaviemärejä laskee tahi aikaisemmin on laskenut, ruopataan mädänneen pohjalietteen poistamiseksi sekä varustetaan rantareunustuksella liian runsaan vesikasvullisuuden ehkäisemiseksi, jotka toimenpiteet kuitenkin kävisi ottaminen huomioon jonkin seuraavan vuoden budjettia laadittaessa. Lokaviemärien laskupaikkana olevain syvempäinkin vesi-

alueiden pohja on tietenkin puhdistettava, minkä nyttemmin käykin vuosittain toimittaminen, kun kaupungilla on kaksi ruoppauskonetta.

Mitä tulee kysymyksiin virutushuoneiden sijoittamisesta kaupungin rantoihin ja uimahuoneen rakentamisesta likaantumattoman veden partaalle, on edellinen kysymys jo pääasiassa ratkaistu ja taas jälkimäinen on osittain sen varassa, miten likavettä vastedes käsitellään. Mutta missään tapauksessa ei liene sopiva rakentaa eikä sallia käyttää uimahuoneita, joihin kaupungin satamain ja rantain yleinen liikenne vaikuttaa, minkätähden allekirjoittaneesta näyttää siltä, kuin ainoa mahdollinen keino tässä kohden olisi, että tarkoitukseen varataan sopivia osia joistakin kaupungin viereisistä saarista ja samalla suojellaan niitä ympäröivää vettä likaantumiselta sillä keinoin, ettei niitä luovuteta merenkulikutarkoituksiin eikä niihin myöskään johdeta likavettä, ei puhdistettua eikä puhdistamatonta.

Sinä tapauksessa että Hallitus hyväksyy tämän käsityksen ja myös katsoo olevan ryhtyminen tarpeellisiin toimenpiteisiin ainakin yhden uimahuoneen aikaansaamiseksi kaupunkia ympäröiville eri vesialueille, esittänee Hallitus Rahatoimikamarille:

että Vanhankaupunginlahdessa sijaitseva Kyläsaari toistaiseksi ja kunnes sitä tarvitaan muihin tarkoituksiin, varataan saaren itärannalle rakennettavan uimahuoneen paikaksi;

että Kamari tekisi sellaisen sopimuksen Helsingin Anniskeluosakeyhtiön kanssa, että Korkeasaarella sijaitsevia uimahuoneita saisi, ehdollisesti laajennettuina, kaupungin työväestö käyttää vähäisestä maksusta;

että joko Liuskasaarien tahi Sirpalesaaren ulkorantaan, asianomaisten vuokramiesten kanssa sovittua, rakennettaisiin uimahuone, jossa tapauksessa Ursinin kallion viereisen uimahuoneen kävisi poistaminen;

että Utterin länsirannalla varataan uimahuoneen paikka;

että vastedes, Töölön kaupunginosan tultua taajemmin rakennetuksi, Rajasaarelda osotetaan sopiva alue puheena olevaa tarkoitusta varten;

että Rahatoimikamari ryhtyisi tarpeellisiin toimenpiteisiin halvan pääsyn järjestämiseksi niille saarille sijoitettuihin uimahuoneisiin, joita ei voida asettaa välittömään kulkuyhteyteen kaupungin kanssa; sekä

että päätös ehdotettujen uimahuoneiden teettämisestä ja edellä mainittujen paikkain varaamisesta saisi jäädä niiden vesitutkimusten tuloksen varaan, joita Terveystoimikunnan kaskettänee toimeenpanna sen seikan selvittämiseksi, ovatko paikat sopivia puheena olevaan tarkoitukseen.

Lähetekirjat, edellä mainittu kaupungin lokaviemäriverkon asemakaava ynnä eri lokaviemärien suista laskevaa likavesimäärää osottava taulukko pannaan tämän oheen.

G. Idström.

**Ilmoitus Rakennuskonttorin promemoriassa ehdotettujen viemärinjärjestelyjen
likimääräisistä kustannuksista.**

Viemäri.

N:o	1.	Puhdistusasema (7,000 henkeä varten)	60,000:—
”	2.	Yhdistetään N:oon 3	70,000:—
”	5.	Puhdistusasema (8,400 henkeä varten)	85,000:—
”	9.	Yhdistetään N:oon 8	30,000:—
”	10.	” ” 11	32,000:—
”	13.	” ” 12	40,000:—
N:ot	18 ja 17.	” ” 16	105,000:—
N:o	20.	” ” 23	39,000:—
”	24.	Varustetaan pumpulla johtoineen	10,000:—
N:ot	25 ja 26.	Yhdistetään N:oon 27	20,000:—
N:o	28.	” ” 29	10,000:—
N:ot	36 ” 37.	” ” 38	30,000:—
N:o	34.	Varustetaan pumpulla johtoineen	10,000:—
N:ot	39, 40 ja 41.	Yhdistetään N:oon 42	75,000:—
			<u>Yhteensä Smk 616,000:—</u>

Likaveden määrä alempana mainittujen viemärien suilla, edellyttäen keskimääräksi 100 litraa henkilöä kohti vuorokaudessa.

Viemäri.	Likavettä.	Sadevettä.
N:o	sl.	sl.
2.....	6.0	1,120
3.....	16.6	3,120
4.....	9.0	2,250
5.....	16.6	3,120
8.....	35.4	6,525
9.....	2.7	500
11.....	15.1	1,890
12.....	12.8	2,400
13.....	7.3	1,370
14.....	0.9	220
15.....	1.1	280
16.....	4.1	1,020
17.....	6.5	1,220
18.....	13.9	2,610
20.....	2.0	500
22.....	1.2	450
23.....	3.6	675
24.....	1.7	420
27.....	8.8	1,650
28.....	1.6	700
29.....	28.0	4,000
37.....	13.1	2,460
38.....	2.1	525
39.....	9.0	2,250
42.....	61.0	7,600

HELSINGIN

Terveydenhoitolautakunta

Helsingissä,
tammik. 29 p:nä 1914.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 47.

Rahatoimikamarin läheteessä viime marraskuun 11 päivältä vaadituksi lausunnoksi kaupungin Rakennuskonttorin kirjelmässä kaupungin yleisten töiden Hallitukselle esitetystä toimenpiteistä niiden epäkohain poistamiseksi, joita syntyy lokaviemäriverden johtamisesta kaupunkia ympäröiville vesialueille, saa Terveydenhoitolautakunta kunnian huomauttaa, että päteviin perusteisiin nojaavaa lausuntoa esillä olevasta asiasta ei käy antaminen, ennenkuin asiaa selvittävä laaja tutkimus kaikista sitä koskevista seikoista on toimitettu. Lautakunta sentähden, katsoen asian erinomaisen suureen terveydelliseen merkitykseen, ehdottaa kaupunkia ympäröiviä vesialueita tutkittavaksi seuraavaa, Lautakunnan asettaman komitean laatimaa työohjelmaa noudattaen:

1) *Fysikalliset tutkimukset:*

Lämpömäärä.
Läpikuultavuus.
Väri.

2) *Kemialliset tutkimukset:*

Kloripitoisuus.
Kalipermanganaatinkulutus.
Happipitoisuus.
Hapenkulutus.
Mädätyskokeet.

3) *Bakteriologiset tutkimukset:*

Bakterien paljouden määrittäminen.
Colititit.

4) *Mikroskooppis-biologiset tutkimukset:*

Rantasiltain ja laituriin viereisessä vedessä sekä pohjalietteessä olevan kasvi- ja eläinkunnan tutkiminen.

Kun kaupungin rantaviivan pituuden johdosta täytyy näytteitä säännöllisesti ottaa varsin lukuisista paikoista (noin 100), on pakko supistaa yksityisten analyysien laajuus

mahdollisimman vähään. Työn laajuus ja tärkeys vaatinee kuitenkin, että joku sen osanottajista saa tilaisuuden tutkimusten jonkin aikaa oltua käynnissä opintomatalla perehtyä niihin huomioihin, joita on tehty kaupungeissa, joiden asema ja olot ovat kutakuinkin samat kuin Helsingin, minkä jälkeen menettelytapoja kävisi muodosteleminen matkalla saatujen kokemusten mukaan.

Vaikka edellä esitetyn kaavion mukaista tutkimussarjaa täytyy pitää riittävänä näytteenottokohdissa tavattavan lian määrän ja laadun selville saamiseksi, ei siten saatujen tulosten pohjalla luultavasti kuitenkaan käy ratkaiseminen, olisivatko n. s. mekaniset puhdistuslaitteet riittäviä niiden lokaviemärien suulla, missä ei ole tilaa biologisille puhdistusasemille. Vastauksen saamiseksi tähän kysymykseen on tarpeen käytännöllisiä kokeita pienenalaisessa koelaitoksessa, joka, sittenkun vesitutkimuksia on jonkin aikaa toimitettu, rakennettaisiin tarkoitukseen sopivan lokaviemärin suulle. Näiden kokeilujen arvo lisääntyy, sen johdosta että niitä yksin ajoin käy vertaileminen Eläintarhassa olevan biologisen puhdistusaseman antamiin tuloksiin.

Koska epäilemättä on pidettävä tärkeänä, että saadaan selville eri vuodenaikain vaikutus veden kokoumukseen, täytyy tutkimuksia jatkaa ainakin vuosi, ja kun tietenkin sekä esi- että jälkityöt vaativat aikansa, tarvittanee kaikkiaan ainakin 1 1/2 vuotta.

Lisäksi on tarpeellista vertaillen tutkia tavallisesta seisotuskaivosta otettua vettä semmoisesta kaivosta otettuun veteen, missä ainoastaan mekaninen selkeytys tapahtuu. Tätä tarkoitusta varten on jokin sopivalla paikalla sijaitseva, joko kaupungin tai yksityishenkilön omistama seisotuskaivo uudesti rakennettava, niin että siitä voi ottaa seisotetun veden näytteitä, mikä nykyisissä seisotuskaivoissa ei käy päinsä, jota paitsi on rakennettava koekaivo, jossa vettä ei seisoteta.

Näistä toimenpiteistä koituisi kustannuksia

a) Menoja kerta kaikkiaan:

Mikroskooppi tarvikkeineen, arviolta	Smk	1,000: —
Erikoiskoneet ja kirjallisuus, arviolta	„	1,000: —
Opintomatka, arviolta	„	1,000: —
Yhden seisotuskaivon uudestirakentaminen ja koekaivon teettäminen, arviolta	„	1,500: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 4,500: —</u>

b) Vuosikustannuksia:

Biologisten ja bakteriologisten töiden johto	Smk	3,000: —
Biologiaan ja yksinkertaisempiin kemiallisiin tutkimuksiin perehtynyt apulainen	„	4,000: —
Näytteiden ottaja	„	1,200: —
Näytteidenotto- ja kuljetuskustannukset, arviolta	„	700: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 8,900: —</u>

Tutkimuksia varten tarvittavan mikroskoopin ostoon nähden katsoo Lautakunta olevan huomauttaminen että, vaikka tosin kaupungin laboratorioissa, missä tutkimukset toimitettaisiin, jo on isonlainen mikroskooppi, ei sitä kuitenkaan, niinkuin laboratorioin bakteriologisten tutkimusten johtaja, tohtori de la Chapelle, on nimenomaan huomauttanut, voi käyttää puheena oleviin tutkimuksiin, syystä että se päivittäin monta tuntia sekä aamu- että iltapäivällä tarvitaan varsinaisiin bakteriologisiin tutkimuksiin. Kun tarvittavan uuden mikroskoopin myös täytyy soveltua käytettäväksi tarkempiin ja hienompiin bakteriologisiin tutkimuksiin, ei se kaikkine lisätarpeineen ole saatavissa noin 1,000 markkaa huokeammalla, vaikka se ostetaankin halpahintaisemmasta Leitzin mikroskooppi-kaupasta.

Ehdotettujen tutkimusten johtoon nähden on Lautakunta arvellut, että fyysikkalisia ja kemiallisia tutkimuksia johtaisi laboratorioin johtaja, mutta että bakteriologisten ja mikroskooppis-biologisten tutkimusten johto annettaisiin toimeksi kaupungin vesijohtolaitoksen kemistille, maisteri G. K. Bergmanille, joka on suostunut edellä mainitusta palkkiosta sen ottamaan tehdäkseen, jos hän asianomaiselta viranomaiselta saa luvan ottaa toimen vastaan. Ellei hän tätä lupaa saisi ja toista, yksinomaan tätä tehtävää varten palkattua henkilöä täytyisi käyttää, kävisi tämä epäilemättä kaupungille kalliimmaksi.

Edellä lausutun johdosta saa Terveystenhoitolautakunta kunnian Rahatoimikamarille esittää, että Kamari kaupunkia ympäröiväin vesialueiden fyysikkalisten, kemiallisten, bakteriologisten ja mikroskooppis-biologisten tutkimusten toimittamista varten edellä esitetyn ohjelman mukaan sekä yhden seisotuskaivon uudestirakentamista ja koekaivon teettämistä varten Kaupunginvaltuustolta hankkisi kaikkiaan 17,850 markan määrärahan, josta 4,500 markkaa maksettaisiin kerta kaikkiaan, 7,420 markkaa kuluva vuoden 10 kuukaudelta ja loput vuodelta 1915, sekä ryhtyisi sitä tarkoittavaan toimenpiteeseen, että kaupungin vesijohtolaitoksen kemisti, maisteri G. K. Bergman, saisi luvan vastaanottaa Terveystenhoitolautakunnan tässä edellä hänelle aikoman tehtävän.

Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

Oskar Heikel.

R. Vuorio.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Rahatoimikamarin pyydettyä allekirjoittaneita tarkastamaan tämän kaupungin Terveydenhoitolausakunnan laatimaa erinäisten kemiallisten ja bakteriologisten tutkimusten ohjelmaa niiden toimenpiteiden selville saamiseksi, joihin olisi ryhdyttävä lokaveden johtamisesta kaupunkia ympäröiviin vesiin johtuneiden epäkohtain poistamiseksi, saamme tehtävän täyttämiseksi sekä tämän tärkeän asian yleisestä merkityksestä että mainittujen tutkimusten työohjelmasta lausua seuraavaa.

Kun kaupungin terveydenhoitoviranomaiset noin 25 vuotta takaperin sallivat ruveta rakentamaan vesiklosetteja, minkä johdosta mätäneviä jätteitä tuli suuret määrät kaupunkia ympäröiviin vesiin, lausuttiin tämän johdosta eri tahoilta päivälehdissä vakavia epäilyksiä. Nämä kohdistuivat etenkin siihen toteen näyttämättömään käsitykseen, johon mainittu toimenpide teoreettisesti perustui, että kaupungin ympäristön vesi sekä ulapalta tulevan raittiin meriveden että Vantaanjoen ja muiden lisävesien aikaansaaman vaihtumisen johdosta voisi vapautua tästä huomattavan suuresta mätänemistilassa olevain jätteiden määrästä. Todellisuudessa arvelut pian toteutuivatkin, kun aikaisemmin verraten puhdas satamain ja ulapalle vieväin salmien vesi kävi niin likaiseksi, että vakavaa haittaa siitä tuntui miltei kaikkialla ja varsinkin Pitkäsillan mannerpuolella, mutta muuallakin virutuslaiturien ja uimahuoneiden kohdalla: useista viemärinsuista levisi erittäin ilkeätä ja ajoittain saastuttavaa löyhkää. N. s. seisotuskaiivot, joiden tarkoituksena oli vähän aikaa pidättää kiinteä lika sekä osin selkeyttää ja osin erittää se itsestään alkavan mätänemisen kautta, eivät ole vastanneet tarkoitustaan. Kokemus on nimittäin osottanut, että ne — ensinkään katsomatta siihen, että niiden toimintakyvyn tarkastaminen on rakenteen johdosta mahdoton — laskevat viemäriin ja siis satamiinkin likavettä, jonka lietteytyneet ja lienneet ainekset ovat mätänemistilassa. Tätä mätänemistä jatkuu hitaammin tahi nopeammin viemärinsuissa sekä niiden edustalla satamissa merivetemme suolapitoisuuden edistämänä (vertaa kaupungin yleisten töiden Hallitukselle osotetussa kaupungininsinöörin kirjelmässä heinäkuun 14 päivältä 1913 selostettua Wilhelmin lausuntoa). Seisotuskaivojen puhdistuskyky on siis osotautunut sängen epätietoiseksi. Todettuna kuitenkin käy pitäminen, että ne viemäriin ja satamiin laskevat mätänemiskaasuista rikasta vettä sekä että se kiusallinen ja paikoitellen saastuttava löyhkä, mikä erittäinkin keskikesällä, mutta vielä rantavesien ollessa jäätyneinäkin näistä leviää, on melko suurelta osalta katsottava johtuvaksi näissä laitoksissa jatkuvasta mätänemisestä.

Jo 8—10 vuotta takaperin olivat nämä haitat ajoittain sangen tuntuvia. Ne aiheuttivat kaupungin laboratorion silloisen v. t. johtajan, maisteri G. K. Bergmanin toimittamaan laajan kemiallisen ja osittain biologisenkin tutkimuksen, jonka tulos julkaistiin Terveystieteiden tutkimuslaitoksen samavuotisessa toimintakertomuksessa nimellä: „Tutkimuksia Helsingin likaveden vaikutuksesta kaupunkia ympäröiviin vesiin kesällä 1908“. Tämän mukaan oli satamain erinäisissä osissa tavattavana muun muassa *coli*-bakteereja (eräs suolibakteri). Mahdotonta ei kuitenkaan ollut, että nämä bakteerit olivat peräisin aluksista, höyrylaivoista taikka satamissa majoilevista sotalaivoista veteen tulleista ulostuksista, joita viime vuosina varsinkin Katajanokan itä- ja pohjoispuolella ajoittain valun veteen sama määrä kuin jos monta tuhatta asukasta käsittävän kaupungin kaikki lokaviemärit laskisivat sinne. Professori K. M. Levanderin mainittuun sarjaan liittyvä, biologista laatua oleva täydentävä tutkimus (Soc. pro Fauna et Flora Fennica Tiedonant., vihko 39) niinkään osotti mätänemistilassa olevain aineiden aikaansaavan suurta likaantumista. Myöhemminä vuosina eivät epäkohdat suinkaan ole vähentyneet, vaan käyneet yhä ilmeisemmiksi ja haitallisemmiksi. Yksinomaan tämän seikan *toteamista* tarkoittavaa tutkimusta emme sentähden enää pidä tarpeellisena, vaikka muista syistä, joihin tuonnempana palaamme, emme tahdo vastustaa Terveystieteiden tutkimuslaitoksen nyt ehdottamaa satamaveden tutkimusta, vaikka puollamme suppeampaa ohjelmaa. Vuosi vuodelta, voipa miltei sanoa kuukausi kuukaudelta, käy yhä polttavammaksi kysymys miten satamain vastainen likaantuminen on estettävä ja siitä johtuvat haitat poistettava.

Tuollaisen selvityksen aikaansaamiseen Rahatoimikamarin puheenjohtajan, valtioneuvos Gripenbergin vuonna 1911 tekemä esitysehdotus tähtäsi. Samaan aikaan on kaupungin Rakennuskonttorin päällikkö omalla tahollaan ryhtynyt valmistaviin toimenpiteisiin keksiäkseen keinoja epäkohdan poistamiseksi. Niinkuin edellä mainitusta insinööri Idströmin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle antamasta kirjelmästä näkyy, on jo nyt määrärahoja haettu ja myönnettykin erinäisten katkaisevain kanavain teettämiseksi paikkoihin, missä likaantumisen aikaansaamat haitat ovat olleet tuntuvimmat. Tällä keinoin saataisiin likavesimääriä jaetuksi harvalukuisempiin paikkoihin, joihin sittemmin, kävisi rakentaminen puhdistusasemia tai joista veden kävisi pumppuaminen paikkoihin, jotka paremmin soveltuisivat puhdistusasemain sijoiksi. Sivuttaen eräät insinööri Idströmin kirjelmässä esiintuodut näkökohdat, jotka samoinkuin hänen muukin esityksensä erittäin hyvin valaisevat asian vastaista käsittelyä ja joihin pyydämme viitata, tahdomme tässä ainoastaan lyhyesti mainita, miten hän on ajatellut järjestettäväksi itse puhdistusmenettelyn, koska tämä seikka on meidän selvitettävänämmä olevassa asiassa tärkein.

Niitä haittoja silmällä pitäen, joita johtuu mätäneviä ja muitakin edelleen liukevia aineksia sisältävän veden johtamisesta satamiin, on insinööri Idström sitä mieltä, että nykyiset seisotuskaivot olisi laitettava yksinkertaisiksi *mekanisiksi* puhdistuslaitoksiksi, jotka ainoastaan pidättäisivät karkeimmat lika-ainekset, mutta eivät toistaiseksi mädättäisi likaa. Siinä tapauksessa riittäisi pienempäinkin puhdistuslaitosten rakentaminen eri viemärien suihin ja likavettä vastaanottavan meriveden itsepuhdistus kävisi tehokkaammaksi, jommoisen tuloksen mahdollisuudesta me olemme aivan samaa mieltä.

Eräitten, kaikkiaan 10 yhdistetyn viemärin suulla toimitettaisiin sitten, niinkuin insinööri Idström on meille ilmoittanut, likaveden puhdistus, jos viemärin suulla on siihen tilaa; muussa tapauksessa likavesi pumpputtaisiin lähellä sijaitsevalle puhdistusasemalle. Nämä asemat käsittäisivät seuraavat kolme osastoa:

1) Osaston hiekan, kelluvain esineitten y. m. s. mekanista poistamista varten.

2) Selkeytysaltaan, missä vesi virtaisi sangen hitaasti, niin että hienommatkin lieteainekset (enimmäkseen elimellistä alkuperää) ehtisivät painua pohjaan tuntuvasti mätänemättä.

3) Oksidoimisvälineet, joiden perustuksena on se periaate, että vesi täydellisesti tuulluuttuu voidakseen miltei hajuttomana ja ilmaa tarvitsevain bakterien avulla vaarattomaksi tehtynä laskea ympäröivään vesistöön.

On ilmeistä, että tuollainen ulkomailta koeteltujen, täydessä toiminnassa olevain esikuvain mukaan sopivasti järjestetty puhdistusmenettely tuntuvassa määrässä estäisi sekä kiinteiden elimellisten luukemistuotteiden saostumista että myös mätänemistilassa olevan likaveden nykyään aikaansaamaa kiusallista löyhkää ja siis olisi omansa poistamaan niitä epäkohtia, joita johtuu Helsingin likaveden puhdistuksessa ja poistamisessa nykyään noudatetusta alkeellisesta ja epätydyttävästä menettelystä.

Tuollaisen järjestelmän kustannuksia laskiessaan on insinööri Idström alustavain laskelmain pohjalla tullut likimäärin 4 1/2—5 miljoonaan. Tähän summaan on myös luettu sen laitoksen kustannukset, jolla vesi eräistä viemärinsuista, missä ei ole tilaa puhdistusasemalle tai mihin sellaisen laittaminen kävisi erittäin kalliiksi, pumpulla nostettaisiin johonkin toiseen sopivalla paikalla sijaitsevaan viemärinsuuhun.

Ajatellessa edellä mainittua suurta summaa, josta jo hiukan enemmän kuin 600,000 markkaa menisi yksinomaan edellä mainittujen, insinööri Idströmin edellyttämäin katkaisevain kanavain teettämiseen, tulee ehdottomasti kysyneeksi, eikö likimain sama tulos olisi saavutettavissa vähemmillä kustannuksilla. Tämä aiheuttaa meitä lausumaan seuraavaa.

Kun edellä selostettu kaupungininsinöörin suunnittelema, perinpohjaista asiantuntemusta osottava ehdotus edellyttää seisotuskaivot muutettavan mekanisiksi puhdistuskaivoiksi, herää ajatus, eikö seisotuskaivoja kutakin erikseen kävisi *laittaminen pieneksi puhdistusasemaksi*, joka työskentelisi samojen periaatteiden mukaan kuin eräihin viemärinsuihin suunnitellut isommat puhdistusasemat, mutta johon laskisi likavesi vain *yhdestä ainoasta talosta* ja sen vesikloseteista. Kukin tuollainen puhdistusasema käsitäisi edellä 1), 2) ja 3) kohdassa mainitut osastot, ei siis ainoastaan laitosta isompain, kiinteiden aineksien mekanista pidätystä varten, vaan myös selkeytysaltaan ja oksidoimisvälineen. Näistä lienee ensiksi mainittu muodossa tai toisessa jo nykyäänkin kussakin seisotuskaivossa. Selkeytysaltaaksi voisi luultavasti seisotuskaivon itsensä muuttaa, niin että oikeastaan vain oksidoimisväline olisi hankittava lisää.

On selvää että, jos tämän aatteen kävisi toteuttaminen, ei lokaviemärien suulla, kenties lukuunottamatta sadeveden mukana ja muutoin kaduilta ja toreilta tulevien tilapäisten lika-aineksien mekanista pidättämistä, tarvitsisi ensinkään toimittaa puhdistusta.

Katkaisevat kanavatkin laskettuine 600,000 markan kustannuksineen ehkä kävisivät melkoiselta osalta tarpeettomiksi. Yhtä vähän tarvitsisi viemäriovetta johtaa ulapalle, ei ainakaan näköpiirissä oleviin aikoihin. Vaikka varmuuden vuoksi täytyisikin ottaa lukuun vähäiset, tuolla täällä viemärinsuiden edustalla toimitettavat ruoppaustyöt, *ennestään* kasautuneiden jätteiden poistamiseksi, jotka luultavasti muutoin vielä vuosikausia voisivat synnyttää pahahajuisia kaasuja, niin käynee kuitenkin sanominen, että kaikkein suurimman osan nyt lasketuista miljoonista saisi säästymään. Voinee lisätä, että insinööri Idströmkin on havainnut ehdotuksemme, jonka mukaan siis *likaveden puhdistus olisi viemärien suilta siirrettävä siihen paikkaan, missä likavettä syntyy, nimittäin taloihin*, mahdolliseksi toteuttaa. Hän on niinkään meille antanut eräitä tietoja tuollaisen puhdistusmenettelyn todennäköisistä kustannuksista.

Jos kustannukset tämän suunnitelman toteuttamisesta lasketaan 15 markaksi henkilöä kohti, eivät kokonaismenot seisotuskaivon muuttamisesta tuollaiseksi pieneksi puhdistusasemaksi keskikokoisessa, parinsadan hengen asumassa talossa insinööri Idströmin arvelun mukaan nousisi 3,000 markkaa suuremmiksi. Jos tästä johtuvat kustannukset luetaan kaupungin koko väestön, 200,000 hengen osalta, saadaan kaikkiaan tasaluvuin 3 miljoonaa niiden 4 $\frac{1}{2}$ —5 miljoonan sijasta, mitkä tarvittaisiin, jos puhdistus täytyisi toimittaa lokaviemärien suulla. Jo tämäkin tietäisi tuon suuren menoerän tuntuvaa vähenemistä. Mutta lisäksi on vielä otettava huomioon se seikka, että kaupungin viranomaiset voivat velvoittaa Helsingin kiinteistönomistajat ryhtymään kaikkiin terveydellisessä suhteessa tarpeellisiin, puhtaanapitoa tarkoittaviin toimenpiteisiin, siis myös uudestirakennuttamaan seisotuskaivonsa. Ja tuollainen vähäinen muutosrakennustyö olisi, niinkuin kaupungininsinööri huomauttaa, johon käsitykseen mekin voimme kaikin puolin yhtyä, joka tapauksessa tarpeellinen, koska nämä laitokset eivät oikeastaan ole milloinkaan kenneet läheskään täyttämään tarkoitustaan. Sen sijaan että olisivat aikaansaaneet biologisen puhdistuksen, ovat ne, niinkuin mainittu, olleet mädännyksen pesinä, jotka sitten lokaviemärien ilmarumpujen kautta erittäinkin kesäiseen aikaan saastuttavat kaupungin ilman, mutta joiden tuottamat epäkohdat esiintyvät vieläkin ikävämpinä lokaviemärien sisällyksen sekotuttua meriveteen.

Keskikokoisellekaan talolle ei mainitun laatuinen muutosrakennustyö vuokratulojen nykyisellään ollessa mainittavia merkitsisi. Mutta olisi myös ajateltavissa että, jos meidän ehdotuksemme havaitaan sopivaksi, kunta jollakin vähäisellä prosenttimäärällä ottaisi osaa muutosrakennuskustannuksiin, niin ettei kiinteistöjen rasitukseksi jäisi mainittavasti suurempaa menoa kuin mitä on joka tapauksessa tarpeellisesta seisotuskaivon uudestirakentamisesta. Vaikka kunnan osuus näistä kustannuksista olisi puoletkin siitä mitä ehdotetun järjestelmän toimeenpano kaikkiaan vaatisi, ei sitä kuitenkaan kävisi pitäminen sille erittäin rasittavana, koska nimittäin edellä mainitun arviolaskelman mukaan kaupungin suoritettava 1 $\frac{1}{2}$ miljoonaa olisi *enintään kolmasosa* muussa tapauksessa tarvittavasta 4 $\frac{1}{2}$ —5 miljoonan summasta.

Toinen helpotus, jonka myöhemmin ehkä sopivaksi katsotussa tilaisuudessa meidän ehdotustamme toteutettaessa pitäisi voida myöntää erinäiselle taloille, missä rakennusten tahi

pihan alainen tila ei enää salli ehdotettua seisotuskaivon laajentamista, olisi että katselmuksen toimitettua sallittaisiin sijoittaa osa puhdistuslaitosta rajakkaisen jalkakäytävän alle. Sitä vastoin näyttää vaatimus että kunta ottaisi osaa tuollaisten tehokkaampain puhdistuslaitosten rakennuttamiseen taloihin, joissa ei vielä ole seisotuskaivoa, epäoikeutetulta.

Tulemme nyt Terveydenhoitolautakunnan ehdotukseen, että se saisi toimeenpanna kaikkien asiaan vaikuttavain seikkain perinpohjaisen tutkimuksen saadakseen pohjaa lausunnolleen likaveden nykyistä käsittelyä, kokoomista ja poistamista haittaavain epäkohtain poistamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä. Ehdotus tarkoittaa, että kemiallisesti, fysikallisesti ja biologisesti tutkittaisiin osin kaupungin lähimmästä ympäristöstä, osin tavallisesta seisotuskaivosta sekä lähemmin mainitun laatuiseista koekaivosta saatua vettä. Edellä esiintuotuihin näkökohtiin viitaten voimme pääasiassa yhtyä Lautakunnan ehdotukseen. Kun mielestämme kuitenkin on aihetta sitä jossain määrin laajentaa sekä mutointin hieman muuttaa, pyydämme lisäksi esittää seuraavaa:

Satamissa ja kaupunkialueen rannoissa olevan veden likaisuuden tutkiminen, jota ei mielestämme suinkaan tarvitsisi toimittaa niin laajaperäisesti, että kokonaista 100 näytettä kunakin eri vuodenaikana otettaisiin, on mielestämme *ajoitain* uudistettava, jotta saataisiin selville käytetyn puhdistusjärjestelmän tehokkuus sekä ohjetta aikaisemmin kasaantuneiden jätteiden poistamiseksi, joiden mätäneminen merenpohjassa luultavasti vielä kauan voi vaikuttaa saastuttavasti veteen. Tärkeämpänä kuitenkin pitäisimme nykyään tavallisesta seisotuskaivosta sekä mekanisesti puhdistavasta koekaivosta otetun veden tutkimista, koska vasta tätä tietä voi saada varmaa ohjetta vastaisen puhdistusjärjestelmän valintaan nähden. Mutta, niinkuin edellä mainittiin, haluaisimme työn tähän osaan tehdä sen lisäyksen, että tutkittaisiin lisäksi sellaista koekaivosta otettua vettä, joka mekanisen puhdistuksen ynnä siihen kuuluvan lyhyen seisotuksen käytyään oksidoidaan, koska tähänastisen kokemuksen mukaan nykyisistä seisotuskaivoista tulevaa, kovasti mädännyttä vettä ei käy menestyksellä käsitteleminen oksidoimismenettelyn mukaan. Tekemällä tämä lisäys tutkimusohjelmaan ei ainoastaan saataisi ohjetta vastedes ehkä perustettavilla puhdistusasemilla noudatettavan käsittelymenettelyn valintaan nähden, niinkuin kaupungininsinööri on edellä mainitussa kaupungin yleisten töiden Hallitukselle antamassaan lausunnossa huomauttanut, vaan myös selvyyttä siitä meidän mainitsemastamme mahdollisuudesta, että rakentamalla uudestaan seisotuskaivot voitaisiin päästä rakentamasta puhdistusasemia lokaviemärinsuihin ja siten saada tässä puheena oleva laaja ja tärkeä kysymys ratkaistuksi tuntuvasti vähemmillä kustannuksilla.

Samoin kuin Terveydenhoitolautakunta olemme mekin sitä mieltä, että ehdotuksessa tarkoitettut tutkimukset oikeastaan ovat kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorin toimitettavat ja yhdyimme ehdotukseen että työohjelman kemiallinen ja fysikallinen puoli jätetään mainitun laboratorin suoritettavaksi. Voimme niinkään puoltaa bakteriologisten ja mikroskooppis-biologisten tutkimusten antamista maisteri G. K. Bergmanin toimitettaviksi. Mutta meistä näyttää siltä, kuin olisi tutkimusten *johtokin* annettava hänelle siihen kokemukseen katsoen, minkä hän jo on saavuttanut aikaisemmin suorittamillaan saman-

tapaisilla töillä. Tässä tapauksessa kävisi terveydellisten tutkimusten laboratorioin jollekin assistentille antaminen toimeksi laboratoriossa suoritettavan työn. Kun laboratorio kohdakkoin saa uuden johtajan, näyttää siltä että hänen alkuaikoina täytyy käyttää voimansa verraten tarkoin johtajalle kuuluviin, hänelle uusiin tehtäviin ja että sentähden olisi sopivampaa, ettei häntä rasitettaisi sillä laajalla ylimääräisellä työllä, jota ehdotettujen tutkimusten johto vaatisi. Lautakunnan ehdotuksesta olemme saaneet sen käsityksen, ettei siinä ole kylliksi pantu painoa tämän tärkeän työn johdon yhtenäisyyteen, ja haluamme tässä huomauttaa mitä etua on siitä, että yhtenäisyys voidaan yhdistää kokemukseen ja tarmokkuuteen ehdotetulla tavalla antamalla tutkimusten johdon maisteri Bergmanille, joka suostunee vastaanottamaan tehtävän Lautakunnan ehdotuksessa mainitusta palkkiosta.

Terveydenhoitolautakunnan laatima kustannusarvio on mielestämme hyvin perusteltu ja kaipaasi ainoastaan vähäistä lisäystä, siinä tapauksessa että edellä tekemämme ehdotuksen kokeilemisesta puhdistuskaivolla, jossa olisi oksidoimisvälinekin, katsotaan ansaitsevan huomiota. Insinööri Idströmin meille hyväntahtoisesti antamain tietojen mukaan nousisivat tuollaisen koekaivon kustannukset 4,000 markan vaiheille.

Sen johdosta mitä meillä edellä on ollut kunnia lausua, pyydämme siis ehdottaa:

1) että rakennetaan mekanista puhdistusta toimittava koekaivo, jossa on selkeytysallas ja oksidoimisväline, sekä että siitä saatua vettä tutkitaan kemiallisesti, fysikalisesti ja bakteriologisesti;

2) että rakennetaan koekaivo ainoastaan mekanista selkeytystä varten ja siten käsitelty vesi tutkitaan vastamainitulla tavalla;

3) että samalla tavalla tutkitaan nykyisen mallisesta tavallisesta seisotuskaivosta otettua vettä;

4) että satamista sekä sopivista paikoista kaupungin rantain läheisyydestä otettua vettä ja pohjalietettä tutkitaan kemiallisesti, fysikalisesti, bakteriologisesti ja mikroskooppisbiologisesti, kuitenkin vähemmän laajasti kuin Terveydenhoitolautakunta on ehdottanut; sekä

5) edellä mainittujen tutkimusten johtaminen annetaan tehtäväksi maisteri G. K. Bergmanille, jonka avuksi työn kemiallista ja fysikallista puolta varten asetetaan assistentti kaupungin terveydellisten tutkimusten laboratorioin sekä erikoisesti palkattu, biologiaan ja yksinkertaisimpiin kemiallisiin tutkimuksiin perehtynyt apulainen;

6) että yrityksen kustantamiseksi osotetaan Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksessa mainitut summat ynnä lisäksi 4,000 markkaa, eli siis perustamiskustannuksia 8,500 markkaa ja käyttökustannuksia 1 1/2 vuoden kuluessa 13,350 markkaa eli yhteensä 21,850 markkaa.

Helsingissä, huhtikuun 6 päivänä 1914.

Arthur Rindell.

Ossian Aschan.

Rahatoimikamarin teknillisten asiain sihteeriltä, insinööri Jarl W. Andersinilta saatua kehottuksen lausua ajatukseni tutkimuksista, joita on ehdotettu toimeenpantavaksi lokaviemäriveden puhdistamista tahi vaarattomaksi tekemistä koskevan kysymyksen saattamiseksi lähemmäksi ratkaisuaan, saan kunnioittaen lausua seuraavaa:

Siihen yhtyen mitä herrat professorit Rindell ja Aschan ovat lausuneet satamaveden laadun seikkaperäisestä tutkimuksesta Terveystieteiden lautakunnan ehdottamassa laajuudessa, haluaisin, vaikka Lautakunnan vuonna 1913 asiaa valmistelemaan asettaman valiokunnan jäsenenä en lausunut eriävää mielipidettä, olla sitä mieltä että, koska tuollaiset, vaikkakin jonkin verran vähemmän laajat tutkimukset jo ovat osottaneet varsinkin eräillä paikoin huomattavaa ja vuosi vuodelta lisääntyvää likaantumista, ei likaantumisen tuottamasta terveydellisestä vaarasta ole voitu tehdä johtopäätöstä eikä nytkään voitaisi uusien tutkimusten pohjalla tehdä, olivatpa ne kuinka laajaperäisiä tahansa. Kun kysymys haitallisten epäkohtain poistamisesta näyttää viime aikoina astuneen huomattavasti etualalle, rohkenen olla sitä mieltä, että työn pääasiallisimmin tulisi kohdistua niihin käytännöllisiin kokeisiin, joita Terveystieteiden lautakunta on ehdottanut ja professorit Aschan ja Rindell ovat edelleen kehittäneet.

Useimmiten on huolellisimminkin harkitessa vaikea määrätä tarpeellisten toimenpiteiden sekä laatua että laajuutta. Niin tässäkin, vieläpä suuressa määrin, syystä että haluttua päämäärää ei ole tarkoin määritetty. Sen verran kuitenkin on selvää, että toimenpiteiden tarkoituksena ainakin olisi haju- ja näköaistia kiusaavien ilmiöiden poistaminen. Terveystieteeltä kannalta luvallinen satamaveden likamäärä on tuskin osotettavissa, ja vielä vähemmän käy edeltäpäin määrääminen, kuinka pitkälle likaveden puhdistus on ulotettava. Tuollaisissa tapauksissa täytyy kehittää menettelyä vähitellen tarpeen mukaan. Voin sentähden pääasiassa kaikin puolin yhtyä professorien Rindellin ja Aschanin laatimaan työohjelmaan, mutta jos olen käsittänyt arvoisain professorien ehdotuksen oikein, on mielestäni mahdotonta saavuttaa haluttua vertailevaa tulosta *yhdellä ainoalla* kokeikavolla ja yhdellä oksidoimisvälineellä. Kokeilumenettely olisi esimerkiksi seuraava:

Likavesi otetaan mekanisesti puhdistettavaksi mahdollisimman vereksenä, ja puhdistus käsittäisi kaksi jaksoa, nimittäin separoimisen eli siivilöimisen karkeamman tahi hienomman aineen (kuljetusnauhain, pyörivien laattain y. m. s.) läpi, jolla keinoin kaikki enintään 2—3 mm kokoiset lika-ainekset saataisiin poistetuiksi; ja toinen jakso olisi mekanisen puhdistuksen toimittaminen selkeyttämällä vesi säiliössä. Kokeilujen jatkuessa osottautunee, että jokin erikoinen, ulkomailla saavutetun kokemuksen pohjalla rakennettu seisotusallas tai kaivo olisi tarkoitukseen sopiva, joten siis tässä kohden olisi menettelyä kehitettävä. Oksidoimisvälineellä toimitettu biologinen puhdistus vihdoin täydentäisi veden puhdistusta, ja voitane tätä järjestelmää käyttämällä suotuisimmassa

tapauksessa saavuttaa sellainen tulos, ettei vesi enää joudu löyhkäävään mätänemistalaan, mikä mielestäni on suurin vaatimus, minkä käy asettaminen, kun esillä olevassa tapauksessa desinfisioiminen ei ole tarpeellinen. Ulkomailla on kokemus osottanut, että väkevöity likavesi voi vielä mädätä, vaikka siihen on lisätty puhdasta vettä 30-kertainen määrä.

Kokeillessa olisi kaikkia eri seikkoja arvosteltava keskenään vertaillen ja yhtärinnan tutkittava yhden seisotuskaivon vettä.

Lopuksi on huomautettava että, minkä laatuista teetettävät kaivot y. m. lienevätkin, tulee niiden olla sellaiset, että niihin on mukava pääsy ja että niissä käy käsiteltyjä vesimääriä sekä kasaantuvia jätteitä tarkastaminen ja mittaaminen.

Menoihin nähden taas lienee vain nojattava Rakennuskonttorin Terveystoimilautakunnalle ja professoreille Rindellille ja Aschanille antamiin tietoihin. Vuotuismenoihin lienee sopiva lukea käyttökustannukset, palveluskunnan palkka ja hoitomenot.

Mitä tutkimuksesta oleviin kustannuksiin tulee, saanee Terveystoimilautakunnan kustannusarviossa esitettyjä numerolukuja pitää oikeina. Tietoa kuitenkin puuttuu tarvikkeiden, kaasun, veden, kemiavalmisteen ja lasitavaraan kustannuksista, jotka käynee laskeminen 5—600 markaksi vuodessa, ellei näiden tarvikkeiden hinta mainittavasti kohoaa nykyisestäään. Erikoiskojeiden hankkiminen terveydellisten tutkimusten laboratorioihin, johon tarkoitukseen on varattu 1,000 markkaa, osottautunee nykyoloissa mahdolliseksi.

Sitä vastoin on vesijohtolaitoksen laboratorioilla käytettävänä sekä mikroskooppi että muita vesitutkimuksen välttämättömmimpiä erikoiskoneita.

Siinä tapauksessa että tutkimus Terveystoimilautakunnan suostumuksella ja Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen luvalla on ajateltavissa toimitettavaksi allekirjoittaneen johdossa ja vesijohtolaitoksen laboratorioissa, jäisivät mainitut hankintakustannukset pois, mutta lisäksi tulisi kustannuksia tarvikkeista sekä kuluksesta.

Mitä tutkimuksen johtamiseen ja toimittamiseen tulee, ei allekirjoittanut tietenkään voi siitä lausua mieltänsä.

Opintomatka, jota varten Terveystoimilautakunta on merkinnyt 1,000 markkaa, lienee nykyolojen johdosta ja Lautakunnan mainitsemista syistä sopiva lykätä siksi, kunnes tutkimuksia on jonkin aikaa toimitettu.

Helsingissä, maaliskuun 8 päivänä 1915.

G. K. Bergman.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Tarkastellessaan erinäisten maiden kaupunkilaisväestön vedenkulutusta huomaa, että se on viime vuosikymmeninä kaikkialla hämmästyttävässä määrässä lisääntynyt ei ainoastaan kaupunkien väkiluvun yltyleisen kasvamisen, vaan vieläkin suuremmassa määrässä kutakin henkilöä ja vuorokautta kohti kulutetun vesimäärän enenemisen johdosta. Sikäli kuin tämä yleinen vedenkulutus on arvaamattomassa määrässä lisääntynyt, on kunkin kaupunkiyhdyskunnan ratkaistavaksi ennemmin tai myöhemmin tullut hyvinkin pulmallinen kysymys: miten tehdä nuo suunnattomat likavesimäärät tehokkaasti vaarattomiksi. Kysymys kaupungin puhtaanapidosta yleensä ja eritoten lokaviemärikysymys on sentähden nykyään monessa kaupunkiyhdyskunnassa polttavimpia kunnallispoliittisia kysymyksiä.

Helsingin kaupunki on jo liian kauan laiminlyönyt käydä lähemmin käsiksi tähän kysymykseen ja jättänyt kaiken ennalleen, vaikka meillä niin monella muulla kunnallispoliittisella alalla on näytettävänä ilahuttavaa virkeyttä ja hyvää menestystä. Tuloksena on täälläkin ollut, että lokaviemärikysymyksen pikainen ratkaisu käy päivä päivältä pakottavammaksi. On sentähden ilahuttavaa, että tämä asia on pantu vireille, ja toivoa saanee, ettei sitä panna pöydälle, ennenkuin selvä ja päämäärästään tietoinen, kaikkia yksityiskohtia myöten sekä teknillisesti että taloudellisesti hyvin harkittu ohjelma sen vähittäiseksi toteuttamiseksi on olemassa.

Niinkuin edellä huomautimme, on yleensä kaupunkikuntain likavesimäärän jatkuvaa lisääntymistä odotettavana ja on sentähden lokaviemärikysymysträmme ratkaistaessa tätä seikkaa perin pohjin tutkittava, jotta nyt toteutettaviksi suunnitellut toimenpiteet myös osottautuisivat riittäviksi verraten kaukaisessa tulevaisuudessa ja vastaisten sukupolvien tarpeisiin, tekemällä edeltäpäin lasketut täydennykset. Helsingin kaupunki on uhrannut tuntuvia rahasummia lukuisiin enemmän taikka vähemmän kannattaviin yrityksiin eikä kaupunki tietenkään saa olla täyttämättä velvollisuuttaan uhrata pääomaa lokaviemärikysymyksen ratkaisemiseen, vaikka tämä liike täällä samoinkuin kaikissakin kunnissa on ja on aina oleva sinänsä kannattamaton. Lokaviemärikysymyksen järjestäminen vaatii moniaita miljoonia markkoja, laadittiinpa lopullinen suunnitelma minkälaiseksi tahansa, eikä taloudellinen puoli yksin saa olla ratkaisevana päätöstä tehtäessä puoleen tai toiseen, vaan on pääpaino pantava vastaisillekin sukupolville onneksaaseen ratkaisuun.

Kaupungin lokaviemärijärjestelmää ei käy katsominen samalta kannalta kuin esim. sähkö- ja kaasutehdasta tahi vesilaitosta, jotka sinänsä edustavat suuria pääomia suunnattomain kalusto- ja varastomääränsä, useinpa tonttiarvojenakin johdosta, jotka, vaikka

ne vähitellen poistetaankin tileistä, kuitenkin ovat huomattavina pääomavaroina kaupungin budjetissa ja voidaan olojen muuttuessa taikka laitosten käydessä tarpeettomiksi edullisesti muuttaa rahaksi. Lokaviemärijärjestelmää on pikemmin pidettävänä välttämättömänä pahana ja siihen käytetyt kustannukset kuolleena pääomana, joka sijoitus on tarpeellinen ja hyvin kannattava tärkeänä tekijänä kaupungin terveydellisessä elämässä, mutta aivan arvoton, samalla kun lokaviemärijärjestelmää ei käytetä alkuperäiseen tarkoitukseensa.

Sittenkun Rahatoimikamari oli kutsunut meidät keskustelemaan vastaisen ohjelman laatimisesta Helsingin kaupungin lokaviemärikysymyksen saattamiseksi tyydyttävään ratkaisuun Rakennuskonttorin laatiman mietinnön pohjalla ja me sittemmin saimme tehtäväksi kirjallisesti esittää näkökantamme asiassa, on meillä kunnia seuraavassa antaa arvostelu Rakennuskonttorin kannasta asiassa oman lausuntomme ohessa.

Sen ainoan, mikä Rakennuskonttorin mielestä on tehtävissä kaupungin lokaviemärijärjestelmän saattamiseksi ajan vaatimuksia vastaavalle kannalle, sovittaa Rakennuskonttori seuraaviin Terveystoimikunnalle esittämiinsä kolmeen kysymykseen:

1) käykö Rakennuskonttorin ehdottamain järjestämistoimenpiteiden katsominen tuottavan hyötyä?

2) käykö katsominen riittäväksi, että ne lokaviemärinsuut, joiden vierellä ei ole tilaa biologisille puhdistusasemille, varustetaan mekaanisilla puhdistuslaitoksilla?

3) onko nykyiset seisotuskaivot poistettava ja, jos ainoastaan likaveden mekanista puhdistusta puolletaan, vesiklosetit ehkä kiellettävä eräissä osissa kaupunkia?

Ehdotettu useampain lokaviemärien yhdistäminen yhteen laskukohtaan on epäilemättä osottautuva hyödylliseksi ja käynee välttämättömäksi, ratkaistiinpa lokaviemärikysymys kokonaisuudessaan miten tahansa. Mutta mielestämme on epäilyksen alaista, olisiko siitä tehtävä päätös nyt jo, ennenkuin täydellinen teknillisesti ja taloudellisesti harkittu ohjelma asian vähitellen ratkaisemiseksi kaikessa laajuudessaan on olemassa. Vielä vähemmän on syytä ilman muuta rakentaa kahta suurta puhdistusasemaa, ennenkuin koko ohjelma on käsitelty edellä kerrotulla tavalla.

Toiseen kysymykseen, olisiko ainoastaan likaviemäriveden mekaaninen puhdistus riittävä, käy jo kokeiluja tekemättäkin vastaaminen epävästi, jos on aikomus vastedes kuten tähänkin asti, johtaa likavesi kaupungin rantoihin.

Kolmanteen kysymykseen, olisiko seisotuskaivot poistettava, luulemme muutta mutkitta voivamme vastata myöntävästi. Näiden kaivojen toiminnasta on jo olemassa toistakymmenvuotinen kokemus, joka osottaa, että ne eivät tuota mainittavaa hyötyä, sillä

vaikka ne saavatkin aikaan jonkin vertaisen mekanisen puhdistuksen, seuraa tästä kuitenkin taas, että niistä poistuva likavesi on sangen suuressa määrin mädännyttä. Sen sijaan on mielestämme mahdotonta kieltää käyttämästä vesiklosetteja eräissä osissa kaupunkia. Sellaisen kiellon edellyttää Rakennuskonttori ulotettavaksi kaikkiin laskusuiden N:ojen 33 ja 35, ehdollisesti myös 34 yläpuolella oleviin taloihin. Näihin laskusuihin liittyy kanavajärjestelmä lukuisista jo nykyään valmiiksi rakennetuista uudenaikaisista kivitaloista, joiden pääoma-arvo on 4—5 miljoonaa markkaa, ja edellä mainittu kiello tietäisi käytännössä sitä, että näitä kiinteistöjä ei voi täysin taloudellisesti käyttää. Kun nämä rakennukset on teetetty voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaisesti, lienee tuollaisesta päätöksestä seurauksena korvausvaatimus asianomaisten talonomistajain puolelta.

Paitsi näitä kolmea pienenlaista kanavansuuta, joihin nähden kiello edellytetään alustavaksi toimenpiteeksi, on vielä 10 pääviemäriä, N:ot 8, 11, 12, 16, 23, 27, 29, 38, 42, 45, joihin kaikkiin mainittu kiello osittain ulotettaisiin, siinä tapauksessa että likavesi puhdistetaan ainoastaan mekanisesti. Tuollaisen toimenpiteen mahdottomuus on selvä: se koskee monessa tapauksessa kaupungin keskeisimpiä osia, missä palautuminen pikkukaupunkioloihin ei enää ole ajateltavissa.

Edellä sanotulla olemme tahtoneet viitata eräisiin näkökohtiin, jotka sinänsä jo saattavat mahdottomaksi lokaviemärikysymyksen ratkaisemisen Rakennuskonttorin ajattelemaan suuntaan. On siis löydettävä jokin toinen lähtökohta.

Tämän lähtökohdan tarjoo mielestämme Helsingin kaupungin edullinen asema niemikkeellä avomerren välittömässä läheisyydessä ja vailla laajaa saaristoa. Tämä etu on käytettävä hyväksi ja sisältää sinänsä lokaviemärikysymyksen ratkaisun.

Tätä seikkaa silmällä pitäen täytyy ilman muuta asettaa ensimmäiseksi vaihtoehdoksi kysymyksen ratkaisemiselle, että kaikki likavesi pumpputaan välittömästi mereen. Rakennuskonttorikin on ajatellut tätä mahdollisuutta, mutta sivuuttaa sen lopuksi kokonaan ja nojaa kantansa siihen alustavaan selvitykseen, jossa Rakennuskonttori on katsonut voivansa todeta:

- 1) että kaupunkia ympäröiviin vesiin johdettu likavesi on mädännyttä eikä sitä sentähden voi mekanista tietä mainittavasti, biologista tietä tuskin ensinkään puhdistaa;
- 2) että meriveden itsepuhdistuskyky on verraten vähäinen;
- 3) että likaveden poistaminen pumppuamalla tuottaisi vähän hyötyä, koska likaveden arvellaan työntyvän takaisin kaupungin rantoihin;
- 4) että biologisten puhdistuslaitosten sijoittaminen kohtaa vaikeuksia useimpain lokaviemärien suissa, syystä ettei siellä ole tarpeellista tilaa.

Pyydämme sentähden seuraavassa likemmältä tarkastella näitä johtopäätöksiä.

- 1) Likavesi on esimädännyttä ja, niinkuin edellä lausuttiin, syynä tähän ovat n. s.

seisotuskaivot, joita me samoinkuin Rakennuskonttorikin puollamme poistettaviksi, joten lokaviemärien suissa olisi oleva mahdollisimman verestä likavettä.

2) Mitä taas tulee meriveden verraten vähäiseen itsepuhdistuskykyyn, huomaamme Rakennuskonttorin perustaneen käsityksensä kokeisiin, joissa on käytetty suolaisempaa merivettä kuin Suomenlahden vesi on. Jos otetaan huomioon, että valtameriveden suolapitoisuus on noin 3.5 ‰ ja suolapitoisuus Itämeren eteläosassa 1 ‰, mutta meillä ainoastaan 0.5 ‰, on ilman muuta selvä, että meriveden itsepuhdistuskyvyn meillä täytyy olla tuntuvasti suurempi kuin mitä prof. Wilhelmin toimeenpanemissa kokeiluissa käytetyn veden on ollut laita. Koetamme seuraavassa lähemmin osottaa, että näin todella on laita.

Rakennuskonttorin tiedonannon mukaan on likavesimäärä kanavain N:ojen 12—43 suilla, lukien 100 litraa henkilöä kohti vuorokaudessa, 177.7 sek/litraa. Jos edelleen silmäilee Helsingin ympäristöjä rajakkaisine saarineen, huomaa, että koko tämä likavesimäärä laskee suureen altaaseen (katso tämän oheista karttaa). Tämän altaan muodostaa manner kulkien yhtäjaksoisena Ursinin kallioista lähtien Hästnäsin salmeen, ellei ota lukuun tässä tapauksessa merkityksetöntä Hertonäsin ja Degerön välistä kanavaa. Hästnäsin salmen eteläpuolelta alkaa jälleen jakso isompia ja pienempiä saaria, joita toisistaan erottavat vain kapeat, osinpa täytetytkin salmet. Hästnäsin salmessa on nyttemmin ainoastaan kapea pääväylä, sittenkun sotilasviranomaiset ovat täyttäneet pienemmän väylän saadakseen sopivan tien salmen poikki. Seuraa sitten Santahamina, jonka Satamasalmi erottaa Kuninkaansaaresta. Kuninkaansaaren ja Aleksanterinsaaren eli Majakkasaaren välinen salmi lienee täytetty. Ainoana todellisena vesiliikenneväylänä altaan ja meren välillä taas on Gustafssvärdin salmi, jota paraikaa syvennetään noin 24 metrin syvyiseksi. Tämä salmi erottaa vanhan linnoituksen käsittämät saariryhmät edellä mainituista salmista, ja kaikki vanhan linnoituksen piirissä olevat salmet on täytetty. Toiselta puolen erottaa Långörnin salmi tämän saariryhmän Harakasta. Viimeksi mainittu salmi on suurelta osalta karien ja vanhain silta-arkkujen täyttämä. Harakan ja Kaivopuiston välinen salmi on uivalle yleisölle hyvin tuttu kesäaikaisine sangen ilettävine vesineen. Tulee sitten Merisatama, jota ylt ympärinsä piirittävät Sirpale-, Liuska- ja Uunisaaret niiden välisine täytettyine salmineen.

Niinkuin edellä mainittiin, laskee Helsingin kaupunki suurimman osan likavedestään tähän altaaseen, jolla on sangen vähän kulkuyhteyden mahdollisuutta meren kanssa. Ettei tulos tästä voi olla muu kuin nykyinen, on päivän selvä, *koska tässä laskualtaassa on tuskin mitään muuta puhdistusmahdollisuutta kuin mitä veden itsepuhdistuskyky tarjoaa*. Jos taas silmäilee tämän altaan vettä, niin piankin huomaa, että puhtaus vaihtelee eri paikoilla kulloinkin tuulien ja säiden mukaan. Altaan itärannoissa on nimittäin vesi huomattavan puhdasta verrattuna länsirantain veteen, ja syynä tähän on tietenkin näiden rantain erilainen suhtautuminen lokaviemärinsuihin, Itärannoissa voi haitatta kylpeä ja viruttaa vaatteita missä tahansa, mutta näin ei ole laita länsirannoissa.

Edellä lausutusta käynee epäamättömästi selville, että veden itsepuhdistuskyky tässä altaassa, jota me lyhyiden vuoksi sanomme Helsinginlahdeksi, *on varsin melkoinen, vieläpä riittäväkin sinne nykgyään johdetulle likavesimäärälle, kunhan tämä vain oikein jaetaan*. Tämä käy vieläkin selvemmin ilmi, jos tarkataan vettä Helsingin-

lahdesta mereen johtavissa salmissa, missä tuskin mitään varsinaista eroa on huomattavana ulapan ja kohta salmien edustalla olevan veden välillä.

Mitä tässä edellä on sanottu Helsingin puolipäiväpiirin itäpuolella olevasta vedestä ja viemärioloista, pitää paikkansa sen länsipuolisiinkin vesiin nähden.

3) Kolmas epäkohta, mikä Rakennuskonttorin mielestä johtuisi veden pumppuamisesta mereen, olisi että likavesi ajautuisi takaisin kaupungin rantoihin. Meidän mielestämme tämä toteen näyttämätön mahdollisuus ei merkitse mitään siihen nähden, että Rakennuskonttori ehdottaa koko likavesimäärän puhdistettuna taikka puhdistamattomana laskettavaksi rantoihin. Siinä tapauksessa olisi likavettä *aina* rannoissa, mutta jos tämä likavesi pumpputaan ulapalle, on ensinnäkin todistamatonta, että se ajautuisi takaisin; toiseksi voi ainoastaan mitättömän vähäinen osa siitä rasittaa kaupunkia, koska satamia ja kaupungin rantoja, niinkuin edellä huomautettiin, suojelee saarien muodostama kehä verraten kapeine salmineen; sekä vihdoin kolmanneksi voi tuollaisia tavattomia tuulensuuntia vallita ainoastaan muutamana päivänä vuodesta.

4) Jos sitä vastoin likavesi, niinkuin nykyään on laita, lasketaan kaupungin rantoihin, ei sen pelkkä mekaninen puhdistus riittäne, vaan täytyy likavesi siinä tapauksessa ehdottomasti asettaa biologisen jälkipuhdistuksen alaiseksi. Tämä lienee, niinkuin Rakennuskonttori huomauttaa, useimmissa tapauksissa mahdotonta ja tuottaa niissä tapauksissa, jolloin se on mahdollinen, suunnattomia kustannuksia. Kun kaupungin kanavajärjestelmä joka tapauksessa täytyy osittain rakentaa uudestaan sekä pumppuasemia kaikkiiin kanavain suihin sijoittaa mekanisten puhdistusasemain yhteyteen, tulee laitos kokonaisuudessaan halvemmaksi ja paremmaksi, jos mekanisesti puhdistettu vesi joka tapauksessa tarpeellisilla pumpuilla yhteisestä painejohdosta pumpputaan ulapalle, kuin jos tämä sama mekanisesti puhdistettu vesi samoilla pumpuilla nostetaan biologiselle puhdistusasemalle laskeakseen sitä vihdoin kaupunkia ympäröiviin rantoihin.

Meistä sentähden näyttää siltä kuin olisi suurinta huomiota pantava kysymyksen, käykö ja kuinka suurilla kustannuksilla likaveden pumppuaminen mereen, edellyttäen viimeiseksi keinoiksi sen vaihtopuolen, että kaukana pohjoisessa oleviin viemärinsuihin rakennetaan biologisia puhdistusasemia, jos on riittävää tilaa ja kaikki muut ehdotukset kustannustensa johdosta osottautuvat mahdottomiksi, jota seikkaa me kuitenkin, ennenkuin tarkkoja laskelmia on olemassa, viimeisiin saakka epäilemme. Lisäksi on huomattava, että polttava kysymys Töölönlahden seisovan likaveden poistamisesta ja siihen liittyvistä tavattomista kustannuksista tulee, jos likavesi pumpputaan ulapalle, samalla ratkaistuksi aiheuttamatta muita kustannuksia kuin mitä on vuosikymmenien kuluessa kasautuneen lietteen ruoppamisesta ja ehkä rantakiveyksen laittamisesta. On asiaa tarkoin tutkittaessa varmaankin osottautuva, että aniharvat merikaupungit eikä yksikään Helsingin kaltaisessa onnellisessa asemassa oleva ole käyttänyt biologista puhdistusta, vaan johdetaan likavesi enimmäkseen rantoihin tahi pumpputaan loitommalle, jos tämä on osottautunut tarpeelliseksi.

Voimme sentähden koota avustuksemme lokaviemärikysymyksen selvittämiseen seuraaviin kohtiin:

1) Laivakulusta johtuvat epäkohdat sivuutetaan tässä yhteydessä.

2) Taloista, kaduilta ja toreilta sadeveden mukana tulleesta liasta sekä maan pinnalta rantoihin laskevasta vedestä johtuvat epäkohdat käy niinkään sivuuttaminen.

3) Lokaviemärien tuomasta mädänneestä vedestä johtuvat epäkohdat poistuvat, kun nykyiset tarpeettomat seisotuskaivot poistetaan.

4) Kun biologisia puhdistusasemia käy mahdottomaksi rakentaa enempää rantoihin kuin varsinkin pienempiin yksityisiin taloihin, erittäinkin täyteen rakennetuissa kaupunginosissa, täytyy näiden ainoastaan olla viimeisenä hätäkeinona, jos kaikki muut järjestelmät osottautuvat vaikeiksi toimeenpanna.

5) Kun meriveden itsepuhdistuskyky ei ole kyllin suuri, jotta mekanisesti puhdistetun likaveden voisi johtaa välittömästi rantoihin, on tämä vesi pumppuamalla nostettava loitommalle mahdollisimman raittiissa tilassa, s. o. mätänemisen alkaminen on siirrettävä sellaiseen aikaan ja paikkaan, ettei se enää haittaa kaupungin asukkaita.

Vakaumuksemme on, että tämä kaupungin kanavajärjestelmän ratkaisu olisi paras.

Olemme sentähden sitä mieltä että, ennenkuin minkäänlaisia kokeiluja järjestellään, tarkkoja vertailevia kustannuslaskelmia lokaviemärikysymyksen ratkaisemiseksi Rakennuskonttorin ja meidän ehdotuksemme mukaisesti olisi tehtävä.

Jos kaupunginviranomaiset sen jälkeen vielä pitävät tutkimuksia tarpeellisina, ei näitä kuitenkaan olisi, niinkuin on ehdotettu, toimitettava jossakin yksityisessä talossa, vaan jonkin lokaviemärin suulla, joten ne kohdistuisivat veteen semmoisena kuin se on kaupungin ottaessa sen vastaan ikäänkuin edelleen toimitettavaksi. Tutkimuksen kävisi järjestäminen esimerkiksi seuraavaan tapaan:

A. Nykyisen viemäriveden lyhytaikainen seisotus tahi mekaninen puhdistus.

B. S:n sittenkun puheena olevan viemärin kuivatusalueella sijaitsevain seisotuskaivojen ympärille on rakennettu suoranaiset johdot.

Kun tämä alustava tutkimus on osottava, että n. s. seisotuskaivoista ei ole mainittavaa hyötyä, vaan että ne eräissä tapauksissa, puhdistusmenettelystä riippuen, suorastaan huonontavatkin raakavettä, tulee mielestämme jatkuvan tutkimuksen kohdistua yksinomaan viemäriveteen vaihtoehdon B. mukaan seuraavasti:

1) B. kohdassa mainitun veden biologinen puhdistus.

2) Samassa kohdassa mainitun veden pumppuaminen ulapalle.

3) B. kohdassa mainitun veden mekaninen puhdistus.

4) Samassa kohdassa mainitun veden pumppuaminen ulapalle.

Tämän laajennetun ohjelman mukaisista tutkimuksista on tietysti kyllä tuntuvasti suurempia kustannuksia kuin pienessä mittakaavassa toimeenpantaviksi ehdotetuista laboratorikokeiluista, mutta ne antaisivat myös selvemmän kuvan oloista, semmoisina kuin ne esiintyvät todellisuudessa.

Helsingissä, toukokuun 21 päivänä 1915.

B. F. Huber.

Harald Herlin.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSKONTTORI.

Helsingissä,

heinäk. 12 p:nä 1915.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 45.

Rakennuskonttorin saatua tiedokseen insinöörien B. Huberin ja Harald Herlinin toukokuun 21 päivänä 1915 antaman lausunnon kysymyksestä, joka koskee toimenpiteisiin ryhtymistä likaveden aikaansaamain epäkohtain poistamiseksi kaupunkia ympäröiviltä vesialueilta, pyytää allekirjoittanut Konttorin puolesta kunnioittaen esittää seuraavia seikkoja, jotka lienee otettava huomioon, ennenkuin Rahatoimikamari määrää lopullisen kantansa asiassa.

Asiantuntijat lausuvat toivomuksen, ettei esillä olevaa asiaa pantaisi pöydälle, ennenkuin selvä ja päämäärästään tietoinen, kaikkia yksityiskohtia myöten teknillisesti ja taloudellisesti harkittu ohjelma sen vähittäiseksi toteuttamiseksi on olemassa. Ollen täysin yhtä mieltä asiantuntijain kanssa siitä, että kaikki tarpeellinen selvitys on saatava, ennenkuin lopulliseen toimenpiteeseen ryhdytään puoleen taikka toiseen, ei allekirjoittanut kuitenkaan voi yhtyä asiantuntijain käsitykseen siitä, mikä olisi paras menettely lopullisen suunnitelman aikaansaamiseksi eikä myöskään kaikin puolin hyväksyä sitä tapaa, miten he ovat tulkinneet kaupungin yleisten töiden Hallitukselle heinäkuun 14 päivänä 1913 annetussa mietinnössä olevat Rakennuskonttorin lausunnot.

Asiantuntijat ovat nimittäin aluksi esittäneet seuraavan jyrkän väitteen (siv. 38).

„Sen ainoan, mikä Rakennuskonttorin mielestä on tehtävissä kaupungin lokaviemärijärjestelmän saattamiseksi ajan vaatimuksia vastaavalle kannalle, sovittaa Rakennuskonttori seuraaviin Terveydenhoitolautakunnalle esittämiinsä kolmeen kysymykseen:

1) käykö Rakennuskonttorin ehdottamain järjestämistoimenpiteiden katsominen tuottavan hyötyä?

2) käykö katsominen riittäväksi, että ne lokaviemärinsuut, joiden vierellä ei ole tilaa biologisille puhdistusasemille, varustetaan mekani-
 silla puhdistuslaitoksilla?

3) onko nykyiset seisotuskaivot poistettava ja, jos ainoastaan likaveden mekanista puhdistusta puolletaan, vesiklosetit ehkä kiellettävä eräissä osissa kaupunkia?

Tähän on huomautettava, ettei Konttori suinkaan ole katsonut työtään puheena olevassa kohden päätyneeksi edellä mainittujen kysymysten esittämiseen, niinkuin selvästi tulee näkyviin mietinnöstäkin, jossa Konttori kohta mainittujen kysymysten jälkeen (siv. 20) lausuu: „Sittenkun edellä mainitut periaatteelliset kysymykset on ratkaistu, on Rakennuskonttori viivyttämättä antava lopullisen ehdotuksen asiasta“, sekä että Konttori on tahtonut jättää kaupungin yleisten töiden Hallituksen ratkaistavaksi, onko syytä mainituista seikoista hankkia Terveystoimikunnan lausuntoa vai ei. Ja kun Hallitus puolestaan katsoi sopivaksi alistaa asian Rahatoimikamarin tutkittavaksi, ei Rakennuskonttorilla tietenkään ole ollut aihetta ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen, ennenkuin vastaus edellä mainittuihin kysymyksiin oli saatu, ja sekä Hallituksen että Rakennuskonttorin mielestä ovat ne sen luontoisia, että kaupungin terveydenhoitoviranomaisten on niihin vastattava.

Asiantuntijoilla kuitenkin näkyy olevan toinen käsitys viimeksi mainitusta seikasta. Sillä he vastaavat Rakennuskonttorin tekemiin kysymyksiin, joita muutoin ei ole aivan oikein kerrottu, ja näiden vastausten pohjalla esitetään sitten lopullinen ehdotus asiassa. Mutta ennenkuin käyn lähemmältä tarkastelemaan mainittua ehdotusta, lienee hieman kajottava niihin vastauksiin, joita asiantuntijat ovat antaneet Rakennuskonttorin esittämiin kysymyksiin.

Ensimmäiseen kysymykseen vastataan että „ehdotettu useampain lokaviemärien yhdistäminen yhteen laskukohtaan on epäilemättä osottautuva hyödylliseksi — —“. Tätä on Rakennuskonttorikin edellyttänyt, mutta Konttori on tahtonut saada selvityksen siitä, ovatko nämä ehdotetut muutosrakennustyöt todella *terveydelliseltä kannalta* tarpeelliset. Sillä jos toimitettu tutkimus osottaa, että terveydellisiä vaaroja ei synny siitä, että likavettä levitetään useaan paikkaan, taikka että ennestään olevat terveydelliset haitat eivät vähene mainitun toimenpiteen johdosta, kävisi ehkä ryhtyminen ehdotettuja halvempiinkin toimenpiteisiin niiden hankaluuksien poistamiseksi, joita lokaviemärien suu aina saa aikaan milloin missäkin määrässä. Asiantuntijain lausuma varotus, ettei ole ilman muuta rakennettava kahta suurta puhdistusasemaa, ennenkuin koko ohjelma on selvitetty, on perustelematon, koska Rakennuskonttori tekee tämän ehdotuksen silmällä pitäen vastaisia tarpeita ja tahtoo näiden tyydyttämiseksi varata tilaa ehken tarpeellisille laitoksille.

Toiseen kysymykseen vastaavat asiantuntijat ilman muuta epävästi, lisäten kuitenkin: „jos on aikomus vastedes kuten tähänkin asti johtaa likavesi kaupungin rantoihin“. On kuitenkin sangen selvää, että likaveden mekaninen puhdistus olisi aivan tarpeeton, ellei vettä johdettaisi kaupungin rantoihin, vaan ryhdyttäisiin muihin toimenpiteisiin. Mutta kun ei ole aivan mahdotonta, että mekanista puhdistusta kuitenkin käytettäisiin, erittäinkin jos taloista tulevaa likavettä ei mädätetä ennen sen johtamista lokaviemäriin, on Konttori niihin suotuisiin tuloksiin nähden, joita esim. n. s. Emscher-kaivoilla on saavutettu erällä Saksan paikkakunnilla, kuitenkin katsonut olevan syytä ehdottaa näitä mahdollisuuksia lähemmin tutkittavaksi.

Kolmanteen kysymykseen, olisiko seisotuskaivot poistettava, vastaavat herrat asiantuntijat myöntävästi ja nojaavat käsityksensä jo 10 vuotiseen kokemukseen, joka osottaa

„että ne eivät tuota mainittavaa hyötyä, sillä vaikka ne saavatkin aikaan jonkin vertaisen mekanisen puhdistuksen, seuraa tästä kuitenkin taas, että niistä poistuva likavesi on sangen suuressa määrin mädännyttä“. Tähän on ensinnäkin huomautettava, että seisotuskaivoissa tapahtuvat muuntumiset johtuvat bakterien toiminnasta ja ettei niissä tapahtuvaa puhdistusta sentähden käy sanominen mekaniseksi, sekä toiseksi että Rakennuskonttorin esittämään kysymykseen: „eikö *terveydelliseltä kannalta* katsoen olisi tarpeellista, että niin kaupungin yleisten terveydellisten olojen parantamiseksi *kuin likaveden puhdistamismahdollisuuksiakin silmällä pitäen* poistettaisiin tahi uudestirakennettaisiin kaupungissa olevat seisotuskaivot“, ei ole vastattu. Asiantuntijat ovat tosin Rakennuskonttorin kanssa yhtä mieltä siitä, että seisotuskaivoista poistuva vesi on mädännyttä. Mutta kysymys ei ole ainoastaan tästä, vaan siitä, tuottaako tämä mädännyt vesi semmoisia haittoja ja vaaroja, että seisotuskaivojen poistaminen on ehdottomasti välttämätön. Määräys näiden monen sadantuhannen markan arvoisten kaivojen poistamisesta tahi uudesti rakentamisesta näyttää Rakennuskonttorista ennenaikaiselta, ellei toimitetuilla tutkimuksilla selvästi ole näytetty, että tämä on aivan välttämätöntä terveydellisten vaarain torjumiseksi taikka tyydyttävän tuloksen saavuttamiseksi niillä toimenpiteillä, joihin likaveden aikaansaamain haittojen poistamiseksi aiotaan ryhtyä. Ja mainittakoon tässä heti esimerkkinä että, jos kaupunginviranomaiset lopullisesti päättäisivät rakennuttaa yhden tahi useampia pumppuasemia likaveden poistamiseksi välittömästi Suomenlahteen, kävisi seisotuskaivojen poistaminen tahi uudestirakentaminen varsin luultavasti tarpeettomaksi.

Edellä esittämillään muistutuksilla arvelee allekirjoittanut, sivuuttaen erinäiset asiantuntijain esittämät vähemmän tärkeät väitteet, näyttäneensä, että yhä edelleen on olemassa aiheita ryhtyä toimittamaan Terveystieteiden laitoksen ehdottamia tutkimuksia, jotka ovat tarpeelliset vastauksen saamiseksi Rakennuskonttorin tekemiin kysymyksiin ja joiden tutkimusten puutteessa kaikin puolin hyvin harkittu ehdotus esillä olevan kysymyksen ratkaisemiseksi ei ole aikaansaataavissa.

Mutta kun asiantuntijat ovat Rahatoimikamarin tutkittavaksi esittäneet ehdotuksen joka, sikäli kuin allekirjoittanut on voinut käsittää, päättyy esitykseen että laadittaisiin kustannuslaskelmia laitoksesta, jolla likavesi poistettaisiin pumppuamalla paikkaan, missä se ei enää häittäisi kaupungin asukkaita, ei allekirjoittanut katso voivansa olla hiukan kajoomatta tähän ehdotukseen ja sen pohjana oleviin perustelmiin.

Pääperustelma, johon ehdotus nojaa, on asiantuntijain käsitys siitä että meidän rantojemme merivedellä on tuntuvasti suurempi itsepuhdistuskyky kuin professori Wilhelmmin tutkimilla vesinäytteillä (siv. 38, kohta 2). Ja tämän käsityksensä paikkansa pitäväisyyttä koettavat asiantuntijat todistaa laajasti tekemällä selkoa itsepuhdistumisesta kaupungin itäpuolisessa meriveden altaassa, jota he sanovat Helsinginlahdeksi. Tämä väite ei tosin ole mikään uutuus, sillä selostaessaan professori Wilhelmmin kokeiluja mainitsee Rakennuskonttori selvästi (siv. 11), että „mitä vähempi suolapitoisuus on, sitä suurempi saa bakterimäärä olla, joten siis suolaton vesi jonkin verran paremmin kuin suolainen merivesi soveltuisi vastaanottamaan likavettä“.

Mutta huolimatta asiantuntijain todistelusta on vielä tutkimuksilla toteennäyttä-

mättä, että likaveden pumppuamisella tarkoitettu tulos todella saavutetaan. Täysin varmoja eivät asiantuntijatkaan näy tästä olevan, sillä sivulla 40, 5 kohdassa he huomauttavat, että „kun meriveden itsepuhdistuskyky ei ole kyllin suuri, jotta mekanisesti puhdistetun likaveden voisi johtaa välittömästi rantoihin, on tämä vesi pumppuamalla nostettava loitommalle mahdollisimman raittiissa tilassa, s. o. mätänemisen alkaminen on siirrettävä sellaiseen aikaan ja paikkaan, ettei se enää haittaa kaupungin asukkaita“. Asiantuntijat siis myöntävät, että pumppuamallakin poistettu likavesi voi haitata kaupungin asukkaita, ellei sitä sopivassa tilassa poisteta oikeaan paikkaan. Ja vaikeivät asiantuntijat ole antaneet mitään opastusta tässä kohden ja Rakennuskonttori puolestaan on aikaisemmin maininnut suotavaksi moniaita tutkimuksia näiden ja muiden kysymysten selvittämiseksi, vaativat asiantuntijat kuitenkin, että Konttori velvoitettaisiin laatimaan „tarkat kustannuslaskelmat“ m. m. asiaintuntijain esittämästä ehdotuksesta, „ennenkuin minkäänlaisia kokeiluja järjestetään“. Yhtä tarpeeton kuin ehdotettujen kokeilujen toimittaminen on asiaintuntijain mielestä laivakulusta taikka sadeveden mukana rantoihin tulevasta liasta johtuvien haittojen huomioon ottaminen lopullista ehdotusta toteutettaessa. Asiantuntijoista näyttää pääasia olevan, että päivittäinen likavesi poistetaan kaupungin läheisyydestä, siihen katsomatta onko hyöty kustennuksia vastaava vai ei. Asiantuntijoita ei myöskään miellytä professorien Aschanin ja Rindellin tekemä ehdotus biologisten puhdistusasemain rakentamisesta yksityisiin taloihin, koska tämä olisi viimeinen hätäkeino, jos kaikki muut järjestelmät osottautuvat vaikeiksi toimeenpanna. Asiantuntijat eivät siis tahdo puoltaa kaikkien esillä olevassa tapauksessa esiintyvien mahdollisuuksien eikä asian ratkaisuun vaikuttavain seikkain perinpohjaista tutkimista. Ja kuitenkin lausuvat asiantuntijat lopullisen ehdotuksensa edellä käyvässä kappaleessa: „On asiaa *tarkoin tutkittaessa* ¹⁾ varmaankin osottautuva, että aniharvat merikaupungit eikä yksikään Helsingin kaltaisessa onnellisessa asemassa oleva ole käyttänyt biologista puhdistusta, vaan johdetaan likavesi enimmäkseen rantoihin tahi pumpputaan loitommalle, jos tämä on osottautunut tarpeelliseksi.“ Tähän katsoen herää etsimättä kysymys, miksikä tarkka tutkimus ei olisi esillä olevassa tapauksessa tarpeellinen, erittäinkin kun asiantuntijat eivät ole maininneet, milloin likaveden voi saada johtaa rantoihin tai milloin se on johdettava loitommaksi, eivätkä myöskään esittäneet todistuksia siitä, ettei muilla merikaupungeilla olisi ollut haittoja tuollaisesta järjestelystä.

Edellä lausutusta samoin kuin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle annetusta selvityksestäkin näkynee, että Rakennuskonttori on pitänyt erityisten kemiallisten, bakteriologisten y. m. tutkimusten toimittamista tarpeellisena, ennenkuin lopullista lausuntoa ja ehdotusta esillä olevasta asiasta käy antaminen. Ja tässä kohden ovat Konttoria

¹⁾ Harvennus minun.

kannattaneet sekä Hallitus että Terveydenhoitolautakunta. Kun Konttori kuitenkin on Hallitukselle antamassaan selvityksessä tehnyt selkoa erilaisista lokaviemäriveden puhdistusjärjestelmistä sekä ehdottanut kanavoimistoimenpiteitä ja lopuksi vertaillut niiden eri toimenpiteiden tehokkuutta ja hyödyllisyyttä, joihin muualla on ryhdytty likaveden aiheuttamain epäkohtain poistamiseksi, on näin tehty ainoastaan asian valaisemiseksi, mutta ei suinkaan lopullisen ehdotuksen suuntaviivain osottamiseksi. Sillä tämän täytyy jäädä puollettujen tutkimusten tuloksen ja erittäinkin niiden vaatimusten varaan, joita tämän tuloksen pohjalla voi ja pitää terveydelliseltä kannalta asettaa. Allekirjoittanut on nimittäin sitä mieltä että, jos toteensaatavia terveydellisiä vaaroja on olemassa, täytyy kaupungin ryhtyä vakaviin toimenpiteisiin niiden poistamiseksi tavalla, jonka terveydenhoitoviranomaiset voivat hyväksyä ja mikäli teknillisiä ja taloudellisia mahdollisuuksia silmällä pitäen käy päinsä. Jos sitä vastoin mainittavia terveydellisiä epäkohtia ei voida todeta, vaan ainoastaan esteettistä laatua olevia haittoja on olemassa, supistuu koko asia taloudelliseksi kysymykseksi, jossa tapauksessa järjestämistoimenpiteiden täytyy mukautua venyvämpäin vaatimusten mukaan. Ehdotetut tutkimukset on sentähden toimitettava huomioon ottamalla sekin, että on välttämätöntä selvittää, tuleeko ja missä määrin vastaisten toimenpiteiden tyydyttää terveydellisiä vaatimuksia, vai saavatko nämä toimenpiteet pääasiassa jäädä etusijassa taloudellisten näkökohtain varaan.

Edellä lausutun johdosta rohkenen ehdottaa, ettei asiantuntijain, herrain Huberin ja Herlinin, tekemä ehdotus vielä aiheuttaisi toimenpidettä, mutta että sitä vastoin Terveydenhoitolautakunnan ehdotus erinäisten tutkimusten toimittamisesta hyväksyttäisiin niin laajasti kuin Rahatoimikamari katsonee tarpeelliseksi.

G. Idström.

*Kloakplan
 över
 Helsingfors stad
 år 1913
 Helsingin kaupungin
 Lokaviemäriverkon asemapiirros
 vuonna 1913.*

----- Gräns för avvattningsområde.

■■■■■ Instigningsschakt.

———— 105-120 cm. rörledning

———— 75-90 " "

———— 45-60 " "

———— 15-30 " "

~~~~~ Öppet dike.

~~~~~ Renat vatten.

----- Nödfallsutlopp.

----- Kiviutsläppsrensningens grän.

■■■■■ Puhdistusaukekoja

———— 105-120 sm. putkijohto

———— 75-90 " " "

———— 45-60 " " "

———— 15-30 " " "

~~~~~ Avonainen oja.

~~~~~ Puhdistettua vettä.

----- Häätävarejohto.

AAKKOSELLINEN ASIALUETTELO.

	N:o.
<i>Anniskeluyhtiön voittovarot</i>	29
<i>Asunnonvälitystoimisto, kunnan</i>	38
<i>Brändön rautatie, toimilupa</i>	24, 48
<i>Budjetinjärjestely, 1916 vuoden</i>	60, 66, 67
<i>Busholma, sen väliaikainen käyttäminen</i>	47
<i>Eläke, kansanlastentarhain opettajatarten</i>	43
<i>Hermannin, eräiden osain tilusvaihto</i>	26
<i>Hietalahden laivatokka, tehdaskortt. N:o 178</i>	34, 52
<i>Hissit, uusi ohjesääntö</i>	12
<i>Hätäapukomitea, kertomus toimikaudelta 1914—15</i>	51
<i>Johtojen sijoitus</i>	25
<i>Juovutusjuomat, miedommat, katso Viinit.</i>	
<i>Kalliinajanlisäys kaupungin virka- ja palvelusmiehille</i>	56, 57
<i>Kansakoulutalo, ruotsinkielisten koulujen</i>	7
<i>Kansanlastentarhat, opettajatarten eläkkeet</i>	43, 62
<i>Kassa- ja tililaitos, uudestijärjestäminen</i>	42
<i>Kirkkorakennukset, paikkain varaaminen</i>	59
<i>Kuljetus, äkkiä sairastuneiden ja vahingoittuneiden henkilöiden</i>	27
„ maidon	19
<i>Kunnan asunnonvälitystoimisto</i>	38
<i>Kuritushuoneen alue, tilusvaihto</i>	26
<i>Laina, kotimainen</i>	46, 48
<i>Luivaveistämöalue, sen järjestäminen</i>	49
<i>Lihantarkastusasema, johtosääntö</i>	8
<i>Maanmyynti kaupungin ulkopuolelta</i>	15
„ valtiolle	6
<i>Maistraatinsihteerinvirka, sen uudestijärjestäminen</i>	36
<i>Maito, kauppa</i>	3, 16
„ kuljetus	19

	N:o.
<i>Mallasjuomat, anniskelu</i>	64
" <i>myynti</i>	10
<i>Musiikkilautakunta, kertomus soitantokaudelta 1914—15</i>	40
<i>Mustikkamaa, väliaikainen käyttäminen</i>	2
<i>Nickbyn mielisairaala, lisämääräraha</i>	39
<i>Oppilaitokset, kansakoulut, ruotsinkieliset, talo</i>	7
<i>Paloviina, katso Väkiinajuomat</i>	
<i>Puhtaanapito, tilapäisen raitiotien</i>	14
<i>Raastuvanoikeus, uudestijärjestäminen</i>	28, 32, 44
<i>Rahasääntö, 1916 vuoden</i>	67
<i>Raitiotie, tilapäinen, puhtaanapito</i>	14
<i>Rakennustarkastuskonttori, järjestyksen ja vuosirahasäännön undistus</i>	20, 55
<i>Ratkaisemattomat asiat, luettelo</i>	1
<i>Rautatie, Brändön, toimilupa</i>	24, 48
<i>Renlund, K. H., stipendirahasto</i>	35
<i>Sairaanhoido, Nickbyn mielisairaala, lisämääräraha</i>	39
" <i>tuberkulosisairaalan rakennuttaminen</i>	37, 63
" <i>uudestijärjestäminen</i>	12, 21, 61
<i>Santa- ja Busholma, väliaikainen käyttäminen</i>	47
<i>Sinebrychoffin panimotontti, nautintaoikeus</i>	33
<i>Sinivuorenmaa, sen väliaikainen käyttäminen</i>	2
<i>Stipendit, K. H. Renlundin stipendirahastosta</i>	35
<i>Sähkölaitos, turbogeneraattorin hankkiminen</i>	53
<i>Taksoituslautakunta, sen toiminnan päättäminen</i>	5
<i>Terveyden- ja sairaanhoido, uudestijärjestäminen</i>	11, 21, 61
<i>Terveydenhoitojärjestys, uusi</i>	17
<i>Tililaitos, uudestijärjestäminen</i>	42
<i>Tilinpäätös, 1914 vuoden</i>	30
<i>Tilintarkastus, kaupungin, 1914 vuoden</i>	30
<i>Tilusvaihto, kaupungin ja valtion välinen</i>	26
<i>Tuberkulosisairaala, sen rakennuttaminen</i>	37, 63
<i>Turbogeneraattori, sen hankkiminen</i>	53
<i>Työväenopisto, sen rakennus</i>	93
<i>Ulkoilmaleikit, määräraha niitä varten</i>	18
<i>Urheilu, määräraha sitä varten</i>	18
<i>Uunisaaaret, vuokralle antaminen</i>	13
<i>Vahingoittuneet henkilöt, kuljetus</i>	27
<i>Vaivaishoitohallitus, erinäisten toimihenkilöjen johtosääntö</i>	4
<i>Vallila, alueen järjestäminen</i>	54, 65
<i>Valojohdot, sijoitus</i>	25

	N:o.
<i>Vastaanottolaitos, äkkiä sairastuneiden ja vahingoittuneiden henkilöiden</i>	27
<i>Veistokuvateokset, niiden hankkiminen</i>	22, 45
<i>Viemäriolot, niiden järjestäminen</i>	41
<i>Viinit, vähittäiskauppa</i>	64, 68
<i>Voimajohdot, niiden sijoitus</i>	25
<i>Voittovarot, anniskeluyhtiön</i>	29
<i>Väkiwinajuomat, vähittäismyynti ja anniskelu</i>	64, 68
